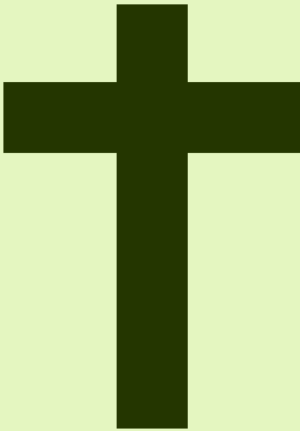

Kazuwambani ka savu n Tsikimba n aƙon a ɗa a

ɗangasai a kazuwambani ka cau

New Testament in Tsikimba (NI:kdI:Tsikimba)

Kazuwamgbani ka savu n Tsikimba n a6on a ɗa a ɗangasai a kazuwamgbani ka cau New Testament in Tsikimba (NI:kdl:Tsikimba)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tsikimba

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tsikimba

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
a4f6a28b-3d6d-50b4-a81b-06ae05a66010

Contents

Matiyu	1
Marku	54
Luka	85
Yahaya	137
Asuki	176
Roma	224
1 Korintiya	248
2 Korintiya	270
Galatiya	285
Afisu	293
Filibi	302
Kolosi	308
1 Tasaloniya	314
2 Tasaloniya	319
1 Timoti	322
2 Timoti	329
Taitu	334
Filimo	338
Kagali ka Ibirahi	340
Yakubu	358
1 Bituru	364
2 Bituru	371
1 Yahaya	376
2 Yahaya	382
3 Yahaya	384
Yahuza	386
Kuwene	389

Kadyanshi ka Shinga ka Matiyu

Ukukpa u kadyanshi

Matiyu uza da korongi tagarada u na vi, wa ta a asuvu a asuki a Yesu. Uza u Yahuda u da, kpam u korongu ta tagarada vi tsara u wenike aza a Yahuda an Yesu da Kawauwi ka a ka vana vi.

Matiyu reve ta Yesu aya magono ma mayun mi, wa lya ta tsugono tsu likimba gba. U wenike ta mayun da an Yesu shadangi kadyanshi ka ili i'ya ya tuwa ka nsumate n Kazuwamgbani ka Cau n yain kadyanshi a kaci ka Kawauwi ka ka woko magono ma pige. Matiyo wenishike ta tsugono tsi tsu likimba u na tsa wa, kpaci ucun tsugono tsu nala tsi tsa kotso ta. Tsugono tsu Yesu tsa shamgba ta hal ubana. U kana ta magono ma yain n ucira, tsara u wenike ucira u ne, Yesu lya ta kaci ka ukpa an u 'yangai a kasaun ka ne. Gba ili i na yi n i'ya i buwai i'a ta pini a tagarada u na vi.

Matiyu banga ta Atoni a gogo-na kpaci u todugbuso ta tyoku da Yesu shadangi afofi a Kashila a da wa tuko ama evu n eyi. An Adamu nusukai Kashila, ama a pecene ta n eyi. Udarakpusa u Kazuwamgbani ka Cau u takpa m6ala n na mi wa. Matiyo wenike ta tyoku da Yesu wokoi udarakpa u da u asakai ama a woko evu n Kashila, kpam Yesu u nala vi aya wa lya tsugono tsu ili dem a likimba u tsunu ara.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Nkoshi n cau n ilimaci i Yesu (1:1-2:23)

Akani a Yahaya kalyubugi (3:1-12)

Ulyubugu n ukondo u Yesu (3:13-4:11)

Manyan ma Yesu a Galili (4:12-18:35)

Yesu asakai Galili ubana a Urishelima (19:1-20:34)

A'ayan a shindere a makorishi a Yesu: Ukondo n ukpa u ne. (21:1-27:66)

Yesu wa ta n uma. (28:1-20)

Nkoshi n cau n Yesu

(Luka 3:23-38)

¹ Yesu† Kawauwi† u wuta ta a kuwa ku Dawuda† Magono, matsikaya ma Ibrahi.† Makeci ma nkoshi n cau n ne ma na:

² Ibrahi da tata u Ishaku.†

Ishaku da tata u Yakubu.†

Yakubu da tata u Yahuza† na mmuku ma a'ali n roku.

³ Yahuza da tata u mpeshe n da a ka isa Farisa n Zera.

(Mma u le da Tama.)

Farisa da tata u Hesuruna.

Hesuruna da tata u Aram.

⁴ Aram da tata u Aminadabu.

Aminadabu da tata u Nashon.

Nashon da tata u Salumuna.

⁵ Salumuna da tata u Boza.

(Mma u ne kpam Raha.)†*

Boza da tata u Ubida.

(Mma u ne kpam Rutu.)†

Ubida da tata u Yese.†

⁶ Yese da tata u Dawuda Magono.

* 1:5 Raha kashankala ka Awulawa ka. † 1:5 Rutu Kawulawa ka.

Dawuda ɗa tata u Solomo.

(Mma u ne kpmam Beteshaba ɗa uza ɗa Dawuda bokoi ara Uriya.)[‡]

⁷ Solomo ɗa tata u Rihobuwam.

Rihobuwam kpmam tata u Abija.

Abija ɗa tata u Asa.

⁸ Asa ɗa tata u Johoshafa.

Johoshafa kpmam tata u Joram.

Joram ɗa tata u Azariya.

⁹ Azariya ɗa tata u Jotam.

Jotam ɗa tata u Ahazu.

Ahazu ɗa tata u Hazikaya.

¹⁰ Hazikaya ɗa tata u Manase.

Manase ɗa tata u Amo.

Amo ɗa tata u Josaya.

¹¹ Josaya ɗa tata u Jakoniya na mmuku ma a'ali n roku. (A'ayin yi a ɗa a kɔnɔ le ubana a uyamba u Babila.)[†]

¹² An a biɗya le ubana a Babila:

Jakoniya ɗa tata u Shayalaɗiya.

Shayalaɗiya ɗa tata u Zerubabe.

¹³ Zerubabe ɗa tata u Abihuda.

Abihuda ɗa tata u Eliyakim.

Eliyakim ɗa tata u Azuro.

¹⁴ Azuro ɗa tata u Saduku.

Saduku ɗa tata u Akimu.

Akimu ɗa tata u Aliyuda.

¹⁵ Aliyuda ɗa tata u Iliyazara.

Iliyazara ɗa tata u Matan.

Matan ɗa tata u Yakubu.

¹⁶ Yakubu ɗa tata u Isuhu.[†]

Isuhu ɗa vali u Meri.[†]

Meri kpmam aya mma u Yesu uza ɗa ama a ka isa Kirisiti[†] Kawauwi.

¹⁷ Gba aza ɗa a kecei nala vi, akaya a ɗa a'ari pini a ɗa; akaya kupa n a nishi ili i'ya i kɔnɔ Ibrahi hal ubana a'ayin a Dawuda Magono, n akaya kupa n a nishi ili i'ya i kɔnɔ a'ayin a Dawuda hal ubana a'ayin a ɗa a purɔ le ubana a Babila tsugbashi. N akaya kupa n a nishi ili i'ya i kɔnɔ a'ayin a ɗa a purɔ le ubana a Babila tsugbashi utuwa a'ayin a Kawauwi.

Ilimaci i Yesu Kawauwi

¹⁸ Tyoku ɗa ilimaci i Yesu Kawauwi i'ari ɗa na: Mma u ne u ɗa Meri uza ɗa Isuhu kenei tsumana. Shegai eyi a makere bawu u revei vali, aku u kɔnɔ katsuma n Kulu Keri.[†] ¹⁹ Isuhu kamana ka Meri, vuma ɗa u tsu rongo uyan ili i'ya i'ari derere, wa ciga u nei Meri vi uwono a a'eshi a ama wa, aku u yawunsa i aɗaka yi usokongi.

²⁰ A'ayin a ɗa wari pini uyawunsa ukuna vi, aku katsumate ka zuba[†] ka Magono ma Zuba ka wenikei kaci ka ne ara ne a asuvu a alavutanshi, u danai, "Isuhu, matsikaya ma Dawuda, kotsu vu pana uwonvo u ɗa va zuwa kamana ka vunu Meri wa, kpaci Kulu Keri ka ku zuwa yi u kɔnɔ katsuma ki. ²¹ Wa matsa ta maku ma vali, aku vu neke yi kala Yesu,[§] kpaci wa wauwa ta ama a asuvu a unyushi u cingi u le."

[†] **1:6** Dawuda vaku ta n Beteshaba eyi n u woli Uriya, aku u yain ili i roku tsara vali u ne Uriya u kuwa. A ka tsara ta alabari a na yi a tagarada u 2 Sama'ila 11:1-27. **§ 1:21** Kalen ka kala ka "Yesu" ka "Iwauwi."

²² Ukuna u na vi u gita ta tsara kazuwamgbani ka Magono ma Zuba ka shadangu, tyoku da Ishaya† matsumate† u danai caupa,

²³ “Makere ma bawu ma revei vali ma yan ta katsuma, u matsa maku ma vali, aku a isa yi Imanuwe.”

Kalen ka kala ki ka, “Kashila ka ta kabolo n atsu.”

²⁴ A'ayin a da Isuhu rikpanakai, aku u yain dere tyoku da katsumate ki ka tonuko yi. U tukoi Meri a kuwa u woko uka u ne. ²⁵ Shegai u vaku n eyi wa hal u matsai maku mi. Aku Isuhu neke yi kala Yesu.

2

Arevi a tuwai a danqsa Yesu

¹ A matsa ta Yesu a ilyuci i Batalami a uyamba u Yahuda, a'ayin da Hiridu† wari magono. Ama roku aza da a yain kaneshi u ukuna u atala, a wutai a kasana a tuwai a Urishelima† ² n a wecishiki, “Nte magono ma aza a Yahuda† ma a matsai vi? Tsu wene ta katala a kasana ka ka wenikei an a matsa yi, kpmam tsu tuwai tsu lyaka yi kayala.”

³ An Hiridu Magono u panai nala, u dambula ta cika, nala dem aza da a'ari a Urishelima a rongoi a kadambula. ⁴ Aku u isa adarakpi a pige† n awenishiki a Mele† u wece le, “Nte a ka matsa Kawauwi ki?”

⁵ Aku a wushunku yi, “A ilyuci i Batalami i'ya a Yahuda. Kpaci ili i'ya Mika matsumate u korongi i'ya:

⁶ “Avu, Batalami u uyamba u Yahuda, va ta n kalen pini a asuvu a ilyuci i pige i pige i Yahuda. A ka matsa ta magono a asuvu a vunu, uza da wa woko yavu kaliniki ka ama a va, aza a Isara'ila†.” ♦

⁷ Pini nala, magono mi ma isa amoci a da a wutai a kasana ki a ba a sheshei ukpawunsi, kpmam a tonuko yi derere a'ayin a da katala ki ka wutai. ⁸ Aku u tonuko le, “Yangai i wala ubana a Batalami vi i boli maku mi mai. I wene yi baci, i gono i tuwai i tonuko mu, tsara mpa dem n ba n lyaka yi kayala.”

⁹ Arevi yi an a panai ili i'ya magono mi ma danai, aku a lazai. Kpmam katala ka a wenei a kasana ka lazai a kapala ka le hal ka ba ka shamgbai a asu u da maku mi mari. ¹⁰ An a wenei katala ki, a yan ta mazanga! ¹¹ A'ayin a da ama yi a uwai pini a kuwa ki, a wene ta maku mi n Meri mma u ne, a kudangi a lyaka yi kayala. A bidyai kune ku le ku zinariya, n ucanga u magulani, n mar† a naka yi.† ¹² Shegai Kashila ka rono le atsuva a asuvu a alavutanshi, u da a gono a asu u magono vi wa. Aku a gonoi a uyamba u le a ure u roku kau.

A sumai ubana a Masar

¹³ An arevi yi a lazai, katsumate ka Magono ma Zuba ka tuwai ara Isuhu a asuvu a alavutanshi, u danai, “Yanga vu daraka vu bidya maku mi na mma u ne ubana a Masar!† Vu shamgba de she a'ayin a da n tonuko vu vu gono, kpaci magono ma pini ma bolo maku mi tsara u wuna.” ¹⁴ Aku u 'yangai u bidyai maku mi na mma u ne a lazai n kayin ubana a Masar, ¹⁵ nte a rongoi de hal a'ayin da magono mi ma kuwai. Ili yi i gita ta kotsu i wenike ili i'ya Magono ma Zuba ma danai a una u Hosiya matsumate, “N isa ta maku ma va ma wuta a Masar.” ♦

* **2:1** Hiridu Magono aya Hiridu Uzapige. Maku ma ne Hiridu Antiba aya magono an Yesu kuwai.

♦ **2:6** Mik. 5:2. † **2:11** Ucanga u da arevi a tukoi Yesu vi, ili i magulani yi furankinsen da a tsu isa i'ya kpmam cirakpa tsu madanga tsa. ♦ **2:15** Hos. 1:1.

Hiridu wunusai mmuku ma a'ali

¹⁶ A'ayin da magono ma wenei arevi yi a'ene a da a vurusā yi a da, aku u panai upan. U zuwai a wunusa gbā mmuku ma a'ali a Batalami, n ilyuci i kenu i kenu i'ya i'ari evu evu gbā, aza a ayen a re ubana a iyamba. U reve ta a'ayin a da a matsai maku mi cinda arevi yi a danai. ¹⁷ Nala ili i'ya Kashila ka danai a unā u Irimiyaf matsumate i wokoi mayun:

¹⁸ “A pana ta kalagatsu a Rama, uza roku wa sa adama a unamgbukatsuma. Rahilaf da wa sa adama a mmuku n ne, u 'yuwain u asaka uza u ne yi kadyanshi, an u wokoi a kuwa de.” ◇

A gonoi a Nazara

¹⁹ An Magono mi ma kuwai, katsumate ka Magono ma Zuba ka tuwai ara Isuhu a asuvu a alavutanshi a'ayin da wari pini a Masar vi. ²⁰ Katsumate ki ka danai, “Yanga vu bidya maku mi na mma u ne vu gono a uyamba u Isara'ila, kpaci aza da a ka ciga a wuna maku mi a kuwa de.”

²¹ Aku Isuhu 'yangai u bidyai maku mi na mma u ne a gonoi a Isara'ila. ²² Shegai an u revei magono ma savu mi maku ma Hiridu Magono ma; wata, Akilayu,† uwonvo u kana yi. Aku u lavutansai kpm, Kashila ka rono yi atsuvu u gono a uyamba u Galili. ²³ Pini nala, a ba a dusuki a ilyuci i'ya a ka isa Nazara. Adama a nala a shadangu ta ili i'ya ntsumate n danai: “A ka isa yi ta uza u Nazara.”

3

Yahaya Kalyubugi fobusoi ure (Marku 1:1-8; Luka 3:1-18; Yahaya 1:19-28)

¹ An a yain ayen ushani, Yahayaf Kalyubugi gitai kuɓari a kakamba ka Yahuda. ² U da, “Kpatalaif i asaka tsicingi tsu de, i gono a asu u Kashila, kpaci tsugono tsu zuba tsu yan de evu n uyan.” ³ Ishaya matsumate u yan ta kadyanshi a kaci ka Yahaya, u da, “Uza roku wa salasa a kakamba, ‘Lapulai ure adama a Asheku, shamkpai u da mai tsara u wala!’ ” ◇

⁴ Yahaya uka ta aminya a da a cai n tsileme tsu karakuma. U sirai kagbawatsu ka ukpan a cuku tsu ne, kpm ilikulya i ne i'ya abaruma n ishigi. ⁵ Ama ushani a wuta ta a Urishelima n Yahuda n iyamba i'ya i'ari uɓongu u Agata a Urudu a tuwai tsara a panaka yi. ⁶ An a dansai unyushi u cingi u le, aku u lyuɓugu le pini a Agata a Urudu yi.

⁷ Afarishi† n aza a Sadusi ushani a tuwa ta dem a asu u da Yahaya wa lyuɓugusu ama yi tsara a lyuɓugu le. An Yahaya wene le, u danai, “Eda a'eku a da! Ya rono da atsuvu i suma mavura ma Kashila ka tuko n maloko?” ⁸ Yanyi ili i'ya ya wenike an i asakai unyushi u de. ⁹ Kotsu i dana ya wura mavura mi an i'ari mmuku n tsikaya mi Ibrahi wa. N tonuko da, Kashila ka fuda ta ka bidya atali a na u gonuko a da mmuku n tsikaya mi Ibrahi! ¹⁰ Gogo-na naha gbam, kagovu ka ta ufoɓusi ka kapa ndanga hal a asuvu a alu a le. Madanga ma baci dem bawu ma matsai ilimaci i shinga, a ka kapa ta ma a varangu a asuvu a akina.

◇ 2:18 Iri. 31:15. † 2:22 Hiridu Akilayu magono ma cingi ma aku a loko a karatsu ka tsugono. Pini nala, utoku u ne Hiridu Antiba wokoi magono. ◇ 3:3 Isha. 40:3.

11 “N mini ma ma lyuḅugusu ḁa tsara u wenike an i asakai tsicingi tsu de, shegai uza ḁa wa tuwa a kucina ku va, wa lyuḅugu ḁa ta n Kulu Keri n akina. U la mu ta ucira cika, hal gbam n ratsa n bana akpata a ne wa. 12 Wa tuwa ta n kasasu ka uwelimkpe ka ne adama a kuwelikpu. U wutukpa ilya kau a asuvu a kopo. Aku u tsungu ilya i shinga yi a asuvu a mapon ma ne, kopo kpam u runukpa ka n akina a ḁa bawu a ka cimba.”

Yahaya lyuḅugi Yesu

13 A'ayin a nala yi a ḁa Yesu asakai Galili u banai a Agata a Urudu tsara Yahaya lyuḅugu yi. 14 Yahaya wari wa ciga ta u 'yuwan, u danai, “Ada u gain vu lyuḅugu mu. Nda i zuwai vu tuwai ara va tsara n lyuḅugu vu?”

15 Yesu wushuki, “N gogo-na nala u gain u woko, kpaci u kana ta tsu yain gba ili i'ya Kashila ka ciga tsu tsu yain.” Aku Yahaya wushuki.

16 An a lyuḅugi Yesu, u wuta de la vi pini a mini mi, aku zuba† u kukpai, u wenei Kulu Keri ku Kashila ku cipa yi yavu kadya. 17 A panai kalagatsu a zuba, ka danai, “Maku ma va ma na vi, uza ḁa ma ciga, kpam ma pana ta kayanyan ka ne cika.”

4

Yesu n Kalapansi

(Marku 1:12-13; Luka 4:1-13)

1 Kulu Keri ku tonoi n Yesu ubana a kakamba, kotsu Kalapansi† ka kondo yi. 2 A'ayin amangare kaara n kayin Yesu lya ilikulya wa. An a kotsoi, aku u panai kambulu. 3 Pini nala, Kalapansi ka tuwai ka tonuko yi, “Avu Maku ma Kashila† ma baci, gonuko atali a na a woko iburodi.”

4 Yesu wushunku yi, “A korongu ta a Tagarada u Kashila,†
“ N burodi ḁa koshi vuma wa yan uma wa,
she gba n kadyanshi ka ka wutai a unu u Kashila.” †

5 Aku Kalapansi ka banka yi a Urishelima ilyuci i uwulukpi,† u zuwa yi a bilibili u Kuwa ku Kashila.† 6 Aku u danai, “Avu Maku ma Kashila ma baci, radugu a ubana a iyamba, kpaci ukorongi u ḁa wari a Tagarada u Kashila:
“ Kashila ka yanka ta atsumate a ne kadyanshi adama a vunu,
kpam a ka kibatsa vu ta a akere a le,
tsara vu gbashakune ku vunu a katali wa.” †

7 Yesu wushunku yi, “Tagarada u Kashila u dana ta dem, ‘Va kondo Magono ma Zuba Kashila ka vunu wa.’ †

8 Pini nala, Kalapansi ka bidya yi ubana a zuba u masasa ma ugaḁi, u wenike yi gba tsugono tsu likimba kau-kau n tsupige tsu le. 9 Aku u danai, “Va lyaka mu baci kayala, ma naka vu ta i'ya gba.”

10 Yesu wushunku yi, “Wala vu ne mu ure Kanangasi,†* Tagarada u Kashila u dana ta,
“ Lyaka Magono ma Zuba kayala, kpam aya koshi va gbashika.” †

11 Aku Kalapansi ka lazai ka asaka yi, pini nala, atsumate a zuba a tuwai a kiranai n eyi.

Yesu gitai manyan ma ne

(Marku 1:14-15; Luka 4:14-15)

12 An Yesu panai alabari a ḁa a ukai Yahaya Kalyuḅugi a kuwa ku a'ali, aku u gonoi a uyamba u Galili. 13 Shegai ḁa wa rongo a ilyuci i Nazara, aku u ba

† 4:4 U.M.l. 8:3. † 4:6 Ishp. 91:11-12. † 4:7 U.M.l. 6:16. * 4:10 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi. † 4:10 U.M.l. 6:13.

u rongoi a Kafarnahum a ikengi i Kushiva ku Galili a kaŋon ka Zebulun n Nafutali. ¹⁴ Nala gita ta tsara ili i'ya Ishaya matsumate u danai i shadangu:

¹⁵ "A kaŋon ka Zebulun n Nafutali,

a ure ubana a kushiva, a kapashi ka Agata a Urudu, a Galili,
a asu u da kakuma ka Awulawaƙi kari.

¹⁶ Ama da a ka rongo a karimbi,

a ka wene ta katyashi ka pige.

A'ari a ka rongo ta a una u ukpa,

shegai katyashi ka wantukpa ta ara le." ◊

¹⁷ Pini nala, Yesu gita kuƙari, u danai, "Kpatalai i asaka unyushi u cingi u de, i gono a asu u Kashila, kpaci tsugono tsu zuba tsu yan de evu."

Yesu isaƙi akani a adan ama a nishi

(Marku 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ Kain ka te, tyoku da Yesu wari nwalu a ikengi i Kushiva ku Galili, aku u wenei ama a re uza n vangu. Uza u te aya Simo, uza da dem a tsu isa Bituru, n Andurawu. Gba le akani a adan a da, a ka vutalasa ibilili i le a kushiva ki.

¹⁹ Aku Yesu tonuko le, "Tono numu! Ma wenike da ta tyoku da ya tukuso ama, shegai adan kpam wa." ²⁰ Kute-kute a asaka ibilili i le, a tono yi.

²¹ An a walai kenu, aku a wenei ama a re, uza n vangu u ne, Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi. Ele pini a kpatsu n tata u le n a lapulusi ibilili, aku Yesu isa le. ²² Kute-kute a asaka kpatsu ki n tata u le a tono yi.

Yesu yankai ama aganda

(Luka 6:17-19)

²³ Yesu kyawain uyamba u Galili gba n u wenishiki a agata a Kashila, n u yansi kuƙari ku Kadyanshi ka Shingaƙi ka tsugono tsu zuba, n u tanasi aza a mballa. ²⁴ Alabari a ne a kyawain gba uyamba u Galili, aku a tukusoi aza a mballa, hal gban a ama da a'ari a uyamba u Suriya, n aza da a ka pana ikyamba tsara a tanasa le. Aza roku a asuvu a le a'a ta n ityoni i cingi, aza roku ipori, hal gban n awunu. Shegai Yesu tanasa le gba. ²⁵ Kakuma ka ama ka ka wuta a Galili, n Dikafoli, n Urishelima, n gba uyamba u Yahuda hal n aza da a'ari a Agata a Urudu a kasana ka tono yi.

5

Yesu wenishikei a masasa

¹ An Yesu wenei kakuma ka ama, aku u ba u yuwai a masasa u dusuki. Atoni a ne a kyawan yi, ² aku u gita le uwenishike:

Mazanga ma maci

(Luka 6:20-23)

³ "Kashila ka zuwuka ta aza da a revei a ka ciga ubanga ara ne una u shinga, kpaci tsugono tsu zuba tsu le tsa!

⁴ Kashila ka zuwuka ta aza da a'ari n unamgbukatsuma una u shinga, kpaci wa tanasa ta atakasuvu a le.

⁵ Kashila ka zuwuka ta aza da a vakunki kaci ka le una u shinga,

kpaci likimba wa woko ta u le.

⁶ Kashila ka zuwuka ta aza da a'ari n maluwa ma uyan ili i maci una u shinga,

kpaci wa naka le ta ili i'ya a ka ciga vi.

⁷ Kashila ka zuwuka ta aza a asuvayali una u shinga,

kpaci wa pana ta dem asuvayali a le.

⁸ Kashilā ka zuwuka t̄a aza d̄a atakasuvu a le a'ar̄i sarara unā u shinga, kpaci a ka rongo t̄a kaḅolo n eyi.

⁹ Kashilā ka zuwuka t̄a aza d̄a a ka ciga a tuko ndishi n shinga unā u shinga, kpaci wa isā le t̄a mmuku n ne.

¹⁰ Kashilā ka zuwuka t̄a aza d̄a a ka yan mavura an a ka yansa ili i'ya Kashilā ka ciga unā u shinga, kpaci tsugono tsu zuba tsu le tsa.

¹¹ Kashilā ka zuwuka d̄a t̄a unā u shinga, a'ayin a d̄a baci ama a wisha d̄a. Kashilā ka zuwuka d̄a t̄a unā u shinga, a'ayin a d̄a baci ama a ka yan d̄a mavura. Kashilā ka zuwuka d̄a t̄a unā u shinga, a'ayin a d̄a baci ama a takpa d̄a ukuna u cingi adama a va. ¹² Ama a ka yanka d̄a t̄a ili i cingi tyoku d̄a a yankai nsumate n cau. Yanyi mazāngā n ipeli, kpaci katsupi ka d̄e ka pige ka vana d̄a t̄a a zuba.”

Mkpaḍi n katyashi

(Marku 9:50; Luka 14:34-35)

¹³ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Eḍa mkpaḍi n likimba. Shegai nte kalen ka mkpaḍi mā baci n kayyanan wa? Nidā uza wa yankpusa kpm n d̄a? Shegai a wotsongu n d̄a a kpatsasa yavu ili i gbani.

¹⁴ “Eḍa katyashi ka likimba. Ilyuci i'ya a mai a zuba u masasa a ka fuḍa a ka sokongu i'ya wa. ¹⁵ A tsu sapa macikalu a kimba ma n kakotsu wa. Shegai a zuwa ma a kashamkpatsu ka ne, tsarā katyashi ki ka wakana aza d̄a a'ar̄i a pini kuwa ki. ¹⁶ Nala kpm dem, i woko katyashi a asu u ama, tsarā a wene manyan ma shinga ma d̄e a cikpala Tata u d̄e u d̄a wari a zuba.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka Mele

¹⁷ Yesu doki u danai, “Kotsu i wene yavu tuwā d̄a n tuwāi tsarā n wacinsa Mele ma Musa† ko kpm uwenishike u nsumate wa. N tuwā n wacinsa i'ya wa, shegai n tuwā t̄a tsarā ili i'ya a danai vi i shadāngu. ¹⁸ Mayun d̄a ma tonuko d̄a, ili i'a la ya puwān a Mele mi wa, she a'ayin a d̄a zuba n likimba a kotsoi. Ko uḍyani u kenu ko u kenukulu wā la wa puwān wa, she ili i na yi i shadāngu. ¹⁹ Adama a nala, gbā uza d̄a baci u goroi mele ma kenukulu a asuvu a Mele hal u wenishikei ama a yain dem nala, a ka gonuko yi t̄a dem uza u kenukulu a tsugono tsu zuba. Shegai uza d̄a baci u tonoi Mele mi mai, u wenishikei ma kpm, wa tsarā t̄a asu u shinga a tsugono tsu zuba. ²⁰ U kana t̄a utono u Mele ma Kashilā u d̄e u lai tyoku d̄a Afarishi n awenishiki a Mele a tsu yan. U la baci nala wa, n tonuko d̄a ya uwa a tsugono tsi wa, ko kenu.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka upan

(Luka 12:58-59)

²¹ Yesu doki u danai, “I pana t̄a ili i'ya Mele ma Musa ma danai, ‘Kotsu i wuna uma u vuma gbani wa,’ kpm ‘U kana t̄a a kidāga uza d̄a baci dem u wunai uma u vuma gbani ugana.’ ²² Shegai n tonuko d̄a, va yan baci upan n uza u vunu, a ka kidāga vu t̄a ugana. Vu isā baci uza u vunu “Katengeshi,” a ka banka vu t̄a a asu u Asheshi a Pige.† Vu tonuko baci uza u vunu “Vari n kalen wa,” vu yan t̄a evu n u d̄a a ka banka vu a akina† a d̄a bawu a'ar̄i n utyoku.*

²³ “Va baci kushani a kapala ka a asudarakpa† a Kuwa ku Kashilā va naḱa Kashilā kune, kute-kute aku vu cibai an uza roku wari n ukuna a kaci ka

† 5:21 Uwt. 20:13; U.Ml. 5:17. * 5:22 Asheshi, alya nkoshi n pige m aza a Yahuda. Shegai kalen ka pige ka ne pini na ka, uza d̄a baci u yain upan wa bana t̄a a asu u afada a Kashilā a asu u d̄a Kashilā n kaci ka ne wa yanka yi afada n ucira.

vunu, ²⁴ *asaḱa* ve kune ki a asuḱarḱpa vi, vu ba vu foli uza u nife vi, aku vu gono vu yain kune ku vunu.

²⁵ “*Va* baci n ukuna n uza roku hal wa banka vu a asu u afada, darḱa vu sheshi n eyi tun i'ari a ure kahu i rawa a kuwa ku afada ki. Kawa i rawa baci de, a ka naḱangu vu ta a asu u uza u afada. Eyi kpam u naḱa adagari a ne a banka vu a kuwa ku a'ali. ²⁶ *Mayun* n tonuko vu, wa wuta pini a asu vi wa, she a'ayin a da vu tsupai ili i'ya a ka tono vu gba.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka tsishankala

²⁷ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “I pana ta Mele ma Musa ma danai, ‘Kotsu vu vaku n uka u uza wa.’ ²⁸ N tonuko vu, vu wene baci uka, aku vu bankai uma u vunu n ukuna u gbani, vu yan de la vi tsishankala n eyi a katakasuvu ka vunu. ²⁹ Keshi ka ulyaki ka vunu ka zuwa vu baci vu yain unyushi u cingi, foḱo ka vu varangu. Wa laka vu ta tsulobo vu namba kapashi ka ikyamba i vunu, n u da a ka varangu ikyamba i vunu gba a asuvu a akina. ³⁰ Kukere ku ulyaki ku zuwa vu baci vu yain unyushi u cingi,† kiḱa ka vu varangu! Wa laka vu ta tsulobo vu namba kapashi ka ikyamba i vunu, n u da ikyamba i vunu gba ya uwa a asuvu a akina.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka upece u iyolo

(Marku 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ Yesu doki u danai, “I pana ta Mele ma Musa ma danai, ‘Uza da baci dem wa pece iyolo n uka u ne, u kana ta u naḱa yi tagarada u upece u iyolo.’ ³² Shegai n tonuko da, kotsu vu pecene n uka u vunu wa, shegai u vaku baci n vali roku. Vu asaḱa yi baci, va zuwa yi ta u woko kashankala, nala kpam ko ya baci u zuwa yi, wa ta n unyushi u da u bidyai uka u uza roku.”

Yesu wenishikei a kaci ka utsina

³³ Yesu doki u danai, “I pana ta kpam ili i'ya Mele ma Musa ma danai, ‘Kotsu vu kpaḱa ushadangu kazuwamgbani ka vunu wa. U kana ta vu shadangu kazuwamgbani ka vu yain n Magono ma Zuba.’ ³⁴ N tonuko da, kotsu vu tsina n ili i roku a'ayin a da baci ya yan kazuwamgbani wa! Zuba a asu u da Kashila kari ndishi u da. Adama a nala, kotsu vu tsina n zuba wa. ³⁵ Likimba asu u da a'ene a ne a tsu wunvuga da. Adama a nala, kotsu vu tsina n likimba wa. Urishelima ilyuci i Magono ma Pige i'ya, adama a nala kotsu vu tsina n i'ya wa. ³⁶ Kotsu vu tsina n kaci ka vunu wa, kpaci va fuda va gonuko kenji ka te ka vunu pun ko dan wa. ³⁷ A'ayin a da baci ya yan kazuwamgbani, ili i'ya i gain vu dana i'ya na koshi, ‘Nala wari,’ ko tani ‘Nala wa.’ Vu dana baci i'ya i lai la, a asu u uza u cingi vi da i wutai.”

Yesu wenishikei a kaci ka utsupa tsicingi

(Luka 6:29-30)

³⁸ Yesu doki u lyai kapala n kadyanshi, “I pana ta ili i'ya Mele ma Musa ma danai, ‘Uza u foḱo baci utoku u ne a keshi, ko u takpa yi kanga, eyi dem a ka foḱo yi ta keshi ka ne ko takpa kanga ka ne.’ ³⁹ Shegai n tonuko da, kotsu i tsupa ukuna u cingi u da uza roku u yanka da n ukuna u cingi wa. Uza u basa vu baci a kagbaguzu ka ulyaki, kpatalaka yi ka ire ki dem. ⁴⁰ Gaawan uza roku u dana ta vu nusuka yi, aku u tonukoi uza u afada u wushika yi matogo ma vunu, kotsu vu asaḱa yi dem kunya. ⁴¹ Kasoje ka matsa vu baci vu canka yi ucanga ubana mel u te, canka yi mel u re. ⁴² Uza u folo vu baci ili i roku, vu naḱa yi. Uza roku u bolo baci akopi ara vunu, vu naḱa yi.”

Ciga atokulalu
(Luka 6:27-28, 32-36)

⁴³ Yesu doki u danai, “I pana ta ili i'ya ama a danai, ‘Ciga uza u karen u vunu, aku vu kovi utokulalu u vunu.’ ⁴⁴ Shegai n tonuko da i ciga atokulalu a de, i yanka uza da baci dem wa yan da mavura gbani-gbani kvasu. ⁴⁵ I yan baci nala, ya woko ta mmuku n maci n Tata u de da wari a zuba. U tsu zuwa ta kaara ka wuta adama a aza a cingi n aza a maci. U tsu ro ta mini a asu u aza da a ka yan ili i shinga n aza da a ka yan ili i cingi. ⁴⁶ Nida ya ciga Kashila ka naka da katsupi ka malen ma manyan ma de, i ciga baci aza da a ka ciga da koshi? Ko aza a uwusha u utafa dem nala a tsu yansa! ⁴⁷ Aje a de a da baci ya yansa ka ili i shinga koshi, i lamgbana n ama da a buwai wa. Ko aza da bawu a revei Kashila a tsu yan ta dem ili i shinga a asu u aje a le. ⁴⁸ Adama a nala, u kana ta i woko ushadangi, tyoku da Tata u de u zuba wari ushadangi.”

6

Uwenishike u Yesu a kaci ka kune

¹ Yesu lyai kapala n u wenishiki atoni a ne, “Kiranai a'ayin a da ya yan ili i shinga, kotsu i yain i'ya adama a da ama a ka wene i'ya a cikpala da wa. I yan baci nala, ya tsara katsupi ka malen ma manyan ma de a asu u Tata u de uza da wari a zuba wa.

² “Va ne baci aza a unambi kune, kotsu vu fula ukakaci tsara ama a pana a reve i'ya va yan wa, tyoku da aza a maci a ka ban a tsu yansa a agata a Kashila n ire tsara ama a naka le karinga.” Mayun n tonuko da, aza a maci a ka ban a nala yi a tsara de katsupi ka malen ma manyan ma le. ³ A'ayin a da baci va ne aza a unambi kune, vu yain ka usokongi, tsara kukere ku ugula ku reve ili i'ya kukere ku ulyaki ka yan wa. ⁴ Naka kune ku vunu usokongi, Tata u vunu, uza da u revei ili i'ya i'ari usokongi, wa naka vu ta katsupi ka malen ma manyan ma vunu.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka kvasu
(Luka 11:2-4)

⁵ Yesu doki u danai, “A'ayin a da baci ya yan kvasu, i woko tyoku u aza a maci a ka ban wa! A tsu ciga ta a shamgba a agata a Kashila n ire a yain kvasu tsara ama a wene le. Mayun n tonuko da, a tsar de katsupi ka malen ma manyan ma le. ⁶ A'ayin a da baci va yan kvasu, uwa a asuvu a kunu ku vunu vu gidaku utsutsu. Vu yain kvasu ubana a asu u Kashila Tata u vunu uza da wari a asu u usokongi u nala vi. Tata u vunu uza da wa wene ili i'ya va yan usokongi, wa naka vu ta katsupi ka malen ma manyan ma vunu.

⁷ Va yan baci kvasu, kotsu vu woko tyoku u ama da bawu a revei Kashila wa. A la ta uyan kadyanshi ka bawu kari n kalen. N a dani Kashila ka panaka le adama a kakuma ka kadyanshi. ⁸ Kotsu i woko tyoku u le wa. Tata u de u reve ta ili i'ya ya ciga kahu gbani i weci yi.

⁹ “Ya yan baci kvasu, i vasi naha:

“Tata u tsunu uza da wari a zuba.

A kirana n kala ka vunu n uwulukpi.

¹⁰ Tsugono tsu vunu tsu tuwa.

Asaka a yain ili i'ya va ciga a yain a likimba, tyoku da a ka yansa i'ya a zuba.

¹¹ Ne tsu ilikulya i ara.

¹² Vu cimbusuka tsu unyushi u tsunu, tyoku da tsu tsu cimbusuka aza da a tsu nusuka tsu.

[¹³ Kotsu vu asaka tsu tsu rukpa a ukondo wa,

shagai vu wauwa tsu a asu u uza u cingi vi.]*^{*}

¹⁴ “Mayun da, vu cimbusukā baci ama unyushi u cingi u le, Tata u vunu u da wari a zuba wa cimbusukā vu ta dem. ¹⁵ Shegai vu cimbusukā baci ama wa, Tata dem wa cimbusukā vu unyushi u cingi u vunu wa.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka kakuli

¹⁶ Yesu doki u danai, “Ya yan baci kakuli, kotsu i wenike kadambula tyoku da aza a maci a kaḅan a tsu yan wa. A tsu gacuwunsa ta a'eshi a le tsara ya dem reve an a ka yan kakuli. Mayun n tonuko da, aza a maci a kaḅan a nala yi a tsā de katsupi ka malen ma manyan ma le. ¹⁷ Shegai va yan baci kakuli, vu zaḁi kenji ka vunu aku vu sawa a'eshi. ¹⁸ Adama a nala, uza wa la wa reve an va yan kakuli wa, she Tata koshi, uza da bawu tsa wene. U reve ta gbā ili i'ya i'ari usokongi, aya kpam wa naḁa vu katsupi ka malen ma manyan ma vunu.”

Utsari a zuba

(Luka 12:33-34)

¹⁹ Yesu doki u danai, “Zuwukai kaci ka de utsari a likimba wa. Kpaci karan n urumgba wa nangasa ta u da, kpam aboki a ka tsa ta a uwa a yain uboki. ²⁰ Shegai zuwukai kaci ka de utsari a zuba, a asu u da bawu wa rumgba ko tani karan ka nangasa, kpam aboki a ka fuda a ka yan uboki wa. ²¹ Asu u da baci utsari u de wari, nte dem katakasuvu ka de ka rongo de.

Macikalum ma ikyamba

²² “A'eshi a'a ta tyoku u macikalum ma ikyamba. A'eshi a vunu a lobono baci, ikyamba i vunu dem ya shadangu ta n katyashi. ²³ Shegai a'eshi a vunu a lobono baci wa, ikyamba i vunu ya shadangu ta n karimbi. Katyashi ka kari a asuvu a vunu ka karimbi ka baci, va ta a asuvu a karimbi ka pige.

Kashila n utsari

(Luka 16:13)

²⁴ “Vuma wa la wa gbashika azakuwa a re wa. Kpaci wa kovo ta uza u te, aku u cigi uza u te. Ko tani u toni ukuna u uza u te, aku u goro uza u te. Va fuda va gbashika Kashila kaḅolo n utsari wa.”

Kotsu i dambula wa

(Luka 12:22-31)

²⁵ Yesu doki u danai, “N tonuko da, kotsu i yain kadambula adama a ilikulya n ili i'ya ya so kotsu i rongo n uma wa. Kotsu i yain kadambula adama a ili i'ya ya uka a ikyamba i de wa. Uma u la ta ilikulya, ikyamba kpam i la ta aminya. ²⁶ Weḅelei ve nnu n zuba! A tsu ce wa a tsu kapa tani wa. A'a na mpon ko kuzuwate ku ucanga wa. Gba n nala, Tata u zuba u tsu lyatangu le ta. I reve i lai nnu kalen cika wa? ²⁷ Ya wa fuda wa doku kaci ka ne uma a ulapa u uwule u te adama a kadambula?

²⁸ “Nɗya i zuwai i'ari kadambula adama a aminya? Weḅelei tyoku da apalu a mete a tsu gbonguro. A tsu yan manyan wa, a tsu jilaka kaci ka le aminya wa. ²⁹ Shegai n tonuko da, ko Solomo n tsupige tsu ne gba u uka aminya a ikali a da a lobono tyoku u a le wa. ³⁰ Kashila ka fuda baci ka guḁa apalu a mete a da a'ari n uma ara, nakpan a vutala le a akina. Ya fuda ta ya wushuku an Kashila ka guḁa da. Kotsu i rongo n upityanangu u kenu wa.

³¹ “Kotsu i dambula i dana, ‘Nɗya tsa lya?’ ko ‘Nɗya tsa so?’ ko ‘Nɗya tsa uka?’ ³² Ama da bawu a revei Kashila alya a tsu dambula n ili i nala yi koshi.

* **6:13** Akorongi a cau a roku aza da purai a tagarada u Matiyu a korongu ta idani i “Kpaci tsugono n ucira n tsupige tsu vunu tsa ubana. Ami.”

Tata u de u zuba u reve ta ya ciga ili i nala yi gba. ³³ Ili i'ya i gain i gita i zami i'ya tsugono tsu Kashilaƙa n ili i'ya wa ciga. Aku ili i'ya i buwai dem a ka naka da ta. ³⁴ Kotsu i dambula adama a nakpan wa, kpaci nakpan wa ta n kadambula ka kaci ka ne. Kain dem ka ta n kadambula ka ne.”

7

Iyanka uza afada wa (Luka 6:37-38, 41-42)

¹ Yesu lyai kapala n u wenishiki atoni a ne, “Kotsu i yanka uza u afada wa, adama a da Kashilaƙa ka yanka da dem. ² Kakundatsu ka i yankai aza a de afada, ka dem a ka yanka manyan tyoku da eda dem i yain.

³ “Nda i zuwai vu wenei macuku ma kenukulu ma mari a keshi ka utoku u vunu, aku bawu vu wenei kagbukulu ka kari a keshi ka vunu? ⁴ Nida va fuda va tonuko yi, ‘Utoku u va, asaka n takpa vu macuku ma mari a keshi ka vunu,’ avu tani vu wene kagbukulu ka kari a keshi ka vunu wa? ⁵ Avu uza u maci u kaban, gita ve vu takpa kagbukulu ka kari a keshi ka vunu. Aku vu fuda vu wene kpam vu takpa macuku ma mari a keshi ka utoku u vunu.

⁶ “Kotsu i naka nshe ili i'ya i'ari i Kashila wa. A ka fuda ta a yiralakpa a lumusa da. Kotsu i vutala igbegu i ikebe a kapala ka mburusunu wa, kpaci a ka kpatsa ta i'ya.”

Folusoi, bolusoi, kudusai utsutsu (Luka 11:9-13)

⁷ Yesu doki u danai, “Rongoi ufolo, a ka ne da ta i'ya i foloi vi. Rongoi ubolo ili i'ya ya ciga, ya tsara ta. Kudusai utsutsu, Kashilaƙa zuwa ta a giduwuka da utsutsu vi. ⁸ Adama a nala, gba uza da baci dem u foloi, a ka ne yi ta. Uza da baci kpam u boloi, wa tsara ta. Kpam ama a lya baci kapala n ukudusa utsutsu, Kashilaƙa giduwuka le ta.

⁹ “Uza wa la a asuvu a de maku ma ne ma folo yi burodi, aku u naka yi katali? ¹⁰ Ko tani u foli yi kadan, aku u naka yi kali? ¹¹ Eda aza a unyushi u cingi, i tsu naka baci mmuku n de ili i shinga, bele Tata u de uza da wari a zuba uza u shinga, wa naka ta ili i shinga a asu u za da baci dem u folo yi. ¹² Yankai ama tyoku da dem ya ciga a yanka da. Kalen ka Mele ma Musa n uwenishike u nsumate u da gai la vi.”

Utsutsu u kenu (Luka 13:24)

¹³ Yesu danai, “Uwai a tsugono tsu Kashilaƙa a utsutsu u kenu. Kpaci utsutsu n ure u da u tsu banka a akina wa ta n upeti cika, kpam u lobono ta nwalu. Ama ushani a da a tsu wala pini. ¹⁴ Shegai utsutsu u utsara uma u kenu u da, ure vi kpam u wuyana ta nwalu. Ama da a ka wala pini a'ga ushani wa.”

Madanga n ilimaci i ne (Luka 6:43-45)

¹⁵ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Kiranai na nsumate n kaban. Aza da a tsu tuwa ara de yavu ncon, shegai a asuvu a le a'ga ta n tsicingi yavu nleweni. ¹⁶ Ya fuda ta ya reve le a icun i manyan ma le, tyoku da i tsu reve madanga a ilimaci i ne. A tsu ta ilimaci i kapopi a kawana wa, ko kpam cinwi a kaworo wa. ¹⁷ Madanga ma shinga ma tsu matsa ta ilimaci i shinga, madanga ma cingi kpam ma tsu matsa ta ilimaci i cingi. ¹⁸ Madanga ma shinga ma tsu matsa ilimaci i cingi wa, nala kpam madanga ma cingi ma tsu matsa ilimaci i shinga wa. ¹⁹ Ama a tsu kapa ta madanga ma ma kpaɗai unaka ilimaci i

shinga a varangu ma a asuvu a akina. ²⁰ Nala kpm dem ya fuɗa ya reve ama a icun i manyan i le.”

“N reve ɗa wa ko kenu!”

(Luka 13:25-27)

²¹ Yesu doki u danai, “Gbā aza ɗa a ka isaṣa mu Asheku, Asheku ɗa a ka uwa a tsugono tsu zuba wa. Ama ɗa koshi a ka uwa a tsugono tsi alya aza ɗa a ka yansa ili i'ya Tata u va u zuba wa ciga. ²² Kain ka afada, ama a ka isa mu ta Asheku a le, a dana, ‘Tsu yan ta kubari a asuvu a kala ka vunu, kpm tsu wutukpusa ta ityoni i cingi n kala ka vunu, tsu yansai kpm ikunesavu ushani.’ ²³ Aku n wushunku le, ‘N reve ɗa wa ko kenu, banka numu dan, eɗa aza a uyansa ukuna u cingi!’ ”

Amai a a'uwa ama a re

(Luka 6:47-49)

²⁴ Yesu danai, “Uza ɗa baci dem u panai kadyanshi ka va wa yan manyan n ka, wa ta tyoku u kamai ka kari n ugboji, uza ɗa u taɗangi kuma ku ne a katali ka upeti. ²⁵ An a roi mini ma pige, agaɗa a shaɗangusi, uwule kpm u lapai kuwa ki, shegai ka ku rukpa wa, kpaci u ma ta ka a katali ka upeti.

²⁶ “Shegai uza ɗa baci dem u panai kadyanshi ka va, aku u 'yuwain ka uyanka manyan, wa ta tyoku katengeshi ka ka mai kuwa ku ne a kayala. ²⁷ A'ayin a ɗa a roi, agaɗa a shaɗangusi, uwule kpm u lapai kuwa ki, aku ku wasai.”

Ucira u Yesu

(Marku 1:22; Luka 4:32)

²⁸ A'ayin a ɗa Yesu kotsi kadyanshi ki gba, aku kakuma ka ama ki kari uyan majiyan ma uwenishike mi. ²⁹ Wa tyoku u awenishiki a Mele wa, shegai u wenishike ta yavu uza ɗa wari n ucira.

8

Yesu tanasai makutu

(Marku 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ A'ayin a ɗa Yesu cipai a masasa mi, aku kakuma ka ama ka tono yi. ² Kute-kute vuma roku uza ɗa wari makutu u tuwai u kuɗangi a kapala ka ne, u danai, “Asheku, vu wushuku baci, tanasa mu.”

³ Yesu baraƙpai kukere ku ne u sawa yi, u danai, ‘N wushuku ta, tana.’ Kute-kute tsukutu tsi tsu asaka yi. ⁴ Yesu rono yi atsuvu, “Kotsu vu tonuko uza wa, shegai wala vu bana a asu u kaɗarakiƙi u wene vu, aku vu naka kune ku Mele ma Musa ma danai ama ɗa baci a tana a naka. Nala wa wenike ta ama an n tanasa vu.”

Yesu tanasai kagbashi ka katigi

(Luka 7:1-10)

⁵ Aku Yesu banai a Kafarnahum. An u uwai a ilyuci yi, katigi ka asoje a Romaƙi ka roku ka cina yi u folo yi u banga yi. ⁶ Katigi ki ka danai, “Asheku, ma ta n kagbashi ka ka pana ikyamba, wa ta de a kuwa nvain bawu wa fuɗa wa wala. Maɓala mi ma ma foro yi wa wa.”

⁷ Yesu danai, “Ma bana ta n tanasa yi.”

⁸ Katigi ki ka wushuki, “Asheku, mpa n rawa vu tuwa a kuwa ku va wa, shegai yan kadyanshi koshi tsara kagbashi ki ka tana. ⁹ Azapige a asoje a ɗa pini aza ɗa a tsu tonuko mu ili i'ya ma yan, mpa kpm ma ta n asoje a ɗa n tsu tonuko ili i'ya a ka yan. N tsu tonuko ta uza u na, ‘Wala,’ aku u wala. N

tonuko kpam uza u nide, 'Tuwa,' aku u tuwa. N tonuko kpam kagbashi, 'Yan naha,' aku tani u yain. N reve ta udani u vunu wa ta dem n ucira."

¹⁰ An Yesu panai nala, aku u yain majiyan. U tonukoi aza da a ka tono yi vi, "Mayun n tonuko da, upityanangu u na vi u la ta gba upityanangu u da n wenei a uyamba u Isara'ila. ¹¹ Ama ushani a ka wuta ta a kasana n kalivi a dusuku a lyai kabolo n Ibirahi, n Ishaku, n Yakubu a tsugono tsu zuba. ¹² Shegai aza da a'ari a gain a yain pini a tsugono tsi, a ka wutala le ta a asuvu a karimbi. Pini da a ka sa n ulumusa u a'anga."

¹³ Aku Yesu tonukoi katigi ki, "Wala vu bana a kuwa, kagbashi ka vunu ka tana ta tyoku da vu pityanangi vi." Pini a asuvu a ulapa u uwule u nala vi u da kagbashi ki ka tana.

Yesu tana sai ama ushani
(Marku 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ Pini nala, Yesu banai a kuwa ku Bituru, aku u wenei mma u uka u Bituru vi nvain n usudugbi u ikyamba. ¹⁵ Aku u sawa yi kukere, pini nala, ma'ala mi ma asa'ka yi, u 'yangai u gitai yi ufo'usuko ilikulya.

¹⁶ An kuvuli ku yain, ama a tukusoi Yesu aza a ityoni i cingi. N udani u da koshi u tsu wutukpa ityoni i cingi yi aku i asa'ka le. U tana sai dem gba aza a m'ala. ¹⁷ U yansa ta ili i na yi tsara a shadangu udani u Ishaya matsumate u da u dana, "U takpai m'ala n tsunu, kpam u takpa tsu upana u ikyamba u tsunu." ◊

Ama a ka ciga a toni Yesu
(Luka 9:57-62)

¹⁸ An Yesu wenei kakuma ka ama ka kyawan yi, aku u tonukoi atoni a ne a wala a pasambana kushiva ki a gono a upashi u nide. ¹⁹ Kawenishiki ka Mele ka tuwai ara ne, u dana, "Kawenishiki, ma tono vu ta a asu u da dem wa bana."

²⁰ Yesu tonuko yi, "Iryanji i'a ta n a'ele a le, nnu kpam a'a ta n ikinda i le. Shegai Mpa Maku ma Vuma ma n kuwa ku kaci ku va wa, kpam ma gban n a asu u uwunvugusa wa."

²¹ Aku uza roku a asuvu a atoni a Yesu, u tonuko yi, "Asheku, asa'ka ve n ba n cidangu tata u va."

²² Shegai Yesu tonuko yi, "Tono mu, asa'ka akushe a cidangu atoku a le akushe."

Yesu vakunki abali
(Marku 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Yesu uwai a kpatsu ka'olo n atoni a ne a ka pasa kushiva. ²⁴ Aku uwule u pige u 'yangai pini a kushiva ki, abali kpam a ka gba'asa kpatsu ki hal ka ciga ushumbugu. Shegai Yesu pini nvain wa lavuta. ²⁵ Aku atoni yi a banai ara ne a 'yangasa yi n a salasi, "Asheku, wauwa tsu! Tsa shumbugu de!"

²⁶ U wushunku le, "Ndya i zuwai i panai uwonvo naha? Eda aza da upityanangu u de u gusa." U 'yangai u banai uwule n abali yi, aku asu vi padai kuwin.

²⁷ Atoni yi a gitai majiyan n a wecemgbeni, "Ucun u vuma u eni u da na vi, hal uwule n abali dem a ka pana'ka yi?"

Yesu tana sai ama a re aza a ityoni i cingi
(Marku 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ An Yesu rawai a upashi u kushiva a ka'olon ka uyamba u aza a Garasa, ama roku ama a re aza da a'ari n ityoni i cingi a tuwai ara ne. Ama a na yi a

asu u asaun a da a tsu ronguso, kpam uza u tsu fuda u wala pini a ure vi wa adama a tsicingi tsu le. ²⁹ Aku a gita yi usalasa ka n a dansi, “Nda i zuwai va dangbarasa tsu, avu Maku ma Kashila? Vu rawa vu zuwa tsu tsu pana ikyamba bawu a'ayin a da Kashila ka danai a yain wa.”

³⁰ Evu n asu vi, ushiga u mburusunu u da pini wa lina. ³¹ Ityoni i cingi yi a folo Yesu, a danai, “Vu wutukpa tsu baci a asuvu a ama a na yi, vu asaka tsu tsu uwa a asuvu a mburusunu n nala mi.”

³² Aku u tonuko le, “Walai!” Ityoni i cingi yi a asakai ama yi a ba a uwai a asuvu a mburusunu mi. Pini nala, mburusunu mi gba a sumai a uwai a kushiva a kuwai pini. ³³ Aliniki yi a sumai a banai a ilyuci a tonukoi ama ili i'ya i gitai, kafole n ili i'ya i gitai n ama a re aza a ityoni i cingi yi. ³⁴ Aku ama a ilyuci yi gba a wutai a ba a cinai Yesu, an a wene yi, a folo yi u asanka le uyamba u le.

9

Yesu tanasai kawunu

(Marku 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Yesu uwai a kpatsu, aku u gonoi a ilyuci i ne. ² An u rawai pini, ama roku a tuko yi kawunu nvain a kajiba. An u wenei upityanangu u ama da a canga yi vi, aku u tonukoi kawunu ki, “Maku, gbama asuvu, a cimbusuka vu de unyushi u cingi u vunu.”

³ Aku awenishiki a Mele a roku a ka dansa utyoku u le, a danai, “Vuma na wa yan kadyanshi yavu aya Kashila!”

⁴ Yesu tani u reve ta ili i'ya a ka yawunsa, aku u wece le, “Nida ya yan uyawunsa u tsicingi a asuvu a atakasuvu a de? ⁵ Nda i lai shana da a ka dana, ‘A cimbusuka vu de unyushi u cingi u vunu,’ ko ‘Yanga vu wala?’ ⁶ Shegai ma wenike da ta an Mpa Maku ma Vumaf mari n ucira a likimba u da ma cimbusa unyushi u cingi.” U tonukoi kawunu ki, “Yanga vu bidya kajiba ka vunu vu wala a kuwa.” ⁷ Aku vuma vi u 'yangai u lazai a kuwa. ⁸ An ama yi a wenei nala, aku a ka yan majiyan kpam a cikpai Kashila an u nakai uza roku ucun u ucira u na.

Yesu isai Matiyu

(Marku 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ An Yesu asakai asu vi, aku u wenei vuma roku uza u kala Matiyu ndishi a kakinda ka uwusha u utafa. Aku u tonuko yi, “Tono mu.” U 'yangai u tono yi.

¹⁰ Pini nala, Yesu n atoni a ne a tuwai a ka lya ilikulya a kuwa ku Matiyu. Awushi a utafaf n aza a unyushi a tuwai a folomgbonoi pini a asu vi ushani. ¹¹ An Afarishi a wenei nala, aku a wecei atoni a ne, “Nda i zuwai kawenishiki ka de ka lya kafole n icun i ama a na?”

¹² An Yesu panaka le, aku u wushunku le, “Aza da a'ari n alafiya a ka ciga uza u aguma wa, she aza a mabala. ¹³ Walai i ba i rotsongusu kalen ka Tagarada u Kashila u da u danai, ‘N u da ya yanka mu udarakpa, n la ta uciga i woko aza a asuvayali a asu u atoku a de.’ N tuwa adama a da ma isa aza a maci a tono mu wa, shegai aza a unyushi u cingi.” ♦

Keci a kaci ka kakuli

(Marku 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Kain ka te, atoni a Yahaya Kalyubugi a tuwai ara Yesu a wece yi, “Nida atsu n Afarishi tsa yansa kakuli, shegai atoni a vunu a ka yansa wa?”

¹⁵ U wushunku le, “Aje a valisavu a ka namgba katsuma a'ayin a da wari kabolo n ele wa. Shegai a'ayin a'a ta utuwa a da a ka bidya valisavu vi a mere ma le, a'ayin a nala a da a ka yan kakuli.

¹⁶ “Vuma wa padara kunya ku cau n kakashi ka savu wa. U yan baci nala, kakashi ka savu ki ka paɗa ta ka zuwa kunya ku cau ki ku doku ku kara. Hal gban u lai ukara u cau vi. ¹⁷ Vuma wa tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka ukpan ka cau wa. Kpaci ma shita baci ma tasha ta kadele ki, aku mini ma cinwi mi ma wotsongu. Shegai a tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka savu. Pini nala, gba kadele ki n mini ma cinwi mi a ka lobono ta.”

Makere ma ma kuwa n uka uza u mɓala

(Marku 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ An Yesu wari a kadyanshi, aku uzapige u kagata ka Kashila u tuwai ara ne, u kudangi a kapala ka ne u danai, “Maku ma va makere ma kuwa de gogo-na. Vu tuwa baci vu tafanku yi kukere wa 'yanga ta.” ¹⁹ Aku Yesu n atoni a ne a 'yanga a tono yi.

²⁰ Uka da wa lala mpsa hal ayen kupa n a re u tuwai a kucina ku Yesu, aku u sawai kaletsu ka kunya ku ne. ²¹ Kpaci u yawunsa ta a katakasuvu ka ne, u danai, “Ko kunya ku ne ka baci n sawai koshi, ma tana ta.”

²² An Yesu kpatalai u wene yi, aku u danai, “Uka, gbama asuvu, upityanangu u vunu u tana vu de.” Kute-kute aku uka vi u tana.

²³ An Yesu rawai a kuwa ku uzapige ki, aku u wenei a ka fulusa ugbali u ukpa n ama ushani a ka sa. ²⁴ Aku u tonuko le, “Ya dem wuta. Makere mi ma kuwa wa, alavu a da yi!” Shegai ama yi a ka dosuso yi idyoshi i magori. ²⁵ An a wutukpai ama yi, aku Yesu banai a asu u da makere mi mari nvain. U kana kukere ku ne, aku u makere mi ma 'yanga. ²⁶ Pini nala, alabari a ne a tamburai ko nte wa a asuvu a uyamba vi.

Yesu tanaqi arumba ama a re

²⁷ An Yesu asakai asu vi, eyi pini n u wali, aku arumba ama a re a gita yi utono n a salasi, “Maku ma Dawuda, pana asuvayali a tsunu!”

²⁸ An u uwai a kuwa, aku arumba yi a tuwai ara ne. U wece le, “I wushuku ma fuda ma zuwa da i fuda i wene?”

A wushuki, “Eye, Asheku.”

²⁹ Aku u sawai a'eshi a le, u danai, “Adama a upityanangu u de, nala wa woko.” ³⁰ Kute-kute a'eshi a le a kukpai a wenei asu. Shegai u rono le atsuvu cika u danai, “I tonuko uza ukuna u na vi wa.” ³¹ Shegai a tamburai uyamba vi gba n a yanyi alabari a ne.

Yesu tanaqi kabebe

³² Ama a re yi n a lazi, aku ama roku a doku a tukoi Yesu kabebe, uza da ityoni i cingi i kana i bishinka yi kadyanshi. ³³ An u wutukpai ityoni i cingi yi, aku vuma vi u yain kadyanshi. Aku kakuma ka ama ki ka yan majiyan, a danai, “Kotsu tsu wene ukuna a Isara'ila naha wa.”

³⁴ Shegai Afarishi a danai, “Magono ma ityoni i cingi ma ma naka yi ucira u uwutukpa le.”

Yesu panai asuvayali a ama

(Marku 1:39; Luka 4:44)

³⁵ Yesu kyawunsa ta gba ilyuci n une n u wenishiki a agata a Kashila n u yanyi kubari ku tsugono tsu Kashila. U tana ta dem aza a mɓala icun kau-kau n aza da a ka pana ikyamba. ³⁶ An u wenei kakuma ka ama kari udoku n ka doki, aku katakasuvu ka ne ka shadangi n asuvayali, kpaci a dambula ta cika kpan ubanga wa la wa. Tyoku u ncon n da bawu mari

n kaliniki da a'ari. ³⁷ Aku u tonukoi atoni a ne, “Manyan ma ukapa ma ta ushani, shegai ayain a manyan yi kenu da a'ari. ³⁸ Adama a nala, foloi Magono ma Zuba uza u manyan ma ukapa mi u tuko aza a ukapa, a yanka yi manyan ma ukapa mi.”

10

Yesu dangasai atoni kupa n ama a re
(Marku 3:13-19; Luka 6:12-16)

¹ Yesu isaɓi atoni a ne kupa n ama a re, u naƙa le ucira u da a ka wutukpa ityoni i cingi a taɓasa kɓam aza a mɓala.

² Uza u kaɓita aya Simo uza da dem a tsu isa Bituru, n Andurawu utoku u ne eyi dem kasukiƙ ka. Nala dem Yakubu maku ma Zabidi n utoku u ne Yahaya. ³ N Filibu, n Batalamawu, n Toma, n Matiyu kawushi ka utafa, n Yakubu maku ma Halfa, n Tadawu ele dem asuki a da. ⁴ Aza da a buwai vi alya Simo Ziloti, * n Yahuza Isikariyoti uza da u tuwai u neke yi.

Yesu suki Kupanamere vi
(Marku 6:7-13; Luka 9:1-6)

⁵ An Yesu suki Kupanamereƙ vi, u tonuko le ta ili i na yi, “Kotsu i bana a asu u Awulawa ko tani i uwa a ilyuci i Samariyaƙ wa. ⁶ A asu u aza a Isara'ila koshi da ya bana, kpaci tyoku u ushiga u nlala n da n puwaɓin da a'ari. ⁷ A'ayin a nwalu yi, i tonusuko le tsugono tsu zuba tsu yan de evu. ⁸ I taɓasa aza a mɓala, i 'yangasa akushe, i taɓasa aza da a'ari n tsukutu, kɓam i wutukpa ityoni i cingi. Gbani da i wushai, nala kɓam dem ya naƙa bawu a tsupa da. ⁹ Kotsu i bidya ikebe ko zinariya, ko azurufa ko tani urim u shili wa. ¹⁰ Kotsu i bidya katsan ko matogo ma ire, ko akpata, ko kalangu wa. Ama da ya ɓanga vi a ka naƙa da ta ili i'ya ya ciga.

¹¹ “A ilyuci i'ya baci dem i uwai, i zami vuma u maci i rongo pini a kuwa ku ne hal ubana a'ayin a da ya laza. ¹² A'ayin a da baci ya uwa a kuwa, i dana, 'Azakuwa, ndishi n shinga n rongo n a da.’ ¹³ Ama yi a wusha da baci, asaƙa ndishi n shinga mi n gono da. ¹⁴ Kɓam kuwa ko tani ilyuci i'ya baci i uwai aku a 'yuwan da uryabusa ko a 'yuwan da upanaka, kapatsai kabuta ka a'ene a de i asaƙa asu vi. ¹⁵ Mayun n tonuko da, kain ka afada, Kashila ka pana ta ama a Sodomƙ n Gomoraƙ asuvayali cika hal a lai tyoku da wa pana ama a ilyuci i nala yi!”

Upana u ikyamba u da wa tuwa
(Marku 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Mpa na ma suku da tyoku u ncon a mere ma nleweni. I woko aza a ugboji tyoku u kali, kɓam i woko aza da a'ari yuwu tyoku u a'adya. ¹⁷ She i kirana, kpaci a ka kana da ta a banka da a asu u Asheshi a Pige, a bawan da a asuvu a agata a Kashila. ¹⁸ A rono da ubana a kapala ka igomuna na ngono, kpaci eda atoni a va a da. Nala wa woko ta ure u da ya yanka le kadyanshi ka va kɓam hal likimba u reve n ka. ¹⁹ Shegai a'ayin a da baci a kana da vi, kotsu i dambula a ili i'ya ya dana ko tani tyoku da ya dana i'ya wa. A'ayin a nala yi Kashila ka naƙa da ta ili i'ya ya dana. ²⁰ Shegai kadyanshi ka ya dansa vi ka de ka wa, Kulu ku Tata u de ka ka dansa a asuvu a de.

²¹ “Ama a ka neke ta atoku a le a wuna le. Nala dem isheku ya yanka mmuku n le. Mmuku kɓam n 'yangasaka isheku i le hal a zuwa a wuna le.

* **10:4** Kalen ka kala ka Ziloti ka uza da wari n maluwa ma uyan ili cika.

²² Ama gba a ka 'yuwan da ta adama a kala ka va. Shegai gba ama da baci dem a pityanangi hal ubana a makorishi, a ka wauwa le ta. ²³ Ilyuci i'ya baci dem ama a 'yuwan da, i daraka i bana a ilyuci i roku. Mayun n tonuko da, kahu i kyawan ilyuci ilyuci i Isara'ila gba, Maku ma Vuma ma tuwa ta.

²⁴ "Karotsongishi ka tsu la kawenishiki ka ne wa, ko tani kagbashi ka lai uzakuwa u ne wa. ²⁵ U rawa ta da karotsongishi ka woko tyoku u kawenishiki ka ne, kagbashi kpam ka woko tyoku u uzakuwa u ne. A isa baci Mpa uza da mari uzakuwa, 'Magono ma ityoni i cingi,' wata, Ba'alzabu,† eda aza a kuwa a va tani ndya a ka isa da?"

Uza da u gain a pana uwonvo

(Luka 12:2-7)

²⁶ Yesu danai, "Panai uwonvo u ama a nala yi wa, kpaci ili i'ya baci dem i'ari usokongi gogo-na ama a ka tuwa ta a ka reve i'ya. ²⁷ N tonuko da ta ukuna u na vi a karimbi, shegai ma ciga ta i tonuko le i'ya a katyashi. Ili i'ya baci ya pana ma dansa n tsubini a atsuvu a de, i dana i'ya cika a zuba u kukpa ama a pana.

²⁸ "Kotsu i pana uwonvo u aza da a ka wuna da wa. Ikyamba i de i'ya koshi a ka wuna, shegai a ka sawa uma u de wa. Kashila ka koshi ya pana uwonvo, kpaci aya uza da wa fuda wa nangasa gba uma n ikyamba a akina.

²⁹ Mberikele n re n da a tsu denge kanini ka te,† shegai gba n nala, ma te ma la ma kuwa bawu Tata u de u revei n ma wa. ³⁰ Kashila ka reve ta gba ko kenji ka yain ka kari a kaci ka vunu. ³¹ Adama a nala kotsu i pana uwonvo wa, kpaci tsupige tsu de tsu la ta tsu mberikele ushani.

Tonuko ama ukuna u Kawauwi

(Luka 12:8-9)

³² "Uza da baci dem u tonukoi aza roku eyi uza u va u da a kapala ka ama, mpa dem ma tonuko ta Tata u va u zuba uza nala vi katonif ka va ka. ³³ Shegai vu 'yuwan mu baci, mpa kpam ma tonuko ta Tata u va u zuba avu uza u va da wa."

Ndishi n shinga n da n tukoi wa

(Luka 12:51-53; Luka 14:26-27)

³⁴ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "Kotsu i bidya a asuvu a atakasuvu a de i dana ndishi n shinga n da n tukoi a likimba wa. N tuwa tsara n tuko ndishi n shinga wa, shegai kushulu. ³⁵ N tuwa ta n 'zuwa uza u yain tsilala n asheku a ne, makere ma yain tsilala na mma u ne, kajene kpam ka yain tsilala n anuku a le. ³⁶ Atokulalu a ka yan ta pini a asuvu a kumaci ku de! †

³⁷ "Gba aza da baci a lai uciga asheku n anuku a le kapala na mpa, a ratsa a woko atoni a va wa. Gba aza da baci a ka ciga mmuku n le kapala na mpa, a ratsa a woko atoni a va wa. ³⁸ Vu canga baci mawandamgbani† ma vunu vu tono mu wa, vu ratsa vu woko katonif ka va wa. ³⁹ Gba uza da baci wa kirana n uma u ne, wa namba ta u da. Uza da tani u namba uma u ne adama a va, wa wauwa ta u da."

Katsupi ka malen ma manyan ma

(Marku 9:41)

⁴⁰ Yesu danai, "Uza da baci dem u wusha da, mpa u wushai. Uza da baci kpam u wusha mu, u wusha ta uza da u suku mu. ⁴¹ Uza da u wushai matsumate adama a da matsumate mi ma yanka yi kadyanshi ka Kashila, Kashila ka naka yi ta katsupi ka malen ma manyan ma ne dere n matsumate

† 10:29 Kondo "Anini" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i U6anga. ◇ 10:36 Mik. 7:6.

mi. Uza da baci kparam u wushai vuma u maci adama a da vuma u nala vi wari uza u maci, a ka naka yi ta katsupi ka malen ma manyan ma ne dere n vuma u maci nala vi. ⁴²Uza da baci u nei katoni ka kenu ka va mako ma mini adama a da wari katoni ka va, mayun n tonuko da, vuma u nala vi wa tsara ta katsupi ka malen ma manyan ma ne.”

11

Yesu n Yahaya Kalyubugi (Luka 7:18-35)

¹An Yesu kotsoi utonuko Kupanamere yi ukuna u na vi, aku u asakai a asu vi u banai a ilyuci a asuvu a Galili tsara u wenishike u yain kparam ku'bari.

²Yahaya Kalyubugi wa ta a asuvu a kuwa ku a'ali. An u panai ili i'ya Kirisiti wa yansa, aku u suki atoni a ne a roku ama a re. ³A ba a wece yi, “Ada uza da wa tuwa vi, ko tsu vana uza roku?”

⁴U wushunku le, “Walai i tonuko Yahaya ili i'ya i wenei n ili i'ya i panai.

⁵Arumba a wene ta, awunu kparam a wala ta, nkutu n tana ta, agulani a pana ta, akushe kparam a 'yangai a gonoi n uma. A yanka ta aza a unambi ku'bari ku Kadyanshi ka Shinga. ⁶Kashila ka zuwuka ta uza da bawu u 'yuwan mu adama a ili i'ya n yain una u shinga.”

⁷An atoni a Yahaya a lazai, aku Yesu gitai uyanka ama yi kadyanshi ka Yahaya, u danai, “An i banai a kakamba ki, ucun u vuma u eni u da i banai uwene? Wa tyoku u asomini a da uwule u tsu purusa a asu u da baci dem u lapanai? ⁸Ucun u vuma u eni u da i banai uwene? Vuma da u ukai aminya a ikali? Aza da a tsu uka aminya a ikali a a'ebile a ngono a da a'ari. ⁹Ya i banai uwene? Matsumate ma? Eye. N tonuko da u la ta matsumate. ¹⁰Tagarada u Kashila u yan ta kadyanshi a kaci ka ne,

“Ma suku ta katsumate ka va a kapala ka vunu, uza da wa lapuluka vu ure.’ ¹¹”

¹¹“Mayun n tonuko da, Yahaya Kalyubugi u la ta gba uza da baci wari n uma. Shegai uza u kenukulu gba a asuvu a tsugono tsu zuba u la yi ta. ¹²Ili i'ya i bidyai a'ayin a da Yahaya Kalyubugi tuwai hal utuwa gogo-na, tsugono tsu zuba tsa ta udoku ucira, kparam ya dem wa modono ta tsara u uwa tsa.*

¹³Gba ntsumate n Mele ma Musa a dana ta ukuna u tsugono tsu Kashila hal utuwa a'ayin a Yahaya. ¹⁴I wushuku baci n ele, Yahaya vi aya Iliya matsumate ma ya vana vi. ¹⁵I'a baci n atsuvu, panai!

¹⁶“Nida ma dansa ukuna u ama a gogo-na? Nnya a rotsoi? A'a ta tyoku u mmuku n da mari ndishi a kuden, n a ikamgbani,

¹⁷“Tsu fulaka da ta ugbali, shegai i 'yuwain kuje!

Tsu shipuka da ushipa u ukpa, shegai i sa wa!

¹⁸“An Yahaya tuwai, u lafa ulya ilikulya wa, u so tani mini ma cinwi wa, aku i danai, ‘Wa ta n ityoni i cingi!’ ¹⁹Shegai an Mpa Maku ma Vuma ma lya na n soyi, aku i danai, ‘Kalyai ka n kasoi, kparam kaje ka aza a uwusha u utafa n aza a unyushi u cingi ka.’ Ugboji u tsu wenike ta kaci ka ne a asu u manyan ma maci ma u tsu yansa.”

Yesu bongoi ama (Luka 10:13-15)

^{11:10} Mal. 3:1. * ^{11:12} Ure u roku u da va reve udani u aza a Heline vi u da: “kparam aza a cingi a ka shilakanaka tsa tsara a wushi tsa n ucira.”

²⁰ A ilyuci i'ya Yesu yansai ikunesavu i ne cika, ama yi a 'yuwan ta ukpatala a gono a asu u Kashila. U gita le u6ongo, ²¹ "Ter de, aza a Korasinu! Ter de, aza a Besaida! A da baci ikunesavu i'ya n yain a asuvu a de i'ya n yain a Taya n Sida, an a'ari a kpatala de caupa. A uka ta akashi a rongoi a upoluso kakomo, tsara a wenike an a kpatalai a asakai unyushi u cingi u le! ²² N tonuko da, kain ka afada, Kashila ka laka ta uyanka ama a Taya n Sida ajobigi kapala n ada! ²³ E da kpam aza a Kafarnahum, 'yangasa da wa a ka 'yangasa da a zuba? A ka vutala da ta a asuvu a akina! A da baci ikunesavu i'ya a yain ara de i'ya a yain a Sodom, an wari wa buwa ta pini hal n gogo-na. ²⁴ N tonuko da, kain ka afada, Kashila ka pana ta iyali i Sodom kapala n ada!"

*Yesu nakai ama uwunvuga
(Luka 10:21-22)*

²⁵ A'ayin a nala yi, Yesu danai, "Tata, Magono ma zuba n likimba, n cikpa vu ta, kpaci vu sokongu ta ukuna u na vi a asu u aza a ugboji n arevi, shegai vu wenikei u da a asu u aza da bawu a revei ili. ²⁶ Tata, nala vu wenei u gain vu yain!"

²⁷ "Tata u va u naka mu ta ili yi gba. Uza wa la u revei Maku mi wa, she Tata vi. Kpam uza wa la u revei Tata vi wa, she Maku mi n uza da Maku mi ma dangasai u tonuko.

²⁸ "Tuwai ara va, gba de aza da a wowoi n ucanga wa araji, ma naka da ta uwunvuga. ²⁹ Pana ka numu, tsara i woko ama a va. Tuwai i rotsongusu ara va, kpaci mpa ma ta n uvakunku kaci kpam ya tsara ta uwunvuga. ³⁰ Uwenishike u da n danai i wushuku n u da vi, wa ta shana, kpam ucanga u va u razugba wa."

12

*Yesu da Asheku a kain ka Ashibi
(Marku 2:23-28; Luka 6:1-5)*

¹ Kain ka te n kain ka Ashibi,† Yesu n atoni a ne a ka wala a mere ma ashina a ilya. Atoni a ne a ka pana kambulu, aku a gitai ukoduso aratu a ilya n a yuruwi n a takumi. ² An Afarishi a wenei nala, aku a tonukoi Yesu, "U gan atoni a vunu a yain nala wa! Mele ma kain ka Ashibi ma bishinka ta uyan manyan n kain ka Ashibi."

³ Yesu wushuki, "Ma wundya i yan kaneshi u ili i'ya Dawuda n aje a nwalu a ne a yain an a ka pana kambulu vi? ⁴ U uwai a Kuwa ku Kashila u takumai iburodi i uwulupki, ko an u wokoi Mele ma bishinka ta a takuma i'ya. Adarakpi a da koshi a wushunki a takuma u da. ⁵ Ma wundya i yan kaneshi u Mele ma Musa ma ma danai adarakpi a da koshi a ka yan manyan a Kuwa ku Kashila n kain ka Ashibi ki? Shegai ko uza wa la u danai a nusuka mele ma Ashibi wa. ⁶ N tonuko da, uza da u lai Kuwa ku Kashila aya pini naha. ⁷ A da baci i revei kalen ka Tagarada u Kashila u na vi, 'N la ta uciga i woko aza a asuvayali a asu u atoku a de, n u da ya yanka mu udarakpa,† ⁸ i'ari ya kidaga ama a na yi aza da bawu a'ari n unyushi ugana wa. ⁸ Adama a nala, mpa Maku ma Vuma Asheku a da, hal n a kain ka Ashibi dem."

*Yesu tanasqi vuma da ili i soi kukere
(Marku 3:1-6; Luka 6:6-11)*

⁹ An Yesu asakai a asu vi, aku u ba u uwai a kagata ka Kashila ka kari evu. ¹⁰ U cina ta pini vuma da ili i soi kukere. Afarishi a zuwuka yi a'eshi tsara a

tsara ili i'ya a ka sapula yi n i'ya, aku a wece yi, “Wā dere a taṅasa vuma n kain ka Ashibi?”

¹¹ U wushunku le, “Tā baci n macon† aku ma rukpai a ilyukoi n kain ka Ashibi, ya wutukpa ma wa? Mayun tani ya wutukpa ta ma. ¹² Ama a la ta ncon kalen, adama a nala, dere da a yain ili i shinga n kain ka Ashibi.”

¹³ Yesu tonukoi vuma vi, “Barakpa kukere ku vunū.” An u barakpai kukere ki, aku ku gonoi mai tyoku ku ire ki. ¹⁴ Pini nala, Afarishi yi a wutai a ka sheshe tyoku da a ka wuna Yesu.

Kagbashi ka Kashila ka dangasai

¹⁵ Yesu reve ta ili i'ya Afarishi a ka yawunsa, aku u asakai asu vi. Ama ushani a tono yi, kpm u taṅasa ta gba aza a mɔala. ¹⁶ Shegai u ronoi ama yi atsuvu kotsu a tonuko uza ko eyi yayi wa. ¹⁷ U yan ta ili i na yi tsara a shadangu ili i'ya Kashila ka danai a unā u Ishaya matsumate:

¹⁸ “Kagbashi ka va ka na, uza da n dangasai.

Ma ciga yi ta, kpm u zuwa mu ta n panai kayanyan cika.

Ma naka yi ta Kulu ku va,

kpm wa tonuko ta gba iyamba an ukuna u va wari dere.

¹⁹ Wa nanamgbana ko tani u salasa wa, ko kpm u yain kuɓari n isali a ire wa.

²⁰ Wa koɗuso asomini a da a katalasai wa, wa cimbusa tani macikalū ma ma ciga ucimba wa.

Nala wa rongo uyansa hal she ukuna u da wari dere u lya kaci ka ukuna u cingi.

²¹ Iyamba gba a ka zuwa ta uma u le ara ne.” ◊

Yesu n Ba'alzabu

(Marku 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Aku ama roku a tukoi Yesu karumba kpm kabebe ka, adama a ityoni i cingi. Aku Yesu taṅasai vuma vi, kute-kute u gitai kadyanshi kpm u wenei asu. ²³ Gba ama yi a yain majiyan, a danai, “Gaawan vuma u na vi Maku ma Dawuda ma, Kirisiti Kawauwi!”

²⁴ An Afarishi a panai nala, a wushunku le, “U wutukpa ta ityoni i cingi kpaci magono ma le Ba'alzabu u naka yi ta ucira u da wa yan nala.”

²⁵ Yesu reve ta ili i'ya a ka yawunsa, aku u tonuko le, “Uyamba u da baci u pecei kaci ka ne n u shilakani, u da wa barakpa wa. Kpm ilyuci ko kuwa ka baci ku pecei n ku shilakani, ka rukpa ta! ²⁶ Kanangasi ka wutukpa baci Kanangasi,* nala u wenike ta tsugono tsu ne tsu pece ta abon abon, kpm tsa barakpa wa aku tsu rukpa. ²⁷ I da n wutukpa ta ityoni i cingi adama a da Ba'alzabu naka mu ucira u da ma yan nala. Nala baci, ya nakai atoni a de ucira u da a ka wutukpa le dem? Ili i'ya atoni a de a tsu yan i wenike ta an kadyanshi ka i tsu yansa a kaci ka va ka dere wa. ²⁸ Shegai mpa ma wutukpusa baci ityoni i cingi n Kulu Keri ku Kashila, tsugono tsu Kashila tsa tsu tuwa de la vi a asuvu a de.

²⁹ “Uza wa ciga baci u uwa a kuwa ku uza u ucira u yain uboki, she u matsa u sira ve uza u ucira vi, aku u fuda u yain uboki a kuwa ki.

³⁰ “Uza da baci bawu wari a asu u va, tsilala tsa wa yan na mpa, uza da kpm bawu wa ganga mu ucirangusu, wacinsa da wa wacinsa. ³¹ N tonuko da, Kashila ka cimbusuka ta uza da u nusukai aza roku, hal n uza da wa yan kadyanshi ka cingi† a ukuna u Kashila. Shegai Kashila ka cimbusuka uza da wa yanka Kulu Keri kadyanshi ka cingi wa. ³² Kashila ka cimbusuka ta uza

◊ 12:21 Isha. 42:1-4. * 12:26 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

da baci dem u nusukai Mpa Maku ma Vuma n kadyanshi. Shegai Kashila ka cimbusuka uza da wa yanka Kulu Keri kadyanshi ka cingi wa, ili i'ya i bidyai gogo-na hal ubana a'ayin a da ka tuwa.”

Madanga n ilimaci i ne

(Luka 6:43-45)

³³ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “I tsu reve ta madanga a ilimaci i ne. Madanga ma shinga ma tsu matsa ta ilimaci i shinga, madanga ma cingi kpm ma tsu matsa ta ilimaci i cingi. ³⁴ Eda a'eku! Eda ama a cingi a da, nida ya dana ili i shinga? Unu u tsu dana ta ili i'ya i'ari a katakasuvu. ³⁵ Ama a maci a'a ta n ili i shinga a atakasuvu a le, kpm i'ya a tsu dana. Ama a cingi kpm a'a ta n ili i cingi a atakasuvu a le, ele dem i'ya a tsu dana. ³⁶ N tonuko da, kain ka afada ya wenike ta gba kadyanshi ka gbani ka i dansai caupa vi. ³⁷ I shinga i'ya baci i dansai, Kashila ka dana ta eda aza a unyushi a da wa. Shegai i cingi i'ya baci i dansai, wa dana ta eda aza a unyushi a da.”

Ama a wecikeyi iryoci

(Marku 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ Pini nala, awenishiki a Mele n Afarishi a tuwai ara Yesu, a danai, “Kawenishiki, tsa ciga ta tsu wene iryoci tsara tsu reve an a asu u Kashila da vu wutai.”

³⁹ U wushunku le, “I ciga ta iryoci kpaci eda aza a cingi a da, kpm ya wushuku wa. Shegai iryoci i Inusa† matsumate i'ya ya tsara koshi. ⁴⁰ Inusa rongo ta a asuvu a katsuma ka kadan ka pige hal gba a'ayin a tatsu. Nala kpm wa woko, Mpa Maku ma Vuma ma rongo ta a kasaun hal gba a'ayin a tatsu. ⁴¹ Kain ka afada ama a Niniba† a ka 'yanga ta a wenike ama unyushi u de. A kpatala ta a asu u Kashila an Inusa yanka le ku'bari. Gogo-na uza da u lai Inusa aya pini na. ⁴² Magono ma Sheba uka, wa 'yanga ta u wenike ama unyushi u de. U yan ta nwalu ma m'bari tsara u tuwa u pana ukuna u ugboji u Solomo n kaci ka ne. Gogo-na uza da u lai Solomo aya pini na.”

Ugono u ityoni i cingi

(Luka 11:24-26)

⁴³ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “A'ayin a da baci ityoni i cingi i te i wutai a asuvu a vuma, i tsu bana ta a asu u ekpi ubolo asu u da wa wunvuga, shegai wa tsara wa. ⁴⁴ Aku u dana, ‘Ma gono ta a kuwa ka n asakai vi!’ An u gonoi, aku u cinai uza wa pini a kuwa ki wa. A wujuma ka de sarara a kalai ka. ⁴⁵ Aku ityoni yi i laza i ba i tukoi ityoni i cingi i shindere i roku aza da a la yi tsicingi, aku a rongo pini. Vuma u nala vi wa kotso ta ndishi n ne n upana u ikyamba u da u lai u caupa vi. Ili i'ya ya gita n ama a cingi a gogo-na da la vi.”

Mma n a'angu a Yesu

(Marku 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Yesu pini a kadyanshi n ama, aku mma u ne n a'angu a ne a rawai. A shambai a uwotsu a da a tonuko yi a ka ciga a wene yi. ⁴⁷ Aku uza roku u tonuko yi, “Mma u vunu n a'angu a vunu alya pini a uwotsu a ka ciga a wene vu.”

⁴⁸ U wushunku yi, “Ya mma u va? An ya a'angu a va?” ⁴⁹ Aku u sapunki atoni a ne kukere, u danai, “Mma n a'angu a va a da na. ⁵⁰ Uza da baci wa pana ka Tata u va u zuba, aya mma u va, n vangu u va, n utaku u va.”

13

Agisani a uza da u wacangusi icun

(Marku 4:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Kain ka nala ki, Yesu wutaɪ a kuwa ki u banai a ikengi i kushiva u dusuki wa wenishike. ² Kakuma ka ama ka kyawan yi cika hal ka zuwa yi u uwai a kpatsu u dusuki, ama yi kpm a shangbai a kagida. ³ U wenishike le ili ushani n agisani, u danai,

“A yan ta vuma roku uza da u banai uwacangusu icun a kashina ka ne.*
⁴ A'ayin a da wari a uwacangusu icun yi, aku i roku i rukpai a ure, nnu n kadasai i'ya. ⁵ I roku kpm i rukpai a iyamba i atali a asu u da bawu kayala kari pini ushani. I'cun yi i lazaɪ i binyai, kpaci kayala ka maci ka pini wa. ⁶ An kaara ka yain, aku ka runukpai i'ya, kpaci alu a le a gbonguro cika wa, aku i lazaɪ i ekpei. ⁷ I'cun i roku i rukpai a asu u awana, an i gbonguroi, aku awana yi a sapsai i'ya. ⁸ I'cun i roku kpm i rukpai a iyamba i shinga, i wutaɪ i matsai mmuku. Gba icun i'ya kacimbi ki ka wacangusi vi, i roku i naka ta mmuku amangatawun-amangatawun, i roku tani amangatatsu-amangatatsu, i roku kpm kamankupa-kamankupa. ⁹ Uza da baci wari n atsuva a upana, u pana.”

Ili i'ya i zuwai Yesu tsu dansa n agisani

(Marku 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Aku atoni a ne a wece yi, “Nɔya i zuwai vu tsu dansa n ama n agisani?”

¹¹ U wushunku le, “A dangasa da ta i reve ili i tsugono tsu zuba i'ya i'ari usokongi, shegai aza roku a ka reve ili i'ya i'ari usokongi vi wa. ¹² Kashila ka doku ta ka naka uza da wari n ili cika, shegai ama da a bawu a'ari n ili, a ka namba ta hal gban i kenu i'ya a'ari n i'ya vi. ¹³ Ili i'ya i zuwai n tsu dansa n ele n agisani i'ya:

“A ka wefele ta, shegai a ka wene wa,
 a ka pana ta, shegai a ka reve wa.

¹⁴ Kazuwambani ka Kashila ka woko de mayun, tyoku da Ishaya matsumate u danai:

“Ya panasa ta kadyanshi ka va,
 shegai ya reve wa.

Ya wenishe ta ili i'ya ma yansa,
 shegai ya reve kalen ka ne wa.

¹⁵ Kpaci atakasuvu a le a gbama de,
 atsuva a le kpm a ka pana wa.

A kimba de a'eshi a le tsara a wene wa,
 kpm tsara atsuva a le a pana wa.

Kpm atakasuvu a le a ka reve wa,
 bele a kpatala ara va

n tanasa le.’ ◊

¹⁶ “Shegai Kashila ka zuwuka da de una u shinga, kpaci a'eshi a de a ka wene ta, atsuva a de kpm a ka pana ta! ¹⁷ Mayun n tonuko da, ntsumate ushani n ama a maci a ciga ta a vana a wene ili i'ya i wenei, a pana kpm ili i'ya i panai, shegai a wene wa, a pana tani wa.

Yesu wutukpai kalen ka agisani ki

(Marku 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ “Panai mai kalen ka agisani ka icun i'ya a wacangusi vi. ¹⁹ I'cun i'ya i rukpai a ure vi, alya ama da a panai ukuna u tsugono tsu zuba, shegai a reve u da wa. Aku uza u cingi vi u tuwai u fulai u da a atakasuvu a le.

²⁰ I'cun i'ya i rukpai a iyamba i atali tani, alya ama da a panai ukuna vi n

* **13:3** I'cun i'ya a ka dansaka pini na vi, aza a Yahuda a tsu ce i'ya n kushe wa, shegai a wacangusi i'ya. ◊ **13:15** Isha. 6:9-10.

mazanga, kpam a wushai u da mai. ²¹ Shegai alu a le a uwa a iyamba cika wa. A barakpa n uwusha ukuna vi wa, an a'ayin a ukondo a rawai adama a ukuna u tsugono vi, aku a rukpai. ²² Iacun i'ya i rukpai a asuvu a awana, alya ama da a panai ukuna vi, shegai adama a kadambula ka ili i'ya uma u nambai, n uciga u utsari u lapana le. Pini nala, kadambula ki ka gbagbala le hal a kpaɗai unaka ilimaci. ²³ Iacun i'ya kpam i rukpai a iyamba i shinga, alya ama da a panai ukuna u tsugono vi a revei u da mai. A gbonguro ta hal a matsai mmuku ushani, aza roku amangatawun-amangatawun, aza roku amangatatsu-amangatatsu, aza roku kpam kamankupa-kamankupa.”

Agisani a ilya n akan

²⁴ Yesu doki u yanka le agisani a roku, “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Vuma roku u da u cei ilya a kashina ka ne. ²⁵ Kain ka te n kayin cina ya dem lavuta de, aku utokulalu u ne u tuwai u wacangusi akan pini a asu u ilya vi, aku u lazai. ²⁶ An ilya yi i wutai i gitai ugbonguro ya matsa, aku akan yi dem a gbonguroi. ²⁷ Pini nala, agbashi a vuma yi a tuwai ara ne, a danai, ‘Vu ce ta ilya i shinga a kashina ka vunu, shegai nte akan a naha a wutai?’

²⁸ “Vuma vi u wushuki, ‘Utokulalu u va da u cei a da.’

“Aku a wece yi, ‘Va ciga tsu kapusa a da?’

²⁹ “U danai, ‘Asakai a da pini, kpaci i da baci ya kapusa a da, ya kapusa ta dem ilya yi. ³⁰ Asakai a da n ilya yi a gbonguro kabolo hal ubana a'ayin a ukapa, aku n tonuko ayain a manyan yi: Gitai ve i bolomgbono akan yi i sira a da a asu u te, tsara a tuwa a da da a da. Ilya yi kpam i bolomgbono i'ya i tuko i'ya a mapon ma va.’ ”

Agisani a icun i musta

(Marku 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Yesu doki u tonuko le agisani a roku, “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Vuma roku da u bidyai ucun u musta u cei a kashina ka ne. ³² Ucun u kenu u da gba gba a asuvu a icun, shegai an u gbonguroi, aku u wokoi u pige a asuvu a nwurete gba. U wokoi mawurete ma hal nnu n cai pini ikinda a nsaɓu n ne.”

Agisani a yisti

(Luka 13:20-21)

³³ Yesu doki kpam u yanka le agisani a roku, “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Uka roku da bidyai yisti,† aku u vurai u da a akundatsu a pige a tatsu a kira a mabara u vurai mai hal ku shitai cika.”

Yesu tsu dansa ta n agisani

(Marku 4:33-34)

³⁴ Yesu tsu dansa ta n kakuma ka ama n agisani, u tsu tonuko le ili bawu u bolomgbonuko le n agisani wa. ³⁵ Yan da u tsu yan nala tsara u shadangu udani u da Ishaya matsumate u danai:

“Ma dansa ta n ada n agisani,

n tonuko da ili i'ya i'ari usokongi tun a'ayin a da Kashila ka yain likimba.”

◇

Yesu wutukpai kalen ka agisani a ilya yi

³⁶ An Yesu asakai kakuma ka ama ki, u uwai a kuwa. Atoni a ne a tuwai ara ne, a danai, “Tonuko tsu kalen ka agisani a akan a kashina yi.”

³⁷ U wushunku le, “Uza da u cei icun i shinga yi Maku ma Vuma ma.

³⁸ Kashina ki likimba da, icun i shinga yi kpam alya ama da a'ari a tsugono.

Icun i akan yi kpam alya aza da a'ari a asu u uza u cingi vi. ³⁹ Utokulalu uza da u wacangusi icun i akan yi aya Kalapansi. A'ayin a ukapa yi a da a'ayin a makorishi ma likimba. Ayain a manyan aza da a ka bolomgbono ilya yi, alya atsumate a zuba.

⁴⁰ “Akan a da a ka bolomgbono a daɓa. Nala wa woko a a'ayin a makorishi.

⁴¹ Mpa Maku ma Vuma ma suku ta atsumate a va, kpam a ka wutukpa ta gba ili i'ya ya tuko unyushi u cingi hal n aza da a ka yan tsicingi dem a tsugono tsu va. ⁴² Atsumate yi a ka vutala le ta a asuvu a kudyuku ku akina a asu u da a ka rongo kushen hal n ulumusa u a'anga. ⁴³ Shegai ama a shinga a ka laɗa ta yavu kaara a tsugono tsu Tata u le. Uza da baci wari n atsuva a upana, u pana!

Agisani a kuzuwate ku ucanga ka kari usokongi

⁴⁴ “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Vuma roku da u tsarai kuzuwate ku ucanga ka uza roku u sokongi a kashina. U lapulai u sokongi ka, wa yan ipeli u ba u dengei gba ili i'ya wari n i'ya, aku u gonoi u tsilai kashina ki.

Agisani a igbegu i ikebe

⁴⁵ “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Uza u tsilaga u roku da wa holo igbegu i ikebe i shinga. ⁴⁶ An u tsarai u te u tsulobe cika, u ba u dengei ili i'ya wari n i'ya gba, aku u ba u tsilai u da n ikebe yi.”

Agisani a ibilili

⁴⁷ Yesu doki u yanka le agisani a roku u danai, “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Akani a adan a roku a da a vutalaji ibilili i le a kushiva, aku a kanasai icun i adan kau-kau. ⁴⁸ An ibilili yi i shadangi, a wutukpai i'ya a ikengi a dusuki a ka pecene adan yi. A zuwai a shinga yi a asuvu a mabana, aku a wotsongi a da bawu a gain. ⁴⁹ Nala wa woko a a'ayin a makorishi. Atsumate a zuba a ka tuwa ta a pecene ama a cingi a asuvu a ama a maci. ⁵⁰ Atsumate yi a ka vutala ta ama a cingi yi a asuvu a kudyuku ku akina, nte a ka rongo pini kushen n ulumusa u a'anga.”

Kuzuwate ku ucanga ku savu n ku cau

⁵¹ Yesu wece le, “I reve kalen ka ili i nala yi gba?”

A wushuki, “Tsu reve ta.”

⁵² Aku u tonuko le, “Gba kawenishiki ka Mele ka ka wokoi karotsongishi a tsugono tsu zuba, wa ta tyoku u uza u kuwa da u wutukpai kuzuwate ku ucanga ku savu n ku cau a kunu ku kuzuwate ku ucanga.”

Aza a Nazara a yuwain Yesu (Marku 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³ An Yesu kotsoi udansa agisani yi, aku u lazai u asakai asu vi ⁵⁴ u gonoi a Nazara, a ilyuci i ne. An u wenishikei pini a kagata ka Kashila, ya dem u gitai majiyan n a dansi, “Nte da u tsarai kakiri ka ne n uyansa ikunesavu naha? ⁵⁵ Maku ma kashe ma na vi wa? Tsa wundaya mma u ne u da Meri vi? A'angu a ne kpam alya an Yakubu, Isuhu, n Simo n Yahuza? ⁵⁶ Ataku a ne kpam a'a ta na kaɓolo n atsu. Nida wa yansa ili i na yi gba?” ⁵⁷ Adama a nala ama yi a yuwan yi uwusha.

Shegai Yesu tonuko le, “Matsumate ma tsu yan n tsupige a ilyuci i ne n kuwa ku ne wa, she a kateshe.”

⁵⁸ Adama a nala, u yansa ikunesavu ushani wa, kpaci a'a n upityanangu wa.

14

Ukpa u Yahaya Kalyuḅugi (Marku 6:14-29; Luka 9:7-9)

- ¹ A'ayin a nala yi, Hiridu Antiba magono ma Galili u pana t̄a ukuna u Yesu.
- ² Aku u tonukoi agbashi a ne, “Yesu vi Yahaya Kalyuḅugi ḁa, uza ḁa u 'yaṅgai a ukpa, ḁa gai i zuwai wa yansa ikunesavu yi.”
- ³ A'ayin a ḁa a wurai nide, Hiridu kaṅa t̄a Yahaya, u sira yi u zuwa yi a kuwa ka a'ali. U yan t̄a nala adama a Hiridiya, uka u vangu u ne Filibu u ḁa u bokoi u wokoi uka u ne.
- ⁴ Yahaya Kalyuḅugi tonusuko yi t̄a, “Wa dere vu zuwa Hiridiya wa!”
- ⁵ Hiridu wa ciga u wuna Yahaya, shegai wa pana t̄a uwonvo u ama, kpaci a wushuku t̄a Yahaya matsumate ma.
- ⁶ Kain ka te an a ka yan abikiṅ a uciḁusa n kain ka ilimaci i Hiridu, maku ma makere ma Hiridiya ma u matsakai Filibu u gitai kuje a kapala ka Hiridu n amoci a ne, aku u panai kayanyan.
- ⁷ Aku u tsinai u da wa ṅaka yi t̄a gba ili i'ya baci dem wa ciga.
- ⁸ Aku mma u makere vi u tonuko yi u ba u dana, “Ma ciga t̄a kaci ka Yahaya Kalyuḅugi a mabaluwa gogo-na!”
- ⁹ Magono mi ma pana kayanyan n ili i'ya u foloi vi wa. Shegai an u wokoi bawu wa ciga u kpaḁa ushaḁangu kazuwamgbani ka u yain a kapala ka amoci a ne yi, aku u tonukoi asoje a ne,
- ¹⁰ a bana a kuwa ku a'ali a kiḁa kaci ka Yahaya Kalyuḅugi.
- ¹¹ A tukoi ka a mabaluwa a ṅakai makere mi. Aku u bidyai ka u tukoi mma u ne.
- ¹² Pini nala, atoni a Yahaya a tuw̄ai a bidyai ikyamba i ne a ba a ciḁangi. Aku a ba a tonukoi Yesu.

Yesu lyatangi ama azu a tawun (Marku 6:30-44; Luka 9:10-17; Yahaya 6:1-14)

- ¹³ An Yesu panai alabari a Yahaya, aku u 'yaṅgai u uwai a kpatsu wa bana a kakamba utyoku u ne. Shegai an kakumaṅ ka ama ka revei, aku a tono yi n a wali a ikengi i kushiva.
- ¹⁴ An u rawai kakamba ki, u cinai kakumaṅ ka ama cika ka vana yi. U panai asuvayali a le, u taṅasai kpm aza ḁa a'ari na mḁala.
- ¹⁵ An kaara ka yain evu n urukpa, atoni a ne a tuw̄ai ara ne a danai, “Kuvuli ku yan ḁe, kpm a kakamba ka tsari. Asakaṅ ama yi a laza a bana a une une a tsilaka kaci ka le ilikulya.”
- ¹⁶ Shegai Yesu wushunku le, “U kaṅa she ama yi a laza wa. Eḁa ṅaka le ili i roku a lyai.”
- ¹⁷ Aku a danai, “Iburodi i tawun n adan a re a ḁa tsu koshi.”
- ¹⁸ U danai, “Tuko numu iburodi n adan yi.”
- ¹⁹ Aku u tonukoi ama yi a dusukusu a mete mi. U bidyai iburodi i tawun n adan a re yi, u gaḁigbai kaci ka ne a zuba u cikpai Kashila adama a ilikulya yi. U jibamgbanasai i'ya, u ṅakai atoni a ne a pecike ama yi.
- ²⁰ Gba ama yi a takuma t̄a hal a cuwusai. Aku atoni a ne a bolomgbonoi abuwai a ḁa buwai vi hal a shadangi mbana kupa na n re.
- ²¹ A'ali a ḁa a'ari pini a asu vi a raḁansa t̄a ama azu a tawun (5,000), bamu gbam n aka ṅa mmuku.

Yesu walai a zuba u mini (Marku 6:45-52; Yahaya 6:15-21)

- ²² Kute-kute, Yesu tonukoi atoni a ne a uwa a kpatsu a pasamgbana kushiva. Eyi wa shamgba t̄a ve u asakaṅ ama yi a laza ugonu a kuwa.
- ²³ An u asakaṅ le a lazai, aku u banai a masasa utyoku u ne wa yan kavasu. Cina kayin ka yan ḁe kpm aya wari pini utyoku u ne.
- ²⁴ A'ayin a nala yi, kpatsu ku atoni a ne ka ka t̄a a mere ma kushiva, aku uwule u pige u 'yaṅgai, a'ari umodono n aḁali a pige.

25 N kpasani ku de, Yesu tuwai ara le n u wali a zuba u mini. 26 An a wene yi, aku uwonvo u kana le. Aku a salai, a danai, “Kafofu ka!”

27 Shegai Yesu yanka le kadyanshi, “U ratsa ta, mpa! Panai uwonvo wa.”

28 Bituru danai, “Asheku, ada baci mayun, tonuko mu n tuwa a mini mi.”

29 U tonuko yi, “Tuwa.”

Bituru wutai a kpatsu ki u walai a zuba u mini ubana ara ne. 30 Shegai an u wenei uwule n abali, aku uwonvo u kana yi, u gitai ulifa. Aku u salai, “Asheku, wauwa mu!”

31 Kute-kute, Yesu barakpai kukere ku ne u kana yi. U danai, “Upityanangu u vunu u gusa ta. Nda i zuwai va yan malala?”

32 An a uwai a kpatsu, uwule vi kpm u vaki. 33 Aku aza da a'ari pini a kpatsu ki a lyakai Yesu kayala, a danai, “Mayun da, avu Maku ma Kashila ma!”

Yesu tanqasai aza a mbala a Janisara (Marku 6:53-56)

34 An a pasamganai kushiva, aku a rawai a uyamba u Janisara. 35 An ama yi a revei Yesu, aku a tonukoi ama a asu yi gba, “Yesu tuwa ta.” Aku ama yi a tukusoi aza a mbala ara ne. 36 A folo yi u asaka aza a mbala yi a sawa kaletsu ka kunya ku ne. Gba aza da a sawa yi vi a tana ta.

15

Gorimukoi Mele ma Kashila (Marku 7:1-13)

1 Afarishi n awenishiki a Mele a roku a asakai Urishelima a tuwai ara Yesu, a wece yi, 2 “Nda i zuwai atoni a vunu bawu a ka gorimuko ili i'ya nkoshi n cau n tsunu n wenishikei? Kpaci a tsu sawa akere a le kahu a lyai ilikulya wa.”

3 Yesu wushunku le, “Nda i zuwai bawu ya gorimuko kadyanshi ka Kashila aku ya tono uwenishike u kaci u de? 4 Kashila ka dana ta, ‘Naka tata u vunu na mma u vunu tsupige,’ kpm ‘Vu wisha baci tata ko mma u vunu, a ka wuna vu ta.’ 5 Shegai ya wenishike n i dansi ama a'a baci n ili i'ya a ka banga tata ko mma u le, aku a danai, ‘Ili i na yi i Kashila i'ya,’ 6 adama a nala u kana a naka asheku a le wa. I 'yuwan ta udani u Kashila adama a agadu a de. 7 Eda ama a maci a ka'an! Ishaya matsumate u korongu ta dere ili i'ya Kashila ka danai:

8 “ ‘Ama a na yi n unu u da a ka naka mu tsupige koshi, shegai a atakasuvu a le a yan de mbari na mpa.

9 Ugbashika u da a ka gbashika mu vi u gbani u da.

Ili i'ya kpm a ka wenishike udani u vuma u da.’ ”

Ili i'ya i tsu nangasa vuma (Marku 7:14-23)

10 Yesu isai kakuma ka ama ki, u tonuko le, “Panai kpm i reve ili i'ya ma tonuko da. 11 Ili i'ya ama a ka lyuku a unu u le i'ya ya nangasa le wa, she ili i'ya ya wuta a asuvu a unu u le i'ya i tsu nangasa le.”

12 Aku atoni a ne a tuwai a danai, “Vu reve gbam an vu nangasai Afarishi katsuma n ili i'ya vu danai nala vi?”

13 U wushunku le, “Gba madanga ma baci bawu Tata u va u zuba u shigbai, wa mudu ta ma n alu a ne dem. 14 Kiranai n Afarishi a nala yi! A'a ta tyoku

u arumba a da a ka rono atoku a le arumba, kpam gba le a ka rukpa ta a kadaka.”

¹⁵ Aku Bituru wushuki, “Ndyā kalen ka kadyanshi ka vu yain a ukuna u ili i'ya ya nangasa ama yi?”

¹⁶ Yesu danai, “Hal n gogo-na kotsu i reve wa? ¹⁷ Mayun i reve ta gai ilikulya i'ya i uwai a unā ya bana ta a katsuma aku i wuta. ¹⁸ Shegai kadyanshi ka cingi ka ka wuta i a unā ka wuta ta a katakasuvu, kpam ili i'ya ya nangasa da i'ya gai la vi. ¹⁹ A katakasuvu ka uyawunsa u cingi n uwuna uma u vuma gbani u tsu wuta. Nvain n uka u uza roku n tsishankala a katakasuvu ka dem a tsu wuta. Nala kpam dem uboki, n kaβan, n kadyanshi ka cingi a kaci ka atoku. ²⁰ Ili i'ya ya nangasa da i'ya la vi. Ulya ilikulya bawu usawa u akere u tsu nangasa da wa.”

*Yesu ɓangai uka da wari Kawulawa
(Marku 7:24-30)*

²¹ Yesu asakai asu nala vi, u lazai ubana a ilyuci i Taya n Sida. ²² An u rawai, uka u aza a Ka'ana† roku uza da wari pini na ndishi u tuwai ara ne n u salasi, “Asheku, Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va! Ityoni i cingi i shadangu de makere ma va.”

²³ Shegai Yesu dana uka vi ili wa. Aku atoni a ne a tuwai a folo yi, “Tonuko uka vi u laza a asu u na vi. Aya pini wa tonon tsu n u salasi.”

²⁴ Yesu danai, “Adama a aza a Isara'ila da koshi a suku mu. A'a ta tyoku u ushiga u ncon n da n puwain.”

²⁵ Aku uka vi tuwai ara ne u kudangi a kapala ka ne, u danai, “Asheku, ɓanga mu!”

²⁶ U wushunku yi, “Dere da vuma u bidya ilikulya i mmuku u naka nshe wa.”

²⁷ Uka vi danai, “Nala wari Asheku, shegai nshe n tsu lya ta agashi a ilikulya i'ya i tsu rukpusa.”

²⁸ U wushunki uka vi, “Uka, va ta n upityanangu u pige, ma yanka vu ta ili i'ya vu danai n yanka vu.” Dere u ulapa u uwule u nala vi u da makere ma ne ma tanga.

*Yesu tanasqi ama ushani
(Marku 7:31-37)*

²⁹ Pini nala, Yesu asakai asu vi u lazai ubana a ikengi i Kushiva ku Galili, u yuwai a kagidali ka masasa u dusuki. ³⁰ Kakuma ka ama ka tuwai a tuko yi awunu ushani n aza da ikyamba i le i soi. A tukoi dem abebe, n arumba, n aza a mɓala icun kau-kau. A zuwa le a kapala ka ne, aku u tanasa le gba. ³¹ Ya dem wari a majiyan ma ili i'ya u wenei n i'ya u panai. Abebe a fudai a dansai. Aza da ikyamba i le i soi, a tanga. Awunu a ka wala. Arumba kpam a ka fuda a ka wene. Pini nala, ya dem wari ucikpalasa Kashila ka aza a Isara'ila.

*Yesu lyatangi ama azu a nishi
(Marku 8:1-10)*

³² Yesu isai atoni a ne a asu u te, u tonuko le, “Ma pana ta asuvayali i ama a na yi. A'a ta kaβolo na mpa ara kain tatsu da pa vi, bawu ili i ulya. Ma ciga n asaka le a laza n kambulu wa, kotsu a rukpa a ure a'ayin a da a ka gono a kuwa wa.”

³³ Atoni a ne a wushuki, “Asu u na vi kakamba ka. Nte tsa tsara ilikulya i'ya tsa lyatangu kakuma ka ama ka na ki?”

³⁴ Yesu wece le, “Iburodi i yain i'ya i'ari n i'ya?”

A wushuki, “I shindere i'ya n adan a shawu kenu.”

³⁵ Yesu tonukoi ama yi a dusuku a iyamba. ³⁶ Pini nala, u bidyai iburodi i shindere n adan yi, u cikpai Kashilā. U jibamgbanasai i'ya u nakai atoni a ne, aku a pecikei ama yi. ³⁷ Ya dem takuma ta hal u cuwai. Aku atoni yi a cirangi abuwu a da a buwai vi hal a shadangi mbana n pige n shindere. ³⁸ A'ali azu a nishi (4,000) a da a takumai iburodi yi, bamu gbam n aka na mmuku. ³⁹ An Yesu asakai ama yi a lazai, aku u uwai a kpatu u pasamgbanai kushiva. U tuwai u cipai a iyamba i'ya i'ari evu n ilyuci i Magadan.

16

Azapige a wecikei ukunosavu (Marku 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Afarishi n aza a Sadusi a tuwai ara Yesu a ka ciga a wanda yi n keci, a tonuko yi u yanka le iryoci i roku, tsara u wenike le an Kashilā ka wushuki n eyi.

² Shegai Yesu wushunku le, “A'ayin a da i wenei kaara ka rukpa, i tsu dana ta ‘Usana wa lobono ta, kpaci i wene ta zuba u shilamgbanai.’ ³ N usana kpam i wene baci zuba u shilamgbanai aku u tuwai u limana, i tsu dana ta, “Ara wa ro ta.” I wenei iryoci i na a zuba i fudai i revei kalen ka le. Nala dem i wenei ili i'ya ma yansa gogo-na, shegai i fuda i reve kalen ka le wa. ⁴ Ama a cingi n aza a ukpada u upityanangu u a'ayin a na a wecike ta iryoci, shegai a ka naka iryoci wa, she iryoci i Inusa matsumate koshi.” Aku Yesu asaka le u lazai.

Kiranai n uwenishike u da bawu wari dere (Marku 8:14-21)

⁵ An atoni a Yesu a pasamgbanai upashi u kushiva, a asansai a bidya burodi wa. ⁶ Yesu tonuko le, “Kiranai, i yain ugboji n yisti u Afarishi n u aza a Sadusi.”†

⁷ Atoni yi a ka dansa utyoku u le, “U kana ta u dana nala kpaci tsu tuko burodi wa.”

⁸ An Yesu revei ili i'ya a ka tono, aku u wece le, “Nda i zuwai ya dansa utyoku u de a ukuna u da bawu i'ari n burodi? Upityanangu u de u gusa ta. ⁹ Hal n gogo-na kotsu i reve wa? Cikai n iburodi i tawun i'ya n lyatangi ama azu a tawun (5,000), kpam cikai hal i cirangi abuwu a da a buwai mbana ushani. ¹⁰ Nida ukuna u iburodi i shindere i'ya n lyatangi ama azu a nishi (4,000)? Mbana n yain n da i shadangi n abuwu a da a buwai? ¹¹ Mpa kadyanshi ka burodi ka ma yanka da wa. Nda i zuwai i kpada ureve? Tonuko da ma tonuko da i yain ugboji n yisti u Afarishi n u aza a Sadusi.”

¹² A makorishi a tuwai a revei an kadyanshi ka yisti n burodi ka wa yan wa, shegai ukuna u uwenishike u kaan u Afarishi n aza a Sadusi.

Bituru danai Yesu da Kawauwi (Marku 8:27-30; Luka 9:18-21)

¹³ Yesu n atoni a ne a ka walaka, an a rawai a kaon ka kari evu n ilyuci i Kasariya Filibi, u wece le, “Ya ama a ka dansa Maku ma Vuma mari?”

¹⁴ Aku a wushuki, “Aza roku a danai avu Yahaya Kalyuugi da. Aza roku a danai avu Iliya da, aza roku a danai avu Irimiya da, aza roku kpam a danai avu uza u te da a asuvu a nsumate n cau.”

¹⁵ Aku u wece le, “Eda tani, ya ya dansa mari?”

¹⁶ Simo Bituru wushuki, “Ayu Kawauwi ka, Maku ma Kashila Uza u Uma.”

¹⁷ Yesu danai, “Ayu uza u unga u shinga u da vari, Simo maku ma Inusa, kpaci ko uza u wenishike vu i'ya wa. Tata u va u zuba u da u wenike vu uza da mari. ¹⁸ Adama a nala, ma isa vu ta Bituru; wata, ‘Katali.’ A katali ka nala

ka ma ma kunu ku atoni a va, kpam ucira u ukpa wa varangu ka wa. ¹⁹ Ma naka vu ta nkukpunku n tsugono tsu zuba. Ili i'ya bawu va asaka uza roku u yain a likimba, Kashila dem a zuba wa asaka a yain i'ya wa. Ili i'ya va asaka uza roku u yain a likimba, Kashila dem a zuba wa asaka ta a yain i'ya." ²⁰ Aku Yesu rono atsuvu a atoni a ne kotsu a tonuko uza a dana aya Kawauwi ki wa.

*Yesu danai tyoku da wa kuwa
(Marku 8:31-9:1; Luka 9:22-27)*

²¹ Pini nala, Yesu gitai utonusuko atoni a ne ili i'ya ya tuwa ya gita n eyi. U danai, "U kana ta n bana a Urishelima a asu u nkoshi, n adarakpi a pige, n awenishiki a Mele. A ka zuwa mu ta n pana ikyamba cika, kpam a wuna mu, shegai a kain ka tatsu aku n 'yanga n uma."

²² Bituru rono yi a ikengi, u tonuko yi, "Asaka icun kadyanshi ka nala ki, Asheku, Kashila ka asaka ili i nala yi i gita n awu wa."

²³ Aku Yesu webele yi, u danai, "Kanangasi,* batsa dan na mpa! Va kangu mu ta uyan ili i'ya Kashila ka ciga mu n yain, kpaci uyawunsa u vunu tyoku u vuma da wari, tyoku u Kashila da wa."

²⁴ Aku Yesu tonukoi atoni a ne, "Uza da baci wa ciga u woko katoni ka va, u kana ta u nani kaci ka ne. U kana ta kpam u canga mawandamgbani ma ne kain dem u tono mu. ²⁵ Kpaci uza da baci wa ciga u wauwa uma u ne, wa namba ta u da. Uza da baci u namba uma u ne adama a va, wa tsara ta u da. ²⁶ Nte kalen ka vuma wa tsara likimba u na gba, aku u namba uma u ne? Ndyu kpam vuma wa fuda wa tsupa tsara u wauwa uma u ne? ²⁷ Kpaci Maku ma Vuma ma tuwa ta n tsupige tsu Tata u ne, n atsumate a zuba a ne, u tsupa ya dem a ili i'ya u yain. ²⁸ Mayun n tonuko da, aza roku a da pini a asuvu a de n gogo-na naha, a ka kuwa wa, she a wene mu utuwa n tsugono tsu va mpa Maku ma Vuma."

17

*Uyansaka u Yesu
(Marku 9:2-13; Luka 9:28-36)*

¹ An a'ayin a teli a wurai, Yesu bidyai Bituru kabolo n Yakubu n vangu u ne Yahaya. A yuwai a zuba u masasa ma ugadi a rongoi de utyoku u le. ² Ele pini, aku a wenei u yansakai pini a kapala ka le, upetiwa'eshi u ne wa lada yavu kaara, aminya a ne kpam a waramai pun yavu katyashi. ³ Kute-kute, Musa n Iliya a wenikei kaci ka le ara Yesu a gitai kadyanshi n eyi.

⁴ Aku Bituru danai, "Asheku, u lobono ta an tsari pini na! Asaka tsu yain atani a tatsu, ka te ka vunu, ka te ka Musa, ka te kpam ka Iliya."

⁵ Tyoku da wari a kadyanshi, aku kalishi ka katyashi ka kimba le. A panai kalagatsu pini a asuvu a kalishi ki, ka danai, "Maku ma va ma na vi, uza da ma ciga cika, kpam ma pana ta kayanyan n eyi. Panaka ni!"

⁶ An atoni a ne a panai kalagatsu ki, aku uwonvo u kana le hal a rukpai a varai upetiwa'eshi u le a iyamba. ⁷ Aku Yesu tuwai a sawa le, u danai, "Yangai, kotsu i pana uwonvo wa!" ⁸ An a gadigbai a'aci a le, a wene uza wa, she Yesu koshi.

⁹ Ele n a cipi a masasa mi, aku Yesu tonuko le, "Kotsu i tonuko uza ili i'ya i wenei na vi wa, she a'ayin a da mpa, Maku ma Vuma, n 'yanga a ukpa."

¹⁰ Aku atoni yi a wece yi, "Ndyu i zuwai awenishiki a Mele a danai u kana ta Iliya tuwa kahu Kawauwi?"

¹¹ Aku u tonuko le, "Mayun da, Iliya wa tuwa ta u fo6uso ili gba. ¹² N tonuko da, eyi u tuwa de, shegai ama a reve yi wa. A yanka yi tyoku da u gan le. Nala

* **16:23** Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

dem a ka zuwa Maku ma Vuma ma pana ikyamba.”¹³ Pini nala, da atoni yi a revei an Yesu ukuna u Yahaya Kalyuɓugi u da wa dansa n ele.

Yesu tanasai maku uza u ityoni i cingi
(Marku 9:14-29; Luka 9:37-43a)

¹⁴ An Yesu n atoni a ne a rawai a kami ka masasa mi, kakuma ka ama kari le uvana pini. Vuma roku u tuwai u kudangi a kapala ka ne,¹⁵ u danai, “Asheku, pana asuvayali a maku ma va! Wa ta n ityoni i cingi i ipori i ucira, kpam a'ayin a roku i tsu varangu yi ta a asuvu a akina ko a mini.¹⁶ N tuko yi a asu u atoni a vunu tsara a tanasa yi, shegai uza wa la u fudai u tanasa yi wa.”

¹⁷ Yesu tonuko le, “Eɗa i ryagbaja ta, kpam i'a n upityanangu wa. Hal ubana nwere da ma rongo n aɗa? Kpam hal ubana nwere da ma fuda ma kawunku n aɗa?” U tonukoi vuma vi, “Tuko maku mi na.”¹⁸ Aku Yesu bananai ityoni yi, aku i asakai maku mi. Kute-kute, maku mi ma tanai.

¹⁹ An Yesu wari utyoku u ne, aku atoni a ne a tuwai ara ne a wece yi, “Nɗya i zuwai a tsu tsu kpaɗai uwutukpa ityoni yi?”

²⁰ U wushunku le, “Upityanangu u de u gusa ta. Mayun n tonuko da, a da baci i'ari n upityanangu ko kenukulu tyoku u ucun u musta, ya fuda ta i tonuko masasa ma na, ‘Muda pini na vu gono nide,’ kpam she ma muda. Ili i'a la ya kpaɗa uyan wa. [²¹ Iacun i ili i na yi ya wuta wa she n kvasu n kakuli koshi.]* ”

Yesu doki u danai ukuna u ukpa u ne
(Marku 9:30-32; Luka 9:43b-45)

²² Kain ka te an a gonoi a Galili, Yesu tonuko le, “Uza roku wa neke ta Maku ma Vuma a akere a ama.²³ A ka wuna yi ta, shegai kain ka tatsu wa 'yanga ta a ukpa.” Aku atoni yi a shadangi n yanngbukatsuma cika.

Yesu dansai ukuna u utsupa utafa

²⁴ An Yesu n atoni a ne a rawai a Kafarnahum, aza roku aza da a ka wushika Kuwa ku Kashila utafa u ikebe i azurufa i re i re† a tuwai ara Bituru, a wece yi, “Kawenishiki ka de ka tsu tsupa utafa a Kuwa ku Kashila?”

²⁵ Bituru wushunku le, “U tsu tsupa ta.”

An u gonoi a kuwa, kahu gbam u kukpa unā u dana ukuna, Yesu tonuko yi, “An ya ngono n tsu kidaga utafa, ama a le ko gai amoci?”

²⁶ Aku Bituru danai, “Amoci a da.”

Yesu tonuko yi, “U kana la vi ama a le a tsupa utafa wa.²⁷ Shegai tsa ciga tsu nangasa le atakasuvu wa, adama a nala wala vu bana a kushiva vu yain kafula. Kadan ka baci dem vu gitai ukana, ka va bidya. Vu kukpa baci unā u ne, va wene ta ukebe u azurufa u pige u te‡ pini a asuvu u da u rawai u tsupa utafa u va n u vunu. Aku vu bidya u da vu banka le.”

18

Uzapige a tsugono tsu zuba
(Marku 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ A'ayin a nala yi, atoni yi a tuwai ara Yesu a wece yi, “Ya wa laka tsupige a tsugono tsu zuba?”

² Yesu isaɗi maku ma kenu ma tuwai ma shamgbai a kapala ka le.³ U danai, “Mayun n tonuko da, u kana ta i savada i woko tyoku u mmuku n kenu, tsara

* **17:21** Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Matiyu a kalatsa ta makpanda ma 21.

† **17:24** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga. ‡ **17:27** Kondo “Ikebe i azurufa i pige” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

i uwa a tsugono tsu zuba. ⁴ Adama a nala, uza da baci dem u vakunki kaci ka ne tyoku u maku ma kenu ma na, aya uzapige a tsugono tsu zuba.

⁵ “Kpam uza da baci dem u wushai maku ma kenu tyoku u naha n kala ka va, mpa u wushai.”

Pana uwonvo u uyan unyushi

(Marku 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Uza da baci u zuwai uza u kenu gba a asuvu a atoni a va a na u nusai, vuma u nala vi wa laka yi ta tsulobo a varangu yi a asuvu a kushiva n katali ka kira ka araji usiri a udyoku u ne.

⁷ “Wa wuyana tani n ni n ama a likimba n ukuna u da wa zuwa le a yain unyushi u cingi. Ukuna u nala wa gita ta, shegai ter n uza da wa zuwa u gita vi. ⁸ Kukere ku vunu ko kune ku vunu ku zuwa vu baci unyushi, kidamgbana ka vu varangu. Wa laka vu ta shana vu namba kapashi ka ikyamba ka vunu ka te tsara vu barakpa, n u da va yan n akere a re ko a'ene a re, aku a varangu vu a kuwa ku akina a da bawu a ka kotso. ⁹ Keshi ka vunu ka zuwa vu baci unyushi, fofo ka vu varangu. Wa laka vu ta shana vu barakpa n keshi ka te, n u da va yan n a'eshi a re aku a varangu vu a kuwa ku akina a da bawu a ka kotso.”

Agisani a macon ma ma puwain

(Luka 15:3-7)

¹⁰ Yesu doku ta u danai, “Kiranai, kotsu vu goro ko maku ma te a asuvu a mmuku n na mi wa. N tonuko da, a'a ta n atsumate a zuba a da a ka rongo n Tata u va u zuba.” [¹¹ Kpam mpa Maku ma Vuma n tuwa ta n wauwa i'ya i puwain.]*

¹² “A dana kaliniki ka na ncon amangatawun, aku ma te ma karai kakamba ma puwain, ndya wa yan? Wa asaka ta amanganishinkupa n kuci n da n buwai vi na n lini a kagidali ka masasa u bana ubolo ma te ma ma puwain vi. ¹³ U wene baci ma, n tonuko da, wa la ta upana kayanyan a kaci ka ma te ma nala mi kapala n amanganishinkupa n kuci n da bawu n puwain vi. ¹⁴ Nala dem wari n Tata u de uza da wari a zuba, wa ciga uza u te a asuvu a mmuku n kenu n na mi u puwan wa.”

Uza roku u nusuka vu baci

(Luka 17:3)

¹⁵ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Utoku u vunu u nusuka vu baci, bana ara ne vu tonuko yi i'ya u yanka vu vi. Shegai i yain kadyanshi ki utyoku u de ama a re. U wushuku baci, vu gonuko yi de la vi a ure. ¹⁶ Shegai u 'yuwan baci uwushuku, doku vu bana ara ne n uza roku ko ama a re. Vu yan baci nala vu shadangu ta udani u da Tagarada u Kashila u danai, ama a re ko ama a tatsu a da a gain a reve n ukuna kahu a bidya uza uza u unyushi. ¹⁷ U 'yuwan le baci upanaka, aku vu tonuko atoku a Atoni. U 'yuwan baci upanaka Atoni yi, aku i bidya yi yavu uza da bawu u wushuki n Kashila, ko kpam yavu kawushi ka utafa.”

U6ishinka ko kpam u'asaka uyan

¹⁸ Yesu doki u danai, “Mayun n tonuko da, ili i'ya bawu va asaka uza roku u yain a likimba, Kashila dem a zuba wa asaka a yain i'ya wa. Ili i'ya va asaka a yain a likimba, Kashila dem a zuba wa asaka ta i'ya.

* **18:11** Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Matiyu a kalatsa ta makpanda ma 11.

◇ **18:16** U.Ml. 19:15.

19 “Kpam i'ya baci ama a re a de a wushuki n i'ya a likimba hal i yankai i'ya kavasu, Tata u va uza da wari a zuba wa yanka da ta i'ya. 20 Kpaci asu u da baci ama a re ko ama a tatsu a bolongi a asuvu a kala ka va, ma ta pini n ele.”

Kagbashi ka ka 'yuwain ucimbusuka

21 Pini nala, Bituru tuwai ara Yesu u wece yi, “Asheku, utoku u va u lya baci kelime n uyansa ka mu unyushi, ku yain ka u gain n cimbusuka yi, hal ubana kushindere?”

22 U wushuki, “Kushindere ka wa, shegai kushindere kadofo amangatat-sunkupa.

23 “Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: A yan ta magono ma roku uza da u yawunsai u wushi ikebe i'ya wa tono agbashi a ne. 24 Tyoku da wari pini a uwusha ikebe yi, aku a tuko yi kagbashi ka roku uza da magono mi ma tono ikebe i zinariya i pige i pige azu kupa (10,000).† 25 Kagbashi ki ka ikebe i'ya wa fuda wa tsupa kutan ku ne ki wa. Pini nala, magono ma danai gba ili i'ya kagbashi kari n i'ya a denge i'ya, hal n kagbashi ki n uka u ne na mmuku n ne dem. Tsara a bidya ikebe yi a tsupa magono mi kutan ku ne.

26 “Shegai kagbashi ki ka kudangi ka folo yi, ‘Yanka mu ahankuri, ma tsupa vu ta gba i'ya va tono mu.’ 27 Pini nala, magono mi ma panai vuma vi asuvayali. U asaka vuma vi u lazai, kpam u tonuko yi u asaka kotsu u tsupa kpam ikebe yi wa.

28 “Tyoku da kagbashi ki kari a nwalu, aku u gawunsai n kagbashi ka roku uza da wa tono ikebe i azurufa amangatawun (100).‡ Pini nala, u gaga yi udyoku, n u tonusuko yi, ‘Tsupa mu i'ya ma tono vu!’

29 “Aku kagbashi ki ka kudangi ka folo yi, ‘Yanka mu ahankuri, ma tsupa vu ta i'ya va tono mu vi.’

30 “Shegai kagbashi ka kagita ki ka 'yuwan yi upana iyali, u zuwai a banka yi a kuwa ku a'ali hal a'ayin a da u tsupai kutan ki. 31 An agbashi a da a buwai vi a panai i'ya i gitai, asuvu a le a namgba ta cika. Pini nala, a banai a asu u magono a tonuko yi i'ya i gitai.

32 “Aku magono ma isa kagbashi ka kagita ki u tonuko yi, ‘Avu kagbashi ka gbani, an vu folo mu n asansa n i'ya ma tono vu, aku n tonuko vu vu asaka she vu tsupa wa vi. 33 She vari vu pana dem utoku u vunu kagbashi ki iyali, tyoku da n pana vu iyali.’ 34 Magono mi ma yan ta upan cika hal u zuwai a banka yi a kuwa ku a'ali tsara a yanka yi mavura cika, hal she a'ayin a da u fuda u tsupai i'ya magono mi ma tono yi.

35 “Magono ma nala mi ma yan ta i'ya Tata u va uza da wari a zuba wa yanka da i 'yuwan baci ucimbusuka atoku a de a asuvu a atakasuvu a de.”

19

Uwenishike u Yesu a kaci ka upece u iyolo (Marku 10:1-12; Luka 16:18)

1 An Yesu kotsoi udansa ili i nala yi, aku u lazai u asaka Galili u banai a ubongu u Yahuda a upashi u Agata a Urudu. 2 Kakuma ka ama ushani ka tono yi, u tansa aza a mballa a le.

3 Afarishi a roku a tuwai a ka ciga a wanda yi n keci, a da, “Mele ma wushunku vuma u asaka uka u ne a ukuna u da baci dem u wenei u yanyi?”

† 18:24 Kondo “Ikebe i zinariya i pige i pige” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga. ‡ 18:28 Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

⁴ Yesu wushuki, “I yan ta kaneshi a Tagarada u Kashila an Kashila ka yain likimba, ‘U yan le ta vali n uka. ⁵ Ili i'ya i zuwai vali wa asaka tata u ne na mma u ne u padara n uka u ne i'ya gai la vi. Ama a re a le a ka woko ta uza u te.’ ⁶ A ka yan kpm ama a re wa, shegai uza u te. Adama a nala, ili i'ya baci Kashila ka gawain, kotsu uza u peci i'ya wa.”

⁷ Afarishi yi a wece yi, “Ndy a zuwai Musa nakai Mele u da uza u naka uka u ne tagarada u upece iyolo aku u asaka yi u wala?”

⁸ U wushuki, “Asaka da Musa asaka da i peci n aka a de adama a da i ryagbajai i kpadai upana uwenishike u Kashila, shegai a kagita Kashila ka wushuku n ukuna u nala wa. ⁹ Kpm n tonuko da, uza da baci dem u pecei n uka u ne adama a tsishankala a da baci wa, aku u zuwai u roku, tsishankala tsa vuma u nala vi wa yan n eyi.”

¹⁰ Atoni a ne a tonuko yi, “Nala baci wari a mere ma vali n uka u ne, wa laka ta la vi uza u rongo bawu u zuwai uka.”

¹¹ U wushuki, “Uwenishike u na u kana uza dem wa, shegai aza da Kashila ka nakai u da. ¹² Ukuna u da pini u da wa zuwa aza roku a kpadai uzuwa aka. Aza roku a matsa le ta a ka fuda a ka matsa wa. Aza roku cina a matsa le de, aku aza roku a yanka le. Aza roku kpm a bidiga ta kaci ka le a ka zuwa aka wa adama a tsugono tsu zuba. Shegai uza da baci dem uwenishike vi u kana, she u wushuku n u da.”

Yesu na mmuku n kenu

(Marku 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ Ama roku a tukoi mmuku n le ara Yesu tsara u tafanku le akere u yanka le kavasu, aku atoni a ne a baranai ama yi a asaka yi udamgarasa.

¹⁴ Shegai u danai, “Asakai mmuku n kenu n tuwa ara va, kotsu i bishinka le wa. Ama da a'ari icun i mmuku n na mi alya aza a tsugono tsu zuba.” ¹⁵ An u tafanki mmuku mi akere, aku u lazai.

Kalobo ka utsari

(Marku 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ An nala u wurai, aku kalobo ka roku ka tuwai ara Yesu u wece yi, “Kawenishiki, icun i ili i shinga i eni i'ya ma yan aku n tsara uma u da bawu wa kotso?”

¹⁷ Yesu tonuko yi, “Ndy a zuwai va wece mu a kaci ka ili i shinga? Kashila ka koshi uza u shinga. Va ciga baci vu tsara uma u da bawu wa kotso, u kana ta vu naka mele ma ne tsupige.”

¹⁸ Kalobo ki ka wecikei, “Ucun u mele ma eni?”

U wushuki, “‘Kotsu vu wuna uma u vuma gbani wa. Kotsu vu vaku n uka u da bawu wari u vunu wa. Kotsu vu boko wa. Kotsu vu siraka kaban kabetsu wa. ¹⁹ Naka mma n tata u vunu karinga.’ ‘Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.’ ” ²⁰

²⁰ Kalobo ki ka danai, “Ma yansa ta ili i nala yi gba. Ndy a kpm i buwai i'ya i gain n yain?”

²¹ U wushuki, “Va ciga baci vu woko uza maci, wala vu ba vu denge gba i'ya wari n i'ya, vu banga aza a unambi n ikebe yi, va yan ta n utsari a zuba. Pini nala, vu tuwa vu woko katoni ka va.”

²² An kalobo ki ka panai nala, aku u lazai n unamgbukatsuma cika. Kpaci wa ta n utsari cika.

²³ Yesu tonukoi atoni a ne, “Mayun n tonuko da, wa wuyana ta uza u utsari u uwa a tsugono tsu zuba. ²⁴ N tonuko da, wa laka ta shana karakuma ka wura a kpele ka kujulu, n u da uza u utsari wa uwa a tsugono tsu Kashila.”

²⁵ An atoni a ne a panai nala, a yain majiyan cika hal a wecikei, “Ya wā uza da wa tsarā iwauwi?”†

²⁶ U kondono le u danai, “Ili i'ya bawu vuma wa fuḍa wa yan i'ya la vi, shegai Kashilā ka fuḍa tā ka yan ko ndya wa.”

²⁷ Bituru tonuko yi, “Tsu aṣaka de gbā ili i'ya tsari n i'ya tsarā tsu tono vu, ndya wā tsa tsarā?”

²⁸ U tonuko le, “Mayun n tonuko ḍa, mpa Maku ma Vuma n dusuku baci a karatsu ka pige ka tsugono a a'ayin a savu, eḍa aza da i tono mu, ya dusuku tā dem a aratsu kupa n a re, i yanka agali kupa n a re a Isara'ila afada. ²⁹ Gbā uza da baci u aṣakai i'ya wari n i'ya adama a va; (wata, a'uwa, ko tata ko mma, ko atoku aka n a'ali, ko mmuku, ko ashina), a ka tsupa yi tā i'ya hal kadoḅo amangatawun (100). Wa tsarā tā kpm uma u da bawu wa kotso. ³⁰ Shegai n gogo-na ama ushani aza da a'ari aza a kagita a ka woko tā aza a makorishi, ama kpm ushani aza da a'ari a makorishi a ka woko tā aza a kagita.”

20

Azamaninga a kashina ka cinwi

¹ An Yesu wari a utono tyoku da tsugono tsu zuba tsari, u da, “A yan tā vuma roku uza da wari n kashina ka cinwi.† Kain ka te n kpasani, u wutai tsarā u boli azamaninga aza da a ka yanka yi manyan a kashina ka ne. ² U wushuku tā wa tsupa le ikebe i uliva; wata, ukebe u azurufa u te.* Aku u tutsuku le a ba a yanka yi manyan a kashina ka ne.

³ “An kaara ka gadigba, aku wa wura a mere ma kuden, pini nala, u wenei ama roku kushani bawu a ka yan ko ili. ⁴ Aku u bidya le u tonuko le wa tsupa le tā ili i'ya i gain u tsupa le kaara ka kotso baci. ⁵ A lazi a ba a yain manyan a kashina ka ne.

“An kaara ka rawai a kaci, n ulapa u uwule u tatsu kpm, u doku tā dem u yain nala. ⁶ An ulapa u uwule u te u manyan u wokoi, eyi pini a asuvu a ilyuci yi, aku u wenei ama roku kushani. U wece le, ‘Nɗya i zuwai ara ya liva bawu manyan?’

⁷ “A wushuki, ‘Tsu tsarā uza da u bidya tsu manyan wa.’

“Vuma vi u tonuko le, ‘Walai i ba i yain manyan a kashina ka va.’

⁸ “An kaara ka kotsoi, aku u tonukoi uzapige u azamaninga vi, ‘Isa azamaninga yi vu tsupa le. Gitā vu tsupa aza da n korusoi ubidya ubana a asu u aza a kagita.’

⁹ “An azamaninga aza da a yain manyan ma ulapa u uwule u te koshi a tuwai uwusha ikebe i le, ya dem u wushai ukebe u azurufa u te. ¹⁰ An aza da a gitai manyan ili i kpasani a tuwai uwusha i le, ya dem zuwa tā uma u da wa tsara i'ya i lai i aza a nife. Shegai gbā le a naḱa le dere tyoku u aza a kagita.

¹¹ An a naḱai ya dem i ne, aku a tonukoi uza u kashina vi, ¹² ‘Aza da a korusoi utuwā manyan ma ulapa u uwule u te u da koshi a yain. Shegai vu tsupa le dere n aṣu. Kpm tsu liva tā a manyan a kaara ka shen.’

¹³ “Uza u kashina vi u wushunki uza u te u le, ‘Uza u va, n ryafa ḍa wa. N tsupa ḍa tā dere tyoku da tsu zuwamgbana. ¹⁴ Bidya ukebe u wunu vu wala! Ma ciga tā n tsupa aza da n korusoi ubidya dere tyoku da n tsupa ḍa. ¹⁵ Ma yan tā ili i'ya ma ciga n ikebe i va. Malyon ma ya yan an n yankai ama a nala yi ili i shinga?’ ”

¹⁶ Aku Yesu danai, “Nala wari. Uza u kagita wa woko tā a makorishi, uza u makorishi kpm u woko uza u kagita.”

* **20:2** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uḅanga.

*Yesu doki u danai tyoku da wa kuwa
(Marku 10:32-34; Luka 18:31-34)*

¹⁷ An Yesu wari nwalu ubana a Urishelima, aku u isaɓi Kupanamere vi paki, u tonuko le, ¹⁸ “Tsu bana baci a Urishelima, a ka neke ta Maku ma Vuma a akere a adarakpi a pige n awenishiki a Mele. A ka kidaga yi ta ugana u ukpa. ¹⁹ Aku a nakangu yi a akere a Awulawa a yan yi mavura, a bawin yi, aku kpam a wandamgbana yi a mawandamgbani. Shegai wa 'yanga ta a kain ka tatsu.”

*Ufolu u mma u Yakubu n Yahaya
(Marku 10:35-45)*

²⁰ Aku mma u mmuku n Zabidi u tuwai ara Yesu na mmuku n ne n re, Yakubu n Yahaya. Aku u kudangi wa folo yi u yanka yi ili i shinga.

²¹ Yesu wece yi, “Ndy a va ciga n yanka vu?”

U danai, “Vu uwa baci a tsugono tsu vunuu, va asaka mmuku n re n va n dusuku evu n avu, uza u te a ulyaki uza u te kpam a ugula u vunuu?”

²² Shegai Yesu wushunku le, “I reve kalen ka ili i'ya ya wecike vi wa. Ya fuda ya so mako ma upana u ikyamba ma ma so?”

Alobo yi a wushuki, “Tsa fuda ta.”

²³ Yesu wushunku le, “Mayun da ya so mako ma upana u ikyamba ma ma so. Shegai ma fuda ma dangasa uza da wa dusuku a ulyaki u va ko a ugula u va wa. Asu u nala vi u ama da Tata u va u fobusukoi u da.”

²⁴ An atoni kupa a da a buwai vi a panai nala, aku a ka pana upan u ama a re a nala yi. ²⁵ Yesu isaɓi atoni yi gba a asu u te, u tonuko le, “I reve ta ngono ma Awulawa a tsu wenike ta ama ucira. Kpam azapige a le a tsu yan ta manyan n tsupige tsu le a kaci ka ama. ²⁶ Shegai ugan nala gita n ada wa. Uza da baci dem wa ciga u woko uzapige a mere ma de, u kana ta u woko kagbashi ka de. ²⁷ Ko ya baci wa ciga u woko a kapala ka de, u kana ta u gbashika da.

²⁸ Ko mpa gban Maku ma Vuma n tuwa adama a da ama a ka gbashika mu wa, shegai n gbashika ama, kpam n naka uma u, da wa wauwa ama ushani a unyushi u cingi u le.”

*Yesu tanasqi arumba ama a re
(Marku 10:46-52; Luka 18:35-43)*

²⁹ An Yesu n atoni a ne a ka wuta a Jeriko, kakuma ka ama ushani ka tono le. ³⁰ Arumba ama a re a da a'ari ndishi a ikengi i ure a panai a da Yesu da wa wura, aku a gitai isali, n a dansi, “Asheku, Maku ma Dawuda! Pana asuvayali a tsunu!”

³¹ Aku kakuma ki ka tonuko le a pada, shegai a doku a salai cika, “Asheku, Maku ma Dawuda! Pana asuvayali a tsunu!”

³² An Yesu panaka le, aku u shamgbai, u wece le, “Ndy a ya ciga mu n yanka da?”

³³ A wushuki, “Asheku, tsa ciga ta tsu wene asu!”

³⁴ Aku Yesu pana le asuvayali, u sawai a'eshi a le. Kute-kute a wenei asu, aku a tono yi.

21

*Yesu uwai a Urishelima
(Marku 11:1-11; Luka 19:28-40; Yahaya 12:12-19)*

¹ An Yesu n atoni a ne a ka rawa evu n Urishelima, aku a uwai a ilyuci i Betafaji a Masasa ma Zayitum.† Aku u tutsuki ama a re a wala a kapala ka le.

² U tonuko le, “Walai i bana a une u da wari a kapala. I rawa baci de, ya cina

tā maku ma makparyagi nā mma u ne. I tatsukpa n da i tuko. ³ Uza roku u wece da baci ili i'ya i zuwai ya tatsukpa n da, i tonuko yi, 'Asheku a da a ka ciga n da.' Kute-kute wa asaka da ta i laza na n da."

⁴ Nala u gita ta tsara a shadangu ili i'ya Zakariya matsumate u danai:

5 "Tonukoi aza a Sihiyona:†"

'Magono ma de ma la ma tuwa!

Uza u uvakunku kaci da, wa walaka makparyagi.

Wari a utuwa a zuba u maku ma makparyagi.' " ◇

⁶ Aku atoni yi a lazai a ba a yain ili i'ya Yesu tonuko le a yain. ⁷ A tukoi maku ma makparyagi mi na mma u ne dem, aku a poloi aminya a le a zuba u le, u yuwei. ⁸ Ama ushani a polusoi aminya a le a ure, aza roku kpm a kodusoi avuku a ndanga a polusoi a ure. ⁹ Aza roku a walai a kapala ka Yesu, aza roku kpm a tono yi a kucina n a salasi,

"Hosana,† cikpalai Maku ma Dawuda!"

"Kashila ka zuwuka yi unā u shinga, eyi uza da wari a utuwa n kala ka Magono ma Zuba!"

"Hosana, cikpalai Kashila!"

¹⁰ An Yesu uwai a Urishelima, gba ama a shadangi n ipeli. A wecikei, "Ya kumbu vuma u na vi?"

¹¹ Aku kakuma ka ama ki ka danai, "Vuma u na vi aya Yesu, matsumate uza u ilyuci i Nazara u uyamba u Galili."

*Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashila
(Marku 11:15-19; Luka 19:45-48; Yahaya 2:13-22)*

¹² Yesu uwai a asuvu a Kuwa ku Kashila, aku u lokoi gba aza da a ka yan pini tsilaga. Aku u kpatalai u wacinsai gba iteburu i ama da a ka savadasa icun i ikebe kau-kau. U wacinsai kpm ikirika i aza da a ka dengishe ntambara.

¹³ U tonuko le, "A korongu ta a Tagarada u Kashila a da, 'A ka isa ta kuwa ku va kuwa ku kavasus.' Shegai i gonukoi ka kaburu ka aza a magalaka."

¹⁴ Arumba n awunu a tuwai ara ne pini a Kuwa ku Kashila ki, aku u tanasa le. ¹⁵ Adarakpi a pige n awenishiki a Mele a wene yi wari uyansa ili i majiyan, a wenei kpm mmuku ma cikpalasa yi pini a Kuwa ku Kashila ki, n a dansi, "Hosana, cikpalai Maku ma Dawuda." Gba ili i nala yi i zuwai adarakpi a pige n awenishiki a Mele yi a panai upan cika.

¹⁶ Aku a wecei Yesu, "Vu pana gbam ili i'ya mmuku n naha mi mari udansa?"

U wushunku le, "N pana ta. Kotsu i ta6a ukaneshi a Tagarada u Kashila wa, a asu u da u danai, 'Kashila, vu wenishike ta mmuku n shawu na mmuku n shili a shipi ishpa i icikpali?'" ◇

¹⁷ Aku u lazai u asakai ilyuci yi ubana a Batani, nte u wansai de.

*Yesu yankai madanga ma kapopi unā
(Marku 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ N kpasani ku de an Yesu wa gono a ilyuci, aku kambulu ka kana yi cika.

¹⁹ U wenei madanga ma kapopi a ikengi i ure, u banai pini, shegai u cina pini ilimaci wa, she avuku koshi. Pini nala, u tonukoi madanga mi, "Va doku va matsa ilimaci kpm wa!" Kute-kute madanga mi ma ekpei.

²⁰ An atoni a ne a wenei nala, a yain majiyan. A wecikei, "Nida madanga mi ma ekpei gogo?"

* 21:5 Sihiyona kala ka dem ka Urishelima. ◇ 21:5 Zak. 9:9. † 21:9 "Hosana" idyani i'ya ama a tsu danasa uzapige i'ya tsara a naka yi tsupige. Kalen ka ne ka, "Kashila ka wauwa yi!" ko kpm "A cikpala yi." ◇ 21:16 Ishp. 8:2.

²¹ U wushunku le, “Mayun n tonuko *dā*, i'ā baci n upityanangu bawu i yain malāḷa, ya fuḍa t̄a dem ya yan ili i'ya n yankai maḍanga ma na mi hal gb̄am i'ya i lai la. Ya fuḍa t̄a i tonuko masasa ma na, ‘Wala ba vu rukp̄a a mala.’ I'ā baci n upityanangu, nala wa woko. ²² I wushuku baci, ya tsar̄a t̄a gb̄a ili i'ya i wecikei a'ayin a *dā* baci i yain kvasu.”

*A yain malāḷa ma ucira u Yesu
(Marku 11:27-33; Luka 20:1-8)*

²³ Yesu gonoi a Kuwa ku Kashilā u git̄ai uwenishike. Aku aḍar̄akpi a pige n̄a nkoshi a tuw̄ai ara ne, a wece yi, “Ucira u eni u *dā* va yans̄aka ili i na yi? Kpam ya naḳa vu u *dā*?”

²⁴ U wushunku le, “Ma t̄a n keci ku te ka ma ciga n yan *dā*. I fuḍa baci i wushuki ka, ma tonuko *dā* t̄a tyoku *dā* n tsar̄ai ucira u *dā* ma yans̄aka ili i na yi. ²⁵ Ya naḳai Yahaya ucira u ulyuḅugusu?† Kashilā ka zuba ka ka naḳa yi u *dā*, ko gai a asu u ama *dā* u wut̄ai?”

Aku a dansai utyoku u le, a danai, “Tsu dana baci, ‘A zuba u *dā* u wut̄ai,’ wa dana t̄a, ‘Nɗya i zuwai bawu i wushuki n eyi?’ ²⁶ Tsu dana baci, ‘A asu u ama *dā* u wut̄ai,’ tsa pana t̄a uwonvo u ili i'ya ama yi a ka yanka tsu, kpaci a bidya t̄a Yahaya matsumate ma.”

²⁷ Aku a wushunku yi, “Tsu reve wa.”

U danai, “Mpa dem ma tonuko *dā* uza *dā* u naḳa mu ucira u *dā* ma yansa ili i na yi wa.”

Agisani a mmuku m alobo ama a re

²⁸ Yesu danai, “Ma yanka *dā* t̄a alabari a vuma roku uza *dā* wari n̄a mmuku n re, aku i tonuko mu ili i'ya i yawunsai. Tata u le u banai ara maku ma ne ma pige, u danai, ‘Wala ba vu yain manyan a kashina ka cinwi ara!’

²⁹ “Maku mi ma wushuki, ‘Ma bana wa.’ Shegai u gonoi u banai.

³⁰ “Aku tata u le vi u banai a asu u maku ma ire mi, u tonuko yi, ‘Wala ba vu yain manyan a kashina ka cinwi ara.’

Aku maku mi ma wushuki, ‘Ma bana t̄a,’ shegai u bana wa.

³¹ “A asuvu a mmuku n re n na mi, ya naḳai tata vi karinga?”

Aku aḍar̄akpi n̄a nkoshi n pige mi a wushuki, “Maku ma kagit̄a ma.”

Yesu tonuko le, “Mayun n tonuko *dā*, awushi a utafa n ashankala a ka uwa t̄a a tsugono tsu Kashilā kahu eḍa i uwa. ³² Yahaya Kalyuḅugi tuw̄a t̄a tsar̄a u wenike *dā* ure u *dā* ya tsar̄a uma. Shegai i 'yuwain uwushuku n eyi, aku awushi a utafa n ashankala a wushuku t̄a. Ko an i wenei ukuna u na vi, i kp̄aḍai ukpatala i aḣaka ure u *dē* kpam i wushuku n eyi wa.”

*Agisani a azaminga a cingi
(Marku 12:1-12; Luka 20:9-19)*

³³ Yesu danai, “Panai alabari a na yi: A yan t̄a vuma roku uza *dā* wari n kashina ka cinwi. U kanzai ka n kasaga, aku u gav̄ai kaḍaka ka ukp̄okuso ilimaci i cinwi yi. U mai kpam kunukuzuba ku uza u uwundya kashina ki. Aku u naḳai acimbi a roku haya, eyi kpam u lazai nwalu. ³⁴ An a'ayin a uta ilimaci yi a yain, aku u suki agbashi a ne a ba a wushika yi kapashi ka ne ka ilimaci yi.

³⁵ “Shegai acimbi yi a kaṇai agbashi yi. Aku a lapai uza u te, a wunai uza u ire, uza u tatsu kpam a var̄asa yi n atali hal u kuw̄ai. ³⁶ Aku uza u kashina vi u suki agbashi a roku ushani a ba a wushika yi ilimaci yi. Pini nala, a yanka le dere tyoku *dā* a yankai aza a kagit̄a yi. ³⁷ Uza u kashina vi u koruso u suki maku ma ne ubana a asu u ama vi, kpaci u yawunsa t̄a ko a ka wenei karinga ka ne.

³⁸ “Shegai an ama yi a wenei maku mi, a dansai utyoku u le, ‘Maku ma na ma lya tã agadu a kashina yi. Tsu wuna yi baci, ka woko tã ka tsunu!’ ³⁹ Aku a kañã yi, a rono yi uwutã a kashina ka cinwi ki a wuna yi.”

⁴⁰ Yesu wecei adarãkpi a pige n Afarishi yi, “Uza u kashina u nala vi u tuwã baci, ndya i wenei wa yanka ama a nala yi?”

⁴¹ Aku a wushuki, “Wa wuna le tã, aku u nañã aza roku kashina ki, aza ða a ka nañã yi kapashi ka ilimaci i kashina i ne a a'ayin a ða a gain.”

⁴² Yesu tonuko le, “Nala wari, i yan tã kañeshi u ukuna u na vi a Tagarãda u Kashila, u ða u danai:

“ ‘Katali ka aza a kuma a 'yuwain,
ka ka lakai kalen cika a asu u kuma.
Magono ma Zuba ma ma yain ili i na yi,
kpam ili i majiyan i'ya ara tsunu.’ [◊]

⁴³ “N tonuko ðã ukuna u mayun, a ka bidya tã tsugono tsu Kashila ara ðe a nañã aza ða a ka yan ili i'ya Kashila ka ciga a tsugono tsu ne. ⁴⁴ Vuma ða u rukpã i katali ka na wa koduso tã, kpam uza ða katali ki ka varai, vuma u nala vi wa yuruwa tã yuku-yuku.”[†]

⁴⁵ An adarãkpi a pige n Afarishi a panai alabari a ða u yansaãa le, aku a revei an n ele ða wa yan. ⁴⁶ A ka ciga a kañã yi, shegai a ka pana tã uwonvo u ama yi, kpaci ama yi a wushuku tã Yesu matsumate ma.

22

Agisani a abiki a iyolo (Luka 14:15-24)

¹ Yesu doki u yain manyan n alabari tsarã u wenishike ama, ² “Tsugono tsu zuba tsa woko tã tyoku u agisani a naha: A yan tã magono ma roku uza ða u foɓusukoi maku ma ne abiki a iyolo. ³ U libanai ama roku a asu u abiki vi. An a ka gitã abiki yi, aku u suki agbashi a ne a isa ama yi, shegai a 'yuwain utuwa.

⁴ “Aku u doki u suki agbashi a roku, u danai, ‘Tonukoi ama ða n libanai vi a foɓuso ðe abiki yi. A kiða tã anaka a shinga a ða n lakai uciga a foɓusoi inyama yi. Tuwã a asu u abiki vi.’

⁵ “Shegai aza ða u libanai vi a tuwã wa. Aza roku a lazai ubana a ashina, aza roku kpam ubana a kuden. ⁶ Aza roku kpam a kañã agbashi yi a lapa le, a wunai. ⁷ Pini nala, u yain upan cika, u suki asoje a wuna aza a magalãka yi kpam a runukpa ilyuci i le.

⁸ “Aku magono mi ma tonukoi agbashi yi, ‘A kotso ðe afoɓi a abiki a iyolo yi. N libana tã ama, shegai a raɓsa a tuwã wa. ⁹ Adama a nala, walai a ire i ilyuci yi, uza ða baci dem i wenei i libana yi u tuwã a asu u abiki vi.’ ¹⁰ Pini nala, agbashi yi a lazai a ba a ɓolomɓonoi gbã aza ða a wenei, aza a shinga n aza a cingi. Aku a asu u abiki vi u shadangi n amoci.

¹¹ “An magono mi ma tuwã tsarã u wene amoci yi, aku u wenei vuma roku uza ða bawu u ukai aminya a shinga. ¹² U wece yi, ‘Avu, niða bawu vu ukai aminya a shinga utuwa a asu u abiki vi?’ Vuma vi u fuda u dana ko ili wa.

¹³ “U tonukoi agbashi a roku, ‘Sira niyi akere n a'ene, i vutãla yi a asuvu a karimbi, nte ama a ka sã pini n ulumusa u a'anga adama a mɓala.’

¹⁴ “Mayun ða, a libana tã ama ushani, shegai kenu ða a dangasai.”

◊ 21:42 Ishp. 118:22-23. † 21:44 Akorongi a cau a roku aza ða a purã a tagarãda u Matiyo a kalatsa tã makpandã ma 44.

*Keci a kaci ka utsupa u utafa**(Marku 12:13-17; Luka 20:20-26)*

¹⁵ Aku Afarishi a ƙolomgbonoi kaci tsarā a wandi Yesu u dana ili i roku kotsu a tsarā ili i'ya a ka ƙanā yi n i'ya. ¹⁶ Aku a sukunku yi atoni a le a roku n atoni a Hiridu. A danai, “Kawenishiki, tsu reve t̄a avu vuma u maci u ɗa, kpam va wenishike t̄a ili i shinga i ure u Kashilā. Vu bidya t̄a ya dem unā u te, ko ya tani baci wari. ¹⁷ Tonuko tsu uyawunsa u vunū. U gan tsu tsupa utafa ara Kaisa† magoṅo ko tsu kpāɗa utsupa?”

¹⁸ U reve t̄a uyawunsa u cingi u le, aku u tonuko le, “Eɗa aza a maci a kaɓan! Nɗya i zuwai ya ciga i wanda mu? ¹⁹ Wenike numu ukebe u azurufa* u ɗa i tsu tsupa utafa n i'ya.” Aku ama yi a wenike yi ukebe vi. ²⁰ U wece le, “Kulu n kala ka yai ka ƙari pini?”

²¹ Aku ama a wushuki, “Ka Kaisa Magono ka.”

U tonuko le, “Naƙai Kaisa ili i'ya i'ari i ne, Kashilā kpam i naƙa yi ili i'ya i'ari i Kashila.”

²² An a panai nala, a yain majiyan. Aku a lazai a aƙaƙa yi.

*Keci a kaci ka u'yangā u ukpa**(Marku 12:18-27; Luka 20:27-40)*

²³ Aza a Sadusi a wushuku an ama a ka 'yangā a ukpa a kuwā baci wa. Kain ka ka nala ki, aza a Sadusi a roku a tuwāi ara Yesu a wece yi, ²⁴ “Kawenishiki, Musa dana t̄a, ‘Vuma u kuwā baci bawu mmuku, u ƙanā t̄a utoku u ne u sotuku uka vi tsarā u matsaka yi mmuku.’ ²⁵ A yan t̄a ama a roku ama a shindere uza n utoku aza ɗa a rongoi pini na. Uza u kagitā u zuwai uka, shegai u kuwāi bawu maku, aku uza u ire u sotuki maraṅa mi. ²⁶ Eyi dem u kuwāi bawu mmuku, aku uza u tatsu u sotuki dem maraṅa mi. Nala a rongoi uyansa hal u bansa le iyolo gba. ²⁷ A makorishi, uka vi dem u kuwāi. ²⁸ Kashilā ka 'yangasa baci akushe, uka u yai u ɗa wa woko? Kpaci u wolo t̄a ama a shindere a le gba.”

²⁹ U wushunku le, “Eɗa i reve wa, kpaci i reve ili i'ya Tagarāda u Kashilā u danai wa, kpam i reve n ucira u Kashilā wa. ³⁰ A'ayin a ɗa baci akushe a 'yangai, a ka yan iyolo ko kpam a wutukpa iyolo wa. A ka woko t̄a tyoku u atsumate a zuba. ³¹ Mayun ɗa i yan t̄a ƙaneshi u ili i'ya Kashilā ka danai a ukuna u u'yangā u ukpa. ³² Kashilā ka dana t̄a, ‘Mpa Kashilā ka Ibrahi, n Kashilā ka Ishaku, n Kashilā ka Yakubu.’ ³³ An kakumā ka ama ka panai nala, aku a yain majiyan ma uwenishike u ne.

*Mele ma ma lai ugbonguro**(Marku 12:28-34; Luka 10:25-28)*

³⁴ An Afarishi a panai a ɗa aza a Sadusi a fuɗa a wushuku wa, aku a ƙolomgbonoi. ³⁵ Uza u te a asuvu a le, kawenishiki ka Mele ka, u matsai wa ciga u wandi Yesu n keci ku na:

³⁶ “Kawenishiki, mele ma eni ma ma lai ugbonguro a asuvu a Mele ma Musa?”

³⁷ U wushuki, “ ‘Ciga Magona ma Zuba Kashilā ka vunū n katakasuvu ka vunū gba. Vu cigi yi n uma u vunū n kakiri ka vunū gba.’ ³⁸ Mele ma kagitā ma la vi ma kpam ma lai ugbonguro. ³⁹ Mele ma ire dem unā u te ɗa mari: ‘Ciga uza u karen u vunū tyoku ɗa va ciga kaci ka vunū.’ ⁴⁰ A kaci ka Mele ma re ma na ma uwenishike u Musa n u ntsumate wari.”

* **22:19** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga. [◇] **22:24** U.Ml. 25:5-6.

[◇] **22:32** Uwt. 3:6. [◇] **22:37** U.Ml. 6:5. [◇] **22:39** Adkp. 19:18.

Kawauwi ki Maku ma yai ma?

(Marku 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Afarishi yi pini a asu u te, aku Yesu wece le, ⁴² “Uyawunsa u eni u da i'ari uyan a kaci ka Kawauwi? Maku ma tsikaya ma yai ma?”

A wushuki, “Ma Dawuda ma.”

⁴³ Aku u tonuko le, “Niɗa Dawuda isa yi ‘Asheku’? Kulu Keri ku zuwa ta Dawuda danai,

⁴⁴ “Magono ma Zuba ma tonuko ta Asheku a va:

Dusuku a ulyaki u va

hal n zuwa atokulalu a vunu a kere ka adeshikpetsu a vunu.’ [◊]

⁴⁵ “An u wokoi Dawuda isa yi Asheku, niɗa kpam wa woko maku ma ne?”

⁴⁶ Ko uza u fuda u wushunku yi wa, kpam ko uza u wuta karara bawu uwonvo u wece yi keci ku roku wa.

23

Yesu nakai azapige a roku unyushi

(Marku 12:38-39; Luka 11:43, 46; Luka 20:45-46)

¹ Yesu tonukoi kakuma ka ama ki kaɓolo n atoni a ne, ² “Awenishiki a Mele n Afarishi a'a ta n ucira u da a ka tonuko da ili i'ya Mele ma Musa ma danai.

³ Adama a nala, i toni i'ya a wenishike da, shegai kotsu i yain tyoku da ele a ka yansa wa. Kpaci i'ya a tsu dansa kau da n i'ya a tsu yansa. ⁴ A tsu taɗanku ta ama ucanga u araji u da bawu a ka fuda a ka canga. Kpam a tsu dambula gbam a dana asaka a banka majubu a banga le ucanga wa.

⁵ “A tsu yan ta ili i shinga tsara ama a wene le. Kpam ya dem u tsu sira ta alawu a da a'ari n Kadyanshi ka Kashila, shegai alawu a Afarishi a la ta ugbonguro. Ikali i'ya i'ari a ikengi i aminya a le i la ta dem ugbonguro. ⁶ A la ta uciga a asu u ndishi u shinga a asu u abiki n asu u ndishi u kapala a agata a Kashila. ⁷ Kpam a'a baci a kuden, a tsu la ta uciga ama a danasa le n kala ka karinga; wata, ‘Kawenishiki.’

⁸ “Shegai eda she i asaka uza u isa da ‘Kawenishiki’ wa, kpaci Kawenishiki ka te ka i'ari n ka, kpam atoku a da i'ari. ⁹ Kpam kotsu i isa uza n kala ka karinga ‘Tata’ a likimba wa, kpaci Tata u te u da i'ari n u da uza da wari a zuba. ¹⁰ Kotsu i asaka uza u isa da ‘Uzakuwa’ wa, kpaci Uzakuwa u te da; wata, Kawauwi. ¹¹ Uza da baci wari uzapige, she u woko kagbashi ka atoku. ¹² Uza da baci u bidyari kaci ka ne uzapige, a ka gonuko yi ta kenu. Uza da kpam u bidyari kaci ka ne kenu, a ka gonuko yi ta uzapige.

¹³ “Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaɓan! Kpaci i kangi ama utsutsu u u'uwa a tsugono tsu zuba. Eda i uwa a tsugono tsi wa, i asaka tani aza da a ka ciga uwa a uwa wa. [¹⁴ Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaɓan! Eda aza da i tsu lya ucanga u nraɗa n a'uwa a le, i yain kpam kavasuu ka ugadi tsara ama a wene da. A ka yan da ta mavura cika ma ma lai ma aza da a buwai.]*

¹⁵ “Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaɓan! Kpaci i tsu pasamgbana ta mala i bana a iyamba i mɓari tsara i zuwa uza u te u woko katonu. A'ayin a da baci i tsara yi aku i gono i zuwa yi u woko uza u akina hal u la da cika.

¹⁶ “Ter de eda aza da ya tono n ama, dana arumba a da i'ari! I da,

[◊] 22:44 Ishp. 110:1. * 23:14 Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Matiyo a kalatsa ta makpanda ma 14.

‘Ama a tsina baci n Kuwa ku Kashila a'ayin a da a ka ya kazuwamgbani, wa n ukuna wa. Shegai a tsina baci n zinariya u da wari a Kuwa ku Kashila ki, u kana ta a shamkpa kazuwamgbani ki mai.’

17 “Eda arumba a gbani, atengeshi. Nda wa ve i lakai kalen: zinariya vi ko gai Kuwa ku Kashila ka ku zuwai zinariya vi wa rongo uwulukpi? 18 Kpam i danai,

‘Ama a tsina baci n asudarakpa, wa n ukuna wa. Shegai a tsina baci n kune ku kari a asudarakpa vi, u kana ta a shamkpa kazuwamgbani ki.’

19 “Icun i urumba u eni u da wa la! Nda wa ve i lakai kalen: kune ki ko gai a asudarakpa u da u zuwai kune ki kari uwulukpi? 20 Adama a nala, uza wa tsina baci n asudarakpa, tsina da la vi wa tsina n u da n kune ku kari pini a zuba u ne. 21 Nala dem uza wa tsina baci n Kuwa ku Kashila, tsina da wa tsina n ka hal n Kashila ka ka rongo pini vi. 22 Uza u tsina baci kpam n zuba, u tsina ta dem n karatsu ka tsugono tsu Kashila n uza da u dusuki pini.

23 “Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaƙan! I tsu naka ta Kashila ili i te a asuvu a kupa a ili i'ya i tsarai, hal gbam n icanga i awanli i kusan i'ya i lakai kenukulu, n icun i kenukulu gba. Shegai i varangi iwenishike i Mele i pige; wata, uyanka ama ili i'ya i'ari dere, n upana iyali, n ushamkpa ukuna u Kashila mai. I'ya gai i gain i yain i'ya la vi kaƙolo n i nife yi. 24 Eda arumba a da ya tono n ama, i'a ta tyoku u vuma da u sherei mini ma uso ma ne tsara u takpa maku ma kagushi, aku u gonoi u sodugi karakuma!†

25 “Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaƙan! I tsu za ta kucina ku nko n de n apara a de, shegai asuvu a le a'a ta ushadangi n ili i'ya i tsarai a asu u uryafusa ama n i'ya ya zuwa da i pana kayanyan koshi. 26 Eda Afarishi arumba a da! Gitai ve i zai asuvu a nko yi n apara yi, kateshe ki kpam ka yan ta sarara!

27 Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaƙan! Tyoku u asaun a da a kalai pun da i'ari. A tsu yan ta n tsulobo a kateshe, shegai asuvu a le a'a ta ushadangi n atele a akushe n ili i'ya i shamusai. 28 Nala dem i'ari, i lobono ta uwundya a kateshe, shegai asuvu a de a'a ta ushadangi n ikuna i maci i kaƙan n tscingi.

29 “Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaƙan! I tsu yanka ta nsumate a asu u kacida ka shinga, kpam i tsu kala ta asaun a aza a maci.

30 I da,

‘A da baci tsari tsu rongoi a'ayin a nkoshi n cau n tsunu, tsara tsa ƙanga le uwuna nsumate wa.’

31 “Adama a nala i varangu ta kaci ka de an i danai eda mmuku n tsikaya† ma aza da a wunai nsumate n da i'ari. 32 Lyayi kelime i koruso ili i'ya nkoshi n cau n de n gitai vi!

33 “Eda a'eku na mmuku ma a'eku! Nida ya yan i dana ya wura a uvarangu da a akina? 34 Adama a nala, nsumate, arevi n awenishiki a da la ma sukunku da. Ya wuna ta aza roku a le, ya vara ta aza roku ikusa a mawandamgbani. Aza roku tani ya bawan le ta a agata a Kashila hal i tono le ubana ilyuci ilyuci n i yanki le mavura. 35 Adama a nala, Kashila ka yanka da ta mavura adama mpasa m aza da i wunai bawu unyushi. Eda aza a Yahuda i gita ta i wunai Habila† vuma u maci, aku i lyai kelime n uwunusa ama hal ubana a'ayin a Zakariya maku ma Barikiya uza da i wunai a mere ma Asu u Uwulukpi u Kuwa ku Kashila n asudarakpa. 36 Mayun n tonuko da, ukuna u nala vi wa gita ta dem n aza da i'ari n uma gogo-na.”

† 23:24 Yesu dana da u danai, “I dambulai a kaci ka ukuna u kenu, shegai ya yansa inyushi icingi i pige i pige.”

*Yesu ciga tã Urishelima
(Luka 13:34-35)*

³⁷ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Edã aza a Urishelima! Ama a ðe a wuna tã ntsumate kpam a varasai atsumate a ða a sukunku ðã. N tsu ciga tã n bolongu ðã tyoku ða matoku ma tsu bolongu mmuku n ne a ashan a ne, aku i 'yuwain.

³⁸ Nala Kashilã ka asakã Kuwa ku Kashilã ku ðe, kpam ka woko tã bawu uza pini. ³⁹ N tonuko ðã, ya doku ya wene mu wa, she a'ayin a ða ya dana, ‘Kashilã ka zuwuka uza ða wa tuwã n kala ka Magono ma Zuba unã u shinga.’ ”

24

*A ka wacinsa tã Kuwa ku Kashilã
(Marku 13:1-2; Luka 21:5-6)*

¹ Yesu asakã Kuwa ku Kashilã ki u kanã ure u lazai, aku atoni a ne a tuwã ara ne a wenike yi kuma ku Kuwa ku Kashilã. ² Shegai u tonuko le, “I wene kuma ku na ki? Mayun n tonuko ðã, ko katali ka te a ka asakã ka a zuba u utoku u ne wa. Katali dem a ka wasã tã ka.”

*Kubari a kaci ka upana u ikyamba
(Marku 13:3-13; Luka 21:7-19)*

³ A'ari pini, Yesu ndishi a Masasa ma Zayitum, aku atoni a ne a cina yi utyoku u ne, a danai, “Tonuko tsu, nwere ða ukuna u nala vi wa gitã? Kpam ndya ya woko iryoci i'ya ya wenike an a'ayin a utuwã u vunu n ukotso u a'ayin a ða a rawai?”

⁴ U tonuko le, “Kiranai kotsu i asakã uza u puwunsa ðã wa. ⁵ Ama ushani a ka tuwã tã n kala ka va, a dana alya Kawauwi, kpam a ka puwunsa tã ama ushani. ⁶ Ya pana tã ukuna u kuvon n alabari a kuvon a ða a ka tuwã, shegai kotsu i pana uwonvo wa. Gbã ili i nala yi i kanã tã i gitã kahu makorishi ma tuwã. ⁷ Kaletsu ka ama ka 'yangasakã tã aletsu, tsugono kpam tsa 'yangasakã tã tsugono. A ka yan tã a'ayin a kambulu kuten gbã wa. Iyamba ya gbã ðã tã a asu kau-kau. ⁸ Gbã mãlã ma ili i na yi mã tã tyoku u mãlã ma kagitã ka ilimaci i maku.

⁹ “Ama a ka kanã ðã tã, a ka neke ðã tã tsarã a yanka ðã mavura, kpam a ka wuna ðã tã. Gbã ama a ka kovo ðã tã an u wokoi i wushuki nã mpa. ¹⁰ Kpam ama ushani a ka asakã mu tã utono. A ka kpatalãka tã atoku a le kpam a 'yuwan atoku a le. ¹¹ Ntsumate n kaaban ma tuwã tã ushani n lapãnasã ama ushani. ¹² Tsicingi tsa tambura tã tsu zuwa ama a 'yuwan uciga atoku a le. ¹³ Shegai aza ða a kawunki hal ubana a makorishi, Kashilã ka wauwa le tã. ¹⁴ A'ayin a ða baci Kadyanshi ka Shinga ka kyawain gbã likimba n iyamba, a tonusukoi kpam gbã aletsu, aku makorishi ma tuwã.

*Upana u ikyamba u pige
(Marku 13:14-23; Luka 21:20-24)*

¹⁵ “A'ayin a ka tuwã tã a ða ya wene ili i'ya Daniyan matsumate u danai: ‘Ili i icadi i'ya bawu i gain i'ya i nangasai

Asu u Uwulukpi u Kuwa ku Kashilã.’ ◊ (Edã aza ða ya yan kaneshi i reve tã kalen ka ili i na yi.) ¹⁶ A a'ayin a nala yi, u kanã tã aza a Yahuda a suma ubana a nsasa tsarã a lai. ¹⁷ Uza ða wãri a uwotsu u kuwa, kotsu u uwa a asuvu upurã ucanga wa. ¹⁸ Uza ða wãri a kashina, kotsu u gono a kuwa uzama u kunya wa. ¹⁹ A a'ayin a nala yi, ter ðe aka a ða a'ari n atsuma, ko kpam aza ða a'ari nã mmuku n shili!

20 “Yanyi kavasua a asu u Kashilā, kotsu i suma n ilyushi ko tani a kain ka Ashibi wa! 21 Nala wa woko tā a'ayin a upana u ikyamba u pige. Tun an a yain likimba, kpam a ka doku a ka yan upana u ikyamba tyoku u nala wa. 22 Shegai Kashilā ka jebe de kakuma ka a'ayin ki; a da baci wari u yain nala wa, uza wa la wa yan uma wa. Shegai Kashilā ka jebe de a'ayin yi adama ama a ne a da u dangasai. 23 A a'ayin a nala yi, uza roku wa tonuko da tā, ‘Wundyai, Kawauwi ka la!’ Ko kpam uza roku wa dana tā, ‘Aya na!’ Kotsu i tonole wa. 24 Awauwi a kaβan nā ntsumate n kaβan a ka tuwā tā a yain iryoci kpam n ikunesavu. A ka zuwa tā ama a tonole, hal gbam n ama da Kashilā ka dangasai, hal gai wa yan baci nala. 25 Panai, n rono da tā atsuvu gampa kahu ukuna vi u gita.

26 “Uza roku u tonuko da baci, ‘Wundyai, Kawauwi ka nide a kakamba,’ kotsu i bana i kondo wa. Ko kpam, ‘Wundyai, aya la ukpawin,’ kotsu i wushuku wa! 27 Maku ma Vuma ma tuwā baci, ya dem wa wene yi tā, tyoku da ulada u tsu wuta a kasana ubana a kalivi. 28 Asu u da baci kakushe kari, nte asakali a tsu bolomgbono pini. Ili i na iryoci i'ya ya wenike an makorishi ma yan de evu i'ya.”

*Utuwā u Maku ma Vuma
(Marku 13:24-27; Luka 21:25-28)*

29 “A'ayin a da baci upana u ikyamba u nala u kotsoi, kute-kute

“ ‘Kaara ka kimba tā,
kpam uwoto wa doku wa naka katyashi wa.

Atala a ka rukpusa tā,
a ka gba da tā kpam ili i pige i pige i'ya i'ari u zuba.’ ◇

30 “A a'ayin a nala yi, iryoci i Maku ma Vuma ya wuta tā a kalishi. Gba ama a likimba a ka sa ta adama a uwonvo. A ka wene tā Maku ma Vuma utuwā a zuba a asuvu a kalishi n ucira u pige n tsupige. 31 Wa tutsuku tā atsumate a zuba a ne a kapala n mawura ma pige ma ukakaci, a ka bolomgbono tā aza da u dangasai ili i'ya i kana a kasana ubana a kalivi n gadi ubana a daka; wata, ili i'ya i bidyai a mβari n likimba n naha ubana a n nide.

*Udani a kaci ka madanga ma kapopi
(Marku 13:28-31; Luka 21:29-33)*

32 “Gogo-na rotsongusi a iryoci i madanga ma kapopi: A'ayin a da baci i wenei atyangi a ne a limanai, aku a ka topo avuku, ya reve tā an ilyushi i yain evu.* 33 I wene baci gba ili i na yi ya gitasa, kotsu i reve an a'ayin a yan de evu n utuwā. 34 N tonuko da, gba ili i na yi ya gita tā kahu ama da a'ari n uma gogo-na a kuwusa. 35 Zuba n likimba wa cimba tā, shegai kadyanshi ka va ka yan tā pini bawu tyoku.

*Uza reve kain ka ugono u Yesu wa
(Marku 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36)*

36 “Uza wa la u revei kain ka nala ki ko kpam ulapa u uwule vi wa. Ko atsumate a zuba, hal dem n Maku mi dem u reve wa, she Tata vi utyoku u ne. 37 A'ayin a da baci Maku ma Vuma ma gono, ili gba ya woko tā tyoku da i'ari a a'ayin a Nuhu.† 38 A'ayin a nala yi kahu mini ma pige ma tuwā, ama a rongo tā ulya n a soyi kpam n a yansi iyolo hal ubana kain ka Nuhu uwai a kpatsu. 39 A 'yanga ureve ili i'ya ya gita wa, she na mini ma pige ma tuwā ma wunai ama gba. Nala wa woko a'ayin a da Maku ma Vuma ma gono. 40 A'ali ama a re a ka yan manyan a kashina. A ka bidya tā uza u te, a asaka uza u te.

◇ 24:29 Isha. 13:10. * 24:32 A iyamba i aza a Isara'ila, ndanga n tsu topo tā kahu usufugbi u yain.

41 Aka ama a re a ka wurya kira a kutali. A ka bidya tã uza u te, aku a aṣaḳa uza u te.

42 “Adama a nala, she i rongo ufoḳusi, kpaci i reve a'ayin a ḁa Asheku a ḁe a ka tuwã wa. 43 A da baci uza u kuwa u revei a'ayin a ḁa kaboki ka tuwã, wari wa rongo tã ufoḳusi, wa aṣaḳa kaboki ki ka uwa yi a kuwa wa. 44 Eḁa dem u kaṅa tã i rongo ufoḳusi kain dem. Kpaci Maku ma Vuma ma gono tã a'ayin a ḁa bawu i zuwai uma.

Kagbashi ka shinga
(Luka 12:41-48)

45 “Kagbashi ka eni ka a wushuki n eyi kpam kari n ugboji? Aya uza ḁa uzakuwa u ne u zuwa yi u woko uzapige u agbashi a ne u naḳaṣa le ilikulya a'ayin dem. 46 Uzakuwa u ne u gono baci u cina yi u yain manyan ma maci, wa tsarã tã katsupi ka pige ka malen ma manyan ma ne. 47 Mayun n tonuko ḁa, uzakuwa u nala vi wa zuwa yi tã u kirana n utsari u ne gbã. 48 Shegai kagbashi ka cingi ka baci, wa tonuko tã kaci ka ne uzakuwa u vã wa gono gogo wa. 49 Aku u gitã ulapusa atoku a ne agbashi, n u lyayi n u soyi hal u gutukpa kaḅolo n atoku a ne asoi. 50 Uzakuwa vi wa tuwã tã a a'ayin a ḁa bawu u zuwai uma wa tuwã. 51 Aku uzakuwa vi u taṣaṣã yi ikyamba n kaburu, u wutukpa yi kaḅolo n aza a maci a kaḅan, nte ama a ka sã pini n ulumusa u a'anga adama a upana u ikyamba.”

25

Agisani a nkere kupa

1 Yesu lai kapala n kadyanshi, u da, “Tsugono tsu zuba tsa woko tã tyoku u agisani a naha: A yan tã nkere n roku ama kupa aza ḁa a bidyai ncikalun le tsarã a bana a kaṅgu valisavu. 2 Ama a tawun a asuvu a le atengeshi a ḁa, shegai ama a tawun a ḁa a buwai vi a'a tã n ugboji. 3 Aza ḁa a'ari atengeshi yi a bidyai ncikalun le, shegai a ḅana manivi ma roku wa. 4 Aza ḁa kpam a'ari n ugboji vi a bidyai ncikalun manivi a adele a le. 5 An valisavu vi u ḅarãkpai bawu u rawai go, aku a gitã agbaḁigi hal a lavutai.

6 “N kayin ka pige, aku a panai isali, ‘Valisavu u ḁa la utuwã! Tuwã tsu kaṅgu yi!’

7 “Nkere mi gbã a 'yanga'i a foḅusoi ncikalun le. 8 Aku aza ḁa a'ari atengeshi yi a tonukoi aza a ugboji yi, ‘Ne tsu manivi ma ḁe kenu, kpaci ncikalun tsunu ma cimḅa ḁe.’

9 “Shegai a wushunku le, ‘Tsarã n ma ma rawa tsu gbã tsunu wa. Walai i bana a asu u aza ḁa a ka dengishe i tsilaḳa kaci ka ḁe.’

10 “A'ayin a ḁa nkere n tawun mi a laza'i a ba a tsila manivi mi, aku valisavu vi u rawai. Nkere n ḁa mari ufoḳusi vi a uwai a asu u abiki a iyolo yi kaḅolo n valisavu vi. Aku a gidãki utsutsu.

11 “A'ari pini, aku nkere n nide mi n rawai, n salai, ‘Uzakuwa! Uzakuwa! Kukpunkã tsu utsutsu!’

12 “Shegai valisavu vi u wushuki, ‘Mayun n tonuko ḁa, n reve ḁa wa.’”

13 Aku u danai, “Rongo'i ufoḳusi, kpaci i reve kain ko kpam a'ayin a ḁa ukuna u na vi wa gitã wa.”

Agisani a agbashi a tatsu
(Luka 19:11-27)

14 Aku Yesu tonuko le agisani a na yi, u da, “Tsugono tsu zuba tsa woko tã tyoku u agisani a naha: Vuma roku u ḁa pini uza ḁa u foḅusoi nwalu ubana a ilyuci i roku. Kahu u laza, aku u isa'i agbashi a ne u tonuko le, ‘Kotsu i guḅuka

mu ucanga u va, n laza baci.’ ¹⁵ Vuma vi u reve ta ili i'ya kagbashi dem ka yan. Aku u naka uza u kagita ikebe i zinariya i pige i pige i tawun, * uza u ire kpm u naka yi i re, uza u tatsu kpm u naka yi i te. Aku u 'yangai u lazai. ¹⁶ An vuma vi u laza, kagbashi ka u naka ikebe i tawun yi u yain tsilaga n i'ya, u tsarai i tawun i roku. ¹⁷ Uza da kpm u naka i re yi u yain nala, eyi dem u tsarai i re i roku. ¹⁸ Shegai kagbashi ka u naka ukebe u te vi, u gawai kpele u sokongi u da pini.

¹⁹ “An a barakpai, aku uzakuwa vi u gonoi, u wecei agbashi yi ili i'ya ya dem yankai ikebe yi. ²⁰ Kagbashi ka u naka ikebe i tawun yi u tukoi i ne n i'ya u tsarai vi dem. U danai, ‘Uzakuwa, vu naka mu ta ikebe i zinariya i pige i pige i tawun, kpm n doku ta n tsarai ikebe i tawun n i'ya.’

²¹ “Uzakuwa vi u wushuki, ‘Vu yan ta mai. Avu kagbashi ka shinga ka, uza da n wushuki n avu. Adama a da vu yain naha n ili i kenu i va, ma asaka vu ta vu kirana n ili i pige. Tuwa vu pana kayanyan na mpa.’

²² “Aku kagbashi ka u naka i re yi u tuwai u danai, ‘Uzakuwa, vu naka mu ta ikebe i zinariya i pige i pige i re, kpm n doku ta n tsarai i re n i'ya.’

²³ “Uzakuwa vi u wushuki, ‘Vu yan ta mai. Avu kagbashi ka shinga ka, uza da n wushuki n avu. Adama a da vu yain naha n ili i kenu i va, ma asaka vu ta vu kirana n ili i pige. Tuwa vu pana kayanyan na mpa.’

²⁴ “Kagbashi ka u naka u te vi u tuwai, u danai, ‘Uzakuwa, n reve ta va yuwu wa. Vu tsu zuwa ta uma vu kapi ili i'ya vuma roku u cei. ²⁵ Adama a nala, n pana ta uwonvo aku n bidyai ukebe u zinariya vi n gawai kpele n sokongi u da pini. Ukebe u vunu u da na.’

²⁶ “Aku uzakuwa vi u wushuki, ‘Avu kagbashi ka cingi ka, kpm kawonvoli. Vu da vu reve ta n tsu kapa a kashina ka uza roku u cei. ²⁷ Wari u gan ta gbam vu zuwa ikebe yi a kuwa ku ikebe tsara n tsara ili i'ya i uwa mu pini.’

²⁸ “Aku uzakuwa vi u tonukoi agbashi a da a buwai vi, ‘Wusha niyi ukebe vi i naka kagbashi ka kari n ikebe kupa vi. ²⁹ Uza u yan baci ili i maci n i'ya wari n i'ya, Kashila ka doku ta ka naka yi, kpm wa tsara ta i'ya ushani. Shegai uza da bawu wari n ili, Kashila ka wusha ta i kenukulu i'ya wari n i'ya vi. ³⁰ Gogo-na vutalaji kagbashi ka gbani ka nala ki a asuvu a karimbi a asu u da ama a ka sa n ulumusa u a'anga adama a upana u ikyamba.’ ”

Magono ma yanka ta ama gba afada

³¹ Yesu lyai kapala n uwenishike, “Maku ma Vuma ma tuwa ta a asuvu a tsupige tsu ucira tsu ne, n atsumate a zuba a ne gba. Wa woko ta Magono aku u dusuku a karatsu ka pige ka tsugono tsu ne. ³² Gba aletsu a likimba a ka bolomgbono ta a kapala ka ne, kpm wa pece le ta abolo a re tyoku da kaliniki ka tsu pece ncon na nryadiga. ³³ U zuwa ncon a ulyaki u ne, nryadiga kpm a ugula u ne.

³⁴ “Aku magono mi ma tonuko ama da a'ari a ulyaki u ne, ‘Tuwai, Tata u va u zuwuka da de unu u shinga u ne. Wushai tsugono tsa Kashila ka fobusuko da tun a'ayin a da u yain likimba. ³⁵ A'ayin a da ma pana kambulu, i ne mu ta ilikulya n lyai. An ma pana kakuli, i ne mu ta mini n soi. An ma yan tsumoci, i wusha mu ta. ³⁶ An mari kataba, i naka mu ta aminya n ukai. An mari a maqala, i kirana ta na mpa, kpm an mari a kuwa ka a'ali, i konduso mu ta.’

³⁷ “Ama a maci yi a ka wushuku ta, ‘Asheku, nwere da tsu wene vu n kambulu, aku tsu ne vu ilikulya? Ko kpm va pana kakuli, aku tsu ne vu mini? ³⁸ Nwere da tsu wene vu a tsumoci, aku tsu uka vu a a'uwa a tsunu?

* **25:15** Kondo “Ikebe i zinariya i pige i pige” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

Nwere da tsu wene vu kataba, aku tsu naka vu aminya? ³⁹ Nwere da tsu wene vu a mabala ko kpm a kuwa ka a'ali, aku tsu kiranai n avu?"

⁴⁰ "Magono mi ma wushuku ta, 'N tonuko da, a'ayin a da baci i yankai ama a va, ko aza da a lakai kenukulu, mpa i yankai.'

⁴¹ "Aku Magono mi ma tonuko aza da a'ari a ugula u ne, 'Batsai dan na mpa, eda ama da Kashila ka yankai unu u cingi. Walai i ba i uwa a akina a da bawu a ka kotso a da a fobusukoi Kalapansi n atumate a ne! ⁴² An ma pana kambulu, i ne mu ilikulya n lyai wa. An ma pana kakuli, i ne mu mini n soi wa. ⁴³ An ma yan tsumoci, i wusha mu wa. Kpm an mari kataba, i naka mu aminya n uka wa. An mari a mabala, kpm mari a kuwa ku a'ali, i kirana na mpa wa.'

⁴⁴ "Ama a nala yi a ka wushuku ta, 'Asheku, nwere da tsu kpada vu ubanga a'ayin a da va pana kambulu, ko kakuli, ko va yan tsumoci, ko vari kataba, ko kpm vari a kuwa ku a'ali bawu tsu banga vu?"

⁴⁵ "Magono mi ma wushuku ta, 'N tonuko da, a'ayin a da baci i kpada ubanga ama a va, ko nida tani baci a'ari kenukulu, mpa i kpada ubanga.'

⁴⁶ "Ama a nala yi a ka uwa ta a asuvu a mavura ma bawu mari n utyoku, shegai ama a maci yi a ka yan ta uma bawu utyoku."

26

A sheshei tsara a wuna Yesu

(Marku 14:1-2; Luka 22:1-2; Yahaya 11:45-53)

¹ An Yesu kotsoi udansa ili i na yi, aku u tonukoi atoni a ne, ² "I reve ta gai a'ayin a re a da a buwai kotsu a yain Abiki a Upasamgbana,† kpm a ka neke ta mpa Maku ma Vuma a wandamgbana mu."

³ A'ayin a nala yi, adarakpi a pige na nkoshi a ba a gawunsai a kuwa ku Magono ma Adarakpi, uza da a ka isa Kayafa. ⁴ A sheshei tyoku da a ka kana Yesu tsara a wuna yi usokongi. ⁵ Shegai a danai, "U gan tsu yain ukuna u na vi a'ayin a Abiki a na wa, kawa ama a ka 'yangasaka tsu ta."

A tsunki Yesu manivi ma magulani

(Marku 14:3-9; Yahaya 12:1-8)

⁶ Ele n a fobusi nala, cina Yesu pini a Batani a kuwa ku Simo uza da caupa vari makutu. ⁷ Eyi pini a kuwa ki n u lyayi ilikulya, aku uka roku u tuwai n majuju ushadangi n manivi ma magulani ma ikebe cika. U tsunki Yesu a kaci.

⁸ An atoni a ne a wenei nala, a panai upan cika, a danai, "Icun i koli ka ikebe ka eni ka naha! ⁹ Vari u gan ta u denge ma n ikebe cika, aku u naka aza a unambi ikebe yi."

¹⁰ Yesu kpm reve ta gba i'ya a ka tono, aku u tonuko le, "Nda ya zuwai ya damgarasa uka u na vi? Ili i shinga n i tsulobo i'ya u yanka mu. ¹¹ Ya rongo ta kabolo n aza a unambi kain dem, shegai mpa ma rongo n ada a'ayin ushani wa. ¹² Tsunku da u tsunku mu ma, tsara u fobuso ikyamba i va adama a kacida. ¹³ Mayun n tonuko da, asu u da baci dem a yain Kadyanshi ka Shinga a asuvu a likimba, a ka dana ta ili i'ya uka u na vi u yain, kpm ama a ka ciba ta n eyi."

Yahuza wushuki u neke Yesu

(Marku 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴ Aku uza u te a asuvu a Kupanamere yi, uza da a ka isa Yahuza Isikariyoti u ba u dansai n adarakpi a pige, ¹⁵ "Nda ya naka mu n naka da baci Yesu?"

Aku a naḡa yi ikebe i azurufa kamankupa.* ¹⁶ Pini nala, u gitai uzama tyoku da wa neke yi ara le.

*Yesu lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana
(Marku 14:12-21; Luka 22:7-13, 21-23; Yahaya 13:21-30)*

¹⁷ Kain ka kagita ka Abiki a Ilikulya i'ya i Nambai Yisti, Kupanamere yi a tuwai ara Yesu a wece yi, "Nte va ciga tsu ba tsu fobuso ulya u Ilikulya i Abiki a Upasamgbana?"

¹⁸ U wushuki, "Walai i bana a asuvu a ilyuci a asu u vuma roku i tonuko yi, 'Kawenishiki ka danai: A'ayin a da a dangasaka mu a yan de evu n urawa. Ma ciga ta n lyai ilikulya yi n Kupanamere a kuwa ku vunu.' " ¹⁹ Aku a yain dere tyoku da u tonuko le, a ba a fobuso ilikulya yi pini.

²⁰ An kaara ka kotsoi, Yesu n Kupanamere yi a dusuki ulya u ilikulya. ²¹ Ele pini n a lyayi, aku u tonuko le, "Mayun n tonuko da, uza u te a asuvu a de wa neke mu ta."

²² A namgba ta katsuma cika, aku a gita yi keci maten-maten, "Mpa ma neke vu vi, Asheku?"

²³ U wushuki, "Vuma da u da bai kusan una u te na mpa a kabelu, aya gai wa neke mu vi. ²⁴ U kana ta Mpa Maku ma Vuma n kuwa, tyoku da a korongi a kaci ka va a'ayin ushani a da a wurai. Shegai ter n uza da wa neke mu vi. A'ari a matsa yi baci wa, wari wa laka yi ta tsulobo."

²⁵ Yahuza uza da wa neke yi vi u danai, "Kawenishiki, ko mpa ma neke vu vi?"

U wushunku yi, "Nala wari, ada."

*Ulya u Ilikulya i Asheku
(Marku 14:22-26; Luka 22:14-20)*

²⁶ Ele pini n a lyayi ilikulya yi, aku Yesu bidyai burodi. U cikpai Kashila aku u jibamgbanasai u da, u nakai atoni a ne u danai, "Wushai burodi na vi i takuma, kpaci ikyamba i va i'ya."

²⁷ Aku u bidyai kpm mako, u cikpai Kashila u nakai atoni a ne, u danai, "Ya dem u soi. ²⁸ Kpaci mpa n va n da, iryoci i kazuwamgbani ka Kashila ka yain n ama a ne, n da a wotsongi adama a da Kashila ka cimbusa unyushi u le. ²⁹ N tonuko da, ma doku ma so mini ma cinwi wa, she kain ka ma doku ma so ma savu n ada a tsugono tsu Tata u va."

³⁰ Aku a shipai ushipa u icikpali, pini nala, a lazai ubana a Masasa ma Zayitum.

*Bituru wa nana ta Yesu
(Marku 14:27-31; Luka 22:31-34; Yahaya 13:36-38)*

³¹ Yesu tonukoi atoni a ne, "Ara n kayin ka na gba de ya suma ta i asaka mu utyoku u va, tyoku da Zakariya matsumate u korongi, 'Kashila ka gala ta kaliniki ki, ncon mi kpm ma wacuwa ta.' ◇

³² "Shegai a'ayin a da baci n 'yanga a ukpa, ma laza ta ubana a Galili n lasa da urawa."

³³ Bituru danai, "Ko ama gba a 'yuwan vu baci, mpa ma 'yuwan vu wa!"

³⁴ U tonuko yi, "Mayun n tonuko vu, ara gbam kahu kapen ka sala, va nana mu ta vu dana vu reve mu wa hal kutatsu."

³⁵ Shegai Bituru danai, "Ma nana vu wa! Ma kuwa ta gbam ka6olo n avu!" Nala dem atoni a da a buwai vi a danai.

* **26:15** Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i U6anga. ◇ **26:31** Zak. 13:7.

Yesu yain kavasu a Getisimani

(Marku 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Yesu n atoni a ne a banai a asu u roku u da a ka isa Getisimani, u tonuko le, “Dusuki pini na, ma bana ta nide n yain kavasuu.” ³⁷ U bidyai Bituru na mmuku n Zabidi n re a banai kaḅolo. U namgba ta katsuma kpam u dambula ta cika. ³⁸ U tonuko le, “Uma u va wa pana ta ikyamba cika yavu ma kuwa. Shambai pini na i rongo uma na mpa.”

³⁹ U lazai ubana a kapala kenu, aku u kuḅangi u varai kaci ka ne a iyamba u vasai, “Tata u va, wari wa yan baci, takpa mu mako ma upana u ikyamba ma na mi. Shegai u la ta tsulobo vu yain ili i'ya va ciga, shegai bamu n i'ya mpa ma ciga.”

⁴⁰ Aku u gonoi a asu u atoni a tatsu yi u cina le a ka lavuta. U tonukoi Bituru, “Nɗya i zuwai ama a tatsu a de gba bawu i fudai i rongoi uma a uwundya ko u ulapa uwule u te da baci? ⁴¹ Kotsu i lavuta wa, yanyi kavasuu kotsu i tsara ucira u da ya shamba a ukonduso. Kulu ku ciga ta ku yain ili i'ya i gain, shegai ikyamba i'a n ucira wa.”

⁴² Aku u asaḅa le u vasai, “Tata u va! Va takpa mu baci mako ma na mi wa, she a'ayin a da n soi ma, ma yan ta ili i'ya va ciga.”

⁴³ U gonoi u cina le a ka lavuta, a kukpa gban a'eshi a le wa. ⁴⁴ Aku Yesu asaḅa le u'asaḅa utatsu, u ba u yain kavasuu tyoku u kavasuu ka kagita.

⁴⁵ U gonoi a asu u atoni yi u tonuko le, “Niɗa i'ari alavu n i wunvugusi hal n gogo-na? A'ayin a yan de gogo-na. Mpa Maku ma Vuma ma a ka neke a akere a aza a unyushi u cingi. ⁴⁶ 'Yanga tsu walai. Kondonoi, vuma da u neke mu vi, aya wa tuwa la.”

A kana Yesu

(Marku 14:43-50; Luka 22:47-53; Yahaya 18:3-12)

⁴⁷ Yesu pini a kadyanshi, aku Yahuza, uza u te a asuvu a Kupanamere yi, u rawai kaḅolo n kakuma ka ama n iburundu na mkpaupau. Adaraḅpi a pige na nkoshi alya a suki ama a na yi. ⁴⁸ Yahuza tonuko le ta kahu a tuwa, “Ya reve ta vuma vi a'ayin a da baci n ba n danaḅa yi n uwambatsa, i kana yi.”

⁴⁹ An a rawai, aku Yahuza banai karara she ara Yesu, u danaḅa yi, u danai, “Uzapige!” Pini nala, u wambatsa yi.

⁵⁰ Yesu wushunku yi, “Kaje ka va, yan ili i'ya vu tuwai uyan.” Aku ama yi a tuwai a kana Yesu.

⁵¹ Uza u te a asuvu a atoni a Yesu u talai burundu, u kapamgbanai kutsuvu ku kagbashi ka Magono ma Adaraḅpi. ⁵² Shegai Yesu tonuko yi, “Gonuko burundu u vunu a ivin i ne. Uza da baci dem u shilakaḅai n burundu, n burundu da dem a ka wuna yi. ⁵³ Mayun i reve ta gai ma fuda ma wece Tata u va, u naka mu abolo a atsumate a zuba kupa n a re a da a ka yanka mu kuvon ma ciga baci.† ⁵⁴ Shegai u kana ta u woko naha, tsara a shadangu ili i'ya i'ari ukorongi.”

⁵⁵ U tonukoi kakuma ka ama ki, “I tuwa mu ukana n iburundu na mkpaupau yavu uza u magalaka da mari! Kain dem n tsu dusuku ta a Kuwa ku Kashila uwenishike, kpam i kana mu wa. ⁵⁶ Shegai gba ili i na yi i gita ta, tsara ikorongi i nsumate i shadangu.” Aku atoni a ne gba a sumai a asaḅa yi.

Yesu a kapala ka Asheshi a Pige

(Marku 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yahaya 18:13-14, 19-24)

† 26:53 Kaḅolo dem ka ta n asoje azu a teli (6,000): Yesu danai wa fuda ta u isa atsumate a zuba azu amangatatsunkupa n azu a re (72,000) a iyamba a ganga yi u dangasa baci u yain nala.

⁵⁷ Aza da a kanai Yesu vi a banka yi a kuwa ku Kayafa Magono ma Adararki, a asu u da awenishiki a Mele na nkoshi a Golombonoi. ⁵⁸ Bituru tono le a kucina a mbari she pini a kuwa ku Magono ma Adararki mi. Aku u dusuki evu n awundi a kuwa yi tsara u wene ili i'ya a ka yan n Yesu.

⁵⁹ Adararki a pige yi n Asheshi a Pige† a da a buwai vi gba a ka ciga a wuna Yesu. Aku a zamai ama roku aza da a ka dansa kadyanshi ka kaban a kaci ka ne pini a kuwa ku asheshi ki. ⁶⁰ Ama ushani a tuwai a dansai kadyanshi ka kaban a kaci ka ne, shegai Asheshi a Pige yi a tsara yi n unyushi u da u rawai a wuna yi wa.

Aku ama a re a tuwai a danai, ⁶¹ “Vuma u na vi dana ta ‘Ma wasa ta Kuwa ku Kashila aku n gono n mai kpmam ka a asuvu a a'ayin a tatsu.’ ”

⁶² Magono ma Adararki mi ma 'yangai u tonukoi Yesu, “Va n ili i'ya va dana a ukuna u na vi? ⁶³ Shegai u dana ko ili wa.

Aku Magono ma Adararki mi ma doku ma tonuko yi, “A asuvu a kala ka Kashila Uza u Uma n zuwa ta vu tsina: Tonuko tsu ko ada Kawauwi, Maku ma Kashila.”

⁶⁴ Yesu wushunku yi, “Nala wari tyoku da vu danai vi. Shegai n tonuko da gba de: ili i'ya i bidyai gogo-na ubana, ya wene ta Maku ma Vuma ndishi a ulyaki u Kashila Uza u Uciru Gba utuwa a asuvu a kalishi a zuba!”

⁶⁵ An Magono ma Adararki ma panai nala, aku u karamgbantai aminya a ne adama a unamgbi u asuvu, u danai, “Vuma u na u yanka ta Kashila kadyanshi ka cingi! Tsa ciga kpmam aza da a ka dana ukuna u roku a kaci ka ne wa: eda dem i pana ta ili i'ya u danai. ⁶⁶ Ndya i wenei a ka yan n eyi?”

Aku a wushuki, “U yan ta ili i'ya i ratsai a wuna yi.”

⁶⁷ Aku a cikpunka yi atatsa a upetiwa'eshi, a sugbusa yi. Aza roku kpmam a basasa yi. ⁶⁸ A danai, “Tonuko tsu ili i'ya ya gita, cinda a da Kawauwi! Ya sugba vu?”

Bituru nanai Yesu

(Marku 14:66-72; Luka 22:56-62; Yahaya 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ A'ayin a nala yi, Bituru pini ndishi a kuwa ki a ulanga, aku kagbashi ka kari makere ka tuwai ka danai, “Avu dem va ta kabolo n Yesu uza u Galili.”

⁷⁰ Pini a kapala ka ama, Bituru danai, “Nala wa! N reve gbam ili i'ya va tono wa!”

⁷¹ U wutai a utsutsu u ba u shamgbai a uwotsu, makere ma roku ma wene yi, aku u tonukoi ama da a'ari pini vi, “Vuma u na vi wa ta dem n Yesu uza u Nazara.”

⁷² Bituru doku u nanai, “N tsina ta, mpa n reve vuma u na vi wa!”

⁷³ An a tsarai a gararkpai kenu, aza da a'ari pini kushani, a banai ara Bituru a danai, “Mayun da, va ta kabolo n ama da a ka tono Yesu. Kpaci tyoku da va dansa da u wenikei ko ya vari.”

⁷⁴ Bituru danai, “N tsina ta, ukuna u mayun u da ma dansa! Asaka Kashila ka yan mu mavura n yanka da baci kaban! N reve vuma u na vi wa!”

Kute-kute, aku kapen ka salai. ⁷⁵ Bituru cikai n ili i'ya Yesu tonuko yi: “Kahu kapen ka sala, va nana mu ta vu dana vu reve mu wa hal kutatsu.” Pini nala, u wutai u sai cika n unamgbukatsuma.

27

A bankai Yesu ara Bilatu

(Marku 15:1; Luka 23:1-2; Yahaya 18:28-32)

† 26:59 Roku a tsu isa ta Asheshi a Pige yi Sanhidiren.

¹ Kain n ka wansi n kpasani, aku gbā adarākpi a pige nā nkoshi a sheshei a kaci ka Yesu tsarā a wuna yi. ² Aku a sira yi a lazai n eyi ubana ara Bilatu gomuna.

Ukpa u Yahuza

(Asuki 1:18-19)

³ An Yahuza uza da u nekei Yesu a asu u atokulalu a ne u wenei a kidagai Yesu ugana u ukpa, aku ukuna vi u gonoi u 6alā yi cika. U bidyai ikebe i azurufa kamankupa vi u gonukoi i'ya a asu u adarākpi a pige nā nkoshi mi. ⁴ U danai, “Unyushi u da n yain u da na: N naka da vuma da bawu wari n unyushi u cingi tsarā i wuna yi.”

Aku a wushuki, “Ndyā i birika tsu? Ukuna u vunu u da nala vi.”

⁵ Yahuza wacangi ikebe yi pini a Kuwa ku Kashilā ki, aku u lazai u ba u vuruki kaci ka ne a madanga hal u kuwai.

⁶ Adarākpi a pige yi a tsasai ikebe yi a danai, “U wusha ta ikebe i na yi adama a mpasa n vuma. Mele ma dana ta tsa 6olomgbono i'ya n ikebe i Kuwa ku Kashilā wa.” ⁷ Aku a ba a tsilai uyamba u vuma roku kamai ka mgbodo tsarā a cidangusu amoci a da a ka kuwusa a Urishelima. ⁸ Ili i'ya i zuwai a ka isa asu vi “Uyamba u Mpasa” da gai la vi hal utuwa a'ayin a tagarada na vi. ⁹ Ili i'ya Irimiya matsumate u danai vi i shadangu ta:

“A bidyai ikebe i azurufa kamankupa, ikebe i'ya aza a Isara'ila a wushuki a ka tsupa yi i'ya gai la vi.

¹⁰ A tsilai uyamba u kamai ka mgbodo n ikebe yi, tyoku da Magono ma Zuba ma tonuko mu.” [◇]

Yesu a kapala ka Bilatu

(Marku 15:2-5; Luka 23:3-5; Yahaya 18:33-38)

¹¹ A a'ayin a nala yi, Yesu shamgbai a kapala ka Bilatu gomuna, aku gomuna vi u wece yi, “Ada magono ma aza a Yahuda mi?”

Yesu wushunku yi, “Nala wari tyoku da vu danai vi.”

¹² Shegai an adarākpi a pige nā nkoshi aza da a ka zama yi n unyushi vi a ka dansa n eyi, u padai bini. ¹³ Gomuna vi u tonuko yi, “Avu pana ili i'ya a ka dansa a kaci ka vunu ki wa?” ¹⁴ Shegai Yesu dana ili wa, aku gomuna vi u yain majiyan cika.

A kidagai Yesu ugana u ukpa

(Marku 15:6-15; Luka 23:13-25; Yahaya 18:39-19:16)

¹⁵ Kayen dem a a'ayin a Abiki a Upasamgbana, gomuna vi u tsu asaka ta vuma u te a asuvu a kuwa ku a'ali, uza da ama yi a dangasai. ¹⁶ A'ayin a nala yi, vuma roku u da pini a kuwa ku a'ali ki uza da a ka isa Baraba. Ya dem u reve ta vuma vi vuma u cingi u da. ¹⁷ An kakuma ka ama ki ka 6olomgbonoi, aku gomuna vi u wece le, “Vuma u eni u da ya ciga a asanka da a asuvu a kuwa ku a'ali? Ya ciga a asanka da Baraba da, ko gai Yesu uza da a ka isa Kawauwi.” ¹⁸ Gomuna vi u reve ta ama yi a tuko ta Yesu ara ne adama a malyon.

¹⁹ Gomuna vi pini ndishi a asu u afada, aku uka u ne sukunku yi akani, u danai: “Kotsu vu yanka vuma u nala vi ili wa, kpaci u yan ili i roku i cingi wa. N yan ta alavutanshi a kaci ka ne ara, kpam a da a foro mu ta cika.”

²⁰ Shegai adarākpi a pige nā nkoshi a leshei kakuma ka ama ki a da a dana u asanka le Baraba aku a dana a wuna Yesu.

²¹ Gomuna vi u doku u wecei kakuma ki, “A asuvu a ama a re a na yi, ya ya ciga n asanka da?”

A wushuki, “Baraba.”

22 U wece le kpam, “Niɗa ma yan n Yesu, uza ɗa a ka isa Kawauwi ki?”
A wushuki, “A wandamgbana yi.”

23 U wecikei, “Nɗya i zuwai? Ili i cingi i eni i'ya u yain?”
A worukpoi cika, “Wandamgbana ni.”

24 An u wenei ili i'la la i'ya wa yan kpam wa, kpam ama a ka ciga ɗe a gita u'yangasa atakasuvu a ama. Pini nala, u bidyai mini u sawai akere a ne a kapala ka le u danai, “Kabirika mu n uwuna vuma u na wa, eɗa ya yan u ɗa.”

25 Ya dem u wushuki, “Aɗsa na mmuku n tsunu a ka kana n unyushi u ukpa u ne.”

26 Aku Bilatu asanka le Baraba. U zuwai asoje a bawin Yesu, aku u naka le n eyi a ba a wandamgbana.

Asoje a yankai Yesu majari
(Marku 15:16-20; Yahaya 19:2-3)

27 Pini nala, asoje a gomuna yi a bankai Yesu a asuvu a keɓile ku tsugono ku gomuna vi, aku a kyawan yi gba le. 28 A mondo yi aminya a ne a uka yi kunya ku san kpayaya. 29 A yain funiɗ u awana a ukunka yi a kaci. A zuwuka yi kalangu ka tsugono a kukere ku ulyaki ku ne. A kuɗangi a kapala ka ne a ka yanka yi majari n dansi, “Tsu naka vu ta tsupige Magono ma aza a Yahuda.”

30 Pini nala, a cikpunka yi atatsa. A bidyai kalangu ki a lapusa yi n ka a kaci.

31 An a wowo yi uyanka majari, aku a takpa yi kunya ku san ka a uka yi vi a gonoɗ a uka yi aminya a ne. Pini nala, a wutukpa yi a lazai n eyi ubana a asu u ɗa a ka wandamgbana yi.

A wandamgbanaɗi Yesu
(Marku 15:22-32; Luka 23:27-43; Yahaya 19:17-27)

32 Ele n a wuti, aku a gawunsai n vuma u Sirani roku uza u kala Simo. Asoje a matsa yi u canga mawandamgbani ma Yesu. 33 Gba le a rawai a asu u ɗa a ka isa Golugota;† (wata, Asu u Mako ma Kaci). 34 Asoje yi a naka yi mini ma cinwi ma a satarai n aguma a akoni.* An u peɗei ma, aku u 'yuwain ma uso.

35 A'ayin a ɗa a kotso yi uwandamgbana, aku asoje yi a yankai aminya a ne uruta. 36 Asoje a dusuki pini a asu vi a rongo yi a uwundya. 37 Zuba n kaci ka ne, a zuwa ta iryoci i ili i'ya i zuwai a wandamgbana yi. Ili i'ya a korongi i'ya na: “YESU ƊA NA VI, MAGONO MA AZA A YAHUDA.”

38 Asoje yi a wandamgbana ta dem aza a magalaka a roku ama a re, uza u te a kukere ku ulyaki ku ne uza u te tani a ku ugula ku ne. 39 Ama ɗa a ka wura pini a asu vi a rongo yi ucirakpusa adama a magari. 40 A rongoi udansa, “Vu ɗa wa wasa Kuwa ku Kashila, aku vu doku vu mai ka a asuvu a a'ayin a tatsu. Adama a nala, wauwa kaci ka vunu! Avu Maku ma Kashila ma baci, cipa pini a mawandamgbani mi!”

41 Adarakpi a pige n awenishiki a Mele na nkoshi a yanka yi ta dem majari. 42 A da, “U wauwai aza roku, shegai u fuda u wauwa kaci ka ne wa! U da aya magono ma aza a Isara'ila! Aya baci magono mi, u cipa pini a mawandamgbani mi wa wa, tsara tsu pityanangu n eyi. 43 U pityanangu ta n Kashila, adama a nala asaka Kashila ka wauwa yi, wa ciga yi baci. U dana ta dem, ‘Mpa Maku ma Kashila ma.’ ” 44 Aza a magalaka a ɗa a wandamgbanaɗi kaɓolo n eyi vi ele dem a yanka yi ta kadyanshi ka gbani.

Ukpa u Yesu
(Marku 15:33-41; Luka 23:44-49; Yahaya 19:28-30)

* 27:34 Aguma a akoni a ɗa a ka dansaka pini na vi, n avuku a ɗa a tsu yan a ɗa tsara u jebe mɓala ma ikyamba.

⁴⁵ An kaara ka rawai a kaci, aku uyamba vi gba u likpamgbanaṅi n karimbi hal ubana ulapa uwule u tatsu. ⁴⁶ Pini nala, Yesu salai, “Eloyi, Eloyi, lama sabakataṅi?” Wata, “Kashila ka va, Kashila ka va, ndya i zuwai vu varangu mu?”

⁴⁷ Aza da a'ari pini a asu vi kushani a panaḳa yi, aku a danai, “Iliya da wa isa!”

⁴⁸ Kute-kute, uza u te u le u sumai u ba u bidyai kashaku, u ukai ka a asuvu a mini ma kalam, aku u sirai ka a kalangu u naḳai Yesu tsara u soi. ⁴⁹ Shegai aza da a buwai vi a danai, “Shamgba ve tsu wene ko Iliya vi wa tuwa u wauwa yi!”

⁵⁰ Pini nala, u salai, aku uma u ne u wutaṅi.

⁵¹ Kute-kute, kunya ka a baraḳpai a asuvu a Kuwa ku Kashila ku karamgbanaṅi kure, ili i'ya i bidyai a zuba utuwa a iyamba.† Aku likimba u gbaḳai, atali a 6atsasai. ⁵² Asaun kpaṅa a kukpusai, ama a Kashila ushani aza da a kuwusai a 'yangasai. ⁵³ A wutaṅi a asaun yi. An Yesu 'yangai a ukpa, a banai a Urishelima i'iyuci i uwulukpi, a wenikei kaci ka le a asu u ama ushani.

⁵⁴ An katigi ka asoje n asoje a da a'ari kaḳolo n eyi a wenei iyamba i gbaḳai n ili i'ya i gitaṅai, aku a panai uwonvo, a danai, “Mayun da, Vuma u na Maku ma Kashila ma!”

⁵⁵ Aka ushani aza da a wutaṅi a Galili a tonoi Yesu tsara a banga yi a shamgbusai m'fari a ka wundya mawandamgbani mi. ⁵⁶ Asuvu a le alya Meri Magadaliya, n Meri (mma u Yakubu n Isuhu), na mma u Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi.

Kacida ka Yesu

(Marku 15:42-47; Luka 23:50-56; Yahaya 19:38-42)

⁵⁷ Vuma roku u da pini uza da wari u utsari cika uza u kala Isuhu u Arimatiya. Eyi katoni ka Yesu ka. N kuvuli ku nala ki ka u tuwai a Urishelima.

⁵⁸ U banai ara Bilatu u foloi a naḳa yi ikyamba i Yesu. Bilatu tonukoi asoje a ne a naḳa yi. ⁵⁹ U cangai ikyamba yi u kaḳalai i'ya n kunya ku shinga. ⁶⁰ U ukai ikyamba yi a kasaun ka savu ka ne ka a sadarai a katali. U gindalḳpai katali ka pige u kimbai utsutsu u kasaun vi, aku u lazai. ⁶¹ Meri Magadaliya n Meri ire vi a dusuki evu n kasaun ki a'ari uwundya.

Asoje aza a uwundya a kasaun

⁶² An kain ka wansai; wata, kain ka Ashibi ka la vi, adaraḳpi a pige n Afarishi a banai ara Bilatu. ⁶³ A danai, “Uzapige, tsu ciḳa ta a'ayin a da uza u kaḳan u nala vi wari n uma u dana ta, ‘A yan baci a'ayin a tatsu, ma 'yanga ta a ukpa.’” ⁶⁴ Tonuko aza a uwundya kasaun yi a wundi ka mai hal a'ayin a tatsu. A yan baci nala wa, atoni a ne a ka tuwa ta a boko ikyamba yi, aku a tonuko ama u 'yanga de. Kaḳan ka nala ki tani ka la ta ka kagita ugbonguro.”

⁶⁵ Bilatu danai, “Bidiyai asoje ubana a asu u kasaun vi tyoku da ya fuda i zuwa a wundi ka mai.” ⁶⁶ Aku a lazai a ba a kpadai kasaun ki, a padarai pini cirakpa† tsu iryoci i magono a katali ki, kpaṅa a zuwai asoje yi a wundi ka.

28

U'yangai u Yesu a ukpa

(Marku 16:1-10; Luka 24:1-12; Yahaya 20:1-10)

¹ Kain ka kagita ka a'ayin a shindere; wata, kain ka Aladi n kpasani, Meri Magadaliya n Meri ire vi a banai a kasaun ki tsara a wene ka.

† **27:51** Kunya ku na ki pece da ku pecei Asu u Uwulukpi n Asu u da u Lai Uwulukpi a Kuwa ku Kashila.

² A'ayin a nala yi, iyamba i gbaɗai n ucira. Pini nala, katsumate ka Magono ma Zuba ka wutaɗi a zuba, ka banai pini a kasaun ki ka gindalɗakpai katali ka kɗari a utsutsu u kasaun vi. U dusuki a zuba u katali vi. ³ Wa laɗa yavu ulada u zuba, aminya a ne kpam pun cika. ⁴ Asoje a da a ka wundya kasaun ki a giruwa ta cika hal a ka jeke ikyamba adama a uwonvo u katsumate ka zuba ki, hal a wokoi yavu akushe.

⁵ Katsumate ki ka tonukoi aka yi, “Kotsu i pana uwonvo wa. N reve ta Yesu da a wandamgbanaɗi da ya bolo. ⁶ Wa pini na wa, u 'yanga de tyoku da u tonuko da. Tuwai i wene asu u da a'ari a zuwai ikyamba i ne. ⁷ Walai gogo i ba i tonuko atoni a ne, 'Yesu 'yanga de a kukpa. U laza de ubana a Galili kpam wa lasa da ta urawa de, nte ya wene yi de.' Ili i'ya gai n tuwai n tonuko da i'ya la vi.”

⁸ Pini nala, aka yi a asakaɗi kasaun ki n uwonvo gogo, kpam n a yanyi ipeli cika. A sumai tsara a ba a tonuko atoni yi ili i'ya i gitai. ⁹ Kute-kute, Yesu gawunsai n ele aku u danasa le. A raɓai evu n eyi, a wambatsa yi a a'ene a lyaka yi kayala. ¹⁰ Aku u danai, “Kotsu i pana uwonvo wa, tonukoi atoni a va a bana a Galili, nte a ka wene mu de.”

Awundi a kasaun yi a yain kaɓan

¹¹ A'ayin a da aka yi a lazaɗi, aku a asoje a roku aza da a ka wundya kasaun ki a gonoi a ilyuci a tonukoi adarakpi a pige gba ili i'ya i gitai. ¹² Adarakpi a pige a ba a cinai nkoshi a sheshei tyoku da a ka yan. Pini nala, a nakaɗi asoje yi ikebe ushani. ¹³ A tonuko le, “Tonukoi ama i dana atoni a Yesu a da a tuwai a bokoi ikyamba i ne yi n kayin cina eda alavu. ¹⁴ Gomuna u pana baci ukuna vi, tsa dansa ta n eyi, tsu wauwa da a upana u ikyamba.” ¹⁵ Asoje yi a wushai ikebe yi, aku a yain tyoku da a tonuko le a yain. Kadyanshi ka kyawan ta gba iyamba u Yahuda, kpam hal n gogo-na a ka a tonusuko ta ama alabari a na yi.

Yesu dansai n atoni a ne

(Marku 16:14-18; Luka 24:36-49; Yahaya 20:19-23; Asuki 1:6-8)

¹⁶ An atoni kupa n uza u te vi a lazaɗi, a bana ta karara she a masasa a Galili a asu u da Yesu tonuko le a bana. ¹⁷ An a rawai a wene yi, aku a lyaka yi kayala, shegai aza roku a le a yan ta malala. ¹⁸ Pini nala, u banai a asu u da a'ari, u danai, “Kashila ka naka mu de gba ucira u da wari a zuba n likimba. ¹⁹ Adama a nala walai i ba i tonuko gba ama a likimba kadyanshi ka va tsara a woko Atoni a va. I lyufugu le a asuvu a kala ka Tata, n ka Maku, n ka Kulu Keri. ²⁰ I wenishike le a yain gba i'ya n tonuko da. Ma rongo ta n ada kain dem hal ubana a makorishi ma likimba.”

Kadyanshi ka Shinga ka Marku

Ukukpa u kadyanshi

Marku, uza da u korongi tagarada u na vi, u reve ta asuki. U rongo ta evu n Bituru cika, a'ayin a ukpa n u'yangā u Yesu. Marku yansa ta nwalu asu asu n Baranaba, uza roku uza da u tsu tono n ama a asuvu a Atoni. A yansa ta manyan kabolo a 'yangasai a'uwa a atoni a asu u da dem a rongoi.

Marku dana ta alabari a Yesu n u ucira. Yesu kotso baci uyan ukunosavu u tsu laza ta ubana a asu u roku u ba u yain kpam u roku de. Marku wenike ta an Yesu yansai ili ushani tsara u banga ama. U wenike tsu ta tyoku da Yesu wari kagbashi. A'ayin a nala yi, ama a rongo ta a uvana uza da wari magono ma ucira a likimba uza da a ka isa Kawauwi. Shegai an Yesu tuwai a wene yi tyoku da a zuwai uma a ka wene Kawauwi wa, kpaci Yesu lya ta tsugono tsu ne n ucira u zuba. Ama roku a kovo ta Yesu, aku a fobusoi tsara a wuna yi. Marku wenike ta tyoku da na vi wari a kapashi ka manyan ma Yesu, nala u yain manyan ma ne ma uwauwa ama.

Tagarada u na wa tonuko ta Atoni a gogo-na u da tsu woko agbashi a atoku; wata, tsu bangamganai. U wenike ta kpam Yesu pana ta ikyamba adama a da nala Kashila ka ciga yi u gbashika ama. Nala Kashila ka panai kayanyan n ili i'ya Yesu yain, kpam gogo-na wa ta a asu u tsupige a kukere ku ulyaki ku Kashila. Tsu pana baci ikyamba gogo-na adama a uyan ili i shinga an tsa tono Kashila, Kashila ka pana ta dem kayanyan ka tsunu.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Akani a Yahaya kalyubugi (1:1-8)

Ulyubugu n ukondo u Yesu (1:9-13)

Yesu a Galili (1:14-9:50)

Yesu banai a Galili n Urishelima (10:1-52)

A'ayin a shindere a makorishi a Yesu: Ukondo n ukpa u ne (11:1-15:47)

Yesu wa ta n uma (16:1-8)

Yesu wenikei kaci ka ne a asu u atoni a ne (16:9-20)

Kubari ku Yahaya Kalyubugi

(Matiyu 3:1-12; Luka 3:1-18; Yahaya 1:19-28)

¹ Ukuna u Kadyanshi ka Shinga ka Yesu Kirisiti Kawauwi Maku ma Kashila u da na.

² U gita ta tyoku da wari ukorongu a tagarada u Ishaya matsumate, “Kashila ka danai, ‘Ma suku ta katsumate ka va a kapala ka vunu, kotsu u lapuluka vu ure.’” [◇]

³ Uza roku wa salasa a kakamba, ‘Lapulai ure adama a Asheku, i shamkpa ure vi mai tsara u wala.’” [◇]

⁴ Katsumate ki Yahaya Kalyubugi da uza da wa lyubugusu ama n mini. Wa rongo a kakamba n u yanyi kubari, “Kpatalai i gono a asu u Kashila, i asaka tsicingi tsu de. A lyubugu da, kotsu Kashila ka cimbusa unyushi u de.”

⁵ Kakuma ka ama ushani ka uyamba u Yahuda n aza a Urishelima a wutai a banai ara Yahaya a dansai unyushi u le, aku u lyubugusu le a mini ma Agata a Urudu.

⁶ Yahaya u ukai aminya a tsileme tsu karakuma, u sirai kagbawatsu ka ukpan a cuku tsu ne. Kpam ilikulya i ne i'ya abaruma n ishigi. ⁷ U tonusukoi

ama u danai, “Vuma da wa tuwa a kucina ku va u la mu ta cika. Mpa n ratsa n bana n kudangu n surukpa isirikatsu i akpata i a a'ene a ne wa. ⁸ Mpa n mini ma n lyubugusu da, shegai eyi n Kulu Keri ka wa lyubugu da.”

Ulyubugu n ukondo u Yesu
(Matiyu 3:13-17; Luka 3:21-22)

⁹ A'ayin a nala yi, Yesu wuta a Nazara u uyamba u Galili u tuwai ara Yahaya. An u rawai a Agata a Urudu, aku Yahaya lyubugu yi. ¹⁰ Yesu n u wuti a asuvu a mini mi, kute-kute u wenei zuba u kukpai, aku Kulu Keri ku cipai ara ne yavu kadya. ¹¹ Aku a panai kalagatsu a zuba, ka danai, “Ada Maku ma va ma n lai uciga, n avu da ma pana kayanyan cika.”

¹² Kute-kute Kulu Keri ku tonoi n eyi ubana a kakamba, ¹³ asu u da u rongoi a'ayin a amangare, Kanangasi* n ka kondusi yi. Nnama n mete n da dem pini asu vi, shegai atsumate a zuba a bana ta n a yanki yi aganda.

Yesu gitai u'isa atoni a kagita
(Matiyu 4:12-22; Luka 4:14-15; Luka 5:1-11)

¹⁴ An nala wurai, a kana Yahaya a ukai a kuwa ku a'ali.† Pini nala, Yesu tuwai a Galili wa dansa Kadyanshi ka Shinga ka Kashila. ¹⁵ U danai, “A'ayin yi a shadangu de, kpam tsugono tsu Kashila tsu yan de evu. Kpatalai i asaka unyushi u de, aku i wushuku n kadyanshi ka Kashila.”

¹⁶ Yesu n u wali a ikengi i Kushiva ku Galili, aku u wenei akani a adan ama a re, Simo n Andurawu uza n uvangu, n a kana adan n ibilili. ¹⁷ Yesu tonuko le, “Tono numu, ma wenike da ta tyoku da ya tukuso ama.” ¹⁸ Kute-kute a asakai ibilili i le, a tono yi.

¹⁹ An u walai kenu, u wenei uza n u vangu; wata, Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi a kpatsu n a lapulusi ibilili i le. ²⁰ Kute-kute u isa le, aku a asakai tata u le n azamanga, a tono yi.

Uza u ityoni i cingi
(Matiyu 7:28-29; Luka 4:31-37)

²¹ Yesu n atoni a ne a banai a ilyuci i Kafarnahum. Kain ka Ashibi, u uwai a kagata ka Kashila, aku u gitai uwenishike. ²² Ama a yan ta majiyan, kpaci tyoku u uza u ucira u da wa wenishike le, kpam tyoku u awenishiki a Mele da wari wa.

²³ A'ari pini asuvu a kagata ka Kashila ka le ki, aku uza u ityoni i cingi u tuwai wa salasa n ucira, ²⁴ “Ndyava ciga n atsua, Yesu uza u Nazara? Tuwa da vu tuwai vu wacinsa tsu? N reve ta ko ya vari, Uza u Uwulukpi u Kashila u da.”

²⁵ Yesu baranai ityoni i cingi yi, u danai, “Paɗa! Vu wuta asuvu a ne.” ²⁶ Ityoni i cingi yi i gbaɗa yi n ucira, aku i wurangi yi n ucira i wuta asuvu a vuma vi. ²⁷ Gba ama a yan ta majiyan, hal a kana uwecemgbenishe, “Ndyava naha? Uwenishike u savu u da? U ucira? Hal u tsu barana ityoni i cingi kpam i panaka yi!” ²⁸ Kute-kute kadyanshi ka ne ka tamburai gba uyamba u Galili.

Yesu tanasqi ama ushani
(Matiyu 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Yesu kaɓolo n Yakubu n Yahaya n atoni a da a buwai, a asakai kagata ka Kashila ki a lazai karara she a kuwa ku an Simo n Andurawu. ³⁰ Mma u uka u Simo wari nvain n usudugbi u ikyamba, an Yesu rawai, kute-kute a laza a

* **1:13** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi. † **1:14** Hiridu Antiba aya magono ma aza a Yahuda a'ayin a da a kana Yahaya a uka yi a kuwa ku a'ali. Aya u zuwai a kana yi.

tonuko yi ukuna u ne. ³¹ U banai ara ne u kana yi kukere u 'yangasa yi, aku mɔala mi n asaka yi. U gita le upecishike ilikulya.

³² N kuvuli, an kaara ka rukpai, ama a tukoi Yesu gba aza a mɔala n aza a ityoni i cingi. ³³ Gba ama a ilyuci yi a ɔlomgbonoi a utsutsu u kuwa yi. ³⁴ Yesu tanasai aza a mɔala icun kau-kau ushani, kpam u lokoi ityoni i cingi ushani. U asaka ityoni i cingi yi i dana ukuna wa, an a revei uza da wari.

Yesu yain kuɓari a Galili
(Luka 4:42-44)

³⁵ N kpasani, Yesu 'yangai u asakai kuwa ki u wutai a ilyuci yi u banai asu u da bawu ama a'ari, u yain pini kvasu. ³⁶ Simo n aza da a'ari n eyi a wuta yi ubolo. ³⁷ An a wene yi a tonuko yi, "Gba ama da pini a ka bolo vu."

³⁸ U wushuki, "Asaka tsu banai ilyuci ilyuci i roku i'ya i'ari evu evu, kotsu dem n yanka le kuɓari ki, kpaci ili i'ya i zuwai n tuwai i'ya la vi." ³⁹ U tambai a Galili gba n u yanki le kuɓari a agata a Kashila a le n u wutukpusi ityoni i cingi.

Yesu tanasai makutu
(Matiyu 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ Makutu ma roku ma tuwai ara Yesu. U kudangi u folo yi, u danai, "Vu wushuku baci, va fuda ta vu tanasa mu." ⁴¹ U pana yi asuvayali, aku u barakpai kukere ku ne u sawa yi. U danai, "N wushuku ta. Tana!"

⁴² Kute-kute tsukutu tsi tsu asaka yi, aku u tana.

⁴³⁻⁴⁴ Yesu rono yi atsuvu cika, "Kotsu vu tonuko uza wa, shegai wala ba vu wenike kaci ka vunu a asu u kadarakpi. Vu naka kune ku Musa danai a naka adama a da vu tana, kpam kotsu a reve n u da." ◇ Aku u asaka yi u laza.

⁴⁵ Shegai vuma vi u gitai uyan kadyanshi ki, hal u rawai asu u da Yesu kpadai u uwa asuvu a ilyuci a kateshe. U ba wa rongo a asu u da bawu uza wari, shegai ko n nala ama a ka wutusa ta a asu kau-kau n a bansi ara ne.

2

Yesu tanasai kawunu
(Matiyu 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ An a yain a'ayin a kenu, Yesu doku u gonoi a Kafarnahum. Ama a tsarai alabari a da wari a kuwa. ² A ɔlomgbonoi cika hal a nambai kabala a kunu hal kapala ka utsutsu dem. Aku u yanka le kadyanshi. ³ Ama roku, ama a nishi, a cangai kawunu a tuko yi ara ne. (Uza da bawu wa fuda wa wala ko u gbadu a'ene a ne.) ⁴ An a nambai ure u da a ka banka yi ara Yesu adama a kakuma ka ama, a dapai kukpa derere a asu u da wari. Aku a zuralakpai kajiba ka kawunu kari nvain mi. ⁵ An Yesu wenei tyoku da a pityanangi n eyi, u tonukoi kawunu ki, "Maku ma va, a cimbusuka vu de unyushi u cingi u vunu."

⁶ Awenishiki a Mele a da a'ari pini ndishi asu vi, a ka yawunsa a atakasuvu a le. ⁷ "Nda i zuwai vuma u na u danai nala? U nusuka ta Kashila. Ya wari n ucira u da wa cimbusa unyushi u cingi bamu n Kashila?"

⁸ Kute-kute katakasuvu ka ne ka wenike yi ili i'ya a ka yawunsa a atakasuvu a le i'ya na. U tonuko le, "Nda i zuwai ya yawunsa nala? ⁹ Nda i lai shana: Va tonuko kawunu, 'A cimbusa de unyushi u cingi u vunu.' Ko gai a dana, 'Yanga vu shamgba, bidya kajiba ka vunu, vu wala.'? ¹⁰ Adama i reve an Maku ma Vuma† mari n ucira a likimba u da wa cimbusa unyushi u cingi."

U tonukoi kawunu ki, ¹¹ “N tonuko vu, 'yāngā vu shamgba, bidya kajiba ka vunu, vu wala a kuwa.”

¹² U 'yāngai u bidyai kajiba ka ne u wutaḡi u lazai a'eshi a le gbā. Ya dem yan ta majiyan, aku a cikpalai Kashilā, a danai, “Tsu taḡa uwene ukuna naha wa!”

Yesu isqi Levi

(Matiyu 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ U doku u wutaḡi u banai unā u kushiva. Kakuma ka ama ka banai ara ne. Aku u gitaḡi le uwenishike. ¹⁴ Eyi n u wali, u wenei Levi maku ma Halfa ndishi a kakinda ka uwusha u utafa. Yesu tonuko yi, “Tono mu.” Aku u 'yāngai u tonu yi.

¹⁵ Pini nala, Yesu tuwāi wa lya ilikulya i kuvuli a kuwa ku Levi.† Awushi a utafa† ushani n aza a unyushi u cingi, a ka lya kaḡolo n eyi, n atoni a ne. Kpaci ama ḡa pini ushani aza ḡa a tonu yi. ¹⁶ An awenishiki a Mele n Afarishi a wene yi n u lyayi n aza a unyushi u cingi n awushi a utafa, a wecei atoni a ne, “Ndyā i zuwai wa lya n awushi a utafa n aza a unyushi u cingi?”

¹⁷ An Yesu panai nala, u tonuko le, “Aza ḡa a'ari n alafiya a ka ciga uza u agumā wa, she aza a mḡalā. N tuwā adama a ḡa ma isa aza a maci wa, she aza a unyushi u cingi.”

Keci a kaci ka kakuli

(Matiyu 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Atoni a Yahaya gbā n a Afarishi a ka yan kakuli. Ama roku a tuwāi a wecei Yesu, “Nida atoni a Yahaya n atoni a Afarishi a ka yan kakuli, shegai atoni a vunu a ka yan wa?” ¹⁹ U wushuki, “Ya ciga amoci a asu u iyolo a rongo bawu ilikulya? A'a. Wa yan wa! Valisavu wā baci gai n ele a ka yan nala wa. ²⁰ Kain ka a ka bidya yi a mere ma le kaḡa ta a utuwā, kain ka nala ki ka a ka yan kakuli.

²¹ “Vuma wa padara kunya ku cau n kakashi ka savu wa. U yan baci nala, kakashi ka savu ki, ka paḡa ta ka zuwa kunya ku cau ki ku doku ku kara cika. ²² Kpam vuma wa tsungu mini ma cinwi† ma savu a kadele ka ukpan ka cau wa. Kpaci ma shita baci ma taḡa ta kadele ki, gbā kadele ki n mini ma cinwi mi a ka namba le ta. Shegai a tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka savu.”

Yesu ḡa Asheku a kain ka Ashibi

(Matiyu 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Kain ka te n kain ka Ashibi, Yesu wa wala a mere ma ashina a ilya. Tyoku ḡa atoni a ne a ka wala n eyi a gitaḡi ukoduso aratu a ilya yi n a yuruwi n a takumi. ²⁴ Afarishi a roku a tonuko yi, “Weḡele, ndyā i zuwai a ka yan ili i'ya i nangasai mele ma tsunu ma Ashibi?”

²⁵ U wushuki, “I yan kaḡeshi u ili i'ya Dawuda yain, an eyi n aje a nwalu a ne a nambai, kpam a ka pana kambulu wa? ²⁶ A'ayin a Abiyata Magono ma Adarāḡpi, Dawuda uwai a Kuwa ku Kashilā,† u takumai iburodi i uwulukpi i'ya a naḡai Kashilā. Ili i'ya Magono ma Adarāḡpi ma koshi a wushunki u takuma. Kpam u naḡai aje a nwalu a ne i roku.” ♦

²⁷ Aku u tonuko le, “Kashilā ka yan taḡa Ashibi adama a vuma, shegai vuma adama a Ashibi wa. ²⁸ Adama a nala, Maku ma Vuma Asheku a ḡa, hal a kain ka Ashibi dem.”

3

*Yesu tanqasai uza da ili i soi kukere
(Matiyu 12:9-14; Luka 6:6-11)*

¹ Yesu gonoi a kagata ka Kashila, kpm vuma da ili i soi kukere aya pini a asuvu. ² Aza roku a da pini aza da a ka ciga a tsara ili i'ya a ka sapula yi. A zuwuka yi a'eshi a wene ko wa tanasa vuma vi n kain ka Ashibi. ³ Yesu tonukoi vuma vi, "Yanga vu wuta na a kateshe."

⁴ Aku u wece le, "Nda ya i'ari dere a kain ka Ashibi? Uza u yain ili i shinga ko i cingi? U wauwa uma ko u wuna?" Shegai a padai bini. ⁵ U lingana le na asuvu a upan, u namgbai asuvu adama a ugbami u asuvu u le. U tonukoi vuma vi, "Radagba kukere ku vunu." An u radagba ka, aku ku tana. ⁶ Pini nala, Afarishi a wuta n ama a Hiridu a ka sheshe tyoku da a ka wuna Yesu.

Kakuma a una u Kushiva ku Galili

⁷ Yesu ka'olo n atoni a ne a asaka ilyuci yi a banai a una u Kushiva ku Galili. Aku kakuma ka pige ka wuta a ka'lon ka Galili, n uyamba u Yahuda ka tono yi, ⁸ n Idumiya n ilyuci i Urishelima, n upashi u Urudu hal n ama a ka'lon ka Taya n Sida. Kakuma ka pige ka tuwai ara ne an a panai ili i'ya wa yansa. ⁹ Adama a kakuma ki u zuwai atoni a ne a lapuluka yi kpatsu ku kenu, kotsu kakuma ki ka gba'aryangu yi wa. ¹⁰ Kpaci u tanasa ta ama ushani, aku aza a m'ala a ka raba evu n eyi, kotsu a tsara a sawa yi. ¹¹ A'ayin a da baci ityoni i cingi i wene yi she i rukpa iyamba, a kapala ka ne, i sala, "Avu Maku ma Kashila ma." ¹² Shegai she u barana le kotsu a tonuko uza ko ya wari wa.

*Yesu dangasai atoni kupa n ama a re
(Matiyu 10:1-4; Luka 6:12-16)*

¹³ Yesu yuwa a zuba u kagalala, u dangasai aza da eyi wa ciga, a tuwai ara ne. ¹⁴ U dangasai ama kupa n ama a re, u zuwa le a rongo n eyi, kotsu u suku le a wenishike, ¹⁵ kpm a tsara ucira u da a ka wutukpa ityoni i cingi. ¹⁶ Atoni a da u dangasai vi a da: Simo (uza da u naka kala Bituru), ¹⁷ Yakubu maku ma Zabidi n utoku u ne Yahaya (aza da u naka kala Buwanaji; wata, mmuku m makpankashila). ¹⁸ U dangasai kpm Andurawu, n Filibu, n Batalamawu, n Matiyo, n Toma. U dangasa ta dem Yakubu maku ma Halfa, n Tadawu n Simo Ziloti, ¹⁹ n Yahuza Isikariyoti, uza da u tuwai u neke yi.

*Yesu n Ba'alzabu
(Matiyu 12:22-32; Luka 11:14-23; Luka 12:10)*

²⁰ Yesu uwai a kuwa, kakuma ka doki ka bolomgbonoi, hal eyi n atoni a ne a kpa'aji ulya ilikulya. ²¹ An aza a kuwa a ne a panai nala a banai kotsu a kana yi, an a danai aya pini wa gita ufulukpa.

²² Aku awenishiki a Mele a da a wuta a Urishelima a danai, "Wa ta n Ba'alzabu magono mi ityoni i cingi, kpm n ucira u ne u da wa wutukpusa ityoni i cingi."

²³ Yesu isa le u yain kadyanshi n ele n agisani, "Ni da Kanangasi ka loko Kanangasi?*" ²⁴ Tsugono tsa baci tsu pecei n tsu shilakani, tsa tsa fuda tsa shamgba wa. ²⁵ Kuwa ka baci ku pecei n ku shilakani, kuwa ku nala ka shamgba wa. ²⁶ Kanangasi ka kovo baci kaci ka ne, aku u pecei kure, wa fuda wa shamgba wa, makorishi ma ne ma la vi. ²⁷ Uza wa la wa fuda u bana a kuwa ku uza u ucira u pura yi ucanga wa, she u gita u sira yi ve, aku u pura yi ucanga vi.

* 3:23 Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

²⁸ “Mayun n tonuko dā, gbā unyushi u cingi, n unyushi u cingi u pige u dā ama a ka yansa, a ka cimbusukā le tā u dā. ²⁹ Shegai uza dā baci dem u nusukai Kulu Keri a ka taḅa yi ucimbusukā wa, u yan dē la vi unyushi u dā bawu wari n utyoku.”

³⁰ Dana dā u danai nala, an a ka dansa, “Wā tā n ityoni i cingi.”

Mma n a'angu a Yesu

(Matiyu 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Mma n a'angu a Yesu a rawai. A shamgbai a uwotsu, a suki uza roku a asuvu u isā yi. ³² Kakumā ka ama ka dusuki ka kyawan yi, aku a tonuko yi, “Mma n vunū n a'angu a vunū a dā dē a kateshe a ka bolo vu.” ³³ U weceki, “An ya mma u vā n a'angu a vā?”

³⁴ Aku u weḅelei aza dā a dusuki a kyawan yi vi, u danai, “Mma u vā n a'angu a vā a dā na.” ³⁵ Uza dā baci dem wa yan ili i'ya Kashilā ka ciga aya utoku u vā; vangu n utaku nā mma u vā.

4

Agisani a uza dā u wacangusi icun

(Matiyu 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Yesu doku u gitai uwenishike a kaḅon ka kushiva. Kakumā ka ka ḅolomḅonoi ka ka kyawan yi ka kā wa wa, hal ka zuwai u uwai a kpatsu u dusuki. Kpatsu ki a ikengi i mini i'ya kari, ama yi tani a shamgbai a kagida.

² U wenishike le ili ushani n agisani, u danai, ³ “Panai. Vuma roku dā u banai uwacangusu u icun. ⁴ Tyoku dā wari uwacangusu icun yi, aku i roku i rukpai a ure. Nnu n wutai n kaḅasai i'ya. ⁵ I roku tani i rukpai a iyamba i atali bawu kayala ka maci. I lazai i binyai adama a unambi u kayala ushani. ⁶ An kaara ka yain, ka runukpai i'ya, aku i lazai i ekpei adama a ukpaḅa u'uwa u alu a iyamba. ⁷ I roku i rukpai a asu u awana, an i ḅonguroi, aku awana yi a sapusai i'ya hal i kpaḅai ilimaci. ⁸ I roku tani i rukpai a iyamba i shinga i wutai, i ḅonguroi, i matsai cika. I roku i'ā tā n kamankupa-kamankupa, i roku amangatatsu-amangatatsu, i roku tani amangatawun-amangatawun.”

⁹ Yesu korusoi, “Uza dā baci wari n atsuvu a upana, u pana.”

Kalen ka agisani ki

(Matiyu 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰ An u wokoi utyoku u ne, ama roku a dā a'ari pini a asu vi kaḅolo n atoni a ne Kupanamere,† a wece yi u wutumkpa le agisani yi a kateshe. ¹¹ U tonuko le, “Ili i'ya a sokongi i tsugono tsu Kashilā a wenike dā i'ya dē. Shegai aza dā bawu a'ari a asuvu a dē n agisani a dā a ka pana ko ndya wa, ¹² adama 'A uwenē n a'eshi a ka wenē tā, shegai a ka reve ili i'ya a wenei wa. A upana kpam a ka pana tā, shegai a ka reve wa, ka wa a ka yiralakpa tā Kashilā ka cimbusukā le unyushi u le.’ ” ◊

Yesu wutumkpai kalen ka agisani ki

(Matiyu 13:18-23; Luka 8:11-15)

¹³ Yesu wece le, “I reve agisani a naha yi wa, niḅa ya yansa i reve agisani a roku? ¹⁴ Kacimbi ka nala ki ukuna u Kashilā u dā u wacangusi. ¹⁵ Ama roku tyoku u icun i'ya i'ari a ure a asu u dā a cei ukuna vi dā a'ari. N upana u le, aku Kanangasi* ka bidyai ukuna u dā a cei a asuvu a le yi. ¹⁶ Aza roku tyoku u icun i'ya i rukpai a asu u atali dā a'ari. N upana ukuna vi a wushai u dā n

◊ 4:12 Isha. 6:9-10. * 4:15 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

ipeli. ¹⁷ Shegai u uwa asuvu a le wa, kpam a ɓarɔkpɔ wa. An a'ayin a upana u ikyamba n a mavura adama a ukuna vi a rawai, a laza a rukpai. ¹⁸ Ama roku tani tyoku u icun i'ya a wacangusi asu u awana ɗa a'ari. Ama a na yi alya aza ɗa a panai ukuna vi. ¹⁹ Shegai kadambula ka uma n uciga u udukuyan n maluwa ma ili i'ya i buwai ma gbagbalai ukuna vi a kpaɗai unaka mmuku. ²⁰ Aza ɗa a buwai tyoku u icun i'ya a wacangusi a iyamba i shinga ɗa a'ari. A panai ukuna vi, a wushai u ɗa, aku a naka mmuku. Aza roku a naka kamankupa kamankupa, aza roku kpam amangatatsu amangatatsu, aza roku tani amangatawun amangatawun.”

*Macikalu ukimbi n kabelu
(Luka 8:16-18)*

²¹ Yesu lyai kapala, u wece le, “Vuma wa la u taɓai u sapa macikalu, aku u kimɓai ma n kabelu ko u ukai a kere ka ivamkpatsu? A kashamkpatsu ka ne ka wa zuwa ma wa? ²² Ko ndya baci a sokongi a ka wutukpa ta i'ya a kateshe, kpam ko ndya baci a kimɓai a ka kukpa ta i'ya. ²³ Adama a nala uza ɗa baci wari n atsuvu a upana, u pana.”

²⁴ U tonoko le kpam, “Kiranai n ili i'ya i panai. Ciɓai, kakundatsu ka i kundunki ama ili, ka dem Kashila ka kundunku ɗa ili, hal she u pasaka. ²⁵ Aza ɗa baci a'ari n ili, alya a ka naka. Aza ɗa baci bawu a'ari n ili, i kenu i'ya a'ari n i'ya vi, a ka wusa le ta i'ya.”

Agisani a icun i'ya ya gbonguro

²⁶ Yesu lyai kapala u danai, “Naha ɗa tsugono tsu Kashila tsari. Vuma roku ɗa u cei icun a kashina. ²⁷ U vaki u 'yangai kaara n kayin, gba n nala icun yi i'ari uwuta n i gbonguri, u reve tyoku ɗa ya gbonguro wa. ²⁸ Iyamba yi n kaci ka ne i zuwai ilya yi i gbonguroi, aku i naka mmuku. I gitai n asungu, aku aratu aku mmuku pini aratu yi. ²⁹ An ilya yi i kuwai u kapai i'ya, kpaci a'ayin a ukapa a rawa de.”

*Agisani a ucun u musta
(Matiyu 13:31-34; Luka 13:18-19)*

³⁰ Yesu wece le, “Niɗa tsa dana tsugono tsu Kashila tsari? Agisani a eni a ɗa tsa yan tsu ratsanaɓa tyoku ɗa tsari? ³¹ Tyoku ucun u musta ɗa tsari, ucun u kenu gbende u ɗa a tsu ce a iyamba. ³² A ce baci u ɗa u tsu gbonguro ta u lai gba iceshi. U yain nsaɓu n pige n pige a asu u ɗa nnu n tsu rukpa pini a kulu ku ne.”

³³ N agisani ushani icun i na ɗa Yesu tsu tonusuko ama akani a ne tyoku ɗa a ka reve. ³⁴ U tsu dansa n ele u bawu agisani wa, shegai u woko baci n atoni a ne koshi, aku u wutumkpa le a ɗa a kateshe.

*Yesu vakunki abali
(Matiyu 8:23-27; Luka 8:22-25)*

³⁵ Kain ki n kuvuli, Yesu n atoni a ne pini a ikengi i Kushiva ku Galili ki, u tonoko le, “Tsu pasamgbani tsu gonoi upashi u nife.” ³⁶ Atoni a ne a uwai a kpatsu ku wari, a asakai kakuma ka ama, a lazai n eyi. A'atsu a roku a tono le. ³⁷ A ɓarɔkpɔ wa, uwule u ucira u lapanai, aku abali a ka gbaɗa kpatsu ki, hal ka ciga ushumbugu. ³⁸ Yesu wari a kucina ku kpatsu nvain n kaci ka ne a ili i utadanku kaci wa lavuta. Atoni a ne a 'yangasa yi, a danai, “Kawenishiki, tsa shumbugu de, vu dambula wa?”

³⁹ Yesu 'yangai u ɓaranai uwule vi, “Shamgba!” U tonokoi kpam abali yi, “Shamgba shiriri!” Uwule vi u vaki, aku a asu vi u woko shiriri.

40 Aku u tonukoi atoni a ne yi, “Ndya i zuwai i giruwai? Hal n ara i pityanangu wa?”

41 Uwonvo u kana le cika, aku a gitai uwecembene, “Ucun u vuma u eni u da u na vi? Hal uwule n abali dem a ka panaaka yi.”

5

Yesu tanasqi uza u ityoni i cingi
(Matiyu 8:28-34; Luka 8:26-39)

1 Yesu n atoni a ne a rawai a upashi u Kushiva ku Galili u uyamba u Garasa.

2 An Yesu wutai a kpatsu, vuma u ityoni i cingi u wutai a asu u asaun kotsu u cina yi. 3 Asu u asaun u da u tsu ronguso. Kpam ko uza wa fuda wa sira yi wa, ko n ikani. 4 Kpaci a so yi ta usirasa akere n a'ene, shegai u kidasai ikani yi u kodusoi irim i'ya i'ari a'ene a ne, kpam ko uza wa n ucira u da wa goso yi wa. 5 Kaara n kayin nte wa genge pini a asu u asaun vi n kagalala, aku u rongo isali n u kaarasi ikyamba i ne n atali.

6 Eyi a mbari, an u wenei Yesu u sumai u ba u kudangi a kapala ka ne.

7-8 Aku Yesu tonuko yi, “Wutai pini a asu u vuma vi, ityoni i cingi.” Vuma vi u salai cika, “Yesu, Maku ma Kashila ka pige, ndya va ciga na mpa? Tsina n Kashila an va kpada mu uyan mavura.”

9 Pini nala, Yesu wece yi, “Ndya kala ka vunu?” U danai, “Kala ka va ka Katam, kpaci tsa ta ushani.” 10 U foloi Yesu cika kotsu u loko le pini a uyamba vi wa.

11 Ushiga u mburusunu u da pini wa lina a kagalala ka masasa ma mari evu n a asu vi. 12 Ityoni i cingi yi i foloi Yesu, “Asaka tsu tsu bana a asu u mburusunu, kpam vu asaka tsu tsu uwa le.” 13 U wushunku le, aku a wutai a ba a uwai a asuvu a mburusunu. Ushiga vi, evu na mburusunu azu a re (2,000) da. A wuranai she a kushiva a uwai pini a shumbugi.

14 Aza da a ka linaka mburusunu mi a sumai a ba danai a ilyuci n une. Aku ama a wutai a wene ili i'ya i gitai. 15 An a tuwai ara Yesu a wenei vuma da wari n katam ka ityoni i cingi, ndishi n aminya kpam n ugboji u ne, aku uwonvo u kana le. 16 Aza da a wenei ukuna vi, a tonukoi ama ili i'ya i gitai n vuma da wari n ityoni i cingi na mburusunu mi dem. 17 Aku a foloi Yesu u asaka uyamba vi.

18 An Yesu wa uwa a kpatsu uza da wari n ityoni i cingi caupa vi u foloi kotsu u toni yi. 19 Yesu asaka yi u toni yi wa, shegai u tonuko yi, “Bana a kuwa asu u ama a vunu vu tonuko le tyoku da Asheku a yanka vu, n tyoku da u pana vu asuvayali.” 20 Vuma vi u kyawunsai gba uyamba u Dikafoli, n u tonusuko le ili i'ya Yesu yanka yi. Aza da a panai vi gba a yan ta majiyan.

Jayiru banai ara Yesu
(Matiyu 9:18-26; Luka 8:40-56)

21 An Yesu doki u pasamghanai a kushiva ki a kpatsu u gonoi upashi u nide, kakuma ka ama ka bolomgbonoi ka kyawan yi eyi pini a asu u kushiva vi.

22 Uza u te a asuvu a azapige a kagata ka Kashila uza u kala Jayiru u tuwai pini. N u wene Yesu, u kudangi a kapala ka ne. 23 U folo yi cika u da, “Maku ma va makere ma pini a una u ukpa, kana asuvu vu tuwa vu sawa yi kotsu u tana u yain uma.”

24 Yesu tonoyi, kakuma ka ama ushani ka tonoyi n ka gbaaryangusu yi.

Uka u da u sawai Yesu kunya

²⁵ Uka da pini uza da wa pana ikyamba cika a asu u ulala u mpasa hal ayen kupa n a re. ²⁶ U pana ta ikyamba cika a kukere ku aza a aguma kpm u wunai gba ili i'ya wari n i'ya. Da wa yan yi shana, mabala mi she kapala ka mari ulya. ²⁷ An u panai ukuna u Yesu, u banai a kucina ku ne a asuvu a kakuma ki, aku u sawa yi kunya. ²⁸ Kpaci u yawunsa ta a katakasuvu ka ne, "N sawa baci kunya ku ne koshi ma tana ta." ²⁹ Kute-kute ulala u mpasa u ne u shamgbai kpm u panai a asuvu a ikyamba i ne u tana, da u wunvugai n upana u ikyamba.

³⁰ Aku Yesu lazai u revei an ucira u wuta a asuvu a ikyamba i ne. U kpatalai a asuvu a kakuma ki, u danai, "Ya sawai kunya ku va?" ³¹ Atoni a ne a wushuki, a danai, "Vu wenei dem kakuma ka gba baryangu vu, aku vu dana ya sawa vu?"

³² Shegai Yesu lyai kapala n uwe belishe ko wa wene uza da u yain nala vi. ³³ Uka vi an u revei ili i'ya i gitai n eyi, u wuta u kudangi a kapala ka ne, n uwonvo n u jeki ikyamba. Aku u tonuko yi gba ili i'ya i gitai. ³⁴ U tonuko yi, "Maku ma va, upityanangu u vunu u tana vu de. Wala ili vunu, kpm upana u ikyamba u nala vi u pecembene n avu."

Yesu 'yangasqi maku ma Jayiru a ukpa

³⁵ An Yesu wari a kadyanshi, ama roku a wuta a kuwa ku Jayiru, uzapige u kagata ka Kashila. A danai, "Maku ma vunu ma kuwa de. Ugan kpm vu dangbarasa kawenishiki ki wa?"

³⁶ Yesu dambula gbam n ili i'ya a ka tono wa, u tonukoi uzapige vi, "Pana uwonvo wa, avu gai pityanangu."

³⁷ U asaka ko uza u toni yi wa, she Bituru, n Yakubu n utoku u ne Yahaya. ³⁸ An a rawai a kuwa ku uzapige ki, Yesu panai ama a'ari kakan, a'ari kushen n isali cika. ³⁹ U uwai a asuvu, u wece le, "Nda i tukoi kakan n isali naha? Makere mi ma kuwa wa, alavu a da yi." ⁴⁰ Shegai a doso yi idyoshi i magori.

Pini nala, u wutukpa le gba le, u bidyai tata na mma makere vi n atoni a ne a da a'ari n eyi, a uwai ubana a asu u da makere mi mari. ⁴¹ U kana kukere ku makere ki u tonuko yi n kaletsu ka ne, "Talita kumi." ("Maku ma makere, n da vu 'yanga.") ⁴² Kute-kute makere mi ma 'yanga ma gitai nwalu, kpaci ayen a ne kupa n a re da. N uwene naha aku a yain majiyan cika. ⁴³ U barana le, kotsu uza u reve ukuna vi wa, aku u tonuko le a nei makere mi ilikulya u lyai.

6

Unamba u tsupige u matsumate (Matiyu 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Yesu n atoni a ne a asaka a asu vi a lazai ubana a ilyuci i ne Nazara. ² An Ashibi a yain u gitai uwenishike a kagata ka Kashila. Ama ushani a panaka yi aku a yain majiyan. A danai, "Nte vuma u naha tsarai ili i na gba? Ucin u kakiri ka eni ka a naka yi naha? Webelele ukunosavut u da a'ari a uyansa a akere a ne! ³ Kashei ka nala ka naha vi wa, maku ma Meri. Atoku a ne kpm alya an Yakubu, n Isuhu, n Yahuza, n Simo wa? Ataku a ne a da naha kabolo n atsui vi wa?" Adama a nala a 'yuwan yi.

⁴ U tonuko le, "Matsumate ma tsu namba tsupige wa, she a ilyuci i ne, n asu u ama a ne, n asuvu a kuwa ku ne." ⁵ U fuda u yan ukunosavu wa, shegai u tsarai u sawusai aza a mabala kenu u tana le. ⁶ U yain majiyan cika, adama a ukpada u upityanangu u le.

*Yesu suki Kupanamere
(Matiyu 10:5-15; Luka 9:1-6)*

Yesu kyawain une, n u wenishiki ama. ⁷ U isaɪ asuki Kupanamere* vi u suku le ama a re ama a re, u naḱa le ucira a kaci ka ityoni i cingi.

⁸ U tonuko le, “Kotsu i bidya ili adama a nwalu mi wa, she kalangu koshi. Kotsu i bidya ilikulya, ko katsan, ko kpatam ikebe a ijubu i de wa. ⁹ I uka akpata a a'ene, shegai kotsu i uka ntogo n re wa. ¹⁰ Kuwa ka baci dem i uwai, rongoi pini she kain ka ya asaḱa ilyuci yi. ¹¹ Gba ko nte baci a 'yuwan da ko a kpaḱa da upanaḱa, ya wuta baci, i kapaṱsa kabuta ka a'ene a de, adama a iryoci a mere ma le an i wutaɪ uwule u le.”

¹² A wutaɪ a ba a yankai ama kuḱari ki, a kpatala a gono a asu u Kashila a asaḱa tsicingi tsu le. ¹³ A wutukpusaɪ ityoni i cingi ushani, a sugburukaɪ aza a mḱala ushani manivi kpatam a taṅasa le.

*Ukpa u Yahaya Kalyuḱugi
(Matiyu 14:1-12; Luka 9:7-9)*

¹⁴ Hiridu magono u panai kadyanshi ka Yesu, kpaci kala ka ne ka tambura ta ko nte wa. Aza roku a ka dansa Yahaya kalyuḱugi aya u 'yangaɪ a ukpa, ili i'ya i zuwai wa yansa ukunosavu da la vi.

¹⁵ Aza roku a danai, “Iliya da.” Aza roku tani a danai, “Matsumate ma yavu ntsumate n cau.”

¹⁶ Shegai an Hiridu panai nala, u danai, “Yahaya vuma da n kidai kaci u 'yanga de a ukpa!” ¹⁷ Kpaci aya u zuwai a kana yi, aku u zuwai a sira yi, a uka yi a kuwa ku a'ali. Yan da u yain nala adama a Hiridiya uka u vangu u ne Filibu, u da u zuwai. ¹⁸ An Yahaya tonuko yi, “U gan vu zuwa uka u vangu u vunu wa.”

¹⁹ Hiridiya tani u kanaɪ Yahaya a katsuma, hal wa ciga u wuna yi, shegai u reve tyoku da wa yan wa. ²⁰ Hiridu wa pana ta uwonvo u Yahaya, an u reve vuma u maci da kpatam uza u uwulukpi, da i zuwai wa kirana n eyi. U tsu dambula ta cika wa panaḱa baci Yahaya, shegai ko n nala u tsu ciga ta u panaḱa yi.

²¹ A makorishi, Hiridiya tuwaɪ u gawunkai. An kain ka ilimaci ka Hiridu ka kyawain, u libanai ngono m iyamba, n azapige a asoje, n azapige a Galili abiki yi. ²² An makere ka Hiridiya ma uwai ma jei, Hiridu n amoci a ne a panai kayanyan. Pini nala, magono ma tonukoi makere mi, “Folo mu gba ili i'ya va ciga, ma naḱa vu ta i'ya.” ²³ U tsinai u danai, “Ko ndya baci vu weceiki ma naḱa vu ta, ko kaḱon ka tsugono tsu va tsa baci.”

²⁴ U wutaɪ u ba u wecei mma u ne, “Ndy a ma folo?”

Mma u ne danai, “Kaci ka Yahaya kalyuḱugi.”

²⁵ Kute-kute u uwai asu u magono n maloko u danai, “Ma ciga ta vu naḱa mu gogo-na-na kaci ka Yahaya kalyuḱugi a mabaluwa.”

²⁶ Asuvu a magono a namgbaɪ cika, shegai adama a utsina u da u tsinai a kapala ka amoci a da a'ari pini vi, wa ciga u bishinka yi wa. ²⁷ Kute-kute u zuwai kazoli ka ne ka bana a kuwa ku a'ali u ba u kida kaci ka Yahaya ki. Vuma vi u ba u kida yi kaci ki. ²⁸ U tukoi ka a mabaluwa u naḱaɪ makere mi, makere mi ma bankaɪ mma u ne.

²⁹ An atoni a Yahaya a panai nala, a ba bidyai ikyamba yi a cidangi.

*Yesu lyatangi ama azu a tawun
(Matiyu 14:13-21; Luka 9:10-17; Yahaya 6:1-14)*

* **6:7** A asuvu a atoni a ne gba, aza roku a da pini kupa n ama a re aza da a'ari evu n eyi cika, alya dem u isaɪ “asuki.”

³⁰ Asuki a Yesu yi a gonoi ara ne, a tonuko yi gbā ili i'ya a yain n i'ya a wenishikei. ³¹ An u wokoi ama a yan le ushani, hal Yesu n asuki a ne a tsarā kabala ka a ka lya ilikulya wa. Pini nala, u tonuko le, “Tuwai tsu banai a asu u da bawu uza wari tsarā i wunvugusa.” ³² Aku a lazai utyoku u le a asuvu a kpatsu ubana a asu u da bawu uza wari.

³³ Ama da a wene le n a lazi vi a reve le, aku a wutai gbā a ilyuci a walai n ilyadi a lasa le urawa. ³⁴ N ucipa u Yesu a kpatsu u wenei kakuma ka ama, a yanka yi iyali, kpaci tyoku u ncon n da bawu mari n kaliniki da a'ari. U gita le uwenishike ili ushani.

³⁵ An kaara ka yain evu n urukpa, atoni a ne a banai ara ne, a tonuko yi, “Asu u na da na wa n uza wa, kpam kaara ka na ka yan de evu n urukpa.

³⁶ Tutsuku le ubana ashina n une une i'ya i'ari evu evu a ba a tsilaka kaci ka le ilikulya.”

³⁷ U wushunku le, “Eda ne le ilikulya a lyai wawa.”

Aku a tonuko yi, “Ciga da va ciga tsu ba tsu bidya ikebe i manyan ma uwoto kulla† tsu tsilaka ilikulya tsu naka le a lyai?”

³⁸ U wece le, “Iburodi i yain i'ya i'ari n i'ya? Walai i ba i kondo.”

An a ba a kondoi, a danai, “I tawun i'ya n adan a re.”

³⁹ Aku u tonuko le a zuwa ama yi dusukusu abolo abolo a zuba u mete ma taku. ⁴⁰ Ama yi a dusuki n a tonomgboni, aza roku amangatawun-amangatawun, aza roku amangarenkupa-amangarenkupa. ⁴¹ An u bidyai iburodi i tawun n adan a re yi, u gadigbai kaci ka ne a zuba, u cikpai Kashila. Pini nala, u jibamgbansaai i'ya n u naki atoni a ne a nakasa ama, kpm u pecike le dem adan yi. ⁴² Gba le a lyai hal a cuwai. ⁴³ Aku atoni yi a cirangi abuwu a iburodi n adan yi hal mbana kupa na n re. ⁴⁴ Asuvu a ama da a takumai iburodi yi, a'ali ama azu a tawun (5,000) a da.

Yesu walai a zuba u mini (Matiyu 14:22-33; Yahaya 6:15-21)

⁴⁵ A barakpa wa, aku Yesu tonukoi atoni a ne a uwa a kpatsu a lasa yi upasamgbana ubana a Besaida, hal n u wacinsi kakuma ki. ⁴⁶ An u wacinsa le, u banai a masasa kotsu u yain kvasu.

⁴⁷ An kuvuli ku yain, kpatsu kari a mere ma kushiva, Yesu wari a kagida utyoku u ne. ⁴⁸ An u wene le a'ari umodono n uwantika kpatsu, kpaci uwule u yangasaka le. N kpasani cika, u tuwai ara le wa wala a zuba u mini ma kushiva. U yain yavu wa wura le. ⁴⁹ Shegai an a wene yi wa tuwa a zuba u mini, a bidyai ko kafofu ka, a salai. ⁵⁰ Gba uwonvo u kana le an a wene yi vi.

Kute-kute, u yanka le kadyanshi, u danai, “Gbamai asuvu, ko ili i'a la wa, mpa. Panai uwonvo wa.” ⁵¹ Aku u uwai a kpatsu ku a'ari vi, pini nala, uwule vi u vaki. Atoni yi a yan ta majiyan, ⁵² kpaci a reve kalen ka burodi ki wa, an atakasuvu a le a gbmam.

Yesu tanasai ama a Janisara (Matiyu 14:34-36)

⁵³ An a pasamgbana i rawai a Janisara, a sirai kpatsu ki a una u mini. ⁵⁴ N uwuta u le a kpatsu ama a laza a reve yi. ⁵⁵ A kotsoi gba ka bon ki n ilyadi, a cangasai gba aza a mballa nvain a ajiba a le ubana a asu u da baci dem a panai wari.

† **6:37** Akorongi a cau a cau a kagita a korongu ta “ikebe i azurufa 200.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

⁵⁶ Gbā ko nte baci u banai ilyuci ko a une, she a vakunku aza a m6alā a kuden, aku a folo yi u asāka a sawa ko unā u kunya ku ne. Aza da a sawa yi a taṅa ta.

7

Agadu a nkoshi n cau (Matiyu 15:1-9)

¹ Afarishi n awenishiki a Mele a roku a da a wutaṅa a Urishelima, a 6olomgbonoi ara Yesu. ² A wenei atoni a ne a roku a ka lya ilikulya bawu a sawai akere a le tyoku da u gain.

³ (Kpaci Afarishi n aza a Yahuda a tsu lya ilikulya bawu a sawai akere a le wa, adama a utono u agadu a nkoshi n cau n le. ⁴ A wutaṅa baci a kuden, a tsu lya ilikulya wa, she a 6acangusu ve kaci ka le. Agadu a roku a da pini ushani a da a ka kirana n a da, tyoku u uza u nko, na njuju, n adele a irim.)

⁵ Afarishi n awenishiki a Mele a wece yi, “Nɔya i zuwai bawu atoni a vunu a ka tono agadu a nkoshi n cau, aku a tsu rongo ulya ilikulya bawu a sawai akere a le tyoku da u gain?”

⁶ U wushunku le, “Dere da Ishaya matsumate u danai a kaci ka de, ‘Eda aza a maci a ka6an!’ Tyoku da wari ukorongi, ‘Ama na yi n unā u da a ka na6a mu tsupige koshi, shegai a atakasuvu a yan de m6ari na mpa.

⁷ Ugbashika u da a ka gbashika mu vi u gbani u da, kpaci mele ma a ka wenishike udani u vuma u da.’” ◊

⁸ Yesu danai, “I varangi udani u Kashila, aku ya tono uwenishike u ama.”

⁹ Aku u tonuko le, “Mayun, i reve ta uvarangu udani u Kashila adama i toni agadu a de! ¹⁰ Kpaci Musa dana ta, ‘Na6a tata na mma u vunu tsupige; kpm uza da baci dem u wishai tata u ne ko mma u ne, a ka wuna yi ta.’” ◊ ¹¹ Shegai i tsu wenishike ta ama a de naha, vuma wa fuda ta u bidya ikebe i'ya i gain u 6anga tata u ne na mma u ne, aku u tonuko le ikebe i na yi Korba* da; (wata, kune ubana asu u Kashila). ¹² I buwa yi kpm u'asaka u na6a tata u ne ko mma u ne ili i roku wa. ¹³ N ucun u uwenishike u na vi u da i tsu wuna udani u Kashila. Kpm ili i'ya pini icun i na yi ushani i'ya i tsu yansa.”

Ili i'ya i tsu nangasa vuma (Matiyu 15:10-20)

¹⁴ U doku u isaṅa ama, u tonuko le, “Panaka numu gbā de kpm i reve. ¹⁵ Ili i'a la a kateshe i'ya ya uwa a asuvu a ikyamba i vuma i nangasa yi wa, she ili i'ya ya wuta a asuvu a ne i'ya ya nangasa yi. ¹⁶ [Uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana.]”†

¹⁷ An u pecenei n ka6olo ki, u uwai a kuwa. Atoni a ne a wece yi kalen ka agisan ki. ¹⁸ U tonuko le, “I'a n ubidya u ukuna wa? Ili i'a la a kateshe ya uwa vuma i nangasa yi wa vi. ¹⁹ Kpaci i bana a asuvu a katakasuvu ka ne wa, shegai a katsuma ka i banai, aku i wuta yi.” Nala Yesu gonokoi gbā ilikulya i woko ili i ulya.

◊ **7:7** Isha. 29:13. ◊ **7:10** Uwt. 20:12; U.M.I. 5:16; Uwt. 21:17; Adkp. 20:9. * **7:11** Korba agadu a da a da ama a tsu wenike ikebe i le i ushani tyoku u kune adama a manyan ma Kashila. Nala zuwa le ta a wokoi faa a asu u manyan ma le ma uyanka ikebe i le manyan a kirana na nkoshi n le; shegai a unā u da a ka na6a i'ya Kashila, aku a gonoi a zuwai i'ya adama a manyan ma kaci ma le. † **7:16** Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Marku a kalatsa ta makpanda ma 16.

²⁰ U danai kpm, “Ili i'ya i tsu wuta a katakasuvu ka uza i'ya i tsu nangasa yi. ²¹ Kpaci a katakasuvu ka ukuna u cingi u tsu wuta, tyoku uyawunsa u cingi, n tsishankala, n uboki. Ka tsu tuko ta dem ukuna u mawunuka, na nvain n aka kabarikete. ²² Kurura n tsicingi dem nte a tsu wuta pini. Katakasuvu ka tsu zuwa ta dem ulapanasa n ukuna u cingi. Malyon dem n kunangasu, n aradi n utengeshi a tsu wuta dem pini. ²³ Gba ili i cingi i na yi asuvu a da i tsu wuta, kpm i tsu nangasa ta vuma.”

*Upityanangu u uka da wari Kawulawa
(Matiyu 15:21-28)*

²⁴ Pini nala, Yesu 'yangai u banai evu n Taya n Sida. U uwai a kuwa ku roku, kpm wa ciga ko uza u reve wa, shegai wari ukpawan wa. ²⁵ Kute-kute uka roku, uza da makere ma ne mari n ityoni i cingi, u panai ukuna u ne, u tuwai u kudangi a kapala ka ne. ²⁶ Uka vi Kawulawa ka, kagali ka ne kpm Kasurofiniki ka. U foloi Yesu wutukpa maku ma ne mi ityoni yi. ²⁷ Yesu tonuko yi, “Asaka ve mmuku n cuwa. Kpaci ugan a varanku nshe ilikulya yi mmuku wa.”

²⁸ Shegai u wushunki yi, “Eye nala Asheku, shegai nshe n tsu lya ta agashi a mmuku.”

²⁹ Aku u tonuko yi, “Adama a kadyanshi ka vunu, gono a kuwa. Ityoni yi i pecembene de n maku ma vunu.”

³⁰ U gonoi a kuwa u cinai maku mi nvain. Ityoni yi i wuta de a asuvu a ne mayun.

Yesu tanasai kabebe

³¹ Yesu asakai kabon ka Taya, u tonoi a ilyuci i Sida u banai a Kushiva ku Galili ku uyamba u Dikafoli. ³² Ama roku a tuko yi kabebe kpm kagulani ka dem, aku a folo yi u tafanku yi akere. ³³ U bidya yi a banai kapashi ka te dangi n kakuma ki, aku u ukai ajubu a ne a atsuvu a vuma yi, u cikpai atatsa, aku u sawai kpm kaletsu ka vuma ki. ³⁴ U gadigbai kaci ka ne a zuba, u tsukpai kivi ku pige, aku u tonukoi vuma vi, “Ifata!” (Wata, “Kukpa!”)

³⁵ Kute-kute atsuvu a ne a kukpai, a surukpa yi ili i'ya i sira yi kaletsu, u kanai kadyanshi mai. ³⁶ Aku Yesu barana le kotsu a tonuko uza ukuna vi wa, shegai u barana vi u wokoi yavu kakana da u kakana le a ba a dansa kadyanshi ki. ³⁷ Gba aza da a panai nala, a yain majiyan cika. A danai, “Ko ndya wa u yan ta i'ya mai! Hal n kagulani ka u zuwai ka panai, kabebe kpm ka yain kadyanshi.”

8

*Yesu lyatangi ama azu a nishi
(Matiyu 15:32-39)*

¹ A'ayin a nala yi, an kakuma ka doki ka bolomgbonoi, a'a tani n ilikulya wa. Aku Yesu isa'i atoni a ne, u tonuko le, ² “Ma pana ta asuvayali i kakuma ka na ki, kpaci a'ayin a le a tatsu a da pa vi kabolo na mpa bawu ilikulya. ³ N wacinsa le baci a gono a kuwa n kambulu, a ka kpa da ta a ure, aza roku tani a m'ari n da a wutai.”

⁴ Aku atoni a ne a danai, “Nte vuma wa tsara ilikulya i'ya wa lyatangu ama a na a kakamba ka na?”

⁵ U wece le, “Iburodi i yain i'ya i'ari n i'ya?”

A danai, “I shindere i'ya.”

⁶ Aku u zuwai kakuma ki ka dusuki a iyamba. An u bidyai iburodi yi, u cikpai Kashila, u jibamgbanasai n u nakasi atoni a ne a bansaka le, a bansaka

le tani. ⁷ A'ā tā tani n adan a shawu kenu. An u cikpai Kashilā, u zuwai a bansaka le a da dem. ⁸ A lyai, a cuwai hal atoni yi a purai abuwu a iburodi yi mbana n shindere. ⁹ Ama yi tani a ka rawa tā evu n azu a nishi. Aku u wacinsa le. ¹⁰ Kute-kute u uwai a kpatsu n atoni a ne a banai uyamba u Dalmanuta.

Afarishi a wecikei iryoci
(Matiyu 16:1-4; Luka 12:54-56)

¹¹ Afarishi a tuwai a gitai uwecishe Yesu kotsu a kondo yi, a da u wenike le iryoci i zuba. ¹² U tsukpai kuvi ku pige, u danai, “Nɗya i zuwai ama a gogo-na a lai uciga uwene iryoci? N tonuko da, iryoci i'ā la a ka wenike ama a gogo-na wa.”

¹³ Pini nala, u doku u uwai a kpatsu u pasai upashi u nife u asaka le.

Kiranai nyisti u Afarishi
(Matiyu 16:5-12)

¹⁴ Atoni a Yesu a cifa a bidya burodi wa, she u te u da a'ari n u da a kpatsu ki. ¹⁵ U rono le atsuvu u danai, “I kirana n yisti u Afarishi n u Hiridu.”

¹⁶ A yangbanai kadyanshi utyoku u le, “An bawu tsari n burodi da u zuwai u danai nala.”

¹⁷ An Yesu revei nala aku u tonuko le, “Nɗya i zuwai i'ari a kadyanshi i'ari n burodi wa? Dana hal n ara i wene wa, kpam i reve wa? Atakasuvu a de ugbami u de da a'ari? ¹⁸ Eɗa la n a'eshi, ya wene wa da? I'ā tā n atsuvu, ya pana wa da? Kpam i tsu cifa wa da? ¹⁹ An n jibamgbanasakai ama azu a tawun iburodi i tawun, mbana n yain n da i cirangi tipi tipi n abuwu a iburodi?”

A danai, “Kupa na n re.”

²⁰ “Iburodi i shindere i'ya tani n jibamgbanasakai ama azu a nishi tani, mbana tipi tipi n yain n da i tsaji n abuwu a iburodi?”

A danai, “N shindere.”

²¹ Aku u wece le, “Hal n gogo-na i reve wa da?”

Utanasq u karumba a Besaida

²² A rawai a ilyuci i Besaida. Ama roku a tukoi Yesu karumba, a folo yi u sawa yi. ²³ U kanaɗi kukere ku karumba ki, u banka yi a uroto u ilyuci. U cikpai atatsa a a'eshi a karumba yi, u taɗanki yi akere, aku u wece yi, “Fuɗa vu wene ili?”

²⁴ Karumba ki ka gaɗɗibai kaci u danai, “Ma wundya tā ama, shegai tyoku u ndanga u da ma wundya le a ka tamba.”

²⁵ Aku u doki u taɗanki yi akere a a'eshi a ne. A'eshi yi a kukpai u tanaɗi, u wenei ko ndya wa mai. ²⁶ Yesu tonuko yi, “Wala vu gono a kuwa, kotsu vu uwa a une wa.”

Kadyanshi ka Bituru a kaci ka Yesu
(Matiyu 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Yesu n atoni a ne a 'yangai a uwusai a une une u ilyuci i Kasariya Filibi. A ure u wecei atoni a ne, “Ya ama a ka dansa mari?”

²⁸ A tonuko yi, “Aza roku a danai aɗa Yahaya Kalyuɓugi, aza roku tani Iliya, aza roku tani, uza roku asuvu nsumate.”

²⁹ Aku u wece le, “Eɗa tani ya ya dansa mari?”

Bituru wushunki yi, “Avu Kawauwi ka.”

³⁰ Aku u rono le atsuvu kotsu a tonuko uza ukuna u ne wa.

*Yesu danai tyoku da wa kuwa
(Matiyu 16:21-28; Luka 9:22-27)*

³¹ Yesu gitā le uwenishike, “U kaṅa ta Maku ma Vuma ma pana ikyamba cika. Nkoshi n adarākpī a pige n awenishiki a Mele a 'yuwan yi, hal a wuna yi. A'ayin a tatsu a wura baci, aku u 'yanga n uma.” ³² U danai kadyanshi ka nala tani a kateshe. Aku Bituru rono yi a ikengi, u gitā yi uḡara. ³³ Shegai an Yesu kondonoī u wenei atoni a ne, u gitāi uḡara Bituru, “Yan mḡari nā mpa, Kanangasi!* Vu yan ukuna u Kashilā wa, she u ama.”

³⁴ U isaī kakumā ki kaḡolo n atoni a ne, u danai, “Gba uza da baci wa ciga u tono mu she u 'yuwan kaci ka ne, u canga mawandamgbani ma ne u tono mu. ³⁵ Gba uza da baci dem wa kirana n uma u ne, wa namba ta u da. Uza da tani baci u nambai uma u ne adama a Kadyanshi ka Shinga ka va, wa wauwa ta u da. ³⁶ Nte kalen ka vuma wa tsara likimba gba, aku u namba uma u ne? ³⁷ Ndyā kpm vuma wa fuda wa naka a unā u uma u ne? ³⁸ Ama a gogo-na aza a unyushi u cingi a da aza da kpatalakai Kashilā kucina. Adama a nala, uza da baci dem wa pana uwono u da wa yan kadyanshi ka va a'ayin a na, Maku ma Vuma ma pana ta uwono u ne a'ayin a da baci ma tuwa n tsupige tsu Tata n tsu atsumate a eri.”

9

¹ Aku u tonuko le, “Mayun n tonuko da, aza roku a da pini kushani asu naha vi, a ka kuwa wa, she a wene utuwa u tsugono tsu Kashilā n ucira.”

*Uyansaka u Yesu
(Matiyu 17:1-13; Luka 9:28-36)*

² An a'ayin a teli a wurai, Yesu bidyai Bituru, n Yakubu, n Yahaya, kaḡolo n eyi a banai a masasa ma roku ma ugadi, utyoku u le. Aku u yansakai a kapala ka le. ³ Aminya a ne a waramai pun a ka lafa, kazai ka la a likimba ka ka fuda ka zuwa a woko nala wa. ⁴ Aku atoni a ne ama a tatsu yi a wenei Musa n Iliya a tuwai ara Yesu a ka yanka yi kadyanshi. ⁵ Bituru kukpai unā u tonukoi Yesu, “Kawenishiki, u lobono ta tsari pini na. Asaka tsu yain atani a tatsu, ka te ka vunu, ka te ka Musa ka te kpm ka Iliya.” ⁶ Uwonvo u da u kana le cika, da u nambai ili i'ya wa dana.

⁷ Aku kalishi ka roku ka wutai ka kimba le. A panai kpm kalagatsu ka wutai pini a kalishi ki ka danai, “Maku ma va ma na vi, uza da ma ciga cika, pana ka ni.” ⁸ Kute-kute a webelei n maloko, a doku a wene kpm uza wa, Yesu da a wenei koshi kaḡolo n ele.

⁹ A'ari ugidala a masasa mi, aku Yesu rono le atsuvu u danai, “Kotsu i tonuko uza ili i'ya i wenei vi wa, she a'ayin a da mpa Maku ma Vuma n 'yanga i ukpa.”

¹⁰ A asakai ukuna vi a atakasuvu a le, a ka wecemgbene kalen ka u'anga a ukpa. ¹¹ A wece yi, “Ndyā i zuwai awenishiki a Mele a danai Iliya da wa gitā utuwa?”

¹² Aku u tonuko le, “Mayun da Iliya wa gitā utuwa u lapula ili. Ko n nala ndyā i zuwai kadyanshi ka Kashilā ka danai, Maku ma Vuma ma pana ta ikyamba cika, aku a 'yuwan yi? ¹³ N tonuko da, Iliya tuwa de, kpm a yanka yi de gba ili i'ya i yan le tyoku da u luwa le, tyoku da wari ukorongi a tagarada u Kashilā.”

*A tanasai maku uza u ityoni i cingi i tsubebe
(Matiyu 17:14-21; Luka 9:37-43)*

* 8:33 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapani.

14 An a gonoi a asu u atoni a Yesu a da buwai vi, a wenei kakuma ka pige ka kyawan le. Awenishiki a Mele a'ari kananamgbani n ele. 15 N uwene Yesu, kakuma ki gba ka yain majiyan cika, a bosoi n ilyadi she ara ne, a danasa yi. 16 U wece le, "Kananamgbani ka iyen ka i'ari a uyan n ele?"

17 Aku vuma roku a asuvu a kakuma ki u wushunki yi, "Kawenishiki, maku ma va ma n tuko vu, kpaci wa ta n ityoni i cingi i tsubebe. 18 A'ayin a da baci dem i yuwa yi she i varangi yi a iyamba, una u ne u rongo kapufu, n u gbori a'anga a ne. Kpam she ugbama ko nte wa. N foloi atoni a wunu a wutukpa yi i'ya, shegai a kpa dai."

19 U wushunku le, "E da nida ukpada u upityanangu u de wari! Hal ubana nwere da ma dusuku n ada kahu i wushuku? Kpam hal ubana nwere da ma fuda n kawunko n ada? Tuko numu n eyi." 20 A tuko yi maku mi.

An ityoni i cingi yi i wene yi, kute-kute i gbashangi maku mi, ikyamba i ne n i jeyi, u rukpai u rongoi uganda, una u ne wari kapufu. 21 Yesu wecei tata u maku vi, "A'ayin a eni a da ili yi i gita yi?"

U danai, "Tun eyi kenu. 22 I so yi ta uvarangusu a asuvu akina n mini kotsu i wuna yi. Shegai va fuda baci, pana asuvayali a tsunu vu banga tsu."

23 Yesu tonuko yi, "Vu da ma fuda baci? Uza da baci dem u wushuki, a ka yanka yi ta ko ndya wa."

24 Kute-kute tata u maku vi u 'yangasai kalagatsu, u danai, "N wushuku ta. Banga mu n ukpada u uwushuku u va."

25 An Yesu wenei kakuma ki kari utuwa n ilyadi a asu vi, u banai ityoni i cingi yi u tonuko yi, "Avu ityoni i cingi i tsubebe, n tonuko vu pecemgbene n eyi, kotsu vu doku vu uwa yi wa."

26 Aku ityoni yi i salai, i gbashangi maku mi cika, ikyamba i ne ya je, pini nala i pecemgbenei n eyi. Maku mi ma wokoi yavu kakushe, hal gbam ama ushani a danai, "U kuwa de." 27 Shegai Yesu kana kukere ku ne u 'yangasa yi, u 'yangai tani n kushani.

28 An Yesu tuwai u uwai a kuwa, atoni a ne a wece yi ukpawunsi, "Nda i zuwai atsu tsu kpa dai i'ya uwutukpa?"

29 Aku u tonuko le, "Ucun u nala u tsu wuta wa, she n kvasu."

Yesu doku u danai ukuna u ukpa u ne

(Matiyu 17:22-23; Luka 9:43-45)

30 Pini nala, Yesu n atoni a ne a 'yangai a batsamgbana i uyamba u Galili, wa ciga tani uza u reve wa. 31 Kpaci atoni a ne a da wa wenishike, wa tonusuko le, "A ka neke ta Maku ma Vuma akere a ama a wuna yi. A wuna yi baci, a'ayin a tatsu a wurai, wa 'yanga ta."

32 Shegai a reve ili i'ya kadyanshi ki ka tono wa, kpam a panai uwonvo u da a ka wece yi.

Ya lai tsupige?

(Matiyu 18:1-5; Luka 9:46-48)

33 A tuwai a Kafarnahum. An u uwai a kuwa, u wece le, "Kananamgbani ka iyen ka i'ari uyan a ure?"

34 A pa dai bini, kpaci a ure vi a nanamgbana ta ko ya uzapige u le. 35 Aku u dusuki u isai Kupanamere vi, u tonuko le, "Uza da baci dem wa ciga u woko uza u kapala, u kana ta she u woko uza u makorishi a asuvu a ama gba. Kpam u gbashika ko ya wa." 36 Aku u bidyai maku ma kenu u zuwa yi a mere ma le, u wobo yi u tonuko le, 37 "Uza da baci dem u wushai maku ma kenu ucun u na adama a kala ka va, mpa u wushai. Uza da kpam u wusha mu, mpa koshi u wushai wa, hal n uza da suku mu da u wushai."

*Ukpada u tsilala n Yesu
(Luka 9:49-50)*

³⁸ Aku Yahaya tonuko yi, “Kawenishiki, tsu wene ta vuma roku wa wutuk-pusa ityoni i cingi n kala ka vunu, aku tsu bishinka yi kpaci wa a asuvu a tsunu wa.”

³⁹ Shegai Yesu danai, “Bishinka ni wa. Vuma wa la wa yan ukunosavu n kala ka va, aku u laza kute-kute u dana ukuna u gbani kaci ka va wa.

⁴⁰ “Gba uza da baci dem bawu wa yan tsilala n atsu, uza u tsunu u da. ⁴¹ Uza da baci dem u ne da mini ma uso a mako adama a da i'ari aza a Kawauwi, n tonuko da, maken ma la wa, wa kpada utsara katsupi ka malen ma manyan ma ne wa.

*Panai uwonvo u uyan unyushi
(Matiyu 18:6-9; Luka 17:1-2)*

⁴² Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Da vuma roku wa zuwa maku ma te a asuvu a mmuku n kenu n na aza da a pityanangi na mpa u nusa, wa laka ta a siraka yi katali ka kira ka pige a udyoku u ne, a varangi yi a asuvu a kushiva.

⁴³ Kukere ku vunu ka zuwusa vu baci unyushi, ki da ka. Wa laka vu ta shana vu tsara uma n kukere ku te, n u da va uwa akina n akere a re, akina a da bawu a'ari ucimba. ⁴⁴ [Asu u azun a da a ka takuma a da bawu a ka kuwa, kpam a ka cimbusa akina yi wa.] ⁴⁵ Kune ku vunu ka zuwusa vu baci unyushi, ki da ka. Wa laka vu ta shana vu tsara uma n kune ku te, n u da a ka varangu vu akina n a'ene a vunu a re. ⁴⁶ [Asu u azun a da a ka takuma a da bawu a ka kuwa, kpam a ka cimbusa akina yi wa.] ⁴⁷ Keshi ka vunu ka zuwusa vu baci unyushi, fofo ka. Wa laka vu ta vu uwa a tsugono tsu Kashila n keshi ka te, n u da a ka varangu vu akina n a'eshi a re. ⁴⁸ Asu u azun a da a ka takuma a da bawu a ka kuwa, kpam a ka cimbusa akina yi wa.

⁴⁹ “N akina a da a ka wulukpe ya dem, tyoku da a tsu wulukpe ufarakpa na mkpadi.

⁵⁰ “Mkpadi ili i'ya i shinga, shegai n namgba baci bawu n yankpai kpam, n iyen i'ya a ka yankpusa n da?

“I rongo tyoku u mkpadi a asuvu a de, i dusuku ndishi n shinga n atoku a de.”

10

*Uwenishike u Yesu a kaci ka upece u iyolo
(Matiyu 19:1-12; Luka 16:18)*

¹ Yesu 'yangai pini a asu vi, u banai a uongu u Yahuda a upashi u Agata a Urudu. Aku kakuma ka ama ka doki ka bolomgbonoi a asu u ne, u wenishike le tyoku da u cuwanakai.

² Afarishi a roku a tuwai ara ne a ka ciga a wandi yi, a wece yi, “U gan vuma u asaka uka u ne?”

³ U wushunku le, “Ndy a Musa tonuko da i yain?”

⁴ A danai, “Musa wushuku ta vali wa fuda ta u korongu tagarada u upece iyolo u asaka uka u ne.”

⁵ Yesu wushunku le, “Adama a uryagbaji u de da i zuwai Musa koronku da mele ma nala mi. ⁶ Shegai a kagita Kashila ka yan le ta vali n uka. ⁷ Adama a nala, vali u asaka tata u ne na mma u ne, u padara n uka u ne. ⁸ Kpam ama a re a le gba a woko ikyamba i te. A buwa kpam ama a re wa, shegai uza u te. ⁹ Adama a nala ili i'ya baci Kashila ka gawain, kotsu vuma u peci i'ya wa.”

¹⁰ An a gonoɪ a kuwa, atoni a ne a doku a wece yi ukuna u nala vi. ¹¹ U wushunku le, “Uza ɗa baci dem u ʼsakaɪ uka u ne u zuwai u roku, tsishankala tsa wa yan n eyi. ¹² Uka u ʼsakaɪ baci tani vali u ne, aku u banai uza roku iyolo, tsishankala tsa dem wa yan.”

Yesu na mmuku n kenu

(Matiyu 19:13-15; Luka 18:15-17)

¹³ Ama a ka tukuso mmuku n kenu ara Yesu kotsu u sawa le, aku atoni a ne a ɓarana le. ¹⁴ An Yesu wenei nala, u panai upan. U tonuko le, “Asakaɪ mmuku n kenu-kenu n tuwa ara va, ɓishinka le wa, kpaci tsugono tsu Kashila tsu icun i le tsa. ¹⁵ Mayun n tonuko ɗa, uza ɗa baci dem bawu u wushai tsugono tsu Kashila tyoku ɗa maku ma kenu ma tsu yan, wa u'uwa tsa wa.”

¹⁶ Aku u woɓuso le u taɗanku le akere, u zuwusuka le una u shinga.

Kalobo ka utsari

(Matiyu 19:16-30; Luka 18:18-30)

¹⁷ Gita ɗa u gitai nwalu, aku vuma roku u wuranai n ilyadi, u kuɗangi a kapala ka ne u danai, “Kawenishiki ka shinga, ndya ma yan n tsara uma u ɗa bawu wari n utyoku?”

¹⁸ Yesu wece yi, “Ndyi a zuwai vu isa mu uza u shinga? Uza u shinga wa la wa, she Kashila koshi. ¹⁹ Vu reve ta gai mele mi. Kotsu vu wuna uma u vuma gbani wa. Kotsu vu vaku n uka ɗa bawu wari u wunu wa. Kotsu vu boko wa. Kotsu vu siraka kaɓan kaɓetsu wa. Kotsu vu ryafa uza wa. Vu naka tata na mma u wunu tsupige.” ◊

²⁰ U danai, “Kawenishiki, tun mpa kenu ɗa ma tono ili i nala yi.”

²¹ Yesu weɓele yi n a'eshi a uciga, u danai, “Ili i te i'ya i buwa vu koshi, ba vu denge gba ili i'ya wari n i'ya, vu ɓanga aza a unambi, tsara vu yain n utsari a zuba. Aku vu tuwa vu tono mu.” ²² N upana kadyanshi ka nala ki, katakasuvu ka ne ka rukpai, aku u lazai n unamgbi a asuvu, kpaci wa ta n utsari cika.

²³ Yesu weɓelei atoni a ne, u tonuko le, “U wuyana tani n ni, uza u utsari u uwa tsugono tsu Kashila?”

²⁴ Atoni a ne yi a yain majiyan ma kadyanshi ka ne. Aku Yesu doku u tonuko le, “Mmuku n va, u wuyana tani n ni uza u utsari u uwa tsugono tsu Kashila? ²⁵ Wa la ta shana karakuma ka wura a kpele ka kujulu n u ɗa uza u utsari wa uwa a tsugono tsu Kashila.”

²⁶ Atoni yi a lapulai a yain majiyan cika, aku a ka wecemgbene, “Nala baci ya wa la vi wa tsara iwauwi?”

²⁷ U wundyana le, u danai, “A asu u ama ili i uyan i'ya wa, shegai a asu u Kashila ili dem i uyan i'ya.”

²⁸ Bituru tonuko yi, “Atsu wa tani na, aza ɗa tsu ʼsakaɪ gba ili i tsunu tsu tono vu?”

²⁹⁻³⁰ U wushuki, “Mayun n tonuko ɗa, uza ɗa baci dem u ʼsakaɪ kuwa n kashina ka ne adama a va n kadyanshi ka va, wa wusha ta ili i'ya i lai i'ya u ʼsakaɪ vi kakuma a'ayin a gogo-na. Wa tsu ta a'uwa amangatawun (100), hal n ashina dem kaɓolo n mavura. Nala kpam dem uza ɗa baci u ʼsakaɪ atoku n amaku na mma n tata na mmuku n ne adama a va, wa tsu ta amangatawun u atoku n amaku na mma n tata na mmuku kaɓolo n mavura. Kpam a'ayin a ɗa a ka tuwa wa tsu ta uma u ɗa bawu wari n utyoku. ³¹ Shegai aza ɗa a'ari a kapala ushani a ka woko ta makorishi, aza a makorishi tani a kapala.”

*Yesu doku u danai tyoku da wa kuwa
(Matiyu 20:17-19; Luka 18:31-34)*

³² Yesu n atoni a ne a lyai kelime na nwalu ubana a Urishelima, kpm aya a kapala. Atoni yi a yain majiyan, aza da a ka tono yi kpm a panai uwonvo. U doku u purai Kupanamere vi paki, u tonuko le ili i'ya ya ba i rukpa a kaci ka ne. ³³ U danai, "Atsa na tsa bana a Urishelima. A ka neke ta Maku ma Vuma a akere adarakpi a pige n awenishiki a Mele. A ka kidaga yi ta ugana u ukpa, aku a neke yi a akere a Awulawa. ³⁴ A ka yanka yi ta majari, a cikpuka yi atatsa, a bawan yi, aku a wuna yi. A'ayin a tatsu a wura baci, aku u 'yanga."

*Ufolu u Yakubu n Yahaya
(Matiyu 20:20-28)*

³⁵ Aku Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi a tuwai ara Yesu, a danai, "Kawenishiki, tsa ciga ta vu yanka tsu ukuna u roku tsu folo vu baci."

³⁶ U wece le, "Ndya ya ciga n yanka da?"

³⁷ A wushuki, "Kain ka va dusuku a tsugono tsu pige tsu vunu, asaka uza u te u tsunu u dusuku a ulyaki u vunu, uza u ire tani a ugula."

³⁸ U danai, "I reve ili i'ya ya folo vi wa. Ya fuda ya so mako ma upana ikyamba tyoku da mpa ma tuwa n soi ko a lyubugu da tyoku da a ka lyubugu mu?"

³⁹ A danai, "Tsa fuda ta."

U tonuko le, "Ya fuda ta ya so mako ma upana ikyamba tyoku da ma so, a lyubugu da tyoku da a ka lyubugu mu. ⁴⁰ Shegai ndishi a ulyaki ko a ugula u va, mpa ma naka wa. U aza da Kashila ka fobusukoi u da."

⁴¹ An atoni a ne kupa da a buwai a panai nala, a gitai upana upan u Yakubu n Yahaya. ⁴² Yesu isa le gba a asu u te, u danai, "Aza da a revei n tsugono tsu Awulawa, a tsu wenike le ta ucira, kpm ngono n pige n tsu wenike le ta ucira cika. ⁴³ Shegai ara de nala wa, uza da baci dem wa ciga u woko uzapige a mere ma de, u kana ta u woko kagbashi ka de. ⁴⁴ Kpm ko ya baci wa ciga u woko a kapala, u kana ta u woko kagbashi ka ama gba. ⁴⁵ Kpaci Maku ma Vuma ma tuwa adama a da a ka gbashika yi wa, shegai u gbashu, u naka kpm uma u ne katsupi adama a ama ushani."

*Batimawu karumba u wenei
(Matiyu 20:29-34; Luka 18:35-43)*

⁴⁶ Yesu n atoni a ne a rawai a ilyuci i Jeriko kabolo n kakuma ka ama ushani. An a ka wuta a ilyuci yi, karumba ka roku ndishi a ikengi i ure wa folo. Kala ka ne ka Batimawu maku ma Timawu. ⁴⁷ An u panai Yesu uza u Nazara da, u gitai isali, "Yesu, maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!"

⁴⁸ Ama ushani a barana yi a tonuko yi u pada, shegai u lapulai u salai cika, "Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!"

⁴⁹ Yesu shamgbai, u danai, "Isa ni." Aku a ba a isa yi, a tonuko yi, "Pana kayanyan! 'Yanga! Wa isa vu."

⁵⁰ Aku u varangi kunya ku uwambana ku ne, u 'yanga n ucira she ara Yesu.

⁵¹ Yesu wece yi, "Ndya va ciga n yanka vu?"

U danai, "Kawenishiki, ma ciga n wene asu."

⁵² Yesu danai, "Wala, upityanangu u vunu u tanasa vu de."

Kute-kute u lazai u wenei asu, aku u tonoi Yesu a lazai.

11

*Aza Urishelima a ryabusai Yesu
(Matiyu 21:1-11; Luka 19:28-40; Yahaya 12:12-19)*

¹ An Yesu n atoni a ne a yain evu n Urishelima, n Betafaji, n Batani a asu u Masasa ma Zayitum, u suki atoni a ne a re. ² U tonuko le, “Uwai a une u da wari a kapala ka de nala vi, n u'uwu u de ya wene ta maku ma makparyagi ma bawu a taƙai uyuwa usiri. I surukpa ma i tuko. ³ Uza da baci dem u wece da ili i'ya i zuwai ya tatsukpa ma, i tonuko yi, 'Asheku a da a ka ciga ma, kƙam wa gonuko ta ma gogo-na.'”

⁴ Aku a lazai a ba a cinai maku ma makparyagi mi usiri a uwotsu u kuwa evu n ure. An a ka surukpa ma, ⁵ ama da a'ari pini kushani a asu vi a wece le, “Nɗya i zuwai ya surukpa ma?” ⁶ A wushunku le tyoku da Yesu tonuko le, aku ama yi a asaka le a lazai.

⁷ An a tuko yi maku ma makparyagi mi, a polusoi aminya a upalaka a le a zuba u ne, aku u yuwai. ⁸ Ama ushani a polusoi aminya a upalaka a le a ure, aza roku tani a polusoi avuku a da a satasai a agbaji. ⁹ Aza a kapala n aza a kucina a rongoi isali n a dansi, “Hosana,* cikpalai Kashila! Kashila ka zuwuka uza da u tuwai n kala ka Magono ma Zuba unā u shinga! ¹⁰ Kashila ka zuwuka tsugono tsu tata u tsunu Dawuda tsa tsa tuwa na vi unā u shinga! Hosana, cikpalai Kashila!”

¹¹ Aku u uwai a Urishelima u uwai a Kuwa ku Kashila. An u weƙelishei ko ndya wa, u wenei kaara ka kotsoi, aku u wutai u banai a Batani kaƙolo n Kupanamere vi.

Yesu yankai maƙanga ma kapopi unā
(Matiyu 21:18-19)

¹² An kain ka wansai, a asakai Batani, Yesu panai kambulu. ¹³ An u wenei maƙanga ma kapopi ma mari n avuku a mƙari, u ba u weƙelei ko ma matsa. An u rawai a asu vi, u wene ili wa she avuku, kƙpaci a'ayin a ilimaci a kapopi a da wa. ¹⁴ Aku u tonukoi kapopi ki, “Uza wa doku wa lya kƙpam ilimaci i kapopi ara vunu wa.” Kƙpam atoni a ne a panaka yi ta u danai nala.

Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashila
(Matiyu 21:12-17; Luka 19:45-48; Yahaya 2:13-22)

¹⁵ N urawa a Urishelima, Yesu uwai a Kuwa ku Kashila, aku u gitai uloko aza da a ka tsila n a dengi pini. U mutskupusai iteburu i aza a usavafasa ikebe n iƙirika i adengi ntambara. ¹⁶ Kƙpam u asaka uza da u cangai ili i roku u wura pini a ulanga u Kuwa ku Kashila ki wa. ¹⁷ Aku u wenishike le u danai, “A korongu wa, a da 'A ka isa kuwa ku va kuwa ku kvasu ka ama a iyamba gbā wa.’” ¹⁸ Shegai eda i gonukoi ka kaaƙuru ka aza a magalaka.”

¹⁸ An adarakpi a pige n awenishiki a Mele a panai, a gitai ubolo ure u da a ka wuna yi, kƙpaci a ka pana ta uwonvo u ne an ama gbā a yain majiyan n uwenishike u ne.

¹⁹ An kuvuli ku yain, aku a asakai ilyuci yi.

Uwenishike a kaci ka u'ekpe u kapopi
(Matiyu 21:20-22)

²⁰ An a ka wura n usana, aku a wenei maƙanga mi ma ekpei hal n alu. ²¹ Bituru cibai, aku u tonukoi Yesu, “Kawenishiki, weƙele, maƙanga ma vu yankai unā vi ma ekpe de.”

²² U wushunku le, “Pityanangi n Kashila. ²³ Mayun n tonuko da, vuma da baci dem u tonukoi masasa ma na, 'Muƙa ba vu rukpa a kushiva,' kƙpam

* **11:9** “Hosana” idyani i'ya ama a tsu danaşa uzapige i'ya tsara a naka yi tsupige. Kalen ka ne ka, “Kashila ka wauwa yi!” ko kƙpam “A cikpala yi.” ^{11:9} Ishp. 118:25-26. ^{11:17} Isha. 56:7; Iri. 7:11.

bawu u yain malalā a katakasuvu ka ne, shegai u pityanangi ili i'ya u danai, a ka yanka yi tā i'ya. ²⁴ Adama a nala n tonuko dā, ili i'ya baci dem i foloi n kvasu, wushuki i tsarā i'ya dē, kpam ya woko tā i dē. ²⁵ A'ayin a dā baci dem i shamgbai uyan kvasu, i'a baci n uza dā ya pana upan, cimbusukā ni. Tata u dē uza dā wari a zuba wa cimbusukā dā tā dem unyushi u cingi u dē. ²⁶ [Shegai i cimbusukā baci ama wa, nala dem Tata u dē uza dā wari a zuba wa cimbusukā dā unyushi u cingi u dē wa.]”

*Keci a kaci ka ucira u Yesu
(Matiyu 21:23-27; Luka 20:1-8)*

²⁷ A doki a gonoi a Urishelima, tyoku dā Yesu wari nwalu a asuvu a Kuwa ku Kashilā, adarakpi a pige n awenishiki a Mele nā nkoshi n pige a tuwāi ara ne. ²⁸ A wece yi, “N ucira u eni u dā va yansa ili i naha gbā? Kpam ya naka vu ucira u dā va yansa i'ya?”

²⁹ U wushunku le, “Ma yan dā tā dem keci. I wushunku mu baci, mpa dem ma tonuko dā tā ucira u dā ma yansaka ili i na yi. ³⁰ Tonuko numu: Ucira u ulyubugusu u Yahaya a zuba dā u wutai ko a asu u ama?”

³¹ A dansai utyoku u le a danai, “Tsu dana baci a zuba dā u wutai, wa dana tā ndya i fishinka tsu uwushuku n eyi? ³² Kpam tsu dana baci a asu u ama dā u wutai, kakuma ka na ka pana tā upan u tsunu.” A panai uwonvo u kakuma ki, kpaci ya dem u bidya tā Yahaya matsumate ma. ³³ Aku a wushunki yi a danai, “Tsu reve wa.”

Aku u tonuko le, “Mpa dem ma tonuko dā ko ucira u eni u dā ma yansaka ili i na yi wa.”

12

*Agisani a azamaninga a cingi
(Matiyu 21:33-46; Luka 20:9-19)*

¹ Yesu gita le uyanka kadyanshi n agisani u danai, “Vuma roku u dā u yain kashina ka cinwi, u kanzai ka u gawai kadaka ka ukpokuso ilimaci i cinwi yi. U mai kpam kunukuzuba ku uza u uwundya kashina ki. Aku u nakai acimbi a roku haya u lazai nwalu. ² An a'ayin a uta a yain, u suki kagbashi ka ne ka te a asu u aza a haya yi u wushika yi a asuvu ucanga u kashina vi. ³ Acimbi yi a kana yi a lapai, aku a loko yi akere a de. ⁴ Aku u doku u sukunku le kagbashi ka roku, eyi kpam a gbasha yi a kaci, a yanka yi uwono. ⁵ U doki u suki kpam uza roku, eyi tani a wuna yi. Nala u sukusi ama ushani, a lapusai aza roku, aza roku tani a wunusa le. ⁶ U buwai n uza u te, maku ma ne ma wa ciga cika. A makorishi u suki yi, u danai, ‘A ka wene tā karinga ka maku ma va!’ ⁷ Shegai aza a haya yi a sheshei utyoku u le, ‘Maku ma kagita ma ne ma gai pa vi. Tuwai tsu wuna ni, tsara agadu yi a woko a tsunu.’ ⁸ Aku a kana yi a wunai, a varangi yi a uroto u kashina vi.

⁹ “Ndyu uza u kashina yi wa yan? Wa tuwa tā u wuna aza a haya yi, u naka ka aza roku. ¹⁰ I ta6a uyan kaneshi a tagarada u Kashilā naha wa? ‘Katali ka aza a kuma a 'yuwain, ka ka lakai kalen cika a asu u kuma.

¹¹ Manyan ma Asheku ma la vi, ara tsunu tani ili i majiyan i'ya.’ ” ◊

¹² Azapige a aza a Yahuda yi a bolo tā kotsu a kana yi, kpaci a reve tā a kaci ka le ka u yain agisani yi. Shegai a ka pana tā uwonvo u ama, adama a nala a asaka yi u lazai.

Utsupa u utafa ara Kaisa Magono

(Matiyu 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³ An nala wurai, azapige a aza a Yahuda yi a sukunki Yesu Afarishi a roku n ama a Hiridu a wandi yi n keci. ¹⁴ An a rawai ara ne, a tonuko ya, “Kawenishiki, tsu reve tā vu tsu dansa tā ukuna u mayun, kpam ya dem una u te da vu bidiya yi. A'ayin a da dem va wenishike ukuna u Kashila, vu tsu dansa tā ukuna u mayun, vu tsu dambula n ukuna u da azapige a tsu dansa a kaci ka vunu wa. Tonuko tsu, ugan tsu tsupa Kaisa magono utafa?” ¹⁵ Tsu tsupa ko tsu kpādā utsupa?

Eyi tani an u revei wanda da a ka wanda yi, u tonuko le, “Nɗya i zuwai ya kondo mu? Tuko numu ukebe u azurufa* n wene.”

¹⁶ A tuko yi. Aku u wece le, “Kulu n kala ka yai ka kari pini a ukebe vi?”

A danai, “Ku Kaisa ka.”

¹⁷ Aku u tonuko le, “Nākāi Kaisa ili i'ya i'ari i Kaisa; Kashilā kpam i nākā yi ili i'ya i'ari i Kashilā.”

A yain majiyan cika.

Keci a kaci ka u'yanḡa u ukpa

(Matiyu 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ Aku aza a Sadusi† (aza da bawu a wushuki n u'yanḡa u ukpa) a tuwai ara Yesu, a wece yi, ¹⁹ “Kawenishiki, Musa koronku tsu tā a kaci ka tsirana. U da uza u kuwā baci u asākāi uka bawu mmuku, u kanā tā utoku u ne u sotuku uka vi u matsakā yi mmuku. ²⁰ A yan tā a'ali a roku ama a shindere, uza n utoku u ne. Uza u kagitā u zuwai uka, u kuwai u asākā maku wa. ²¹ Uza u ire (uza da u tono yi) u sotuki maranā mi, eyi dem u kuwai u asākā maku wa. Nala dem n uza u tatsu. ²² Gbā le gai uza wā la u asākāi maku wa. A makorishi uka vi dem u kuwai. ²³ Kain ka u'yanḡa a ukpa, uka u yai u da wa woko, cinda gbā le a zuwusa yi?”

²⁴ Yesu wushuki, “An bawu i revei Tagarada u Kashila,† kpam i reve ucira u Kashilā wa, da i zuwai i puwai. ²⁵ Kpaci a 'yanḡa baci a ukpa a ka yan iyolo wa, kpam a ka wutukpā iyolo wa. Shegai tyoku u atsumate a zuba a da a ka woko. ²⁶ A ukuna u u'yanḡa u akushe, i tāba ukaneshi a tagarada Musa a asu u alabari a maku ma madanga ma ma tasa akina wa, an Kashilā ka danai, ‘Mpa Kashilā ka Ibrahi, Kashilā ka Ishaku, n Kashilā ka Yakubu?’ ²⁷ Eyi Kashilā ka akushe ka wa, shegai ka aza a uma. Mayun da i puwai.”

Mele ma ma lai ugbonguro

(Matiyu 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Aku kawenishiki ka Mele ka roku ka tuwai ka panāka le a'ari kananamgbani. An u wenei Yesu wushunku le mai, aku u wece yi, “Gbā a asuvu a mele, ma eni ma ma lai ugbonguro?”

²⁹ U wushunku yi, “Ma ma lai ugbonguro ma, ‘Panai, aza a Isara'ila! Magono ma Zuba Kashilā ka tsunu, aya koshi Magono ma Zuba. ³⁰ Ciga Magono ma Zuba Kashilā ka vunu n katakasuvu ka vunu n uma u vunu gbā. Vu cigi yi kpam n kakiri ka vunu n ucira u vunu gbā.’ ³¹ Ma ma tono yi tani ma, ‘Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.’ ³² Mele ma roku ma la ma ma lai ma nala mi wa.”

³² Aku kawenishiki ka Mele ka danai, “Mayun da vu, Kashilā ka te ka, uza roku wā tani la wa, she eyi. ³³ A cigi yi gbā n katakasuvu, gbā n kakiri, gbā

* **12:15** Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga. ^{12:26} Uwt. 3:6.

^{12:30} U.M.I. 6:4-5. ^{12:31} Adkp. 19:18. ^{12:32} U.M.I. 4:35.

n ucira. Kpam vu cigi uza u karen u vunū tyoku ḁa va ciga kaci ka vunū, ili i na yi i la t̄a uḁaraḁka u urunukpa n ukid̄asa a m̄b̄ari.” ◊

³⁴ An Yesu wenei u wushunki yi mai, u tonuko yi, “V̄a m̄b̄ari n tsugono tsu Kashil̄a wa.”

Pini nala, uza u doku kawan kpam u wece yi wa.

Keci a kaci ka maku ma Dawuda
(Matiyu 22:41-46; Luka 20:41-44)

³⁵ An Yesu wa wenishike a Kuwa ku Kashil̄a, u wecikei, “Nid̄a awenishiki a Mele a ka ḁana Kirisiti Kawauwi maku ma Dawuda magono ma? ³⁶ Kulu Keri ku zuwai Dawuda ḁana,

‘Magono ma Zuba ma tonuko Asheku a v̄a, dusuku a ulyaki u v̄a, hal she n tadangu vu a zuba u atokulalu a vunū.’ ◊

³⁷ “Dawuda n kaci ka ne u is̄a baci Kawauwi Asheku, nid̄a wa yansa u woko maku ma Dawuda?” Kakum̄a ka pan̄aka yi n ipeli.

Yesu todugboi awenishiki a Mele
(Matiyu 23:1-36; Luka 20:45-47)

³⁸ Tyoku ḁa wa wenishike le, u ḁana, “Kiranai n awenishiki a Mele aza ḁa a ka ciga kutambu n aminya a pige. A tsu la t̄a uciga a ḁan̄asa le a kuden n tsupige. ³⁹ Kpam a lai n uciga a asu u ndishi u ḁa u lai tsulobo a agata a Kashil̄a, n a asu u shinga a asu u abiki. ⁴⁰ Shegai a tsu lyasa t̄a ucanga u nr̄an̄a, a rongo kpam uyansa kavasu ka uḡadi adama a ukimbus̄a u a'eshi. Iacun i ama a nala a ka yan le t̄a mavura cika.”

Kune ku mar̄an̄a
(Luka 21:1-4)

⁴¹ Yesu dusuki evu a asu u uzuwusa u ikebe u Kuwa ku Kashil̄a, wa wundya tyoku ḁa ama a ka zuwusa ikebe a asu u uzuwusa u ikebe vi. Aza a uts̄ari ushani a tsungi pini ikebe ushani. ⁴² Aku mar̄an̄a ma roku uza u unambi u tuw̄a u zuwai irim i re i kenu.† ⁴³ Aku u is̄ai atoni a ne u tonuko le, “Mayun n tonuko ḁa, mar̄an̄a ma nala ma la t̄a gb̄a aza ḁa a zuwai ikebe i le a asu u uzuwusa u ikebe u nala vi. ⁴⁴ Kpaci ele a asuvu a uts̄ari u le u ḁa a zuwusai, shegai eyi asuvu a unambi u ne u ḁa u bidyai gb̄a, u zuwai ikebe i ulyaka ilikulya i ne.”

13

Kadyanshi ka uw̄asa u Kuwa ku Kashil̄a
(Matiyu 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ N uwut̄a u Yesu a Kuwa ku Kashil̄a, katoni ka ne ka te ka tonuko yi, “Kawenishiki, kondo ve icun i atali a nala yi! N icun i kuma ku nala ki!”

² Yesu wushunki yi, “Vu wene kuma ku pige ku nala? Katali ka la ka a ka as̄aka utadangi a zuba u utoku u ne bawu a w̄as̄ai ka wa.”

Kagit̄a ka upana u ikyamba
(Matiyu 24:3-14; Luka 21:7-19)

³ Tyoku ḁa Yesu w̄ari ndishi a Masasa ma Zayitum ma ma wundyamgbana n Kuwa ku Kashil̄a, Bituru n Yakubu n Yahaya n Andurawu a wece yi a ikengi,

⁴ “Tonuko tsu, nwere ḁa a ka yan ili i nala yi? Kpam icun i iryoci i eni i'ya a ka wene ya ciga baci i git̄a?”

◊ 12:33 Hos. 6:6. ◊ 12:36 Ishp. 110:1. † 12:42 Kondo “Irim i kenu” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

⁵ U tonuko le, “Kiranai kotsu uza roku u puwunsa da wa. ⁶ Ama ushani a ka tuwa ta n kala ka va, a dana alya Kirisifi Kawauwi, hal a puwunsa ama ushani. ⁷ I pana baci ukuna u kuvon n alabari a kuvon, kotsu asuvu a de a 'yanga wa. U kana ta u gita nala, shegai makorishi ma kotsu wa. ⁸ Kaletsu ka ama ka 'yangasaka ta kaletsu ka ama roku. Tsugono kpm tsu 'yangasaka tsugono. Iyamba ya gbadā ta a asu kau-kau, kpm a ka yan ta kambulu. Shegai gba nala vi kagita ka upana u ikyamba ka ve.

⁹ “Shegai eda she i kirana. A ka kana da ta a banka a asu u Asheshi a Pige, a bawan da a asuvu a agata a Kashila. A neke da akere a aza a tsugono na ngono adama a kala ka va, an i tonuko le ukuna u va. ¹⁰ Shegai kahu makorishi ma tuwa, she a yanka aletsu a ama gba Kadyanshi ka Shinga ka va. ¹¹ A'ayin a da baci dem a banka da a asu u afada a neke da, kotsu i dambula a ili i'ya ya dana wa. Shegai gba ili i'ya baci dem a naka da i'ya ya dana. Kpaci eda ya dansa wa, Kulu Keri ka. ¹² Vuma wa neke ta utoku u ne a wuna yi, tata kpm dem nala wa yanka maku ma ne. Mmuku kpm n 'yangasaka isheku i le hal a zuwa a wuna le. ¹³ Ama gba a ka 'yuwan da ta adama a kala ka va. Shegai gba uza da baci dem u kawunki hal ubana a makorishi, a ka wauwa yi ta.

Upana u ikyamba u pige

(Matiyu 24:15-28; Luka 21:20-24)

¹⁴ “A'ayin a'a ta a utuwa, ada ya wene ili i icadi i shamgba a asu u da bawu i gain i shamgba.” (Uza da wa yan kaneshi, u reve ili i'ya asu u na wa tonol!) “Aza da a'ari a uyamba u Yahuda she a bana a nsasa. ¹⁵ Uza da baci dem wari a zuba u kukpa ku kunu ku ne, kotsu u cipā u uwa a kuwa u bidya ili i roku wa. ¹⁶ Uza da wari a kashina, kotsu u gono a ilyuci u bidya kunya ku upalaka ku ne wa. ¹⁷ Ter de aka a atsuma n aza a mmuku n shili a a'ayin a nala yi! ¹⁸ Yanyi kvasu kotsu ukuna u nala vi u gita n ilyushi wa. ¹⁹ A'ayin a nala yi a ka yan ta upana u ikyamba u pige, u da bawu a ta'ai uyan tun a'ayin a da Kashila ka yain likimba hal utuwa ara. A ka doku a ka yan a da kpm wa hal ubana a makorishi. ²⁰ U woko baci Magono ma Zuba ma jebai a'ayin yi wa, uma wa la wari wa la wa. Shegai adama a aza da a dangasai vi da i zuwai u jebai a'ayin yi.

²¹ “A'ayin a nala yi ko ya baci tonuko da webelei Kawauwi ka na, ko webelei aya de! Kotsu i wushuku wa. ²² Kpaci awauwi a ka'aban na ntsumate n ka'aban a ka tuwa ta a yain iryoci n ikunesavu kotsu a puwunsa aza da a dangasai, wa yan baci. ²³ Kiranai, kpaci n tonuko da ta ko ndya wa gampa.

Utowa u Maku ma Vuma

(Matiyu 24:29-31; Luka 21:25-28)

²⁴ “Shegai a'ayin a upana u ikyamba a nala a wura baci, kaara ka limana ta, uwoto tani wa naka katyashi wa.

²⁵ Atala a ka rukpusa ta, kpm a gbadā ili i pige i pige i'ya i'ari a zuba.

²⁶ A'ayin a nala a da a ka wene Maku ma Vuma ma tuwa a asuvu a alishi, n ucira u pige u tsugono. ²⁷ Aku u suku atsumate a zuba a bolomgbono aza da a dangasai a abon a nishi a likimba; wata, ili i'ya i bidyai a m'ari n likimba n naha ubana a utyoku u zuba u nide.

Udani a kaci ka madanga ma kapopi

(Matiyu 24:32-35; Luka 21:29-33)

²⁸ “Rotsongusi a iryoci i madanga ma kapopi. A'ayin a da baci i wenei atyangi a ne a limana, aku a gita utopo avuku, i reve ta an ilyushi i yain evu. ²⁹ Nala kpm dem a'ayin a da baci dem i wenei ili i nala yi ya gitasa, ya

reve ta an a'ayin a yain evu n uyan. ³⁰ Mayun n tonuko da, ama a gogo-na a ka kotso wa, she a shadangu ili i na yi gba. ³¹ Zuba n likimba wa cimba ta, shegai kadyanshi ka va ka cimba wa.

Kain ka ugono u Kawauwi
(Matiyu 24:36-44; Luka 17:26-30, 6)

³² “Shegai ukuna u kain ka nala ki ko ulapa u uwule vi, uza wa la u revei ka wa. Atsumate a zuba ko Maku, a reve ka wa. Tata da koshi u revei ka. ³³ Kiranai i rongo n afofi n i yanyi kvasu. Kpaci i reve a'ayin a da ulapa u uwule vi wa yan wa.

³⁴ “Utuwa u Maku ma Vuma wa ta tyoku u vuma da u yain nwalu, u asankai agbashi a ne manyan ma ya dem wa yan, aku u tonukoi uza u uwundya u utsutsu u rongo n afofi. ³⁵ Rongoi n afofi, kpaci i reve kain ka uza u kuwa wa gono wa, wa fuda ta u gono n kuvuli, ko a mere ma kayin, ko n kpasani, ko n usana. ³⁶ Kotsu u tuwa u danda da n i lavuti wa. ³⁷ Ili i'ya n tonuko da kpam ma tonuko ya dem i'ya, i rongo n afofi.”

14

A boloi ure u da a ka wuna Yesu
(Matiyu 26:1-5; Luka 22:1-2; Yahaya 11:45-53)

¹ A'ayin a re a da a wokoi, a yain Abiki a Upasamgbana n Abiki a Ilikulya i'ya i Nambai Yisti. Aku adarakpi a pige n awenishiki a Mele a boloi ure u da a ka kana Yesu usokongi kotsu a wuna. ² A danai, “Shegai tsa kawan tsa yan u da a a'ayin a abiki a na wa, kawa ama a ka 'yangaṣaka tsu ta.”

A tsunki Yesu manivi ma magulani
(Matiyu 26:6-13; Yahaya 12:1-8)

³ A'ari pini Yesu wari a Batani a kuwa ku Simo uza da caupa wari makutu. Eyi pini n u lyayi ilikulya, uka roku u tuwai n majuju ma manivi. Manivi mi ma magulani* ma kpam ma ta n ikebe cika. U kukpai unā u majuju mi, u tsalai manivi mi gba a kaci ka Yesu. ⁴ Ama roku a da a'ari pini a asu vi a panai upan. A yamgbana kadyanshi, “Ndyala kalen ka koli ka manivi naha? ⁵ Ma rātsa ta a denge ma ikebe i'ya i lai i'ya uza wa yan manyan ma uwoto kupa n u re,† aku a pecike aza a unambi.” A kana yi uyanka tsali n asuvu a shen.

⁶ Shegai Yesu danai, “Aṣaka ni shiriri! Ndyala i zuwai ya dangbaraṣa yi? Ili i shinga i pige i'ya u yanka mu. ⁷ Kain dem i'a ta kaḅolo n aza a unambi, kain ka baci dem, ya ciga ya fuda ta i yanka le ili i shinga. Shegai mpa ma kaḅolo n adā kain dem wa. ⁸ Eyi gban u daraka ta hal u tsunki ikyamba i va n manivi kahu kacida ka va. ⁹ Mayun n tonuko da, gba ko nte baci a ka yan Kadyanshi ka Shinga a likimba, she a yan kadyanshi ka ili i shinga i'ya uka u naha vi u yain, kpam a ka rongo yi ta ucibusa.”

Yahuza Isikariyoti u wushuki u neke Yesu
(Matiyu 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰ Yahuza Isikariyoti uza u te a asuvu Kupanamere yi, u banai a asu u adarakpi a pige kotsu u neke Yesu ara le. ¹¹ An a panai nala a yain mazanga

* **14:3** A yan ta majuju mi n katali ka a ka isa alabasta. Manivi mi kpam a yan ta ma n ili i'ya a ka isa naraḁi. † **14:5** Akorongi a cau a cau a kagita a korongu ta “ikebe i azurufa 300.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a idani i Uḅanga.

hal a zuwamgbana i ka naka yi ikebe. Eyi tani u gitai uzama tyoku da wa yan u neke yi.

Yesu lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana

(Matiyu 26:17-25; Luka 22:7-14; Luka 22:21-23; Yahaya 13:21-30)

¹² Kain ka kagita ka Abiki a Ilikulya i'ya i Nambai Yisti, kain ka a cuwanakai ukidasa mmuku ma a'ondom, kain ka Abiki a Upasamgbana ka la vi. Atoni a ne a wece yi, "Nte wa ciga tsu ba tsu fobusuko vu a asu u da va lya ilikulya i Abiki a Upasamgbana?"

¹³ Aku u suki atoni a ne a re. U tonuko le, "Uwai a ilyuci, ya bana ta i gawunsa n vuma roku u cangai malanda ma mini, i toni yi, ¹⁴ kuwa ka baci dem u uwai, i tonuko uzakuwa vi, kawenishiki ka danai, nte kunu ka wa lya ilikulya i Abiki a Upasamgbana n atoni a ne kari? ¹⁵ Wa wenike da ta kunukuzuba ka a fobusoi ucanga, nte ya fobusuko tsu pini."

¹⁶ Atoni yi a 'yangai a uwai a ilyuci. A cinai tani tyoku da u tonuko le. Aku a fobusoi Abiki a Upasamgbana.

¹⁷ An kuvuli ku yain, aku u tuwai kabolo n Kupanamere vi. ¹⁸ A'ari ulya ilikulya, Yesu danai, "Mayun n tonuko da, vuma u te a asuvu a de wa neke mu ta, kpam uza da tsa lya kabolo n eyi."

¹⁹ A namgba ta katsuma cika, aku a gitai yi uwecishe maten-maten, "Mpa wa?"

²⁰ U wushunku le, "Uza u te da gai a asuvu a Kupanamere, uza da tsa lya kabolo a kapara ka te. ²¹ Maku ma Vuma ma kuwa ta tyoku da a korongi ukuna u ne. Ter! Vuma da wa neke Maku ma Vuma mi, a'ari a matsa yi baci wa, wari u laka yi ta."

Yesu n atoni a ne a lyai ilikulya

(Matiyu 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Korintiya 11:23-25)

²² A'ari pini ulya ilikulya yi, Yesu bidyai burodi u cikpai Kashila, aku u jibamgbanaasai u da. U nakai atoni a ne u danai, "Wushai na vi ikyamba i va i'ya."

²³ U bidyai mako ma mini ma cinwi u cikpai Kashila. U naka le a soi. ²⁴ Aku u danai, "Naha vi mpasa n va n da n da a wotsongi a adama a ama ushani. Kashila ka yan ta manyan na mpasa n na mi tsara u yain kazuwamgbani ka savu n ama a ne. ²⁵ Mayun da an bawu ma doku ma so mini ma cinwi she kain ka ma so ma savu a tsugono tsu Kashila."

²⁶ An a kotsoi ulya ilikulya yi, a shipai ushipa a cikpalai Kashila. Pini nala, a laza ubana a Masasa ma Zayitum.

Bituru wa nana ta Yesu

(Matiyu 26:31-35; Luka 22:31-34; Yahaya 13:36-38)

²⁷ Yesu tonuko le, "Gbade ya suma ta i asaka mu, kpaci nala wari ukorongi a tagarada u Kashila,

'Ma gala ta kaliniki ki, ncon mi kpam ma wacuwa ta.' ²⁸ Shegai a 'yangasa mu baci, ma lasa da ta ubana a asuvu a Galili."

²⁹ Bituru tonuko yi, "Ko atoku a va a suma baci gba le, mpa ma suma wa."

³⁰ U danai, "Mayun n tonuko vu, n kayin ka na kahu kapen ka sala isali i ire, va nana mu ta vu dana vu reve mu wa hal kutatsu."

³¹ Shegai Bituru lapulai u wushuki n ucira, "Ko wuna da baci a ka wuna mu kabolo n avu, ma nana an n reve vu wa." Gba le dem nala a dansai.

Yesu yain kvasu a Getisimani

(Matiyu 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² A rawai a asu u da wari na ndanga n zayitum asu u da a ka isa Getisimani. Yesu tonukoi atoni a ne, “Dusuki ve pini na hal n ba n yain kvasu.” ³³ Aku u bidyai Bituru n Yakubu n Yahaya. Kpam u gita de upana ikyamba cika n kadambula ushani. ³⁴ Aku u tonuko le, “Uma u va wa pana ta ikyamba cika, yavu ma kuwa. Rongoi na n afobi.”

³⁵ An u lyai kapala kenu, aku u kudangi u varai kaci a iyamba u yain kvasu, ko wa yan a takpa yi ulapa u uwule vi. ³⁶ Aku u danai, “Tata, ili dem i uyan i'ya ara vunu. Takpa mu mako ma m6ala mi. Ko n nala ukuna u va u da a ka tono wa, she u vunu.”

³⁷ Aku u gonoi a asu u atoni a ne yi u cina le n a lavuti. U tonukoi Bituru, “Bituru alavu a da vari? Va fuda va rongo n vu wundi ulapa u uwule u te wa?”

³⁸ Rongoi n afobi n kvasu, kotsu i tuwa i rukpa a asuvu a ukondo wa. Kulu ku de ku ciga ta ku yain ili i'ya i gain, shegai ikyamba i'a n ucira wa.”

³⁹ Aku u doku u gonoi uyan kvasu, u rongoi utonusuko kadyanshi ka baci ki. ⁴⁰ An u gonoi u doku u cina le alavu, kpaci alavu a shadangu le de a'eshi cika, ele tani a nambai ili i'ya a ka tonuko yi.

⁴¹ An u gonoi u tatsu, u wece le, “Hal n gogo-na alavu a da i buwai n i wunvugusi? U ratsa ta nala ulapa u uwule u yan de. A neke de Maku ma Vuma a akere a aza a unyushi u cingi. ⁴² 'Yangai tsu walai. Kaneki ka va ka la ka tuwa.”

A kana Yesu

(Matiyu 26:47-56; Luka 22:47-53; Yahaya 18:3-12)

⁴³ U kimba gbam unā wa, aku a wenei Yahuza uza u te a asuvu a Kupanamere yi, n kakuma ka ama, n iburundu na mkpaukpau a akere a le. Adaraki a pige n awenishiki a Mele na nkoshi a lya a tutsuku le. ⁴⁴ Kaneki ki ka sheshike le ta kahu a tuwa, u danai, “Uza da baci n wambatsai, aya, i kana yi, i laza n eyi.”

⁴⁵ N urawa u ne, u banai ara Yesu u danai, “Kawenishiki.” Aku u wo6o yi. ⁴⁶ Ele tani a kana yi. ⁴⁷ Shegai uza u te a asuvu aza da a'ari kushani ki, u talai burundu u ne, aku u kapamgbana kutsuvu ku kagbashi ka Magono ma Adaraki u takpamgbana ka.

⁴⁸ Yesu wece le, “Tuwa da i tuwai n iburundu na mkpaukpau i kana mu, yavu uza u magalaka? ⁴⁹ Kain dem ma ta ka6olo n ada a Kuwa ku Kashila na n wenishiki, kpam i kana mu wa. Shegai yan da a yain nala tsara a shadangu udani u tagarada u Kashila.”

⁵⁰ Pini nala, atoni a ne a sumai a asaka yi. ⁵¹ Kalobo ka roku kpam n kunya ku uwambana ku ne koshi, u tono yi. An a zarai kotsu a kana yi, ⁵² u asanka le kunya ki, u sumai kata6a.

Yesu a kapala ka Asheshi a Pige

(Matiyu 26:57-68; Luka 22:54-71; Yahaya 18:13-24)

⁵³ Pini nala, a bankai Yesu a asu u Magono ma Adaraki. Gba adaraki a pige na nkoshi n awenishiki a Mele a 6olomgbonoi ara ne. ⁵⁴ Bituru tani wa tono yi m6ari m6ari, hal she a ulanga u kuwa ku Magono ma Adaraki mi. U dusuki a asuvu adagari a Kuwa ku Kashila ki, wa lyashuku akina.

⁵⁵ Adaraki a pige gba n Asheshi a Pige a boloi unyushi a kaci ka Yesu, kotsu a wuna yi. Shegai a tsara wa. ⁵⁶ Ama ushani a shamkpai kadyanshi ka ka6an a kaci ka ne, shegai unā u le u tuwa u te wa.

⁵⁷ Aza roku kpam a 'yangai a shamkpai kadyanshi ka ka6an a danai, ⁵⁸ “Tsu pana ka yi ta u danai wa wasa ta Kuwa ku Kashila ka ama a mai, aku u mai

ku roku a asuvu a a'ayin a tatsu. Kpam kuma ku uza ka wa.” ⁵⁹ Gbā n nala ushamkpa u kaḅan u le u tonomgbono wa.

⁶⁰ Magono ma Adarākpi ma shamgbai a mere ma le, u wece yi, “Va n ili i'ya va wushuku a kaci ka kadyanshi ka ama a ka tukuso a kaci ka vunu wa? Pada da va pada bini?”

⁶¹ Shegai u padai ili i ne, u wushuku ko i te wa. Aku Magono ma Adarākpi ma doku ma wece yi, “Ada Kirisiti Maku ma Kashila Uza u Tsupige vi?”

⁶² U wushuki u danai, “Mpa. Ya wene ta Maku ma Vuma ndishi a ulyaki u Kashila Uza u Ucira Gba, kpam i wene yi utuwa a asuvu a alishi.”

⁶³ Aku Magono ma Adarākpi ma karasai aminya a ne, u danai, “Iryoci i eni i'ya kpam tsa bolo? ⁶⁴ I pana ta gai u yankai Kashila kadyanshi ka cingi. Nda i wenei?”

Gba le a wushuki, “U nusa ta, a wuna yi.”

⁶⁵ Aza roku gbam a laza a gita yi ucikpusuka atatsa. A sira yi a'eshi a sugbasa yi n a tonusuki yi, “Tonuko tsu ili i'ya ya gita. Ya sugba vu.” Adagari a Kuwa ku Kashila tani a rongo yi ufasasa.

Bituru nanai an u revei Yesu

(Matiyu 26:69-75; Luka 22:56-62; Yahaya 18:15-27)

⁶⁶ Bituru wari a iyamba a ulanga u kuwa vi, kagbashi ka kari makere ka Magono ma Adarākpi ka tuwai. ⁶⁷ An u wenei Bituru wa lyashuku a akina aku u vara yi a'eshi, u danai, “Avu dem kaḅolo ka wari n Yesu uza u Nazara nala vi!”

⁶⁸ U nanai u danai, “Mpa n reve gbam i'ya va tono wa.” Aku u wutai a kefile ki, kute-kute kapen ka salai.

⁶⁹ An kagbashi ka kari makere mi u wene yi pini, aku u tonukoi aza da a'ari pini a asu vi kushani, “Eyi na dem uza u le u da.” ⁷⁰ Aku u doku u nanai kpam. An a barakpai kenu, aza da a'ari kushani a tonukoi Bituru, “Malala ma la wa, avu dem uza u te u da a asuvu a le, kpaci avu uza u Galili u da.”

⁷¹ Aku u kanai uyansaka kaci ka ne unan u tsinasi n u dansi, “N reve ve gbam vuma da ya dansaka vi wa.”

⁷² Kute-kute, kapen ka salai isali i ire. Aku Bituru cibai kadyanshi ka Yesu tonuko yi, “Kahu kapen ka sala isali i ire, va nana mu ta vu dana vu reve mu wa hal kutatsu.” An u cibai nala, aku u tasan i kushen.

15

A bankai Yesu ara Bilatu

(Matiyu 27:1-2, 4; Luka 23:1-5; Yahaya 18:28-38)

¹ Kain n ka wansi n kpasani ku de, adarākpi a pige na nkoshi n awenishiki a Mele n Asheshi a Pige gba a sheshei, aku a sirai Yesu a lazai n eyi ubana ara Bilatu gomuna. ² An a rawai, Bilatu wece yi, “Avu magono ma aza a Yahuda ma?”

U wushunki yi u danai, “Nala wari tyoku da vu danai vi.”

³ Adarākpi a pige a lyai kapala n utonusuko Bilatu ukuna u Yesu. ⁴ U doku u wece yi, “Va n ili i uwushuku wa, vu pana gbam ili i'ya ama a na a'ari utono a kaci ka vunu?”

⁵ Shegai Yesu doku u dana ili wa. Bilatu wenei nala, hal u yain majiyan.

A kidagai Yesu ugana u ukpa

(Matiyu 27:15-26; Luka 23:13-25; Yahaya 18:39-19:16)

⁶ Kayen dem a a'ayin a Abiki a Upasamgbana, Bilatu cuwanaka ta u asanka le vuma u te u da ama a foloi u asanka le a asuvu ama da a ukai a kuwa ku a'ali. ⁷ Vuma roku da pini uza u kala Baraba. Wa ta usiri adama a

u'yangasasa atakasuvu a ama kabolo n atoku a ne aza da a wunai ama, a kain ka a 'yangasai atakasuvu a ama. ⁸ Ama a banai ara Bilatu a folo yi u yanka le ili i'ya u cuwanakai.

⁹ U wushunku le u danai, “Gogo-na ciga da ya ciga n asanka da magono ma aza a Yahuda mi?” ¹⁰ Kpaci u reve ta adama a malyon a da adarakpi a pige a bankai Yesu ara ne.

¹¹ Adarakpi a pige a matsai ama a dana a wutumkpa le Baraba. ¹² Aku Bilatu danai, “Ndya ma yan n uza da ya isa magono ma aza a Yahuda mi?”

¹³ Ama a worukpoi a danai, “A wandamgbana yi.”

¹⁴ U wece le, “Adama a iyen, ili i cingi i eni i'ya u yain?”

Shegai ama yi a lapulai a worukpoi, a danai, “A wandamgbana yi.”

¹⁵ An Bilatu wa ciga ama a pana kayanyan ka ne, aku u wutumkpa le Baraba. U zuwai a bawain Yesu, aku u naka le a ba a wandamgbana yi.

Asoje a yankai Yesu majari

(Matiyu 27:27-31; Yahaya 19:2-3)

¹⁶ Asoje a banai n Yesu a asuvu a kebile ku tsugono, aku a bolomgbonoi gba kakuma ka asoje. ¹⁷ A ukunka yi aminya a ngono a mini ma galura. Aku a yain funi u awana, a zuwuka yi u da a kaci. ¹⁸ A gita yi idyani, “Uzapige, uzapige, magono ma aza a Yahuda.” ¹⁹ A rongo yi ukudusa a kaci n kalangu, n a cikpusuki yi atatsa. Aku a kudangi a da a ka naka yi tsupige. ²⁰ An a kotso yi uyanka majari, a mondo yi aminya a ngono yi. A uka yi aminya a ne. Pini nala, a wutukpa yi a kateshe, kotsu a wandamgbana yi.

A wandamgbana Yesu

(Matiyu 27:32-44; Luka 23:26-43; Yahaya 19:17-27)

²¹ Vuma roku da pini uza u kala Simo uza u Sirani, tata u Alizanda n Rafu, u wutai a une wa wura. Asoje a shamkpa yi a matsa yi u canga mawandamgbani ma Yesu. ²² A bankai Yesu a asu u da a ka isa Golugota;† (wata, Asu u Mako ma Kaci). ²³ A naka yi mini ma cinwi kabolo n aguma a da a ka isa mar, shegai u 'yuwain ma uso.

²⁴ Aku a wandamgbana yi. A pecishei aminya a ne utyoku u le. A varangi uruta, tsara a wene ili i'ya ya dem wa tsara. ²⁵ N ulapa uwule u kuci u usana u da a wandamgbana yi.

²⁶ Uza da baci a wandamgbana, a tsu korongu ta unyushi u ne zuba n kaci ka ne. Ili i'ya a koronki Yesu i'ya na: MAGONO MA AZA A YAHUDA. ²⁷ A wandamgbana, a kpam dem aza a magalaka ama a re. Uza u te a ulyaki u ne, uza u te tani a ugula. [²⁸ Nala a shadangi udani u da u danai, “A kece yi a asuvu a aza a unyushi.”]* ²⁹ Aza da a ka wurusa, a rongo yi uyanaka kadyanshi ka gbani, n a gbaɗi a'aci a le. “Mhm! Avu uza da vu da va wasa Kuwa ku Kashila, aku vu mai ka a asuvu a'ayin a tatsu. ³⁰ Cipa wawa! Vu wauwa kaci ka vunu.”

³¹ Nala tani kpam dem adarakpi a pige n awenishiki a Mele a rongo yi uyanka majari. A danai, “U wauwai aza roku, shegai u fuda u wauwa kaci ka ne wa. ³² Kawauwi ka na ki, magono ma aza a Isara'ila, u cipa pini a mawandamgbani mi tsu wene wawa tsara tsu pityanangu n eyi.”

Hal n aza a magalaka a da a wandamgbana kabolo n eyi dem a yanka yi kadyanshi ka gbani.

* **15:28** Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Marku a kalatsa ta makpanda ma 28.

*Ukpa u Yesu**(Matiyu 27:45-56; Luka 23:44-49; Yahaya 19:28-30)*

³³ N kaara a kaci, aku uyamba vi gb̄a u likpamgb̄anaɪ n karimbi hal ubana ulapa uwule u tatsu. ³⁴ N ulapa uwule u tatsu vi, Yesu salai, “Eloyi, Eloyi, lama sabakātani.” (Wata, “Kashil̄a ka va, Kashil̄a ka va, ndya i zuwai vu varangu mu?”)

³⁵ An ama da a'ari pini kushani a panai nala, a danai, “Panai, wa isa Iliya.”

³⁶ Aku vuma u te u sumai u ba u reki kashaku n mini ma kalam, u sapai ka a kalangu, u sakunki yi kotsu u soi. Aku u danai, “Asak̄ai tsu wene ko Iliya wa tuwa u cipuka yi.”

³⁷ Yesu salai cika, aku u uma u ne u wutai.

³⁸ Kute-kute kunya ka a barakpai a asuvu a Kuwa ku Kashil̄a ki ku pecemgbenei kure. Ii i'ya i kanai a zuba hal ubana a iyamba. ³⁹ An katigi ka ka shamgbai ka wundya Yesu, u wenei tyoku da u kuwai. U danai, “Mayun vuma u naha vi, Maku ma Kashil̄a ma.”

⁴⁰ Aka a roku a da pini a shamgbai a ka yan akaɫa a m̄b̄ari. A asuvu a le alya Meri Magadaliya, n Solomi, n Meri (mma u Yakubu u kenu n Isuhu). ⁴¹ Alya a tonoyi, tun a Galili n a yanki yi manyan. N aka a da a tuwai kabolo n eyi a Urishelima alya dem pini.

*Kacida ka Yesu**(Matiyu 27:57-61; Luka 23:50-56; Yahaya 19:38-42)*

⁴² Gb̄a ukuna u na vi u gita ta a Kain ka Afofi; wata, kain ka wansa baci aku Ashibi. An kuvuli ka yan, ⁴³ aku Isuhu u Arimatiya u gbamaɪ asuvu u banai ara Bilatu, u folo yi u nak̄a yi ikyamba i Yesu u cidangu. (Isuhu vuma da uza da a ka pana n eyi a asuvu a Asheshi a Pige yi, uza da wa vana utuwa u tsugono tsu Kashil̄a tsu rawa.) ⁴⁴ Bilatu yan ta majiyan an u panai a da Yesu kuwa de. U isai katigi ka ka wundya Yesu vi. Aku u wece yi ko u barakpa de n ukpa. ⁴⁵ An katigi ki ka tonuko yi u kuwa de, aku u nak̄ai Isuhu ikyamba yi. ⁴⁶ Pini nala, u ba u tsilai kunya, aku u kat̄alai pini ikyamba yi, u ba u ukai i'ya a kasaun ka a sadarai a katali. An u kotsoi, aku u gindalakpai katali ka pige u kimbai utsutsu u kasaun vi. ⁴⁷ Meri Magadaliya n Meri mma u Isuhu a wene ta a asu u da a cidangi ikyamba i Yesu yi.

16*U'yanḡa u Yesu a ukpa**(Matiyu 28:1-8; Luka 24:1-12; Yahaya 20:1-10)*

¹ An Ashibi a wurai, Meri Magadaliya, n Meri mma u Yakubu, n Solomi a tsilai ucanga u magulani, kotsu a ba a tsunku ikyamba i Yesu. ²⁻³ N kpasani ku kain ka kagita ka a a'ayin a shindere a kanai ure. Ele a nwalu a ka yawunsa uza da wa ba u gindalakpuka le katali ka a kimbugai utsutsu u kasaun vi. Kaara n ka gat̄si ele n a rawi pini a utsutsu u kasaun vi. ⁴ A webelei na a wenei katali ki a gindalakpa ka de, ka la a ikengi ka pige ka tani. ⁵ An a uwai a wenei kalobo ka roku n aminya a eri ndishi a ulyaki, aku uwonvo u kana le.

⁶ Pini nala, kalobo ki ka tonuko le, “Panai uwonvo wa. N reve ta Yesu uza u Nazara, uza da a wandamgbanaɪ vi aya ya bolo. Webelei asu u da a'ari a zuwai ikyamba i ne da na, wa kpam pini wa, u 'yanḡa de. ⁷ Walai i ba i tonuko Bituru n atoni a ne a da a buwai, i tonuko le wa lasa da ta ubana a uyamba u Galili. Nte ya ba i wene yi de tyoku da u tonuko da a'ayin a da wari n ada.”

⁸ Aku a wutai a wuranai n ilyadi ikyamba n i jeyi, kpam alya la ulapani a dana uza ukuna wa adama a uwonvo.

Meri Magadaliya wenei Yesu

⁹[N kpasani ku kain ka kagita ka a'ayin a shindere ka Yesu 'yangai. Vuma da u gita yi uwene, Meri Magadaliya da, uka da u wutukpai itiyoni i cingi i shindere ara ne. ¹⁰U ba u tonukoi atoni a Yesu, u cina le atsuma unamgbi n a sayi. ¹¹Shegai an u tonuko le Yesu 'yanga de, hal gban u wene yi ta, a 'yuwain uwushuku.

Yesu wenikei kaci ka a asu u atoni a re
(Luka 24:13-35)

¹²Yesu yansakai tyoku u roku, aku u asakai atoni a ne ama a re aza da a ka bana a ilyuci a wene yi. ¹³Aku a gonoi a ba a tonukoi atoku a le. Atoku yi a 'yuwain uwushuku n ili a danai.

Yesu asakai kupa n uza u te vi a wene yi

(Matiyu 28:16-20; Luka 24:36-49; Yahaya 20:19-23; Asuki 1:6-8)

¹⁴Pini nala, u asakai atoni a ne kupa n uza u te vi a wene yi, a'ayin a da a ka lya ilikulya. Aku u bongo le adama a ugbama u asuvu a le n ukpada u uwushuku n ili i'ya ama da a wene yi a tonuko le.

¹⁵Aku u tonuko le, "Walai i bana a asuvu a likimba i yanka ama Kadyanshi ka Shinga ka va. ¹⁶Gba uza da baci dem u wushuki n kadyanshi ki hal a lyu6ugi yi, a ka wauwa yi ta. Kpam uza da baci u 'yuwain ka, a ka varangu yi ta. ¹⁷Iryoci i na ya tono ta aza da a wushuki: asuvu a kala ka va a ka wutukpa ta itiyoni i cingi a asuvu a ama. A ka yan ta dem kadyanshi n aletsu a roku. ¹⁸A ka bidya ta a'ali n akere a le, kpam a ka yanka le ili wa. Uza u so baci tsukonu, tsa tsa yan yi ili wa ko kenu. Kpam a ka sawa ta aza a mballa a tanasa le."

A cangai Yesu ubana a zuba

(Luka 24:50-53; Asuki 1:9-11)

¹⁹An Yesu kotso le uyanka kadyanshi, aku a canga yi ubana a zuba. U ba u dusuki a kukere ku ulyaki ku Kashila. ²⁰Atoni a ne tani a lazai, a rongoi uyan ku6ari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kashila, ko nte wa a asuvu a likimba. Asheku n a banga le asu u da u asaka le a ka yansa ikunesavu n i weniki kadyanshi ki mayun da.]

Kadyanshi ka Shinga ka Luka

Ukukpa u kadyanshi

Luka, uza da u korongi tagarada u na vi, kanaki ka aguma ka kahu u woko katonu ka Yesu. Adama a nala, u korongu ta n kakiri kpam u naka ta ikuna i nala a kaci ka Yesu. Aya kpam dem u korongi Tagarada u Asuki. Itagarada i nala yi i walamgbana ta tsara i dansa alabari a Yesu n atoni a ne.

A tagarada u na vi iwenishike i'ya pini i pige: Uwenishike u pige u kagita u da uciga u Kashila a asu u ya dem. Uwenishike u pige u ire u da Yesu tuwa ta a likimba u woko Kawauwi ka ama gba. Luka korongu ta iwenishike i roku i'ya ama roku bawu a korongusi. Iryoci i te i'ya alabari a uza u Samariya u shinga. Luka wenike ta kpam kvasu ka ta n kalen ara Yesu. U korongu ta idani i Yesu an u wasai. U wenike ta kpam tyoku da Kulu Keri ku yain manyan a asuvu a ama a a'ayin a da Yesu wari pini naha a likimba. Adama a da wari kanaki ka aguma, a yinsa yi a a'ayin a ukpa a Kawauwi wa hal dem n u'yanga u ne a ukpa. U tonuko tsu Yesu takuma ta kadan a'ayin a da u 'yanga a ukpa. Nala u wenike ta an mayun da Kashila ka 'yangasai Yesu a ukpa.

Tagarada u na u naka ta Atoni a gogo-na iryoci i shinga i'ya a ka tono, iryoci i Yesu tyoku da u rongoi n ama. U wenike ta tyoku da tsa banga aza a unambi, n tyoku da tsa yan kvasu. Kpam dem u zuwa ta upityanangu u tsunu u gbama kpaci Luka wushuku ta n eyi u wene ta gba ili i'ya Yesu yansai, kpam u wenike tsu ta an Yesu 'yanga a ukpa.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Ili i'ya i zuwai Luka korongi tagarada u na vi (1:1-4)

Ilimaci i Yahaya kalyubugi n Yesu (1:5-2:52)

Akani a Yahaya kalyubugi (3:1-20)

Ulyubugi n ukondo u Yesu (3:21-4:13)

Manyan ma Yesu a Galili (4:14-9:50)

Yesu bansai a Galili ubana a Urishelima (9:51-19:27)

Ukana n ukpa u Yesu (19:28-23:56)

Yesu wa ta n uma (24:1-12)

Yesu wenikei kaci ka ne n tyoku da kpam a canga yi ubana a zuba (24:13-53)

Ikorongi i alabari a Yesu

¹ Uzapige Tiyofilu: Ama ushani a bidya ta a korongu ukuna u da u gitai a mere ma tsunu. ² Ama yi a korongu ta dere tyoku u aza da a yain ukuna vi a a'eshi a le, alya ayain a manyan ma udani mi, kpam a tonuko tsu. ³ Adama a nala, an u wokoi mpa n kaci ka va n vecei ukuna vi a kagita ben, n wenei u lobono ta n koronku vu ukuna vi tyoku da u tonomgbonoi. ⁴ Tsara vu reve ukuna u da a wenishike vu vi mayun da u gitai.

Ilimaci i Yahaya

⁵ A'ayin a Hiridu† Magono ma Yahuda, a yan ta kadamkpi† ka roku, uza u kala Zakariya, uza da wari a kaBonu ka kaBolo ka adarakpi† ka Abija. Uka u ne Alisabatu uza u kagali ka Haruna† kadamkpi ka. ⁶ Ama a re le a ka wala ta dere a a'eshi a Kashila, kpam a ka kirana n udani u Kashila. ⁷ Shegai a'ari n maku wa, kpaci Alisabatu madari ma, kpam gba le a kutsa de.

⁸ Kain ka kaḅon ka aḁaraḁkpi ka Zakariya kari a manyan a Kuwa ku Kashila,* wari a uyan tsuḁaraḁkpi a kapala ka Kashila. ⁹ Uruta u rukpai a kaci ka ne tyoku u agadu a aḁaraḁkpi, u woko uza da wa uwa a asuvu a Asu u Uwulukpi, u runukpa ili i magulani. ¹⁰ An a'ayin a urunukpa a ili i magulaniḁ a yain, kakuma ka ama ka ka lya kayala kari a ulanga a uyan kvasu.

¹¹ Aku katsumate ka zuba ka Kashila ka wenikei kaci ka ne ara Zakariya a ulyaki u asuḁaraḁka u ili i magulani vi. ¹² An u wenei nala, u giruwai, uwonvo u kana yi cika. ¹³ Aku katsumate ki ka tonuko yi, “Zakariya, pana uwonvo wa, kpaci a pana de kvasu ka vunu. Uka u vunu Alisabatu wa matsaka vu ta maku ma vali. Vu neke yi kala Yahaya. ¹⁴ Wa woko ta ili i ipeli n i kayayan ara vunu. Ama ushani a ka pele ta adama a ilimaci i ne. ¹⁵ Kpaci wa woko ta uzapige a kapala ka Magono ma Zuba. Wa tuwa u soi mini ma cinwi ko ili i'ya ya zuwa umaka wa. Kpam a ka shadangu yi ta n Kulu Keri, eyi pini a katsuma ka mma u ne. ¹⁶ Wa gonuko ta aza a Isara'ila ushani a asu u Magono ma Zuba Kashila ka le. ¹⁷ Kpam wa lasa ta Asheku, n kulu n ucira tyoku u Iliya. U yiralakpa atakasuvu a asheku ubana a asu u mmuku n le, n uyawunsa u aryagbaji uwoko tyoku u uyawunsa u ama a maci. U foḁuso atakasuvu a ama adama a utuwa u Asheku.”

¹⁸ Zakariya wece yi, “Niḁa ma wushuku n ukuna u na vi? Mpa na n yan de makoshi, kpam uka u va dem u yan de mamici.”

¹⁹ Katsumate ki ka wushunku yi, “Mpa Jibura'ilu, uza da wari kushani a kapala ka Kashila. Suku da a suku mu n tuwa n danasa vu, kpam n tonuko vu ukuna u shinga u na vi. ²⁰ Gogo-na, adama a ukpada u upityanangu u vunu, va woko ta kabebe. Va doku kpam va dana ukuna wa, she a'ayin a da a shadangi ukuna u na vi, a kain ka a zuwai u da. Kpam nala wa woko.”

²¹ Ama a'ari a ulanga a uvana Zakariya, a'ari uyan majiyan ma ili i'ya i zuwai u ḁaraḁpai a asuvu a Asu u Uwulukpi vi. ²² An u wutai, u fuda u dana ukuna wa. Ama a revei u wene ta pini kuwene. U rongo le u wenishike iryoci n u raḁagbusi akere.

²³ An a'ayin a manyan a ne a shadangi, u lazai u gonoi a kuwa. ²⁴ An a'ayin a nala a wurai, Alisabatu uka u ne u yain katsuma, u kanaḁ uronguso a kuwa bawu u wutai hal uwoto u tawun. ²⁵ U danai, “Weḁelei ili i'ya Magono ma Zuba ma yanka mu. A a'ayin a da a yan yi, da u takpa mu uwono a a'eshi a ama.”

A danai ukuna u ilimaci i Yesu

²⁶ A uwoto u teli u katsuma ka Alisabatu, Kashila ka suki katsumate ka zuba ka ne Jibura'ilu a Nazara, ilyuci i'ya i'ari a uyamba u Galili. ²⁷ U bana a asu u makele ma roku ma bawu ma revei vali. Uza da vuma roku uza u kala Isuhu, uza u kagali ka Dawuda magono, u kenei tsumana. Kala ka makere mi ka Meri. ²⁸ Katsumate ka banai ara ne, u danai, “A danasa vu Meri, macigi ma Kashila. Magono ma Zuba ma ta n avu.”

²⁹ Shegai Meri dambula ta cika, wa yawunsa icun i idyani i eni i'ya nala. ³⁰ Katsumate ka tonuko yi, “Pana uwonvo wa, Meri, kpaci Kashila ka bidya ta ka zuwuka vu unu u shinga. ³¹ Va yan ta katsuma, vu matsa maku ma vali, kpam vu neke yi kala Yesu. ³² Wa woko ta uzapige. A isa yi kpam Maku ma Kashila ka Zuba. Magono ma Zuba Kashila wa naka yi ta tsugono tsu akaya a ne Dawuda. ³³ Wa lya ta tsugono tsu kagali ka Yakubu hal ubana. Tsugono tsu ne tani tsa ta pini hal ubana bawu utyoku.”

³⁴ Meri wece yi, “Niḁa ukuna u na wa gita, an u wokoi mpa n reve vali wa?”

* 1:8 Kondo kulu ku Kuwa ku Kashila a makukpi ma XX.

³⁵ Katsumate ka wushunku yi, “Kulu Keri ka cipā t̄a ara vunū, ucira u Kashilā ka Zuba wa palāsa vu t̄a. Adama a nala uza u uwulukpi u d̄a va matsa vi, a ka is̄a yi t̄a Maku ma Kashilā. ³⁶ Alisabatu dem, kumaci ku vunū w̄a t̄a n katsumā n tsumici tsu ne! Uwoto u teli u d̄a yi pa vi. Eyi uza d̄a a danai madari ma. ³⁷ Ili i'ā la i'ya Kashilā ka kp̄ad̄a uyan wa.”

³⁸ Meri danai, “Mpa kagbashi ka Magono ma Zuba ka. U woko mu tyoku d̄a vu danai.” Aku katsumate ki ka lazai ka ās̄aka yi.

Meri ba u kondoi Alisabatu

³⁹ A'ayin a nala yi, Meri yain maloko u fobusoi u banai a uyamba u Yahuda, a ilyuci i roku, a kāon ka nsasa. ⁴⁰ U uwai a kuwa ku Zakariya u dan̄asai Alisabatu. ⁴¹ An u panai idyani i ne, aku maku ma m̄ari a katsumā ka ne ma gb̄ad̄ai n ucira. Pini nala, a shad̄angi Alisabatu n Kulu Keri. ⁴² U 'yangas̄ai kalaḡatsu ka ne n ucira, u danai, “Avu uza u un̄a u shinga u d̄a a asuvu a aka gb̄a. Maku ma kp̄am va matsa vi, uza u un̄a u shinga u d̄a. ⁴³ Nida ukuna u shinga u na u tsar̄a mu, hal anuku a Asheku a v̄a u tuw̄ai ara v̄a? ⁴⁴ An n panai kalaḡatsu ka idyani i vunū, aku maku ma m̄ari a katsumā ka v̄a ma gb̄ad̄ai n ucira adama a ipeli. ⁴⁵ Uza u un̄a u shinga u d̄a v̄ari Meri, avu uza d̄a vu wushuki n ili i'ya Magono ma Zuba ma tonuko vu ya shad̄angu.”

Ushipa u Meri

⁴⁶ Aku Meri danai, “Katakasuvu ka v̄a ka n̄aka t̄a Magono ma Zuba tsupige. ⁴⁷ N Kashilā Kawauwi ka v̄a ka uma u v̄a w̄ari a ipeli. ⁴⁸ Kpaci u webelēi uvakunku u kaci u kagbashi ka ne. U d̄a na gb̄a ama a ka tuw̄a a ka is̄a mu uza u un̄a u shinga. ⁴⁹ Kpaci Uza u Ucira Gb̄a u yanka mu t̄a ili i pige. Uwulukpi u d̄a kala ka ne kari. ⁵⁰ Upasamgban̄asa u d̄a upana u iyali u ne u tsu pasamgban̄asa a agali a d̄a a ka pana uwonvo u Kashilā ubana. ⁵¹ U yain manyan ma pige n akere a ne, u wacins̄ai aza a ar̄adi n uyawunsa u atakasuvu a le. ⁵² U takpai ngono a tsugono tsu le, aku u n̄akāi aza d̄a a vakunki kaci ka le tsupige. ⁵³ U cuwat̄angi aza a kambulu n ili i shinga, aza a uts̄ari tani u tutsuku le akere a de. ⁵⁴ U ɓanḡai kagbashi ka ne Isara'ila, kpaci wa cīfusa t̄a n asuvayali a ne. ⁵⁵ Tyoku d̄a u zuwamgbanai wa pana iyali i isheku i tsunu, Ibrahi n kagali ka ne ubana.”

⁵⁶ Meri dusuki n Alisabatu evu n uwoto u tatsu, aku u gonoi a kuwa.

Ilimaci i Yahaya Kalyubugi

⁵⁷ An a'ayin a ilimaci a Alisabatu a yain, u matsai maku ma vali. ⁵⁸ Aza a karen n amaci a ne, a panai tyoku d̄a Magono ma Zuba ma panai iyali i ne, hal a ɓanḡa yi ipeli.

⁵⁹ Kain ka kulla, a tuw̄ai kotsu a kīda maku mi kacombi.† A'ari a ka ciga a neke yi kala ka asheku a ne Zakariya. ⁶⁰ Shegai mma u ne u danai, “Nala wa, kala ka ne ka Yahaya.”

⁶¹ Aku a danai, “Iyen! A kumaci ku vunū uza roku w̄a la n kala ka nala wa.”

⁶² A yankai asheku a ne kadyanshi n kukere u tonuko le kala ka wa ciga a is̄a maku mi. ⁶³ U zamai a tuko yi kagbagala ka ikorongi, aku u korongi, “Kala ka ne ka Yahaya.” Gb̄a le a yain majiyan. ⁶⁴ Kute-kute, un̄a u ne u kukpai, kaletsu ka ne kp̄am ka tatsukupai. Aku u git̄ai kadyanshi u rongoi ucikpala Kashilā. ⁶⁵ Uwonvo u kan̄ai aza a karen yi gb̄a. A rongoi utambura kadyanshi ka ukuna vi gb̄a a kāon ka nsasa ka uyamba u Yahuda. ⁶⁶ Gb̄a aza d̄a a panai ukuna vi a kan̄ai u d̄a a atakasuvu a le, a ka tono, “Nɗya maku ma na ma tuwa ma woko?” Kpaci ucira u Magono ma Zuba m̄a t̄a n eyi.

Ushipa u Zakariya

⁶⁷ Aku a shadangi asheku a ne Zakariya n Kulu Keri, u yain kadyanshi ka ukuna u Kashilā, u da, ⁶⁸ “A cikpala Magono ma Zuba, Kashilā ka Isara'ila, kpaci u tuwā tā a asu u ama a ne u wutukpā le. ⁶⁹ U 'yangasakā tsu Kawauwi ka ucira, a asuvu a kagali ka kagbashi ka ne Dawuda. ⁷⁰ (Tyoku da caupa u danai a unā u ntsumate n ne n da a wulukpei.) ⁷¹ U wauwa tsu a akere a atokulalu a tsunu, hal gbā n aza da a 'yuan tsu. ⁷² Tsarā u wenike asuvayali a ne a asu u nkoshi n cau n tsunu. U ciba kpam kazuwamgbani ka uwulukpi ka ne. ⁷³ Kazuwamgbani ka u tsinakai asheku a tsunu Ibirahi ka la vi. ⁷⁴ Kpaci u wauwa tsu tā a asu u atokulalu a tsunu, tsu gbashika yi bawu upana uwonvo. ⁷⁵ Tsu gbashika yi n uwulukpi n ukuna u maci a kapala ka ne, gbā a'ayin a tsunu. ⁷⁶ Avu kpam maku ma va, a ka isa vu tā matsumate ma Kashilā Uza u Ucira Gbā, kpaci va lasa tā Asheku, tsarā vu fobusuko yi ure. ⁷⁷ Vu tonuko ama a ne ukuna u iwauwi i utsarā ucimbusā u unyushi u le. ⁷⁸ Adama a asuvayali a maci a Kashilā ka tsunu, a zuba da katyashi ka kpasani ka wuta tsu. ⁷⁹ Tsarā u wakana aza da a'ari ndishi a karimbi, n aza da a ka tuwā a kuwā. U toni n aitsu a ure u ndishi n shinga.”

⁸⁰ Aku maku ma gbonguroi a ikyamba n kulu cika. U dusuki a kakamba hal kain ka u wenikei kaci ka ne a asu u Isara'ila.

2

Ilimaci i Yesu

(Matiyu 1:18-25)

¹ A'ayin a nala, Kaisa Agusta magono ma pige ma Roma, u zuwai a keci gbā ama da a'ari a uyamba† vi. ² (Makeci ma a gitai uyan ma la vi, a'ayin a tsugono tsu Kiriniyu uza u karatsu ka pige u Suriya.) ³ Ya dem gonoi a ilyuci i ne tsarā a korongu yi.

⁴ Isuhu dem 'yangai a ilyuci i Nazara, a uyamba u Galili, u banai a uyamba u Yahuda. U banai a ilyuci i Dawuda i'ya a ka isa Batalami, kpaci eyi uza u kagali ka Dawuda da. ⁵ Tsarā a korongu yi n Meri kamana ka ne, uza da kpam wari n katsumā. ⁶ Ele pini de, a'ayin a ilimaci a Meri a yain. ⁷ Aku u matsai maku ma vali ma kapala ma ne, u palasa yi n kunya, aku u vakunku yi a asu u uneshe kuzuwate ilikulya. Kpaci a tsarā kunu ku amoci pini a kuwa ki wa.

Aliniki n atsumate a zuba

⁸ N kayin ka nala ki, aliniki a roku a da pini a uroto u ilyuci vi, a ka wundya ishiga i nlala n le. ⁹ Aku katsumate ka zuba ka Magono ma Zuba ka wenikei kaci ka ne ara le. Aku tsupige tsu Magono ma Zuba tsu kyawan le n katyashi, hal uwonvo u kaṅa le. ¹⁰ Shegai katsumate ki ka tonuko le, “Panai uwonvo wa, ukuna u shinga u ipeli u da n tuko da, u da wa woko u ama gbā. ¹¹ Ara na a matsaka da tā Kawauwi a Batalami, ilyuci i Dawuda, aya Kirisiti Asheku. ¹² Iryoci i'ya ya wene i'ya na: Ya cina tā a vakunki maku a asu u uneshe kuzuwate ilikulya, upalasi n kunya.”

¹³ Kute-kute, kaḅolo ka aza a kuvon a zuba a 6olomgbonoi n katsumate ki, a ka cikpala Kashilā n a dansi, ¹⁴ “Unaka u tsupige ubana a asu u Kashilā u shamgba tā a asuvu a zuba a asu u da u lai tsupige. A likimba tani ndishi n shinga n shamgba tā a asu u ama da wa pana kayanyan ka le cika.”

¹⁵ An atsumate ya a gonoi a zuba, aliniki yi a tonukoi kaci ka le, “Tsu banai a Batalami tsu wene ili i'ya Magono ma Zuba ma tonuko tsu le gitai vi.”

¹⁶ A banai n maloko, a ba a cinai Isuhu, n Meri, n maku mi dem nvain a asu u uneshe kuzuwate ilikulya. ¹⁷ Aku aliniki a tonukoi ya dem ili i'ya i gitai n

il'ya katsumate ka zuba ka tonuko le a kaci ka maku ma na mi. ¹⁸ Gbā ama dā a panai ukuna u na vi, a rongoi uyan majiyan ma ukuna u dā aliniki yi a tonuko le. ¹⁹ Shegai Meri kaṅai ukuna vi n kabini a katsuma ka ne, aku u rongoi u ciḡusa u dā. ²⁰ Aliniki yi a gonoi, a rongoi unaka Kashila tsupige n a cikpali yi, adama a ili i'ya katsumate ki ka tonuko le. Kpam n adama a dā a wenei maku mi tyoku dā katsumate ki ka tonuko le.

A bankai Yesu a Kuwa ku Kashila

²¹ An kain ka kulla ka kyawain, kain ka a ka kiḡa yi kacombi, a neke yi kala Yesu. Kala ka katsumate ka zuba ka naka yi, kahu a yain katsuma ka ne.

²² An a'ayin a uwulukpe a le a yain, tyoku dā u wari a Mele ma Musa, a matsa baci maku. Aku Isuhu n Meri a bankai Yesu a Urishelima, a naka yi a asu u Magono ma Zuba. ²³ (Tyoku dā wari ukorongi, Mele ma Kashila ma danai, "Maku ma uka u gitai u matsa kalobo ka baci, u kana ta a naka yi a asu u Magono ma Zuba.") ²⁴ A yain udarakpa tyoku dā Mele ma Kashila ma danai, "A'adya a re ko tani mmuku ma ntambara n re." ◇

²⁵ Vuma roku u dā pini a Urishelima a ka isa Saminu, vuma u maci kpam uza dā wa gbashika Kashila. Wa ta n Kulu Keri, kpam u barakpai wa vana utuwa u Kirisiti Kawauwi u tuwa u wauwa aza a Isara'ila. ²⁶ Kulu Keri ku wenike yi wa kuwa wa, she a'ayin a dā u wenei Kirisiti u Magono ma Zuba. ²⁷ Kain ki, Kulu Keri ku zuwai u uwai a Kuwa ku Kashila. Meri n Isuhu a tuwai, kotsu a naka Yesu a asu u Magono ma Zuba, tyoku dā Mele ma dā a yain. ²⁸ Aku Saminu woḡo yi, u cikpai Kashila, u danai, ²⁹ "Gogo-na, Ashekapige, she vu asaka kagbashi ka vunu ka laza bawu ukuna u roku, tyoku dā vu danai. ³⁰ Kpaci n wene de iwauwi i vunu ³¹ i'ya vu foḡusoi a kapala ka ama gbā. ³² Aya katyashi ka ka wenike Awulawaḡ ure u vunu, aya kpam tsupige tsu ama a vunu Isara'ila."

³³ Tata na mma u ne a yain majiyan a ili i'ya a danai a kaci ka ne. ³⁴ Aku Saminu zuwuka le unā u shinga. Aku u tonukoi mma u ne vi, "Vu wene maku ma na mi? Aya a zuwai u woko ure u urukpa u aza roku n u u'yanḡa u aza roku ushani a asuvu a Isara'ila. Kpam Kashila ka suku yi ta u woko iryoci, shegai aza roku a ka 'yuwan yi ta. ³⁵ Kotsu a wutukpa uyawunsa u atakasuvu ushani a kateshe. Avu tani burundu wa batsamgbana ta katakasuvu ka vunu."

³⁶ Matsumate ma mari uka, uza u kala Hanatu, wa ta dem pini a Kuwa ku Kashila ki, ukere u Fanuyila u dā, uza u kagali ka Ashiru. Marana ma, kpam u kutsa ta cika. Iyolo i ayen a shindere a dā u yain n vali u ne an u bidya yi n tsikere. ³⁷ Gbā ayen a ne hal n a dā a tsirana tsu ne dem a dā yi amanganishi n a nishi.* U asaka Kuwa ku Kashila wa, shegai ulya kayala kaara n kayin, n u yanyi kakuli n kvasu. ³⁸ Tyoku dā Saminu wari a kadyanshi n Isuhu n Meri, eyi dem u tuwai evu n ele, u cikpai Kashila. U kana kadyanshi ka maku mi a kapala ka ama dā a ka vana uwutukpa u Urishelima.

³⁹ An a kotsoi gbā ili i'ya Mele ma Kashila ma danai, a gonoi a ilyuci i Nazara u uyamba u Galili. ⁴⁰ Nte maku mi ma gbonguroi u tukoi ucira pini. A shadangu yi n ugboji u dā u wurai a'ayin a ne. Kpam Kashila ka zuwuka yi unā u shinga.

Yesu uwai a Kuwa ku Kashila

⁴¹ Kayen dem, isheku i Yesu i tsu bana ta a Urishelima a'ayin a Abiki a Upasamgbana. ⁴² An u yain ayen kupa n a re, a banai Abiki yi tyoku dā a

◇ 2:24 Adkp. 12:6-8; Uwt. 13:2-12. * 2:37 Kalen ka roku ka: ayen amanganishi n a nishi a dā a wurai, an vali u ne u kuwai.

cuwanakai. ⁴³ An a kotsoi Abiki yi, isheku i ne i kani ure u ugono. Yesu shamgbai a Urishelima, bawu a revei. ⁴⁴ A yain nwalu ma uliva, a ka wundya ko wa pini a asuvu a kabolo ki, shegai a wene yi wa. Aku a kana yi uzama a asu a amaci n aje a le.

⁴⁵ An a kpaɗa yi uwene, a gonoi a Urishelima ubolo u ne. ⁴⁶ An a'ayin a tatsu a wurai, a cina yi ndishi a asuvu a Kuwa ku Kashila a mere ma awenishiki. Wa pana ka le n u yansi le keci. ⁴⁷ Gba ama da a pana ka yi a yain majiyan n ureve u ne, n tyoku da wa wushukusu. ⁴⁸ An isheku i ne i wene yi, a yain majiyan, aku mma u ne danai, "Maku ma va, ndya i zuwai vu yanka tsu naha? Mpa n asheku a vunu tsari vu uzama n katsuma unamgbi."

⁴⁹ Aku u wece le, "Ndya i zuwai ya zama mu? I reve u kani n rongo a asu u Tata u va wa?" ⁵⁰ Shegai a reve ili i'ya u tonuko le wa.

⁵¹ Aku u gonoi a Nazara kabolo n ele, u rongo le unaka tsupige. Mma u ne tani u kani ukuna u nala vi a katakasuvu ka ne. ⁵² Yesu gbonguroi a ikyamba n kakiri, kpm Kashila n ama da a reve yi a ciga yi.

3

Kubari ku Yahaya Kalyubugi

(Matiyu 3:1-12; Marku 1:1-8; Yahaya 1:19-28)

¹ A kayen ka kupa n u tawun ka tsugono tsu Kaisa Tibariya magono ma pige ma Roma, a yan ta ngono n nishi aza da a lyai tsugono tsu iyamba i Isara'ila a kere ka ne, alya: Bontu Bilatu wari gomuna u Yahuda, Hiridu Antiba wari magono ma Galili, vangu u ne Filibu wari magono ma Ituriya n Tarakunifa, Lisaniya wari magono ma Abiliya. ² A'ayin a Hanana n Kayafa ngono m adarakpi, kadyanshi ka Kashila ka tuwai ara Yahaya maku ma Zakariya a kakamba. ³ U banai gba a iyamba i'ya i'ari ubongu u Agata u Urudu n u yanyi kubari: ama a kpatala ubana a asu u Kashila a asaka tsicingi tsu le, aku a lyubugu le tsara u wenike an a cimbusuka le. ⁴ Tyoku da wari ukorongi a Tagarada u Ishaya matsumate a ukuna u Yahaya Kalyubugi: "Kalagatsu ka uza roku ka salasa a kakamba, 'Lapulukai Asheku Kawauwi ure, i shamkpa u da mai tsara u wala. ⁵ A ka shadangu ta gba arara, kpm a betelikpe gba nsasa n agalala. A shamkpa ire i'ya i kotosuoi, aku a gbandala i'ya i'ari n adaka. ⁶ Kpm ama gba a ka wene ta iwauwi i Kashila.'" ◊

⁷ Yahaya tonukoi kakuma ka ama ka ka tuwusa tsara u lyubugusu le vi, "Eda a'eku! Ya barana da i suma unamgbukatsuma u Kashila u da wa tuwa?"

⁸ Yanyi ili i'ya ya wenike ukpatala u de. Kotsu i bidya a asuvu a atakasuvu a de Ibirahi da asheku a de wa, nala wa banga da wa. N tonuko da, Kashila ka fuda ta ka 'yangasaka Ibirahi mmuku a asuvu a atali a na yi. ⁹ N gogo-na naha a tadangu de kagovu a ami a ndanga. Madanga ma baci dem ma kpaɗai u naka ilimaci i maci, a ka kapa ta ma, a varangu a asuvu a akina."

¹⁰ Kakuma ka ama ka wece yi, "Ndya wa tsa yan gogo-na?"

¹¹ U wushuki, "Uza u ntogo n re, u peci n uza da bawu wari n ma. Uza u ilikulya kpm dem u yain nala."

¹² Awushi a utafa a roku a tuwai tsara a lyubugu le, a wece yi, "Kawenishiki, ndya tsa yan?"

¹³ U tonuko le, "Kotsu i pasaka a ili i'ya a da i wushi wa."

¹⁴ Aku asoje a roku a wece yi, "Atsu tani, ndya tsa yan?"

U tonuko le, "Kotsu i wusa uza ikebe wa. Ko i dana uza u nusa ta, kpm u nusa wa. I kawunku gai n katsupi ka de."

¹⁵ Ama gba a'ari a ka vana ta utuwa u Kirisiti Kawauwi, aku a'ari a uyawunsa a atakasuvu a le, ko Yahaya da Kawauwi ki. ¹⁶ Yahaya wushunku le gba, u danai, "Mpa gai n mini ma ma lyubugusu da, shegai uza da u la mu wa tuwa ta. Uza da mpa n ratsa n surukpa isirikatsu i akpata i a'ene a ne wa. Aya wa lyubugu da n Kulu Keri n akina. ¹⁷ Kasasu ka uwelimpke ka ne ka ta a kukere ku ne, wa wujuma ta asu u ulapa ilya vi, aku u cirangu ilya yi u tsungu i'ya a mapon. Shegai wa runukpa ta kopo ki n akinaf a da bawu a ka cimba." ¹⁸ N icun i kubari ku na ki ushani, ka Yahaya yankai ama Kadyanshi ka Shinga ka Kashila.

¹⁹ Shegai Yahaya bananai Hiridu Antiba magono a kaci ka Hiridiya, uka u vangu u ne u da u zuwai, n ukuna u cingi u roku u da u yain. ²⁰ Adama a nala u gbagiryai Yahaya a kuwa ku a'ali, u dokunki kaci ka ne unyushi u cingi u na vi.

A lyubugi Yesu

(Matiyu 3:13-17; Marku 1:9-11)

²¹ An a lyubugusi ama gba, a lyubugi dem Yesu. Tyoku da Yesu wari a kavasu, zuba u kukpai. ²² Pini nala, Kulu Keri ku cipai ara ne yavu kadya. A panai kalagatsu ka wutai a zuba, ka danai, "Ada Maku ma va ma ma ciga. Ma pana ta kayanyan n avu cika."

Nkoshi n cau n Yesu

(Matiyu 1:1-17)

²³ A'ayin a da Yesu gitai manyan ma ne, wa ta n ayen evu n kamankupa. Tyoku da kpam ama a bidyai Yesu maku ma Isuhu ma.

Isuhu maku ma Heli ma.

²⁴ Heli maku ma Matat ma.

Matat maku ma Levi ma.

Levi maku ma Malaki ma.

Malaki maku ma Yana ma.

Yana maku Isuhu ma.

²⁵ Isuhu maku ma Matiya ma.

Matiya maku ma Emos ma.

Emos maku ma Nahum ma.

Nahum maku ma Hasali ma.

Hasali maku ma Najaya ma.

²⁶ Najaya maku ma Ma'ata ma.

Ma'ata maku ma Matiya ma.

Matiya maku ma Shimeya ma.

Shimeya maku ma Isuhu ma.

Isuhu maku ma Yahuda ma.

²⁷ Yahuda maku ma Yowana ma.

Yowana maku ma Risa ma.

Risa maku ma Zerubabe ma.

Zerubabe maku ma Shayalatiya ma.

Shayalatiya maku ma Niri ma.

²⁸ Niri maku ma Malaki ma.

Malaki maku ma Adi ma.

Adi maku ma Kosuma ma.

Kosuma maku ma Alumadama ma.

Alumadama maku ma Iri ma.

²⁹ Iri maku ma Yosi ma.

Yosi maku ma Eliyaza ma.

Eliyaza maku ma Yorima ma.

Yorima maku ma Matat ma.
 Matat maku ma Levi ma.
³⁰ Levi maku ma Saminu ma.
 Saminu maku ma Yahuza ma.
 Yahuza maku ma Isuhu ma.
 Isuhu maku ma Yunam ma.
 Yunam maku ma Eliyakim ma.
³¹ Eliyakim maku ma Malaya ma.
 Malaya maku ma Mainana ma.
 Mainana maku ma Matata ma.
 Matata maku ma Natan ma.
 Natan maku ma Dawuda ma.
³² Dawuda maku ma Yese ma.
 Yese maku ma Ubida ma.
 Ubida maku ma Boza ma.
 Boza maku ma Salumuna ma.
 Salumuna maku ma Nashon ma.
³³ Nashon maku ma Aminadabu ma.
 Aminadabu maku ma Aram ma.
 Aram maku ma Hesuruna ma.
 Hesuruna maku ma Farisa ma.
 Farisa maku ma Yahuza ma.
³⁴ Yahuza maku ma Yakubu ma.
 Yakubu maku ma Ishaku ma.
 Ishaku maku ma Ibrahi ma.
 Ibrahi maku ma Tera ma.
 Tera maku ma Naho ma.
³⁵ Naho maku ma Seru ma.
 Seru maku ma Reyu ma.
 Reyu maku ma Fele ma.
 Fele maku ma Eba ma.
 Eba maku ma Shela ma.
³⁶ Shela maku ma Kenan ma.
 Kenan maku ma Afakasha ma.
 Afakasha maku ma Shem ma.
 Shem maku ma Nuhu ma.
 Nuhu maku ma Lame ma.
³⁷ Lame maku ma Metusela ma.
 Metusela maku ma Anuhu ma.
 Anuhu maku ma Jare ma.
 Jare maku ma Mahalalel ma.
 Mahalalel maku ma Kenan ma.
³⁸ Kenan maku ma Enos ma.
 Enos maku ma Shitu ma.
 Shitu maku ma Adamu† ma.
 Adamu kpam uza da u wuta† a asu u Kashila da.

4

Ukondo u Yesu

(Matiyu 4:1-11; Marku 1:12-13)

¹ Pini nala, Yesu asakai Agata a Urudu ushadangi n Kulu Keri, aku Kulu Keri ku tonoi n eyi ubana a kakamba. ² U yan ta a'ayin a amangare, Kalapansi kari yi ukonduso. A asuvu a a'ayin a nala yi u lya ko ili wa, an a'ayin yi a kotsoi, aku u panai kambulu.

³ Pini nala, Kalapansi ka tonuko yi, “Avu Maku ma Kashila ma baci, yanka katali ka na kadyanshi ka gono burodi.”

⁴ Yesu wushunku yi, “Ukorongi u da wari a Tagarada u Kashila, ‘N burodi da koshi vuma wa yan uma wa.’” ◇

⁵ Kalapansi ki ka banka yi a zuba a asu u roku, u wenishike yi gba tsugono tsu likimba, kahu a yain a'eshi rapu. ⁶ U tonukoi Yesu, “Ma naka vu ta gba tsupige n ucira u le, kpaci mpa a nakai. Ma ta n ucira u da ma naka uza da ma ciga. ⁷ Va lyaka mu baci kayala, ya woko ta i vunu gba.”

⁸ Yesu wushunku yi, “Ukorongi u da wari a Tagarada u Kashila, ‘Lyaka Magono ma Zuba Kashila ka vunu kayala, aya koshi va gbashika.’” ◇

⁹ Aku Kalapansi ka banka yi a Urishelima, u zuwa yi u shamgbai a zuba u Kuwa ku Kashila ku ugadi bilibili. U tonuko yi, “Avu Maku ma Kashila ma baci, radugu a utuwa a iyamba. ¹⁰ Kpaci ukorongi u da wari a Tagarada u Kashila, ‘Wa yanka ta atsumate a zuba a ne kadyanshi adama a vunu, a kirana n avu. ¹¹ Kpam a ka kefe vu ta a akere a le, adama a da va gbashika kune a katali.’*”

¹² Yesu wushunku yi, “A korongu ta dem, ‘Va kondo Magono ma Zuba Kashila ka vunu wa.’” ◇

¹³ An Kalapansi ka kotsoi ukonduso u ne gba, aku u asaka yi ve.

Yesu gitai manyan a Galili

(Matiyu 4:12-17; Marku 1:14-15)

¹⁴ Pini nala, Yesu gonoi a uyamba u Galili, ucira u Kulu Keri wa ta kabolo n eyi. Ukuna u ne u kyawain gba a uyamba vi. ¹⁵ U rongoi a uwenishike a agata a Kashila a le, gba ama n a naki yi tsupige.

A yuwain Yesu a Nazara

(Matiyu 13:53-58; Marku 6:1-6)

¹⁶ An Yesu tuwai a Nazara (asu u da a wo yi), aku u uwai a kagata ka Kashila kain ka Ashibi, tyoku da u cuwanakai. U yangai kushani, kotsu u yain kaneshi. ¹⁷ A naka yi tagarada u Ishaya matsumate, u barakpai tagarada vi, u cinai a asu u da a korongi: ¹⁸ “Kulu ku Magono ma Zuba ka ta kabolo na mpa, u dangasa mu n yanka aza a unambi Kadyanshi ka Shinga ka Kashila. U suku mu n tuwa n yain kadyanshi ka utatsukpa a asu u aza da a sirai, n kukpa a'eshi a arumba, n wauwa aza da a 'yanki, ¹⁹ n yain kadyanshi ka kayen ka Magono ma Zuba ma yan ili i shinga.” ◇

²⁰ U katalai tagarada vi u gonukoi a asu u uza u manyan, aku u dusuki tsara u wenishike. Gba aza da a'ari pini a kagata ka Kashila ki a gita yi akalu. ²¹ Aku u gita le utonusuko, “Ara, udani naha u shadangu de a atsuva a de.”

²² Gba le a cikpala yi, a yain majiyan ma kadyanshi ka shinga ka u yain, hal a danai, “Eyi na maku ma Isuhu ma wa?”

²³ U tonuko le, “Ya yanka mu ta tsizagadi tsu na tsi, ‘Kana ki ka aguma, tanasa kaci ka vunu.’ Wata, ‘Gba ikunesavu i'ya tsu panai vu yansai a Kafarnahum, yan i'ya dem pini na a ilyuci i vunu.’” ²⁴ Mayun da n tonuko da, matsumate ma la ma a wushuki n eyi a ilyuci n eyi a wa.

²⁵ “Shegai mayun n tonuko da, a'ayin a Iliya, nranan n da pini ushani a Isara'ila. A'ayin a da a shamkpa mini ma zuba hal ayen a tatsu n uwoto u teli,

◇ 4:4 U.M.I. 8:3. ◇ 4:8 U.M.I. 6:13. * 4:11 Wanda da Kalapansi ka ciga ka wanda Yesu a asu u na vi. Ishpa 91:11-12 u danai Kashila ka suku ta atsumate a zuba a ne a kefe vu kotsu vu tafatsa wa. Nala wa zuwa a kana vu wa, vu yan baci utengeshi vu radugi asu u bilibili. ◇ 4:12 U.M.I. 6:16. ◇ 4:19 Isha. 61:1-2.

a'ayin a da kambulu ka pige ka kimbai gba uyamba vi. ²⁶ Gba n nala, a suku Iliya a asu ko uza a asuvu a le wa, she a asu u marana ma mari a Zarafatu a uyamba u Sida. ²⁷ A'ayin a Elisha† matsumate, a yan ta nkutu ushani a uyamba u Isara'ila. Uza wa tani la uza da a tanasai wa, she Na'aman† koshi, vuma u uyamba u Suriya.” ²⁸

²⁸ Ama da a'ari pini a kagata ka Kashila ki a panai upan, an a panai nala vi. ²⁹ Aku a 'yangai a wutukpa yi a uroto u ilyuci. A banka yi a zuba u masasa ma mari evu n ilyuci yi, kotsu a varangu yi a iyamba. ³⁰ Shegai u wurai a mere ma le, u yain nwalu n ne.

Yesu wutukpai ityoni i cingi
(Matiyu 7:28-29; Marku 1:21-28)

³¹ Pini nala, Yesu banai a Kafarnahum, ilyuci i roku a uyamba u Galili, wari le a uwenishike kain ka Ashibi. ³² A yain majiyan n uwenishike u ne, kpaci kadyanshi ka ne n ucira u da kari.

³³ A kagata ka Kashila ki tani, uza u ityoni i cingi u da pini. Aku u 'yangasai kalagatsu ka ne n ucira, u salai, ³⁴ “Wayai! Ndayi i birika vu n gtsu, Yesu uza u Nazara? Tuwa da vu tuwai vu wuna tsu? N reve ta uza da wari. Uza u uwuluki u nala vi u da u Kashila.”

³⁵ Aku Yesu barana yi, u da, “Pa da bini! Pecemgbene n eyi!” Aku ityoni i cingi yi i varangu yi a iyamba a mere ma le, i pecemgbenei n eyi. U yanka yi tani ukuna u cingi wa.

³⁶ A yain majiyan gba le, a ka dansa utyoku u le, “Icun i kadyanshi i eni i'ya na vi? Ka na n ucira n tsupige, hal u tsu barana ityoni i cingi, aku a wuta?” ³⁷ Ukuna u ne tani u tamburai ko nte wa a uyamba vi.

Yesu tanasai koku u Bituru
(Matiyu 8:14-17; Marku 1:29-34)

³⁸ Aku Yesu asakai kagata ka Kashila ki, u uwai a kuwa ku Bituru. Mma u uka u Bituru tani wa ta n usudugbi u ikyamba, aku a folo yi u tanasa yi. ³⁹ U shamgbai evu n kaci ka ne, u baranai mabala mi, aku ma asaka yi. Kute-kute, u 'yangai u gita le uyanka manyan.

⁴⁰ An kaara ka rukpai, gba aza da a'ari n aza a mabala icun kau-kau, a tuwusuka le a asu u ne. Aku u tadangusuku le akere a a'aci a le, u tanasa le. ⁴¹ Ityoni i cingi kpam i wutai a asu u ama ushani, a'ari iyoroli n a dansi, “Avu Maku ma Kashila ma!”

Shegai u barana le, u fishinka le kadyanshi, kpaci a reve ta eyi Kirisiti Kawauwi da.

Yesu yain ku'ari a Galili
(Marku 1:35-39)

⁴² An kain ka wansai, Yesu wutai u banai a asu u da bawu uza wari pini. Aku kakuma ka ama kari yi uzama, a banai a asu u da wari. Uciga u le u da a shamkpa yi, kotsu u asaka le wa. ⁴³ Shegai u tonuko le, “U kana ta n yain kadyanshi ka tsugono tsu Kashila a ilyuci i'ya i buwai, kpaci adama a nala a da a suku mu.” ⁴⁴ Aku u lyai kapala n u yanyi ku'ari a agata a Kashila a uyamba u Yahuda.†

◇ 4:26 1 Ngo. 17:1-16. ◇ 4:27 2 Ngo. 5:1-14. † 4:44 Akorongi a cau a roku aza da a purai a tagarada u Luka a korongu ta “Galili.”

5

*Yesu isaḡ atoni a kagita
(Matiyu 4:18-22; Marku 1:16-20)*

¹ Kain ka te, Yesu wari kushani a ikengi i Kushiva ku Galili,* kakuma ka ama ka gbaḡaryangu yi, a'ari upana kadyanshi ka Kashila. ² U wenei a'atsu a re a da akani a adan a asakaḡ ikengi i kushiva yi. A'ari ubacangusu ibilili i le. ³ Aku u ba u uwai a asuvu a kpatsu ku Simo. An u uwai a asuvu, u tonukoi Simo jebe u vinga kpatsu ki kenu u asaka ikengi i kushiva yi. Aku u dusuki u kanaḡ uwenishike ama, eyi pini a asuvu a kpatsu ki.

⁴ An u kotsoi kadyanshi, u tonukoi Simo, “Uka kpatsu ki a asu u da wari n kadaka, kotsu i vutala ibilili i de i kana adan.”

⁵ Simo wushunku yi, “Uzakuwa, nte kain ka wansa tsu pini na tsari uyan manyan, kpm ko i te tsu kana wa. Shegai an u wokoi vu danai nala, ma vutala ta ibilili yi.”

⁶ An a yain nala, a kanaḡ adan ushani, hal ibilili i le i kanaḡ ukidasa. ⁷ Adama a nala, a isaḡ atoku a le a da a'ari a kpatsu ku ire ki a tuwa a banga le. A tuwai a shadangusi a'atsu yi a re gba n adan, hal a'atsu yi a yain yavu a ka shumbugu.

⁸ Pini nala, an Simo uza da a ka isaḡ Bituru wenei nala, u kudangi a kapala ka Yesu, u danai, “Asheku, batsa pini dan na mpa, kpaci mpa uza u unyushi u cingi u da.” ⁹ Ili i'ya i zuwai tani, eyi n atoku a ne a yan ta majiyan, an a kanaḡ adan nala. ¹⁰ Nala tani kpm dem Yakubu n Yahaya, mmuku n Zabidi, atoku a manyan a Simo.

Yesu tonukoi Simo, “Pana uwonvo wa. Ili i'ya i bidyai gogo-na naha ubana a kapala, ma gonuko vu ta uza da wa tukuso ama.” ¹¹ A wutukpai a'atsu a le a kagida, aku a asakaḡ gba ili i'ya a'ari n i'ya, a tono yi.

*Yesu tanasai makutu
(Matiyu 8:1-4; Marku 1:40-45)*

¹² Kain ka te, Yesu wari a ilyuci i roku a uyamba u nala vi, aku vuma roku, uza u mḡala n tsukutu, u tuwai ara ne. An u wenei Yesu, u kudangi a kapala ka ne, u folo yi u da, “Asheku, vu wushuku baci, va ta n ucira u da va tanasa mu.”

¹³ Yesu barakpai kukere, u sawa yi, u da, “N wushuku ta, tana.” Kute-kute, tsukutu tsi tsu asaka yi.

¹⁴ U ronoḡ vuma vi atsvu, u da, “Kotsu vu tonuko uza wa, shegai wala vu ba vu wenike kaci ka vunu a asu u kadarakpi. Kpm vu naka kune tyoku da Musa danai a yain, adama a da vu tanaḡ, tsara ama a reve n u da.” ◊

¹⁵ Shegai gba n nala, kadyanshi ka Yesu kari a utambura, hal kakuma ka ama ushani ka tuwusaḡ ka panaḡa yi, tsara a tanasa mḡala n le. ¹⁶ Shegai u tsu bana ta a asu u da bawu ama a'ari, n u yanyi kavasu.

*Yesu tanasai kawunu
(Matiyu 9:1-8; Marku 2:1-12)*

¹⁷ Kain ka te, an Yesu wari a uwenishike, Afarishi n awenishiki a Mele a roku a'a ta pini ndishi. Aza da a wutai gba a ilyuci i uyamba u Galili n aza a Yahuda n Urishelima. Kpm ucira u Magono ma Zuba u utanasu u mḡala wa ta n eyi. ¹⁸ Ama roku a tuwai n kawunu, a canga yi a kajiba. A ka ciga a uka yi a kunu, tsara a zuwa yi a kapala ka Yesu. ¹⁹ An a kpadai utsara ure u da a ka uka yi, adama a kakuma ka ama, a yuwai a zuba u kukpa. A dapai kukpa ki, aku a zuralakpai vuma vi a mere ma kakuma ki, pini a kapala ka Yesu.

* 5:1 N Tsheline, a korongu ta “Kushiva ku Janisara” a tsu isaḡ ta dem ka “Kushiva ku Galili.” ◊ 5:14 Adkp. 14:1-32.

²⁰ An Yesu wenei upityanangu u le, u da, “Uza u va, a cimbusuka vu de unyushi u cingi u vunu.”

²¹ Aku awenishiki a Mele n Afarishi yi a gitai uyawunsa a atakasuvu a le, “Ucun u vuma u eni u da na n uyansaka Kashiḷa kadyanshi ka cingi naha? Ya wa fuda u cimbusa unyushi u cingi? She Kashiḷa koshi.”

²² Shegai an Yesu revei tyoku da a ka yawunsa, u wece le, “Ndyā i zuwai ya yawunsa naha a atakasuvu a de? ²³ Ndyā i lai shana u da a ka dana, ‘A cimbusa de unyushi u cingi u vunu,’ ko, ‘Yanga vu wala?’ ²⁴ Kondoi na, kotsu i reve an mpa Maku ma Vuma mari n ucira u da ma cimbusa unyushi u cingi a likimba.” U tonukoi kawunu ki, “N tonuko vu, ‘yanga vu bidya kajiba ka vunu vu wala a kuwa.’ ²⁵ Kute-kute a kapala ka le, u ‘yanga i bidyai kajiba ka ne. U lazai a kuwa n u cikpali Kashiḷa. ²⁶ A yain majiyan cika, gba kakuma ki ka rongoi ucikpalasa Kashiḷa, uwonvo kpam u kana le, a danai, “Ara tsu wene ta ukuna u savu.”

U'isa u Levi

(Matiyu 9:9-13; Marku 2:13-17)

²⁷ An nala u wurai, aku Yesu wutaḷi. Pini nala, u wenei kawushi ka utafa ka roku uza u kala Levi. U cina yi ndishi a kakinda ka uwusha u utafa ka ne. Aku u tonuko yi, “Tono mu.” ²⁸ U asaka ko ndya wa, u ‘yanga i tonu yi.

²⁹ Levi foḅusuko yi abiki a pige a kuwa ku ne. Kpam awushi a utafa a roku a da dem pini ushani n ama roku a ka lya kaḅolo n ele. ³⁰ Aku Afarishi n awenishiki a Mele a ka yanka atoni a ne tsali, a danai, “Ndyā i zuwai ya lya kaḅolo n awushi a utafa n aza a unyushi u cingi?”

³¹ Yesu wushunku le, “Aza da a'ari n alafiya a ka ciga uza u aguma wa, she aza a mḅala. ³² N tuwa adama a da ma isa aza a maci wa, shegai adama a aza a unyushi u cingi, tsara a kpatala.”

Keci a kaci ka kakuli

(Matiyu 9:14-17; Marku 2:18-22)

³³ A tonukoi Yesu, “Atoni a Yahaya a tsu yansa ta kakuli n kvasu, nala dem atoni a Afarishi, shegai ndya i zuwai atoni a vunu a ka lya n a soyi?”

³⁴ U wece le, “Amoci a asu u abiki a iyolo a tsu yan kakuli, a ka yan baci abiki kaḅolo n valisavu vi? ³⁵ A'ayin a'a ta a utuwa a da a ka bidya valisavu vi a mere ma le, a'ayin a nala a da a ka yan kakuli.”

³⁶ U tonuko le kpam agisani a na yi, u danai, “Uza wa kara kakashi a kunya ku savu, aku u padara ka a kunya ku cau wa. U yan baci nala, wa nangasa ta ku savu ki. Kpam kakashi ka savu ka a padarai a kunya ku cau ki ka rotso ka wa.

³⁷ “Vuma wa tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka ukpan ka cau wa. U yan baci nala, ma tasa ta kadele ki ma wotsongu. Kadele ki tani ka namgba. ³⁸ Shegai a tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka ukpan ka savu. ³⁹ Kpam uza wa la wa so mini ma cinwi ma cau, aku u dana wa ciga ma savu wa. Kpaci wa dana ta, ‘Ma cau mi ma la ta ma savu mi tsulobo.’”

6

Yesu da Asheku a kain ka Ashibi

(Matiyu 12:1-8; Marku 2:23-28)

¹ Kain ka te n kain ka Ashibi, Yesu wa wura ashina a ilya kaḅolo n atoni a ne, pini nala, atoni yi a gitai ukodusu aratu a ilya n a yuruwi n a takumi.

² Afarishi a roku a danai, “Ndyā i zuwai ya yan ili i'ya i nangasai mele ma Ashibi?”

³ Yesu wushunku le, “Edā kotsu i yan k̄aneshi u ili i'ya Dawuda yain, a'ayin a dā u panai kambulu, eyi n aje a nwalu a ne wa? ⁴ An u uwai a Kuwa ku Kashilā, u bidyai iburodi i uwulukpi u takumai. Ili i'ya adarakpi a dā koshi a wushunki a takuma. Kpam u nakai aje nwalu n ne i roku.” ⁵ Pini nala, u tonoko le, “Maku ma Vuma ma Asheku a kain ka Ashibi.”

Uza dā ili i soi kukere

(Matiyu 12:9-14; Marku 3:1-6)

⁶ Kain ka Ashibi ka roku, Yesu uwai a kagata ka Kashilā wari a uwenishike. Pini a asuvu yi, uza roku u dā pini uza dā ili i soi kukere ku ulyaki ku ne. ⁷ Aku awenishiki a Mele n Afarishi a ka putsā yi ko wa t̄anasa yi n kain ka Ashibi ki, kotsu a tsarā unyushi u dā a ka ba a sapula yi. ⁸ Eyi tani u revei uyawunsa u le, aku u tonokoi vuma vi, “Yangā vu shamgba a mere.” Aku u 'yangai u shamgbai.

⁹ U tonoko le, “Ma wece dā, ndya i'ari dere kain ka Ashibi? A yain ili i shinga, ko a yain i cingi? A wauwa uma, ko a wuna u dā?”

¹⁰ Aku u lingana le gba le, u tonokoi vuma vi, “Barakpa kukere ku vunu.” U barakpai kukere ki, aku ku t̄anai. ¹¹ A panai upan cika, a gitai usheshe tyoku dā a ka yan n Yesu.

Yesu dangasai atoni kupa n ama a re

(Matiyu 10:1-4; Marku 3:13-19)

¹² A'ayin a nala yi, Yesu wutai u yuwai masasa tsarā u yain kvasu. U rongoi uyan kvasu ubana a asu u Kashilā hal kain ka wansai. ¹³ An kain ka wansai, u isaī atoni a ne, aku u dangasai kupa n ama a re a asuvu a le, u isa le asuki. ¹⁴ Alya Simo (uza dā u isaī Bituru) n utoku u ne Andurawu n Yakubu, n Yahaya, n Filibu, n Batalamawu. ¹⁵ U dangasa t̄a dem Matiyo, n Toma n Yakubu maku ma Halfa, n Simo uza dā a ka isa Ziloti. ¹⁶ U dangasai kpam Yahuza maku ma Yakubu, n Yahuza Isikariyoti uza dā u tuwai u neke yi.

Yesu yanka t̄a ama ushani manyan

(Matiyu 4:23-25)

¹⁷ Aku u gidalai kaḅolo n ele, u shamgbai a asu u dā wari kateshe. Kakuma ka atoni a ne, n kakuma ka ama ushani a tuwai a panaka yi, tsarā a t̄anasa le. A wutusai a uyamba u Yahuda n Urishelima, n aza dā a'ari a Taya n Sida u unā u kushiva. ¹⁸ N aza dā ityoni i cingi ya yan mavura dem, a t̄anasa le. ¹⁹ Gba ama yi a ka ciga a sawusa yi, kpaci ucira wa wutusa t̄a a asuvu a ne, u t̄anasa le gba le.

Unā u shinga n u cingi

(Matiyu 5:1-12)

²⁰ Aku Yesu gadigbai kaci ka ne, u weḅelei atoni a ne, u danai: “Edā aza a unā u shinga a dā, edā aza a unambi, kpaci tsugono tsu Kashilā tsu de tsa. ²¹ Edā aza a unā u shinga a dā, edā aza dā ya yan kambulu gogo-na, kpaci a ka cuwat̄angu dā t̄a. Edā aza a unā u shinga a dā, edā aza dā ya sa gogo-na, kpaci ya dososo t̄a. ²² Edā aza a unā u shinga dā, a'ayin a dā ama a 'yuwan dā, a wutukpa dā a asuvu a le, a wisha dā, a panai icadi i de adama a va Maku ma Vuma.

²³ “Pelei a kain ki, i radugusu n mazanga, kpaci katsupi ka malen ma manyan ma de ka t̄a ushani a zuba. Nala dem akaya a le a yankai ntsumate.

²⁴ “Shegai ter de edā aza a utsari, kpaci i wusha de upana u kayanyan u de. ²⁵ Ter de, edā aza da i'ari n ucuwi gogo-na, kpaci ya tuwa ta i yain kambulu. Ter de, edā aza da ya dosuso gogo-na, kpaci ya nangba ta katsuma, kpmam i sai. ²⁶ Ter de, edā aza da ama a ka cikpalasa, kpaci nala dem akaya a le a cikpalasai nsumate n kaban.”

Ciga atokulalu a vunū

(Matiyu 5:38-48; Matiyo 7:12)

²⁷ Yesu doki u danai, “Shegai n tonuko da, edā aza da ya panaka mu, i cigi atokulalu a de, i yanka aza da a 'yuwan da ukuna u shinga. ²⁸ I zuwuka aza da a ka wishisa da unā u shinga. Aza da a ka kovo da kpmam i yanka le kavasū. ²⁹ Uza da u basa vu a kagbaguzu ka te, kpatalaka yi ka ire ki. Uza da u wusa vu kunya, kotsu vu fishinka yi matogo ma vunū wa. ³⁰ Gba uza da baci u folo vu ili, u naka yi. Uza da baci kpmam u wusa vu ucanga, kotsu vu boli i'ya wa. ³¹ Yankai ama tyoku da ya ciga a yanka da.

³² “Aza da a ka ciga da alyā baci ya ciga koshi, katsupi ka malen ma manyan ka eni ka ya tsara? Ko aza a unyushi u cingi dem a ka ciga ta aza da a ka ciga le. ³³ Aza da baci a ka yansa ka da ukuna u shinga a da baci ya yanka ukuna u shinga koshi, katsupi ka malen ma manyan ka eni ka i'ari n ka? Ko aza a unyushi u cingi dem nala a ka yansa. ³⁴ Kpmam aza da baci i wenei a ka tuwa a tsupa da a da baci ya naka akopi, katsupi ka malen ma manyan ka eni ka i'ari n ka? Ko aza a unyushi u cingi dem, a tsu naka ta aza a unyushi u cingi akopi, tsara a tsupa le dere. ³⁵ Shegai i cigi atokulalu a de, i yanka le ukuna u shinga. Naka akopi, kotsu i zuwa a'eshi a tsupa da wa. Katsupi ka malen ma manyan ma de kpmam ka yan ta ushani. Ya woko ta kpmam mmuku n Kashila ka Zuba, kpaci eyi uza u ukuna u shinga u da a asu u aza da bawu a tsu cikpa n aza a cingi. ³⁶ I woko aza a asuvayali, tyoku da Tata u de wari uza u asuvayali.”

Kotsu i taɗanku ko uza u unyushi wa

(Matiyu 7:1-5)

³⁷ Yesu doki u danai, “Kotsu i taɗanku uza unyushi wa, adama a da a ka taɗanku da dem. I kidaga uza ugana wa, adama a da a ka kidaga da dem. I cimbusa unyushi u da a yanka da, kotsu a cimbusu da dem. ³⁸ Naka, kotsu a naka da dem: kakundatsu ka shinga ka a shadangi, a sovono, a colukpoi hal ka wotsongusu. Aku a tsunku da a matogo. Kakundatsu ka i kundunki ka a kundunku da.”

³⁹ U yanka le agisani a roku u danai, “Karumba ka fuda ka rono utoku u ne karumba? Ama a re a le gba she a rukpa a kadaka wa? ⁴⁰ Karotsongishi ka tsu la kawenishiki ka ne wa. Shegai uza da baci a wenishikei mai, she u woko tyoku u kawenishiki ka ne.

⁴¹ “Nda i zuwai va wunya macuku ma kenukulu ma mari a keshi ka utoku u vunū, aku va kpaɗai ukirana n kagbukulu ka kari a keshi ka vunū? ⁴² Nida va fuda va tonuko utoku vunū, 'Utoku u va, asaka n takpa vu macuku ma mari a keshi ka vunū,' avu tani vu wene kagbukulu ka kari a keshi ka vunū wa? Avu uza maci u kaban, gita ve vu takpa kagbukulu ka kari a keshi ka utoku u vunū.”

Maɗanga n ilimaci i ne

(Matiyu 7:16-20; Matiyo 12:33-35)

⁴³ Yesu doki u danai, “Maɗanga ma shinga ma la ma ma matsa ilimaci i cingi wa, maɗanga ma cingi ma tani la ma ma matsa ilimaci i shinga wa.

⁴⁴ Kpaci maɗanga dem, a ilimaci i ne i'ya a tsu reve ma. A tsu ta ilimaci i

kapopi a kawana wa, ko kpm cinwi a kaworo wa. ⁴⁵ Vuma u maci u tsu wutukpā tā ili i'ya i'ari i shinga a katakasuvu ka shinga ka ne. Vuma u cingi tani a asuvu a katakasuvu ka ne ka u tsu wutukpā ili i cingi. Kpaci ili i ushani i'ya i'ari a katakasuvu ka vuma, i'ya u tsu dansa.”

Amai a a'ruwa ama a re

(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶ Yesu doki u danai, “Adama a iyen a da ya isā mu ‘Asheku, Asheku,’ kpm ya yan tani ili i'ya n tonuko dā i yain wa? ⁴⁷ Gbā uza da baci u tuwai ara va, wa panāka mu, aku wa tonu u dani u va, ma wenike dā tā ucun u ne. ⁴⁸ Wā tā tyoku u uza da wa ma kuwa, u gavāi lyungu-lyungu, aku u zuwai cuku tsi a katali ka upeti. An agatā a wayai, mini ma agatā ma lapai ubana a kuwa ki. Shegai ma gbādā ka wa, kpaci a ma tā ka mai. ⁴⁹ Shegai uza da u panai kadyanshi ka va u 'yuwain ka uyanka manyan, wā tā tyoku u uza da u mai kuwa a kayala, bawu u zuwai cuku tsu maci. A'ayin a da mini ma agatā ma lapai ka, kute-kute aku ku rukpaī ku yuruwai yukuyuku.”

7

Upityanangu u katigi

(Matiyu 8:5-13)

¹ An Yesu kotsoi udansa ukuna u da wa ciga u dana a kapala ka ama ki, u uwai a Kafarnahum. ² A ilyuci yi, katigi ka aza a Roma ka roku ka pini, uza da kagbashi ka ne kari a unā u ukpa, kpm wa ciga yi wa wa. ³ An u panai ukuna u Yesu, u sukunku yi nkoshi n Yahuda n roku, wa folo yi u tuwā u tanasakā yi kagbashi ka ne. ⁴ A'ayin a da a rawai ara ne, a folo yi cika, a da, “Vuma u na u rawa tā vu yanka yi ili i na yi. ⁵ Kpaci wa ciga tā ukuna u tsunu, hal u maka tsu kagata ka Kashilā.” ⁶ An u panai nala, u lazai kaḅolo n ele.

Shegai an a yain evu n kuwa ki, aku katigi ki ka suki aje a ne a ba a tonuko yi, “Asheku, dambula kaci ka vunu vu tuwā a kuwa ku va wa. Kpaci n rawa va uwa a kuwa ku va wa. ⁷ Nala kpm n wenei n ratsa n tuwā a asu u da vari wa. Shegai dana ukuna koshi, kagbashi ka va ka tanā tā. ⁸ N reve tā nala kpaci mpa vuma da wari a kere ka ucira ka, kpm mā tā n asoje a kere ka va. N tsu tonuko tā uza u na, ‘Wala,’ aku tani u wala. N tonuko uza u nide, ‘Tuwā,’ aku tani u tuwā. N tonuko kagbashi ka va, ‘Yan naha,’ aku tani u yain.”

⁹ An Yesu panai nala, u yain majiyan a kaci ka ne. Aku u yiralakpaī u kondoi kakumā ka ama ka ka tonu yi vi, aku u tonuko le, “Mayun n tonuko dā, ko a asuvu a Isara'ila n wene ucun u upityanangu u pige naha wa.” ¹⁰ An aza da a suki vi a gonoi a kuwa, a cinai kagbashi ki ka tanā de.

Yesu 'yangasai maku ma maranā

¹¹ An a tsarai a barakpaī kenu, u banai a ilyuci i roku i'ya a ka isā Nayim. Aku atoni a ne n kakumā ka ama ka banai kaḅolo n eyi. ¹² An u yain evu n utsutsu u ilyuci vi, u wenei a cangai kalobo ka roku kakushe, aya tani utyoku u ne a asu u mma u ne. Mma u ne kpm maranā ma. Ama a ilyuci yi ushani a'ā tā kaḅolo n maranā mi. ¹³ An Asheku a wene yi, asuvayali a kanā yi, u tonuko yi, “Sā wa.”

¹⁴ Aku u rabāi u sawai ili i'ya a cankai kakushe ki, aku aza da a cangai i'ya vi a shangbai a asu u te. Aku u danai, “Kalobo, n da vu 'yangā.” ¹⁵ Kakushe ki ka 'yangai ka dusuki ka kanāi kadyanshi. Aku Yesu nakā yi mma u ne.

¹⁶ Gbā le a panai uwonvo, aku a cikpalai Kashilā a ka dansa, “Matsumate ma pige ma wutā de a asuvu a tsunu. Kpm Kashilā ka tuwā de ka banga

ama a ne.”¹⁷ Ama a rongoi kadyanshi ka ili i'ya Yesu yain na vi gbā uyamba u Yahuda n iyamba i'ya i kyawain u da.

Yesu n Yahaya Kalyuḅugi
(Matiyu 11:2-19)

¹⁸ A'ari pini, atoni a Yahaya a tonuko yi gbā ukuna u Yesu. ¹⁹ Aku Yahaya isa'i atoni a ne ama a re, u suku le a asu u Asheku, a wece yi, “Ada uza da wa tuwa vi, ko tsu vana uza roku?”

²⁰ An ama yi a tuwai ara Yesu, a tonuko yi, “Yahaya Kalyuḅugi da u suku tsu ara vunu, u da, ‘Ada va tuwa vi, ko tsu vana uza roku?’”

²¹ A'ayin a nala yi tani, Yesu tanaṣa ta ama ushani aza a m6ala icun kau-kau n aza a ityoni i cingi. Kpam arumba ushani a wene ta asu. ²² Yesu wushunku le, “Walai i ba i tonuko Yahaya ili i'ya i wenei, n i'ya i panai. Arumba a wene ta asu, awunu a wala ta, nkufu n tana ta, agulani a pana ta, akushe a 'yanga ta n uma. A yanka ta aza a unambi ku'ari ku Kadyanshi ka Shinga. ²³ I tonuko yi kpam, ‘Uza da baci bawu u taḁatsai adama a va, uza u una u shinga u da.’

²⁴ An atsumate a Yahaya yi a lazai, Yesu kana'i uyanka ama kadyanshi ka Yahaya, “An i banai a kakamba ki, ndya ya ciga i wene? Asomini a da uwule u tsu purusa a asu u da baci dem u lapanai, ko iyen? ²⁵ Ko vuma da u ukai aminya a ikebe, aya ya ciga i wene? A'a. A a'e'bile a ngono a da aza da a ka ukusa aminya a shinga, n a pani kayanyan a'ari, shegai a kakamba wa.

²⁶ Matsumate ma ya bolo uwene? Eye, kpam u la ta matsumate. ²⁷ Yahaya da gai Tagarḁa u Kashila wa dansaka vi, an a danai, ‘Ma suku ta katsumate ka va a kapala ka vunu, uza da wa lapuluka vu ure.’ ²⁸ N tonuko da gbā a asuvu a ama da aka a matsai, uza wa la u la yi wa. Shegai gbā n nala, uza u kenukulu gbā a asuvu a tsugono tsu Kashila u la yi ta.”

²⁹ (An ama, hal gban n awushi a utafa a da a'ari pini a panai nala, a wushuki an uyan u ukuna u Kashila u da ili i maci. An u wokoi a wushuki Yahaya lyuḅugusu le. ³⁰ Shegai Afarishi n arevi a Mele a 'yuwain ili i'ya Kashila ka ciga le n i'ya; an a 'yuwain u lyuḅugusu le.)

³¹ Yesu danai, “N iyen i'ya ma ratsanaka ama a gogo-na? Ndyawa a rotsoi? ³² Icun yi mmuku n da mari a kuden ndishi, n a ikamgbani da a'ari. N a dani, ‘Tsu fulaka da ta ugbali u mazanga, shegai i 'yuwain kuje. Tsu shipai ushipa u ukpa, shegai i sa wa.’

³³ “Kpaci Yahaya Kalyuḅugi tuwai u la6a ulya ilikulya wa, u so tani mini ma cinwi wa, aku i danai, ‘Wa ta n ityoni i cingi.’ ³⁴ An mpa Maku ma Vuma ma lya na n soyi, aku i danai, ‘Kalyai ka n kasoi, kpam kaje ka aza a uwusha utafa n aza a unyushi u cingi ka.’ ³⁵ Shegai ama a ka wene ta tyoku da ugboji u Kashila wari mai a asu u aza da a ka tono yi.”

Yesu a kuwa ku Simo Kafarishi

³⁶ Kafarishi ka roku uza u kala Simo, u libanai Yesu ulya ilikulya. Aku u banai a dusuki ulya u ilikulya vi. ³⁷ Uka roku, uza u unyushi a ilyuci yi, u panai a da aya pini de wa lya ilikulya a kuwa ku Kafarishi ki. Aku u tukoi majaju ma shinga ma a shadangi n manivi ma magulani ma ikebe cika. ³⁸ U kudangi a a'ene a Yesu wa sa, aku u rekpishei a'ene yi n meshi, u yansasai ma n kenji ka ne. U rongoi a uwobuso a'ene yi, aku u tsunki a da manivi mi.

³⁹ Pini nala, an Kafarishi ka ka libanai Yesu ulya u ilikulya vi u wenei nala, u danai a katakasuvu ka ne, “A da baci vuma u na matsumate ma, wari wa reve ta ko ucun u uka u eni u da wa sawusa yi vi; kpaci uza u unyushi u cingi u da.”

⁴⁰ Yesu wushunku yi, “Simo, mā tā n ili i'ya ma tonuko vu.”

U wushuki, “Kawenishiki, tonuko mu.”

⁴¹ Yesu danai, “Vuma roku u dā u kopuki ama roku ama a re ikebe, uza u te ikebe i'ya uza wa yan manyan ma uwoto* kamanga, uza u te tani amangarenkupa. ⁴² Ama a re a le gb̄a a tsarā ikebe i utsupuka wa. Adama a nala u tonuko le a āsansā n i'ya. Asuvu a le ya wa laka uciga vuma vi?”

⁴³ U wushuki, “A uwene u vā, uza dā kutan ku ne ku lai ushani.”

Yesu danai, “Vu wushuku tā mai.”

⁴⁴ U yiralakpai a asu u uka vi, aku u tonukoi Simo, “Vu wene ili i'ya uka u na vi wa yanka mu? An n uwai a kuwa ku vunu, vu ne mu mini ma ma bacangusu a'ene a vā wa, shegai eyi bacangusu mu a dā de n meshi ma ne. U yansasai a dā kpm̄ n kenji ka ne. ⁴⁵ Vu ryabusa mu n uwambatsa wa, shegai uka u na an n uwai a kuwa ku vunu, u asākā uwōbuso a'ene a vā wa. ⁴⁶ Vu tsunku kaci ka vā manivi wa, shegai eyi tani manivi ma magulāni ma u tsunki a'ene a vā. ⁴⁷ Adama a nala, n tonuko vu, a cimbusukā yi de unyushi u cingi u ushani u ne, kpaci u wenike tā uciga u pige. Uza dā baci a cimbusukāi kenu, uciga u kenu u dā u wenikei.”

⁴⁸ Aku Yesu tonukoi uka vi, “A cimbusukā vu de unyushi u cingi u vunu.”

⁴⁹ Aza dā a'ari pini a asu u ulya ilikulya kābolo n eyi vi, a gitai udansa a atakasuvu a le, “Ucun u vuma u eni u dā naha, hal wa cimbusukā uza unyushi u cingi?”

⁵⁰ U tonukoi uka vi, “Upityanangu u vunu, u wauwa vu de. Wala ili i vunu.”

8

Aka a roku a dā a tonoi Yesu

¹ A barakpā wa, Yesu kyawunsai ilyuci n une n u yanyi kūbari. Wa yan kadyanshi ka tsugono tsu Kashila. Kupanamere† vi a'ā tā kābolo n eyi, ² n aka a roku aza dā a pecei n ityoni i cingi nā m̄balā n le kpm̄. Asuvu a le alya Meri, uza dā a ka isā Magadaliya, uza dā a wutukpai ityoni i cingi i shindere a asuvu a ne. ³ Yuwana uka u Kuza (uza dā wāri kābangā ka Hiridu), n Suzana dem a tono yi tā, kābolo pini n aka a roku ushani. Gb̄ā aka a na yi a b̄angā le tā n ili i kukere i le.

Agisani a uza dā u wacangusi icun

(Matiyu 13:1-9; Marku 4:1-9)

⁴ An kakumā ka ama ka bolongi, ama a'ari u tuwusā ara Yesu ilyuci ilyuci. Aku u tonuko le agisani, ⁵ “Kacimbi ka ka banai uce. A'ayin a dā wāri a wacangusu icun yi, aku i roku i rukpusai a ure. A kpatsai i'ya, nnu kpm̄ n kādasai. ⁶ I roku kpm̄ i rukpai a atali. An i wutai aku i ekpei, kpaci kutan u kā pini wa. ⁷ I roku kpm̄ i rukpai a awana. An a gbonguroi kābolo, awana yi a sapsai i'ya. ⁸ I roku kpm̄ i rukpai a iyamba i shinga, i gbonguroi, i yain mmuku amangatawun-amangatawun hal i lai tyoku dā a cei.”

An u danai nala, aku u 'yangasai kalagatsu, u danai, “Gb̄ā uza dā wāri n atsvu u upana, u pana.”

Kalen ka agisani ki

(Matiyu 13:10-17; Marku 4:10-12)

⁹ Atoni a Yesu a wece yi kalen ka agisani ki. ¹⁰ Aku u danai, “Edā a wushunku dā tā i reve ukuna u dā wāri a asuvu a tsugono tsu Kashila. Shegai aza dā a buwai, she n agisani. Kpaci tyoku dā wāri ukorongi, † ‘A uwene a ka

* **7:41** Akorongi a cau a cau a kagitā a korongu tā “ikebe i azurufa 500.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga. † **8:10** Isha. 6:9.

wene ta, shegai a ka reve ili i'ya a wenei vi wa; a upana kpm a ka pana ta, shegai a ka reve ili i'ya a panai vi wa.'

*Yesu wutukpai kalen ka agisani ki
(Matiyu 13:18-23; Marku 4:13-20)*

¹¹ "Kalen ka agisani ki ka na: icun yi ukuna u tsugono tsu Kashila u da. ¹² Iacun i'ya i rukpai a ure, alya aza da a panai ukuna u tsugono tsu Kashila vi. Aku Kalapansi ka wusai u da a atakasuvu a le, tsara a pityanangu n Kashila a tsara iwauwi wa. ¹³ I atali yi tani, alya aza da a pana baci ukuna vi, aku a wushi u da n ipeli, shegai a'a n alu wa. A barakpa n uwushuku wa, an a'ayin a ukondo a tuwai, aku a lazai a rukpai. ¹⁴ I'ya i rukpai a asuvu a awana tani, alya aza da a panai ukuna u tsugono tsu Kashila vi. An a yain a'ayin kenu, aku kadambula ka likimba, n utsari, n upana kayanyan ka likimba ka gbagbala le, hal a kpadai uyan ili i maci. ¹⁵ I'ya a cei a uyamba u shinga, alya ama a maci, aza da a panai ukuna u tsugono tsu Kashila vi. A kana u da gbam-gbam a atakasuvu a le, a kawunki n u da pini, a gbonguroi, a nakai mmuku."

*Macikalu ukimbi n kabelu
(Marku 4:21-25)*

¹⁶ Yesu doki u danai, "Uza wa la wa sapa macikalu aku u kimba ma n kabelu wa, ko kpm u zuwa ma a kere ka ivamkpatu wa. Shegai u zuwa ma a kashamkpatu ka ne, adama a aza da a ka uwa a wene katyashi. ¹⁷ I'ya baci dem i'ari usokongi, a ka kpada i'ya uwutukpa wa. Ukuna wa kpm la u da wa kpada u wuta a kateshe wa. ¹⁸ Kiranai n i'ya ya pana. Uza da wari n ili, aya a tsu doku. Uza da bawu wari n ili, maku ma ili ma wa wundya wari n ma vi, a ka wusa yi ta i'ya."

*Mma n a'angu Yesu
(Matiyu 12:46-50; Marku 3:31-35)*

¹⁹ Mma n a'angu Yesu a tuwai a asu u ne, shegai a fuda a rawa a asu u ne wa, adama a kakuma. ²⁰ Aku a tonuko yi, "Mma u vunu n a'angu a vunu alya de kushani a uwotsu, a ka ciga a wene vu."
²¹ U wushunku le, "Aza da a tsu pana kadyanshi ka Kashila a kirana n ka, alya mma u va n a'angu a va."

*Yesu vakunki abali
(Matiyu 8:23-27; Marku 4:35-41)*

²² Kain ka te, Yesu uwai a kpatu n atoni a ne. U tonuko le, "Tsu pasamgbana upashi u nide." Aku a uwai a kpatu ki a lazai. ²³ A'ari a asuvu a nwalu, aku alavu a pura yi. Uwule n abali a 'yangai a kushiva ki. Kpatu ku le ku gitai ushadangu n mini, hal ka shumbugu.

²⁴ A banai a ba a 'yangasa yi a danai, "Uzakuwa, uzakuwa, tsa shumbugu de!"

U 'yangai, u baranai uwule vi n abali yi. Aku a vaki, asu vi u wokoi shiriri.

²⁵ Pini nala, u wece le, "Nte upityanangu u de?"
A panai uwonvo a yain majiyan, aku a dansai utyoku u le, "Ya kumbu na vi, hal u tsu barana uwule n abali, hal a panaka yi?"

*Yesu tanasai uza u ityoni i cingi
(Matiyu 8:28-34; Marku 5:1-20)*

²⁶ Pini nala, Yesu n atoni a ne a rawai a uyamba u Garasa u da wari a upashi u Kushiva ku Galili. ²⁷ N uwuta u Yesu a kpatu ki, uza u ityoni i cingi u roku, uza u ilyuci vi, u tuwai u gawunsai n eyi. U barakpa ta u uka aminya wa kpm u tsu dusuku a kuwa wa, shegai a asu u asaun. ²⁸ An u wenei Yesu, u rukpai

a kapala ka ne, aku u 'yangasai kalagatsu u danai, “Ndya i birika vu na mpa, Yesu Maku ma Kashila ka Zuba? Ma folo vu kotsu vu yan mu mavura wa.”
²⁹ Dana da u danai nala, kpaci an a ka gawunsa vi, Yesu barana ta ityoni i cingi yi i wuta a asuvu a vuma vi. I tsu varangusu yi ta a'ayin ushani. A tsu kana yi ta a sira n ikani n irim, aku u kidasa i'ya. Ityoni i cingi yi i zuwa yi u laza she a mete.

³⁰ Yesu wece yi, “Ndya kala ka vunu?”

U danai, “Katam,” kpaci ityoni i cingi i'a ta ushani a asuvu a ne. ³¹ Aku a rongu yi ufolo, kotsu u tonuko le a uwa a kadaka ka bawu kari n utyoku wa.

³² A asu vi tani, ushiga u pige u mburusunu u da pini wa lina a kagalala ka masasa. Aku a folo yi u asaka le a uwa a asuvu a le, aku u asaka le tani a uwa.

³³ Ityoni i cingi yi i wuta a asu u vuma vi, a uwai a ushiga u mburusunu vi. Ushiga vi tani u gidala i ilyadi she a kushiva, a kuwai pini a mini mi.

³⁴ An aliniki a mburusunu a wenei ili i'ya i gitai, a sumai a ba a dansai ukuna vi a ilyuci n une. ³⁵ Ama ushani a tuwai a wene ukuna u da u gitai. An a tuwai a asu u Yesu, aku a cinai uza da ityoni i cingi i wuta ara ne vi ndishi a kapala ka ne. Uza vi u uka ta aminya, kpam n ugboji u ne. Aku a panai uwonvo. ³⁶ Aza da a wenei ukuna vi, a tonuko le tyoku da a tanasai uza u ityoni i cingi vi. ³⁷ Gba aza a ubongu u uyamba u Garasa a foloi Yesu u asanka le a asu vi. Kpaci uwonvo u kana le ta cika.

An u uwai a kpatu ki wa laza, ³⁸ uza da ityoni i cingi i wuta yi vi, u folo yi u asaka yi u toni yi. Shegai u tonuko yi u wala, u danai, ³⁹ “Gono a kuwa, vu ba vu dana ukuna u pige u da Kashila ka yanka vu.” Aku u banai a asuvu a ilyuci u danai manyan ma pige ma Yesu yanka yi.

*Utanasā u makere ma Jayiru n uka u mpasa
 (Matiyu 9:18-26; Marku 5:21-43)*

⁴⁰ An Yesu kpatalai u gonoi a upashi u kushiva vi, ama ushani a ryabusa yi, kpaci aya a'ari a uvana. ⁴¹ Aku vuma roku u rawai, uza u kala Jayiru, uzapige u kagata ka Kashila. U kudangi a kapala ka ne, u folo yi u bana a kuwa ku ne, ⁴² adama a maku ma makere ma ne ma mari a una u ukpa. Aya utyoku u ne a asu u asheku a ne, wa ta n ayen evu n kupa n a re.

An Yesu wari a nwalu, shegai kakuma ka ama kari yi a umatsa. ⁴³ Aku uka roku, uza da u yain ayen kupa n a re n maqala ma ulala u mpasa. [U wunai gba i'ya wari n i'ya a asu u aguma.]* Shegai ko uza u fuda u tanasa yi wa. ⁴⁴ U rabai a kucina ku ne, u sawai kaletsu ka kunya ku ne. Kute-kute, mpasa mi n asakai ulala.

⁴⁵ Aku Yesu danai, “Ya sawa mu?”

An ama yi gba a nanai, Bituru danai, “Uzakuwa, kakuma ka ama ka ka yain ushani ka gebishe vu.”

⁴⁶ Shegai u danai, “A sawa mu ta. Kpaci n pana ta ucira u wuta a asuvu a va.”

⁴⁷ An uka vi u wenei wari n tyoku da wa kpawan wa, aku u rabai evu, n u jeki ikyamba. U kudangi a kapala ka ne, u danai a kapala ka ama gba ili i'ya i zuwai u sawa yi, n tyoku da kpam u tanai kute-kute. ⁴⁸ Yesu tonuko yi, “Maku ma va, upityanangu u vunu u tanasa vu de, wala ili i vunu mai.”

⁴⁹ Eyi pini a kadyanshi, aku uza roku u wuta a kuwa ku uzapige u kagata ka Kashila ki, u rawai u danai, “Makere mi ma kuwa de, kotsu vu damgbarasa kawenishiki ki kpam wa.”

* **8:43** Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Luka a kalatsa ta udani u “U wunai gba i'ya wari n i'ya a asu u aguma.”

⁵⁰ An Yesu panai nala, u wushunki Jayiru vi, “Kotsu vu pana uwonvo wa. Avu gai pityanangu, wa *ṭaṇa ṭa*.”

⁵¹ An u rawai a kuwa ki, u wushuku uza u uwa pini kaḅolo n eyi wa, she Bituru, n Yahaya, n Yakubu, n tata u maku mi na mma u ne. ⁵² Shegai gḅa a'ari a kushen, hal n a lapi akamba adama a ukpa u makere mi. Yesu danai, “Asaka kushen, kuwa da u kuwai wa, alavu a da yi.”

⁵³ Aku a ka dosuso yi idyoshi i magori, an a revei u kuwa de. ⁵⁴ U kanaḅ kukere ku makere ki, u 'yangasai kalagatsu, u danai, “Makerere, 'yanga.”

⁵⁵ Uma u ne u gonoi, kute-kute u 'yangai. Aku u danai a ne yi ilikulya. ⁵⁶ Tata u ne na mma u ne a yain majiyan. Shegai u barana le, kotsu a tonuko uza ili i'ya i gitai wa.

9

Yesu suki Kupanamere vi (Matiyu 10:5-15; Marku 6:7-13)

¹ Kain ka te, Yesu isaḅ Kupanamere vi, aku u naka le gḅa ucira u da a ka fuda a wutukpa ityoni i cingi, a tanasa kḅam mḅala icun kau-kau. ² Aku u suku le a ba a yain kuḅari ku tsugono tsu Kashila, a tanasa kḅam aza a mḅala. ³ U tonuko le kḅam, “I bidya ili adama a nwalu n de wa, ko kalangu, ko kasan, ko ilikulya wa. Kḅam i bidya ikebe ko ntogo n re wa. ⁴ Kuwa ka baci dem i uwai, rongoi pini she a'ayin a da ya asaka ilyuci yi. ⁵ Ama yi a wusha da baci wa, a'ayin a da baci ya wuta a ilyuci yi i kapatsa kabuta ka a'ene a de, * kotsu u woko iryoci i'ya i wutaḅ uwule u le.” ⁶ A 'yangai a uwai a ilyuci i pige n une n a yanyi kuḅari n a tanasi ama ko nte wa.

Ukpa u Yahaya Kalyuḅugi (Matiyu 14:1-12; Marku 6:14-29)

⁷ A'ayin a nala yi, Hiridu Antiba magono ma Galili u panai ukuna u ili i'ya a ka yansa, u dambulai cika. Aza roku a danai Yahaya da 'yangai a ukpa. ⁸ Aza roku a danai Iliya da gonoi. Aza roku a danai matsumate ma cau ma ma 'yangai a ukpa. ⁹ Hiridu danai, “N kida ta kaci ka Yahaya. Ya kumbu mari a upana ukuna u ne vi?” U zama yi uwene.

Yesu lyatangi ama azu a tawun (Matiyu 14:13-21; Marku 6:30-44; Yahaya 6:1-14)

¹⁰ An asuki yi a gonoi, a tonukoi Yesu gḅa ili i'ya a yain. Aku u bidya le a lazi ubana a ilyuci i roku i'ya a ka isa Besaida. ¹¹ Shegai an kakuma ka ama ki ka revei a asu u da wa bana, a tono yi. U wusha le u yanka le kadyanshi ka tsugono tsu Kashila, u tanasai aza a mḅala.

¹² An kaara ka ciga urukpa, aku Kupanamere vi a tuwai ara ne a danai, “Tutsuku kakuma ka ama ki a une n ashina a na, a zamuka kaci ka le ilikulya n asu u nvain, kpaci a asu u da tsari vi uza wa pini wa.”

¹³ U tonuko le, “Eda naka le ili i'ya a ka lya.”

Aku a wushuki, “Ili i'ya tsari n i'ya i la iburodi i tawun n adan a re wa. Shegai tsa uwa baci a ilyuci tsu tsilaka le ilikulya.” ¹⁴ (Kpaci ama evu n azu a tawun a da a'ari a asu vi a'ali.)

U tonukoi atoni a ne yi, “Tonuko le a dusukusu aḅolo aḅolo, kaḅolo dem evu n ama amangarenkupa.” ¹⁵ A yain tani nala, a zuwai ama yi gḅa a dusukusi. ¹⁶ Pini nala, u bidyai iburodi i tawun n adan a re yi, aku u gadigbai kaci ka ne

* **9:5** Kapatsa da a kapatsai kabuta ka a'ene a le, kotsu a wenike an a 'yuwain gḅa ili i asu yi, hal n kabuta ki dem.

a zuba, u cikpai Kashilā. Pini nala, u jibamgbanasai i'ya u nakai atoni a ne a pecike kakumā ka ama ki. ¹⁷ Gbā le a cuwusai, aku a cirangi abuwi a iburodi yi hal mbana kupa na re.

Kadyanshi ka Bituru a kaci ka Yesu

(Matiyu 16:13-19; Marku 8:27-29)

¹⁸ Kain ka te, an Yesu wa yan kavasu utyoku u ne, atoni a ne a'ari evu n eyi, aku u wece le, “Ya ama a ka dansa mari?”

¹⁹ A wushuki, “Aza roku a danai avu Yahaya Kalyubugi da, aza roku tani Iliya. Aza roku a danai matsumate ma cau ma ma 'yangai a ukpa.”

²⁰ U wece le, “Eda tani ya ya dansa mari?”

Aku Bituru wushuki, “Avu Kawauwi ka, uza da Kashilā ka suki.” ²¹ U rono le atsuvu kotsu a tonuko uza ukuna u na vi wa.

Yesu danai tyoku da wa kuwa

(Matiyu 16:21-28; Marku 8:31; 9:1)

²² Pini nala, Yesu lyai kapala n kadyanshi, “U kana ta Maku ma Vuma ma pana ikyamba. Nkoshi n pige, n adarakpi a pige, n awenishiki a Mele a 'yuwan yi hal a wuna yi. Kain ka tatsu kpam u 'yanga a ukpa.”

²³ U tonuko le gbā, “Uza da baci wa ciga u tono mu, u kana ta u 'yuwan kaci ka ne, u canga mawandambani ma ne kain dem u tono mu. ²⁴ Uza da baci wa kirana n uma u ne, wa namba ta u da. Shegai uza da baci u nakai uma u ne adama a va, wa wauwa ta u da. ²⁵ Nte kalen ka vuma wa tsara likimba gbā, aku u namba uma u ne? ²⁶ Gbā uza da baci u panai uwono u va n kadyanshi ka va, mpa Maku ma Vuma ma pana ta uwono u ne, n gono baci n tsupige tsu va n tsupige tsu Tata n tsu atsumate a eri a zuba.” ²⁷ Aku u tonuko le, “Mayun n tonuko da, aza roku a da pini na vi kushani aza da bawu a ka kuwa, she a wene tsugono tsu Kashila.”

Uyansaka u Yesu

(Matiyu 17:1-8; Marku 9:2-8)

²⁸ Evu n a'ayin kulla a wurai, an Yesu yain kadyanshi ka nala ki, u banai a masasa kaɓolo n Bituru n Yahaya n Yakubu, kotsu u yain kavasu. ²⁹ Wari a uyan kavasu, aku upetiwa'eshi u ne u yansakai. Aminya a ne a waramai pun a ka lafa. ³⁰ Pini nala, ama a re, Musa n Iliya a wenikei kaci ka le ara ne a ka dansa n eyi. ³¹ Ama a re a na a wenikei kaci ka le n tsupige, aku a ka yan kadyanshi ka ukpa u ne a Urishelima. Kpaci ili i'ya i zuwai Kashilā ka suku yi i'ya la vi. ³² Bituru n aza da a'ari kaɓolo n eyi, alavu a pura le. An a rikpanakai a wenei tsupige tsu ne, n ama a re a da a'ari kaɓolo n eyi vi. ³³ An ama yi a ka laza a asaka yi, aku Bituru tonuko yi, “Uzakuwa, u lobono ta tsari pini na. Asaka tsu yain atani a kavasu a tatsu, ka te ka vunu, ka te ka Musa, ka te kpam ka Iliya.” U reve tani ili i'ya wa tono wa.

³⁴ Tyoku da wari a kadyanshi, kalishi ka kimbā le, aku uwonvo u kana le cika. ³⁵ Kalagatsu ka wutai pini a kalishi ki ka danai, “Maku ma va ma n dangasai ma na vi, panaka ni.” ³⁶ An kalagatsu ki ka kotsoi kadyanshi, aku a wenei Yesu utyoku u ne. A'ayin a da a wenei ukuna u nala vi, a pada ta bini, a tonuko uza ili i'ya a wenei vi wa.

Yesu tanasqi maku uza u ityoni i cingi

(Matiyu 17:14-18; Marku 9:14-27)

³⁷ An kain ka wansai, cina a cipā de a masasa mi, kakumā ka ama ka cina yi. ³⁸ Uza roku u isa yi pini a kakumā ki, u danai, “Kawenishiki, n folo vu, kondo maku ma va n a'eshi a iyali, kpaci aya mu koshi. ³⁹ Ityoni i cingi i tsu

kumba yi t̄a, aku u sala bawu kagita. I tsu zuwa t̄a ikyamba i ne i rongo uje hal un̄a u ne u rongo kapufu. I tsu aṣaka yi wa, she a'ayin a ḍa i kparaṣa yi cika. ⁴⁰ N foloi atoni a vunu a wutukpa i'ya, shegai a kpaḍai.”

⁴¹ Yesu wushuki, “Eḍa ama a a'ayin a na, aza a ukpaḍa u upityanangu n aryagbaji; hal ubana nwere ḍa ma rongo n aḍa n̄a n kawunki n aḍa?” U tonukoi vuma vi, “Tuko maku mi na.”

⁴² An a ka tuko maku mi, aku ityoni i cingi yi i gbashangu yi a iyamba cika, i zuwai ikyamba i ne ya je. Shegai Yesu ḅaranai ityoni i cingi yi, aku u taṅasaṅai maku mi. U gonuko yi a asu u tata u ne. ⁴³ Gb̄a le a yain majiyan, an a wenei ucira u pipe u Kashila.

Yesu doku danai ukuna u ukpa u ne

(Matiyu 17:22-23; Marku 9:30-32)

An ama a'ari a uyan majiyan ma ili i'ya Yesu wa yansa, u tonukoi atoni a ne, ⁴⁴ “Panai mai ili i'ya ma ciga n tonuko ḍa: a ka neke t̄a Maku ma Vuma a akere a ama a cingi.” ⁴⁵ Shegai a reve kaci ka ukuna ki wa. Kpam a sokonku le u ḍa, tsara a reve wa. Ele tani a panai uwonvo u ḍa a ka wece yi ukuna vi.

Ya wa woko uzapige?

(Matiyu 18:1-5; Marku 9:33-40)

⁴⁶ Kananamgbani ka uwai a mere ma le a kaci ka uza ḍa wa woko uzapige a mere ma le. ⁴⁷ Shegai an Yesu revei ili i'ya a ka yawunsa, aku u bidyai maku ma kenu u zuwa yi a kaḅon ka ne. ⁴⁸ U tonuko le, “Gb̄a uza ḍa baci u wushai maku ma kenu ma na adama a kala ka va, mpa u wushai. Kpam uza ḍa baci dem u wusha mu, uza ḍa u suku mu aya u wushai. Kpaci uza u kenukulu a asuvu a ḍe gb̄a, aya uzapige.”

⁴⁹ Yahaya danai, “Uzapige, tsu wene t̄a uza roku wa wutukpusa ityoni i cingi n kala ka vunu, aṣu tani tsu bihinka yi, kpaci wa a asuvu a tsunu wa.”

⁵⁰ Shegai Yesu tonuko yi, “Bihinka ni wa. Gb̄a uza ḍa baci bawu wa yan tsilala n aḍa, uza u ḍe u ḍa.”

Ama a Samariya a yuwain Yesu

⁵¹ An a'ayin a ḍa a ka canga Yesu ubana a zuba a yain evu, u zuwai a katakasuvu ka ne u bana a Urishelima. ⁵² U suki atsumate a re a kapala ka ne, aza ḍa a lazai a ba a uwai a une u aza a Samariya, tsara a fobuso urawa u ne. ⁵³ Shegai aza a Samariya a wushuku n eyi wa, an u wokoi a danai a Urishelima ḍa wa bana vi. ⁵⁴ An atoni a ne aza ḍa a ka isa Yakubu n Yahaya a panai nala, aku a wece yi, “Asheku, va ciga tsu zuwa akina a zuba a tuwa a lya le?” ⁵⁵ Shegai u yiralakpai u ḅarana le. ⁵⁶ Aku a lyai kapala a banai a une u roku.

Aza ḍa a ka ciga a toni Yesu

(Matiyu 8:19-22)

⁵⁷ Tyoku ḍa a'ari a nwalu, aku vuma roku u tonukoi Yesu, “Ma tono vu t̄a a asu u ḍa dem va bana.”

⁵⁸ U tonuko yi, “Iryanji i'a t̄a n a'ele a le, nnu kpam ma t̄a n ikinda i le. Shegai mpa Maku ma Vuma ma n asu u nvain wa.”

⁵⁹ U tonukoi vuma roku, “Tono mu.”

Vuma vi u tonuko yi, “Asheku, aṣaka ve n ba n ciḍangu tata u va.”

⁶⁰ Yesu tonuko yi, “Aṣaka akushe a ciḍangu atoku a le akushe. Avu wala vu ba vu yain kadyanshi ka tsugono tsu Kashila.”

⁶¹ Uza roku kpam u tonuko yi, “Asheku, ma tono vu t̄a, shegai aṣaka ve n ba n tonuko aza a kuwa a va.”

⁶² Yesu tonuko yi, “Uza ɗa baci dem u kaŋai maberu ma anaka, aku u webelei kucina, u raɗsa u yain manyan a tsugono tsu Kashila wa.”

10

Yesu suki ama amangatatsunkupa n ama a re

¹ An nala u wurai, Yesu ɗangasai ama a amangatatsunkupa n ama a re u suku le ama a re ama a re.* A lasa yi urawa a asu u ɗa dem wa ciga u bana. ² U tonuko le, “Manyan ma ukapa ma ta ushani, shegai ayain a manyan yi kenu ɗa a'ari. Adama a nala, foloi Magono ma Zuba ma ukapa u suku ayain a manyan a kapuka yi. ³ Walai, n suku ɗa ta tyoku u mmuku ma ncon a mere ma nleweni. ⁴ Kotsu i bidya makpakata ma ikebe wa, ko katsan, ko akpata a roku wa. Kpam kotsu i shamgba idyani i bululu n uza a ure wa.

⁵ “Kuwa ka baci dem i uwai i gita i dana, ‘Ndishi n shinga n rongo a kuwa ku na ki.’ ⁶ Uza u ndishi n shinga wa baci pini a kuwa ki, wa wusha ta n ɗa. Wa tani baci pini wa, ma gono ta ara ɗe. ⁷ I dusuku pini a kuwa ki, i lyai i soi icun i ilikulya i'ya baci dem a naka ɗa, kpaci kayain ka manyan ka gan ta ka wushi katsupi ka ne. Kotsu i rongo a usavadaa a'uwa wa.

⁸ “Ilyuci i'ya baci dem i uwai a wusha ɗa, i lyai i soi i'ya a naka ɗa. ⁹ I tanasa aza a mɓala a ɗa a'ari pini. I tonuko le, ‘Tsugono tsu Kashila tsu ta evu n ada.’ ¹⁰ Shegai ilyuci i'ya baci dem i uwai i'ya bawu a wusha ɗa, i kyawan a ure dem n i dansi, ¹¹ ‘Ko kabuta ka ilyuci i ɗe ka ka padarai a a'ene a tsunu, tsu kapatsaka ɗa ka ɗe. Shegai gba n nala, i reve tsugono tsu Kashila tsu yan ɗe evu.’ ¹² N tonuko ɗa, kain ka nala ki, ilyuci i cingi i Sodom gban ya yan ta shana n ilyuci i nala yi.”

Ilyuci i'ya i 'yuwain uwusha kadyanshi ki (Matiyu 11:20-24)

¹³ Yesu doki u danai, “Ter ɗe aza a Korasinu, ter ɗe aza a Besaida. A'ari a ɗa baci ukunosavu u ɗa a yain a asuvu a ɗe u ɗa a yain a Taya n Sida, an a'ari a kpatala ɗe caupa. A rongo ta n akashi u'uki n a polusi kakomo, adama a katsuma ka lima. ¹⁴ Shegai kain ka afada, Taya n Sida a ka laka ta utsara ajebigi kapala n ada. ¹⁵ Ada kpam aza a Kafarnahum 'yangasa ɗa a ka 'yangasa ɗa hal ubana a zuba? Nala wa, shegai a gonuko ɗa hal ubana a asu u ukpa u ama a cingi.

¹⁶ “Uza ɗa panaka ɗa, mpa u panakai. Uza ɗa kpam u 'yuwan ɗa, mpa u 'yuwain. Uza ɗa u 'yuwan mu, mpa u 'yuwain wa. Uza ɗa u suku mu, aya u 'yuwain.”

Pini nala, aku a lazai.

Ugono u ama amangatatsunkupa n ama a re (Matiyu 11:25-27; Matiyu 13:16-17)

¹⁷ Aku ama amangatatsunkupa n ama a re vi a gonoi n ipeli, a danai, “Asheku, hal ityoni i cingi dem i panaka tsu, adama a kala ka vunu.”

¹⁸ U tonuko le, “N wene ta Kanangasi† ka wuta a zuba ka rukpai tyoku u ulada. ¹⁹ U ɗa na n naka ɗa ucira u udeshe a'ali n adaɓu, kpam i lyai ucira u utokulalu vi. Ili i'a la i'ya ya ne ɗa usan wa. ²⁰ Gba n nala, kotsu i yain ipeli an ityoni i cingi i panaka ɗa wa, shegai i yain ipeli an a korongi a'ala a ɗe a zuba.”

* **10:1** Akorongi a cau a roku aza ɗa a purai a tagarada u Luka a korongu ta “70.” † **10:18** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapani.

21 A'ayin a nala yi, Yesu yan ta ipeli cika n Kulu Keri, u danai, “N cikpa vu ta, Tata Magono ma Zuba n likimba, kpaci vu sokongu ta ukuna u na vi a asu u arevi n aza da a rotsongusi. Vu todugboi u da a asu u aza da bawu a revei ili. Kpaci nala u yan vu, vu yain ili i shinga.

22 “Gbā ili, Tata u va naka mu i'ya de. Uza wa tani la u revei Maku mi wa, she Tata vi. Uza wa kpam la u revei Tata vi wa, she Maku mi, she kpam aza da Maku mi ma cigai u wenike.”

23 Aku u kpatalai u webelei atoni a ne u tonuko le usokongi, “Aza a una u shinga a da a'eshi a da a wenei ili i shinga i'ya i wenei. 24 N tonuko da, ntsumate na ngono ushani aza da a cigai a wene ili i'ya i wenei, shegai a wene wa. A pana kpam ili i'ya i panai, shegai a pana wa.”

Uza u Samariya u yain ili i shinga

25 Aku uza u te a asuvu a arevi a Mele u 'yangai kushani wa ciga u kondo Yesu, u danai, “Kawenishiki, ndya ma yan kotsu n tsara uma u da bawu wari n utyoku?”

26 Yesu tonuko yi, “Ndya i'ari a asuvu a Mele? Nida vu tsu yan i'ya Kaneshi?”

27 Aku u danai, “Vu cigi Magono ma Zuba Kashila ka vunu n katakasuvu ka vunu, n uma u vunu gbā. Vu cigi yi n ucira u vunu n kakiri ka vunu gbā. Vu cigi kpam uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.” ◊

28 Yesu tonuko yi, “Vu wushuku ta mai. Yansa nala, va tsara ta uma.” ◊

29 Shegai vuma vi an wa ciga u gonuko kaci ka ne dere, u wecei Yesu, “Ya uza u karen u va?”

30 Yesu wushunku yi n agisani, “Vuma roku u da u 'yangai a Urishelima wa bana a Jeriko. Aku aza a magalaka a kangu yi, a monduso yi aminya, a lapa yi cika. Aku a lazai a asaka yi a una u ukpa. 31 Pini nala, katarakpi ka roku ka tono pini a ure u nala vi. An u wene yi, aku u katsai a ikengi u lazai ili i ne. 32 Nala kpam uza u Levi u roku, an u rawai pini a asu vi u wene yi, eyi dem u katsai ikengi u lazai u asaka yi. 33 A'ari pini uza u Samariya u roku u wutai nwalu u rawai pini a asu u da wari vi, an u wene yi, aku asuvayali a kana yi. 34 U banai pini a asu u vuma vi, u sirasa yi a asu u da u tsarasai usan vi, u tsungusu yi manivi n mini ma aguma. Aku u tadangu yi a zuba u makparyagi ma ne, u banka yi a kuwa ku amoci, u kirana n eyi. 35 An kain ka wansai, u bidyai ikebe i azurufa i re,† u nakai uza u kuwa vi. U danai, ‘Vu kirana n eyi, gbā i'ya baci vu wunai bamu n i na yi, n gono baci ma tsupa vu ta.’

36 “A asuvu a ama a tatsu a na yi, ya vu wenei wari uza u karen u vuma da aza a magalaka a lapai vi?”

37 Aku u danai, “Uza da u yanka yi ili i shinga.”

Yesu tonuko yi, “Bana dem vu yansa nala.”

Yesu a kuwa ku Meri n Marta

38 An Yesu n atoni a ne a'ari a nwalu, aku a uwai a une u roku. Uka roku uza u kala Marta u cipuka yi a kuwa ku ne. 39 Wa ta n utaku, uza u kala Meri uza da u dusuki a kapala ka Asheku wa pana kadyanshi ka ne. 40 Shegai Marta afofi a pura yi ugboji, aku u banai ara ne u danai, “Asheku, avu wene utaku u va u asaka mu ma yan manyan utyoku u va wa? Tonuko yi u tuwa u banga mu wawa.”

◊ 10:27 U.Ml. 6:5; Adkp. 19:18. ◊ 10:28 Adkp. 18:5. † 10:35 Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

⁴¹ Shegai Asheku a wushunku yi, “Marta, Marta, vu dambula ta, kpmam va dambula a kaci ka ili ushani. ⁴² Shegai ili i te i'ya a ka ciga, Meri dangasa ta ili i shinga. A ka wusa yi tani i'ya wa.”

11

*Uwenishike u Yesu a kaci ka kavasu
(Matiyu 6:9-13; Matiyo 7:7-11)*

¹ Kain ka te, Yesu wa yan kavasu a asu u roku. An u kotsoi, katoni ka ne ka te ka tonuko yi, “Asheku, wenishike tsu kavasu tyoku da Yahaya wenishikei atoni a ne.”

² U tonuko le, “Ya yan baci kavasu, i dana, ‘Tata, a naka kala ka vunu tsupige, tsugono tsu vunu tsu tuwa. ³ Ne tsu kain dem ilikulya. ⁴ Cimbusuka tsu unyushi u cingi u tsunu, kpaci atsu n kaci ka tsunu tsu tsu cimbusuka ta aza da a nusuka tsu. Kpmam kotsu vu banka tsu a asu u ukondo wa.’”*

⁵ U doki u tonuko le, “A dana uza u te de wa n kaje, aku u banai ara ne n kayin ka pige, u tonuko yi, ‘Kaje ka va, kopuku mu iburodi i tatsu. ⁶ Kaje ka va ka ka cipai nwalu gogo-na, kpmam ma n ili i'ya ma naka yi u lyai wa.’

⁷ “Aku u wushuku eyi pini de a asuvu, u dana, ‘Kotsu vu dangbarasa mu wa, n gbagirya de utsutsu u kuwa vi. Mpa na mmuku n va tsu vaku de, ma fuda ma 'yanga ma naka vu ili wa.’ ⁸ Asaka n tonuko da, ko wa 'yanga baci wa naka yi ili an wari kaje ka ne wa, wa 'yanga ta wa naka yi gba ili i'ya wa ciga, adama a umatsa u da u matsai.

⁹ “Kpmam n tonuko da, rongoi ufolo, a ka ne da ta. Rongoi ubolo, ya tsara ta. Kudusai utsutsu, a ka giduwunka da ta. ¹⁰ Uza da baci dem u foloi, a ka ne yi ta. Kpmam uza da baci dem u boloi, u tsu tsara ta. A tsu giduwunka ta uza da baci dem u kudai utsutsu.

¹¹ “Tata u eni u da a asuvu a de maku ma ne ma [folo yi burodi aku u naka yi katali?][†] Ko kpmam u foli yi kadan, aku u bidya kali u naka yi? ¹² Ko kpmam u foli yi kako, aku u bidya kudaɓu u naka yi? ¹³ Eda ama a cingi i reve baci unaka mmuku n de ili i shinga, nala dem Tata u de uza da wari a zuba wa naka aza da a folo yi Kulu Keri.”

*Yesu n Ba'alzabu
(Matiyu 12:22-30; Marku 3:20-27)*

¹⁴ Kain ka te, Yesu wa wutukpa ityoni i cingi i tsubebe. An ityoni i cingi yi i wutai, aku kabebe ki ka danai ukuna, ama kpmam a yain majiyan. ¹⁵ Shegai ama roku a danai, “N ucira u Ba'alzabu magono ma ityoni i cingi u da wa wutukpasa ityoni i cingi.” ¹⁶ Kpmam aza roku a ka konduso yi, aku a boloi u wenike le iryoci i roku i zuba.

¹⁷ Yesu reve ta ili i'ya a ka yawunsa, aku u tonuko le, “Tsugono tsa baci dem tsu pecei kaci ka ne kure n tsu shilakani, tsugono tsu nala tsa wacuwa ta. Nala dem kuwa ka baci ku pecei kaci ka ne kure n ku shilakani, ka wacuwa ta. ¹⁸ Kanangasi[‡] ka pece baci kaci ka ne kure n u shilakani, nida tsugono tsu ne tsa yan tsu shamgba? N dana ta nala an i danai n ucira u Ba'alzabu u da ma wutukpasa ityoni i cingi. ¹⁹ N ucira u Ba'alzabu u da baci ma wutukpasa ityoni i cingi, n ucira u eni u da wa kpmam atoni a de a ka wutukpasa le? Adama a nala a ka woko ta aza a afada a de. ²⁰ N ucira u Kashila u da baci ma wutukpasa ityoni i cingi, tsugono tsu Kashila tsu tuwa ta la vi ara de.

* **11:4** Kavasu ka tagarada u Matiyo ka la ta ugadi. † **11:11** Akorongi a cau a ushani aza da a purai a tagarada u Luka a korongu ta, “U folo yi burodi, aku u naka yi katali?” ‡ **11:18** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

²¹ “Uza u ucira u bidya baci iwunukatsu wa wundya kuwa ku ne, ko i te ya tsara udukuyan u ne wa. ²² Shegai uza roku uza da u la yi ucira u 'yangasaka yi baci, hal u fudai u wusha yi iwunukatsu i'ya u pityanangi n i'ya vi, aku u peike udukuyan u ne.

²³ “Uza da baci dem bawu wari kabolo na mpa, tsilala tsa wa yan na mpa. Uza da baci bawu u banga mu ucirangusu, uwacinsa u da yi.

Ugono u ityoni i cingi

(Matiyu 12:43-45)

²⁴ “Ityoni i cingi i wuta baci a asu u uza, i tsu tono ta a asu u da bawu mini mari ubolo u asu uwunvuga. I tsara baci wa, aku i dana, ‘Ma gono ta a asu u da n wutai.’ ²⁵ I gono baci i cinai kuwa ki uwujumi sarara kpam a kalai ka, ²⁶ aku i ba i bidya ityoni i cingi i shindere i roku i'ya i la yi tsicingi, a uwa a dusuku pini. Vuma u nala makorishi ma ndishi n ne ma la ta n kagita unangba.”

²⁷ Tyoku da wari a kadyanshi, aku uka roku a asuvu a kabolo ki u 'yangasai kalagatsu u danai, “Uza da u matsa vu kpam u comuko vu uza u una u shinga da.”

²⁸ U danai, “Una u shinga u la ta uwoko a asu u aza da a panai kadyanshi ka Kashila a yankai ka manyan.”

Iryoci i Inusa

(Matiyu 12:38-42; Marku 8:11-12)

²⁹ An kakuma kari a udoku n ka doki, aku Yesu danai, “Ama a a'ayin a na ama a cingi a da. A ka bolo ta iryoci, shegai iryoci i'a la a ka wenike wa, she iryoci i Inusa. ³⁰ Wata, tyoku da Inusa wokoi iryoci i aza a Niniba, nala dem Maku ma Vuma ma woko a a'ayin a na yi. ³¹ Magono ma Sheba ma mari uka ma 'yanga ta kain ka afada ma sapunku unyushi u ama a a'ayin a na yi. Kpaci a mbari n likimba n da u wutai u panakai ugboji u Solomo. Shegai uza da u lai Solomo aya naha. ³² Ama a Niniba a ka 'yanga ta kain ka afada n a sapunki unyushi u ama a a'ayin a na yi, kpaci a kpatalai adama a ku'ari ku Inusa. Gogo-na uza da u lai Inusa aya naha.

Macikalum ma ikyamba

(Matiyu 5:15; Matiye 6:22-23)

³³ “Uza wa sapa macikalum u sokongu ma a asu u da a tsu sokongu ili wa, ko u kimba ma n kabelu wa, shegai u zuwa ma a zuba u kashamkpsu ka ne, tsara ama da a ka uwa a wene katyashi. ³⁴ A'eshi a da macikalum ma ikyamba i vunum. A'eshi a vunum a lobono baci, ikyamba i vunum ya shadangu ta n katyashi. Shegai a namgba baci, ikyamba i vunum ya shadangu ta n karimbi. ³⁵ Webele ko katyashi ka vari n ka vi karimbi ka. ³⁶ Adama a nala, ikyamba i vunum i shadangu baci n katyashi gba, bawu ka'on ka ka kari n karimbi. Gba ya woko ta katyashi, tyoku da macikalum ma tsu naka vu katyashi.”

Una u cingi u teli

(Matiyu 23:1-36; Marku 12:38-40)

³⁷ An Yesu kotsoi kadyanshi, aku Kafarishi ka roku ka libana yi ulya ilikulya. An u uwai, aku u dusuki a asu u ulya ilikulya. ³⁸ An Kafarishi ka wenei Yesu dusuki ulya ilikulya bawu u sawai akere, u yain majiyan.

³⁹ Asheku kpam a tonuko yi, “Eda Afarishi i tsu za ta kucina ku mako n ku kapara, shegai a asuvu a de i shadangu ta n kurura n tsicingi. ⁴⁰ Eda atengeshi! Uza da u yain kucina ki, aya dem u yain asuvu yi wa? ⁴¹ Adama

a nala, zayi asuvu yi a asu u uneshe aza a unambi ili i'ya i'ari n i'ya, kotsu a wulukpe da gba.

⁴² “Ter de Afarishi, kpaci i tsu naka ta Kashila u te a asuvu a kupa u icun i kashaun, n tsulu, n icun i ishuan kau-kau, shegai i kpaɗai uyanka ama ili i'ya i'ari dere, kpam i ciga Kashila wa. U laka ta i'ari i yain u makorishi vi n u kagita vi dem.

⁴³ “Ter de Afarishi, kpaci i la ta uciga u asu u ndishi u shinga a agata a Kashila. Kpam ya ciga ama a rongo da udanasasa a asuvu a kuden.

⁴⁴ “Ter de Afarishi, kpaci tyoku u asaun a da a yain bawu uza wa wene a da i'ari, a da ama a ka kpatsa bawu a revel.”

⁴⁵ Karevi ka Mele ka roku ka wushunku yi, “Kawenishiki, ili i'ya vu danai nala vi, inyashi i'ya vu taka tsu i'ya.”

⁴⁶ Yesu wushuki, “Ter de arevi a Mele, kpaci i tsu tafangusuku ta ama ucanga u araji, kpam i tsu zuwa ko majubu i dana ya banga le wa.

⁴⁷ “Ter de, kpaci asaun a ntsumate n da isheku i de i wunusai a da ya masaka ikali. ⁴⁸ U woko la vi de an i wushuki n manyan ma isheku i de. Kpaci alya a wunusa le, eda kpam ya masa ikali a asaun a le. ⁴⁹ Ili i'ya i zuwai Kashila a asuvu a ugboji u ne, u danai, ‘Ma sukunku le ta ntsumate n asuki. A ka wuna ta aza roku, aza roku tani a yan le mavura.’ ⁵⁰ Adama a nala a ka wecike ta mpaasa ma ntsumate n da a wotsongi a likimba. Ili i'ya i bidyai a kagita ka uyan likimba a kaci ka ama a a'ayin a na. ⁵¹ Ili i'ya i kana i mpaasa n Habila hal ubana a mpaasa n Zakariya uza da a wunai a mere ma asudaraka n Asu u Uwulukpi. ⁵² Mayun n tonuko da, a ka kece ta n da a kaci ka ama a a'ayin a na.

⁵² “Ter de arevi a Mele, kpaci i bidyai makupunki ma ureve. Eda i uwa wa, kpam i bishinkai aza da a ka ciga u'uwa a uwa.”

⁵³ An u wuta pini a asu vi, awenishiki a Mele n Afarishi a gita yi uraga, tsara u dansa ili ushani. ⁵⁴ Kpam a ka ciga a kana yi n unyushi a asuvu a kadyanshi ka ne.

12

Kubari a kaci ka aza a maci a kaban (Matiyu 10:26-27)

¹ Pini nala, an kakuma ka ama ka bolomgbonoi ushani* hal ka deshene. Yesu gita i kpatalai a asu u atoni a ne, u barana le u danai, “Kiranai n yisti u Afarishi, wa ta n kusokongi ku gbani. ² Ili i'a la a kimbai i'ya a ka kpaɗa ukukpa wa, ili i'a la i'ya a sokonki i'ya a ka kpaɗa utofugbo wa. ³ Adama a nala i'ya baci i danai a karimbi a ka pana ta i'ya a katyashi. Kpam ili i'ya baci i danai n kabini a kunu ku asuvu, a ka dansa ta dem i'ya a kateshe.

Uza da u gain a pana uwonvo (Matiyu 10:28-31)

⁴ “Eda aje a wa, n tonuko da ta, kotsu i pana uwonvo u ama da a ka wuna ikyamba wa. A wuna baci a'a n ili i'ya a ka yan kpam wa. ⁵ Shegai ma wenike da ta uza da u gain i pana uwonvo. I pana uwonvo u uza da u wuna baci, wa fuda wa vutala a asuvu a kada ka akina. Mayun n tonuko da, i pana yi uwonvo. ⁶ Ma wundaya mberikele n tawun n da a tsu denge anini a re† vi? Ko n nala, Kashila ka asansa ko n ma te wa. ⁷ Gba kenji ka kaci ka de, ka ta a

§ **11:51** Kondo kulu ku Kuwa ku Kashila a makupki ma XX. * **12:1** Udani “kakuma ka ama ka wura ta aza a re (2,000)” u da Luka yankai manyan. † **12:6** Kondo “Anini” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

ukece, adama a nala, panai uwonvo wa. Tsupige tsu de ubana a asu u Kashila tsu la ta tsu mberikele ushani.

*Udana u ukuna u maci a kaci ka Yesu
(Matiyu 10:32-33; Matiyo 12:32; Matiyo 10:19-20)*

⁸ “N tonuko da, gba uza da baci dem u tonukoi aza roku eyi uza u va u da a kapala ka ama, mpa Maku ma Vuma ma dana ta dem a kapala ka atsumate a zuba a Kashila eyi na katoni ka va ka. ⁹ Shegai uza da baci u 'yuwan mu a kapala ka ama, a ka 'yuwan yi ta a kapala ka atsumate a zuba a Kashila. ¹⁰ Ko n nala, uza u nusuka baci Maku ma Vuma, a ka cimbusuka yi ta. Shegai uza da baci dem u wishai Kulu Keri a ka cimbusuka yi unyushi u ne wa.

¹¹ “Kpam a banka da baci a agata a Kashila, ko a asu u ngono, ko asu u ukida u ugana, she i dambula a ili i'ya ya dana kotsu i banga kaci ka de wa. ¹² Kpaci Kulu Keri ka wenishike da ta ili i'ya ya dana pini a asu vi.”

Uza u utsari u da bawu wari n ugboji

¹³ Vuma roku a asuvu a kakuma ka ama ki u tonukoi Yesu, “Kawenishiki, zuwa utoku u va u peci ucanga u da tata u tsunu u kuwai u asakai vi na mpa.”

¹⁴ Yesu wushunku yi, “Uza va, ya naka mu ucira u da ma woko da uza u afada?” ¹⁵ Aku u tonuko le, “Kiranai, i pecemgbene n kurura ku gbani, kpaci kakuma ka ucanga ka uma wa.”

¹⁶ U yanka le agisani a na yi, u danai, “Kashina ka uza u utsari u roku ka matsai cika. ¹⁷ U danai a katakasuvu ka ne, ‘Ndyama yan? Mpa na ma n asu u da ma zuwa ucanga u kashina u va wa. ¹⁸ Ili i'ya ma yan i'ya, she n tasa mpon n va n mai n pige n pige, aku n tsungu pini ucanga u kashina u va n utsari u va pini gba. ¹⁹ Pini nala, n tonuko kaci ka va, ‘Uma u va, va ta n utsari ushani uzuwi u da wa rawa vu ayen ushani. Wunvuga ili i vunu, vu lya, vu soi, vu pana kayanyan.’”

²⁰ “Shegai Kashila ka tonuko yi, ‘Katengeshi, n kayin ka na a ka ciga ta uma u vunu. Ucanga u da vu tsari vi, u yai u da wa woko?’”

²¹ “Nala wa woko n uza da u ciranki kaci ka ne udukuyan, shegai wa n udukuyan a asu u Kashila wa.”

*Dambulai wa
(Matiyu 6:25-34)*

²² Yesu tonukoi atoni a ne, “N tonuko da, yanyi kadambula ka uma u de a ili i'ya ya lya ko kpam ya uka a ikyamba wa. ²³ Kpaci uma u la ta ilikulya, ikyamba kpam i la ta aminya. ²⁴ Webelele agawun: a tsu ce wa, a tsu kapa tani wa, a'la kpam na mpon n kuzuwate ku ucanga wa. Gba n nala Kashila ka tsu lyatangu le ta. Eda i la ta nnu cika tani. ²⁵ A asuvu a de, ya wa fuda wa doku kaci ka ne uma ulapa u uwule u te adama a kadambula? ²⁶ Cinda bawu ya fuda ya yan ili i kenu i na, ndya i banka da kadambula ka ili i'ya i buwai?”

²⁷ “Webelele tyoku da apalu a tsu gbonguro, a tsu yan manyan ko a jilaka kaci ka le aminya wa. Ko Solomo n tsupige tsu ne gba u uka aminya a ikali a da a lobonoi tyoku u a le wa. ²⁸ Kashila ka gufa baci apalu a mete a da a'ari n uma ara, nakpan a vutala le a akina. Aminya a da Kashila ka naka da a ka la a naha wa? Eda aza da upityangu u de u gusa. ²⁹ Dambulai a ili i'ya ya lya ko ya so wa, kpam kotsu i asaka atakasuvu a de a 'yanga wa. ³⁰ Uyawunsa u ama a likimba nte wari pini a icun i nala yi, shegai eda Tata u reve ta ya ciga i'ya. ³¹ I gita i zami ve tsugono tsu Kashila, a ka doku da ta ili i nala yi.

*Kuzuwate ku ucanga a zuba
(Matiyu 6:19-21)*

³² “Edā ushiga u kenu, panai uwonvo wa, kpaci Tata u de wa pana tā kayanyan ka wa naka dā tsugono tsu ne. ³³ Dengei utsari u de, aku i ɓanga aza a unambi. I zamuka kaci ka de atsan a ikebe a da bawu a ka kutsa; wata, utsari u da bawu wa kotsa a zuba, a asu u da bawu aboki a ka raɓa evu. Ko karan ka la ka ka nangasa u da wa. ³⁴ Kpaci a asu u da utsari u vunu wari, nte dem katakasuvu ka vunu ka yan pini de.”

Fobusoi adama a utuwā u Asheku

³⁵ Yesu doki u danai, “Wampuki aminya a de adama a manyan, kpam i asaka ncikalun de usapi. ³⁶ I rongo tyoku u ama da a ka vana uzakuwa u le u gono a asu u abiki, kotsu a giduwunka yi utsutsu n ukuɗa u utsutsu u ne. ³⁷ Agbashi a da baci uzakuwa u le u cinai n a vani yi a ka pana tā kayanyan. Mayun n tonuko dā, wa sira tā kunya a cuku u zuwa le a dusuku a asu u ulya u ilikulya, aku u pecike le ilikulya yi. ³⁸ Agbashi a da baci uzakuwa u le wa gono n kayin ka pige ko kpam ubana kpasani u cina le ufoɓusi, a ka pana tā kayanyan. ³⁹ Ma ciga tā i reve, a da baci uza u kuwa u revei a'ayin a da kaboki ka tuwā, wari wa asaka kaboki ka uwa yi a kuwa wa. ⁴⁰ Edā dem i gan tā i rongo n afoɓi a da ya wusha Maku ma Vuma, kpaci wa tuwā tā a'ayin a da bawu i zuwai uma wa tuwā.”

Kagbashi ka shinga (Matiyu 24:45-51)

⁴¹ Aku Bituru wece yi, “Asheku, aɗsa va yanka agisani a na yi, ko gai ya dem dā?”

⁴² Asheku a wushunku yi, “Ya kagbashi ka maci kpam uza u ugboji? Uza dā uzakuwa u ne u naka yi u kirana n kuwa ku ne u nakaɗa le ilikulya. ⁴³ Uzakuwa u ne u gono baci u cina yi n u yanyi nala, wa pana tā kayanyan. ⁴⁴ Mayun n tonuko dā, uzakuwa vi wa zuwa yi tā u kirana n utsari u ne gba. ⁴⁵ Shegai kagbashi ki ka yawunsa baci a katakasuvu ka ne u danai, ‘Uzakuwa u va da na u gono gogo wa,’ aku u gitai ulapusa agbashi yi aka n a'ali, n u lyayi n u soyi hal u gutukpa. ⁴⁶ Uzakuwa u kagbashi u nala wa gono tā a kain n ulapa u uwule u da bawu a zuwai uma wa tuwā. Kpam wa yanyi tā mavura cika, aku u varangu yi a asu u ama da a 'yuwain uwushuku.

⁴⁷ “Kagbashi ka baci dem ka revei ili i'ya uzakuwa u ne wa ciga, aku u 'yuwain i'ya uyan, wa so tā malapa cika. ⁴⁸ Shegai uza da baci bawu u revei, aku u yain ili i malapa, a ka lapa yi tā kenu. Uza da baci a nakaɗi ili ushani, ili ushani i'ya a ka ciga ara ne. Uza da kpam a nakaɗi uganā u ili ushani, ili ushani i'ya a ka ciga ara ne.”

Yesu tukoi upecene (Matiyu 10:34-36)

⁴⁹ Yesu doki u danai, “Tuwā da n tuwāi n tsungu akina a likimba, uciga u va u da, a dana naha dem a ka tasa de. ⁵⁰ Shegai ma tā n ulyuɓugu u da a ka lyuɓugu mu, katakasuvu ka va ka dusuku wa, she a'ayin a da a kotsoi. ⁵¹ Ya wundaya tuwā da n tuwāi n tuko ndishi n shinga a likimba? Nala wa, upecene u da n tuko dā. ⁵² Ubana a kapala, kuwa ku ama a tawun ka pece tā kure: ama a tatsu a yain tsilala n ama a re, ama a re kpam a yain tsilala n ama a tatsu. ⁵³ Nala a ka pecene. Tata u yain tsilala n maku ma ne, maku kpam ma yain tsilala n tata u ne. Mma u yain tsilala n makere ma ne, makere kpam ma yain tsilala n mma u ne. Kajene ka yain tsilala n anuku a ne, anuku kpam a yain tsilala n kajene ka ne.”

*Ureve u iryoci i a'ayin
(Matiyu 16:2-3; Marku 8:11-13)*

⁵⁴ Aku Yesu tonukoi kakumã ka ama ki, “I wene baci alishi a 'yangai a kalivi,† kute-kute she i dana, ‘A ka ro ta,’ nala tani u tsu woko. ⁵⁵ I wene baci uwule u 'yangai a ðaka, she i dana, ‘Wa sudugba ta,’ kpm nala. ⁵⁶ Aza a maci a kaðan, ya fuda ta ya reve iryoci i'ya iyamba n kubain ku zuba a ka wenike, shegai ndya i bishinka ða i reve iryoci i a'ayin a naha?”

*Sheshei kananamgbani ka ðe
(Matiyu 5:25-26)*

⁵⁷ “Ndy a bishinka ða ya bidiga kaci ka ðe ili i shinga? ⁵⁸ Ya bana baci a asu u afada n uza ða u banka vu, daraka vu sheshi n eyi a ure, kawa u banka vu baci a asu u uza u ukida u ugana. Uza u ukida u ugana vi wa nakangu vu ta a kukere ku katigi, katigi ki tani ka zuwa vu ta a kuwa ku a'ali. ⁵⁹ N tonuko vu va wuta wa, she vu tsupa gba ili i'ya a ka tono vu.”

13

Aðakã tsicingi tsu ðe ko a wuna ða

¹ Pini nala, aza ða a'ari pini a asu vi a yankai Yesu alabari a aza a Galili aza ða Bilatu wunai a Kuwa ku Kashila, hal mpasa n le n bolomgbonoi na n ða ma udarãkpa u ða a yain. ² Yesu wushunku le, “Ya wundya aza a Galili a nala yi a la aza a Galili a ða a buwai vi unyushi u cingi ða, an a panai ikyamba i nala yi? ³ N tonuko ða, nala wa. I aðakã baci tsicingi tsu ðe wa, gba ðe dem nala ya kuwa. ⁴ Ko kpm ya wundya ama kupa n kulla aza ða a kuwai an kasaga ka ugadi ka Silawamu ka rukpai ka vara le vi, a la aza a Urishelima unyushi u cingi ða? ⁵ N tonuko ða, nala wa. I aðakã baci tsicingi tsu ðe wa, ya kuwa ta gba ðe tyoku u le.”

⁶ U tonuko le agisani a na yi, “Vuma roku u ða u wari n maðanga ma kapopi a kashina ka ne, aku u tuwai n u boli ilimaci i ne, shegai u tsara wa. ⁷ Aku u tonukoi uza ða wa guða kashina ki, ‘Ayen a tatsu a ða pa vi ma tuwa na n boli ilimaci i kapopi i na yi, n tsara tani wa. Kapa ma, nida ma kangu asu gbani?’

⁸ “U wushunku yi, ‘Uzakuwa, aðakã ve ma ma kyawan kayen ka lalu, n zaðagba kami ki, n tsunku ma kayala ka tsishinda. ⁹ Ma matsa baci ilimaci kayen ka ugono, aku a aðakã ma. Ma matsa tani baci wa, aku a kapa ma.’ ”

A tanasai uka u ukeliki kain ka Ashibi

¹⁰ Kain ka te kain ka Ashibi, Yesu wa wenishike a kagata ka Kashila ka roku. ¹¹ Aku uka roku u ða wari n ityoni i cingi i maðala ma ukeliki hal ayen kupa n kulla, uza ða u kelikei gba wa fuda wa gaðigba kpm wa. ¹² An Yesu wene yi, u isa yi u tonuko yi, “Uka, a pecemgbene vu ðe n maðala ma vunu.” ¹³ U taðanku yi kukere, kute-kute u gaðigbai u cikpai Kashila.

¹⁴ Shegai uzapige u kagata ka Kashila vi u panai upan, an Yesu tanasai yi n kain ka Ashibi. U tonukoi ama yi, “A'ayin a ða pini ushani hal a teli a ða a gain a yain manyan, tuwai a tanasa ða, shegai bamu n kain ka Ashibi.”

¹⁵ Asheku a wushunku yi, “Eða aza a maci a kaðan, uza u kanaka ko makparyagi u tsu tatsukpa ma n kain ka Ashibi u ba u ne yi mini wa? ¹⁶ U gan uka u naha, kumaci ku Ibrahi, uza ða Kanangasi* ka sirai ara ayen kupa n kulla a tatsukpa yi n kain ka Ashibi wa?”

† 12:54 A uyamba u ða Yesu rongoi, a kalivi ka alishi n uwule u ucira kaðolo na mkpankashila n mini a tsu 'yanga. * 13:16 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

¹⁷ An u danai nala, atokulalu a ne a panai uwono, gba kakuma ka ama ka rongoi ipeli adama a ili i shinga i'ya Yesu wa yansa.

Agisani a ucun u musta n yisti
(Matiyu 13:31-33; Marku 4:30-32)

¹⁸ Yesu danai, "Nida tsugono tsu Kashila tsari? Ndaya ma ratsanaka tsa n i'ya? ¹⁹ Tyoku u ucun u musta da tsari, u da vuma roku u ba u cei a kashina ka ne. U gbonguroi u wokoi mawurete ma hal nnu n cai pini ikinda a nsabu n ne."

²⁰ U doki u danai, "N iyen i'ya ma ratsanaka tsugono tsu Kashila? ²¹ Tyoku u yisti u da tsari, u da uka u roku u bidyai u vurai u da a akundatsu a pige a tatsu a kira hal ku vurai n yisti vi gba."

Utsutsu u kenu
(Matiyu 7:13-23)

²² Yesu kana nwalu n u wenishike a ilyuci n une i'ya u wurusai, hal wa rawa a Urishelima. ²³ Uza roku u wece yi, "Asheku, ama a da a ka tsara iwauwit a'a gbam ushani?"

U tonuko le, ²⁴ "Modono i uwa a utsutsu u kenu. Kpaci n tonuko da, ama ushani a ka zama ta a uwa, shegai a ka fuda wa. ²⁵ Uza u kuwa u 'yanga baci u gidaki utsutsu vi, i gita de la vi kushani a uwotsu n i kudusi utsutsu, n i dansi, 'Uza u kuwa, giduwuka tsu.'

"Eyi kpm u wushuku, 'N reve a asu u da i wuta wa.'

²⁶ "Aku i dana, 'Tsu lya ta tsu soi kpm n avu, hal vu wenishikei a ire i tsunu.'

²⁷ "Eyi kpm u dana, 'N tonuko da n reve a asu u da i wuta wa. Banka numu dan aza a unyushi u cingi.'

²⁸ "A'ayin a nala yi ya wene ta Ibrahi n Ishaku n Yakubu na nsumate a tsugono tsu Kashila, eda kpm she a loko da, nte ya sa pini hal n i lumusi a'anga. ²⁹ Ama a ka tuwa ta a kasana n kalivi n gadi n daka, a dusuku a asu u le a tsugono tsu Kashila. ³⁰ Gogo-na aza a kucina a ka woko ta aza a kapala, aza a kapala kpm a woko aza a kucina."

Yesu panai iyali i Urishelima
(Matiyu 23:37-39)

³¹ Pini nala, Afarishi a roku a tuwai a tonuko yi, "'Yanga vu wuta pini na vi, kpaci Hiridu Antiba magono wa ciga ta u wuna vu."

³² U tonuko le, "Walai i ba i tonuko mashe ma mete ma nala mi, 'Ara ma wutupa ta ityoni i cingi, n tanasa kpm ama. Nakpan kpm nala. Kain ka tatsu, aku n kotso manyan ma va.' ³³ Gba n nala ma lya ta kapala na nwalu n va, ara n nakpan n nakpan kuten. Kpaci u gan a wuna matsumate a asu u roku wa, she a Urishelima.

³⁴ "Eda aza a Urishelima, aza a Urishelima, awuni a nsumate, aza a uvarasa aza da a suki ara de. N tsu ciga ta n bolongu da tyoku da matoku ma tsu bolongu mmuku n ne a ashan a ne, aku i 'yuwain. ³⁵ Wundyai, kuwa ku de ka la a asanka da uvarangi. N tonuko da ya doku ya wene mu wa, she kain ka ya tuwa ya dana, 'Kashila ka zuwuka uza da wa tuwa a asuvu a kala ka Magono ma Zuba unu u shinga.' "

14

Yesu a kuwa ku Kafarishi

¹ Kain ka te n Ashibi, Yesu uwai a kuwa ku uzapige u Afarishi u roku ulya ilikulya, ama kpm a zuwuka yi a'eshi. ² A kapala ka ne tani vuma roku u da

pini uza da akere a ne n a'ene a ne a shitasai. ³ Yesu wecei Afarishi n arevi a Mele, "U gan a tanasa maɓala n kain ka Ashibi, ko u gan wa?" ⁴ Shegai a paɗai bini bini. Aku u kanai vuma vi u tanasa yi, u tonuko yi u wala.

⁵ U wece le, "A asuvu a de, ya maku* ma ne ko kanaka ka ne ka rukpa a ilyukoi kain ka Ashibi, aku u kpaɗa ka uwutukpa n maloko?" ⁶ A fuda a wushuku keci ku ne wa.

⁷ An u wenei tyoku da aza da a libanai vi a dangasai asu u ndishi u shinga u shinga, u wenishike le uwenishike u na vi: ⁸ "Kain ka baci uza roku u libana vu abiki a iyolo, kotsu vu yain maloko vu dusuku a karatsu ka shinga wa, gaawan a libana ta uza da u la vu tsupige. ⁹ Nala baci uza da u libana da ama a re a de yi, wa tuwa ta u tonuko vu, 'Naka vuma u na a asu u ndishi u vunu.' Aku vu woko n uwono, vu gono a karatsu ka kenu. ¹⁰ Shegai a libana vu baci abiki, dusuku a karatsu ka kenu, tsara uza da u libana vu vi, u tuwa baci u tonuko vu, 'Kaje ka va, 'yanga vu gono a asu u shinga.' She vu tsara tsupige a asu u a'eshi a atoku a vunu amoci. ¹¹ Gba uza da baci u radagbai kaci ka ne, a ka vakunku yi ta. Uza da kpa m u vakunki kaci ka ne, a ka radagba yi ta."

¹² Yesu tonukoi uza da u libana yi vi, "Va libana baci uza abiki a ulya ilikulya n kaara ko kayin, kotsu vu libana aje a vunu, ko atoku a vunu, ko aza a kuwa a vunu, ko aza a karen a vunu aza a utsari wa. Kawa ele dem a ka libana vu ta, a tsupa vu. ¹³ Shegai va libana baci ama abiki a ulya ilikulya, vu libana aza da bawu a'ari n ili, n aza a mɓala ma ukeliki, n awunu, n arumba. ¹⁴ Kpa m a ka zuwuka vu ta unā u shinga, kpaci a ka tsupa vu wa. Shegai va tsara ta katsupi ka malen ma manyan ma vunu kain ka aza a maci a ka 'yanga a ukpa."

Agisani a abiki a pige

(Matiyu 22:1-10)

¹⁵ An uza u te a asuvu a aza da a ka lya kaɓolo, u panai nala, u tonukoi Yesu, "Uza da wa lya ilikulya i abiki a tsugono tsu Kashila uza u unā u shinga u da."

¹⁶ Yesu wushunku yi, "Vuma roku u da u foɓusoi abiki a ulya ilikulya a pige, aku u libanai ama ushani. ¹⁷ An a'ayin a ulya ilikulya a yain, u suki kagbashi ka ne ka ba ka tonuko amoci a da u libanai vi, 'Tuwaɗi, kpaci a foɓuso de ko ndya wa.'

¹⁸ "Shegai gba le a gitai utukuso kadambula. Uza u kagita u danai, 'N tsila ta kashina, kpam u kana ta n ba n wene ka. Ma folo vu, vu yanka mu ahankuri.'

¹⁹ "Uza roku kpam u danai, 'N tsila ta anaka a kulima kupa, gogo-na kpam ma ciga ta n ba n kondo a da. Ma folo vu, vu yanka mu ahankuri.'

²⁰ "Uza roku kpam u danai, 'Gogo-na-na da n yain iyolo, adama a nala ma fuda ma bana wa.'

²¹ "Kagbashi ki ka gonoi ka tonukoi uzakuwa vi. Katsuma ka namgbai uzakuwa vi, aku u tonukoi kagbashi ki, 'Wuta gogo a ire na mɓakuru ma ilyuci mi vu tuko aza a unambi, n aza a mɓala ma ukeliki, n arumba, n awunu.'

²² "Kagbashi ka danai, 'N yan de i'ya vu danai n yain vi, shegai hal n gogo-na asu u da pini u buwai.'

²³ "Aku u uzakuwa vi u tonukoi kagbashi ki, 'Wala a kateshe ka ilyuci, vu bana a ire i pige n i kenu, vu zuwa ama da a'ari pini a tuwa a uwa a kuwa ku va, tsara ku shadangu. ²⁴ N tonuko da, uza wa la a asuvu a aza da n libanai n kagita, wa peɗe ilikulya i abiki a va wa.' "

* **14:5** Akorongi a cau a roku aza da a purai a tagarada u Luka a korongu ta "makparyagi" kpaci n Tsiheline "makparyagi" n "maku" u'isa u le u rotsono ta.

*Upana u ikyamba u utono u Yesu
(Matiyu 10:37-38)*

²⁵ Pini nala, kakuma ka ama ka tonoi Yesu, aku u kpatalai u tonuko le,
²⁶ “Uza da baci wa ciga u tuwa ara va, u kana ta she u ciga mu kapala n tata u ne, na mma u ne, n uka u ne. U cigi mu kpam kapala na mmuku n ne, n atoku a ne aka n a’ali. U kana ta dem u cigi mu kapala n uma u ne, kawa u ratsa u woko katoni ka va wa. ²⁷ Vu ratsa vu woko katoni ka va wa, vu canga baci mawandambani ma vunu vu tonu mu wa.

²⁸ “A asuvu a de, ya wa gita kuma ku pige bawu dusuki u kecei i’ya wa wuna, u wene ko wa n ikebe i’ya wa kotso kuma ki? ²⁹ Kawa u gita baci aku u kpadai ka usalaka, gba uza da baci dem u wenei wa dosuso yi ta. ³⁰ A dana, ‘Vuma u na u gitai kuma, shegai u kpadai ka usalaka.’

³¹ “Ko kpam magono ma eni ma ma bana kuvon n magono ma roku, aku u kpadai u dusuku u yawunsa u wene ko eyi uza u asoje azu kupa wa fuda wa yan kuvon n magono uza u asoje azu kamanga? ³² U wene baci ufuda wa, she u suku atsumate a ba a cina uza nide vi a folo yi ndishi n shinga, cina u buwai ve a mbari. ³³ Nala dem gba de, uza da baci bawu u fudai u asakai gba ili i’ya wari n i’ya, u ratsa u woko katoni ka va wa.

*Mkpadai n da n namgbai
(Matiyu 5:13; Marku 9:50)*

³⁴ “Mkpadai ili i shinga i’ya, shegai n namgba baci bawu n yankpai kpam, n iyen i’ya a ka yankpusa n da? ³⁵ N da ma n kalen a iyamba wa, ma tani n kalen a ili i tsishinda wa. Wotsongu da a ka wotsongu n da.
“Uza u atsuva a upana, u pana.”

15

*Agisani a macon ma ma puwain
(Matiyu 18:12-14)*

¹ Aku awushi a utafa n aza a unyushi u cingi a ka ra’busa evu n Yesu tsara a panaka yi. ² Adama a nala, Afarishi n awenishiki a Mele a’ari uyan tsali a ka dansa, “Vuma u na wa wusha aza a unyushi u cingi, hal wa lya kabolo n ele.”

³ U tonuko le agisani a na yi, ⁴ “Ya asuvu a de wa yan na ncon aman-gatawun, aku ma te ma karai kakamba ma puwain bawu wa asaka aman-ganishinkupa n kuci n da n buwai vi a asu u kalina u bana ubolo ma te ma ma puwain vi hal she u wene ma? ⁵ U wene baci ma, wa canga ta ma a kutanga n u peli. ⁶ U rawa baci a kuwa, wa bolongu ta aje a ne n aza a karen a ne. U tonuko le, ‘Banga numu ipeli, n wene de macon ma ma puwan mu vi.’ ⁷ N tonuko da, nala dem a ka yan ipeli a zuba a kaci ka uza u unyushi u cingi u te da baci u asakai tsicingi tsu ne. Hal i lai i aza a maci a amanganishinkupa n kuci da bawu a’ari n unyushi u cingi.

Agisani a ukebe u da u puwain

⁸ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “A dana uka roku wa n ikebe i azurufa kupa.* Aku u te u puwan yi. Ndya wa yan? She u sapa macikalulu, u wujuma kuwa ki, u zami u da sawu hal u ba u wene u da. ⁹ U wene baci u da, she u bolongu aje a ne n aza a karen a ne u dana, ‘Banga numu ipeli, n wene de ukebe u da u puwan mu vi.’ ¹⁰ N tonuko da, ili i ipeli i’ya a asu u atsumate

* 15:8 Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

a zuba a Kashilā a kaci ka uza u unyushi u da baci dem u asakāi unyushi u cingi u ne.”

Agisani a maku ma ma puwain

¹¹ Yesu doki u danai, “A yan tā vuma roku uza u mmuku ma a'ali n re. ¹² Aku uza u kenu vi u tonukoi tata u ne, ‘Tata, naḳa mu ucanga u agadu u va.’ Aku tata u le, u pecike le ucanga u ne vi.

¹³ “An a yain a'ayin kenu, aku uza u kenu vi u purai utsari u ne vi gba u kanai ure ubana a uyamba u roku u mbari. Pini nala, ucanga u ne u kotsoi a asu u ure u gbani, aku u rongoi ndishi n gbani. ¹⁴ An ucanga u ne u kotsoi gba, aku kambulu ka uwai a uyamba vi, u uwai dem kambulu. ¹⁵ U ba u bolomgbonoi kaci n uza roku uza u uyamba vi, eyi tani u zuwa yi u woko kaliniki ka mburusunu. ¹⁶ U tsu ciga tā u lyai ilikulya i'ya mburusunu n tsu lyasa, shegai ko uza wa naḳa yi ili wa.

¹⁷ “U tuwai u yawunsai, u danai, ‘Agbashi a tata u va a da de a'a tā u ilikulya i'ya i rawa le hal i buwai, mpa tani na mari a ukuwa n kambulu. ¹⁸ Asaka n 'yanga n bana a asu u tata u va n dana, ‘Tata, n nusuka tā Kashilā kpm n nusuka vu tā. ¹⁹ U gan gbam a doku a isa mu maku ma vunu wa. Gonuko mu tyoku u uza u te a asuvu a agbashi a vunu.’ ²⁰ Aku u 'yangai u banai a asu u tata u ne.

“Eyi ubuwi a mbari, tata u ne wene yi, aku asuvayali a kana yi, u sumai u wambatsa yi wari yi a upapurusa.

²¹ “Aku maku mi ma tonuko yi, ‘Tata, n yanka tā Kashilā unyushi, kpm n nusuka vu tā. U gan gbam a doku a isa mu maku ma vunu wa.’

²² “Shegai tata vi u tonukoi agbashi a ne, ‘Yanyi maloko i tuko yi matogo ma ma lakai tsulobo, i uka yi. I uka yi makawani n akpata. ²³ Tukoi madyondyom ma pige ma nala mi i kida ma, tsu takumai, tsu yain ipeli. ²⁴ Kpaci maku ma na mari ma kuwa tā, shegai gogo-na u gono de n uma. Wari u puwan tā, shegai gogo-na a wene yi de.’ Pini nala, a gitai uyan mazanga.

²⁵ “A'ayin a nala yi, maku ma pige ma ne ma bana tā a kashina. Eyi n u goni, an u yain evu n kuwa, aku u panai a ka keme n a jeyi. ²⁶ U isa kagbashi ka roku ka kuwa ki u wece yi ili i'ya i tukoi ukuna u nala vi. ²⁷ U tonuko yi, ‘Vangu u vunu u da u gonoi. Tata u de kpm u kidai madyondyom ma pige ma nala mi adama a da u tsara yi bawu usan u roku.’

²⁸ Aku uza u pige vi u yain upan, u 'yuwain u'uwa a kuwa ki. Tata u ne u wutai u rongo yi uleshe. ²⁹ U wushunki tata u ne u danai, ‘Wundya ve ayen a ushani a da n gbashika vu, n kpaɗa tani ugorimuko udani u vunu wa. Gba n nala, kain ka la ka vu naḳa mu maku ma malala ma ma yan mazanga n aje a va wa. ³⁰ Shegai an maku ma vunu ma tuwai uza da u puwunsai utsari u vunu a asu u ashankala, aku vu kidaga yi madyondyom ma pige ma nala mi.’

³¹ Aku tata u ne u tonuko yi, ‘Maku ma va, kain dem va tā kaɓolo na mpa, kpm i'ya baci dem i'ari i va, i vunu i'ya dem. ³² Dere da a yain mazanga n ipeli adama a vangu u vunu da wari u kuwai, shegai gogo-na u gonoi n uma. Wari u puwain, a wene yi kpm.’”

16

Agisani a kagbashi ka ugboji

¹ Yesu doku u tonukoi atoni a ne, “A yan tā uza u utsari u roku uza da wari n uza da wa guɓuga yi utsari u ne. A tonukoi uza u utsari vi, uza da wa guɓuga yi utsari vi wa nangasa yi tā u da. ² Pini nala, u isa yi u danai, ‘Ndyā n panai na

a kaci ka vunu? Naƙa mu tyoku da wa tono n utsari u va, kpaci va lya kapala n ukirana n utsari u va wa.’

³“Uza da wa guɓa utsari vi u tonukoi kaci ka ne, ‘Uzakuwa u va u da na wa loko mu a asu u manyan ma va. Nɗya ma yan? Ma n ucira u da ma cimba wa, kpam ma pana ta uwono u ufolu. ⁴N reve ta ili i'ya ma yan gogo-na kotsu n tsara ama da ka wusha mu a a'uwa a le, manyan ma va ma kotso baci.’

⁵“Adama a nala u isaɗi gba ama da uzakuwa u ne wa tono atan. Aku u wecei uza u kagita, ‘I yain i'ya uzakuwa u va wa tono vu?’

⁶“U wushuki, ‘Adele a pige a manivi a amangatawun.’*’

“U tonuko yi, ‘Tagarada u vunu u da na, dusuku vu shadangu aman-garenkupa.’

⁷“U wecei kpam uza roku, ‘Avu tani i yain i'ya a ka tono vu?’

“U wushuki u da, ‘Akpakpa a ilya amangatawun.’†

“Uza da wa guɓa utsari vi u tonuko yi, ‘Tagarada u vunu u da na korongu amanganishi.’

⁸“Adama a nala uzakuwa u uza da wa guɓa utsari vi, u cikpala yi adama a ugboji u ne. Kpaci ama a likimba a gawunsa baci n ama a likimba u le, a la ta ama a katyashi ugboji cika.”

⁹Yesu lyaɗi kapala u danai, “Adama a nala n tonuko da, yankai utsari u likimba u de manyan i banga aza roku n u da tsara i yain aje, pini nala, a'ayin a da baci utsari vi u kotsoi, a wushi da a a'uwa a da bawu a ka kotso.

¹⁰“Uza da baci wari n ukuna u maci a ukuna u kenu, wa yan ta n ukuna u maci a ukuna u pige. Uza da baci bawu wari n ukuna u maci a ukuna u kenu, wa yan n ukuna u maci a ukuna u pige wa. ¹¹I yan baci ukuna u maci a asu u ubana u icanga i likimba wa, nida a ka yan a naka da icanga i maci i zuba?

¹²Kpam i yan baci ukuna u maci n icanga i aza roku wa, ya wa naka da ili i'ya l'ari i de?

¹³“Kagbashi ka la ka gbashika aza a a'uwa a re wa. Ucu n u kagbashi u nala wa kovo ta uza u te, aku u cigi uza u te. Ko tani u toni ukuna u uza u te, aku u goro u uza u te. Va fuda wa gbashika Kashila kabolo n utsari wa.”

Yesu doki u wenishikei

(Matiyu 11:12-13; Matiyyu 5:31-32; Marku 10:11-12)

¹⁴An Afarishi a panai nala, ele tani a wokoi acigi a ikebe a da, aku a cirakpa yi. ¹⁵U tonuko le, “Eda i tsu gonuko ta kaci ka de ama a da a'ari dere a a'eshi a ama. Shegai Kashila ka reve ta atakasuvu a de. Ili i'ya ama a bidyai n tsupige cika, ili i icadi i'ya a kapala ka Kashila.”

¹⁶Yesu doki u danai, “Mele ma Musa n itagarada i Ntsumate, i'ya awenishiki a de hal ubana a a'ayin a Yahaya. A'ayin a Yahaya a da a gitai uyan kuɓari ku tsugono tsu Kashila, kpam ya dem wa modono tsara u uwa pini.

¹⁷Gba n nala, wa laka ta shana zuba n iyamba a cimba, n u da udyani u te u kenu u tagarada u Mele wa gusa.

¹⁸“Uza da baci u asakai uka u ne, u zuwai uza roku, tsishankala tsa wa yan n eyi. Uza da kpam u zuwai uka u da uza roku u asakai, tsishankala tsa wa yan.”

Uza u utsari n Li'azaru

¹⁹Yesu doki u danai, “A yan ta uza u utsari u roku, uza da u tsu ukusa aminya a mini ma galura n a da a ka lada a pun a shinga, aku u rongo a upana

* **16:6** Yesu yankai kakundatsu ka asu ki manyan, kpam ka wenike ta kakuma ka manivi ki derere da kari n adele amangatawunkulla (800). † **16:7** Kakuma ka ilya ki a denge baci i'ya, ikebe ya rawa ta i'ya kayain ka manyan ka tsara a kayen.

kayanyan ka ne kain dem. ²⁰ A utsutsu u kuwa u ne, kafoloni ka roku ka pini a zuwai uza u kala Li'azaru. Ikyamba i ne gba a'utsu a da. ²¹ U tsu ciga ta u lyai ilikulya i'ya i tsu rukpasa vuma vi wa lya baci ilikulya. Hal gban nshe n tsu tuwusa ta na n pedishi yi a'utsu yi.

²² “Kain ka te kafoloni ki ka kuwai, aku atsumate a zuba a canga yi ubana a asu u Ibrahi. Uza u utsari vi dem u tuwai u kuwai, aku cidangu yi. ²³ Eyi a asuvu a akina a tsukonu wari a upana ikyamba, u gadigbai kaci ka ne u wenei Ibrahi mbari n Li'azaru a asu u ne. ²⁴ U isa yi u danai, ‘Tata Ibrahi, pana asuvayali a va. Suku Li'azaru u uka kaci ka majubu ma ne a mini u tuwa u dakanku mu a kaletsu ka va. Kpaci ikyamba i'ya ma pana a asuvu a akina a na yi.’

²⁵ “Shegai Ibrahi danai, ‘Maku ma va, ciba ndishi n vunu a likimba, vu soi kayanyan ka utsari u vunu. Li'azaru tani u panai ikyamba, shegai gogo-na kayanyan ka a ka neshe yi. Avu tani va pana ikyamba. ²⁶ Bamu n u nala, a mere ma tsunu n ada, kada ka pini ka pige ka ka bishinka aza da a'ari a asu u de utuwa ara tsunu. Nala kpam aza da a'ari ara tsunu a ka pasambana utuwa ara de wa.’

²⁷ “Uza u utsari vi u danai, ‘Tata, ma folo vu, vu suku yi a kuwa ku tata u va, ²⁸ kpaci ma ta n atoku a'ali ama a tawun. U ba u rono le atsuvu, kotsu ele dem a tuwa a asu u upana u ikyamba u na vi wa.’

²⁹ “Shegai Ibrahi tonuko yi, ‘Aa ta n itagarada i Musa na n Ntsumate, asaka a pana ka le.’

³⁰ “Aku u danai, ‘Nala wa, tata Ibrahi, uza roku a asuvu a akushe u bana le baci, a ka kpatala ta a asaka tsicingi tsu le.’

³¹ “Ibrahi tonuko yi, ‘A pana ka baci itagarada i Musa na n Ntsumate wa, ko uza roku u ‘yanga baci a asuvu a akushe wa fuda wa zuwa le a asaka tsicingi tsu le wa.’ ”

17

Pana uwonvo u uyan unyushi

(Matiyu 18:6-7; Matiyu 18:21-22; Marku 9:42)

¹ Yesu tonukoi atoni a ne, “U kana ta ili i'ya ya zuwa uza u rukpa i tuwa, shegai ter n u uza da wa zuwa i tuwa. ² Wa laka ta shana a siraka yi katali ka kira a udyoku u ne a varangu yi a kushiva, n u da wa zuwa uza u te a asuvu a mmuku n kenu n na u nusa. ³ Adama a nala, kiranai n kaci ka de.

“Utoku u vunu u nusuka vu baci, farana yi. U folo vu baci, vu cimbusuka yi unyushi u ne. ⁴ U nusuka vu baci kushindere a kain ka te, aku kpam u tuwai ara vunu kushindere u foloi, vu cimbusuka yi.”

⁵ Atoni a ne a tonuko yi, “Doku upityanangu u tsunu!”

⁶ U tonuko le, “A da baci i'ari n upityanangu kenukulu tyoku u ucun u musta, she i tonuko makuli ma na mi, ‘Muda vu ba vu shigba kaci ka vunu a kushiva.’ She tani u toni udani u de.

⁷ “A dana a asuvu a de, uza roku wa n kagbashi ka ka limusuka yi ko kpam wa linasa yi ncon. U wuta baci a kakamba u rawai, uzakuwa wa laza wa tonuko yi, ‘Tuwa vu dusuku vu lyai ilikulya.’? Wa yan nala wa. ⁸ Shegai wa tonuko ta kagbashi ki, ‘Fo busuko mu ilikulya, aku vu fo buso kaci ka vunu tsara u tuko mu ilikulya. N kotso baci ulya n uso, aku avu lyai.’ ⁹ Wa cikpa kagbashi ki an u yain ili i'ya u tonuko yi u yain? Ko kenu. ¹⁰ Eda dem nala, i yan baci i'ya a da i yain, she i dana, ‘A tsu agbashi a da gai gbani, kpaci i'ya i gain tsu yain i'ya tsu yain koshi.’ ”

Utanasu u nkutu kupa

¹¹ Kain ka te, Yesu wa bana a Urishelima, wa wala a karen ka Samariya n Galili. ¹² Tyoku da wa uwa a une u roku, nkutu n roku ama kupa a shamgbai a m̄fari, ¹³ aku 'yaṅṅasaɪ alagatsu a le tsarā a shamkpa yi, a danai, "Yesu Asheku, pana asuvayali a tsunu."

¹⁴ An u wene le, u tonuko le, "Walai i ba i wenike kaci ka de a asu u adaraki." Tyoku da a'ari a nwalu, aku a taṅai.

¹⁵ An uza u te a asuvu a le u wenei a taṅasa yi, aku u kpatalai u gonoi n u cikpali Kashila n ucira. ¹⁶ U kudangi a kapala ka Yesu wari a ucikpa. Vuma vi tani uza u Samariya u da.

¹⁷ Yesu wece yi, "Ma wundya eda ama kupa aza da a taṅasa yi, ama kuci vi alya te?" ¹⁸ A tsarā uza da wa gono u cikpala Kashila wa, she kamoci ka na koshi." ¹⁹ Yesu tonuko yi, "Yaṅga vu yain nwalu n vunu, upityanangu u vunu u taṅasa vu de."

*Utuwa u tsugono tsu Kashila
(Matiyu 24:23-41; Marku 13:32-37)*

²⁰ Pini nala, Afarishi a wece yi kain ka tsugono tsu Kashila tsa tuwa. U wushunku le, "Utuwa u tsugono tsu Kashila n a'eshi a da a ka wene tsa wa. ²¹ Kpam a ka dana, 'Tsa naha,' ko 'Tsa nide,' wa. Kpaci a asuvu a de a da tsugono tsu Kashila tsari."

²² U tonukoi atoni a ne, "A'ayin a'a ta a utuwa a da ya bolo uwene kain ka te a asuvu a a'ayin a Maku ma Vuma, shegai ya wene wa. ²³ Ama a ka tonuko da ta, 'Aya de,' ko 'Aya na.' Kotsu i bana wa, kpam i tono le wa. ²⁴ Kpaci tyoku da ulada u tsu wuta walu a zuba aku u lada a kaɓon ka na ubana a ka nide, nala Maku ma Vuma ma woko a kain ka ne. ²⁵ Shegai u kana ta u pana ve ikyamba icun kau-kau, ama a a'ayin a na kpam a 'yuwan yi.

²⁶ "Tyoku da wari a a'ayin a Nuhu, ²⁷ nala dem wa woko a a'ayin a Maku ma Vuma. ²⁷ A rongoi a ulya n a soyi, a rongoi uyansa iyolo n a wutukpi iyolo, hal kain ka Nuhu uwai a kpatsu. Aku mini ma pige ma tuwai ma kaduwan le gba.

²⁸ "Nala dem a yain a a'ayin a Lutu.† A rongoi a ulya n a soyi, a rongoi a utsilasa n a dengi, a rongoi a iceshi n a masi. ²⁹ Shegai kain ka Lutu wutai pini a Sodom vi, a roi akina n kana ka akina a eri. A kaduwan le gba. ³⁰

³⁰ "Nala dem wa woko a kain ka utuwa u Maku ma Vuma. ³¹ Kain ka nala ki, uza da baci wari a asu u uwunvugusa,* aku ucanga u ne a asuvu a kuwa, she u dana wa ba wa bidya u da wa. Nala dem uza da wari a kashina, u gono a kuwa wa. ³² Cibai n uka u Lutu! ³³ Uza da baci dem wa ciga u wauwa uma u ne, wa namba ta u da. Shegai uza da baci dem u nekei uma u ne, wa wauwa ta u da. ³⁴ N tonuko da, n kayin ka nala ki, ama a re a ka vaku ta a ivamkpatsu i te, a ka a bidya ta uza u te a asaka uza u te. ³⁵ Aka a re a ka wurya ta a katali ka kira ka te, a ka bidya ta uza u te, a asaka uza u te. [³⁶ Ama a re a ka bana ta a kashina ka te, a bidya uza u te a asaka uza u te.]†

³⁷ A wece yi, "Asheku, nte wa la vi?"

U wushunku le, "A asu u da kakushe kari, nte asakali a tsu 6olomgbono pini."

◇ 17:26 Kag. 6:5-8. ◇ 17:29 Kag. 18:20-19:25. * 17:31 Luka korongi, "ama a zuba ukukpa." Asu u da Yesu rongoi, ma da a tsu ma tyoku da uza wa kumba a zuba u kukpa u rongo ko u wunvugusa pini.

◇ 17:32 Kag. 19:26. † 17:36 Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Luka a kalatsa ta makpanda ma 36.

18

Agisani a maraṅa n uza u afada

¹ A'ari pini, Yesu yankai atoni a ne agisani tsara u wenike an u gain a rongo a uyansa kvasu bawu ubula. ² U danai, "A ilyuci i roku a yan ta uza u afada u roku uza da bawu wa pana uwonvo u Kashila, kpam u wula uza wa. ³ A ilyuci yi tani, maraṅa ma roku ma pini uza da u rongoi ubansa ara ne n u foli u yanka le afada a da a'ari dere a mere ma ne n utokulalu u ne.

⁴ "Wari u 'yuwan ta, shegai u tuwai u danai a katakasuvu ka ne, 'Ko u wokoi bawu ma pana uwonvo u Kashila, kpam ko bawu n wulai uza, ⁵ tyoku da maraṅa ma na ma damgbarasa mu ma yanka le ta afada a da a'ari dere. Kute wa, wa togboluso mu ta n utuwusa kure kure.' "

⁶ Aku Asheku a danai, "Panai ili i'ya uza u afada u cingi u na vi u danai. ⁷ Ya wundya Kashila ka yanka adangi a ne a da a ka saka yi kaara n kayin ukuna u da wari dere wa? Wa barakpa a asu u uwushunku le da? ⁸ N tonuko da, wa yanka le ta ukuna u da wari dere gogo. Shegai, a'ayin a da baci mpa Maku ma Vuma n tuwai, ma dina gbam ama ushani n upityanangu a likimba?"

Agisani a Kafarishi n kawushi ka utafa

⁹ Yesu yanka le agisani a aza roku aza da a bidyai kaci ka le ama a maci a da, aku a goroi aza da a buwai. U da, ¹⁰ "Ama a roku ama a re, a uwai a Kuwa ku Kashila uyan kvasu. Uza u te Kafarishi ka, uza u ire tani kawushi ka utafa.

¹¹ Kafarishi ki ka 'yangai ka shamgbai ka yanka kaci ka ne kvasu ka na ki, u da, 'Kashila, n cikpa vu ta an u wokoi mpa ma tyoku u ama da a buwai wa. Wata, aza a magalaka, aza da bawu a ka yan dere, ashankala, ko kpam tyoku u kawushi ka utafa ka na ki. ¹² N tsu yan ta kakuli kure a asuvu a a'ayin a shindere. Kpam n tsu wutukpa ta u te a asuvu a kupa a ili i'ya baci dem n tsarai.'

¹³ "Kawushi ka utafa ki tani kari kushani dan. U wushuku gbam u gadigba kaci ka ne a zuba wa, shegai u shamgbai wa lapa makamba ma ne adama a katsuma ka lima, n u dansi, 'Kashila, pana asuvayali a va, mpa uza u unyushi u cingi u da.'

¹⁴ "N tonuko da, kawushi ka utafa ka na ka gono ta a kuwa n katakasuvu ka ne dere a kapala ka Kashila. Tyoku uza nide u da wa. Kpaci uza da baci u bidyai kaci ka ne ili i roku, a ka vakunku yi ta. Uza da baci kpam u vakunki kaci ka ne, a ka 'yangasa yi ta."

Yesu na mmuku n kenu

(Matiyu 19:13-15; Marku 10:13-16)

¹⁵ A'ari pini, ama a ka tukuso Yesu mmuku n kenu n kenu kotsu u sawa le. An atoni a ne a wenei nala, a barana le. ¹⁶ Shegai u isa mmuku ara ne u danai, "Asakai mmuku n tuwa ara va, bishinka le wa. Kpaci tsugono tsu Kashila tsu icun i le tsa. ¹⁷ Mayun n tonuko da, gba uza da baci bawu u wushai tsugono tsu Kashila tyoku u maku ma kenu, wa uwa tsa wa."

Uzapige uza u utsari

(Matiyu 19:16-30; Marku 10:17-31)

¹⁸ Uzapige u roku u wecei Yesu, "Kawenishiki ka shinga, ndya ma yan n tsara uza u da bawu wari n utyoku?"

¹⁹ U wushunku yi, "Ndya i zuwai vu isa mu uza u shinga? Uza u shinga wa la wa, she Kashila koshi. ²⁰ Vu reve ta gai Mele ma na mi: 'Kotsu vu vaku n uka da bawu wari u vunu wa. Kotsu vu wuna uma u vuma gbani wa. Kotsu

vu boko wa. Kotsu vu siraka kaβan kabetsu wa. Vu naka tata na mma u vunu tsupige.’ ” ◊

²¹ Aku uzapige vi u danai, “Tun mpa kenu da mari a utono ili i na yi.”

²² An Yesu panai nala, u tonuko yi, “Hal n gogo-na ili i te i'ya pini i gusa vu. Denge gba ili i'ya vari n i'ya, vu pecike aza a unambi. Va yan ta n utsari a zuba. Aku vu tuwa vu tonu mu.”

²³ An u panai nala, ukuna u gala yi cika, kpaci uza u utsari u da cika. ²⁴ Yesu wundyana yi u danai, “U wuyana tani n ni uza u utsari u uwa a tsugono tsu Kashila! ²⁵ U la ta shana karakuma ka wura a kpele ka kujulu, n u da uza u utsari wa uwa a tsugono tsu Kashila.”

²⁶ Aza da a panai kadyanshi ki a danai, “Nala baci, ya wa la vi wa tsara iwauwi?”

²⁷ Shegai Yesu danai, “Ili i'ya baci bawu vuma wa fuda wa yan, Kashila ka fuda ta ka yan i'ya.”

²⁸ Bituru danai, “Atsa na tsu asaka de gba i'ya tsari n i'ya, tsu tonu vu.”

²⁹ Yesu tonuko le, “Mayun n tonuko da, uza u fuda baci u asakai kuwa ku ne, u asakai uka u ne, u asakai atoku a ne, u asakai kpam isheku i ne, wa ta n katsupi. Uza u fuda baci dem u asakai mmuku n ne gba adama a tsugono tsu Kashila, ³⁰ wa wusha ta ili i'ya i lai i'ya u asakai a'ayin a gogo-na. Kpam n a'ayin a da a ka tuwa, wa wusha ta uma u da bawu wari n utyoku.”

Yesu doki u danai tyoku da wa kuwa

(Matiyu 20:17-19; Marku 10:32-34)

³¹ Yesu isa Kupanamere yi paki, u tonuko le, “Atsa na tsa bana a Urishe-
lima. Gba ili i'ya i'ari ukorongi a kaci ka Maku ma Vuma a akere a ntsumate
ya shadangu ta. ³² Kpaci a ka neke yi ta a akere a Awulawa, a yanka yi majari,
a goruso yi, a cikpunka yi atatsa. ³³ A ka bawan yi ta, a wuna yi, aku u 'yanga
a kain ka tatsu.”

³⁴ Shegai ko ukuna u te a fuda a reve a asuvu a ili i'ya u tonoi vi wa. Kpaci sokongu da a sokongi u da, a reve ili i'ya u danai wa.

A kukpai a'eshi a karumba

(Matiyu 20:29-34; Marku 10:46-52)

³⁵ An Yesu yain evu n Jeriko, karumba ka roku kari a ikengi i ure wa folo.

³⁶ An u panai kakuma ka ama a ka wura, aku u wecikei ko ndya a ka yan. ³⁷ A tonuko yi, “Yesu uza u Nazara da wa wura.”

³⁸ U 'yangasa kalagatsu u danai, “Yesu Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!”

³⁹ Aku aza da a'ari a kapala a barana yi u pada. Shegai u lapulai u salai cika, “Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!”

⁴⁰ Aku Yesu shamgbai, u zuwai a tuko yi ara ne. An u rabai evu n eyi, u wece yi, ⁴¹ “Ndya va ciga n yanka vu?”

U danai, “Asheku, ma ciga n wene asu.”

⁴² Yesu tonuko yi, “Wene asu, upityanangu u vunu u tanasa vu de.”

⁴³ Kute-kute u wenei asu. U tonoi Yesu n u cikpalasi Kashila. An ama a wenei nala, ele dem a cikpalai Kashila.

19

Zaka kawushi ka utafa

¹ Kain ka te, Yesu uwai a Jeriko, wa wura pini. ² Aku uza roku uza u kala Zaka, uzapige u ɗa a asuvu a aza ɗa a ka wusha utafa, kpam uza u utsari ɗa. ³ Wa ciga u wene Yesu, shegai u fuɗa u wene yi wa, adama a kakuma ka ama, kpaci eyi magbidi ma. ⁴ Aku u sumai u yuwai makuli, kotsu u wene yi kpaci nte wa tono pini.

⁵ An Yesu rawai pini a asu vi, u gadigbai kaci u tonuko yi, “Zaka, cipa gogo! Ara a kuwa ku vunu ka ma cipa.” ⁶ U yain maloko u cipai, u wusha yi n ipeli.

⁷ An a wenei nala, gba le a gitai tsali, a danai, “A kuwa ku uza u unyushi u cingi u ɗa u cipai.”

⁸ Zaka 'yangai kushani, u tonukoi Asheku, “Asheku, ma pece ta utsari u va kure, ma naka ta aza a unambi kapashi ka te. Uza ɗa baci dem n wusai ili, ma gonuko yi ta i'ya n wusa yi i'ya vi hal kunishi.”

⁹ Yesu tonuko yi, “Ara iwauwi i tuwa ta a kuwa ku na ki, kpaci vuma u na dem maku ma Ibirahi ma. ¹⁰ Mpa Maku ma Vuma n tuwa ta n zami i'ya i puwai, n wauwa kpam i'ya.”

Agisani a ikebe i irim kupa (Matiyu 25:14-30)

¹¹ Ele n a pani nala, Yesu lyai kapala n u tonusuko le agisani, kpaci wa ta evu n Urishelima. Kpam a ka wundya yavu tsugono tsu Kashila tsa tuwa kute-kute. ¹² U danai, “Vuma roku u ɗa uza u tsugono, u banai a ilyuci i roku i mɓari, u wushi tsugono aku u gono. ¹³ U isaɗi agbashi a ne kupa u naka le ikebe i zinariya i te i te.* U tonuko le, ‘Yankai i'ya tsilaga hal na n goni.’

¹⁴ “Shegai ama a ilyuci i ne a 'yuwan yi, hal a sukunku yi azapige a danai ele a ka ciga u lyai tsugono a kaci ka le wa.

¹⁵ “Gba n nala, an u tsarai tsugono tsi, aku u gonoi. U zuwai a isaɗa yi agbashi a ɗa u nakai ikebe yi u wene ili i'ya a tsarai a asu u tsilaga tsu le.

¹⁶ “Pini nala, uza u kagitā u tuwai ara ne u danai, ‘Ukebe u te u vunu u tuko ta ikebe kupa.’

¹⁷ “U tonuko yi, ‘A danasa vu kagbashi ka shinga! An u wokoi a cina vu uza u maci a kaci ka ili i kenu. Wusha tsugono tsu ilyuci kupa i woko katsupi ka malen ma manyan ma vunu.’

¹⁸ “Uza ire u tuwai u tonuko yi, ‘Ukebe u te u vunu u tuko ta ikebe i tawun.’

¹⁹ “Eyi dem u tonuko yi, ‘A naka vu ta tsugono tsu ilyuci i tawun.’

²⁰ “Uza roku kpam u tuwai u danai, ‘Uzapige, ukebe u te u vunu u ɗa na, a makashi ma n sirai u ɗa n sokongi. ²¹ Kpaci ma pana ta uwonvo u vunu, adama a ɗa bawu vari yuwu. Vu tsu bidya ta ili i'ya bawu vu zuwai. Vu cai kpam ili i'ya bawu vu cei.’

²² “U tonuko yi, ‘Kagbashi ka cingi, ma kidaga vu ta ugana a kaci ka ili i'ya vu danai n na u vunu. Dana vu reve ta bawu mari yuwu? Uza ɗa n tsu bidya ili i'ya bawu n zuwai? N cai kpam ili i'ya bawu n cei? ²³ Ndya i zuwai bawu vu bankai ukebe vi a kuwa ku ikebe, tsara n gono baci n wushi i'ya hal n apashani?’

²⁴ “U tonukoi aza ɗa a'ari pini a asu vi, ‘Wushai ukebe vi a kukere ku ne, i naka uza ɗa wari n ikebe kupa vi.’

²⁵ “A tonuko yi, ‘Asheku, wa ta tani n ikebe kupa.’

²⁶ “U ɗa, ‘N tonuko ɗa, uza ɗa yankai ili i'ya a naka yi manyan mai, aya a ka doku. Uza ɗa kpam bawu u yain ili, i kenu i'ya wari n i'ya vi, she a wusa yi

* **19:13** Kondo “Ikebe i zinariya” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uɓanga.

i'ya. ²⁷ Atokulalu a va a nala yi aza da bawu a ka ciga n lyai tsugono a kaci ka le ki, tuko le na a kapala ka va a wuna le.' ”

Aza a Urishelima a ryabusai Yesu

(Matiyu 21:1-11; Marku 11:1-11; Yahaya 12:12-19)

²⁸ An Yesu danai nala, aku u lazai n atoni a ne, wa bana a Urishelima. ²⁹ An u yain evu n Betafaji n Batani a asu u masasa ma a ka isa Masasa ma Zayitum, u suki atoni a ne ama a re. ³⁰ U tonuko le, “Uwai a une u da wari nala a kapala ka de ki. N u'uwa u de, ya wene ta maku ma makparyagi usiri ma bawu kotsu uza u yuwai. I surukpa ma i tuko. ³¹ Uza da baci dem u wece da 'Ndy a zuwai ya surukpa ma?' I tonuko yi, 'Asheku a da a ka ciga ma.' ”

³² Aku aza da a suki vi a lazai a ba a cinai tyoku da u tonuko le vi. ³³ A'ari pini a usurukpa makparyagi mi, aku aza a ili yi a tonuko le, “Adama a iyen a da ya surukpa makparyagi mi?”

³⁴ A danai, “Asheku a da a ka ciga ma.”

³⁵ Aku a tukoi ma a asu u Yesu. A polusoi aminya a le a zuba u makparyagi mi. A tafangi Yesu pini a zuba. ³⁶ Wari a asuvu a nwalu, aku ama a polusoi aminya a le a ure.

³⁷ An u rawai evu n kagidali ka Masasa ma Zayitum, gba kakuma ka atoni a ne a gitai mazanga a ka cikpala Kashila n kalagatsu ka ucira adama a ukunosavu u da a wenei. ³⁸ A danai, “Uza u una u shinga da Magono ma ma tuwa a asuvu a kala ka Magono ma Zuba! Ndishi n shinga a zuba, tsupige kpm a asu u Kashila!” ◇

³⁹ Afarishi a roku a asuvu a kakuma ki a tonuko yi, “Kawenishiki, barana atoni a vunu!”

⁴⁰ Aku u danai, “N tonuko da, ko ama a pada baci bini, she atali a gitai isali i mazanga.”

⁴¹ An u rawai evu n Urishelima u wenei ilyuci yi, aku u sakai i'ya. ⁴² U danai, “A'ari a dana vu reve ili i'ya ya tuko ndishi n shinga, shegai gogo-na i'a ta usokongi ara vunu. ⁴³ A'ayin a ka tuwa ta a da atokulalu a vunu a ka maka vu agalala a kasaga ka vunu ukyawan, a kpada vu ko nte wa. ⁴⁴ A ka wasa vu ta hal she a iyamba avu n ama a vunu gba. A ka asaka katali a zuba u utoku u ne a asuvu a vunu wa, an bawu vu wushai kune ku Kashila a'ayin a da ku tuwa da.”

Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashila

(Matiyu 21:12-17; Marku 11:15-19; Yahaya 2:13-22)

⁴⁵ Aku Yesu uwai a Kuwa ku Kashila u gitai uloko aza a tsilaga. ⁴⁶ U tonuko le, “Ukorongi u da wari, a danai, ‘Kuwa ku va ka woko ta kuwa ku kvasu,’ shegai i gonukoi ka ‘ka'buru ka aza a magalaka.’ ” ◇

⁴⁷ Kain dem, u tsu wenishike ta a Kuwa ku Kashila, shegai adarakpi a pige, n awenishiki a Mele, n azapige a ama a zamai a wuna yi. ⁴⁸ A nambai tyoku da a ka yan n eyi, kpaci kadyanshi ka ne ka pura ta ama atakasuvu.

20

Keci a kaci ka ucira u Yesu

(Matiyu 21:23-27; Marku 11:27-33)

¹ Kain ka te, tyoku da Yesu wari a uwenishike ama a Kuwa ku Kashila, n u yanyi Kadyanshi ka Shinga ka Kashila. Pini nala, adarakpi a pige n awenishiki a Mele ka'golo na nkoshi n pige, a tuwai ara ne. ² A danai, “Tonuko tsu, n ucira u eni u da va yansa ili i na yi, kpm ya naka vu u da?”

³ U wushunku le, “Mpa dem ma yan *ḏa* *tā* keci. Tonuko numu, ⁴ ulyuḡugu u Yahaya, a zuba *ḏa* u wuṭai ko a asu u ama?”

⁵ A dansai utyoku u le, a danai, “Tsu dana baci, ‘A zuba *ḏa*,’ wa dana *tā*, ndya i zuwai tsu kpaḏai uwushuku n eyi? ⁶ Tsu dana baci, ‘A asu u ama,’ ama yi a ka varasa tsu *tā*, kpaci a bidya *tā* Yahaya matsumate ma.”

⁷ Aku u wushuki, “Tsu reve a asu u *ḏa* u wuṭai wa.”

⁸ Yesu tonuko le, “Nala kpam mpa dem ma tonuko *ḏa* ko ucira u eni u *ḏa* ma yansaḡa ili i na yi wa.”

Agisani a azamaninga a cingi
(Matiyu 21:33-46; Marku 12:1-12)

⁹ Yesu gitai uyanka ama agisani a na yi, u danai, “Vuma roku u *ḏa* u yain kashina ka cinwi, aku u naḡai acimbi a roku haya. U lazai a uyamba u roku u ba u barakpai. ¹⁰ An a'ayin a uta a yain, u suki kagbashi ka ne ka roku a asu u aza a haya yi, tsara a naḡa yi a asuvu a ucanga u kashina vi. Shegai acimbi yi a lapa yi, a loko yi akere a de. ¹¹ U suki kpam kagbashi ka roku, eyi dem a lapa yi, a yanka yi uwono, a loko yi akere a de. ¹² U doki u suki uza u tatsu, eyi tani a zumgbusa yi, aku a loko yi.

¹³ “Uza kashina vi u danai, ‘Ndya ma yan? Ma suku *tā* maku ma va ma ma ciga. Gaawan a ka wene *tā* karinga ka ne.’

¹⁴ “Shegai an acimbi yi a wene yi, a tonukoi kaci ka le, ‘Maku ma kagitā ma ne ma na vi. Tsu wuna ni tsara agadu yi a woko a tsunu. ¹⁵ Aku a wutukpa yi a uroto u kashina vi a wuna yi.’

“Ndya wa uza u kashina vi wa yan? ¹⁶ Wa tuwa *tā* u wuna acimbi yi, u naḡa aza roku kashina ki.”

An ama yi a panai nala, a danai, “Kashila ka jebige!”

¹⁷ Shegai Yesu weḡele le, u danai, “Ndya kalen ka ili i'ya i'ari ukorongi a tagarada u Kashila? ¹⁸ ‘Katali ka aza a kuma a 'yuwain, ka ka lakai kalen cika a asu u kuma.’ ¹⁸ Uza *ḏa* baci dem u rukpai a zuba u katali ka nala ki, wa koduso *tā*. Shegai ka rukpa baci ka varai uza, ka yuruwa yi *tā*.”

Utsupa u utafa ara Kaisa Magono
(Matiyu 22:15-22; Marku 12:13-17)

¹⁹ Aku awenishiki a Mele n adarakpi a pige a zamai ure u *ḏa* a ka kana Yesu pini a a'ayin a nala yi, kpaci a reve *tā* a kaci ka le ka u yain agisani yi. Shegai a panai uwonvo u ama.

²⁰ A gita yi uwandasa, a suki aza a akalu, ele tani a yain yavu aza a mayun a *ḏa*. A ka ciga a kana yi n kadyanshi ka ne, tsara a banka yi a asu u uza u tsugono a yan yi mavura. ²¹ A wece yi, “Kawenishiki, tsu reve *tā* kadyanshi ka vunu n uwenishike u vunu u maci u *ḏa*. Ya dem unā u te u *ḏa* vu bidya yi, kpam ure u Kashila u *ḏa* wa wenishike mai. ²² U gan tsu tsupa utafa ara Kaisa magono, ko tsu kpaḏa utsupa?”

²³ Eyi tani u revei wanda *ḏa* a ka wanda yi, aku u tonuko le, ²⁴ “Wenike numu ukebe u azurufa. * Kulu n kala ka yai ka kari pini a ukebe vi?”

A danai, “Ku Kaisa ka.”

²⁵ Aku u tonuko le, “Naḡai Kaisa ili i'ya i'ari i Kaisa, Kashila kpam i naḡa yi ili i'ya i'ari i Kashila.”

²⁶ A fuda a kana yi n kadyanshi ka u yain a kapala ka ama wa. Adama a majiyan ma uwushuku u ne, a padai bini.

◇ 20:17 Ishp. 118:22. * 20:24 Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uḡanga.

*Keci a kaci ka u'yangā u ukpā
(Matiyu 22:23-33; Marku 12:18-27)*

²⁷ Ama a roku a dā pini aza a Sadusi,† a tuwāi ara Yesu. Ama a na yi alya aza dā a danai u'yangā u ukpā wā la wa. ²⁸ A wece yi, “Kawenishiki, Musa koronku tsu tā, u danai, ‘Uza u kuwā baci u aṣakai uka bawu mmuku, u kana tā utoku u ne u sotuku uka vi, u matsaka yi mmuku.’ ²⁹ A yan tā ama roku ama a shindere, uza n utoku. Uza u kapala u zuwai uka, u kuwāi u aṣaka maku wa. ³⁰ Uza u ire u sotuki maraṅa mi, eyi dem u kuwāi bawu maku. ³¹ Uza u tatsu kpm u sotuki maraṅa mi, eyi dem u kuwāi. Nala gbā ama a shindere yi a zuwusai uka vi, hal a kuwusai gbā le, uza wā la u aṣakai maku wa. ³² A makorishi, uka vi dem u kuwāi. ³³ An u wokoi gbā ama a shindere a le a zuwusa yi vi, uka u yai u dā wa woko a a'ayin a u'yangā u ukpā?”

³⁴ Yesu wushuki, “Ama a gogo-na a ka yansa tā iyolo n a wutukpi iyolo. ³⁵ Shegai aza dā baci a wenei a gain a uwa a'ayin a dā a ka tuwā, kpm n u'yangā u ukpā vi, a ka yan iyolo ko a wutukpā iyolo wa. ³⁶ A ka doku a ka kuwā wa, kpaci dere dā a'ari n atsumate a zuba, kpm mmuku n Kashilā n dā an a wokoi mmuku ma u'yangā u ukpā n dā. ³⁷ Ukuna u akushe n u u'yangā u ukpā tani, Musa dem dana tā a ukuna u maku ma maḍanga ma ma tasa akina a asu u dā u isaḡ Magono ma Zuba ‘Kashilā ka Ibirahi, n Kashilā ka Ishaku, n Kashilā ka Yakubu.’ ³⁸ Eyi Kashilā ka akushe ka wa, shegai ka aza a uma ka, kpaci ara ne ya dem wā tā n uma.”

³⁹ Aku aza roku a asuvu a awenishiki a Mele yi a danai, “Kawenishiki, vu wushuku tā dere.” ⁴⁰ Pini nala, uza u doku u kawan u wece yi ukuna wa.

*Kawauwi ki Maku ma yai ma?
(Matiyu 22:41-46; Marku 12:35-37)*

⁴¹ Aku Yesu wece le, “Nidā a ka a dana Kawauwi Maku ma Dawuda ma? ⁴² Dawuda n kaci ka ne u danai a Tagarāda u Ishipa,† ‘Magono ma Zuba ma tonukoi Asheku a vā, dusuku a ulyaki u vā, ⁴³ hal she n taḍangu vu a zuba u atokulalu a vunū.’ ⁴⁴ Dawuda isa yi baci ‘Asheku’, nidā wa yansa u gono u woko maku ma ne?”

*Yesu baranai ama a kaci ka awenishiki a Mele
(Matiyu 23:1-36; Marku 12:38-40)*

⁴⁵ Yesu tonukoi atoni a ne a kapala ka ama gbā, ⁴⁶ “Kiranai n awenishiki a Mele aza dā a ka ciga kutambu n aminya a pige, a ka ciga a danāsa le a kuden n tsupige. Kpm a lai uciga u asu u ndishi u dā u lai tsulobo a agata a Kashilā, n asu u shinga u asu u abiki. ⁴⁷ Alya a lyai ucanga u nraṅa, n a yanyi kavasu ka ugadī adama a ukimbuṣa u a'eshi. Icun i ama a nala yi, a ka yan le tā mavura cika.”

21

*Kune ku maraṅa
(Marku 12:41-44)*

¹ Kain ka te, Yesu wāri a Kuwa ku Kashilā, aku u gadigbai kaci ka ne u wenei tyoku dā aza a utsari a ka zuwusa ikebe i le a asu u uzuwusa ikebe. ² U wenei kpm maraṅa ma roku uza u unambi, ma zuwai pini irim i re i kenu* a asuvu. ³ Pini nala, u dā, “Mayun n tonuko dā, ili i'ya maraṅa uza u unambi u nala u zuwai, i la tā gbā ili i'ya ele a zuwusai. ⁴ Kpaci gbā le a asuvu

† ^{20:37} Uwt. 3:6. † ^{20:43} Ishp. 110:1. * ^{21:2} Kondo “Irim i kenu” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uḡanga.

a utsari u le u da a kenei a zuwusai. Shegai eyi a asuvu a unambi u ne u da u bidyai gba ikebe i ulyaka ilikulya i ne.”

Iryoci i a'ayin a makorishi
(Matiyu 24:1-2; Marku 13:1-2)

⁵ Aza roku a asuvu a atoni a ne, a'ari a kadyanshi tyoku da a kalai Kuwa ku Kashila n atali a shinga, n kune ku a nakai Kashila. Shegai Yesu danai, ⁶ “Gba ili i'ya i wenei pini na, a'ayin a'a ta a utuwa a da ko katali ka te a ka asaka utadangi a zuba u utoku u ne, bawu a wasai ka wa.”

Upana u ikyamba u pige u da wa tuwa
(Matiyu 24:3-14; Marku 13:3-13)

⁷ Pini nala, a wece yi, “Kawenishiki, nwere da ukuna u nala vi wa gita? Icu n i iryoci i eni i'ya a ka wenike ya ciga baci ugita?”

⁸ U tonoko le, “Kiranai kotsu uza roku u puwunsa da wa. Ama ushani a ka tuwa ta n kala ka va a dana alya Kirisiti Kawauwi. Kpam a dana, ‘A'ayin a yan de evu.’ Kotsu i toni le wa. ⁹ A'ayin a da baci i panai ukuna u kuvon n ibili, kotsu i giruwa wa. U kana ta ukuna u nala u gita, shegai makorishi ma kotsu wa.”

¹⁰ U tonoko le kpam, “Kaletsu ka ama ka 'yangasaka ta kaletsu ka ama, tsugono kpam tsu 'yangasaka tsugono. ¹¹ Iyamba ya gbadā ta a asu kau-kau, n kambulu n usara a asu kau-kau. A ka yan ta ili i uwonvo n ikunesavu i pige i pige a zuba.

¹² “Shegai kahu ukuna u nala u gita, a ka kana da ta a yan da mavura. A banka da a agata a Kashila n a'uwa a a'ali. A banka da a asu u azapige na ngono adama a kala ka va. ¹³ Nala wa woko da ta ure u da ya yanka le kadyanshi ka va. ¹⁴ Shegai i vakunku atakasua a de, i dambula n tyoku da ya gonuko kadyanshi wa. ¹⁵ Kpaci mpa ma naka da ta ucira n ugboji u da bawu atokulalu a de a ka fuda a nanamgbana, ko a nani u da wa. ¹⁶ Hal n isheku i de n atoku a de n kumaci ku de, n aje a de a ka neke da ta, hal a wuna gbam aza roku a asuvu a de. ¹⁷ Ya dem wa 'yuwan da ta adama a kala ka va. ¹⁸ Shegai ko kenji ka kaci ka de ka te ka la ka namgba wa. ¹⁹ Akawunki a de a da a ka wauwa da.”

Uwacinsa u Urishelima
(Matiyu 24:15-21; Marku 13:14-19)

²⁰ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “A'ayin a da baci i wenei asoje a kyawain Urishelima, u gan ta i reve an a yain evu n uwacinsa u da. ²¹ Adama a nala, asaka aza da a'ari a uyamba u Yahuda a suma a bana a nsasa. Aza da a'ari a ilyuci a wuta a suma, kpam aza da a'ari a une kotsu a uwa a asuvu a ilyuci wa.

²² Kpaci a'ayin a katsupi ka upana u ikyamba a da, tsara a shadangu i'ya i'ari ukorongi. ²³ Ter de aka a atsuma n aza a mmuku n shili a a'ayin a nala yi! Kpaci a ka yan ta upana u ikyamba u pige a uyamba vi, aku upan u Kashila u rukpa a kaci ka ama ki. ²⁴ A ka wuna ta aza roku n iburundu, a kanasa kpam aza roku a bansaka le a asu u tsugbashi a iyamba i likimba. Awulawa kpam a ka kpatsa ta Urishelima hal a'ayin a Awulawa a shadangu.

Utuwa u Maku ma Vuma
(Matiyu 24:29-31; Marku 13:24-27)

²⁵ Yesu doku u danai, “A ka wene ta iryoci a kaara n uwoto n atala. A likimba kpam, aletsu a ama a ka dambula ta cika. A dambula cika adama a mawura ma kushiva n a'ali. ²⁶ Ama a ka limusa ta adama a uwonvo, n a

pani uwonwo u ili i'ya ya gitasa a likimba. Kpaci a ka gbaḍa ta ili i pige i pige i'ya i'ari a zuba. ²⁷ A'ayin a nala a ḍa a ka wene Maku ma Vuma utuwa a asuvu a alishi n ucira n tsupige tsu pige. ²⁸ A'ayin a ḍa baci ukuna u nala wa gitasa, i gaḍigba a'aci a ḍe i kondo zuba kpaci uwutukpa u ḍe wa yan ḍe evu."

Uwenishike a kaci ka kapopi
(Matiyu 24:32-35; Marku 13:28-31)

²⁹ Aku Yesu yanka le agisani a na yi u da, "Weḍelei maḍanga ma kapopi na ndanga n ḍa n buwai. ³⁰ N gita baci utopo avuku, ya wene ta n kaci ka ḍe kpm i reve an ilyushi i yain evu. ³¹ Nala dem, a'ayin a ḍa baci i wenei ukuna u nala wa gitasa, i reve ta an tsugono tsu Kashila tsu yain evu.

³² "Mayun n tonuko ḍa, ama a gogo-na a ka kotso wa, she a shaḍangu ili i na yi. ³³ Zuba n likimba wa cimba ta. Shegai kadyanshi ka va ka cimba wa."

Uwenishike a kaci ka afoḍi

³⁴ Pini nala, Yesu danai, "Kiranai n kaci ka ḍe, kotsu uma u ḍe u laka a asu u kulya ku gbani, n kuso ku umaka wa, n kadambula ka likimba, hal kain ka nala ka danda ḍa tyoku u utyangi wa. ³⁵ Kpaci nala wa woko a kaci ka ama a likimba gba. ³⁶ Kain dem i rongo n afoḍi, n i yanyi kavasu, tsara i tsara i lai a asuvu a ukuna u ḍa wa ciga u gita vi. Kpm tsara i fuḍa i shamgba a kapala ka Maku ma Vuma."

³⁷ Kain dem, u tsu wenishike ta a Kuwa ku Kashila. Kaara ka kotso baci aku u wuta u ba u wansa a masasa ma a ka isa Masasa ma Zayitum. ³⁸ Kpm ama a tsu tuwusa ta a Kuwa ku Kashila n usana u ḍe, tsara a panaḍa yi.

22

Yahuza Isikariyoti wushuki u neke Yesu

(Matiyu 26:1-5; Marku 14:1-2; Yahaya 11:45-53)

¹ A'ayin a Abiki a Ulya u Ilikulya i'ya i Nambai Yisti a ḍa dem a ka isa Abiki a Upasamgbana a yain evu. ² Aku adarakpi a pige n awenishiki a Mele a ka zama tyoku ḍa a ka wuna Yesu, shegai a ka pana ta uwonwo u ama. ³ Kanangasi* ka uwai Yahuza, uza ḍa a ka isa Isikariyoti, uza u te a asuvu a Kupanamere yi. ⁴ U ba u dansai n adarakpi a pige n azapige aza a uwundya Kuwa ku Kashila tyoku ḍa wa neke yi ara le. ⁵ A yain mazanga hal a zuwamgbana i ka tsupa yi n ikebe. ⁶ Eyi kpm u wushuki u gitai uzama tyoku ḍa wa neke yi ara le, kakuma ka ama ka wacuwa baci.

Yesu lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana

(Matiyu 26:17-30; Marku 14:12-26; Yahaya 13:21-30; 1 Korintiya 11:23-25)

⁷ Kain ka Abiki a Ulya Ilikulya i'ya i Nambai Yisti ka rawai; wata, kain ka ukidasa mmuku ma a'ondom ma Abiki a Upasamgbana. ⁸ Aku Yesu suki Bituru n Yahaya, u tonuko le, "Walai i ba i foḍusuko tsu Abiki a Upasamgbana yi, tsara tsu lyai."

⁹ A wece yi, "Nte ḍa va ciga tsu foḍuso?"

¹⁰ U tonuko le, "N u'uwa u ḍe a ilyuci yi, ya gawunsa ta n vuma roku u cangai malanda ma mini. I toni yi hal a kuwa ka wa uwa. ¹¹ I tonuko uza u kuwa vi, 'Kawenishiki ka danai: Nte ḍa a asu u ḍa ma lya ilikulya i Abiki a Upasamgbana yi n atoni a va?' ¹² Wa wenike ḍa ta kunukuzuba ku pige ka ucanga u ne wari ufoḍusi. Nte ya foḍusuko tsu pini."

* 22:3 Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

¹³ Aku a lazai a ba a cinai tyoku ḁa u tonuko le vi. Pini nala, a fobusoi ilikulya i Abiki a Upasamgbana yi pini.

¹⁴ An a'ayin a yain, Yesu dusuki ulya ilikulya n asuki yi. ¹⁵ U tonuko le, “M̄ari ma ciga ṭa gb̄am n lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana i na yi n ḁḁa, kahu n pana ikyamba. ¹⁶ Kpaci n tonuko ḁa, ma doku ma lya i'ya wa, she a'ayin a ḁa a shad̄angi u ḁa a tsugono tsu Kashil̄a.”

¹⁷ U bidyai mako ma mini ma cinwi, u cikpai Kashil̄a aku u danai, “Wushai na i soi. ¹⁸ N tonuko ḁa, ili i'ya i bidyai n gogo-na ma doku ma so mini ma cinwi wa, she a'ayin a ḁa tsugono tsu Kashil̄a tsu tuwai.”

¹⁹ U bidyai burodi u cikpai Kashil̄a, u jibamgbanasai u ḁa, u naḁa le. U danai, “Ikyamba i va i'ya na vi i'ya a nekei adama a ḁe. Rongoi uyansa nala tsara i cibusa na mpa.”

²⁰ An a kotsoi ulya u ilikulya vi, u bidyai mako mi, u danai, “Mako ma na mi, kazuwamgbani ka savu ka a asuvu a mpasa n va n ḁa a ka neke adama a ḁe. ²¹ Shegai uza ḁa wa neke mu vi, aya pini na wa lya kaḁolo na mpa. ²² Mayun ḁa mpa Maku ma Vuma ma laza tyoku ḁa a zuwai, shegai ter n uza ḁa wa neke mu vi.” ²³ A gitai uwecembene ko ya wa neke yi a asuvu a le yi.

Kananamgbani adama a tsupige

²⁴ Kananamgbani ka uwai a mere ma le, ko ya wa woko uzapige u le. ²⁵ U tonuko le, “Ngono ma Awulawa a tsu ciga ṭa a wenike le ucira. Akidi a ugana a le kpam a tsu zama ṭa a isa le Aḁangi a Ama. ²⁶ Shegai ara ḁe nala wa. Uza ḁa wari uzapige a asuvu a ḁe, u woko tyoku u uza u kenu. Uza ḁa wa tono n ḁḁa, u woko tyoku u kagbashi. ²⁷ Ya lai tsupige, uza ḁa u dusuki wa lya ilikulya ko gai kagbashi? Uza ḁa u dusuki wa lya ilikulya ḁa wa? Mpa tyoku u kagbashi ḁa m̄ari a asuvu a ḁe. ²⁸ Eḁa i shamgbai ara va a ukonduso u ḁa n soi. ²⁹ Tyoku ḁa Tata u va u naḁa mu tsugono, nala mpa dem ma naḁa ḁa ucira, ³⁰ tsara i lyai i soi na mpa a tsugono tsu va. I dusuku kpam a aratsu a tsugono, n i lyayi tsugono tsu agali kupa n a re a Isara'ila.

Yesu danai Bituru wa nana yi ṭa

(*Matiyu 26:31-35; Marku 14:27-31; Yahaya 13:36-38*)

³¹ Ele pini n a lyayi, aku u danai, “Simo, Simo, Kanangasi† ka folo ṭa u welikpe ḁa tyoku u ilya. ³² Shegai ma yanka vu ṭa kavasu, tsara upityanangu u vunu u gusa wa. Avu kpam a'ayin a ḁa vu gonoi, vu gbamaṭangu aza a vunu.”

³³ Bituru wushunku yi, “Asheku, ufoḁusi u ḁa m̄ari n bana n avu a kuwa ku a'ali, ko a ukpa.”

³⁴ Yesu danai, “N tonuko vu Bituru, ara gb̄am kahu kapen ka sala, va nana mu ṭa vu dana vu reve mu wa hal kutatsu.”

³⁵ Yesu wece le, “A'ayin a ḁa n suku ḁa bawu makpakata, bawu katsan, bawu akpata, ili i'a la i'ya i nambai?”

A danai, “Ko i te tsu namba wa.”

³⁶ U ḁa, “Gogo-na uza ḁa baci wari n makpakata u bidya, nala kpam uza ḁa wari n katsan. Uza ḁa bawu wari n burundu, u denge kunya ku ne u tsila. ³⁷ N tonuko ḁa, mayun ḁa ukuna u ḁa a korongi a kaci ka va u kana ṭa u shad̄angu, 'A kece yi ṭa a asuvu a aza ḁa a 'yangasakaṭi tsugono.' ◊ Kpaci ili i'ya a danai a kaci ka va, ushad̄angu u ne u rawa ḁe.”

³⁸ Aku a tonuko yi, “Asheku, iburundu i'ya na i re.”

U tonuko le, “U rawa ṭa.”

† 22:31 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi. ◊ 22:37 Isha. 53:12.

*Yesu yain kavasu a Masasa ma Zayitum
(Matiyu 26:36-46; Marku 14:32-42)*

³⁹ Yesu wutaɪ u banai a Masasa ma Zayitum tyoku ɗa u cuwanakai, atoni a ne dem a tono yi. ⁴⁰ An u rawai a asu vi, u tonuko le, “Yanyi kavasu kotsu i rukpa a ukondo wa.” ⁴¹ U asaka le kenu, tyoku u mɓari ma uvutala katali, u kuɗangi u yain kavasu. ⁴² U danai, “Tata, vu wushuku baci, takpa mu mako ma upana u ikyamba ma na mi, shegai udani u va u ɗa a ka tono wa, she u vunu.” ⁴³ [Aku katsumate ka zuba ka wenikei kaci ka ne ara ne, wari yi a ugbamatangu asuvu. ⁴⁴ Kpaci wa pana ta ikyamba cika. U matsai kavasu cika, hal malen ma ne ma ɗaka yavu mpasa.]

⁴⁵ An u 'yangai a asu u kavasu vi, u gonoi a asu u atoni a ne. U cina le n a lavuti adama a uwowi u unambukatsuma. ⁴⁶ U wece le, “Nɗya i zuwai ya lavuta? 'Yangai i yain kavasu, kotsu i rukpa a ukondo wa.”

*A kanai Yesu
(Matiyu 26:47-56; Marku 14:43-50; Yahaya 18:3-11)*

⁴⁷ Yesu pini a kadyanshi, aku u wenei kakuma ka ama ka tuwa yi. Uza ɗa a ka isa Yahuza Isikariyoti, uza u te a asuvu a Kupanamere yi, wa tono n ele kapala. U raɓai evu n Yesu kotsu u wambatsa yi. ⁴⁸ Aku Yesu wece yi, “Yahuza, n uwambatsa u ɗa va neke Maku ma Vuma?”

⁴⁹ Aza ɗa a'ari evu n eyi, an a wenei ili i'ya ya gita, a wece yi, “Asheku, tsu kapusa n iburundu ɗa?” ⁵⁰ Aku uza u te u le u kapamghanai kutsuvu ku ulyaki ku kagbashi ka Magono ma Adarakpi.

⁵¹ Yesu danai, “Kotsu i doku wa.” U sawai kutsuvu ku kagbashi ki, u tansa yi.

⁵² U tonukoi aza ɗa a 'yangasaka yi vi; wata, adarakpi a pige, n azapige a awundi a Kuwa ku Kashila, na nkoshi, “I tuwai n iburundu na mpaupkau yavu aza a ukana aza a magalaka? ⁵³ A'ayin a ɗa mari n ada kain dem a asuvu a Kuwa ku Kashila, i barakpa akere a ɗe i dana ya kana mu wa. Shegai a'ayin a ɗe a ɗa na vi, n a'ayin a ucira u karimbi.”

*Bituru nanai an u revei Yesu
(Matiyu 26:57-75; Marku 14:53-72; Yahaya 18:12-27)*

⁵⁴ Pini nala, a kanai Yesu a laɓai n eyi, a banka yi a kuwa ku Magono ma Adarakpi. Bituru wari le a utono mɓari mɓari. ⁵⁵ A tasuki akina a mere ma kuwa mi a dusuki. Bituru dem dusuki kabolo n ele. ⁵⁶ Aku kagbashi ka kari makere ka wene yi a'ayin a ɗa katyashi ka akina ka wakanai, pini nala, kagbashi ki ka danai, “Vuma u na dem kabolo n eyi ɗa wari.”

⁵⁷ Shegai u nanai u danai, “Mpa n reve yi wa.”

⁵⁸ An a barakpai kenu, aku uza roku u wene yi u danai, “Avu dem uza u te u le u ɗa.”

Bituru danai, “Uza u va, mpa n reve yi wa.”

⁵⁹ A doki a barakpai hal ulapa u uwule u te, uza roku u matsa yi, u danai, “Malala ma la wa, vuma u na kabolo ka a'ari, kpaci uza u Galili u ɗa.”

⁶⁰ Bituru danai, “Uza u va, n reve gbam i'ya va tono wa.” Kute-kute kahu u kimba unu u ne, kapen ka salai. ⁶¹ Asheku a kpatalai a kondonoi Bituru. Aku u cifai n kadyanshi ka Asheku, u ɗa, “Ara gbam kahu kapen ka sala, wa nana mu ta vu dana vu reve mu wa hal kutatsu.” ⁶² Aku u wutaɪ a ulanga u sai cika.

*Asoje a yankai Yesu majari
(Matiyu 26:67-68; Marku 14:65)*

⁶³ Ama ḁa a ka wundya Yesu vi a rongo yi uyanka majari n a lapusi yi. ⁶⁴ A sira yi a'eshi, aku a danai, "Tonuko tsu ili i'ya ya gita. Ya lapa vu?" ⁶⁵ A rongo yi a uyaṣaka kadyanshi ka gbani ka gbani ushani n a wishisi yi.

A bankai Yesu a asu u Asheshi a Pige
(*Matiyu 26:59-66; Marku 14:55-64; Yahaya 18:19-24*)

⁶⁶ An kain ka wansai, aku Asheshi a Pige,† (asuvu a adarakpi a pige, n awenishiki a Mele) a 6olomgbonoi a asu u te. A bankai Yesu a asu u Asheshi a Pige a le, a tonuko yi, ⁶⁷ "Avu Kirisiti Kawauwi ḁa baci, tonuko tsu."

U danai, "Ko n tonuko ḁa baci, ya wushuku wa. ⁶⁸ N yan ḁa baci kpam keci, ya wushunku mu wa. ⁶⁹ Shegai ili i'ya i bidyai gogo-na ubana a kapala, Maku ma Vuma ma dusuku ta a ulyaki u Kashila Uza u Ucira."

⁷⁰ Gba le a danai, "Dana, avu Maku ma Kashila ma?"

U tonuko le, "I dana ta dere, mpa."

⁷¹ Aku a danai, "Iryoci i eni i'ya kpam tsa bolo? Tsu pana ta n kaci ka tsunu a unu a ne."

23

A bankai Yesu ara Bilatu
(*Matiyu 27:11-14; Marku 15:1-5; Yahaya 18:28-38*)

¹ Pini nala, gba ka6olo ka Asheshi a Pige yi a 'yangai a bankai Yesu ara Bilatu gomuna u Yahuda. ² A sapula yi, a danai, "Tsu cina ta vuma u na vi wa puwunsa a ama a tsunu. Kpam n u bishinki ama a tsupa utafa ara Kaisa. N u dansi kpam aya Kirisiti Kawauwi Magono."

³ Bilatu wece yi, "Avu magono ma aza a Yahuda ma?"

Aku u wushunku yi, "Nala wari tyoku ḁa vu danai vi."

⁴ Bilatu tonukoi adarakpi a pige yi n kakuma ka ama ki, "N tsara vuma u na vi n unyushi wa."

⁵ A doki a matsa yi n a dansi, "Wa 'yangasasa ta atakasuvu a ama n uwenishike u ne a uyamba u Yahuda. U gitai ukuna u nala vi a Galili hal utuwa na."

A bankai Yesu ara Hiridu

⁶ An Bilatu panai nala, u weceki ko vuma vi uza u Galili u ḁa. ⁷ An u revei Yesu a ka6on ka tsugono tsu Hiridu Antiba tsa u wutai, u gegengu yi ara Hiridu uza ḁa wari dem a Urishelima a'ayin a nala yi.

⁸ An Hiridu wenei Yesu, u yain mazanga cika kpaci wa ciga ta u wene yi caupa. An u panai ukuna u ne, kpam wa ciga ta u wene ukunosavu u ḁa Yesu wa yansa. ⁹ U rongo yi a uyaṣa keci, shegai u wushunku yi ili wa. ¹⁰ Adarakpi a pige n awenishiki a Mele a ḁa pini kushani a rongo yi usapulusa ushani.

¹¹ Hiridu n asoje a ne a yanka yi magori, a yanka yi kpam majari. A uka yi aminya a tsugono, aku a gonuko yi ara Bilatu. ¹² Kain ka nala ka tsije tsu Hiridu n Bilatu tsu gitai. Kpaci caupa atokulalu a ḁa.

A kidagai Yesu ugana u ukpa
(*Matiyu 27:15-26; Marku 15:6-15; Yahaya 18:39-19:16*)

¹³ Bilatu 6olomgbonoi adarakpi a pige, n aza a tsugono, n ama. ¹⁴ U tonuko le, "I toko ta vuma u na i ḁa wa puwunsa ta ama. Kpam an n vece yi a kapala ka ḁe, n tsara yi n unyushi ko u te a asuvu a ikuna i'ya i danai vi wa. ¹⁵ Nala dem Hiridu u tsara yi n unyushi wa, kpaci aya u gonuko yi ara tsunu. U yan ili i'ya i ratsai a ka wuna yi wa. ¹⁶ Adama a nala, ma bawan yi ta n asaka yi." [

17 U tsu asankā le t̄a vuma u te a asuvu a ama dā a'ari a kuwa ku a'ali a a'ayin a abiki.]

18 Gbā ama a 'yangasai alagatsu a le, a danai, “Rawuka vuma u na vi! Asankā tsu Baraba!” 19 (Baraba aya uza dā a zuwai a kuwa ku a'ali adama a u'yangasa u atakasuvu a ama u dā a yain n mawunuka a ilyuci yi.)

20 Aku Bilatu doku u yanka le kadyanshi, kpaci wa ciga t̄a u asakā Yesu.

21 Shegai a worukpoi n a dansi, “Wandambana yi! Wandambana yi!”

22 U doki u tonuko le u tatsu, “Ndya i zuwai? Ili i cingi i eni i'ya u yain? N tsara yi n ili i'ya i ratsai a ka wuna yi wa. Adama a nala ma bawan yi t̄a n asaka yi.”

23 Shegai a rongo yi a umatsa, a 'yangasai alagatsu a le a danai a wandambana yi, hal isali i le i fudai Bilatu. 24 Aku Bilatu kidaga yi ugana, tsara a yanka le i'ya a ka ciga. 25 U asankā le uza dā a foloi vi; wata, uza dā a zuwai a kuwa ku a'ali, adama a u'yangasa atakasuvu a ama n mawunuka. U nakā le Yesu tyoku dā a ka ciga.

A wandambanai Yesu

(Matiyu 27:32-44; Marku 15:21-32; Yahaya 19:17-27)

26 A'ari pini a nwalu n eyi, aku a kanai vuma roku uza u kala Simo uza u Sirani, u wutai a une. A tadanku yi mawandambani mi u canga u toni Yesu. 27 Kakumā ka ama ushani ka tono yi hal n aka a roku aza dā a rongoi kushen n a pani mbala ma ulaza u ne. 28 Yesu kpatalai ara le u danai, “Aka a Urishelima, asakai kushen adama a va. Shegai, i saka kaci ka de na mmuku n de. 29 A'ayin a'a t̄a a utuwa a dā a ya dana, 'Aza a unā u shinga a dā ndari, n atsuma a dā bawu a matsai mmuku, kpam n mani ma bawu ma comukoi maku.’ 30 A'ayin a nala a dā a ka gitā ufolo nsasa n pige n pige, 'Rukpai a kaci ka tsunu.’ A foli kpam agalala a dana, 'Cidangu tsu.’ ♦ 31 A yanka baci madanga ma taku ukuna u naha, ndya ya gitā ma ekpe baci?”*

32 A banka t̄a dem ama roku ama a re aza a magalaka, tsara a wuna le kaḅolo n eyi. 33 An a rawai a asu u dā a ka isa Mako ma Kaci, nte a wandambana yi pini n aza a unyushi u cingi a nala yi uza te a ulyaki, uza te a ugula. 34 Yesu danai, “Tata, cimbusuka le, kpaci a reve ili i'ya a ka yan wa.” A varangi uruta a pecishei aminya a ne.

35 Ama a shamgbai a'ari a akalu. Azapige tani a ka yanka yi majari a danai, “U wauwai aza roku, u wauwa kaci ka ne wawa, aya baci uza dā Kashila ka dangasai u woko Kirisiti Kawauwi u Kashila.”

36 Asoje dem a yansa ka yi t̄a majari. A banai ara ne a nakā yi mini ma kalam. 37 A danai, “Ada baci magono ma aza a Yahuda, wauwa kaci ka vunu.”

38 Ikorongi i'ya pini zuba n kaci ka ne, EYI NA MAGONO MA AZA A YAHUDA MA.

39 Uza u te a asuvu a aza dā a wandambanai kaḅolo n eyi vi, u yanka yi kadyanshi ka gbani, u danai, “Ma wundya a dā Kawauwi ki. Wauwa kaci ka vunu n atsu.”

40 Shegai uza u te vi u barana yi u da, “Avu ko uwonvo u Kashila va pana an gbā tsunu a kidaga tsu ugana u ukpa wa? 41 Atsu tani dere dā tsa wusha katsupi ka manyan ma tsunu, shegai vuma u na ko ili i cingi i te u yan wa.”

42 U danai, “Yesu, kotsu vu cifa na mpa a'ayin a dā baci vu uwai a tsugono tsu vunu.”

♦ 23:30 Hos. 10:8. * 23:31 Kalen ka tsizagadi tsu Yesu tsa, “A yanka mu baci ili i na gogo-na, nida wa la vi n adā?”

⁴³ Yesu tonuko yi, “N tonuko vu, ko ara vā tā kaḅolo nā mpa a asu u uwunvugusa a zuba.”

Ukpā u Yesu

(Matiyu 27:45-56; Marku 15:33-41; Yahaya 19:28-30)

⁴⁴ An kaara ka rawai a kaci, aku uyamba vi gbā u likpamgbāṅai n karimbi hal ubana ulapa u uwule u tatsu. ⁴⁵ Kaara ka nākā kpam katyashi wa. Aku kunya ka a barākpai a Kuwa ku Kashilā ku pecemgbenei kure. ⁴⁶ Yesu 'yangasai kalagatsu n ucira u danai, “Tata, a akere a vunū a ḁa ma nākā kulu ku va.” An u danai nala, aku u uma u ne u wutai.

⁴⁷ An katigi ka wenei ili i'ya i gitai u cikpalai Kashilā, u da, “Vuma u na, mayun ili i birika yi wa.” ⁴⁸ Kakumā ka ama ka ka banai akalu a wenei ili i'ya i gitai, a lazai n a lapi akamba a le adama a unamgbi u asuvu. ⁴⁹ Shegai gbā ama ḁa a reve yi, kaḅolo n aka a ḁa a gitā yi utono tun a Galili, a shamgbai a mḁari a'ari a uwundya ukuna u nala vi.

Kaciḁa ka Yesu

(Matiyu 27:57-61; Marku 15:42-47; Yahaya 19:38-42)

⁵⁰ Vuma roku uza ḁa wari a asuvu a Asheshi a Pige, kala ka ne ka Isuhu vuma u Arimatiya u uyamba u Yahuda, vuma u maci ḁa. ⁵¹ U wushuku n tyoku ḁa a sheshei n i'ya a yain wa. Shegai utuwā u tsugono tsu Kashilā u ḁa wa vana. ⁵² Pini nala, u banai ara Bilatu u foloi a nākā yi ikyamba i Yesu. ⁵³ U cipukā yi u palāsa yi n aminya a pun u zuwa yi a kasaun ka a shei a katali, a asu u ḁa bawu kotsu a vakunki uza. ⁵⁴ Kain ka nala ki Kain ka Afoḁi ka, kpaci Ashibi a yan ḁe evu n uyan.

⁵⁵ Aka a ḁa a wutai a Galili kaḅolo n Yesu, a tonoi Isuhu kuciṅa. A wenei kasaun ki n tyoku ḁa a zuwai ikyamba i ne. ⁵⁶ Aku a gonoi a kuwa a ba a foḁusoi ucanga u awanli n u magulani n manivi. Aku a wunvugai kain ka Ashibi ki tyoku ḁa Mele ma danai a yain.

24

U'yangā u Yesu a ukpā

(Matiyu 28:1-10; Marku 16:1-8; Yahaya 20:1-10)

¹ Kain ka kagitā ka a'ayin a shindere; wata, kain ka Aladi n kpasani, aka a banai a asu u kasaun vi n ucanga u magulani u ḁa a foḁusoi. ² A cinai a gindalākpā ḁe katali ka kasaun ki, ³ shegai an a uwai a wene ikyamba i Yesu Asheku wa. ⁴ A'ari a uyan majiyan ma ukuna mi, kute-kute ama a re u'uki n aminya a ḁa ka laḁa a shamgbai evu n ele. ⁵ Adama a uwonvo, aka yi a varai a'aci a le, shegai ama yi a tonuko le, “Ndyā i zuwai ya bolo uza u uma a asuvu a akushe? ⁶ Wā pini na wa; u 'yangā ḁe! Cibai ili i'ya u tonuko ḁa, a'ayin a ḁa wari kaḅolo n aḁa a Galili. ⁷ 'U kana tā a neke Maku ma Vuma a akere a aza a unyushi u cingi, a wandamgbana yi, aku u 'yangā a kain ka tatsu.’ ” ⁸ Aku a cibai n kadyanshi ka ne.

⁹ An a wutai a kasaun ki a gonoi a kuwa, a tonukoi atoni kupa n u te n ama ḁa a buwai gbā ukuna vi. ¹⁰ (Meri Magadaliya n Yuwana n Meri mma u Yakubu n aka a roku a ḁa a'ari kaḅolo n ele, alyā a tonukoi atoni yi ukuna u na vi.) ¹¹ Shegai a wushuku n ukuna vi wa, a gonukoi u ḁa yavu ukuna u gbani u ḁa. ¹² Bituru 'yangai u sumai ubana a kasaun ki, u kelikei u weḁelei, aku u wenei kunya ka a palāka yi vi koshi. Aku u gonoi a kuwa wari uyan majiyan ma ukuna vi.

*Ama a re a ure u Imawu
(Marku 16:12-13)*

¹³ Kain ka nala ki, ama a re a asuvu a atoni a Yesu, a ka bana a une u roku u da a ka isa Imawu. M6ari n ne n ubana a Urishelima, evu na nwalu m ulapa u uwule u re n da.* ¹⁴ A'ari a kadyanshi ka ili i'ya i gitai vi. ¹⁵ Ele pini a kadyanshi ki n a yawunsi utyoku u le, tyoku da ukuna vi u gitai, aku Yesu n kaci ka ne u ra6a le, a lazai ka6olo. ¹⁶ Shegai a'eshi a le a kukpa a ka reve yi wa.

¹⁷ Yesu wece le, "Ukuna u iyen u da i'ari a udansa an ya wala vi?"

A shamgbusai, n a 6ali asuvu n katsuma ka lima. ¹⁸ Uza da a ka isa Kiliyoba wushunku yi, "Avu kamoci ka a Urishelima? Va ciga vu dana vu reve i'ya i gitai a asuvu a a'ayin a na yi wa?"

¹⁹ U wece le, "Ukuna u eni u da la vi?"

A tonuko yi, "Ukuna u Yesu uza u Nazara, matsumate ma tani ma ucira a asuvu a manyan ma ne n kadyanshi a kapala ka Kashila n ama. ²⁰ Adarakpi a pige na ngono a neke yi, a kidaga yi ugana u ukpa a wandamgbana yi. ²¹ Tsara tsu zuwuka yi tani ta a'eshi tsu da aya wa wutukpa Isara'ila. Ara kain tatsu da pa vi an ukuna u na vi u gitai. ²² Ara aka a roku a asuvu a tsunu a yanka tsu ta ukuna u majiyan, a banai pini a kasaun ki n usana u de. ²³ An bawu a cinai ikyamba i ne, a gonoi a tonuko tsu a wene ta kuwene ku atsumate a zuba aza da a tonuko le wa ta n uma. ²⁴ Aza roku a tsunu a banai pini a kasaun ki, a ba a cinai tyoku da aka yi a danai vi nala. Shegai eyi kaci ka ne a wene yi wa."

²⁵ Yesu tonuko le, "Eda aza da bawu i'ari n ugboji. Aza da atakasuvu a de a razugbai bawu i wushuki gba n ikorongi i nsumate. ²⁶ U kana Kirisiti Kawauwi u pana ikyamba, aku u tsara tsupige tsu ne wa?" ²⁷ U gitai n tagarada u Musa hal ubana a itagarada i Nsumate, wa wutumkpusuka le ukuna u da wari a kaci ka ne a asuvu a itagarada yi.

²⁸ A yain evu n une u da a ka bana vi. U yain yavu wa wura le. ²⁹ A matsa yi a danai, "Tuwa vu cipa ara tsunu, kpaci kaara ka kotso de, kayin kpam ka yan de." U wushuki u cipa ara le.

³⁰ An wari a ulya ilikulya ka6olo n ele, u bidyai burodi u cikpai Kashila, u jibai u naka le. ³¹ A'eshi a le a kukpai aku a reve yi. Pini nala, u puwunka le.

³² A dansai utyoku u le, "Ipele i tuwa ta a atakasuvu a tsunu a'ayin a da wa dansa n atsu a ure vi, wa wutumkpusuka tsu itagarada."

³³ Kute-kute a 'yangai gonoi a Urishelima a ba a cinai atoni kupa n u te vi a asu u te ka6olo n aza da a'ari n ele. ³⁴ Atoni yi a danai, "Mayun da! Asheku a 'yanga ta, hal gbam u wenike ta kaci ka ne ara Bituru."

*Yesu wenikei kaci ka ne a asu u atoni
(Matiyu 28:16-20; Marku 16:14-18; Yahaya 20:19-23; Asuki 1:6-8)*

³⁵ Ama a re yi dem a danai ili i'ya i gitai n ele a ure, hal n tyoku da a reve yi a asu u da u jibai burodi. ³⁶ An a'ari pini a udansa ukuna u nala vi, kute-kute Yesu tuwai u shamgbai a mere ma le u danasa le, "Ndishi n shinga ara de." ³⁷ Shegai a giruwai cika a panai uwonvo. A ka wundya kafofu ka a wenei.

³⁸ U tonuko le, "Ndyia i zuwai i giruwai? Ndyia i zuwai ya yan malala a atakasuvu a de? ³⁹ Webelele akere a va n a'ene a va. Mpa n kaci ka va, sawa numu i pana. Kafofu ka n inyama ko atele tyoku da i wenei mari n i'ya wa."

* **24:13** M6ari m mel u shindere da a ka dansaka pini na dere da u wari n kilomita kupa n u te.

⁴⁰ An u danai nala, u wenike le akere n a'ene a ne. ⁴¹ Shegai adama a mazanga n majiyan, a fuda a wushuku gogo wa. U wece le, "I'a pini na n ilikulya?" ⁴² A naka yi ka6irisa ka kadan ka a zungi. ⁴³ U wushai ka u takumai a kapala ka le.

⁴⁴ U doki u tonuko le, "Kadyanshi ka va ka pa vi ka n tonuko da a'ayin a da tsari ka6olo, "U kana ta a shadangu ili i'ya i'ari ukorongi a kaci ka va a asuvu a itagarada i Mele ma Musa, n i'ya i Ntsumate hal n Tagarada u Ishipa."

⁴⁵ Aku u kukpai atakasuvu a le tsara a reve itagarada yi. ⁴⁶ U tonuko le, "Nala wari ukorongi, u kana ta Kirisiti Kawauwi u pana ikyamba, kain ka tatsu aku u 'yanga a ukpa. ⁴⁷ Kpam a ka yan ta ku6ari ku ukpatala n ku ucimbusa u unyushi u cingi a asuvu a kala ka ne. A ka gita ta a Urishelima ubana a aletsu a da a buwai. ⁴⁸ Efa aza da i wenei ili i nala yi, kpam i dana i'ya. ⁴⁹ Ma sukunku da ta Kulu Keri ka Tata u va u yain kazuwamgbani n ada. Shegai i vana ve a Urishelima, hal n sukunku da ka kpam ku shadangu da n ucira u da wa wuta a zuba."

A cangai Yesu ubana a zuba

(Marku 16:19-20; Asuki 1:9-11)

⁵⁰ U wuta i ele ubana a kateshe, hal ubana evu n Batani. U 'yangasai akere a ne u zuwuka le unu u shinga. ⁵¹ Eyi pini a uzuwusuka le unu u shinga vi, aku u pecenei n ele a canga yi ubana a zuba. ⁵² A lyaka yi kayala, a gonoi a Urishelima n katsuma ka eri cika. ⁵³ A rongoi a ubansa a Kuwa ku Kashila kain dem, n a cikpalasi Kashila.

Kadyanshi ka Shinga ka Yahaya

Ukukpa u kadyanshi

Yahaya, uza da korongi tagarada u na vi u rongo ta evu n Yesu a'ayin a da Yesu yain manyan ma ne pini na a likimba. An nala u wurai, Yahaya tuwa ta u woki uzapige a asuvu a atoni a Yesu. A tagarada u na vi, u yan ta kadyanshi ka ili i'ya i gitai an wari kabolo n Yesu.

A tagarada u na vi tsa wene ta ili i'ya Yesu dansai n i'ya u yansai an wari kabolo n ama. Tsa wene ta alabari a uka u aza a Samariya uza da u wushai mini ma unaka uma ma Yesu, uka da a kana n unyushi u cingi, kaje ka ne Li'azaru uza da u 'yangasai a ukpa, n ili i roku ushani i'ya u yansai. Yesu isa ta kaci ka ne "Mpa" kala ka lakai uwulukpi ka Kashila a kaletsu ka aza a Yahuda. U wenike ta iryoci ushani i'ya ya wenike an eyi kaliniki ka shinga ka, kpm aya katyaci ka mayun. Yahaya wenike ta ikunesavu i shindere i'ya Yesu yain i'ya i wenike tyoku da Yesu wari. U te a asuvu a le u da, an Yesu tanasai kawunu, wa ta tyoku u tata u ne, uza da bawu wa asaka manyan ma ne.

Yahaya korongu ta ili i na yi tsara ama a pityanangu n Yesu, kpaci aya Kawauwi. A masala ma 3 makpanda ma 16, tsa wene ta kadyanshi ka ucira ka ka wenike tyoku da Kashila ka ciga ama a asuvu a likimba u na. Cinda Yahaya wene ili i na yi n a'eshi a ne, u gan ta tsu wushuku n ili i'ya u danai vi mayun da.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Ushipa adama a ucikpala udani vi (1:1-18)

Akani a Yahaya Kalyubugi (1:19-34)

Yesu dangasai atoni a ne a kagita (1:35-51)

Ikunesavu i shindere i Yesu (2:1-12:50)

A'ayin a shindere a makorishi a Yesu: Ukondo u ne n ukpa u ne (13:1-19:42)

Yesu wa ta n uma (20:1-10)

Yesu wenikei kaci ka ne a asu u atoni a ne (20:11-21:25)

Udani u da u tsu naka uma

¹ Kahu a yain likimba, Udani* wa ta pini. Wa ta kabolo n Kashila, kpm dem Kashila ka. ² A kagita wa ta kabolo n Kashila.

³ U yan ta ili i'ya i'ari pini gba, ili i'a la i'ya bawu u yain wa.

⁴ Aya kami ka uma, kpm uma u nala vi u tuko ta ama katyashi. ⁵ Katyashi ki ka wakana ta a asuvu a karimbi, kpm karimbi ki ka fuda ka cimbusa ka wa.

⁶ Kashila ka suku ta vuma roku, uza da a ka isa Yahaya,† n kadyanshi.

⁷ U tuwa ta u tonuko ama ukuna u mayun u katyashi vi, tsara ya dem u pityanangu adama a ili i'ya u danai vi. ⁸ Aya katyashi ki wa, shegai u tuwa ta u tonuko ama ukuna u mayun u katyashi vi. ⁹ A'ayin a da baci katyashi ka mayun ki ka tuwai a likimba, ka naka ta ama gba katyashi.

* **1:1** Aza a Yahuda a bidya ta Udani vi Kashila ka, kpaci caupa de a tsu isa kala ka Kashila karara wa, shegai "Udani" ko "Tata." A makpanda n 10 n 14 n wenike tsu ta an Yahaya wa dansa a kaci ka Yesu an u yankai "Udani" manyan. † **1:6** Yahaya u makpanda ma na mi Yahaya Kalyubugi da, Yahaya kasuki uza da korongi tagarada u na vi u da wa.

¹⁰ Udani vi wari ta a likimba, kpm Kashila ka yan ta manyan n eyi an u yain likimba, kpm gba n nala ama a likimba a reve yi wa. ¹¹ U tuwa ta a uyamba u ne, shegai ama a ne a wusha yi wa. ¹² Ama roku a wusha yi ta, kpm a wushuki n eyi. Adama a nala u zuwa le a wokoï mmuku n Kashila. ¹³ A'ayin a da isheku i le i matsa le a likimba, ilimaci i nala i zuwa le a wokoï mmuku n Kashila wa. Kashila ka ka zuwa le a wokoï mmuku n ne.

¹⁴ Udani vi u woko ta vuma, kpm u rongoi n atsu. Wa ta ushadangi n ukuna n shinga n u mayun. Tsu wene ta tsupige tsu ne; wata, tsupige tsa u wushai vi, kpaci aya koshi Maku ma Tata.

¹⁵ Yahaya dana ta ukuna u mayun a kaci ka Udani vi, kpm u tonukoï ama, "Uza da n yanka da kadyanshi a kaci ka ne aya gai na vi, 'Uza roku da pini wa tuwa a kucina ku va, u la mu ta tsupige, kpaci wa ta pini kahu mpa.' "

¹⁶ Adama a nala, uciga u da wa ciga tsu cika da u tsu yansa ka tsu ukuna u shinga,† kpm u tsu zuwusuka tsu ta una u shinga maco. ¹⁷ Musa da tukoi ama Mele, Yesu Kawauwi kpm u tukoi ama ukuna u shinga n u mayun.

¹⁸ Kotsu uza wa la u wenei Kashila wa. Shegai Maku mi ma zuwa ta ama a revei tyoku da Kashila kari, kpaci aya koshi Maku ma mari ili i te n Kashila ki, kpm wari evu n Tata.

Yahaya Kalyubugi danai ukuna u Yesu

(Matiyu 3:1-12; Marku 1:1-8; Luka 3:1-18)

¹⁹ Azapige a aza a Yahuda a Urishelima a suki adararki pini a aza a Levi ubana ara Yahaya a weci yi ko ya wari.

²⁰ Yahaya kpada le uwushunku wa, shegai u dansai n ele karara, "Mpa Kawauwi ki wa."

²¹ Aku a wece yi, "Ada baci Kawauwi ki wa, ada yai? Ada Iliya† vi?"

U wushunku le, "A'a, mpa wa."

A doku a wece yi, "Avu Matsumate§ ma a dangasai vi ma?"

U wushuki, "A'a, mpa wa."

²² Aku a doku a wece yi, "Ada yai? Wushunku tsu tyoku da tsa ba tsa tonuko aza da a suku tsu. Ya vu bidyai kaci ka vunu?"

²³ Yahaya wushunku le n kadyanshi ka Ishaya matsumate:

"Mpa kalagatsu ka ka salasa a kakamba, n ka dansi,

'Lapulai ure adama a Asheku a da a ka tuwa!' " ◇

²⁴ Afarishi a da a suki atsumate yi. ²⁵ A wece yi, "Ada baci Kawauwi, ko Iliya, ko Matsumate ma a dangasai vi wa, nida va lyubugusu ama naha?"

²⁶ Yahaya wushunku le, "Mpa n mini ma ma lyubugusu, shegai n gogo-na naha uza roku da pini a asuvu a kakuma ka ama uza da bawu i revei. ²⁷ Aya uza da wa tuwa a kucina ku va. Mpa n ratsa n surukpa isirikatsu i akpata a ne wa."

²⁸ Yahaya wa lyubugusu ama a ilyuci i Batani, kasana n Agata a Urudu nte ili i na yi i gitai pini gba.

Yesu da Maku ma Kondom ma Kashila

²⁹ An kain ka wansai, Yahaya wenei Yesu, an wa gawunsa n eyi, aku u tonukoï ama, "Maku ma Kondom ma Kashila† ka yankai manyan tsara u cimbusuka ama a likimba unyushi u cingi u le ma na. ³⁰ Aya gai ma dansaka an n danai, 'Uza roku da pini wa tuwa a kucina ku va, u la mu ta tsupige, kpaci

† **1:21** Adama a da Kashila ka bidyai Iliya ubana a zuba n uma u ne, da aza a Yahuda a'ari a uvana ugonu u ne. § **1:21** Musa yan ta kazuwamgbani n aza a Isara'ila u da Kashila ka sukunku le ta Matsumate tyoku u ne. Pini nala, aza a Yahuda a'ari a uvana Matsumate mi. ◇ **1:23** Isha. 40:3.

wā tā pini kahu mpa.’ ³¹ Māri n reve an aya wa, shegai māri ulyūbugusu n mini tsarā n zuwa aza a Yahuda a reve ko aya yai.”

³² Aku Yahaya danai, “N wene tā Kulu Keri ku wutā a zuba ku cipai ara ne yavu kadya ku woko yi pini. ³³ Māri n reve an aya wa, shegai an Kashilā ka suku mu n lyūbugu ama n mini, dā u tonuko mu, ‘Vu wene baci Kulu Keri ku cipai ara uza roku aku ku woko yi pini, vuma u nala vi aya ya vana vi. Aya wa lyūbugu ama n Kulu Keri.’ ³⁴ N wene tā ili i nala yi i gitaī n Yesu. Adama a nala, n tonuko dā ukuna u mayun, aya Maku ma Kashilā mi.”

Atoni a Yesu a kagita

³⁵ An kain ka wansai, Yahaya pini n u lyūbugusi ama kaɓolo n ama a re a asuvu a atoni a ne, ³⁶ aku u wenei Yesu wa wala, u danai, “Maku ma Kondom ma Kashilā ma gai na vi!”

³⁷ An atoni a re yi a panai Yahaya danai nala, a tonoi Yesu. ³⁸ An Yesu kpatalai u wenei a ka tono yi, u wece le, “Nɗya ya bolo?”

Aku a wushuki, “Rabbi,† nte va rongo?” (“Rabbi,” wata, “Kawenishiki.”)

³⁹ U wushunku le, “Tuwā i wene.” (A'ayin a nala yi evu n ulapa u uwule u nishi u dā u kaara.) Aku a lazai n eyi a wenei asu vi, a rongoi pini hal kaara ka rukpai.

⁴⁰ Uza te a asuvu a atoni a re yi aya Andurawu utoku u Simo Bituru uza dā a'ari tata u te. ⁴¹ Ili i'ya Andurawu gitaī uyan i'ya u zamai utoku u ne vi u tonuko yi, “Tsu wene tā Kawauwi ka a yanka tsu kazuwamgbani ki!” (N Tsiyahuda a yanka tā manyan n “Kawauwi” kpm ili i'ya i te n udani u “Kirisiti” n Tsiheline.) ⁴² Aku Andurawu bidyai utoku u ne vi ubana ara Yesu.

Yesu kondono yi u danai, “Adā Simo, kala ka tata u vunu ka Yahaya. A ka isā vu tā Kefa.” (“Kefa” ili i te i'ya n “Bituru.”)*

Yesu dangasai Filibu n Nataniya

⁴³ An kain ka wansai, Yesu yawunsai u bana a Galili. Aku u ba u cinai Filibu, u tonuko yi, “Tono mu.”

⁴⁴ Besaida dā ilyuci i Filibu, n ilyuci i Andurawu n Bituru. ⁴⁵ Filibu ba u boloi Nataniya, aku u tonuko yi, “Tsu wene tā vuma dā Musa korongi ukuna u ne a Mele mi. Kpm dem nsumate n korongu tā ukuna u ne. Aya Yesu maku ma Isuhu, kpm ilyuci i ne i'ya Nazara.”

⁴⁶ Shegai Nataniya wece yi, “Ili i shinga i'ā la ya wutā a Nazara?”

Filibu wushunku yi, “Tuwā vu wene.”

⁴⁷ An Yesu wenei Nataniya wa raɓa evu n eyi, aku u danai, “Eyi na matsikaya ma aza a Yahuda ma mayun ma. Uza maryafuka dā wa.”

⁴⁸ Nataniya wece yi, “Niɗa vu yansai vu reve mu?”

U wushunku yi, “Kahu Filibu isā vu, n wene vu tā a kulu ku maɗanga ma kapopi.”

⁴⁹ Aku Nataniya tonuko yi, “Kawenishiki, avu Maku ma Kashilā ma. Adā Magono ma aza a Yahuda.”

⁵⁰ Yesu danai, “Wushuku dā vu wushuki nā mpa an n tonuko vu n wene vu tā a kulu ku maɗanga ma kapopi? Va wene tā ili i'ya i lai i naha ugbonguro.”

⁵¹ U tonuko le kpm, “Mayun n tonuko dā, Ya wene tā zuba u kukpā kpm atsumate a zuba a Kashilā n a yuwi n a cipi a zuba u Maku ma Vuma.”

2

Yesu zuwai mini ma wokoi mini ma cinwi

* 1:42 Kalen ka a'ala a Kefa n Bituru ka “katali.”

1 Pini nala, a kain ka tatsu, a ka yan abiki a iyolo a ilyuci i Kanan u Galili. Mma u Yesu wa ta dem pini a asu vi. 2 A libana ta dem Yesu n atoni a ne. 3 An mini ma cinwi mi ma kotsoi, aku mma u Yesu u tonuko yi, “Mini ma cinwi mi ma kotso de.”

4 Yesu wushunku yi, “Mma, ndya i zuwai va damgbarasa mu naha? Kotsu a'ayin a va a yan wa.”

5 Mma u ne u tonukoi agbashi yi, “Yanyi gbā ili i'ya u tonuko da i yain.”

6 Caupa, Kashila ka naka ta aza a Yahuda mele tyoku da a ka yansa kuza. Adama a nala, aza a kuwa yi a'a ta na mmuru n mini n teli n da a shei a atali. Maru dem ma gbonguro ta hal ma fuda ta ma bidya evu na nlanda n mini n teli.

7 Yesu tonukoi agbashi yi, “Shadangi mmuru mi n mini.” Aku a shadangi n da tipi-tipi.

8 U tonuko le, “Gogo-na kenei i banka uzapige u abiki vi.”

Aku a yain tyoku da u tonuko le a yain. 9 An uzapige vi u pedei, aku u wenei ma gono de mini ma cinwi. U reve tani asu u da mini ma cinwi mi ma wutai wa, shegai agbashi a da a tukoi ma vi a reve ta. Aku u isa'i valisavu vi, 10 u tonuko yi, “Mini ma cinwi ma shinga ma a tsu gitā a tuko, a'ayin a da baci ama a soso, aku a tuko ma bawu ma cinai ma kagita kayanyan. Shegai avu vu sokongu ta mini ma cinwi ma shinga mi she gogo-na!”

11 A Kanan u Galili da Yesu yain ukunosavu u kagita u ne. Nte da u wenikei pini tsupige tsu ne, kpm atoni a ne a wushuki n eyi.

12 An nala wurai, aku u lazai ubana a ilyuci i Kafarnahum kaḅolo na mma u ne, n atoku a ne, n atoni a ne. A rongo ta pini a'ayin kenu.

*Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashila
(Matiyu 21:12-13; Marku 11:15-17; Luka 19:45-46)*

13 Yesu banai a Urishelima, kpaci a'ayin a Abiki a Upasamgbana a yan de evu. 14 An u uwai a Kuwa ku Kashila ki, aku u cinai aza a udengishe anaka, na nlala, na ntambara. U wenei aza da a tsu dusukusu a asu u iteburu i le n a savadasi ikebe icun kau-kau. 15 U zama'i a'awun u cai kaban u yain kajaḅu. U lokoi ama yi pini a Kuwa ku Kashila ki, kaḅolo na nlala n le n anaka a le dem. U mutsukpusai iteburu i aza da a ka savadasa ikebe u wacinsai ikebe yi. 16 U tonukoi aza da a ka dengishe ntambara, “Takpai ili i na yi pini na! Kotsu i gonuko kuwa ku Tata u va kuden wa!”

17 An nala gitai, aku atoni yi a cifai n ili i'ya a korongi caupa a asuvu a Tagarada u Kashila: “Adama a uciga u da ma ciga kuwa ku vunu cika, u da wa zuwa mu n kuwa.” ◇

18 Azapige a aza a Yahuda a wecei Yesu, “Ukunosavu u eni u da va yan tsara u wenei tsu tyoku da vu tsarai ucira u uyan ili i na yi?”

19 U wushunku le, “Wasai kuwa ku Kashila ku na ki, ma ma ta ka kpm a asuvu a a'ayin a tatsu.”

20 A wushunku yi, “An a gitai kuma ku Kuwa ku Kashila ku na ki, a yan ta ayen amangare n a teli kahu a kotso ka! Nida va fuda va ma ka a asuvu a a'ayin a tatsu?” 21 Shegai an Yesu danai “kuwa ku Kashila ki,” ikyamba i ne i'ya wa dansaka. 22 A'ayin a da u tuwai u yangai a ukpa, da atoni yi a cifai u tonuko le ta ukuna vi. Aku a wushuki gbā ili i'ya Yesu dansai n i'ya a korongusi a Tagarada u Kashila.

Yesu reve ta tyoku da ama a'ari

²³ An Yesu wari a Urishelima adama a Abiki a Upasamgbana yi, ama ushani a wushuku ta n eyi kpaci a wene ta ikunesavu i'ya u yansai. ²⁴ Yesu reve ta tyoku da atakasuvu a ama a'ari, adama a nala u wushuku u asankā le kaci wa. ²⁵ Adama a da u revei atakasuvu a ama gba, she kpam uza u tonuko yi ukuna u roku a kaci ka uza wa, kpaci eyi n kaci ka ne u reve ta ili i'ya i'ari a asuvu a vuma.

3

Nikodimu tuwai ara Yesu

¹ A asuvu a Asheshi a Pige yi, uza roku da pini uza da a ka isa Nikodimu, Kafarishi ka. ² Kain ka te n kayin, u banai ara Yesu, u danai, “Uzapige, tsu reve ta Kashila ka ka suku vu ara tsunu vu wenishike tsu. Kpaci ko uza wa fuda wa yan ikunesavu tyoku da va yansa wa, shegai Kashila ka baci n eyi.”

³ Yesu wushuki, “Mayun n tonuko vu, uza wa la wa uwa a tsugono tsu Kashila wa, she a doku a matsa yi ilimaci i ire.”

⁴ Nikodimu wece yi, “Vuma u kutsa baci, nida wa kpam a ka doku a matsa yi? Wa doku kpam wa uwa a katsuma ka mma u ne wa. Nida a ka yan a matsa vuma ilimaci i ire?”

⁵ Shegai u wushunku yi, “Mayun n tonuko vu, uza wa la wa uwa a tsugono tsu Kashila wa, she a matsa yi ilimaci i ire n mini n Kulu Keri. ⁶ Isheku i vuma alya a tsu zuwa ikyamba i vuma i tsara uma, shegai Kulu Keri ku Kashila ka ku tsu zuwa kulu ku vuma ku tsara uma. ⁷ Kotsu vu yain majiyan an n tonuko vu, ‘She a doku a matsa da ilimaci i ire wa.’ ⁸ Uwule u tsu lapana ta a asu u da dem wa ciga, kpam vu tsu pana ta mawura ma ne, shegai vu tsu reve asu u da u gitai ko kpam a asu u da wa bana wa. Nala dem wari Kulu Keri ku matsa baci vuma.”

⁹ Nikodimu wece yi, “Nida wa yan u gitai nala?”

¹⁰ U wushunku yi, “Avu kawenishiki ka ka pige a asuvu a Isara'ila. Nida vu yansai vu kpaɗai ureve ukuna u na? ¹¹ Mayun n tonuko vu, ukuna u da tsu revei u da tsa dansa, kpam tsu yain kadyanshi ka ili i'ya tsu wenei. Shegai i wushuku n ili i'ya tsu tonuko da wa. ¹² N tonuko da ta ukuna u likimba naha, shegai i wushuku n kadyanshi ka va wa. Adama a nala, ya fuda ya wushuku na mpa n tonuko da baci ili i'ya i'ari a zuba wa. ¹³ Mpa Maku ma Vuma, mpa koshi n wuta i a zuba n tuwai a likimba, kpam ma doku ma gono a zuba. ¹⁴ Tyoku da Musa saki kali ka urim u shili a kakamba, nala dem a ka saku Maku ma Vuma. ¹⁵ Adama a nala, uza da baci dem u wushuku n Maku ma Vuma, wa tsara ta uma u da bawu wa kotsu.

¹⁶ “Tyoku da Kashila ka cigai ama a likimba cika u da na: u neke ta Maku ma te ma ne koshi tsara uza da baci dem u wushuki n eyi kotsu u kuwa wa, shegai u tsara uma u da bawu wari n utyoku. ¹⁷ Kashila ka suku Maku ma ne a likimba tsara u kidaga ama ugana u ukpa wa. Shegai u suku yi ta tsara u wauwa le. ¹⁸ A ka kidaga aza da a wushuki n Maku mi ugana wa. Shegai a kidaga de aza da bawu a wushuki vi ugana, kpaci a wushuku n Maku ma te ma Kashila mi wa. ¹⁹ Ili i'ya i zuwai a ka kidaga le ugana i'ya na: Katyashi ka tuwa ta a likimba. Shegai a ciga katyashi ki wa, aku a gonoi a ka ciga karimbi, kpaci manyan ma cingi ma a ka yansa. ²⁰ Aza da a ka yansa ukuna u cingi a tsu ciga katyashi wa, kpam a ka tuwa evu n ka wa, kpaci a ka ciga uza u wene manyan ma cingi ma a ka yansa wa. ²¹ Shegai aza da a ka tono ure u mayun a ka fono ta katyashi, ya dem wa wene ta a ka yansa ili i'ya Kashila ka ciga le a yain.”

²² An a yain a'ayin kenu, Yesu n atoni a ne a banai uƙongu u Yahuda, a tsą ta a ƙarąkpai pini kenu n a lyuƙugusi ama. ²³⁻²⁴ A'ayin a nala yi kotsu a banka Yahaya a kuwa ku a'ali wa. Yahaya rongo ta ulyuƙugusi ama a Ayino evu n Salima, kpaci asu vi mini ma pini ushani. Ama a rongo ta ubansa ara ne cika tsara u lyuƙugu le. ²⁵ Kananamgbani ka rukpa ta a mere ma atoni a Yahaya n uza u Yahuda u roku a kaci ka uwulukpe u ikyamba. ²⁶ Aku a banai ara Yahaya, a danai, "Kawenishiki, vuma da vu cinai a kapashi ka Agata a Urudu vi, uza da vu danai Kawauwi ka vi, aya dem pini wa lyuƙugusi ama. Kpam ya dem nte wa bansa de, n u da a ka tuwa ara tsunu."

²⁷ Aku Yahaya wushunku le, "Ili i'ya Kashila ka naka vuma i'ya koshi wa tsara. ²⁸ I pana ka mu ta an n danai, 'Mpa Kawauwi ki wa, shegai mpa Kashila ka suki n tuwa n lapula ure adama a ne.' ²⁹ Ukasavu u tsu bana ta a asu u da vali u ne wari. Kaje ka valisavu ka tsu pana ta kalagatsu ka valisavu ki, u yain kpam mazanga kabolo n eyi. Mpa kaje ka valisavu ka, kpam ma pana ta kayanyan cika an u lyai kaci ka ukuna. ³⁰ U kana ta u lyai kapala n uwoko n tsupige, mpa kpam n woko uza u kenu."

Uza da u wutai a zuba

³¹ Yahaya doki u danai, "Uza da u wutai a zuba u la ta ama gba tsupige. Uza da u wutai a likimba uza u likimba u da, kpam ukuna u likimba u da koshi u tsu rongo udansa. Shegai uza da u wutai a zuba vi u la ta ya dem tsupige. ³² U tsu yan ta kadyanshi a kaci ka ili i'ya u wenei kpam u panai, shegai ko uza u tsu wushuku n i'ya wa tono wa. ³³ Uza da baci dem u wushuki n i'ya u danai, u wenike ta an u wushuku ta la vi n ili i'ya Kashila ka danai mayun da. ³⁴ Uza da Kashila ka suki vi, ukuna u Kashila u da u tsu dansa, kpaci Kashila ka naka yi ta ucira u Kulu Keri gbende. ³⁵ Tata vi u ciga ta Maku mi cika, adama a nala u naka yi ta ucira a kaci ka ili gba. ³⁶ Aza da a wushuki n Maku mi, a'a ta n uma u da bawu wa kotso. Shegai aza da bawu a ka pana ka Maku mi, a ka tsara uma wa. Asuvu a upan a Kashila a'a ta a kaci ka le maco."

4

Yesu dansai n uka u aza a Samariya

¹ Afarishi a pana ta alabari an Yesu wa tsarasa atoni ushani hal a lai atoni a Yahaya kakuma, kpam n u lyuƙugusi le. ² (Ko an u wokoi aya n kaci ka ne wa lyuƙugusi ama yi wa, atoni a ne a da.) ³ An u revei Afarishi a pana ta ukuna vi, aku u lazai u asaka Yahuda ugonu a Galili.

⁴ Ure vi u pasamgbana ta a uyamba u Samariya. ⁵ Eyi pini a nwalu a Samariya vi, aku u rawai a ilyuci i roku i'ya a ka isa Saika, asu vi u ƙarąkpai n kashina ka Yakubu naka maku ma ne Isuhu wa. ⁶ Ilyukoi i Yakubu i'a ta pini. N kaara a kaci, an Yesu wowoi cika, kpaci u yan ta nwalu ma mbari, aku u dusuki a ikengi i ilyukoi yi.

⁷⁻⁸ A'ayin a da atoni a ne a banai a asuvu a ilyuci tsara a tsila ilikulya, aku uka u aza a Samariya u roku u tuwai ukene mini. Yesu folo yi, "Ne mu mini n soi."

⁹ Uka vi u yan ta majiyan cika, kpaci aza a Yahuda a 'yuwan ta ili i'ya ya gawan le n aza a Samariya. Aku u tonuko yi, "Avu uza u aza a Yahuda da, mpa kpam uka u aza a Samariya da mari. Ndaya i zuwai va folo mu mini?"

¹⁰ U wushunku yi, "Vu reve ili i'ya Kashila ka ciga ka naka vu wa, kpam vu reve uza da wari vu a ufolo mini ma uso mi wa. A da baci wari vu revei, wari va folo mu ta mini ma ma naka uma."

¹¹ Uka vi u danai, “Uzapige, va gbam n ili i ukenike mini wa, kpam ilyukoi yi i'a ta lyungu-lyungu. Nte va tsara mini ma ma naka uma vi? ¹² Akaya a tsunu Yakubu da gavuga tsu ilyukoi i na yi, eyi n aza a kuwa a ne na nnama n kuwa n le a soso ta pini mini. Avu la Yakubu tsupige da?”

¹³ U wushuki, “Uza da baci dem u soi mini ma na mi, wa doku ta wa pana kakuli. ¹⁴ Shegai aza da a ka so mini ma ma naka le vi, a ka doku a ka pana kakuli wa. Mini ma ma naka le vi ma woko ta tyoku u keshi ka mini a asuvu a le. Mini ma nala mi ma naka le ta uma u da bawu wa kotso.”

¹⁵ Uka vi u tonuko yi, “Uzapige, ne mu mini ma nala mi n soi, tsara n doku n pana kakuli wa. Kotsu n doku n gono a asu u ilyukoi i na yi ukene u mini wa.”

¹⁶ U tonuko yi, “Wala ba vu isa vali u vunu i tuwa kabolo n eyi.”

¹⁷ Uka vi u wushuki, “Mari n vali wa.”

U wushunku yi, “Mayun da an vu danai vari n vali wa. ¹⁸ Vu bansa ta a'ali a tawun iyolo, kpam uza da vari kabolo n eyi gogo-na vi, vu yan iyolo n eyi wa. Ukuna u da vu tonuko mu vi mayun da.”

¹⁹ Uka vi u danai, “Uzapige, n reve ta avu matsumate ma. ²⁰ Isheku i va i gbashika ta Kashila a Masasa ma Gerizim, shegai eda aza a Yahuda i da Urishelima da koshi asu u ulya kayala.”

²¹ U tonuko yi, “Uka, wushuku na mpa, a'ayin a ka tuwa ta a da bawu ama a ka lyaka Tata kayala ko a masasa ko kpam a Urishelima. ²² Eda aza a Samariya kenu da i revei a kaci ka uza da ya lyaka kayala. Atsu kpam aza a Yahuda tsu reve ta ukuna ushani a uza da tsa lyaka kayala, kpaci Kashila ka sukunku ta ama iwauwi a kukere ku aza a Yahuda. ²³ A'ayin a ka tuwa ta, mayun gbam a da a rawa de, a da Kulu Keri ka zuwa ama a lyaka Tata kayala tyoku da wari mayun. Tyoku da Tata wa ciga ama a lyaka yi kayala da la vi. ²⁴ Kashila kulu ka, kpam u kana ta ama a lyaka yi kayala a asuvu a kulu ku le tsara a lyaka yi kayala dere.”

²⁵ Uka vi u danai, “N reve ta Kawauwi ka tuwa ta, aya a tsu isa Kirisiti. A'ayin a da baci u tuwai, wa todugbusuko tsu ta ili dem.”

²⁶ U wushunku yi, “Mpa uza da gai ma dansa n avu na vi, mpa vuma u nala vi.”

Atoni a gonoi a asu u ilyukoi

²⁷ Kute-kute, atoni a Yesu yi a gonoi. A yan ta majiyan cika an a cina yi wa dansa n uka. Shegai ko uza u wece uka vi, “Nda va ciga?” wa, ko kpam a weci Yesu, “Nida va dansa n eyi?” wa.

²⁸ Uka vi u asaka malanda ma mini ma ne, u lazai a ubana a ilyuci yi u tonuko ama ukuna vi, u danai, ²⁹ “Tuwai i wene vuma da u tonuko mu gba ili i'ya n yansai! Ko wa yan aya Kawauwi ki?” ³⁰ Aku a wutai a ilyuci yi a ba a cinai Yesu.

³¹ An a'ari pini uyan nala, aku atoni a ne a tonuko yi, “Kawenishiki, yan ahankuri tsa vu lyai ili i roku.”

³² Shegai u tonuko le, “Ma ta n ilikulya i'ya bawu i revei n i'ya.”

³³ Aku atoni yi a ka wecemgbene n a dansi, “Uza roku u tuko yi ilikulya da?”

³⁴ U wushunku le, “Ilikulya i va i'ya n yain manyan ma uza da u suku mu wa ciga mu n yain, kpam n kotso ma. ³⁵ I'a ta n tsizagadi tsa tsu danai, 'Iwoto i nishi i wura baci, da ama a tsu kapa ilya.' Shegai n tonuko da webelei mai, ya wene ta ilya i gewe de ya ciga ukapa. ³⁶ N gogo-na naha, uza da wa kapa vi wa tsarasa de katsupi ka ne, kpam wa cirangusu de ili i'ya u kapai vi adama a uma u da bawu wa kotso. Uza da u cei n uza da u kapai vi a ka zangana ta

kaḅolo. ³⁷ Tsigagaḁi tsu na tsi mayun ḁa, ‘Uza u naha u cei, uza u nife kpam u kapai.’ ³⁸ N suku ḁa ṭa i kapi ilya i'ya bawu i yain manyan ma le. Ama roku a ḁa a gitai manyan mi, aku eḁa kpam i koruso ma.”

Aza a Samariya ushani a wushuki

³⁹ Aza a Samariya ushani a ilyuci yi a wushuku ṭa n Yesu adama a ukuna u na u ḁa uka vi u tonuko le: “U tonuko mu ṭa gḅa ili i'ya n yansai.” ⁴⁰ An aza a Samariya a tuwai ara Yesu, a folo yi u cipā ara le, aku u doki u dusuki pini a'ayin a re. ⁴¹ Pini nala, aza roku ushani a doku a wushuki adama a ili i'ya u danai.

⁴² A tonukoi uka vi, “A kagitaḁ tsu wushuku ṭa n Yesu adama a ili i'ya vu tonuko tsu, shegai gogo-na tsu wushuku ṭa adama a ḁa tsu panaka yi n kaci ka tsunu. Tsu reve ṭa vuma u na vi aya Kawauwi ka likimba.”

Yesu tanasai maku ma uzapige

(Matiyu 8:5-13; Luka 7:1-10)

⁴³ An a'ayin a re a wurai, aku Yesu lazai ubana a kaḅon ka Galili. ⁴⁴ (Wari u dana ṭa caupa ama a tsu wushuku n matsumate a ilyuci i ne wa.) ⁴⁵ An u rawai a Galili, ama yi a ryabusa yi. Adama a ḁa a wene ṭa gḅa ili i'ya u yansai ḁe a'ayin a Abiki a Upasamgbana a Urishelima, kpaci a'a ṭa dem pini a asu vi.

⁴⁶ Yesu pini a Galili, aku u gonoi a ilyuci i Kanan a asu u ḁa u gonukoi mini ma wokoi mini ma cinwi. A ilyuci i Kafarnahum, uzapige u roku ḁa pini uza ḁa maku ma ne mari n maḅala. ⁴⁷ An u panai a ḁa Yesu wutaḁ ṭa a Yahuda u tuwai a Galili, aku u banai ara ne u folo yi u tuwa a Kafarnahum u tanasai maku ma ne, kpaci maku mi ma ṭa ṭa a una u ukpa.

⁴⁸ Yesu wushunku yi, “Uza wa la a asuvu a ḁe wa wushuku wa, she u wene iryoci n ikunesavu.”

⁴⁹ Uzapige vi u danai, “Kawenishiki, tuwa a kuwa ku va kahu maku ma va ma kuwa.”

⁵⁰ U wushuki, “Wala vu gono a kuwa. Maku ma vunu ma yan ṭa uma.”

Vuma vi u wushuki n ili i'ya Yesu tonuko yi, aku u lazai ugono a kuwa.

⁵¹ Eyi pini a nwalu a ugono, aku u gawunsai n agbashi a ne a roku, a tonuko yi, “Maku ma vunu ma tanā ḁe!” ⁵² U wece le a'ayin a ḁa maku mi ma tanai. A wushunku yi, “Maḅala mi ma asaka yi ṭa nayain dere u ulapa u uwule u iyan u kaara.”

⁵³ Aku tata vi u revei derere u a'ayin a nala yi a ḁa Yesu danai, “Maku ma vunu ma yan ṭa uma.” Pini nala, vuma vi n ama ḁa a'ari a kuwa ku ne a wushuki n Yesu.

⁵⁴ Ukunosavu u ire u ḁa la vi u ḁa Yesu yain an u asakai Yahuda u rawai a Galili.

5

Yesu tanasai kawunu

¹ An nala wurai, Yesu lazai ubana a Urishelima a asu u abiki a aza a Yahuda.

² A Urishelima vi, kadaḁa ka mini ka pini evu n Utsutsu u Ncon u ḁa a ka isa Betesida n Tsi'arama. A kyawan ṭa ka n afalaka a tawun. ³ Aza a mḅala ushani a tsu vakusu ṭa pini evu n mini mi. Aza roku arumba a ḁa, aza roku awunu, n aza ḁa ili i soi. [A'ari a uvana mini mi ma vura, ⁴ kpaci gaawan katsumate ka zuba ka tuwai ṭa ka vura ma. Uza ḁa baci u gitai pini u'uwa a'ayin a ḁa mini mi ma tuwai yi wa tanā ṭa.]* ⁵ Vuma roku u ḁa pini nvain

* 5:4 Akorongi a cau ushani aza ḁa a purai a tagarada u Yahaya a kalatsa ṭa mkpanda n 3a-4.

a asu vi, uza da u yain ayen kamankupa n kulla n maɓala. ⁶ Yesu wene yi nvain, aku u revei vuma vi u ɓarɓkpa ta nvain n maɓala mi. Aku u wece yi, “Va ciga vu taɓa?”

⁷ Vuma vi u wushuki, “Uzapige, ma n uza da wa banka mu a mini mi wa, a vura baci ma. A'ayin a da baci ma raɓa evu n mini mi, aku uza roku u lasa mu.”

⁸ Yesu tonuko yi, “Yanga vu bidya kajiba ka vunu vu wala.” ⁹ Kute-kute vuma vi u taɓai. U bidyai kajiba ka ne u gitai nwalu.

N kain ka Ashibi ka ukuna vi u gitai. ¹⁰ An azapige a aza a Yahuda a wenei vuma vi u cangai kajiba ka ne, aku a tonuko yi, “Kain ka Ashibi ka! Mele ma ɓishinka ta a canga kajiba n kain ka Ashibi.”

¹¹ U wushunku le, “Vuma da u taɓasa mu vi aya u tonuko mu, ‘Bidya kajiba ka vunu vu wala.’ ”

¹² A wece yi, “Ya uza da u tonuko vu vu yain nala vi?”

¹³ Shegai u fuda u reve uza da u taɓasa yi vi wa, kpaci ama da pini ushani a asu vi kpam cina Yesu laza de n kabini.

¹⁴ A'ari pini, aku Yesu cinai vuma vi a Kuwa ku Kashila, u tonuko yi, “Vu taɓa de gogo-na. Asaka uyansa unyushi u cingi kotsu ili i'ya i lai i na i gitai n avu wa.” ¹⁵ Aku vuma vi u lazai u banai u tonukoi azapige yi Yesu da taɓasa yi.

¹⁶ Adama a nala, azapige a aza a Yahuda a gitai uraga Yesu adama a da u yain ili i nala n kain ka Ashibi. ¹⁷ Yesu tonuko le, “Manyan ma Tata u va u tsu rongo uyansa maco, nala dem mpa.” ¹⁸ Adama a nala, azapige yi a matsai tsara a wuna yi adama a da u kpaɗai utono mele ma Ashibi. Hal gai an u korusoi u danai Kashila ka Tata u ne, u da u zuwa yi u wokoi una u te n Kashila.

Tata naƙai Maku mi ucira

¹⁹ Yesu danai, “Mayun n tonuko da, Maku mi ma yan ukuna utyoku u ne wa. Ili i'ya u wenei Tata u ne u yain i'ya koshi u tsu yan. Ili i'ya dem Tata vi u yain i'ya Maku mi dem ma tsu yan. ²⁰ Tata vi u ciga ta Maku mi, kpam u wenike yi ta gba ili i'ya u tsu yansa. U tsu wenike yi ta ili i pige i pige i'ya i lai i na tsara i yain majiyan gba de. ²¹ Maku mi ma tsu naka ta aza da u dangasai uma tyoku da Tata vi 'yanga sa le a ukpa u naka le kpam uma.

²² Tata vi u tsu kidaga uza ugana wa, shegai u zuwai Maku ma ne ma woko uza da wa kidaga ya dem ugana. ²³ Tata vi u ciga ta ama a naka Maku mi tsupige tyoku da a tsu naka yi tsupige. Uza u 'yuwan baci unaka Maku mi tsupige, u 'yuwan dem de la vi unaka Tata da u suku yi vi tsupige.

²⁴ “Mayun n tonuko da, uza da baci dem u panai ili i'ya n danai, kpam u wushuki n uza da u suku mu, wa ta n uma u da bawu wa kotso. Vuma u nala vi a ka kidaga yi ugana wa, shegai u pasa de ukpa ubana uma u da bawu wa kotso. ²⁵ Mayun n tonuko da, a'ayin a ka tuwa ta hal gbam a da a rawa de a da akushe a ka pana kalagatsu ka va, mpa Maku ma Kashila, aza da a panai ka vi a ka tsara ta uma. ²⁶ Tata vi wa ta n ucira u da wa naka uma, kpam u naka ta dem Maku mi ucun u ucira u nala vi. ²⁷ U naka ta dem Maku mi ucira u kidaga ya dem ugana, kpaci aya Maku ma Vuma.

²⁸ “Kotsu i yain majiyan adama a ukuna u na vi wa: A'ayin a ka tuwa ta a da akushe a da a'ari a asaun a le gba a ka pana kalagatsu ka ne. ²⁹ Aku a wuta a asuvu a asaun a le. Aza da a yain ili i shinga a ka 'yanga ta a yain uma, aza da kpam a yain tsicingi a ka 'yanga ta aku a kidaga le ugana.

Yesu Maku ma Kashila ma

³⁰ “N tsu yan ili adama a kaci ka va wa. Tata u da u suku mu aya u tonuko mu tyoku da ma kida ugana. N tsu kida ta ugana derere, kpaci n tsu yan ta ili i'ya i tsu zuwa yi u pana kayanyan, n tsu yan ili i'ya ya zuwa mu n pana kayanyan wa.

³¹ “A da baci mpa koshi n tsu dansa ukuna u kaci u va, uza wari wa wushuku n kadyanshi ka va wa. ³² Shegai uza roku u da pini uza da wa dansa ukuna u va, kpam n reve ta gba ili i'ya u dansai a kaci ka va mayun da. ³³ I suku ta atsumate ara Yahaya, kpam u tonuko le ta ukuna u mayun a kaci ka va. ³⁴ Shegai udani u vuma u da n pityanangi n u da wa, ko an u wokoi n cibuga da ukuna u kadyanshi ka Yahaya tsara i tsara iwauwi. ³⁵ Yahaya rongu ta n katyashi tyoku u macikalu ma a sapa, kpam i pana ta kayanyan ka katyashi ka ne a a'ayin kenu.

³⁶ “Shegai ili i roku i'ya pini i'ya i lai i Yahaya ugbonguro i'ya i wenikei ukuna u maci a kaci ka va. Ili i'ya Tata u naka mu n yain i'ya ma dansaka! Ili i na yi i wenike ta an Tata u da u suku mu. ³⁷ Tata u da u suku mu vi dem u yan ta kadyanshi a kaci ka va, shegai i pana kalagatsu ka ne ko kpam i wene yi wa. ³⁸ Udani u ne vi u dusuku a atakasuvu a de wa, kpaci i wushuku n uza da u suki vi wa. ³⁹ I tono ta Tagarada u Kashila mai kpaci ya wundya ta nte ya tsara pini uma u da bawu wa kotso, kpam Tagarada u nala vi mpa wa dansaka! ⁴⁰ Shegai i 'yuwan ta utuwa ara va tsara n naka da uma u da bawu wa kotso vi.

⁴¹ “Icikpali i ama i'ya ma ciga wa. ⁴² N reve da ta, ko uza wa la wa ciga Kashila wa. ⁴³ N tuwa ta a asuvu a kala ka Tata u va, i wusha mu wa. Shegai i gonoi ya wusha ama da a ka tuwusa adama a kaci ka le. ⁴⁴ I tsu ciga ta icikpali a asu u atoku a de, shegai i tsu dambula i zami icikpali i Kashila wa. Nida ya wushuku na mpa?

⁴⁵ “Kotsu i wundi yavu mpa ma sapula da a asu u Tata wa, Musa da wa sapula da! Ko an u wokoi aya uza da i zuwai uma wa banga da. ⁴⁶ Musa korongu ta ukuna u maci a kaci ka va, i wushuku baci n Musa, u gan ta dem i wushuku na mpa. ⁴⁷ I wushuku baci n ili i'ya Musa korongi wa, nida ya fuda ya wushuku n ili i'ya n danai?”

6

Yesu lyatangi ama azu a tawun

(Matiyu 14:13-21; Marku 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ An ukuna u nala u wurai, Yesu lazai ubana a upashi u Kushiva ku Galili (ka dem a ka isa Kushiva ku Tibariya.) ² Kakuma ka ama ushani ka tono yi kpaci a wene yi ta wa yansa ikunesavu an wa tanasasa aza a mballa.

³⁻⁴ Kpam a'ayin a Abiki a Upasambana a aza a Yahuda a yan de evu, aku Yesu banai a masasa n atoni a ne a dusuki. ⁵ An Yesu wenei kakuma ka ama ka tuwa ara ne, aku u wecei Filibu, “Nte tsa tsara iburodi i'ya tsa lyatangu ama a na yi?” ⁶ (Wece da u wece yi tsara u kondo yi, kpaci u reve ta ili i'ya wa ciga u yain.)

⁷ Filibu wushuki, “Ikebe i manyan ma uwoto kulla* ma fuda ma tsila iburodi i'ya ya dem wa tsara kajibi pini na wa.”

* **6:7** Akorongi a cau a cau a kagita a korongu ta “ikebe i azurufa 200.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

8 Katoni ka ne ka roku uza ɗa a ka isa Andurawu utoku u Simo Bituru, u danai, 9 “Kalobo ka roku ka na ka kari n iburodi i kenu i kenu† i tawun n adan a re. Shegai a ɗa a ka rawa kakuma ka ama ka na ki wa.”

10 Yesu danai, “Tonukoi ama yi a dusuku.” Asu vi kpam wa ta n mete ushani, kpam ama evu n azu a tawun (5,000) a’ali a dusuki pini. 11 U bidyai iburodi yi u cikpai Kashila. Aku u naka aza ɗa a’ari pini ndishi evu n eyi. Nala kpam dem u yain n adan yi, hal ya dem cuwai.

12 An ya dem takumai, aku u tonukoi atoni a ne, “Cirangi abuwu a ɗa a buwai vi. Tsa yanka a ɗa koli wa.” 13 A cirangi abuwu a iburodi a ɗa a buwai vi hal mbana kupa na n re. 14 An ama yi a wenei ukunosavu u ɗa Yesu yain, aku a danai, “Maken ma la wa, aya gai Matsumate ma a dangasai ma tuwa a likimba vi.” 15 Yesu reve ta ama a fobuso ta a tuwa a bidya yi n ucira a gonuko yi magono ma le, aku u lazai n kabini u banai a masasa utyoku u ne.

Yesu walai a zuba u mini

(Matiyu 14:22-33; Marku 6:45-52)

16 An kaara ka rukpai, atoni a Yesu a banai a kushiva. 17 A uwai a kpatsu a ka pasa kushiva ubana a Kafarnahum. An karimbi ka yain, Yesu tani kotsu u tuwa a asu u le wa. 18 Kute-kute uwule u ucira wa lapana hal u 'yangasai a’bali a pige pini a kushiva ki. 19 An atoni yi a walakai kpatsu ki ubana a mere ma kushiva,‡ aku a wenei Yesu utuwa a zuba u mini. U gitai ura’ba evu n kpatsu ki, aku a panai uwonvo cika. 20 U tonuko le, “Mpa, kotsu i pana uwonvo wa.” 21 Pini nala, a wushuki a uka yi pini a kpatsu ki. Kute-kute kpatsu ki ku rawai a asu u ɗa a ka ciga a bana.

22 An kain ka wansai, aza ɗa a buwai a upashi u kushiva vi, a reve ta kpatsu ku te ki ka koshi ku buwai de. A reve ta kpam Yesu uwa ka u tonon atoni a ne wa, atoni yi a ɗa a lazai koshi bawu eyi. 23 A’atsu ushani a wuta ta a ilyuci i Tibariya a rawai evu n asu u ɗa Asheku a cikpai Kashila n iburodi i’ya ama yi a takumai vi. 24 An kakuma ki ka wenei Yesu wa kpam pini a asu vi wa, atoni a ne dem a’ga pini wa, aku a uwai a’atsu ubana a Kafarnahum tsara a boli le.

Yesu da ilikulya i’ya i tsu naka uma

25 An a rawai a wene yi, aku a wece yi, “Kawenishiki, nwere ɗa vu tuwai pini na?”

26 Yesu wushunku le, “Mayun n tonuko ɗa, i’ga mu ta uzama adama a ɗa i takumai burodi i cuwai, shegai adama a kalen ka ikunesavu i va i’ya i wenei wa. 27 Kotsu i zuwa ucira adama a ɗa ya tsara ilikulya i’ya ya namgba wa, shegai i zuwa ucira a ilikulya i’ya ya naka uma u ɗa bawu wari n utyoku. Ilikulya i’ya Maku ma Vuma ma naka ɗa i’ya gai na vi, kpaci aya Kashila Tata u wushunki u yain nala.

28 Aku a wece yi, “Ndy a Kashila ka ciga tsu tsu yain?”

29 U wushunku le, “Ili i’ya Kashila ka ciga ɗa i yain i’ya na: Wushuki n uza ɗa u suki.”

30 Aku a danai, “U kana ta vu wenike tsu ukunosavu, va ciga baci tsu wushuku n avu. Ndy a va yanka tsu? 31 Isheku i tsunu a takuma ta mana’ a kakamba. A korongu ta ukuna u na vi a Tagarada u Kashila: ‘Musa naka le ta ilikulya i’ya i wuta a zuba tsara a lyai.’ ◊ ”

† 6:9 A’ayin a nala yi aza a unambi a tsu yan ta burodi n ilya i’ya i rotsoi itiyabi. ‡ 6:19 Tagarada dana ta “mel u tatsu ko u nishi” cinda Kushiva ku Galili ki upeti u ne mel u shindere ɗa ugadi kpam mel kupa n u re, atoni yi a mere ma Kushiva ma a’ari. Mel u tatsu ko u nishi, ili i’ya i te n kilomita u tawun ko u teli. ◊ 6:31 Uwt. 16:4, 15.

³² U tonuko le, “Mayun n tonuko ḏa, Musa ḏa naḓa ḏa ilikulya i'ya i wutaḓi a zuba vi wa. Tata u va u ḏa uza ḏa wa naḓa ḏa ilikulya i mayun a zuba. ³³ Kpam ilikulya i'ya Kashila ka tsu naḓa vi i'ya gai i wutaḓi a zuba i naḓai ama a likimba uma vi.”

³⁴ Ama yi a danai, “Uzapige, naḓasa tsu ilikulya i na yi kain dem.”

³⁵ Aku u danai, “Mpa ilikulya i'ya i tsu naḓa uma. Uza ḏa baci dem u tuwaḓi ara va wa pana kambulu wa, uza ḏa kpam u wushuki na mpa, wa pana kakuli wa. ³⁶ Mari n tonuko ḏa de, n da i wene mu ta, shegai i wushuku na mpa wa. ³⁷ Tata vi u tsu naḓa mu ta ama a va. Ya dem a asuvu a le wa tuwaḓi ta ara va, mpa kpam ma loko yi wa, ko kenu. ³⁸ N wutaḓi ta a zuba n tuwaḓi tsara n yain ili i'ya Kashila ka ciga mu n yain, shegai adama a ili i'ya mpa ma ciga wa. ³⁹ Ili i'ya uza ḏa u suku mu vi wa ciga n yain i'ya na: Kotsu ko uza u te a asuvu a aza ḏa u naḓa mu vi u puwan wa, shegai n 'yangasa le gba kain ka makorishi. ⁴⁰ Aza ḏa a wenei Maku mi kpam a wushuki n eyi, a ka tsara ta uma u ḏa bawu wa kotsu, kpam ma 'yangasa le ta kain ka makorishi. Ili i'ya Tata u va wa ciga i'ya gai la vi.”

⁴¹ Ama a gitai tsali a kaci ka ne, an u danai, “Mpa ilikulya i'ya i wutaḓi a zuba.”

⁴² A danai, “Yesu ḏa na vi maku ma Isuhu. Tsu reve ta tata na mma u ne. Nida wa dana, ‘A zuba u ḏa n wutaḓi?’”

⁴³ U wushunku le, “Asakai uyan tsali. ⁴⁴ Tata ḏa u suku mu. Uza wa la wa tuwaḓi ara va wa, she Tata vi u tuko yi, kpam ma 'yangasa ta vuma u nala vi kain ka makorishi. ⁴⁵ Nsumate n korongu ta, ‘Kashila ka wenishike le ta gba le.’ ⁴⁶ Gba uza ḏa baci u panakai Tata kpam u rotsongusi ili i'ya wa wenishike, wa tuwaḓi ta ara va. ⁴⁷ Uza wa la u wenei Tata vi wa, she mpa uza ḏa Kashila ka suki, mpa koshi n wene yi. ⁴⁸ Mayun n tonuko ḏa, uza ḏa baci u wushuki na mpa wa ta n uma u ḏa bawu wari n utyoku. ⁴⁹ Mpa ilikulya i'ya i tsu naḓa uma. ⁵⁰ Ili i'ya i wutaḓi a zuba i'ya na. Uza ḏa baci dem u lyai ilikulya i na yi wa kuwa wa. ⁵¹ Mpa gai ilikulya i'ya i tsu naḓa uma vi, i'ya i wutaḓi a zuba. Uza ḏa baci dem u lyai i'ya, wa tsara ta uma u ḏa bawu wari n utyoku. Ilikulya i'ya ma naḓa ḏa vi ikyamba i va i'ya, i'ya ma naḓa ama a likimba a tsara uma.”

⁵² Aku aza a Yahuda a gitai kananamgbani utyoku u le, “Nida vuma u na wa naḓa tsu ikyamba i ne tsu takuma?”

⁵³ U tonuko le, “Mayun n tonuko ḏa, i takuma baci ikyamba i Maku ma Vuma kpam i soi mpasa n ne wa, ya tsara uma vi wa. ⁵⁴ Uza ḏa u takumai ikyamba i va kpam u soi mpasa n va, wa tsara ta uma u ḏa bawu wari n utyoku, kpam ma 'yangasa yi ta kain ka makorishi. ⁵⁵ Ikyamba i va ilikulya i maci i'ya, mpasa n va kpam ili i uso i maci i'ya. ⁵⁶ Uza ḏa u takumai ikyamba i va kpam u soi mpasa n va, wa ta kabolo na mpa, mpa kpam ma ta kabolo n eyi. ⁵⁷ Tata uza u uma, aya u suku mu, kpam adama a ne a ḏa mari n uma. Uza ḏa baci dem u takumai ikyamba i va, wa tsara ta uma a adama a va. ⁵⁸ Mpa ilikulya i'ya i wutaḓi a zuba. Uza ḏa baci dem u lyai i'ya, wa tsara ta uma bawu utyoku, kpam wa kuwa tyoku ḏa isheku i de i kuwai wa, ko an u wokoi a takumai mana.” ⁵⁹ Yesu dansa ta ikuna i na yi eyi n u wenishiki a kagata ka Kashila a Kafarnahum.

Atoni ushani a asakai utono Yesu

⁶⁰ An atoni a Yesu a panai nala, aku a danai, “Ukuna u na vi u wuyana ta ureve. Ya wa wushuku n u ḏa?”

⁶¹ Yesu reve tã atoni a ne a ka yan tsali, aku u wece le, “Ukuna u na vi u 6ãlã ðã ðã? ⁶² Nidã ya yawunsa a'ayin a ðã baci i wenei mpa Maku ma Vuma ugonõ a zuba? ⁶³ Kulu ka ku tsu naãkã uma u ðã bawu wãri n utyoku. Ucira u vuma wa fudã wa yan ili wa. Kadyanshi ka n tonuko ðã ka zuwa ðã tã i tsarãi Kulu Keri ku Kashilã ka ku tsu naãkã uma. ⁶⁴ Shegai aza roku a asuvu a ðe a wushuku wa.” (Yesu wãri u gitã tã u revei aza ðã a ka 'yuwan uwushuku n uza ðã wa neke yi.) ⁶⁵ U danai, “Adama a nala n tonuko ðã, ‘Tata u tuko baci uza ara vã wa, wa fudã wa tuwã wa.’ ”

⁶⁶ Adama a kadyanshi ka Yesu yain, atoni a ne ushani a kpatalãka yi ta kucinã a asãkã yi utono.

⁶⁷ Aku u wecei Kupanamere, u danai, “Edã dem ya laza ðã?”

⁶⁸ Simo Bituru wushuki, “Asheku, ara yai ðã tsa laza ubana? Vã tã n kadyanshi ka ka naãkã uma u ðã bawu wãri n utyoku. ⁶⁹ Tsu wushuku tã kpm tsu reve tã adã Uza u Uwulukpi u Kashila.”

⁷⁰ U danai, “N dangãsa ðã tã Kupanamere. Shegai uza u te Kalapãnsi ka!”

⁷¹ Yahuza maku ma Simo Isikariyoti ðã wa dansãka. Aya wa tuwã wa neke yi, ko an u wokoi eyi dem wã tã a asuvu a Kupanamere yi.

7

A'angu a Yesu a wushuku n ili i'ya u danai wa

¹ An nala u wurai, Yesu kyawunsai gbã kaõn ka Galili. Wa ciga u wala a kaõn ka Yahuda wa, kpaci azapige a aza a Yahuda a ðã pini a ka ciga a wuna yi.

² Evu n a'ayin a Abiki a Atani a aza a Yahuda† a ðã. ³ Aku a'angu a Yesu a banai ara ne a danai, “Asãkã asu u na vi vu bana a Yahuda tsarã atoni a vunõ a nide yi dem a wene ikunesavu i'ya va yansa. ⁴ Uza ðã baci dem wa ciga u zuwa ama a reve yi, u tsu sokongu ili i'ya u tsu yansa wa. Adã baci va yansa ili i na yi, weneke kaci ka vunõ a likimba.” ⁵ Ko a'angu a ne dem a wushuku n eyi wa.

⁶ Yesu wushunku le, “A'ayin a ðã ma bana vi kotsu a yan wa, shegai edã ya fudã tã ya bana ko nwere ðã baci. ⁷ Ama a likimba a na a ka kovo ðã wa, mpa a ka kovo, kpaci n tsu tonuko le tã ikuna i cingi i'ya a ka yansa. ⁸ Walai ubana a asu u abiki vi. Mpa kotsu n foõuso ubana ðe wa, kpaci a'ayin a ðã ma bana ðe kotsu a yan wa.” ⁹ An u danai nala, aku u shamgbai pini a Galili.

Yesu wenishikei a Kuwa ku Kashilã

¹⁰ An a'angu a Yesu a lazai ubana a asu u abiki vi, aku Yesu banai dem, shegai ukpawunsi u ðã u banai. ¹¹ Azapige a aza a Yahuda a ka ciga a wene yi pini a asu u abiki vi, a rongoi a uwecishike, “Nte wãri?”

¹² Pini a asuvu a kakumã ki, ama ushani a ka dansa n tsubini a kaci ka Yesu, aza roku a danai, “Vuma maci ðã.”

Aza roku kpm a ka dansa, “Kaõn ka wa yansãka ama.”

¹³ Shegai ko uza u dansa n a pani wa, kpaci a ka pana tã uwonvo u azapige a aza a Yahuda.

¹⁴ Kain ka nishi ka abiki yi,* Yesu banai a Kuwa ku Kashilã ki u gitãi uwenishike. ¹⁵ Aza a Yahuda yi a yain majiyan, a danai, “Vuma u na u vi u dusuku a kukere ku kawenishiki wa, nida a yansai u revei ili ushani naha?”

¹⁶ U wushunku le, “Ili i'ya ma wenishike ara vã ðã i wutãi wa, shegai Kashilã uza ðã u suku mu, aya u naãkã mu i'ya. ¹⁷ Ama a dangãsa baci a yain

* **7:14** A'ayin kullã ðã a tsu yan Abiki a Katani ka Kvasu.

ili i'ya Kashilā ka ciga, a ka reve tā uwenishike vi a asu u Kashilā dā u wutaḡi, ara vā dā wa. ¹⁸ Aza dā a tsu wenishike n ucira u kaci u le, icikpali i ama i'ya a tsu bolo. Shegai uza dā u tsu ciga a cikpala uza dā u suku yi, ukuna u mayun u dā u tsu dansa. U tsu yan kaban wa. ¹⁹ Musa naka dā tā Mele, shegai ko uza u te u de u tono ma wa. Nida ya ciga i wuna mu?"

²⁰ Ama yi a wushuki, "Vā tā n ityoni i cingi! An ya a ka ciga a wuna vu?"

²¹ U wushuki, "N yan tā ukunosavu u te, aku i yain majiyan. ²² Musa tonuko dā tā i kida mmuku n de acombi. (Shegai isheku i cau i de i'ya i gitai n ukuna vi, Musa dā wa.) I tsu kida tā maku kacombi hal n kain ka Ashibi dem.† ²³ Ya kida baci maku kacombi n kain ka Ashibi an Mele ma Musa ma wushunku dā nala, nida ya pana mu upan an n tanasai uza u mabalā gbā gbā n kain ka Ashibi? ²⁴ Asakai uyan afada adama a tyoku dā i bidyai ukuna wari, shegai i yain afada n ukuna u maci."

Yesu da Kawauwi ki?

²⁵ Pini a a'ayin a nala yi, aza a Urishelima a roku a ka dansa utyoku u le, "Vuma dā azapige a ka ciga a wuna dā gai na vi. ²⁶ Shegai wa wenishike tā a asu u dā ya dem wa wene kpm u panaka yi, kpm azapige yi a shamkpa yi wa. Gaawan a reve tā aya Kawauwi ki. ²⁷ Shegai tsu reve tā ilyuci i vuma u na vi. Kawauwi ka mayun ka tuwā baci, ko uza wa reve ilyuci i ne wa."

²⁸ Yesu n u wenishiki pini a Kuwa ku Kashilā ki, aku u 'yangasai kalagatsu, "Eye, i reve mu tā, kpm i reve tā ilyuci i vā. Mpa n suki kaci ka vā wa, uza dā u suku mu vi u dansa tā ukuna u mayun, shegai edā i reve yi wa. ²⁹ Mpa n reve yi tā, kpaci a asu u dā wari u dā n wutaḡi, kpm aya u suku mu."

³⁰ An u danai nala, aku ama yi a ka ciga a kana yi, shegai uza wā la u fudai u sawa yi wa, kpaci kotsu a'ayin a rawa wa. ³¹ Ama ushani a wushuku tā n Yesu. A ka dansa, "Ko Kawauwi ka tuwā baci, wa la gbam vuma u naha vi uyan ikunesavu ushani?"

A suki awundi a Kuwa ku Kashilā a kana Yesu

³² An Afarishi a panai kakuma ka ama a ka dansa ikuna i na yi a kaci ka Yesu n tsubini, aku a bolomgbonoi kaci n adarakpi a pige a suki aza a uwundya u Kuwa ku Kashilā a kana yi.

³³ Yesu danai, "Ma rongo tā kabolo n adā a'ayin kenu, aku n laza ubana a asu u uza dā u suku mu. ³⁴ A'ayin a nala yi ya zama mu tā, shegai ya wene mu wa. Kpm ya fudā ya tuwā a asu u dā mari wa."

³⁵ Aku aza a Yahuda a gitai uwecishe kaci ka le, "Nte vuma na wa ciga u bana dā bawu tsa fudā tsa wene yi? A ilyuci ilyuci i Nheline i'ya wā wa bana a asu u dā ama a tsunu a'ari nā ndishi, tsara u ba u wenishike le de? ³⁶ Ndiya kalen ka kadyanshi ka u yain an u danai, 'Ya zama mu tā uwene, shegai ya wene mu wa,' kpm 'Ya fudā ya tuwā a asu u dā mari wa?'"

Mini ma ma tsu naka uma

³⁷ Kain ka makorishi ka abiki yi; wata, kain ka pige ka la vi, Yesu shamgbai a kapala ka ama ki, u 'yangasai kalagatsu u danai, "Gbā uza dā baci wa pana kakuli, u tuwā ara vā u soi. ³⁸ Tagarāda u Kashilā u dana tā, 'Uza dā baci dem u pityanangi nā mpa, a asuvu a katakasuvu ka ne ka agatā a mini ma ma tsu naka uma ma rongo uwutusā ushani.† " ³⁹ Ukuna u Kulu Keri u dā wa dansaka. Kotsu Kashilā ka naka Kulu ki wa, kpaci kotsu u radagbā Yesu u

† 7:22 Tun a a'ayin a Ibirahi, aza a Yahuda a tsu kida tā mmuku n le acombi a kain ka kullā. Kagita 17:12. † 7:38 Izikel 47:1; Zakariya 14:8. Ire i re i'ya a ka fudā a ka yawunsa ko ara yai dā mini ma wutaḡi. 1) Aza dā a pityanangi n 2) ara Yesu, kagita ka iwauwi.

naka yi tsupige wa. Shegai ubana a kapala, ama da a wushuki n Yesu vi a ka wusha ta Kulu Keri.

Ama yi a pecenei

⁴⁰ An ama yi a panakai Yesu, aku aza roku a danai, “Vuma u na vi Matsumate ma a dangasai vi ma mayun.”

⁴¹ Aza roku a danai, “Kawauwi ka.”

Shegai aza roku a danai, “Kawauwi ka wuta a asuvu a Galili wa.

⁴² Tagarada u Kashila u dana ta, Kawauwi ki a kumaci ku Dawuda Magono ka wa wuta, kpam a Batalami da a ka matsa yi, a ilyuci i'ya Dawuda rongoi.”

◊ ⁴³ Aku ama yi a pecenei tyoku da a ka yawunsa a kaci ka ne. ⁴⁴ Aza roku a ka ciga a kana yi, shegai ko uza u sawa yi wa.

Azapige a 'yuwain uwushuku n Yesu

⁴⁵ Aku aza da a ka wundya Kuwa ku Kashila ki a gonoi a asu u adarakpi a pige n Afarishi yi, aku a wece le, “Nda i zuwai i kpa dai utuko Yesu vi pini na?”

⁴⁶ Aza a uwundya Kuwa ki a wushuki, “Ko uza wa la u dansai tyoku da vuma u na vi u dansai wa.”

⁴⁷ Afarishi yi a danai, “Eda dem u puwunsa da de! ⁴⁸ Uza wa la a asuvu a tsunu atsu adarakpi a pige n Afarishi u wushuki n Yesu wa. ⁴⁹ Shegai kakuma ka ama ka bawu ka revei n Mele ma Musa mi, Kashila ka wacinsa le ta.”

⁵⁰ Nikodimu, uza u te a asuvu a Afarishi yi, aya uza da u banai tsara u wene Yesu caupa. U tonukoi atoku a ne, ⁵¹ “Mele ma tsunu ma wushunku tsu tsu wuna uza bawu tsu panai ili i'ya wa dana wa. U gan tsu kidaga le uguna bawu tsu revei ili i'ya a yain wa.”

⁵² Aku a wushunku yi, “Avu dem uza u Galili u da? Tono Tagarada u Kashila mai, va wene ta matsumate ma la ma wuta a ka bon ka Galili wa.”

[⁵³ Aku ndishi mi n kotsoi, ya dem laza i ugonon a kuwa.

8

A kana kashankala

¹ Pini nala, Yesu laza i ubana a Masasa ma Zayitum. ² An kain ka wansai n usana u de, aku u laza i ubana a Kuwa ku Kashila. Ama yi a tuwai a asu u ne, aku u dusuki n ele u gita le uwenishike. ³ Awenishiki a Mele n Afarishi a tukoi uka roku uza da a kana n tsishankala, aku a zuwa yi u shamgba a kapala ka kakuma ka ama. ⁴ A danai, “Kawenishiki, a kana ta uka u na n u yanyi tsishankala. ⁵ Mele ma Musa ma wenishike tsu ta, uza da baci dem a kana n ucun u ili i na yi a varasa yi n atali a wuna yi. Nda vu danai?”

⁶ A dana ta ukuna u na vi tsara a wandi Yesu tsara a tsara ili i'ya a ka sapula yi. Shegai Yesu kelikei a iyamba, u gitai uyan ikorongi n majubu ma ne. ⁷ A matsa yi n keci a kaci ka uka ki. Aku u tuwai u yangai u danai, “Gba uza da bawu wari pini na n unyushi, u gita u fuluku katali u vara yi.” ⁸ Aku Yesu doki u kelikei u yain ikorongi.

⁹ An a panai nala, aku a lazasai maten-maten. Nkoshi n da a gitai a lazasai, aku a asakai Yesu n uka vi pini utyoku u le. ¹⁰ Yesu yangai u wece yi, “Nte ama yi? Uza wa la u shamgbai u kidaga vu uguna wa?”

¹¹ U wushuki, “Uzapige, ko uza u buwa wa.”

◊ 7:42 2 Sam. 7:12; Mik. 5:2. § 7:48 Uza u Yahuda u isa baci uza 'uza u Samariya' inyashi i'ya. A reve ta an Yesu wuta a Galili, shegai a Samariya wa.

Aku Yesu tonuko yi, “Mpa dem ma kidāga vu uguna wa. Wala ili i vunu, kotsu vu doku vu yain unyushi u cingi wa.”]*

Yesu da katyashi ka likimba

¹² Yesu doki u dansai n ele, “Mpa uza da u tsu naḳa ama a likimba katyashi. Uza da baci dem u tonu mu, wa tsarā tā katyashī ka ka tsu naḳa uma, kpam wa wala a asuvu a karimbi wa.”

¹³ Afarishi yi a tonuko yi, “Ama a re a dansa baci a kaci ka ukuna, tsa wushuku tā.† Shegai a'ayin a da baci va dansaka kaci ka vunu, ada koshi vu tsu bidya kadyanshi ki mayun da, adama a nala, atsu tsa wushuku n ili i'ya vu danai wa.”

¹⁴ U wushunku le, “Mayun da, a kaci ka va ka ma yan kadyanshi ka na ki, kpam mayun da kari. N reve tā asu u da n wutai n asu u da ma bana. Shegai eda i reve asu u da n wutai n asu u da ma bana wa. ¹⁵ Eda aza da i tsu yan afada tyoku da ama a tsu yansa. Mpa ma yanka uza u afada wa. ¹⁶ Shegai ko ma yan baci afada, a da mpa ma yan a maci a da, kpaci mari utyoku u va wa. Tata u da u suku mu wa tā kaḅolo na mpa. ¹⁷ Mele ma de ma dana tā, ama a re a dana baci ili i te a kaci ka ukuna, u kana tā i wushuku n ili i'ya a danai. ¹⁸ Ma tā a asuvu a aza da a ka yan kadyanshi a kaci ka va, Tata u da u suku mu vi, aya uza u ire vi.”

¹⁹ Aku a wece yi, “Nte tata u vunu vi?”

U wushunku le, “I reve mu wa, kpam i reve Tata u va wa. I reve mu baci, ya reve tā dem Tata u va.”

²⁰ U yan tā kadyanshi ka na ki a'ayin a da wari a uwenishike a Kuwa ku Kshila, evu n asu u da a ka zuwusa ikebe. Shegai ko uza u kana yi wa, kpaci kotsu a'ayin a ne a yan wa.

Ya fuda ya bana a asu u da ma bana wa

²¹ Yesu doki u tonukoi ama yi, “Ma laza tā n asaḳa da, kpam ya zama mu tā, shegai i lya baci kapala n unyushi u cingi u de, ya kuwa tā. Ya fuda ya bana a asu u da ma bana wa.”

²² Aku azapige a aza a Yahuda a danai, “U da tsa fuda tsa bana a asu u da wa bana wa. Wa ciga u dana wa wuna kaci ka ne da?”

²³ U danai, “Eda aza a likimba u na da a iyamba, shegai mpa a zuba u da n wutai. Eda aza a likimba u na da, shegai mpa uza u likimba u da wa. ²⁴ Da gai i zuwai n danai ya kuwa tā kaḅolo n unyushi u cingi u da ya yansa vi. I'yuwan baci uwushuku an mpa uza da n da mari vi, mayun ya kuwa tā a asuvu a unyushi u cingi u de.”

²⁵ Aku a wece yi, “Ada yai?”

U wushunku le, “Mpa gai uza da n tsu tonusuko da mari vi. ²⁶ Ili i'ya pini ushani i'ya ma dansa a kaci ka de, kpam n kidāga da uguna. Shegai uza da u suku mu u tsu dansa tā ukuna u maci. Kpam n tonuko aza a likimba ili i'ya u tonuko mu koshi.”

²⁷ Shegai ama yi a fuda a reve an ukuna u Tata u da wari le utonusuko wa. ²⁸ U danai, “A'ayin a da baci i raḳagbai Maku ma Vuma a zuba a mawandambani, ya reve tā an mpa gai uza da n tonuko da mari vi. Kpam ya reve tā an n tsu yan ili adama a kaci ka va wa. Ili i'ya Tata u va u wenishike mu i'ya n tsu dansa. ²⁹ Uza da u suku mu wa tā kaḅolo na mpa, u asaḳa mu utyoku u va wa, kpaci n tsu rongo tā uyansa ili i'ya u tsu pana kayanyan.”

* **8:11** Akorongi a cau a roku aza da a purai a tagarada u Yahaya a kalatsa tā mkpanda n 7:53–8:11.

† **8:13** Udani u na vi ili i te i'ya n u da wari a 8:17.

³⁰ Ama ushani aza da a panakai Yesu n u dansi ikuna i na yi, a wushuku ta n eyi.

Ukuna u mayun wa tuko da ta utsara u kaci

³¹ Yesu tonukoi aza da a wushuki n eyi, "I lya baci kapala n utono uwenishike u va, eda atoni a va a da a mayun. ³² Kpam ya reve ta ukuna u mayun, u tuko da kpam utsara u kaci."

³³ Aku a wushuki, "Atsu mmuku n tsikaya ma Ibrahi n da, kpam kotsu tsu gbashika uza roku wa. Nida va dana a ka tuko tsu utsara u kaci?"

³⁴ U wushunku le, "Mayun n tonuko da, gba uza da baci dem u yain unyushi u cingi, kagbashi ka unyushi u cingi ka. ³⁵ Kagbashi ka tsu rongo a kuwa ku uzapige maco wa, shegai maku ma vuma mi ma tsu rongo ta a kuwa ku tata u ne maco. ³⁶ Adama a nala, Maku mi ma tuko da baci utsara u kaci, ya tsara ta utsara u kaci u mayun. ³⁷ N reve ta eda mmuku ma Ibrahi n da, shegai ya ciga ta i wuna mu adama a da bawu i wushuki n uwenishike u va. ³⁸ Ili i'ya Tata u va u wenike mu i'ya ma tonuko da, shegai ya yansa ili i'ya tata u de u tonuko da."

³⁹ A wushuki, "Ibrahi da tata u tsunu."

U tonuko le, "A da baci eda mmuku ma Ibrahi n da mayun, ya yansa ta ili i'ya Ibrahi yain. ⁴⁰ N tonuko da ta ukuna u mayun u da n panai a asu u Kashila, aku ya ciga i wuna mu. Ibrahi wa yan ucun u ukuna nala wa. ⁴¹ Shegai ya yan derere ili i'ya tata u de wa yansa."

Aku a wushuki, "Atsu ilimaci i kateshe i'ya wa! Kashila n kaci ka ne aya Tata u tsunu u mayun."

⁴² U tonuko le, "Kashila ka baci kari Tata u de, i'ari ya ciga mu ta, kpaci a asu u Kashila da n wuta i n tuwai ara de. N tuwa adama a kaci ka va wa, shegai aya u suku mu. ⁴³ I reve ili i'ya n danai wa, kpaci ya wushuku n uwenishike u va wa. ⁴⁴ Kalapansi ka tata u de, kpam ili i'ya u tsu ciga i'ya i tsu yan derere. Eyi uza u nkunu da n uza u kaaban tun a kagita. Ili i'a la i mayun a kaci ka ne wa. Kaaban ka u tsu rongo a u yansa, kpaci eyi uza u kaaban da. Uza u kaaban da gbam koshi wa, shegai tata u kaaban u da dem. ⁴⁵ An u wokoi ma tonusuko da ukuna u mayun da i zuwai bawu i wushuki na mpa. ⁴⁶ A asuvu a de ya wa fuda wa wuta karara u dana mpa uza u unyushi u cingi u da? An u wokoi ma tonusuko da ukuna u mayun, ndya i zuwai i kpa dai uwushuku na mpa? ⁴⁷ Maku ma Kashila dem ma tsu pana ta kadyanshi ka Kashila. Shegai eda mmuku n Kashila n da wa, da gai i zuwai bawu i panai vi."

Yesu da uzapige n Ibrahi

⁴⁸ Aza a Yahuda a wushunki Yesu, "Dere da tsu danai avu uza u Samariya u da, kpam va ta n ityoni i cingi!"

⁴⁹ U danai, "Ma n ityoni i cingi a asuvu a va wa. N naka ta Tata u va tsupige, shegai eda i 'yuwan mu unaka tsupige. ⁵⁰ Kumodu ka mari tsara n tsaraka kaci ka va tsupige wa, shegai uza roku u da pini uza da wa ciga mu n wushi tsupige. Aya kpam dem wa yan afada. ⁵¹ Mayun n tonuko da, uza da baci dem u tonoi uwenishike u va, wa kuwa wa."

⁵² A danai, "Gogo-na tsu reve ta an vari n ityoni i cingi a asuvu a vunu! Ko Ibrahi na nsumate a kuwusa ta. Shegai avu vu danai, 'Gba uza da baci u tonoi uwenishike u va, wa kuwa wa.' ⁵³ Vu la tata u tsunu Ibrahi tsupige da? U kuwa ta, nala dem nsumate. Ya vu bidyai kaci ka vunu?"

⁵⁴ U wushunku le, "N naka baci kaci ka va tsupige, tsupige tsu va tsa woko ili i roku wa. Uza da u naka mu tsupige aya Tata u va, eda kpam i danai aya Kashila ka de. ⁵⁵ Eda kotsu i reve yi wa, mpa tani n reve yi ta. N da baci kotsu

n reve yi wa, ma woko t̄a uza u kaḅan tyoku u ḁe. Shegai n reve yi t̄a, kpam n tonu t̄a ili i'ya u danai. ⁵⁶ Tata u ḁe Ibrahi zangan̄a t̄a u wene utuw̄a u va, kpam u wene t̄a u yain kpam mazangan̄a cika.”

⁵⁷ Aku a danai, “Nida va dana vu wene Ibrahi, aḁa tani na kotsu vu rawa ayen amangarenkupa wa?”

⁵⁸ Aku u tonuko le, “Mayun n tonuko ḁa, kahu a matsa Ibrahi, Mpa† pini.”†

⁵⁹ An Yesu danai nala, aku ama yi a bidisai atali tsar̄a a wuna yi. Shegai u puw̄ain, u lazai u asak̄ai Kuwa ku Kashil̄a ki.

9

Yesu tan̄as̄ai karumba

¹ An Yesu wari a nwalu, aku u wenei vuma roku uza ḁa a matsai karumba.

² Aku atoni a ne a wece yi, “Kawenishiki, ndya i zuwai a matsai vuma u na karumba? Nusa ḁa u nusai, ko gai isheku i ne i'ya i yain unyushi vi?”

³ U wushunku le, “Vuma u na u rumban̄a adama a unyushi u ne, ko kpam u isheku i ne wa. Matsa ḁa a matsa yi nala tsar̄a Kashil̄a ka wenike ucira u ne ara ne. ⁴ U kan̄a t̄a tsu yain manyan ma uza ḁa u suku mu n kaara. Kayin ka yan t̄a ḁa bawu uza wa yan manyan. ⁵ A'ayin a ḁa mari pini naha a likimba, mpa n tsu zuwa katyashi a asu u ama a likimba.”

⁶ An u danai nala, aku u cikpai at̄ats̄a a iyamba, u vur̄ai kalyon n a ḁa, aku u gbarai kalyon ki a a'eshi a vuma yi. ⁷ Aku u tonuko i vuma vi, “Wala ba vu sawa a'eshi a vun̄u a kaḁaka ka mini ka a ka isa Silawamu.” (Kalen ka “Silawamu” ka “Uza ḁa a Suki.”) Aku vuma vi u banai u sawai a'eshi a ne. U gono t̄a n u weni.

⁸ Ama a ḁa a'ari a asu vi n aza ḁa a revei karumba ki uza ḁa wari u tsu folo vi, a wecikei, “Vuma ḁa u tsu dusukusu pini n u foli u ḁa na vi wa?”

⁹ Aza roku a danai, “Aya gai vi.”

Aza roku kpam a danai, “Aya wa, rotsono ḁa gai a rotsonoi.”

Karumba ki ka rongoi gai udansa, “Mpa gai na vi!”

¹⁰ Aku a wece yi, “Nida vu yansai va wene gogo-na?”

¹¹ U wushunku le, “Vuma ḁa a ka isa Yesu ḁa u vur̄ai kalyon, aku u gbara ka mu a'eshi. Pini nala, u tonuko mu n bana a Kaḁaka ka Silawamu n sawa a'eshi yi. An n ba n sawai, aku n wenei.”

¹² Aku a wece yi, “Nte vuma vi?”

U danai, “N reve wa.”

Afarishi a mats̄ai uvece tyoku ḁa u tan̄ai

¹³ A bidyai vuma ḁa wari karumba caupa vi, a banka yi a asu u Afarishi.

¹⁴ Kain ka Yesu vur̄ai kalyon u tan̄as̄ai vuma vi, kain ka Ashibi ka. ¹⁵ Pini nala, Afarishi yi a wecei vuma vi, “Nida a yain vu tsar̄ai a'eshi a vun̄u?”

U wushunku le, “Aya u gbara ka mu kalyon a a'eshi, aku n sawai, pini nala, n wenei.”

¹⁶ Afarishi a roku a danai, “Yesu na vi a asu u Kashil̄a ḁa u wut̄ai wa, kpaci wa tonu mele ma Ashibi wa.”

Shegai aza roku a danai, “Vuma ḁa wari n unyushi u cingi wa fuda wa yan ikunesavu naha wa.” Aku ka kpaḁa le utuw̄a ka te.

¹⁷ A doku a wecei vuma vi, “Ndyā va dana a kaci ka vuma ḁa u tan̄asa vu a'eshi yi?”

U wushunku le, “Matsumate ma.”

† **8:58** An Yesu danai “Mpa,” aza a Yahuda a nala yi a ciḁa t̄a an Kashil̄a ka tonuko i Musa kala ka ne ka “Mpa.” Uwut̄a 3:14.

18 Azapige a aza a Yahuda a wushuku an vuma vi karumba ka caupa, kpm gogo-na wa fuda wa wene wa, aku a suki a isa isheku i ne. 19 A wece le, “Maku ma de ma na vi? I da nala i matsa yi n urumba, nida a yain aku gogo-na wa wene?”

20 Aku a wushuki, “Tsu reve ta gai maku ma tsunu ma, kpm nala tsu matsa yi n urumba. 21 Shegai tsu reve tyoku da a yain wa wene wa. Kpm dem tsu reve uza da u tanasa yi wa. Wece ni. U ratsa ta u wushunku da n kaci ka ne.”

22 A dana ta nala adama a da a ka pana uwonvo u azapige yi. Alya a danai gba uza da baci dem a kana i da Yesu Kawauwi ka, wa doku wa uwa a kagata ka Kashila kpm wa. 23 Da gai i zuwai isheku i ne a danai, “Wece ni, u ratsa ta u wushunku da n kaci ka ne.”

24 A doku a isa vuma da a matsai karumba ki, a tonuko yi, “Tsina n Kashila vu tonuko tsu ukuna u mayun! Tsu reve ta vuma da u tanasa vu na vi uza u unyushi u cingi da.”

25 U wushuki, “Ko wa n unyushi u cingi, ko wa n u da wa, mpa n reve wa. Ili i'ya gai n revei i'ya: Caupa mari ta n urumba, shegai gogo-na ma wene ta.”

26 A wece yi, “Nda u yanka vu? Nida u tanasa vu?”

27 U wushunku le, “N tonuko da de, shegai i pana ka mu wa. Nida ya ciga i doku i pana ukuna vi kpm? Ya ciga i woko atoni a ne a da dem?”

28 Aku a wisha yi a danai, “Ada gai katoni ka ne, atsu atoni a Musa a da.

29 Tsu reve ta Kashila ka dansa ta n Musa, shegai tsu reve gbam ilyuci i'ya vuma u na u wuta wa.”

30 Vuma vi u danai, “Ili i majiyan i'ya! U tanasa ta a'eshi a va, shegai nida i kpa dai ureve a asu u da u wuta? 31 Atsu gai tsu reve ta Kashila ka tsu pana ka aza a unyushi u cingi wa, shegai u tsu pana ka ta uza da baci dem wa iyaka yi kayala kpm wa yansa ili i'ya u danai. 32 Tun an Kashila ka yain likimba, uza wa la u tanasai a'eshi a vuma da a matsai karumba wa. 33 A da baci vuma u na Kashila ka ka suku yi wa, wa fuda wa yan ko i te wa.”

34 A tonuko yi, “Avu uza u unyushi u cingi u da mayun mayun tun kain ka a matsa vu! Va wundya va fuda va wenishike tsu ili i roku da?” Aku a loko yi pini a kagata ka Kashila ki.

Urumba u Afarishi

35 An Yesu panai ili i'ya i gitai, aku u boloi vuma vi u wece yi, “Vu wushuku wa n Maku ma Vuma?”

36 Vuma vi u wushuki, “Uzapige, tonuko mu ko eyi yayi, tsara n wushuku n eyi!”

37 U tonuko yi, “Vu wene yi de, kpm aya gai wa dansa n avu gogo-na vi.”

38 Vuma vi u danai, “Asheku, n wushuku ta!” Aku vuma vi u iyakai Yesu kayala.

39 Yesu tonuko yi, “N tuwa ta tsara n pecene ama a likimba. N tuwa ta n zuwa arumba a wene, aza da kpm a ka wundya ele a ka wene n wenike le ele arumba a da.”

40 An Afarishi a da a'ari pini vi a pana ka yi u danai nala, aku a wece yi, “Va wundya atsu arumba a da?”

41 U wushunku le, “A da baci eda arumba a da gnam wa, i'ari ya yan n unyushi u cingi wa. Shegai an i danai eda ya wene ta, i'a ta pini n unyushi u cingi u de.”

¹ Yesu danai, “Mayun n tonuko ḏa, aboki n aza a magalaka a ḏa koshi a tsu radugu a yuwa kasaga a unḏ u ḏa a ka uwa a utsutsu u asu u ḏa a tsu zuwa ncon. ² Uza ḏa u tsu uwa a utsutsu aya kaliniki ka ncon ki. ³ Uza ḏa u tsu wundaya utsutsu vi, aya u tsu giduwuka yi u ḏa. Kpam ncon n ne mi n tsu pana ta kalagatsu ka ne. U tsu isa ta n ne ya dem n kala ka ne, aku u wutukpa le. ⁴ A'ayin a ḏa baci u wutukpa le, aku u uwa a kapala ka le, ele n a toni kpaci a reve ta kalagatsu ka ne. ⁵ A tsu tono vuma roku wa, shegai a suma yi, kpaci a reve kalagatsu ka ne wa.” ⁶ Yesu tonuko le ta agisani a na yi, shegai a reve ili i'ya wa tono wa.

Yesu da kaliniki ka shinga

⁷ Yesu doki u danai, “Mayun n tonuko ḏa, Mpa utsutsu u asu u ncon vi. ⁸ Gba aza ḏa a lasa mu utuwa, aboki a ḏa n aza a magalaka. Ncon mi a pana le wa. ⁹ Mpa utsutsu vi, kpam uza ḏa u uwai a asu u va, wa tsara ta iwauwi, wa fuda ta wa uwa kpam u wuta u zami ijani i utakuma. ¹⁰ Kaboki ka tsu tuwa ta uboki, u wuna, kpam u nangasa, shegai mpa n tuwa ta tsara n naka uma kpam a tsara u da ushani.

¹¹ “Mpa kaliniki ka shinga. Kaliniki ka shinga ka tsu neke ta uma u ne tsara u kangu ncon n ne. ¹² Uza ḏa a bidyai manyan ma kalina wa tyoku u kaliniki uza ḏa wari na ncon mi wa. U wene baci maleweni a utuwa, wa suma ta u asaka ncon mi utyoku u le. Aku maleweni mi ma ba ma zara ncon mi ma wacinsa le. ¹³ Vuma vi u suma ta kpaci bidya ḏa a bidya yi manyan kpam u dambula a kaci ka ncon mi wa.

¹⁴⁻¹⁵ “Mpa kaliniki ka shinga. N reve ta ncon n va, nala dem Tata u va u reve mu. Ncon n va dem a reve mu ta, tyoku ḏa dem n revei Tata vi. N neke ta uma u va tsara n banga ncon mi. ¹⁶ Ma ta na ncon n roku n ḏa bawu mari a asuvu a ushiga u na vi, kpam u kana ta n tuko le dem. A ka pana ta kalagatsu ka va, kpam gba a ka woko ta ushiga u te n kaliniki ka te. ¹⁷ Tata vi wa ciga mu ta kpaci ma ta ufoḡusi tsara n naka uma u va, kpam n tuwa n wushi u ḏa. ¹⁸ Uza wa fuda wa wusa uma u va ara va wa. N naka ta u ḏa adama a uciga u kaci u va. Ma ta n ucira u ḏa ma neke u ḏa kpam n wushi u ḏa, tyoku ḏa Tata u va u tonuko mu n yain.”

¹⁹ Aza a Yahuda a doku a wushuku wa, aku ka kpaḏa le kpam utuwa ka te. ²⁰ Aza roku a le a danai, “Ityoni i cingi i'ya i uwa yi i'ya i zuwa yi ijan. Ndaya i zuwai ya pana ka yi?”

²¹ Shegai aza roku a danai, “Uza ḏa baci ityoni i cingi i uwai u tsu yan kadyanshi naha wa. Ityoni i cingi ya fuda ya kukpa a'eshi a karumba ḏa?”

A 'yuwain Yesu

²² An a'ayin a uyolu a rawai, a'ayin yi a ḏa a tsu yan Abiki a Uciḡusa Unaka Kuwa ku Kashila† a Urishelima. ²³ Kain ka te, Yesu wa wala pini a Kuwa ku Kashila a asu u ḏa a tsu isa Kafalaka ka Solomo. ²⁴ Aku aza a Yahuda yi a bolomḡbonoi a kyawan yi, a danai, “Hal ku yain ka va zuwa tsu uyan malala ko avu ya vari? Aḏa baci Kawauwi ki, tonuko tsu karara.”

²⁵ Yesu wushunku le, “N tonuko ḏa ḏe caupa, shegai i kpaḏai uwushuku. Ikunesavu i'ya n yansai a asuvu a kala ka Tata u va i wenike ta ko mpa yayi. ²⁶ Shegai i 'yuwain uwushuku, kpaci eḏa ncon n va n ḏa wa. ²⁷ Ncon n va n tsu pana ta kalagatsu ka va, n reve le ta, ele kpam dem a tsu tono mu ta. ²⁸ N naka le ta uma u ḏa bawu wa kotso, kpam a ka kuwa wa. Uza wa kpam la wa wusa le a kukere ku va wa. ²⁹ Tata u va u ḏa u naka mu n ele, u la ta ili gba tsupige, kpam uza wa fuda wa wusa le a kukere ku Tata u va wa. ³⁰ Tata vi na mpa ili i te i'ya.”

³¹ Pini nala, a doki a bidisai atali tsarā a wuna yi. ³² Shegai u tonuko le, “N wenike dā tā ili i shinga i shinga i'ya Tata u vā u suku mu n yain. N ukuna u eni u dā a asuvu a le ya ciga i varāsa mu?”

³³ Aku a wushuki, “Adama a dā vu yain ili i shinga i'ya i zuwai tsa ciga tsu varāsa vu wa, shegai adama a dā vu yankai Kashilā kadyanshi ka cingi dā. Avu vuma dā, shegai vu danai dere dā wari n Kashilā!”

³⁴ U wushunku le, “A korongu tā a Mele ma dē ma Kashilā ka danai, ‘N da, edā ashilā a dā.’” ³⁵ Tsu reve tā ili i'ya Tagarada u Kashilā u danai mayun dā wari hal ubana a makorishi. Kpam Kashilā ka isa tā ama a nala yi ashilā, aza dā u nakai udani u ne. ³⁶ Mpa gai, Tata u dangasa mu tā kpam u suku mu a asuvu a likimba. Nida ya dana n yanka Kashilā kadyanshi ka cingi an n danai, ‘Mpa Maku ma Kashilā ma?’ ³⁷ Manyan ma Tata u vā wa yansa ma baci ma yansa wa, kotsu i wushuku nā mpa wa. ³⁸ Shegai ili i'ya Tata u vā wa yansa i'ya baci ma yansa, u gan tā i wushuku adama a nala, ko i wushuku baci n kadyanshi ka vā wa. Aku i reve an Tata vi ili i te i'ya nā mpa, mpa kpam ili i te i'ya n Tata vi.” ³⁹ A doki a matsai tsarā a kana yi, shegai u lai.

⁴⁰ Aku u ba u pasai Agatā a Urudu ubana a asu u dā Yahaya gitai ulyubugusu, u rongoi dē. ⁴¹ Ama ushani a tuwai ara ne. A ka dansa utyoku u le, “Yahaya yan ukunosavu wa, shegai gbā ili i'ya Yahaya danai a kaci ka vuma u na mayun dā.” ⁴² Pini nala, ama ushani a wushuki n Yesu.

11

Ukpa u Li'azaru

¹ Kain ka te, maḅalā ma kanai vuma roku uza dā a ka isa Li'azaru, uza dā wa rongo a ilyuci i Batani n ataku a ne Meri n Marta. ² Meri na vi, uza dā vangu u ne wari n maḅalā mi, aya uza dā u tuwai u tsungi manivi ma magulani a a'ene a Asheku, aku u yansai a dā n kenji ka ne. ³ Pini nala, Meri n Marta a suki uza roku u ba u tonuko Yesu, “Asheku, uza dā va ciga vi, maḅalā ma kana yi dē.”

⁴ An Yesu panai nala, u danai, “Maḅalā ma nala ma kotso a ukpa wa. Nala u gitā tā tsarā a tuko tsupige a asu u Kashilā, nā mpa Maku ma Kashilā, n wushi tsupige adama a nala.” ⁵ Yesu wa ciga tā Marta n a'angu a ne. ⁶ Shegai an u panai a dā maḅalā ma kana tā Li'azaru, aku u doki u shamgbai pini a asu u dā wari vi a'ayin a re.

⁷ Aku u tonukoi atoni a ne, “Tsu gonoi a Yahuda.”

⁸ Atoni yi a danai, “Kawenishiki, kotsu u bārakpa an azapige a aza a Yahuda a ka ciga a varāsa vu a wuna vu wa. Nda i zuwai va ciga vu doku vu gono dē?”

⁹ U wushuki, “Uliva dem wā tā n ulapa uwule kupa n ure. A'ayin a dā baci dem katyashi kari la, ama a ka wala tā kpam a ka taḍatsa wa. A ka wene tā kpaci a'a tā n katyashi ka likimba u na. ¹⁰ Shegai a wala baci n karimbi, a ka taḍatsa tā, kpaci a'a n katyashi wa.”

¹¹ Aku u tonuko le, “Kaje ka tsunu Li'azaru aya pini wa lavuta, nte ma bana dē tsarā n 'yangasa yi.”

¹² Aku atoni yi a danai, “Asheku, alavu a dā yi baci, wa taṅa tā!” ¹³ Ele n a dani ko alavu a maci a dā Yesu tonuko le wa lavuta, shegai Yesu tonuko dā wa tonuko le Li'azaru kuwā dē.

◇ **10:34** Ishp. 82:6. * **10:35** Aza dā a wushai akani a Kashilā a Masasa ma Sinai mi, a lya Musa n aza a Isara'ila.

14 Aku u wutumkpa le a kateshe, u danai, “Li'azaru kuwa de. 15 Shegai n pana ta kayanyan an bawu mari de. Adama a nala, ya rotsongusu ta i wushuku na mpa. Tuwa tsu banai ara ne gogo-na.”

16 Aku katonni ka roku Toma (uza da a ka isa “Mapeshe”) u tonukoi aza da a buwai, “Tsu soki kawenishiki ki gbā tsunu, tsara tsu kuwa de kabolo n eyi!”

Yesu n Meri n Marta

17 An Yesu rawai evu, u cinai cina a cidangu de Li'azaru n a'ayin a nishi.

18 Batani n Urishelima a'a ta evu evu, evu n mel u re da. 19 Adama a nala, aza a Yahuda ushani a bansa ta idyani i ukpa ara Marta n Meri adama a ukpa u vangu u le. 20 An Marta panai a da Yesu wa tuwa, aku u banai u gawunsai n eyi, shegai Meri shamgbai pini a kuwa. 21 Marta tonukoi Yesu, “Asheku, a da baci vari pini, vangu u va wari wa kuwa wa. 22 Shegai ko n gogo-na n reve ta Kashila ka naka vu ta ili i'ya baci dem vu folo yi.”

23 U danai, “Vangu u vunu wa 'yanga ta u yain kpm uma.”

24 Marta wushuki, “N reve ta an wa 'yanga kain ka makorishi, Kashila ka 'yangasa baci gbā akushe.”

25 U wushunku yi, “Mpa n tsu 'yangasa ukpa, mpa kpm uma. Aza da baci a wushuki na mpa, ko a kuwa baci a ka 'yanga ta. 26 Uza da wari n uma kpm u wushuki na mpa, wa kuwa wa. Marta, vu wushuku wa?”

27 U danai, “N wushuku ta, Asheku. Ada Kawauwi, Maku ma Kashila, uza da wa tuwa a likimba vi.”

Yesu sai

28 An Marta danai nala, aku u gonoi u ba u tonukoi vangu u ne Meri koshi, u danai, “Kawenishiki ki ka rawa de, kpm ada wa wecike.” 29 An Meri panai nala, aku u 'yanga gogo wa bana ara Yesu. 30 Kotsu u rawa a ilyuci yi wa, nte u buwai ve de a asu u da Marta gawunsai n eyi.

31 Ama ushani a tuwa le ta uwene, shegai an a wenei Meri wuta a kuwa ki gogo, aku a yawunsai nte wa bana de a asu u kasaun vi tsara u sai. Aku a tono yi.

32 Meri vi u banai a asu u da Yesu wari. An u wene yi, aku u kudangi a kapala ka ne u danai, “Asheku, a da baci vari pini na, vangu u va wari wa kuwa wa.”

33 U wene yi wa sa, ama da a'ari kabolo n eyi dem a ka sa, aku u dambulai cika. 34 U wece le, “Nte i cidangu yi?”

A wushunku yi, “Asheku, tuwa vu wene asu vi.”

35 Aku Yesu dem u sai.

36 Ama da a'ari kushani pini evu a danai, “I wene ta tyoku da wa ciga Li'azaru cika.”

37 Shegai aza roku a le a danai, “U zuwa ta karumba ka wenei. Wari u gan ta u bishinka Li'azaru ukuwa.”

Yesu 'yangasai Li'azaru a ukpa

38 Eyi pini a kadambula ki, aku u banai a asu u kasaun vi. Kasaun ki tani kaaburu ka, kpm a kimba ta ka n katali ka roku a utsutsu vi. 39 Aku u tonuko le, “Gindalakpai katali ki a ikengi.”

Shegai Marta danai, “Asheku, vu reve ta Li'azaru kuwa de a'ayin a nishi, kawān ka yan ta pini.”

40 Yesu tonuko yi, “Vu asansa an n tonuko vu, ‘Vu wushuku baci wa wene ta tsupige tsu Kashila?’”

41 Aku a gindalakpai katali ki a ikengi. U webelele zuba u danai, “Tata, n cikpa vu ta an vu panaka mu. 42 N reve ta vu tsu panaka mu ta maco, shegai

n dana t̄a nala adama a ama d̄a a kyawan mu na vi. Ma ciga t̄a a wushuku an ad̄a vu suku mu.”

⁴³ An u kotsoi kavasu, aku u salai, “Li'azaru, wuta!” ⁴⁴ Aku u wuta. Akere n a'ene a ne ucaci n aminya a eri, a cacai kparam upetiwa'eshi u ne n kunya.

Aku Yesu danai, “Surukpa ni i asaka yi u wala.”

A sheshei tsara a wuna Yesu

(Matiyu 26:1-5; Marku 14:1-2; Luka 22:1-2)

⁴⁵ Ama ushani a d̄a a tuwai tsara a wene Meri vi a wenei ili i'ya Yesu yain, aku a wushuki n eyi. ⁴⁶ Aza roku a le a banai a asu u Afarishi a tonuko le ili i'ya Yesu yain. ⁴⁷ Aku adarakpi a pige n Afarishi a bolomgbonoi Asheshi a Pige a asu u te, a danai, “Ndya tsa yan? Vuma u na wa yansa t̄a ikunesavu ushani.

⁴⁸ Tsu asaka yi baci u lyai kapala n uyansa ili i na yi, ya dem wa wushuku t̄a n eyi. Aku asoje a aza a Roma a tuwa a wacinsa Kuwa ku Kashila ku tsunu n uyamba u tsunu.”

⁴⁹ Uza roku a asuvu a Asheshi a Pige yi; wata, Kayafa, uza d̄a wari Magono ma Adarakpi a kayen ki, u danai, “Eda i reve ili i'ya i'ari pini wa! ⁵⁰ Nida ya asaka uyamba gb̄a u kuwa? Wa la t̄a tsulobo uza u te u na vi u kuwa n u d̄a a ama gb̄a a ka kuwa.”

⁵¹ Uyawunsa u na vi a katakasuvu ka Kayafa ka u wuta wa. Shegai an wari Magono ma Adarakpi a kayen ka nala ki d̄a i zuwai wa yan kadyanshi ka ili i'ya ya tuwa ya gita: Dana d̄a wa dana Yesu wa kuwa t̄a adama a aza a Yahuda. ⁵² Adama a unyushi u aza a Yahuda a d̄a koshi Yesu wa kuwa wa. Wa kuwa t̄a tsara u bolomgbono ama a Kashila a d̄a a wacinsai a asuvu a likimba. ⁵³ Kain ka nala ki ka azapige a aza a Yahuda a gitai ufofuso tyoku d̄a a ka wuna Yesu.

⁵⁴ Adama a nala, Yesu doku u wala a kateshe a Yahuda wa, aku u asaka Urishelima. U lazai ubana a ilyuci i Ifuramu, i'ya i'ari a ikengi i kakamba, aku u dusuki d̄e n atoni a ne.

⁵⁵ An a yain evu n Abiki a Upasambana, aku ama ushani aza d̄a a'ari a ilyuci i kenu kenu a lazai ubana a Urishelima kahu abiki yi, tsara a wulukpe kaci ka le tyoku d̄a Mele ma danai a yansa. ⁵⁶ A ka ciga a wene Yesu, ele pini a Kuwa ku Kashila ki, aku a ka wecemgbene, “Ndya i wenei? Wa tuwa gb̄am a asu u abiki vi?” ⁵⁷ Adarakpi a pige n Afarishi yi a tonukoi ama, uza d̄a baci dem u wenei Yesu, u tonuko le, kotsu a kana yi.

12

Meri tsunki Yesu manivi ma magulani

¹ An a'ayin a teli a wokoi kahu Abiki a Upasambana yi, Yesu banai a Batani u rawai a kuwa ku Li'azaru uza d̄a u 'yangasai a ukpa. ² A fofusukoi Yesu ilikulya, Marta aya uza d̄a wa pecike ilikulya, Li'azaru kparam wa t̄a pini ndishi ka6olo n aza d̄a a ka lyai ilikulya n eyi. ³ Aku Meri bidyai kolubo n manivi ma mari n ikebe cika u pige, u tsunki Yesu a a'ene. U yansai ma n kenji ka ne. Magulani ma manivi mi ma shadangi kuwa ki.

⁴ Katoni ka a ka isa Yahuza Isikariyoti wa t̄a dem pini. Aya wa tuwa wa neke Yesu a asu u azapige. U danai, ⁵ “Manivi ma nala mi ma rawa t̄a ikebe i'ya uza wa yan manyan ma kayen ka te.* Wari u gan t̄a a denge ma, aku a naka aza a unambi.” ⁶ Shegai Yahuza vi u dambula gb̄am n aza a unambi

* **12:5** Akorongi a cau a cau a kagita a korongu t̄a “ikebe i azurufa 300.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

yi wa. U dana t̄a nala kpaci kaboki ka. Aya uza d̄a wa ɓaɓa makpakata ma ikebe kpam u tsu bidya t̄a i roku u yanka manyan ma kaci ma ne.

⁷ Shegai Yesu tonuko yi, “Kotsu vu dangbarasa yi wa. U yan t̄a nala tsara u fobuso ikyamba i va adama a kacida. ⁸ Ya rongo t̄a n aza a unambi maco, shegai ya rongo na mpa maco wa.”

A ka ciga a wuna Li'azaru

⁹ A'ari pini, aku kakuma ka ama ka panai a da Yesu rawa de a Batani. Aku a banai an u wokoi Yesu wari de, kpam tsara a wene Li'azaru uza da Yesu 'yangasai a ukpa vi. ¹⁰ Adarakpi a pige yi a fobuso dem tsara a wuna Li'azaru. ¹¹ Adama a Li'azaru, ama ushani a asaka le utono, aku a ka wushukusu n Yesu.

Yesu uwai a Urishelima

(Matiyu 21:1-11; Marku 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹² An kain ka wansai, aku kakuma ka ama ka ka tuwai uyan Abiki a Upasambana vi, a panai a da Yesu da pini utuwa a Urishelima. ¹³ Aku a bidisai akere a nshuwan tsara a ba a gawunsa n eyi, n a salasi,

“Hosana,† cikpalai Kashila!”

“Kashila ka zuwuka uza da wari a utuwa a asuvu a kala ka Magono ma Zuba unu a shinga!

Kashila ka zuwuka Magono ma aza a Isara'ila unu a shinga.”

¹⁴ An Yesu tsarai maku ma makparyagi ma roku, u yuwei ma. Tyoku da Tagarada u Kashila u danai u da la vi,

¹⁵ “Aza a Sihiyona,‡ kotsu i pana uwonvo wa!

Magono ma de ma pini a utuwa, uyuwi a maku ma makparyagi.” ◊

¹⁶ A a'ayin a nala yi, atoni a ne kotsu a reve n ukuna vi wa. Shegai a ubana a kapala, an a tuwai a 'yangasa yi ubana a tsupige, da a cibai an Tagarada u Kashila u danai ukuna vi a kaci ka ne, hal gbam a yanka yi u da de.

¹⁷ Ama da pini ushani kaɓolo n Yesu a'ayin a da u 'yangasai Li'azaru a ukpa, kpam u tonuko yi u wuta a kasaun ki. Gogo-na alya a ka tonusoko ama ili i'ya u yain. ¹⁸ Ama ushani a bana ta tsara a cina Yesu, kpaci a pana ta ukuna u ukunosavu vi. ¹⁹ Aku Afarishi yi a ka dansa utyoku u le, “Wundyai, tsu rukpa de gba gba! Likimba gba aya a ka tono!”

Nheline n roku ma ciga n wene Yesu

²⁰ Nheline n roku n bana ta a Urishelima ulya kayala a'ayin a Abiki a Upasambana. ²¹ A banai ara Filibu (uza da u wuta a ilyuci i Besaida a Galili) a danai, “Uzapige, tsa ciga ta tsu wene Yesu.” ²² Filibu banai u tonukoi Andurawu, aku a lazai ama a re a le a ba a tonukoi Yesu.

²³ Aku u tonuko le, “A'ayin a yan de a da Maku ma Vuma ma wusha tsupige tsu ne. ²⁴ Mayun n tonuko da, ucun u ulya u te u rukpa baci a iyamba u kuwai wa, wa la u te vi wa. A'ayin a da baci u kuwai, aku u woko ushani. ²⁵ Uza da baci wa ciga uma u ne a likimba u naha, wa namba ta u da. Uza da baci u 'yuwain uma u ne a likimba u naha, wa tsara ta uma u da bawu wari n utyoku. ²⁶ Uza da baci wa ciga u gbashika mu u kana ta u tono mu, tsara kagbashi ka va ka rongo a asu u da baci dem mari, kpam Tata u va wa naka ta uza da baci dem u gbashika mu tsupige.”

† **12:13** “Hosana” idyani i'ya ama a tsu danasa uzapige i'ya tsara a naka yi tsupige. Kalen ka ne ka, “Kashila ka wauwa yi!” ko kpam “A cikpala yi.” ‡ **12:15** Sihiyona kala ka dem ka Urishelima.

◊ **12:15** Zak. 9:9.

Yesu dansai ukuna u ukpa u ne

²⁷ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Gogo-na n dambula ta cika. Nda ma dana? N dana wa, “Tata, wauwa mu a a'ayin a na yi”? Nala wa, n tuwa ta a'ayin a na adama a na, tsara n pana ikyamba. ²⁸ Tata, wenike ama tsupige tsu vunu!”

Aku kalagatsu ka wuta i zuba ka danai, “N wenike ta tyoku da mari n tsupige kpam ma doku ta ma wenike.”

²⁹ Kakuma ka ama ka kari pini kushani vi a pana ta kalagatsu ki, aku aza roku asuvu a le a danai makpankashila ma. Shegai aza roku a danai, “Katsumate ka zuba ka ka dansai n eyi!”

³⁰ Aku Yesu tonuko le, “Adama a de a da kalagatsu ki ka tuwai, adama a va a da wa. ³¹ Gogo-na a'ayin a yan de a da Kashila ka yanka ama a likimba afada. Kpam dem a'ayin a da, a da wa loko uza da wa lya tsugono tsu likimba u na. ³² A 'yangasa mu baci a zuba u mawandambani, ma zuwa ta ya dem u tuwa ara va.” ³³ Yesu dana ta nala tsara u wenike tyoku da wa kuwa.

³⁴ Kakuma ki ka danai, “Mele ma tsunu ma tonuko tsu ta Kawauwi ka rongo ta n uma hal ubana. Nida va dana a ka 'yangasa ta Maku ma Vuma a zuba u mawandambani? Ya Maku ma Vuma mi?”

³⁵ Yesu wushuki, “Ya tsara ta katyashi a'ayin kenu. Rongoi a nwalu a'ayin a da i'ari a katyashi, tsara i tadatsa wa a'ayin a da baci karimbi ka danda da. Shegai ya wala baci a karimbi, ya fuda ya reve asu u da ya bana wa. ³⁶ Wushuki n uza da u tsu zuwa katyashi ka tuwa tun wari kabolo n ada, tsara i woko aza da a a'ari a katyashi.”

Aza roku a 'yuwain uwushuku n Yesu

An Yesu danai nala, aku u lazai u ba u kpawain tsara a wene yi wa. ³⁷ Ko an u wokoi u yansai ikunesavu a kapala ka le, a wushuku n eyi wa. ³⁸ Nala gita ta tsara ili i'ya Ishaya matsumate u danai i shadangu, “Magono ma Zuba, ya wushuki n ili i'ya tsu danai? Magono ma Zuba, ya vu wenikei ucira u vunu?” ◊

³⁹ Matsumate mi ma doku ta ma danai, ili i'ya i zuwai a kpadai uwushuku i'ya na:

⁴⁰ “Magono ma Zuba ma zuwa ta a'eshi a ama yi a rumbani, kpam u zuwa le a ryagbaji.

Mpa Magono ma Zuba, n yan ta nala tsara a wene ko a reve wa, kpam kotsu a kpatala utuwa ara va, tsara n tanasa le wa.” ◊

⁴¹ Matsumate mi ma dana ta nala kpaci u wene ta tsupige tsu Yesu, kpam u dansai ukuna u ne.

⁴² A'ayin a nala yi, azapige ushani a wushuku ta n eyi. Shegai an a ka pana uwonvo u Afarishi, a kawan a dansa u da a kateshe wa, kotsu a wutukpa le a asuvu a kagata ka Kashila wa. ⁴³ A tsu la ta uciga icikpali i ama kapala n icikpali i Kashila.

Yesu tuwa ta u wauwa likimba

⁴⁴ Yesu 'yangasai kalagatsu ka ne u danai, “Gba uza da baci dem u wushuki na mpa, na mpa da koshi u wushuku wa, hal dem n uza da u suku mu da u wushuki. ⁴⁵ Uza da kpam u wene mu, u wene ta dem uza da u suku mu. ⁴⁶ N tuwa ta a likimba n woko katyashi, tsara uza da baci dem u wushuki na mpa u rongo a asuvu a karimbi wa.

⁴⁷ “Uza da u panai kadyanshi ka va aku u 'yuwain ka utono, mpa ma kidaga yi ugana wa. Kpaci n tuwa tsara n kidaga likimba ugana wa, shegai n

wauwa u da. ⁴⁸Uza da wa kidāga uza da u 'yuwan mu ugana aya pini; wata, kadyanshi ka n dansai, ka ka kidāga yi ugana kain ka makorishi. ⁴⁹Ili i'ya n wenishikei ara va da i wuta wa. Tata u da u suku mu aya u tonuko mu ili i'ya ma dana n i'ya ma wenishike. ⁵⁰N reve ta ili i'ya u danai ama a yain i zuwa ta ama a yain uma hal ubana. Da i zuwai n tonuko da dere ili i'ya Tata u tonuko mu.”

13

Yesu bacangusi a'ene a atoni a ne

¹Cina u woko kain ka te kahu kain ka Abiki a Upasambana ka yain. Yesu reve ta a'ayin a yan de a da wa asaka likimba u na u gono a asu u Tata. Wa ciga ta ama a ne a da a'ari a likimba, kpam gogo-na pini na u wenike le ta uciga vi gba gba bawu utyoku.

²Yesu n atoni a ne a ka lya kabolo n kuvuli. Cina Kalapansi ka zuwa de Yahuza Isikariyoti maku ma Simo u yawunsa tsara u neke yi. ³Yesu reve ta Tata naka yi ta ucira u ili gba, u wuta ta a asu u Kashila, kpam nte wa gono de ara ne. ⁴An a'ari a ulya ilikulya, Yesu 'yangai u mondoi matogo ma pige ma ne, aku u sirai mayaga a cuku tsu ne. ⁵U tsungi mini a kabelu u gitai ubacangusa a'ene a atoni a ne, aku u yansai a da n mayaga ma u sirai a cuku tsu ne tsi.

⁶Yesu tuwai ara Simo Bituru, eyi kpam u tonuko yi, “Asheku, ada va ciga vu bacangusu mu a'ene?”

⁷Yesu wushunku yi, “Vu reve ili i'ya mari uyan wa, shegai va tuwa ta va reve.”

⁸Bituru danai, “Nala wa, va bacangusu a'ene a va wa.”

Yesu wushuki, “N bacangusu baci a'ene a vunu wa, avu uza u te da a asuvu a ama a va wa.”

⁹Simo Bituru danai, “Asheku, bacangusu gbam a'ene a va koshi wa! Sawa mu dem akere n kaci.”

¹⁰Yesu danai, “Vuma u sumba baci, ikyamba i ne gba i tsu takpa ta sarara. A'ene a ne a da koshi wa bacangusu. Eda ama i'a ta sarara, shegai gba de da wa.” ¹¹Yesu reve ta uza da wa kpatalaka yi, da gai i zuwai u danai, “Gba de da i'ari sarara wa.”

¹²An u kotsoi ubacangusu a'ene a le gba, aku u ukai matogo ma ne u gono i dusuki. U wece le, “I reve ili i'ya n yanka da gogo-na vi? ¹³I tsu isa mu ta 'Kawenishiki' n 'Asheku' kpam dere da wari, kpaci ili i'ya mari i'ya la vi. ¹⁴Mpa, Asheku n Kawenishiki, n bacangusu ta a'ene a de gogo-na. Eda dem i bacangusu a'ene a atoku a de. ¹⁵N yan ta nala tsara u woko da iryoci tsara i yain dem tyoku da n yanka da. ¹⁶Mayun n tonuko da, kagbashi ka tsu la uzakuwa u ne tsupige wa. Katsumate ka tsu la uza da u suku yi tsupige wa. ¹⁷I reve ta ili i na yi gba kpam Kashila ka zuwuka da ta unu u shinga i tono baci i'ya.

¹⁸“Gba de da ma yanka kadyanshi wa. N reve ta aza da n dangasai. Shegai u kana ta ili i'ya Tagarada u Kashila u danai i woko mayun. Kpam a dana ta, ‘Vuma da wa lya kabolo na mpa u kpatalaka mu ta cucina!’

¹⁹“Tonuko da ma tonuko da kahu ukuna vi u gita, tsara u gita baci kotsu i wushuku an mpa mari uza da wari pini maco. ²⁰Mayun n tonuko da, uza da baci u wushai katsumate ka va, mpa u wushai. Uza da baci kpam u wusha mu, u wusha ta uza da u suku mu.”

Yesu danai ili i'ya ya gita n eyi

(Matiyu 26:20-25; Marku 14:17-21; Luka 22:21-23)

²¹ An Yesu danai nala, u dambula tã cika. U tonuko le a kateshe, “Mayun n tonuko dã, uza u te dẽ wa neke mu tã.”

²² A fudã a reve gbã̄m kalen ka kadyanshi ka Yesu yain wa. Aku a ka wundyamgbana. ²³ Uza u te a asuvu a atoni yi uza dã Yesu wa uciga cika wã tã ndishi evu n eyi. ²⁴ Simo Bituru yanka yi iryoci n kukere u danai, “Wece yi, ya wa dansãka?”

²⁵ Katoni ki ka raɓai evu n Yesu ka wece yi, “Asheku, ya va dansãka a asuvu a tsunu?”

²⁶ Yesu wushuki, “Ma daɓa tã kawon ka na a kusan. Uza dã baci n naƙai ka, aya gai wa kpatalãka mu vi.” Aku u daɓai kawon ki a kusan u naƙai Yãhuza maku ma Simo Isikariyoti. ²⁷ An Yãhuza wushai kawon ki, aku Kanangasi* ka uwa yi.

Yesu danai, “Yãhuza, wala gogo vu ba vu yain ili i'ya va yan.” ²⁸ Uza wã la a asuvu a aza dã a ka lya kaɓolo n Yesu u revei kalen ka ili i'ya i zuwai u tonuko yi nala wa. ²⁹ Shegai adama a dã wari kazuwi ka ikebe ka le, aku a yawunsai a da tonuko dã Yesu tonuko yi u ba u tsupa ikebe i ilikulya ko kpam u ba u nei aza a unambi ikebe. ³⁰ An u lyuki kawon ka Yesu naƙa yi vi, aku u wutãj n maloko, n kayin ka tani.

Mele ma savu

³¹ An Yãhuza lazai, Yesu danai, “A'ayin a tuwã tã a dã mpa Maku ma Vuma ma uwa a asuvu a tsupige tsu va, kpam Kashilã ka wusha tã tsupige adama a ili i'ya ya gitã na mpa. ³² Kashilã ka wusha baci tsupige adama a va, Kashilã n kaci ka ne wa wenike tã ama tyoku dã tsupige tsu Maku ma Vuma tsi tsari gogo.

³³ “Mmuku n va, ma tsã tã n ɓarãkpa n adã kenu. Ya tuwã tã ya zama mu, shegai ya wene mu wa. N tonuko dã tyoku dã n tonuko i ama, Ya bana a asu u dã ma bana wa.”

³⁴ “Shegai mele ma savu ma ma naƙa dã. I cigi atoku a dẽ dere tyoku dã n ciga dã. ³⁵ Ya cigamgbana baci, ya dem wa reve tã edã atoni a va a dã.”

Yesu danai Bituru wa nana yi tã

(Matiyu 26:31-35; Marku 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ Simo Bituru wecei Yesu, “Asheku, nte va bana?”

Yesu wushuki, “Asu u dã ma bana ya fudã ya bana wa, shegai ya tuwã tã ya bana.”

³⁷ Bituru wece yi, “Asheku, ndya i zuwai bawu ma tonu vu gogo-na? Mã tã ufoɓusi tsarã n kuwã adama a vunu!”

³⁸ Yesu wece yi, “Vãri ufoɓusi vu kuwã adama a va? Mayun n tonuko vu, kahu kapen ka sala, va nana mu tã hal kutatsu, vu dana vu reve mu wa.”

14

Yesu dã ure ubana a asu u Tata

¹ Yesu tonuko i atoni a ne, “Kotsu i dambula wa. Wushuki n Kashilã, i wushuku kpam na mpa. ² A'unu a dã pini ushani a kuwa ku Tata u va, kpam nte ma bana dẽ tsarã n foɓusuko dã asu. A dã baci nala wari wa, mãri ma tonuko dã tã. ³ A'ayin a dã baci n yain nala, aku n gono n biɗya dã ubana ara va, aku tsu rongoi dẽ kaɓolo. ⁴ I reve tã ure u asu u dã ma bana.”

⁵ Toma tonuko yi, “Asheku, tsu reve asu u dã va bana wa. Niɗa tsa reve ure u ubana dẽ?”

* **13:27** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

⁶ U wushuki, “Mpa ure u da wa wenike ukuna u maci u Kashila, u naka kpm ama uma. Uza wa la wa bana a asu u Tata wa, she u tonu mu. ⁷ I reve mu baci, ya reve ta dem Tata u va. Shegai gogo-na i reve yi ta, kpm i wene yi ta.”

⁸ Filibu danai, “Asheku, wenike tsu Tata vi, kpaci ili i'ya tsa ciga i'ya la vi koshi.”

⁹ Yesu wushuki, “Filibu, n rongo ta n ada a'ayin ushani. Nda i zuwai vu kpa dai ureve ko ya mpa mari? Uza da baci dem u wene mu, u wene ta dem Tata vi. Nida vu danai ‘Wenike tsu Tata vi?’ ¹⁰ Vu wushuku an mpa ili i te i'ya tsari n Tata vi, kpm Tata vi ili i te na mpa wa? Kadyanshi ka n yanka da ara va da ka wuta wa. Tata da wari a asuvu a va, aya u tsu yan ili i'ya wa ciga u yain. ¹¹ Wushuki na mpa an n danai Tata vi ili i te i'ya tsari, kpm mpa vi ili i te i'ya tsari n Tata vi. Ya wushuku baci adama a kadyanshi ka va wa, u gan ta i wushuku adama a ikunesavu i na yi. ¹² Mayun n tonuko da, uza da baci u wushuki na mpa, wa fuda ta wa yan dere ili i'ya n yansai. Mayun da, aza da a wushuki, a ka yan ta hal gbam ili i'ya i lai la, kpaci ma bana ta ma rongo de n Tata u va. ¹³ Kpm i folo baci ili a asuvu a kala ka va, ma yanka da ta i'ya, tsara Maku mi ma tuko tsupige a asu u Tata. ¹⁴ Ma yan ta ili i'ya baci dem i folo a asuvu a kala ka va.”

Kazuwamgbani ka utuwa u Kulu Keri

¹⁵ “Ya ciga mu baci, ya yan ta ili i'ya n danai i yain. ¹⁶ Ma folo ta Tata, eyi kpm wa naka da ta Kabangi ka roku, uza da wa rongo n ada hal ubana. ¹⁷ Aya Kulu Keri ka ku tsu wenike ukuna u maci u Kashila. Ama a likimba a wusha yi wa, kpaci a wene yi ko a reve yi wa. Shegai i reve yi ta, kpaci u rongo ta ara de kpm wa rongo ta a asuvu a de. ¹⁸ N laza baci, ma asaka da utyoku u de tyoku u mkpan wa, ma gono ta ara de. ¹⁹ A'ayin kenu ama a likimba a na a ka fuda a wene mu wa, shegai eda ya wene mu ta. Kpm adama a da mari n uma, eda dem ya yan ta uma. ²⁰ Kain ka nala ka tuwa baci, ya reve ta an ili i te i'ya mari n Tata vi. Ya reve ta eda dem ili i te i'ya i'ari na mpa, mpa kpm ili i te i'ya mari n ada. ²¹ Uza da baci dem wa ciga mu, wa yan ta ili i'ya n danai, kpm Tata u va wa ciga yi ta. Mpa dem ma ciga yi ta, kpm n wenike yi ko mpa yayi.”

²² Aku Yahuza (shegai Yahuza Isikariyoti wa), u danai, “Asheku, ndya i zuwai vu fobusoi vu wenike kaci ka vunu ara tsunu, bawu va wenike kaci ka vunu a asu u ama a likimba a da a buwai?”

²³ Yesu wushuki, “Ama a ciga mu baci, a ka yan ta ili i'ya n tonuko le a yain. Tata u va wa ciga le ta, aku tsu tuwa ara le tsu dusuku n ele. ²⁴ Shegai uza da baci bawu wa ciga mu, u tsu yan ili i'ya n danai wa. Ili i'ya i panai n danai na vi, ara va da i wuta wa, shegai ara Tata da u suku mu.”

²⁵ “N tonuko da ta ili i na yi tun mari kabolo n ada. ²⁶ Kabangi ki ka wenishike da ta ili dem, kpm wa zuwa da ta i ciba gbai ili i'ya n tonuko da. Kabangi ka nala ki aya Kulu Keri ka Tata wa suku n kala ka va. ²⁷ N zuwa da ta i panai mazanga a atakasuvu a de. Icu n mazanga ma mari a katakasuvu ka va ka ma zuwa da i tsara. N zuwa da i tsara ndishi n shinga n na mi dere tyoku da ama a likimba a zuwa da i tsara wa. Adama a nala kotsu i namgba katsuma ko i pana uwonvo wa.”

²⁸ “I panaka mu ta an n danai ma laza ta kpm ma bana ta ma gono ara de. Ya ciga mu baci mayun, u gan ta i yain mazanga ma ma gono ara Tata, kpaci u la mu ta tsupige. ²⁹ N tonuko da ta ili i na yi gba gogo-na kahu i tuwa i gita, tsara i gita baci, i wushuku. ³⁰ Ma barakpa n ada na n dansi wa, kpaci uza da wa lya tsugono tsu likimba u naha wa ta a utuwa. Shegai wa n ucira a kaci

ka va wa. ³¹ Ili i'ya Tata u va u tonuko mu n yain i'ya n tsu yan, tsara ya dem a likimba u reve ma ciga yi ta.

“Gogo-na tuwai tsu walai.”

15

Katyaci n atyangi

¹ Yesu lyai kapala n kadyanshi n atoni a ne, “Mpa kami ka katyaci ka mayun. Tata u va u da kacimbi. ² Katyangi ka baci kari a asuvu a va bawu ka matsai, aku u kapa ka. U tsu gyara ta kpm u lapula katyangi ka baci dem ka matsasa tsara ka doku ka matsa cika. ³ Ili i'ya n tonuko da i zuwa ta i lapulai. ⁴ Ya rongo baci kaolo na mpa, ma rongo ta dem kaolo n ada. Katyangi ka tsu matsa n kaci ka ne wa. Kafuda ta ka matsa ka baci kaolo n kami ka ne. Nala dem eda ya fuda ya yan ili wa, she i'a kaolo na mpa.

⁵ “Mpa kami ka katyaci ki, eda atyangi. Uza da baci wa rongo kaolo na mpa, mpa kpm ma rongo kaolo n eyi, wa matsa ta ilimaci cika. Shegai ya fuda ya yan ili wa, she n banga da. ⁶ Uza da baci bawu wari kaolo na mpa, wa ta tyoku u katyangi ka a varangi aku ka ekpei. Ama a tsu bidya ta atyangi a ekpi tsara a varangu a da a akina, a runukpa a da. ⁷ I rongo baci kaolo na mpa kpm i tonoi uwenishike u va, ya folo ta Tata ili i'ya baci dem ya ciga, eyi kpm wa naka da ta i'ya. ⁸ Ya matsasa baci ilimaci ushani, nala wa wenike ta ama eda atoni a va a da, kpm ya wenike ta ama tsupige tsu Tata u va.

⁹ “Ma ciga da ta tyoku da dem Tata wa ciga mu. Gogo-na rongoi a asuvu a ucigi u va. ¹⁰ I yan baci ili i'ya n danai, ya rongo ta a asuvu a uciga u va. Tyoku da n yain ili i'ya Tata u va u tonuko mu n yain, kpm ma rongo a asuvu a uciga u ne. ¹¹ N tonuko da ta ili i nala yi tsara i tsara mazanga ma dem n tsara, kotsu mazanga ma de ma namba ili wa. ¹² Ili i'ya ma tonuko da i yain i'ya na: Cigai atoku a de tyoku da dem mpa n ciga da. ¹³ Vuma u kuwa baci adama a kaje ka ne, nala wenike ta an wari n uciga u pige u da u lai u ya dem.

¹⁴ Eda aje a va a da, i tono baci ili i'ya n danai. ¹⁵ N buwa da kpm u'isa agbashi wa, adama a da uzakuwa u tsu tonuko agbashi a ne ili gba wa. Shegai n isa da ta aje kpaci n tonuko da ta gba ili i'ya Tata u va u tonuko mu. ¹⁶ I dangasa mu wa, mpa n dangasa da. Kpm n naka da manyan ma na i yain: walai i ba i matsa ilimaci, icun i ilimaci i'ya ya barakpa. Aku Tata u naka da gba ili i'ya baci dem i foloi n kala ka va. ¹⁷ Ili i'ya n tonuko da i yain i'ya na: Cigai atoku a de.

Ama a likimba a kovi atoni

¹⁸ “Ama a likimba a na a kovo da baci, cibai a gita ta a kovo mu. ¹⁹ Eda aza a likimba a da baci, wa ciga da ta tyoku da u tsu ciga ama a ne. Shegai n dangasa da ta a asuvu a likimba, kotsu i woko ama a ne wa. Da i zuwai likimba u kovo da. ²⁰ Cibai ili i'ya n tonuko da: Kagbashi ka tsu la uzakuwa u ne tsupige wa. Ama a yanka mu baci mavura, a ka yanka da ta dem. Kpm a yan baci ili i'ya n wenishike le, a ka yan ta dem ili i'ya ya tonuko le. ²¹ Shegai a ka yan da ta mavura adama a da i'ari ama a va. A ka yan ta nala kpaci a reve uza da u suku mu wa. ²² A da baci n tuwai n dansai n ele wa, a'ari a ka yan n unyushi u unyushi u cingi wa. Shegai gogo-na a'a n ure u uwuta a unyushi u cingi u le wa. ²³ Uza da baci dem u kovo mu, u kovo ta dem Tata u va. ²⁴ N yan ta ikunesavu cika i'ya bawu uza kotsu u yain. A da baci mari n yain manyan ma nala wa, a'ari a ka yan n unyushi u unyushi u cingi wa. Shegai gogo-na a wene ta ili i'ya n yain, gba n nala a kovo mu n Tata u va dem. ²⁵ Nala gita

tā tsarā ili i'ya i'ari ukorongi a Mele ma le i woko mayun: 'A kovo mu bawu kagita.' ◊

²⁶ "Ma sukunku dā tā uza dā a ka isa Kaḅangi. Wa wutā tā a asu u Tata, aku u tuwā ara de. Aya Kulu ku mayun. U tuwā baci, wa dansa tā ukuna u vā. ²⁷ Edā dem u kana tā i tonuko ama ukuna u vā, kpaci i rongo tā kaḅolo nā mpa tun a'ayin a dā n gitāi uwenishike."

16

¹ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "N tonuko dā tā ukuna u na kotsu i asaka uwushukusu nā mpa wa. ² A ka loko dā tā a agata a Kashilā. Kpam a'ayin a ka tuwā tā a dā ama a ka wunusa dā, a yan baci nala a ka wene tā yavu Kashilā ka a ka gbashika. ³ A ka yansa tā ikuna i nala yi kpaci a reve Tata vi wa, kpam a reve mu wa. ⁴ Shegai n tonuko dā tā ukuna u na vi gampa, tsarā a'ayin yi a rawa baci a dā a ka yan ikuna i nala yi, ya ciba tā ili i'ya n tonuko dā.

Manyan ma Kulu Keri

"A'ayin a dā n gitāi uwenishike, n tonuko dā ili i na yi wa, adama a dā mari kaḅolo n a dā. ⁵ Gogo-na ugono u dā mu a asu u uza dā u suku mu. Shegai ko uza a asuvu a de wa la u wece mu, 'Nte va bana?' wa. ⁶ Gogo-na an n tonuko dā, atakasuvu a de a shadangu de n unamgbukatsumā. ⁷ Shegai ukuna u mayun u dā ma tonuko dā, wa laka dā tā tsulobo n laza. N laza baci, ma sukunku dā tā Kaḅangi ki. Shegai n laza baci wa, Kaḅangi ka nala ki ka tuwā wa. ⁸ A'ayin a dā baci Kaḅangi ki ka tuwā, wa wenike tā ama a likimba an a nusa i udani u dā a danai, 'Tsu reve tā n ukuna u unyushi u cingi, tsu reve tā kpam n ili i'ya i'ari dere, n tyoku dā Kashilā ka tsu yanka unyushi u cingi afada.' ⁹ A nusa tā a ukuna u unyushi u cingi, adama a dā bawu a wushuki nā mpa. ¹⁰ A nusa tā a ukuna u ili i'ya i'ari dere, kpaci a asu u Tata u dā ma bana kpam ya doku ya wene mu wa. ¹¹ A nusa tā a ukuna u afada, kpaci Kashilā ka kidāga de uza dā wa lya tsugono tsu likimba u na ugana.

¹² Mā tā n ili ushani i'ya ma ciga n tonuko dā, shegai gogo-na i la tā ucira u dā ya reve. ¹³ A'ayin a dā baci Kulu ka ku tsu wenike ukuna u mayun u Kashilā ku tuwā, ka zuwa dā tā i reve gbā ikuna i mayun i'ya i tsu wutā a asu u Kashilā. Wa dansa ili i'ya i wutāi ara ne wa, shegai u dansa ili i'ya u panai koshi, kpam wa tonuko dā tā ili i'ya ya tuwā. ¹⁴ Wa naka mu tā tsupige, kpaci wa bidya tā ili i'ya n danai u tonuko dā. ¹⁵ Gbā ili i'ya Tata wari n i'ya, i vā i'ya dem. Da gai i zuwai n danai Kulu ka bidya tā ili i'ya n danai u tonuko dā vi.

Unamgbukatsumā wa woko tā mazanga

¹⁶ "A'ayin kenu ya wene mu wa, a yan baci a'ayin kenu kpam aku i doku i wene mu."

¹⁷ Aza roku a asuvu a atoni a ne a ka dansa utyoku u le, "Ndyā kalen ka kadyanshi ka Yesu danai vi, 'A'ayin kenu ya wene mu wa, a yan baci a'ayin kenu kpam aku i wene mu.' Kpam ndyā kalen ka u danai 'Adama a dā ma gono a asu u Tata?'" ¹⁸ A doki a wecikei, "Ndyā kalen ka 'a'ayin kenu yi?' Tsu reve ili i'ya wa tono wa."

¹⁹ Yesu reve tā atoni yi a ka ciga tā a yan yi keci a ukuna vi, aku u tonuko le, "Kaci ka de ka ya wecemghenishe an n danai, 'A'ayin kenu ya wene mu wa, a yan baci a'ayin kenu kpam aku i wene mu?'" ²⁰ Mayun n tonuko dā, ya sā tā kpam i namgba katsumā, shegai likimba wa pele tā. Ya namgba tā katsumā, shegai unamgbukatsumā u de wa woko tā mazanga. ²¹ A'ayin a dā baci uka wa matsa, u tsu pana tā mōalā, kpaci a'ayin a ilimaci a ne a rawa de. Shegai

u kotso baci ilimaci yi, aku u *asansa na mɓala* mi, adama a *ɗa wari ipeli* an u matsai maku mi a likimba. ²² Nala dem *wari ara ɗe*. Gogo-na i namgba *ta katsuma*, shegai ma doku *ta ma wene ɗa*, kpam i yain *mazanga ma bawu ko uza wa fuda wa shamka ɗa ma*. ²³ A'ayin a nala a rawa baci, ya yan mu keci wa. Mayun n tonuko *ɗa*, Tata u *va wa naka ɗa ta gba* ili i'ya baci i foloi n kala ka *va*. ²⁴ Kotsu i folo icun ili i na caupa wa. Rongoi ufoluso, *Kashila ka naka ɗa ta i'ya*, tsara i shadangu n ipeli.

Kawauwi ka lya ta kaci ka likimba

²⁵ “N yan *ta kadyanshi ka na ki n agisani*, shegai a'ayin a ka *tuwa ta a ɗa bawu ma doku ma yan nala*. Aku n tonuko *ɗa gba* ikuna i Tata karara. ²⁶ Ya folo *ta Tata vi n kala ka va*, shegai u *kanam mpa n foluko ɗa Tata vi wa*. ²⁷ *Kashila* Tata u ciga *ɗa ta adama a ɗa ya ciga mu*, kpam i wushuki an ara ne *ɗa n wutai*. ²⁸ Asu u Tata u *ɗa n wutai*, aku n *tuwai a likimba*. Gogo-na kpam ma *asaka likimba n gono a asu u Tata*.”

²⁹ Atoni yi a danai, “Gogo-na *ɗa va dansa n atsu karara!* N agisani a *ɗa kpam va dansa wa*. ³⁰ Gogo-na *ɗa tsu revei an vu revei ili gba*. Va wushunku *ta uza keci ku ne tun kahu gbam u wecike*. Nala u zuwa tsu *ta tsu wushuki an a asu u Kashila u ɗa vu wutai*.”

³¹ Yesu wushuki, “Mayun *ɗa i wushuki gogo-na vi?* ³² A'ayin a ka *tuwa ta*, kpam *gbam a rawa ɗe*, a *ɗa a ka wacinsa ɗa gba ɗe*, ya dem u gono a kuwa ku ne, aku i *asaka mu utyoku u va*. Shegai Tata wa rongo *ta kabolo na mpa*, adama a nala ma rongo *utyoku u va wa*.”

³³ “N tonuko *ɗa ta ikuna i na yi tsara i tsara ipeli i maci adama a ɗa i wokoi ili i te na mpa!* Likimba wa zuwa *ɗa ta i pana ikyamba*, shegai kotsu i gbama asuvu, kpaci n lya *ta kaci ka ucira u likimba*.”

17

Yesu yankai atoni a ne kavasuu

¹ An Yesu kotsoi udansa *gba ili i na yi*, u webelei zuba u danai, “Tata, a'ayin a yan *ɗe*. *Naka Maku ma vunu tsupige*, tsara Maku mi dem ma *naka mu tsupige*. ² Vu *naka ta Maku mi ucira a kaci ka ama gba*, tsara Maku mi ma *naka uma u ɗa bawu wari n utyoku a asu u aza ɗa vu naka yi gba*. ³ Ure u *utsara uma u ɗa bawu wari n utyoku u ɗa na: a reve vu, uza ɗa wari Kashila ka mayun koshi*, kpam a reve Yesu Kawauwi, *uza ɗa vu suki*. ⁴ N wenike *ta tsupige tsu vunu a likimba an n kotsoi manyan ma vu naka mu n yain*. ⁵ Gogo-na Tata, doku vu *naka mu tsupige tsa mari n tsa an mari kabolo n avu kahu a yain likimba*.”

⁶ “Vu *naka mu ta atoni a roku pini a likimba u naha*, kpam n wenike *le ta tyoku ɗa wari*. Aza a vunu a *ɗa caupa*, shegai vu *naka mu n ele*, kpam a gorimuko *ta kadyanshi ka vunu*. ⁷ A reve *ta vu naka mu gba ili i'ya mari n i'ya*. ⁸ Kpaci n tonuko *le ta ili i'ya vu tonuko mu*, kpam a wushuku *ta n i'ya*. A reve *ta n wutai ara vunu*, kpam a wushuku *ta an ada vu suku mu*. ⁹ Ma *le ta uyanka kavasuu*. Aza a likimba a *ɗa mari uyanka kavasuu wa*, shegai aza *ɗa vu naka mu*, adama a *ɗa a'ari aza a vunu*. ¹⁰ Gba ama a nala yi aza *ɗa a'ari atoni a va aza a vunu a ɗa*, kpam *gba aza ɗa a'ari atoni a vunu aza a va a ɗa dem*. Mayun a wenike *ta tyoku ɗa tsupige tsu va tsari*. ¹¹ Ma *ta utuwa ara vunu*. Ma shamgba a likimba kpam wa. Shegai atoni a *va a buwa ta ve pini a likimba*. Wenike ucira u kala ka vunu; wata, kala ka vu *naka mu, tsara ko ili i sawa le wa*. Aku a bolomgbono a woko ili i te n atoku a le, *tyoku ɗa mpa n avu tsari ili i te*. ¹² N ucira u vunu u *ɗa, ucira u ɗa vu naka mu tun mari a likimba*”

n u ɗa n ɓishinkai ili i sawa le. Ko uza u te u le u puwaŋ wa, shegai uza ɗa u ukai kaci ka ne a asuvu a ukpa vi koshi, tsara a shadangu ili i'ya Tagarada u Kashila u danai.

¹³ “Gogo-na mpa la a utuwa ara vunū. Shegai n dansa ta ili i na yi tun mari a likimba, tsara atoni a va a shadangu n mazanga tyoku da dem mari. ¹⁴ N tonuko le ta akani a vunū. Shegai ama a likimba a na a kovo le ta, adama a da bawu a'ari ili i te n ama a likimba. Tyoku da dem mpa mari ili i te n likimba wa. ¹⁵ Tonuko da ma tonuko vu vu wutukpa le a asuvu a likimba vi wa, shegai vu ɓishinka uza u cingi vi u sawa le. ¹⁶ Mari a asuvu a aza a likimba u na wa, nala dem ele aza a likimba a da wa. ¹⁷ Gonuko le sarara vu wulukpe le a asu u uwenishike u akani a vunū a da a'ari a mayun. ¹⁸ N suku le ta a likimba, tyoku da dem vu suku mu a likimba. ¹⁹ N neke ta kaci ka va n gbashika vu kotsu ele dem a neke kaci ka le a gbashika vu.

²⁰ “N yanka ta atoni a nala yi kvasu, kpm dem ma yanka ta aza da a ka tuwa a wushuku na mpa kvasu adama a ili i'ya atoni a va a ka tonuko le a kaci ka va. ²¹ Ma ciga ta gba le a woko ili i te n atoku, tyoku da mari ili i te n avu, avu kpm ili i te n mpa. Ma ciga ta dem a woko ili i te n atsu. Ama a likimba kpm a ka wushuku ta an a da vu suku mu. ²² N naka ta ama a na tsupige tsa vu naka mu tsara a woko ili i te, tyoku da mpa n avu tsari ili i te. ²³ Mpa ili i te i'ya mari n ele, avu kpm ili i te i'ya vari na mpa, tsara a woko ili i te gba. Tsara ama a likimba a reve an ada vu suku mu. A reve kpm an va ciga atoni a va tyoku da va ciga mu.

²⁴ “Tata, vu naka mu ta ama a na yi, kpm ma ciga le ta a rongo a asu u da mari, tsara a wene tsupige tsu va, tsupige tsa vu naka mu adama a da va ciga mu kahu uyan u likimba.

²⁵ “Tata, ada vari uza u shinga. Likimba reve vu wa, shegai n reve vu ta, kpm ama a na a reve ta an vu suku mu. ²⁶ N wenike le ta tyoku da vari, kpm ma lya ta kapala n uyansa nala. Kotsu a cigamgbana dere tyoku da vu ciga mu, tsara n bolomgbono n ele.”

18

A kanqi Yesu

(Matiyu 26:47-56; Marku 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ An Yesu kotsi kvasu, aku a lazai kaɓolo n atoni a ne a pasai Karara ka Kidiron. A rawai a asu u da vari na ndanga n zayitum ushani, aku a uwai pini. ² A tsu bansa ta pini asu u vi, adama a nala a da i zuwai Yahuza, uza da u nekei Yesu u revei asu u da a'ari. ³ Adaraki a pige n Afarishi a roku a suki aza a uwundya u Kuwa ku Kashila tsara a soku Yahuza. Kaɓolo ka asoje ka aza a Roma ka dem pini, ama a na yi a'a ta ubani n iwunukatsu na ncikalun, n awasu. Yahuza da tonoi n ele hal ubana a asu vi.

⁴ Yesu reve ta gba ili i'ya ya gita n eyi, aku u rafai a kapala u wece le, “Ya ya zama?”

⁵ A wushuki, “Yesu uza u Nazara.”

U wushunku le, “Mpa Yesu!” (Yahuza uza da u kpatalkai Yesu vi, wa ta kushani pini n asoje yi.) ⁶ An u tonuko le, “Mpa gai vi,” aku a batsai n kucinacina hal a rukpusai a iyamba.

⁷ U doku wece le, “Ya ya zama?”

A danai “Yesu uza u Nazara.”

⁸ U wushunku le, “N tonuko da de mpa gai Yesu vi. Mpa baci ya zama vi, asakai atoni a va a laza.” ⁹ Nala gita ta tsara ili i'ya u danai caupa i woko mayun: “N puwunsa ko uza u te a asuvu a aza da vu naka mu wa.”

¹⁰ Aku Simo Bituru talai burundu u ne u kapamgbanai kutsuvu ku ulyaki ku kagbashi ka Magono ma Adaraki. (Kala ka kagbashi ki ka Malaku.)

¹¹ Yesu tonukoi Bituru, “Gonuko burundu vi a ivin i ne. Va wundya ma wushuku n soi mako ma upana ikyamba tyoku da Tata u va u fobusoi wa?”

A bankai Yesu a asu u Magono ma Adaraki
(Matiyu 26:57-58; Marku 14:53-54; Luka 22:54)

¹² Uzapige u kuvon† u Roma n asoje a ne, kabolo n aza a uwundya u Kuwa ku Kashila a kanai Yesu aku a sira yi. ¹³ A gita a banka yi ara Hanana, koku u Kayafa, uza da wari Magono ma Adaraki a kayen ki. ¹⁴ Kayafa da wari u tonukoi azapige a aza a Yahuda caupa, u da, “Wa la ta tsulobo uza u te u na vi u kuwa n u da a ama gba a ka kuwa.”

Bituru nanai Yesu
(Matiyu 26:69-70; Marku 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵ Simo Bituru n katoni ka roku a tonoi Yesu. Katoni ki n Magono ma Adaraki mi a revemgbene ta, adama a nala u uwa ta pini a ulanga u kuwa ku Magono ma Adaraki mi kabolo n Yesu. ¹⁶ Shegai Bituru vana yi pini a utsutsu u kuwa vi. Aku katoni ki ka gonoi ka dansai n makere ma wari kagbashi uza da wari a utsutsu. Aku u asakai Bituru uwai, ¹⁷ makere mi ma wece yi, “Avu dem katoni ka Yesu ka, ko nala wa?”

Bituru wushuki, “Nala wa, mpa wa!”

¹⁸ A'ayin yi a ka yan ta kutanu, aku agbashi yi n aza a uwundya u Kuwa ku Kashila a tasuki akina a ka lyashuku. Pini nala, Bituru banai dem u shamgbai tsara u lyashuku.

Magono ma Adaraki ma yansai Yesu keci
(Matiyu 26:59-66; Marku 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ Magono ma Adaraki ma yansai Yesu keci a kaci ka atoni a ne n uwenishike u ne. ²⁰ Yesu wushuki, “N yansa ta kadyanshi tsara ya dem pana. N rongo ta uwenishike a agata a Kashila n Kuwa ku Kashila, a asu u da gba aza a Yahuda a tsu bolomgbono. N tsu dana ili ukpawunsi wa. ²¹ Nida va yan mu keci ku na? Wece ama da a panai uwenishike u va. A reve ta ili i'ya n dansai.”

²² An Yesu danai nala, aku uza da wa wundya Kuwa ku Kashila ki u basa yi, u danai, “Ya wari hal va dansa n Magono ma Adaraki naha?”

²³ Yesu wushuki, “N dana baci ili i roku i'ya Mele ma danai i gan wa, she i dana i'ya. Shegai ili i'ya n danai mayun da baci, nida u basa mu?”

²⁴ Yesu pini usiri, aku Hanana tutsuku yi ara Kayafa Magono ma Adaraki.

Bituru doki u nanai Yesu

²⁵ A'ari pini, Simo Bituru pini kushani evu n akina n u lyashuki, aku a wece yi, “Avu dem katoni ka Yesu ka, ko nala wa?”

Shegai Bituru nanai u danai, “Nala wa, mpa wa!”

²⁶ Kagbashi ka Magono ma Adaraki ka roku ka pini dem a asu vi. Kumaci ku vuma da a kapai kutsuvu. U danai, “Yavu va da n wene vu ta a asu u ndanga n zayitum kabolo n eyi, ko n wene vu wa?”

²⁷ Aku Bituru doki u nanai, kute-kute kapen ka salai.

A bankai Yesu ara Bilatu
(Matiyu 27:1-2, 4; Marku 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸ Kayafa kotsu ta uyanka Yesu afada n kpasani. Aku a banka yi ara Bilatu, gomuna a asuvu a tsugono tsu Roma. Shegai ama yi a uwa pini a kuwa ki wa. A da baci uza roku a asuvu a le wari u uwai pini, wari wa woko ta n

ashinda, kpam Mele ma *asaka* yi u lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana wa. ²⁹ Aku Bilatu wutai a uwotsu vi u wece le, “Kadyanshi ka eni ka i tukoi vuma u na n ka?”

³⁰ A wushuki, “A da baci vuma u na wari uza u unyushi wa, tsara tsa tuko yi ara vunu wa.”

³¹ Bilatu tonuko le, “Bidya ni n kaci ka de i ba i yanka yi afada tyoku da Mele ma de ma danai i yanka yi.”

Aku a wushuki, “Eda aza a Roma i tsu *asaka* tsu tsu zuwa a wuna vuma wa.” ³² Ili i'ya a danai i wenike ta kadyanshi ka Yesu yain a ukuna u tyoku da wa kuwa, wa woko de mayun.

³³ Aku Bilatu gonoi a kuwa ku tsugono tsi, u isa Yesu u wece yi, “Avu magono ma aza a Yahuda ma?”

³⁴ U wushunku yi, “Keci ku vunu ka na vi, ko gai aza roku a da a tonuko vu ukuna u va?”

³⁵ Bilatu wece yi, “Vu reve ta gai mpa uza u Yahuda da wa! Ama a vunu a da n adarakpi a pige a vunu aly a naka mu n avu. Nda vu yain?”

³⁶ U wushuki, “Tsugono tsu va tsu likimba u na tsa wa. A da baci tsu likimba u na tsa, agbashi a va a ka shilaka ta tsara a gishinka ama a neke mu a akere a azapige a aza a Yahuda a na. Mpa tyoku u ngono n da ma lya tsugono tsu likimba u na da mari wa.”

³⁷ Bilatu wece yi, “Dana avu magono ma?”

U wushuki, “Vu dana ta mpa magono ma, kpam vu dana ta mai. Adama a nala a da a matsa mu kpam adama a nala a da n tuwai a likimba tsara n tonuko ama ukuna u mayun. Kpam gba uza da wa ciga ukuna u mayun u tsu panaka mu ta.”

³⁸ Bilatu wece yi, “Nda ukuna u mayun vi?”

A kidagai Yesu ugana u ukpa

(Matiyu 27:15-31; Marku 15:6-20; Luka 23:13-25)

An Bilatu danai nala, aku u lazai ubana a asu u aza a Yahuda yi u tonuko le, “Vuma u na u yan ili i roku i'ya i rawai ma dana, ‘U kana ta u kuwa’ wa.

³⁹ I reve ta gai n tsu *asaka* ta vuma u te a asuvu a kuwa ku a'ali a'ayin a Abiki a Upasamgbana dem. Ya ciga n *asanka* da magono ma aza a Yahuda da?”

⁴⁰ A worukpoi, “A'a, eyi na wa! Baraba da tsa ciga.” (Baraba tani uza u magalaka da.)

19

¹ Pini nala, Bilatu zuwai asoje a ba a bawin Yesu. ² A cacai funi u awana kakondori aku a ukunkai yi a kaci, a ukunka yi kunya ku mini ma galura. ^{* 3} A tuwusa ara ne n a dansi. “Uma u vunu u barakpa, magono ma aza a Yahuda!” A rongo yi kpam u gasasa a upetiwa'eshi.

⁴ Bilatu doki u banai a uwotsu vi u tonukoi ama yi, “Panai, ma tuko yi ta pini naha tsara n wenike an bawu n tsara unyushi u da u rawai n wuna yi.”

⁵ Aku Yesu wutai, u'uki n funi u awana n kunya ku mini ma galura. Bilatu tonuko le, “Vuma da da na!”

⁶ An adarakpi a pige n aza a uwundya u Kuwa ku Kashila a wene yi, aku a salai, “Wandamgbana ni! Wandamgbana ni!”

Shegai Bilatu wushunku le, “Eda bidya ni i ba i wandamgbana. N tsara yi n unyushi u da u rawai n wuna yi wa.”

* **19:2** A'ayin a nala yi, Kaisa Magono u tsu uka ta avuku a da a piyanlakai kakondori n a da a'ari n mini ma galura. A yanka ta Yesu nala tsara a yanka yi majari.

⁷ Azapige a aza a Yahuda yi a wushuki, “U da aya Maku ma Kashila. Adama a nala, Mele ma tsunu ma dana ta u kuwa.”

⁸ An u panai nala, aku u doki u giruwa cika. ⁹ U doki u gonoi a asuvu u wecei Yesu, “Nte vu wutai?” Shegai u wushunku yi wa. ¹⁰ Bilatu danai, “Va wushunku mu wa? Ciŋa, ma ta n ucira u da ma zuwa a asaka vu ko kpm a wandambana vu.”

¹¹ Yesu wushunku yi, “Va fuda ta va zuwa ama a yanka mu ili i'ya vu zuwa le adama a da Kashila ka zuwa vu vu fuda vu yain nala. Vuma da u zuwai a toko mu ara vunu u la vu ta unyushi u cingi.”

¹² An Bilatu panai nala, aku wa ciga u asaka Yesu. Shegai azapige a aza a Yahuda yi a rongoi isali, “Vu asaka baci vuma u na, vu buwa kpm kaje ka Kaisa Magono wa! Uza da baci dem u gonokoi kaci ka ne magono, utokulalu u Kaisa da!”

¹³ An Bilatu panai ili i'ya a'ari utono, aku u wutukpai Yesu a ulanga u da a ka isa Ulanga u da a Kirai n Atali (N Tsi'arama tani “Gabata”). Eyi kpm u dusuki a karatsu ka afada a ulanga u kuwa ku tsugono. ¹⁴ N kaara a kaci ka Kain ka Afoi ka Abiki a Upasambana ka.

Aku Bilatu tonokoi aza a Yahuda yi, “Magono ma de ma na!”

¹⁵ Aku a worukpoi cika, “Wuna ni! Wuna ni! Wandambana ni!”

U wece le, “Ya ciga mu n wandambana magono ma de da?”

Adarakpi a pige a wushuki, “Tsa n magono ma roku ma ma wurai Kaisa wa.”

¹⁶ Aku Bilatu naka le Yesu tsara a ba a wandambana yi.

A wandambanai Yesu

(Matiyu 27:32-44; Marku 15:21-32; Luka 23:26-43)

Pini nala, asoje yi a bidyai Yesu a laza n eyi. ¹⁷ An wa wuta a ilyuci yi, aku u cangai mawandambani ma ne ubana a asu u da a ka isa Mako ma Kaci. (Asu vi a tsu isa ta u da dem “Golugota”† n Tsi'arama). ¹⁸ Nte a varai Yesu pini n ikusa. Nala dem a yankai aza a kuwa ku a'ali a roku ama a re, ya dem a kapashi ka te, Yesu aya a mere ma le.

¹⁹ Bilatu zuwa le a zuwa iryoci a mawandambani mi. I danai, “YESU UZA U NAZARA, MAGONO MA AZA A YAHUDA.” ²⁰ A korongu ta i'ya hal kutatsu: i kagita n Tsiyahuda, n Tsiroma, aku n Tsihelene.† Ama ushani a yan ta i'ya kaneshi, kpaci a asu u da a wandambanai Yesu vi, wari mbari n ilyuci yi wa. ²¹ Adarakpi a pige a tonokoi Bilatu, “Kotsu vu korongu ‘Magono ma aza a Yahuda wa,’ shegai korongu ‘Vuma u na u danai aya Magono ma aza a Yahuda.’”

²² Bilatu wushunku le, “N korongu ta u da nala, kpm nala wa woko.”

²³ An asoje yi a varai Yesu ikusa a mawandambani, aku a bidyai aminya a ne a pecei a da a asu u kunishi, kasoje dem ka tsarai ka te. A bidyai dem matogo ma bululu ma ne ma mari kunya ku te ka a cai ili i'ya i bidyai a zuba ubana a iyamba.

²⁴ Aku asoje yi a dansai utyoku u le, “Tsa kara ka wa. Asaka tsu varanki ka uruta tsara tsu wene uza da wa tsara ka.” Nala gita ta tsara udani u Tagarada u Kashila u na u woko mayun:

“A pecei aminya a va,

aku a varanki matogo ma va uruta.” ♦

Nala tani asoje yi a yain.

²⁵ Mma u Yesu u shamgba ta a ikengi i mawandambani mi kaŋolo n anukakenu a ne, n Meri uka u Kulofa. Meri Magadaliya wa ta dem pini

kushani. ²⁶ Katoni ka Yesu wa ciga cika ka dem pini kushani evu na mma u Yesu vi. An Yesu wene le gba, u tonukoi mma u ne, “Vuma u na aya maku ma vunū gogo-na.” ²⁷ U tonukoi kpm katoni ki, “Mma u vunū u da na gogo-na.” Pini nala, katoni ki ka bidyai mma vi ubana a kuwa ku ne.

Ukpā u Yesu

(*Matiyu 27:45-56; Marku 15:33-41; Luka 23:44-49*)

²⁸ Yesu reve ta gogo-na u kotso de manyan ma ne. Shegai an wa ciga u shafangu udani u Tagarada u Kashila, aku u danai, “Ma pana ta kakuli!” ²⁹ Kadele ka pini ushadangi n mini ma cinwi ma kalam, aku asoje yi a ukai pini kashaku, a sirai ka a kalangu, a radagbai ka ubana a una u ne. ³⁰ An u comoi ma, aku u danai, “A kotso de.” Aku u varai kaci ka ne a iyamba, pini nala, uma u ne u wutai.

A sapai Yesu a mabele

³¹ Kain ka Afo6i ka, kain ka wansa baci Ashibi kpm a doku ta ka kalen kpaci kain ka Abiki a Upasambana† ka. An u wokoi aza a Yahuda bawu a ka ciga ikyamba yi i woko pini a mawandambani n kain ka Ashibi, a foloi Bilatu tonuko asoje a koduso a'ene a aza da a'ari a mawandambani mi. Aku kpm a takpusa ikyamba yi a zuba u mawandambani mi. ³² Asoje yi a gitai a koduso a'ene a ama a re aza da a'ari a apashi a re a Yesu yi. ³³ Shegai an a rawai ara Yesu, a cina yi cina u kuwa de, a kodo a'ene a ne wa. ³⁴ Uza u te a asuvu a asoje yi u bidyai masari ma ne u sapai yi n ma a mabele. Aku mpasa n mini ma wutai. ³⁵ Tsu reve ta ukuna vi mayun da, kpaci uza da u wenei u da a'ayin a da ukuna vi u gitai aya u danai. U tonuko tsu ta tsara i wushuku. ³⁶ Ukuna vi u gitai ta tsara udani u Tagarada u Kashila u woko mayun: “Ko katele ka te ka ne ka la ka kodo wa.” ³⁷ Tagarada u Kashila kpm dem u dana ta, “A ka webele ta uza da a sapai n masari.”

Kacida ka Yesu

(*Matiyu 27:57-61; Marku 15:42-47; Luka 23:50-56*)

³⁸ An nala wurai, Isuhu u Arimatiya, u wecei Bilatu ko wa asaka u bidya ikyamba i Yesu. (Isuhu katoni ka Yesu ka shegai a ukpawunsi, kpaci wa pana ta uwonvo u azapige a aza a Yahuda.) Bilatu wushuku ta, pini nala, Isuhu vi u lazai u ba u cangai ikyamba yi u lazai n i'ya. ³⁹ Nikodimu uza da wari u tuwai ara Yesu n kayin ki u soku yi ta. U tukoi ili i magulani i utsunku akushe icun kure i'ya i rawai evu n uratsanaka amangatawun (100). ⁴⁰ Ama a re a na yi a bidyai ikyamba i Yesu a cacai i'ya ukyawan n aminya ka6olo n ili i magulani yi. Tyoku da aza a Yahuda a tsu yan da la vi a ka cidangu baci kakushe. ⁴¹ Asu u uwandambanasa vi wa ta evu n kashina ka ndanga, a asu u da wari n kasaun ka savu ka bawu kotsu a zuwai pini uza. ⁴² An u wokoi Kain ka Afo6i ka kahu Abiki a Upasambana kpm kasaun ki kari evu, aku a ukai ikyamba i Yesu pini.

20

U'yangā u Yesu a ukpa

(*Matiyu 28:1-8; Marku 16:1-8; Luka 24:1-12*)

† ^{19:28} Ishp. 69:21; Ishp. 22:15. ^{19:31} Abiki a Upasambana a ka fuda ta a ka woko ko kain ka eni ka baci a asuvu a a'ayin a shindere. Adama a nala, Abiki a Upasambana yi a kana ta a kain ka Ashibi a kayen ka a wandambanai Yesu, pini nala, aku a doki kain ki kalen. ^{19:36} Uwt. 12:46; Mkc. 9:12; Ishp. 34:20. ^{19:37} Zak. 12:10.

¹ N kpasani ku kain ka kagitā ka a'ayin a shindere; wata, kain ka Aladi, Meri Magadaliya banai a kasaun ki, u wenei a gindalākpa de katali ki a giduwai unā u kasaun vi. ² Aku u sumai ugonon a asu u Simo Bituru n katoni ka roku, uza da Yesu cigai, u tonuko le, “A bidya de Asheku a kasaun ki, kpmam tsu reve a asu u da a zuwa yi wa!”

³ Bituru n katoni ki a lazai ubana a kasaun ki. ⁴ A'ari ilyadi gba le, aku katoni ki ka wurai Bituru u lasa yi urawa pini a kasaun ki. ⁵ An u kelikei u wefelei a asuvu, u wenei aminya a kacida yi uzuwi, shegai u uwa pini wa. ⁶ Aku Simo Bituru rawai u uwai pini a asuvu. U wenei aminya a kacida yi uzuwi. ⁷ Aku kpmam u wenei kakashi ka a palakai upetiwa'eshi u Yesu vi, a katalai ka a asu u ne kau. ⁸ Aku katoni ka ka gitai urawa a kasaun ki, eyi dem u uwai. U wenei kpmam u wushuki Yesu 'yanga de a ukpa. ⁹ (Kotsu a'ari a reve an Tagarada u Kashila u danai u kana ta Yesu 'yanga a ukpa wa.) ¹⁰ Aku atoni yi a gonoi a kuwa.

*Meri Magadaliya wenei Yesu
(Matiyu 28:9-10; Marku 16:9-11)*

¹¹ Shegai Meri shamgbai a ulanga u kasaun vi, n u sayi. U kelikei u wefelei a asuvu a kasaun ki. ¹² U wenei atsumate a zuba a re pini, a ukai aminya a eri. Aku a dusuki a asu u da ikyamba i Yesu i'ari caupa. Uza u te a asu u kaci uza u te kpmam a asu u a'ene.

¹³ A wece yi, “Ndy a i zuwai va sa?”

U wushuki, “A bidya de Asheku a va, kpmam n reve a asu u da a zuwa yi wa.”

¹⁴ An Meri danai nala, aku u kpatalai u wenei Yesu kushani pini a asu vi, shegai u reve an aya wa.

¹⁵ Yesu wece yi, “Ndy a i zuwai va sa? Ya va zama?”

Meri n u wundi uza da wa kirana n kashina ka ndanga ki aya, aku u danai, “Uzapige, vu bidya baci ikyamba i ne, ma folo vu, tonuko mu tsara n bana n bidya.”

¹⁶ Yesu tonuko yi, “Meri.”

Meri kpatalai ara ne u danai, “Rabboni!” (Wata, “kawenishiki ka va” n Tsi'arama.)

¹⁷ Yesu tonuko yi, “Kotsu vu kana mu wa, kpmam kotsu n gono ara Tata wa. Shegai wala vu bana a asu u atoni a va vu tonuko le, ‘Ma gono ta ara Tata u va uza da dem wari Tata u de. Aya Kashila ka va, kpmam aya dem Kashila ka de.’ ”

¹⁸ Aku Meri Magadaliya gonoi u tonukoi atoni yi u wene ta Asheku. U tonuko le kpmam ili i'ya u tonuko yi.

*Atoni a Yesu a wene yi
(Matiyu 28:16-20; Marku 16:14-18; Luka 24:36-49)*

¹⁹ Pini n kayin ka Aladi ka nala ki, atoni yi a bolomgonoi a kunu aku a gidakusi itsutsu yi gba, kpmam ka ka pana ta uwonvo u aza a Yahuda. Aku Yesu uwai u shamgbai a asuvu a le u danasa le, u danai, “Ndishi n shinga n rongo n ada.” ²⁰ An u danai nala, aku u wenike le a'utsu a da a'ari a akere a ne n a mabele ma ne. Atoni yi a shadangu ta n mazanga cika an a wenei Asheku. ²¹ U doki u danai, “Ndishi n shinga n rongo n ada. Tyoku da Tata u va u suku mu, nala dem ma suku da.” ²² Aku u fulaka le kivi ku ne, u danai, “Wushai Kulu Keri. ²³ Aza da baci i cimbusukai unyushi u cingi u le, Kashila dem ka cimbusuka le ta, kpmam a woko de ucimbusuki. Aza da baci kpmam bawu i cimbusukai unyushi u cingi u le, Kashila dem ka cimbusuka le wa.”

Yesu n Toma

²⁴ Uza u te a asuvu a Kupanamere yi; wata, Toma (uza da a tsu isa Mapeshe), wari pini kabolo n'ele wa, a'ayin a da Yesu wenikei kaci ka ne vi.

²⁵ An u rawai, atoni a da a buwai vi a ka tonusuko yi, "Tsu wene ta Asheku!" Shegai Toma danai, "Ma wushuku wa she n'wene a'utsu a da a vara yi n'ikusa yi, n'uka pini kujubu ku va, kpam n'uka kukere ku va a mabele ma ne."

²⁶ An a yain a'ayin a shindere, aku atoni yi a doki a bolomgbonoi a kunu ki, Toma pini dem kabolo n'ele. A gidakusu ta dem itsutsu yi tyoku da a yain caupa, pini nala, Yesu tuwai u shamgbai a mere ma le. U danasa le u danai, "Ndishi n shinga n rongo n ada." ²⁷ Aku u tonukoi Toma, "Wene akere a va, uka kujubu ku vunu a a'utsu yi. Uka kukere ku vunu pini a mabele ma va. Asaka ukpada u uwushuku vu wushuku."

²⁸ Toma wushuki, "Ada Asheku a va n Kashila ka va."

²⁹ Aku Yesu tonuko yi, "Vu wushuku ta an u wokoi vu wene mu. Aza da a wushuki bawu a wene mu, a ka yan ta ipeli i mayun."

Ili i'ya i zuwai Yahaya korongi tagarada na

³⁰ Atoni a Yesu a wene yi ta u yansai ikunesavu ushani i'ya bawu a korongi a asuvu a tagarada u na. ³¹ N korongu ta ikuna i na yi tsara i wushuku an Yesu aya Kawauwi Maku ma Kashila, kpam adama a da i wushuki n eyi, ya tsara ta uma.

21

Ibilili ushadangi n adan

¹ Aku Yesu tuwai u doki u wenikei kaci ka ne a asu u atoni a ne a ikengi i Kushiva ku Galili. * Tyoku da ukuna vi u gitai da na: ² Atoni a ne ushani alya a pini: Simo Bituru, n Toma (uza da a tsu isa Mapeshe), n Nataniya u Kanan u Galili, na mmuku n Zabidi, n atoni a re a roku. ³ Simo Bituru tonukoi aza da a buwai vi, "Ma bana ta ukanasa adan."

Aku a danai, "Tsa bana ta dem kabolo n avu." Aku a lazai a asuvu a kpatsu ku le. Shegai a kana ko i te wa n kayin ka nala ki.

⁴ An kain ka wansai n usana u de, aku Yesu shamgbai a ikengi i kushiva, shegai atoni yi a reve an Yesu da wa.

⁵ U isa le u danai, "Ama a va, i kana gbam adan?"

A wushuki, "A'a."

⁶ Aku u tonuko le, "Vutalai ibilili i de a kapashi ka ulyaki ka kpatsu ki, ya kana ta." Aku a yain nala, a fuda gbam a rono ibilili yi wa kpaci adan a da pini ushani.

⁷ Aku katoni ka Yesu wa ciga vi u tonukoi Bituru, "Asheku a da!" An u panai a danai Asheku a da, aku u ukai matogo ma ne (kpaci wari u mondo ta ma an wa yan manyan), aku u rafugi u rukpai pini a mini mi. ⁸ Atoni a da a buwai vi a rawai a kpatsu ki, aku a ka bana ibilili yi ushadangi n adan. A'ari mbari n kagida wa, evu n iyadi amangatawun (100) i'ya. ⁹ An atoni yi a wutai a kpatsu ki, a wenei wa ta n ilikulya, kpam wa zungu adan a akina.

¹⁰ Aku Yesu danai, "Tukoi adan a roku a asuvu a da i kana vi."

¹¹ Aku Simo Bituru gonoi a kpatsu ki u rono ibilili yi ubana a kagida. Adan a pige amangatawun n amangarenkupa n a tatsu (153) a da a'ari pini, gba n nala ibilili yi i kara wa. ¹² Yesu tonuko le, "Tuwai i lyai ilikulya." Ko uza u te a asuvu a atoni yi u kawan u wece yi, "Ada yai?" wa, kpaci a reve ta Asheku a da. ¹³ Aku Yesu banai u bidyai burodi u naka le. U naka le kpam dem adan yi. ¹⁴ Tatsu da la vi an Yesu wenikei kaci ka ne ara le an 'yanga i ukpa.

* **21:1** Kushiva ku Tibariya kala ka dem ka Kushiva ku Galili.

Yesu n Bituru

¹⁵ An a kotsoi ulya ilikulya, Yesu wecei Simo Bituru, “Simo maku ma Yahaya, va ciga mu kapala n uciga u da atoni a na a ka ciga mu?”

U wushuki, “Eye, Asheku, vu reve ta ma ciga vu.”

Yesu danai, “Linaka mmuku ma ncon n va.”

¹⁶ Yesu doki u wecikei u ire, “Simo maku ma Yahaya, va ciga mu?”

Bituru wushuki, “Eye, Asheku, vu reve ta ma ciga vu!”

Yesu danai, “Kirana na ncon n va.”

¹⁷ U doki u wecikei utatsu, “Simo maku ma Yahaya, va ciga mu?”

Aku Bituru namgbai katsuma an Yesu wece yi hal kutatsu u da wa ciga yi, Aku u tonukoi Yesu, “Asheku, vu reve ta ko ndya wa. Vu reve ta ma ciga vu.”

Yesu tonuko yi, “Linaka ncon n va. ¹⁸ Mayun n tonuko vu, a'ayin a da vari kalobo, vu tsu uka ta aminya n kaci ka vunuu vu bana a asu u da dem va ciga vu bana. Shegai vu kutsa baci, va barakpa ta akere a vunuu uza roku u uka vu, u rono vu ubana a asu u da bawu va ciga vu bana.” ¹⁹ (Yesu dana ta nala tsara u wenike tyoku da Bituru wa kuwa tsara u naka Kashila tsupige.) Aku Yesu tonukoi Bituru, “Tono mu!”

²⁰ Bituru yiralakpai aku u wenei katoni ka Yesu wa ciga vi wa tono le, aya kpam dem uza da u rafai evu n Yesu an a ka lya ilikulya aku u wecikei, “Asheku, ya uza da wa neke vu vi?” ²¹ An u wene yi, u wecei Yesu, “Asheku, ndya ya tuwa ya gitā n eyi?”

²² Yesu wushunku yi, “N da baci ma asaka yi n uma hal a'ayin a da ma gono, ndya i birika vu? Avu gai tono mu.” ²³ Aku alabari a kyawain a asu u atoni a da eyi nala vi wa kuwa wa. Shegai Yesu dana da u danai eyi na wa kpada ukuwa wa. Dana da gai u danai, “N da baci ma asaka yi n uma hal a'ayin a da ma gono, ndya i birika vu?”

²⁴ Katoni ka nala ki aya u dansai gba ili i na yi. U korongi i'ya, kpam tsu reve ta ukuna u mayun u da wa dansa.

²⁵ Yesu yansa ta ili i roku ushani. A da baci a ka korongu gba ili i na yi a itagarada, a uwene u va kabala ka la a likimba ka ka bidya i'ya wa.

Tagarāda u Manyan ma Asuki

Ukukpa u kadyanshi

Luka uza da korongi tagarāda u Luka, aya dem u korongi tagarāda u Manyan ma Asuki u na vi. Ciga da wa ciga u dana ili i'ya i gitai n ama a da a ka tono Yesu. Tagarāda u Manyan ma Asuki vi u gitai ta alabari a ne a asu u da tagarāda u Luka u shamgbai.

Tagarāda u Manyan ma Asuki u yan ta kadyanshi ka ili i'ya i gitai n ama a da a ka tono Yesu cina u kuwa de. U yan ta kadyanshi ka tyoku da a kyawunsai n a yanki ama kadyanshi a kaci ka Yesu, u yain kpm kadyanshi ka tyoku da ama yi a tsu yan a pana baci kadyanshi ki. Kulu Keri ku tsu kangu ta kpm ku banga ama a na yi. A kagita, ama a da a'ari kaletsu ka te alya a yankai kadyanshi ka na ki koshi; wata, aza a Yahuda. Ko a asuvu a aza a Yahuda yi, aza roku a wushuku n ili i'ya a danai wa, kpm a wuna ta aza roku a asuvu a Atoni yi adama a ili i'ya a ka dansa a kaci ka Yesu. Ubana de, pini a asuvu a tagarāda vi, Kashila ka yan ta kadyanshi n Atoni yi a yanka aza da bawu a'ari a kaletsu ka aza a Yahuda kadyanshi a kaci ka Yesu.

Tagarāda u Manyan ma Asuki u yan ta alabari a tyoku da akani a Atoni a tamburai hal a wurai uɓongu u Isara'ila. U yan ta alabari a tyoku da Bituru yain n Bulus, n ama ushani. U yan ta kadyanshi ka tyoku da aza da a kpatalai usavu, n tyoku da a bangaɓɓanai pini a kaɓon ka le n tyoku da a sukusuki kune ubana a asu u Atoni a da a'ari a asu u roku. Nala a'uwa a Atoni a da tsu revei gogo-na vi a gitai.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

A yan ta Kadyanshi ka Shinga a Urishelima (1:1–8:3)

A yan ta Kadyanshi ka Shinga a Yahuda n Samariya (8:4–12:25)

Bulus yain nwalu tsara u dansa Kadyanshi ka Shinga (13:1–14:28)

Uyawunsa u shinga a Urishelima (15:1–35)

Bulus doku u yain nwalu tsara u dansa Kadyanshi ka Shinga (15:36–18:22)

Bulus doku u yain nwalu n tatsu tsara u dansa Kadyanshi ka Shinga (18:23–21:16)

A kanai Bulus a Urishelima (21:17–23:22)

A bankai Bulus a Kasariya (23:23–26:32)

A bankai Bulus a Roma (27:1–28:31)

Kazuwamgbani ka utuwu u Kulu Keri

¹ Uzapige Tiyofilu:

An n koronku vu caupa vi, n korongu ta gba ili i'ya Yesu yansai kpm u wenishikei, ili i'ya i bidyai a'ayin a da u gitai manyan ma ne ²⁻³ hal ubana kain ka a canga yi ubana a zuba.

An u 'yangai a ukpa, u wenishike ta kaci ka ne a asu u asuki a ne a da u dangasai hal a'ayin amangare. U yansa ta ili ushani i'ya i wenikei an wari n uma mayun. An a'ayin a da a ka canga yi ubana a zuba a yain evu, u dansa ta n ele ukuna u tsugono tsu Kashila u tonusuko le kpm ili i'ya a ka yan. Gba ili i na yi u yansa ta i'ya a asuvu a ucira u Kulu Keri.

⁴ Kain ka te an wari kaɓolo n ele a asu u ulya ilikulya, u tonuko le, “Kotsu i laza pini a Urishelima wa hal she Tata u sukunku da kune ku u zuwamgbani vi. Mari n tonuko da de ukuna u na vi caupa. ⁵ Yahaya lyuɓugusu ta ama n mini, shegai ubana a kapala kenu, a ka lyubugu da ta n Kulu Keri.”

A cangai Yesu ubana a zuba

⁶ Kain ka te, an asuki yi a ɓolomɓonoi a asu u te kaɓolo n Yesu, a wece yi, “Asheku, a'ayin a ɗa va gonuko aza a Isara'ila tsugono tsu le a ɗa na vi?”

⁷ U tonuko le, “Tata ɗa koshi wari n ucira u ɗa wa reve a'ayin a ɗa u foɓusoi vi, eɗa ya reve wa. ⁸ Shegai ya wusha ta ucira a'ayin a ɗa Kulu Keri ku cipai asuvu a ɗe. Ya woko ta aza ɗa ya shamkpa mu a Urishelima, n gba a asuvu a Yahuda. I tonuko kpam aza a Samariya hal ubana a asuvu a likimba gba.”

⁹ An u kotsoi kadyanshi ka na ki, ele n a wundi yi, aku a canga yi a mere ma le ubana a zuba. Pini nala, kalishi ka kimba yi, a doku a wene yi kpam wa.

¹⁰ A'ayin a ɗa a'ari pini a uwundya zuba vi, kute-kute ama a re u'uki n aminya a eri a shamgbai evu n ele. ¹¹ A tonuko le, “Aza a Galili, ndya i zuwai i'ari kushani ya wundya zuba? Yesu ɗa i wenei a cangai ubana a zuba na vi, nala kpam wa gono.”

A dangasai kasuki ka savu

¹² Aku asuki yi a lazai pini a Masasa ma Zayitum mi a gonoi a Urishelima, kpam nte masasa mi mari pini evu n Urishelima vi; wata, kagbidi ka mel u te. ¹³ An a rawai a ilyuci yi, aku a yuwai a kunukuzuba a asu u ɗa a tsu cipa. Ama ɗa a'ari pini vi alya; Bituru, n Yahaya, n Yakubu. Andurawu, n Filibu, n Toma a'a ta dem pini. Aza ɗa a'ari pini a ɓolomɓono ta dem n Batalamawu, n Matiyu, n Yakubu maku ma Halfa, n Simo uza ɗa a ka isa Ziloti, n Yahuza maku ma Yakubu. ¹⁴ A tsu ɓolomɓono ta kpam a nakai kaci ka le adama a kavasu n katakasuvu ka te. Aka roku a ɗa dem pini hal n Meri mma u Yesu n a'angu a Yesu yi.

¹⁵ A'ayin a nala yi, kakuma ka ama ka ka rawai ama amangatawun n kamanga (120) aza ɗa a pityanangi ka ka ɓolomɓonoi. Pini nala, Bituru shamgbai a mere ma le u danai, ¹⁶ “Ama a va, u kana ta a shadangu udani u Kashila u ɗa Kulu Keri ku danai caupa a una u Dawuda a kaci ka Yahuza, uza ɗa u tonoi n aza ɗa a kana Yesu. ¹⁷ Kpaci caupa uza u te u ɗa a asuvu a tsunu, kpam a naka yi ta kapashi ka manyan ka ne a asuvu a manyan ma na mi.”

¹⁸ (U tsila ta uyamba n ikebe i'ya u tsarai a asu u manyan ma cingi mi. Pini nala, u rukpai kaci uvari, aku katsuma ka ne ka tashai, ucanga u katsuma vi u tsalai a iyamba. ¹⁹ Gba aza ɗa a'ari a Urishelima a pana ta ukuna u na vi, aku a nekei asu vi kala, Akaladama n kaletsu ka le; wata, “Uyamba u Mpasa.”)

²⁰ Bituru lyai kapala n kadyanshi, “Kpaci wa ta ukorongi a asuvu a Tagarada u Ishipa,†

‘Asaka kuwa ku ne ku woko uvarangi,
kpam kotsu uza u dusuku pini wa.’

“Kpam a dana ta,

‘Kapashi ka manyan ka ne ki uza roku u bidya ka.’ ◊

²¹ “Adama a nala u kana ta a dangasa uza roku a asuvu a ama a na yi, uza ɗa wari kaɓolo n atsu caupa a'ayin a ɗa Yesu Asheku wari n atsu. ²² U kana ta vuma vi u woko uza ɗa u rongoi n atsu tun a'ayin a ɗa Yahaya lyubugi Yesu hal ubana a'ayin a ɗa a canga yi ubana a zuba. U kana ta vuma vi u ɓolomɓono kaci n atsu, u woko uza ɗa wa tonuko ama ukuna u u'yangga u ne a ukpa.”

* **1:12** Kaletsu ka aza a Yahuda ka ɗa, mɓari mi “Nwalu n kain ka Ashibi n ɗa koshi.” Mele ma aza a Yahuda ma wushuku uza u yain nwalu n ɗa n wurai kilomita u te, ko kpam kagbidi ka mel u te n kain ka Ashibi wa. N ɗa ma wura la vi nwalu n minti kupa ko kpam udeshe aza a tatsu wa. ◊ **1:20** Ishp. 69:25; Ishp. 1:20b; Ishp. 109:8.

23 Pini nala, a wutukpai ama a re, Isuhu Barasaba uza da a ka isa Yusutu, n Mataya. 24 Asuki yi a yain kvasu a danai, “Asheku, ya dem vu reve ta katakasuvu ka ne. Wenike tsu uza da vu dangasai a asuvu a ama a re a na yi, 25 u woko kasuki. U bidya manyan ma Yahuza kasuki u asakai kpaci u bana de asu u da u yain dere n eyi.” 26 A varangi uruta, aku u rukpai a kaci ka Mataya, pini nala, a zuwa yi u woko kasuki ka6olo n kupa n u te vi.

2

Utuwa u Kulu Keri

1 An kain ka Abiki a Kain ka Amangarenkupa†* ka yain, gba Atoni yi a bolomgbonoi a asu u te. 2 Kute-kute a panai mawura ma uwule u pige u da u wutai a zuba u shadangi kuwa ka a'ari pini ndishi vi. 3 Aku a wenei ili i roku yavu aletsu a akina a ka pectenishe n a cipusi a zuba u a'aci a le. 4 A shadangu le n Kulu Keri, aku a gitai kadyanshi n aletsu a roku kau-kau tyoku da Kulu Keri ki ku tonoi n ele.

5 A'ayin a nala yi, aza a Yahuda a roku aza da a ka tono Kashila a wutai a iyamba i likimba gba ya dem n kaletsu ka ne a tuwai pini a Urishelima vi na ndishi. 6 An a panai mawura ma uwule mi, aku kakuma ka ama ka sumai ka banai tsara a wene ili i'ya ya gita. Aku a yain majiyan kpaci gba le ya dem pana ta kaletsu ka ne a asu u Atoni yi a ka dansa ka. 7 A yain majiyan cika, hal a ka wecishike, “Aza da a ka dansa na vi tsa wundya gba le aza a Galili a da vi? 8 Nida kpam gba tsunu tsu panaka le a ka dansa aletsu a tsunu? 9 A tsa tani na tsu wuta ta iyamba kau-kau, aza a roku aza a Paratiya a da, n aza a Madaya, n aza a Elam. Tsa ta dem n aza a Masopotamiya, n aza a Yahuda, n aza a Kapadosiya, n aza a Pontu, n aza a Asiya asuvu a tsunu. 10 Aza a Firijiya, n aza a Bamafiliya n aza a Masar a da dem pini. Hal n aza a ka6on ka kapashi ka Libiya evu n Sirani, n amoci a uyamba u Roma aza da a'ari aza a Yahuda n aza da a uwai utono u adini a aza a Yahuda. 11 A tsa tani na aza a Kiriti n aza a Arabi, gba tsa panaka le a ka dansa ukuna u manyan ma pige ma Kashila ka yain n aletsu a tsunu.”

12 Gba le a yain majiyan, hal a lapana a ka wecemgbene, a da, “Ndyu kalen ka ukuna u naha vi?”

13 Shegai aza roku a ka yanka le majari, a danai, “Mini ma cinwi ma a soi hal a gutukpai.”

Bituru yankai kakuma ka ama kubari

14 Bituru 'yangai kushani ka6olo n asuki kupa n uza u te vi, u danai, “Aza a va, aza a Yahuda n aza da a'ari ndishi a Urishelima, panai na, kpam i kirana n ili i'ya ma tonuko da. 15 Ama a na yi, so da a soi tyoku da i'ari uyawunsa wa. U yan ta usana cika, ama a tsu so a gutukpa n ulapa u uwule u kuci n usana u de naha wa. 16 Ili i na yi, ili i'ya Juwelu matsumate u danai i'ya:

17 ‘Kashila ka danai,

A'ayin a makorishi a rawa baci, ma naka ta ya dem Kulu Keri. Mmuku n de aka n a'ali a ka yan ta kadyanshi ka ili i'ya ya tuwa. Alobo a ka wene ta kuwene.

Nkoshi kpam ma lavutansa ta.

18 A'ayin a nala yi ma naka ta agbashi a va aka n a'ali Kulu Keri, kpam a ka dansa ta kadyanshi ka va.

* 2:1 Abiki a Kain ka Amangarenkupa a da a ka isa “Pentekos,” kpam kala ka abiki a ukupa u ilya ka. A tsu yan ta a da a kotso baci Abiki a Upasamgbana n a'ayin amangarenkupa. Kain ka amangare n kuci ka la vi an Yesu 'yangai a ukpa.

19 Ma wenike t̄a ikunesavu a zuba u alishi,
n iryoci i savu a likimba;
wata, mpasa n akina,
n kaṅa ka alishi.

20 Kaara ka woko t̄a karimbi,
uwoto kpam u woko san yavu mpasa.
Ili i na yi ya gita t̄a kahu kain ka tsupige n ka ucira ka Magono ma Zuba ka tuwa.

21 A'ayin a nala yi, uza ḁa baci dem u yain kavasu a asuvu a kala ka Magono ma Zuba wa tsara t̄a iwauwi.' ◊

22 Eḁa aza a Isara'ila panai na! An Yesu uza u Nazara u yansai gba iryoci n ikunesavu yi, i wenike t̄a an Kashila ka ka suki yi mayun, kpam gba ḁe i reve t̄a nala i'ari. 23 Caupa Kashila ka reve t̄a ili i'ya ya gita, kpam i'ya u fofusoi vi i gita t̄a an a nekei Yesu ara ḁe. I wandamgbana yi t̄a a mawandamgbani, i wuna yi a akere a aza a unyushi u cingi. 24 Shegai Kashila ka wutukpa yi t̄a a asuvu a ucira u ukpa, kpaci ukpa wa n ucira u ḁa wa kana yi wa. 25 Dawuda Magono u yan t̄a kadyanshi ka na a kaci ka Yesu, u danai, 'Magono ma Zuba ma t̄a na mpa kain dem, ili i'ḁa la ya ne mu uwonvo wa, kpaci wa t̄a a kukere ku ulyaki ku va.

26 Adama a nala katakasuvu ka va ka shadangu t̄a n mazanga,
una u va wa sala t̄a icikpali i ne,
kpam ikyamba i va ya rongo t̄a n uzuwa u uma.

27 Kpaci va asaka uma u va a asuvu a kasaun wa,
kpam va asaka ikyamba i Uza u Uwulukpi u wunu i shama wa.

28 Vu wenike mu t̄a tyoku ḁa ma tsara uma,
kpam vu shadangu mu t̄a n mazanga kpaci va rongo t̄a kaḁolo na mpa.' ◊

29 "Ama a va aza a Isara'ila, ma fuda t̄a ma dansa ukuna u akaya a tsunu Dawuda n ḁḁa bawu malala. U kuwa ḁe, a cidangu yi, kpam kasaun ka ne ka pini hal n ara. 30 Eyi matsumate ma, kpam Kashila ka yanka yi t̄a kazuwamgbani, u da wa zuwa t̄a uza roku a asuvu a kagali ka ne u woko magono, tyoku ḁa u zuwa yi u wokoi magono. 31 An Dawuda wenei nala, aku u yain kadyanshi ka ukuna u u'yanga u ukpa u Kawauwi, u da, 'A ka asansa n ikyamba i ne a kasaun wa, kpam i'ya ya shama wa.'

32 "Kashila ka 'yangasa t̄a Yesu u na vi a ukpa, kpam atsudem tsu wene t̄a ukuna vi.

33 "Gogo-na aya pini ndishi a ulyaki u Kashila a asu u tsupige, kpam Kashila Tata u ne u naka yi t̄a Kulu Keri tyoku ḁa u zuwamgbani. Gogo-na Yesu vi u tsunku tsu ḁe ka a'aci a tsunu, aya u tukoi ili i'ya tsu wenei kpam tsa pana na vi. 34 Dawuda ḁa yuwai a zuba wa, shegai eyi n kaci ka ne u dana t̄a, 'Magono ma Zuba ma tonukoi Asheku a va, dusuku a ulyaki u va,

35 hal n zuwa vu taḁanku atokulalu a wunu a'ene.' ◊

36 "Adama a nala, eḁa aza a Isara'ila she i reve an Yesu ḁa i wandamgbani nala vi, Kashila ka gonuko yi ḁe Asheku n Kawauwi."

37 An a panai nala, aku kadyanshi ki ka sawa le atakasuvu cika, a wecei Bituru n asuki a ḁa a'ari pini vi, "Atoku a tsunu, ndya tsa yan?"

38 Bituru wushunku le, "U kana t̄a i asaka tsicingi tsu ḁe i kpatala ubana a asu u Kashila. A lyuḁugu ḁa a asuvu a kala ka Yesu Kirisiti, kotsu Kashila

ka cimbusukā dā unyushi u cingi u de, tsarā i tsarā kune ku Kulu Keri. ³⁹ Kazuwamgbani ka Kashilā ka na ki adama a de a da na mmuku n de hal gbam n aza da a'ari a m̄ari: aza da Magono ma Zuba Kashilā ka tsunu ka isai ubana ara ne.”

⁴⁰ Bituru lyai kapala n u yanki le kūb̄ari cika, n u dansi, “Wauwai kaci ka de a upana u ikyamba u da wa tuwā a kaci ka ama a cingi a a'ayin a na yi.”

⁴¹ Ama ushani a wushuku t̄a n kadyanshi ka ne, aku a lyūb̄ugu le. Ama yi a rābansa t̄a ama azu a tatsu (3,000) aza da a bolomgbonoi n atoni kain ki.

Tyoku da Atoni yi a rongoi

⁴² A gonukoi ugboji u le a asu u uwenishike u asuki vi, n a rongi kābolo, n a lyayi ilikulya, n a yanyi kavasu. ⁴³ Aku ya dem panai uwonvo n majiyan, adama a iryoci n ikunesavu i'ya Kashilā ka yansa a akere a asuki. ⁴⁴ Gbā Atoni yi a bolomgbonoi a asu u te, n a yanyi manyan n ili i'ya a tsarāi kābolo.

⁴⁵ A dengishei utsarī u le aku a neshei ama da bawu a'ari n ili dere tyoku da a ka ciga. ⁴⁶ Kain dem a tsu gbashika t̄a Kashilā a Kuwa ku Kashilā, a gawunsusa a a'uwa a le a lyai ilikulya kābolo n katakasuvu ka te. ⁴⁷ N a cikpali Kashilā kain dem, kpam gbā ama yi a ka nāka le t̄a tsupige. Kain dem Asheku a dokusu le t̄a ama ushani aza da a ka tsarāsā i wauwi.

3

A tanasai kawunu

¹ Kain ka te, Bituru n Yahaya a ka bana a Kuwa ku Kashilā a'ayin a uyan kavasu, n ulapa u uwule u tatsu u kuvuli. ² A utsutsu u da a ka isā Utsutsu u Shinga, vuma roku da pini uza da a matsai kawunu. Kain dem a tsu canga yi t̄a ubana a utsutsu u Kuwa ku Kashilā vi tsarā u foli kune a asu u aza da a ka uwusa pini. ³ An u wenei Bituru n Yahaya a ka uwa a Kuwa ki, u folo le kune. ⁴ Bituru n Yahaya a webele yi, aku Bituru tonuko yi, “Kondono tsu.” ⁵ Kawunu ki ka zuwa t̄a uma u ne a ara le n u wundi wa tsarā kune.

⁶ Bituru tonuko yi, “Mā n ikebe wa, shegai ili i'ya mari n i'ya, i'ya ma nāka vu. A asuvu a kala ka Yesu Kawauwi, uza u Nazara, 'yangā vu wala.” ⁷ Pini nala, u kānā yi kukere ku ulyaki u rādagbā yi, aku a'ene n a'esha'ene a ne a gbamai. ⁸ Kute-kute, u zadagbāi u 'yangai kushani u gitai nwalu, u uwai a Kuwa ku Kashilā ki kābolo n ele, wa wala hal n u imkpusi n u cikpali Kashilā. ⁹ Gbā ama yi a wene yi n u wali n u cikpali Kashilā. ¹⁰ A wene t̄a ukuna u pige a yain kpam majiyan ma ili i'ya i gitai n eyi, kpaci a reve t̄a an aya wari u tsu dusukusu a Utsutsu u Shinga u Kuwa ku Kashilā n u foli vi.

Kubari ku Bituru a Kuwa ku Kashilā

¹¹ Cina vuma vi buwai kābolo n Bituru n Yahaya, ama a wuranasai n ilyadi a tuwai pini a kafalaka ka Kuwa ku Kashilā ka a ka isā Kafalaka ka Solomo n a yanyi majiyan a kaci ka vuma vi. ¹² An Bituru wenei nala, u tonuko ama yi, “Aza a Isara'ila, ndya i zuwai ya yan majiyan ma ili i na yi? Ndyā i zuwai ya wundya tsu yavu n ucira u kaci u tsunu, ko kpam adama a utono u Kashilā u tsunu u da i zuwai vuma na vi u walai? ¹³ Kashilā ka Ibirahi, n Kashilā ka Ishaku, n Kashilā ka Yakubu, Kashilā ka akaya a tsunu ka ka rādagbāi kagbashi ka ne Yesu. Aya uza da i nekei, kpam i 'yuwan yi a kapala ka Bilatu gomuna, gbā n uciga u da Bilatu wari wa ciga u asakā yi. ¹⁴ Shegai i 'yuwain Uza u Shinga vi, uza da wari bawu unyushi, i folo i asankā dā uza da u wunai ama. ¹⁵ I wunai uza da wari kami ka uma, shegai Kashilā ka 'yangasā yi a ukpā. Ātsu tsu wene t̄a ukuna u nala vi. ¹⁶ Kawunu ka na ki ka tanā t̄a adama a da u pityanangi n Yesu. Vuma da gai na vi kpam i reve yi t̄a! U tanā

tā gbā gbā an u wushuki n Yesu, gbā de i wene tā tyoku da ukuna u na vi u gitai.

¹⁷ “Ama a va, n reve tā a asuvu a unamba u ureve u da i yain ili i nala yi, tyoku da aza da a ka tono n ada dem a yain. ¹⁸ Kpam nala Kashila ka shadangi ili i'ya u danai a unā u ntsumate, ‘Kirisiti u ne wa pana tā ikyamba.’ ¹⁹ Adama a nala kpatalai i asaka unyushi u cingi u de, i gono a asu u Kashila, tsara a cimbusuka da unyushi u cingi u de gbā, Magono ma Zuba kpam ma naka tā atakasuvu a de uwunvuga. ²⁰ Wa sukunku da tā Kirisiti Kawauwi ka u dangasai caupa; wata, Yesu. ²¹ U kana tā Yesu rongo a zuba, hal ubana a'ayin a da a ka gonuko ili dem i woko i savu, tyoku da Kashila ka danai caupa a unā u ntsumate n shinga. ²² Kpaci Musa dana tā, ‘Magono ma Zuba Kashila ka de, ma sukunku da tā matsumate a asuvu a aza a de tyoku u va. U kana tā i pana ili i'ya wa tonuko da.’ ²³ Kpam, ‘Wa kana tā gbā uza da u kpadai upanaka matsumate ma nala mi, a ka pece yi tā n ama a ne gbā a wacinsa yi.’ ²⁴ “Mayun, gbā ntsumate n da n yain kadyanshi ki, ili i'ya i kanai tun Sama'ila hal ubana, a yan tā kadyanshi ka a'ayin a na yi. ²⁵ Eda mmuku ma ntsumate mi, eda kpam ya lya agadu a kazuwamgbani ka Kashila ka yankai akaya a de, an u tonuko Ibrahi, ‘A asu u mmuku n vunu n da a ka zuwuka gbā agali a likimba unā u shinga.’ ²⁶ An Kashila ka dangasai kagbashi ka ne, u gita tā u suku yi ara de tsara u zuwuka da unā u shinga, u zuwa ya dem a asuvu a de u asaka tsicingi tsu ne.”

4

A kanai Bituru n Yahaya

¹ A'ayin a da Bituru n Yahaya a'ari uyanka ama kadyanshi, aku adarakpi n azapige, n uzapige u adagari a Kuwa ku Kashila, n aza a Sadusi* a tuwai ara le. ² A yain upan kpaci asuki yi a ka wenishike tā ama, a danai akushe a ka 'yanga tā a ukpa tyoku da Yesu 'yangai. ³ A kana le a gbagirya le hal kain ka wansai, kpaci n kuvuli ka. ⁴ Shegai ama ushani aza da a panai ku'ari ki a pityanangu tā, pini nala, kakuma aza da a pityanangi vi ka doki ushani hal ka rawai ama azu a tawun (5,000) a'ali.†

⁵ An kain ka wansai, aku azapige a aza a Yahuda yi, na nkoshi n le, n awenishiki a Mele a bolomgbonoi a Urishelima. ⁶ Hanana Magono ma Adarakpi wa tā ka'olo n Kayafa n Yahaya n Alizanda n gbā aza da a'ari kumaci ku te n Magono ma Adarakpi mi. ⁷ A zuwai Bituru n Yahaya a mere ma le, a wece le, “N ucira u eni u da ko kpam n kala ka eni ka i yain ili i na yi?”

⁸ Shegai Bituru an wari ushadangi n Kulu Keri u tonuko le, “Eda azapige na nkoshi ma ama, ⁹ wece da ya wece tsu ara a kaci ka ukuna u shinga u da a yankai vuma na vi, kpam ya ciga i reve uza da u tanasa yi vi? ¹⁰ Tsa ciga tā gbā de i reve hal n aza a Isara'ila dem, a asuvu a kala ka Yesu uza u Nazara uza da i wandamgbani kpam Kashila ka 'yanga yi a ukpa vi, a asuvu a kala ka nala ka vuma na wari kushani n alafiya a kapala ka de. ¹¹ Tagarada u Kashila u dana tā aya

“Katali ka aza a kuma a 'yuwain ka ka lakai kalen cika a asu u kuma.’ ¹² ◇

◇ 3:22 U.M.I. 18:15. ◇ 3:23 U.M.I. 18:19. ◇ 3:25 Kag. 22:18. * 4:1 Aza a Sadusi yi, azapige a aza a Yahuda a da aza da bawu a wushuki n u'yanga u ukpa. † 4:4 A kece aka na mmuku aza da a'ari atoni wa. ◇ 4:11 Ishp. 118:22; Mak. 12:10; Luk. 20:17.

¹² “Yesu nala vi da koshi wari n ucira u wauwa uma. Gba a asuvu a likimba, kala ka ne ka koshi ama a ka fuda a isa aku a tsara iwauwi.”

¹³ Azapige yi a yain majiyan cika an a wenei Bituru n Yahaya bawu a panai uwonvo n kadyanshi, kpaci a reve ta ama a na yi a'ari n ureve u roku wa. Kpam a reve le ta a'ayin a da a'ari ka'bolo n Yesu. ¹⁴ An kpam azapige yi a wenei vuma da a tanasai vi ka'bolo n asuki yi, aku a nambai ili i'ya a ka dana. ¹⁵ A tonuko asuki yi a wuta pini a asu u Asheshi a Pige yi, ele kpam a sheshei.

¹⁶ A danai, “Ndy a tsa yan n ama a na yi? Kpaci gba aza da a ka rongo a Urishelima a reve ta an a yain iryoci i pige a akere a ama a na yi, tsa tani n tyoku da tsa dana nala wari wa. ¹⁷ Shegai tsara kotsu ukuna vi u tambura a asuvu a ama wa, asaka tsu barana le a doku a tonuko uza ukuna a asuvu a kala ka nala ki wa.”

¹⁸ Pini nala, a isa asuki yi, a barana le kotsu a doku a tonuko uza ukuna ko a wenishike a asuvu a kala ka Yesu wa.

¹⁹ Shegai Bituru n Yahaya a wushunku le, “Mai da wa wari a asu u Kashila tsu lai upana kadyanshi ka de n ka ka Kashila? Kondoi ve i wene. ²⁰ Kpaci atsu gai tsa fuda tsa pada bini a kaci ka ili i'ya tsu panai kpam tsu wenei wa.”

²¹ An a doki a barana le, aku a asaka le. A nambai tyoku da a ka yan a yan le mavura, kpaci gba ama a ka cikpala ta Kashila adama a ili i'ya i gitai. ²² Vuma da a matsai kawunu ki kpam a tanasa yi n ukunosavu vi, ayen a ne a la ta amangare.

Atoni yi a yain kvasu

²³ An a asakai Bituru n Yahaya, a banai a asu u aza a le, a yanka le alabari a ili i'ya adarakpi a pige n azapige yi a tonuko le. ²⁴ Ele kpam an a panai nala aku a 'yangasai alagatsu a le ubana a asu u Kashila n katakasuvu ka te a danai, “Ashikapige, uza da u yain zuba n likimba n kushiva n gba ili i'ya i'ari a asuvu a le. ²⁵ A asu u Kulu Keri, vu yain kadyanshi n kagbashi ka vunuu; wata, akaya a tsunu Dawuda, vu da, ‘Ndy a zuwai Awulawa a yain upan?’

Ndy a zuwai ama a ka yansa afofi a gbani?

²⁶ Ngono n likimba kpam a fo'busoi kushulu, aza da a ka tono n ama kpam dem a bolomgbonoi a'aci a le, a ka yan tsilala n Magono ma Zuba n Kawauwi ka u suki.’ [◊]

²⁷ “Mayun da ili i na yi i gitai ta pini na a Urishelima. Hiridut magono n Bontu Bilatu a bolomgbono ta kaci n Awulawa n aza a Isara'ila n a yanyi tsilala n kagbashi ka vunuu Yesu Uza u Uwulukpi, uza da vu gonukoi Kawauwi. ²⁸ A bolomgbonoi tsara a yain ili i'ya vu fo'busoi ya gita a asuvu a ucira u vunuu n tyoku da va ciga. ²⁹ Gogo-na Magono ma Zuba, kondo ve tyoku da a ka ciga a bishinka tsu manyan. Atsu agbashi a vunuu a da, ne tsu ucira u da tsa yan kadyanshi ka vunuu bawu uwonvo. ³⁰ Rongo usukusu kukere ku utanasa, vu yansa iryoci n ikunesavu a asuvu a kala ka kagbashi ka vunuu Yesu Uza u Uwulukpi.”

³¹ An a kotsoi kvasu, aku asu u da a bolomgbonoi vi u gbadai. A shadangu le n Kulu Keri, a rongoi udansa kadyanshi ka Kashila bawu uwonvo.

Atoni a nemgbenei ucanga u le

³² Gba ka'bolo ka atoni ki katakasuvu ka te ka le, uyawunsa u da le dem u te, uza wa la u danai ili i'ya wari n i'ya vi i ne i'ya koshi wa, shegai i gba le.

³³ N ucira u pige u da asuki yi a danai ukuna u u'yang a Yesu Asheku a ukpa. Ukuna u shinga u Kashila ushani wa ta a kaci ka ya dem a asuvu a le. ³⁴ Kpam

uza wā la u nambai ili a asuvu a le wa, kpaci gbā aza a uyamba ko a'uwa a rongo tā udengishe n a tukusi ikebe yi, ³⁵ a ka zuwusa a kapala ka asuki yi. Kpam a ka pecishike i'ya ko ya wa tyoku da mbāla n le mari.

³⁶ Nala uza roku uza u kala Isuhu yain, eyi uza u Levi u da, kumaci ku uyamba u Sayipuru, uza da asuki yi a tsu isā Baranaba; (wata, Uza da wa Gbamatangu Asuvu.) ³⁷ U denge tā uyamba u ne u roku, u tukoi ikebe yi a kapala ka asuki yi.

5

Ananiya n Sahiratu

¹ Vuma roku da pini uza u kala Ananiya n uka u ne Sahiratu, u dengei uyamba u ne u roku. ² Aku u sokongi ikebe i roku n ureve u uka u ne, u tukoi i'ya i buwai vi u zuwai a kapala ka asuki u da i'ya gai la vi gbā.

³ Bituru wece yi, “Ananiya, nida vu asakai Kanangasi* ka uwai a katakasuvu ka vunu? Vu yankai Kulu Keri kaβan, kpam vu sokongi ikebe i roku a asuvu a i'ya vu dengei uyamba vi? ⁴ Uyamba vi u vunu u da ko vu dengei ko bawu vu dengei. Vu denge baci, va fuda tā va yanka ikebe yi tyoku da va ciga. Nida vu yawunsai vu yain ucun u ukuna u naha? Aṭsa vu yankai kaβan wa, Kashila ka vu yankai.”

⁵ N u pani kadyanshi ki, aku u rukpai u kuwai. Ama da kpam a panai ukuna vi uwonvo u kaṅa le cika. ⁶ Aloba a roku a cacai yi ikyamba yi n aminya a eri a wutukpa yi a kunu ki, a ba a cidāngu yi.

⁷ An ulapa u uwule u tatsu u wurai, aku uka u ne uwai, shegai u reve ili i'ya i gitai wa. ⁸ Aku Bituru wece yi, “Utyoku u ikebe i'ya i dengei uyamba u de i'ya na vi?”

U danai, “Utyoku u da gai la vi.”

⁹ Bituru wece yi, “Nida i bolomgbonoi unā tsara i kondo Kulu Keri ku Magono ma Zuba? Pana nwalu ma aza da a cidāngi vali u vunu a utsutsu, kpam a ka canga vu tā dem a wutukpa vu.”

¹⁰ Kute-kute u rukpai a kapala ka Bituru u kuwai. An aloba yi a uwai, a cina yi cina u kuwā dem de. Aku a canga yi a ba a cidāngi evu n vali u ne.

¹¹ Atoni yi n ama da a panai alabari a ukuna vi a panai uwonvo cika.

Asuki a tanasqi ama ushani

¹² Asuki yi a yain iryoci n ikunesavu i roku ushani a asu u ama. Atoni yi a tsu bolomgbono tā a Kafalaka ka Solomo a Kuwa ku Kashila. ¹³ Shegai a asuvu a ama da a buwai, uza wā la u fudai u gbamai asuvu u bolomgbonoi kaci n ele wa. Gbā n nala, ama a ka nakasa le tā tsupige.

¹⁴ Gbā n nala aka n a'ali ushani a ka wushukusu n Asheku. ¹⁵ Hal gbām ama a'ari a uwutukpusa aza a mbaḷa a ure n a zuwusi le a zuba u ivamkpatu n ajiba tsara Bituru wa wura baci kulu ku ne ku sawa le. ¹⁶ Ama ushani a ilyuci i'ya i'ari evu n Urishelima a'ari utukuso aza a mbaḷa n aza da ityoni i cingi ya yan le mavura, kpam gbā le a tana tā.

A ukai asuki a kuwa ku a'ali

¹⁷ Magono ma Adarakpi n aza da a'ari n eyi; wata, aza a Sadusi a yain malyon cika. ¹⁸ Pini nala, a kaṅai asuki yi a ukai a kuwa ku a'ali. ¹⁹ Shegai an kayin ka yain, aku katsumate ka Magono ma Zuba ka kukpusai itsutsu yi u wutukpa le, ka danai, ²⁰ “Banai i shamgba a ulanga u Kuwa ku Kashila i tonuko ama gbā ukuna u uma u sawu.”

* 5:3 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

²¹ N a pani nala, aku a uwai a Kuwa ku Kashilā ki n usana u de a gitai uwenishike.

A'ayin a da Magono ma Adarakpi n aza da a'ari kaḅolo n eyi a ḅolomḅonoi, a isaḅ Asheshi a Pigeḅ n naḅ nkoshi n pige m aza a Isara'ila ḅḅa, aku a sukunki aza a kuwa ku a'ali ki a tuko asuki yi.

²² Shegai an adagari a Kuwa ku Kashilā ki a banai pini a kuwa ku a'ali ki a cina le pini wa, a gonoi a yain alabari a danai, ²³ “Tsu cina ḅa kuwa ku a'ali ki uḅbagiri, aza da kḅam a ka wundyā kuwa ki alyā pini a itsutsu, shegai an tsu giduwaḅ tsu cina pini uza wa.”

²⁴ An uzapige u adagari a Kuwa ku Kashilā ki n adarakpi a pige yi a panai nala, aku a dambulai cika n a yanyi kacoco ka ili i'ya ukuna u na wa tuko.

²⁵ Uza roku u tuwaḅ u tonuko le, “Wundyai, ama da i ukai a kuwa ku a'ali ki, alyā pini kushani a Kuwa ku Kashilā a ka wenishike ama.” ²⁶ Uzapige u adagari vi n aza da a ka tono yi vi a ba a tukoi asuki yi, shegai n ucira wa, kḅaci a ka pana ḅa uwonvo u ama kotsu a varasa le n atali wa.

²⁷ An a tuwaḅ n ele, aku a shamkpa le a kapala ka Asheshi a Pige, Magono ma Adarakpi ma tonuko le, ²⁸ “Tsu tonuko da ḅa, kotsu i doku i wenishike a asuvu a kala ka nala ki wa, shegai i kyawan de Urishelima n uwenishike u de hal ḅḅam ya ciga i takpa tsu ukpa u ne.”

²⁹ Bituru n asuki yi a wushunku le, “U gan ḅa tsu gorimuko udani u Kashilā kapala n u vuma. ³⁰ Kashilā ka akaya a tsunu u 'yangasa ḅa Yesu uza da i wandamḅanai a kawandamḅani. ³¹ Aya Kashilā ka zuwai a ulyaki u ne, u woko Uzapige n Kawauwi tsara u kukpunka aza a Isara'ila ure u u'asaka tsicingi tsu le, kḅam a tsara ucimbusa u unyushi u cingi u le. ³² Aḅsa tsu wenei ukuna vi, nala kḅam dem Kulu Keri ku tonukoi ama ukuna u na vi mayun da. Kashilā ka suku ḅa Kulu Keri ku ne a asu u aza da a gorimuko yi.”

³³ An a panai nala, aku a panai upan cika hal a ka ciga a wuna le. ³⁴ Shegai a asuvu a Asheshi a Pige yi, Kafarishi ka roku ka pini a ka isaḅ Gamaliya. Kawenishiki ka Mele ka uza da ama a ka naḅa tsupige. U 'yangai u danai a wutukpa le ve a ulanga. ³⁵ Pini nala, u tonukoi Asheshi a Pige yi, “Atoku a va aza a Isara'ila, kiranai n ili i'ya ya ciga i yanka ama a na yi. ³⁶ Ayen a da a wurai, a yan ḅa vuma roku uza u kala Tuda uza da u bidyai kaci ka ne n kalen cika. Ama amangatawanishi (400) a da a ḅolomḅonoi kaci n eyi. Shegai a wuna yi. Aza da kḅam a ka tono yi vi a wacuwai, ko i te ukuna u nala u lekede wa. ³⁷ An u ne u kotsoi, vuma roku kḅam uza u kala Yahuza uza u Galili u wutaḅ a'ayin a da a ka yan makeci. Eyi dem tsaraḅ ama da a tono yi ushani. Shegai eyi dem a wuna yi, atoni a ne a wacuwai. ³⁸ Gogo-na adooki a va a da na a kaci ka ama a na yi, tsu asaka le shiriri. Manyan ma a ka yan na vi n ucira u kaci u le u da baci a ka yan ma, a ka ḅarakpa wa a ka kḅada ḅa ma. ³⁹ N ucira u Kashilā u da baci kḅam, ya fuda ya bishinka le wa, shegai i boluko kaci ka de ukuna n Kashilā ḅbani.”

⁴⁰ A wushuki n adooki a ne, a isaḅ asuki yi a bawan le. Aku a ḅara le kotsu a doku a yain kadyanshi n kala ka Yesu wa. Pini nala, a asaka le a laza.

⁴¹ An asuki yi a lazaḅ pini a kapala ka Asheshi a Pige yi, aku a gitai mazanga, kḅaci a wene ḅa a rawai a yan le mavura adama a kala ka Yesu. ⁴² Kain dem a tsu bana ḅa a Kuwa ku Kashilā n a wenishiki ama n a dansi Yesu aya Kawauwi, hal n a toni a'uwa a'uwa a ama.

6

¹ A a'ayin a nala yi an kakuma ka Atoni kari a udoku, aku aza a kaletsu ka Tsiheline a ka yan tsali a kaci ka aza a kaletsu ka Tsiyahuda, an a kpaɗai ukirana na nraṅa n le a asu u unakaṣa le ilikulya ushani kain dem tyoku u aza da a buwai. ² Asuki kupa n ama a re yi a bolongi gba Atoni yi asu u te a danai, "U gan tsu asaḳa kubari ku kadyanshi ka Kashiḷa tsu uwa kapeci ka ilikulya wa. ³ Adama a nala atoku, dangasai ama a shindere asuvu a de aza da a'ari n ahali a shinga, ushadangi n Kulu Keri n ugboji, kotsu tsu naka le manyan mi. ⁴ Atsu tani tsu tsara kabala ka kavasu n uwenishike u kadyanshi ka Kashiḷa."

⁵ Ama yi gba a panai kayanyan ka ili i'ya a danai. A dangasai Isitifanu vuma da u pityanangi cika kpmam ushadangi n Kulu Keri, n Filibu, n Burukoro. A dangasa ta dem Nikana, n Timan, n Baramina, n Nikala vuma u Antakiya uza da u uwai utono u adini a aza a Yahuda. ⁶ Ama a na a da a bankai a asu u asuki yi, aku a yain kavasu a taɗanku le akere.

⁷ Kadyanshi ka Kashiḷa ka tamburai, kakuma ka Atoni a uyamba u Urishe-lima ka doki cika, kpmam adaraki ushani a pityanangi.

A kana Isitifanu

⁸ Isitifanu ushadangi n kune ku ukuna u shinga u Kashiḷa n ucira, u yain iryoci n ikunesav a mere ma ama. ⁹ Aku aza a kagata ka Kashiḷa ka a ka isa Kagata ka U'asaḳa Agbashi, a gitai kananamgbani n Isitifanu. Ama a na yi aza a Yahuda a da a wutai a Sirani n Alizandariya nala dem n aza a kaɓon ka Kilikiya n Asiya. ¹⁰ Shegai adama a ureve u kadyanshi ka ne kaɓolo n Kulu Keri a fuda a nanamgbana n eyi wa.

¹¹ A leshei ama roku usokongi tsara a yain kaɓan, a dana, "Tsu panaḳa yi ta n u wishisi Musa n u yanki Kashiḷa kadyanshi ka cingi."

¹² Nala a 'yangaṣai atakasuvu a ama n azapige n awenishiki a Mele, aku ele tani a kana Isitifanu a banka yi a kapala ka Asheshi a Pige. ¹³ Aku aza a kaɓan yi a tonukoi Asheshi a Pige yi, a danai, "Vuma na kain dem da wa yansa kadyanshi ka gbani a kaci ka asu u uwulupki u na n Mele ma Musa. ¹⁴ Tsu panaḳa yi ta n u dansi, Yesu uza u Nazara nala vi wa wasa ta asu vi aku u savaɗa gba agadu a da Musa asanka tsu."

¹⁵ Gba ama da a'ari pini ndishi a asu u usheshe vi a'eshi, aku a wenei upetiwa'eshi u ne u wokoi tyoku u katsumate ka zuba.

7

Isitifanu dansai a kapala ka Asheshi a Pige

¹ Magono ma Adaraki ma wece yi, "Ikuna i na yi mayun da i'ari?"

² Aku Isitifanu danai, "Eɗa atoku a va n azapige, panaḳa numu, Kashiḷa uza u tsupige u wenike ta kaci ka ne a asu u akaya a tsunu Ibrahi, a'ayin a da wari a uyamba u Masopotamiya kahu u ba u dusuku a Haran. ³ U tonuko yi, "Yanga a uyamba u de, vu asaḳa atoku a vunu, vu bana a uyamba u da ma wenike vu." ⁴ Aku u 'yanga a uyamba u aza a Kaldiya u ba u dusuki a uyamba u Haran.

"An tata u ne u kuwai da Kashiḷa ka tuko yi a uyamba u da i'ari ndishi gogo-na vi. ⁵ Shegai u naka yi agadu a uyamba vi ko udeshe u te wa. U yan ta kazuwamgbani n eyi wa naka yi u da, eyi na mmuku n tsikaya n da ma tuwa a kucina ku ne, ko an u wokoi bawu wari n maku a'ayin yi. ⁶ Kashiḷa ka tonuko yi kpmam, 'Kagali ka vunu ka gbashu ta a uyamba u tsumoci. Aza a uyamba vi kpmam a ka foro le ta cika hal ayen amangatawanishi (400). ⁷ Ma

yanka tã aza a uyamba u ða a gbashikai vi mavura. Nala u wura baci, aku a tuwã a gbashika mu a asu u na vi.' ◊

⁸ “Kashilã ka naãa yi kazuwamgbani a ukuna u ukidã u kacombi. An Ibirahi matsai Ishaku, aku u kidã yi kacombi eyi n a'ayin kullã. Ukuna vi u lya tã kelime an Ishaku matsai Yakubu, kpam an Yakubu matsai isheku i tsunu aza ða a wokoi aletsu kupa n a re.

⁹ “Shegai an mmuku n Yakubu mi ma takuma vangu u le Isuhu upan, aku a denge yi ubana a uyamba u Masar. Shegai Kashilã ka tã n eyi, ¹⁰ kpam u wutukpã yi a asuvu a upana u ikyamba. Kashilã ka naãa yi ugboji, kpam u naãa yi mapasa ma shinga ara Firi'auna† magono ma aza a Masar. U zuwa yi u lya tsugono tsu Masar, u zuwa yi kpam u kirana n kuwa ku tsugono.

¹¹ “Kambulu ka cipã a uyamba u Masar n Ka'ana kaɓolo n upana u ikyamba u pige, hal isheku i tsunu a nambai ilikulya. ¹² An Yakubu panai a ða ilya i'ya pini a Masar, aku u suki isheku i tsunu ðe, nwalu n kagitã n ða la vi. ¹³ Nwalu n le n ire n ða Isuhu toɗugboi kaci ka ne ara le, u wenike le kpam ara Firi'auna.

¹⁴ “Aku Isuhu sukunki tata u ne Yakubu u tuwã, n atoku a ne gbã ama amangatatsunkupa n ama a tawun. ¹⁵ Yakubu gonoi a Masar, nte u kuwã ðe n isheku i tsunu. ¹⁶ Aku a purã ikyamba i le a gonuko le a Shekem, a zuwa le a kasaun ka Ibirahi tsilai n ikebe i azurufa* a asu u mmuku n Hamo pini a Shekem vi.

¹⁷ “An a'ayin a yain evu a ða Kashilã ka shaɗangu kazuwamgbani ka ne ara Ibirahi, aku kakumã ka ama a tsunu ka doki cika a uyamba u Masar, ¹⁸ hal a yain magono ma roku uza ða bawu u revei Isuhu. ¹⁹ Magono ma nala mi ma ryafa tã isheku i tsunu aku u zuwa le a panai ikyamba, hal gbã u zuwai a varangusi mmuku n shili tsarã a yain uma wa.

²⁰ “A a'ayin a nala yi a ða a matsai Musa, aya la tsulobo tsu de, aku a wo yi a kuwa ku tata u ne uwoto u tatsu. ²¹ U kaãa tã a wutukpã yi pini a kuwa ki, pini nala, makere ma kuwa ku Firi'auna ma tsarã yi u wo yi yavu maku ma ne hal u gbonguroi. ²² A wenishike yi gbã ugboji u aza a Masar, eyi tani vuma ða uza u ucira a asu u kadyanshi n manyan ma ne.

²³ “An Musa yain ayen amangare, aku u da asakã ve u ba u kondo ama a ne aza a Isara'ila. ²⁴ An u wenei vuma u Masar u roku wa lapa vuma u ne uza u Isara'ila, aku u ba u ɓanga yi u wunai vuma vi. ²⁵ N u dani atoku a ne a ka reve an ara ne ða Kashilã ka wutukpã le, shegai a reve wa.

²⁶ “An kain ka wansai, u wenei ama a re aza a Isara'ila a ka shilakana, aku u tuwai tsarã u wansa le, u danai, ‘Edã ama a na, uza n utoku u ða i'ari, nida ya shilakana?’

²⁷ “Uza ða u gitai n kushulu ki u gamai Musa, u danai, ‘Ya zuwa vu vu woko uzapige n uza u afada a tsunu?’ ²⁸ Wata, wuna ða va ciga vu wuna mu tyoku ða vu wunai vuma u Masar nala nayain vi?’ ◊ ²⁹ An Musa panai nala, u sumai u gonoi a uyamba u tsumoci a Midiya, nte u matsai pini ðe mmuku ma a'ali n re.

³⁰ “An ayen amangare a wurai, aku katsumate ka zuba ka wenikei kaci ka ne ara Musa a kakamba evu n Masasa ma Sinai. U wenei katsumate ki a asuvu a katyashi ka akina a asuvu a maɗanga ma kenu. ³¹ An u wenei ili i nala yi, uwonvo u kaãa yi cika, aku u raɓai evu tsarã u wene i'ya mai. Aku u panai kalagatsu ka Magono ma Zuba ka tonuko yi, ³² ‘Mpa Kashilã ka isheku

◊ 7:7 Kag. 15:13-14. * 7:16 Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Uɓanga.

◊ 7:28 Kag. 2:11-14.

i vunu, Kashilā ka Ibirahi, n Kashilā ka Ishaku, n Kashilā ka Yakubu.’ Aku ikyamba i Musa i gitai uje, u fuda gbam kpm u webele wa.

³³ “Magono ma Zuba ma tonuko yi, ‘Fodo akpata a vunu, kpaci asu u da vari na vi wa ta uwulukpi. ³⁴ Mayun n wene ta mavura ma a ka yanka ama a va a da a’ari a Masar, n pana ta ma’ika ma le, kpm n tuwa ta tsara n wauwa le. Tuwa gogo n suku vu a Masar.’ ◇

³⁵ “Musa da a ‘yuwain vi, hal a danai, ‘Ya zuwa vu woko uzapige n uza u afada a tsunu vi?’ Aya Kashilā ka suki u woko uzapige n kawauwi n ubanga u katsumate ka zuba ka ka wenikei kaci ka ne ara ne a madanga mi. ³⁶ U wutukpa le a asuvu a Masar, u yain kpm iryoci n ikunesavu a uyamba u Masar a Mala ma Shilif hal ayen a amangare a kakamba.

³⁷ “Musa na vi da u tonukoi aza a Isara’ila, ‘Kashilā ka dangasaka da ta matsumate a asuvu a ama a de tyoku u va.’ ◇ ³⁸ U bolomgbonoi ama yi a kakamba. U rongoi de kabolo n isheku i tsunu n katsumate ka zuba ka ka yanka yi kadyanshi a Masasa ma Sinai mi. Aya kpm u naka yi kadyanshi ka unaka uma a asu u Kashilā, aku u tonuko tsu.

³⁹ “Shegai isheku i tsunu a ‘yuwan yi upanaka, a ‘yuwan yi. A’ari uyan maluwa a gono a Masar. ⁴⁰ A tonukoi Haruna, ‘Yanka tsu ameli a da a ka tono n atsu. Kpaci Musa da wutai n atsu a Masar vi tsu reve ili i’ya i gitai n eyi de wa.’ ◇ ⁴¹ A’ayin a nala yi a da a yain kameli ka ka rotsoi madyondyom. A yanka yi udarakpa, a’ari uyan mazanga a adama a ili i’ya a yain n akere a le. ⁴² Adama a nala, Kashilā ka kpatalaka le kucina, u asaka le a gbashika atala, tyoku da wari ukorongi a asuvu a ifagarada i Nsumate, ‘Eda aza a Isara’ila, i kidaga mu nnama kpm i yanka mu udarakpa a a’ayin a da i rongoi a kakamba ayen amangare wa.

⁴³ Inakai asu u da a ka gbashika Meleki kameli tsupige, hal n kameli ka katala ka de Rafani.

I yain ameli a nala yi i gbashika le. Adama a nala ma tutsuku da ta de a kucina ka uyamba u Babila.’ ◇

⁴⁴ “Caupa isheku i tsunu a’ari ta n Katani ka Kavasuu ka iryoci a kakamba. A yan ta ka tyoku da Kashilā ka tonukoi Musa yain ka. ⁴⁵ An ayen ushani a wurai, aku Joshuwa tonoi n kuvon n iyamba i Awulawa, uyamba u da Kashilā ka loko le. A cangai Katani ka Kavasuf ki ubana a uyamba u savu vi. Nte kari pini hal utuwa a’ayin a Dawuda magono. ⁴⁶ Kashilā ka pana ta kayanyan ka Dawuda. Aku Dawuda folo yi u maka Kashilā ka Yakubu Kuwa ku Kashilā, ⁴⁷ shegai Solomo da mai ka.

⁴⁸ “Gba n nala, Kashilā Uza u Ucira Gba u dusuku a kuwa ka ama a mai wa. Tyoku da matsumate ma danai, an u yain kadyanshi ka Magono ma Zuba,

⁴⁹ ‘Zuba da karatsu ka tsugono tsu va, likimba kpm a asu u da a’ene a va a ka wunvuga.

Icun i kuma ku eni ka kpm ya maka mu?

Ko kpm nte a asu u uwunvuga u va?

⁵⁰ Mpa n yain ili i na yi gba n akere a va wa?’ ◇

⁵¹ ‘Eda aryagbaji, aza da bawu i’ari n upanaka kpm i ‘yuwain Kulu Keri. Eda tyoku u isheku i de u da i’ari aza da a tsu rongo kushulu n Kulu Keri kain dem. ⁵² A asuvu a ntsumate, matsumate ma eni ma isheku i de i kpa’adi uwisha? Hal gbam a wunusai aza da a danai Uza u Uwulukpi wa ta utuwa. Kpm gogo-na i neke de Kawauwi i wuna yi kpm. ⁵³ Eda i wushai Mele a akere a atsumate a zuba, shegai i kpa’adi ma utono.”

A varasai Isitifanu a wunai

⁵⁴ An azapige a aza a Yahuda a panai ili i'ya Isitifanu danai, aku a namgbai katsuma cika hal a lumai ajubu a le. ⁵⁵ Shegai Isitifanu wa ta ushadangi n Kulu Keri, u webelei zuba, aku u wenei tsupige tsu Kashila n Yesu kushani a kukere ku ulyaki ku Kashila. ⁵⁶ U danai, "Wundyai, n wene ta zuba u kukpai aku n wenei Maku ma Vuma kushani a kukere ku ulyaki ku Kashila!"

⁵⁷ Aku a salai a palai atsuvu a le, kute-kute a kana yi. ⁵⁸ A wutukpa yi a uroto u ilyuci a gita yi uvarasa n atali tsara a wuna yi.

Aza da a wenei ukuna vi a zuwusai aminya a le a kapala ka kalobo ka roku uza u kala Shawulu.†

⁵⁹ An a'ari yi uvarasa, aku u yain kvasu, u danai, "Asheku Yesu, wusha kulu ku va." ⁶⁰ Aku u kudangi u salai, "Asheku, kotsu vu kana unyushi u cingi u na a kaci ka le wa." An u danai nala, aku uma u ne u wutai.

8

1-2 Shawulu da pini kushani wa wundya kpam u wushuki n uwuna u Isitifanu. Aku ama roku aza da a ka tono Kashila a cidangu yi n a sayi cika.

Shawulu yankai Atoni mavura

A a'ayin a nala yi mavura ma pige ma rukpai a mere ma Atoni a Yesu a Urishelima, aku gba le a wacuwai a asuvu a uyamba u Yahuda n Samariya. Shegai asuki yi alya koshi a wokoi pini a Urishelima.

³ Shawulu tani u rongoi uyan Atoni yi mavura cika. U uwusai a'uwa a'uwa wa ronuso aka n a'ali, wa ukusa le a kuwa ku a'ali.

Filibu yain kubari a Samariya

⁴ Ama da a sumai a asakai Urishelima vi, a rongoi ukyawunsa n a tonusuki ama ukuna u Yesu. ⁵ Filibu* dem banai a ilyuci i pige i roku a uyamba u Samariya, wa tonusuko le ukuna u Kawauwi. ⁶ Aku ama a kyawan yi tsara a pana ili i'ya wa dana, kpaci a wene ta iryoci i'ya u yain. ⁷ U wutukpa ta ityoni i cingi a asuvu a ama ushani. An ityoni i cingi yi i wutai a asuvu a ama yi, aku i kana isali cika. U tanasai kpam aza da ili i soi ikyamba n awunu ushani. ⁸ Adama a nala ilyuci yi i shadangi n ipeli.

Simo kayain ka adabu

⁹ Vuma roku u da pini uza u kala Simo, uza da wari wa yansa adabu pini a ilyuci yi. Aza a Samariya† a yain majiyan ma ili i'ya u tsu yansa, hal u lapai makamba u danai eyi vuma u pige u da. ¹⁰ Ama a Samariya azapige na mmuku a danai, "Vuma u na uza u ucira u da, u da a ka isa, Ucira u Kashila."

¹¹ A'ayin ushani Simo wari uyansa adabu n u zuwusi le majiyan, adama a nala u wokoi uza u ucira a asuvu a ilyuci yi. ¹² Shegai an a wushuki n Kadyanshi ka Shinga ka Filibu yain a kaci ka tsugono tsu Kashila n kala ka Yesu Kawauwi, aku a lyubugu le gba le aka n a'ali. ¹³ Hal dem Simo vi n kaci ka ne u wushuki dem n kadyanshi ki. An a lyubugu yi, aku u kana utono Filibu. An u wenei tyoku da Filibu wa yansa iryoci n ikunesavu, aku u yain majiyan cika.

¹⁴ An asuki a da a'ari a Urishelima a panai a da aza a Samariya a wushuku de n kadyanshi ki, aku a sukunku le Bituru n Yahaya. ¹⁵ An a rawai, aku a yanka le kvasu tsara a wushi Kulu Keri. ¹⁶ A'ayin a nala yi a lyubugu le ta a

† 7:58 Shawulu: Kala ka vuma u na ka tuwa ta ka wokoi Bulus, kpam u woko ta Katoni ka Yesu ka maci. * 8:5 Filibu da a ka dansaka pini na vi, aya dem a ka dansaka a 6:5.

asuvu a kala ka Yesu Asheku, shegai ko uza u te u le wari u wusha Kulu Keri wa. ¹⁷ Aku Bituru n Yahaya a tafanku le akere, aku Kulu Keri ku cipa le.

¹⁸ An Simo wenei tyoku da a ka nakasa Kulu Keri a asu u utadangusu akere, aku wa ciga u naka le ikebe, ¹⁹ u danai, “Mpa dem naka numu ucun u ucira u nala vi tsara uza da baci dem n tafanki kukere u tsara Kulu Keri.”

²⁰ Shegai Bituru wushunku yi, “Kashila ka wuna vu ta n ikebe i vunu dem! Va wundya n ikebe i'ya va tsara kune ku Kashila? ²¹ Ko ili i pada vu n manyan ma na wa, kpaci katakasuvu ka vunu ka dere n Kashila wa. ²² She vu kpatala vu asaka tsicingi tsu vunu, vu foli Asheku a cimbusuka vu unyushi u cingi u ili i'ya vu fofusoi a katakasuvu ka vunu. ²³ Kpaci n wene ta vu shadangi n malyon ma cingi, kpam usiri a asuvu a unyushi u cingi.”

²⁴ Simo wushuki, “Yanka numu kavasuu, tsara ili i'ya vu danai na vi i gita na mpa wa.”

²⁵ Bituru n Yahaya a yain ku'bari ku kadyanshi ka Asheku a Samariya, an a kotsoi, aku a gonoi a Urishelima. A lyai kapala n kadyanshi ki ele n a goni a une i'ya a cinasai a ure.

Filibu n vuma u Habasha

²⁶ A'ayin a nala yi, katsumate ka zuba ka yankai Filibu kadyanshi, “'Yanga vu toni ubana a daka, vu toni ure u kakamba u da u wuta a Urishelima ubana a Gaza.” ²⁷ U kana ure, eyi a nwalu, u cinai vuma roku kazuwi ka ikebe ka uyamba u Habasha,† kpam kagbashi ka shegai wa ta n tsupige a tsugono tsu Kandakatu Magono, kpam uka da magono ma Habasha mi. A Urishelima da u banai tsara u lyai kayala. ²⁸ An wa gono a kuwa, aku u dusuki a maringongo ma adoki ma ne, u kukpai tagarada u Ishaya wa yan kaneshi.

²⁹ Aku Kulu Keri ku tonukoi Filibu, “Ra'aba evu n maringongo ma nala mi.”

³⁰ U sumai u banai asu u ne, u panaka yi wari a kaneshi u tagarada u Ishaya matsumate. U wecei vuma vi, “Vu reve ili i'ya wari a kaneshi?”

³¹ U wushunku yi, “Nte tani, she uza roku u banga mu.” Aku u tonukoi Filibu u yuwa maringongo mi u dusuku kabolo n eyi.

³² Kabon ka tagarada ka wa yan kaneshi vi ka na:

“A rono yi yavu macon† ma a ka bana ukida.

Tyoku da maku ma kondom ma tsu pada bini a ka kidasa yi baci tsileme tsu ikyamba i ne, nala dem u padai.‡

³³ A yanka yi uwono hal a kidaga yi ugana n ukuna u da bawu wari dere.

Uza wa la wa yan kpam kadyanshi ka mmuku,

na mmuku n tsikaya n ne wa.

Nte tani, kpaci a wuna yi kahu u tsara le.” ◊

³⁴ Vuma vi u tonuko yi, “N folo vu, tonuko mu kalen ka asu ki. A kaci ka yai ka matsumate mi ma yain kadyanshi ki, n kaci ka ne ka wa yan ka, ko gai uza roku u da kau?”

³⁵ Aku Filibu gitai asu u tagarada u nala vi, u yanka yi alabari a Yesu. ³⁶ Ele pini a nwalu a cinai asu u roku n mini. Pini nala, vuma vi u danai, “Mini ma na, ndya ya bishinka vu vu lyu'bugu mu?”

[³⁷ Filibu danai, “Vu wushunku baci n katakasuvu ka te, ma lyu'bugu vu ta.”

Vuma vi u wushuki. “N wushuku ta n Yesu Kawauwi, Maku ma Kashila.”]§

† 8:27 Kaletsu ka Tsiheline ka yanka ta manyan n ili i'ya i'ari n kalen ka “kagbashi ka a wutukpai asanda.” Caupa ama a tsu yawunsa ta yavu a wutukpa baci agbashi a le asanda a ka yan ta manyan ma le mai. ‡ 8:32 A asu u nala vi, ncon mi ma ta n tsileme ugadi ugadi. Uza wa fuda ta gbam wa kidasa tsa u yanka kunya bawu u kidai macon mi. ◊ 8:33 Isha. 53:7-8. § 8:37 Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Manyan ma Asuki a'ari n makpanda ma 37 wa.

³⁸ U zuwai a shamkpai maringongo ma adoki mi. Ama a re a le gba a cipai a uwai a asuvu a mini mi, aku u lyubugi yi.

³⁹ An a wutai a asuvu a mini mi, Kulu Keri ku Magono ma Zuba ku cangai Filibu. Vuma vi u doku u wene yi wa. Aku u lyai kapala na nwalu n ne ushadangi n ipeli. ⁴⁰ Filibu wenei kaci ka ne a ilyuci i Azatu. U tambai ilyuci ilyuci n u yanyi kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga ka Asheku hal u rawai a Kasariya.

9

Shawulu wokoi Katoni

¹ A'ayin a da Shawulu wari pini a uyanka Atoni a Asheku mavura cika, hal n u dani wa wuna le. Aku u banai a asu u Magono ma Adarakpi, ² u folo yi u naka yi ukanikorongi u ubana a agata a Kashila a Damasuka. Tsara u cina baci Atoni a da a wushuki n Ure u Asheku aka ko a'ali, aku u tuwa n ele usiri a Urishelima. ³ Eyi pini a nwalu, hal u yain evu n Damasuka, kute-kute u wenei katyashi ka ucira ka wutai a zuba ka wakana yi ukyawan. ⁴ Aku u rukpai a iyamba u panai kalagatsu ka danai, "Shawulu, Shawulu, ndya i zuwai va yan mu mavura?"

⁵ Shawulu wecikei, "Asheku, ada yai?"

Aku kalagatsu ki ka wushuki, "Mpa Yesu uza da vari a uyan mavura.

⁶ 'Yanga vu uwa a ilyuci yi, a ka tonuko vu ta i'ya va yan."

⁷ Aza da a ka walaka kabolo ki a fuda a dana ukuna wa, a pana ta kalagatsu ki, shegai a wene uza wa. ⁸ Aku Shawulu 'yangai, shegai an u kukpai a'eshi a ne u wene asu wa. Atoku a ne a da a kana yi kukere a banka yi pini a ilyuci i Damasuka yi. ⁹ U yan ta a'ayin a tatsu pini a Damasuka vi bawu u wenei asu, kpmam u lya ili wa, u so tani ili wa.

¹⁰ A Damasuka vi katoni ka pini uza u kala Ananiya. Asheku a isa yi a asuvu a kuwene, u danai, "Ananiya!"

Aku u wushuki, "Mpa na, Asheku."

¹¹ Asheku a tonuko yi, "'Yanga vu bana a ure u da a ka isa Ure u Karara vu wecike kuwa ku Yahuza. Uza roku da pini uza u Tarsu, uza da a ka isa Shawulu. Aya pini wa yan kavasu. ¹² N wenike yi ta gban kuwene. A asuvu a kuwene ki u wene ta vuma da a ka isa Ananiya u tafanku yi kukere a kaci tsara u wene asu."

¹³ Ananiya wushuki, "Asheku, n so ta upanasa alabari a vuma u nala vi a ili i cingi i'ya wa yansa aza a uwulukpi a vunu a Urishelima. ¹⁴ Kpmam adarakpi a pige a wushunku yi de u kana gba uza da baci dem wa isa asuvu a kala ka vunu."

¹⁵ Asheku a tonuko yi, "Avu gai wala, kpaci aya n dangasai u dansa kala ka va a asu u Awulawa, na ngono n le, kpmam n a asu u aza a Isara'ila. ¹⁶ Ma wenike yi ta tyoku da wa pana ikyamba adama a kala ka va."

¹⁷ Ananiya ba u uwai a kuwa ki. U 'yanga sai kukere u sawai Shawulu u danai, "Utoku u va, Asheku a da a suku mu; wata, Yesu uza da u wenikei kaci ka ne ara vunu a ure u da vu walai vi. Wa ciga ta vu doku vu wene asu, kpmam u shadangu vu n Kulu Keri." ¹⁸ Kute-kute aku ili i roku i rukpai a a'eshi a Shawulu yavu apici, aku u wenei asu. Pini nala, u 'yangai a lyubugu yi. ¹⁹ An u lyai ilikulya, aku ucira u ne u gonoi.

Shawulu yain kuɓari a Damasuka

Shawulu yain a'ayin pini a asuvu a Damasuka kabolo n Atoni a da a'ari pini vi. ²⁰ A barakpa wa, aku u gitai kuɓari ku kadyanshi ka Kashila a agata a Kashila n u dansi Yesu da Maku ma Kashila. ²¹ Gba aza da a panaka yi a yain

majiyani, a danai, “Vuma na vi aya u 'yangasakai Atoni n u yansaki le mavura a Urishelima vi wa? Tuwa da u tuwai tsara u kana le u sirasa u banka le a asu u adarakpi a pige wa ko?”

²² Shegai Shawulu doki ucira u kuɓari, wari a uvurusa atakasuvu a aza a Yahuda aza da a'ari a Damasuka, n u dansi Yesu da Kawauwi.

²³ An a yain a'ayin ushani, aza a Yahuda a sheshei a wuna yi. ²⁴ Shegai u panai alabari a ili i'ya a sheshei. A'ari uwundya itsutsu i ilyuci yi kaara n kayin tsara a kana yi a wuna. ²⁵ Pini nala, kayin ka pige aɓangi a ne a zuralakpa yi a ilinuku i kasaga ka ilyuci a asuvu a mabana ma pige.

Shawulu banai a Urishelima

²⁶ An Shawulu rawai a Urishelima, u cigai u ɓolomɓono kaci n Atoni yi, shegai a panai uwonvo u ne kpaci a wushuku an eyi katoni ka wa. ²⁷ Shegai Baranaba tuko yi a asu u asuki, u tonuko le tyoku da Shawulu wenei Asheku a ure n tyoku da Asheku a dansai n eyi. N tyoku da kpam u yain kuɓari ku kadyanshi ka Kashila n u dansi kala ka Asheku a Damasuka bawu uwonvo.

²⁸ Asuki yi a wushuki n Shawulu. Pini nala, u dusuki n ele a Urishelima n u tamba asu asu, n u yanyi kuɓari n kala ka Asheku bawu uwonvo. ²⁹ U dansa ta n u yanyi kananamɓani n aza a Yahuda a da a ka pana kaletsu ka Tsiheline, adama a nala, a'ari uzama ure u da a ka wuna yi. ³⁰ An atoku a ne a panai nala, aku a banka yi a Kasariya a tutsuku yi a kpatsu ubana a Tarsu ilyuci i ne.

³¹ Gba Atoni a da a'ari a uyamba u Yahuda, n u Galili, n u Samariya a tsarai ndishi n shinga. A panai uwonvo u Asheku, a yain ucira, Kulu Keri kpam kari a ugbamatangusu le hal a'ari a udoku kakuma.

Bituru tanasai Iniyasu

³² A'ayin a nala yi, Bituru kyawunsai uyamba vi gba, u ba u kondoi ama a Kashila da a'ari a ilyuci i Lida. ³³ Nte a gawunsai pini n vuma roku uza u kala Iniyasu, uza da wari nvain na mɓala n tsuwunu hal ayen kulla. ³⁴ Aku Bituru tonuko yi, “Iniyasu, Yesu Kawauwi tanasa vu de, 'yanga vu katala kajiba ka vunu.” Kute-kute u 'yangai. ³⁵ Gba aza a Lida n aza a uyamba a Sarana a wenei vuma da a tanasai vi, pini nala, a kpatalai a asu u Asheku.

Bituru 'yangasai Dokas a ukpa

³⁶ Uka roku da pini a Japa uza u kala Tabita; wata, Dokas* n Tsiheline, uka vi katoni ka. U naka ta kaci ka ne a asu u manyan ma maci n u ɓangi aza a unambi. ³⁷ A'ayin a nala yi a da u yain maɓala aku u kuwai. Pini nala, a sumba yi a vakunku yi a kunukuzuba. ³⁸ An Atoni yi a panai alabari cina Bituru pini a Lida evu n Japa, aku a suki ama a re a ba a foli yi a danai, “Tuwa gogo.”

³⁹ Bituru lazai kaɓolo n ele. An a rawai, aku a banka yi a kunukuzuba ki. Nraɓa n shamɓai evu n eyi a ka sa, kpam a ka wenishike yi ntogo n aminya a da Dokas yanka le cina eyi n uma.

⁴⁰ Bituru wutukpa le a ulanga, aku u kudangi u yain kavasu. U kpatalai a asu u kakushe ki u danai, “Tabita, 'yanga.” Aku u kukpai a'eshi, an u wenei Bituru, u 'yangai u dusuki. ⁴¹ Bituru kana yi kukere u ɓanga yi tsara u 'yanga. Aku u isaɓi Atoni yi na nraɓa mi gba, u naka le n eyi n uma.

⁴² Alabari yi a tamburai gba a uyamba u Japa, kpam ama a wushuki n Asheku. ⁴³ Bituru dusuki a Japa a'ayin ushani, a kuwa ku uza u manyan ma ikpan uza u kala Simo.

* 9:36 Kala ka Tabita n Tsi'arama, n Dokas n Tsiheline gba kalen ka le ka te, kpam ka “maren.”

10

Koniliyu isai Bituru

¹ A yan ta vuma roku a ilyuci i Kasariya uza u kala Koniliyu, katigi ka a asuvu a kaɓolo ka asoje ka a ka isa Kaɓolo ka Asoje a Italiya. ² Vuma u maci u da, u tsu rongo ta ulyasaka Kashila kayala a'ayin dem. Nala dem aza da a'ari a kuwa ku ne. U tsu nakaṣa ta aza a unambi kune, n u yansi kavasubana a asu u Kashila.

³ Kain ka te, evu n ulapa u uwule u tatsu u kaara, aku u wenei katsumate ka zuba a asuvu a kuwene ka tuwai ka tonuko yi, "Koniliyu."

⁴ Koniliyu wa wundya yi tuntu n uwonvo. U wecei katsumate ki, "Ndaya yi, Asheku?"

Aku u wushuki, "Kashila ka wushuku ta kavasubana ka va yansa ubana ara ne, kpam u reve ta n kune ku va yansaka aza a unambi." ⁵ Suku ama roku ubana a ilyuci i Japa a ba a isa vuma roku uza u kala Simo, uza da dem a tsu isa Bituru. ⁶ Aya pini wa rongo n vuma roku uza da dem a tsu isa Simo, vuma vi manyan ma ikpan ma wa yansa. Kuwa ku ne evu n kushiva da kari."

⁷ An katsumate ki ka lazai, aku Koniliyu isai agbashi a ne a re n kasoje ka roku, uza da wa tono Kashila a asuvu aza da a ka yansaka yi manyan kain dem. ⁸ Aku u tonuko le gba ili i'ya i gitai, pini nala, u suku le a Japa.

Bituru wenei kuwene

⁹ An kain ka wansai, n kaara a kaci ele a asuvu a nwalu, cina a yain evu n ilyuci yi, aku Bituru yuwa a zuba u kunu u yain kavasubana. ¹⁰ Pini nala, kambulu ka kana yi, ele pini a ufoɓuso ilikulya yi, aku u wenei kuwene.

¹¹ U wenei zuba u kukpai aku ili i roku yavu kunya ku pige ku ngan n nishi ubaraki a ka cipuka ka utuwa a iyamba. ¹² A kunya ki gba icun i nnama n da mari n a'ene a nishi na n da ma kabura na nnu n da mari pini.* ¹³ Aku u panai kalagatsubana ka danai, "Bituru, 'yanga vu kida vu takuma."

¹⁴ Shegai Bituru wushuki, "A'a, Magono ma Zuba, kotsu n takuma ili i'ya bawu a wulukpei ko kpam i'ya i'ari n icadi i'ya Mele ma tsunu ma bishinka tsu utakuma wa."

¹⁵ Aku u doki u panai kalagatsubana ki upana u ire, "Kotsu vu isa ili i'ya Kashila ka wulukpei, ili i'ya bawu i'ari uwulukpi wa."

¹⁶ An ukuna u nala u gitai hal kutatsubana, kute-kute aku a bidyai kunya ki ugono a zuba.

¹⁷ Bituru pini a kadambula ka kalen ka kuwene ku nala ki, aku ama da Koniliyu suki vi a rawai a utsutsu, cina a wecike de kuwa ku Simo ki. ¹⁸ A danai, "Azakuwa," aku a wecikei ko nte Simo uza da a ka isa Bituru vi wari pini.

¹⁹ Eyi pini a uyawunsa a kaci ka kuwene ka u wenei vi, aku Kulu Keri ku tonuko yi, "Ama a tatsu da la a ka bolo vu. ²⁰ Cipa vu tono le. Kotsu vu yain malaɓa wa, kpaci mpa n suku le."

²¹ Bituru cipai u cinai ama yi, u danai, "Mpa ya bolo. Ndaya ya boluko mu n i'ya?"

²² A danai, "Katigi ka aza a Roma, uza u kala Koniliyu aya u suku tsu. Vuma maci u da, uza da u tsu rongo a ulyaka Kashila kayala, uza da kpam gba aza a Yahuda a ka naka karinga. Katsumate ka zuba ka kari uwulukpi ka ka tonuko yi u isa vu vu bana ara ne tsara u pana i'ya va dana." ²³ Pini nala, Bituru uwai n ele a asuvu a kuwa, u naka le asu u da a ka wansa.

* **10:12** A asuvu a kunya ki nnama n roku n da pini n da aza a Yahuda a tsu takuma kpam na n da bawu a tsu takuma adama a Mele.

Bituru banai a kuwa ku Koniliyu

An kain ka wansai, Bituru, kaḅolo n Atoni a roku aza a Japa, a wutaɪ a lazai kaḅolo n aza ḁa Koniliyu suki vi. ²⁴ An kain ka doki ka wansai, aku a uwai a Kasariya. Alya Koniliyu wari a uvana hal gbam u libanai amaci a ne n aje a ne. ²⁵ Bituru n u uwi a kuwa ki, aku Koniliyu ryabusa yi, u rukpai a kapala ka ne u lyaka yi kayala. ²⁶ Aku Bituru 'yangasa yi u tonuko yi, "‘Yanga, mpa dem vuma ḁa.’" ²⁷ An Bituru wari kadyanshi n eyi, aku u uwai u cinai kakuma ka ama ushani.

²⁸ U tonuko le, "Eda n kaci ka ḁe i reve ta u gan uza u Yahuda u gawan kaci ko kpm u ba u kondo Kawulawa wa. Shegai Kashila ka wenike mu ta u da, kotsu n isa uza roku uza u ashinda wa. ²⁹ Adama a nala, an i isa mu n 'yuwan utuwā wa. Gogo-na ma ciga n pana ili i'ya ya isaka mu vi."

³⁰ Koniliyu wushuki, "A'ayin a nishi a ḁa a wurai dere n gogo-na naha, a ulapa u uwule u tatsu u kaara an mari a uyan kavasuu, aku vuma roku u tuwa mu n aminya a eri a ulada u shamgbai a kapala ka va. ³¹ U danai, 'Koniliyu, a wushuku ḁe kavasuu ka vunu, kpm kune ku va neshe aza a unambi yi ku woko ḁe ili i uciḁusa a asu u Kashila. ³² Adama a nala she vu suku a ubana a Japa a ba a isa Simo uza ḁa a ka isa Bituru. Aya pini u cipai a kuwa ku Simo uza u manyan ma ikpan, uza ḁa wa rongo evu n kushiva.' ³³ Da i zuwai n suki ama n maloko a isa vu vi, kpm u gan ta an vu tuwai. Gogo-na atsa na gbā tsunu tsu ḅolomgbonoi a asu u te tsara tsu pana ili i'ya Asheku a tonuko vu vu tonuko tsu."

Bituru dansai a kuwa ku Koniliyu

³⁴ Pini nala, Bituru gitai kadyanshi, "Mayun ḁa, n reve ta Kashila kari n kudyangi wa. ³⁵ Shegai u wushi gbā ama ḁa a ka pana yi uwonvo, n a yanyi ili i'ya wa ciga, a asuvu a kaletsu dem. ³⁶ I reve ta n akani a ḁa Kashila ka sukunki aza a Isara'ila, n a tonusuki le alabari a kayanyan ka ndishi n shinga a asu u Yesu Kawauwi. Aya kpm Asheku a ama gbā. ³⁷ I reve ta n ili i'ya i gitai a uyamba u Yahuda, an Yahaya danai a lyubugu ko ya wa. Kpm a Galili ḁa ukuna u na vi u gitai. ³⁸ I reve ta Kashila ka ka nakai Yesu uza u Nazara tsupige, Kulu Keri ka ta n eyi, kpm wa ta n ucira cika. U tamba ta n u yansi ukuna u shinga, n u tanasi aza ḁa Kalapansi ka 'yanki, kpaci Kashila ka ta n eyi.

³⁹ "Atsa tsu wenei ukuna u ḁa u gitai n eyi a uyamba u Yahuda, n Urishe-lima. Alya a wuna yi a mawandambani. ⁴⁰ Shegai Kashila ka 'yangasa yi a kain ka tatsu, kpm u zuwa yi u wenike kaci ka ne a asu u ama. ⁴¹ U wenike kaci ka ne a asu u ama gbā wa, shegai ara tsunu; wata, atsu aza ḁa Kashila ka dangasai caupa, tsara tsu woko aza ḁa a wenei ukuna vi. Atsa aza ḁa tsu lyai kpm tsu soi kaḅolo n eyi an u 'yangai a ukpa. ⁴² Kpm u tonuko tsu tsu yanka ama kubari, tsu tonuko le Yesu ḁa Kashila ka dangasai u yanka aza uma n akushe afada. ⁴³ Gbā ntsumate n yan ta kadyanshi ka ne a danai, 'Gbā uza ḁa baci u wushuki n kala ka ne, a ka cimbusuka yi ta unyushi u cingi u ne.'"

Awulawa a tsarai Kulu Keri

⁴⁴ Bituru pini a kadyanshi ki, aku Kulu Keri ku cipai a kaci ka aza ḁa a ka panaḁa yi vi. ⁴⁵ Aku aza a Yahuda a ḁa a'ari Atoni a asuvu a aza ḁa a tuwai n Bituru vi, a yain majiyan an a wenei dem Awulawa a wushai kune ku Kulu Keri ki. ⁴⁶ Kpaci a panaḁa le ta a ka dansa n aletsu a roku, n a cikpali Kashila.

Pini nala, Bituru danai, ⁴⁷ "Awulawa a na yi dem a wusha ta Kulu Keri tyoku ḁa atsu tsu wushai. Uza wa la wa bishinka a lyubugu le wa." ⁴⁸ Aku

u zuwai a lyuḅugu le a asuvu a kala ka Yesu Kawauwi. Pini nala, a folo yi u doku u yain a'ayin n ele.

11

Bituru gonoi a Urishelima

¹ Asuki yi n Atoni a ḁa a'ari a Yahuda a panai alabari a ḁa Awulawa a wushai kadyanshi ka Kashilā. ² Shegai an Bituru gonoi a Urishelima, aku Atoni a roku aza ḁa a'ari aza a Yahuda a yanka yi kushulu. ³ A danai, “Nɔya i zuwai vu banai a asu u Awulawa, hal vu lyai kaḅolo n ele?”

⁴ Aku Bituru tonuko le ili i'ya i gitai. ⁵ U danai, “Kain ka te a Japa, tyoku ḁa mari a kavasu aku n wenei kuwene. N wenei ili i roku yavu kunya ku pige ku ngan n nishi ubarāḁpi a ka cipuka ka utuwā a iyamba, hal ku rawai evu nā mpa. ⁶ An n weḁelei kunya ki mai n wenei gbā icun i nnama n kenu, nā nnama n mete, n ili i nkāburu, nā nnu. ⁷ Aku n panai kalagatsi ka danai, ‘Bituru, 'yanga vu kiḁa vu takuma.’

⁸ “Pini nala, n wushuki, ‘Ko kenu, Magono ma Zuba, ili i'ya bawu i'ari uwulukpi, ko i icadi i'ya Mele ma tsunu ma bishinka tsu utakuma kotsu i uwa a una u vā wa.’

⁹ “Shegai kalagatsi ka ka wutai a zuba vi ka doki ka danai ukuna u ire, ‘Kotsu vu isa ili i'ya Kashilā ka wulukpei, ili i'ya bawu i'ari uwulukpi wa.’

¹⁰ Kutatsu ka a yain nala kahu a canga ili yi ubana a zuba.

¹¹ “Derere u ukuna vi u ḁa ama a tatsu a ḁa a suki a Kasariya a rawai a kuwa ka mari vi. ¹² Aku Kulu Keri ku tonuko mu n toni le kpm n dambula an a wokoi Awulawa wa. Atoku a vā ama a teli a na yi alya a soku mu, hal tsu uwai a kuwa ku uza ḁa u suku le vi. ¹³ U tonuko tsu kpm tyoku ḁa u wenei katsumate ka zuba ka shamgbai a kuwa ku ne ka tonuko yi, ‘Suku a ba a isa Simo uza ḁa a ka isa Bituru a Japa. ¹⁴ Aya wa tonuko vu tyoku ḁa avu n kuwa ku vunu gbā ya tsara iwauwi.’

¹⁵ “Kadyanshi ka n gitai le uyanka, aku Kulu Keri ku cipai ara le dere tyoku ḁa ku cipa tsu a kagita. ¹⁶ Pini nala, aku n ciḁai an kadyanshi ka Kashilā ka danai, ‘Yahaya gai n mini ma u lyuḅugusi, shegai eḁa Kashilā ka lyuḅugu ḁa tā n Kulu Keri.’ ¹⁷ An u wokoi Kashilā ka yanka le kune derere tyoku ḁa u yanka tsu a'ayin a ḁa tsu wushuki n Yesu Asheku Kawauwi, ya mpa n bishinka Kashilā?”

¹⁸ An a panai nala aku a nambai ili i'ya a ka dana, pini nala, a kanai ucikpala Kashilā a danai, “Gogo-na dem Kashilā ka wushuku ḁe Awulawa a kpatala utuwā ara ne, kpm u ne le ḁe uma.”

Atoni a Antakiya

¹⁹ An Isitifanu kuwai, aku a gitai uyan Atoni yi mavura, hal a wacuwai ubana a mḁari. A rawa tā a Finisiya n Sayipuru n Antakiya u Suriya. A yain kuḁari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kashilā, shegai aza a Yahuda a ḁa a yankai kuḁari ki koshi. ²⁰ Asuvu a Atoni a ḁa a wacuwai vi aza roku a wutai a Sayipuru n Sirani a banai a Antakiya, a kanai uyanka Awulawa Kadyanshi ka Shinga ka Yesu Asheku. ²¹ Ucira u Asheku wā tā kaḅolo n ele, hal ama ushani a wushuki a kpatalai asu u Asheku.

²² An Atoni a ḁa a'ari a Urishelima a panai ili i'ya i gitai a Antakiya, a suki Baranaba ubana ḁe. ²³⁻²⁴ Vuma u maci ḁa uza ḁa wari ushadangi n Kulu Keri kpm u pityanangi. An u rawai u wenei ukuna u shinga u ḁa Kashilā ka yanka le, u yain ipeli cika. Aku u rono le atsuvu a pityanangu n Asheku n katakasuvu ka le ubana. Ama ushani a doku tā a kpatalai ubana a asu u Asheku.

²⁵ Pini nala, Baranaba banai a Tarsu uzama Shawulu. ²⁶ An u wene yi, aku u tuko yi a Antakiya. Ama a re a le gb̄a a shamgbai pini n Atoni yi hal kayen ka te dere, n a wenshiki kakuma ka ama. A Antakiya da a gitai u'isa atoni a Yesu n kala ka Aza a Kirisiti.†

²⁷ A'ayin a na yi a da nsumate n roku n wutai a Urishelima a banai a Antakiya. ²⁸ Uza u te a asuvu a le uza u kala Agaba u 'yangai u yain kadyanshi n ucira u Kulu Keri u danai, "A ka tuwa ta a yain kambulu ka pige a likimba gb̄a." (A'ayin a da Kaladiyu wa Iya tsugono tsu Roma da udani u na vi u shadangi.) ²⁹ A'ayin a nala yi, Atoni a sukunku ta atoku a le a da a'ari a Yahuda kune. Ya dem suki utyoku u ucira u ne. ³⁰ Nala a yain a sukunki nkoshi ma atoni a Yahuda kune a akere a Baranaba n Shawulu.

12

Bituru a kuwa ku a'ali

¹ A'ayin a nala yi a da Hiridu Agaripa magono n gitai uforo ama a Kashila. ² Hal gb̄am u zuwai a kapamgbanai kaci ka Yakubu utoku u Yahaya n burundu. ³ An u wenei aza a Yahuda a panai kayanyan ka ili i'ya u yain, aku u kana dem Bituru. A'ayin a Ulya u Ilikulya i'ya i Nambai Yisti† da ukuna vi u gitai. ⁴ An u kana yi, aku u gidaku yi a kuwa ku a'ali. U nakangu yi a akere a asoje a nishi a nishi hal asu kunishi a wundi yi, tsara a kotso baci Abiki yi, u tuko yi a kapala ka ama u yanka yi afada. ⁵ A'ayin a da Bituru wari pini a kuwa ku a'ali ki, aku ama a Kashila a'ari uyan kavasus adama a ne.

Katsumate ka zuba ka wauwai Bituru

⁶ N kayin ka Hiridu wa yawunsa kain ka wansa baci u wutukpa yi tsara u yanka yi afada yi, Bituru wari alavu a mere ma asoje a re usiri n ikani i re. Kpam asoje a re aza da a ka wundya kuwa ki kushani a utsutsu. ⁷ Kute-kute aku katsumate ka zuba ka Magono ma Zuba ka wenikei kaci ka ne ara ne, aku katyashi ka wakanai kunu ki. Aku katsumate ki ka sawai Bituru a ikengi u 'yangasa yi u danai, "Yanga gogo!" Pini nala, ikani yi i saruwai.

⁸ Katsumate ki ka tonuko yi, "Uka matogo n akpata a vunu." Aku u yain nala. U tonuko yi kpam, "Wambana kunya ku vunu, vu tonon mu."

⁹ Aku u wutai u tonon yi, kpam u reve an ili i'ya katsumate ki ka yan vi mayun da wa, eyi n u dani kuwene ka a ka wenike yi. ¹⁰ An a wurai asoje a da a ka wundya kuwa ki aza a kagita n aza a ire, aku a rawai a utsutsu u urim, utsutsu u uwa a ilyuci yi. Aku utsutsu vi u giduwai n kaci ka ne, aku a wutai. An a rawai a nsandu ma ure, kute-kute katsumate ki ka asaka yi.

Bituru gonoi asu u aza a ne

¹¹ Pini nala, ugboji u Bituru u gonon yi, u danai, "Gogo-na n reve ta Magono ma Zuba ma ma suki katsumate ka zuba ka ne tsara u wauwa mu a kukere ku Hiridu, n ukuna u cingi u da aza a Yahuda a fobusoi a kaci ka va."

¹² An u revei nala, aku u banai a kuwa ku Meri mma u Yahaya uza da kpam dem a ka isa Marku, a asu u da ama ushani a bolomgbonoi a'ari uyan kavasus.

¹³ An u kudai utsutsu u danai aza a kuwa, aku kagbashi ka kari makere uza u kala Ruda tuwai tsara u wene ko yayi. ¹⁴ An u revei kalagatsus ka Bituru ka, u giduwa kpam utsutsu vi wa adama a mazanga, aku u gonoi a asuvu a kuwa n ilyadi, u danai, "Bituru da pini kushani a utsutsu u kuwa."

¹⁵ A danai, "Ijan i'ya vu?" Eyi tani u matsai n u dansi aya. Aku a danai, "Yan maken wa, katsumate ka ne ka!"*

* **12:15** A a'ayin a nala yi, ama roku a bidya ta Kashila ka tsu suku ta atsumate a ne a kirana n vumadem, kpam katsumate ki ka tsu tuwa ta a asu u vumav vi yavu vumav da.

¹⁶ Bituru gai lyai kapala n ukufusa utsutsu vi, aku a giduwai a wene yi, a yain majiyan cika. ¹⁷ U yanka le iryoci n kukere u da a pada bini. U tonuko le tyoku da Magono ma Zuba ma wutukpa yi a kuwa ku a'ali. U doki u tonuko le, "Tonukoi Yakubu n Atoni a da a buwai ukuna vi." Aku u 'yangai u banai a asu u roku.

¹⁸ An kain ka wansai, ugirowa u kenu u da asoje yi a giruwai wa, adama a ili i'ya i gitai n Bituru. ¹⁹ An Hiridu zama yi bawu u wene yi. Aku u wecisei asoje a da a ka wundya yi vi. Pini nala, u zuwai a wuna le.

Ukpa u Hiridu

An nala u wurai, Hiridu 'yangai a Yahuda ubana a Kasariya u yain a'ayin de. ²⁰ A'ayin a nala yi, Hiridu wa ta n upan u ama a Taya n Sida. Shegai an a ka ciga ilikulya a asu u tsugono tsu Hiridu, aku a tuwai ara ne n katakasuvu ka te. A boloi u bolomgbono u kaci u Bilasutu kagbashi ka ka kirana n kunu ku magono, a zamai ndishi n shinga.

²¹ Kain ka te an a fobusoi, aku Hiridu ukai aminya a tsugono u dusuki a karatsu ka tsugono, u yanka le kadyanshi. ²² An kakuma ka ama ki ka panai, aku a 'yangasai alagatsu a le a danai, "Kalagatsu ka kashila ka roku ka na vi, ka vuma ka wa." ²³ Kute-kute, aku katsumate ka zuba ka Magono ma Zuba ka gbasha yi, kpaci u bidiga ta kaci ka ne tsupige aku u 'yuwain unaka Kashila tsupige. Pini nala, azon a katsuma a gitai yi utakuma hal u kuwai.

Atoni a doki ushani

²⁴ Kadyanshi ka Kashila kpam kari a ulya kapala n ka tamburi.

²⁵ An Baranaba n Shawulu a kotsoi manyan ma a naka le a Urishelima, aku a gono i a Antakiya ka bolon n Yahaya Marku.

13

A suki Baranaba n Shawulu

¹ A asuvu a Atoni a da a'ari a Antakiya vi, ntsumate n da pini hal n awenishiki; wata, Baranaba, n Saminu uza da a ka isa "Uza u Dan," n Lusiya uza da u wutai a Sirani, n Manayan, uza da u gbonguroi ka bolon n Hiridu Antiba, n Shawulu. ² Kain ka te, tyoku da ama a na a'ari ulyaka Magono ma Zuba kayala n a yani kakuli, Kulu Keri ku danai, "Takpa numu Baranaba n Shawulu adama a manyan ma n isa le n ma."

³ An a doki a yain kakuli n kavasuu, aku a ta'fanki Baranaba n Shawulu akere a tutsuku le a kana ure.

Baranaba n Shawulu a banai a Sayipuru

⁴ An Kulu Keri ku suki Baranaba n Shawulu a banai a Salusiya, a uwai a kpatsu ubana a uyamba u mere ma mini u Sayipuru. ⁵ An a rawai a ilyuci i Salami, a yain ku'ari ku kadyanshi ka Kashila a agata a Kashila a aza a Yahuda. Yahaya Marku dem bana ta ka bolon n ele wa banga le.

⁶ An a kyawunsai uyamba vi gba hal ubana a ilyuci i Pafasu. Aku a gawunsai n uza u Yahuda u roku uza u adabu uza u kala Bara-Yesu. Eyi matsumate ma ka ban ma, ⁷ uza da wari ka bolon n gomuna Sarajiya Bulus. Gomuna vi vuma da uza u ugboji. U libana le a bana ara ne, kpaci wa ciga ta u pana kadyanshi ka Kashila.

⁸ Shegai Alimasu uza u adabu vi u bolomgbono kaci n ele wa. (Alimasu da a ka isa Bara-Yesu vi n Tsihelina.) Wa ciga a kpatala ugboji u gomuna vi tsara u pityanangu wa.

⁹ Shegai Shawulu, uza da a ka isa Bulus, ushadangi n Kulu Keri aku ku tonoi n eyi, u wundyanai Alimasu, u danai, ¹⁰ "Avu maku ma Kalapansi uza

u tsilala n i'ya i'ari i maci! Vu shadangu ta n tsukunu n ulapanasa. Va asaka unangasa ire i shinga i Magono ma Zuba wa? ¹¹ Gogo-na asuvu a upan u Kashila a ka rukpa ta a kaci ka vunu, va rumbana ta, ubana a'ayin kenu va wene asu wa.”

Kute-kute karimbi ka kimba yi a'eshi, aku u kana upapa wa bolo uza da wa kana yi kukere. ¹² An gomuna wenei ili i'ya i gitai, aku u wushuki, u yain majiyan ma uwenishike u Asheku.

Bulus n Baranaba a Antakiya u Bisidiya

¹³ Bulus n atoku a nwalu a ne a asakai ilyuci i Pafasu a uwai a kpatsu ubana a uyamba u Bamafliya. An a rawai a ilyuci i Paraga, a wutai a kpatsu ki, aku Yahaya Marku asaka le u gonoi a Urishelima. ¹⁴ Shegai Bulus n Baranaba a 'yangai a Paraga a lyai kapala a banai a Antakiya* u uyamba u Bisidiya.

Kain ka Ashibi a uwai a kagata ka Kashila a dusuki. ¹⁵ An a yain kaneshi a itagarada i Mele ma Musa n i Nsumate, aku azapige a kagata ka Kashila a suki a tonuko le, “Atoku, i'a baci n kadyanshi ka kufari ku ya doku ama, she i yain.”

¹⁶ Bulus 'yangai u yanka le iryoci n kukere a pada bini, u danai, “Aza a Isara'ila n Awulawa a da a ka lyaka Kashila kayala, pana ka numu! ¹⁷ Kashila ka aza a Isara'ila ka dangasai isheku i tsunu, u zuwai a yain kakuma a'ayin a da a rongoi a uyamba u Masar. N ucira u pige u ne u da u wutukpa le pini a uyamba vi. ¹⁸ U kawunki n ele hal ayen amangare a kakamba.† ¹⁹ U wusai uyamba u aletsu a shindere a Ka'ana, aku u nakai u da ama a ne u wokoi agadu a le. ²⁰ Nala gitai ta a asuvu a ayen amangatawanishi n amangarenkupa (450).

“U naka le aza a afada, kpm a rongoi pini hal ubana a'ayin a Sama'ila† matsumate. ²¹ Shegai aza a Isara'ila a zamai a naka le magono, aku Kashila ka naka le Shawulu maku ma Kishu uza u kagali ka Bayami† u lyai tsugono. ²² An Kashila ka takpa yi tsugono, u zuwai Dawuda. Kashila ka yain kadyanshi a kaci ka Dawuda, u danai, ‘N tsa de Dawuda maku ma Yese, vuma da uza da u tsu zuwa katakasuvu ka va ka rongo n ipeli, kpaci wa yan ta gba ili i'ya ma ciga yi u yain.’

²³ “Kashila ka yain kazuwamgbani a asuvu a kagali ka vuma nala vi u zuwai Kawauwi ka aza a Isara'ila ka wuta pini. Kpm Yesu da. ²⁴ Shegai kahu Yesu tuwa, Yahaya rongo ta utonusuko ama a kpatala a lyubugu le. ◊ ²⁵ An Yahaya yain evu n ukotso manyan ma ne, u wecikei, ‘Ya wundya mpa Kawauwi ki? Mpa Kawauwi ki wa. Kawauwi ki ka ta a utuwa, mpa n ratsa gbam ma surukpa isirikatsu i akpata a ne wa.’ ◊

²⁶ Ama a va, eda aza da i'ari a kagali ka Ibrahi, n ada Awulawa a da a ka naka Kashila karinga, panai na! A tsa Kashila ka sukunki akani a iwauwi yi. ²⁷ Azapige a aza a Urishelima n ama a le a reve an Yesu da Kawauwi ka mayun ki wa. A reve dem an aya nsumate n korongi a kaci ka ne n kpm a tsu yansa kaneshi Ashibi dem vi wa. Shegai kadyanshi ka a yain a kaci ka ne ka shadangu ta an a kidaga yi ugana u ukpa. ²⁸⁻²⁹ A yan ta dere ili i'ya tagarada u Kashila u danai. Ko an u wokoi a tsara unyushi u da a ka wuna yi wa, gba n nala a tonukoi Bilatu Gomuna u wandamgbana yi.

* **13:14** Ilyuci i re i'ya pini i'ya a ka isa Antakiya. I naha yi a kaon ka Bisidiya ka i'ari, i ire yi kpm a kaon ka Suriya ka i'ari a asu u da Baranaba n Shawulu a'ari a ka rongo. Asuki 11:19-13:1. † **13:18** Ure u roku u da a ka fuda a ka reve udani u Tsheline pini na u da “Kashila ka kirana ta n ele hal ayen amangare a kakamba.” ◊ **13:24** Mak. 1:4; Luk. 3:3. ◊ **13:25** Mak. 1:7; Luk. 3:16.

“An u kuwaj, aku a cipuka yi a mawandambani mi a uka yi a kasaun. ³⁰ Shegai Kashila ka 'yangasa yi ta a ukpa! ³¹ A'ayin a nala yi, u wenishike ta kaci ka ne a asu u atoni a ne aza da a yansai nwalu kabolo a Galili hal ubana a Urishelima. Gogo-na alya a ka tonusuko ama a tsunu ukuna u ne.

³²⁻³³ “Kpam atsa na tsu tuko da Kadyanshi ka Shinga: ili i'ya Kashila ka yain kazuwambani wa yanka akaya a tsunu i'ya gai la vi. Gogo-na u yanka tsu ta i'ya atsu aza da tsari mmuku n tsikaya n ne a'ayin a da u 'yangasai Yesu a ukpa. A korongu ta ukuna u na vi a tagarada u Ishipa u ire:

“Ada Maku ma va,
ara n woko ta Tata u vunu.” ◇

³⁴ “Kashila ka 'yangasa ta Yesu a ukpa kpam wa asaka ikyamba i ne i shama wa, dere tyoku da u danai:

‘Ma zuwuka vu ta una u shinga u uwulukpi u da n da ma zuwuka Dawuda.’
◇

³⁵ “A korongu ta a Ushipa u roku:

‘Va asaka Uza u Uwulukpi u vunu u shama wa.’ ◇

³⁶ “A'ayin a da Dawuda wari n uma, u pana ka ta Kashila. An u tuwa u kuwaj, aku a cidangu yi a asu u asaun a akaya a ne, ikyamba i ne kpam i shamai. ³⁷ Shegai Kashila ka 'yangasa ta Yesu a ukpa kpam ikyamba i ne i shama wa.

³⁸⁻³⁹ “Ama a va, zuwai atsu mai a ili i'ya tsa tono: adama a ili i'ya Yesu yain, i'ya i zuwai tsu tsarai ucimbusa u unyushi u cingi gogo-na. Mele ma Musa ma fuda ma gonuko da i woko dere wa. Shegai adama a Yesu, uza da baci dem u wushuki wa woko ta dere. ⁴⁰ Kiranai, kawa ili i'ya ntsumate n korongi ya gita ta n ada. A dana ta:

⁴¹ “Panai na, aza a majari, i shadangi n majiyan i kuwa!

Kpaci ma yan ta manyan ma roku a a'ayin a de,

manyan ma ya kpa da uwushuku n ma,

ko uza roku u tonuko da baci tani.” ◇

⁴²⁻⁴³ Wuta da Bulus n Baranaba a ka wuta a kagata ka Kashila ki, aku aza a Yahuda n Awulawa ushani aza da a ka iyaka Kashila kayala a tono le. Pini nala, Bulus n Baranaba a'ari le ugbamatangusu asuvu a lyai kelime n wushukusu n ukuna u shinga u Kashila. Aku ama yi a folo le a doku a yain kadyanshi a kaci ka ili i na yi n Ashibi a da a ka tuwa.

Aza a Yahuda a yuwain Kadyanshi ka Shinga

⁴⁴ An Ashibi a kyawain, ama a ilyuci yi ushani a tuwa ta a pana kadyanshi ka Kashila. ⁴⁵ An aza a Yahuda a wenei kakuma ka ama ki, a yan ta malyon cika. A wishai Bulus kpam a 'yuwain ili i'ya u danai.

⁴⁶ Aku Bulus n Baranaba a dansai karara bawu uwonvo, a danai, “E da kanai tsu gita uyanka kubari ku kadyanshi ka Kashila, shegai i 'yuwain ka uwusha. Nala u wenike ta an bawu i ratsai i wushi uma u da bawu wari n utyoku. Adama a nala, tsa asaka da ta aku tsu bana a asu u Awulawa. ⁴⁷ Ili i'ya Kashila ka tonuko tsu tsu yain i'ya na:

‘N zuwa ta vu woko katyashi a asu u Awulawa,

tsara vu tuko iwauwi

hal ubana likimba gba.’ ◇

⁴⁸ An Awulawa a panai nala, a pana ta kayanyan aku a cikpalai kadyanshi ka Asheku. Aza da a dangasai adama a uma u da bawu wari n utyoku a wushuku ta n Asheku.

⁴⁹ Pini nala, kadyanshi ka Asheku ka tamburai ko nte wa a u6ongu vi. ⁵⁰ Aku aza a Yahuda a banai a asu u azapige a roku a ilyuci yi n aka a ɗa a ka naƙa tsupige. A zuwa le a 'yuwain Bulus n Baranaba, aku a gita le mavura hal a loko le a ka6on ka uyamba ki. ⁵¹ Aku Bulus n Baranaba a kapatsai kabuta ka a'ene a le adama u woko iryoci a kaci ka aza a ilyuci yi, pini nala, a laza ubana a ilyuci i Ikaniya. ⁵² Shegai atoni a Antakiya yi a woko ta n mazanga kpm ushadangi n Kulu Keri.

14

Bulus n Baranaba a Ikaniya

¹ An Bulus n Baranaba a rawai a Ikaniya, a uwai a kagata ka Kashila ka aza a Yahuda tyoku ɗa a yain ku6ari a Antakiya. Ama ushani aza a Yahuda n Awulawa a wushuku ta n kadyanshi ka Kashila. ² Shegai aza a Yahuda a ɗa a kpaɗai uwushuku n kadyanshi ki, a vurusai a'ene a Awulawa a ɗa bawu kotsu a wushuki, a nangasai ndishi n le n ama a Kashila yi. ³ Gba n nala, asuki yi a 6arakpai pini n ele cika, n a yanyi ku6ari ku kadyanshi ka ukuna u shinga u Asheku bawu uwonvo. Kpm u naƙa le ucira u uyan iryoci n ikunesavu. ⁴ Ama a ilyuci yi a pecei kure, aza roku a ka tono aza a Yahuda, aza roku kpm a ka tono asuki.

⁵ Aku Awulawa a roku n aza a Yahuda n azapige a le a 6olomgbonoi kaci tsara a yain asuki yi mavura, kpm a varasa le n atali a wuna. ⁶ An asuki yi a revei ukuna u ɗa wari a nwalu, aku a sumai ubana a uyamba u Likiya; wata, ilyuci i Lisitira n Daraba n une i'ya i kyawan le. ⁷ Nte a lyai pini kapala n uyan ku6ari ku Kadyanshi ka Shinga.

Bulus n Baranaba a Lisitira n Daraba

⁸ A Lisitira vi, Bulus n Baranaba a cinai vuma roku uza ɗa a matsai kawunu, uza ɗa tun a matsa yi u wala wa. ⁹ Wari a upana ku6ari ku Bulus wari uyan, pini nala, Bulus wenei vuma vi wa ta n upityanangu u ɗa u rawai a tanasa yi. ¹⁰ Aku u danai, "Yanga vu shamga n a'ene a vunu." Kute-kute vuma vi u 'yanga i gitai nwalu.

¹¹ An kakuma ka wenei ili i'ya Bulus yain, aku a 'yangaasai alagatsu n kaletsu ka aza a Likiya, a danai, "Ama a na yi ashila a roku a ɗa a cipa tsu n iryoci i ama!" ¹² Aku a naƙai Baranaba kala Zafosa,* Bulus kpm Hamisa kpaci aya kayain ka kadyanshi. ¹³ Pini nala, kaɗaraki ka katani ka Zafosa kameli ka kari a uroto u ilyuci vi u kalai anaka n apalu u tukoi a ɗa a utsutsu u ilyuci vi, tsara eyi n ama a ne a yanka asuki yi uɗaraka.

¹⁴ Shegai an asuki yi a panai nala, aku a karasai aminya a le adama a unamgbukatsuma, a uwai a asuvu a kakuma ka ama ki n ilyadi n a dansi, ¹⁵ "Atoku a tsunu, ndya i zuwai ya yan naha? Atsu dem ama ɗa tyoku u ɗe. Kadyanshi ka Shinga ka tsu tuko ɗa tsara i kpatala i asaka ili i gbani i nala yi i gono a asu u Kashila Uza u Uma, uza ɗa u yain zuba n likimba n kushiva n gba ili i'ya i'ari pini a asuvu a le. ¹⁶ Caupa u asaka ta gba ama a likimba a yain ili i'ya i luwa le. ¹⁷ Shegai u tsu wenike ta kaci ka ne a asu u ili i shinga i'ya u tsu yansa. Kashila ka tsu suku ta mini ma zuba, tsara iceshi i ɗe i yain. U naƙa ɗa kpm ilikulya kpm u zuwa ɗa ipeli." ¹⁸ Gba n kadyanshi ka a yanka le vi, she na a matsai aku a fudai a bishinka le uɗaraka vi adama a le.

¹⁹ Shegai aza a Yahuda a roku a wutai a uyamba u Antakiya n Ikaniya a leshei ama yi a varasai Bulus a rono yi ubana a uroto u ilyuci, n a dani u

* **14:12** Zafosa kameli ka pige ka aza a Helene ka, Hamisa kameli aya matsumate ma ne.

kuwa de. ²⁰ An Atoni a tuwai a kyawan yi, aku u 'yangai u gonoi pini a ilyuci yi. An kain ka wansai aku a lazai ubana a Daraba kabolo n Baranaba.

Bulus n Baranaba a gonoi a Antakiya

²¹ An Bulus n Baranaba a yain kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga a Daraba, a tsara ta Atoni ushani. Pini nala, a gonoi a Lisitira n Ikaniya n Antakiya u Bisidiya. ²² A gbamatangusu ta atakasuvu a ama a Kashila n a bara le a shamka upityanangu u le mai, n a dansi, "She tsu pana ikyamba aku tsu tsara u'wa a tsugono tsu Kashila."

²³ Bulus n Baranaba a yain kavasu n kakuli, aku a dangasakai kuwa ku Atoni dem nkoshi. A naka le a asu u Asheku uza da nkoshi mi n wushuki n eyi. ²⁴ An a tonoi a Bisidiya aku a rawai a Bamafiliya. ²⁵ An a yain kuɓari a Paraga, aku a lazai ubana a Ataliya. ²⁶ Pini nala, a uwai a kpatsu a banai a Antakiya, a asu u da caupa a yanka le kavasu tsara Kashila ka kirana n ele a asuvu a manyan ma a kotsoi vi.

²⁷ N urawa u le, aku a bolomgonoi ama a Kashila a asu u te a tonuko le ili i'ya Kashila ka yain adama a le, n tyoku da kpam u kukpunkai Awulawa ure u upityanangu. ²⁸ Aku a barakpai pini n ama a Kashila.

15

Asheshi a Atoni a Urishelima

¹ An Bulus n Baranaba a'ari a Antakiya u Suriya, aku ama roku a wutai a Yahuda a tuwai a Antakiya a ka wenishike Atoni. Aku a ka dansa, "A kida da baci acombi tyoku da Mele ma Musa ma danai wa, ya tsara iwauwi wa."

² Pini nala, Bulus n Baranaba a yain kananamgbani n ele cika, adama a kadyanshi ka nala ki. Aku Atoni a zuwai Bulus n Baranaba n Atoni a roku a bana a Urishelima a asu u asuki na nkoshi n kuwa ku Atoni, tsara a dansa kadyanshi ki. ³ Aku a soku le a lazai, a tonoi a uyamba u Finisiya n Samariya, n a naki alabari tyoku da Awulawa a wushuki. Nala zuwa ta Atoni a panai kayanyan cika. ⁴ An a rawai a Urishelima, Atoni, n asuki, na nkoshi a ryabusa le. Aku Bulus n Atoni a da a banai kabolo n eyi, a tonuko le gba ili i'ya Kashila ka yankai ama ushani a akere a le.

⁵ Shegai Atoni a roku, aza a kaɓon ka Afarishi, a 'yangai a danai, "U kana ta Awulawa a kida acombi, a toni kpam ili i'ya Mele ma Musa ma danai."

⁶ Aku asuki yi na nkoshi mi a bolomgonoi, tsara a webele kadyanshi ki. ⁷ An a barakpai a kananamgbani ki, aku Bituru 'yangai kushani u tonuko le, "Aza a va, i reve ta Kashila ka dangasa mu ta caupa a asuvu a de, u da ara va da Awulawa a ka pana kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga, kpam a wushuku.

⁸ Kashila uza da u revei atakasuvu a ama gba, u wenike tsu ta an u wushai Awulawa a asu u da u naka le Kulu Keri tyoku da u naka tsu. ⁹ U bidya tsu kau-kau n ele wa, kpaci adama a upityanangu u le u da u wulukpe le.

¹⁰ Adama a nala, nida ya ciga i kondo Kashila a asu u utadanku Awulawa a na ucanga u da bawu atsu n isheku i tsunu tsa fuda tsa canga? ¹¹ Wa yan nala wa! Tsu wushuku ta an adama a ukuna u shinga u Yesu Asheku u da tsu tsarai iwauwi, kpam tyoku da ele dem a tsarai iwauwi."

¹² Pini nala, ama yi a padai bini, a ka panaka Baranaba n Bulus tyoku da a ka dansa iryoci n ikunesavu i'ya Kashila ka yain a asu u Awulawa a akere a le. ¹³ An a kotsoi kadyanshi, aku Yakubu* danai, "Atoku a va, panaka numu. ¹⁴ Simo Bituru tonuko tsu ta tyoku da Kashila ka gitai utuwa a asu u Awulawa

* 15:13 Yakubu na vi, vangu u Yesu da.

a roku u gonuko le ama a ne. ¹⁵ Nala wa ta dere n kadyanshi ka ntsumate n korongi ili i'ya Magono ma Zuba ma danai,

¹⁶ “Ma gono ta n lapula n mai kuwa ku Dawuda ka ku wasai. Ko an u wokoi ku wasai, ma lapula ta n mai ka kpm n shamkpa ka.

¹⁷ Nala ma yan, tsara aza da a buwai vi a kpatala a asu u va, gba n Awulawa dem, n aza da n dangasai a woko ama a va. Mpa, Magono ma Zuba, mpa n danai nala.

¹⁸ N yan ta kazuwamgbani nala tun caupa.’ ” ◊

¹⁹ Yakubu lyai kapala n kadyanshi, “Adama a nala, u gan tsu matsa Awulawa, aza da a ka kpatalasa ubana a asu u Kashila wa. ²⁰ Shegai tsu koronku le ukanikorongi tsu tonoku le kotsu a lyai ilikulya i'ya a darampkai kameli wa, kotsu a yain tsishankala wa, n utakuma u inyama i manama ma a piyanlai udyoku wa, ko kpm inyama i'ya i buwai na mpasa wa. ²¹ Kpaci Mele ma Musa ma na mi a'a ta ma a uwenishike a agata a Kashila a aza a Yahuda a ilyuci dem n kain ka Ashibi tun a a'ayin a cau.”

Asheshi a korongi ukanikorongi

²² Aku asuki na nkoshi n kuwa ku Atoni, ka6olo n aza a kuwa yi gba, a wenei u lobono ta a dangasa aza roku a asuvu a le a suku le a Antakiya ka6olo n Bulus n Baranaba. Aku a dangasai Yahuza, uza da a ka isa Barasaba, n Sila, azapige da a asuvu a Atoni.

²³ A naka le ukanikorongi u da u danai,

“Idyani a asu u atoku a de asuki na nkoshi n kuwa ku Atoni, ubana a asu u Awulawa aza da a'ari Atoni, aza da a'ari a ilyuci i Antakiya n iyamba i Suriya n Kilikiya.

²⁴ “Tsu pana ta alabari a da aza roku a asuvu a tsunu a tuwa ta ara de. Tsu pana ta a 'yangasaka da atakasuvu n kadyanshi ka le, a damgbarasa da, ko an u wokoi atsa tsu suku le a yain nala wa. ²⁵ An tsu dansai kadyanshi ki, tsu wenei u lobono ta tsu dangasa aza roku a asuvu a tsunu tsu suku le ara de ka6olo n atoku a tsunu Baranaba n Bulus. ²⁶ Ama da a nakai uma u le ko a ka kuwa baci adama a kala ka Yesu Kawauwi. ²⁷ Adama a nala a da dem tsu sukunku da Yahuza n Sila, ara le da ya pana ukuna u ili i'ya tsa koronku da na vi. ²⁸ Kulu Keri ku wenike tsu ta ku da kotsu a zuwuka da araji wa. ²⁹ Shegai kotsu i lyai ili i'ya a darampkai kameli wa. Kotsu i takuma unyama u da wari na mpasa wa, ko kpm unyama u manama ma a piyanlai udyoku. Kpm kotsu i yain tsishankala wa. I kirana baci n ili i na yi, ya rongo ta mai. “U yan tsu ben.”

³⁰ Aku a lazai ubana a Antakiya. An a rawai a bolomgbonoi Atoni yi a asu u te, a naka le ukanikorongi vi. ³¹ An ama yi a yain u da kaneshi, aku a yain mazanga cika a adama a ugbami u atakasuvu u da a doku le.

³² Yahuza n Sila tani an u wokoi ele ntsumate n da, aku a dansai cika n a ghamatangu le atakasuvu a shamgba n ucira. ³³ An a yain a'ayin pini kenu, aku Atoni a Antakiya a soku le n katsuma ka eri tsara a gono a asu u aza da a suku le. [³⁴ Shegai Sila wenei ulobono ta u shamgba pini n ele.]†

³⁵ Bulus n Baranaba a wokoi a Antakiya, ele n ama roku ushani a ka wenishike n a dansi kadyanshi ka Asheku.

Upecene u Bulus n Baranaba

³⁶ An a yain a'ayin, aku Bulus tonukoi Baranaba, “Tuwa tsu bana a ilyuci i'ya tsu yain ku6ari ku kadyanshi ka Asheku, tsu kondo atoku yi tsara tsu

◊ 15:18 Emo. 5:25-27; Isha. 45:21. † 15:34 Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Manyan ma Asuki a kalatsa ta makpanda ma 34.

wene tyoku da a'ari.” ³⁷ Baranaba ciga ta a bidya Yahaya Marku u bana dem n ele. ³⁸ Shegai Bulus wenei ulobono a bana n eyi wa, kpaci u asaka le ta caupa a ilyuci i Bamafiliya, kpam u 'yuwain u lyai kapala n manyan mi kabolo n ele.

³⁹ Aku kanaanambhani ka uwai a mere ma le, hal ka zuwai a pecenei. Baranaba bidyai Yahaya Marku a uwai a kpatsu ubana a ilyuci i Sayipuru. ⁴⁰ Shegai Bulus dangasai Sila. Aku atoku yi a yanka le kvasu ka ndishi n shinga, Asheku a kirana n ele, pini nala, a laza. ⁴¹ Bulus kyawunsai uyamba u Suriya n Kilikiya n u ghamatangusi atakasuvu a aza da a'ari a a'uwa a Atoni yi.

16

Timoti yain nwalu n Bulus n Sila

¹ Bulus banai a Daraba n Lisitira, a asu u da Katoni uza u kala Timoti wa rongo. Mma u ne dem Katoni ka, uza u Yahuda, tata u ne tani uza u Helinef u da. ² Atoni a da a'ari a Lisitira n Ikaniya a ka cikpala ta Timoti cika. ³ Bulus wa ciga ta Timoti toni le. Adama a nala u zuwai a kida yi kacombi kahu a laza. U yan ta nala adama a aza a Yahuda, kpaci ya dem reve ta tata u ne uza u Heline u da. ⁴ Tyoku da a'ari ukyawunsa a ilyuci ilyuci, a rongoi utonusuko ama ukuna u da asuki na nkoshi a shamkpai a Urishelima, aku a folo le a toni ukuna u nala vi. ⁵ Nala aza a a'uwa a Atoni yi a rongoi udoku upityanangu n ucira n kakuma kain dem.

Bulus wenei kuwene a Taruwasa

⁶ Bulus n atoku a ne a laza a tonoi a asuvu a uyamba u Firijiya n Galatiya, kpaci Kulu Keri ku bishinka le ta uyan kadyanshi ka Asheku a uyamba u Asiya a a'ayin a nala yi. ⁷ An a rawai utyoku u uyamba u Misiya, a cigai a bana a Bitiniya, shegai Kulu ku Yesu ku wushunku le wa. ⁸ Aku a walai a uyamba u Misiya ubana a ilyuci i Taruwasa a ikengi i kushiva.

⁹ N kayin, Bulus wenei kuwene. A kuwene ki, u wenei uza u Masidaniya kushani wa folo yi, u danai, “Tuwa Masidaniya vu banga tsu.” ¹⁰ An u kotsoi uwene kuwene ki, kute-kute tsu* kanai ure ubana a Masidaniya, kpaci tsu reve ta Kashila ka ka isa tsu tsu yanka le ku'ari ku Kadyanshi ka Shinga.

Lidiya wokoi Katoni

¹¹ Aku tsu uwai kpatsu a Taruwasa, tsu karai ubana a uyamba u mere u mini u Samutarasu. An kain ka wansai, tsu rawai a ilyuci i Niyapali. ¹² Pini nala, tsu wurai ubana a Filibi, ilyuci i'ya aza a Roma a'ari ushani a uyamba u Masidaniya, u da u wari a kere ka tsugono tsu Roma. Tsu rongoi pini a'ayin ushani.

¹³ Kain ka Ashibi tsu wutai a utsutsu u ilyuci vi ubana a una u agata, asu u da tsu wenei yavu a asu u kvasu u aza a Yahuda wa ta pini. Aku tsu dusuki tsu dansai n aka a da a bolomgbonoi ukuna u Asheku. ¹⁴ Uka roku da pini uza u kala Lidiya, kapani ka uwonvo u Kashila wa panaka tsu. Eyi uza u ilyuci i Tayatira u da, kadengi ka aminya a ikebe a mini ma galura a da. Kashila ka kukpai katakasuvu ka ne, hal u wushuki n ili i'ya Bulus wa tono. ¹⁵ An a lyubugu yi kabolo n aza a kuwa a ne, aku u folo tsu, u danai, “An u wokoi i wushuki mpa katoni ka Asheku ka, tuwai i cipai a kuwa ku va.” U rongo tsu a ufolo hal u fuda tsu aku tsu wushuki.

* **16:10** Kazoli ka kala ka “atsu” pini na vi, yanka da a yankai ka manyan kpaci Luka uza da u korongi tagarada vi u tono ta asuki yi a a'ayin a nala yi.

A ukai Bulus n Sila a kuwa ku a'ali

¹⁶ Kain ka te, an tsa bana a asu u kvasu, tsu gawunsai n kagbashi ka kari makere, uza u ityoni i cingi i udana ili i'ya ya gita. Azakuwa a ne a ka tsarasa ta ikebe cika n manyan ma udana ili i'ya ya gita i'ya makere mi ma yansa. ¹⁷ Aku u rongo tsu utono n u salasi, "Ama a na yi agbashi a Kashiḷa a da, Uza u Ucira Gba. Tuwa da a tuwai a tonuko da tyoku da ya tsara iwauwi." ¹⁸ Nala u rongoi uyan hal a'ayin ushani, hal asuvu a namgbai Bulus, aku u kpatalai u garanai ityoni i cingi yi, "A asuvu a kala ka Yesu Kawauwi, pecemgbene n eyi." Kute-kute i pecemgbenei n eyi.

¹⁹ An azakuwa a makere yi a wenei ure u utsarasa u ikebe i le u kimbā de, aku a kanaḷi Bulus n Sila, a rono le ubana a kuden a kapala ka aza a afada. ²⁰ An a rawai aku a danai, "Aza a Yahuda a na a ka dangbarasa ta ilyuci i tsunu. ²¹ Ili i'ya bawu i gain atsu aza a Roma tsu wushi, i'ya a ka wenishike."

²² Aku ama a lazai a kyawan le a ka dansa, "Mayun da, nala wari." Aza a afada yi a zuwai a mondušo le aminya n ucira, a bawan le. ²³ An a bawan le, aku a uka le a kuwa ku a'ali, a zuwai uza da wa kirana n kuwa ki u wundi le mai. ²⁴ An u panai nala, u uka le a kunu ku asuvu ku kuwa ki, aku u gbagbalai a'ene a le a kagbukulu.

²⁵ Ubana kayin a mere, Bulus n Sila a ka yan kvasu n ishīpa i ucikpala Kashiḷa, aza da a'ari dem pini a kuwa ku a'ali ki a ka panaka le. ²⁶ Kute-kute iyamba i gbaḍai cika, hal kami ka kuwa ku a'ali ki ka gbaḍai. Pini nala, itsutsu yi i giduwai gba. Ikani i'ya a sirasai aza da a'ari pini a kuwa ku a'ali ki i saruwai.

²⁷ An uza da wa kirana n kuwa ki u rikpanakai alavu, u wenei itsutsu i kuwa yi gba ugiduwai. Wa wundya aza a kuwa ku a'ali ki a suma de, aku u talai burundu u ne wa ciga u wuna kaci ka ne. ²⁸ Shegai Bulus garanai yi, u danai, "Kotsu vu nei kaci ka vunū usan wa, gba tsunu tsā ta pini."

²⁹ Aku uza da wa wundya kuwa ki u danai a tuko ncikalū. U wuranai u uwai a asuvu u rukpai a kapala ka Bulus n Sila, n u jeki ikyamba adama a uwonvo. ³⁰ Aku u wutukpa le a kateshe, u danai, "Ndyā ma yan tsara n tsara iwauwi?"

³¹ Ele tani a danai, "Pityanangu n Yesu Asheku, avu na aza a kuwa a vunū ya tsara ta iwauwi." ³² Aku a yanka yi kadyanshi ka Asheku n aza a kuwa a ne gba. ³³ N kayin ka nala ki, u zasa le usan u le, aku kute a lyubuḡu yi n aza a kuwa a ne dem. ³⁴ Aku u uka le a asuvu a kuwa ku ne u tuko le ilikulya. Eyi n aza a kuwa a ne gba a shadangi n ipeli adama a da a pityanangi n Kashiḷa.

³⁵ An kain ka wansai, aku aza a afada yi a suki adagari a ba a dana a asaka ama a nala yi.

³⁶ Aku uza da wa kirana n kuwa ku a'ali ki u bankai Bulus akani, u danai, "Aza a afada a suku de a asaka da, adama a nala, she i wuta i wala alafiya."

³⁷ Shegai Bulus danai, "Atsu aza a Roma a da, kpam a bawan tsu a kapala ka ama bawu afada, a uka tsu a kuwa ku a'ali. Nida a ka yansa a wutukpa tsu usokongi? Wa yan wa! Shegai a tuwa n kaci ka le a wutukpa tsu."

³⁸ Adagari yi a ba a tonukoi aza a afada kadyanshi ki. Aku uwonvo u kanaḷi aza a afada yi, an a panai a da ele aza a Roma a da. ³⁹ A tuwai a kuwa ku a'ali ki, a foloi Bulus n Sila a yanka le ahankuri. A'ayin a da a wutukpa le, aku a folo le a asaka ilyuci yi. ⁴⁰ An Bulus n Sila a wutai a kuwa ku a'ali ki, aku a lazai karara she a kuwa ku Lidiya. An a wenei Atoni, aku a gbamatangusu le atakasuvu cika kahu a asaka a ilyuci yi.

17

Bulus ba u kondoi Tasaloniya

¹ An Bulus n Sila a wurai a Amihipali n Apoloni, aku a tuwaj a Tasaloniya a asu u da wari n kagata ka Kashila ka aza a Yahuda. ² Bulus uwai pini tyoku da u cuwanakai, hal Ashibi a tatsu a'ari a uyan kadyanshi ka ukuna u Kashila a itagarada i Kashila, ³ wari le ukasanasa ka n u tonusuko le mayun da Kawauwi ka pana ikyamba kpm a 'yanga a ukpa. U tonuko le, "Yesu da mari da utonusuko na vi, aya gai Kawauwi ki." ⁴ Aku ama roku aza a Yahuda, n aza a Heline aza da a ka gbashika Kashila, n aka roku ushani, a wushuki n kadyanshi ka Bulus n Sila, kpm a bolomgbonoi n ele.

⁵ Shegai aza a Yahuda a ka yan malyon cika, aku a banai a kuden a bolomgbonoi ama aza a ahali a cingi, a 'yangasai atakasuvu a ama a ilyuci yi gba le. A sumai ubana a kuwa ku Yason, tsara a tuko Bulus n Sila a kapala ka kakuma ka ama ki. ⁶ Shegai an bawu a cina le, aku a ronoi Yason n Atoni a roku ubana a asu u azapige a afada. A ka salasa, "Bulus n Sila aly a ka 'yangasasa atakasuvu a ama a likimba, aly na dem a rawai ara tsunu. ⁷ Kpm Yason da cipuka le a kuwa ku ne. Kpm gba le a ka tono mele ma Kaisa wa, n a dansi magono ma roku ma pini a ka isa Yesu."

⁸ An a panai nala, aku aza a ilyuci yi n azapige a afada yi atakasuvu a le a 'yangai. ⁹ A asaka le wa, she na a zuwai Yason n ama yi a tsupai ikebe i u'asaka, aku a asaka le a lazai.

Bulus n Sila a ba a kondoi Biriya

¹⁰ An kayin ka yain, aku Atoni yi a soku le, a lazai ubana a Biriya. An a rawai de, a uwai a kagata ka Kashila ka aza a Yahuda. ¹¹ Shegai aza a naha a la ta aza a Tasaloniya ahali a shinga, kpaci a wusha ta kadyanshi ki n akere a re. A'ari ukonduso Itagarada i Ntsumate kain dem, tsara a wene ko ili i'ya Bulus wa tonusuko le vi mayun da. ¹² Ama ushani a pityanangu ta n Asheku. A asuvu a aza da a wushuki vi, aly aza a Yahuda, kabolo n aka a roku ushani aza a Heline aza da a'ari n tsupige a ilyuci yi, hal n a'ali aza a Heline dem.

¹³ An aza a Yahuda aza da a'ari a Tasaloniya, a panai a da Bulus da pini wa yan ku'ari ku kadyanshi ka Kashila a Biriya, a banai de n a lapansi kakuma ka ama ki n a 'yangasasi le atakasuvu. ¹⁴ Kute-kute Atoni yi a soki Bulus ubana a kushiva, shegai Sila n Timoti a shamgbai ve pini. ¹⁵ Aza da a soki Bulus vi, a soku yi ta hal ubana a Atina. An a ka gono, aku Bulus naka le akani a tuwa a tonuko Sila n Timoti a tuwa a cina yi pini gogo.

A banai a ilyuci i Atina

¹⁶ A'ayin a da Bulus wari a uvana Sila n Timoti a Atina, u namgba ta katsuma an u wenei ilyuci yi i shadangi n ameli. ¹⁷ U tsu yan ta kadyanshi a kagata ka Kashila n aza a Yahuda n Awulawa aza da a ka tono Kashila. Kpm kain dem u tsu yan ta kadyanshi n aza da u tsu cina a kuden. ¹⁸ An Bulus wari a uyan ku'ari ku Yesu n u'yanga u ukpa vi, aku ayawunshi a Epikuriya* n ayawunshi a Sitokiya a yain kananamgbani n eyi. Aza roku a le a wecikei, "Nda uza u kacan naha wa tono?"

Aza roku a danai, "Yavu uza u uyan ku'ari ku ameli a roku a da, bamu n a tsunu."

* **17:18** Aza da a tsu kondonuso ili i'ya ya gitasa a likimba aly a tsu isa "Ayawunshi." Kpm a tsu sheshishe ta a'ayin dem tyoku da likimba wari. Ayawunshi a Epikuriya a tsu rongo ta a usheshe a kaci ka ili i'ya a ka ciga adama a upana kayanyan ka kaci ka le. Ayawunshi a aza a Sitokiya a tsu rongo ta a usheshe adama a kaci ka le. Ele a tsu ciga ili i'ya ya tuko upana kayanyan wa.

¹⁹ Adama a nala, aku a bidya yi a banka yi a asu u Asheshi a da a ka isa Arasa, a danai, “Ko va tonuko tsu ucun u uwenishike u savu u da va yan na vi? ²⁰ Kpaci kotsu tsu pana ukuna u na vi wa, kpam tsa ciga ta tsu reve kalen ka ne.” ²¹ Gba aza a Atina n amoci a da a'ari pini na ndishi a la ta uciga a barakpa a upana kadyanshi ka savu kpam a dansa ka kapala n ili gba.

²² Bulus shamgbai a kapala ka asheshi yi, u danai, “Eda, aza a Atina, n reve ta eda aza a uciga utono adini a da cika. ²³ Kpaci an ma kyawunsa a ilyuci yi, ma konduso ili i'ya ya gbashika. N wene ta asudarakpa u roku n ikorongi a zuba u ne, i danai, ‘Adama a Kashila ka Bawu a Revei.’ Uza da ya gbashika bawu i reve yi vi, aya Kashila kpam aya ma tonuko da ukuna u ne.

²⁴ “Kashila ka ka yain likimba n ili i'ya i'ari a asuvu a ne. Aya Magono ma Zuba ma zuba n iyamba, u tsu dusuku a Kuwa ku Kashila ka vuma mai wa. ²⁵ Nala dem u tsu ciga vuma u banga yi n ili i kukere i ne wa. U namba ili wa, kpaci aya u nakai gba ama uma, n kuvi, n ili i'ya a ka ciga. ²⁶ Aya kpam u yain gba ama a asu u vuma u te. U dangasaka le asu u da a ka dusuku gba a kubain ku likimba. Kpam u fofusuko le a'ayin a da gba ama yi a ka rongo.

²⁷ “Kashila ka yan ta nala tsara a zami yi, kpaci a papura baci a ka tsara yi ta, ko an u wokoi u yan mbari n ele wa. ²⁸ Adama a ne a da tsari n uma, tsa zamgbanasaka kpam, adama a ne a da tsu wokoi ili i'ya tsari, tyoku da ashipi a de a roku a danai, ‘A tsu aza a kagali ka ne a da.’

²⁹ “An u wokoi tsu aza a kagali ka Kashila a da, u gan tsu ratsanaka Kashila n ili i'ya a yain n zinariya ko azurufa ko katali, i'ya vuma u yain n ugboji u ne wa. ³⁰ Caupa Kashila kari ka foro ama a unyushi u le wa, adama a ukpada u ureve u le. Shegai gogo-na u tonuko ta ama ko nte wa a kpatala a asaka tsicingi tsu le tsu ugbashika ameli.

³¹ “Kpaci u dangasa de kain ka wa tuwa u yanka likimba afada a da a'ari dere a kukere ku uza da u dangasai. Kashila ka asaka tsu ta tsu reve vuma u nala vi a asu u da u yangasa yi a ukpa.”

³² An a panai adama a u'yangga u ukpa, aku aza roku a yanka yi majari, shegai aza roku a danai, “Tsa ciga ta tsu doku tsu pana ukuna u da vu danai nala vi.” ³³ Pini nala, Bulus asakai asheshi yi. ³⁴ Shegai ama roku a asuvu a le a wushuki n kadyanshi ka Bulus a wokoi Atoni. A asuvu a Atoni a savu yi alya Diyonisiyu uza da wari asuvu a asheshi, n uka u roku uza da a ka isa Damari, kafole n aza roku kpam.

18

Bulus ba u kondoi Korintiya

¹ Aku Bulus asakai Atina u banai a Korintiya, ² nte u cinai uza u Yahuda u roku de uza da a ka isa Akila, uza da a matsai a ilyuci i Pontu. Akila n uka u ne Bilikisu a barakpa n urawa an a wutai a uyamba u Italiya* wa. Kpaci an u wokoi Kaladiyu magono u zuwa ta mele u da gba aza a Yahuda a asaka ilyuci i Roma. ³ Bulus rongo ta n ele n u yanyi manyan n ele, kpaci ele aza a tsilaga tsa uyan atani a da tyoku u ne.

⁴ Ashibi dem Bulus wa ta a kagata ka Kashila uyan kadyanshi n aza a Yahuda n aza a Heline. Wa ciga u zuwa le a wushuku n eyi. ⁵ An Sila n Timoti a wutai a Masidaniya a tuwai a Korintiya, aku Bulus nakai kaci ka ne gba a asu u uyan ku'ari n u tonusuki aza a Yahuda, “Kawauwi ka ya bolo vi, Yesu

* **18:2** A'ayin a Yesu, ilyuci i Roma i'ya ilyuci i pige a uyamba u Italiya a asu u da Kaisa Magono wari, kpam a asu u da azapige azapige ama a'ari. Tsugono tsu Roma tsa ta tsu pige, nte dem uyamba u Masar n u Isara'ila n u Anasara wari pini.

da.”⁶ Shegai an aza a Yahuda a 'yuwan yi a taka yi n inyashi, Bulus kapatsai kabuta ka aminya a ne,[†] u danai, “Mpasa n de ma ta a kaci ka de, mpa kabirya mu wa.[‡] Ili i'ya i bidyai n gogo-na ubana a kapala a asu u Awulawa da ma bana.”

⁷ Pini nala, u ba u dusuki n Titiyu Yusutu Kawulawa uza u ulyaka Kashila kayala, kpam kuwa ku ne ka ta evu n kagata ka Kashila. ⁸ Kirisibu uzapige u kagata ka Kashila n aza a kuwa a ne gba a pityanangu ta n Asheku. Ama ushani a Korintiya dem a pityanangi, aku a lyubuğu le.

⁹ Kain ka te n kayin, Asheku a ka yanka Bulus kadyanshi a kuwene u tonuko yi, “Pana uwonvo wa, yan kuɓari! Kotsu vu pada bini wa! ¹⁰ Kpaci ma ta n avu, kpam ko uza wa ne vu usan wa. Ma ta n ama ushani pini a ilyuci i na yi.” ¹¹ Bulus dusuki pini a ilyuci yi hal kayen ka te n uwoto u teli, u rongo le uwenishike kadyanshi ka Kashila.

¹² Shegai a a'ayin a da Galiya wari gomuna u uyamba u Akataya, aza a Yahuda a bolombonoi kaci a 'yangasakai Bulus, a banka yi a kapala ka aza a afada. ¹³ A danai, “Vuma na ama da wa ciga a lyaka Kashila kayala a ure u da mele ma fishinkai.”

¹⁴ Shegai an Bulus wa ciga u gita kadyanshi, aku Galiya kpatalai a asu u aza da a 'yangasakai Bulus, u danai, “Panai eda aza a Yahuda, a da baci nusa da u nusai, ko kpam u yain unyushi u pige u roku, an mari ma pana ka da ta. ¹⁵ Shegai an u wokoi kananamgbani ki a kaci ka idani, n a'ala a da n mele ma de koshi, she i yain afada yi n kaci ka de. Mpa ma yan icun i afada a nala yi wa.” ¹⁶ Aku u loko le a kunu ku afada ki. ¹⁷ Aku kakuma ki ka kana Sasatsani uzapige u kagata ka Kashila, a lapa yi a kapala ka kunu ku afada ki. Shegai Galiya kirana n ele wa.

Bulus gonoi a Antakiya n Suriya

¹⁸ An ukuna u nala u wurai, Bulus doku rongoi a Korintiya a'ayin kenu. Aku u tonukoi Atoni yi u da eyi wa laza. U uwai a kpatsu kabolo n Bilikisu n Akila a kana ure ubana a Suriya. Shegai kahu a 'yanga, Bulus kurwa ta kaci ka ne a Kankiriya, tyoku u agadu a aza a Yahuda, an u wokoi u yain kazuwamgbani n Kashila.

¹⁹ An a rawai a Afisu, (pini a ilyuci yi Bulus asakai Bilikisu n Akila,) aku Bulus uwai a kagata ka Kashila tsara u dansa n aza a Yahuda. ²⁰ Aku a folo yi u doku u rongo n ele, eyi tani u wushuku wa. ²¹ Shegai an wa asaka le, u danai, “Kashila ka wushuku baci, ma gono ta a asu u de.”

²² An Bulus asakai Afisu u uwai kpatsu ubana a Kasariya, aku u wurai ubana a Urishelima. U ba u danasai Atoni, pini nala, u lazai ubana a Galatiya. ²³ An u garakpai pini kenu, aku u 'yangai u kyawunsai uyamba u Galatiya n uyamba u Firijiya. U tonoi a ilyuci ilyuci n u gbatangusi Atoni atakasuvu, tsara a gbonguro a ure u Asheku.

Apolo yain kuɓari a Afisu

²⁴ A'ari pini, aku uza u Yahuda u roku uza u kala Apolo tuwai a Afisu. Kpam uza u ilyuci i Alizandariya u da, karevi ka kadyanshi. U reve ta tagarada u Kashila cika. ²⁵ A wenishike yi ta a asuvu a Ure u Asheku. U bidya ta kadyanshi ka Kashila ki mayun mayun n ucira, kpam wa wenishike ukuna u Yesu u maci vi. Shegai ukuna u ulyubuğu u Yahaya u da u revei koshi. ²⁶ Aku u kana kuɓari a kagata ka Kashila n ucira u ne gba. An Bilikisu n Akila a

[†] 18:6 A'ayin a nala yi, uza u kapatsa baci kabuta ka a'ene ko ka aminya, wa wenike ta an u 'yuwain ama. [‡] 18:6 Ili i'ya baci dem i tsara da unyushi u de u da, mpa kabirya mu wa.

panai kadyanshi ka ne, a rono yi a banka yi a kuwa, a doku a tonusuko yi ukuna u Kashilā cika.

²⁷ An Apolo wa ciga u pasamgbana ubana a uyamba u Akataya, Atoni a ɓaŋga yi a koronki Atoni a ɗa a'ari a Akataya vi ukanikorongi tsara a wushi yi n akere a re. An u rawai tani ɗe, u woko ta kaɓangi ka aza ɗa a pityanangi a asu u ukuna u shinga u Kashilā, ²⁸ kpaci u varangu ta aza a Yahuda cika a kapala ka ama, u kasanasa ka le tagarada u Kashilā an Yesu Kawauwi ka.

19

Bulus a ilyuci i Afisu

¹ A'ayin a ɗa Apolo wari a Korintiya, Bulus walai pini a uyamba vi hal ubana a Afisu, a asu u ɗa u cinai Atoni a roku. ² U wece le, "I wusha Kulu Keri a'ayin a ɗa i wushuki vi?"

A danai, "Tsu reve gbam ili i roku Kulu Keri wa."

³ U wece le, "Ucun u ulyubuɗu u eni u ɗa a luɓuɗu ɗa?"

A wushunku yi, "Ucun u ulyubuɗu u Yahaya u ɗa."

⁴ Bulus danai, "Ulyubuɗu u Yahaya u ukpatala u ɗa. Yahaya tonusuko ta dem ama a pityanangu n uza ɗa wa tuwa a kucinā ku ne; wata, Yesu."

⁵ An a panai nala, aku a lyubuɗu le a asuvu a kala ka Yesu Asheku. ⁶ An Bulus tadanku le akere, aku Kulu Keri ku cipa le. Pini nala, a gitai kadyanshi n aletsu a roku n a yanyi kadyanshi ka ukuna u Kashilā. ⁷ Gba gba evu n ama kupa n ama a re a ɗa.

⁸ Bulus uwai a kaɓata ka Kashilā n u yanyi kuɓari bawu uwonvo hal uwoto u tatsu, n u yanyi kadyanshi n ele n u tonusuko le ukuna u tsugono tsu Kashilā. ⁹ Shegai aza roku a asuvu a le a gbamai atakasuvu a le. A 'yuwain uwushuku, hal a yankai aza ɗa a wushuki vi kadyanshi ka gbani adama a Ure u Asheku vi a kapala ka ama. Aku Bulus asakai kaɓata ka Kashilā ki, u bidyai Atoni yi, n u wenshiki le kain dem a asu u uwenishike u Tiraniyu. ¹⁰ Nala a rongoi uyansa hal ayen a re, hal gba aza a Yahuda n aza a Heline a ɗa a'ari na ndishi a Asiya a panai kadyanshi ka Asheku.

Mmuku n Siva

¹¹ Kashilā ka naka ta Bulus ucira u ɗa wa yansa ikunesavu i'ya bawu kotsu ama a taɓai uwene. ¹² Hal gbam a bidya baci mayani ma ne ko aminya a manyan a ne a ɗa wa ukusa a bankai aza a mɓala, a tsu tana ta. Nala dem ityoni i cingi i tsu pecemgbene ta n ama.

¹³ Aza a Yahuda a roku aza ɗa a'ari ukyawunsa ilyuci ilyuci n a wutukpusi ityoni i cingi. A matsai tsara a yain manyan nala n kala ka Yesu Asheku. N a dansi, "N ɓarana ɗa ta n kala ka Yesu ka Bulus wa yansa kuɓari ku ne ki, i wuta." ¹⁴ Mmuku n Siva kaɓaraki ka pigeɗ ka aza a Yahuda, n ɗa dem pini n shindere a'ali a asuvu a aza ɗa a ka yansa nala vi.

¹⁵ Kain ka te, an a kondoi a yain nala a asu u uza u ityoni i cingi u roku, aku ityoni i cingi i wushunku le, "Mpa gai n reve ta Yesu! N reve ta kpam Bulus. Shegai ɗa tani an yayi?"

¹⁶ Aku uza u ityoni i cingi vi u impkai u gitai le malapa hal u lyai ucira u le gba. Aku a wutai a kuwa ki n ilyadi ya dem kataɓa ikyamba i le kpam n a'utsu.

¹⁷ An aza ɗa a'ari ndishi a Afisu, aza a Yahuda n aza a Heline a panai ili i'ya i gitai, aku a panai uwonvo cika, a naka kpam kala ka Asheku tsupige.

¹⁸ Ama ɗa kpam a wushuki vi a wutai a kapala ka ama a ka dansa tsicingi tsu le. ¹⁹ Ama ushani aza a uyan adabu a ɓolomgbonusoi itagarada i le a asu u te a runukpai i'ya a kapala ka ama. An a kecei ikebe i itagarada yi, i rawa ta

ikebe i'ya vuma wa livā manyan ma a'ayin azu amangarenkupa (50,000.)*
²⁰ Nala kadyanshi ka Asheku ka rongoi utambura kpam ka yain ucira cika.

²¹ An ukuna u nala u gitāi, Bulus bidigai kaci ka ne u da u kyawunsa baci uyamba u Masidaniya n u Akataya, aku u bana a Urishelima. U danai kpam, “N bana baci de, u kaṅa mu ta n bana a ilyuci i Roma. ²² Aku u suki aḅangi a ne a re, Timoti n Erasutu ubana a Masidaniya, eyi kpam u shamgbai ve pini a uyamba u Asiya vi kenu.

A 'yangasai atakasuvu a ama a Afisu

²³ A'ayin a nala yi a da a 'yangasai atakasuvu a ama cika a adama a Ure u Asheku. ²⁴ U'yangasa u atakasuvu a nala vi u gitā ta n karumi ka roku uza u kala Dimitiriyu, uza da wa yansa manyan n azurufa n u rumi agata a Aritima† kameli ka kari uka. Eyi n atoku a manyan a ne a tsu tsara ta ikebe cika adama a manyan ma nala mi. ²⁵ Aku u bolomgbonoi gbā atoku a manyan a ne n aza da a ka yan manyan ma ma rotsoi icun i manyan ma nala mi, u danai, “Edā ama a va, i reve ta n manyan ma na ma tsa tsarasā ikebe. ²⁶ I wene ta kpam i pana ta tyoku da Bulus nala vi wa lapanasa ama. Nala wari a uyan pini na a Afisu n a asu u aza a Asiya ushani. U danai ameli a da ama a yain n akere, ashila a da wa. ²⁷ Ukuna u cingi wa gitā ta, a ka nangasa ta manyan ma tsunu. Bamu gbam n nala, hal gbam a ka gonuko ta Aritima kameli ili i gbani, kpam a pece yi n tsupige tsu ne. Eyi uza da gbā uyamba u Asiya hal gbam n likimba gbā a ka gbashika.”

²⁸ An a panai nala, aku a yain upan cika, a 'yangasai alagatsu a le, a danai, “Tsupige she Aritima u aza a Afisu.” ²⁹ Aku ama yi a dambulai, a sumai ubana a kakura a asu u da ama yi a bolomgbonoi, a'ari uroño Gayu n Aristaraku. Ama a na yi atoku a nwalu a Bulus a da aza a Masidaniya.

³⁰ Bulus ciga ta u uwa pini a asuvu a ama yi, shegai Atoni a fishinka yi. ³¹ Azapige a roku aza a uyamba u Asiya aje a ne a sukunku yi akani a folo yi kotsu u kawan u bana a asu u ama a nala yi wa.

³² Ama da a'ari pini vi atakasuvu a le gbā a shadangu de n kadambula, kpaci a reve gbam ili i'ya a bolomgbonoi uyan wa. Aza roku a 'yangasai alagatsu a ka dansa ili i roku, aza roku kpam a ka dansa ili i roku kau. ³³ Aza a Yahuda a tutsuki vuma roku uza u kala Alizanda a kapala, a ka ciga yi u kasanasa ukuna vi. Pini nala, u 'yangasai akere a zuba u danai a pada, tsara u siraka ama a ne kabetsu. ³⁴ Shegai an a revei eyi uza u Yahuda u da, aku a 'yangasai alagatsu a danai, “Tsupige she Aritima kameli.” A'ari uyansa nala hal ulapa u uwule u re.

³⁵ An nala u wurai, aku kakorongi ka ilyuci ka zuwai ama yi a padai, u danai, “Edā ama a Afisu, ama a likimba gbā a reve ta an ilyuci i Afisu i'ya ya kirana n Aritima kameli. Kpam ya dem reve ta an kameli ka pige ka nala ki, ka rukpai a zuba derere a ilyuci i tsunu. ³⁶ An u woko ili i na yi a ka nana i'ya wa, u gan ta i pada bini, kotsu i bidya ukuna vi n udagu wa. ³⁷ I tukoi ama a na pini na, a yan uboki a kagata ka kameli ki wa, a wisha tani kameli ki wa. ³⁸ Shegai Dimitiriyu n atoku a manyan a ne a'ā baci n ukuna u roku a kaci ka uza roku, kunu ku afada ka ta ukukpi. Aza a afada a da kpam pini, she i banka le de. ³⁹ Shegai i'ā baci n ukuna u roku kau u da ya ciga i reve, she a dansa u da na a asu u asheshi. ⁴⁰ Mayun tani wa sudugba tsu ta a kukere ku azapige a Roma, an tsu wushuki n ukuna u u'yangasa u atakasuvu u ara u

* 19:19 Akorongi a cau a cau a kagitā a korongu ta “ikebe i azurufa 50,000.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga. † 19:24 Aritima kala ka kameli ka, kpam urotsoni u uka u da kari. Ama ushani a kaḅon ka Asiya a tsu gbashika ta ka.

na vi, an u wokoi tsa fuda tsa naka kalen ka ili i'ya i gitai na vi wa.” ⁴¹ An u danai nala, aku u wacinsai ama yi.

20

Bulus gonoi a Masidaniya n Heline

¹ An u'yangasa u atakasuvu vi u kotsoi, aku Bulus isai Atoni u gbamatangu le atakasuvu. Pini nala, u tonuko le, “U yan tsu ben.” Aku u lazai ubana a uyamba Masidaniya. ² An u kyawunsai abon a nala yi gba, n u gbamatangusu le atakasuvu cika, aku u lazai she a Heline. ³ U dusuki pini hal uwoto u tatsu.

Afofi a da wari a uwa a kpatsu ubana a uyamba u Suriya, aku u revei aza a Yahuda a yanka yi ta afofi a cingi. Adama a nala a da u bidigai kaci ka ne wa gono a ure u Masidaniya. ⁴ Ama a na da a soku yi: Supata maku ma Puruhu uza u Biriya, kabolo n Aristaraku n Sakunda aza a Tasaloniya, kabolo n Gayu uza u Daraba, n Timoti, hal dem n Tikiku n Tarafima aza a Asiya.

⁵ Ama a na yi a lyai kapala na nwalu a ba a vana tsu a Taruwasa. ⁶ Atsu tani an Abiki a Ilukulya i'ya i Nambai Yisti a wurai, tsu uwai a kpatsu a Filibi. Tsu yan ta nwalu ma a'ayin a tawun, aku tsu rawai a Taruwasa tsu cina le pini de. Nte tsu rongoi pini hal a'ayin a shindere.

A yangasai Yutiku a ukpa

⁷ Kain ka Aladi, tsu bolomghonoi tsara tsu lyai ilukulya. Bulus dansai kadyanshi n ama yi hal kayin ka pige, kpaci wa laza ta kain ka wansa baci.

⁸ A kunukuzuba ka tsari vi a sapusa ta pini ncikalushani. ⁹ Kalobo ka roku uza u kala Yutiku u dusuki a zuba u ilinuku i kunukuzuba ku ukumba u tatsu. Aku wa gbadiga a'ayin a da Bulus wari uyan ku'fari ku ugadi, hal alavu a bidya yi gbende-gbende. Aku u fatanai u rukupai a kunukuzuba utuwa a iyamba. An a canga yi, a cinai u kuwa de. ¹⁰ Pini nala, Bulus cipai a iyamba u wobo yi, u danai, “Kotsu i dambula wa, wa ta n uma.” ¹¹ An Bulus gonoi a kunukuzuba, aku tsu lyai ilukulya kabolo. U lyai kapala n kadyanshi ki hal usana, aku u lazai. ¹² Pini nala, a lazai n kalobo ki a kuwa n uma, aku a yain mazanga cika.

Bulus banai a Milita

¹³ Bulus bidiga ta kaci ka ne u wala a a'ene ubana a Asusu. Atsu kpmam tsu uwai a kpatsu, tsara tsu ba tsu gawunsa de.

¹⁴ An tsu gawunsai a Asusu, aku u uwai a kpatsu ki tsu lazai ubana a Mitilini. ¹⁵ An kain ka wansai, aku tsu lyai kapala na nwalu tsu rawai evu n a asu u da a ka isa Kiyu. An kain ka wansai kpmam tsu rawai a uyamba u mere ma mini u da a ka isa Samasu. An kain ka doku ka wansai, aku tsu rawai a Milita. ¹⁶ Kpaci Bulus bidiga ta kaci ka ne u da wa shamgba a Afisu wa, adama a da wa barakpa a Asiya. Kpaci wa yan ta maloko u rawa a Urishelima kahu kain ka Abiki a Kain ka Amangarenkupa.†

Bulus dansai n azapige aza a Afisu

¹⁷ Shegai an tsu rawai a uyamba u Milita, da Bulus sukunki nkoshi n kuwa ku Atoni a da a'ari a Afisu a tuwa a cina yi. ¹⁸ An a rawai, aku u danai, “Eda i reve ta gba ili i'ya n yain a'ayin a da n gitai utuwa a Asiya. ¹⁹ N yan ta manyan ma Asheku bawu aradi, kpmam n meshi. N kawunkni kpmam n ukonduso u cingi u da aza a Yahuda a tukuso mu. ²⁰ N kpada da utonuko ukuna u mayun wa, na n yansaka da ku'fari a asu u ama n a'uwa a de. ²¹ Ku'fari ku va ku te ka ubana a asu u aza a Yahuda n Awulawa. N tonuko le a reve kalen ka ukpatala a gono a asu u Kasilu a asaka tsicingi tsu le kpmam a pityanangu n Yesu Asheku.

22 “Gogo-na Kulu Keri ka na ka zuwa mu ubana a Urishelima, kpam n reve ili i'ya ya gitā nā mpa de wa. 23 Ko an u wokoi Kulu Keri ka tonusuko mu tā a ilyuci i'ya dem n banai, ka danai a ka gidaku mu tā a kuwa ku a'ali kpam n pana ikyamba. 24 Shegai mpa n gonuko uma u va ili i roku wa, ma fuda baci ma kotso manyan ma Yesu Asheku u naka mu; wata, n dansa Kadyanshi ka Shinga ka ukuna u shinga u Kashila.

25 “Gogo-na n reve tā aza da n kyawunsai nā yansa ka le kuɓari ku tsugono tsu Kashila a ka doku a ka wene mu wa. 26 Adama a nala a da ma tonuko da ara, uza da baci dem u tuwa u puwain a asuvu a de a ka wece mu mpasa n ne wa. 27 N tonuko da ta mai ili i'ya Kashila ka ciga da i reve. 28 I kirana n uma u de n ushiga u da Kulu Keri ku zuwa da i guɓi. Kpam i lyai kapala n ulinaka Atoni a da Kashila ka tsilakai kaci ka ne nā mpasa n Maku ma ne. 29 N reve tā n laza baci, awenishiki a ka tuwa tā, aza da bawu a ka wenishike ukuna u mayun. A ka yan tā yavu nleweni, tsara a wacinsa ncon n Kashila. 30 Hal gbam aza roku a asuvu a de a ka yan tā kadyanshi ka kaɓan tsara a roni Atoni ubana ara le. 31 Adama a nala, she i rongo ufoɓusi, i ciba ayen a tatsu a da pa vi kaara n kayin mari n ada, n asaka da ubara wa. Hal gbam n sai n meshi adama a de.

32 “Gogo-na n nakangu da ta a kukere ku Kashila. Asaka kadyanshi ka ukuna u shinga ka ne ka kirana n ada. Cibai n kadyanshi ka pige ka shinga ka nala ki. Kadyanshi ka nala ki ka ka banga da ka naka da ili i'ya Kashila ka ciga ka naka ama a ne agadu.

33 “N yan malyon ma ikebe ko aminya a uza roku wa. 34 I reve tā n yan tā manyan n akere a va, tsara n tsupuka kaci ka va ili i'ya ma ciga, n aza da a'ari kaɓolo nā mpa. 35 Kain dem n woko tā iryoci ara de tyoku da ya yan manyan cika, tsara i banga aza a unambi. Cibai n kadyanshi ka Yesu Asheku ka u danai, ‘U la ta unā u shinga vu naka n u da va wusha.’ ”

36 An Bulus kotsoi kadyanshi, aku u kudangi kaɓolo n ele a yain kavasuu. 37-38 Aku a wofo yi gba le n unamgbukatsuma a kanai kushen cika, kpaci u dana ta a ka doku a ka wene yi wa. Pini nala, a soku yi gba le hal u uwai a kpatsu.

21

Nwalu n Bulus ubana a Urishelima

1 An tsu pecembenei n ele, aku tsu uwai a kpatsu ubana a uyamba u mere ma mini u Kosso. An kain ka wansai, aku tsu banai a Rodusu, pini nala, she a Patara. 2 An tsu cinai kpatsu ku ka bana a Finisiya, aku tsu uwai tsu lazai. 3 An tsu gitai uwene uyamba u mere ma mini u Sayipuru, aku tsu asakai i'ya a ugula u tsunu, tsu lyai kapala nā nwalu ubana a Suriya. Tsu cipai a Taya kpaci nte kpatsu ki ka cipuka pini ucanga. 4 Tsu cina ta pini Atoni, aku tsu dusuki pini n ele hal a'ayin a shindere. Kulu Keri ku tonuko le a tonuko Bulus kotsu u bana a Urishelima wa. 5 Shegai an a'ayin a u'yangā a tsunu a yain, aku tsu lyai kapala nā nwalu n tsunu. Atoni yi a soku tsu tā hal gbam n aka a le nā mmuku n le gba ubana a uroto u ilyuci vi. An tsu rawai a ikengi i agata, aku tsu kudangi tsu yain kavasuu. Tsu 'yangai tsu lyai kapala nā nwalu n tsunu. 6 An tsu pecenei, aku tsu uwai a kpatsu, ele kpam a lazai ugono a kuwa.

7 An tsu asakai Taya, tsu lyai kapala nā nwalu she a Talamaya. Nte tsu damamganasai pini n atoku kpam tsu shamgbai pini n ele kain ka te. 8 An kain ka wansai, aku tsu banai a Kasariya, tsu cipai a kuwa ku Filibu uza u uyan kuɓari ku kadyanshi ka Kashila, uza u te a asuvu a ama a shindere ◊ a

da a dangasai a pecike ama ilikulya. ⁹ Wa ta na mmuku nkere n nishi n da bawu kotsu n yain iyolo, alya aza a udansa kadyanshi ka Kashila.

¹⁰ An tsu yain a'ayin pini a asu vi, aku uza u udansa akani a Kashila u roku uza u kala Agaba, ¹⁰ u wutai a Yahuda u tuwai. ¹¹ U bidyai kagbawatsu ka cuku ka Bulus, u sirai akere a ne n a'ene a ne n ka, u danai, "Ili i'ya Kulu Keri ku danai i'ya na, 'Naha da aza a Yahuda a Urishelima a ka sira uza u kagbawatsu ka na vi, kpm a neke yi a akere a Awulawa.' "

¹² An tsu panai nala, atsu n aza da a'ari pini tsu foloi Bulus kotsu u bana a Urishelima wa. ¹³ Aku u wushuki, "Nda i zuwai i'ari a kushen ya zuwa mu unambukatsuma? Ufobusi u da mari a sira mu hal gbam a wuna mu a Urishelima adama a kala ka Yesu Asheku."

¹⁴ An tsu dansai n eyi bawu tsu fuda yi, aku tsu padai bini, tsu danai, "Asaka Magono ma Zuba ma yain i'ya i gan yi."

¹⁵ An nala u wurai, aku tsu fobusoi tsu banai a Urishelima. ¹⁶ Atoni a roku aza da a wutai a Kasariya dem a soku tsu, a banka tsu a kuwa ku Nnasan uza da tsa cipar ara ne. Eyi vuma u Sayipuru u da, uza u te a asuvu a Atoni a kagita.

Bulus rawai a Urishelima

¹⁷ An tsu rawai a Urishelima, atoku a ryabusa tsu n ipeli cika. ¹⁸ An kain ka wansai, aku Bulus n atsu dem tsu banai ara Yakubu, kpm gbā nkoshi n kuwa ku Atoni n da pini. ¹⁹ An Bulus damamgbana n ele, aku u tonusuko le ili i'ya Kashila ka yankai Awulawa a akere a ne. ²⁰ An a panai nala, aku a cikpalai Kashila, a tonukoi Bulus, "Utoku u tsunu, wene na tyoku da ama azu ushani a aza a Yahuda a pityanangi. Gba le gogo-na a'a ta n maluwa ma a ka tono Mele ma Musa. ²¹ Shegai a tonuko ta Atoni a savu yi alabari a vunu a da va wenishike ta aza a Yahuda a da a'ari a asuvu a Awulawa vu da a varangu Mele ma Musa. Wata, kotsu a kida mmuku n le acombi wa, ko kpm a toni agadu a tsunu wa.

²² "Gogo-na nida tsa yan? Kpaci u kana ta a reve n utuwa u vunu. ²³ Adama a nala, she vu yain ili i'ya tsa tonuko vu. Tsa ta n ama a nishi pini na aza da a yain kazuwamgbani. ²⁴ Bidya ama a nala yi i ba i wulukpe kaci ka de kafole, kpm vu tsuma ikebe i uwulukpe yi tsara a kuruwa le. Nala wa zuwa ta a reve an gba ili i'ya a tonuko le a kaci ka vunu ki ka ban ka, kpm avu n kaci ka vunu va kirana ta n Mele mi. ²⁵ Shegai ukuna u Awulawa a da a wushuki, tsu koronku le ta ukanikorongi tsu da: kotsu a takuma ili i'ya a darampkai kameli wa, kotsu a takuma anyama u da wari na mpasa wa, a takuma anyama u manama ma a piyanlai udyoku wa, kpm kotsu a yain tsishankala wa."

A kana Bulus a Kuwa ku Kashila

²⁶ An kain ka wansai, Bulus bidyai ama yi a banai a wulukpei kaci ka le, aku a uwai a Kuwa ku Kashila. Pini nala, u tonukoi ama a'ayin a da uwulukpe vi wa shadangu, n kain ka a ka yanka ya dem udarakpa.

²⁷ An a'ayin a shindere yi a yain evu n ushadangu, aku aza a Yahuda a roku aza a uyamba u Asiya a wenei Bulus a asuvu a Kuwa ku Kashila. Aku a 'yangasai atakasuvu a ama a kana yi, ²⁸ n a salasi n a dansi, "Atoku a tsunu aza a Isara'ila, ganga tsu! Vuma da wa kyawunsa ko nte wa n u wishisi ama a tsunu, n Mele ma tsunu, kpm n Kuwa ku Kashila ku tsunu ki aya gai na vi. Hal gbam u tukoi aza a Helinet a roku a asuvu a Kuwa ku Kashila ki a nangasai Asu u Uwulukpi u na vi." ²⁹ Ele n a dani ko u uwa pini n Tarafima Kawulawa ka Afisu asuvu a Kuwa ku Kashila ki. Ili i'ya i zuwai a danai nala, kpaci a'ari a wene le ta kafole a asuvu a ilyuci.

³⁰ Aku gba ilyuci yi a dambulai cika, a wuranai n ilyadi a kana Bulus. A rono yi ubana a ulanga u Kuwa ku Kashila ki. Kute-kute a gidakusi itsutsu yi. ³¹ Pini nala, a kana yi malapa a ka ciga a wuna, aku alabari a rawai ara uzapige u kuvon u aza a Roma, a da gba ilyuci i Urishelima i'ya pini a ka 'yangasa atakasuvu a ama. ³² Kute-kute u bidyai atigi a roku kabolo n asoje a banai de a asu u le. An ama yi a wenei uzapige vi utuwa n asoje, aku a asaka yi malapa.

³³ Uzapige vi u zuwai a kana Bulus, kpam u zuwai a sira yi n ikani i re. Aku u wecei ama yi ko ya Bulus vi n ili i'ya kpam u yain. ³⁴ Aku aza roku pini a asuvu a kakuma ki a salai a danai ili i roku, aza roku kpam a danai ili i roku kau. Adama a kacan ka ama ki, hal gbam uzapige vi u fuda u reve ili i'ya i gitai wa. U zuwai a lazai n Bulus ubana a kuwa ku asoje. ³⁵ An a rawai a asu u adeshikpetsu a u'uwa a kuwa ki, she na asoje yi a radagba yi a zuba adama a u'yangasa u atakasuvu u ama yi. ³⁶ Kakuma ka ama ka ka tono le vi a'ari isali n a dansi, "Wuna ni."

Bulus dansai n kakuma ka ama ki

³⁷ An a yain evu n u'uwa a kuwa ku asoje ki, aku Bulus wecei uzapige vi, "Ko va wushuku n yain kadyanshi n avu?"

Aku uzapige vi u wece yi, "Dana vu reve ta Tsiheline? ³⁸ Ma wundya ada vuma u Masar u da ayen a da a wurai u 'yangasa atakasuvu a ama, hal gbam u tonoi n ama azu a nishi (4,000) a aza a magalaka a mete mi?"

³⁹ Bulus wushunku yi, "Mpa uza u Yahuda u da, u ilyuci i Tarsu a uyamba u Kilikiya. Mpa uza u ilyuci i'ya i'ari n tsupige tsu nala tsi da. Ma folo vu vu asaka mu n yain kadyanshi n ama a na yi." ⁴⁰ Aku u asaka yi u yain kadyanshi, u shangbai a zuba u adeshikpetsu a u'uwa a kuwa ki, u 'yangasaka ama yi kukere a pada. An a padai bini, aku u yanka le kadyanshi n Tsi'arama.

22

¹ Bulus yain kadyanshi, u danai, "Atoku a va n isheku i va, panai mai n tonuko da ili i'ya i gitai, tsara n wenike an bawu mari n unyushi." ² An wa dansa n ele n kaletsu ka le, aku kakuma ka ama ka lapulai ka padai bini.*

³ Aku u danai, "Mpa uza u Yahuda u da, a matsa mu ta a Tarsu, a uyamba u Kilikiya, shegai nte n gbonguroi pini na. N yan ta kaneshi a kukere ku Gamaliya uza da u wenishike mu gba mele ma isheku i tsunu. Ma ta n uciga u ugbashika Kashila, tyoku da gba de i'ari uyan ara. ⁴ N foro ta ama da a ka tono Ure u Asheku, hal gbam n wunai aza roku. N sirasai aka n a'ali n gbagirya le a asuvu a kuwa ku a'ali. ⁵ Magono ma Adarakpi n azapige a Asheshi a Pige a ka dana ta mayun da. A naka mu ta ukanikorongi ubana a asu u atoku a tsunu aza a Yahuda a da a'ari a Damasuka. Ukanikorongi vi u wushunku mu ta n tuko Atoni a da a'ari de utuwa a Urishelima usiri n ikani tsara a yan le mavura.

Bulus danai tyoku da u kpatalai

⁶ "Kain ka te, evu n ubana kaara a kaci, cina n yan de evu n urawa a Damasuka, aku katyashi ka wuta a zuba ka wakana mu ukyawan. ⁷ Aku n rukpai a iyamba, n panai kalagatsu ka wece mu, 'Shawulu, Shawulu, ndya i zuwai va yan mu mavura?"

⁸ "Aku n wushuki, 'Asheku, ada yai?"

* **22:2** Tsi'arama tsa aza a Urishelima a tsu dansa, kpam a yan ta majiyan an a wenei Bulus wa dansa n kaletsu ka le.

“U wushuki, ‘Mpa Yesu uza u Nazara uza da va yan mavura.’⁹ Aza da tsari kaḅolo a wene ta katyashi ki, shegai a reve ili i'ya kalagatsu ki ka tono wa.

¹⁰ “Aku n wece yi, ‘Asheku, ndya va ciga n yain?’

“U wushunku mu, ‘Yanga vu uwa a Damasuka. Vu rawa baci de a ka tonuko vu ta ili i'ya va yan.’¹¹ Katyashi ki ka zuwa mu ta n rumbanai, aza da tsari kaḅolo ki alya a rono mu ubana a Damasuka.

¹² “Aku vuma roku uza u kala Ananiya tuwai ara va. Eyi uza da wa gbashika Kashila tyoku da Mele ma tsunu ma danai da, uza da gba aza a Yahuda a da a'ari a Damasuka a ka cikpalasa.¹³ U tuwai ara va, u shamgbai evu na mpa, u danai, ‘Utoku u va Shawulu, wene asu.’ Pini a asu u nala vi da n wene yi!

¹⁴ “U tonuko mu, ‘Kashila ka isheku i tsunu ka dangasa vu ta vu reve ili i'ya wa ciga. Kpam vu wene Uza u Uwulukpi u nala vi, vu pana kpam kadyanshi ka ne.¹⁵ Ada va bidya kadyanshi ka ne ubana ko nte wa, n vu tonusuko le i'ya vu wenei n i'ya kpam vu panai.¹⁶ Kotsu vu nangasa a'ayin wa. ‘Yanga a lyubugu vu tsara a zai unyushi u cingi u vunu. Yan nala n vu isasi kala ka Asheku.’

Bulus yain kuɓari a asu u Awulawa

¹⁷ “Kain ka te, an n gonoi a Urishelima, mpa a uyan kavasu a Kuwa ku Kashila, aku n wenei kuwene,¹⁸ kpam n wenei Asheku a ka dansa, u danai, ‘Asaka Urishelima gogo, kpaci a ka wushuku n ili i'ya va tonuko le a kaci ka va wa.’

¹⁹ “Aku n wushuki, ‘Asheku, ele n kaci ka le dem a reve ta an n kanasai aza da a wushuki n avu a agata a Kashila n sirasa le kpam n lapa le.²⁰ A'ayin a da a wunai Isitifanu,^o uza u uyan kadyanshi ka Kashila, mpa pini kushani kpam n wushuku ta n ili i'ya a yain. Hal gban mpa n banai aminya a ama da a wuna yi vi.

²¹ “Aku Asheku a tonuko mu, ‘Yanga vu wala, ma suku vu ta a mɓari a asu u Awulawa.’”

²² Kakuma ka ama ki ka rongo yi upanaka hal a asu u da u danai udani u ‘Awulawa,’ aku a salai unā u te, ‘Rawukai vuma u na vi! Wuna ni! U gan a asaka yi n uma wa!’²³ Aku a rongoi iyoroli n a mondusi aminya a le n maloko, a shadangusi akere a le n kayala a polusoi ka a uwule.

²⁴ Aku uzapige u kuvon u aza a Roma u zuwai a bidya yi ubana a kuwa ku asoje, tsara a bawan yi adama a da wa tonuko le ukuna u maci.²⁵ Tyoku da a sira yi tsara a bawin yi, aku u tonukoi katigi ka kari pini vi, “U gan a bawin uza u Roma u da wari n ucira u uyan ili bawu a yanka yi afada?”

²⁶ An katigi ki ka panai nala, aku u banai a asu u uzapige vi, u danai, “Ndya ya ciga n yain? Vuma u na vi uza u aza uyamba u Roma da.”

²⁷ Aku uzapige vi u banai ara Bulus, u wece yi, “Tonuko mu, avu uza u aza uyamba u Roma da?”

Aku u wushunku yi, “Nala wari.”

²⁸ Aku uzapige vi u danai, “She na n tsupai ikebe ushani kahu n tsara ucira u nala vi.”

Bulus danai, “Mpa kpam n u da a matsa mu.”

²⁹ An asoje a da a ka ciga a bawin yi vi kpam a yan yi keci ki a panai nala, aku a wozoi akere a le gogo. Uzapige u kuvon vi u pana ta uwonvo, kpaci u zuwa ta a sira yi.

Bulus dansai n Asheshi a Pige

³⁰ An kain ka wansai, aku uzapige u kuvon vi wa ciga u reve ili i'ya i zuwai aza a Yahuda a tukoi ukuna u na a kaci ka Bulus. U zuwai a surukpa yi ikani yi, aku u zuwai adarakpi a pige n Asheshi a Pige yi gba a 6olomgbonoi. U zuwai a ukai Bulus a asuvu, u zuwa yi u shamgbai a kapala ka le.

23

¹ Bulus wundyai azapige a Asheshi a Pige yi mai, aku u danai, “Aza a va, n rongo ta mai a kapala ka Kashila a a'ayin a va!” ² Aku Ananiya* Magono ma Adarakpi u zuwai aza da a'ari evu n Bulus vi a lapa yi a una. ³ Aku Bulus danai, “Kashila ka lapa vu ta avu uza u maci u kaban u gbani, dusuku da vu dusuki tsara vu yanka mu afada tyoku da Mele ma danai, shegai avu gono vu kodoi Mele mi, kpaci vu zuwai a lapa mu.”

⁴ Aza da a'ari evu n Bulus vi a danai, “Magono ma Adarakpi ma Kashila ma va wishisa!”

⁵ Bulus wushunku le, “Yanka numu ahankuri atoku a va, n reve an Magono ma Adarakpi ma wa. Kpaci a korongu ta a da 'Kotsu uza u wisha uzapige uza da wa tono n ama wa.’” ⁶

⁶ An Bulus wenei Asheshi a Pige yi aza roku aza a Sadusi a da aza roku kpm Afarishi, aku u 'yangasai kalagatsu u danai, “Aje a va, mpa Kafarishi ka ilimaci i Kafarishi. An u woko n zuwai katakasuvu ka va a asu u u'yang a u ukpa, da i zuwai a ka yanka mu afada.”

⁷ An u danai nala, aku kananamgbani ka uwai a mere ma aza a Sadusi n Afarishi hal ka6olo ki ka pecei kure. ⁸ Aza a Sadusi a wushuku n u'yang a u ukpa, n atsumate a eri, n a'ulu wa, shegai Afarishi a wushuku ta n ili i nala yi gba. ⁹ Aku kacan ka 'yangai cika, awenishiki a Mele aza da a'ari Afarishi a 'yangai a ka banga Bulus a danai, “Tsu wene unyushi u vuma u na vi wa, ko kenu. Gaawan kulu ko kpm katsumate ka zuba ka ka yanka yi kadyanshi.”

¹⁰ An kacan ki kari uyan ushani, aku ama yi a'ari uvingasa Bulus apashi a re gba. Pini nala, uzapige u kuvon u aza a Roma u zuwai asoje a wushi Bulus a akere a le, kotsu a banka yi a kuwa ku asoje.

¹¹ N kayin ka nala ki, Yesu Asheku u wenikei kaci ka ne ara Bulus, u danai, “Lya kapala n ugbami u asuvu. Tyoku da vu yain kadyanshi ka va pini naha a Urishelima, u kana ta kpm vu yain ka a Roma.”

A sheshei a wuna Bulus

¹² An kain ka wansai, aku aza a Yahuda a roku a fo6usoi tsara a wuna yi. A tsina i da a ka lya ko a soi wa, she a wuna Bulus. ¹³ Aza da a yain afo6i a cingi a nala yi a la ta ama amangare. ¹⁴ Aku a banai a asu u adarakpi a pige n azapige a tonuko le, “Tsu tsina ta, tsu da tsa lya ili ko tsu soi wa, she tsu wuna vuma u nala vi. ¹⁵ Eda n Asheshi a Pige, she i tonuko uzapige u kuvon u aza a Roma u tuko yi pini na a asu u Asheshi, aku i yain yavu ciga da ya ciga i doku i veci ukuna vi sawu. Atsu kpm ufo6usi u da tsari tsu pite yi a ure tsara tsu wuna yi.”

¹⁶ Kalobo ka utaku u Bulus ka pana ta ukuna u da a sheshei vi, aku u banai a kuwa ku asoje ki u tonuko yi ukuna vi. ¹⁷ Pini nala, Bulus isa katigi ka te u tonuko yi, “Banka kalobo ka na a asu u uzapige u kuvon, Wa ta n ukuna u da wa tonuko yi.” ¹⁸ Aku vuma vi u wushuki u bankai kalobo ki ara uzapige u

* **23:2** Tagarada u Asuki u yan ta kadyanshi ka ama a tatsu aza da a'ari n kala “Ananiya.” 5:1 Ananiya uza da yankai asuki ka6an, aku u kuwai. 9:10, 22:12 Ananiya uza da kukpai a'eshi a Bulus a Damasuka. 23:2 Ananiya uza da wari Magono ma Adarakpi. ⁶ **23:5** Uwt. 22:28.

kuvon vi. Pini nala, katigi ki ka tonukoi uzapige u kuvon vi u danai, “Vuma da wari a kuwa ku a'ali ku nala ki uza u kala Bulus vi, aya u zuwa mu n tuko kalobo ka na ara vunuu, u da wa ta n ili i'ya wa ciga u tonuko vu.”

¹⁹ Aku uzapige u kuvon vi u kana'i kukere ku kalobo ki u banka yi paki, u wece yi, ‘Ndaya va ciga vu tonuko mu vi?’

²⁰ Kalobo ki ka danai, “Ama roku a da pini a sheshei a ka ciga a banka le Bulus a asu u Asheshi a Pige a aza a Yahuda nakpan. A ka yan ta yavu a ka ciga a doku a veci ukuna vi mai. ²¹ Shegai kotsu vu yain nala wa! Kpaci ama da pini a la ta ama amangare a ka pite yi tsara a wuna yi. A tsina ta a da a ka lya ko a soi wa, she a wuna yi. Gogo-na alya pini ufo'busi, a da a ka vana vu wushunku le.”

²² Aku uzapige vi u tonuko yi, “Kotsu vu asaka uza u reve an vu tonuko mu ukuna u na vi wa.” Pini nala, u tonuko yi u wala.

A bankai Bulus a Kasariya

²³ Uzapige u kuvon vi u isa'i atigi a re a tuwa, aku u tonuko le, “Tonukoi asoje amangatawanre (200) a fo'buso a bana a Kasariya n ulapa u uwule u kuci u kayin ka ara, n asoje a adoki amangatawankupa n asoje a amangatawanre (200) a kuvon na nsari n le. ²⁴ Eda kpa'm i zami kadoki ka Bulus wa yuwa. Kotsu i banka yi ara Feli gomuna, bawu ko i te i'ya ya gita n eyi.” ²⁵ Aku uzapige vi u korongi ukanikorongi u na ubana ara gomuna vi. U danai,

²⁶ “Mpa Kaladiyu Lisiya, ma sukunku uzapige Feli gomuna idyani. ²⁷ Aza a Yahuda a roku a da a kana'i vuma u na, hal a ka ciga a wuna yi. Shegai an n wecei ukuna vi, n revei an vuma vi uza u uyamba u Roma u da, aku mpa n asoje a va tsu wusa yi. ²⁸ Aku n banka yi a asu u Asheshi a Pige, tsara a veci unyushi u da u yain vi. ²⁹ Pini nala, n cinai unyushi u da a kana' yi n u da vi u Mele ma le u da, u rawa gbam a ka sira ko a wuna yi wa. ³⁰ Shegai an vuma roku u tonuko mu ukuna u cingi u da a fo'busoi a kaci ka ne, da i zuwai n sukunku yi ara vunuu kute-kute. Aku n tonukoi aza a kadyanshi yi a tuwa a dana unyushi u da a wenei u yain vi ara vunuu.”

³¹ Asoje yi a yain ili i'ya a danai a yain. N kayin ka nala ka a bidyai Bulus ubana a ilyuci i Antipatari. ³² An kain ka wansai, aku asoje a da a ka wala a a'ene yi a gono'i a kuwa ku asoje ku le, a asaka'i asoje a da a ka walaka adoki yi a laza'i n eyi ubana a Kasariya. ³³ An a rawai a Kasariya, aku a naka'i gomuna vi Bulus n ukanikorongi vi. ³⁴ Pini nala, Feli gomuna u yain kana'shi u ukanikorongi vi, u wecei Bulus eyi uza u uyamba u eni u da. Aku u wushunku yi, “Kilikiya.”

³⁵ Pini nala, gomuna wushunku yi, “Ma pana'ka vu ta a'ayin a da baci dem aza da a sapula vu vi a rawai. An u danai nala, aku u zuwai a kpada yi a asuvu a kuwa ku tsugono ka Hiridu magono u mai.

24

Feli yankai Bulus afada

¹ An a'ayin a tawun a wurai, aku ama roku a rawai a Kasariya, tsara a dana ili i'ya Bulus yain. Alya Ananiya Magono ma Adaraki ka'bolo n azapige a aza a Yahuda a roku n karevi ka mele ka roku uza u kala Taratulu. ² An a isa'i Bulus u uwa a asuvu, aku Taratulu gitai utonusuko gomuna vi ili i'ya Bulus yain, u danai, “Uzapige Feli, adama a ugboji u vunuu, da i zuwai ama a tsunu a'ari na ndishi n shinga tun ara wa. Adama a da kpa'm vari n uwene u m'gari, da i zuwai ama a tsunu a ka pana kayanyan ka ndishi n ulya u kapala. ³ Ama ko nte wa a ka cikpa vu ta bawu utyoku. ⁴ Shegai adama a da bawu ma ciga

n wowotongusu vu, ma folo vu adama a ugboji u da v̄ari n u da, vu panaka tsu a asuvu a a'ayin a kenu a na yi tsu dana ili i'ya vuma u naha vi u yain.

⁵ “Vuma u na vi kashilakani ka, tsu cina yi ta wa 'yangasa atakasuvu a aza a Yahuda a likimba gba, kpam aya wa tono n kabolo ka aza da a ka isa Aza a Nazara. ⁶ Hal gban wa ciga u nangasa Kuwa ku Kashila, aku tsu kana yi. [⁷ Tsa ciga tsu yanka yi afada n Mele ma tsunu, shegai Lisiya uzapige u kuvon u aza a Roma u wusa yi ara tsunu. Aku u zuwai tsu tuko kadyanshi ki a kunu ku afada ku vunu.]”

⁸ “Vu vece yi baci n kaci ka vunu ben, va fuda ta va reve an ukuna u da tsu tukoi a kaci ka ne ki mayun da.” ⁹ Aku aza a Yahuda a da a buwai a wushuki n ili i'ya Taratulu danai.

Bulus wushunki Feli

¹⁰ Aku gomuna vi u yankai Bulus kukere u yain kadyanshi. Pini nala, u gitai u danai, “Uzapige, n reve ta vu yanka ta ama ushani aza a uyamba u na afada a ayen ushani, kpam n yan ta mazanga an ma wutukpa kaci ka va a kunu ku afada ku vunu. ¹¹ Vu vece baci, va laza ta va reve an kotsu u lai a'ayin kupa n a re, an n banai a Urishelima ulya u kayala a Kuwa ku Kashila wa. ¹² N yan kananamgbani n uza roku a Kuwa ku Kashila wa, ko kpam n 'yangasa atakasuvu a ama a agata a Kashila ko kpam a asu u roku wa. ¹³ Ama a naha a ka fuda a ka dana ili i'ya a ka dansa na vi mayun da wa. ¹⁴ Ili i te i'ya n reve i'ya, an ma tono Kashila ka isheku i tsunu a ure u da a danai kaban ka vi, kpam n wushuki an gba ili i'ya i'ari ukorongi a asuvu a tagarada u Mele ma Musa na i Ntsumate. ¹⁵ N zuwa ta katakasuvu ka va a asu u Kashila, tyoku da aza da a sapula mu na vi a zuwai, a da a ka 'yangasa ta akushe aza a shinga n aza a cingi a ukpa. ¹⁶ Adama a nala a da mari a ukirana kain dem tsara n yain ili i'ya i'ari i maci, kpam katakasuvu ka va ka rongo na ndishi n shinga a asu u Kashila n ama.

¹⁷ “N barakpa n ugono a Urishelima wa, mari ta a kateshe ayen ushani. N gonoi n ikebe tsara n naka ama a tsunu aza a unambi, kpam n naka kune a asu u Kashila. ¹⁸ Mpa pini a uyan nala a Kuwa ku Kashila ki, cina n kotsu de uwulukpe kaci ka va, aku a cina mu pini, kpam kakuma ka ama ka pini wa. ¹⁹ Shegai aza a Yahuda a roku a da pini aza a uyamba u Asiya, alya wari u gain a tuko kadyanshi ka va ara vunu a'ga baci n ili i'ya a ka dana a kaci ka va. ²⁰ Ko kpam asaka aza da a sapula na vi, a dana unyushi u da Asheshi a Pige a tsara mu n u da a'ayin a da a yanka mu afada a Urishelima. ²¹ Kadyanshi ka a ka fuda a dana a kaci ka va ka na koshi, an n salai n danai ukuna u na a kunu ku afada ku le; ‘Adama a kadyanshi ka u'yang a ukpa u da a ka yanka mu afada a kapala ka de ara.’”

²² Feli gomuna tani u reve ta ili ushani a Ure u Asheku, aku u shamkpa le u danai, “Shamgbai she a'ayin a da Lisiya Uzapige u Kuvon† u tuwai, aku n kidaga da ugana.” ²³ Aku u zuwai katigi ka roku ka wundi yi, u tonuko yi kotsu u gidaku yi wa, kpam u bishinka aje a ne utuwa a banga yi wa.

Bulus dansai n Feli gomuna

²⁴ An a yain a'ayin, aku Feli tuwai n uka u ne uza u kala Durusila, kpam uza u Yahuda u da. A suki vuma roku u tuko Bulus, pini nala, a zuwuka yi atsuvu a ka pana kadyanshi ka upityanangu n Yesu Kawauwi. ²⁵ Aku Bulus tonuko le ukuna u uyan ili i shinga, n u kana kaci, kpam n kain ka afada ka ka tuwa. An u panai nala, aku uwonvo u kana yi cika, u tonukoi Bulus, “Gogo-na u

* **24:7** Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Manyan ma Asuki a kalatsa ta makpanda ma 7.

rawa tã ve. Wala. Shegai n tsarã baci kabala, ma isa vu tã vu tuwa.” ²⁶ Feli tsu sukunku tã Bulus tuwã u dansa n eyi, kpaci u zuwa tã uma wa tsarã tã ikebe ara ne.

²⁷ An ayen a re a wurai, aku a takpai Feli gomuna, a naƙai Posiya Fesutu u wokoi gomuna. Shegai an Feli wa ciga kala ka shinga a asu u aza a Yahuda, aku u asakai Bulus pini a kuwa ku a'ali.

25

Bulus yain kadyanshi ki ara Fesutu

¹ An Fesutu kanaɪ manyan ma gomuna ma ne n a'ayin a tatsu, aku u 'yangai a Kasariya ubana a Urishelima. ² Aku adarakpi a pige n azapige a aza a Yahuda a tuwai n kadyanshi ka Bulus ara ne. A folo yi ³ u zuwa a gono n Bulus a Urishelima, kpaci a foɓuso tã ama a pite yi a ure a wuna yi. ⁴ Shegai Fesutu wushunku le, “A Kasariya da a ka wundya Bulus, kpam nte ma gono de gogo. ⁵ U yan baci ukuna u cingi, asaka azapige a de a tono mu a ba a tuko kadyanshi ki de.”

⁶ Fesutu shamgba tã n ele a'ayin kulla ubana a'ayin kupa, aku u lazai ugono a Kasariya. An kain ka wansai, u isaɪ aza a kunu ku afada ki, u tonuko le a tuko Bulus vi. ⁷ An Bulus tuwai, aza a Yahuda a da a wutai a Urishelima vi a 'yangai a'ari utukuso kadyanshi a kaci ka ne, ka gbam bawu a ka fuda a shamkpa.

⁸ Shegai Bulus 'yuwain kadyanshi ki, u danai, “Mpa n nusuka Mele ma aza a Yahuda wa, ko Kuwa ku Kashila, ko kpam aza a tsugono tsu Roma wa.”

⁹ Shegai an Fesutu wa ciga atakasuvu a aza a Yahuda a pana kayanyan, aku u wecei Bulus, “Ko wa wushuku vu bana a Urishelima n ba n yanka vu afada a ukuna u na vi de?”

¹⁰ Bulus wushunku yi, “Wa yan wa, a asuvu a kunu ku afada ku Kaisa ka mari, kpam nte u gain a yanka mu pini afada. Avu n kaci ka vunu dem vu reve tã mai, n nusuka aza a Yahuda wa. ¹¹ N yan baci ili i roku i'ya i rawai ukpa, ma 'yuwan a wuna mu wa. Shegai ukuna u mayun wa baci pini a asuvu a kadyanshi ka na ki wa, uza u ratsa u neke mu a akere a ama a na yi a wuna mu wa. Ma folo da a 'yangasa kadyanshi ki ubana ara Kaisa magono ma pige.”

¹² Fesutu dansai kadyanshi ki n asheshi a ne, aku u danai, “Nala wari, vu folo tã ubana ara Kaisa, kpam nte va bana de.”

Fesutu n Agaripa magono

¹³ An a yain a'ayin kenu, aku Agaripa* magono n uka u ne Baranisi† a tuwai a Kasariya tsara a ryabusa Fesutu. ¹⁴ An u wokoi a ka yan a'ayin de, aku Fesutu tonukoi Agaripa ukuna u kadyanshi ka Bulus. U danai, “Vuma roku u da pini a asuvu a kuwa ku a'ali uza da Feli asanka mu n yanka yi afada.

¹⁵ An mari a Urishelima, adarakpi a pige n azapige a aza a Yahuda a tuko mu kadyanshi ka vuma u nala vi, a folo mu n kifaga yi uguna.

¹⁶ “Shegai n tonuko le, a mele ma tsunu atsu aza a Roma tsu tsu kifaga uza u uguna wa, she a tuwa n eyi a kapala ka aza da a tukoi kadyanshi ki, kpam a tsu asaka yi tã u dansa tsara u wutukpa kaci ka ne. ¹⁷ An a tuwai adama a kadyanshi ki, an kain ka wansai, n zuwai a tukoi Bulus, aku n gitai afada.

* **25:13** Vuma na maku ma Hiridu Agaripa ma, uza da a yain kadyanshi ka ne a 12:1-22. Kala ka te ka yi n tata u ne. † **25:13** Baranisi maku ma Hiridu Agaripa ma uza da a yain kadyanshi ka ne a 12:1-22. U bansa tã azapige a ama iyolo ushani, gogo-na kpam utaku u ne da wa wolo.

18 Shegai an ama yi a 'yangai a dansa kadyanshi ki, a tuko unyushi u da a da u yain u da n zuwai katakasuvu n pana vi wa. 19 Shegai ukuna u adini a le u da, kpam n ukuna u vuma roku uza da a ka isa Yesu uza da u kuwai, shegai Bulus matsai u da wa ta n uma. 20 Mpa tani mari n namba ta tyoku da ma vece ukuna u na vi, aku n wecei Bulus ko wa wushuku u bana a Urishelima tsara n ba n yanka yi afada yi de. 21 Shegai u foloi a asaka Kaisa magono ma pige ma pana ukuna vi, aku n zuwai a zuwa yi ve pini a kuwa ku a'ali ki, hal ubana a'ayin a da ma tutsuku yi ubana ara Kaisa vi."

22 Aku Agaripa tonukoi Fesutu, "Ma ciga ta n pana ili i'ya vuma na wa dana."

Aku u wushunku yi, "Va pana ka yi ta nakpan."

23 An kain ka wansai, Agaripa n uka u ne Baranisi a ukai aminya a tsugono, a tuwai kabolo n azapige a asoje n azapige a aza a ilyuci yi. Fesutu zuwai a tuko Bulus pini a asuvu a kunu ki. 24 Aku Fesutu danai, "Agaripa magono, n gba azapige aza da a'ari pini na kabolo n atsu, wundyai vuma u na vi, aza a Yahuda a da a'ari a Urishelima n Kasariya a tuwa ta ara va a ka ciga n wuna vuma u na vi. 25 Shegai mpa n wene u yan unyushi u da u rawai a ka wuna yi wa. Kpam an u wokoi u foloi a banka kadyanshi ki a asu u magono ma pige, da i zuwai n yawunsai n banka yi ara ne. 26 U kana ta n korongu ukuna u maci a kaci ka vuma u na ubana a asu u magono. Da i zuwai n tuko yi a kapala ka de gba, hal gai avu Agaripa magono, tsara tsu kotso baci uvece ukuna vi, n tsara ili i'ya ma korongu. 27 Kpaci a uwene u va, utengeshi u da a tutsuku vuma da wari a kuwa ku a'ali ubana a asu u magono bawu a danai ili i'ya u yain."

26

Agaripa dansai n Bulus

1 Agaripa tonukoi Bulus, "Gogo-na dansa n kaci ka vunu." Aku Bulus 'yangasai kukere, u gitai kadyanshi:

2 "Agaripa magono, n pana ta kayanyan an u wokoi a kapala ka vunu ka ma yan kadyanshi n wutukpa kaci ka va a kadyanshi ka ama a va a tukoi adama a va. 3 N revei avu vu reve ta Mele ma aza a Yahuda n gba ili i'ya a ka nanamgbanaka. Adama a nala, ma folo vu vu yain ahankuri vu panaka mu.

4 "A wewishike mu ta uwenishike u aza a Yahuda tun mpa kenu. N rotsongusu ta a asu u ama a va n a asu u aza a Urishelima. Azapige a aza a Yahuda a reve ta n u da. 5 A reve ta na mpa caupa, kpam a ka fuda ta a ka dana mpa Kafarishi ka mayun, a kaƙon ka kari n mele ma awuya a asuvu a adini a tsunu. A ka dana ta mayun da a ka ciga baci a dana.

6 "Gogo-na ma ta a asu u afada an n wushuki n kazuwamgbani ka Kashila ka yankai ama a tsunu caupa. 7 Kazuwamgbani ka nala ki ka agali kupa n a re a zuwai uma a wene ushadangu u ne, da i zuwai a matsai ugbashika Kashila kaara n kayin. Magono, an u wokoi n zuwai uma u va a kazuwamgbani ka nala, da i zuwai aza a Yahuda a wenei unyushi u va. 8 Nda i zuwai i kpaƙai uwushuku an Kashila ka 'yangasa akushe?"

9 "Mpa n kaci ka va caupa mari n wenei yavu mai da n yain ili i'ya ya bishinka ulya u kapala u kadyanshi ka Yesu uza u Nazara. 10 Adarakpi a pigeƙ a wushunku mu ta n yain ili i na yi, kpam n canga ta Atoni ushani aza a Urishelima n uka le a kuwa ku a'ali. Hal gbam n ubolomgbono u kaci u va u da a wunusai aza roku. 11 N tonoi gba agata a Kashila na bawin le, kotsu gai n zuwa a yanka kala ka Kawauwi unu u cingi. Adama a da ma pana upan u le cika, aku ma tonuso le a ilyuci i mbari i tsumoci na n foruso le de.

Ugawunsa u Bulus n Kawauwi

¹² “Magono ma va, kain ka te, mari a asuvu a nwalu ubana a Damasuka uyan manyan mi, n ucira u da adarakpi a pige a naka mu. ¹³ N kaara a kaci, katyashi ka wutai a zuba ka wakana mu n ama da a soku mu. Katyashi ki ka la ta ka kaara. ¹⁴ An tsu rukpai a iyamba gba tsunu, aku n panai kalagatsu ka dansa n Tsi'arama, ka tonuko mu, 'Shawulu, Shawulu, ndya i zuwai va yan mu mavura? Utengeshi u da kanaka ka shilakanan magutsu ma kalina.’

¹⁵ “Aku n wece yi, ‘Asheku, ada yai?’

“Asheku a wushunku mu, ‘Mpa Yesu, uza da va yan mavura. ¹⁶ Gogo-na 'yanga, ili i'ya i zuwai n tuwai i'ya n zuwa vu vu woko kagbashi ka va kpam vu dana ili i'ya vu wenei a kaci ka va. Va tonuko ta ama ukuna u ili i'ya i gitai, n ili i'ya kpam ya tuwa a'ayin a da ma wenike kaci ka va ara vunuu. ¹⁷ Ma suku vu ta a asu u aza a Yahuda, n Awulawa. Ma kirana ta n avu a'ayin a da va bana a asu u da n suku vu. ¹⁸ Ma ciga ta vu kukpa a'eshi a le, a kpatala a asaka karimbi ubana a katyashi. Kpam a kpatala a asaka ucira u Kanangasi* ubana ucira u Kashila. Aku Kashila ka cimbusuka le unyushi u cingi u le. Pini nala, a ka tsara ta asu a asuvu a ama da Kashila ka wulukpei an a zuwai upityanangu u le ara va.’

Bulus dansai ukuna u manyan ma ne

¹⁹ “Adama a nala, Agaripa magono, ma 'yuwan utono kuwene ka ku tuwai a zuba vi wa. ²⁰ N gita ta n yankai aza a Damasuka ku'ari, aku n banai a Urishelima a uyamba u aza a Yahuda gba. Pini nala, n yankai Awulawa n tonuko le a kpatala a asaka tsicingi tsu le a gono a asu u Kashila, kpam a yain ili i'ya ya wenike an a kpatalai.

²¹ “Ili i'ya i zuwai aza a Yahuda a kana mu a Kuwa ku Kashila a ka ciga a wuna mu i'ya gai la vi. ²² Shegai Kashila ka banga mu ta, da i zuwai mari udansa kadyanshi ka na ki a asu u aza a pige na mmuku. Ili i roku i'ya Musa na nsumate n da n buwai a danai ya gita vi i'ya, ²³ Kawauwi ka pana ta iyamba, kpam aya wa woko vuma u kagita u da wa 'yanga a ukpa. Kpam wa woko ta katyashi a asu u aza a Yahuda n Awulawa.”

²⁴ Kute-kute Fesutu salai, u danai, “Bulus, ijan i'ya va suma? Uyan kaneshi ushani vi u zuwa vu vu woko kashimza da?”

²⁵ Shegai Bulus wushunku yi, “Uzapige Fesutu, ijan i'ya mu wa. Ili i'ya ma tono vi mai da i'ari, kpam n ugboji. ²⁶ Agaripa magono u reve ta n ili i na yi, kpam n eyi da ma dansa bawu uwonvo. Kpaci ukuna u na u gita ukpawunsi wa. ²⁷ Agaripa magono, vu wushuku na nsumate? N revei vu wushuku ta.”

²⁸ Agaripa wushunku yi, “Va ciga vu gonuko mu Katoni a asuvu a a'ayin a kenu a na a da?”

²⁹ Bulus wushunku yi, “Ko a asuvu a a'ayin a kenu ko a ushani, ma yan ta kvasu tsara Kashila ka zuwa avu n aza da a'ari pini na a ka panaka mu gogo-na a woko tyoku u va. Shegai ma ciga i uka ikani i nala yi wa.”

³⁰ Aku Agaripa magono, n Fesutu gomuna, n Baranisi, n aza da a'ari ka'olo n ele a 'yanga a asaka a asu vi. ³¹ An a wutai, aku a dansai n atoku a le, “Vuma nala u yan ili i'ya i rawai a ka wuna yi, ko a uka yi a kuwa ku a'ali wa.”

³² Agaripa tonukoi Fesutu, “U woko baci vuma u na danai a banka kadyanshi ka ne ara Kaisa wa, she tsara tsu asaka yi.”

27

A bidyai Bulus ubana a Roma

* 26:18 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

¹ An tsu fobusoi tsara tsu uwa a kpatsu ubana a uyamba u Italiya, aku a nakai Bulus n aza a kuwa ku a'ali a kukere ku katigi ka pige ka roku uza u kala Juliyo, uza u te a asuvu a asoje a Kaisa magono. ² Aristaraku wa ta dem kabolo n atsu. Eyi uza u ilyuci i Tasaloniya u da, a uongu u Masidaniya. Tsu uwai a kpatsu ku ka tsu rongo uyan manyan a ilyuci i Adaramitiya. Aza a kpatsu yi a fobuso ta a ka shamgbusa a ilyuci ilyuci i'ya i'ari a ikengi i kushiva i uyamba u Asiya.

³ An kain ka wansai, aku tsu rawai a Sida. Juliyo katigi u yankai Bulus ukuna u shinga, u asaka yi u ba kondoi aje a ne tsara a naka yi gba ili i'ya wa ciga. ⁴ An tsu asakai Sida, aku uwule wa lapana tsu cika, aku tsu tonoi evu n uyamba u mere ma mini u Sayipuru tsara tsu pana shana n uwule vi. ⁵ Tsu lyai kapala na nwalu ubana a daka a uongu u Kilikiya n Bamafiliya, aku tsu rawai a ilyuci i Mira a uyamba u Likiya. ⁶ Pini nala, Juliyo katigi u tsarai kpatsu ku roku ka aza a uyamba u Alizandariya kpm ka bana a Italiya, aku u zuwai tsu uwai pini.

⁷ An tsu yain a'ayin ushani n tsu wali sawu, she na tsu matsai cika, aku tsu fudai tsu rawai evu n Kinidu. An uwule u bishinka tsu ulya kapala, aku tsu kyawain a kapashi ka bawu uwule wari pini, evu n asu u da a ka isa Salamani a uyamba u mere ma mini u Kiriti. ⁸ Tsu modonoi tsu wurai asu vi n upana u iyamba, aku tsu rawai a asu u roku u da a ka isa Asu u Uwunvuga u Shinga evu n ilyuci i Lasiya.

⁹ An u wokoi tsu barakpai cika, nwalu mi n da n buwa kpm mai wa, kpaci a'ayin a abali a da. Kpm a'ayin a Abiki a Cimbusuka Ama Unyushi u Lef a wura de. ¹⁰ Bulus tonukoi atigi a asoje yi, "Azapige, n wenei tsu lya baci kapala na nwalu n na mi, n da ma tuko ta ukuna u cingi u unangasa u kpatsu, n unamba u ucanga cika. Ama kpm a ka pana ta usan, hal gbam uma u tsunu wa ta a unu u ukpa."

¹¹ Shegai katigi ka ka gana ama yi u wushuki n kadyanshi ka uza u kpatsu ki n uza da wa walaka kpatsu ki, u 'yuwain uwushuku n kadyanshi ka Bulus. ¹² Asu u Uwunvuga u Shinga vi ukukpi u da wari, kpm asu vi u lobono a lyai pini ilyushi wa, kpaci abali a tsu rongo ta ulapusa asu vi. Adama a nala, aku aza a kpatsu yi a ka ciga a bana a ilyuci i Finikiya, tsara a lyai ilyushi i le de. Finikiya tani asu u da a'atsu a tsu shamgbusa pini a uyamba u mere ma mini u Kiriti u da, asu u shinga u da u tsu kangu ta abali, kpaci u da wa wundya ta daka u kalivi n gadi u kalivi.

A cinai uwule u pige u ulima

¹³ An uwule vi u gitai u'yangasa kenu-kenu a daka, aku aza a kpatsu yi a ka yawunsa yavu a'ayin a da a yain a da a ka yan ili i'ya a fobusoi. Aku a takpai kashamkpatsu ka kpatsu ki, tsu tonoi a ikengi i uyamba u Kiriti. ¹⁴ A barakpa wa, aku uwule u pige u da a ka isa, "Uwule u Gadi u Kasana," u wutai a kagida u lapana tsu. ¹⁵ Uwule vi u lapai kpatsu ki, hal gbam tsu fuda tsu wala pini a asuvu wa. Aku tsu asakai uwule vi u purai kpatsu ki.

¹⁶ Tsu tonoi asu u roku u uyamba u mere ma mini u da a ka isa Kawuda, a asu u da uwule u jebei. She na tsu modonoi cika, aku tsu fudai tsu ronoi kpatsu ku kenu ki utuwa a asu u ku pige ki. ¹⁷ An tsu ronoi kpatsu ku kenu ki, aku aza a kpatsu yi a zamai aban a sirasai kpatsu ku pige ki, adama a da ka tasa. Kpaci a ka pana ta uwonvo u da a ka vutala le a kayala ka ka sodugusu ili dem u da a ka isa Siriti, aku a cipukai kunya ka ka walaka kpatsu ki tsara ku jebe nwalu n kpatsu mi. Pini nala, a asakai ka wala ili i ne eyi u de, kpaci a fuda a walaka ka kpm wa.

¹⁸ An kain ka wansai, aku a gitai upurusā ucanga u ɗa wari pini a kpatsu ki n a vutalasi a mini, kpaci mini mi ma shilakana ta cika ma gbaɗa tsu. ¹⁹ Kain ka tatsu, ama yi n akere a le a ɗa a vutalasi ucanga u manyan ma kpatsu mi pini a mini mi. ²⁰ An tsu yain a'ayin ushani bawu tsu wenei kaara ko atala, kpam uwule u pige u ulima vi u asaka wa, aku tsu takpai uma u ɗa tsa la.

²¹ Uza wa la u lyai wa, gba a a'ayin a nala yi. Aku Bulus isaɗi aza a kpatsu yi, u danai, "Ama a va, a da baci i'ari i panaka mu tun a kagita, tsara tsa asaka Asu u Uwunvuga u Shinga u Kiriti u nala vi wa, tsari tsa tsara usan u na n unamba u ucanga u na vi wa. ²² Gbamaɗi asuvu, uza wa la wa namba uma u ne wa, shegai kpatsu ki ka shumbugu ta. ²³ I revei gai mpa vuma u Kashila da kpam aya ma gbashika. N kayin ka nayain, u suku ta katsumate ka zuba ka ne. ²⁴ Katsumate ki ka shamgbai evu na mpa, ka danai, 'Bulus, kotsu vu pana uwonvo wa! Va shamgba ta a asu u afada a kapala ka Kaisa magono ma pige. Kpam adama a tsishinga tsu Kashila, wa wauwa ta aza da ya walaka kabolo adama a vunuu.' ²⁵ Adama a nala, gbamaɗi asuvu a de. N wushuku ta n Kashila. Wa woko ta dere tyoku da u tonuko mu. ²⁶ Shegai u kana ta uwule u vutala tsu a kayala ka uyamba u mere ma mini, kpam kpatsu ku tsunu ku namgba gba."

²⁷ A'ayin kupa n a nishi uwule vi wari ugama kpatsu ki a upashi u na ubana a upashi u nide a kushiva a daka u uyamba u Italiya. Shegai a kain ka kupa n ka nishi ki, aza a kpatsu yi a wenei tsa rawa evu n iyamba. ²⁸ A kondoi akumgbi a kadaka ka mini ki, a cinai ka rawa ta udeshe amangatawun n kamanga (120). An a tsarai a barakpai kenu, aku a doku a kondoi mini mi, a cinai ma gono de udeshe amanganishinkupa koshi. ²⁹ Aku a gitai upana uwonvo kotsu kpatsu ki ku gama atali wa. Aku a vutalai ashampatsu a kpatsu a nishi a da a'ari n araji a kucina ku kpatsu ki, tsara a bishinka kpatsu ki nwalu. A yain kavasuu tsara kayin ka wansa gogo.

³⁰ Aku aza a manyan ma kpatsu yi a ka ciga a asaka kpatsu ki. A cipukai kpatsu ku kenu ki. A yain yavu a ka cipuka kashampatsu ka araji ka kari a kapala ka kpatsu ki. ³¹ Shegai Bulus tonukoi katigi ki n asoje yi, "Ama a na a shamgba baci a kpatsu ku pige ki wa, ya kuwa ta gba de." ³² Aku asoje yi a kidasai aban a kpatsu ku kenu ki a asakai ka ku tonoi mini.

³³ N kpasani, aku Bulus foloi ama yi a lyai ilikulya kenu. U tonuko le, "A'ayin kupa n a nishi a da pa vi i'ari a kadambula bawu i lyai ilikulya. ³⁴ Ma folo da i lyai ili i roku adama a alafiya a de. I yan baci nala, ko kenji ka kaci ka de ka te ka puwan wa." ³⁵ U shamgbai a kapala ka le, u bidyai burodi u cikpai Kashila, aku u jibai u da u gitai utakuma. ³⁶ A tsarai ugbami u asuvu, ele dem a lyai ilikulya. ³⁷ Atsu ama amangatawanre n amangatsunkupa n a teli (276) a da tsari pini a kpatsu ki. ³⁸ An a lyai a cuwai, aku a jebigei kpatsu ki araji a varangusi icanga i ilya a mini mi.

Kpatsu ki ku tāsasai

³⁹ An kain ka wansai, aza a manyan a kpatsu yi a wene ta uyamba, shegai a fuda kpam a reve asu u da a'ari wa. A wene ta kpam asu u shinga u da wari n kayala, aku a ka ciga a banka kpatsu ki de. ⁴⁰ Aku a kidasai aban a da a ka banga ashampatsu yi, a asakai a da a asuvu a mini. A tatsukpai ili i'ya ya yiralakpusa kpatsu ki. Pini nala, a 'yangasai kunya ku uwalaka kpatsu ki ka kari a kapala ka kpatsu ki dere tyoku da uwule wa puru ka ubana a asu u kayala vi. ⁴¹ Kpatsu ki ku tsara urawa a asu u da wari n kayala ki wa, aku a gbashai kayala ka roku ka kari a kere ka mini. Kaci ka kpatsu ki ka uwai a

asuvu a kayala ka kpadaɪ nwalu. Kucina ku kpatsu ki ku gitai utasasa adama a aɓali.

⁴² Aku asoje yi a ka ciga a wunusa aza a kuwa ku a'ali yi, tsara a yain tsuwoki a suma wa. ⁴³ Shegai an katigi ki ka ciga ka wauwa Bulus, u bishinka le. Aku u zuwai aza da a revei tsuwoki a radugusu pini a mini mi a yain tsuwoki ubana a kagida. ⁴⁴ Aza da a buwai kpam a yuwusai agbagala a upeti, aza roku kpam a yuwusai aɓaci a kpatsu yi. Nala a yain a rawai a kagida gba le.

28

Bulus a uyamba u Malita

¹ An tsu lai, aku tsu revei an a uyamba u da wari a mere ma mini u da tsari, kpam kala ka asu ki ka Malita. ² Aza a uyamba vi a ryabusa tsu ta mai, hal a zuwuka tsu akina tsara tsu lyashuku, kpaci a ka ro ta kpam kutanu ka pini.

³ Bulus cirangi ncaka, a'ayin a da wa zuwa n da a akina, aku kasudugbate ka akina ki ka wutukpai kali ka roku ka tsukonu, cina eyi pini ukani na ncaka mi. Pini nala, kali ki ka kapa yi a kukere bawu ka takpai. ⁴ An ama a ilyuci yi a wenei nala, aku a dansai utyoku u le, "Gaawan vuma u na kawuni ka ama ka. Ko an u lai a asuvu a aɓali yi, hal n gogo-na kameli ka kari uka ka afada a da a'ari dere ka buwa yi ta utono ka ciga ka wuna yi." ⁵ Bulus vishanai kukere ku ne, aku kali ki ka rukpai pini a akina yi, kpam ko i te ka yanka yi wa. ⁶ Ama yi n a wundi kukere ki ka shita ko kpam wa rukpa kute-kute u kuwa. Shegai an a barakpai a wenei ili i yan yi wa, aku a savaɗai kadyanshi a da, "Vuma u na, kashila ka roku ka."

⁷ Evu n asu vi, uyamba u da pini u da wari u uzapige u uyamba u mere ma mini mi, uza da a ka isa Pubilu. Aya u wusha tsu u zuwa tsu a kuwa ku ne hal a'ayin a tatsu. ⁸ Dana tata u ne da pini nvain n usudugbi u ikyamba n kucaru. Pini nala, Bulus ba u danasa yi, u tafanku yi akere u yanka yi kavasu u tanasa yi. ⁹ An vuma u tanai, aku gba aza da a'ari a uyamba vi a tukusoi aza a mɓala ara Bulus, kpam u tanasa le.

¹⁰ Ama yi a naka tsu ta karinga, kpam an tsa laza a kpatsu, a naka tsu ta ili i'ya tsa ciga.

A rawai a Roma

¹¹ Tsu rongo ta a Malita hal uwoto u tatsu, pini nala, tsu lyai kapala na nwalu mi. Tsu uwai a kpatsu ka ku wutai a ilyuci i Alizandariya ka kari n iryoci i a'ulu a mpeshe ma amelia a da a ka isa Kasata n Pololu* a da a shei na ndanga. Nte dem ku lyai pini ilyushi a ilyuci yi. ¹² An tsu rawai a ilyuci i Sirakusa, tsu rongo ta pini a'ayin a tatsu. ¹³ Pini nala, tsu uwai kpatsu she a Rigiyun. An kain ka wansai, uwule u 'yangai a daka, aku tsu laza she a Putiyoli. ¹⁴ Tsu cina ta pini Atoni, aku a folo tsu tsu shamgba n ele. An a'ayin a shindere a wurai, aku tsu laza she a Roma. ¹⁵ Aza a tsunu aza da a'ari a Roma a reve ta an tsa tuwa, aku a tuwai a kangu tsu a Kuden ku Apiyu n asu u da a ka isa A'uwa a Amoci a Tatsu.† An Bulus gawunsai n ele, u cikpai Kashila kpam ikyamba i ne i doki ucira.

Bulus yain kuɓari a Roma

¹⁶ An tsu rawai a Roma, aku a zuwai Bulus rongo utyoku u ne, kpam kasoje n ka wundi yi.

* **28:11** Nheline n bidya ta an Kasata n utoku u mapeshe u ne Pololu ashila a da a ka kirana n aza a nwalu a kpatsu ku mini. † **28:15** Asu u re u na vi, mɓari n le n Roma n rawa ta mel kamankupa.

17 An tsu yain a'ayin a tatsu, Bulus isaï azapige aza a Yahuda, u tonuko le, "Aza a va, n nusuka ama a va wa, ko kpam ukuna u isheku i tsunu wa. Shegai gba n nala a neke mu a akere a aza a Roma a Urishelima a kana mu. 18 Alya n kunu ku afada ki, an a vecei ukuna u va vi, aku a ka ciga a asaka mu, kpaci a kana mu n unyushi u da u rawai a wuna mu wa. 19 Shegai an aza a Yahuda a 'yuwain uwushuku, aku u kana n foli a gonuko kadyanshi ki ara Kaisa. Shegai ciga da ma ciga n banka ama a tsunu a asu u afada wa. 20 Isa da n isa da tsara tsu dansa. A sira mu ta n ikani, kpaci n wushuku ta n uzuwa u uma u aza a Isara'ila; wata, Kawauwi uza da tuwai."

21 Aku a danai, "Tsu pana ili i roku a kaci ka vunu wa. Tsu wene ukanikorongi u da u wutai asu u aza a Yahuda wa, ko uza u tuwa u tonuko tsu ukuna vi wa. 22 Shegai tsa ciga ta tsu pana ili i'ya i'ari a katakasuvu ka vunu, kpaci ili i'ya tsu revei a kaci ka kabolo ka savu ka na ki i'ya ko nte wa a ka dana ta ukuna u cingi a kaci ka ne."

23 A zuwai kain ka a ka tuwa a gawunsa n eyi a asu u da u cipai vi. Kain ki a tuwa ta ushani. Ili i'ya i bidyai usana hal ubana kuvuli, Bulus wari udansa n ele ukuna u tsugono tsu Kashila. U yan ta manyan n Mele ma Musa n Itagarada i Nsumate. Wa modono tsara u rono le utuwa a asu u Yesu. 24 Aza roku a wushuku ta n ili i'ya u danai, aza roku tani wa. 25 Aku a'ari kananamgbani ubana n ugonu utyoku u le, aku a gitai ulazasa. A makorishi, Bulus danai, "Kulu Keri ku dana ta mai an ku yain kadyanshi a una u Ishaya matsumate, an u tonukoi isheku i tsunu,

26 " 'Ba vu tonuko ama a va,

Ya pana ta kadyanshi ka va,
shegai ya reve wa.

Ya wene ta,

shegai ya reve kalen ka ne wa.

27 Kpaci atakasuvu a de a gbama de,

a votsuku de atsuvu a de,

a kimbā de a'eshi a de.

Tsara i wene n a'eshi a de wa,

i pana n atsuvu a de wa,

kpam i reve n atakasuvu a de wa.

A da baci nala wa, i'ari ya kpatala ta utuwa ara va aku n tanasa da.' [◇]

28 "Adama a nala, ma ciga i reve, alabari a iwauwi a nala yi a asu u Kashila u da a wutai hal utuwa a asu u Awulawa, kpam alya a ka wusha a da." [29 An u danai nala, aku aza a Yahuda a 'yangai a'ari uyan kananamgbani utyoku u le.][‡]

30 Bulus dusuku ta a kuwa ka wa tsupusa ikebe hal ayen a re n u wushi gba uza da baci dem u tuwa yi uwene. 31 U yain ku'ari ku tsugono tsu Kashila bawu uwonvo, n u wenishiki ama ukuna u Yesu Kawauwi Asheku, kpam uza u gishinka yi wa.

◇ 28:27 Isha. 6:9-10. ‡ 28:29 Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Manyan ma Asuki a kalatsa ta makpanda ma 29.

Ukanikorongi Ubana a Asu u Aza a Roma

Ukupqa u kadyanshi

Atoni a da a'ari a Roma alya Bulus wa koronku ukanikorongi u na vi. Kotsu wari u bana a Roma wa an u korongi u da vi. Ilyuci i Roma i'ya i lai ugbonguro a likimba a a'ayin a Bulus, kpm gba magono ma baci dem ma lya tsugono a uyamba vi, Kaisa da a tsu isa yi. Arevi a da pini ushani, kpm Bulus korongu ta n u kirani n u todugbusi ili i'ya Kawauwi ka yain a asuvu a ili i'ya Kashila ka fobusukoi likimba.

Bulus gita ta u wenikei tyoku da ya dem wari n unyushi a asu u Kashila, adama a nala ya dem pecene ta n Kashila. An u wokoi Kashila kari uza u maci, nala dem uza da dem baci wa ciga u rongo evu n Kashila she u woko uza u maci. Uza wa la wari uza u maci wa, she Yesu koshi. Ukpa u ne u woko ta u darakpa a asu u ama gba, kpm Kashila ka naka ta ucira u darakpa vi a asu u uza da baci dem u wushuki n Yesu.

A tagarada u na vi, Atoni a ka fuda ta a ka rotsongusu ili ushani a kaci ka tyoku da Yesu yain manyan ma pige u wauwa le. A ka yan ta ucira a asuvu a upityanangu u le kpaci a ka reve ta tyoku da Kashila ka wene le mai. Ureve u nala vi wa zuwa le ta a rongo mai kpm wa banga le ta dem a tonuko aza roku ukuna u Yesu n tyoku da kpm wa banga le.

Ili i'ya i'ari pini a tagarada u na vi

Bulus n Kadyanshi ka Shinga ka ne (1:1-17)

Ya dem wa ta n unyushi (1:18-3:20)

Ure u da Kashila ka tsu wusha ama (3:21-4:25)

Uma u savu u ama a Kashila (5:1-8:39)

Aza a Isara'ila tani? (9:1-11:36)

Tyoku da uza wa rongo uma u savu u uciga (12:1-15:13)

Afofi a Bulus n idyani i ne (15:14-16:27)

Ukupqa u kadyanshi

¹ Mpa Bulus uza da u korongi ukanikorongi u na vi. Mpa kagbashi ka Yesu† Kirititi† Kawauwi† ka. Kashila ka dangasa mu ta n woko kasuki,† kpm u suku mu n ba n yain ku'ari ku Kadyanshi ka Shinga† ka ne.

² Caupa, Kashila ka yan ta kazuwambani† ka Kadyanshi ka Shinga ka na a asu u nsumate n ne, tyoku da a korongi a Tagarada u Kashila u Uwulukpi.†

³⁻⁴ Kadyanshi ka Shinga ki ukuna u Maku ma ne u da u dansai; wata, Yesu Kawauwi Asheku a tsunu. A matsa yi ta tyoku u vuma, eyi kumaci ku Dawuda† Magono ka wari. Shegai Kulu ku uwulukpi ku wenike ta n ucira, Yesu Maku ma Kashila ma, kpaci u 'yangasa yi ta a ukpa. ⁵ A asu u Kawauwi, Kashila ka naka mu ta manyan ma shinga ma kasuki. Manyan ma na mi ma ma tono n ama a iyamba gba a wushuku kpm a panaka yi. Aya ma yanka manyan ma na mi. ⁶ I'a ta a asuvu a ama a nala yi a da Yesu Kawauwi u dangasai.

⁷ N korongu ta ukanikorongi u na vi ubana ara de gba aza da a'ari a ilyuci i Roma.† Kashila ka ciga da ta kpm u isa da i woko ama a uwulukpi a ne.

Asaka Kashila Tata u tsunu n Asheku Yesu Kawauwi u naka da ukuna u shinga† na ndishi n shinga.

Bulus yain kavasu n ucikpa

⁸ Asaka n gita n cikpa Kashila a asuvu a kala ka Yesu Kawauwi adama a de gba. N yan ta nala adama a da gba ama a asuvu a likimba a ka dansa ta ukuna u upityanangu u de. ⁹ Kashila ka reve ta n asaka uyansa kavasu adama a de wa, na n gbashiki yi n katakasuvu ka va, na n dansi Kadyanshi ka Shinga ka Maku ma ne. ¹⁰ A'ayan a da baci ma yan kavasu, n tsu folo ta Kashila ka asaka mu n kondo da, kpam nala wa woko Kashila ka wushuku baci.

¹¹ Ma ciga ta n wene da tsara n naka da ucun u una u shinga u da Kulu ku Kashila ku naka mu. Ka ka banga da i gbonguro a asuvu a Asheku. ¹² Dana da ma dana ma ciga ta tsu bangambanai n upityanangu u da tsu tsarai. Upityanangu u de wa banga mu ta, kpam upityanangu u va wa banga da ta. ¹³ Aje a va, ma ciga ta i reve an n tsu fo'uso ta n tuwa n kondo da. Shegai ili i roku i tsu kangu mu ta uyan nala. Ma ciga ta n zuwa ama a toni Kawauwi a asuvu a Roma, tyoku da n yain a asu u atoku a de Awulawa.†

¹⁴ U kana ta n gbashika ama gba: Nheline n aza da bawu a'ari Nheline; aza da a'ari arevi n aza da bawu a revei ili. ¹⁵ Ili i'ya i zuwai n matsai cika ma ciga n yanka da ku'ari ka Kadyanshi ka Shinga a Roma i'ya gai la vi.

Ucira u uyan Kadyanshi ka Shinga

¹⁶ N pana uwono adama a Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi ka na ki wa, kpaci ucira u da Kashila ka yankai manyan u wauwai uza da baci dem u pityanangi u da la vi, ili i'ya i bidyai aza a Yahuda ubana aza da bawu a'ari aza a Yahuda.† ¹⁷ Kadyanshi ka Shinga ki ka wenike ta tyoku da Kashila ka gonukoi ama, a woko ama a maci n eyi: a asu u upityanangu u da tun a kagita hal ubana a makorishi. Tyoku da Tagarada u Kashila u danai, "Uza da Kashila ka gonukoi uza u maci† n eyi wa tsara ta uma adama a da u wushuki n Kashila." ◊

Ama gba a nusa ta

¹⁸ Kashila uza da wari a zuba† wa wenike ta tyoku da wa pana upan, a asu u ukidaga ama uganu a unyushi u cingi n ikuna i cingi i'ya a yansai. A kangu ta ukuna u mayun n tsicingi tsu le. ¹⁹ Kashila ka yan le ta mavura, adama a da a reve ta ili i'ya i gain ama a reve a ukuna u Kashila mai, kpaci Kashila ka wenike le ta i'ya gba. ²⁰ Ama a ka wene ucira u Kashila u da bawu wari n utyoku n a'eshi a le wa, kpam n ure u uyawunsa u ne u uwulukpi. Tun an Kashila ka yain likimba, gba ili i'ya u yain i wenike ta tyoku da wari. Adama a nala, ama a ka tsara ure u kunyani wa. ²¹ Ko an a revei Kashila, a 'yuwan yi ta unaka tsupige tyoku u Kashila ka mayun, a 'yuwan yi kpam ucikpa. A una u nala, aku uyawunsa u le u wokoi u gbani. Atakasuvu a utengeshi a le a shadangi n karimbi. ²² A da a'a ta n ugboji, shegai a wokoi atengeshi. ²³ A lyaka Kashila ka tsupige uza da wari n uma bawu utyoku kayala wa. Aku a gono'i a lyakai ameli a da a rotsoi ama aza da bawu a'ari n uma u da bawu wari n utyoku, na nnu, na nnama, n a'ali kayala.

²⁴ Adama a da a yansai ili i nala yi, Kashila ka asakai ama a nala yi a karai ure u le. A yain gba ili i'ya a ka ciga a yain, kpam maluwa ma cingi ma le ma zuwa le a yangbanai tsishankala tsu uwono n ikyamba i le. ²⁵ A 'yuwain ukuna u mayun u Kashila aku a wushuki n ka'an. A lyakai ili i'ya Kashila ka yain kayala a una u da a ka lyaka uza da u yain i'ya kayala. Aya uza da wa wusha icikpali hal ubana bawu utyoku. Ami.†

²⁶ An u wokoi a yain nala, aku Kashila ka asaka le a tonoi maluwa ma uwono ma le. Aka a ka vakusu n atoku a le aka, kpam nala u gain u woko wa. ²⁷ Nala dem a'ali a yain. A asakai uciga uvakusu n aka, aku a wokoi n

maluwa ma pige ma uyan tsugbani n a'ali. A yain ili i uwono n atoku a le, kpam ili i'ya i gitai n ele i'ya mavura adama a ili i utengeshi i'ya a yain.

²⁸ Ama a yawunsa an wari n kalen a tsara ureve u mayun u Kashila wa. Aku Kashila ka lazai ka asaka le n atakasuvu a cingi a le, u asaka le a yain ili i'ya bawu i'ari i gain a yain. ²⁹ A shadangi n gba icun i unyushi u cingi n tsicingi. A ka cigaka kaci ka le ili dem. A kovoi ama. A shadangi n malyon. A ka ciga mawunuka gbani gbani, n a shilakanasi n atoku, a vurusai a'ene atoku. Kain dem uyawunsa u le u ili i cingi u da a kaci ka ama. A yain ndyami. ³⁰ A nangasai a'ala a ama. A kovoi Kashila. A wenike ama karinga wa. A yain aradi. A cikpalasai kaci ka le. A matsai a yain tsicingi a ire i savu. A naka isheku i le karinga wa. ³¹ A'a ta n utengeshi. A shadangusu kazuwamgbani ka le wa. A wenike ikuna i shinga ko asuvayali wa. ³² A reve ta melef ma Kashila ma dana ta uza da baci wari nala u gan ta u kuwa. Shegai nala u bishinka le a lyai kelime n uyan tsicingi tsu le wa. Hal gbam a wushunki aza roku a yain dem nala.

2

Afada a Kashila

¹ Gaawan ya rongo ta a udansa, "Ama a da va dansaka vi aza a cingi a da!" Shegai eda dem ama a cingi a da tyoku da a'ari, kpam i'a n ili i'ya ya dana wa! I dana baci ama a cingi a da, kpam a ka kidaga le ta ugana, kaci ka de ka ya kidaga ugana, kpaci ili i te i'ya ya yansa. ² Tsu reve ta Kashila ka yain derere an u kidagai aza da a ka yansa ili i nala yi ugana. ³ An wa i wenei unyushi u ama a na yi hal i kidaga le ugana, kpam eda dem nala ya yansa, nida ya wundya ya la a ukida u ugana u Kashila? ⁴ I goro Kashila an wari uza u shinga, kpam an bawu u yanka da mavura kute-kute, ko adama ahankuri a ne? Mayun da ili i'ya i zuwai Kashila kari uza u shinga ara de i'ya an wa ciga da i kpatala' utuwa ara ne.

⁵ Shegai eda i ryagbaja ta kpam i 'yuwain ukpatala a asu u Kashila. Wa zuwa da ta i pana ikyamba cika kain ka wa wenike upan u ne kpam u yain afada dere. ⁶ Kashila ka tsupa ta ya dem a ili i'ya u yain. ⁷ Wa naka ta uma u da bawu wari n utyoku a asu u aza da a lyai kapala n uyan ili i shinga, aza da kpam a zama yi u naka le tsupige, n icikpali, n uma u da bawu wari n utyoku.

⁸ Shegai wa tsungu ta upan u ne a asu u aza da a rongoi tsara a naka kaci ka le upana kayanyan koshi, kpam a 'yuwain unaka ukuna u mayun karinga, kpam a ka yansa ikuna i cingi maco. ⁹ Kashila ka zuwa ta ya dem uza da wa yansa unyushi u cingi maco u pana ikyamba kpam u pana m'ala. Nala wa gita ta ve a asu u aza a Yahuda, aku a asu u Awulawa. ¹⁰ Shegai wa naka ta tsupige, n icikpali, na ndishi n shinga a asu u uza da baci dem wa yansa ili i shinga. A asu u aza a Yahuda u da nala wa gita, aku a asu u Awulawa. ¹¹ Nala Kashila ka yanka ama gba afada unu u te.

¹² A ka foro ta Awulawa a yan baci unyushi u cingi, ko an u wokoi a reve Mele ma Kashila ka naka Musa' wa. A ka foro ta aza a Yahuda a yan baci unyushi u cingi, kpaci a'a ta n Mele mi. ¹³ Kashila ka zuwa ama a woko ama a maci a kapala ka ne an a tonoi Mele wa. Shegai a ka woko ta nala a yan baci ili i'ya Mele ma danai a yain. ¹⁴ Ko an u wokoi Awulawa, aza da bawu a'ari n Mele, a dangasaka ta kaci ka le a toni ili i'ya Mele ma danai, a wenike ta a atakasuvu a le a reve ta ili i'ya i'ari dere n ili i'ya i'ari i cingi. ¹⁵ A wenike ta mele mi ma ta a asuvu a le, adama a da uyawunsa u le u tsu tonusuko le ta ili i'ya a ka yansa i'a mai wa, ko kpam u tsu tonusuko le ta a ka yansa ta ili mai. ¹⁶ Gba ili i na yi ya gita ta a kain ka Kashila ka yanka uyawunsa u ama u

da wari usokongi afada a asu u Yesu Kawauwi. Kadyanshi ka Shinga ka ma yansa kuɓari ku ka danai nala.

Aza a Yahuda n Mele

¹⁷Uza u Yahuda da baci wari, n Mele ma vu pityanangi. Va yan ta aradi an wari a asuvu a ama a Kashila. ¹⁸Vu reve ta ili i'ya wa ciga vu vu yain, vu reve ta k pam ili i'ya i'ari derere, kpaci vu rontsongu ta Mele mi. ¹⁹Vu bidiga ta kaci ka vunu vu woko uza da wa rono arumba, vu bidigai kpam kaci ka vunu vu woko katyashi ka aza da a'ari a asuvu a karimbi. ²⁰Vu wenei yavu va wenike ta atengeshi ili i'ya i'ari dere, kpam i wenishike aza da bawu a revei ili. Va ta n Mele mi, adama a nala vu wenei yavu vu reve ili dem, kpam wari n ukuna u mayun gba. ²¹Vu wenishike ta ama, ndya i zuwai bawu vu wenishikei kaci ka vunu? Vu tonusuko ta ama kotsu a yain uboki wa, shegai avu vu gonoi va boko. ²²Vu da u gan a yain tsishankala wa, shegai avu vu gonoi va yan tsa. Vu da u gan a lyaka ameli kayala wa, shegai va tsarasa ta ili i'ya i tsu uwa vu a ure u da bawu u gain a kuwa ku ameli a le. ²³Vu yan ta aradi an wari n Mele, shegai vu zuwa ta ama a goroi Kashila, kpaci vu 'yuwain ma unaka karinga. ²⁴Dere da tyoku da Tagarada u Kashila u danai, "Awulawa a tsu wishisa ta Kashila adama a de." ◊

²⁵Uza u Yahuda da baci wari, kpam va yan ili i'ya Mele ma danai vu yain, a kida vu baci kacombi,† u woko gbani wa. Shegai vu naka baci Mele mi karinga wa, dere da yavu a'ari a kida vu kacombi wa. ²⁶A tsu kida Awulawa acombini wa, shegai a yan baci ili i'ya Mele ma danai, Kashila ka wene le ta yavu a kida le ta acombini. ²⁷Kashila ka tuwa ta ka yanka aza a Yahuda afada, kpaci Awulawa n kaci ka le a naka ta Mele mi karinga. Va ta n Mele mi kpam a kida vu ta kacombini, shegai vu 'yuwain unaka Mele mi karinga. Awulawa a naka ta Mele mi karinga, ko an u woko i kida le acombini wa.

²⁸Adama a da ama a revei an avu uza u Yahuda u da, kpam a kida vu kacombini, nala u gonuko vu uza u Yahuda u mayun wa. ²⁹Mayun tani, uza u Yahuda u mayun aya uza da katakasuvu ka ne kari dere n Kashila. Kpam ukida u kacombini u mayun u da an a kida vu ikyamba wa, shegai usavada u katakasuvu u da, manyan ma Kulu ku Kashila ma la vi. Usavada u katakasuvu u nala vi, manyan ma Mele ma a korongi ma wa. Ucuu u vuma u nala vi wa wusha ta icikpali a asu u Kashila, shegai a asu u ama wa.

3

¹Aza a Yahuda a'a n ili i roku i'ya ama da a buwai bawu a'ari n i'ya? Ndaya i lobonoi a kida le baci acombini? ²I lobono ta a ire ushani! Ure u kagita u da, Kashila ka wushunku ta aza a Yahuda n akani a ne.

³Mayun da aza roku a le a wushuki n akani yi wa. Nala wa bishinka Kashila uyan ili i'ya u zuwamgbanai da? ⁴Ko kenu! Ko ya dem u woko baci uza u kaɓan, Kashila ka ta pini uza u mayun. Tagarada u Kashila u dansa ta ukuna u ne,

"Ili i'ya baci dem vu dansai, ya dem wa wene ta mayun da.

A'ayin a da a baci dem a banka vu a asu u afada, vu tsu lya ta kaci." ◊

⁵Aza roku a dana ta, "Tsu yan baci unyushi, nala u wenike ta a kateshe Kashila uza u maci da. Adama a nala tsu dana de la vi Kashila ka nusa ta u foro tsu baci." (N pana ta ama a danai nala.) ⁶Shegai nala wari wa! Mayun da baci Kashila ka tsu yansa ili i shinga wa, wa fuda wa yanka likimba afada wa. ⁷Uza roku u dana ta, "N yan baci kaɓan, kpam kaɓan ka va ka wenikei ili i'ya Kashila ka danai mayun da kpam ka naka yi tsupige, nida Kashila ka

dana mpa uza u unyushi u cingi u da aku u yan mu mavura?" ⁸ Nala baci wari, ya fuda ta kpm ya dana, "Asaka tsu lyai kapala n uyansa unyushi u cingi tsara u woko utsara u tsupige u Kashila." Ama roku a tonuko tsu ta kagbani a da ucun u uwenishike u nala vi u da tsa yansa. Shegai nala wari wa! Kashila ka yan le ta mavura a ili i'ya a yansai.

Uza u maci wa la wa

⁹ Dana da tsa ciga tsu dana atsu aza da tsari aza a Yahuda tsu la aza da a buwai da? Nala wa! Tsu wenike da de an unyushi u cingi wa tono n ama gba; wata, aza a Yahuda n Awulawa. ¹⁰ Tagarada u Kashila u tonuko tsu ta, "Uza u maci wa la wa, ko uza u te.

¹¹ Uza u kakiri wa la wa.

Uza wa la wa zama Kashila wa.

¹² Gba le a kpatalaka de Kashila kucina.

Ya dem u woko de uza u gbani.

Uza wa la u yain ili i maci wa.

Ko uza u te." ◇

¹³ "Kadyanshi ka le kasaun ka ukupki.

Kadyanshi ka le ushadangi u da kari n kaƙan."

"Ili i'ya a dansai i'a ta tyoku u tsukonu tsu kali." ◇

¹⁴ "A tsu rongo ta uyansa una u cingi u da wari akoni a de." ◇

¹⁵ "Ufobusi u da a'ari maco tsara a wuna ama.

¹⁶ A asu u da dem a banai a tsu tuko ta uwacinsa n upana u ikyamba.

¹⁷ A tsu yan ili i'ya ya zuwa ama a rongo na ndishi n shinga n atoku wa." ◇

¹⁸ "A tsu pana gban uwonwo u Kashila wa." ◇

¹⁹ Tsu reve ta gai ili i'ya gba Mele ma danai, ma dana ta i'ya a kaci ka aza da Kashila ka nakai ma. Nala wari tsara ama gba a namba ili i udana, kpm kotsu gba likimba u reve an wari a kere ka afada a Kashila. ²⁰ Uza wa fuda wa woko uza u maci n Kashila a asu u utono u Mele wa, kpaci manyan ma Mele ma la wa. Ili i'ya Mele ma tsu yan i'ya ma zuwa tsu tsu reve an tsu yain unyushi u cingi.

Uwoko uza u maci a asu u upityanangu

²¹ Shegai gogo-na Kashila ka wenike ta ure u roku kau u ugonuko ama a woko ama a maci. Mele mi n ikorongi n tsumate a yan ta kadyanshi ka ure u na vi, shegai a asu u unaka Mele ma Musa karinga da wa. ²² Kashila ka gonuko ta ama a woko ama a maci a wushuku baci n Yesu Kawauwi u takpa le unyushi u cingi u le. Kpm gba ama a ka tsara ta uwauwa a asu u ure u te u na vi, ko an ya baci a'ari ko tani ndya baci a yain. ²³ Ya dem yan ta unyushi u cingi, kpm tsu gusa ta a tsupige tsu Kashila. ²⁴ Shegai Kashila ka gonuko le ta a woko dere a asu u ukuna u shinga u ne u da u nekei gbani. U yan ta nala vi a asu u Yesu Kawauwi, uza da u wutukpa tsu u takpai unyushi u cingi u tsunu. ²⁵ Kpaci Kashila ka neke ta Yesu Kawauwi tsara u takpa mavura ma unyushi u cingi u ama tsara Kashila ka pana kpm upan u le wa. Kashila ka gonuko ta ama a woko dere a wushuku baci Kawauwi ka wotsongi mpasa n ne, an u nekei uma u ne udarakpa adama a le. Kashila uza u ahankuri da kpm u tsu yansa ta ukuna dere. Nala wari caupa, an bawu u tsu yan ama mavura adama a unyushi u cingi u le. ²⁶ Kpm Kashila ka neke ta Yesu tsara u wenike an u yain ili i'ya i'ari dere. Gogo-na u gonuko de aza a unyushi u cingi a woko dere a kapala ka ne adama a da a wushuki n Yesu.

◇ **3:12** Ishp. 14:1-3; Ishp. 53:1-3. ◇ **3:13** Ishp. 5:9; Ishp. 140:3. ◇ **3:14** Ishp. 10:7. ◇ **3:17** Isha. 59:7-8. ◇ **3:18** Ishp. 36:1.

²⁷ Nala baci, nte kalen ka arādi a tsunu? Nte tani kari! An Kashilā ka wusha tsu, adama a ili i shinga i'ya tsu yain da wa. Adama a upityanangu u tsunu u da. ²⁸ Kashilā ka gonuko tsu ta tsu wokoi dere a kapala ka ne adama a da tsu wushuki, shegai adama a da tsu tonoi Mele mi u da wa. ²⁹ Kashilā ka adama a aza a Yahuda koshi da? A'a! Kashilā ka ta dem adama a Awulawa. Mayun, ka Awulawa ka dem. ³⁰ Kashilā ka te ka koshi, kpm ure u te u da koshi u da u tsu wusha ama. U tsu gonuko ta ama a woko dere a kapala ka ne a wushuku baci n eyi. U woko she aza a Yahuda ko Awulawa wa. ³¹ Gogo-na an tsu tsarai upityanangu, tsu vutala Mele mi da? Ko kenu! Upityanangu u da u zuwa tsu tsu woko ili i'ya Mele mi ma ciga tsu tsu woko mayun.

4

Upityanangu u Ibrahi

¹ Nda tsa dana makoshi ma cau ma tsunu Ibrahi ma rotsongusi a ukuna u upityanangu? ² Kashilā ka gonuko yi baci u wokoi dere adama a ili i'ya u yain, wa tsara ta ili i'ya wa yan aradi n i'ya, shegai ure u Kashilā wa adama a uyan ili wa. ³ Tagarada u Kashilā u dana ta, "Ibrahi wushuku ta n Kashilā, adama a nala Kashilā ka gonuko yi ta u woko vuma u maci." ◇

⁴ Vuma u yan baci manyan, u kana ta a tsupa yi adama a ili i'ya u yain. Katsupi ka malen ma manyan ka nala ki kune ku gbani wa. ⁵ Shegai va zuwa Kashilā ka gonuko vu vu woko dere adama a ili i'ya vu yain wa. Kashilā ka wusha ta aza a unyushi u cingi adama a da a pityanangi n eyi. ⁶ Dawuda dana ta dem nala an u yain kadyanshi ka ipeli i vuma da Kashilā ka wushai tyoku u vuma u maci, ko an u wokoi uwoko u maci u nala vi adama a ili i'ya vuma u nala vi u yain da wa:

⁷ "Ama a da a yain ili i cingi i'ya Kashilā ka cimbusai, a yan ta ipeli i mayun.

Kashilā ka takpa le de unyushi u cingi u le.

⁸ Ama a nala yi a pele ta,

aza da Magono ma Zuba bawu ma ciga unyushi u cingi u le." ◇

⁹ Ipeli i'ya Dawuda yain kadyanshi ki ya aza da a kidai acombi a da koshi? Nala wa, ko kenu! Ya aza da bawu a kidai acombi a da dem. Kpaci tsu dana de ili i'ya Tagarada u Kashilā u danai, "Ibrahi wushuku ta n Kashilā, adama a nala Kashilā ka gonuko yi ta u woko vuma u maci." ¹⁰ Nida na vi gitai? Kashilā ka wusha Ibrahi kahu a kida yi kacombi da ko cina a kida yi de? Kahu a kida yi kacombi da Kashilā ka wusha yi. ¹¹ Ukida u kacombi iryoci i'ya an Ibrahi wari n upityanangu kpm Kashilā ka wushuku de n eyi, aku u gonuko yi u woko vuma u maci, tun kahu a kida yi kacombi. Adama a nala Ibrahi aya asheku a aza da a'ari n upityanangu bawu a kidai acombi. A woko ta derere n Kashilā adama a da a'ari n upityanangu. ¹² Ibrahi kpm aya dem asheku a aza da a kidai acombi, a'a baci gai n ucun u pityanangu u da Ibrahi wari n u da tun kahu a kida yi kacombi.

Kazuwamgbani a asu u upityanangu

¹³ Kashilā ka yankai Ibrahi na mmuku n tsikaya n ne kazuwamgbani u da wa naka le ta likimba. U yan nala adama a da Ibrahi naka Mele karinga wa, shegai upityanangu u ne n eyi u da u zuwai u wusha yi. ¹⁴ Ama a ka wusha baci ili i'ya Kashilā ka zuwamgbani a asu u utono Mele, upityanangu u woko de la vi u gbani. Kpm kazuwamgbani ka Kashilā ka yankai Ibrahi

ka woko dem la vi de ka gbani. ¹⁵ Kashilā ka tsu pana tā upan u ama a kpaḍa baci utono Mele. A da baci mele mari la wa, vuma wari wa kodo ma wa.

¹⁶ Adama a nala ama a wusha tā kazuwamgbani ka Kashilā an a wushuki. U neke tā ili i'ya u zuwamgbanaɪ vi gbani, kpam mayun a wusha tā u da. A tono baci Mele ma aza a Yahuda, ko kpam a tono baci ma wa, a ka wusha tā u da a' a baci n upityanangu tyoku u Ibirahi. Kpaci Ibirahi aya asheku a aza da a wushuki gba. ¹⁷ Tyoku da Tagarada u Kashilā u danai an Kashilā ka tonukoi Ibirahi, "N gonuko vu tā asheku a uyamba ushani." ◊ Kazuwamgbani ka na ki a yanka tā ka Ibirahi adama a da u wushuki n Kashilā, uza da u tsu 'yangasa akushe a gono n uma, kpam u zuwai ili i savu i wutaɪ a asu u da bawu ili i'ari.

¹⁸ An Kashilā ka yankai Ibirahi kazuwamgbani wa woko asheku a uyamba ushani, Ibirahi wushuku tā n eyi. Kashilā ka dana tā kpam, "Mmuku n tsikaya n vunu ma yan tā ushani, tyoku u atala," ◊ ko an u wokoi ucun u kazuwamgbani ka nala yavu ka woko mayun wa! ¹⁹ Aku Ibirahi lyai kapala n uwushuku, ko an u wokoi u yan de evu n ayen amangatawun (100) kpam u kutsa de da wa woko asheku. Uka u ne Saratu dem u yan de mamici kpam u matsa wa. ²⁰ Ibirahi yan malala ma Kashilā ka kpaḍa uyan ili i'ya u zuwamgbanaɪ wa, kpam u asaka uwushukusu wa. Upityanangu u ne u shadangu yi n ucira, aku u nakaɪ Kashilā tsupige. ²¹ U wushuku tā mayun an Kashilā ka fuda ka shadangu ili i'ya u yain kazuwamgbani. ²² Adama a upityanangu u Ibirahi, "Kashilā ka gonuko yi tā u woko vuma u maci." ²³ An Tagarada u Kashilā u danai, "Kashilā ka gonuko yi tā u woko vuma u maci," Ibirahi da koshi a koronki u da wa. ²⁴ A koronku tsu tā dem nala, tsara a tonuko tsu Kashilā ka gonuko tsu tā dem ama a maci tsu wushuku baci n eyi, uza da u 'yangasai Yesu Asheku a tsunu a ukpa. ²⁵ Kashilā ka neke tā Yesu u kuwa adama a unyushi u cingi u tsunu, kpam u 'yangasa yi tā n uma, tsara Kashilā ka gonuko tsu tsu woko dere.

5

Upityanangu u tuko tā mazanga

¹ Kashilā ka gonuko tsu tā tsu wokoi dere ubana a asu u ne adama a upityanangu u tsunu. Gogo-na tsa tā na ndishi n shinga n Kashilā adama a ili i'ya Yesu Kawauwi Asheku a tsunu a yanka tsu. ² U yanka tsu tā ure tsara tsu uwa a tsishinga tsu Kashilā adama a da tsu wushuki n Kawauwi. Kpam tsu yan tā mazanga adama a da tsari n kapashi a tsupige tsu Kashilā. ³ Nala gbam koshi wa, tsa tā dem n mazanga an tsari a kadambula, adama a da tsu reve tā kadambula ka nala ki ka zuwa tsu tā akawunki. ⁴ An tsu rotsongusi tyoku da tsa kawunku, aku Kashilā ka wushunku tsu. Adama a nala a da gogo-na tsari n uzuwa u uma. ⁵ Tsa baci n uzuwa u uma ucun u na, a ka varangu tsu a iyamba wa. Gba ili i na yi i gita tā adama a da Kashilā ka naka tsu Kulu Keri, † uza da u shadangi atakasuvu a tsunu n uciga u ne.

⁶ Kawauwi ka kuwa tā adama a tsunu a'ayin a da bawu tsa fuda tsa ganga kaci ka tsunu, ko an u wokoi aza a unyushi u cingi a da tsari. ⁷ U wuyana tā cika uza roku u kuwa tsara u wauwa uma u uza roku u da wa tono Mele. Shegai gaawan wa tuwa tā u kuwa tsara u wauwa uma u uza da u tsu yansa ka atoku ikuna i shinga maco. ⁸ Shegai Kashilā ka wenike tsu uciga u pige an u sukunku tsu Kawauwi u kuwa adama a tsunu cina tsu buwai ve aza a unyushi u cingi.

⁹ Gogo-na Kashilā ka gonuko tsu de tsu wokoi dere a asu u ne adama a mpasa n Kawauwi, adama a nala tsu reve tā maken ma la wa, wa wauwa

tsu ta a asuvu a upan u Kashila. ¹⁰ Tun cina tsu buwai ve atokulalu a Kashila da eyi kaci ka ne u gonuko tsu aje a ne, cinda Maku ma ne ma kuwai adama a tsunu. Gogo-na cinda tsu wokoi aje a Kashila, tsu reve ta an mayun da wa wauwa tsu a asu u ma u Maku ma ne. ¹¹ Nala gbam koshi wa, tsa ta n mazanga adama a ili i'ya Kashila ka yanka tsu a asu u Yesu Kawauwi, uza da u gonuko tsu aje a Kashila.

Adamu n Kawauwi

¹² Unyushi u cingi u uwa ta a likimba adama a ili i'ya vuma u te u yain, kpm unyushi u tuwa ta kabolo n ukpa. Ili i'ya i zuwai u kanai ya dem she u kuwa i'ya gai la vi, kpaci ya dem yan ta unyushi u cingi. ¹³ Unyushi u cingi wa ta pini a likimba tun kahu Kashila ka naka Mele. A'ayin a nala yi Kashila ka tsu cibusu unyushi wa, kpaci Mele mari pini wa. ¹⁴ Shegai a'ayin a Adamu ubana a a'ayin a Musa ama a kuwusa ta, ko an u wokoi a tsu 'yuwan ili i'ya Kashila ka tsu tonuko le a yain wa, tyoku u Adamu.

A ure u roku, Adamu wa ta yavu Kawauwi uza da u tuwai a kucina. ¹⁵ Shegai ama a re a le yi una u te u da a'ari wa, kpaci kune ku Kashila ka yanka tsu gbani ka tyoku u unyushi u cingi u Adamu wa. Mayun da an ama ushani a kuwai adama a unyushi u vuma u te u nala vi. Shegai ukuna u shinga u Kashila u la ta tsupige, kpm nala ama ushani a tsara ta kune ku Kashila ki; wata, uma u da la vi a asu u ukuna u shinga u vuma u te u nala vi, Yesu Kawauwi. ¹⁶ Ili i'ya uza wa tsara a asu u kune ku Kashila ki i'a ta kau n ili i'ya uza wa tsara a asu u unyushi u cingi u vuma u te u nala vi. An Adamu yain unyushi u cingi u nala vi, Kashila ka yan ta afada, u yain kpm mavura. Shegai u gonuko tsu ta tsu wokoi dere a asu u kune ku shinga ku ne, ko an u wokoi tsu yain unyushi ushani. ¹⁷ Unyushi u cingi u vuma u te u na vi; wata, Adamu, u zuwa ta ukpa wa lya tsugono tsu tsunu. Shegai ili i'ya Yesu Kawauwi u yain i la ta ili i nala yi. Kashila ka yanka tsu ta ili i shinga ushani, kpaci u wushuku ta n atsu adama a Yesu. Adama a nala tsa tsara ta uma kpm tsu lyai tsugono tsu ukpa.

¹⁸ Unyushi u te u Adamu vi u tuko ta ama gba mavura ma ukpa. Nala kpm, ili i te i maci i'ya Kawauwi ka yain vi i gonuko ta ama gba a woko dere a asu u Kashila. Kpm u tuko ta ama gba uma u mayun. ¹⁹ Unyushi u vuma u te u nala vi ubana a asu u Kashila, u zuwa ta ama ushani a wokoi aza a unyushi u cingi. Shegai Yesu panaka ta Kashila kpm u zuwai Kashila ka wushi ama ushani.

²⁰ Kashila ka naka ta Mele tsara ama a wene tyoku da caupa a'ari aza a unyushi u cingi. Shegai an ama yi a'ari a udokusu unyushi vi, aku Kashila ka doki ka yansaka le ikuna i shinga. ²¹ Unyushi u cingi u lya ta tsugono tsu ama gba hal u tuko le ukpa. Nala dem gogo-na, ukuna u shinga u Kashila wa lya tsugono, kpm u wushuku ta n atsu adama a Yesu Kawauwi Asheku a tsunu. Kpm nala u tuko tsu ta uma bawu utyoku.

6

Unyushi u cingi wa n ucira wa

¹ Nda tsa dana? Tsu lyai kapala n uyansa unyushi u cingi da, tsara Kashila ka lyai kapala n u yansaka tsu ikuna i shinga i ne? ² A'a, ko kenu! A ukuna u unyushi u cingi u da baci, atsu akushe a da, nida tsa lya kapala n uyansa unyushi u cingi? ³ I asansa an gba tsunu tsu wokoi ili i te n Kawauwi an a ulyubugu tsu? An a lyubugu tsu, tsu kuwa ta tyoku da u kuwai. ⁴ An a lyubugu tsu, u woko ta yavu n Kawauwi ka a candangu tsu, kpaci tsu kuwa ta n eyi. Tata yanka ta tsupige n ucira u ne manyan u 'yangasai Kawauwi a ukpa. Nala dem wa zuwa tsu tsu rongo uma u savu.

⁵ Cinda tsu ɓolomgbonoi n Kawauwi a asu u ukpa u ne, Kashila ka zuwa tsu ta tsu doku tsu 'yanga n uma tyoku da a 'yangasai Kawauwi. ⁶ Tsu reve ta a wuna tsu ta tyoku da tsari caupa a mawandangbaniƙ kaɓolo n Yesu, tsara unyushi u cingi n namba ucira a uma u tsunu. Kashila ka yan ta nala, tsara ikyamba i unyushi i cingi i tsunu i lyai kapala n uwoko agbashi a unyushi u cingi wa. ⁷ Nala wari kpaci a'ayin a da baci dem ama a kuwai a woko de yaa, unyushi u cingi wa kpam n ucira a kaci ka le wa.

⁸ Tsu kuwa baci n Kawauwi, tsu reve ta tsa yan ta uma n eyi. ⁹ A 'yangasa ta Kawauwi a ukpa, adama a nala tsu reve ta wa doku wa kuwa wa. Ukpa wa kpam n ucira a kaci ka ne gogo-na wa. ¹⁰ An Kawauwi ka kuwai, kuten ka u kuwai tsara u lyai kaci ka unyushi u cingi, kpam u kana u doku u kuwa wa. Gogo-na wa ta n uma u savu, kpam uma u savu u ne vi wa ta a asu u Kashila. ¹¹ Nala dem, u gan ta vu wene kaci ka vunu yavu kakushe ka vari a asu u unyushi u cingi, kpam vari n uma n Kashila a asu u Yesu Kawauwi.

¹² Adama a nala kotsu vu asaka unyushi u cingi u toni n uma u vunu pini na a likimba wa. Vu toni kpam ili i cingi i'ya va ciga vu yain wa. ¹³ Kotsu i asaka kapashi ka ikyamba ka de ka te ka woko ili i uyanka tsicingi tsara i yain unyushi u cingi wa. Shegai da ya yan nala, nakai kaci ka de kabala a asu u Kashila, kpaci icun i ama da a kuwai da i'ari, shegai gogo-na Kashila ka gonuko da aza a uma. Nakai ikyamba i de kabala a asu u Kashila tsara i yain ili i'ya i'ari dere kpam ya tuko tsupige a asu u Kashila. ¹⁴ Unyushi u cingi u buwa kpam uwoko uzapige u vunu wa. Tsishinga tsu Kashila tsa tsa lya tsugono a kaci ka vunu, shegai Mele wa.

Agbashi a da panakai Kashila

¹⁵ An u woko tsishinga tsu Kashila tsa tsa lya tsugono a kaci ka tsunu, shegai Mele wa, nala naka tsu ucira u uyanas unyushi ucingi da? Nala wari wa, ko kenu. ¹⁶ I reve ta mayun da, ili i'ya baci dem i dangasai ya panaka i woko de uzapige u de. Ya fuda ta ya dangasa unyushi u cingi u da wa tono n uza ubana a ukpa, ko kpam i dangasa upanaka Kashila aku i woko aza a maci. ¹⁷ Tun caupa, eda agbashi a unyushi u cingi a da. Shegai n cikpa ta Kashila an i shamgbai ya panaka uwenishike u da i wushai ara va. ¹⁸ Kashila ka surukpa da de a ucira u unyushi u cingi, kpam i woko de agbashi a Kashila tsara i yain ili i'ya i'ari i maci.

¹⁹ Dansa da n dansai n iryoci i na yi tsara i kana ili i'ya ma tono n maloko. Tun caupa, i'ari i asaka ta kaci ka de i woko agbashi a unyushi u cingi n tsicingi. Gogo-na u kana ta i dangasa i woko agbashi a ukuna u maci tsara i woko uwulukpi.

²⁰ Tun caupa, an i'ari agbashi a unyushi u cingi, i dambula n uyan ili i'ya i'ari i maci wa. ²¹ Katsupi ka eni ka i tsarai a'ayin a da i'ari ya yansa ili i cingi i'ya ya pana i'ya uwono gogo-na vi? Ili i na yi ukpa u da koshi i tsu tuko. ²² Shegai gogo-na Kashila ka surukpa da de a ucira u unyushi u cingi, kpam i woko de agbashi a Kashila. Gogo-na she i yain ili i'ya ya tuko ndishi ma uwulukpi kpam i tuko uma u da bawu wari n utyoku. ²³ Katsupi ka unyushi u cingi ukpa u da, shegai Kashila ka naka tsu ta uma u da bawu wari n utyoku gbani a asu Yesu Kawauwi Asheku a tsunu.

7

Iryoci i iyolo

¹ Ama a va, gba de i reve ta mele. Adama a nala i reve ta mayun da mele mi ma tsu lya ta tsugono tsu ama a'ayin a da baci a'ari n uma koshi. ² Tyoku u na, uka u yan baci iyolo, mele ma tsu sira yi ta a asu u vali u ne a'ayin a da

wari n uma. Shegai vali vi u kuwa baci, mele ma iyolo ma sira yi kpm wa. ³ U bana baci vali roku iyolo bawu kotso vali u ne vi u kuwai, mele ma dana ta u yan ta tsishankala. Shegai vali u ne u kuwa baci, wa ta usurukpi a mele ma iyolo, kpm u yan tsishankala wa, ko u bana baci vali roku iyolo.

⁴ Ama a va, nala wari n ada. Mele ma buwa kpm ulya tsugono a kaci ka de wa, kpaci i kuwa ta a ucira u ne an i kuwai n Kawauwi a mawandangbani. Kpm gogo-na a bolomgbono da de n uza da a 'yangasai a ukpa tsara tsu gbashika Kashila. ⁵ Tun caupa, kapashi ka uma u tsunu ka kari n unyushi vi ka ka lya tsugono a kaci ka tsunu. Mele mi ma ma zuwa tsu tsu yain n maluwa ma uyan ili i unyushi i'ya ya lya tsugono a ikymba i tsunu. Kpm adama a nala, gba ili i'ya dem tsu yain ukpa u da i tsu zuwa tsu. ⁶ Shegai Mele mi ma buwa kpm ulya tsugono a kaci ka tsunu wa. Tsa ta tyoku u akushe, kpm Mele mi ma tsara ucira a kaci ka tsunu wa. Gogo-na tsa gbashika ta Kashila a ure u savu a asu u upanaka Kulu Keri, shegai a ure u cau u da tsu panakai Mele ma a korongi wa.

Mele n unyushi u cingi

⁷ Ya wundya yavu n dana Mele unyushi u cingi u da? Nala wa ko kenu. Mele ma ma zuwa mu n reve ili i'ya a tsu isa unyushi. Tyoku u na, mari ma reve kalen ka uciga ili i'ya i'ari i uza roku wa, shegai Mele mi ma tonuko mu kotsu n yain i'ya wa. ⁸ An unyushi u tsara ucira a asu u Mele mi, da u zuwa mu n yain n maluwa ma uciga ili i'ya i'ari i uza roku. A da baci Mele mari la wa, unyushi wari wa tsara ucira u nala vi wa. ⁹ Mari n dambula n ili i roku wa kahu n reve ili i'ya Mele ma danai n yain. Shegai an n reve i'ya, aku n reve n nusa ta kpm mpa uza u unyushi u cingi da uza da wa tuwa u kuwa. ¹⁰ Mele ma na mi mari ma gan ta ma zuwa mu n yain n uma, a una u da ma zuwa mu n kuwa.

¹¹ Unyushi u cingi u tsara ta ure u da wa lapanasa mu, aku u yain manyan n Mele mi tsara u wuna mu. ¹² Adama a nala, Mele mi n kaci ka ne n idani i ne i'ya Kashila ka nakai, a dana ta ili i'ya i'ari derere, kpm a ganga ta ama. ¹³ Dana da ma dana an ili i'ya i'ari i shinga ya zuwa mu ukpa? Nala wa, ko kenu! Unyushi u cingi u da u bidyai ili i'ya i'ari i shinga u yain manyan n i'ya u tukoi ukpa u va. Nala u gita ta tsara n wene tyoku da unyushi u cingi wari mayun. Ili i'ya i zuwai mele n udani a'ari la i'ya, tsara u wenike an unyushi u cingi wari n tsicingi.

Kumodu ka ukpada u uyan unyushi

¹⁴ Tsu reve ta Mele ma wutai a asu u Kashila kpm ma lobono ta. Shegai mpa vuma da koshi, adama a nala, unyushi u cingi u lya ta tsugono a kaci ka va yavu mpa kagbashi ka ne ka. ¹⁵ N reve ili i'ya i tsu zuwa n yansa ili i'ya ma yansa wa. N tsu ciga ta n yansa ili i'ya i'ari derere, shegai n tsu yansa i'ya wa. Aku n gono n yansa ili i'ya n kovoi. ¹⁶ N reve ta ili i'ya ma yansa i gan wa, kpm nala u wenike ta n wushuku ta an Mele mari derere. ¹⁷ Adama a nala, mpa ma yansa ili i cingi i nala yi wa. Unyushi u cingi u da wari a asuvu a va u da wa yansa i'ya. ¹⁸ Kapashi ka va ka kari ka cau ka unyushi vi ka asaka mu n yain ili i shinga wa. Ko ma ciga baci n yain ili i'ya i'ari dere, n tsu fuda wa. ¹⁹ Ma ciga baci n yain ili i shinga, n tsu yan wa. Kpm n matsa baci tsara n kpada uyan unyushi u cingi, aku n gono n yain u da. ²⁰ Shegai ma yansa baci ili i'ya bawu ma ciga n yain, mpa ma yan i'ya mayun wa. Unyushi u cingi u da wari a asuvu a va u da wa yansa i'ya.

²¹ Ili i'ya n wenei a uma u va i'ya na: a'ayin a da baci ma ciga n yain ili i shinga aku n cina kaci ka va ili i cingi i'ya ma yan. ²² Katakasuvu ka va ka zanganana ta adama a Mele ma ma wutai a asu u Kashila. ²³ Shegai ko nte wa

a asuvu a va n cina ta ili i roku i'ya ya shilakana n ili i'ya katakasuvu ka va ka ciga uyan. Pini nala, u gonuko mu kagbashi ka unyushi u cingi u da wa lya tsugono a ili i'ya ma yansa gba. ²⁴ Adama a nala, asuvu a va a vaku wa! Ya wa wusa mu a ikyamba i na i'ya ya zuwa mu ukpa? ²⁵ N cikpa ta Kashila adama a da Yesu Kawauwi, aya uza da wa wauwa mu.

Ma ta tyoku u na: a katakasuvu ka va, n tsu ciga ta n toni Mele ma Kashila, shegai kapashi ka va ka ka tsu ciga ka yain unyushi u cingi, ka gonuko mu kagbashi ka unyushi.

8

Asaka Kulu Keri ku lyai tsugono

¹ Adama a nala, ama da a'ari aza a Yesu Kawauwi, Kashila ka yanka le afada ko kpam u kidaga le uguna wa. ² Kulu Keri, uza da u tsu nakasa uma u da u wuta a asu Yesu Kawauwi, u wutukpa mu de asuvu a ucira u unyushi u cingi u da wa tono n ukpa. ³ Mele ma Musa ma n ucira u da ma wauwa tsu wa, kpaci gba tsunu aza a unyushi u cingi a da. Shegai Kashila ka yain ili i'ya bawu Mele ma fuda ma yan. U suki Maku ma ne a likimba n ikyamba tyoku i tsunu, shegai i tsunu i'a ta n unyushi u cingi. Kashila ka wacinsai tsugono tsu unyushi u cingi tsa tsa lya tsugono a kaci ka tsunu a asu u unaka Maku ma ne tyoku u udaraka u unyushi u cingi u tsunu. ⁴ Yan da u yain nala, tsara tsu yain gba ili i'ya Mele ma danai a'ayin a da baci tsu panakai Kulu Keri, n u da tsa yan ili i'ya atsu tsa ciga n kaci ka tsunu.

⁵ A'ayin a da baci ama a asakai ili i'ya a lai n uciga i lyai tsugono tsu le, ili i unyushi u cingi i'ya a tsu rongo uyawunsa maco. Shegai aza da a asakai Kulu Keri ku lyai tsugono a kaci ka le, ili i'ya ya zuwa Kulu Keri ku pana kayanyan i'ya a tsu rongo uyawunsa maco. ⁶ Maluwa ma uyan unyushi u cingi u vuma ma lya baci tsugono tsu ne, wa kuwa ta. Shegai Kulu Keri ku lya baci tsugono a kaci ka ne, wa tsara ta uma na ndishi n shinga. ⁷ Maluwa ma ili i vuma ma lya yi baci tsugono, n Kashila ka wa shilakana maco. U tsu tono ili i'ya Kashila ka danai u yain wa. Mayun tani u tsu fuda u yain nala wa. ⁸ Aza da a asakai ili i unyushi u cingi i'ya a ka ciga ya lya tsugono a kaci ka le, a ka fuda a ka yan ili i'ya Kashila ka pana kayanyan wa.

⁹ Shegai da i asaka uciga u uyan unyushi u cingi u de wa lya tsugono a kaci ka de wa. Kulu Keri ka ta a asuvu a de mayun, kpam ka ka lya tsugono a kaci ka de. (Kpam ko ya baci bawu wari n Kulu ku Kawauwi a asuvu a ne, eyi katonif ka wa.) ¹⁰ Ikyamba i de ya kuwa ta adama unyushi u cingi. Shegai Kawauwi ka baci asuvu a de, she Kulu ku naka da uma, kpaci Kawauwi ka ka zuwai i wokoi ama a maci asu u Kashila. ¹¹ Kulu ku Kashila, uza da 'yangasai Yesu a ukpa, ka kari a asuvu a de. Tsu reve ta Kashila ka 'yangasai Yesu Kawauwi a ukpa, kpam nala dem Kashila ka zuwa ikyamba i de i'ya ya kuwa i yain uma a asu u Kulu ku ne ka kari a asuvu a de yi.

¹² Adama a nala ama a va, u kana ta tsu rongo tyoku da Kulu ku Kashila ku tonuko tsu. U gan tsu rongoi tyoku da u luwa tsu wa, kpaci atsu aza a unyushi u cingi a da. ¹³ Kpaci i lya baci kapala n utono maluwa ma unyushi u cingi u de, ya kuwa ta. Shegai i asaka baci Kulu ku banga da i asakai uyansa ill i cingi, ya tsara ta uma u mayun. ¹⁴ Mmuku n Kashila n mayun alya aza da a asakai Kulu ku Kashila ka tono n ele. ¹⁵ Kpaci Kulu ka Kashila ka naka da ka gonuko da agbashi wa, kpam ka zuwa da upana uwonvo wa. Shegai Kulu ki ku gono ku gonuko da mmuku n Kashila, kpam ka ku tsu naka tsu ucira tsara tsu isa Kashila, "Tata! Tata u tsunu!" ¹⁶ Kulu ku Kashila ku bolomgbono ta n kulu ku tsunu, tsara ku wenike mayun da tsari mmuku n Kashila. ¹⁷ Adama

a nala, tsa wusha tā ili i'ya Kashilā ka ɓanaka ama a ne. Nala dem gba ili i'ya Kashilā ka naka Maku ma ne, Kawauwi, i woko dem i tsunu. Shegai tsa ciga baci tsu tsara tsupige tyoku da Kawauwi ka tsara, u kana ta tsu soi mavura tyoku da u soi.

Tsupige tsa tsa tuwa

¹⁸ A'ayin a da baci dem tsu cibai n tsupige tsa wa tuwa wa naka tsu a kapala, mavura ma tsa so gogo-na ili i roku i'ya wa. ¹⁹ Gba ili i'ya Kashilā ka yain i'a ta a umatsi a uvana a'ayin a da Kashilā ka wenike a kateshe ama da a'ari mmuku n ne n mayun. ²⁰ Kashilā ka ka zuwai gba ili i'ya u yain i woko i una u cingi. Ili i'ya u yain i'ya i wushuki i woko nala wa, shegai Kashilā ka ka zuwai i'ya nala. ²¹ Gba n nala, Kashilā ka tuwa ta ka wutukpa ili i'ya u yain kotsu i shama wa, kpm dem tsara i woko yaa n tsupige kaɓolo na mmuku n Kashilā.

²² Kpaci tsu reve ta hal utuwa gogo-na gba ili i'ya Kashilā ka yain i'a ta a ma'ika yavu uka u ilimaci. ²³ Ko atsu dem Atoni tsa ika ta adama a mɓala, ko an u wokoi tsari n Kulu Keri, uza da wari kune ku kagita ku Kashilā. Atsu dem umatsi u da tsari a uvana kain ka nala ki ka Kashilā ka wusha tsu tyoku u mmuku n ne, aku u zuwa ikyamba i tsunu i woko n utsara u kaci. ²⁴ A'ari a wauwa tsu de, kpm tsa ta n uzuwa u uma u na vi. Shegai tsu wene baci ili i'ya tsu zuwukai uma vi, u woko kpm uzuwa u uma wa. Ama a tsu zuwa uma a ili i'ya a tsara wa. ²⁵ Shegai tsa zuwa ta uma a ili i'ya bawu kotsu tsu tsara, kpm tsa vana i'ya n ahankuri.

²⁶ Nala dem Kulu ka ɓanga tsu, atsu a aza da tsari bawu ucira. Tsu reve uyan kavasu tyoku da u gain tsu yain wa. Shegai Kulu n kaci ka ne ka ku tsu yansa ka ama a ne kadyanshi a asu u Kashilā, hal gba wa folusuko tsu Kashilā n ma'ika ma ma lai ili i'ya vuma wa fuda wa dana. ²⁷ Kashilā ka wene ta ili i'ya i'ari a atakasuvu a ama. Kpm u reve ta ili i'ya i'ari a katakasuvu ka Kulu, kpaci Kulu ku tsu yansa ka ta ama a ne kadyanshi a asu u Kashilā dere tyoku da Kashilā ka cigaka le.

²⁸ Kpm tsu reve ta Kashilā ka ka zuwusa ili dem i yain manyan kaɓolo, tsara u tuko ukuna u shinga u ne a asu u ama da a ka ciga yi. Alya ama da u isa, kpaci nala u foɓusoi u yain u da. ²⁹ Kashilā ka reve le ta kahu u yain likimba, kpm u dangasa le tsara a woko tyoku u Maku ma ne, tsara Yesu woko Maku ma kagita kpm u tsara a'angu ushani. ³⁰ An u dangasa le, aku u isa le a tuwa ara ne. An u isa le, u gonuko le a woko dere n eyi, aku u yanka le kazuwangbani ka tsupige tsu ne.

Uciga u Kashilā

³¹ Nda tsa dana adama a ili i na yi gba? Kashilā ka baci n atsu, ya wa yan tsilala n atsu? ³² Eyi uza da bawu u bishinkai Maku ma ne shegai u neke yi adama a tsunu gba. Cinda u naka tsu Yesu, mayun da wa naka tsu gba ili gbani. ³³ Ya wa takpa ama da Kashilā ka dangasai ukuna? Uza wa la wa, kpaci Kashilā ka ka gonuko le a woko dere. ³⁴ Ya wa kidaga ama a Kashilā ugana? Uza wa la wa, kpaci Yesu Kawauwi u kuwa ta, shegai a 'yangasa yi ta a ukpa, kpm gogo-na wa ta a kukere ku ulyaki ku Kashilā wa foluko tsu. ³⁵ Ili i'a la ya pece tsu a uciga u da Kawauwi ka ciga tsu wa, ko kadambula, ko tsu so baci mavura. Ko ama a ka foro tsu baci, nala wa pece tsu n uciga u Kawauwi wa. Ko tsu namba baci ili i'ya tsa lya, ko kpm tsu namba ili i'ya tsa uka, gba nala wa pece tsu n uciga vi wa. Ko ama a naka tsu baci uwonvo ko kpm a wuna tsu baci, nala wa pece tsu n uciga u Kawauwi wa.

³⁶ Derere da tyoku da Tagarada u Kashilā u danai,
 “Kain dem ama a ka dansa ta a ka wuna tsu adama a vunu,

ama a ka yansaƙa tsu tyoku ɗa a tsu yansaƙa ncon n ɗa a ka bana ukida.” ◊

³⁷ Shegai gba n ukuna u na vi, tsā tā n ulya u kaci gba gba a asu u uza ɗa u ciga tsu! ³⁸ N reve tā mayun ɗa ili i'a la ya pece tsu n uciga u ne wa: Ukpā wa fuda wa, uma wa fuda wa. Atsumate a zuba ko ityoni i cingiƙ ko ucira kau-kau u zuba wa fuda wa pece tsu n uciga u ne wa. Ko ndya baci i gitai gogo-na ko kpm ili i'ya ya tuwa ya gita a kapala i takpana wa. ³⁹ Tsā baci a zuba u alishi, ko tsā baci a lyungu-lyungu a asuvu a kushiva ukuna u wa pini wa, kpaci ili i'a la a likimba i'ya ya fuda ya pece tsu n uciga u Kashila u ɗa u wenikei a asu u Yesu Kawauwi Asheku a tsunu wa.

9

Kashila n aza a Yahuda

¹ Ukuna u mayun u ɗa ma tonuko ɗa. Mpa uza u Kawauwi ɗa kpm kaƙan ma yan wa. Kulu Keri ka ka lya tsugono a katakasuvu ka va kpm u wushuku tā gba ili i'ya ma dansa mayun ɗa. ² Katakasuvu ka va ka shadangu tā n unambukatsuma u pige na mɓala cika, ³ adama a ama a va, aza a Yahuda tyoku u va. Kashila ka yanka mu baci unā u pece mu n Kawauwi tsara ama a va a tsara iwauwi, ma wushuku tā gogo Kashila ka yain nala. ⁴ Alya aza a Isara'ila,† aza ɗa Kashila ka dangasai a woko mmuku n ne. U wenike le tā tsupige tsu ne, u yansa tā kazuwambani n ele. U naka le Mele ma Musa. U tonuko le tyoku ɗa a ka lyaka yi kayala mayun. U zuwa le a woko aza ɗa a ka wusha kazuwambani ka ne. ⁵ Isheku i le ama a pige a ɗa a Kashila, Kawauwi n kaci ka ne aya maku ma tsikaya ma le. Kpm aya Kashila, uza ɗa wa lya tsugono a kaci ka ili gba, u wusha tā icikpali hal ubana bawu utyoku! Ami.

⁶ Dana ɗa ma dana Kashila ka kpaɗa tā ushadangu ili i'ya u danai wa yan vi wa. Shegai mayun ɗa gba aza a Isara'ila a ɗa ama a ne wa. ⁷ Kpm dem gba mmuku n tsikaya ma Ibrahi n ɗa mmuku n ɗa Kashila ka yankai Ibrahi kazuwambani wa. Kashila ka tonukoi Ibrahi, “Mmuku n tsikaya ma Ishaku† n ɗa koshi a ka kece mmuku n tsikaya n vun.” ⁸ Nala u wenike tā la vi gba mmuku n tsikaya ma Ibrahi n ɗa mmuku n Kashila n mayun wa. Mmuku ma Ibrahi n mayun alya aza ɗa a wokoi mmuku n Kashila adama a kazuwambani ka Kashila ka yankai Ibrahi. ◊ ⁹ Kpm kazuwambani ka u yain ka na: “N uma u kayen kahu n gono, Saratu† wa matsa tā maku ma vali.” ◊

¹⁰ Maku ma nala mi aya tata u tsunu Ishaku. An u gbonguroi, aku u zuwai Rifikatu,† uza ɗa u matsai mpeshe. ¹¹⁻¹² Shegai kahu u matsa, Kashila ka tonuko tā Rifikatu vi, “Uzapige vi wa gbashika tā uza u kenu.” ◊ Nala vi tun kahu mmuku mi a yain ili i shinga ko i cingi ɗa. Kashila ka yan tā nala tsara uza ɗa u dangasai vi aya uza ɗa wa ciga, adama a tyoku ɗa u fobusoi shegai adama a ili i'ya maku mi ma yain wa. ¹³ Tyoku ɗa wari ukorongi a Tagarada u Kashila, “N ciga tā Yakubu,† shegai n 'yuwain Isuwa.”† ◊

¹⁴ Ndya wa tsa dana a ukuna u na? Kashila ka tsu kpaɗa uyan dere ɗa? Nala wa, ko kenu!

¹⁵ Kashila ka tonukoi Musa, “Ma wenike tā ukuna u shinga a asu u uza ɗa baci dem n dangasai, kpm ma pana tā uza ɗa baci dem n dangasai asuvayali.” ◊

¹⁶ Kashila ka wenike tā ukuna u shinga a asu u uza ɗa baci dem u dangasai, adama a ili i'ya vuma vi wa ciga ko u yain ɗa wa. ¹⁷ Tagarada u Kashila u dana

tā Kashilā ka tonuko tā magono ma Masar;† “N zuwa vu tā vu woko magono kpaci ma ciga tā n wenike ucira u vā ara vunū, tsarā a dansa kala ka vā a likimba gbā.”¹⁸ Adama a nala, Kashilā ka wenike tā ukuna u shinga u ne a asu u aza roku kpaci nala wa ciga, kpam u dangasai u zuwa ama roku a woko aryagbaji.

Upan u Kashilā n asuvayali

¹⁹ Uza roku wa wecke tā, “Nida Kashilā ka dana tsu nusa. Ya wa fuda wa ronombono n uyawunsa u ne?”²⁰ Kotsu vu dana nala wa! Kaje ka vā, ma wece vu, “Ya va bidya kaci ka vunū vāri da va nanamgbana n Kashilā? Magbodo ma tsu wece uza da u ma yi, ‘Nida vu ma mu naha?’ ”²¹ Kamai ka mgbodo ka tsu ma tā ili i'ya wa ciga u mai. Wa fuda tā wa bidya cin u mai magbodo ma tsulobo adama a kain ka pige, u mai kpam ma roku ma uyanśaka manyan maco.

²² Kashilā ki dem nala wāri, wa ciga baci u wenike upan u ne kpam u wenike ucira u ne wa fuda tā. Shegai u yan tā ahankuri a pige a asu u aza da upan u ne wāri; wata, aza da a fobusukoi ukpa.

²³ U yan tā nala tsarā u wenike tsupige tsu ne ushani a asu u ama a da u panai iyali; wata, aza da u fobusukoi tsupige tsu ne tun a kagita.

²⁴ Kpam aṣa ama a nala yi aza da Kashilā ka isa. U dangasa tsu a asuvu a aza a Yahuda, nala da gbām koshi wa, u dangasa tsu tā dem a asuvu a Awulawa.²⁵ Tyoku da Kashilā ka danai a tagarāda u Hosiya matsumate:† “Aza da bawu a'ari ama a vā, gogo-na ma isa le tā ama a vā. Kpam ma wenike tā uciga u vā a asu u aza da bawu māri ma ciga.” ◊

²⁶ U doku tā u danai,
“Pini a asu u da Kashilā ka tonuko le,
‘Eda ama a vā a da wa,’
nte da dem pini Kashilā Uza u Uma
wa isa le mmuku n ne.” ◊

²⁷ Ili i'ya kpam Ishaya† matsumate u danai a kaci ka aza a Isara'ila i'ya na:
“Aza a Isara'ila a'a tā ushani,
tyoku u kayala ka ikengi i kushiva,
shegai aza da a ka tsarā iwauwi a asuvu a le a'a gan wa.

²⁸ Magono ma Zuba ma yan tā ama a likimba mavura kpam u kotso ma kuten koshi.” ◊

²⁹ Ishaya doku tā u danai:
“Magono ma Zuba, Uza u Ucira Gba
u asaka tā ama kenu a asuvu a mmuku n tsikaya n tsunu a yain uma.
A da baci nala wa,
an a'ari a wacinsa tsu de gbā gbā,
tyoku u ilyuci i Sodom n Gomora.”† ◊

Aza a Isara'ila n Kadyanshi ka Shinga

³⁰ Ndyā wā tsa dana a kaci ka ili i na? I'ya na: Awulawa a matsa a gonuko kaci ka le ama a maci n Kashilā wa, shegai Kashilā ka gonuko le ama a maci adama a da a wushuki n eyi.³¹ Aza a Isara'ila a matsa tā a toni Mele tsarā a gonuko kaci ka le ama a maci n Kashilā. Shegai a kpaḍai. ³² Ndyā i zuwai a kpaḍai? Adama a da a matsa tā a gonuko kaci ka le ama a maci a asu u ili i'ya a ka yan, a unā u da a ka pīyanangu n Kashilā u gonuko le ama a maci.

A taḍaṭsa ta a katali ka pige ka kari le a ure. ³³ Tyoku da Kashila ka danai a Tagarada u Kashila:

“Da na! Ma zuwa ta katali a Sihiyona*
ka ka zuwa le utaḍaṭsa,
tyoku u katali ka ka zuwa le urukpa.
Shegai uza da baci dem u wushuki n eyi wa yan uwono wa.” ◊

10

¹ Ama a va, ili i'ya n lakai uciga i'ya gba aza a Yahuda a tsara iwauwi. Kvasu ka va ka la ubana a asu u Kashila. ² N reve ta a ka ciga ta a gbashika Kashila, shegai a reve ³ ili i'ya i tsu zuwa yi u wushi ama wa. A una u nala, aku a ka ciga a gonuko kaci ka le ama a maci a ure u le. A 'yuwain utono ure u Kashila u da u tsu gonuko ama a woko ama a maci. ⁴ Kawauwi ka zuwa ta Mele ma gono ma woko bawu ucira, tsara Kashila ka gonuko gba aza da a wushuki a woko ama a maci.

Gba ama a ka fuda ta a tsara iwauwi

⁵ Musa korongu ta tyoku da Kashila ka zuwa ama a woko ama a maci adama a da a naka Mele karinga. U danai, “Uza da baci dem u yain ili i'ya Mele ma danai, wa tsara ta uma.” ◊ ⁶ Shegai ili i'ya Tagarada u Kashila u wenishikei a kaci ka uwoko ama a maci a asu u upityanangu i'ya na: “Kotsu vu tonuko kaci ka vunu, ‘Ya wa bana a zuba?’ wa.” (Wata, “Ya wa bana a zuba u ba u cipuka Kawauwi utuwa a likimba?”) ⁷ “Kpam kotsu vu dana, ‘Ya wa bana a asuvu a iyamba a asu u akushe?’ wa.” (Wata, “Ya wa bana a asuvu a iyamba u yangasa Kawauwi a ukpa?”) ⁸ Ili i'ya Tagarada u Kashila u danai i'ya na: “Akani yi a'a ta evu n avu; a'a ta a una u vunu kpam a katakasuvu ka vunu.” Uwenishike u upityanangu u da tsa dansaka u da gai la vi.

⁹ Vu dana baci bawu uwonvo, “Yesu Asheku a da,” kpam vu wushuku baci a katakasuvu ka vunu Kashila ka yangasa yi ta a ukpa, Kashila ka wauwa vu ta. ¹⁰ Tsu wushuku ta n atakasuvu a tsunu, adama a nala a da Kashila ka gonuko tsu tsu woko dere. Kpam tsu dana ta bawu u uwonvo, tsu wushuku ta, adama a nala a da kpam tsu tsara iwauwi. ¹¹ Tyoku da Kashila ka danai a Tagarada u ne, “Shegai uza da baci u pityanangi n eyi wa yan uwono wa.” ◊ ¹² Na vi u kana ta ya dem, kpaci aza a Yahuda n Awulawa a takpana wa. Asheku a te a da, aya kpam wa lya tsugono tsu ama gba. Kpam aya u tsu zuwuka ko ya baci u yain kvasu ubana ara ne una u shinga. ¹³ Tyoku da Tagarada u Kashila u danai, “Uza da baci dem u yain kvasu a asuvu a kala ka Asheku, wa tsara ta iwauwi.” ◊

¹⁴ Ni da ama a ka wushuku n Asheku kpam a foli yi u wauwa le, a ta fa baci upana ukuna u ne wa? Kpam ni da a ka yan a pana bawu uza roku u tonuko le? ¹⁵ Ni da aza roku a ka ba a tonuko le, Asheku a da baci a suku le wa? Tagarada u Kashila u dana ta, “Ili i mazanga i'ya i pige an aza da a ka tuko Kadyanshi ka Shinga a ka tuwa.” ◊

¹⁶ Shegai aza a Yahuda a roku a wushuku n Asheku n Kadyanshi ka Shinga ki wa. Tyoku u na, Ishaya matsumate u wecike ta, “Magono ma Zuba, uza wa gbam la wa wushuku n ili i'ya tsu danai?” ¹⁷ Ama a pana ta Kadyanshi ka Shinga an uza roku u tonuko le ukuna u Kawauwi. A tsu git'a ta a pana akani yi, aku a wushuku. ¹⁸ Shegai aza a Yahuda tani? A pana akani yi? Eye, a pana ta! Tagarada u Kashila u dana ta,

* 9:33 Sihiyona kala ka dem ka Urishelima. ◊ 9:33 Isha. 8:14; Isha. 28:16. ◊ 10:5 Adkp. 18:5.
◊ 10:11 (Ili i te i'ya n 9:33): Isha. 8:14; Isha. 28:16. ◊ 10:13 Juw. 2:32. ◊ 10:15 Isha. 52:7.

“A tonuko tā ya dem akani yi.

A dansa tā a ḍa a asu u mḅari mḅari u likimba.” ◊

¹⁹ Shegai mayun ḍa aza a Isara'ila a revei? Eye, a reve tā. Ko a a'ayin a Musa Kashilā ka dana tā,

“Ma zuwa vu tā vu yain n malyon, n zuwuka baci iyamba i roku unā u shinga. Ma zuwa vu tā vu pana upan, n zuwuka baci Awulawa a ḍa ya wundya a'ā n ugboji wa unā u shinga.” ◊

²⁰ Ishaya dana tā bawu uwonvo u da Magono ma Zuba ma danai, “Aza ḍa bawu a zama mu, alya a tsarā mu.

N wenike tā kaci ka vā a asu u aza ḍa bawu a foloi a wene mu.” ◊

²¹ Shegai Kashilā ka yan tā kadyanshi a kaci ka aza a Isara'ila, “Gbā ulivā n tsu bārākpa tā akere a vā n wushi aryagbaji aza ḍa a 'yuwain mu unākā karīngā.” ◊

11

Kashilā ka pana tā iyali i aza a Isara'ila

¹ Yan n wecike: Kashilā ka varangu ama a ne aza a Yahuda ḍa? Ko kenu! Mpa n kaci ka vā uza u Yahuda u ḍa. Mpa kumaci ku Ibirahi ka, a kaletsu ka Bayami.† ² Kashilā ka ḍangasa tā aza a Isara'ila a woko ama a ne tun caupa, kpam u varangu le wa. I ciḅa n ili i'ya Tagarāda u Kashilā u danai a ukuna u na vi? Iliya matsumate u banka tā kushen ku ne a kaci ka aza a Isara'ila a asu u Kashilā u danai, ³ “Magono ma Zuba, a wunusa tā nsumate n vunu, kpam a wacinsa tā asudarākpa† u vunu. Mpa koshi matsumate ma ma wokoi, kpam alya dem pini a ka ciḅa a koruso a wuna mu.” ◊ ⁴ I ciḅa ili i'ya Kashilā ka wushuki? U da, “Aḍa koshi uza ḍa u buwai wa. Ma tā n ama azu a shindere (7,000) aza ḍa bawu kotsu a kuḍanki Ba'alu† kameli!” ◊

⁵ Nala wari hal n gogo-na. Ama ḍa pini kenu aza ḍa Kashilā ka ḍangasai adama a ukuna u shinga u ne. ⁶ Kpam u ḍangasa le baci, adama a ukuna u shinga u ne u ḍa, shegai adama a ili i'ya a yain wa. A ka woko baci ama a Kashilā adama a ili i'ya a yain, kune ku shinga ku Kashilā karī ka woko ku mayun wa.

⁷ Nala wenike tā an gbā aza a Isara'ila a ka zama tā ili, shegai aza ḍa Kashilā ka ḍangasai a asuvu a le alya koshi a tsarāi i'ya. Aza ḍa a buwai kpam a ryagbajai. ⁸ Tyoku ḍa Tagarāda u Kashilā u danai: “Kashilā ka nākā tā ama yi atakasuvu a kulālā.

U kimbai a'eshi a le tsarā a wene wa, aku u votsuki atsuvu a le tsarā a pana wa. Nala a lyai kapala n uyansa hal n ara.” ◊

⁹ Aku Dawuda danai: “Asākā abiki† a le a woko le utyangi, tsarā a tadatsa

a wushi kpam mavura a kaci ka ili i'ya a yain.

¹⁰ Asākā a'eshi a le a rumbanā kotsu a wene wa, zuwa kucina ku le ku kelike adama a kadambula hal ubana.” ◊

¹¹ Aku n wecikei: An aza a Yahuda a rukpa† vi, a rukpa la vi ḍe bawu u'yangā? Ko kenu! Adama a ḍa a yain unyushi u cingi, iwauwi i tuwā tā a asu u Awulawa, kpam nala vi wa zuwa tā aza a Isara'ila a yain malyon.

¹² Awulawa a wusha baci unā u shinga ushani adama a ḍa aza a Yahuda a

◊ 10:18 Ishp. 19:4. ◊ 10:19 U.Ml. 32:21. ◊ 10:20 Isha. 65:1. ◊ 10:21 Isha. 65:2. ◊ 11:3 1 Ngo. 19:10, 14. ◊ 11:4 1 Ngo. 19:18. ◊ 11:8 U.Ml. 29:4; Isha. 29:10. ◊ 11:10 Ishp. 69:22-23.

'yuwain an Kashilā ka ciga ka wauwa le, a'ayin a da aza a Yahuda a gonoi a tuwāi a wushi iwauwi yi, unā u shinga u le vi wa la tā ushani.

Iwauwi i Awulawa

¹³ Gogo-na n aḍā da ma dansa Awulawa. Kashilā ka dangasa mu tā n woko kasuki ubana a asu u de, kpam ma yan tā agoni adama a manyan ma pige ma u naḳa mu n yain. ¹⁴ Ma ciga tā n zami ure u da ma zuwa aza a Yahuda a cigi ili i'ya eḍā Awulawa i'ari n i'ya, tsarā a ure u nala vi n wauwa aza roku a le. ¹⁵ An Kashilā ka kpatalakai aza a Yahuda kucina, u woko tā kaje ka Awulawa. Adama a nala Kashilā ka doku baci ka yan tsije n aza a Yahuda, wa woko tā yavu u gonuko akushe a asuvu a uma. ¹⁶ A naḳa baci Kashilā kajibi ka tsuwa ka kagita, tsuwa tsi gbā tsa woko tā tsu ne. Kpam a naḳa baci Kashilā alu a madanga, gbā atyangi yi dem a ne a da.

¹⁷ Wā tā yavu a kapusa de atyangi a roku a madanga ma zayitum.† Eḍā Awulawa i'a tā tyoku u katyangi ka madanga ma zayitum ma ma gbonguroi a kakamba ma a gbaḅamgbana i a zuba u madanga ma shinga ma a kapusai atyangi a ne yi. Gogo-na i wusha tā ili i shinga i'ya i'ari i aza a Yahuda, tyoku da katyangi ka savu ka tsu tsarā ilikulya i ne a madanga mi. ¹⁸ Adama a nala kotsu i goro atyangi a da a kapusai vi wa. Cifai, eḍā ya ḅana alu a madanga ma nala mi wa. Alu a ne a da a ka ḅana da. ¹⁹ Gaawan ya yawunsa tā i dana kapusa da a kapusai atyangi yi, tsarā a gbaḅamgbana da a asu u le. ²⁰ Nala mayun da. Kapusa da a kapusai a da adama a da a 'yuwain uwushuku, eḍā tani adama a da i wushuki da i'ari pini ugbaḅamgbani. Kotsu i yain arāḍi wa, shegai i pana uwonvo u ili i'ya ya fuda ya gita. ²¹ Kashilā ka kapusa baci atyangi a kagita a nala yi, nala dem wa fuda wa kapusa da.

²² Gogo-na i wene wā de tyoku da Kashilā ka tsu wenike asuvayali n tyoku da kpam wari shen. U tsu yanka tā aza da a asaka yi utono mavura. I lya baci kapala n urongo tyoku da wa wenike da ukuna u shinga, wa wenishike da tā ukuna u shinga u ne. I yan baci nala wa, wa kapa da tā a madanga mi. ²³ Aza a Yahuda a ka gono baci a wushuku n Kashilā, wa gono tā u zuwa le a asu u da a'ari caupa vi. Wā tā n ucira u da wa yan nala. ²⁴ Eḍā Awulawa i'a tā tyoku u atyangi a madanga ma zayitum ma a kapai a kakamba aku a gbaḅamgbana i a zuba u madanga ma zayitum ma shinga ma mari n kami. Nala a tsu yansa ili wa! Shegai an u wokoi aza a Yahuda a'a tā tyoku u atyangi a madanga ma shinga mi, kpam a ka doku tā a ka gbaḅamgbana le n madanga ma a'ari caupa vi.

Kashilā ka pana tā ama gbā asuvayali

²⁵ Ama a va, ma ciga da tā i reve ili i usokongi i na yi, kotsu i reve an bawu i reve ili gbā, kpam kotsu i yain arāḍi wa. Aza roku aza a Yahuda aryagbaji a da, shegai nala wa lya tā kapala haḷ she a shadangu kakuma ka Awulawa, aza da Kashilā ka dangasai a ka tuwā a asu u Kawauwi. ²⁶ Kpam naha da Kashilā ka wauwa gbā aza a Isara'ila. Tyoku da Tagarāda u Kashilā u danai:

“Kawauwi ka wuta tā a Sihiyona,^{*}
aku u takpa ikuna i cingi gbā a asuvu a amaci a Yakubu.

²⁷ Ma yan tā kazuwamgbani ka na n ele
n takpa baci unyushi u cingi u le.”[◇]

²⁸ Aza a Yahuda a 'yuwan tā uwusha Kadyanshi ka Shinga ki, adama a nala a wokoi tyoku u atokulalu a Kashilā. Nala u gita tā tsarā u ḅana da, eḍā aza da bawu i'ari aza a Yahuda. Shegai hal n ara aza a Yahuda yi alya Kashilā ka dangasai, kpam wa ciga le tā adama a kazuwamgbani ka u yain n isheku i le

* 11:26 Sihiyona kala ka dem ka Urishelima. ◇ 11:27 Isha. 59:20-21; Isha. 27:9.

Ibrahi, n Ishaku, n Yakubu. ²⁹ Kashilā ka tsu savaḍa katakasuvu ka ne a asu u ama ḍa u isaḍi n ili i'ya u ṅaka le wa.

³⁰ Caupa, eḍa Awulawa i'ari i 'yuwan ṭa upanaka Kashilā. Aku a'ayin a tuwāi a ḍa aza a Isara'ila a 'yuwain upanaka Kashilā, ḍa u wenike ḍa asuvayali a ne. ³¹ Nala dem gogo-na an aza a Isara'ila a 'yuwain upanaka Kashilā, aku Kashilā ka lyai kelime n u weniki ḍa asuvayali a ne. Shegai tyoku ḍa u yanka ḍa vi, a'ayin a'a ṭa a utuwā a ḍa wa wenike le asuvayali a ne. ³² Kashilā ka ciga ṭa ka wenike asuvayali a ne a asu u ama gba, ḍa i zuwai u gonuko le yavu aza a kuwa ku a'ali, kpaci a 'yuwan ṭa upanaka Kashilā.

ICikpali ubana a asu u Kashilā

³³ Ya wa fuḍa wa ratsanaka utsari n kakiri n ureve u ḍa Kashilā kari n u ḍa? Ya wa fuḍa wa reve masheshi ma ne?

Ya wa fuḍa wa toḍugbuso ili i'ya wa yansa?

³⁴ Tyoku ḍa Tagarāḍa u Kashilā u danai, "Ya revei katakasuvu ka Magono ma Zuba?

Ya wa fuḍa wa ṅaka yi adooki?" ◊

³⁵ "Uza roku u kopuku Magono ma Zuba ili i roku i'ya u kana yi u tsupa ḍa?"

³⁶ Kashilā ka ka yain ili gba.

Aya uza ḍa u zuwai ili gba i lyai kelime.

Ili gba i woko ṭa tsara i ṅaka yi tsupige.

U kana ṭa tsu cikpala Kashilā hal ubana bawu utyoku! Ami.

12

Nakai kaci ka de asu u Kashilā

¹ Ama a va, an u wokoi Kashilā kari n asuvayali ḍa i zuwai ma folo ḍa i ṅaka kaci ka de a asu u Kashilā yavu eḍa udarakpa u ḍa, shegai udarakpa u ḍa wari n uma. Nakai kaci ka de i rongo uwulukpi n i zuwusi yi upana kayanyan. Naha ḍa u gain i lyaka Kashilā kayala a asuvu a atakasuvu a de. ² Kotsu i lyai kapala n i yanyi ili i'ya ama a likimba a na a ka yansa wa, shegai i gono i asaka Kashilā ka ṅaka ḍa atakasuvu a savu. Pini nala, ḍa ya reve ili i'ya Kashilā ka ciga ḍa i yain: ya reve ṭa ili i'ya i lobonoi, n ili i'ya u tsu pana kayanyan, n tyoku ḍa ili yi i gain i woko.

³ Kashilā ka wenike mu ṭa ukuna u shinga, adama a nala n tonuko ṭa ya dem asuvu a de: kotsu vu bidya kaci ka vunu yavu vu la tyoku ḍa vari wa, shegai vu gono vu yawunsa mai, vu zuwa kaci ka vunu a unā u upityanangu u ḍa Kashilā ka ṅaka vu. ⁴ Tsā ṭa n apashi ushani uḅolomgbonusi a ikyamba i te, kpam ko ka eni ka wa ka ṭa n manyan ma ne kau. ⁵ Nala dem, tsā ṭa ushani, shegai ya dem kapashi ka ikyamba ka Kawauwi ka, kpam atsu dem tsā ṭa uḅolomgboni n uza n utoku.

⁶ Kashilā ka ne ṭa ya dem a asuvu a tsunu kune kau-kau ka wa yanka manyan. U ṅaka tsu baci ucira u ḍa tsa yan kubari ku akani a ne, she tsu yansa ka u ḍa manyan n gba upityanangu u ḍa tsari n u ḍa. ⁷ U ṅaka tsu baci ucira u gbashika, she tsu gbasha. U ṅaka tsu baci ucira u uwenishike, tsu wenishike. ⁸ U ṅaka tsu baci ucira u ugbatangusu asuvu a ama, she tsu gbatangusu asuvu. U ṅaka tsu baci ucira u maneke, she tsu neke n katakasuvu ka te. Kashilā ka ṅaka vu baci ucira u utono n ama, she vu matsa vu yain u ḍa mai. Va panasa baci ama asuvayali, she vu yain u ḍa n ipeli.

Ahali a shinga

◊ 11:34 Isha. 40:13; Ayu. 41:11.

⁹ Ciga atoku n uciga u mayun. Kovo ili i cingi, aku vu *kaṇa* ili i shinga. ¹⁰ Cigamgbana*i* tyoku *da* uza n vangu u ne a gain a cigamgbana. Vu *maṣa* vu wenike atoku karinga. ¹¹ Kotsu vu woko kawonvoli wa, shegai vu yain manyan cika. *Naḳa* kaci ka vunu *gbā* a asu u ugbashika Asheku. ¹² Lya kapala n ipeli kpaci *va* *tā* n uzuwa u uma. *Va* baci n kadambula, she vu yain ahankuri. Vu yansa kvasu maco. ¹³ *Naḳa* ama a Kashilā *i*'ya a nambai. Vu wushi amoci aza *da* a'ari Atoni a kuwa ku vunu.

¹⁴ Ama a zuwa vu baci vu soi mavura an *vari* Katoni, vu yanka le *unā* u cingi wa, shegai vu gono vu yanka le kvasu Kashilā ka zuwuka le *unā* u shinga. ¹⁵ Pele n ama *da* a ka pele, kpam vu *sai* n ama *da* a ka *sa*. ¹⁶ Dusuku ndishi n shinga n atoku a vunu, yan tsije n aza *da* bawu a'ari ili i roku. Yan n araḳi wa, ko kpam vu bidya kaci ka vunu uza u ugboji wa.

¹⁷ Uza roku u yanka vu baci tsicingi, vu tsupa yi n tsicingi wa. *Maṣa* vu yain ili *i*'ya ya dem bidyai *i*'ari mai. ¹⁸ Vu yain tyoku u ufuḳa u vunu vu rongo *na* ndishi n shinga n ama. ¹⁹ Aje a *va*, ama nusuka *da* baci, kotsu i dana ya yan le mavura wa, shegai i vana Kashilā ka yan le mavura n asuvu a upan u ne. Magono ma Zuba ma dana *tā* a Tagarāda u Kashilā, “Ma yan *tā* aza *da* a nusai mavura.

Ma tsupa le *tā* a kaci ka ili *i*'ya a yain.” ◊

²⁰ Shegai i gono i yain ili *i*'ya Tagarāda u Kashilā u danai: “Utokulalu u vunu wa pana baci kambulu, lyatangi yi. Wa pana baci kakuli, ne yi mini u soi.

Pini nala, *da* wa pana uwono u ili *i*'ya u yanka vu.” ◊

²¹ Kotsu vu *asaḳa* tsicingi tsu lya vu wa, lya kaci ka tsicingi a asu u uyan tsishinga.

13

Panakai aza a tsugono

¹ Panakai ngono n *da* ma lya tsugono a kaci ka *de*. Kashilā ka koshi ka tsu *naḳa* uza ucira u tsugono, kpam aya u zuwai ngono n na mi a tsugono. ² Adama a nala aza *da* baci a 'yuwain utono mele ma gomunati, Kashilā ka a 'yuwain upanaka. Kpam a ka ronuko *tā* kaci ka le mavura. ³ Aza *da* a ka yansa manyan ma shinga a ka pana uwonvo u ngono wa, shegai aza *da* a ka yansa ili i cingi alya a ka pana le uwonvo. Ili *i'a* la *i*'ya ya zuwa *da* i pana le uwonvo wa. *Eḳa* gai yanyi ili *i*'ya *i*'ari dere, kpam a ka cikpala *da* *tā* adama a ili i nala yi. ⁴ Magono kagbashi ka Kashilā ka, kpam manyan ma ne ma u *baṅga* *da*. Shegai i yan baci tsicingi *da* ya pana uwonvo u ne, kpaci *wa* *tā* n ucira u *da* wa yan *da* mavura. A'ayin a *da* baci u zuwai ama a *da* a yain tsicingi a soi mavura, eyi katsumate ka Kashilā ka. ⁵ Adama a nala u *kaṇa* *tā* i toni gomunati, kpaci tyoku *da* ya katsa mavura u *da* la vi, kpam dem ili *i*'ya *i*'ari dere u uyan *i*'ya la vi. ⁶ *I*'ya dem i zuwai ya tsupusa utafa *i*'ya gai la vi. Ngono agbashi a Kashilā a *da*, wushisa *da* a ka wushisa utafa *tsarā* a lyai kapala n manyan ma Kashilā ka zuwa le a yain. ⁷ Tsupa le *gbā* ili *i*'ya a ka tono *da*: Tsupai *gbā* icun i utafa. *Naḳa* le tsupige n karinga.

Cigai ama

⁸ Kotsu i *asaḳa* kutan ka i lyai a asu uza roku a kaci ka *de* wa. Ili i te *i*'ya i *kaṇa* i yain koshi *i*'ya i cigamgbana. Kpaci uza *da* baci wa ciga ama, u tono *tā* *gbā* Mele. ⁹ Mele ma *da*, “Vu yain tsishankala wa. Vu wuna uma u vuma *gbani* wa. Vu boko wa. Vu zuwuka ili i ama a'eshi wa.” Shegai *gbā* ili i naha

yi i'a tã a asuvu a mele ma te ma ma danai: "Ciga uza u karen u vunu tyoku ða va ciga kaci ka vunu." ¹⁰ Va ciga baci ama, va yanka le tsicingi wa. Adama a nala uciga u ama u ða utono Mele mi gba.

¹¹ U kana tã i yain ili i na yi kpaci i reve tã icun i a'ayin a ða tsari. A'ayin a ða a gain i rikpanaka a alavu a ðe a yan ðe, kpaci gogo-na iwauwi i tsunu i la tã evu n a'ayin a ða tsu gitai tsu wushuki. ¹² U woko tã yavu kayin ka yan ðe evu n ukotso, kpam kain ka wansa ðe. Adama a nala u gan tã tsu asaka uyansa ili i karimbi, aku tsu bidya iwunukatsu tsu shilakanã a katyashi. ¹³ Adama a nala, tsu rongo a uyansa ili i tsunu dere, tyoku ða ama a tsu yansa a katyashi. I rongo n tsicingi a asu u abiki a gbani wa. I soi she ma maka ða wa. I yansa tsishankala wa. I shilakanasa n atoku a ðe wa. I yamgbana malyon wa. ¹⁴ Shegai i asaka Asheku Yesu Kawauwi u toni n ada, aku i asaka ufobuso u ure u utsara ili i cingi i'ya ya ciga.

14

Kotsu i yanka ama afada wa

¹ Wushai gba Atoni a Asheku, hal dem n aza ða upityanangu u le bawu u gbmali. Kotsu i nanamgbana n ele a kaci ka ili i'ya a ka wundya ko i'a i shinga ko i cingi wa. ² Tyoku u na, a uwushuku u uza roku, wa lya tã ko icun i ilikulya i eni i'ya baci. Shegai uza ða bawu wari n upityanangu u ugbami u tsu takuma inyama wa, she ili i'ya a cimbai koshi. ³ Uza ða u tsu takuma inyama kotsu u goro uza ða bawu u tsu takuma wa. Kpam uza ða bawu u tsu takuma kotsu u wundi yavu uza ða u tsu takuma u nusa tã wa, kpaci Kashila ka wusha ðe vuma u nala vi. ⁴ Va yanka kagbashi ka uza roku afada wa. Uzakuwa u ne u ða wa reve ko manyan ma shinga ma wa yan ko ma shinga ma wa. Ucira u Asheku u ða wa banga agbashi a ne a yain ili i'ya i gain a yain.

⁵ Atoni a Asheku a roku a tsu yawunsa tã a dana kain ka roku ka pini ka ka lai a ða a buwai uwulukpi, aza roku kpam a tsu yawunsa tã a dana gba a'ayin dere ða a'ari. Ya dem u dangasaka kaci ka ne. ⁶ Aza ða a tsu dana an kain ka roku ka lai a ða a buwai uwulukpi vi, yan ða a tsu yan nala tsara a naka Asheku tsupige. Aza ða a tsu lya ko ndya wa, yan ða a tsu yan nala tsara a naka Asheku tsupige, kpaci a tsu cikpa tã Kashila kahu a lyai. Aza ða kpam bawu a ka lya ili dem, a ka ciga tã dem a zuwa Asheku a pana kayanyan kpam a cikpa Kashila.

⁷ Adama a kaci ka tsunu a ða tsari n uma koshi wa, kpam adama a kaci ka tsunu a ða tsu kuwai koshi wa. ⁸ Tsu yan baci uma, adama a Asheku a ða tsu yain uma, kpam tsu kuwa baci, adama a Asheku a ða tsu kuwai. Adama a nala, ko tsu yain n uma ko tsu kuwa, atsu aza a Asheku a ða.

⁹ Ili i'ya i zuwai Kawauwi ka kuwai kpam u yangai u wokoi n uma i'ya tsara u woko Asheku a kaci ka akushe n aza a uma gba. ¹⁰ Adama a nala, ndya i zuwai ya yansaka Atoni a Asheku afada? Ndyai zuwai vu goroi utoku u vunu? Kain ka tuwa tã ka Kashila ka yanka gba tsunu afada. ¹¹ Kashila ka dana tã a Tagarada u ne:

"N yanka ða tã kazuwamgbani mpa n kaci ka va n ða ya dem wa kudangu tã a kapala ka va.

Ya dem wa dana tã a kateshe mpa Kashila." ¹²

¹² Ya dem wa tonuko tã Kashila ili i'ya u yain n ili i'ya i zuwai u yain nala.

Kotsu i zuwa ama a tadatsa wa

¹³ U kana ta tsu asaka ukidaga atoku ugana. A una u nala, i gono i yawunsa i doku i yain ili i'ya ya zuwa uza roku u taɗaɗsa ko u rukpa a unyushi u cingi wa. ¹⁴ Mpa n ɓolomɓono ta n Yesu Asheku, kpam adama a nala n reve ta ilikulya i'a la i'ya i kpaɗai u gan ulya wa. Shegai uza u wushuku baci ili yi i gan wa, ili i nala yi i gan yi wa. ¹⁵ Kpam Katoni ka roku ka namgba baci asuvu adama a ili i'ya va lya, vu lya baci i'ya vu wenike uciga wa. Kotsu vu asaka ilikulya i'ya va lya i nangasa uza da Kawauwi ka kuwai adama a ne wa! ¹⁶ Kotsu vu asaka ili i'ya vu wenei i shinga i'ya, i woko i cingi a asu u aza roku wa. ¹⁷ Uza u yan baci kadyanshi a kaci ka tsugono tsu Kashila,† a kaci ka mele ma ulya ko uso u da u yain kadyanshi wa, shegai a kaci ka ukuna u maci u da, na ndishi n shinga, n mazanga ma Kulu Keri ku naka da. ¹⁸ Vu gbashika baci Kawauwi tyoku u nala va zuwa ta Kashila ka pana kayanyan, ama kpam a ka wushunku vu ta n u da.

¹⁹ Adama a nala, u kana ta tsu matsa tsu yain ili i'ya ya tuko ndishi n shinga kpam i'ya ya gbatangu atoku. ²⁰ Kotsu vu nangasa manyan ma Kashila adama a ili i'ya va lya wa. Gba ilikulya i lobono ta ulya, shegai u gan wa vu zuwa baci uza roku u yain unyushi u cingi adama a ili i'ya vu lyai. ²¹ Kotsu vu takuma inyama ko vu soi ili i roku, ko kpam vu yain ili i roku wa, ya zuwa baci Katoni ka roku taɗaɗsa.

²² Gba ili i'ya baci vu wushuki n i'ya a ukuna u na vi ada n Kashila. Ama a ka zangana ta a yawunsa baci ili i'ya a ka yansa i shinga i'ya kpam bawu a'ari n malaɗa, ko kenu. ²³ Shegai a'a baci n malaɗa a kaci ka ili i'ya a ka lya, aku a lyai i'ya Kashila ka wene le ta aza a unyushi, adama a da bawu a wushuki an i'ari mai. Vu yan baci ili i roku i'ya bawu vu wushuki i'ari mai, unyushi u cingi u da.

15

Zuwa utoku u wunu u pana kayanyan

¹ Atsu aza da upityanangu u tsunu wari n ugbami, she tsu yain ahankuri n Atoni a Asheku a da upityanangu u le bawu u gbamai. Tsu matsa tsu zuwa le a pana kayanyan n u da tsa zuwa kaci ka tsunu tsu pana kayanyan koshi.

² Tsu yawunsa a ili i'ya i lobono le, aku tsu ganga le a uyan ili i'ya a ka pana kayanyan. ³ Ko Kawauwi u yan ili i'ya eyi wa pana kayanyan utyoku u ne wa. Shegai tyoku da Tagarada u Kashila u danai, "Aza da a wisha vu mpa dem a wishai." ⁴ Gba ili i'ya a korongi a Tagarada u Kashila, korongu da a korongi i'ya tsara a wenishike tsu. Tagarada u Kashila u tsu naka tsu ta akawunki, na ndishi n katakasuvu, tsara tsu yain n uzuwa u uma.

⁵ Kashila ka ka tsu naka tsu akawunki na ndishi n katakasuvu. Kvasu ka va ka u zuwa i dusuku ndishi n shinga n atoku a de a asuvu a utono u Kawauwi u de. ⁶ Aku gba de i ɓolomɓono a asu u te n kalagatsu ka te, i yain icikpali n unaka tsupige ubana a asu Kashila Tata u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi.

Kadyanshi ka Shinga a asu u ama gba

⁷ Wushai atoku a de tyoku da Kawauwi ka wusha da. Pini nala, da Kashila ka wusha tsupige. ⁸ N tonuko da Kawauwi ka woko ta kagbashi ka aza a Yahuda, tsara u wenike an kazuwamgbani ka Kashila ka yankai akaya a le icun kau-kau mayun da. ⁹ Kpam u tuwa ta tsara Awulawa a naka Kashila tsupige adama a iyali i'ya u pana le. Dere tyoku da Tagarada u Kashila u danai:

“Ma cikpala vu ta asuvu a Awulawa.

Ma shipa tā ishīpa i icikpali i kala ka vunū.” ◇

¹⁰ Tagarāda u Kashilā u doku tā u danai:

“Panai kayanyan, edā Awulawa, kaḥolo n ama a ne aza a Yahuda.” ◇

¹¹ Tagarāda u Kashilā u doku tā dem u danai:

“Cikpalai Magono ma Zuba gbā de Awulawa. Cikpala ni, gbā de ama a likimba.” ◇

¹² Aku Ishaya matsumate u danai:

“Uza roku asuvu a kuwa ku Dawuda Magono wa tuwā tā, wa lya tā tsugono a kaci ka Awulawa gbā, kpam a ka zuwa tā uma u le ara ne.” ◇

¹³ Kavasū ka vā ka Kashilā, uza dā u tsu nākā uzuwa u uma, u shadāngu dā n upana kayanyan ushani nā ndishi n shinga a asu u upityanangu n eyi. Aku uzuwa u uma u de u lya kapala n ugbonguro a ucira u Kulu Keri.

Bulus dansai a kaci ka manyan ma ne

¹⁴ Ama a vā, n reve tā i'ā tā ushadāngi n ukuna u shinga. N reve tā i'ā tā n ureve u dā u gain i yain n u dā, n reve tā kpam ya fudā tā ya wenishike atoku a de. ¹⁵ Shegai n koronku dā tā karara a ukuna u ili i'ya ma ciga dā i cīfa. N yan tā ili i nala yi adama a dā Kashilā ka yanka mu tā ukuna u shinga, ¹⁶ kpam u nākā mu manyan ma uwoko kagbashi ka Yesu Kawauwi a asu u Awulawa. N gbashika tā Kashilā a asu u uwenishike Kadyanshi ka Shinga ka ne. N woko tā yavu kadarakpiḥ tsarā Awulawa a woko udarakpa u dā Kashilā ka wusha; wata, udarakpa u dā Kulu Keri ku gonukoi uwulukpi.

¹⁷ Adama a nala, n zangana tā adama a ili i'ya n yankai Kashilā a asu u Yesu Kawauwi. ¹⁸ Ma dansa ukuna u roku wa, she ili i'ya Kawauwi ka yain a asu u vā an n tonoi n Awulawa a panāka Kashilā adama a ili i'ya n danai n i'ya n yain. ¹⁹ Kpam a panāka tā Kashilā adama a ucira u iryoci n ikunesavu i'ya a wenishei, kpam n adama a ucira u Kulu Keri. N yan tā kuḥari ku Kadyanshi ka Shinga a Urishelimaḥ hal gbā ukyawan a kaḥon ka Ilirikun, kpam nala n kotsoi kuḥari ki ko nte wa. ²⁰ N tsu ciga tā n yain kuḥari ku Kadyanshi ka Shinga a asu u dā bawu kotsu ama a panai ukuna u Kawauwi, kpaci ma ciga n mai a asu u dā uza roku u gitai wa. ²¹ Tyoku dā Tagarāda u Kashilā u danai dā:

“Aza dā bawu kotsu a tonukoi ukuna u ne, a ka wene tā, aza dā kpam bawu a panai ukuna u ne, a ka reve tā.” ◇

Bulus wa ciga u ba u kondo Roma

²² Manyan ma na mi ma tsu rongu mu tā ukāngusu n ba n kondo dā. ²³ Gogo-na n kotso de manyan ma vā gbā a asu u na vi. Mari ma ciga dā tā uwene caupa. ²⁴ Mpa pini a afoḥi tsarā n bana a kaḥon ka Asābaniya, a'ayin a dā baci ma yan nwalu mi, ma ḡatsa tā a Roma. A'ayin a dā baci n panai kayanyan ka ndishi n adā kenu, i ḡanga mu n kaḡa ure. ²⁵ Shegai kahu n wene dā vi, she n wala ve a Urishelima tsarā n banka Atoni a dā a'ari de kune. ²⁶ A'uwa a Atoni a dā a'ari a kaḥon ka Masidaniya n ka Akataya a nākā de ikebe yaa tsarā a ḡanga ama a Kashilā aza a unambi a dā a'ari a Urishelima. ²⁷ A pana tā kayanyan ka uyan nala, shegai wā tā dem yavu a tsupa kutan, kpaci Awulawa a wusha tā ili i shinga i kulu ku Kashilā a akere a aza a Yahuda. ²⁸ N kotso le baci unākā kune ku na ki, ma kondo dā tā aku

n wura ubana a Asābaniya. ²⁹ N reve tā n rawa baci ara de, Kawauwi ka zuwuka mu tā unā u shinga u pige tsarā n zuwuka dā.

³⁰ Ama a vā, ma folo dā a asuvu a kala ka Asheku a tsunu Yesu Kawauwi i bolomgbono nā mpa a manyan ma vā a asu u uyan kvasu ubana a asu u Kashilā adama a vā. Yanyi nala adama a uciga u de ara vā u da Kulu Keri ku nākā dā. ³¹ Yanyi kvasu tsarā a aza dā a'ari a kaḅon ka Yahuda, aza dā bawu a wushuki n Yesu Kawauwi, kotsu a ne mu usān wa. Yanyi dem kvasu adama a dā ama a Kashilā a dā a'ari a Urishelima a yain mazāngā adama a ili i'ya n yanka le tsarā n ɓāngā le. ³² Kashilā ka wushunku mu baci nala, ma tuwā tā ara de n mazāngā, kpam ukondo u vā ara de wa zuwa mu tā n pana kayanyan kpam u woko mu uwunvuga. ³³ Gogo-na aṣākā Kashilā, uza dā u nākā tsu ndishi n shinga, u rongo n aḍā gbā de. Ami.

16

Bulus danṣai aje a ne

¹ Mā tā n ukuna u shinga u dā ma dansa a kaci ka Fibi, uka u dā wa gbasha a kuwa ku Atoni† a Kankiriya. ² Ma folo dā tā i wushi yi a asuvu a Asheku tyoku dā ama a Kashilā a tsu yan. ɓāngā ni a ure u dā dem ya fudā ya ɓāngā yi, kpaci u ɓāngā mu tā u ɓāngāi kpam ama roku ushani.

³ Danṣai Bilikisu n Akila, aza dā a yain manyan kaḅolo nā mpa tsarā tsu gbashika Yesu Kawauwi. ⁴ A yan tā gbām evu n ukpā tsarā gai a ɓāngā mu. N cikpa tā cika, kpam gbā a'uwa a Atoni a Awulawa a cikpa le tā dem.

⁵ Danṣāka numu dem Atoni a dā a tsu gawunsusa a kuwa ku le.

Danṣāka numu macigi ma vā Abainita. Aya Katoni ka kagitā a kaḅon ka Asiya.

⁶ Danṣai Meri,† uza dā u yanka dā manyan cika.

⁷ Danṣai ama a vā Andaraniku n Juniya, aza dā a uwai a kuwa ku a'ali kaḅolo nā mpa. A woko tā Atoni kahu mpa, kpam asuki a nākā le tā karingā.

⁸ Danṣai Ampiliya, macigi ma vā ma, uza dā wari uza u Asheku.

⁹ Danṣai Urubana, uza dā u gbashikai Kawauwi kaḅolo n aṣu.

Danṣai macigi ma vā Isatāki.

¹⁰ Danṣai Abali, uza dā u wenikei mayun dā wa tonon Kawauwi.

Danṣai Aristobulu n aza a kuwa a ne.

¹¹ Danṣai Hiridiyon vuma u vā.

Danṣai Narikisa n aza dā a'ari a kuwa ku ne, aza dā a'ari aza a Asheku.

¹² Danṣai Tarafina n Tarafusa, aka dā a yankai Asheku manyan cika.

Danṣai macigi ma vā Barāsisa, uka roku uza dā u yankai Asheku manyan cika.

¹³ Danṣai Rafu, kagbashi ka Asheku ka ka shinga, kpam i danṣa mma u ne, wā tā tyoku u mma ara vā.

¹⁴ Danṣai Asinikirita, n Filiguna, n Hamisa, n Baturoba, n Hama, kpam dem i danṣa Atoni a dā a'ari kaḅolo n ele.

¹⁵ Danṣai Filologus, n Juliya, n Niriya n utaku u ne, n Ulimifa n gbā ama a Kashilā a dā a'ari n ele.

¹⁶ Damamgbanai n uciga u Kawauwi.

Gbā Atoni a a'uwa a Atoni a Kawauwi a ka danṣa dā tā.

Kadyanshi ka makorishi

¹⁷ Ama a vā, ma folo dā i kirana n ama dā a ka tuko upecene n aza a uzuwa ama utadātsāsa, n a wenishiki ili i roku kau a uwenishike u dā i wushai. Yanyi dan n ele! ¹⁸ Aza dā a ka yansa nala Asheku Kawauwi ka tsunu aya a ka gbashika wa, shegai ili i'ya ya zuwa le upana kayanyan i'ya koshi a ka yansa.

A tsu yinsa ƙa ama ɗa bawu a revei icun i ikuna i cingi i na a asu u uyansaƙa le kadyanshi ka shinga ka shinga n icikpali i kaƙan. ¹⁹ Gba Atoni a pana ƙa a ɗa i naka ƙa Asheku karinga, adama a nala n yan ƙa mazanga adama a ɗe. Shegai ma ciga ƙa i yain ugboji a ili i'ya i'ari i shinga, kpam kotsu i yain ili i roku n ukuna u cingi wa.

²⁰ Kashila uza ɗa u tsu tuko ndishi n shinga, wa barakpa wa, wa lya ƙa kaci ka Kanangasi. * U naka ɗa ucira a kaci ka ne.

N yan ƙa kavasu ukuna u shinga u Asheku a tsunu Yesu u rongo n ɗa.

²¹ Timoti uza ɗa wa yan manyan kabolo na mpa wa danaɗa ɗa ƙa. Ama a va Lusiya, n Yason, n Susibita a ka danaɗa ɗa ƙa dem.

²² Mpa Taritiya, uza ɗa korongi ili i na yi i'ya Bulus tonuko mu n korongu vi, ma danaɗa ɗa ƙa dem a asuvu a Asheku.

²³ Gayu wa danaɗa ɗa ƙa dem. U wusha mu ƙa kpam u wusha ƙa dem Atoni a kuwa ku ne.

Erasutu kazuwi ka ikebe ka ilyuci, n Kawuta kaje ka tsunu a ka danaɗa ɗa ƙa dem.

[²⁴ N yan ƙa kavasu Asheku a tsunu Yesu Kawauwi u wenike gba ɗe ukuna u shinga u ne. Ami.]†

Kavasun ka icikpali

²⁵ Asaka tsu naka Kashila tsupige! Wa fuda ƙa wa zuwa ɗa i shamga n ucira a upityanangu u ɗe, tyoku ɗa Kadyanshi ka Shinga ka danai. Akani yi a ɗa ukuna u Yesu Kawauwi n afoɓi a ɗa Kashila ka sokongi caupa. ²⁶ Shegai gogo-na ikorongi i ntsumate i zuwa le ƙa a revei ukuna u mayun vi a kateshe. Kpam Kashila, uza ɗa bawu wa kuwa, u dana ƙa a ka zuwa ƙa gba iyamba a reve n akani a na yi, tsara a wushuku kpam a gorimuko yi. ²⁷ Asaka Kashila, uza ɗa aya koshi wari n kakiri, u wushi tsupige a asu u Yesu Kawauwi hal ubana bawu utyoku. Ami.

* **16:20** Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi. † **16:24** Akorongi a cau a roku aza ɗa a purai a tagarada u Aza a Roma a kalatsa ƙa makpanda ma 24.

Ukanikorongi u Kagita Ubana a Asu u Aza a Korintiya

Ukuppa u kadyanshi

Bulus korongu ta ikanikorongi i re ubana a asu u Atoni a Korintiya. Korintiya ilyuci i'ya i pige kparam i ikengi i kushiva. Ama a da a ka rongo pini a wuta ta a asu kau-kau. Kala ka ilyuci ki kari n karinga wa adama a ukuna u cingi u da wari pini. Kuwa ku kameli ka a ka isa Afurudita ka iryoci i tsicingi tsu ilyuci yi, kpaci a zuwa ta pini ashankala kazu ka te adama a aza da a ka gbashika yi. Bulus bana ta a ilyuci yi u yain manyan ma uyan atani tsara u tsara ikebe i'ya wa lya n u wenishiki ama a ukuna u Yesu. Ama ushani aza a Korintiya yi aza a unambi a da, shegai aza roku azapige a da ama a reve ta n ele.

A ukanikorongi u na vi Bulus wenishike ta tyoku da Atoni a ka rongo a asu u da ama a ka yansa ukuna u cingi cika. U da Atoni a gan ta a rongo na ndishi n shinga, kotsu a rongo abolo a da a ka shilakanasa wa. U wenishike ta u da kotsu Atoni a yansa unyushi u tsishankala ko ukuna u cingi u roku wa. U dansa ta tyoku da Kashila ka ciga iyolo i rongo. A ukanikorongi u na vi, Bulus wenishike ta tyoku da uciga u mayun wari n ucira. U wenishike ta kparam tyoku da ulya u kayala u mayun wari. A makorishi, u wenishike ta tyoku da a 'yangasai Yesu a ukpa, nala dem atoni a ne a ka tsara utsara u kaci.

Utsara u kaci u Yesu a ukpa u tuko ta Atoni ucira u uma. Tagarada u na u tonuko tsu ta an utsara u kaci u Kirisiti u lai uciga u ili i likimba, kparam nala dem Atoni a ka fuda ta a 'yuwan ili i likimba a toni Kirisiti.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani n kavasuu ku Bulus (1:1-9)

Udani a kaci ka uolomgbono kaci (1:10-4:21)

Ukpada u upanamgbana u aza a kuwa a te (5:1-7:40)

Unaka Kashila tsupige a unu u kameli (8:1-11:1)

Ulya u kayala n ukuna u kuwa ku Atoni (11:2-14:40)

Utsara u kaci u Kirisiti a ukpa (15:1-58)

Kune ubana a asu u aza a unambi (16:1-4)

Afofi a nwalu n Bulus (16:5-12)

Ili i'ya ya gala Bulus n idyani (16:13-24)

Ukuppa u kadyanshi

¹ Mpa Bulus uza da wa koronku da ukanikorongi u na vi, utoku u tsunu Sasatsani dem wa danasa da ta. Kashila ka isa mu ta n woko kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi adama a da nala Kashila ka cigai u woko.

² Eda Kuwa ku Atoni ku Kashila ka kari a Korintiya ka ma koronku. Kashila ka isa da ta i woko ama a uwulukpi a ne. U gonuko da ta uwulukpi a asu u Yesu Kawauwi. U yan ta dem nala a asu u ama a da gba a ka lyaka kala ka Yesu Kawauwi kayala a asu kau-kau. Kawauwi aya Asheku a tsunu kparam dem n Asheku a le.

³ Asaka Kashila Tata u tsunu n Asheku Yesu Kawauwi u naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga.

Bulus cikpai Kashila

⁴ N tsu cikpa ta Kashila ka va adama a kune ku ushani ka u ne da, an i wokoi ama a Yesu Kawauwi gogo-na. ⁵ I yan ta utsari a ili dem, hal n gba kadyanshi n ureve dem adama a da i'ari kabolo n eyi. ⁶ Nala u wenike ta la vi ili i'ya

n tonuko ḁa a kaci ka ne mayun ḁa. ⁷ Adama a nala i wusha ṭa ḁba kune ku Kulu ku Kashila ka u gain i tsara hal n i vani ugonu u Yesu Kawauwi Asheku a tsunu. ⁸ Wa zuwa ḁa ṭa i ḁbama hal ubana a makorishi tsara Kashila ka kana ḁa n unyushi wa kain ka baci Yesu Kawauwi Asheku a tsunu wa gono. ⁹ Mayun ḁa Kashila ka yanka ḁa nala, kpaci u tsu yansa ṭa ḁba ili i'ya baci dem u danai, kpam u dangasa ḁa ṭa i yain tsije n Maku ma ne; wata, Yesu Kawauwi Asheku a tsunu.

Atoni a pecenei abon abon

¹⁰ Ama a va, ma folo ḁa, adama a kala ka Yesu Kawauwi Asheku a tsunu, ḁba ḁe i panamgbana n atoku. Kotsu i pecene kaci ka ḁe abon kau-kau wa, shegai bolomgbonoi kaci ka ḁe tsara i woko n katakasuvu ka te n ure u y yawunsa u te. ¹¹ Ama a va, ama roku aza ḁa a'ari a kuwa ku Kuluwi* a tonuko mu ṭa a ḁa eḁa pini ya yangbana kananamgbani. ¹² A ḁa ya dem a asuvu a ḁe wa dansa ili kau-kau. Uza roku u dana, "Mpa Bulus ḁa ma tono." Uza roku u dana, "Mpa Apolo ḁa ma tono." Uza roku u dana, "Mpa Bituru ḁa ma tono." Uza roku kpam u dana, "Mpa Kirisiti Kawauwi ḁa ma tono."

¹³ A ka fuda a peci Kawauwi uza ḁa wari uza u te a asu kau-kau ḁa? A'a! Bulus kuwa adama a ḁe a mawandamgbani ḁa? A'a! A lyubugu ḁa tsara i woko atoni a Bulus ḁa? A'a! ¹⁴ N cikpa ṭa Kashila an bawu n lyubugi ko uza u te u ḁe, shegai Kirisibu n Gayu. ¹⁵ Gogo-na ko uza wa dana a lyubugi yi a kala ka va wa. ¹⁶ (N ciḁa ṭa ḁbam, n lyubugu ṭa dem Isitifanu n aza a kuwa a ne ḁba, shegai ma fuda ma ciḁa an n lyubugi aza roku kpam wa.) ¹⁷ Kawauwi ka suku mu n lyubugu ama wa. Shegai u suku mu ṭa n yain Kadyanshi ka Shinga. Kpam a'ayin a ḁa baci ma yan Kadyanshi ka Shinga ki, n tsu yan ka n ugboji u ama wa, kpaci ma ciga ucira u ukpa u Kawauwi a mawandamgbani u woko u gbani wa.

Kawauwi ka ucira n kakiri ka Kashila

¹⁸ Ama ḁa a'ari a ure u ubana a ukpa a pana baci akani a ukpa u Kawauwi, wa woko ṭa utengeshi ara le. Atsu kpam aza ḁa Kashila ka wauwusa, tsu pana baci, ucira u Kashila u ḁa. ¹⁹ A korongu ṭa a Tagarada u Kashila: "Ma wacinsa ṭa kakiri ka aza ḁa a bidyai kaci ka le a'ari n kakiri. Ma kangu ṭa ureve u arevi." ◇

²⁰ Nɗya kalen ka likimba u ayawunshi, n awenishiki a mele, n aza a kananamgbani ka ukuna? Kashila ka zuwa le ṭa a wokoi ili i gbani kpam u wenikei kakiri ka le ka woko ka gbani. ²¹ Kashila uza ḁa wari n kakiri u bidiga ṭa kaci ka ne wa asaka ama a likimba u na a yain manyan n kakiri ka le a boli yi hal a wene yi wa. A unḁa u nala, aku u gonoi u dangasai u wauwa aza ḁa a wushuki n kadyanshi ka tsu yain kuḁari, ka kari yavu utengeshi. ²² Aza a Yahuda a tsu zama ṭa a wene ikunesavu tsara u wenike le Kashila ka yan ṭa manyan. Awulawa a tsu ciga ṭa a tsara kakiri. ²³ Adama a nala, an tsu yain kuḁari ku Kawauwi ka kuwai a mawandamgbani, aza a Yahuda a bidya ṭa u ḁa unyushi u ḁa, Awulawa kpam a bidyai u ḁa ili i gbani. ²⁴ Shegai a asu u aza ḁa Kashila ka isa, ḁba aza a Yahuda n Awulawa, akani yi a ḁa na: Kawauwi, aya ucira n kakiri ka Kashila. ²⁵ Ko Kashila ka baci n utengeshi, u la ṭa ya dem kakiri, kpam ko wa baci bawu ucira, u la ṭa ya dem ucira.

²⁶ Ama a va, ciḁai tyoku ḁa i'ari an Kashila ka dangasa ḁa. Ama a likimba u naha a yawunsa an ama ushani a asuvu a ḁe a'ari n kakiri wa. Ama ḁa a'ari azapige a asuvu a ḁe a'a gan wa. Ama ḁa a'ari aza a kuwa ku tsugono a

* **1:11** Kuluwi uka ḁa, kpam a dana ko ama yi ama a ne a ḁa ko agbashi ko aza ḁa a ka rongo a kuwa ku te wa. ◇ **1:19** Isha. 29:14.

asuvu a ɗe a'a gan wa. ²⁷ A una u nala, Kashila ka dangasa ta ili i'ya likimba danai ili i utengeshi i'ya tsara u nei aza da a bidyai kaci ka le a'ari n kakiri uwono. U dangasai kpm aza da bawu a'ari n ucira tsara u nei aza da a'ari n ucira uwono. ²⁸ U dangasai ili i'ya ama a likimba a goroi a yawunsai yavu i maci i'ya wa ko kpm yavu ili i roku i'ya wa gba gba, aku u yankai ili i nala yi manyan a asu u ili i'ya a wenei n kalen tsara i woko i gbani. ²⁹ U yan ta nala tsara ko uza u yain aradi a kapala ka ne wa. ³⁰ Kashila ka ka zuwa da i woko ili i te n Yesu Kawauwi. U zuwai Kawauwi eyi kaci ka ne u woko kakiri adama a ulya u kapala u tsunu. Adama a ne a da Kashila ka wusha tsu. U gonuko tsu uwuluki, kpm u nekei kaci ka ne tsara u wutukpa tsu a asu u unyushi u cingi. ³¹ Tagarada u Kashila u dana ta, "Uza da wa ciga u yain aradi, u yain a da a ili i'ya Asheku a yain koshi."

2

Kadyanshi a kaci ka Kawauwi n ukpa u ne

¹ Ama a va, an n tuwai n tonuko da akani a da Kashila ka sokongi vi, n dansa n ureve u kadyanshi wa, kpm n wenike ugboji wa. ² Kpaci tun a'ayin a da mari n ada, n yawunsa ta n asansa n ko ndya wa, shegai bamu n Yesu Kawauwi koshi, hal gai ukpa u ne a mawandamgbani. ³ A'ayin a da n tuwai ara de vi, ikyamba i va i razugba ta hal gban ya je adama a uwonvo. ⁴ Kpm an n wenishikei na n yanyi ku'ari ki, n dansa ta karara. N yan ugboji wa, bele n leshi da n kadyanshi. N asaka ta Kulu Keri ku Kashila ku wenike ucira u ne. ⁵ Yan da n yain nala tsara i tsara upityanangu adama a ucira u Kashila, shegai adama a ugboji u vuma wa.

Kakiri ka Kashila

⁶ A'ayin a da baci dem mari a asuvu a Atoni a da a'ari n ucira, n tsu yan ta kadyanshi n kakiri. Shegai icun i kakiri ka likimba wari n ka ka wa. Kpm icun i kakiri ka aza a tsugono a likimba a na a ka ciga ka wa, kpaci ele aza da ucira u le wa woko u gbani u da. ⁷ N dansa ta n kakiri ka Kashila ka kari usokongi, ka u asakai usokongi hal n gogo-na. Kahu likimba gita, Kashila ka fo'uso ta kakiri ka nala ki tsara u tuko tsu tsupige. ⁸ Ko uza u tsugono u te a likimba wa la u revei n ka wa. A da baci a'ari a revei n ka, a'ari a ka wandamgbana Asheku uza u tsupige wa. ⁹ Shegai Tagarada u Kashila u dana ta:

"Ili i'ya Kashila ka fo'usukoi aza da a ka ciga yi
i la ta ili i'ya a wenei n a'eshi a le,
i la ta kpm ili i'ya a panai n atsuvu a le.
Ko uza kotsu u yawunsa a ukuna u nala vi wa!"

¹⁰ Tsu reve ta n ukuna u nala vi kpaci Kulu Keri ku Kashila ku wenike tsu de ko ndya wa. U tsu wene ta ko ndya wa hal dem n ili i usokongi i Kashila. ¹¹ Ada koshi vu revei ili i'ya i'ari a katakasuvu ka vunu, Kulu Keri ku Kashila kpm aya koshi u revei ili i'ya i'ari a katakasuvu ka Kashila. ¹² Shegai Kashila ka naka tsu ta Kulu Keri ku ne, ili i'ya i zuwai bawu tsu tsu yawunsa tyoku da ama a likimba a tsu yawunsa i'ya gai la vi. Da kpm dem i zuwai tsu tsu reve ili i'ya Kashila ka naka tsu vi faa. ¹³ Tsu tonuko da baci nala vi, tsu tsu yanka kakiri ka kadyanshi ka vuma manyan wa. Tsu tsu dansa ta kadyanshi ka Kulu ku Kashila ku tonuko tsu tsu dana a'ayin a da tsa wutumkpusuka aza da a'ari n Kulu ku Kashila ukuna u mayun a kateshe. ¹⁴ Da gai i zuwai she uza da wari n Kulu ki aya koshi u tsu reve n una u shinga u Kulu ku Kashila vi. Uza da baci dem bawu wari n Kulu ku Kashila, u tsu yawunsa ta una u

shinga u nala vi utengeshi u da. ¹⁵ Uza da baci wari n Kulu ki, wa fuda ta wa vece ukuna u na vi, shegai eyi ko uza wa fuda wa vece yi wa.

¹⁶ Tagarada u Kashila u dana ta:

“Ya revei katakasuvu ka Magono ma Zuba?

Ya wa fuda wa naka yi adooki?” ◊

Shegai tsa fuda ta tsa reve ukuna u na vi, kpaci tsa ta n katakasuvu ka Kawauwi.

3

Agbashi a Kashila

¹ Ama a va, an n dansai n ada, n dansa n ada tyoku u Atoni a da a'ari n ucira wa; u kana ta n dansa n ada yavu eda aza a likimba na da i'ari, ko kpm yavu mmuku n shili n da i'ari a asuvu a Kawauwi. ² N neshe da ilikulya wa adama a da i buwai ve ucomo mani. Ko n gogo-na kotsu i rantsa ulya ilikulya wa adama a da ya rongo ta tyoku da ama a likimba na a ka rongo. ³ Ya yamgbana malyon n atoku a de kpm n i shilakani. Nala u wenike ta an eda aza a likimba na da, kpm ya tono ure u ne. ⁴ Uza u te u da na ta, “Mpa Bulus da ma tono.” Uza roku kpm u danai, “Mpa Apolo da ma tono.” A'ayin a da ya dansa nala, i yan ta yavu eda ama a likimba a da.

⁵ Ya Apolo wari? Ya Bulus? Atsu agbashi a Kashila a da koshi aza da a banga da i wushuki. Ya dem a asuvu a tsunu manyan ma Asheku a naka tsu ma tsa yan. ⁶ Mpa icun i'ya n cei, Apolo kpm tsunki i'ya mini. Shegai Kashila ka ka zuwai i'ya i gbonguroi. ⁷ Uza da u cei n uza da u tsungi mini a'ari n kalen wa, shegai Kashila ka kari n kalen kpaci aya u zuwai i'ya i gbonguroi. ⁸ Uza da u cei n uza da u tsungi mini gba ciga da a ka ciga kashina ki ka lobono. Kashila ka tsupa ta ya dem n manyan ma ne. ⁹ Kpaci atsu atoku a da aza da a ka yan manyan ma Kashila kaolo, kpm eda kashina ka Kashila.

Kuma ku Kashila ka dem i'ari. ¹⁰ N yan ta manyan ma kamai ka shinga adama a da Kashila ka ka zuwa mu n fuda n yain ma, kpm n shigba i cuku tsu kuma tsi, uza roku kpm wa ma a zuba u ne. Shegai ya dem a asuvu a de u kirana n tyoku da wa ma. ¹¹ Cuku tsu kuma tsa tsu shigba i vi aya Yesu Kawauwi, uza wa kpm la wa shigba tsu roku kau wa. ¹² A'ayin a da baci ama a ka ma a zuba u cuku tsi, aza roku a ka yan ta manyan n zinariya ko azurufa ko atali a shinga, aza roku kpm a ka yan ta manyan na ndanga ko a'iwa ko kpm ciwa. ¹³ Shegai a'ayin a ukondo n a afada a da pini utuwa kain ka makorishi ka a ka kondo manyan ma kamai dem ka yain. Manyan dem a ka kondo ta ma n akina tsara a wene ko akina yi a ka lya ma. ¹⁴ Kuma ki ku rana baci wa, kamai ki ka tsara ta katsupi ka malen ma manyan ma ne. ¹⁵ Shegai ku rana baci, kamai ki ka namba ta ili gba. Kamai ki ka la ta, shegai wa woko ta yavu uza da u lai a akina.

¹⁶ N revei i reve ta eda kuwa ku Kashila ka, kpm Kulu ku Kashila kari a asuvu a de. ¹⁷ Kashila ka wacinsa ta uza da u wacinsai kuwa ku Kashila ku na ki. Kpaci kuwa ki ka ta uwulukpi, kpm eda kaci ka de kuwa ki ka.

¹⁸ Asakai uyinga kaci ka de. Uza roku wa wundya baci eyi uza u kakiri u da, tyoku da likimba wa wundya kakiri kari, she u gonuko kaci ka ne katengeshi a kapala ka le tsara u woko uza u kakiri u mayun. ¹⁹ Ili i'ya likimba bidyai kakiri ka, i'ya Kashila ka bidyai i woko utengeshi. Tagarada u Kashila u dana ta, “Kashila ka wanda ta aza a ugboji a'ayin a da a ka yan ugboji u le.” ²⁰ U dana ta kpm, “Magono ma Zuba ma reve ta afofi a da aza a kakiri a yain a

gbani a da.” ²¹ Kotsu i yain arāḍi an ya tono vuma u pige u roku wa. Ili dem i de i'ya: ²² Bulus n Apolo n Bituru aza de a da. Nala dem gbā likimba u de u da. Uma n ukpa n a'ayin a gogo-na n a da a ka tuwa, a de a da. Mayun, ko ndya wa i de i'ya. ²³ Eḍa kpam aza a Yesu Kawauwi a da, Yesu Kawauwi kpam uza u Kashilā u da.

4

Manyan ma asuki

¹ U gan ta ama a wene tsu tyoku u agbashi a Kirisiti Kawauwi, aza da Kashilā ka naḳai ukuna u maci u da wari usokongi. ² Kpam ama a naḳa baci agbashi manyan ma uyan, a tsu ciga le ta a yain ma n unaka u katakasuvu. ³ Mpa ara va, n dambula ko eḍa ko kuwa ku afada ku yanka mu afada wa. Mpa gbam n tsu yanka kaci ka va afada wa. ⁴ N reve n ukuna u cingi u roku u da n yain wa, shegai nala u zuwa n woko uza da bawu wari n unyushi wa. Asheku a da a tsu yanka mu afada. ⁵ Adama a nala kotsu i kidaga uza ugana bawu kotsu a'ayin a yain wa, vanai ve hal she a'ayin a da Asheku a gonoi. Wa wenike ta ukuna u da wari usokongi gogo-na a kateshe, wa wenike ta kpam ili i'ya ama a ka ciga i'ya i'ari usokongi a atakasuvu a le. Aku Kashilā ka woko uza da wa cikpala ya dem tyoku da u gain.

⁶ Ama a va, n zuwa da ta i wundyana mu n Apolo tyoku u iryoci a ukuna u da ma dansa vi, tsara i rotsongusu kalen ka udani u da u danai, “Tonoi i'ya a korongi a Tagarada u Kashilā koshi.” Pini nala, ya yan n aradi i gorimuko uza u te i goro uza u te wa. ⁷ Ya va wundya vari? Va wundya vu la Atoni a da a buwai? Ndy a vari n i'ya, i'ya bawu Kashilā ka naḳa vu? Kashilā ka baci ka naḳa vu gbā ili i'ya vari n i'ya, ndya i zuwai va yan aradi yavu n kaci ka vunu ka vu yain i'ya?

⁸ Ya wundya ta yavu gbā ili i'ya ya ciga i'a ta n i'ya. Ya wundya ta yavu aza a utsari a da i'ari. Hal i lyai tsugono bawu atsu. A'ari a dana gbam ngono n da i'ari kotsu tsu lyai tsugono tsi kaḅolo n ada. ⁹ U yan mu ta yavu Kashilā ka zuwa tsu ta asuki tsara tsu woko ama da bawu ama a ka naḳa tsupige, tsu wokoi yavu aza da a'ari a kuwa ku a'ali aza da a ka ne uwono a kateshe. * Tsu wokoi yavu ama da a purai a bankai a kakura tsara a wuna le, tsara gbā ama n atsumate a zuba a wundi tyoku da a ka kuwa. ¹⁰ Ama a likimba a na a ka wundya yavu atsu utengeshi u da tsa yan an tsa yanka Kawauwi manyan. Shegai ara de kpam ya wundya ta yavu i'a n kakiri an ya tono Kawauwi. Ya wundya yavu atakasuvu a tsunu a' a n ucira wa, a de kpam n ucira. Ya wundya ama a ka naḳasa da tsupige shegai atsu a ka naḳasa tsu wa. ¹¹ Hal n gogo-na gbam kambulu n kakuli ka tsari a upana, tsā kpam n aminya a u'uka a shinga wa. Ama kpam a ka yansa tsu mavura cika. Tsara n kuwa ku kaci ku tsunu wa. ¹² Tsu matsa ta tsu yain manyan n akere a tsunu. Ama a yanka tsu baci unā u cingi, tsu tsu zuwuka le ta unā u shinga. Ama a ka yansa tsu baci mavura, tsu tsu kawunku ta ma. ¹³ Ama a ka dansa baci kagbani a kaci ka tsunu, tsu tsu dansa ta ukuna u shinga a kaci ka le. Gogo-na gbam tyoku u kaviri da ama a bidya tsu ili i'ya a ka wotsongu n tyoku u akama a da a ka za a wotsongu.

¹⁴ Ili i na yi korongu da ma korongu i'ya tsara i pana uwono wa. Ciga da ma ciga n rono da atsuvu kpaci eḍa mmuku n va n da aza da ma ciga. ¹⁵ Ko i'a baci n awenishiki azu kupa (10,000) aza da a ka wenishike da a kaci ka Kawauwi,

* **4:9** Katigi ka aza a Roma ka lya baci kuvon aku a ka gono a kuwa, a kapala ka wa wala, aku asoje n aza da a fanga yi a toni yi a kucina. Pini nala, aza da a kanaḳi tyoku u agbashi a'ayin a kuvon yi a toni a makorishi. Bulus ratsanaka ta kaci ka ne n agbashi a da a'ari a makorishi.

mpa tata u de koshi. I woko de mmuku n va a asuvu Kawauwi an n tonuko da ukuna u ne. ¹⁶ Adama a nala, ma folo da i toni iryoci i va i yain tyoku da mpa ma yansa. ¹⁷ Ili i'ya gai i zuwai ma sukunku da maku ma va Timoti i'ya gai la vi. Aya macigi ma va kpam kagbashi ka maci ka Asheku. Wa cibuga da ta ili i'ya n wenishikei a kaci ka Yesu Kawauwi tyoku da n wenishikei ko nte wa a asuvu a a'uwa a Atoni.

¹⁸ Aza roku a de a ka yan aradi yavu ma tuwa da ukyawan wa. ¹⁹ Shegai Asheku a wushuku baci n tuwa, wa barakpa wa ya wene mu ta. N tuwa baci ma wene ta ili i'ya aza a aradi a nala yi a ka yansa. Kpam ma reve ta mayun da baci a'ari n ucira u Kashila ko kpam kadyanshi ka gbani ka a'ari a uyansa. ²⁰ Kpaci tsugono tsu Kashila tsa adama a kadyanshi wa, shegai adama a ucira. ²¹ A asuvu a ili i re i na yi, ndya i dangasai, n tuwa n kaja bu, ko gai n tuwa yuwu n uciga?

5

Afada a kaci ka tsishankala

¹ N pana ta a da uza roku a asuvu a de u yan ta tsishankala, a da wa vakusu n uka u tata u ne. Ko aza da gbam bawu a revei Kashila a kovo ta ucun u unyushi u nala vi. ² Ya yan aradi, a una u da ya namgba katsuma. U gan ta gbam i loki yi kpam i wutukpa yi a asuvu a ama a de. ³ Ko an u wokoi ma ta mbari n ada, n tsu cibusa ta n ada. N yan ta afada yavu ma pini ka bolaro n ada. N ucira u da Yesu Asheku a naka mu, n kidaga ta vuma da u yain unyushi u cingi u nala vi ugana yavu ma pini n ada. ⁴ A'ayin a da baci i isa ndishi a ukuna u na vi, kulu ku va ka ta n ada, ucira u Yesu Asheku kpam wa rongo ta n ada pini a asu vi. ⁵ U kana ta i neke vuma u nala vi a asu u Kanangasi.†* Kanangasi ka wacinsa ta ikyamba i ne, shegai a ka wauwa ta kulu ku ne kain ka baci Yesu Asheku u goni.

⁶ Aradi a de a gan wa. I reve ta kalen ka udani u da u danai, "Maku ma yisti kenukulu ma ma tsu zuwa kira ku akala ku kasasu ku shita." Wata, i asaka baci vuma da wa yansa tsishankala tsi u lyai kelime n ada, aza roku a asuvu a de a ka gita ta uyansa unyushi u cingi tyoku da wa yansa. ⁷ Tyoku da aza a Yahuda a tsu takpa gba yisti da wari a a'uwa a le kahu a yain Abiki a Upasamgbana,† nala dem ya takpa vuma u nala vi a asuvu a de. Kashila ka wulukpe da ta adama a da Kawauwi ka kuwai u wutukpa tsu a unyushi u cingi. Wa ta tyoku u ncon n da aza a Yahuda a tsu kida a'ayin a Abiki a Upasamgbana caupa. ⁸ Adama a da wari mayun nala, u gan ta tsu rongo ucibusa atsua ama a Kashila a da. Tsu varangu yisti cau vi; wata, kotsu tsu rongoi n ahali a cingi n a malyon n ure u tsicingi tyoku da tsu yansai caupa kahu tsu woko Atoni wa, shegai tsu rongoi n ahali a shinga n ukuna u mayun tyoku u burodi u da bawu wari n yisti.

⁹ An n koronku da caupa, n tonuko da ta kotsu i pecemgbene n ama da a ka yansa tsishankala. ¹⁰ Aza da bawu a'ari Atoni alya ma dansaka wa. Mayun da aza roku a asuvu a le a ka yansa ta tsishankala. Aza roku a le a ka yansa ta kurura, aza roku aza a mawusuka, aza roku kpam aza a ulyasaka ameli kayala a da. Ya riga baci i pecemgbene n icun i ama a nala yi, u kana ta she i asaka likimba. ¹¹ Ili i'ya ma tonusuko da i'ya, i pecemgbene n uza da wa isa kaci ka ne Katoni, shegai wa yansa tsishankala, ko kpam wa yansa kurura, ko kpam uza da wa lyasaka ameli kayala. I pecemgbene n uza da wa wishisa aza roku, ko kasoi, ko kpam uza u mawusuka. Kotsu gbam i lyai ilikulya ka bolaro n ucun u vuma u nala yi wa.

* 5:5 Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

¹² Ma n ucira u da ma yanka aza da bawu a'ari Atoni afada wa. Shegai i'a ta n ucira u da ya barana Atoni a da a yain icun i inyushi i nala. ¹³ Kashila ka ka yanka aza da bawu a'ari Atoni afada. Tagarada u Kashila u dana ta, "Uza roku wa baci uza u cingi a asuvu a de, loko ni." ◇

6

Ubansaka atoku a kunu ku afada

¹ Uza roku a asuvu a de wa baci n ukuna n Katoni ka roku, kotsu i banka ukuna vi a asu u uza u afada u da bawu wari Katoni wa. Foloi ama a Kashila a yanka da afada a ukuna vi. ² I reve an kain ka roku atsu Atoni tsa yanka likimba afada wa? E da baci ya yanka likimba afada, ya fuda ya yan afada a ikuna i kenu i na yi wa? ³ I reve an a a'ayin a da a ka tuwa tsa yanka atsumate a zuba afada wa? Adama a nala ya fuda ta ya yanka ikuna i naha afada. ⁴ I'a baci n ukuna icun i na, ni da ya bana a asu u aza a afada a kateshe, aza da bawu ama a Kashila a ka naka karinga? ⁵ N dana ta nala tsara i pana uwono. N reve ta a ka namba uza roku a asuvu a de uza da wari n kakiri ka wa fuda wa yan afada a'ayin a da baci ukuna u rukpai a mere ma Atoni wa. ⁶ Shegai a una u da ya yan nala, aku i gonoi ya bansaka atoku a de a kuwa ku afada, ya yansa kananamgbani a kapala ka aza da bawu a revei Kashila.

⁷ I bidya baci ukuna u de ubana a kunu ku afada, i rukpa de. Katoni ka roku ka yanka baci uza u te u de i'ya bawu i gain, kotsu u banka yi a asu u uza u afada wa. Wa laka yi ta u yanka yi baci ukuna u roku wa. Ko kpm Katoni ka roku ka ryafa baci uza u te u de, kotsu u banka yi a asu u uza u afada wa. Wa laka yi ta u asaka ukuna vi. ⁸ Shegai e da dem i tsu nusa ta i ryafa kpm aza roku, i tsu yan ta dem nala a asu u atoku a de Atoni!

⁹⁻¹⁰ Kotsu i yinsa kaci ka de wa. Mayun i reve ta ama a cingi a ka tsara tsugono tsu Kashila wa. Ama a na yi alya, aza da a ka lyasaka ameli kayala. Nala dem aza a uyan tsishankala, n a'ali a da a ka vakusu n aka a roku, n aka a da a ka vakusu n a'ali a da bawu a'ari a le, icun i ama a na a ka uwa a tsugono tsu Kashila wa. A'ali a da a asaka atoku a le a'ali a ka vakusu n ele a ire kau-kau. Aza da a ka boko, n aza a kurura, n aza a mawusuka, ele dem a ka uwa a tsugono tsu Kashila wa. Asoi a da a tsu gutukpa, n aza da a wishisai a'ala a atoku a le, ama da a ka yansa gba ili i na yi a ka tsara tsugono tsu Kashila wa.

¹¹ Kahu i wushuku n Kawauwi, aza roku a de a yansa ta ili i gbani i nala yi. Shegai Kashila ka zaka da de unyushi u cingi u de u gonuko da uwulukpi, kpm u gonuko da i wokoi a asuvu a aza da a'ari dere a kapala ka ne. U yan ta gba ili i nala yi a asuvu a kala ka Yesu Kawauwi Asheku kpm n ucira u Kulu ku Kashila ka tsunu.

Naka Kashila tsupige n ikyamba i vunu

¹² Aza roku a de a dana ta naha: "Ma fuda ta ma yan ili i'ya baci dem ma ciga, adama a da mari Katoni." Aku n wushunku le naha: "Mayun da, uwenishike u nala vi mayun da, shegai nala u wenike la vi ili dem i'ya i'ari n kalen wa." Ko n dana baci, "Ma fuda ta ma yan gba ili i'ya ma ciga," ma asaka ili yi i gonuko mu kagbashi ka ne wa. ¹³ I dana ta, "Ilikulya i lobono ta adama a katsuma, katsuma kpm ka lobono ta adama a ilikulya." Nala wari, shegai kain ka roku Kashila ka kotsu ta n ele gba. Kashila ka yan ikyamba adama a tsishankala wa. U yan ta i'ya adama a da a ka gbashika Asheku, kpm Asheku a kirana ta n ikyamba i tsunu. ¹⁴ Kashila ka 'yangasa ta Asheku a ukpa, kpm wa 'yangasa tsu ta dem n ucira u ne. ¹⁵ I reve ta ikyamba i de

apashi a ikyamba i Kawauwi a da. U gan n ɓolomɓono kapashi ka ikyamba i Kawauwi n kashankala da? Ko kenu! ¹⁶ Kpam i reve an uza u ɓolomɓono baci ikyamba i ne n kashankala u woko de ikyamba i te n eyi wa? Kpaci Tagarada u Kashila u dana ta, “Ama a re a le a ka woko ta ikyamba i te.” ¹⁷ Shegai uza da wari uɓolomɓoni n Asheku, kulu ku ne n ku Asheku ku woko ta ku te.

¹⁸ Adama a nala she i suma uyan tsishankala. Gba icun i unyushi u cingi i'ya ama a ka yansa a kateshe ka ikyamba ka wari, shegai bamu n tsishankala. Aza a uyan tsishankala a nusuka ta ikyamba i le. ¹⁹ I reve an ikyamba i de asu da Kulu Keri ku tsu dusukusu da wa? Ka ta a asuvu a de. Kashila n kaci ka ne aya u nakai Kulu Keri. Efa i'ari n kaci ka de wa, shegai efa aza a Kashila a da. ²⁰ Kashila ka tsila da de. U tsupa de n katsupi ka pige. Adama a nala, u kana ta i yain ili i'ya ya naka Kashila tsupige n ikyamba i de.

7

Uwenishike a kaci ka iyolo

¹ Gogo-na ma tonuko da ta ili i'ya n yawunsai a kaci ka ili i'ya i koronku mu a ukanikorongi u de. I da, “Uza wa ciga baci u zuwa Kashila ka pana kayanyan, u gan ta u rongo bawu u vaki n uka, ko kenu.” ² Shegai ili i'ya ma tonuko da i'ya: aza roku a ka fuda a ka kana kaci ka le wa, she a ba a yan tsishankala. Adama a nala a da u gain ya dem u zuwa uka u ne u da wa vakusu n eyi koshi. Uka kpam u gan ta u bana iyolo a asu u vali da wa vakusu n eyi koshi. ³ U gan vali u kpaɗa uvaku n uka u ne wa, nala wari kpaci aya vali u ne. Nala wari n uka vi kpaci aya uka u ne. ⁴ Uka vi wa yan n ucira a kaci ka ikyamba i ne wa, she n vali vi. Nala dem vali vi wa n ucira a kaci ka ikyamba i ne wa, she n uka vi. ⁵ Kotsu uza u te u le u bishinka utoku u ne ikyamba i ne wa, shegai ama a re le a wushuku baci a shamgba ve hal ubana a'ayin kenu, tsara a gonuko kaci ka le a asu u kavasuu. Pini nala, aku a gono kpam tsara Kanangasi* ka kondo le adama a ukpaɗa u kana u kaci u le wa. ⁶ Dana da n danai nala tsara i tsara ucira u da ya kana kaci ka de a asuvu a iyolo. Shegai mele ma ma zuwuka da wa. ⁷ Wa yan mu ta, gba Atoni a ka kpaɗa baci uyan iyolo, tyoku da mpa mari bawu uka, shegai Kashila ka naka ta ya dem kune ku ne, uza u na n kune ku ne kau, uza roku kpam n kune ku ne kau.

⁸ Gogo-na efa ma dansaka agapa na nraɗa aza da a'ari Atoni. Wa lobono ta i rongo nala bawu i yain kpam iyolo tyoku da mpa mari. ⁹ Shegai ya fuda baci ya kana kaci ka de wa, i yain iyolo. Wa laka ta tsulobo i yain iyolo n u da ya kuwa n maluwa.

¹⁰ Ma ciga ta n barana da efa aza da i yain iyolo. Shegai mayun mpa ma barana da wa, Yesu Asheku da. Adama a nala mpa ma barana da wa, aya. Avu uka da baci, kotsu vu peci n vali u vunu wa. ¹¹ Kpam ko vu pece baci kotsu vu yain iyolo i roku wa, shegai vu gono pini a asu u vali u cau u vunu. Avu kpam vali da baci, kotsu vu loki uka u vunu wa.

¹² Gogo-na efa aza da i zuwai aza da bawu a'ari Atoni efa ma dansaka. Yesu Asheku u wenishike tsu ko i te a kaci ka nala wa, shegai ma wenishike da ta a kaci ka ukuna vi. Aza roku a de a'ali a Atoni yi i'a ta n aka da bawu a'ari Atoni. Uka vi wa ciga baci u rongo n avu, kotsu vu loki yi wa. ¹³ Avu uka da wari Katoni, kpam vali u vunu bawu wari Katoni, hal u wushuki u rongo n avu kotsu vu peci n eyi wa. ¹⁴ Vali u da bawu wari Katoni kpam wari n uka u da wari Katoni, iyolo yi i'a ta uwulupki adama a uka vi. Nala dem uka u

◇ 6:16 Kag. 2:24. * 7:5 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

da bawu wari Katoni wa baci n vali u da wari Katoni, iyolo yi i'a ta uwulukpi adama a vali vi. Nala baci wa, mmuku n de mari ma woko ta mmuku n da bawu mari uwulukpi. Shegai gogo-na mmuku n de ma woko ta uwulukpi adama a uwulukpi u da vu tukoi a asuvu a iyolo yi.

¹⁵ Uza da bawu wari Katoni ki, wa ciga baci u peci n Katoni ki, she Katoni ki ka zuwa yi u shamgba bamu n uciga u ne wa. Nala u gita baci, Katoni ki kabirya yi kpm n iyolo i nala yi wa. Shegai uciga utsara u da baci, iyolo yi i shamgba le pini n vali ko uka da bawu wari Katoni ki bawu a pecei, kpaci Kashila ka ciga ta Atoni a rongo ndishi n shinga n ama. ¹⁶ N ada da ma dansa aka a da a'ari Atoni: Gaawan vali u vunu u woko Katoni ka Kawauwi adama a vunu. Nala dem eda a'ali a da i'ari Atoni: Gaawan uka u vunu u woko dem Katoni ka Kawauwi adama a vunu.

Tonoi Asheku kain dem

¹⁷ A kuwa ku Atoni ka baci dem n banai n tsu tonuko le ta a shamgba pini tyoku da a'ari tun a'ayin a da Yesu Asheku u dangasa le, kpm Kashila ka isa le a woko ama a ne. Gogo-na nala kpm ma tonuko da. ¹⁸ Tyoku u, uza da baci a kidai kacombi kahu u woko Katoni, kotsu u dana wa woko yavu a kida yi kacombi wa. U woko baci Katoni bawu a kida yi kacombi, kotsu u dana she u kida kacombi wa. ¹⁹ Ko a kida yi kacombi ko a kida yi wa, gba ili i te i'ya. Ili i'ya i lai n kalen i'ya uyan u ili i'ya Kashila ka danai a yain. ²⁰ Lyayi kelime n urongo tyoku da i'ari a'ayin a da Kashila ka isa da. ²¹ Avu kagbashi ka? Kotsu u nala u bala vu wa, shegai vu tsara baci kabala ka va tsara kaci ka vunu, vu lyai kelime, nala wa n ukuna wa. ²² Aza da a'ari agbashi a'ayin a da Asheku a isa le vi, alya a ka woko yaa a asuvu a Asheku. Nala kpm aza da bawu a'ari agbashi a'ayin a da Asheku a isa le vi, a ka woko ta agbashi a Kawauwi. ²³ Kashila ka tsila da de. U tsuma de n katsupi ka pige adama a de. Kotsu i woko tyoku u agbashi a ama hal i kpa da upanaka Kashila wa. ²⁴ Ama a va, n doku ta n danai, shamgbai pini tyoku da i'ari a'ayin a da Kashila ka isa da, wa banga da ta i yain nala.

Aza da bawu a'ari n iyolo

²⁵ Gogo-na a kaci ka ama da bawu a'ari n iyolo da ma korongu. Asheku a dana ukuna u roku tyoku da ama a na yi a gain a ka yan wa, adama a nala asaka n dana ili i'ya n yawunsai. Ya wushuku ta n ili i'ya n danai cinda Asheku a pana mu ta iyali. ²⁶ Adama a upana u ikyamba u gogo-na da i zuwai ma naka adooki a asu u aza da bawu a yain iyolo a rongo pini bawu iyolo. ²⁷ Shegai vu yan baci iyolo, kotsu vu peci wa. Vu yan baci kotsu iyolo wa, kotsu vu boli vu yain iyolo wa. ²⁸ Ko vu zuwa baci uka, vu nusa wa. Nala dem maku ma uka ma yan baci iyolo, u yan unyushi wa. Ma ciga kadambula ka iyolo ka tsara da wa.

²⁹ Ama a va, n tonuko da karara, a'ayin a tsunu a likimba a'a gan wa. Adama a nala a'ayin a da a woko tsu vi kotsu tsu nangasa a da a asu u kadambula a kaci ka iyolo wa. ³⁰ Kpm ko va baci a kushen adama a unambukatsuma, vu lyai pini kapala n ugbashika Asheku. Ko va baci a idyoshi n vu pani kayanyan, kotsu vu asaka upana u kayanyan u vunu u zuwa vu vu asansa n ugbashika Asheku wa. Ko vu tsara baci ili ushani, kotsu i zuwa vu vu asaka ugbashika Asheku Yesu Kawauwi wa. ³¹ A'ayin a da baci dem vu yain ili i na yi; wata, i'ya ama a tsu yan a likimba vi, kotsu vu nangasa a'ayin a vunu u ucibusu i'ya wa, kpaci likimba n ili i'ya i'ari pini gba ya kotso ta gogo.

³² Ma ciga i rongo a kadambula a kaci ka ili i likimba wa. Uza da bawu wari n iyolo, wa fuda ta wa wuna a'ayin a ne a uyanka Asheku manyan, n u cibusi

tyoku da wa zuwa yi u pana kayanyan. ³³ Shegai uza da wari n uka wa ta n kadambula cika. Wa yan ta kadambula a kaci ka ili i likimba, kpm n i'ya wa yan tsara uka u ne u pana kayanyan. ³⁴ Katakasuvu ka ne ka pece ta kure. Maku ma uka ko kpm uka da bawu wari n vali, wa fuda ta wa wuna a'ayin a ne a yanka Asheku manyan. U naka Asheku kaci ka ne, ikyamba i ne n kulu ku ne. Shegai uka da baci wari n vali, u tsu yanka ta a'ayin a da wari n a da manyan u yain ili i likimba n i'ya wa yan tsara vali u ne u pana kayanyan. ³⁵ A'ayin a da baci dem n yain kadyanshi n ada naha, ciga da ma ciga n sira da wa, shegai an ma ciga n banga da da. Ma ciga ta i rongo n ahali tyoku da ama a Asheku a gain a rongo tsara i gbashika Asheku bawu ili i'ya ya damgbarasa da.

³⁶ Uza yawunsa baci u yanka kamana ka ne dere wa an bawu a yain iyolo, hal kamana ki ka wura a'ayin a iyolo. Pini nala, u gonoi u tuwa u yawunsa wa yan ta iyolo yi, wa fuda ta wa yan i'ya. Nala woko unyushi wa. ³⁷ Shegai u shamgba baci n ucira a katakasuvu ka ne wa n ukuna u da wa zuwa yi u yain iyolo wa, kpm hal wa fuda wa kana kaci ka ne. U yawunsa baci gai n kaci ka ne bawu wa zuwa kamana ka ne ki. Wa n ukuna wa, u yan ta ili i'ya i'ari dere.† ³⁸ A yan baci iyolo yi ili i shinga i'ya, a yan baci iyolo yi wa, wa laka ta tsulobo.

³⁹ U kana ta uka u rongo a kuwa ku iyolo hal ukpa u vali vi. Pini nala, wa fuda ta u bana iyolo i roku, shegai u bana uza da wari Katoni iyolo. ⁴⁰ Ara va wa laka ta upana kayanyan wa rongo baci marana. Kpm yavu nala dem Kulu ku Kashila ka tono.

8

Ilkulya i'ya a darampkpai ameli

¹ Gogo-na ma ciga ta n yain kadyanshi a kaci ka inyama i'ya a darampkpai ameli. Gba tsunu tsu reve ta ili i roku a kaci ka ukuna u na vi. Ureve u zuwa tsu ta tsu 'yangasai avangatsu a tsunu n aradi, shegai uciga u zuwa tsu ta tsu banga atoku. ² Uza da baci u wenei yavu wa n ureve, kotsu u cina ureve u mayun wa. ³ Shegai uza da wa ciga Kashila, aya Kashila ka tsu reve kpm ka tsu kirana n eyi.

⁴ Ili i'ya n danai i'ya na a kaci ka utakuma u inyama i'ya a darampkpai ameli: Tsu reve ta gai kameli ili i maci i roku i'ya a likimba wa, kpm tsu reve ta Kashila ka te ka koshi. ⁵ A tsu bidya ta ili i zuba n i likimba ushani "ashila" n "asheku" ili i'ya bawu i'ari "ashila" n "asheku" a mayun. ⁶ Shegai tsu reve ta tsu ta n Kashila ka te koshi, aya Tata, uza da u yain ili gba, u yan tsu kpm tsara tsu gbashika yi. Yesu Kawauwi aya koshi Asheku a tsunu. Ili i'ya la i'ya bawu u yain wa, kpm adama a ne a da tsari n uma.

⁷ Shegai ya dem da revei nala vi mayun da wa. Aza roku a cuwana ka de n ameli, da i zuwai hal n ara a ka takuma baci icun i inyama i nala yi, a tsu wene ta yavu i kameli i'ya. A wene ta yavu ya tsunku le ta ashinda a lya baci icun i ilkulya i nala yi. A yawunsa ta nala kpaci u wuyana le ta a takpana ili i shinga n i'ya bawu i'ari i shinga. ⁸ Mayun da ilkulya i tsu tuko tsu evu n Kashila wa. Tsu lya baci i'ya wa, ya jebe tsu ili wa. Tsu lya baci i'ya, ya doku tsu ili wa. ⁹ Shegai kotsu i kirana, kotsu utsara u kaci u ulya ilkulya

† 7:37 Mkpanda n na mi ma yan ta kpm n kalen: A dana tata wa kangu makere ma ne ubana iyolo, kpm u wura de ayen a iyolo. Gogo-na tata vi yawunsa baci ugan u gishinka yi wa, kpm makere mi n kaci ka ne wa ciga iyolo, u asaka yi u yain. Unyushi u cingi u da wa. A dana tata vi u yawunsa ta n kaci ka ne bawu uza roku naka yi adooki u da wa asaka makere ma ne ma yain iyolo wa. U toni ili i'ya u yawunsa i kaci ka makere mi kpm u woko tyoku da wari. Ili i shinga i'ya dem.

u de u woko ili i'ya ya zuwa aza da bawu uyawunsa u le u gbamai a taɗaɗsa wa. ¹⁰ I reve ta an ameli ili i maci i roku i'ya wa, adama a nala wa woko kadambula wa vu bana baci a kunu ku kameli vu lyai ilikulya. Shegai uza da bawu uyawunsa u ne u gbamai u wene vu baci va lya a kunu ku kameli, eyi dem wa yan ta maluwa ma wa lya. ¹¹ Ili i'ya vu revei nala vi, i wacinsa ta vuma u nala vi uza da Kawauwi ka kuwai adama a ne. ¹² Vu nusuka baci atoku a vunu tyoku u nala hal vu zuwa le a yain ili i'ya a bidyai i cingi i'ya, avu dem vu nusuka ta Kawauwi. ¹³ Ma takuma baci inyama hal i zuwa utoku u va u yain unyushi u cingi, ma doku ma takuma unyama wa gba uma u va, kpaci ma ciga yi u taɗaɗsa adama a va wa.

9

Bulus ili i te i'ya n asuki a da a buwai

¹ Mpa yaa da mari. Mpa kasuki ka. N wene ta Yesu Asheku a tsunu, eɗa manyan ma Asheku a yain a akere a va. ² Ko aza roku a bidya mu baci kasuki wa, eɗa i bidya mu ta kasuki. Eɗa n kaci ka de i'a ta kaɓolo n Asheku, ili i nala i'ya i wenikei an mpa kasuki ka.

³ Uwushuku u da n wushunki aza da a ka wecike ucira u va u da na: ⁴ Tsɔ ta n ucira u da tsa wusha ilikulya adama a manyan ma tsu yain. ⁵ Asuki a da a buwai n a'angu a Asheku, n Bituru gba a'a ta n aka aza da a'ari atoni a Kawauwi aza da a soku le a nwalu n le. Tsɔ ta n ucira u da tsa yan dem nala. ⁶ U kana mpa n Baranaba tsu yain manyan aku tsu tsara ikebe i'ya tsa tsila ilikulya wa.

⁷ Kasoje ka bana baci a asu u kuvon, u tsu tsupa ikebe i ilikulya da? Uza u tsu ce kashina aku u kpaɗa ulya ili i kashina yi? Kaliniki ka linaka ushiga bawu u soi mani ma le? ⁸ N yan kadyanshi ka na ki n ucira u va wa, shegai Mele ma Kashila ma dana ta dem nala. ⁹ Tsu yan ta kaneshi a Mele ma Musa korongi: "Kotsu i kimbɔ unɔ u kanaka a'ayin a da wa lapa ilya wa."* An Kashila ka danai nala, n anaka a da koshi wa yan kadyanshi? A'a! ¹⁰ N atsu da wa dansa. Uza da u limai n uza da u lapai a yain manyan ma le n uzuwa u uma u da a ka tsara kaɓon ka ilya yi. ¹¹ An tsu tonuko da akani yi, u woko ta yavu icun i Kashila i'ya tsu cei a asuvu a atakasuvu a de. Adama a nala tsɔ ta n ucira u da tsa wusha ilikulya n ili i'ya i buwai tyoku u ili i'ya tsu kapa ara de. ¹² I banga baci aza roku aza da a yanka da kuɓari, tsɔ ta n ucira u da u lai u le.

Shegai atsu tsu taɓa da uzuwa i naka tsu tyoku nala wa. Tsu pelenshike ta ili i'ya tsari n i'ya kotsu tsu bishinka Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi utambura wa. ¹³ I reve ta gai aza da a tsu yan manyan a Kuwa ku Kashila nte a tsu wusha pini ilikulya i le. Adaraƙpi a da a tsu yan uɗaraƙpa nte dem a tsu wusha pini kapashi ka le. ¹⁴ Nala dem Asheku a wenishikei aza da a tsu yan kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga a wushi ilikulya i le.

¹⁵ Shegai n taɓa da uzuwa i naka nala wa. Kpam koronku da ma koronku da adama a da ma ciga i naka mu ili wa. N wene ta yavu da wa laka mu ta shana n kuwa n u da ya yan nala. ¹⁶ N yan aradi adama a da ma yansa kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga wa. Manyan ma nala mi ma Kashila ka danai n yain ma, kpam u kana ta n yain ma. Ter va n 'yuwan baci ma uyan! ¹⁷ N yan baci manyan ma na adama a da mpa n kaci ka va n dangasai n yain ma, u kana ta i tsupa mu. Shegai n yan ta manyan ma na mayun adama a da Kashila ka ka naka mu ma. ¹⁸ Katsupi ka eni ka ma wusha? Kabala ka uyan kuɓari

* **9:9** A a'ayin a nala yi, a ka ciga baci a lapi ilya, anaka a da a ka rongo ukpatsa ilya yi hal she i gewe.

ku Kadyanshi ka Shinga ka gbani, kpm n tsu zuwa ama a tsupa mu adama a manyan ma nala mi wa.

¹⁹ Mpa kagbashi ka uza ka wa. Shegai n gonuko ta kaci ka va kagbashi ka ama gba tsara n lyai kaci ka ama ushani. ²⁰ A'ayin a da baci mari n aza a Yahuda, n tsu rongo ta tyoku u uza u Yahuda tsara n lyai kaci ka le. Mele ma Musa ma ma tsu lya tsugono tsu le, ko an u woko ma ma lya tsugono tsu va wa. Shegai n tono ta Mele mi derere tsara n lyai kaci ka le. ²¹ Nala dem an mari kabolo n Awulawa, n rongo ta tyoku u le, aza da bawu a ka tono Mele, tsara n lyai kaci ka le. Nala u wenike an n kpaɗai utono Mele ma Kashila wa, shegai n tono ta mele ma Kawauwi. ²² Nala dem, an mari kabolo n aza da bawu a'ari n ucira a asuvu a upityanangu, n woko ta dem yavu ma n ucira wa, tsara n lyai kaci ka le. N woko ta gba ili i'ya ma woko a asu u ama tsara gai n lyai kaci ka le. ²³ N yan ta ili i nala yi tsara Kadyanshi ka Shinga ka tambura, kpm n pana kayanyan adama a una u shinga u Kashila.

²⁴ Ciɓai, a ka yan baci kalambale, ya dem u tsu suma ta, shegai vuma u te u da koshi u tsu tsara kune. Eɗa dem u kana ta i suma tsara i lyai kalambale ki.

²⁵ Uza da baci dem u yain kalambale ka nala ki u tsu foɓuso ta kaci ka ne tsara u tsara kune ku funi u da wa namgba gogo.† Shegai atsu tsu tsu foɓuso ta kaci ka tsunu tsara tsu tsara kune ku funi da wa rongo pini hal ubana. ²⁶ Da gai i zuwai n sumai she a kabaru ka kulya ki. Da kpm i zuwai n zuwai ucira u va gba tyoku u uza da u tsu shila kana n adimbi a ne tsara u lyai kaci, tyoku u uza da u tsu raɗagbusa akere a ne gbani gbani wa. ²⁷ N kana ta ikyamba i va n gonukoi i'ya kagbashi ka va, adama a da a'ayin a da baci n kotsoi uyanka aza roku kuɓari, Kashila ka bishinka mu kune ki wa.

10

Kotsu i gbashika ameli wa

¹ Ama a va, ma ciga ta i ciɓa n ili i'ya i gitai n isheku i tsunu aza da a tonoi Musa. Kashila ka tono ta n ele an u suki kalishi ka walai a kapala ka le, aku u tuko le gba le a upashi u Mala ma Shili† a iyamba i ekpi. ² Nala Kashila ka lyubuɓu le a woko yavu atoni a Musa a asuvu a kalishi n a asuvu a kushiva. ³ Gba le a lya ta ilikulya i'ya i wuta i zuba. ⁴ Gba le a so ta mini ma ma wuta i n ucira u Kashila. Mini ma nala mi ma wuta ta a katali a zuba ka ka soku le, kpm katali ka nala ki Kawauwi ka. ⁵ Shegai gba n nala aza roku a da pini ushani a asuvu a le a yan ili i'ya Kashila ka panai kayanyan ka le wa. Aku a wunusa le, ikyamba i le kpm a wacinsai i'ya a asuvu a kakamba.

⁶ Kpm ili i nala yi i gita ta tsara u woko tsu iryoci, tsara i bishinka tsu uciga ili i cingi tyoku da ama a nala yi a yain. ⁷ Kotsu i gbashika ameli tyoku da aza roku a le a yain wa. Tagarada u Kashila u dana ta, "Ama yi a yan ta abiki a gbani kpm a dusuki a lyai kpm a soi. Aku a 'yangai a jei." ⁸ Aza roku a le a yain tsishankala, adama a nala, ama azu kamanga n azu a tatsu (23,000) a da a kuwai a asuvu a kain ka te. Kotsu tsu yain unyushi u cingi tyoku da a yain wa. ⁹ Kotsu tsu kondo Magono ma Zuba tyoku da a aza roku a le a yain wa, aku a'ali a kapusa le a wunusai. ¹⁰ Kpm kotsu i yain tsali tyoku da aza roku a le a yain wa, kpaci ili i'ya i zuwai Kashila ka suki katsumate ka ukpa ka ne ka wuna le da gai la vi.

¹¹ Gba ili i nala yi i gita ta tsara u woko tsu iryoci. A korongu ta i'ya tsara u woko tsu kuɓari. Kpaci tsa rongo ta a a'ayin a da a'ari evu n ukotso. ¹² Va wundya baci vari n ucira, vu kirana kotsu vu rukpa wa. ¹³ A'ayin a da baci

† 9:25 A'ayin a nala yi, uza da baci u lyai kalambale u tsu wusha ta funi da a yain n avuku, kpm u tsu rongo u'ekpe wa.

Kashilā ka kondo vu, kotsu vu ciḡa an nala dem wa konduso ama ḡa buwai. Kashilā ka tsu kaṅa ṡa kazuwamgbani ka ne, kpm u tsu asakā ukondo vi u wura ili i'ya va kpada ukawunku wa. A'ayin a ukondo, wa naḡa vu ṡa ucira u ḡa va fuda va kawunku u ḡa, kpm Kashilā ka naḡa vu ṡa ure u ḡa va lya kaci ka ukondo vi.

¹⁴ Ama a va, adama a nala kotsu i suma ulyaka ameli kayala. ¹⁵ Eda aza a kakiri a ḡa. Yawunsukai kaci ka de ko ili i'ya ma ciga n tonuko ḡa vi i mayun i'ya. ¹⁶ Tsu ciḡa baci a'ayin a ḡa Asheku a lyai ilikulya i makorishi, tsu bidya baci mako tsu cikpai Kashilā, mpaṡa n Kawauwi n ḡa tsa pece. Tsu golo baci burodi tsu takumai, ikyamba i Kawauwi i'ya tsari upece. ¹⁷ Tsu pece baci burodi u te, tsu woko de la vi ikyamba i te, ko an u wokoi tsā ṡa ushani.

¹⁸ Ciḡai n aza a Isara'ila, ya dem reve ṡa an a yain udaraka a asudaraka, gba aza ḡa a takumai inyama yi a woko ṡa ili i te n udaraka vi.

¹⁹ Tonuko ḡa ma tonuko ḡa an kameli ko ilikulya i'ya a yankai ameli udaraka i'ari n kalen wa. ²⁰ Shegai tonuko ḡa ma tonuko ḡa ili i'ya a darankpai ameli, ityoni i cingi i'ya a naḡai i'ya, Kashilā wa. Kpm ma ciga i woko ili i te n ityoni i cingi wa. ²¹ Ya so a mako ma Asheku aku i doku i soi a mako ma ityoni i cingi wa. Ya lya ilikulya i Asheku aku i doku i lyai ilikulya i'ya a nekei ityoni i cingi wa. ²² Tsa ciga tsu zuwa Asheku malyon ḡa? Tsa wunya tsā n ucira u ḡa tsa 'yuwan Asheku bawu u yan tsu mavura?

Naḡai Kashilā karinga maco

²³ Aza roku a de a dana ṡa, “Tsa fuda ṡa tsa yan gba ili i'ya tsa ciga!” Shegai n tonuko ḡa ili dem ḡa ya lobono uyan wa. I dana ṡa, “Tsa fuda ṡa tsa yan ili i'ya tsa ciga!” Shegai n tonuko ḡa ili dem ḡa ya ḡanga ḡa wa. ²⁴ Kotsu vu zami ili i'ya ya lobono vu koshi wa. Vu zami dem ili i'ya ya lobono ama ḡa a buwai.

²⁵ Takumai inyama i'ya a ka dengishe a kuden. Kotsu i wecike ko a darankpai i'ya kameli wa, atakasuvu a de a ka rongo ṡa na ndishi n shinga, ²⁶ adama a ḡa Tagarada u Kashilā u dana ṡa, “Likimba u Asheku u ḡa kaḡolo n ili i'ya i'ari pini a asuvu a ne gba.” ◊

²⁷ Aza ḡa bawu a'ari Atoni a libana vu baci ulya ilikulya n ele, kpm va ciga vu yain nala, wala ba vu lyai ili i'ya dem a naḡa vu. Kotsu vu wecike ko i'ari n mele wa. ²⁸⁻²⁹ Shegai uza roku u tonuko vu baci, “Ilikulya i na a neke ṡa i'ya a asu u kameli,” kotsu vu lyai ilikulya i nala yi wa, ko vu yawunsa baci unyushi u ḡa wa, vu lyai i'ya wa. Adama a ḡa uza ḡa u tonuko vu vi u yawunsa ṡa unyushi u ḡa vu lya baci i'ya.

Nida a ka kaṅu mu uyan ili i'ya ma fuda ma yan adama a ḡa ya zuwa uza roku unyushi? ³⁰ Ma cikpa baci Kashilā adama a ilikulya aku n lyai i'ya, nida a ka gonuko mu uza u unyushi adama a ḡa n lyai i'ya?

³¹ Va lya baci, ko va so, ko kpm va yan ili i roku, yan ili dem a ure ḡa ya naḡa Kashilā tsupige. ³² Kotsu vu yain ili i roku i'ya ya zuwa aza a Yahuda, ko Awulawa, ko kpm Atoni a Kashilā i woko le unyushi wa. ³³ Yanyi tyoku ḡa n tsu yan. N maṡa ṡa n zuwa ya dem pana kayanyan a ili i'ya n yansai. N zama ili i'ya ya tuko mu ili i shinga wa, shegai ili i'ya i'ari i shinga a asu u ama, kotsu a tsara iwauwi.

11

¹ U kaṅa ṡa vu toni iryoci i va, tyoku ḡa mpa n tonoi iryoci i Kawauwi.

Uwenishike a kaci ka ulya kayala

² N cikpala ɗa ta adama a ɗa i tsu ciɓusa ta na mpa maco, kpam n i toni uwenishike u ɗa n tsu yanka ɗa.

³ Shegai n ciga ta i reve ili i na: Kawauwi ka ta n ucira a kaci ka vali, vali wa ta n ucira a kaci ka uka, Kashila kpam ka ta n ucira a kaci ka Kawauwi. ⁴ Vali ɗa baci dem u palai kaci ka ne a'ayin a ɗa wa yan kvasu ko wa dansa akani a Kashila, wa tuko ta Kawauwi uwono. ⁵ Uka ɗa bawu u palai kaci ka ne a'ayin a ɗa baci wa yan kvasu ko wa dansa akani a Kashila, wa tuko ta vali u ne uwono. Uka u nala vi dere ɗa wari n uka ɗa a punai kaci adama a iryogi i uwono. ⁶ Nala wari, u 'yuwan baci ucaca diko she a kuruwa kenji ka ne gba. An u wokoi ili i uwono i'ya a asu u uka a kiɗasa yi baci kenji ko kpam a kuruwa yi ka, she u pala kaci ka ne. ⁷ Kashila ka yan ta a'ali tsara a rotso yi, a naka yi kpam karinga. Nala u wenike ta kotsu vali u kimba ili i roku a kaci ka ne wa. Kashila ka yan ta uka tsara u naka vali u ne karinga. ⁸ Kashila ka zuwa vali u kagita u wuta a asuvu a uka wa, shegai u zuwai uka u kagita u wuta a asuvu a vali. ⁹ Kashila ka yan vali adama a uka wa, shegai u yan ta uka adama a vali. ¹⁰ Adama a nala a ɗa uka wa pala kaci ka ne tsara u wenike an wari a kere ka ucira u vali u ne, kpam n adama a atsumate a zuba.

¹¹ Tyoku ɗa tsari utono Asheku, aka a'ari upeci n a'ali wa, a'ali kpam a'ari upeci n aka wa. ¹² Mayun ɗa uka u kagita u wuta a asuvu a vali, aka kpam a matsai a'ali a ɗa a buwai. Shegai Kashila ka ka yain ili gba. ¹³ Wecei kaci ka ɗe, u gan uka u yain kvasu bawu u cacai diko a kaci ka ne? Ili i uwono i'ya wa? ¹⁴ Eɗa i wene tyoku ɗa Kashila ka yain likimba wa, vali wa baci n kenji zakaka u tsu woko ili i uwono wa? ¹⁵ Shegai uka wa baci n kenji ka bululu ili i tsulobo i'ya. Kashila ka ka naka yi kenji nala tsara ka woko yi ili i upalaka. ¹⁶ Hal n gogo-na, ama roku a ka ciga ta a nanamgbana a ukuna u na vi, shegai ma dana ta atsuni n a'uwa a Atoni a ɗa a buwai kotsu tsu yan ili i roku kau wa.

Ulya u Ilikulya i Asheku

¹⁷ A'ayin a ɗa i bolomgbonoi a asu u te, i tsu yan ili i shinga wa shegai i gono i yain i gbani. Adama a nala ma cikpala ɗa a uwenishike u ɗa ma ciga n yanka ɗa gogo-na vi wa. ¹⁸ A kagita, n pana ta a ɗa a'ayin a ɗa baci i bolomgbonoi i tsu pecene ta abon abon, kpam n wushuku ta n ukuna u roku u ili i na yi. ¹⁹ Malala ma la wa, u kana ta i yain n abon kau-kau a asuvu a ɗe, pini nala, ya dem u wene aza ɗa a ka yan ili mai. ²⁰ A'ayin a ɗa baci i bolomgbonoi, i tsu wundya ta Ilikulya i Asheku i'ya ya lya, shegai nala wari wa. ²¹ Adama a ɗa a'ayin a ɗa baci ya lya, i tsu yan ta maloko i wusanasa gba ilikulya yi, aku aza roku a woko n kambulu. Aza roku gban hal a soi a gutukpa! ²² I'a n a'uwa a ɗe asu u ɗa ya lya kpam i soi wa? I goro kuwa ku Atoni ku Kashila ɗa? I ne aza a unambi uwono ɗa? Nɗya u gain n tonuko ɗa? Ya wundya ma cikpala ɗa an ya yansa nala ɗa? Ma cikpala ɗa wa, ko kenu!

²³ Asheku a naka mu ta uwenishike u ɗa n wenishike ɗa: N kayin ka a nekei Asheku Yesu vi, u bidya ta burodi. ²⁴ U cikpa ta Kashila adama a burodi vi, aku u jibamgbanasai u ɗa u danai, "Ikyamba i va i'ya na vi i'ya a nekei adama a ɗe. Rongoi a uyansa nala kotsu i ciɓusa na mpa." ²⁵ Nala dem an a lya i ilikulya, aku u bidyai mako, u danai, "Mako ma na mi kazuwamgbani ka savu ka Kashila ka, nala u wenike ta ukuna u maci u ɗa a shamkpai a mpasa n va. A'ayin a ɗa baci dem i soi a mako ma na mi, uyansa nala wa zuwa ta i ciɓa na mpa." ²⁶ I takuma baci burodi na kpam i soi a mako ma na, dansa ɗa i'ari udansa Kawauwi ka kuwa ta. Rongoi udansa nala hal u gono.

²⁷ Adama a nala uza ɗa baci u takumai burodi u Asheku ko kpam u soi a mako ma ne a ure u ɗa bawu wa naka yi tsupige, u yan ta unyushi u cingi a

ikyamba i Asheku na mpasa n ne. ²⁸ Da gai i zuwai u gain i kondo ve kaci ka de kahu i takuma burodi ko kpm i soi a mako ma ne mi. ²⁹ Kpaci i reve baci kalen ka ikyamba i Asheku wa, aku i takumai burodi ko kpm i soi a mako ma ne, kaci ka de ka ya ronuko ukida u ugana. ³⁰ Ili i'ya i zuwai aza roku a de ushani a'ari na m'ala kpm bawu ucira u ikyamba da gai la vi, hal aza roku gbam a kuwai. ³¹ Tsa gita baci ve tsa kondo kaci ka tsunu, Kashila ka yanka tsu afada wa. ³² Shegai Asheku a tsu yan tsu ta mavura u lapula tsu, tsara a makorishi a wacinsa tsu wa, a'ayin a da baci a ka wacinsa likimba.

³³ Adama a nala ama a va, a'ayin a da baci i bolomgbonoi tsara i lyai ilikulya i Asheku, kotsu i vanamgbana. ³⁴ Kpm aza roku a de a'a baci n kambulu, gitai ve i lyai ilikulya a kuwa, tsara a'ayin a da baci ya lya kabolo i ronuko kaci ka de kadama† a asu u Kashila wa.

Ma tonuko da ta ili i'ya ya yan a ukuna u roku n tuwa baci.

12

Kune icun kau-kau ku Kulu Keri

¹ Ama a va, gogo-na ma koronku da ta a kaci ka kune ku Kulu Keri ku tsu naka ya dem icun kau-kau a asuvu a tsunu.

Ma ciga da ta i reve ukuna u maci a kaci ka le. ² Ma ciga ta i ciba kahu i woko Atoni a Asheku, a tono ta n ada ure u da bawu u gain tsara i gbashika ameli a da bawu a ka dansa. ³ Ma ciga ta i reve uza u dana baci, "Yesu uza u una u cingi da!" Kulu Keri ku Kashila ku tono n vuma u nala vi wa. Kpm uza u dana baci, "Yesu Asheku a da!" Kulu Keri ka koshi ku zuwa yi u dana nala.

⁴ Kune ka pini icun kau-kau, shegai Kulu ku te ka ku tsu neke ka. ⁵ Ire i'ya pini ushani i uyan tsugbashi, shegai gbā tsunu Asheku a te a da tsa gbashika. ⁶ Ama a tsu fuda ta a yain icun manyan kau-kau, shegai Kashila ka te ki ka ka tsu naka ya dem ucira u yain manyan nala.

⁷ Kulu ku tsu wenike ta kaci ka ne a asu u Katoni dem, ku naka yi baci manyan ma ma banga Atoni gbā. ⁸ Kulu ku Kashila ku tsu naka ta uza ucira u uyan adooki n kakiri. Kulu ku te ki ka kpm ku tsu naka uza roku ucira u yain kadyanshi ka kari ushadangi n ureve. ⁹ Kulu ku te ki ka kpm ku tsu naka vuma upityanangu u pige. Ku naka kpm uza roku ucira u tansa ama. ¹⁰ Ku naka uza u na ucira u uyan ikunesavu, uza u nide kpm u naka yi ucira u ku'ari ku akani a Kashila. Ku naka kpm uza roku ucira u utakpana ili i'ya i wutai a asu u Kashila n i'ya bawu i wutai a asu u Kashila. Kulu Keri ka ku tsu naka uza roku ucira u uyan kadyanshi n aletsu a roku. Ku naka kpm uza roku ucira u todugbuso ili i'ya a dansai n aletsu a roku yi. ¹¹ Kulu Keri ku te ku nala ki ka koshi ku tsu naka kune ku nala ki gbā. Aya u tsu yawunsa ko kune ku eni ka ya dem wa tsara.

Ikyamba i Kawauwi n apashi a ne

¹² Ikyamba i vuma ili i te i'ya, shegai i'a ta n apashi ushani. Ko an u wokoi apashi a da pini ushani a ikyamba a da a bolomgbonoi a wokoi ikyamba i te. Ikyamba i Kawauwi dem nala i'ari. ¹³ Aza roku a tsunu aza a Yahuda a da, aza roku kpm Awulawa. Aza roku a tsunu agbashi a da, aza roku kpm agbashi a da wa. Shegai Kulu Keri ku lyubugu tsu ta ku gonuko tsu kapashi ka ikyamba i Kawauwi. Gbā tsunu Kulu ku te ka tsu wushai.

¹⁴ Mayun da, ikyamba i'a ta n apashi kau-kau, kapashi ka te ka wa. ¹⁵ Kune ku dana baci, "Mpa ma a kapashi ka ikyamba wa, kpaci mpa kukere ku wa," nala u kangu yi u woko a kapashi ka ikyamba da? ¹⁶ Kutsuvu ku dana baci, "Mpa ma a kapashi ka ikyamba wa, kpaci kutsuvu ka koshi mari mpa

keshi ka wa,” nala u kangu yi u woko a kapashi ka ikyamba da? ¹⁷ A da baci ikyamba gba keshi ka, nida ya pana? Kpam a da baci ikyamba gba kutsuvu ka, nida wa tsukpa magulani? ¹⁸ Shegai Kashila ka yan ta ikyamba i tsunu n apashi ushani, kpam u zuwa ta kapashi dem asu u da wa ciga ka. ¹⁹ A'ari a da baci gba apashi a ikyamba kapashi ka te ka koshi, i'ari ya woko ikyamba wa. ²⁰ Mayun da, apashi a da pini ushani, shegai ikyamba i te i'ya.

²¹ Wa yan wa keshi ka tonuko kukere, “Vari n kalen wa!” Ko kaci ka tonuko a'ene, “I'ari n kalen wa!” ²² Wa yan nala wa! Apashi a ikyamba a da tsa wundya yavu a'a n ucira wa vi, a da a lakai kalen cika. ²³ Apashi a roku a da pini a ikyamba i tsunu a da tsu wenei yavu a'ari n kalen cika wa, shegai tsu la ta ukirana n a da cika. Tsu tsu pala ta apashi a ikyamba i tsunu i'ya bawu tsa ciga a wene, ²⁴ shegai tsu tsu asaka ta a roku bawu tsu palai. Kashila ka fobuso ta ikyamba i tsunu tyoku da gbam apashi a da tsu wenei yavu a'ari n kalen wa a da a wokoi n kalen cika. ²⁵ U yan ta nala tsara u zuwa gba apashi a ikyamba a yain manyan ka'olo derere, kapashi dem ka kirana n atoku. ²⁶ Kapashi ka ikyamba ka te ka pana baci ikyamba, apashi a da a buwai dem a ka pana ta ikyamba n eyi. A naka baci kapashi ka te tsupige, a da a buwai gba a ka zangana ta ka'olo n eyi.

²⁷ Gba de ka'olo, ikyamba i Kawauwi i'ya i'ari. Ya dem kapashi ka ikyamba ka ne ka. ²⁸ Aza roku a da na aza da Kashila ka zuwai a ikyamba i Kawauwi: aza a kagita asuki a da, aza a ire nsumate, aku aza a tatsu awenishiki. Kashila ka zuwai kpam aza a uyansa ikunesavu, n aza da a'ari n ucira u utanasa ama. U zuwai kpam aza da a tsu gangasa atoku, n aza a utono n ama. U zuwa ta kpam dem aza a uyan kadyanshi n aletsu a roku. ²⁹ Ya dem da wari kasuki? Ya dem da u tsu dansa akani a Kashila? Gba da ama a'ari awenishiki? Ya dem da wari n ucira u da wa yan ikunesavu? Mayun tani nala wa. ³⁰ Ya dem da wari n ucira u da wa tanasa ama? Kashila ka naka gba tsunu ucira u da tsa fuda tsa dansa n aletsu kau-kau? Ya dem da wa fuda wa tofugbuso ili i'ya a dansai n aletsu a roku? Mayun tani nala wa. ³¹ Shegai i zuwa maluwa i tsara kune ka ku lai tsulobo.

Gogo-na ma tonuko da ta ili i roku i'ya i lakai gba.

13

Uciga

¹ N dansa baci n aletsu a ama, ko kpam n kaletsu ka atsumate a zuba, shegai bawu ma ciga ama, kadyanshi ka va ka rotsu ta mawura ma ulapa u urim,* ko kpam mawura ma kalingi. ² Kulu ku naka mu baci ucira u da ma dansa akani a Kashila, shegai bawu ma ciga ama, mpa ili i roku i'ya wa. Nala kpam ma fuda baci ma reve ili hal dem n ili i'ya i'ari usokongi, kpam bawu ma ciga ama, n woko ili i roku wa. Nala dem wa woko ma baci n upityanangu u da ma tonuko masasa ma 'yanga ma gono a asu u roku. ³ Ko n naka baci aza a unambi gba ili i'ya mari n i'ya, kpam ko n neke baci ikyamba i va udarakpa u arunukpa, n ciga baci ama wa, u woko mu ta ili i gbiani.

⁴ Uciga wa ta n ahankuri n tsulobo. Uciga wari n malyon wa. Uciga u tsu dansa n aradi wa. U tsu bidiga kaci ka ne tsupige wa. ⁵ U tsu dansa tsara u nusuka ama wa. U tsu matsa u tsaraka kaci ka ne ili maco wa. U tsu yan maloko ma uyan upan wa. U tsu ciba n unyushi u da ama roku a yanka yi

* **13:1** A tsu yan ta manyan n ili i na yi a asu u ulyaka ameli kayala. Kacan ka a tsu rongo uyansa ka tsu naka Kashila ka maci tsupige wa. Nala kpam dem, uza roku u yan baci kadyanshi n aletsu a roku bawu u gangai kuwa ku Atoni, ka ta tyoku u kacan ka ulyaka ameli kayala kpaci ka naka Kashila ka maci tsupige wa.

wa. ⁶ U tsu yan mazangā a'ayin a da ukuna u cingi u gitai wa, shegai u tsu yan ta mazangā a'ayin a da ukuna u mayun u wutai a kateshe. ⁷ Uciga u tsu kotso wa, u tsu asaka uwushukusu wa, wa ta n u zuwa u uma maco, kpam u tsu kawunku ta maco.

⁸ Uciga u tsu barakpa ta hal ubana. Kune ku kadyanshi ka akani a Kashila ka kotso ta. Kune ku kadyanshi n aletsu a roku ka kotso ta. Kune ku ureve dem ka kotso ta. ⁹⁻¹⁰ Kpaci kune ku tsunu ku ureve n ucira u udansa akani a Kashila ku shadangu wa; shegai a'ayin a da baci u da wari ushadangi u tuwai, pini nala, u da bawu wari ushadangi vi wa woko u gbani. ¹¹ An mari maku, n dansa ta tyoku u maku, n yawunsa ta tyoku u maku, n yansa ta kaco tyoku u maku. An n gbonguroi, aku n asakai uyansa tyoku da maku ma tsu yansa. ¹² A'ayin a na, an tsa wenishe ili i Kashila, tsu wene i'ya sarara wa, tyoku da vu tsu wene kaci ka vunu vu webele baci madubu ma mari dusu. A'ayin a ka tuwa ta a da tsa wene Kashila a'eshi a'eshi. Gogo-na ureve u va kenu da wari, shegai a'ayin a nala yi ma koruso ta ma reve ili gba, tyoku da Kashila ka reve mu gba gba.

¹³ Ili i tatsu i'ya pini i'ya ya barakpa: upityanangu, n uzuwa u uma, n uciga, kpam i pige a asuvu a le i'ya uciga.

14

Kulu Keri n kune

¹ Yanyi gba ili i'ya ya yan i cigi atoku a de. Kpam dem i yain n maluwa ma uwusha kune ushani ka Kulu Keri ku tsu naka da, kpam kune ka ku lakai ka ku udansa akani a Kashila. ² Aza da a tsu dansa n aletsu kau-kau a tsu dansa n ama da bawu a ka pana wa, shegai n Kashila uza da u tsu panaka le. A tsu dansa ta ukuna u maci u da wari usokongi n ucira u Kulu Keri. ³ Shegai aza da a tsu dansa akani a Kashila a tsu dansa ta n ama tsara a banga le, a gbamatangu le, kpam a tanasa le atakasuvu. ⁴ Aza da a tsu dansa n aletsu kau-kau kaci ka le ka koshi a tsu banga, shegai aza da a tsu dansa akani a Kashila a tsu banga ta kuwa ku Atoni gba. ⁵ N dana ta, wa lobono da ta i dansa n aletsu kau-kau gba de, kpam wa la ta tsulobo gba de i'ari i fuda i dansa akani a Kashila. Kune ku udansa akani a Kashila ku la ta ka udansa n aletsu kau-kau kalen. Kune ku aletsu ki she a tsara uza da wa fuda wa todugbuso kalen ka aletsu ki da ka banga gba kuwa ku Atoni.

⁶ Ama a va, n tuwa baci ara de n dansai n aletsu kau-kau, nida nala wa banga da? Nala wa banga da wa, ko kenu. Shegai n tonuko da baci ili i'ya Kashila ka wenike mu, ko n tonuko da kpam ili i ureve, ko akani a da Kashila ka ciga mu n dansa, ko uwenishike. ⁷ Ili i'ya a tsu fulusa tyoku u ugbali ko kpam i'ya a tsu keme tyoku u molo ili i'ya bawu i'ari n uma, uza wa reve ushipa vi wa she kakemi ki ka keme karara. ⁸ Kavana ka ka tsu tono n asoje ka shika baci mai wa, nida asoje yi a ka fobuso? ⁹ Nala dem uza wa fuda wa reve ili i'ya wa dansa wa, she vu dansa karara. Nala baci wa, n uwule u da koshi wa dansa. ¹⁰ Aletsu a da pini icun kau-kau a likimba, kpam kaletsu ka la ka bawu kari n kalen wa. ¹¹ Uza wa dansa baci n kaletsu ka bawu n panai, n tsu woko ta kamoci. ¹² Ya ciga baci kune ku Kulu, foloi Kashila ka naka da ka ka banga gba kuwa ku Atoni.

¹³ Uza da baci wari n kune ku kadyanshi n aletsu kau-kau, u yain kavasu ka wa tsara kune ka wa fuda wa todugbuso ili i'ya wa dansa. ¹⁴ Kpaci n yan baci kavasu n aletsu kau-kau, kulu ku va ka ka yan kavasu ki, shegai n reve ili i'ya ma dansa wa. ¹⁵ Ndyu ma yan? Ma yan ta i'ya gba. Ma yan ta kavasu a kulu, kpam ma yan ta kavasu n kadyanshi ka n revei. Ma shipa ta a kulu,

kpam ma shipa ta n kadyanshi ka n revei. ¹⁶ I bolomgbono baci ya cikpala Kashila n kulu ku de, ama roku a ka reve wa. A reve baci ili i'ya ya tono wa, nida a ka reve a wushuku, "Ami"? ¹⁷ Vu cikpala ta Kashila mai, shegai nala u banga uza roku wa.

¹⁸ N cikpa ta Kashila an ma fuda ma dansa n aletsu kau-kau ushani n la da. ¹⁹ Shegai tsu bolomgbono baci ulyaka Kashila kayala, n da u laka ta tsulobo n dansa idani i tawun i'ya ama a panai, n u da ma dansa idani azu kupa (10,000) n aletsu kau-kau.

²⁰ Ama a va, asakai uyawunsa tyoku da mmuku n tsu yawunsa. Wokoi tyoku u ibaba i'ya bawu a yain ili i cingi. Kpam i woko aza da a kuwai a uyawunsa u de. ²¹ A korongu ta a Tagarada u Kashila:

"Magono ma Zuba ma dana ta,
'Ma dansa ta n ama a va n aletsu kau-kau
a da amoci a ka fuda a dansa.
Shegai gba n nala a ka panaka mu wa.' "

²² Kune ku kadyanshi n aletsu kau-kau iryoci i'ya adama a aza da bawu a'ari Atoni, shegai Atoni wa. Kune ku udansa akani a Kashila ka banga ta Atoni, shegai aza da bawu a'ari Atoni wa. ²³ Ko n nala, aza da bawu a'ari Atoni ko kpam aza da bawu a revei ili i na yi, a'a baci kabolo n da asu u da i bolomgbono vi, a panai ili i'ya ya tono n aletsu kau-kau, a ka yawunsa ta yavu ijan i'ya da. ²⁴ Shegai ama a nala yi a pana baci ya dem wa dansa kadyanshi ka Kashila, a ka reve ta ele aza a unyushi a da, kpam i'ya a panai vi ya yanka le ta afada. ²⁵ A ka dansa ta ili i'ya i'ari usokongi a atakasuvu a le. Aku a kudangu a lyaka Kashila kayala, a dana, "Mayun da Kashila ka ta kabolo n ama a na yi."

Yanyi ikuna mai a a'ayin a ulya kayala

²⁶ Aje a va, a'ayin a da baci i bolomgbono i lya kayala, u kana ta i yain ili adama a da wa lobono uza da baci dem wari pini. Nala wari uza roku u shipa baci, ko wa wenishike, ko u dansa ili i'ya Kashila ka danai, ko u dansa n aletsu kau-kau, ko u todugbo ili i'ya vuma vi u danai. ²⁷ I bolomgbono baci, ya fuda ta ya asaka uza roku u dansa n aletsu kau-kau, ko ama a re, shegai kotsu a lai ama a tatsu wa. A dansa uza u te uza u te, aku uza roku u todugbo ili i'ya a ka dansa. ²⁸ Shegai uza wa baci la wa todugbo wa, u kana ta uza da wa dansa n aletsu kau-kau vi u pada, aku u dansa n kaci ka ne n Kashila koshi.

²⁹ Asaka ama a re ko ama a tatsu a dansa akani a Kashila, aku ama da a buwai a kondo udyanshi vi ko wa mai. ³⁰ Shegai uza roku wa dansa baci akani a Kashila, aku Kashila ka wenikei uza roku ili i roku, uza da wa dansa akani yi she u shamgba ve u asaka uza u nide vi u dansa. ³¹ Asakai uza u te uza u te u dansa, tsara gba de i rotsongusu ili i roku i tsara ugbamatangu. ³² Ama da a tsu dansa akani a Kashila a tsu fuda ta a kana kaci ka le a asaka aza roku a dansa. ³³ Kashila ka ciga ta ama a yain ili i ndishi n shinga n a tonomgboni, shegai kabarikete wa.

A'ayin a da baci ama a Kashila a bolomgbono ulya kayala, ³⁴ aka she a pada bini. Kotsu i asaka le a dansa wa, adama a da Mele ma dana ta aka a ka woko ta aza da a ka gorimuko ama. ³⁵ Ili i'a baci pini i'ya a ka ciga a reve, she a weci a'ali a le a gono baci kuwa. Ili i uwono i'ya aka a dansa a asu u kabolo.

³⁶ Kadyanshi ka Kashila ara de da ka gitai wa, kpam ara de da koshi ka rawai wa. ³⁷ Va wundya baci kaci ka vunu avu uza u udansa akani a Kashila da, ko kpam wari n kune ku Kulu, va reve ta korongu da ma korongu ili i'ya Asheku a tonuko mu n koronku da. ³⁸ Adama a nala, kotsu i panaka uza da bawu u panakai ili i'ya n korongi wa.

³⁹ Ama a va, i yain n maluwa ma udansa akani a Kashila, shegai kotsu i kangu uza da wa dansa n aletsu kau-kau wa. ⁴⁰ Gba ili i'ya baci dem ya yan, i yain i'ya a ure u da u lobonoi kpam i tonomgbonoi mai.

15

U'yangā u Kawauwi a ukpa

¹ Ama a va, gogo-na ma ciga ta n cibuga da n Kadyanshi ka Shinga ka n yanka da kuɓari caupa. I wusha ta ka, n upityanangu u da i'ari n u da gogo-na, i shamkpa ta Kadyanshi ka Shinga ka nala ki. ² Kpam Kadyanshi ka Shinga ka na ki ka ka wauwa da i lya baci kapala n uwushukusu n ili i'ya n tonuko da. I yan baci nala wa, upityanangu u de u gbani u da.

³ N tonuko da ta ili i'ya a tonuko mu. Ukuna u da u lai kalen u da na: Kawauwi ka kuwa ta adama a unyushi u cingi u tsunu, tyoku da Tagarada u Kashila u danai. ⁴ A cidangu yi ta, an a yain a'ayin a tatsu, aku a 'yangasa yi n uma, tyoku da Tagarada u Kashila u danai. ⁵ U wenike ta kaci ka ne ara Bituru, aku u wenikei kaci ka ne a asu u Kupanamere. ⁶ An nala wurai, aku u wenikei kaci ka ne a asu u atoni a ne a da a lai amangatawawun (500) a asu u te. Ama ushani a asuvu a aza da a wene yi aza roku a buwa ta n uma, shegai aza a roku a kuwusa de. ⁷ Aku u wenikei kaci ka ne ara Yakubu, pini nala, u wenikei kaci ka ne a asu u asuki yi gba. ⁸ A makorishi, aku u wenikei kaci ka ne ara va, mpa uza da gbam a matsai a a'ayin a da bawu a gain a matsa mu.

⁹ Gba asuki a nala yi a la mu ta. Mpa n ratsa a isa mu kasuki wa, kpaci n yanka ta kuwa ku Atoni a Kashila mavura. ¹⁰ Shegai ukuna u shinga u Kashila u da u gonuko mu ili i'ya mari, kpam ukuna u shinga u ne utuwa ara va ili i'gbani i'ya wa. N matsai n yain manyan hal n lai gba asuki a da a buwai, shegai mayun da, ukuna u shinga u Kashila u da u yain manyan mi, mpa wa. ¹¹ Adama a nala, n yanka da baci kuɓari ko kpam kasuki ka roku a asuvu a le ka yanka da kuɓari, gba ili i te i'ya tsu yain, kpam ili i'ya i wushuki i'ya.

U'yangā u akushe

¹² Tsu yan baci kuɓari ku a 'yangasai Kawauwi a ukpa, nida aza roku a de a ka dana akushe a ka 'yangā a gono n uma wa? ¹³ Nala mayun da baci, wa wenike la vi de a 'yangasa Kawauwi wa. ¹⁴ Kpam a 'yangasa baci Kawauwi wa, kuɓari ku tsunu ku gbani ka, kpam upityanangu u de u gbani u da. ¹⁵⁻¹⁶ A 'yangasa baci akushe a gonoi n uma wa, Kashila ka 'yangasa Kawauwi wa. Shegai tsu dana ta Kashila ka 'yangasa ta Kawauwi. Adama a nala a 'yangasa baci akushe wa, u woko la vi de kaɓan ka tsa yansa. ¹⁷ Kpam a 'yangasa baci Kawauwi wa, upityanangu u de u gbani u da, kpam i'a ta a asuvu a unyushi u cingi u de. ¹⁸ Nala mayun da baci, ama da a kuwai cina a zuwa de upityanangu u le ara ne, a ka yan le de mavura. ¹⁹ Tsu wushuku baci n Kawauwi ka wauwa tsu a uma u naha bamu n uma u da wa tuwa, u gan ta ama a pana tsu asuvayali kapala n ama da a buwai.

Tyoku da a ka 'yangasa akushe

²⁰ Shegai ukuna u mayun vi u da a 'yangasa ta Kawauwi a ukpa, aya gbam kagita ka u'yangā asuvu aza da a ka 'yangasa a gono n uma. ²¹⁻²² Gba ama a kuwa ta adama a ili i'ya vuma u te u yain, Adamu da tuko tsu ukpa gba tsunu. Nala dem a 'yangasai ama a ukpa adama a ili i'ya vuma u te u yain. Kawauwi ka ka tuko tsu uma gba tsunu. ²³ Shegai a ka 'yangasa ta ya dem utonomgboni. Kawauwi ka a gitai u'yangasa, a'ayin a da baci Kawauwi ka

gonoi, a ka 'yangasā tā ama a ne gba. ²⁴ Nala u wura baci, aku makorishi ma likimba ma tuwa. Kawauwi ka wacinsa tā gba atokulalu a ne icun kau-kau, aku u gonuko Kashilā Tata tsugono. ²⁵ Kpaci u kana tā Kawauwi ka lyai tsugono hal u shilakanā n atokulalu a ne gba, aku u zuwa le a kere ka adeshikpetsu a ne. ²⁶ Kpam utokulalu u makorishi u da wa wacinsa u da ukpa. ²⁷ An Tagarada u Kashilā u danai Kashilā ka uka tā ili dem a kere ka ucira u Kawauwi, a isā pini Kashilā wa. Kpaci aya u ukai gbā ili a ucira u Kawauwi. ²⁸ Aku u lya baci kaci ka ili gba, Maku mi ma zuwa tā kaci ka ne a kere ka Kashilā, uza da u zuwai ili gbā a kere ka ne. Aku Kashilā ka lyai tsugono tsu ili gba.

²⁹ Nida ukuna u ama da a lyubūgi adama a da a ka banga akushe? Nda kalen ka uyan nala? A ka 'yangasā baci akushe wa, nida a ka lyubūgusu ama adama a le?

³⁰ A ka 'yangasā baci akushe wa gba gba, nida tsa zuwa kaci ka tsunu evu n ukpa a'ayin dem? ³¹ Ama a va, mayun n tonuko da, n tsu yan tā evu n ukpa kain dem. N tsu lapa tā makamba adama a ili i'ya Yesu Kawauwi Asheku a tsunu u yain ara de, kpam ukuna u na vi dem mayun da. ³² A ka 'yangasā baci akushe wa, ili i shinga i eni i'ya mu n shilakanā baci n aza a Afisu aza da a'ari nnama n cingi? Ama a tsu dansa tā, cinda nala, "Asakā tsu lyai kpam tsu soi, kpaci nakpan tsa kuwa tā."

³³ Kotsu i asakā ama a yinsa da wa. A dana tā, "Aje a cingi a ka nangasa tā ahali a shinga a vunu." ³⁴ Gonukoi uyawunsa u de a ili i'ya i'ari i shinga, kpam i asakā uyansa unyushi u cingi. Panai uwono an aza roku a de bawu a revei Kashilā.

A'ayin a da a ka 'yangasā tsu a ukpa

³⁵ Uza roku wa wecike tā, "Nida a ka 'yangasā akushe a gono n uma? Icun i ikyamba i eni i'ya a ka yan n i'ya?" ³⁶ Keci ka utengeshi ka nala vi. Vu ce baci icun a iyamba, i tsu wuta wa she i kuwa ve. ³⁷ Kpam ili i'ya vu cei a iyamba yi i'ya avuku a da a ka gbonguro vi wa, shegai icun i ekpi i ilya yi ko kpam icun i roku kau i'ya vu cei. ³⁸ Kashilā ka naka tā icun i nala yi ikyamba i'ya u dangasaka yi. Icun dem i tsu gbonguro tā a icun i avuku a ne. ³⁹ Ikyamba i icun i ili i'ya i'ari n uma i'a tā icun kau-kau. Ama a'a tā n icun i ikyamba i le. Nnama kpam n i le. Nnu n adan ya dem n i ne. ⁴⁰ Ikyamba i'ya pini a zuba, ikyamba i'ya kpam pini a likimba. Tsulobo tsu ikyamba i zuba tsa tā kau n tsulobo tsu ikyamba i likimba. ⁴¹ Kaara ka tā n tsulobo tsu ne, uwoto wa tā n tsulobo tsu ne, atala kpam n tsulobo tsu le kau; a asuvu a atala yi gbam tsulobo tsu takpana tā.

⁴² Nala wa woko a ka 'yangasā baci akushe a gono n uma. Ikyamba i tsunu i'ya i kuwai i shamai vi, ya woko tā kau a 'yangasā baci i'ya, kpaci a'ayin a nala yi ya doku ya kuwa wa. ⁴³ A cidangu baci ikyamba i tsunu, i tsu lobono wa kpam bawu ucira. A ka 'yangasā baci i'ya ya lobono tā kpam n ucira. ⁴⁴ Gogo-na ikyamba i kayala, i'ya tsa wene i'ya, shegai a 'yangasā baci i'ya, ya woko tā ikyamba i'ya Kulu Keri ka naka uma.

Mayun da ikyamba i kayala i'ya pini, kpam ikyamba i'ya Kulu Keri ka naka uma i'ya pini. ⁴⁵ Tagarada u Kashilā u dana tā, "Vuma u kagita Adamu u wusha tā uma." Vuma u makorishi; wata, Kawauwi, u woko tā kulu ka ka naka uma. ⁴⁶ Ili i'ya i gitai utuwa i'ya ikyamba i kayala, aku ikyamba i kulu i tonoi a kucina. ⁴⁷ Kashilā ka kenei kayala a iyamba aku u yain vuma u kagita Adamu. Ucuu u vuma u ire vi a zuba da u wutai. ⁴⁸ Ya dem a likimba wa tā n ikyamba tyoku u Adamu. Kpam ya dem a zuba wa tā n ikyamba tyoku u

uza da u wutai a zuba. ⁴⁹ Gogo-na naha tyoku da atsu tsari tyoku u Adamu da, vuma u iyamba, nala dem kain ka roku tsa woko tyoku u Kawauwi, vuma u zuba.

⁵⁰ Ama a va, ma ciga da ta i reve ikyamba i tsunu i na i'ya i'ari n inyama na mpasa ya shama ta. Nala u wenike ta ya uwa a tsugono tsu Kashila tsa bawu tsari n utyoku wa. ⁵¹⁻⁵² Gogo-na ma wenike da ta ili i usokongi i'ya Kashila ka wenike tsu: Aza roku a tsunu a ka kuwa wa, shegai a fula baci kavana ka makorishi, Kashila ka sava da tsu ta gba n uyan u a'eshi rapu, hal u lai gbam uwura u ili bal. Kpaci a fula baci kavana, a ka 'yangasa ta akushe, kpm a ka doku a ka kuwa wa, pini nala, gba tsunu tsa wusha ta ikyamba i savu. ⁵³ Kpaci ikyamba i kayala i tsunu i'ya i tsu kuwa kpm i shama, a ka sava da ta i'ya a gonuko i'ya ikyamba i zuba i'ya bawu ya kuwa. ⁵⁴ A'ayin a da baci nala gitai, kpm a sava dai ikyamba i kayala i tsunu i'ya ya kuwa, a gonuko i'ya ikyamba i zuba i'ya bawu ya kuwa, aku a makorishi Tagarada u Kashila u woko mayun:

“A wacinsa de ukpa! Ulya u kaci a ukpa u shadangu de!”

⁵⁵ “Nte asu u da ukpa u lyai kaci vi?”

Nte kpm mata datsu ma ukpa ma ma tsu zuwa m6ala mi?”

⁵⁶ Unyushi u cingi u da u tsu zuwa ukpa u tsara ucira u utuko m6ala, kpm ucira u unyushi u cingi Mele ma. ⁵⁷ Shegai tsu cikpa ta Kashila an u asakai Asheku a tsunu Yesu Kawauwi u naka tsu ulya u kaci a ukpa.

⁵⁸ Ama a va aza da ma ciga, adama a da Kashila ka yain nala, shamgbai n ucira. Kotsu i asaka ili i roku i gba da da hal i loko da wa. Zuwai kaci ka de i woko ayain a manyan maco a'ayin a da baci ya yan manyan ma Asheku, kpaci i reve ta manyan ma ya yan adama a Asheku ma gbani ma wa.

16

Uwushika ama a Kashila kune

¹ A'ayin a da baci ya wushika ama a Kashila kune, kotsu i yain tyoku da n tonuko i a'uwa a Atoni a da a'ari a Galatiya. ² Kain ka kagita ka a'ayin a shindere dem u kana ta i fo6o ikebe i roku a ikengi a ili i'ya i tsarai. Zuwai i'ya adama a kune. I yan baci nala, ya rongo ubana n i goni tsara i wushi i'ya a'ayin a da baci n rawai wa. ³ Dangasai Atoni a roku a bidya ikebe yi ubana a Urishelima. N rawa baci ma naka le ta ukanikorongi u da wa wenike an i wushuki n ele. ⁴ U lobono baci n bana dem, tsa yan ta nwalu mi ka6olo.

Ili i'ya Bulus wa ciga u yain

⁵ Ma kyawunsa baci a Masidaniya, ma bana ta n kondo da. ⁶ Gaawan ma dusuku ta n ada a'ayin a re, ko gbam hal ubana makorishi ma a'ayin a kutanu. Aku i banga mu n kana ure ubana asu u da dem ma bana. ⁷ N rawa baci ara de gogo, ma barakpa wa. Wari wa laka mu ta n barakpa a ure kahu n rawa ara de, tsara n tuwa baci n barakpa n ada Asheku a wushuku baci. ⁸ Shegai ma shamgba ta pini na a Afisu hal Abiki a Kain ka Amangarenkupa a wura. ⁹ Kpaci a kukpunka mu ta ure u pige u uyan manyan ma shinga, kpm ama ushani a ka nakasa ta kaci, ko an u woko i aza roku ushani a ka yan ta tsilala n atsu.

¹⁰ A'ayin a da baci Timoti rawai, wusha ni mai. Wa yan ta manyan ma Asheku tyoku u va. ¹¹ Kotsu i asaka uza roku u goro yi wa. Naka ni una u shinga u de kpm i banga yi u kana ure wa gono baci utuwa ara va. Ma vana yi ta n aza roku a gono.

¹² Gogo-na, a ukuna u utoku u tsunu Apolo. N tonuko yi t̄a u 6olomgbono n atoku a'ayin a d̄a baci a ka tuw̄a d̄a ukondo, shegai u ciga u yain nala a'ayin a na wa. U ts̄a baci kabala, wa bana t̄a.

Bulus kotsoi ukanikorongi u ne

¹³ Rongoi ufo6usi. Kan̄ai upityanangu u de gbam-gbam. Kotsu i pana uwonvo wa. Yanyi ucira. ¹⁴ Yanyi manyan ma de gb̄a n uciga.

¹⁵ I reve t̄a Isitifanu n aza a kuwa a ne alya a gitai a wokoi Atoni a Akataya, kpam a neke t̄a kaci ka le ts̄ar̄a a gbashika ama a Kashil̄a. Ama a v̄a ma folo d̄a, ¹⁶ i toni ama a na n aza d̄a a'ari tyoku u le i yain manyan n ele i pan̄aka le.

¹⁷ N pana t̄a kayanyan an n wenei Isitifanu, n Far̄atunata, n Akaiku. A 6̄anga mu t̄a adama a d̄a bawu i'ari pini. ¹⁸ A gbamatangu mu t̄a cika, n reve t̄a dem nala a yanka d̄a. Kpam u kan̄a t̄a i n̄aka icun i ama a nala yi tsupige.

¹⁹ A'uwa a Atoni a d̄a a'ari pini na a uyamba u Asiya a ka sukunku d̄a t̄a idyani i le.

Akila n Bilikisu ka6olo n ama a Kashil̄a a d̄a a tsu gawunsusa a kuwa ku le, a ka sukunku d̄a t̄a idyani i le a asuvu a kala ka Asheku.

²⁰ Gb̄a Atoni a Asheku a ka sukunku d̄a t̄a idyani i le.

Dan̄asai atoku a de mai.

²¹ Mpa Bulus uza d̄a korongi idyani i na yi n kukere ku v̄a.

²² N yan t̄a kavasu Kashil̄a ka yanka uza d̄a baci dem bawu wa ciga Asheku un̄a. Kpam āsaka Asheku a tuw̄a gogo.

²³ Āsaka ukuna u shinga u Asheku Yesu u rongo n a d̄a.

²⁴ Ma ciga t̄a gb̄a uza d̄a w̄ari uza u Yesu Kawauwi.

Ukanikorongi u Ire Ubana a Asu u Aza a Korintiya

Ukukpa u kadyanshi

Bulus korongu ta ukanikorongi u na vi ubana a asu u atoni a da a'ari a Korintiya an aza roku a le pini de a ka sapulusa Bulus. U suku ta ka'angi ka ne Taitu ba u yanka ama yi kadyanshi a kaci ka ili i'ya i'ari i mayun. An Taitu gonoi u tonuko ta Bulus an ama ushani a wushuki n i'ya u danai, shegai aza roku a da pini a buwai bawu a wushuki. A ukanikorongi u na vi, Bulus cikpa ta a'angi a ne, kpam u yain kadyanshi ka aza da a 'yuwan yi vi.

Bulus todugbusuko ta ama yi tyoku da wari wa ciga u yain, kpam n i'ya i kangu yi u yain nala vi. A kapala kpam, u yain kadyanshi a kaci ka ugbashika Kashila. U yan ta kadyanshi tyoku da Atoni a ka bangamgbana. A makorishi u wenike ta kaci ka ne an wari kasuki ka maci ka Kawauwi.

Tagarada u na wa wenike tsu ta tyoku da Atoni a ka yan manyan gogo-na, n tyoku da a ka banga nkoshi ma Atoni n awenishiki a da a ka yanka Kawauwi manyan. U yan ta kadyanshi hal gai tyoku da a ka naka ikebe n ili i maci adama a manyan ma Kashila. U wenike tsu ta an makoshi ma mayun ma tsu yan manyan adama a ili i'ya wa tsara wa, shegai adama a ili i'ya ama a ka tsara. U dana ta, a'ayin a da baci a yain ukuna bawu pini ucira n uciga u Yesu, ukuna u nala u woko de u gbani. Shegai a'ayin a da baci a yain ukuna n ucira n uciga u Yesu, ukuna u nala wa zuwa ta Kashila ka pana kayanyan kpam a tsara ucira u mayun a likimba.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Bulus cikpai Kashila (1:1-11)

Manyan ma kasuki ubana a asu u ama a Kashila (1:12-2:17)

Adooki a asuvu a uciga u Kawauwi (3:1-7:16)

Kune ubana a asu u aza a unambi (8:1-9:15)

Bulus kasuki ka mayun ka (10:1-13:10)

Idyani i makorishi (13:11-13)

Idyani i Bulus

¹ Mpa Bulus, Kashila ka ka cigai ka dangasa mu n woko kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi. Timoti wa ta pini ka'bolo na mpa a'ayin a da n korongi ukanikorongi u na vi.

Kuwa ku Atoni ku Kashila ka kari a ilyuci i Korintiya ka ma koronku, n gba aza da a'ari ama a Kashila a kapashi ka Akataya.

² Asaka Kashila Tata u tsunu n Yesu Asheku Kawauwi a naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga.

Bulus cikpai Kashila

³ Cikpai Kashila eyi uza da wari Tata u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi! Kashila Tata aya uza da wari n iyali kpam n unaka ndishi n katakasuvu. ⁴ U tsu naka ta ndishi n katakasuvu a'ayin a da baci tsari a asuvu a kadambula, tsara tsu naka aza roku ndishi n katakasuvu. A'ayin a da baci aza roku a'ari a asuvu a kadambula, tsa fuda ta tsa naka le icun i ndishi n katakasuvu n nala n da Kashila ka naka tsu vi. ⁵ Mayun da wari an tsa pana ikyamba cika adama a Kawauwi. Mayun da kpam tsu tsu tsara ndishi n katakasuvu cika adama a Kawauwi. ⁶ Tsu pana baci ikyamba, tsa zuwa ta uma u da Kashila ka naka da ndishi m atakasuvu n iwauwi adama a upana u ikyamba u nala vi. A'ayin a da baci dem Kashila ka naka tsu ndishi n katakasuvu, tsara tsu gbatangu

ɗa ɗa. Kpam i fuda i kawunku n ahankuri a upana u ikyamba vi. ⁷ Uzuwa u uma u tsunu ubana ara de wa ta n ucira, kpaci tsu reve ta i pana baci ikyamba tyoku da atsu tsu panai, ya wusha ta ndishi n katakasuvu tyoku da atsu tsu wushai.

⁸ Ama a va, tsa ciga ta i reve tyoku da tsu panai ikyamba a uyamba u Asiya. A zuwuka tsu ta ukuna u da u lai ucira u tsunu, hal tsu takpai uma gbam tsa yan uma kpam wa. ⁹ Mayun da, tsu zuwa ta tsa kuwa. Shegai ukuna u nala u zuwa tsu ta tsu gita uwushuku n Kashila, shegai kaci ka tsunu wa, kpaci aya u tsu 'yangasa akushe. ¹⁰ Kashila ka wauwa tsu ta a'ayin a da tsu yain evu n ukuwa vi, tsu reve ta kpam wa lya kapala n uwauwusa tsu. ¹¹ Wa wauwa tsu ta kpaci eda ya bangasa tsu ta an ya yansa tsu kavasu. Adama a nala, Kashila ka wushuku ta kavasu ka de. Wa zuwuka tsu ta una u shinga, kpam ama ushani a ka cikpa yi ta adama a ili i'ya u yanka tsu.

Bulus asakai ve nwalu ma ukyawunsa u ne

¹² Tsu ciba baci n ili i'ya tsu yain, tsu tsu dana ta tsu yan ta mazanga an bawu tsu yain ukuna u gbani. Kain dem tsu tsu rongo ta mai, kpam tsu tsu sokonku da ko ili wa. Ukuna u shinga u Kashila u da u zuwai uyan ili i nala yi gba, ugboji u likimba u da wa. Tsu rongo ta mai ko nte wa, hal gai u kana baci n ada. ¹³⁻¹⁴ An tsu koronku da vi, tsu yan ta kadyanshi n ada karara, tsu sokonku da ko akani a te wa. Adama a nala, n zuwa ta uma ya reve ta gba i'ya tsu korongi. I tsa ta i reve ili i roku a ili i'ya tsa tono, shegai tsu zuwa ta uma ubana kapala ya reve ta i'ya mai mai, tsara kain ka Yesu Asheku a tsunu ka yan baci, ya yan ta mazanga adama a tsunu, atsu kpam tsu yain mazanga adama a de.

¹⁵ N reve ta ukuna u na vi mai, da gai i zuwai mari n fobusoi ma tuwa n kyawan da ve n kagita ki, nala Kashila ka zuwuka da una u shinga kpaci mari ma tuwa ta ara de kure. ¹⁶ Mari ma ciga ta n batsa n kyawan da a'ayin a da n wurai ubana a uyamba u Masidaniya n a'ayin a da kpam ma wura ugono. Aku i'ari i banga mu kpam i soku mu a nwalu n va ubana a kaɓon ka Yahuda. ¹⁷ N reve ta u wecike ta ili i'ya i bishinka mu uyan i'ya n fobusoi vi. Kadyanshi ka uvurusu a'ene ka ma yanka da wa. Gogo-na n woko la vi de tyoku u ama a likimba aza da a ka dana ukuna aku a gono a kpaɗa u da ushadangu?

¹⁸ I reve ta gai Kashila uza da i wushuku n eyi da, nala dem u gan ta i reve an tsu tsu dana "Eye" aku tsu gono tsu dana "A'a" kute wa. ¹⁹ Kpaci Yesu Maku ma Kashila u tsu dana "Eye" aku u gono u dana "A'a" kute wa, shegai u tsu rongo ta n katakasuvu ka te. Aya uza da mpa n Sila n Timoti tsu yanka da kadyanshi a kaci ka ne. ²⁰ Kpaci aya u shadangi gba kazuwamgbani ka Kashila. Adama a nala a da tsu tsu dana "Ami" tsu naka baci Kashila tsupige a asuvu a kala ka Kawauwi. ²¹ Cibai, Kashila ka ka tsu zuwa da hal n atsu dem tsu yain ucira a asu u Yesu. Kashila ki aya dem u dangasa tsu. ²² U kaara tsu ta kugyan tsara u wenike an atsu ama a ne a da koshi. U zuwuka tsu ta dem Kulu ku ne a asuvu a atakasuvu a tsunu tyoku u uzuwamgbana tsara u wenike tsu an ili i roku i'ari a utuwa.

²³ Kaɓan ka baci ma yanka da an n danai n 'yuwan ugono a Korintiya vi adama a da bawu ma ciga n yan da mavura, asaka Kashila ka yan mu mavura. ²⁴ Ili i'ya ya wushuku n i'ya, i'ya tsa tonusuko da wa. Tsu reve ta i'a ta n upityanangu u ucira, adama a nala a da i'ari n ucira. Tsa ciga ta tsu yain manyan kaɓolo n ada tsara i shadangu n mazanga.

2

1 N tonuko tã kaci ka va, “Ma doku ma tuwa ara de wa, kpaci an n tuwai ara de caupa vi n zuwa ta gba de unamgbukatsuma.” 2 Shegai ma zuwa da baci unamgbukatsuma, ya wa zuwa mu n pana kayanyan? Eda koshi, kpm eda aza da n zuwai unamgbukatsuma. 3 I'ya gai i zuwai n koronku da nala a ukanikorongi u da n sukunku da vi. Ma ciga n kyawan da wa, kpaci ugawunsa n ada wa zuwa mu ta ukpada u upana u kayanyan. Kpm eda ama da u gain i zuwa mu upana u kayanyan. Ili i'ya i zuwai ma ciga n pana kayanyan i'ya tsara eda dem i pana kayanyan. 4 A'ayin a da n koronku da caupa vi, ma ta n kadambula n ukpada u upana u kayanyan a asuvu a katakasuvu ka va hal n koronku da n meshi a a'eshi a va cika. N koronku da tsara n zuwa da unamgbukatsuma wa, shegai koronku da n koronku da tsara i reve an ma ciga da cika.

Cimbusukã atoku unyushi u cingi

5 Uza roku a asuvu a de u zuwa mu baci unamgbukatsuma, mpa u zuwai utyoku u va wa. Gba de da u zuwai unamgbukatsuma, kpm ya dem wa ta n tyoku da wa pana u da. Ma ciga n dansa cika wa. 6 Ubolomgbono u kaci u da aza roku a de ushani a yain a yan yi mavura ma ma gain a naka yi vi, ma rawa ta. 7 Shegai gogo-na u gan ta i cimbusuka yi i naka yi ndishi n katakasuvu tsara kotsu i zuwa yi u rongo n unamgbukatsuma hal upityanangu u ne u rukpa wa. 8 Ma folo da, wenike ni an ya ciga yi. 9 Koronku da ma koronku da tsara n kondo da, kpm n wene ko ya pana uwenishike u va. 10 I cimbusuka baci vuma nala vi, mpa dem n cimbusuka yi ta. N cimbusuka yi baci (an baci unyushi wari pini), yan da n yain nala tsara n yanka da ukuna u shinga a ucira u Kawauwi. 11 Tsara Kanangasi* ka lyai kelime n u la tsu ugboji wa, kpaci tsu reve ta afofi a Kanangasi utuwa ara tsunu.

Kubari ku Bulus a Taruwasa

12 An n rawai a Taruwasa tsara n yain kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi, n cina ta cina Asheku a fobuso de ure adama a manyan mi. 13 Shegai n dambula ta cika, kpaci n wene utoku u tsunu Taitu wa. Pini nala, n tonukoi aza da a'ari pini vi, “U yan tsu ben.” Aku n lazai ubana a Masidaniya.

Ulya u kaci adama a Kawauwi

14 Tsu cikpa ta Kashila cika! Aya u zuwa tsu tsu woko agbashi a ne kpm u tonoi n atsu a kapala adama a ulya u kaci u Kawauwi. Kashila ka banga tsu ta dem tsu tamburuka ureve u Kawauwi ko nte wa tyoku u ili i magulani.† 15 Uma u tsunu wa ta tyoku u magulani ma Kawauwi ka naka Kashila, ma kpm ma tambura a asu u ama da Kashila ka wauwusa hal n ama da a ka kuwusa. 16 A asu u aza da a ka kuwusa, magulani mi ma woko le de kawan ka ukpa. Shegai a asu u aza da a'ari n uma, magulani mi ma woko le de magulani ma uma. Ya wa fuda wa canga araji a ukuna u nala vi? 17 Tsa tyoku u ama da a tsu yan kubari ku kadyanshi ka Kashila tsara a tsara ikebe wa. Nala tsari wa. Shegai umatsi u da tsari u uwoko atsumate a Kashila, kpm a asuvu a ucira u Kawauwi tsu tsu dansa ta akani yi a kapala ka Kashila.

3

Kazuwamgbani ka savu ka Kashila

1 Gogo-na gita da tsa gita ucikpala kaci ka tsunu? Ama roku a rawa ta n ikanikorongi i icikpali ko kpm a zuwa da i koronku le ikanikorongi i icikpali

* 2:11 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

yi. U gan tsu yain n ikanikorongi nala? ² Shegai eḏa ukanikorongi u tsunu, kpam i'ā tā a asuvu a atakasuvu a tsunu tsarā ya dem u yain kaneshi u reve kpam i'ya u yain kaneshi vi. ³ I wenike tā a kateshe an eḏa ikanikorongi i'ya Kawauwi ka korongi aku aṣu tsu bankai i'ya. Kulu Keri ku Kashilā Ūza u Uma ku korongu ḏā tā a asuvu a atakasuvu a tsunu, shegai a iwarāka ko agbagala a ḏa a yain n atali wa.

⁴ Tsa fudā tā tsa dana nala adama a ucira u upityanangu u tsunu a kapala ka Kashilā adama a Kawauwi. ⁵ Dana ḏa tsu danai tsa fudā tsa yan manyan ma nala mi n kaci ka tsunu wa. Kashilā ka ka zuwai tsu fudā tsu yain gbā i'ya tsu yain vi. ⁶ U zuwa tsu tā tsu fudā tsu woko agbashi a kazuwamgbani ka savu ka ne ka ka wutai a asu u Kulu Keri. Kazuwamgbani ka savu ki Mele ma a korongi wa, kpaci Mele ma a korongi ma tsu tuko tā ukpa, shegai Kulu ku tsu tuko tā uma.

⁷ Mele ma cau a atali a ḏa a tsu korongu ma, kpam a tsu wene tā tsupige tsu Kashilā a a'ayin a nala yi. Aza a Isara'ila a fudā a barakpa n a wundi upetiwa'eshi u Musa wa, kpaci wa laḏa tā cika, ko an u wokoi ulada vi u barakpa wa. Adama a nala, Mele ma ma wokoi manyan ma ne utuko u ukpa u ḏa, kpam mari n tsupige nala, ⁸ tsupige tsu manyan ma Kulu Keri tsu la tā tsupige tsu Mele. Ko nala wa? ⁹ Manyan ma ma tsu tuko ama ukidaga u ugana n mavura mā baci n tsupige, manyan ma ma tsu zuwa ama a woko ama a maci a kapala ka Kashilā ma yan tā n tsupige tsa tsa la nala vi. ¹⁰ Mayun ḏa an tsupige tsu kazuwamgbani ka cau tsu woko de ili i gbani, kpaci katyashi ka tsupige tsu savu ka la tā ka cau. ¹¹ Mele mā tā n tsupige tsa tsu kporoi. Shegai tsupige tsu kazuwamgbani ka savu tsu la tā ucira, kpaci tsa kporo wa.

¹² Tsa dansa tā bawu uwonvo, kpaci adama a nala a ḏa tsari n uzuwa u uma. ¹³ Tsā tyoku u Musa wa. Upetiwa'eshi ne u laḏa tā, shegai u pala tā u ḏa tsarā u zuwa aza a Isara'ila a Iyai kelime n uwene katyashi ki n ka kpori wa. ¹⁴ Ama yi a ryagbaja tā, kpam ili i roku i tsu kangu le tā uwene ukuna u mayun a'ayin a ḏa baci a yain kaneshi u Mele. Kawauwi ka koshi ka fudā ka takpa le ili i'ya i kangu le uwene vi. ¹⁵ Ko n gogo-na, a yan baci kaneshi u Mele ma Musa, ili i'ya pini i tsu kangu le atakasuvu. ¹⁶ Shegai a'ayin a ḏa baci dem uza kpatalai ubana a asu u Asheku, she u takpa yi ili i'ya i kangu yi vi. ¹⁷ Asheku a nala yi aya Kulu. Kpam asu ḏa baci dem Kulu ku Magono ma Zuba kari, ku tsu nakā tā utsarā u kaci. ¹⁸ Adama a nala ipetiya'eshi i tsunu i'ā kpam upali wa, tsarā tsu wenike tsupige tsu Magono mā Zuba. Kpam Kulu ku Magono ma Zuba ka yan baci manyan a asuvu a tsunu, tsa woko tā tyoku u ne aku tsu wenike tsupige tsu ne cika.

4

Kuzuwate ku ucanga a mgbodo n cin

¹ Kashilā n upana u iyali u ne, u nakā tsu tā manyan ma na mi tsarā tsu yain. Ili i'ya i zuwai bawu tsa wowo i'ya la vi. ² Tsu 'yuwan tā uyan ili i uwono ko kpam i'ya i'ari usokongi. Tsu tsu yinsā ko uza wa, kpam tsu tsu savada uwenishike u Kashilā wa. Ukuna u mayun u ḏa koshi tsu tsu dansa a kapala ka Kashilā, tsarā ama a wushuku an tsari ama a maci. ³ Kadyanshi ka Shinga ka tsa yansa kuḏari kā baci ukimbi, a asu u aza ḏa a'ari a ure u ukpa ḏa kari ukimbi. ⁴ Kanangasi,* wata, uza cingi uza ḏa wa Iya tsugono tsu likimba u na u rumbanasa tā atakasuvu a le, pini nala, a wushuku n akani a ḏa tsa yansa kuḏari a kaci ka tsupige tsu Kawauwi wa. A ka wene katyashi ka pige ka ka

* 4:4 Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

wakana ara le wa, kpam a reve an Kawauwi ka rotsoi Kashilā wa. ⁵ A'ayin a da tsa kyawunsa n tsu yanyi kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kashilā ki, kuɓari ku kaci ka tsunu ka tsa yansa wa, shegai ku Yesu Kawauwi an wari Asheku. Ātsu agbashi a de a da adama a ili i'ya Yesu yanka tsu. ⁶ Kashilā ka ka danai, "Asaka katyashi ka wakana a asuvu a karimbi!" U zuwa tsu ta tsu reve an katyashi ka na ki katyashi ka tsupige tsu Kashilā ka, ka tsu tsu wene a upetiwa'eshi u Yesu Kawauwi.

⁷ Kuzuwate ku ucanga ku na ki a asu u Kashilā da tsu tsarai ka, shegai tsari ta tyoku u mgbodo n cin a asu u da kuzuwate ku ucanga ki kari. Nala u wenike ta an ucira u pige vi a asu u Kashilā da u wuta, shegai ara tsunu wa. ⁸ A uka tsu a asuvu a awuya cika, shegai a fuda a minjara tsu wa. Ko tsu reve baci kpam ili i'ya tsa yan wa, tsu tsu bula uzuwusa uma an ili i shinga i roku ya gita wa. ⁹ A zuwa tsu ta tsu panai ikyamba cika, shegai Kashilā ka asaka tsu wa. A tsu gbashangu tsu ta a iyamba, shegai gba n nala a wacinsa tsu wa. ¹⁰ A'ayin a da baci tsa pana ikyamba nala, ikyamba i tsunu i tsu wenike ta tyoku da Yesu panai ikyamba a'ayin a da u kuwai vi. Pini nala, ama a ka wene ta uma u Yesu a asuvu a ikyamba i tsunu. ¹¹ Nala wari, kain dem tsu tsu reve ta gaawan a ka wuna tsu ta adama a da tsa gbashika Yesu. Pini nala, ama a ka wene ta uma u Yesu a asuvu a ikyamba i tsunu i'ya ya kuwa. ¹² Tsu wushuku ta tsu modono n ukpa, tsara eda i tsara uma.

¹³ A korongu ta a Tagarada u Kashilā, "Dansa da ma dansa an u wokoi n wushuki." Uwushuku u te u da tsari n u da, kpam dansa da tsa dansa an u wokoi tsu wushuki. ¹⁴ Kashilā ka 'yangasa ta Yesu Asheku a asuvu a ukpa. Tsu reve ta kpam an Kashilā ka tuwa ka 'yangasa tsu n Yesu. Kashilā ka bidya tsu ta kabolo n ada kpam tsu shamgba a kapala ka ne. ¹⁵ Gba ukuna u na vi adama a ukuna u shinga u de u da. Tyoku da ama ushani a'ari ulya kelime n uwusha ukuna u shinga u Kashilā, nala dem a'ari ulya kelime n ucikpa Kashilā, Kashilā kpam kari a udoku uwusha tsupige cika.

Upityanangu a asu u Asheku

¹⁶ Ili i'ya gai i zuwai bawu tsa bula uzuwa uma i'ya gai la vi. Ko an u wokoi ikyamba i tsunu ya kuwusa, kain dem kulu ku tsunu ku tsu tsara ta ucira u savu. ¹⁷ Upana u ikyamba u da tsa pana gogo-na wa gan wa, kpam wa barakpa wa. Shegai wa banga tsu ta tsu tsara tsupige tsa tsu lai upana u ikyamba vi cika, kpam tsupige tsi tsa yan n utyoku wa. ¹⁸ Tsu zuwa a'eshi a tsunu a ili i'ya tsa wene wa, shegai a ili i'ya bawu tsa wene. Ili i'ya tsa wene vi ya barakpa wa, shegai ili i'ya bawu tsa wene vi ya yan n utyoku wa.

5

¹ Tsu reve ta a wasa baci katani ka tsa rongo na vi; wata, tsu kuwa baci tsu asakai ikyamba i na yi, Kashilā ka fobusuko tsu ta kuwa ka tsa rongo a zuba. Asu u da eyi fobusoi n kaci ka ne kpam bawu wa kotso. ² Tsu wowo de n ikyamba i'ya tsari n i'ya gogo-na, adama a nala tsu matsa de a uka tsu ikyamba i savu a zuba tyoku u aminya a savu. ³ A'ayin a nala tsa rongo kpam katafa wa, kpaci tsa uka ta ikyamba i savu a zuba. ⁴ An tsa rongo n ikyamba i na yi tsu ta ushadangi n kadambula kpam tsa pana ta ikyamba. Shegai uwowi u tsunu u zuwa tsu tsu cigi ukpa aku tsu asaka ikyamba i na yi wa. Tsa ciga ta tsu asaka ikyamba i cau yi, kpaci tsa wusha ta ikyamba i'ya bawu ya kuwa. ⁵ Kashilā ka n kaci ka ne u fobuso tsu adama a nala yi, kpam u naka tsu Kulu Keri tsara ku woko tsu uzuwamgbana u da wa wenike an uma u savu u na vi mayun da.

⁶ Adama a nala kain dem tsu rongo n atakasuvu a ucira. Tsu reve ta a'ayin a da baci tsari n uma a ikymba i na yi, tsa a kuwa ku te n Asheku wa. ⁷ Tsa tono ta ili i'ya tsu wushuki n i'ya, shegai tsu tono ili i'ya tsu wenei wa. ⁸ Adama a nala a da n danai tsa ta n atakasuvu a ucira. Tsu la ta uciga tsu asaka ikymba i na yi tsara tsu bana a kuwa a asu u Asheku tsu rongo de. ⁹ Tsa baci n uma pini na a ikymba i na yi, ko kpm tsa baci bawu uma, uciga u tsunu tsu yanka yi ili i'ya wa pana kayanyan u la ta ili i'ya i buwai gba. ¹⁰ Ili i'ya i zuwai i'ya, kain ka roku gba tsunu tsa shamgba ta a kapala ka Kawauwi kpm u yanka tsu afada. Ya dem a asuvu a tsunu wa wusha ta katsupi ka ili i'ya u yain a'ayin a da wari n uma a ikymba i na yi, ko i'a baci mai ko icingi.

Utuko u ama a asu u Kshila

¹¹ Adama a da tsu revei an tsa pana uwonvo u Asheku da i zuwai tsu matsaji tsara ama a kpatala a gono a asu u ne. Kshila ka reve ta tyoku da tsari mayun, tsa ciga da ta i reve tyoku da tsari. ¹² Tsa ciga tsu doku tsu wenike da aradi a kaci ka ili i'ya tsari wa, shegai tonuko da tsa tonuko da ili i'ya tsari tsara i yain mazanga adama a tsunu. Pini nala, da ya tsara ili i'ya ya dana a kaci ka aza da a tsu wenike aradi a kaci ka ili i'ya ama roku a tsu dansa a kaci ka le, shegai a'a ama a maci a kapala ka Kshila wa. ¹³ U woko baci yavu ijan i'ya tsa suma, tsara u tuko Kshila tsupige da. U woko baci kpm yavu tsa n ugboji u tsunu, nala kpm tsara tsu banga da da.

¹⁴ I'ya baci dem tsa yan, yan da tsa yan i'ya kpaci uciga u Kawauwi u da wa tono n atsu. Tsu wushuku ta an uza roku; wata, Kawauwi ka kuwai adama a ko ya wa, adama a nala tsu wushuku ta an gba tsunu tsu kuwai. ¹⁵ U kuwa ta tsara u wauwa ko ya wa, tsara aza da a wushai uma u savu adama a ne, a rongo kpm uma u da ele a ka pana kayanyan koshi wa. Shegai a rongo uma u da Kawauwi ka pana kayanyan, uza da kuwai kpm a 'yangasa yi tsara u wauwa le.

¹⁶ Adama a nala a da tsu asakai ubidisa atoku tyoku da likimba u yawunsai a kaci ka le. Caupa, tsu tsu yawunsa ta a kaci ka Kawauwi tyoku da likimba u tsu yan, shegai gogo-na nala wari wa. ¹⁷ Uza da baci bolomgbonoi kaci n Kawauwi, Kshila ka gonuko yi ta vuma u savu. Ukuna u cau a kaci ka ne u kotso de, kpm i puwan de. Ko ndya wa i ne Kshila ka gonuko i'ya de i savu. ¹⁸ Kshila ka ka yain ili i na yi gba, u tuko tsu evu n eyi adama a ili i'ya Kawauwi ka yain. U naka tsu manyan ma utuko ama evu n eyi. ¹⁹ Akani a tsunu yi a da, Kshila ka tukuso ta ama evu n eyi a akere a Kawauwi. Kshila ka tsu cibusa unyushi u cingi u le wa. U naka tsu ta kpm akani a ndishi n shinga a na yi. ²⁰ Kshila ka zuwa tsu ta tsu woko aza a manyan a una u Kawauwi, kpm u woko ta yavu folo da wa folo da i pana kadyanshi ka tsa tono. Adama a Kawauwi a da tsa dansa, kpm tsa folo da ta i asaka Kshila ka tuko da evu n eyi. ²¹ Kawauwi ka yan unyushi u cingi wa ko kenu! Shegai Kshila ka gonuko yi uza u unyushi u cingi adama a tsunu, tsara Kawauwi ka gonuko tsu ama a maci a asu u Kshila.

6

¹ Tsu yan ta manyan ka6olo n Kshila, kpm tsa folo da ta kotsu i wushi ukuna u shinga u ne gbani wa. ² U dana ta a Tagarada u Kshila, "A'ayin a rawa baci a da ma wenike da asuvayali, ma pana ta kvasu ka de. Kain ka iwauwi n banga da ta." ◊

Mayun da, Kashila ka ta ufo6usi u 6anga da gogo-na. Ara kain ka iwauwi ka.

Upana u ikyamba u Bulus

³ Tsa ciga aza roku a 'yuwan manyan mi wa, adama a nala tsa ciga i'ya tsa yan i zuwa aza roku a rukpa wa. ⁴ I'ya baci dem tsa yan, tsu tsu ciga ta tsu wenike atsu agbashi a mayun a Kashila a da. Tsu kawunku ta gba upana u ikyamba n ahankuri. ⁵ A lapa tsu ta. A zuwusa tsu ta a kuwa ku a'ali. Kakuma ka ama ka pana tsu ta upan hal a 'yangasasa atakasuvu a ama. Tsu yan ta manyan hal tsu dukpai. Roku tsu tsu lavuta wa. Roku kpam tsa tsara ilikulya wa. ⁶ Tsu wenike ta kaci ka tsunu atsu agbashi a Kashila a da, kpaci tsu nangasa kaci ka tsunu n tsicingi wa, tsa ta n ureve u da Kashila ka tsu naka. Tsu tsu yan tsali wa. Tsu tsu yansa ka ta ama ukuna u shinga. Tsa ta n ucira u Kulu Keri, kpam tsa ciga ta ama mayun mayun. ⁷ Kadyanshi ka mayun ka tsa yansa kubari, kpam Kashila ka ka naka tsu ucira vi. Tsa ta n ukuna u maci u da u woko tsu yavu burundu n maraga ma tsa ciga adama a kuvon. ⁸ Kashila ka tsa gbashika ama a ka nakasa tsu baci karinga, ko a goruso tsu baci. Kashila ka tsa gbashika ama a ka cikpala tsu baci, ko a ka nakasa tsu baci a'ala a cingi. Ama a bidya tsu ta aza a ka6an, shegai kain dem ukuna u mayun u da tsa dansa. ⁹ Ya dem reve tsu ta, shegai a gonoi a ka yanka tsu yavu a reve tsu wa. Tsa rongo yavu ukpa wa evu, shegai atsa na, hal n gogo-na tsa ta n uma. Tsu pana ta ikyamba cika, shegai a wuna tsu wa. ¹⁰ Kain dem tsu tsu rongo ta n mazanga, ko a asuvu a a'ayin a upana u ikyamba. Aza a unambi a da tsari, shegai tsu zuwai ama ushani a yain utsari a asuvu a upityanangu. Tsa n ili wa, shegai mayun da wari an tsari n ko ndya wa.

¹¹ Eda aza a Korintiya, tsu dansa ta n ada karara. Atakasuvu a tsunu a shadangu ta n uciga u de. ¹² Tsu asaka da uciga wa, shegai eda i asaka tsu ta uciga. ¹³ Ma dansa ta n ada tyoku da ma dansa na mmuku n va. Wenike tsu uciga tyoku da atsu tsu wenike da.

Kuwa ku Kashila ka uma

¹⁴ Kotsu i yain manyan ka6olo a asu u te n aza da bawu a wushuki n Kawauwi wa. Ukuna u shinga n u cingi wa rongo ka6olo wa. Katyashi n karimbi a ka rongo ka6olo a asu u te wa. ¹⁵ Nida Kawauwi n Kanangasi* a ka walambana? Nida uza da wushuki n Kawauwi wa walambana n uza da bawu u wushuki? ¹⁶ Kuwa ku Kashila ka walambana n ameli wa, ko kenu. Kpam atsa kuwa ku Kashila Uza u Uma. Kashila ka dana ta, "Ma dusuku ta n ele aku n zuwa kuwa ku va a asu u da a'ari. Ma woko ta Kashila ka le, ele kpam a ka woko ta ama a va." ◇

¹⁷ Adama a nala, Magono ma Zuba ma dana ta, "Wutai a asuvu a le i peci kaci de n ele. Kotsu i sawa ili i'ya Mele ma danai i'a n ashinda wa, tsara n wushi da." ◇

¹⁸ Magono ma Zuba, Uza u Ucira Gba u dana ta, "Ma woko ta Tata u de, eda kpam ya woko ta mmuku n va." ◇

7

¹ Aje a va, Kashila ka ka yansa tsu kazuwamgbani ka na ki. Adama a nala tsu sumai ili i'ya ya zuwa tsu nangasa ikyamba n a'ulu a tsunu n icadi.

* **6:15** Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi. ◇ **6:16** Adkp. 26:12; Izk. 37:27.
◇ **6:17** Isha. 52:11; Izk. 20:34. ◇ **6:18** 2 Sam. 7:14.

Tsu naƙai Kashilā tsupige, aku tsu maƙsai tsu yain gba i'ya tsa yan tsu woko tyoku u ne dere.

Ipeli i'ya Bulus wari n i'ya

² Kukpunka tsu atakasuvu a de! Tsu nusuka ko uza wa. Tsu nangasa kpm upityanangu u uza wa. Tsu ryafa ko uza wa. ³ Dana da n danai nala an ma ciga n zuwuka da unyushi wa. Mari n tonuko da ta caupa an tsu tsu rongo da ucibusu, ko ndya baci tani ya gita. ⁴ N wushuku ta n ada gba gba. Kain dem n tsu rongo ta n mazanga adama a de. I gbatangu mu katakasuvu. Ko an u wokoi mari ushadangi n kadambula, i zuwa mu ta ma pana kayanyan.

⁵ An tsu rawai a uyamba u Masidaniya, tsu tsara uwunvuga wa. Tsu cina ta kadambula ukyawin n atsu. Tsu shilakanasai n atokulalu, kpm tsa modono n uwonvo a atakasuvu a tsunu. ⁶ Shegai Kashila ka ka tsu naka a aza da a'ari n kadambula ndishi ma atakasuvu, u naka tsu ta ndishi ma atakasuvu a'ayin a da Taitu tuwai ara tsunu. ⁷ Mayun tsu pana ta kayanyan an tsu gawunsai n Taitu, shegai gba ili i'ya i zuwai tsu panai kayanyan cika i'ya an i gbatangu yi katakasuvu. U tonuko tsu ta an ya ciga mu uwene kpm hal ukuna u bala da n ukuna u da i yain. U tonuko mu ta tyoku da i matsai i da ya ciga i banga mu. An n panai nala, n pana ta kayanyan cika.

⁸ Ko ukanikorongi u va u nangasa da baci katsuma, ukuna u bala mu an n korongi u da wa. A kagita ukuna wa bala mu ta an u nangasa da katsuma, shegai unambukatsuma u de u barakpa wa. ⁹ Gogo-na kpm ma ta n mazanga. Mazanga ma ma yan an n nangasa da katsuma wa, shegai unambukatsuma u de u zuwa da ta i savadai ahali a de. Adama a nala tsu shitangu da wa, ko kenu. ¹⁰ Kpaci Kashila ka fuda ta ka yan manyan n unambukatsuma u tsunu u banga tsu tsu kpatala tsu asaka unyushi u cingi tsu tsara iwauwi. Ukuna wa bala tsu n unambukatsuma u nala vi wa. Shegai unambukatsuma vi a kaci ka ukuna u likimba u da baci, wa tuko ta ukpa.

¹¹ Zuwai a'eshi a asu u unambukatsuma u nala vi u da Kashila ka ciga da i pana u yain a asuvu a de. U zuwa da ta i gonuko ugboji. U zuwa da ta ya ciga i wenike an bawu i'ari n unyushi. U zuwa da ta upan n uwonvo. U zuwa da ta ya ciga i wene mu. U zuwa da ta i matsa i banga aza roku. U zuwa da ta uciga u uyan uza da nusai mavura dere. Ukuna u nala u zuwa da ta i wenike kaci ka de kabirya da wa. ¹² Korongu da n korongi ukanikorongi u na vi tsara i wene, a kapala ka Kashila, tyoku da i'ari ufobusi i panaka tsu. Korongu da n korongi adama a uza da nusai wa, ko adama a uza da a nusukai wa. ¹³ Ili i'ya gai i zuwai tsu gbmali asuvu i'ya gai la vi.

Ko an u wokoi tsari n ugbami u asuvu, tsu la ta upana kayanyan an Taitu wari dem n upana kayanyan, kpaci i wenike ta an bawu wari n ili i'ya ya bala yi. ¹⁴ Tsu tonuko yi ta tyoku da tsu panai kayanyan adama a de, kpm i wenikei an n yain dere. Gba i'ya tsu tonuko da yi mayun da, kpm i wenikei Taitu ili i'ya tsu danai a kaci ka de ki mayun da. ¹⁵ Pini nala, uciga u ne ubana ara de u lya ta kelime n ugbonguro, a'ayin a da baci u cibai tyoku da gba de i panakai udani u ne, n tyoku da i wusha yi n uwonvo n uje u ikyamba. ¹⁶ Ma ta n mazanga an ma fuda ma wushuku n ada gba gba.

8

Atoni a naka kune yaa

¹ Aje a va, tsa ciga ta i reve tyoku da Kashila ka wenikei ukuna u shinga u ne a a'uwa a Atoni a uyamba u Masidaniya. ² A pana ta ikyamba kpm n unambi cika, shegai mazanga ma le ma kotso wa, kpm a naka ta ili i'ya i lai

i'ya a ka ciga le a naḳa. ³ Asaḳa gai n tonuko ḁa, a naḳa ṭa tyoku ḁa a ka fuḁa hal gbam u lai ushani. Ko uza u tonuko le a yain nala wa. ⁴ Shegai a rongo tsu ufolo tsu asaḳa le dem a ḁanga ama a Kashila aza ḁa a'ari a Urishelima. ⁵ Tsu yawunsa gbam a ka fuḁa a ka naḳa nala wa! A gita ṭa a naḳai kaci ka le a asu u Asheku, aku ara tsunu. Ili i'ya Kashila ka ciga i'ya la vi. ⁶ Taitu ḁa gita ḁa uwenishike unaka, adama a nala tsu folo yi u doku u gono ara ḁe u ḁanga ḁa tsara i koroso ili i'ya i gitai vi. ⁷ I yan ṭa ko ndya wa mai hal gbam i pasakai cika: I'a ṭa n upityanangu kpam i'a ṭa uyan u kadyanshi ka shinga. I'a ṭa dem n ureve, kain dem ya ciga i ḁanga, kpam ya ciga tsu cika. Adama a nala, tsa ciga ḁa ṭa i yain ukuna u shinga vi mai a asu u unaka yaa.

⁸ Shegai dana ḁa n danai she i naḳa ko bawu ya ciga wa, ko an u wokoi a'uwa a Atoni a roku a ka ciga ṭa a yain nala. Ure u roku u ḁa dem u ḁa ya wenike uciga u maci. ⁹ I reve ṭa ukuna u shinga u Yesu Kawauwi Asheku, i reve ṭa an Kawauwi kari n utsari, shegai adama a ḁe u woko ṭa uza u unambi, tsara adama a unambi u ne eḁa i tsara utsari.

¹⁰ Adooki a va a ḁa na: Naḁalu eḁa aza a kagita aza ḁa i cigai i naḳa, kpam eḁa aza a kagita a ḁa i naḳai vi. ¹¹ Gogo-na, ma ciga ṭa i koroso manyan ma i gitai uyan vi. Wenikei an ya fuḁa ya koroso manyan mi n maloko tyoku ḁa i gitai ma. Naḳai a asuvu a ili i'ya i'ari n i'ya. ¹² Ya ciga baci i naḳa, wa yan n kalen ko ndya i naḳai wa, kpaci Kashila ka la ṭa uciga i naḳa a asuvu a ili i'ya i'ari n i'ya, shegai i naḳa ili i'ya bawu i'ari n i'ya wa.

¹³ Ma ciga i naḳa ili ushani hal i woko bawu ili, aku i rongo a upana ikyamba an bawu i'ari n ili wa. Ma ciga ṭa uza ḁa baci dem wari pini u zuwa kukere dere. ¹⁴ Gogo-na naha, i'a ṭa n ili ushani. Ili i'ya i'ari n i'ya ya fuḁa ṭa ya ḁanga aza ḁa bawu a'ari n ili. Aku ubana a kapala a tuwa baci a tsara, aku a ḁanga ḁa dem a'ayin a ḁa baci bawu i'ari n i'ya, pini nala, she i woko unḁ u te. ¹⁵ Tagarada u Kashila u dana ṭa, "Uza ḁa baci ḁolongi ili ushani, i tsu pasa ili i'ya wa ciga wa, shegai uza ḁa baci ḁolongi kenu, wa namba ili wa." ◊

Taitu n aje a ne

¹⁶ N cikpa ṭa Kashila an u zuwai Taitu wa ciga ḁa tyoku ḁa ma ciga ḁa. ¹⁷ Taitu wushuku ṭa u yain ili i'ya tsu tonuko yi u yain. Wa ṭa n maluwa cika ma wa ciga u tuwa ara ḁe, tun bawu tsu tonuko yi gbam nala. ¹⁸ Aya la tsa suku kaḁolo n utoku uza ḁa wari Katoni, uza ḁa kpam gbḁ Atoni a ka cikpala adama a manyan ma ne a asu u uyan kuḁari ku Kadyanshi ka Shinga. ¹⁹ Atoni yi a dangasa yi ṭa dem u bana kaḁolo n aṭsu tsa naḳa baci kune ku na ki. Yan ḁa tsa yan manyan ma na mi tsara tsu naḳa Asheku tsupige, kpam tsu wenike an tsa ciga tsu ḁanga cika.

²⁰ Kpaci tsa ciga ko uza u kana tsu n unyushi u tyoku ḁa tsu naḳai kune ku pige ku na ki wa. ²¹ Shegai tsa ciga ṭa tsu yain ili i'ya Asheku a ka pana kayanyan n ili i'ya i'ari dere a a'eshi a ama.

²² Tsa suku ṭa dem vuma roku kaḁolo n ama a re a nala yi. Kain dem vuma na wa ṭa ufoḁusi adama a uḁanga. U wenike tsu ṭa nala a ure kau-kau, kpam gogo-na dem wa la ṭa uciga uḁanga. Kpaci u wushuku ṭa n aḁa cika. ²³ Uza roku u wecike baci Taitu, i dana utoku u va u ḁa uza ḁa wa yan manyan na mpa tsara u ḁanga ḁa. A'uwa a Atoni a suku ṭa ama a na yi ara ḁe, kpam a tuko ṭa tsupige a asu u Kawauwi. ²⁴ Wenike le uciga, tsara gbḁ a'uwa a Atoni a reve an tsu yain dere a asu u mazaḅa n i'ya tsu yain adama a ḁe.

9

Kune adama a aza a unambi

¹ N wene ili i'ya ya zuwa mu n koronku da adama a kune ka i fobusoi ya naka ama a Kashila yi wa. ² N reve ta banga da ya ciga i banga. Ma ta n mazanga adama a nala yi, kpmam ma ta a utonusuko ama a asuvu a Masidaniya n da eda Atoni a da i'ari a Akataya, i fobuso ta tun nabalusa tsara i naka. Adama a umatsa u da i matsai ya ciga i naka vi, u zuwa ta aza roku aza a Masidaniya a ka ciga dem a naka. ³ Shegai mpa pini ma sukunku da atoku a nala yi tsara kadyanshi ka tsunu a kaci ka de ka woko ka gbani wa. Ma ciga ta i fobuso, kpaci n tonuko le ta i fobuso de. ⁴ Ma pana ta uwono, eda kpmam dem ya pana ta uwono, mpa n Atoni a roku a Masidaniya tsu tuwa baci tsu cina da bawu afofi, cina n tonuko le tani de i fobuso de! ⁵ Da n wenei yavu wa gan ta n suku atoku a nala yi a kapala ka va a wene kune ka i yain kazuwamgbani ki i fobuso ta ka. Nala wa wenike ta an n ucigi u de u da i naka, shegai mpa n matsa da wa.

⁶ Ma ciga ta i reve, uza u ce baci ili kenu, ili kenu i'ya wa kapa. Uza da baci kpmam u cei ili ushani, wa kapa ta ili ushani. ⁷ Adama a nala ya dem u yawunsa tyoku u kakuma ka ili i'ya wa naka. Kotsu vu naka ili wa, ikyamba i vunu i 'yanga baci vu naka wa. Kotsu vu naka ili wa, va wene baci yavu matsa da a ka matsa vu vu naka. Kpaci Kashila ka la ta uciga uza da u naka n ipeli. ⁸ Kashila kpmam ka zuwuka da ta unu u shinga u da u lai ili i'ya i nambai. Pini nala, da kain dem ya yan n ili ushani, kpmam i yain n i'ya kabarikete hal i nakasa adama a manyan ma shinga gba. ⁹ Tagarada u Kashila u dana ta: "Gban da vuma u maci u tsu naka aza a unambi kune, kpmam ukuna u maci u ne wa ta pini bawu utyoku." ◇

¹⁰ Kpaci Kashila ka ka tsu naka kacimbi icun, u naka kpmam ilikulya. Wa doku ta ili i'ya i'ari n i'ya kakuma, tsara i tsara i'ya ya naka ushani a asu u uyan ukuna u shinga. ¹¹ Wa kukpa ta ure kau-kau u da wa zuwa da i yain utsari tsara i yansa kune yaa. Pini nala, da ama ushani a ka cikpa Kashila a'ayin da baci tsu naka le kune ku de.

¹² Pini nala, ili i shinga i re ya gita ta, ili i'ya ama a Kashila a nambai a ka tsara ta i'ya, ama a ka cikpa ta kpmam Kashila n mazanga. ¹³ Ya rongo ta a unaka Kashila tsupige kpaci i naka ta yaa. I wushuku ta n akani a kaci ka Kawauwi, kpmam i panaka ta a da an i naka Atoni a Urishelima yaa hal n Atoni a da a buwai. ¹⁴ Gogo-na alyana pini a ka yanka da kavasu, kpmam a ka ciga da uwene, adama a ukuna u shinga u pige u da Kashila ka yanka da. ¹⁵ Asaka tsu cikpai Kashila adama a kune ka u naka tsu gbani.

10

Bulus yain kadyanshi ka manyan ma ne

¹ Mpa Bulus uza da wa folo da vi, kpmam n matanu n tsishinga tsu Kawauwi tsa ma folo da. Aza roku a dana ta, a'ayin a da baci mari kabolo n ada n tsu gajarakpa ikyamba wa, aku n rongo n asuvu a shen a'ayin a da baci bawu mari evu n ada. ² A'ayin a da n doku n tuwa da ukondo, u kana ta n yanka aza da a ka wundya tsa tonu ta ukuna u likimba asuvu a shen. Ma ciga i zuwa mu n yanka da nala wa. ³ A likimba da tsari, shegai kushulu ku tsunu unu u te da kari n tyoku da aza likimba a ka yansa wa. ⁴ Tsu tsu shilakana n iwunukatsu icun i'ya aza a likimba a tsu shilakana wa. Iwunukatsu i tsunu i'a ta n ucira u da u wuta a asu u Kashila u da wa wacinsa ucira u asu kau-kau u utukulalu. ⁵ Tsu tsu wacinsa ta kananamgbani n gba icun i aradi a da a ka bishinka uza

ureve Kashilā. Tsu tsu kaṅa tā uyawunsa u gbani u ama, aku tsu zuwa le a panāka Kawauwi. ⁶ A'ayin a da baci i wenikei ya panāka de Kawauwi gba gba, pini nala, aku tsu rongo ufoɓusi adama a da tsa yanka aza da bawu a ka panāka Kawauwi mavura.

⁷ Gogo-na ili i'ya ya wene n a'eshi koshi i'ya ya wundya. Shegai u gan tā i cīa an tsari aza a Kawauwi tyoku da dem aza a arađi a nala a tsu dana ele aza a Kawauwi a da a'ari. ⁸ Mayun da wari an tsu tsu dansa n agoni a kaci ka ucira u da Asheku a naḳa tsu tsara tsu banga da, shegai adama a da tsa varangu da wa. N tsu pana uwono adama a ukuna u nala wa. ⁹ A'ayin a da n koronku da vi, ma ciga i yawunsa yavu uwonvo u da ma ciga n zuwa da i pana wa. ¹⁰ Aza roku a da, “Ikanikorongi i Bulus i'a ta n ucira kpam n kalen cika, shegai wa baci kaɓolo n atsu, u tsu yan n ucira wa. Kpam kadyanshi ka ne ka tsu yan n kalen wa.” ¹¹ Ma ciga ta a reve ukuna u roku: Gogo-na naha tsā kaɓolo n a da wa, da i zuwai tsu korongi ukuna u na vi a ikanikorongi. Shegai a'ayin a da baci tsari kaɓolo n a da, tsa wenike ta ucira vi tyoku da tsu wenikei u da a ikanikorongi yi.

¹² Tsa kawan tsu bidya kaci ka tsunu una u te n aza da a tsu yawunsa kaci ka le a'a ta n kalen wa. A tsu boluko ta kaci ka le ure u uratsanaka aku a ratsanaka kaci ka le n u da. A tsu gawuntangu ta kaci ka le n ko ndya wa tyoku da ele a'ari. Nala wa wenike ta an bawu a reve ili. ¹³ Shegai atsu tsa yan arađi a kaci ka ili i'ya i'ari a kateshe n manyan ma Kashilā ka naḳa tsu tsu yain wa. Arađi a da koshi tsa yan a da a manyan ma Kashilā ka suku tsu tsu yain, kpam e da dem i'a ta a asuvu a manyan ma nala mi. ¹⁴ Arađi yi a wura tyoku da u gain tsu yain a da wa, atsa gbam aza a kagitā aza da a tuko da Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi. ¹⁵ Tsu tsu yan arađi adama a ili i'ya aza roku a yain i woko yavu atsa tsu yain i'ya wa. Shegai tsu zuwa ta uma upityanangu u de wa gbama ta hal u zuwa manyan ma tsunu ara de ma lyai kelime cika. ¹⁶ Tsa ciga ta tsu ba tsu yain Kadyanshi ka Shinga ki a asu u mbari mbari. Tsa ciga tsu yain arađi n manyan ma aza roku a yain a asu u le wa. ¹⁷ Tagarada u Kashilā dana ta, “Va ciga baci vu yain arađi, she vu yain a da a ili i'ya Asheku a yain.” ¹⁸ A kaci ka uza da wa cikpalasa kaci ka ne kpam, u tsu tsara icikpali wa. Shegai Magono ma Zuba ma wushunku baci uza, vuma nala vi aya wa tsara icikpali i mayun.

11

Bulus n asuki a kaban

¹ Ma ciga ta i yanka mu ahankuri a'ayin a da baci n yain maku ma utengeshi. Mayun n folo da ta i yanka mu ahankuri. ² Ma kirana ta n a da cika tyoku da Kashilā ka kirana n a da. I'a ta tyoku u maku ma uka ma bawu ma reve vali, uza da a yankai kazuwamgbani ka iyolo i vali u te koshi; wata, Kawauwi ka la vi n kaci ka ne. ³ Shegai gogo-na ma pana ta uwonvo u da a ka puwunsa atakasuvu a de tsara i asaka utono Kawauwi mayun mayun n uwulukpi, tyoku da kali ka yinsa Hawa† n ugboji u cingi u ne. ⁴ Tsu tonuko da ta ukuna u Yesu, kpam i wushai Kulu Keri, i wushuki kpam n akani a tsunu. Shegai i asaka aza roku a tonuko da ukuna u roku kau n u Yesu. Gogo-na ufoɓusi u da i'ari i wushi kulu ku roku de kau, i wushi kpam akani a roku. ⁵ N wene aza da a ka isa kaci ka le “asuki a pige” a la mu wa. ⁶ Gaawan n tsu dansa karkar tyoku u le wa, shegai n reve ta ili i'ya ma dansa. Tsu yan ta gba i'ya tsa yan tsu wenike da ili i na yi mai. ⁷ N zuwa da i tsupa mu adama a Kadyanshi ka Shinga ka n yanka da kuɓari wa. N gonuko ta kaci ka va kenu, aku n naḳa

dā tsupige. An n yain nala vi, n nusa? ⁸ An a'uwa a Atoni a roku a ka naḳaṣa mu ikebe, u woko t̄a yavu bokuso dā ma bokuso ikebe yi tsarā n gbashika dā. ⁹ N namba baci ili a'ayin a dā mari n aḳa, n tsu tonuko dā i ɓanga mu wa. Atoku a dā a wutai a Masidaniya a tuwai pini na, a naḳa mu t̄a gba ili i'ya ma ciga. N taḳa dā ufolo i ɓanga mu wa, kpam ma folo dā wa. ¹⁰ Ko uza wa la a asuvu a uyamba u Akataya uza dā wa bishinka mu uyansa kadyanshi a kaci ka ili i nala wa. N dana t̄a kpam nala adama a ukuna u mayun u Kawauwi u dā wari a asuvu a va. ¹¹ N dana baci ma ciga n zuwuka dā araji wa, u woko yavu ma ciga dā wa? Nala wa. Ko Kashila ka reve t̄a ma ciga dā.

¹² Kpam ma lya t̄a kelime n uyan ili i'ya ma yan gogo-na vi, kpaci ma ciga t̄a n bishinka ama a nala utsarā u ili i'ya a ka yanka aradi. A ciga t̄a a dana manyan ma a ka yanka aradi yi ma t̄a unā u te n ma tsunu. ¹³ Ama a na yi asuki a kaḳan a dā. Manyan ma le ma a tsu yanka kaḳan, aku a gonukoi kaci ka le tsarā a rotso asuki a mayun a Kawauwi. ¹⁴ Shegai mpa n yan majiyan ma ili i nala wa! Ko Kanangasi* ka gonuko t̄a kaci ka ne tsarā u rotso katumate ka zuba† ka katyashi. ¹⁵ Adama a nala, tsu yan majiyan an agbashi a Kanangasi a gonukoi kaci ka le a rotso agbashi a dā a ka yan manyan ma ukuna u shinga wa. Shegai a makorishi a ka tsarā t̄a mavura dere n ili i'ya a yain.

Upana u ikyamba u Bulus

¹⁶ Asaka n doku n tonuko dā: Ko uza kotsu u wundi yavu mpa katengeshi ka wa. Shegai nala baci ya wundya, she i panaka mu tyoku dā ya panaka katengeshi, mpa dem aku n yain aradi kenu. ¹⁷ A'ayin a dā baci ma cikpala kaci ka va nala, tyoku u Asheku u dā n tsu dansa wa, shegai tyoku u katengeshi. ¹⁸ Ama ushani a ka yan t̄a aradi a kaci ka ili i'ya a yain a likimba. Adama a nala mpa dem ma yan t̄a aradi. ¹⁹ Edā aza dā ya wundya yavu i'a n ugboji, i tsu pana t̄a kayanyan ka upana kadyanshi ka atengeshi. ²⁰ I tsu yan t̄a gbam ahankuri n aza dā a tsu gonuko dā agbashi a le, ko a ryafusa dā, n aza dā a tsu yinsaḳa dā. I tsu yan t̄a dem ahankuri n aza dā a tsu wundya yavu a la dā, ko aza dā a tsu ɓasasa dā. ²¹ N tsu pana t̄a uwono n dana tsā n ucira u dā tsa yan nala wa.

A ka yan baci aradi, mpa dem ma yan t̄a, shegai utengeshi u dā uyan nala vi. ²² A dana baci ele kagali ka Ibirahi ka, mpa dem uza u kagali ka Ibirahi ka. Ele aza a Isara'ila a dā baci, mpa dem nala. Ele mmuku n tsikaya m Ibirahi n dā baci, mpa dem nala. ²³ Ele agbashi a Kawauwi a dā baci, wa woko mu t̄a utengeshi n dansa baci nala. Shegai tyoku dā ma gbashika yi u la t̄a tyoku dā ele a ka gbashika yi. N yan t̄a manyan cika ma ma lai ma le. A zuwusa mu t̄a a kuwa ku a'ali hal u lai tyoku dā a zuwusa le. Malapa ma a lapusa mu ma la t̄a ma a lapusai ele. N yansa t̄a evu n ukpa a'ayin ushani. ²⁴ Aza a Yahuda a bawan mu t̄a n kajaḳu hal kamankupa n kuci.† Kutawun ka gbam a bawan mu nala. ²⁵ Aza a Roma a lapusa mu t̄a n alangu, kutatsu ka gbam a yanka mu nala. A taḳa mu t̄a uvarasa n atali tsarā a wuna. N so t̄a nwalu a kpatsu, kpatsu ku t̄asa t̄a nā mpa hal kutatsu. N taḳa t̄a urukpa a mini n kuvuli hal ubana kuvuli ku roku. ²⁶ Nwalu n kakuma mi, n tsu zuwa mu t̄a n yain evu n ukpa adama a uwaya u mini n adama a aza a magalaka. N yan t̄a evu n ukpa adama a ama a va, aza a Yahuda, kpam hal n Awulawa. N tsu yan t̄a evu n ukpa a ilyuci ilyuci, n a kakamba, hal n mala dem. N yan t̄a dem evu

* **11:14** Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi. † **11:24** A a'ayin a nala yi, a bawan baci vuma hal amangare, wa kuwa t̄a kpaci asoje yi a reve t̄a tyoku dā a ka bawan vuma hal u kuwa ko kpam ukpaḳa ukuwa. A bawan yi t̄a kamankupa n kuci a aṣaka yi a unā u ukpa shegai wa kuwa wa.

n ukpa adama a aza da a danai ele Atoni a da, shegai Atoni a da wa. ²⁷ N yan ta manyan cika hal n togbolukoi, a'ayin ushani n tsu lavuta gbam wa. N tsu ronguso ta n kambulu n kakuli, kpm a'ayin ushani n tsu tsara ilikulya wa. N soso ta kutanu kpaci ma n aminya a u'uka cika wa. ²⁸ Hal n ara gai, kain dem u tsu woko ta yavu va da n canga ta ucanga u araji kpaci n tsu balata asuvu adama a a'uwa a Atoni. ²⁹ A'ayin a da baci bawu aza roku a'ari n ucira, n tsu woko ta dem bawu ucira. Asuvu a tsu sudugba mu ta a'ayin a da baci n wenei a yinsa uza roku tsara u yain unyushi.

³⁰ U kana baci n cikpala kaci ka va, ma yan ta nala adama a ili i'ya i zuwa mu n woko bawu ucira. ³¹ Kashila ka reve ta kaban ka ma yan wa. Aya Kashila n Tata u Yesu Kawauwi Asheku, uza da a ka cikpala hal ubana bawu utyoku. ³² An mari a Damasuka, uza da wari gomuna a'ayin a da Arita wa lya tsugono, wari u ciga ta u kana mu, adama a nala, u zuwa ta aza a uwundya ukyawan a ilyuci yi. ³³ Shegai aje a va a zuralakpa mu a asuvu a mabana a linuku i kasaga ka ilyuci ki. Tyoku da n lai a akere a gomuna yi da la vi.

12

Asheku a wenikei Bulus kuwene

¹ U kana ta n yain aradi, ko an u wokoi ko kalen ma lya pini wa, shegai asaka n yain a da adama a kuwene n ili i'ya Asheku a wenike mu. ² Ayen kupa n a nishi a da a wurai, Kashila ka wusha ta Katoni ka Kawauwi ka roku a asu u uwunvugusa a zuba u Kashila a'ayin a roku. N reve wa, ko ikyamba i ne i'ya i walai, ko kpm kulu ku ne, shegai Kashila ka reve ta. ³⁻⁴ N doku n dana, n reve ta a bidya ta vuma u na ubana a asu u uwunvugusa a zuba. Shegai ko ikyamba i ne i'ya i banai a zuba vi ko kulu ku ne ka koshi ku banai n reve wa, Kashila ka ka revei. U pana ta kadyanshi ka roku ka bawu wa fuda wa todugbo, n ili i'ya bawu Kashila ka asaka uza dana. ⁵ Adama a nala ma yan ta aradi adama a vuma na vi, shegai ma yan a da adama a kaci ka va wa, she ili i'ya ya zuwa mu n reve an bawu mari n ucira. ⁶ Mari ma ciga baci n yanka kaci ka va aradi, wa woko mu utengeshi wa, kpaci mari ma dansa ta ukuna u mayun. Ma yan a da adama a kaci ka va wa. Ma ciga ama a naka mu tsupige tsa tsu lai tsu ili i'ya a wenei ma yan ko n danai wa.

⁷ U gan n woko n aradi a kaci ka ili i pige i pige i'ya Kashila ka wenike mu wa. Da gai i zuwai u naka mu mbala n pana ikyamba yi, tyoku da kawana ka tsu sapa ikyamba. U woko yavu katsumate ka Kanangasi* ka ka zuwa mu n pana ikyamba, u gishinka mu kpm uyan aradi. ⁸ N folo ta Asheku hal kutatsu tsara u takpa mu ukuna u na vi. ⁹ Shegai u tonuko mu, "Ukuna u shinga u va u rawa vu ta. A'ayin a da baci bawu vari n ucira, ucira u va u tsu shadangu ta ara vunu." Adama a nala, gogo-na ma ta n mazanga ma ma yan aradi adama a da bawu mari n ucira, ucira u Kawauwi u yain manyan ara va. ¹⁰ Adama a da wa woko ukuna u shinga a asu u Kawauwi u da baci ma namba ucira, ko ama a ka tonusuko mu baci kagbani, ma yan ta mazanga. Ma namba baci ili adama a da wa woko ukuna u shinga a asu u Kawauwi, ko a ka yansa mu baci mavura, ma yan ta mazanga. A ka zuwusa mu baci n pana ikyamba adama a da Kawauwi ka tsara ukuna u shinga, ma yan ta mazanga. Kpm a'ayin a da baci dem n namba ucira, a'ayin a nala a da ma tsara ucira cika.

Bulus wa ciga ta aza a Korintiya

* 12:7 Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

¹¹ Tyoku u katengeshi u da ma dansa, shegai eɗa i zuwa mu ma dansa nala. Eɗa i gain ya dansa ukuna u maci a kaci ka va. Ko ma baci ili i roku wa, aza da a danai ele “asuki a pige” a da vi a la mu wa. ¹² A'ayin a da mari kaɓolo n aɗa vi, n rongo ta n ahankuri kpam n yansa ta manyan ma ucira n iryoci n ili i'ya ya tuko ikunesavu i'ya i gain kasuki ka mayun ka yain. ¹³ Adama a nala, i wusha ta ili i'ya a'uwa a Atoni a da a buwai a wushai. Ili i te i'ya i takpanai: N gonuko kaci ka va n woko da kalanda wa. Yanka numu ahankuri!

¹⁴ Mpa pini ma fobuso tsara n tuwa n kyawan da ukyawan u tatsu. Shegai hal n ara ma boluko da kalanda wa. Eɗa ma ciga, shegai ikebe i de wa. Mmuku n da n gain a fobo ikebe adama a ubidya araji a isheku i le wa, shegai isheku i bidya araji a mmuku n le. ¹⁵ Adama a nala, ma ta n mazanga ma ma naka ko ndya wa i va adama a de, hal gban n kaci ka va dem. Ya jebe uciga u da ya ciga mu vi an u wokoi n la da uciga?

¹⁶ Aza roku a de a wushuku ta an bawu n woko da kalanda. Shegai, hal n gogo-na alya pini a ka yawunsa yavu ugboji u da n yain n yanka da kaɓan tsara n wanda da. ¹⁷ Ama da n sukunku da vi, uza roku wa pini uza da ryafa da? ¹⁸ N folo ta Taitu tuwa ara de, kpam n tutsuku yi ta kaɓolo n Katoni ka roku. Shegai u ryafa da wa. Eɗa dem n kaci ka de i reve ta an mpa n eyi ko ndya wa unu u te u da i'ari tsu, kpam uyawunsa u da tsu u te.

¹⁹ Gaawan ya dana ta dana da tsu danai gba nala tsara tsu wenike an tsari ama a maci. Nala wa. Tsu tsu dansa ta tyoku da Kawauwi ka ciga tsu tsu dansa a kapala ka Kashila. Eɗa aje a tsunu a da, kpam ko ndya baci tsa yan, yan da tsa yan i'ya tsara tsu zuwa da i gbama. ²⁰ Kpaci ma pana ta uwonvo u da n tuwa da baci ukyawan, ahali a de a kpaɗa mu uyankpa, kpam adama a nala, ahali a va dem a ka yankpa da wa. Ma pana ta uwonvo u da ma cina da n i nanamgbani, ko n i yanyi malyon ma ili i'ya ama a'ari n i'ya. Ma pana ta uwonvo u da ma cina da n asuvu a shen, ko kpam ya cigaka kaci ka de ko ndya wa. Ma pana ta dem uwonvo u da ma cina da n i tonusuki ama kagbani, ko n i yanyi ndyami. Kotsu kpam gai n cina da n i yanyi aradi, ko ya rongo kabarikete bawu i kana kaci wa. ²¹ Mayun da ma pana uwonvo u da n tuwa baci gaawan Kashila ka va ka gonuko mu ta kenu adama a de. Kpam ma sa ta adama a aza da a'ari a ka yansa unyushi u cingi bawu a kpatalai a asakai ukuna u ashinda u le, n tsishankala, n ukuna u uwono.

13

Bulus kotsoi unaka adooki a ne

¹ Ma tuwa ta ara de utuwa u tatsu. Tagarada u Kashila da, “U kana ta ama a re ko ama a tatsu a reve n ukuna u da a kana vuma n u da mayun da.” ◊

² An n doki n tuwai ara de utuwa u ire, n rono ta aza da a ka yansa unyushi u cingi atsuvi. Gogo-na dem an bawu mari evu n ada, ma doku ta ma dana u da: A'ayin a da baci n doku n tuwai ara de, ko uza wa la a asuvu a mavura wa.

³ Ma wenike da ta an mayun da Kawauwi ka dansa a unu u va. An wa yansa manyan ara de, u yansa ma bawu ucira wa, shegai wa ta n ucira. ⁴ Mayun da u rongoi bawu ucira a'ayin a da a wandamgbana yi, shegai gogo-na n ucira u Kashila u da wa rongo. Atsu dem tsu n ucira wa, tyoku da Kawauwi ka rongoi a mawandamgbani. Shegai ya wene ta an tsa tuwa tsu rongo n ucira u Kashila, tyoku da Kawauwi ka rongo.

⁵ Veci kaci ka de mai, i kondo kaci ka de i wene ko i'a pini ukani n i'ya i wushuki vi. I lya baci ukondo vi, ya reve ta an Yesu Kawauwi wari a asuvu a de. I reve baci an Yesu wari a asuvu a de wa, i rukpa de ukondo vi. ⁶ Ma

zuwa ta uma i wene an bawu atsu tsu rukpai ukondo vi. ⁷ Tso yan ta kavasuu ubana a asu u Kashila kotsu i yain ili i cingi wa. Yan da tsa yan kavasuu nala tsara ama a wene an tsari mai wa, shegai tsara u zuwa da i yain ili i'ya i'ari mai, ko u woko baci yavu atsu tsu rukpa ukondo vi. ⁸ Ili i'ya koshi tsa yan i'ya, i'ya ya zuwa tsu tsu tutsuku ukuna u maci kelime. Tsa yan ili i'ya ya kangu u da wa. ⁹ Ko an u wokoi bawu tsari n ucira, tsa ta n mazanga an eda i'ari n ucira. Tso yan ta kavasuu adama a da ya lapula i woko mai. ¹⁰ Koronku da ma koronku da ili i na yi kahu n rawa la. Yan da n yain nala tsara n tuwa baci, ili i'a la i'ya ya zuwa mu n barana da n ucira wa ma dansa baci n ada n ucira u da Asheku a naka mu. U naka mu ucira vi adama a da ma varangu da wa, shegai adama a da ma banga da.

Idyani i makorishi

¹¹ Gogo-na ama a va, ma kotso de ukanikorongi u na vi. N tonuko da ta: Yanyi mazanga! Savadai ahali a de. Kiranai n i'ya n tonuko da. Rongoi n katakasuvu ka te n ko ya wa. I rongo kabolo na ndishi n shinga. Pini nala, Kashila ka uciga n ka ndishi n shinga ka rongo ta n ada.

¹² Damamgbanasai a asuvu a uciga u Atoni. ¹³ Gba Atoni a da a'ari pini na a ka sukunku da ta idyani i le.

¹⁴ Asaka ukuna u shinga u Yesu Kawauwi Asheku, n uciga u Kashila, na ndishi n kabolo n Kulu Keri a rongo n ada gba.

Ukanikorongi Ubana a Asu u Aza a Galatiya

Ukukpa u kadyanshi

Atoni a da a'ari a Galatiya a da Bulus koronki ukanikorongi u na vi. Galatiya kaƙon ka evu n uyamba u Isara'ila, kpam ilyuci i'ya pini ushani a kaƙon ki. Gb̄a a'uwa a Atoni a da a'ari a kaƙon ki a da Bulus koronki. Bulus wari u wala ta pini a kaƙon ki, adama a nala wa ta n aje a asuvu a Atoni a asu vi. Shegai aza roku pini a kaƙon ki a da Bulus kasuki ka mayun ka wa.

Bulus koronku le ta tsara u wenike le an wari kasuki ka mayun. An u kotsoi uyan kadyanshi ka nala ki, u wenishike le ta an a wauwa le a ure u maci an a'ari n upityanangu n Kawauwi. Ure u utono mele u da wa tuko iwauwi i mayun wa. U wenike le ta an a'ari n ucira u da a ka fuda a ka tono Kashila bawu a damgbarasa le, kpam a cigamgbana.

Gb̄a ili i'ya Bulus danai a kaci ka Atoni a Galatiya, nala dem wari a asu u Atoni gogo-na. Tsa fuda ta tsa tono Kashila bawu a damgbarasa tsu tsa baci n upityanangu. Mele ma zuwa tsu ta tsu reve tyoku da tsa rongo, shegai upityanangu u da wa zuwa tsu tsu bolomgbono n Kawauwi kpam u tuko tsu iwauwi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Kasuki ka mayun n akani a mayun (1:1-10)

Kashila ka dangasa ta Bulus woko kasuki (1:11-24)

Bulus shamkpa akani a ne (2:1-21)

Upityanangu u da koshi ure u utsara iwauwi (3:1-4:31)

Adooki a asu u kulu n uciga (5:1-6:10)

Urono u atsuvu u makorishi (6:11-18)

Idyani

¹⁻² Mpa Bulus uza da u korongi ukanikorongi u na ubana a asu u a'uwa a Atoni a da a'ari a kaƙon ka Galatiya. Mpa kasuki ka. Ama da a dangasa mu wa, u wuta tani a asu u vuma wa. Yesu Kirisiti Kawauwi da u dangasa mu n kaci ka ne. U yan ta nala kaƙolo n Kashila Tata uza da u 'yangasa yi a ukpa. Gb̄a ama a tsunu pini na a bolomgbono ta na mpa a asu u usuku idyani i na yi.

³ Asaka Kashila Tata u tsunu n Asheku Yesu Kawauwi a naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga. ⁴ Kawauwi ka kuwa ta adama a unyushi u cingi u tsunu, dere tyoku da Kashila Tata u tsunu u fobusoi, tsara u wutukpa tsu a likimba u tsicingi u na a asu u da tsari gogo-na. ⁵ Da i zuwai gb̄a tsupige tsu Kashila tsa, gb̄a a'ayin hal ubana bawu utyoku. Ami.

Kadyanshi ka Shinga ka te ka

⁶ N yan ta majiyan cika an i lazai i kpatalakai Kashila kucina. U dangasa da ta adama a tsishinga tsu Kawauwi. Shegai gogo-na ya tono de akani a roku kau. ⁷ Mayun da akani a roku a'a la wa, she Kadyanshi ka Shinga, shegai ama roku a da pini a ka damgbarasa da. A ka ciga ta a savada Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi ka woko ili i roku de kau. ⁸ Asaka Kashila ka yanka uza da baci dem wa yan kuƙari ku ili i roku kau n akani a tsunu utuwa ara de una u cingi! Asaka Kashila ka yain nala, ko atsu n kaci ka tsunu ka baci tsari n akani a roku kau, ko katsumate ka zuba ka baci ka tuwai n akani a roku kau. ⁹ N dana ta u da, kpam ma doku ta ma dana: Uza roku u yan baci kuƙari ku

kadyanshi ka Kashilā kau n ka i gitai i wushai, aṣakā unā u cingi u Kashilā u rukpa a kaci ka vuma u nala vi.

¹⁰ Ama da ma ciga n zuwa a pana kayanyan wa. Kashilā ka ma ciga n zuwa u pana kayanyan. Ya wundyā ama da ma ciga n zuwa a cigi mu? Nala baci mari ma yansa, ma woko kagbashi ka Kawauwi wa.

Kashilā ka isqi Bulus

¹¹ Ama a va, ma ciga ta i reve an Kadyanshi ka Shinga ka n yanka da kuɓari ki ka ama a yain ka wa. ¹² N tsa ka a asu u uza wa. Uza wa la u wenishike mu ka wa. Yesu Kawauwi da u wenishike mu uwenishike u na vi.

¹³ I reve ta tyoku da mari n rongoi an ma tono ure u aza a Yahuda. N zuwa ta Atoni a Kashilā a panai ikyamba, kpam ma ciga n wacinsa le. ¹⁴ Aza a Yahuda a da pini aza da tsari usaun u te, shegai n la ta aza roku ushani a utono mele ma nkoshi n cau n tsunu. Mari n matsa ta uciga n yain nala.

¹⁵ Shegai tun kahu a matsa mu, Kashilā ka dangasa mu ta. U yan ta nala adama a tsishinga tsu ne. ¹⁶ Aku a'ayin a tuwai a da u wenike mu Maku ma ne, tsara n yain kadyanshi ka ne a asu u Awulawa. A'ayin a nala yi, n folo uza u naka mu adooki wa. ¹⁷ N bana a Urishelima n cina aza da a gitai a wokoi asuki kahu mpa n woko kasuki wa. Ili i'ya n yain i'ya n banai a Arabi n dusuki ve de. Aku n gonoi a Damasuka.

¹⁸ An ayen a tatsu a wurai, aku n banai a Urishelima tsara n kondo Bituru, kpam n rongo ta pini a'ayin kupa n a tawun. ¹⁹ N wene ta dem Yakubu, vangu u Asheku, shegai a'ayin a nala yi n wene asuki a da a buwai vi wa. ²⁰ N tsina ta a kapala ka Kashilā, kaɓan ka mu wa.

²¹ An a yain a'ayin kenu, aku n yain nwalu ubana a uɓongu u Suriya n uɓongu u Kilikiya dem. ²² A'ayin a nala yi, Atoni a kaɓon ka Yahuda kotsu a reve mu wa. ²³ Kadyanshi ka a ka dansa a kaci ka va ka a panai koshi ama a ka dansa, a da, "Vuma da wari wa yansa tsu mavura da gai na vi, kpam wa ciga u wacinsa Atoni. Shegai gogo-na aya wa tonusuko ama a toni akani yi." ²⁴ Aku a cikpalai Kashilā adama a va.

2

Asuki a wushai Bulus

¹ An ayen kupa n a nishi a wurai, aku n doki n gonoi a Urishelima, Baranaba n Taitu a tono mu ta. ² N yan ta nala kpaci Kashilā ka wenike mu ta kuwene, u tonuko mu n gono de. Mpa de, n dansa ta n azapige a Atoni utyoku u le. Ma ciga ta n zuwa le a reve akani a da mari utonusuko Awulawa. Ma ciga ta a kondo manyan ma va ko ma dere. Ma baci dere wa, manyan ma va ma woko ta ma gbani. ³ Kpam an a panai ili i'ya n tonuko le, a wushuku ta. A matsa gbam Taitu uza da soku mu vi u ba u kida kacombi wa, ko an u wokoi Kawulawa ka.*

⁴ Atoni a kaɓan a roku a uwa ta a asuvu a tsunu ukpawunsi. A tuwa ta tyoku u aza a kakyawunsa tsara a reve utsara u kaci u da Yesu Kawauwi u naka tsu. A ka ciga a gonuko tsu agbashi. Ama a nala yi a zuwa ta tsu dansa ukuna u ukida u kacombi. ⁵ Shegai tsu 'yuwain, tsu panaka le wa, ko kenu. Tsa ciga ta ukuna u maci u Kadyanshi ka Shinga u rongo n ada.

⁶ (Aza da ama a bidyai ele ili i roku i'ya, ko ndya baci a'ari, ili i te i'ya ara va, kpaci Kashilā ka n kudyangi wa.) Adama a nala a fuda a savada Kadyanshi

* **2:3** Taitu Kawulawa ka, kpam a tsu kida uza kacombi wa. Shegai aza a Yahuda a tsu kida ta acombi. Adama a nala, ili i majiyan i'ya an bawu asuki a danai u kana ta a kida Taitu kacombi.

ka Shinga ka n yain kuɓari wa. ⁷ A wene ta Kashila ka naka mu ta manyan ma uyan kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga a asu u Awulawa, dere tyoku da u nakai Bituru manyan a asu u aza a Yahuda. ⁸ Kashila ka naka ta Bituru ucira u uyan manyan ma kasuki a asu u aza a Yahuda. Nala dem u naka mu ucira u uyan manyan ma kasuki a asu u Awulawa.

⁹ Yakubu, n Bituru,† n Yahaya† (aza da ama a revei a'ari n kalen cika) a wene ta Kashila ka naka mu ta kune ku pige ku nala ki, kpam a wushai Baranaba na mpa tyoku u ayain a manyan kaɓolo n ele. A gɓamatangu tsu asuvu tsu lyai kapala n uyan kuɓari a asu u Awulawa, nala kpam ele dem a ka lya kapala n manyan ma le a asu u aza a Yahuda. ¹⁰ Ili i'ya a tonuko tsu tsu yain i'ya tsu cifa n aza a unambi, kpam ili i'ya mari n matsai uyansa i'ya la vi!

Bulus ɓongoi Bituru

¹¹ Kain ka te, an Bituru tuwai a Antakiya, n ɓongo yi ta a kapala ka Atoni kpaci u yansa ta ili i'ya bawu i gain. ¹² Ili i'ya i gitai i'ya na: An u gitai u rawai, u lyasa ta kaɓolo n Awulawa a da a'ari Atoni. Aku Yakubu suki Atoni a da a'ari aza a Yahuda a roku a Antakiya. An a rawai, Bituru doku u lya kpam ilikulya kaɓolo n ele wa, kpaci wa pana ta uwonvo u ili i'ya ama a nala yi a ka dana a kaci ka ne. ¹³ Nala dem atoku a ne Atoni aza a Yahuda a tono yi n uyansa ili i maci i kaɓan, hal gɓam n Baranaba tono le dem n uyansa ili i'ya bawu i gain i na yi.

¹⁴ An n wenei a ka tono kpam ukuna u mayun u Kadyanshi ka Shinga wa, aku n dansai n Bituru a kapala ka le gba. N danai, “Bituru, avu uza u Yahuda u da, shegai vu yain tyoku u Kawulawa, tyoku u uza u Yahuda wa. Nala baci, nida va ciga vu zuwa Awulawa a toni Mele ma aza a Yahuda?”

¹⁵ “Mpa n avu aza a Yahuda a da a ilimaci, shegai aza a unyushi u cingi tyoku u Awulawa wa. ¹⁶ Shegai gba n nala, tsu reve ta tsu woko ta dere a kapala ka Kashila a asu u upityanangu n Yesu Kawauwi, shegai a asu u uyansa ili i'ya Mele ma danai wa, kpaci uza wa la wa woko dere a kapala ka Kashila a asu u utono Mele wa. Adama a nala tsu wushuku ta n Yesu Kawauwi, tsara Kashila ka gonuko tsu tsu woko dere adama a upityanangu n Kawauwi.

¹⁷ “Aza roku a bidya baci atsu aza a unyushi u cingi a da adama a da tsu pityanangi n Kawauwi tsara u gonuko tsu tsu woko dere a kapala ka Kashila, nala u wenike an Kawauwi ka zuwa tsu tsu yain unyushi u cingi an bawu tsu tonoi mele ma roku da? A'a, nala wari wa! ¹⁸ Shegai n gono baci n tonoi Mele ma n 'yuwain vi, ma nusuka ta Kashila mayun. ¹⁹ N tono ta Mele kpam a asu u utono Mele vi u da n kuwai, kpam nala zuwa mu ta n rongo n Kashila. ²⁰ A wandambana mu ta kaɓolo n Kawauwi. Gogo-na mpa kpam mari n uma wa, Kawauwi ka kari n uma a asuvu a va. A'ayin a da mari a ikyamba pini na a likimba n wushuku ta n Maku ma Kashila. U ciga mu ta kpam u nekei kaci ka ne u kuwai tsara n yain uma. ²¹ Ma a asuvu a ama da a 'yuwain ukuna u shinga u Kashila wa. Kashila ka wusha tsu baci a asu u Mele, ukpa u Kawauwi gbani da la vi.”

3

Zuwai atakasuvu a de

¹ Eda atengeshi aza a Galatiya! Ya lapanasa da n adabu a ne? N wenike da ta karara ili i'ya i zuwai Yesu Kawauwi kuwai a mawandambani. ² Ma

† 2:9 Pini a makpanda ma na mi, Bulus yanka ta kala ka Bituru ka Tsi'arama manyan: “Wata, Kefa.”

yan *da ta* keci ku te: I wusha Kulu Keri a asu u utono Mele *da*? A'a, nala wa! Kulu Keri ku cipa *da ta* adama a *da* i wushuki n akani a *da* i panai ukuna u Kawauwi. ³ I'a n ugboji wa *da*? I'ari i gita *ta* urongo n Kawauwi a Kulu Keri, shegai gogo-na ya ciga *ta* i koruso n ucira u kaci u *de*. ⁴ I pana *ta* ikyamba cika adama a Kadyanshi ka Shinga. Ma ciga u *da* u woko u gbani wa. ⁵ An Kashila ka *naka da* Kulu ku ne kpam a'ayin a *da* u yansai ikunesavu i ne a asuvu a *de*, u yan nala adama a *da* ya tonon Mele ma Musa *da*? Nala wa! U yan *ta* nala adama a *da* i wushuki n akani a Kawauwi a *da* i panai.

⁶ Ili i'ya Tagarada u Kashila u danai i'ya na: "Ibirahi pityanangu *ta* n Magono ma Zuba, adama a nala a *da* Kashila ka gonuko yi u woko vuma u maci a kukere ku ne." ⁷ Nala u wenike *ta* mmuku ma Ibirahi n maci aly aza *da* a pityanangi n Kashila. ⁸ Caupa, Tagarada u Kashila u dana *ta*, Kashila ka gonuko *ta* Awulawa a woko dere adama a upityanangu u le. Kashila ka zuwamgbanaka *ta* Ibirahi caupa, an u danai, "Gba ama a likimba, Kashila ka yanka le *ta* unu u shinga adama a vunu." ⁹ Nala u wenike *ta* la vi uza *da* baci dem wari n upityanangu, wa tsara *ta* kapashi ka ne a unu u shinga u *da* a zuwukai Ibirahi adama a upityanangu u ne.

¹⁰ Uza *da* baci dem wa yawunsa yavu utono u Mele wa zuwa yi u woko mai n Kashila, wa wusha *ta* unu u cingi u Kashila. Kpaci Tagarada u Kashila u dana *ta*, "Uza *da* baci dem bawu wa tonon gba ili i'ya i'ari a asuvu a Tagarada u Mele, wa wusha *ta* unu u cingi u Kashila." ¹¹ Wa wuyana uwene an uza *wa* la wa woko dere a kapala ka Kashila a asu u utono Mele wa, kpaci Tagarada u Kashila u dana *ta*, "Kashila ka *naka ta* uma a asu u uza *da* wari n upityanangu." ¹² Ili i'a la i gawain utono u Mele n upityanangu wa, kpaci Tagarada u Kashila u dana *ta*, "Uza *da* baci u wushuki n Mele, u kana *ta* u yansa tyoku *da* ma danai." ¹³

¹³ Shegai Kawauwi ka wutukpa tsu *ta* a asuvu a unu u cingi u *da* Mele mi ma yain. An a wandamgbana yi, u wusha *ta* unu u cingi u *da* wari u gain u tuwa ara tsunu. Kpaci Tagarada u Kashila u dana *ta*, "Kashila ka yanka *ta* uza *da* baci dem a wandamgbana i madanga unu u cingi." ¹⁴ Adama a *da* Yesu Kawauwi yain nala, Kashila ka zuwuka *ta* Awulawa unu u shinga tyoku *da* u yankai Ibirahi kazuwamgbani, nala kpam dem atsu Atoni tsu wushai Kulu Keri ka Kashila ka yain kazuwamgbani adama a upityanangu.

Ukuna u Mele

¹⁵ Ama a *va*, asaka n wenike *da* tyoku *da* tsa rongo: Ama a yan baci kazuwamgbani tyoku *da* u gain, uza *wa* la wa cimbusa ko u savada ka wa. Ili i te i'ya n kazuwamgbani ka Kashila ka na. ¹⁶ Kashila ka yan *ta* kazuwamgbani ka na ki ara Ibirahi n a asu u kumaci ku ne. ¹⁷ U yan ka a asu u amaci ushani wa, shegai a asu u ku te, kpam ka Kawauwi. ¹⁷ Ili i'ya ma dansaka i'ya na: Kashila ka yan *ta* kazuwamgbani n Ibirahi kpam u zuwamgbana i wa shamkpa ka. An ayen amangatawanishi n kamankupa (430) a wurai, aku u nakai Mele. Mele ma nala mi ma savada kazuwamgbani ki wa. U yan baci nala, ma wacinsa *ta* kazuwamgbani ka u yain n Ibirahi. ¹⁸ Mele mi ma *naka* tsu baci unu u shinga u *da* Kashila ka zuwamgbanaikai Ibirahi, ma wura *ta* la vi kazuwamgbani ki. Shegai ma yan nala wa, kpaci Kashila ka zuwuka *ta* Ibirahi unu u shinga gbani a asu u kazuwamgbani ka u yain.

¹⁹ Ndy a i zuwai Kashila ka yain Mele? U yan *ta* ma kpaci ama a ka yansa *ta* unyushi u cingi. U yan *ta* Mele hal uza *da* u danai wa tuwa vi u tuwa. U zuwa

◊ 3:8 Kag. 12:3; Kag. 22:18. ◊ 3:10 U.Ml. 27:26. ◊ 3:12 Adcp. 18:5. ◊ 3:13 U.Ml. 21:23.
◊ 3:16 Kag. 12:7; Kag. 13:15; Kag. 24:7.

tā atsumate a zuba a naka Musa Mele ma ne, aku Musa nakai aza a Isara'ila. Nala Musa wokoi ka'uwi ka mere. ²⁰ Ka'uwi ka mere ki u tsu dansa tā n aḡon a re gba, shegai Kashila aya u yain kazuwamgbani ka nala ki utyoku u ne.

²¹ Kashila ka kpaḡa la vi ushamkpa kazuwamgbani ka ne an u nakai Mele mi? Nala wa, ko kenu! A ka tsara baci uma u ḡa bawu wari n utyoku a asu u Mele, a'ari a ka woko tā mai n Kashila a asu u utono Mele mi. ²² Shegai Tagarada u Kashila u tonuko tsu tā unyushi u cingi u sira tā ya dem, kpaci u kpaḡa tā utono u Mele. Adama a nala, ure u ḡa Kashila ka naka uza ili i'ya u zuwamgbani u ḡa uza u pityanangu baci n Yesu Kawauwi.

²³ Mele mi ma ma gbagirya tsu yavu aza a kuwa ku a'ali, hal ubana a'ayin a ḡa tsa tsara upityanangu. ²⁴ Mele mi ma mari uzapige u tsunu, hal utuwa u Kawauwi. Kpam an Kawauwi ki ka tuwai u gonuko tsu tā tsu wokoi dere a kapala ka Kashila an tsu wushuki n eyi. ²⁵ Gogo-na an tsu pityanangi n eyi, Mele ma lya kpam tsugono tsu tsunu wa.

Eda mmuku n Kashila

²⁶ Eda mmuku n Kashila n ḡa gba ḡe adama a ḡa i pityanangi n Yesu Kawauwi. ²⁷ Kpam an a lyaḡuḡu ḡa, dere ḡa wari yavu Kawauwi ka i ukai tyoku ḡa i tsu uka aminya. ²⁸ Upityanangu n Yesu Kawauwi u ḡa u gonukoi ya dem unḡ u te n utoku u ne: ko avu uza u Yahuda ḡa baci ko Kawulawa, † kagbashi ko uza ḡa bawu wari kagbashi, vali ko uka, ya dem unḡ u te ḡa n utoku u ne. ²⁹ Adama a nala, avu uza Kawauwi ḡa baci, gogo-na a kaḡon ka kumaci ka Ibrahi ka wari, kpam a ka naka vu tā agadu a ḡa Kashila ka zuwamgbani.

4

¹ Ma wenike ḡa tā iryoci: maku ma kenu ma baci tata u ne u kuwai wa tono n utsari u ḡa tata u ne u ḡa wa woko u ne vi wa. Wa tā tyoku u kagbashi ko an u wokoi aya n utsari vi gba. ² Ama ḡa a ka kirana n eyi n utsari vi alya a ka tono n ili gba, hal she maku mi ma gbonguro n rawa tyoku ḡa tata vi danai. ³ Nala dem wari n aḡsu. Tyoku u mmuku u ḡa tsari, kpam ucira kau-kau u likimba u na wa lya tā tsugono a kaci ka tsunu.

⁴ Shegai an a'ayin a yain derere, aku Kashila ka suki Maku ma ne, kpam uka u ḡa u matsa yi. U tono tā Mele mi, ⁵ tsara u wutukpa tsu a asuvu a Mele mi, kpam tsara tsu woko mmuku n Kashila. ⁶ An u wokoi eda mmuku n Kashila n ḡa, u suku tā Kulu ku Maku ma ne a atakasuvu a ḡe, kpam Kulu ki ku isai, "Tata, Tata u va." ⁷ Adama a nala gogo-na avu kagbashi ka kpam wa; maku ma Kashila ma wari, kpam gba ili i'ya wari n i'ya adama a mmuku n ne, i vunu i'ya dem.

Bulus ciga tā aza a Galatiya

⁸ A'ayin a ḡa bawu i revei Kashila, i'ari i woko tā agbashi a ili i ameli, kpam ili i nala yi Kashila ka wa, ko kenu. ⁹ Shegai gogo-na an i revei Kashila, ko kpam u gan tā n dana an Kashila ka reve ḡa. Nida ya doku i gono i woko agbashi a ucira kau-kau u likimba u na i'ya bawu i'ari n ucira, kpam bawu kalen? ¹⁰ Hal gbam i tsu ciḡusa tā a'ayin a abiki a ameli, n iwoto i roku, n abiki a a'ayin a manyan kau-kau, n ayen a roku. ¹¹ N pana tā uwonvo, an a'ayin a ḡa n yain manyan ara ḡe a woko ḡe a gbani. ¹² Ama a va, n folo ḡa tā i rongo n utsara u kaci, tyoku ḡa ma rongo. Kpaci n woko tā tyoku ḡa eda Awulawa i'ari; wata, ma tā n utsara u kaci a Mele.

An n gitai n yanka ḡa kuḡari, i nusuka mu wa. ¹³ I ciḡa tā an bawu mari n alafiya a'ayin a ḡa n gitai n tuko ḡa Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi. ¹⁴ Ko an u wokoi maḡala ma va ma zuwa ḡa tā kadambula, gba n nala i wenike

mu magori wa kɓam i 'yuwan mu wa. A unā u nala, i ryabusa mu yavu katsumate ka zuba ka Kashilā ka. I ryabusa mu yavu Yesu Kawauwi ɗa n kaci ka ne. ¹⁵ Mayun ma fuɗa t̄a ma dana, a ɗa baci ya fuɗa ya foɗo a'eshi a ɗe i naḳa mu i'ari ya foɗo t̄a. Shegai gogo-na nte kɓam kayanyan ka i panai adama a va yi? ¹⁶ N gono n woko utokulalu u ɗe ɗa, an n tonuko ɗa ukuna u mayun vi?

¹⁷ Awenishiki a kaɓan a nala yi a ka yansa ili i na adama a ukuna u shinga u ɗa ya tsarā wa. Ciga ɗa a ka ciga tsarā a lyai kaci ka ɗe i toni le. Ciga ɗa a ka ciga a peci ɗa na mpa tsarā i gonuko ugboji u ɗe ara le. ¹⁸ Gogo-na u lobono t̄a an ya ciga i yain ili i shinga, kɓam u la t̄a tsulobo an ya yansa nala a'ayin a ɗa bawu mari n aɗa. ¹⁹ Shegai gbā n nala, mmuku n va aza ɗa ma ciga, wa t̄a yavu mɓalā ma ilimaci n ɗa ma pana adama a ɗe tyoku u caupa, mɓalā mi kɓam ma lya t̄a kapala hal she ama a wene Kawauwi a asuvu a ɗe. ²⁰ A'ari a dana gbam mā pini la n aɗa gogo-na, tsarā mari n dansa n aɗa ben. Shegai gogo-na n dambula t̄a adama a ukuna u na vi.

Mmuku n re ma Ibrahi

²¹ Aza roku a ɗe hal n ara a ka ciga t̄a a woko a kere ka Mele. Tonuko numu, i reve ili i'ya Mele mi ma danai ɗa? ²² Tagarāda u Kashilā† u dana t̄a, Ibrahi wā t̄a nā mmuku ma a'ali n re. Mma u uza u te kagbashi ka, mma u uza u ire kɓam kagbashi ka wa. ²³ Maku ma kagbashi mi, a matsa yi t̄a tyoku ɗa a cuwanakai a tsu matsa. Shegai uza ɗa bawu wari kagbashi ki u matsa t̄a adama a kazuwambani ka Kashilā ka yain n Ibrahi.

²⁴ Gbā ili i na yi ya wenishike t̄a ili i roku: Aka a re yi a'a t̄a tyoku u kazuwambani ka re a mere ma Kashilā n ama a ne. Kazuwambani ka te ka Mele ma Kashilā ka naḳai Musa a Masasa ma Sinai, kɓam ama ɗa a tonoi kazuwambani ki a'a t̄a tyoku u agbashi. Mma ɗa a tsu isa Hajarā† kagbashi ki wa t̄a tyoku u kazuwambani ka nala ki. ²⁵ Aya iryoci i Masasa ma Sinai a Arabi. Kɓam gogo-na ilyuci i Urishelima i'a t̄a tyoku u Masasa ma Sinai, kpaci ilyuci yi n ama a ne ndishi n tsugbashi n ɗa a ka yan a asuvu a Mele. ²⁶ Shegai Saratu, uza ɗa bawu wari kagbashi, aya iryoci i Urishelima u zuba. Kɓam aya mma u tsunu. ²⁷ Tagarāda u Kashilā u yan t̄a kadyanshi a kaci ka ne,

“Zangana, avu madari ma uka!
Avu uza ɗa bawu kotsu vu panai mɓalā ma ilimaci,
gitā ishīpa vu yain ikeni adama a ipeli.
Kpaci mmuku n madari n la ɗe
mmuku ma uka u ɗa wari n vali kakuma.” ◊

²⁸ Ama a va, eɗa mmuku n Kashilā n ɗa adama a kazuwambani ka ne, tyoku ɗa Ishaku wari. ²⁹ A'ayin a nala yi, Isma'ilu,† uza ɗa a matsai tyoku ɗa a cuwanakai, u foroi Ishaku, uza ɗa a matsai adama a Kulu ku Kashilā. Nala dem wari gogo-na. ³⁰ Shegai ndya Tagarāda u Kashilā u danai a ukuna u nala? U dana t̄a, “Lokoi kagbashi ka kari uka vi n maku ma ne dem. Maku ma kagbashi ka kari uka vi kotsu u wushi kaɓon ka agadu a tata u ne wa. Maku ma uka u ɗa bawu wari kagbashi aya wa wusha a ɗa gbā.” ◊ ³¹ Ama a va, atsa mmuku ma uka ɗa bawu wari kagbashi ki, shegai ma kagbashi ka kari uka wa.

5

Kawauwi ka naḳa t̄a utsarā u kaci

¹ Tsa ta n utsara u kaci gogo-na, kpaci Kawauwi ka gonuko tsu ta tsu wokoi yaa. Adama a nala, shamgbai n ucira. Kotsu i savada i woko agbashi a Mele kpam wa.

² Panai! Mpa Bulus, mpa ma tonuko da ukuna u na vi: I asaka le baci a kida da acombi, u woko ta la vi Kawauwi ka kpam n kalen ara de wa, ko kenu.

³ N tonuko da ta n ucira, uza da baci dem a kidai kacombi, u kana ta u toni Mele mi gba. ⁴ Kpam vu matsa baci vu zuwa Kashila ka gonuko vu vu woko dere a asu u utono u Mele mi, vu kasa de la vi kaci ka vunu asu u Kawauwi kpam vu 'yuwan de la vi uwusha tsishinga tsu Kashila. ⁵ Kulu ku zuwa tsu ta tsu reve an mayun da Kashila ka wusha tsu tyoku u aza a maci adama a da tsu wushuki n Kawauwi. ⁶ Avu Katoni ka Yesu Kawauwi ka baci, ko a kida vu kacombi ko bawu a kidai u lamgbana wa. Shegai ili i'ya i lai kalen i'ya, upityanangu u de u zuwa da ta ya ciga ama.

⁷ Tyoku da i'ari ya tonu Kawauwi wari ta dere, hal ubana a'ayin a da uza roku u zuwa da i kpatalakai ukuna u mayun. ⁸ Kpam mayun da, vuma nala vi uza u Kashila u da wa, uza da dangasa da vi. ⁹ Maku ma yisti ma zuwa ta iburodi ushani i shita. Wata, maku ma uwenishike u kaban ma ratsa ta ma yinsa ama ushani. ¹⁰ Shegai n pityanangu ta n Asheku, ya wushuku n awenishiki a kaban a nala yi wa, shegai ya tonu ta ili i'ya n danai. Kashila ka yan ta uza da vurusa da a'ene mavura, ko ya tani baci wari.

¹¹ Ama a va, n lya baci kapala n ku'ari u kana ta ama a kida acombi, ndya i zuwai aza a Isara'ila a ka zuwusa mu upana u ikyamba maco? A da baci ku'ari ki ka ma yansa, a una u da ma yan ku'ari ku ukpa u Kawauwi, mari ma nusuka le wa. ¹² A'ari a dana gban aza da a ka 'yangasasa da atakasuvu a ukuna u ukida u acombi vi, acombi a de a da a kidai wa, a'ari a wutukpusa dem asanda a le.

¹³ Ama a va, Kashila ka isa da ta tsara u woko yaa! Shegai kotsu i asaka utsara u kaci u nala u woko da kabala ka utono uciga u unyushi u cingi u de wa. A una u nala, cigamgbana kpam i gbashika atoku. ¹⁴ Mele mi gba una u te u da n udani u na vi: "Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu." ¹⁵ Kotsu i kirana, kawa i lya baci kapala n usukuta atoku, ya wacinsa ta kaci ka de gba.

Kulu ku Kashila n uciga u ili i tsunu

¹⁶ Adama a nala n tonuko da: asakai Kulu ku toni n ada, kotsu i toni maluwa ma ukuna u cingi u de wa. ¹⁷ Kulu ki n uciga u ili i kaci i de atokulalu a da. A tsu rongo ta kushulu maco, adama a nala ya yan ili i'ya ya ciga i yain wa. ¹⁸ Shegai Kulu ka tono baci n ada, Mele ma lya tsugono a kaci ka de wa.

¹⁹ Ya dem reve ta ili i'ya uciga u unyushi u cingi wari: U tsu zuwa ta tsishankala, u tsu zuwa ta uyansa ili i uwono, u tsu zuwa ta kpam uyawunsa a kaci ka tsishankala. ²⁰ Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa ta dem ugbashika ameli. U tsu zuwa ta tsukunu. Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa ta dem makovugo. U tsu zuwa ta ama a shilakanasa. U tsu zuwa ta a yangbana malyon. U tsu zuwa ta uyansa u upan. U tsu zuwa ta uciga u kaci. Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa ta kpam upece a asu u ama. U tsu zuwa ta ama a pecene abolo abolo. ²¹ Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa ta uciga u ili i ama. U tsu zuwa ta ama kuso hal she ma maka le. U tsu zuwa ta ama a bansa a asu u abiki a da bawu ama a tsu kana kaci ka le. Kpam u tsu zuwa ta uyansa ili i cingi i roku icun kau-kau. Mari n rono da ta atsuvu caupa, kpam ma doku ta ma rono da atsuvu: aza da a ka yansa ili i na yi a ka wusha una u shinga u tsugono tsu Kashila wa.

²² Shegai Kulu ku Kashila ka tono baci n atsu, ku tsu naka ta ilimaci i na: Ku tsu tuko ta macigamgbani. Ku tsu tuko ta ipeli. Ku tsu tuko ta ndishi n shinga. Ku tsu tuko ta kpm ahankuri. Kulu ku Kashila ku tsu tuko ta maɓangamgbani. Ku tsu tuko ta uyansa ukuna u shinga. Ku tsu zuwa ta ama a woko aza da a ka wushuku n ele. ²³ Ku tsu zuwa ta ama a woko n uvakunku u kaci, n ukana u kaci. Mele ma la ma ma danai ili i na yi i kpaɗa ulobono wa. ²⁴ Aza da a'ari aza a Yesu Kawauwi, a asaka de ure u unyushi u cingi u le n u uyawunsa n uciga u ukuna u cingi. ²⁵ Adama a da Kulu ku naka tsu uma u savu, asaka tsu yain ili i'ya ku danai tsu yain. ²⁶ Kotsu tsu yain aradi, ko tsu rafi atoku, ko kpm tsu yamgbana malyon wa.

6

Bangamgbani

¹ Ama a va, uza roku a asuvu a de wa yansa baci unyushi u cingi, eda aza da i'ari n ucira a asuvu a Kulu i gonuko vuma nala vi a ure u shinga. Shegai i yain u da ben. Kotsu i kirana, tsara eda dem i cigi i yain icun i ili i cingi i nala yi wa. ² Bangai atoku a'ayin a da baci a'ari n ucanga u araji. I yan baci nala, ya yan de la vi ili i'ya Kawauwi ka ciga da i yain. ³ Uza roku wa wundya baci eyi wari n kalen kpm nala tani wari wa, kaci ka ne ka koshi wa yinsa. ⁴ Asaka ya dem wefele nwalu n ne. Dere da baci mari yi, u lapa makamba n manyan ma ne. Shegai kotsu u ratsanaka manyan ma ne n ma ama wa. ⁵ U kana ta ya dem u canga ucanga u ne.

⁶ Uza da baci dem wa rotsongusu uwenishike u Kashila, u peci gba ili i shinga i'ya wari n i'ya n kawenishiki ka ne.

⁷ Kotsu i yinsa kaci ka de wa: kotsu i wene yavu ya fuda ya yanka Kashila majari wa. Ama a tsu kapa ta ili i'ya a cei. ⁸ Uza da baci u cei a asu u uyawunsa u cingi u uciga u kaci u ne, uyawunsa u cingi u ne wa zuwa yi ta u kuwa. Shegai uza u ce baci tsara u zuwa Kulu ku pana kayanyan, ka naka yi ta uma u da bawu wari n utyoku. ⁹ Kotsu tsu wowo n uyan ili i'ya i'ari i shinga wa, tsa ca ta uma u da bawu wari n utyoku a'ayin a da a gain, tsu asaka baci wa. ¹⁰ Adama a nala, asaka tsu yanka ya dem ili i shinga a'ayin a da baci tsari n kabala, hal gai aza da a'ari atoku a tsunu Atoni.

Adooki a Bulus a makorishi

¹¹ I wene ta idyani i pige i'ya n yain an n koronku da n kukere ku va.

¹² Aza da a tsu ciga a zuwa aza a Yahuda a pana kayanyan, alya a ka matsa da i kida acombi. A ka pana ta uwonvo u da aza a Yahuda a ka zuwa le upana u ikyamba, mawandamgbani ma Kawauwi ma baci koshi a ka tono. ¹³ Aza da a kida acombi yi, ele kaci ka le a tono Mele mi wa, shegai a ciga ta a kida da acombi tsara a yain aradi adama a ili i'ya a matsa da i yain. ¹⁴ Mpa gai, ma ciga n yain aradi a ili i roku wa, she ukpa u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi a mawandamgbani. Adama a mawandamgbani ma nala mi, n tsu yansa kpm ili tyoku da aza a likimba u na a tsu yansa wa. Kpm a reve ko ndya i zuwai n tsu yansa nala wa. ¹⁵ Wari n kalen wa ko a kida vu kacombi, ko bawu a kida vu. Ili i kalen i'ya vuma wushi uma u savu a asu u Kashila. ¹⁶ Kashila ka naka ta ndishi n shinga a asu u aza da a tonoi akani a na, kpm wa zuwuka le ta una u shinga. Wata, ama a nala yi alya ama a maci a Kashila.

¹⁷ Ili i'ya i bidyai n gogo-na, kotsu i asaka ko uza u damgarasa mu n ukuna u nala wa. Alani a da mari n a da a ikyamba i va a rawa ta a wenike an uza u Yesu u da mari.

¹⁸ Ama a va, asaka ukuna u shinga u Asheku Yesu Kawauwi ka tsunu u rongo n ada gba. Ami.

Ukanikorongi Ubana a Asu u Aza a Afsu

Ukukpa u kadyanshi

Bulus korongu tã ukanikorongi u na vi ubana a asu u Atoni a ða a'ari a Afsu cina eyi a kuwa ku a'ali. Wari u rongo tã a Afsu hal ayen a tatsu n u wenishiki ama ukuna u Yesu. Katani ka Aritima kameli ka pini ka pige a ilyuci yi. Ayain a manyan ma ameli a tsu tsara tã ikebe ushani a asu u udengishe ameli a kenu a kenu. Uwenishike u Bulus u zuwa tã ama a asakaj utsilasa ameli yi. Nala zuwa tã ayain a manyan ma ameli yi a yain upan n eyi.

Cina ukuna u nala vi u wura ðe ða Bulus korongi ukanikorongi u na vi. A asuvu a ukanikorongi vi u tonuko tã Atoni a ða a'ari a Afsu gba ili i shinga i shinga i'ya a ka tsara adama a ða a'ari ka ðolo n Kawauwi. Ili i nala yi i likimba i'ya wa, shegai i zuba i'ya kpa m i la tã i likimba. U tonuko le tã gba Atoni ili i te i'ya a'ari a asuvu a Kawauwi, u ðambula gbam ka avu kaletsu ka eni ka vari wa. U wenishike tã tyoku ða vali wa rongo n uka u ne. U wenishike tã dem tyoku ða mmuku ma rongo n isheku i le, nala dem agbashi n azakuwa a le.

Gba ili i'ya Bulus danai a kaci ka Atoni a Afsu, nala dem i'ari a asu u Atoni gogo-na. Gba tsunu tsã tã n ili i shinga i shinga i zuba an tsari n Kawauwi. Nala kpa m, u gan tã tsu rongo mai tyoku ða tagarada u na vi u wenishikei.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani (1:1-2)

Kawauwi ka tuko tã unã u shinga u kulu (1:3-3:21)

Uma u savu ka ðolo n Kawauwi (4:1-6:20)

Idyani i makorishi (6:21-24)

Idyani i Bulus

¹ Mpa Bulus, uza ða wa korongu ukanikorongi u na vi. Kasuki ka Yesu Kirisifi Kawauwi ka mari, kpaci Kashila ka ka cigai ka dangasa mu n woko nala.

Ama a uwulukpa i Kashila a ða a'ari a Afsu alya ma koronku, aza ða kain dem Yesu Kawauwi ða a'ari a utono.

² Asaka Kashila Tata u tsunu n Asheku Yesu Kawauwi a naka ða ukuna u shinga na ndishi n shinga.

Unã u shinga a asuvu a Kawauwi

³ Tsu cikpalai Kashila Tata u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi. Aya u zuwuka tsu unã u shinga a asu u ða u naka tsu gba ukuna u shinga u ða u wutai a zuba, tsara u banga uma u tsunu a asuvu a kulu. U yan tã nala an u ðolomgbono tsu n Kawauwi. ⁴ Tun kahu Kashila ka yain likimba, u dangasa tsu tã tsu woko ama a ne a asu u ða u ðolomgbono tsu n Kawauwi. Yan ða u yain nala tsara tsu rongo sarara bawu ili i'ya i nangasai atakasuvu a tsunu a kapala ka ne. Kpa m tsara kotsu ili i roku i cingi i rongo a asuvu a tsunu i'ya ya zuwa yi u kana tsu n unyushi wa. ⁵ Kpaci Kashila ka ciga tsu tã tun caupa, u yawunsa tã u gonuko tsu mmuku n ne a asu u ili i'ya Yesu Kawauwi yain. Kashila ka pana tã kayayan an u yain nala, kpa m nala dem wa ciga u yain i'ya. ⁶ Adama a nala, tsu cikpala yi tã an u yanka tsu ukuna u shinga u pige. Gbani ða u yanka tsu ukuna u shinga vi, a asuvu a Kawauwi uza ða wa ciga. ⁷ A asuvu a Kawauwi tsu woko tã faa adama a mpasa ma ukpa u ne, kpa m ða gai i zuwai tsu tsari

ucimbusa u unyushi u cingi vi. Nala Kashila ka wenike tsu an ukuna u shinga u ne wari u pige, ⁸ kpm u wenike tsu ta u da cika. Kpaci Kashila ka ta n kakiri, kpm n ureve u ili, ⁹ u yan ta ili i'ya wa ciga u yain. U wenike tsu ta ili i'ya u sokongi i'ya u fobusoi u yain a akere a Kawauwi. ¹⁰ A'ayin a yan baci, afofi a ne a da u bolomgbono ko ndya wa a zuba n likimba kaolo n magono ma te mi; wata, Yesu Kawauwi.

¹¹ Kashila ka dangasa tsu ta tsu woko ama a ne a asu u da u bolomgbono tsu n Kawauwi. Tun caupa da u yawunsa u yain nala, da gai u yain i'ya vi, kpm u zuwa ta ko ndya wa i woko tyoku da wa ciga. ¹² U yan ta nala tsara tsu aza a Yahuda aza da tsari aza a kagita ka uzuwa uma ara Kawauwi, tsu zuwa ama a cikpala Kashila, kpaci wa ta n tsupige. ¹³ Kpm nala dem wari ara de. I pana ta Kadyanshi ka Shinga, kpm Kadyanshi ka Shinga ki ka ka wauwa da. I wushuku ta n Kawauwi, kpm a bolomgbono da n eyi. Adama a nala, Kashila ka naka da ta Kulu Keri ka u zuwamgbanakai ama a ne. Kulu ka ta yavu kugyan ka ka wenike an eda aza a Kashila a da. ¹⁴ An u wokoi tsu wushai Kulu Keri, malala ma la wa, tsa reve ta an Kashila ka naka tsu ukuna u shinga u da u zuwamgbana. Tsu reve ta kpm an Kashila ka naka ama a da a'ari ama a ne utsara u kaci u da u shadangi. Nala wa zuwa ta ama a cikpala Kashila kpaci wa ta n tsupige.

Kavasu ka Bulus

¹⁵ An u wokoi Kashila ka zuwuka tsu una u shinga naha, kavasu ka ma yan ubana ara ne adama a de. Tun a'ayin a da n panai alabari a da i wushuku de n Yesu Asheku, kpm ya ciga ama a Kashila, ¹⁶ tun a'ayin a nala a da mari a ucikpa Kashila adama a de maco. A'ayin a da baci dem ma yan kavasu, n tsu yan ta kavasu adama a de. ¹⁷ Ubana a asu u Tata u tsunu da ma yan kavasu, uza da wari n tsupige tsu pige. Aya Kashila ka Yesu Kawauwi Asheku a tsunu. N folo yi ta u zuwa da i yain n ugboji, kpm u wenike kaci ka ne ara de, tsara i lyai kapala n ureve u ne. ¹⁸ N yan ta dem kavasu u zuwa da i yain n ureve tsara i reve ukuna u shinga u da wari n u da adama a de. Eda pini ufofusi ya vana tsara i wushi ukuna u shinga u na vi, kpaci u isa da ta i woko mmuku n ne. N yan ta kpm kavasu tsara i reve tsupige tsu una u shinga u da u yain kazuwamgbani wa naka ama a ne. ¹⁹ N yan ta kpm dem kavasu tsara i reve ucira u ne, u da u lai ko ndya wa, u da u tsu banga tsu tsu aza da tsu wushuki. U da gai ucira u pige u da ²⁰ u yankai manyan an u zuwai Kawauwi ka gono n uma, aku u zuwa yi u dusuku a asu u tsupige a kukere ku ulyaki ku ne a zuba. ²¹ Kawauwi ka lya ta tsugono tsu ucira kau-kau u da wari pini, ko an u wokoi a'a ta n ucira. Kala ka ne ka la ta gba a'ala a aza a tsugono tsupige. Ukuna u mayun u da na vi gogo-na, kpm wa woko ta mayun a a'ayin a utuwa. ²² Kashila ka naka ta kpm Kawauwi tsugono a kaci ka ili gba, u zuwai kpm u woko Kaci ka Atoni; wata, ikyamba i ne i'ya la vi. ²³ Atoni yi ikyamba i Kawauwi i'ya, aya u tsu shadangu le n ucira u ne kpm u tsu naka ko ndya uma ko nte wa.

2

Gogo-na tsq ta n uma

¹ Caupa i'ari ta yavu akushe, kpaci i 'yuwain upanaka Kashila, kpm ya yansa unyushi u cingi. ² I tsu rongo ta a uyansa tyoku da ama a likimba a tsu yansa. I panakai Kanangasi,* uza da wa lya tsugono tsu ityoni i cingi i'ya ya rongo a kalishi. Kanangasi ki uwule u cingi u da wa yan manyan u da,

* 2:2 Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

kpam wa tono n aza da a 'yuwain upanaka Kashila. ³ Caupa gba tsunu tsari ta tyoku u le. Gba ili i cingi i'ya i luwa tsu uyan i'ya tsa yansa. Tsa tono ili i'ya uyawunsa n maluwa ma cingi ma tsunu ma tonuko tsu tsu yain. An u wokoi tsari tsa yansa ili i cingi, dere da wari Kashila ka yan tsu mavura, tyoku da wa yanka ama da a buwai.

⁴ Shegai asuvayali a Kashila a gbonguro wa wa, kpam wa ciga tsu ta cika. ⁵ U bolomgbono tsu n Kawauwi, kpam u naka tsu uma u savu. U yan ta nala cina tsu buwai yavu akushe adama a unyushi u cingi u tsunu. Adama a tsishinga tsu ne da koshi Kashila ka wauwa da. ⁶ U 'yangasa tsu ta a asuvu a ukpa kabolo n Kawauwi, kpam u zuwa tsu a zuba tsara tsu rongo n Kawauwi tsu lyai tsugono n eyi. Kashila ka yan ta nala a asu u da u bolomgbono tsu n Yesu Kawauwi. ⁷ A ure u na u da u wenike tsu ukuna u shinga u ne a asuvu a Yesu Kawauwi, tsara a asuvu a ayen a da a ka tuwa ama a wene tyoku da ukuna u shinga u ne wari kpam u lai ko ndya wa. ⁸ Adama a ukuna u shinga u ne u da u wenike da koshi, da u wauwa da a asu u da i pityanangi n Kawauwi. U wauwa da adama a ili i shinga i'ya i yain wa, nala kune ku Kashila ka ara de, ⁹ adama a ili i'ya i yain da wa. Da gai i zuwai bawu uza wari la uza da wa fuda wa cikpala kaci ka ne ki. ¹⁰ Kashila ka ka yan tsu tyoku da tsari. A asuvu a Yesu Kawauwi, Kashila ka yan tsu ta tsara tsu yain manyan ma shinga. Nala u fobusoi u da tun caupa, tsara tsu rongo nala.

Kawauwi ka ka bolomgbono tsu

¹¹ A matsa da aza a Yahuda wa. E da aza a Yahuda a tsu isa "aza da bawu a kidai acombi." Aza da a tsu isa da "aza da bawu a kidai acombi" a tsu isa ta kaci ka le "aza da a kidai acombi." (Ukida u acombi u le ili i'ya a tsu yanka kaci ka le a ikyamba i'ya koshi.) ¹² Cibai, a'ayin a da bawu kotsu i'ari i revei Kawauwi, i'a aza a uyamba u Isara'ila wa. Kashila ka yan ta kazuwamgbani n ele, shegai n ada wa. U wushuku ta kpam wa yanka le ili ushani shegai n ada wa. A likimba da ya rongo, shegai i'a n ili i'ya i zuwukai uma wa, kpam i reve Kashila wa. ¹³ Caupa, i'ari ta a mbari, shegai gogo-na a bolomgbono da de n Yesu Kawauwi, kpam Kashila ka tuko da evu n eyi a asuvu a mpasa n Kawauwi.

¹⁴ Kawauwi n kaci ka ne aya u tuko tsu ndishi n shinga. Caupa, tsilala tsa tsari a mere ma aza a Yahuda n Awulawa tsari ta yavu kasaga. U takpa de tsilala tsu nala tsi, aku u gonukoi gba ama ili i te. ¹⁵ Mele ma aza a Yahuda ma ta n udani ushani u da u gain ama a toni, shegai gogo-na Kawauwi ka zuwa ma de a ikengi a asu u ukpa u ne. Yan da u yain nala tsara u tuko aza a Yahuda n Awulawa ara ne u yain kabolo ka savu. Nala kpam u zuwai ndishi n shinga a mere ma le. ¹⁶ Uciga u Kawauwi u da tsilala tsa tsari a mere ma abolo a re a na yi tsu cina utyoku. U zuwa le a woko ikyamba i te, u gonuko le a asu u Kashila. Gba nala vi, Kawauwi ka yan ta i'ya a asu u ukpa u ne a mawandamgbani. ¹⁷ Kawauwi ka tuwa ta a likimba u yain ku'ari ku Kadyanshi ka Shinga ka ku yain kadyanshi ka ndishi n shinga. U yanka da ta e da Awulawa aza da i'ari mbari, n atsu aza a Yahuda aza da tsari evu. ¹⁸ Gogo-na gba tsunu aza a Yahuda n Awulawa tsa fuda ta tsa tuwa a asu u Tata a asuvu a Kulu Keri ku te adama a ili i'ya Kawauwi ka yanka tsu.

¹⁹ Adama a nala, e da Awulawa i'a kpam amoci ko kpam aza da a wutai a mbari wa. Shegai i woko de aza a uyamba u te n ama a Kashila. Gogo-na e da i woko de aza a kuwa ku Kashila. ²⁰ I wokoi abuku a kuma ka a mai, kpam Asuki na ntsumate alya cuku tsu kuma ki, Kawauwi kpam aya katali ka ka lakai kalen cika a asu u kuma vi. ²¹ Aya wa bolomgbono gba kuma ki. U zuwa ta ka ku 'yangai hal ku wokoi kuwa ku Kashila ku uwulukpi. ²² Adama

a da a ɓolomgbono da n Kawauwi, gogo-na Kawauwi ki ɓolomgbono da wa ɓolomgbono da n Atoni a da a buwai, tsara i woko kuwa ku nala ki ka Kashila ka rongo n ucira u Kulu Keri.

3

Manyan ma Bulus

¹ Mpa Bulus, ma ta a kuwa ku a'ali adama a manyan ma Kirisiti Kawauwi u zuwa mu n yanka da eda Awulawa. ² I reve ta an Kashila n ukuna u shinga u ne u naka mu manyan ma na mi n yain tsara n ɓanga da. ³ Kashila ka zuwai n revei afofi a ne a da u sokongi. Mari n koronku da ta kenu a kaci ka ukuna u na vi. ⁴ I yan baci kaneshi u ili i'ya n korongi, ya reve ta ili i'ya n revei adama a afofi a na yi a kaci ka Kawauwi. ⁵ Kashila ka wenike afofi a na yi a asu u ama a da a rongoi caupa wa. Shegai gogo-na u wenike a da de a asu u Kulu Keri. U wenikei a da a asu u ama a da u dangasai a woko asuki na nsumate n ne. ⁶ Afofi a Kashila a da na: Eda Awulawa ya wusha ta unu u shinga u da Kashila ka naka, unu u te tyoku da aza a Yahuda a ka wusha u da. Awulawa n aza a Yahuda a woko de ama a te. Eda Awulawa ya wusha ta dem ili i'ya Kashila ka yankai ama a ne kazuwamgbani, kpaci ubolomgboni u da i'ari n Yesu Kawauwi. Ili i'ya Kadyanshi ka Shinga ka danai i'ya la vi.

⁷ Kadyanshi ka Shinga ka na ki ka ma yan kuɓari. An u wokoi Kashila uza u shinga u da, u naka mu manyan ma na mi ma utonusuko ama gba Kadyanshi ka Shinga, kpam u ɓanga mu n yain ili i na yi n ucira u da u naka mu. ⁸ Mpa gba n lai unamba kalen asuvu a ama a Kashila, shegai gba n nala, Kashila ka naka mu manyan ma na mi ma utonusuko Awulawa ili i shinga i'ya Kawauwi ka nakasa. Ili i shinga i na yi i wura ta ama a reve. ⁹ Kpam Kashila uza da u yain ili gba, u naka mu manyan ma utonusuko ama gba ukuna u afofi a da u sokongi a kagita. ¹⁰ U yain ili i na tsara gogo-na u wenike ucira kau-kau u zuba tyoku da wari n ugboji a ili i'ya wa yansa gba. Kashila ka wenikei ili i na yi a asu u ili i'ya u yankai Atoni a ne. ¹¹ Kashila ka bidiga ta kaci ka ne u yain ili i na tun caupa kahu u yain likimba, kpam gogo-na u zuwa de i'ya i gita a ure u da Asheku Yesu Kawauwi ka tsunu u yain. ¹² Cinda tsu wushuki n eyi, kpam tsu ɓolomgbonoi n eyi, tsa fuda ta tsa tuwa a asu u Kashila karara bawu uwonwo. ¹³ Adama a nala, ma folo da i namba ugbamatangu an ma so mavura adama a de wa. Mavura ma na mi ma tuko da ta tsupige.

Kawauwi ka ciga tsu ta

¹⁴ Adama a nala, n kudangu ta a kapala ka Tata n yanka da kvasu. ¹⁵ Aya Tata u maci u a'uwa gba, gba aza da a'ari a zuba n aza da a'ari a likimba dem. ¹⁶ Kashila ka fuda ta ka zuwuka da unu u shinga ushani. Da n folo yi tsara Kulu ku ne ku naka da ucira, kotsu atakasuvu a de a gbama. ¹⁷ Kpam n folo yi tsara Kawauwi ka rongo asuvu a atakasuvu a de an i pityanangi n eyi. Kvasu ka va ka i rongo uciga u Kashila kpam i cigamgbana. I yan baci nala ya woko ta tyoku u madanga ma alu a ne a uwai asuvu a iyamba, kpam tyoku u kuwa ka a mai n cuku tsu ugbami. ¹⁸ Nala eda n ama a Kashila gba ya reve ucun u uciga u da Kawauwi ka ciga tsu. Wa ciga tsu ta cika, uciga u da u wurai uratsanaka. ¹⁹ Ko an u wokoi uza wa la wa fuda wa reve gba tyoku da Kawauwi ka ciga tsu wa, ma folo Kashila ka asaka i reve u da, tsara i woko tyoku da u gain i woko; wata, tyoku da Kashila kari.

²⁰ Kashila ka ta n ucira u da wa yan ili i'ya i lai i'ya tsu folo yi u yain, hal gbam n ili i'ya tsu fudai tsu yawunsai. Kpam she u yain i'ya n ucira u ne; wata, u da wa yansa manyan a atakasuvu a tsunu. ²¹ Asakai tsu cikpala ni

hal ubana bawu utyoku adama tsupige tsa u wenikei a ili i'ya wa yansa a asuvu a kuwa ku Atoni, kpm n a asu u Yesu Kawauwi! Ami.

4

Ikyamba i te

¹ Ma ta a kuwa ku a'ali adama a da ma gbashika Asheku, kpm ma folo da ta i rongo ndishi n da n rotsoi ma aza da Kashila ka isa. ² Ili i'ya baci dem ya yan, i vakunku kaci ka de, kpm i toni n ama sawu. I yain n ahankuri, kpm kotsu i yain upan a'ayin a da baci ama a ka yansa ukuna u gbani wa, kpaci ya ciga le ta. ³ Kulu Keri ku gonuko da de ili i te, adama a nala, yanyi gba i'ya ya yan i rongo na ndishi n shinga, tsara i rongo pini ili i te. ⁴ Gba tsunu ikyamba i te i'ya. Kulu ku Kashila ku te ka. Kpm Kashila ka naka tsu ta uzuwa u uma u te an u dangasa tsu tsu woko ama a ne. ⁵ Gba tsunu Asheku a te a da tsu. Uwenishike u te u da tsu pityanangi n u da. Ulyubugu u te u da tsu wushai. ⁶ Gba tsunu Kashila ka te ka tsa gbashika, kpm aya Tata u tsunu gba. Wa lya ta tsugono tsu ko ndya wa. Wa ta ko nte wa. Aya kpm pini a asuvu a tsunu gba.

⁷ Kawauwi ka naka ta ya dem kune tsara tsu yain manyan ma ne. Yan da u yain nala adama a tsishinga tsupige tsu ne. ⁸ Tyoku da Tagarada u Kashila u danai,

“A'ayin a da u banai a zuba u Kashila,
u tono ta n aza a a'uwa a a'ali a da u kana,
kpm u nakai ama kune icun kau-kau.” ⁹

⁹ (Gogo-na ma ciga ta i yawunsa a kaci ka udani, “U banai a zuba u Kashila.”

¹⁰ U bana baci a zuba u Kashila, u kana ta u yain n kalen; wata, caupa, wari u cipa ta a iyamba, a likimba u na. Vuma da cipai a likimba u na vi aya dem uza da yuwai a zuba vi, tsara u gonuko ili i woko tyoku da i gain i woko.) ¹¹ Aya u nakai Atoni kune ku na ki icun kau-kau: u zuwai aza roku a woko asuki. U zuwai aza roku a woko nsumate, aza roku kpm a dansa kadyanshi ka Kashila. U zuwai aza roku a kirana n Atoni, aza roku kpm a woko awenishiki a Atoni. ¹² Yan da u yain nala tsara ama a na yi a fobuso ama a Kashila a gbashika yi, tsara Atoni yi, aza da a'ari ikyamba i Kawauwi a gbonguro n ucira. ¹³ Nala gba tsunu tsa bolomgbono tsu woko ili i te a asu u uwushuku n Kashila n ureve u Maku ma ne, kpm tsa woko ta aza da a gbonguroi. Wata, tsa woko ta ushadangi tyoku u Kawauwi, uza da wari tyoku da u gain u woko.

¹⁴ Tsa woko kpm tyoku u mmuku wa. A ka kpatalasa tsu kabarikete tyoku u kpatu ku abali a ka kpatalasa kabarikete wa. Tsa panaka ama da a ka ciga a yinsa tsu n uwenishike u kaban u gbani wa. ¹⁵ A unu u nala, tsu dansa ukuna u mayun kpm tsu cigamgbana, tsara tsu gbonguro kpm tsu woko unu u te n Kawauwi gba gba, eyi uza da wari Kaci ka Atoni. ¹⁶ Kawauwi ka bolomgbono ta ama gba, tyoku da karuva ka tsu bolomgbono apashi a ikyamba i vuma. Kapashi dem ka yan baci manyan ma ne, ka banga ta apashi a roku a gbonguro, tsara ikyamba yi gba i woko n alafiya, n ugbonguro, kpm ushadangi n ucira.

Uma u savu

¹⁷ Adama a nala, n tonuko da ta kpm n rono da atsuva a asuvu a kala ka Asheku, asakai uyansa tyoku da Awulawa a ka yansa. Ure u uyawunsa u le u gbani u da. ¹⁸ Atakasuvu a le a'a ta a asuvu a karimbi, a reve ko i te wa, kpaci a panaka Kashila wa. Adama a nala a ka tsara uma u da Kashila ka naka wa.

19 A'ayin a ɗa baci a yain ili i cingi, a tsu pana kpam uwono wa. A neke ɗe kaci ka le a uyansa ili i'ya ikyamba ya ciga, kpam a ka yansa ta gba icun i tsishankala, kpam a asaka uyansa ili i nala yi wa.

20 Eɗa tani, an i revei Kawauwi, tyoku ɗa a tonuko ɗa i yansa ɗa la wa. 21 N reve ta i pana ta ukuna u ne, kpam i'a ta a asuvu a ne, adama a nala a wenishike ɗa ta ukuna u mayun u Yesu. 22 A wenishike ɗa ta asaka ili i'ya i'ari i yansai caupa. A'ayin a nala yi uma u ɗe u namgba ta adama a ɗa i cigai uyansa gba icun i ikuna i cingi. 23 Gogo-na asakai Kashila ka savaɗa uma u ɗe tsara i gita uyawunsa a ure u savu. 24 Asaka Kashila ka gonuko ɗa ama a savu. U yan ɗa ta i woko tyoku u ne, adama a nala u kana ta i woko ama a maci kpam uwulukpi n ukuna u mayun.

25 U kana ta i asaka kaɓan. Ya dem tonusuko utoku u ne Katoni ukuna u mayun, kpaci tsa ta tyoku u apashi kau-kau a ikyamba i te. 26 A'ayin a ɗa baci i yain upan, kotsu i yain unyushi u cingi wa, kiranai, kotsu i yain upan hal kaara ka rukpa wa. 27 Kotsu i naka Kalapansiɗ kabala u lyai kaci ka ɗe wa. 28 Uza ɗa baci wari kaboki, kotsu u doku u boko wa. A unɗ u nala, she u matsa uyan manyan, tsara u tsara ili i'ya wa naka aza a unambi.

29 Kotsu i dansa ikuna i cingi wa, shegai i dansa ikuna i shinga i'ya ya ɓanga ama a gbonguro. Dansai ili i'ya ya gbamatangu aza ɗa a ka panaka ɗa vi tsara i yan le n kalen. 30 Kpam kotsu i zuwa Kulu Keri unambukatsuma wa, kpaci ka ta tyoku u kugyan ka ku wenikei eɗa ama a ne a ɗa. Kashila ka naka ta Kulu, tsara u wenike an wa wutukpa ɗa kain ka makorishi ka rawa baci. 31 I asaka unamgbi u asuvu n upan n asuvu a shen. Kotsu i rongo n ibili ko kpam i yain ili i'ya ya tuko kunangasu wa ko kenu. 32 A unɗ u nala, yamghanai ili i shinga, kpam i wenike asuvayali. Cimbusukai aza ɗa a nusuka ɗa, tyoku ɗa Kashila ka cimbusuka ɗa unyushi u cingi u ɗe a asu u Kawauwi.

5

Rongoi a asuvu a katyashi

1 Adama a nala rongoi tyoku u Kashila, kpaci eɗa mmuku n ne n ɗa, aza ɗa wa ciga cika. 2 I cigi ama maco, tyoku ɗa Kawauwi ka ciga tsu, hal u kuwai adama a tsunu. U nekei uma u ne tyoku u udaraka ubana a asu u Kashila, kpam nala vi wa ta tyoku u ili i magulani a asu u Kashila.

3 Kotsu i yain tsishankala, ko ili i uwono, ko kpam kurura a mere ma ɗe wa. Icun i inyushi i cingi i nala yi i lobono a asu u ama a Kashila wa. 4 Kpam dem u lobono i dansa kadyanshi ka icadi wa, kpam kotsu i dansa n utengeshi ko majari ma cingi wa. A unɗ u nala, she i cikpi Kashila adama a ili i'ya wa yansaka ɗa. 5 I reve ta na vi mayun ɗa: Uza u yan baci unyushi u tsishankala, ko u yain ili i cingi, ko wari n kurura, wa uwa a tsugono tsu Kawauwi n tsu Kashila wa. Uza ɗa baci dem wa yansa ili i nala yi, kameli ka wa gbashika. 6 Kotsu i asaka uza roku u yinsa ɗa u tonusuko ɗa ili i'ya bawu i'ari i mayun wa. A ka barakpa wa, Kashila ka yan ta upan n ama a ɗa bawu a naka yi karinga, a ka yansa baci icun i ili i cingi i na yi. 7 Adama a nala, kotsu i ɓolomgbono n aza ɗa a ka yansa ikuna i cingi tyoku u nala wa.

8 Caupa, i'ari ta a asuvu a karimbi, shegai gogo-na a ɓolomgbono ɗa ɗe n Asheku, kpam i uwa ɗe a asuvu a katyashi. Adama a nala rongoi tyoku u ama a ɗa a'ari a katyashi. 9 N dana ta nala kpaci katyashi ka tsu zuwa ta ama a yain ili i'ya i'ari i shinga, n i maci, n i mayun. 10 Adama a nala matsa i rotsongusu ili i'ya ya zuwa Asheku a pana kayanyan. 11 Kotsu i ɓolomgbono a asu u uyan ili i'ya ama a ɗa a'ari a karimbi a ka yansa wa. Ili i nala yi i gbani i'ya. A unɗ u nala, zuwai ama a reve ili i na yi i cingi i'ya. 12 Ili i uwono i'ya

gbam a dansa ikuna i'ya ama a yain a ukpawunsi. ¹³ Shegai a'ayin a da baci katyashi ka wakanai ara le, ya dem wa wene ta ili i'ya ili yi i rotsoi. ¹⁴ Kpaci katyashi ka tsu wenike ta ili dem. Da i zuwai a danai, "Eda aza da ya lavuta, 'yangai! 'Yangai a ukpa, kpam Kawauwi ka wakana ta ara de."

¹⁵ Adama a nala, kiranai n tyoku da ya rongo. Kotsu i rongo tyoku u atengeshi wa, shegai rongoi n kakiri. ¹⁶ Yanyi manyan n kabala ka i'ari n ka mai, kpaci ama a ka yansa ta tsicingi a a'ayin a na. ¹⁷ Adama a nala kotsu i woko atengeshi wa, shegai i rotsongusu ili i'ya Asheku a ka ciga da i yain. ¹⁸ Kotsu i tangbalaka n uso mara wa, kpaci nala wa nangasa da ta. A unu n nala, asakai Kulu ku shadangu da n ucira. ¹⁹ Shipai icun i ishpa i Kashila gba, kpam i gbatangu atoku a de. Shipai ishpa i ucikpala Asheku n atakasuvu a de gba. ²⁰ Cikpai Kashila Tata u tsunu maco a ili gba adama a kala ka Asheku Yesu Kawauwi ka tsunu.

Aka n a'ali

²¹ Adama a da ya naka Kawauwi karinga, she i gorimuko atoku.

²² Eda aka a iyolo, gorimukoi a'ali a de tyoku da i tsu gorimuko Asheku, ²³ adama a da vali aya kaci ka uka, tyoku da Kawauwi kari Kaci ka Atoni; wata, ikyamba i ne. ²⁴ Adama a nala, uka dem u gorimuko vali u ne a ili dem, tyoku da Atoni a tsu gorimuko Kawauwi.

²⁵ Eda a'ali a da i'ari n aka, ya dem cigi uka u ne, tyoku da Kawauwi ka cigai Atoni hal u kuwai adama a le, ²⁶ tsara u gonuko le uwulukpi, an u za le n mini n udani u ne. ²⁷ U yan ta na vi tsara u gonuko Atoni yi a woko n tsulobo kpam u tuko le a kapala ka ne tyoku u ukasavu u da bawu wari n kashinda ko utyacira ko kpam icun i unamgba. Pini nala, a ka woko ta uwulukpi kpam bawu unyushi. ²⁸ Nala kpam dem a'ali, u kana ta a cigi aka a le, tyoku da a ka ciga ikyamba i le. Uza da baci wa ciga uka u ne, kaci ka ne ka wa ciga. ²⁹ Uza wa la wa kovo ikyamba i ne wa, shegai u lyatangu i'ya u kirana kpam n i'ya. Kpam ili i'ya Kawauwi ka yankai Atoni yi i'ya gai la vi, ³⁰ kpaci atsa apashi a ikyamba i ne. ³¹ Tyoku da Tagarada u Kashila u danai, "Vali u asaka tata na mma u ne u padara n uka u ne, ama a re a le a ka woko ta ikyamba i te." ³² Ukuna u mayun u da pini ukpawin a uwenishike u na vi. Kadyanshi ka Kawauwi n Atoni ka ma yan. ³³ Shegai mayun da ara de dem: vali dem u kana ta u cigi uka u ne tyoku da wa ciga kaci ka ne, uka kpam u kana ta u gorimuko vali u ne.

6

Mmuku n isheku i le

¹ Eda mmuku, gorimukoi isheku i de kpaci eda aza a Asheku a da, kpam ili i shinga i'ya i gain i yain i'ya gai la vi. ² Mele ma kagita ma mari a asuvu a Mele Kupa ma ma korusoi n kazuwamgbani ka ka danai, "Naka tata na mma u vunu tsupige." ³ Kpam kazuwamgbani ka na: "Vu naka baci tata na mma u vunu tsupige, ili dem ya wala vu ta derere, kpam va barakpa ta a likimba u na."

⁴ Isheku, kotsu i zuwa mmuku n de n yain upan wa. A unu n nala, kiranai n ele, naka le adooki kpam i wenishike le a ure u da Asheku a ka ciga.

Agbashi n azakuwa a le

⁵ Edá agbashi, gorimukoi azakuwa a de a da a'ari pini naha a likimba. Pana le uwonvo i náka le karinga i gbashika le kpmayun tyoku da ya gbashika Kawauwi. ⁶ Matsai manyan cika a a'ayin dem, shegai kotsu i yain tsara i zuwa azakuwa a de a pana kayanyan a'ayin a da a ka wunya da koshi wa. Shegai i yain i'ya i lai la, i yain manyan ma de n atakasuvu a de gba, tyoku da Kashila ka ciga, kpaci eda agbashi a Kawauwi a da i'ari. ⁷ Yanyi manyan ma de n mazanga, yavu Asheku a da ya yanka, shegai ama koshi wa. ⁸ Cibai, Asheku a ka tsupa ta manyan ma shinga ma ya dem u yain, ko kagbashi ko uza da bawu wari kagbashi.

⁹ Eda azakuwa, kiranai n agbashi a de dem mai. Kotsu i dana ili i'ya ya zuwa le a pana uwonvo wa. Cibai, azakuwa n agbashi gba a'a ta n Uzakuwa u te a zuba, kpmayun tsu yanka ta ya dem una u te.

Icanga i kuvon i Kashila

¹⁰ Akani a va a makorishi a da na: gbamai n ucira u Asheku u da wari n ugbonguro cika kain dem, kpaci i'a ta kafole n eyi. ¹¹ Kasoje ka tsu fobuso ta icanga i kuvon adama a kuvon. Nala dem, u kana ta i fobuso gba ili i'ya Kashila ka naka da, tsara a'ayin a da baci Kalapansi ka ciga ka lapansa da, kotsu i fuda i shamgba n ucira a uwandasa u ne. ¹² Kuvon ku tsunu n ama icun i tsunu da wa, shegai n ityoni i cingi i'ya na ngono n le n ucira kau-kau u likimba u karimbi u na, kpmayun tsa yan ta kuvon n ucira u cingi u da wari a kalishi. ¹³ Adama a nala, ukai gba icanga i kuvon i'ya Kashila ka naka da. Tsara i suma a kain ka cingi wa. Ya yan ta kuvon hal ubana a makorishi, kpmayun rongo kushani n ucira. ¹⁴ Adama a nala, fobusoi kaci ka de! I dansa ukuna u mayun maco. Wa ta tyoku u kagbawatsu ka cuku ka vuma sirai a cuku, tsara u fobuso kaci ka ne u yain manyan. Yanyi ili i'ya i'ari derere, kpaci uyan ili i'ari derere i'a ta tyoku u matogo ma urim ma ma kangu i'ya ya sawa da. ¹⁵ Lyayi kapala n uwushukusu n Kadyanshi ka Shinga ka ka tsu naka ndishi n shinga. Kpmayun woko ta tyoku u akpata a a'ene a de, kpmayun woko ta ufofusi mai. ¹⁶ Ili i roku i'ya kpmayun na: lyayi kelime n upityanangusu n Yesu Kawauwi. Upityanangu u de wa woko ta tyoku u maraga ma ukangusu aya a akina a da uza u cingi vi wa takusu utuwa ara de. ¹⁷ I reve baci bawu malala an Kashila ka wauwa da, wa ta tyoku u makun ma kuvon ma ma tsu kangu kaci ka de. Kpmayun fobuso i yain manyan n Kadyanshi ka Kashila. Wa ta tyoku u burundu u da Kulu Keri ku naka da. ¹⁸ A'ayin a da baci i yain ili i na yi, yanyi kvasu i foli Kashila ka ganga da a ili dem maco tyoku da Kulu Keri ku tonoi na da. Kpmayun yan baci kvasu ki, i rongo ufofusi. Rongoi u yansa kvasu maco adama a ama a Kashila.

¹⁹ Yanka numu dem kvasu, tsara Kashila ka naka mu idani i maci i'ya ma dana n gita baci kadyanshi, tsara n dansa bawu uwonvo kpmayun n tonuko ama akani a da Kashila ka wenike tsu gogo-na a Kadyanshi ka Shinga. ²⁰ Yesu Kawauwi u dangasa mu ta n woko kasuki ka ne, n yain ku'ari ku Kadyanshi ka Shinga ka ne, kpmayun ili i'ya i zuwai gogo-na a sira mu n ikani a kuwa ku a'ali da gai la vi. Yanyi kvasu tsara a'ayin a da baci ma yan Kadyanshi ka Shinga ki, n dansa bawu uwonvo tyoku da u gain.

Idyani i makorishi

²¹⁻²² Ma ciga ta i reve tyoku da tsari n ili i'ya tsa yansa. Da i zuwai ma suku Tikiku ara de. Utoku u tsunu u da uza da tsa ciga, kpmayun dem u gbashika ta Asheku mai. Wa tonuko da ta ili i'ya ya gitasa n atsu, kpmayun wa gbatangusu da ta atakasuvu.

²³ N yan ta kvasu tsara Kashila Tata n Asheku Yesu Kawauwi u naka da ndishi n shinga, n uciga, kpmayun naka Katoni dem upityanangu! ²⁴ Asaka

Kashila ka wenike tsishinga tsu ne a asu u aza da gba a ka ciga Asheku Yesu
Kawauwi ka tsunu n uciga u da bawu wa kotso.

Ukanikorongi Ubana a Asu u Aza a Filibi

Ukukpa u kadyanshi

A kuwa ku a'ali ka Bulus wari an u korongi ukanikorongi u na ubana a asu u Atoni a da a'ari a Filibi. U korongu ta u da tsara u wenike ucikpa u ne adama a ili i'ya a yanka yi an wari a kuwa ku a'ali ki, kpam u wenishike le tyoku da a ka rongo mai asuvu a Kawauwi.

Bulus tonuko ta Atoni u da a rongo tyoku u Kawauwi a'ayin dem. U wenike le ta a yain mazanga ko a'a baci a asuvu a upana u ikyamba. U tonuko le ta kpam u gan ta a yain manyan kabolo mai.

A'ayin a da baci dem Atoni a ka yan kaneshi u ukanikorongi u na vi, a tsu yan ta majiyan cika kpaci wa ta ushadangi n mazanga kpam a kuwa ku a'ali ka u korongi u da. Ucira u da u zuwai u da nala u da ucira u ureve u Kawauwi kpam n uyan manyan ma uwoko tyoku u ne. Ucira u nala vi wa ta a asuvu a Atoni gogo-na, tyoku da u rongoi n Bulus n Atoni a Filibi caupa.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani n kvasu (1:1-11)

Kalen ka uma ara Bulus (1:12-30)

Iryoci i uvakunku kaci u maci u Kawauwi (2:1-18)

Alabari a kaci ka aje a Bulus (2:19-30)

Uwoko uza u maci a asu u Kashila (3:1-4:9)

Bulus cikpai aza a Filibi (4:10-20)

Idyani i makorishi (4:21-23)

¹ Mpa Bulus, kpam Timoti da pini na kabolo na mpa. Atsu agbashi a Yesu Kirisiti Kawauwi a da tsari.

Nkoshi n a'angi a kuwa ku Atoni n gba Atoni a aza a Filibi aza da Kashila ka dangasai alya ma koronku.

² Asaka Kashila Tata u tsunu n Asheku a tsunu Yesu Kawauwi a naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga.

Kvasu ka Bulus n ucikpa

³ N tsu cikpa ta Kashila ka wa a'ayin a da baci n cibai n ada. ⁴ Kain dem n tsu shadangu ta n mazanga ma yanka da baci kvasu, ⁵ kpaci i woko de atoku a manyan a va a asu u utamburuka Kadyanshi ka Shinga a kaci ka Kawauwi. I gita ta uyan nala tun a'ayin a da i gitai i panai alabari yi, kpam ya lya kapala n uyan nala hal n gogo-na. ⁶ Kashila ka ka gitai manyan ma shinga ma na mi ara de, kpam n reve ta wa asaka ma wa, she a'ayin a da u kotsoi ma kain ka Yesu Kawauwi wa gono.

⁷ Dere da n pana nala a kaci ka de. Ma ciga da wa wa a asuvu a katakasuvu ka va kpaci tsa yamgbana ta ukuna u shinga u Kashila. Tsu yan ta nala a'ayin a da mari a kuwa ku a'ali n a'ayin a da a asaka mu an n matsai n yain Kadyanshi ka Shinga. ⁸ Kashila ka reve ta tyoku da ma ciga da n uciga u Yesu Kawauwi. U reve ta kpam tyoku da ma ciga n rongo n ada.

⁹ Kvasu ka va ka macigamgbani ma ya cigamgbana vi ma yain ushani hal gbam ma lai tyoku da ma ciga ma yain. Ma yan ta kpam kvasu adama a da ya gbonguro a asuvu a ureve n kakiri ka de. ¹⁰ Yan da n yain kvasu ki naha kpaci ma ciga ta i reve ili i'ya i'ari i mayun kpam n kalen, tsara i rongo n uma u uwulukpi kpam bawu unyushi hal kain ka Kawauwi ka gono. ¹¹ Pini nala, da uma u de wa shadangu n ilimaci n ndanga n da ma zuwa uyan ili i'ya

Kashila ka wushuki a yain, kpam ya tuko ta tsupige n icikpali a asu u Kashila. Ili i nala yi i'ya Yesu Kawauwi zuwai a uma u de.

Kadyanshi ka Shinga a kuwa ku a'ali

¹² Ama a va, ma ciga ta i reve n manyan ma a yanka mu vi ma zuwa ta Kadyanshi ka Shinga ka lyai kelime. ¹³ Ya dem reve ta an a sira mu n ikani adama a da ma gbashika Kawauwi. Kpam ko asoje a da a ka wundya kuwa ku magono a reve ta an n gbashikai Kawauwi. ¹⁴ Adama a usira u va a kuwa ku a'ali, Atoni ushani pini na a tsara ta ugbamatangu, kpam gogo-na a gita de utonusuko aza roku ukuna u Kawauwi bawu uwonvo.

¹⁵⁻¹⁶ Aza roku a da pini adama a da a ka ciga mu da a ka yansa ku'ari, kpam a ka ciga a yain ukuna u da wari dere. Ama a na yi a ka yansa ta ku'ari an a revei Asheku a da a tuko mu pini na vi tsara n modono n dana ili i'ya i'ari dere i Kadyanshi ka Shinga. Kpam mayun da wari aza roku a da pini aza da a ka yansa ku'ari n malyon n tsilala. ¹⁷ Ama a nala yi a'a n uyawunsa u maci a kaci ka ku'ari ku kadyanshi ka Kawauwi wa. N uciga u kaci u da a ka yansa u da, mayun da le wa. Ciga da a ka ciga a doku a zuwa mu n pana ikyamba an mari a kuwa ku a'ali.

¹⁸ Shegai ko an uyawunsa u le wari mai ko bawu wari mai, cinda a ka yansa ku'ari ku Kawauwi, ma yan ta mazanga kpam ma lya ta kelime n uyan mazanga. ¹⁹ Kpaci n reve ta kvasu ka de n ubanga u da wa wutusa a asu u Kulu Keri ku Yesu Kawauwi wa zuwa le ta a wauwa mu.

²⁰ N matsa de n wene n yain ili i'ya bawu ya zuwa mu n yain uwono, shegai kain dem n rongo a uyanka Kawauwi manyan bawu uwonvo. Caupa n pana uwonvo wa, gogo-na kpam ma ciga ta n rongo pini n ucira ubana tsara uma u va u rongo a unakasa Kawauwi tsupige ko n uma ko bawu uma.

²¹ Ma baci n uma, adama a Kawauwi a da, shegai n kuwa baci wa laka mu ta kalen. ²² N lya baci kelime n urongo n uma n ikyamba i na yi, ma fuda ta ma lya kelime n manyan ma Kawauwi. N reve i'ya ma dangasa wa. ²³ Uyawunsa vi u wuyana ta. Roku she n wene yavu wa laka mu ta n rongo n uma, roku kpam yavu n gono a asu u Kawauwi. Urongo n Kawauwi wa laka mu ta cika. ²⁴ Shegai n reve ta u la ta kalen ara de n rongo n uma a ikyamba.

²⁵ Adama a da i buwa mu uciga vi, n reve ta ma rongo n uma tsara i rongo n ugbama a asuvu a upityanangu u de, pini nala, da ya pana kayanyan ka upityanangu vi. ²⁶ Kpam n doku baci n tuwa da ukondo, ya tsara ta ili i shinga i'ya ya zuwa i yain agoni n Yesu Kawauwi adama a va.

²⁷ Shegai ko ndya baci i gitai, i rongo uma u da wa tuko Kadyanshi ka Shinga tsupige a kaci ka Kawauwi. Ko n doku baci n tuwa da uwene, ko kpam n panai alabari a de koshi, ma reve ta an i shamgbai n ucira kpam i matsai tsara i zuwa ya dem u wushuku n Kadyanshi ka Shinga ki. ²⁸ Kotsu i pana uwonvo u atokulalu a de wa. Nala wa woko ta iryoki ara le an Kashila n kaci ka ne wa wuna le aku u wauwa da. ²⁹ Adama a Yesu Kawauwi, Kashila ka naka da ta ukuna u shinga u uwushuku n Kawauwi. U naka da kpam ukuna u shinga u upana ikyamba adama a ne. ³⁰ I reve ta tyoku da n panai ikyamba, kpam gogo-na i pana ta a da hal n ara nala wari. Eda dem nala ya pana ikyamba yi.

2

Tyoku da va woko tyoku u Yesu

¹ I'a n ugbamatangu u asuvu an i bolomgbonoi kaci n Kawauwi? Asuvu a de a dusuku adama a uciga u ne vi? Kulu Keri ku zuwa da ya rongo ka'olo? Ya pana iyali i atoku kpam ya tono n ele ben? ² An u wokoi n revei nala

wari, ma ciga ta i zuwa mu n pana kayanyan cika. Ili i'ya ma ciga i yain i'ya na: I panamgbana n atoku a de. I cigi atoku a de. I yansa manyan kaɓolo n yawunsa u te kpam i yansa ili i te.

³ Kotsu i yain ili adama a uciga u kaci wa, kpam kotsu i yain ili adama a aradi wa. Shegai a'ayin a da baci dem ya yan ili i gonuko kaci ka de kenu, i yawunsa uza roku u da pini uza da u la da. ⁴ Kotsu i rongo ucibusa ukuna u da u birika da koshi wa, shegai i yain dem n i cibusi a kaci ka ukuna u aza roku.

⁵ A asuvu a uma u de, i yain n i cibusi tyoku da Yesu Kawauwi u tsu cibusa n u yansi.

⁶ Kain dem Yesu ili i te i'ya n Kashila, shegai kain ka la ka u danai asaka u pana kayanyan tyoku da Kashila ka pana wa.

⁷ Shegai u gonuko ta kaci ka ne kenu, u wokoi yavu kagbashi. A matsa yi ta yavu vuma.

⁸ Kpam u rongoi tyoku da vu revei vuma wari. U pana ka ta Kashila, u gonukoi kpam kaci ka ne kenukulu, hal u rawai u kuwa a zuba u mawandamgbani.

⁹ Adama a nala Kashila ka radagba yi ta a zuba gba gba, hal u neke yi kala ka ka lai gba a'ala.

¹⁰ Adama a nala, ya dem wa kudangu ta u lyai kayala u pana baci kala ka Yesu.

Gba aza da a'ari a zuba n likimba a ka yan ta nala. ¹¹

¹¹ Nala dem ko una u eni wa wa dana ta Yesu Kawauwi Asheku a da, kpam nala wa naka ta Kashila Tata tsupige.

Ladai tyoku u atala

¹² Aje a va, a'ayin a da mari n ada, kain dem i tsu pana ka ta Kashila. Gogo-na an u wokoi bawu mari kpam kaɓolo n ada, i pana ka yi hal gban u lai caupa. Lyayi kelime n i yanyi manyan ma ma wenike an a wauwa da, kpam i yain nala n unaka karinga n upana u uwonvo. ¹³ Kashila ka yan ta manyan a asuvu a de, wa zuwusa da ya ciga i pana ka yi, kpam wa nakasa da ucira u da ya yan ili i'ya wa pana kayanyan.

¹⁴ A'ayin a da baci ya yan ili i roku, kotsu i yain kananamgbani ko tsali wa. ¹⁵ Ya yan baci nala wa, ko uza wa takpa da n ukuna u roku wa, ko kenu. U gan ta i rongo uwulukpi, uma u da bawu wari n unyushi tyoku u mmuku n Kashila a asuvu a likimba u karimbi u da u shadangi n ama a cingi kpam kain dem a tsu rongo a uyansa unyushi u cingi. Asaka uma u de u ladi tyoku u atala a kapala ka ama a na yi. ¹⁶ Shamgbai n ugbami a akani a uma, tsara Kawauwi ka gono baci, n tsara ucira u da ma dana n kpada ulya kalambale ki wa, kpam manyan ma va ma woko ma gbani wa. ¹⁷ Upityanangu u de a asu u Asheku, n tyoku da ya gbashika yi, u woko ta yavu udarakpa ubana ara ne. Wa woko ta yavu a doku u wotsongu mpa n va a asuvu a udarakpa u de vi. Nala baci, ma pana ta kayanyan, kpam ma bolomgbono ta kaci ka va n ada tsu pana kayanyan. ¹⁸ Yanyi mazanga adama a nala yi, kpam tsu panai kayanyan kaɓolo.

Bulus suki kabangi

¹⁹ Yesu Asheku u wushuku baci, n yawunsa ta n sukunku da Timoti gogo-na na. A'ayin a da baci u gonoi ara va, ma pana ta kayanyan n pana baci alabari

a de. ²⁰Ma n uza tyoku u ne wa, u la ta ya dem pini na upana iyali i de. ²¹Dana da n danai nala kpaci ya dem pini na ukuna u kaci u ne u da wa ciga u da wa yawunsa, shegai a ka cibusa ukuna u da Yesu Kawauwi wa ciga wa. ²²I reve ta tyoku da Timoti wenikei kaci u woko tyoku u maku n tata u ne. U banga mu ta a asu u uyan kufari ku Kadyanshi ka Shinga. ²³A'ayin a da baci n tuwai n reve ili i'ya a ka yanka mu, ma tutsuku yi ta ara de. ²⁴N zuwa ta uma Asheku a ka asaka mu ta n tuwa ara de na n a'ayin kenu.

²⁵I suku ta Abafuradita tsara u yanka mu ili i'ya ma ciga. Utoku u va da asuvu a Kawauwi, u yan ta manyan kabolo na mpa kpam tsu modonoi yavu asoje. Gogo-na n wene ta wa laka ta tsulobo n asaka yi u gono ara de. ²⁶Kpam adama a da u matsai wa ciga u tuwa ara de da. U dambula ta cika kpaci i reve ta an bawu wari n alafiya. ²⁷Mayun da bawu wari n alafiya. Wari u yan ta gbam evu n ukpa, shegai Kashila ka pana ta iyali i ne u wauwai uma u ne. U bishinka mu dem kushen adama a unambukatsuma. ²⁸Ili i'ya i zuwai gai n lakai uciga n tutsunku da n eyi i'ya gai la vi. I wene yi baci ya laka ta upana kayanyan, kpam kadambula ka va ka jebe ta. ²⁹Ryabusa ni a asuvu a kala ka Asheku i yain mazanga cika. U gan ta i naka icun i ama a nala yi tsupige. ³⁰Yanka ni nala kpaci wari u yan de evu n ukpa adama a manyan ma Kawauwi. Tuwa da u tuwai tsara u shadangu ubanga u da bawu eda ya fuda ya banga mu.

3

Tyoku da va woko uza maci u mayun

¹Gogo-na ama a va, yanyi ipeli adama a Asheku. N pana ta kayanyan an ma korongu ili i'ya n tonuko da caupa vi. Ya doku ta gbam ya kirana n ada.

²Kotsu i asaka ama a cingi a naha a yinsa da wa. Alya a'ari n uciga u ukida u acombi kabarikete, a'a ta yavu nshe n da mari n icadi. ³Atsu tsu ta n ukida u acombi u maci kpaci a asuvu a Kulu ku Kashila ka tsa lyasa kayala. Tsupige tsu tsunu tsu tsu tuwa ta adama a Yesu Kawauwi kpam tsu tsu yan aradi n ukuna u ikyamba wa.

⁴Gaawan mpa ma fuda ta ma yan aradi n ukuna u ikyamba. Uza roku wene baci yavu wa n ukuna u roku u da wa fuda wa lya kaci ka ili i na yi, ma la yi ta a ili i na yi gba. ⁵Mpa n a'ayin kulla an a matsa mu da a kida mu kacombi. Mpa uza u aza a Isara'ila u da, uza u kagali ka Bayami. Nala wa wenike ta an mpa uza u aza a Ibrahi u mayun u da. Tsu yan baci ukuna u Mele, mpa Kafarishi ka. ⁶Caupa mpa kayain ka manyan ka cika, n tuko ta Atoni upana u ikyamba. Ko uza wa fuda wa dana ukuna u dana Mele ma n kodoi ma na wa.

⁷Caupa, n tsu yawunsa ta yavu ukuna u na wa ta n kalen cika, shegai gogo-na ukuna u gbani u da ma wundya u da adama a ili i'ya Kawauwi ka yain. ⁸Ili i'ya gba i lakai n kalen i'ya, n tsu wene ta ko ndya wa bawu kalen n gawuntangu baci i'ya n ureve u Yesu Kawauwi. Ureve u Kawauwi Asheku u va, u la ta ko ndya wa kalen, kpam mayun da. Adama a ne n wotsongu de ko ndya wa i va, shegai gba yavu kaviri ka ma asaka ka ma wundya i'ya tsara Kirisiti Kawauwi u woko u va, ⁹kpam kain dem ma rongo ta kabolo n eyi. Ma pityanangu kpam n ukuna u maci u kaci u va wa, ko ucira u kaci u va adama a upanaka Mele wa, shegai n Kawauwi ka ma pityanangu tsara u wauwa mu. Yan da ma yan nala kpaci ure u Kashila u da u tsu gonuko aza a maci n kaci ka ne wa ta a asu u upityanangu. ¹⁰Ma ciga ta n reve Kawauwi, ma ciga ta kpam n reve ucira u da u yangasa yi a ukpa. Ma ciga ta n bolomgbono kaci n eyi, tsara n reve upana u ikyamba u ne. Ma ciga ta kpam n bolomgbono n

eyi a asu u ukpa u ne. ¹¹ Adama a nala, ma ta n uzuwa u uma a ka 'yangasa mu ta a ukpa!

Lya kelime n umodono

¹² Kotsu n yan ili i na yi gba wa, kpm kotsu n kotso uwoko ili i'ya i gain n woko wa. Shegai n lya ta kelime n manyan hal she ubana a makorishi ma a ka gonuko mu ili i'ya Kawauwi ka ciga mu n woko. ¹³ Ama a va, dana da n danai n kana de ili gba wa, shegai ili i'ya n yain i'ya: n dambula kaci ka va n ili i'ya i wurai wa, n modono ta n kana ili i'ya i'ari a kapala. ¹⁴ N lya ta kelime na n yanyi manyan tsara n rawa a makorishi ma a ka naka mu ili i shinga, a'ayin a da Kashila ka isa mu ubana a zuba adama a Yesu Kawauwi.

¹⁵ U gan ta gba aza da a'ari a asuvu a tsunu, aza da a gbonguroi a asuvu a kulu a yawunsa tyoku u na. Kpm ili i roku i'a baci pini i'ya bawu i wushuki n i'ya, Kashila ka zuwa da ta i wene ili i'ya i'ari i mayun. ¹⁶ Ili i'ya gba i lakai kalen i'ya, tsu lyai kelime n utono ili i'ya tsu revei i'ari i mayun.

¹⁷ Ama a va, tonoi tyoku da mpa ma rongo, kpm i rotsongusu a asu u uwundya ili i'ya aza da a ka rongo a asuvu a iryoci i'ya tsu naka le. ¹⁸ Nala u gain i rongo, kpaci ama da pini ushani aza da a ka rongo tyoku da a ka wenike ele atokulalu a mawandangbani ma Kawauwi a da. Mari n tonuko da de ukuna u na vi, kpm hal n gogo-na kushen ka mari n meshi kpaci ukuna u na vi mayun da. ¹⁹ Ama a na yi a rawa baci a makorishi, a ka cina ta kaci ka le a ukpa u da bawu wari n utyoku. Ili i'ya a ka lyasaka kayala i'ya ili i'ya a ka cigaka ikyamba koshi. A tsu tsara ta tsupige a ili i uwono i'ya a ka yansa. Gba atakasuvu a le a'a ta a ili i likimba u na.

²⁰ Shegai atsu ama a zuba a da, a asu u da Yesu Kawauwi wa rongo. Kpm tsu matsa de uvana ugonu u ne tyoku u Kawauwi ka tsunu. ²¹ Wa bidya ta ikyamba i tsunu pini a likimba u na vi i'ya bawu i'ari n ucira, u gonuko i'ya i woko ikyamba i tsupige tyoku u i ne. Wa yan ta nala n ucira u da u tsu zuwa ili dem i panaka yi.

4

¹ Ama a va, ma ciga da wa wa, kpm ma ciga ta n wene da. I zuwa mu ta n pana kayanyan kpm eda funi da a naka mu. Adama a nala, i shamgba n ucira a asuvu a utono u Asheku.

Tyoku da uza wa rongo mai

²⁻³ Utoku u va, vu yan ta manyan kabolo na mpa mayun, kpm n folo vu ta vu banga aka a re a da a'ari pini kabolo n avu. N folo ta Afodiya n Sinitiki, aka a re a na yi a doku a panangbana adama a Asheku. Caupa, a yan ta manyan cika kabolo na mpa tsara tsu tonuko aza roku ukuna u Kadyanshi ka Shinga. A yan ta kpm manyan n Kileme n atoku a manyan a va a roku. Kashila ka korongu ta a'ala a ama a na yi a Tagarada u Aza a Uma.

⁴ Yanyi mazanga kain dem adama a Asheku. Asaka gai n doku n dana, yanyi mazanga! ⁵ I yain ben n atoku a de. I ciba an utuwa u Asheku wari evu.

⁶ Kotsu i dambula adama a ili i roku wa, shegai i yain kvasu i foli ubanga a kaci ka ili dem. Tonukoi Kashila gba ili i'ya bawu i'ari n i'ya, i naka yi ucikpa.

⁷ I yan baci nala, i reve ta an Kashila ka fuda ka zuwa atakasuvu a de a rongo yuwu. Ili i'ya i lai tsulobo i'ya la vi cika, i lai kpm ili i'ya katakasuvu ka uza ka reve. Pini nala, Kashila ka kirana ta n atakasuvu n uyawunsa u de kpm i rongo n Kawauwi.

⁸ Ama a va, asaka n koruso n kadyanshi ka na: I zuwa atakasuvu a de a asu u ili i'ya i'ari i mayun, n tsupige n i maci. I yawunsa a kaci ka ili i'ya i'ari uwulukpi n i uciga kpm n i'ya i'ari dere. I yawunsa a kaci ka ili i'ya i'ari i

shinga cika i'ya i rawai a cikpala. ⁹ Kaṅai uyansa ili i'ya i rotsongusi ara va, i kaṅa kpam uyansa ili i'ya i panai n dansai. I kaṅa uyansa ili i'ya i wenei n yansai. Uyansa nala wa zuwa ta Kashila ka ndishi n shinga ka rongo n ada.

Bulus cikpa le

¹⁰ Caupa i kirana ta na mpa mai, ko an u wokoi a'ayin a roku a da pini a da i'ari ya ciga i yanka mu nala, shegai i tsa kabala ka ya banga mu wa. Gogo-na n pana ta kayanyan n Asheku kpaci i gono de ya kirana na mpa. ¹¹ Dana da n danai ili i na yi adama a da n nambai ili wa, n rotsongusu ta n kawunku n ili i'ya mari n i'ya. ¹² N reve ta tyoku da u tsu woko uza u namba baci ili, n reve ta kpam tyoku da u tsu woko uza u tsara baci ili ushani. N reve ta tyoku da uza wa rongo n upana kayanyan kain dem. N reve ta tyoku da uza wa rongo n upana kayanyan wa baci n ilikulya, n tyoku da wa rongo n mazanga wa baci n kambulu. N reve ta tyoku da uza wa rongo n upana kayanyan wa baci n ili ushani, n tyoku da wa rongo wa baci bawu ili. ¹³ Ma fuda ta ma yan ko ndi ya adama a ucira u da Yesu Kawauwi u naka mu.

¹⁴ Shegai gba n nala, i daraka ta an i wenike mu uciga u de a asuvu a a'ayin a upana u ikyamba u va a na vi. ¹⁵ Kpam eda aza a Filibi yi i reve de an eda koshi i nakai ikebe tsara i banga mu a'ayin a da n tuko da Kadyanshi ka Shinga kpam dem an a asaka Masidaniya. Atoni a roku a'ala aza da a yain nala wa. ¹⁶ Ko a'ayin a da mari a Tasaloniya, i naka ta ikebe kuten gbam wa.

¹⁷ Dana da n danai nala an ma ciga kune ku roku wa, shegai ili i'ya ma ciga i'ya, ya wusha ta katsupi ka malen ma manyan ma de kpaci i wenike mu ta upana u iyali u de. ¹⁸ Gogo-na naha, ma ta n gba ili i'ya ma ciga. I la ta gbam i'ya ma ciga. I suku ta kune cika a akere a Abafuradita, kpam n wusha ta ka. Kune ka ku shinga ku magulani, kpam Kashila ka wusha ta udarakpa vi, u pana ta kpam kayanyan. ¹⁹ Kashila ka va, uza da wa kirana na mpa, wa naka da ta gba ili i'ya ya ciga n utsari u ne. Utsari u ne u da ili i'ya u naka tsu a akere a Yesu Kawauwi. ²⁰ Adama a nala gba, nakai Kashila Tata u tsunu tsupige hal ubana bawu utyoku. Ami.

Idyani i makorishi

²¹ Dana sai gba Atoni a da a'ari a Filibi. Atoku a da a'ari pini na kabola na mpa a ka suku ta idyani i le. ²² Gba Atoni a da a buwai a ka sukunku da ta dem idyani. Atoni a da a'ari a kuwa ku tsugono ku Kaisa† a ka sukunku da ta idyani mai mai.

²³ Asaka ukuna u shinga u Yesu Kawauwi Asheku u rongo n atakasuvu a de.

Ukanikorongi Ubana a Asu u Aza a Kolosi

Ukukpa u kadyanshi

Atoni a da a'ari a Kolosi a da Bulus koronki ukanikorongi u na vi cina eyi a kuwa ku a'ali. Bulus da gitai kuwa ku Atoni ku na ki wa. U taɓa gbam ukyawan asu vi wa. Reve da u revei n Atoni yi an Abafara yanka yi alabari. Abafara Katoni ka ka wutai a Kolosi ka kpm wari kaɓolo n Bulus a kuwa ku a'ali.

Atoni a da a'ari a Kolosi a'ari a gitai de utono uwenishike u da bawu u gain. A'ari a ka ciga a ɓishinka kaci ka le uciga u ili u kateshe, kpm a ka ciga a lyasaɓa atsumate a zuba kayala n ucira u kulu kau-kau. Koronku da Bulus koronku le tsara u tonuko le ukuna u nala vi ugan wa. Ciga da wa ciga u tonuko le ko ndya baci vuma wa ciga, Kawauwi ka naka yi ta i'ya. U toɗugbuso ta a kaci ka tyoku da Kashila n Kawauwi a ka ɓanga Atoni.

Nala dem gogo-na, Kawauwi ka naka ta gba ili i'ya vuma wa ciga adama a da wa lyaka Kashila kayala. Tagarada u na u toɗugbuso ta gba ili i na yi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani (1:1-2)

Kavasu ka ucikpa (1:3-8)

Vuma n manyan ma Kawauwi (1:9-2:19)

Uma u savu n Kawauwi (2:20-4:6)

Idyani i makorishi (4:7-18)

¹ Mpa Bulus, Kashila ka ka cigai ka dangasa mu n woko kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi. Timoti wa ta pini na kaɓolo na mpa, eyi utoku u tsunu u da.

² Atoni a da a'ari a Kolosi a da ma koronku. Atoku a tsunu a da kpm a ka tono ta Kawauwi mai.

Aɓaka Kashila Tata u tsunu u naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga.

Kavasu ka ucikpa

³ Tsu tsu yansaɓa da ta kavasu maco, kpm tsu naka Kashila Tata u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi ucikpa. ⁴ Ili i'ya i zuwai tani i'ya tsu pana ta a da i pityanangu ta n Yesu Kawauwi kpm tsu pana ta a da ya ciga ta ama a Kashila gba. ⁵ I tsara ta upityanangu n uciga u nala vi adama a uzuwa u uma u de, kpm Kashila ka zuwuka da ta ili i'ya i zuwukai uma vi a zuba, a asu u da bawu ya wene i'ya gogo-na. I rotsongusu ta uzuwa u uma u nala vi a'ayin a da i panai akani a ukuna u mayun, Kadyanshi ka Shinga ka a tonuko da.

⁶ Kadyanshi ka Shinga ka nala ki ka savaɗa ta uma u de, tun kain ka i panai ka a kagita, da Kashila ka wenikei ukuna u shinga u ne a asu u aza a unyushi u cingi. Gogo-na Kadyanshi ka Shinga ka nala ki ka tambura de ko nte wa a likimba. Tyoku da ka savaɗai uma u de, nala dem ka savaɗai uma u aza roku.

⁷ Abafara utoku u manyan u tsunu u da, kpm tsa ciga yi ta cika. Aya uza da u tuko da Kadyanshi ka Shinga. U gbashika ta Kawauwi mai tyoku u katsumate ka tsunu a asu u de. ⁸ Aya uza da u tonuko tsu tyoku da Kulu Keri ku naka da uciga u pige u ama.

⁹ Adama a nala tsu tsu rongo da ta uyanɓa kavasu. Tsu yan ta nala tun kain ka tsu gitai tsu panai ukuna u de, kpm tsu aɓaka uyanka da kavasu wa. Tsu folo ta Kashila ka naka da gba ureve u ili i'ya wa ciga i yain a atakasuvu a de, kpm tsu folo yi ta u naka da ugboji a ukuna u kulu. ¹⁰ Nala baci ya

rongo ya naka ta Asheku tsupige maco, kpam wa yan ta mazanga n ada. I rongo umatsasa ilimaci a asu u uyansa ili i shinga, kpam i rongo uwenike uciga a asu u atoku. Ya yansa baci nala, ya gbonguro ta kpam i rongo ureve u Kashila.

¹¹ Tsu yan ta dem kavasu Asheku a naka da ugbami u asuvu n ucira u tsupige u ne tsara i tsara ahankuri n akawunki, kotsu i wowo wa. Asaka u shadangu da n mazanga. ¹² Tsa ciga da ta i rongo ucikpusa Tata maco. U zuwa da ta i wushi kapashi a ili i'ya i'ari i ama a ne a tsugono tsu katyashi tsu ne. ¹³ U wusa tsu ta a asu u uza da wa lya tsugono tsu karimbi tsu na, aku u tuko tsu a tsugono tsu Maku ma ne uza da wa ciga cika. ¹⁴ Kashila ka tsila ta utsara u kaci u tsunu na mpasa n Maku ma ne, nala kpam u cimbusuka tsu unyushi u cingi u tsunu.

Kawauwi ka la ta ko ya wa

¹⁵ Kawauwi ka ka wenike tsu tyoku da Kashila kari derere, ko an u wokoi ama a ka wene Kashila n a'eshi a le wa. Aya Maku ma kagita ma Kashila kpam wa ta n tsugono tsu ili i'ya Kashila ka yain gba. ¹⁶ Kpaci Kashila ka yan ta ili gba a asu u ne. Kawauwi ka ka yain ili i'ya i'ari a zuba n gba ili i'ya i'ari a likimba. U yain gba ili i'ya tsa wene, u yain kpam ili i'ya bawu tsa fuda tsa wene. U yain kpam gba icun i tsugono na ngono n ucira kau-kau u da bawu tsa fuda tsa wene. Mayun da Maku ma Kashila ma yain ili dem gba tsara ili dem i naka yi tsupige. ¹⁷ Wa ta pini tun kahu a yain ili gba, kpam aya uza da u zuwai ili dem i rongo mai.

¹⁸ Kawauwi aya kaci ka kuwa ku Atoni, Atoni kpam alya ikyamba i ne. Aya uza da u gitai kuwa ku Atoni kpam aya uza u kagita u da Kashila ka 'yangasai a ukpa u gonuko yi n uma. Adama a nala, aya kaci ka ili dem. ¹⁹ Kashila ka wenei u lobono ta gba ili i'ya i'ari ara ne, i yain dem a asu u Kawauwi ki, ²⁰ kpam Kashila ka wenei u lobono ta u zuwa ko ndya wa a zuba n likimba i woko ili i maci ara ne a asu u Kawauwi. Mpasa n Yesu n da n tukoi ndishi n shinga n Kashila, an a zuwai mpasa mi n tsal'ai a'ayin a da wari a mawandamgbani.

²¹ Kahu nala vi, i'ari i yan ta mbari n Kashila. Eda atokulalu a ne a da i'ari, kpam uyawunsa u cingi n manyan ma cingi ma de ma pecene da de n eyi. ²² Shegai gogo-na u gonuko da de aje a ne. U yan ta nala a asu u ikyamba i Maku ma ne, uza da u kuwai a mawandamgbani. Adama a nala, Yesu Kawauwi tuko da de a kapala ka Kashila, kpam i woko de uwulukpi bawu ko unyushi u cingi u te, kpam ko uza wa takpa da n unyushi wa a'ayin a da baci ya tuwa i shamgba a kapala ka ne. ²³ Shegai u kana ta i rongo uwushukusu n Kadyanshi ka Shinga kpam i shamkpa ka n ucira. Kotsu i asaka uzuwa u uma u da i wushai a'ayin a da i panai Kadyanshi ka Shinga ki wa. Kadyanshi ka Shinga ka nala ki a yan ta ku'ari ku ne a likimba gba, kpam mpa Bulus n woko ta kagbashi ka ucangasa akani yi.

Manyan ma Bulus

²⁴ N yan ta mazanga an a zuwai n panai ikyamba adama a de. Ma pana ta ikyamba i ili i'ya dem i tuwa mu, kpam ko n nala n cina upana u ikyamba u da Kawauwi ka panai wa. Upana u ikyamba u nala vi u tuko ta ili i'ya i bangai ikyamba i ne; wata, a'uwa a Atoni. ²⁵ Mpa gogo-na kagbashi ka Atoni ka kpaci Kashila ka zuwa mu ta n tonuko da tyoku da kadyanshi ka Kashila kari mayun. ²⁶ Kashila ka sokongu ta kadyanshi ki a asu u aza da a yain uma caupa, shegai gogo-na u wenike de afobi a ne a asu u ama a ne. ²⁷ Kashila ka wenike ta akani a ne adama a da wa ciga ta eda Awulawa i reve ikuna i shinga n i tsupige i ne. Ili i'ya a'ari a sokongi, shegai gogo-na a todugboi vi

i'ya na: Kawauwi ka rongo ta a asuvu a de, kpam adama a nala i reve ta ya dusuku a tsupige tsu ne kaḅolo.

²⁸ Adama a nala a da tsa tonusuko ama ukuna u Kawauwi ko nte baci tsu banai. Tsu rono le ta atsuwu kpam tsu wenishike le ta. Tsu yan ta manyan n gba ugboji u da Kashila ka naka tsu, kpaci tsa ciga ta aza da a ɓolomgbonoi n Kawauwi a woko tyoku da a gain a woko a gawunsa baci n Kashila. ²⁹ N yan ta manyan cika tsara ili i na yi i gita, kpam n pityanangu ta n ucira u Kawauwi u da wa yan manyan a asuvu a va.

2

¹ Ma ciga ta i reve tyoku da mari kumodu adama a de, n adama a Atoni a da a'ari a Lawudukiya, kpam n Atoni a da bawu kotsu a gawunsai na mpa. ² N yan ta nala tsara n gbamatangu le kpam n ɓolomgbono le n uciga. Nala wa zuwa le ta a tsara ili i shinga ushani i'ya ya tuwa a asu u ureve u ili i usokongi i Kashila i nala yi gba. Kadyanshi ka Kawauwi ka ma dansa. ³ Aya uza da wa ɓana gba kuzuwate ku kakiri n ureve u da bawu tsa wene vi. ⁴ N tonuko da ta ili i na yi tsara ko uza u fuda u yinsa da n ugboji wa kpam u nanamgbana n ada wa. ⁵ Ko an u wokoi ma ta mbari n ada, katakasuvu ka va ka ta ara de. Kpam ma ta n mazanga adama a da ya rongo tyoku da u gain i rongo kpam adama a da i'ari n upityanangu u ucira n Kawauwi.

Yesu tuko ta uma u maci

⁶ Gogo-na an i wushuki n Yesu Kawauwi u wokoi Asheku a de, lyayi kelime n utono u ne. ⁷ Zuwai alu a de a asu u ne kpam i gbonguro a asuvu a le. Nala upityanangu u de wa tsara kami ka ugbami, dere tyoku da a wenishike da. Kpam adama a nala dem ya cikpa ta cika.

⁸ Kotsu i asaka ko uza u kana da n kananamgbani ka gbani wa. Kananamgbani ka nala ki ka yan ta yavu ka ugboji ka, shegai uwenishike u vuma da koshi. A ucira u likimba u na u da uwenishike u nala vi u wutai shegai a asu u Kawauwi u da wa. ⁹ Gba ili i Kashila i'a ta a asuvu a Kawauwi. ¹⁰ I'a ta kaḅolo n eyi. Adama a nala, gba ili i na yi i'a ta a asuvu a de, kpam wa lya ta tsugono tsu ucira kau-kau n ucira u tsugono gba.

¹¹ An i tuwai a asu u Kawauwi u kida da ta acombi a asuvu a kulu, shegai ukida u vuma u da wa. Ili i'ya Kawauwi ka yain i'ya u kida ta ahali a unyushi u cingi a de. ¹² An a lyubuḡu da, a cidangu da ta kaḅolo n Kawauwi. Aku a 'yangasa da n uma adama a da i'ari n upityanangu a asuvu a ucira u Kashila, uza da u 'yangasai Kawauwi a ukpa. ¹³ Akushe a da i'ari adama a da i'ari n unyushi u cingi, kpam i'a n utsara u kaci a ucira u unyushi u atakasuvu a de wa. Shegai Kashila ka zuwa da ta i rongo a asuvu a Kawauwi. U cimbusuka tsu de unyushi u tsunu gba.

¹⁴ Unyushi u tsunu u da pini ushani ukorongi, kpam ili i'ya a korongi vi i shamkpa tsu ta. Shegai Kashila ka cimbusa ta i'ya, u bidyai i'ya u wacinsai i'ya a asu u da u zuwai a varai i'ya a mawandamgbani ma Kawauwi. ¹⁵ A ure u nala vi u da Kashila ka takpai ucira u tsugono a asuvu a ucira kau-kau n ucira u tsugono. U zuwa le a panai uwono a kapala ka ama, kpam u lyai kaci ka le a mawandamgbani ma Kawauwi.

¹⁶ Adama a nala, ko uza u tonuko da baci kagbani a ili i'ya ya lya ko ya so kotsu i dambula wa. Kotsu i dambula ko ama a dansaka da baci an i kpaḍai uyan icun i abiki dem ko kpam abiki a uwoto u savu wa, ko kpam ukpaḍai utono mele ma kain ka Ashibi.† ¹⁷ Kpaci ili i nala yi gba iryoci i ili i maci i'ya ya tuwa ya gita i'ya. Kawauwi n kaci ka ne aya ili i maci yi. ¹⁸ Ama a da pini ushani aza da a tsu yan ipeli a dana baci a'a n ukana u kaci, shegai nala a'ari

wa. A tsu gbashika tã atsumate a zuba. Kotsu i asãka ama a nala yi a yanka dã kadyanshi ka gbani wa. Icun i ama a nala yi a tsu dana tã gbã ili i'ya a wenei, kpm atakasuvu a le a ða bawu a'ari uwulukpi a ða a tsu zuwa le tã a yain agoni adama a uyawunsa u utengeshi u le. ¹⁹ Ama a nala yi a buwa kpm upadãri n Kawauwi kaci ka ikyamba wa. Kpaci tsã tã upadãri kaðolo n ikyamba i ne n akawa a ne, kpm tsa gbonguro tã koshi tsu tsãra baci ilikulya n ucira u tsunu a asu u Kashilã.

²⁰ I kuwã tã kaðolo n Kawauwi, kpm u wauwa ða tã a ucira kau-kau u likimba u na. Nida ya lya kapala n utono u mele ma likimba na yavu aza a likimba a ða i'ari? ²¹ Mele ma na ma dana tã, "Kotsu i kañã ili i na wa!" ko kpm "Kotsu i lya i ili i na wa!" ko gbm "Kotsu i sawa ili i na wa!" ²² Mele ma na mi ma yan tã kadyanshi ka ili i'ya bawu ya ðarakpa. A'ayin a ða baci tsu yain manyan n ili yi, aku i wacuwa. Nala dem wãri n mele ma ama a yain. ²³ A tsu wene tã yavu mele mi mai ða mãri, kpaci a tsu zuwa tã ama a matsã a zuwa Kashilã ka pana kayanyan, ko kpm a wenike uvakunku u kaci u kaðan. Nala vi kaðan ka, kpm dem a tsu zuwa tã ama a pana ikyamba a asu u umatsã a zuwa Kashilã ka pana kayanyan. Shegai mele ma na mi ma tsu ðanga uza ða wa ciga u asãka uyawunsa u cingi n uciga u ili i cingi wa.

3

Tyoku ða uza wa rongu uwulukpi

¹ An u wokoi a 'yangasã ða a ukpa kaðolo n Kawauwi, u kañã tã i zuwa atakasuvu a ðe a ukuna u zuba, a asu u ða Kawauwi kari nã ndishi a ulyaki u Kashilã. ² Zuwai asuvu a ðe a yawunsa u ili i zuba, shegai a ili i likimba wa. ³ Yansai nala an i kuwã a'ayin a ða Kawauwi ka kuwã, kpm gogo-na Kawauwi ka fobugo ða ðe uma u mayun u ðe n Kashilã. ⁴ Kawauwi ka uma u mayun u ðe, kpm an Kashilã ka wenike yi a likimba gbã, eðã dem ya dusuku tã kaðolo n eyi a tsupige tsu ne.

⁵ U kañã tã i wuna ikuna i likimba i na i'a baci a asuvu a ikyamba i ðe. I wuna tsishankala, ko uyan manyan ma tsishankala icun kau-kau. U kañã tã dem i wuna upana u maluwa ma icun i ili i nala yi. U gan tã dem i asãka upanãsa icun i maluwa ma ili i cingi i nala yi. I takpa uciga u utsãra u ikebe ili i'ya i'ari ili i te n ulyaka ameli kayala. ⁶ Upan u Kashilã wã tã a utuwã a asu u icun i ama ða a ka yansa ili i nala yi.

⁷ Eðã dem i'ari ya yansa tã nala caupa a'ayin a ða i'ari aza a likimba. ⁸ Shegai gogo-na u kañã tã i asãka uyansa ili i nala yi a asuvu a ðe. I asãka unamgbi u asuvu n ibili. Kotsu i asãka dem uyansãka atoku tsicingi n kunangasu hal dem n kadyanshi ka gbani. Asãka utonusuko ama kadyanshi ka ka ðalã le. ⁹ Kotsu i yansãka kaci ka ðe kaðan wa, an u wokoi i mondoi vuma u cau kpm n tyoku ða i rongoi caupa. ¹⁰ Gogo-na i uka ðe vuma u savu, kpm uza ða u yain vuma u savu u nala vi wa rongu ðã tã unakãsa ureve kpm u gonuko ðã tyoku ðã eyi wãri. ¹¹ A uma u savu u na vi, u dambula kã avu uza u Yahuda u ða ko Kawulawa wa. Kpm u dambula ko a kiðã vu kacombi ko a kiðã vu wa. U dambula dem ko kamoci ka baci wãri, ko a kaðon ka kaletsu ka uryagbaji ka wãri wa. U dambula ko uza ða wa gbasha ko uza ða bawu wa gbasha wa. Ili i'ya i'ari n kalen i'ya Kawauwi, kpm wã tã a asuvu a tsunu gbã.

¹² Adama a ili i nala yi, kpm n adama a ða Kashilã ka ðangasã ðã i woko ama a ne kpm u gonuko ðã uwulukpi, n adama a ða wa ciga ðã, kotsu i yain n asuvayali, n uðangã u atoku. Kpm i vakunku kaci ka ðe n ahankuri. Ili i na yi i'a tã tyoku u aminya a ða i tsu uka. ¹³ Kotsu i pana upan u atoku wa, kpm unyushi wã baci pini, kotsu i cimbusukã atoku. Asheku a cimbusukã

ɗa ta, adama a nala, nala dem ya cimbusuka atoku a de. ¹⁴ Kunya ka ku lakai kalen ka ya uka, ka uciga. Uciga u bolomgbono tsu ta gba kpm u zuwa tsu tsu rongo kaɓolo mai.

¹⁵ Asaka ndishi n shinga n Kawauwi n toni n ada. Yansai nala adama a da i'ari atoku a ikyamba i te kpm Kashila ka isa da i rongo a asuvu a ndishi n shinga. Kpm i cikpa Kashila maco. ¹⁶ Asakai akani a Kawauwi a shamgba a atakasuvu a de ushani kpm a ka zuwa da ta i yain n ugboji. Yankai akani a ne manyan i ɓangamgbanā a asu u uwenishike kaci ka de kpm i naka le adooki. I rongo n ucikpa a asuvu a atakasuvu a de, i rongo n i shipi gba icun i ishpa i shinga ubana a asu u Kashila. ¹⁷ Ko ndya baci ya yan ko tani ya dana, yanyi i'ya a asuvu a kala ka Yesu Asheku. Kpm a'ayin a da ya yan ili i nala yi, i cikpa Kashila maco a asu u ne ubana a asu u Kashila Tata.

Tyoku da uza wa rongo a kuwa ku ne

¹⁸ Aka, gorimukoi a'ali a de, kpaci dere da wari ya tono baci Asheku.

¹⁹ A'ali, cigai aka a de kotsu i rongo n ele n asuvu a shen wa.

²⁰ Mmuku, gorimukoi isheku i de a ili dem, kpaci nala ya zuwa Asheku a pana kayanyan.

²¹ Isheku, kotsu i matsa mmuku n de hal a kpaɗa utsara ugbama u asuvu wa.

²² Agbashi, u kana ta i gorimuko azakuwa a de pini naha a likimba. I matsa i zuwa le a pana kayanyan. A'ayin a da baci i wenei a ka wundya da a da ya yan nala koshi wa. Yansai nala n atakasuvu a de gba maco a'ayin a da baci bawu a ka wundya da. Nala ya naka Asheku tsupige. ²³⁻²⁴ Ya yanka ta Yesu Asheku manyan a'ayin gba. Vuma da ya yanka manyan wa. Asheku a da a ka naka da agadu a woko katsupi ka malen ma manyan ma i yain. Adama a nala, yanyi manyan n ucira u de gba. ²⁵ Kpm i reve ta i yan baci ili i'ya bawu i gain, a ka tsupa da ta n ili i cingi i'ya i yain vi. Kpaci Kashila ka wenike kuɗyangi a asu u aza da a yain ili i cingi wa.

4

¹ Azakuwa, kiranai n agbashi a de, i bidya le una u te, an u wokoi i reve ta i'ari n Uzakuwa u de a zuba.

Yanyi kvasu

² Rongoi uyansa kvasu n atakasuvu a de ufoɓusi kpm n ucikpa a atakasuvu a de. ³ Yanyi kpm kvasu adama a tsunu. Yanyi dem kvasu tyoku da Kashila ka kukpa ure adama a akani a tsunu, tsara tsu tonuko ama ili i'ya i'ari usokongi i Kawauwi, ili i'ya i zuwai mari usiri n ikani da la vi.

⁴ Yanyi kvasu tsara n dansa akani a na yi mai, tyoku da u gain. ⁵ Rongoi n ugboji a'ayin a da baci i'ari kaɓolo n aza da bawu a'ari Atoni. Yanyi manyan n kabala ka i tsara mai. ⁶ Kadyanshi ka de ka woko ili i shinga kpm n maluwa ma upana, tyoku u kusan ka kari na mkpaɗi. Nala wa ɓanga da ta i reve tyoku da ya wushunku uza da baci dem u yan da keci.

Idyani i makorishi

⁷ Tikiku wa tonuko da ta ukuna u va. Utoku u tsunu u da uza da tsa ciga. Kaɓangi ka ka maci uza da wa gbashika Asheku kaɓolo na mpa. ⁸ N suku yi ta a nwalu n na mi tsara u zuwa da i reve tyoku da tsa yansa kpm u gbamatangu da. ⁹ Mpa dem na ma suku Onisima. Eyi dem uza u maci u da kpm utoku u da n lakai uciga. Eyi dem uza u te u da a asuvu a ama a de. A ka tonuko da ta gba ili i'ya ya gitasa pini na.

¹⁰ Aristaraku wa ta pini na a kuwa ku a'ali kaɓolo na mpa. Wa danasa da ta, nala dem Marku, uza da akaya a ne a'ari a te n Baranaba. Tsu tonuko da

tā caupa i ryabusa Marku mai u tuwā baci. ¹¹Joshuwa* uza dā dem a tsu isa Yūsutu wa sukunku dā tā idyani. Alya koshi Atoni a Yesu Asheku a asuvu a aza a Yahuda aza dā tsa yan manyan kaḅolo. A ka yan tā manyan nā mpa adama a tsugono tsu Kashilā kḅam alyā a vakunku mu asuvu.

¹²Abafara vuma u ilyuci i dē dā, kḅam kagbashi ka Yesu Kawauwi. Wa sukunku dā tā dem idyani. U tsu yansaḅa dā tā kavasu kain dem. U folo tā Kashilā ka zuwa dā i yain ugbami kḅam kotsu i aṣaḅa upityanangu wa, kotsu i shamgba n ucira tyoku dā Kashilā ka ciga. ¹³Ma dana tā u maṣṣa tā cika adama a dē n adama a Atoni a dā a'ari a ilyuci i Lawudukiya n Hirafoli.

¹⁴Kaje ka maci ka tsunu kanaḅi ka aguma Luka wa sukunku dā tā dem idyani, nala dem Dima. ¹⁵Naḅangi akani a idyani i tsunu a asu u atoku a dā a'ari a Lawudukiya, n uka u dā a ka isa Nimfa n gḅa aza dā a tsu gawunsusa a kuwa ku ne.

¹⁶A'ayin a dā baci i kotsoi uyan kaḅeshi u ukanikorongi u na vi, i naka dem Atoni a dā a'ari a Lawudukiya tsara a yain dem kaḅeshi. Edā dem i yain kaḅeshi u ukanikorongi u dā n koronku le. ¹⁷Tonukoi Arikibu udyanshi u na, “Maṣṣa vu kotso manyan ma Asheku a naka vu.”

¹⁸Mpa Bulus uza dā u korongi idyani i na yi n kukere ku va.

Ciḅai n ikani i va.

Aṣaḅa ukuna u shinga u Kashilā u toni n aḅa.

* 4:11 N Tsiyahuda kala ka “Joshuwa” ka “Yesu” n Tsiheline.

Ukanikorongi u Kagita Ubana a Asu u Aza a Tasaloniya

Ukukpa u kadyanshi

An Bulus kotsoi ukorongi ukanikorongi u na vi, aku u korongi kpam u roku ubana a asu u Atoni a Tasaloniya. Tasaloniya ilyuci i ucira i'ya a ikengi i kushiva n kuden ku pige. Pini a asu vi, atoni a ameli a da pini ushani. Bulus tuwa ta a Tasaloniya u wenishikeyi ama ukuna u Yesu. U yan ta dem manyan ma uyan atani tsara u tsara ikebe. Atoni a ameli ushani a woko ta Atoni a Yesu. Aza a Yahuda a da a'ari pini a woko ta dem Atoni.

An a yain a'ayin, aza da a ka tono n ama a ilyuci yi a gitai malyon, pini nala, a lokoi pini Bulus. An nala u wurai, Bulus tuwa ta u suki ka'angi ka ne Timoti u tuko yi alabari a Atoni a da a'ari a Tasaloniya vi. Timoti tuko yi ta alabari a shinga, an u kotsoi upana alabari a shinga yi da Bulus korongi ukanikorongi vi.

Uwenishike u pige u da wari pini a ukanikorongi u na vi u da a'ayin a da Yesu wa doku wa gono pini na a likimba. Ili ushani ya gita ta a a'ayin a nala yi. Tsa reve kain ka ili yi ya gita wa, adama a nala u gan ta tsu rongo mai tyoku da Kashila ka ciga hal n tsu vani kain ki. Gba ili i na yi Bulus dana ta i'ya pini a ukanikorongi u na vi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani (1:1-3)

Upityanangu u aza a Tasaloniya n iryoci (1:4-3:13)

Uma u da wa zuwa Kashila ka pana kayanyan (4:1-12)

Ili i'ya tsa fuda tsa wene Asheku a gono baci (4:13-5:11)

Idani i makorishi n idyani (5:12-28)

¹ Atsu an Bulus n Sila n Timoti atsa tsa korongi ukanikorongi u na ubana a asu u Atoni a Tasaloniya. Ele dem aza a Kashila Tata u tsunu a da kpam aza a Asheku Yesu Kawauwi aza da a'ari a asu u nala vi. Ma yan ta kavasu na n foli Kashila ka wenike ukuna u shinga u ne ara de kpam u zuwuka da unu u shinga na ndishi n shinga.

Upityanangu u aza a Tasaloniya

² Tsu tsu rongo ta ucikpa Kashila adama a de gba. Kpam gba a'ayin a da baci tsa yan kavasu, tsu tsu ciga da ta dem. ³ A'ayin a da baci tsa dansa ukuna u de n Kashila Tata u tsunu, tsu tsu dansa ta ukuna u ili i'ya i tsu yan adama a upityanangu u de, kpam tsu tsu dansa ta manyan ma i tsu yan an ya ciga atoku, tsu tsu dansa ta kpam tyoku da i tsu rongo uzuwa uma a asu u Asheku Yesu Kawauwi a'ayin a da baci i'ari a asuvu a upana u ikyamba.

⁴ Aje a va, Kashila ka ciga da ta, kpam tsu reve ta u dangasa da ta tsara i woko ama a ne. ⁵ An tsu tonuko da Kadyanshi ka Shinga, n udyanshi u da koshi wa, shegai n ucira u da. Kulu Keri ka ku zuwa da i reve ili i'ya tsu danai vi mayun da. Kpam an tsu rongoi n ada, i wene ta tyoku da tsu rongoi a uwenike ukuna u maci u akani vi. ⁶ Nala dem, i rongo ta tyoku da tsu rongoi n tyoku da Asheku a rongoi. A asuvu a upana u ikyamba dem, i wusha ta akani yi kpam Kulu Keri ku zuwa da ta i yain mazanga.

⁷ Nala i wokoi iryoci i ama gba aza da a ka tono Asheku a u'ongu u Masidaniya n Akataya. ⁸ Adama a de, kadyanshi ka Asheku ka kyawan de gba ko nte wa a u'ongu u na vi, hal gban kapala n asu u na vi. Upityanangu u de n Kashila a reve ta n u da ko nte wa. Adama a nala tsa ciga gban tsu

yain kadyanshi a kaci ka nala wa. ⁹ Ama yi n kaci ka le a tsu rongo ta uyan kadyanshi tyoku da i ryabusa tsu. A tsu dansa ta dem tyoku da i kpatalakai ameli kucina, aku ya gbashika Kashila ka mayun n ka uma. ¹⁰ A tsu dansa ta dem tyoku da ya vana Maku ma ne Yesu u tuwa a zuba. Kashila ka 'yangasa ta Yesu a ukpa, gogo-na kpm Yesu nala vi aya wa wauwa tsu a upana u ikyamba u upan u ne u da wa tuwa.

2

Manyan ma Bulus a Tasaloniya

¹ Ama a va, i reve ta gai utuwa u da tsu tuwai tsu kyawan da u gbani u da wa. ² I reve ta an tsari a Filibi kahu tsu tuwa ara de. ³ Nte a zuwa tsu tsu panai ikyamba pini kpm a yanka tsu tsilai. Shegai Kashila ka tsunu ka naka tsu ta ugbami u asuvu u da tsa tonusuko da Kadyanshi ka Shinga ka ne a kateshe, ko an u wokoi ama ushani pini a ka kangusu tsu ta. ⁴ Akani a da tsu tuko da, a'ari n ka ban wa. Tsu tuko da a da tsara tsu yain ugboji wa. Ryafa da tsa ciga tsu ryafa da wa. Nala wari wa, ko kenu! ⁵ Kashila ka wene tsu ta tsari mai da gai i zuwai u naka tsu Kadyanshi ka Shinga ka ne tsara tsu tonusuko aza da a buwai vi. Ili i'ya tsa ciga i'ya, tsu zuwa Kashila ka pana kayanyan, kpaci aya uza da u kondoi atakasuvu a tsunu. Tsu tsu zuwuka kadyanshi ka ama atsuvu wa. ⁶ I reve ta mai tsu tsu cikpala da n ka ban wa, kpm Kashila n kaci ka ne wa wenishike ta ili i'ya tsu yain adama a kurura a da wa. ⁷ Tsu tsu yan ili adama a da tsa tsara tsupige ara de, ko ara uza wa.

Kpaci atsua asuki a Kawauwi a da, tsa fuda ta tsa yanka ucira u nala manyan tsu zuwa da i naka tsu ili i'ya tsa ciga. ⁸ Shegai tsu yan nala wa, aku tsu vakunki kaci utuwa ara de tyoku da mma u tsu comuko kpm u kirana na mmuku n ne. ⁹ Tsu ciga da ta cika kpm tsu pana ta kayanyan tsu tuko da Kadyanshi ka Shinga ka Kashila, kpm dem tsu pana ta kayanyan tsu banga da a ili dem, kpaci i woko de aza da tsa ciga cika.

¹⁰ Ama a va, i cifa ta tyoku da tsu yain manyan cika an tsari ka bolaro n ada. Kaara n kayin tsu tsu modono ta tsu tsara ikebe tsara ili i'ya baci dem tsa ciga tsu tsila i woko ili kadambula ara uza wa, a'ayin a da tsari pini n tsu yanyi ku'ari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kashila. ¹¹ E da ama a tsunu aza da i wenei ukuna vi n a'eshi a de, nala dem Kashila, atsua tsu ta sarara n ukuna u mayun, ko uza wa naka tsu unyushi tyoku da tsu yanka da wa, e da aza da i wushuki n Asheku. ¹² Kpm i reve ta tsu tonon ta n ada mai tyoku da tata u tsu tonon na mmuku n ne. ¹³ Tsu folo da ta, kpm tsu gbamatangu da ta. Tsu zuwa ta ya dem u rongo ure u da wa naka Kashila tsupige, kpaci u isa da ta i uwa a tsugono tsu ne i tsara ka ban a tsupige tsu ne.

¹⁴ Kain dem tsu tsu cikpa ta Kashila an i wushuki n akani a da tsu tuko da. I danai idani i tsunu i ama i'ya koshi wa. I wushai akani yi dere tyoku da a'ari mayun: Akani a Kashila a da. Kpm akani a nala yi a ka rongo ta uyan manyan ara de aza da i wushuki.

¹⁵ Ama a va, an i wushuki n ili i'ya tsu danai, ama a de a foro da ta. Nala i wokoi tyoku u Atoni a Kashila a da a'ari a Yahuda. Ama a nala yi a wushuku ta n Yesu Kawauwi, aku ama a le aza a Yahuda a foro le dem. ¹⁶ Aza a Yahuda a nala yi a wuna ta nsumate n le, hal aza roku a le gbam a wunai Yesu Asheku. Gogo-na a zuwa tsu ta tsu panai ikyamba kpm a loko tsu. Ama a nala yi a yan ili i'ya Kashila ka pana kayanyan wa, kpm a bishinkai gba ama uwusha ukuna u shinga, ¹⁷ kpaci a bishinka tsu ta tsu dansa n Awulawa

tsarā kotsu a tsarā iwauwi wa. Nala a rongoi uyansa n a dokusi unyushi u cingi u le. Aku Kashilā ka tuwāi ka yain upan, u yan le mavura.

Bulus wa ciga u doku u kyawan le

¹⁷ Ama a va, an a loko tsu ara de, tsu barakpa wa, she na tsu matsai cika tsu gono. Tsu asaka uciɓusa n aɗa wa, ko kenu, kɓam tsu ciga ta tsu wene da cika.

¹⁸ Mayun da tsa ciga da uwene. Mpa Bulus, n matsa ta a'ayin ushani tsara n tuwa ara de, shegai Kanangasi* ka kangu mu ta. ¹⁹ Ili i'ya i zuwai ma ciga n wene da i'ya, i tuko tsu ta uzuwa u uma, i naka tsu kɓam mazanga, kɓam eɗa funi u utsara u kaci u tsunu. Ya zuwa tsu ta tsu yain mazanga a kapala ka Yesu Asheku a'ayin a da baci u tuwai. ²⁰ Eɗa tsupige tsu tsunu, eɗa kɓam mazanga ma tsunu.

3

¹ Adama a nala, an tsu kɓaɗai akawunki a upana alabari a de, aku tsu wushuki tsu da atsu tsa shamgba ta a Atina, ² aku tsu suki Timoti ubana ara de. U yan ta manyan n atsu tyoku u kagbashi ka Kashilā, kɓam u yain kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi. Tsu suku yi ta tsara u zuwa da i yain ugbami kɓam u gbamatangu upityanangu u de. ³ Tsa ciga i dambula adama a upana u ikyamba u da wa tuwusa da wa. I reve ta gai an upana u ikyamba vi wa tuwa, cinda Kashilā ka ka dangasa tsu.

⁴ A'ayin a da tsari n aɗa vi, tsu tsu ronuso da ta atsuvi tsu da upana u ikyamba wa tuwa tsu ta gba tsunu gogo. Kɓam i reve ta mai upana u ikyamba u tuwa de. ⁵ N pana ta alabari a upana u ikyamba u de hal n kɓaɗai ukawunku n alabari a da n panai, da i zuwai n suki Timoti vi. N suku yi ta tsara u wene ko upityanangu u de u buwa pini n ugbami. Mari n pana ta uwonvo ma wundya ko Uza u Ukondo u fuda da de, manyan ma tsunu kɓam gba ma woko ma gbani.

Timoti danai ili i'ya u wenei

⁶ Gogo-na da Timoti gonoi a asu u nwalu n ne utuwa ara tsunu an u wutai ara de. U tuko tsu ta alabari a shinga a ukuna u upityanangu u de n ukuna u uciga u de. U tonuko tsu ta kɓam an i'ari tsu a uciɓusa n mazanga kɓam ya ciga tsu uwene, tyoku da atsu dem tsa ciga da uwene.

⁷ Ama a va, atsu n kaci ka tsunu dem tsā ta n upana u ikyamba kɓam a ka yan tsu mavura cika, shegai tsā ta na nvain n katakasuvu an i shamgbai n ucira a upityanangu u de. ⁸ Gogo-na tsu reve ta an i'ari kushani n ucira n Asheku, nala vi u doku ta u gbamatangu tsu. ⁹ Tsu cikpa ta Kashilā adama a de cika! Adama a de tsā ta n mazanga ma pige a kapala ka Kashilā. ¹⁰ Kaara n kayin tsu tsu yan ta kavasus cika adama a de. Kɓam tsu folo ta Kashilā ka asaka tsu tsu doku tsu wene da, tsara tsu shadangusu ili i'ya i gusai a asuvu a upityanangu u de.

¹¹ Kavasus ka tsunu ka Kashilā Tata u tsunu n Yesu Asheku a asaka tsu tsu kondo da. ¹² Tsa ciga ta Asheku a zuwa uciga u de u gbonguro cika hal n i cigamgbani kɓam i cigi gba ama, tyoku da dem atsu tsa ciga da cika. ¹³ A'ayin a da baci Asheku a tsunu a ka gono n aza a uwulukpi a ne. Tsu yan ta kavasus u zuwa atakasuvu a de a rongoi n ucira cika, tsara kain ka ugoni ka ne i woko uwulukpi a kapala ka Kashilā Tata u tsunu kɓam ko uza wa takpa da n ukuna u roku wa.

* **2:18** Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapani.

4

Rongoi mai a kapala ka Kashila

¹ A makorishi ama a va, tsa folo da ta adama a kala ka Yesu Asheku i rongo a ure u da Kashila ka pana kayanyan. Tsu wenishike da de nala vi kpam hal n gogo-na nala i'ari uyansa. Tsu gbamatangu da ta i lyai kapala n uyansa nala ² kpaci i ciba ta ili i'ya tsu wenishike da a asuvu a kala ka Yesu Asheku.

³ Tsa ciga da ta i rongo uwulukpi, kotsu i suma unyushi u cingi u tsis-hankala. ⁴ Ya dem u fuda u gufi ikyamba i ne i rongo ure u da wari uwulukpi n u da kpam ama a ka naka karinga. ⁵ Kotsu i woko agbashi a uciga u atakasuvu a de tyoku da Awulawa a tsu yan wa, kpaci a reve Kashila n ire i ne wa.

⁶ Kotsu vu ryafa utoku u vunu Katoni vu bidya uka u ne wa, kpaci Asheku a ka foro ta gba aza a icun i unyushi i cingi i nala yi. Tsu rono da ta atsuvu caupa. ⁷ Kashila ka isa tsu ta tsu woko uwulukpi, u isa tsu tsara tsu rongo uma u da wari n ashinda wa. ⁸ Gba uza da baci u kpa dai utono ukuna u na vi, ukuna u vuma da u kpa dai unaka karinga wa, shagai Kashila ka wari u'yuwan, uza da u naka da Kulu Keri ku ne.

⁹ Kashila n kaci ka ne u wenishike da ta i cigi atoku a de, adama a nala ili i'a la ya zuwa mu n koronku da ukuna u uciga u Atoni u da ya wenike asu u ama a Kashila wa. ¹⁰ Mayun da, ko gogo-na i'a ta n uciga ushani ubana a asu u Atoni a da a'ari a uyamba u Masidaniya. Ama a va, ko an u wokoi nala, tsu folo da ta i doku i cigi le cika.

¹¹ Ili i'ya ya ciga cika i'ya: i rongo n uma u de shiriri, yawunsai a ukuna u manyan ma de koshi, kpam i yain manyan n akere a de, tyoku da tsu tonuko da caupa. ¹² Adama a nala, ama da bawu a'ari Atoni a ka naka da ta karinga adama a uma u da ya rongo, kpam ya zuwa ucira u de a asu u ama a naka da ikebe wa.

Tyoku da Asheku a ka gono

¹³ Ama a va, ma ciga ta i reve ili i'ya ya gita n Atoni a da a kuwai. Kotsu i shadangu n unambukatsuma adama a le tyoku u ama da bawu a'ari n uzuwa u uma wa. ¹⁴ Tsu wushuku ta Yesu kuwa ta kpam u 'yangai n uma. Kpam dem tsu wushuku ta Kashila ka gonuko baci Yesu, wa gonuko yi ta kabolo n ama da a pityanangi n eyi kahu a kuwa.

¹⁵ Yesu Asheku u tonuko tsu ta u gono baci, atsu aza da tsari n uma a'ayin a da Asheku a ka gono vi, tsa uwa a kapala ka aza da a lasa tsu wa. ¹⁶ Asheku n kaci ka ne wa cipa ta a zuba. A'ayin a nala yi ama a ka pana ta kalagatsu ka Asheku, kpam a ka pana ta isali i pige a asu u uzapige u atsumate a zuba, a ka panaka le ta a fula kavana ka Kashila. Nala gita baci, aku aza da a kuwai a asuvu a Kawauwi a gita a 'yanga. ¹⁷ Atsu aza da tsari n uma a likimba, a ka canga tsu ta a asuvu a alishi tsu gawunsa n Asheku a zuba, kpam tsu rongo n eyi de maco. ¹⁸ Nala ya gbamatangu atoku n kadyanshi ka nala ki.

5

¹ Ama a va, ili i'a la ya zuwa mu n koronku da ko nida ko nwere da ikuna i na yi ya gita wa, ² kpaci i reve ta mai kain ka Asheku a ka tuwa wa woko ta tyoku da kaboki ka tsu tuwa n kayin. ³ A'ayin yi, ama a ka dana ta, "Tsa ta na ndishi n shinga kpam tsu n ukuna wa," kute-kute aku upana u ikyamba u rukpa le, tyoku da uka u katsuma u tsu pana m'ala ilimaci ya rawa yi baci. Asu wa la u da ama a ka la a upana u ikyamba u nala vi wa.

⁴ Ama a va, i'ari a asuvu a karimbi a ikuna i na yi wa, kpam kotsu i yain majiyan ma kain ka baci kain ka Asheku ka tuwa da tyoku u kaboki wa. ⁵ Kpaci eda mmuku n katyashi n da kpam aza kaara. Atsu aza a karimbi n kayin a da wa. ⁶ Adama a nala she i wundi mai, kotsu i lavuta tyoku u aza da a buwai wa. Shegai i rongo n uma kpam n ukana u kaci. ⁷ N kayin ka a tsu lavuta, aza da kpam a tsu so n kayin ka a tsu so hal a tamgbalaka. ⁸ Shegai atsu aza da tsari a asuvu a katyashi u gan ta tsu kana kaci ka tsunu. A'ayin a da baci Kalapansi ka shilakana n atsu, tsu lyai kapala n upityanangu n Yesu n uciga u ama, tyoku da kasoje ka tsu uka maraga a makamba. Tsu zuwa uma u da Yesu wa wauwa tsu, tyoku da kasoje ka tsu uka makun ma kuvon. ⁹ Tsu yain ili i nala yi kpaci Kashila ka bidya ta ka wauwa tsu a akere a Yesu Kawauwi Asheku. U bidiga kaci ka ne u tsungu upan u ne ara tsunu wa. ¹⁰ Ko atsu n uma ko a asuvu a ukpa a'ayin a da baci u gonoi tsa rongo ta n eyi bawu utyoku, kpaci Yesu Asheku u kuwa ta adama a tsunu. ¹¹ Adama a nala, kotsu i gbatatangu atakasuya a atoku a de, i rongo a unakasa atoku a de adooki, dere tyoku da i'ari uyansa.

Uwenishike u makorishi

¹² Ama a va, nakai azapige a de tsupige aza da a'ari a asuvu a manyan ma Asheku. A yan ta manyan cika a asuvu a de, kpam a tonuko da ta ili i'ya bawu i gain i yain. ¹³ Nakai ama a na yi karinga cika kpam i cigi le cika adama a manyan ma le. I rongo kpam na ndishi mai n atoku.

¹⁴ Ama a va, u kana ta i roni atsuvu a awonvoli. Gbatatangi aza a uwonvo. I ganga aza da bawu a'ari n ucira, ya dem yanyi ahankuri n eyi.

¹⁵ I kirana kotsu a tsupa ukuna u cingi n ukuna u cingi wa, shegai a'ayin dem i matsa i yain ili i shinga a asu u atoku a de n ama gba.

¹⁶ Kain dem i yain mazanga. ¹⁷ Rongoi uyan kavasu bawu ubula. ¹⁸ Ko ndya baci i gitai i cikpa Kashila, kpaci tyoku da Kashila ka ciga u da la vi, kpam eda ama a Yesu Kawauwi a da.

¹⁹ Kotsu i kangu Kulu Keri wa. ²⁰ Kotsu i goro kadyanshi ka Kashila ka ka wutusa a unu u Atoni wa, ²¹ shegai i kondo ili i'ya a danai gba. Shamkpai ili i'ya i'ari i shinga. ²² Sumai gba ili i'ya i'ari i cingi.

²³ Tsu reve ta Kashila aya uza da u tsu naka ndishi n shinga. Kavasu ka va ka u wulukpe da a ili dem. Asaka u bishinka kulu ku de, n uma u de, n ikyamba i de uyan u unyushi u cingi ko a ure u eni u da baci, hal Yesu Kawauwi Asheku u gono. ²⁴ Uza da u dangasa da u rawa ta i wushuku n eyi, kpam wa yan ta nala.

²⁵ Ama a va, yanka tsu kavasu.

²⁶ Danasai Atoni n uwambatsa u uwulukpi.

²⁷ N tonuko da ta a asuvu a ucira u Asheku i yanka gba Atoni kaneshi u ukanikorongi u na vi.

²⁸ Ma ciga ta Asheku a wenike ukuna u shinga u ne a asu u de gba.

Ukanikorongi u Ire Ubana a Asu u Aza a Tasaloniya

Ukukpa u kadyanshi

Atoni a da a'ari a Tasaloniya a da Bulus wa koronku ukanikorongi u na vi. Ukanikorongi u ire u da yi la vi ubana a asu u Atoni a da a'ari a kuden ku pige ka kari a ikengi i kushiva. U korongu ta u da kpaci aza roku pini de a ka wenishike ta uwenishike u ka ban a kaci ka ugono u Yesu. Aza roku a le a da a'a ta u ukanikorongi u da u wuta'i ara Bulus, shegai ka ban ka.

A ukanikorongi u na vi, Bulus wenishike ta ukuna u mayun a kaci ka kain ka Yesu wa gono. I doku ta a ili i'ya wari u korongi a ukuna u na vi. Ili i tatsu i'ya pini i'ya i'ari n kalen i'ya Bulus korongi pini a ukanikorongi u na vi. U tonuko le ta ukuna u ugono u Yesu. U tonuko le an upana u ikyamba u da a ka so vi mavura ma a asu u Kashila wa. Upana u ikyamba u na vi wa kotso ta, kpm kain ka uwunvuga ka pini. A makorishi, u da a matsa manyan hal n a vani ugono u Yesu.

Gba ili i na yi gogo-na i woko tsu ta i mayun, tyoku da i'ari i mayun a asu u aza a Tasaloniya a a'ayin a da Bulus korongi ukanikorongi u na vi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani (1:1-2)

Ugono u Asheku wa tuko ta ukuna u mayun (1:3-12)

Kotsu Asheku a gono wa (2:1-12)

Rongoi n upityanangu (2:13-17)

Yanyi kvasu n i yani manyan (3:1-15)

Kvasu ka makorishi (3:16-18)

¹ Atsu an Bulus n Sila n Timoti atsa tsa korongu ukanikorongi u na vi ubana a asu u Atoni a Tasaloniya aza da a'ari ama a Kashila Tata u tsunu, kpm a'ari a asuvu a Asheku Yesu Kirisiti Kawauwi.

² Kvasu ka va ka Kashila Tata n Asheku Yesu Kawauwi a naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga!

Kvasu ka ucikpa

³ Ama a va, u gan ta an kain dem tsu tsu cikpa Kashila adama a de. Tsu tsu cikpa ta an upityanangu u de wari a ugbonguro maco kpm ya dem a asuvu a de wa ta a udoku uciga utoku. ⁴ Da i zuwai tsa yan baci kadyanshi ka de a asu u Atoni a roku, tsu tsu yan ta mazanga an i'ari n akawunki kpm i shamgbai pini n upityanangu ko an ya pana ikyamba n mavura cika.

⁵ Upana u ikyamba u nala vi, u wenike ta an Kashila ka yanka ya dem afada dere. Adama a nala Kashila ka kece da ta a asuvu a ama a shinga a da a ka uwa a tsugono tsu Kashila, kpm eda na a ka yan mavura adama a tsugono tsu nala tsu. ⁶ Kashila ka tsu yan ta ili dere. Wa yan ta aza da a ka tukuso da upana u ikyamba vi mavura. ⁷ Wa tuko da ta kpm uwunvuga a asuvu a upana u ikyamba vi hal n atsu dem. Ukuna u na wa gita ta a'ayin a da Yesu Asheku u wuta'i a zuba u tuwai n atsumate a zuba a ucira a ne, kpm n aletsu a akina.

⁸ Asheku a tsunu Yesu wa yan ta aza da bawu a revei Kashila kpm a 'yuwain upanaka Kadyanshi ka Shinga ka Yesu Asheku mavura. ⁹ A ka zuwa le ta a upana u ikyamba; wata, ukpa u da bawu wari n utyoku. A ka pece le ta n Asheku kpm a asuvu a tsupige tsu ucira tsu ne bawu utyoku. ¹⁰ Ukuna u na wa gita ta a'ayin a da Asheku a ka gono u wushi icikpali n tsupige a asu

u aza da a'ari n upityanangu ara ne kpam a'ari ama a ne. Eda i'a ta pini a asuvu a le, kpaci i wushuku ta n i'ya tsu danai.

¹¹ Ukuna u na u da u zuwa tsu tsa lya kelime n uyan kavasu, tsara u zuwa da i woko ama a da a'ari dere tyoku da wa ciga. Tsa yan ta kpam kavasu, ucira u Kashila u banga da i yain gba ikuna i shinga i'ya ya ciga i yain. Upityanangu u de u da u zuwa da uciga u uyan ukuna u nala vi. ¹² Nala wa zuwa ya dem u naka kala ka Asheku a tsunu Yesu tsupige adama a de. Kpam a ka naka da ta tsupige tsi hal n eyi dem. Kashila ka tsunu ka ka yan ukuna u nala vi a asu u Asheku Yesu Kawauwi, adama a ukuna u shinga u le.

2

Magono ma U'yangasaka

¹ Ama a va, tsa tonuko da ta tyoku da Asheku a tsunu Yesu Kawauwi wa tuwa n tyoku da a ka bolomgbono tsu a asu u te tsara tsu gawunsa n eyi. ² Kotsu vu laza kute vu dambula a kaci ka aza da a tsu ciga a dana kain ka Asheku ka rawa de wa. Gaawan a ka ciga ta a dana a panaka tsu ta an tsa dansa akani a Kashila, ko a kadyanshi ka uza roku u danai ko kpam ka a korongi. ³ Kotsu i asaka le a yanka da ugboji n udani u le wa.

Ukuna u maci vi u da, kain ki ka tuwa wa, she a 'yangasaka Kashila cika kpam Magono ma U'yangasaka ma nala mi ma wenike kaci ka ne, aku a wacinsa yi. ⁴ Wa gonuko ta kaci ka ne uzapige, aku u bidya kaci ka ne u la ta kameli, ko kpam ili i'ya a ka lyaka kayala. Hal gbam u tsu uwa ta a Kuwa ku Kashila, n u dansi karara aya Kashila.

⁵ Cibai a'ayin a da mari kaolo n ada n tsu yanka da ta alabari a ili i na yi. ⁶ Gogo-na i reve la vi de ili i'ya ya shamkpa yi, kpaci a asuvu a a'ayin a ne a da koshi a ka wenike yi. ⁷ Ucira u cingi u da wa yan tsilala n Kashila u da pini wa yan manyan usokongi, shegai uza da wa kangu u da vi wa lya ta kelime n ukangu u da hal she kain ka a ka takpa yi. ⁸ Pini nala, da Magono ma U'yangasaka mi ma wenike kaci ka ne, aya uza da Yesu Asheku wa wuna n uwule u una u ne. Wa wacinsa yi ta kpam n tsupige tsu utuwa u ne.

⁹ Magono ma U'yangasaka mi ma tuwa ta ma yain manyan ma Kanangasi* a asu u ucira u kaƙan n iryoci i kaƙan, n ikunesavu i'ya i'ari i kaƙan. ¹⁰ Kpam wa yanka ta gba ili i cingi kau-kau manyan tsara u yinsa ama da a ka wacinsa. Wacinsa da a ka wacinsa le kpaci a 'yuwan ta uciga ili i'ya i'ari i maci, a 'yuwan la vi de iwauwi i'ya i wutai a asu u Kashila. ¹¹ Adama a nala, Kashila ka sukunku le ta ili i ucira i'ya ya yinsa le i zuwa le a wushuku n kaƙan ki. ¹² Nala a ka kidaga le ugana kpaci a ka pana ta kayanyan ka ili i cingi i'ya a ka yansa, a una u da a ka wushuku n ukuna u mayun.

Shamgban n ucira

¹³ Ama a va, u gan ta an kain dem tsu tsu cikpa Kashila adama a de. Asheku a ka ciga da ta, kpam u dangasa da ta tun caupa a kagita wa wauwa da ta. Iwauwi i tuwa ta an Kulu Keri ku zuwa da i wokoi sarara, i tuwa ta kpam an i wushuki n kadyanshi ka ukuna u mayun. ¹⁴ U isa da ta utuwa a iwauwi an tsu tonuko da ukuna u Kadyanshi ka Shinga, tsara i tsara agadu a asuvu a tsupige tsu Asheku a tsunu Yesu Kawauwi.

¹⁵ Ama a va, adama a ukuna u na vi, u kana ta i shamgban n ucira, i kana uwenishike u da tsu wenishike da a asu u kadyanshi n ikorongi.

¹⁶ Kashila Tata u tsunu wa ciga tsu ta. Adama a iyali i na yi da u gbamatangu tsu asuvu kpam u da bawu wari n utyoku n uzuwuka u uma

* 2:9 Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

u pige. ¹⁷ Tsu yanka dā tā kavasu tsarā Yesu Kawauwi Asheku n Kashilā Tata u tsunu u zuwa atakasuvu a dē a rongo n ucira, tsu yan tā kpam kavasu tsarā a naka dā ucira u uyan u ili i shinga n kadyanshi ka shinga.

3

Yanka tsu kavasu

¹ A makorishi, ama a va, n folo dā tā i yanka tsu kavasu, i gitā i yain kavasu tsarā akani a Asheku a tambura gogo kpam a naka a dā tsupige a asu u dā baci dem a rawai, tyoku dā i yain a'ayin a dā akani yi a rawai ara dē. ² I yain kpam kavasu a wauwa tsu a akere a aza a cingi, kpaci ya dem dā u wushuki n Asheku wa. ³ Shegai Asheku a'a tā n ushamkpa u kazuwamgbani, wa zuwa dā tā i gbama kpam u kirana n aḍā a asu u uza u cingi. ⁴ Tsā tā n uzuwa u uma a asu u Asheku ya yansa tā i'ya tsu tonuko dā i yansa, tsā tā kpam n u uzuwa u uma ya lya tā kapala n uyan i'ya. ⁵ Asaka Yesu Kawauwi Asheku u wenike dā tyoku dā Kashilā ka ciga dā. U wenike dā kpam akawunki a upana u ikyamba tyoku dā eyi u kawunki.

Kotsu i woko awonvoli wa

⁶ Gogo-na ama a va, naka dā tsu naka dā udani u na a asuvu a kala ka Asheku a tsunu Yesu Kawauwi. Banai dan n uza dā wari kawonvoli a asuvu a dē uza dā bawu wa rongo tyoku u uwenishike u dā i wushai ara tsunu. ⁷ Edā n kaci ka dē i reve tā u kanai i toni tyoku dā a tsu tsari. A'ayin a dā tsari kaḅolo n aḍā, tsu yan uwonvoli wa. ⁸ Tsu tsu lya ilikulya i uza bawu tsu tsupai i'ya wa. Tsu tsu matsa tā tsu yain manyan kaara n kayin adama a dā kotsu tsu woko kalandam a asu u uza wa. ⁹ Yan dā tsu yain nala ko an u wokoi tsari n ucira u dā tsa fuda tsu dana i lyatangu tsu. Shegai tsu yan nala wa kpaci tsa ciga tā tsu woko dā iryoci i'ya ya tono. ¹⁰ A'ayin a dā tsari n aḍā, tsu naka dā tā ili i'ya ya tono: “Uza dā baci gai u 'yuwain uyan manyan, kotsu a naka yi ilikulya wa.”

¹¹ Tsu reve tā aza roku a dē dusuku dā a dusuki ndishi n gbani bawu a ka yan ili la, hal a kangi manyan ma aza roku. ¹² Adama a nala a asuvu a kala ka Asheku a tsunu Yesu Kawauwi, tsa folo tā ama a na yi, tsa barana le tā gbam a asaka kugengu a 'yanga a gitā manyan a boluko kaci ka le ilikulya.

¹³ Ama a va, kotsu i wowo n uyan ili i'ya i'ari mai wa.

¹⁴ Aza dā a 'yuwain upana ili i'ya tsu danai a ukanikorongi u na vi, i tonuko ama a kirana n ele. Banai dan i asaka le tsarā a woko n uwono. ¹⁵ Kotsu i bidya ama a na yi tyoku u atokulalu a dē wa, shegai i dansa n ele tyoku u utoku u dē u dā wari a kuwa ku dē, uza dā ya barana u yan baci ukuna u cingi.

Idyani i makorishi

¹⁶ Asaka Asheku a ndishi n shinga a naka dā ndishi n shinga kain dem ko nida baci ukuna wa woko. Asheku a rongo n aḍā gba.

¹⁷ Gogo-na idyani i va i'ya na, n kukere ku va ka ma korongu i'ya. Mpa Bulus, n tsu yan tā ili i na a makorishi ma ukanikorongi u dā baci dem n korongi, kpam i tsu wenike tā an ara va dā u wutai mayun.

¹⁸ Asaka ukuna u shinga u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi u rongo n aḍā gba dē.

Ukanikorongi u Bulus u Kagita Ubana Ara Timoti

Ukukpa u kadyanshi

Bulus korongu ta ukanikorongi u na vi ubana ara Timoti. Timoti tsu walasa ta n Bulus maco n a yanyi manyan ma utonusuko ama ukuna u Yesu. A'ayin a ukorongu ukanikorongi u na vi, cina Timoti n u yanyi manyan a ubonga u ilyuci i pige i Afisu.

Bulus koronku ta Timoti u banga yi n manyan ma utono n kuwa ku Atoni ka kari a asu u nala vi. Adama a nala, ukanikorongi vi wa ta ushadangi n udyanshi a kaci ka tyoku da a ka dangasa nkoshi, n tyoku da Atoni a ka yan a a'ayin a da baci dem a bolomgbonoi tsara a yain manyan ma Yesu.

A'uwa a Atoni a tsunu gogo-na a woko ta asu u da Atoni a ka rotsongusu ukuna u mayun a kaci ka Kashila n tyoku da a ka yan manyan kabolo a bangamgbana, kpam n tyoku da a ka banga aza da a ka ciga ubanga. Ukanikorongi u na u wenishike ta nkoshi kpam u wokoi iryoci ubana a asu u Atoni.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani (1:1,2)

Idani a kaci ka uma u kuwa ku Atoni (1:3-3:13)

Ukunosavu a kaci ka ure u utono u Kashila u tsunu (3:14-4:5)

Adooki a Bulus ubana ara Timoti (4:6-6:21)

Ukukpa u kadyanshi

¹ Mpa Bulus uza da koronku da, kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi, kpaci Kashila ka n Yesu a zuwai u woko nala. Kashila aya uza da wauwa tsu, Kawauwi kpam aya uza da tsu zuwai uma ara ne.

² Ada ma koronku ukuna u na vi Timoti, avu uza da vari maku ma maci ma va adama a upityanangu. Kashila ka Tata u tsunu, Yesu Kawauwi kpam aya Asheku a tsunu. Uciga u va u da, a naka vu ukuna u shinga n asuvayali, kpam n uma u ndishi n shinga.

Kiranai n awenishiki a kaban

³ An n banai a asuvu a uyamba u Masidaniya n tonoko vu ta vu shamgba a Afisu, tsara vu tonoko ama roku a da a ka wenishike uwenishike u kaban a asaka. ⁴ Kotsu a rongo utono alabari a itete wa, kpam a nangasa a'ayin a le a unaka alabari a akaya wa. Uyansa nala wa zuwa ta kanaanambani ka gbani, kpam wa banga ama a yain ukuna u Kashila wa. ⁵ Ili i'ya i zuwai va tonoko le nala i'ya, tsara ko ya baci wari pini a asuvu vi u yain n uciga u da u tsu wuta a katakasuvu ka shinga n uyawunsa u ndishi n shinga kpam n upityanangu u da wari u mayun. ⁶ Shegai aza roku a shamgba pini nala, vi wa, a'ayin a da a tsu nangasa koshi a asu u ukuna u gbani. ⁷ A ka ciga ta a woko awenishiki a Mele ma Kashila, shegai a reve kalen ka kadyanshi ka le wa, gba n udani u da a danai a reve ta.

⁸ Tsu reve ta an Mele ma Musa ma lobonoi, uza u tonoko baci ma tyoku da Kashila ka danai. ⁹ Tsu reve ta kpam an bawu Kashila ka yain Mele adama a aza da a ka wala dere, shegai a adama a aza da bawu a ka pana ukuna, n aryagbaji. U yan ta Mele adama a aza da a 'yuwain Kashila n aza da a ka nusasa. U yan ta dem ma adama a aza da bawu a'ari mai n aza da bawu a ka naka yi karinga. Kashila ka yan ta Mele adama a aza da a wunai isheku i le ko anuku a le n aza da a tsu wuna uma u vuma gbani. ¹⁰ U yain ma kpam

adama a aza da a ka vakusu n aka ko a'ali a da bawu a'ari a le, n a'ali a da a ka vakusu n atoku a le a'ali ko aka a da a ka vakusu n atoku a le aka. Kashila ka yan ta Mele adama a aza da a tsu bokuso ama ubana a tsugbashi. Kashila ka yan ta kpmam ma adama a aza a kaaban a aza da a ka yansa kaaban a asu u afada. U yan ta Mele adama a ili i'ya ama a ka yansa i'ya bawu i'ari dere n uwenishike u mayun. ¹¹Uwenishike u na wa ta dere n uwenishike u Kashila u mayun u da u naka mu tsara n tonuko ama.

Ucikpa u Bulus adama a ili i shinga

¹²N cikpa ta Kirisiti Kawauwi, Asheku a tsunu, uza da u naka mu ucira. U yawunsa ta u wushuku na mpa kpmam u naka mu manyan ma ma yanka yi. ¹³Ko an u wokoi mari n tsu tonusuko ta Kashila ukuna u cingi kpmam ma yansa ama a ne mavura icun kau-kau. Shegai gba n nala Kashila ka yanka mu ukuna u shinga, kpaci a'ayin a da n yain ukuna u nala vi, n reve ili i mayun wa, kpmam n pityanangu n eyi wa. ¹⁴Asheku a tsunu a yanka mu ta ili i shinga ushani. Adama a ukuna u shinga u ne ara va u zuwa mu n pityanangi, u naka mu kpmam uciga u da Kawauwi ka wenikei ama.

¹⁵Yesu Kawauwi u tuwa ta a likimba tsara u wauwa aza a unyushi u cingi, kpmam kadyanshi ka na ki mayun da, u gan ta ya dem u wushuku n ka. Mpa mari n lai ya dem unyushi gba a asuvu a ama. ¹⁶Adama a nala, Kashila ka pana mu asuvayali u zuwa mu n woko iryoci i ahankuri a Yesu Kawauwi a da bawu a'ari n utyoku. Yan da u yain nala tsara ama a pityanangu n Kawauwi a tsara uma u da bawu wari n utyoku. ¹⁷Tsu cikpalai Kashila tsu naka yi kpmam tsupige, tsu yain nala hal ubana bawu utyoku. Aya Magono ma bawu mari n utyoku, uza da bawu a ka wene, kpmam bawu wa kuwa. Aya koshi Kashila. Ami.

¹⁸Kahu a'ayin a na yi, ama roku a dana ta kadyanshi ka ili i'ya va tuwa va yan. Maku ma va Timoti, kadyanshi ka va ka na kpmam ka ka te n kadyanshi ka ama a yain a kaci ka vunu nala vi. Ma ciga ta vu shamgba n ucira, vu shilakana ibili i shinga a umofono u uyan ili i shinga. ¹⁹A'ayin a da baci va yan nala vi, ma ciga ta vu shamkpa upityanangu u vunu vu zuwa katakasuvu ka vunu a asu u ndishi n shinga. Aza roku a wuna ta upityanangu u le a asu u da a 'yuwain utono ili i'ya uyawunsa u le wa tonusuko le. Adama a nala, upityanangu u le u namgba de tyoku da uwule u pige u tsu gbasha kpatsu ku mini ku tasa. ²⁰Aza roku a da a yain nala vi alya Hamanaya n Alizanda aza da n nekei a asu u Kanangasi,* tsara a reve u gan a tonusuko Kashila ukuna u gbani wa.

2

Uwenishike a kaci ka ulya kayala

¹Ili i'ya ma ciga n gita vu utonuko i'ya va yan, vu yanka ya dem kavasu. A'ayin a da baci va folo Kashila, vu foli Kashila ka pana le asuvayali, kpmam vu cikpa Kashila. ²Tyoku da va yanka ngono kavasu n aza da a'ari n tsugono u da na. Yan nala tsara tsu tsara ndishi n shinga n ukpada u u'yangasaka. Yanyi nala tsara tsu rongo tyoku da Kashila ka ciga, kpmam tsu rongo ugorimuko atoku a tsunu. ³Uyansa nala u gan ta, kpmam wa zuwa ta Kashila ka pana kayanyan. ⁴Kashila aya uza da u wauwa tsu, kpmam wa ciga ta u wauwa ya dem. Wa ciga ta ya dem u reve ili i'ya i'ari i mayun. ⁵Kashila ka te ka, kpmam uza roku da pini uza da u tsu uwa a mere ma Kashila n ama. Aya Yesu Kawauwi. ⁶Aya u nekei kaci ka ne katsupi hal a wuna yi tsara u wushi ya

* 1:20 Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapani.

dem. A'ayin a ɗa u gain a naƙa alabari yi a ɗa a naƙai a ɗa.* ⁷ Kadyanshi ka mayun ka gai la n danai vi gba, an n danai Kashila ka dangasa mu ta n woko kasuki n uza u kuɓari. Kadyanshi ka upityanangu u mayun ka u gain n wenishike Awulawa.

⁸ Adama a nala, a'ayin a ɗa baci dem i ɓolomɓonoi tsara i lyaka Kashila kayala, ma ciga ta a'ali a saku akere a le a ka yan baci kavasuu, kpam ma ciga ta akere yi a yain uwulukpi. Ama a ɗa a ka yan kavasuu ki ma ciga a yain n kananambani ko kpam asuvu a upan wa.

⁹⁻¹⁰ U gan ta aka a uka aminya dere a pala ikyamba i le adama a uvakunku u kaci. Tsulobo tsu le tsata a asu u ili i'ya a ka yansa, tsata a kuca ku kenji ko u'ukusa u ucanga u zinariya wa. Tsa wenike a asu u ityali† ko aminya a ikebe wa. U gan ta a kana kaci ka le a ili i nala yi.†

¹¹ Aka a gan ta a pana mai kpam a dusuku bini, kpam a gorimuko. ¹² N naƙa aka ucira a wenishike a'ali ko a lyai tsugono tsu a'ali wa. Aka a gan ta a dusuku bini. ¹³ Ili i'ya i zuwai nala i'ya, Adamu ɗa Kashila ka gitai uyan, aku Hawa tonoi a kucina. ¹⁴ Kalapansi kpam uka ɗa u lapanasai, aku unyushi u cingi u gitai. Kalapansi ka lapanasu Adamu wa. ¹⁵ Gba n nala, Kashila ka wauwa ta aka a asu u ilimaci, kpam u gan ta a pityanangu dem n Kashila, a wenike uciga a rongo kpam tyoku ɗa Kashila ka ciga. U gan ta a rongo mai.

3

Tsupige a kuwa ku atoni

¹ Kadyanshi ka na ki mayun ɗa, uza u yawunsa baci u woko makoshi† ma Atoni, ukuna u shinga u ɗa wa ciga u yain. ² Makoshi ma kana ta ma rongo ndishi n ɗa bawu uza roku wa dansaka yi n ukuna u gbani. U kana ta u yain uza u uka u te, kpam u shamgba ara ne koshi. U kana ta u kana kaci ka ne, uza ɗa wa tonon kaci ka ne mai. U kana ta u yain n kala ka shinga. Uza ɗa u tsu kirana n amoci a kuwa ku ne mai. Uza ɗa kpam wa fuda wa wenishike. ³ U gan u woko kasoi she ma maka yi wa ko kashilakani wa. U gan ta u woko uza ɗa kabirika yi n ukuna wa, u kana ta kpam u cigi ndishi n shinga. U gan u woko kacigi ka ikebe kabirikete wa. ⁴ U gan ta u woko uza ɗa wa fuda wa tonon kuwa ku ne mai, mmuku n ne kpam n naƙa yi karinga a panaka yi. ⁵ Vuma fuda baci u tonon n kuwa ku ne mai wa, nida wa fuda u toni n Atoni a Kashila? ⁶ U gan makoshi ma woko Katoni ka savu wa, kpaci wa yan ta aradi an u lazai u tsarai tsupige, pini nala, Kashila ka kidaga yi ugana tyoku ɗa u kidagai Kalapansi. ⁷ Hal n ama a ɗa a'ari a kateshe dem u gan ta a dansaka makoshi n kadyanshi ka maci, nala baci wari, ama a ka fuda a ka dana kagbani a kaci ka ne wa kpam Kalapansi ka fuda ka wanda yi wa.

⁸ Nala dem aɓangi a nkoshi, u gan ta a woko aza ɗa ama a ka panaka, kpam aza ɗa bawu a'ari n unu u re u re. U gan a woko asoi she ma maka le wa, u gan a woko a cigi a ikebe kabirikete wa. ⁹ U kana ta a woko aza ɗa a naƙai kaci ka le a ukuna u mayun u ɗa Kashila ka wenike tsu a upityanangu u maci. U kana ta a rongo uyansa nala n uyawunsa u ndishi n shinga. ¹⁰ Kahu ama a dangasa aɓangi a nkoshi, u kana ta a kondo le n manyan ma roku a kagata ka Atoni, a fuda baci a yain mai, aku a dangasa le.

* **2:6** Ure u roku u ɗa a ka fuda a dana kalen ka roku kau pini na u ɗa: Ukpau u Yesu a unu u uɗaraka iryoci i'ya i wenikei an Kashila ka wauwai ama gba i'ya. Iryoci i nala i tuwa ta a'ayin a ɗa i gain i tuwa.

† **2:9-10** Udani u Tsiheline "ityali i ikebe cika" icun i ityali i'ya a tsu tsara a nnama n mini i'ya a ka dansaka. Matiyu 7:1. **3:8** Ask. 6:1-7.

¹¹ Nala dem uka u kaɓangi ka nkoshi,† u kaṅaṅa ṅa u woko uza da ama a ka panaka, kpam kotsu u woko uza da u tsu dansaka ama n ukuna u cingi wa. U gan ṅa u woko uza da u kaṅai kaci ka ne kpam ko ndya baci wa yan u yain i'ya n katakasuvu ka te.

¹² Kaɓangi ka nkoshi† ka gan ṅa ka yain n uka te, kpam u shamgba ara ne koshi. U kaṅaṅa ṅa u toni na mmuku n ne mai, kuwa ku ne kpam u fuda u kirana n ka. ¹³ Aɓangi a nkoshi a da a'ari mai, ama a ka naka le ṅa karinga, katsupi ka malen ma manyan ma le ka la vi, kpam ucira u upityanangu u le a asu u Yesu Kawauwi, wa doku ṅa.

¹⁴⁻¹⁵ Ma ciga ṅa n tuwa ara vunu na n a'ayin kenu, shegai n da asaḳa ve n koronku vu, tsara n tsara baci utuwa kaku wa, vu reve tyoku da ama a Kashila a gain a rongo. Kpam ama a na yi alya aza da a wushuki n Kawauwi kpam a wokoi ama a Kashila Uza u Uma. Alya Atoni, kuwa ki kpam ka adawatsu n kami ka ukuna u mayun.

¹⁶ Ukuna u maci u pige u upityanangu u tsunu u da na, u da Kashila kari ka sokonku tsu hal utuwa gogo-na:

Kawauwi ka tuwa ṅa n ikyamba i vuma
kpam Kulu ku Kashila ku dana ṅa u rongo ṅa mai.
Atumate a zuba a wene yi ṅa,
kpam a tonukoi gba aletsu ukuna u ne.
Ama a asu kau-kau a likimba a pityanangu ṅa n eyi,
Kashila kpam ka canga yi ubana a zuba. ◊

4

Kuɓari a kaci ka awenishiki a kaɓan

¹ Kulu Keri ku dana ṅa a'ayin a makorishi, ama a ka asaḳa ṅa upityanangu u mayun, aku a gono a toni uwenishike u gbani u uwule u cingi u mayinsaka n uwenishike u ityoni i cingi. ² Ama da a tsu wenishike ili, aku a gono a toni ukuna u roku de kau, icun i le i'ya i tsu tuko uwenishike u uwule u cingi vi. Icu n i ama a na yi uyawunsa u le u kuwa de tyoku u ikyamba i'ya urim u shen u runukpai. ³ Icu n i awenishiki a na yi a da u gan uza u yain iyolo wa, kpam a da ilikulya i roku i'ya pini i'ya a ka wile. Shegai Kashila ka yan ṅa ilikulya yi adama a aza da a revei ukuna u mayun kpam a wushuki n u da a ka fuda ṅa a lyai i'ya hal a cikpa Kashila. ⁴ Cinda gba ili i'ya Kashila ka yain i lobono ṅa, u gan tsu 'yuwan ko ili wa, tsu wushi i'ya n ipeli n katakasuvu ka te. ⁵ Tsu reve ṅa an i wokoi uwulukpi a asu u kadyanshi ka Kashila n kavasus.

⁶ Vu wenishike Atoni ili i na yi, vu yan baci nala, va woko ṅa kagbashi ka shinga ka Yesu Kawauwi. Avu kpam dem va gbama ṅa a asuvu a kadyanshi ka mayun ka tsu wushuki n ka n uwenishike u mayun u da va tono. ⁷ Kotsu vu wushuku n itete i'ya bawu wa naka Kashila karinga kpam bawu i'ari n kalen wa. Ili i'ya va yan i'ya na: Matsa vu yain n ucira a asu u utono u Kashila mai.

⁸ U gan ṅa uza u matsa u sukuta ikyamba i ne tsara u zuwa i yain n ucira, shegai uza u yain n ucira n ahali a shinga tyoku u Kashila, u la ṅa ko ndya wa kalen. U lobono ṅa tyoku da vari gogo-na, wa woko vu ṅa kpam mai ubana a uma u da wa tuwa a kapala.

⁹ Kadyanshi ka na ki mayun da kpam u gan ṅa ya dem u wushuku n ka.

¹⁰ Tsu matsa ṅa manyan kpam tsu panai ikyamba cika, tsara ama a wushuku n ukuna u mayun. Yan da tsu yain nala kpaci uzuwa u uma u tsunu wa ṅa a asu u Kashila Uza u Uma kpam aya u wauwai ama gba hal gai aza da a pityanangi n eyi.

¹¹ Wenishike ili i na yi, kpam vu shamgba vu wene ya dem u yan tã i'ya. ¹² Kotsu vu asaka uza u goro vu an vari maku wa, shegai vu woko iryoci a asu u Atoni gba. A asu u kadyanshi ka vunuu, n tyoku da va rongo n uma u vunuu, n tyoku da va ciga ama, vu woko iryoci. U gan ta vu woko iryoci a asu u upityangu u vunuu, n tyoku da va kana kaci ka vunuu n uwulukpi. ¹³ Yansaka ama kaneshi u Tagarada u Kashila, vu tonusuko le kpam n vu wenishike le hal a'ayin a da ma tuwa ara vunuu. ¹⁴ Kotsu vu kpada uyanka kune ku Kashila ka ne vu manyan wa, a'ayin a da baci nkoshi n kagata ka Atoni n tadanku vu akere a zuwuka vu una u shinga a dansai akani a Kashila kaci ka vunuu. ¹⁵ Zuwa a'eshi vu yain ili i na yi mai, vu naka kaci ka vunuu a asu u manyan vi tsara ama a wene ulya u kapala u vunuu. ¹⁶ Zuwa a'eshi ara vunuu mai hal n uwenishike u vunuu dem. Vu matsa vu wene vu yain ili i maci, Kashila ka wauwa vu ta, u wauwa kpam aza da a ka pana ka vu.

5

Adooki a kaci ka udansa n ama

¹ Kotsu vu barana makoshi n asuvu a shen wa, shegai vu toni n eyi yavu tata u vunuu u da. Vu dansa n alobo yavu atoku a vunuu a da va dansa n ele. ² Yanka mmici tyoku da va yanka mma u vunuu. Vu yanka nkere tyoku da va yanka ataku a vunuu n uwulukpi.

³ Atoni a kirana n marana ma baci dem bawu mari n uza da wa kirana n eyi. ⁴ Shegai wa baci na mmuku ko mmuku n tsikaya, u kana ta a rotsongusu tyoku da a ka wenike aza a kuwa a le ukuna u shinga u Kashila a asu u ukirana n isheku i le. Kpaci nala a ka tsupa isheku i le ili i'ya a yanka le, kpam wa zuwa ta Kashila ka pana kayanyan.

⁵ Uka da baci vari marana ma mayun uza da bawu vari n uza da wa banga yi gba gba, icun i ne uzuwa u uma u ne a asu u Kashila da vari. U tsu rongo ta a ufolo a asu u Kashila kaara n kayin, n u yansi kavasu a'ayin dem. ⁶ Shegai marana ma ma ciga upana u kayanyan, kakushe ka asuvu a katakasuvu ka ne, ko an vari n uma. ⁷ Wenishike Atoni gba ukuna u na vi tsara a woko uwulukpi a kapala ka ama. ⁸ Shegai ama a da a 'yuwain ukirana n amaci a le hal gai a'uwa a le, a wushuku n i'ya tsu wushuki wa. Ama a nala a la ta gbam aza da bawu a pityanangi unamgba.

⁹ Marana ma ma gain ma wushi ubanga, u gan ta u yain uza da u rawai ayen a amangatatsu kpam uza da vari u rongoi n vali u ne mai. ¹⁰ Kpam u kana ta u woko uza da ama a ka pana n eyi adama a ili i shinga i'ya u yain; wata, u rongo na mmuku n ne mai? U tsu wusha amoci mai? U vakunku kaci ka ne a asu u ugbashika Atoni? U banga aza da a ka pana ikyamba? U yansa ili i shinga?

¹¹ Kotsu Atoni a zuwa nra na n da bawu n yain mmici a asuvu a aza da a ka banga wa. Kpaci a'ayin a da baci uciga u vali u 'yanga le wa pece le ta n uyanka Kawauwi manyan, aku a cigi a yain iyolo. ¹² Pini nala, unyushi wa kana le ta cinda a kpada utono kazuwamgbani ka a yain n Kawauwi a kagita.* ¹³ A ka fuda ta kpam a woko awonvoli, a woko aza a utono a'uwa a ama n a dansa ki ama. A ka pana ta maluwa ma ukuna u ama n a dansi kadyanshi ka bawu ka gain a dansa. ¹⁴ Adama a nala, adooki a da ma naka nra na n kenu n na mi a da a yain iyolo i roku. A matsa mmuku, a kirana n kuwa ku le, pini nala, utokulalu u le wa tsara asu da wa dansa kadyanshi ka

* 5:12 "ukpada utono kazuwamgbani n Yesu" A'ayin a nala yi kahu a banga marana n ili ushani, she u yan kazuwamgbani n Atoni wa ya kpam iyolo i roku wa, kpam wa gbashika ta Kawauwi.

gbani a kaci ka le wa. ¹⁵ Aza roku a le gbam a asaka de ure u mayun vi a kanai utono ure u Kanangasi.†

¹⁶ Uka u da wari Katoni wa baci n amaci aza da a'ari nranā, u kana ta u kirana n ele, shegai u asanka Atoni manyan wa. Atoni kpm a kirana na nranā n da bawu mari n abangi.

¹⁷ Nkoshi n kuwa ku Atoni n da n yain manyan ma le mai, u gan ta a naka le tsupige kpm a tsupa le. Hal gai a kaci ka aza da a ka dansa kadyanshi ka Kashila n aza da a ka wenishike ama ukuna u Kashila. ¹⁸ Ili i'ya a korongi a kadyanshi ka Kashila ki i'ya na, "Va kimbā unā u kanaka a'ayin a da wa lapa ilya wa." A doku ta a korongi kpm, "Kayain ka manyan ka gan ta a tsupa yi."

¹⁹ Kotsu vu wushuku n kadyanshi ka a tuko vu a kaci ka makoshi wa, she vu tsara aza da a kanakai uza da tukoi kadyanshi ki hal ama a re ko ama a tatsu. ²⁰ Uza da baci dem u nusai, barana yi a kapala ka Atoni, tsara aza da a buwai a pana uwonvo u unusa. ²¹ A kapala ka Kashila ka n ka Yesu Kawauwi n ka atsumate a zuba aza da Kashila ka dangasai ka ma yanka vu kadyanshi ka na ki, kpm vu toni udani vi. Kotsu vu cigi uza roku kapala n uza roku wa ko vu yain kudyangi wa.

²² A'ayin a da baci va dangasa azapige, kotsu vu yain maloko vu tafanku uza akere wa. Kotsu vu bolomgbono kaci ka vunu n aza roku a asuvu a unyushi u cingi u le wa, shegai vu takpa kaci ka vunu kau n uwuluki.

²³ Mini ma de ma va rongo uso wa, vu yain n vu bolomgbonusi kenu n mini ma cinwi adama a m6ala n katsuma n unambi u alafiya u da va yansa maco vi.

²⁴ Ma ciga ta vu reve, aza roku a tsu yan ta unyushi u cingi kpm ama a reve n u da a kateshe kahu gbam a yanka le afada. Shegai aza roku unyushi u cingi u le n kucina ka ama a ka tuwa reve n u da. ²⁵ Nala dem, aza roku a da pini aza da ama a ka reve n manyan ma shinga ma le, shegai ma aza roku n kucina ka ama a ka tuwa a reve n ma.

6

¹ Atoni a da a'ari agbashi, u kana ta a naka azakuwa a le tsupige, tsara ama a dansa kadyanshi ka gbani a kaci ka kala ka Kashila ko kpm uwenishike u ne wa. ² Atoni a da baci a'ari agbashi a azakuwa a le dem Atoni, nala wa zuwa kagbashi ki ka kpadā unaka uzakuwa vi tsupige wa. Shegai u matsa u yanka uzakuwa vi manyan kpaci uza da wa lya kalen ka manyan ki Katoni ka dem, kpm uza da kagbashi ki ka ciga aya. I'ya va wenishike kpm vu tonuko Atoni yi a yain i'ya la vi.

Utsari u maci

³ Awenishiki a kaban a roku a ka 'yuwan ta ukuna u na vi, kpm uwenishike u na vi u ucira u da u Yesu Kawauwi Asheku kpm u da kami ka uza wa rongo tyoku da Kashila ka ciga. ⁴ Gba uza da baci wa wenishike uwenishike u roku de kau, wa ta n aradi, kpm u reve ili wa. Icu n i vuma u nala wa ta n katakasuvu ka kananamgbani ka cingi ka kalen ka idani. Nala kpm wa zuwa ta ama malyon, wa zuwa ta kpm ama kushulu. Wa zuwa ta ama a nangasa aza a le a asu u kadyanshi ka gbani. Wa zuwa ta kpm ama a bidya aza a le n ukuna u gbani a atakasuvu a le. ⁵ Icu n i ama a na yi a tsu tuko ta kadambula a asu u ama. Uyawunsa u le wa ta n tsicingi. A'a n ukuna u mayun wa. Utono u Kashila u le u woko le de ubolo u utsari.

† 5:15 Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi. ◇ 5:20 Mat. 18:15-17.

⁶ Shegai utono u Kashilā a ure u maci u tsu zuwa ṭa ama a yain ipeli n ili i'ya a'ari n i'ya, utsari u maci kpam u pige u ḍa gai la vi. ⁷ Kain ka a matsa tsu, tsu tuwā n ili a likimba na wa. Nala kpam kain ka tsa kuwā tsa laza n ili wa. ⁸ Tsu tsarā baci ilikulya n aminya a u'uka nala dem u ratsa tsu ṭa. ⁹ Shegai aza roku a tsu ciga ṭa a yain n utsari cika, an a ka ciga ili i gbani, pini nala, aku a rukpā a asuvu a ukondo kpam a wanda le n ili i'ya ya nangasa le hal i banka le a kadambula a nangasai kpam ama n ili i roku. ¹⁰ An u wokoi uciga u ikebe u ḍa kagitā ka tsicingi, aza roku adama a uciga u utsari a shamgba a upityanangu u le wa, kpam a ronukoi kaci ka le kadambula cika.

Bulus naḳqi Timoti adooki

¹¹ Shegai avu Timoti vuma u Kashilā, u ḳaṇa ṭa vu suma ukuna u cingi u nala vi, vu toni ili i'ya i'ari dere vu yain kpam i shinga. Vu rongo uma u vunu tyoku ḍa Kashilā ka pana kayanyan n upityanangu. Vu wenike uciga n ahankuri vu yain manyan ma vunu n asuvu n ndishi. ¹² Vu shilakana ibili i shinga adama a upityanangu, vu ḳaṇa uma u ḍa bawu wari n utyoku, u ḍa Kashilā ka naḳa vu. Vu yanka ṭa ama ushani kadyanshi ka shinga ka na ki.

¹³ A kapala ka Kashilā, uza ḍa u tsu naḳa ili gba uma, ka ma rono vu atsuvu kpam a kapala ka Yesu Kawauwi uza ḍa danai kadyanshi ka shinga a kapala ka Bontu Bilatu.† ¹⁴ Vu pana udani u ne n katakasuvu ka vunu sarara tsarā ama a dana ukuna u gbani a kaci ka vunu wa. Kpam ko uza wa ḳaṇa vu n unyushi wa hal Asheku a tsunu Yesu Kawauwi u gono. ¹⁵ Kashilā ka wenike ṭa Yesu a'ayin a ḍa u gain u wenike yi vi. Kashilā aya u rawai a cikpala yi, aya Uzapige u Tsugono, Magono ma ngono, Asheku a isheku. ¹⁶ Aya koshi bawu wa kuwā, kpam wa rongo a katyashi ka bawu uza wa fuḍa wa raḅa. Ko uza kotsu u wene yi wa, kpam uza wa wene yi wa. Aya tsa naḳa tsupige kpam ucira u ne wā n utyoku wa. Ami.

¹⁷ Tonuko aza a utsari a likimba kotsu a yain araḍi ko a pityanangu a utsari u le wa, kpaci wa ḅarākpā wa. Shegai a pityanangu n Kashilā uza u uma, uza ḍa kpam u tsu naḳa tsu i'ya tsa ciga gbani tsarā tsu pana kayanyan. ¹⁸ Tonuko le a yanka utsari u le ili i shinga, a yain manyan ma shinga, kpam a neke yaa, a ḅanga kpam aza ḍa bawu a'ari n ili. ¹⁹ Nala wa zuwa le ṭa a zuwusuka kaci ka le utsari a zuba u ḍa wa woko le kami ka uma u le a kapala, kpam a tsarā uma u maci gogo-na.

²⁰ Timoti, gana i'ya Kashilā ka naḳa vu vu kirana n i'ya mai. Vu suma uyansa kadyanshi ka gbani n aza ḍa a tsu goro kadyanshi ka vunu n ureve u roku kau u ḍa a danai a'ā n u ḍa. Iacun i kadyanshi ka nala ki ka tsu tuko Kashilā tsupige wa. ²¹ Aza roku gbaṃ a asaḳa ḍe ure u ḍa a pityanangi vi a adama a utono icun i uwenishike u nala vi.

Ukuna u shinga u Kashilā u toni n avu n gba Atoni a ḍa a'ari pini a asu vi.

Ukanikorongi u Bulus u Ire Ubana ara Timoti

Ukukpa u kadyanshi

Cina Bulus a kuwa ku a'ali da u koronki Timoti ukanikorongi u na vi. Ukanikorongi u na vi wa ta yavu ukanikorongi u da tata wa koronku maku ma ne ma u lai uciga cika. Bulus tonuko ta gbam Timoti u ba u kondo yi a kuwa ku a'ali ki.

Bulus tonuko ta Timoti tyoku da wa kana kaci ka ne u suma ukondo. U wutumkpusuka yi ta tyoku da kayain ka manyan ma Kirisiti ka maci ka woko. U gbamatangusu ta Timoti u lyai kelime n manyan ma ne ma uwenishike ama a kaci ka Kawauwi.

Gogo-na Katoni dem ka tsu so ta ukonduso. Tagarada u na wa wenishike ta ama tyoku da a ka rongo bawu a rukpai a ukondo u nala vi. Idani i Bulus ubana ara Timoti gogo-na i woko dem de i Atoni.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani n kvasu adama a Timoti (1:1-2)

Kotsu vu pana uwono u Asheku wa (1:3-18)

Tyoku da va woko kasoje ka shinga ka Kawauwi (2:1-26)

Tyoku da ama a ka woko a a'ayin a makorishi (3:1-9)

Lya kelime n upityanangu (3:10-4:8)

Idani n idyani i makorishi (4:9-22)

Ukukpa u kadyanshi

¹ Mpa Bulus, kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi, kpaci nala Kashila ka cigai u woko. Yan da u yain nala tsara n tonuko ama an Kashila ka zuwamgbana i ka naka ya dem uma a asu u Yesu Kawauwi.

² Timoti, koronku da ma koronku vu, avu maku ma ma ciga cika.

Kashila ka Tata u tsunu, Yesu Kawauwi kpam Asheku a tsunu. Kvasu ka va ka, a wenike vu ukuna u shinga u le n u pana u asuvayali, a naka vu kpam uma u ndishi n shinga.

Ulya u kapala n upityanangu

³ Kaara n kayin n tsu ciba vu ta a asuvu a kvasu. Ma yan baci kvasu, aku n cikpa Kashila adama a vunu. Kashila ka ma gbashika n uyawunsa u shinga tyoku da isheku i cau i va i yain a'ayin a da a'ari n uma. ⁴ Ma matsa ta gai n uciga n doku n wene vu, kpaci n ciba ta tyoku da vu sai n meshi an tsu pecemgbenei. Ma yan ta kpam mazanga tsu doku baci tsu gawunsai. ⁵ N reve ta vu wushuku ta n Kashila mayun, kpaci va ta n upityanangu tyoku da mma u vunu Afiniki wari, tyoku da kpam mma u mma u vunu Loi u wushuki.

⁶ Adama a nala a da ma tonuko vu, vu fula akina a kune ku Kashila ka naka vu an n ta danku vu akere. ⁷ Kpaci Kashila ka yan atakasuvu a tsunu tsara tsu pana uwonvo u ama wa, shegai u naka tsu ta atakasuvu a ucira a da a'ari ushadangi n uciga, u tsu banga tsu ta kpam tyoku da tsa fuda tsu kana kaci ka tsunu.

⁸ Vu tonuko ama ukuna u Asheku a tsunu, kpam kotsu vu pana uwonvo u ili i'ya ama a ka dana an va yan nala wa. Kpam kotsu vu pana uwono u va a kapala ka ama an a kana mu adama a Kirisiti Kawauwi wa. Shegai, adama a ucira u da Kashila ka naka vu, vu bolomgbono kaci na mpa tsu pana ikyamba adama a Kadyanshi ka Shinga ka ne. ⁹ Kashila ka wauwa tsu ta

kpam u dangasa tsu tsu rongo n uma u uwulukpi. Tun kahu a yain likimba da u fobusoi u yain ili i na yi nala. Ciga da u cigai u wenike tsu uciga u ne n ukuna u shinga u ne a akere a Yesu. U dangasa tsu adama a da tsu yain ili i'ya tsu rawai wa. ¹⁰ Kashila ka ka yain ili i'ya ma dansaka na vi a kateshe, a'ayin a da Yesu Kawauwi tuwai u wacinsai ucira u ukpa, u wenike tsu kpam ure u uma u da bawu wari n utyoku. Kawauwi ka tsunu ka, kpam alabari a Kadyanshi ka Shinga a da gai na vi. ¹¹ Gogo-na, Kashila ka dangasa mu ta n dana ili i na yi, u dangasa mu kpam n woko kasuki, u zuwa mu n woko kawenishiki ka Kadyanshi ka Shinga. ¹² Adama a nala a da ma pana ikyamba pini a kuwa ku a'ali ku na ki. Shegai ma pana uwono wa kpaci n reve ta uza da n wushuki n eyi, kpam n reve ta wa fuda ta wa kirana n i'ya n naka yi vi, u kirana kpam n i'ya hal kain ka wa gono.*

¹³ Kana ili i'ya n wenishike vu vi mai, i woko iryoci i uwenishike u shinga. Kpam vu cifa vu wushuku n Yesu Kawauwi vu cigi ama adama a ne. ¹⁴ Vu gubi ili i'ya u naka vu. Kulu Keri ka ta asuvu a tsunu kpam ka banga vu ta vu yain ili i na yi.

¹⁵ Tyoku da vu revei u da, ama a tsunu a uyamba u Asiya a 'yuwan mu ta ubanga, hal n Fijala n Hamajana dem a kpatalaka mu kucina.

¹⁶ Ma ciga ta Asheku a wenike Onisifara n kuwa ku ne asuvayali, kpaci u tsu tuwa ta n u wene mu n u gbatangusu mu asuvu. U pana uwono u va adama a da mari a kuwa ku a'ali wa. ¹⁷ An u tuwai a Roma, she na u boloi asu u da mari u wene mu. ¹⁸ Adama a nala, ma ciga ta Magono ma Zuba ma pana yi asuvayali kain ka Kawauwi ka gono. Kpam vu reve ta an Onisifara banga mu cika a Afisu.

2

Kasoje ka shinga ka Yesu Kawauwi

¹ Avu maku ma va, u gan ta vu gbama a asuvu a ukuna u shinga u Yesu Kawauwi. ² Vu pana ta gai kuvari ku va, kpam ama ushani a reve ta n kuvari ki. Gogo-na she vu wenishike ama a maci aza da a ka fuda a wenishike aza roku kuvari ki. ³ Tono mu tsu pana ikyamba kabolo tsara vu woko kasoje ka shinga ka Yesu Kawauwi. ⁴ Vuma wa baci a tsusoje, u tsu bolomgbono n aza da bawu a'ari asoje u yain tyoku u le wa. Nala wa zuwa uzapige u ne u pana kayanyan. ⁵ Vuma gitai baci kalambale, bawu u tonoi mele ma a zuwai, ko u woko baci uza u kelime, wa wusha kune ku funi wa. ⁶ Kacimbi ka baci ka yain manyan cika aya wa gitai ulya ilya i savu. ⁷ U gan ta vu reve ili i'ya ma tonon. Magono ma Zuba ma banga vu ta vu reve ili i na yi.

⁸ Kain dem vu cifusa Yesu Kawauwi. A matsa yi ta a kuwa ku Dawuda, kpam a 'yangasa yi ta a ukpa. Kadyanshi ka Shinga ka ma yan kuvari ku la vi. ⁹ An u woko ma dansa Kadyanshi ka Shinga ka nala ki, da i zuwai ma pana ikyamba, hal gbam a sira mu n ikani yavu uza da nusai. Shegai a ka sira kadyanshi ka Kashila n ikani wa. ¹⁰ N naka ta kaci ka va n kawunku ko ndya baci, ya tuko baci gai iwauwi a asu u ama da Kashila ka dangasai. Kpam a tsara tsupige tsa bawu tsa kotso a asuvu a kala ka Yesu Kawauwi.

¹¹ Udani u na vi mayun da.

Tsu kuwa baci n eyi,

* **1:12** Ure u roku u da tsa fuda tsa reve idani i'ya Bulus korongi pini na u da, "wa fuda ta wa kangu ili i'ya u naka mu." Wata, Kawauwi ka naka ta Bulus atoni n manyan ma uyan. Shegai gogo-na an Bulus yain evu n ukpa, u reve ta manyan ma u gitai ma lya ta kapala kpaci Kawauwi ka kirana ta n ma.

tsa yan ta uma n eyi.

¹² Tsu kawunku baci n upana u ikyamba, tsa lya ta tsugono n eyi. Tsu kpatalaka yi baci kucina, wa kpatalaka tsu ta dem kucina.

¹³ Tsu kpaɗa baci ushamkpa kazuwamgbani ka tsunu, eyi wa shamkpa ta kazuwamgbani ka ne. kpaci wa nana kaci ka ne wa.

Uza manyan da a wushuki n eyi

¹⁴ Ciɓuga ya dem ili i na yi, aku vu barana le a asuvu a kala ka Kashila a asaka kananamgbani ka kabarikete. Icun i kananamgbani ka nala ki ka n kalen wa. Ka nangasa ta aza da a ka pana ka. ¹⁵ Matsa vu yain manyan cika tsara Kashila ka wushuku n avu. Woko kayain ka manyan ka shinga, uza da bawu u gain u yain n uwono, kpam uza da u tsu tonuko ama kadyanshi ka maci derere. ¹⁶ Kotsu vu suma aza a kadyanshi ka kpawawa ka bawu ka naka Kashila karinga. Icun i nala yi i tsu zuwa ta ama a kpaɗa utono Kashila. ¹⁷ Icun i kadyanshi ka nala ki ka tsu tambura ta yavu kagalama ka bawu kari n aguma. Hamanaya n Filita alya iryoci i icun i kadyanshi ka na ki. ¹⁸ Alya a asakai ure u mayun. Ama a na yi a da Kashila ka kotso tsu de u'yangasa a ukpa atsu aza da tsu wushuki, nala a yain a puwunsai upityanangu u aza roku. ¹⁹ Shegai ukuna u mayun u Kashila wa ta pini yavu cuku tsu kuma ka a mai a katali kpam kari n ikorongi i na, "Magono ma Zuba ma reve ta ama da a'ari ama a ne," kpam "Aza da a ka wundya ele ama a Kashila a da, a asaka tsicingi tsa a ka yansa."

²⁰ A kuwa ku aza a utsari, apara a roku n azurufa ko zinariya da a yain a da, a roku kpam na ndanga ko cin. Apara a ikebe yi, adama a abiki a pige a da, a da kpam bawu a'ari n ikebe a manyan ma kuwa. ²¹ Vu takpa baci ili i icadi i'ya i'ari ara vunu, va woko ta kapara ka Kashila ka yanka manyan tyoku da wa ciga. Uma u vunu wa yan ta sarara, kpam va woko ta ufobusi tsara Uzapige u yanka vu manyan a asu u manyan ma shinga.

²² Suma ili i'ya ya tuko unangasa u iyakpa, shegai kain dem vu yain i'ya ya tuko uyan ili i'ya i'ari dere. Matsa vu yain ili i'ya ya tuko upityanangu n uciga na ndishi n shinga, vu pana kayanyan ka ndishi n aza da a ka isasa asuvu a kala ka Magono ma Zuba n katakasuvu ka le sarara. ²³ N doku n tonuko vu, kotsu vu uka kaci ka vunu a asu u kananamgbani ka gbani wa, kpam kotsu vu uka kaci ka vunu a asu u ama da bawu a reve ili wa. Ili i na ya zuwa ta ama kushulu. ²⁴ Agbashi a Magono ma Zuba a gan a shilakanasa wa, shegai a rongo upana asuvayali i ama. U gan ta a fuda a wenishike aza roku mai, kpam a yain ahankuri n aryagbaji. ²⁵ U gan ta a wenishike aza da a 'yuwain ukuna u mayun ben, gaawan Kashila ka savaɗa ta atakasuvu a ama a nala yi hal a gono a wushuku n ukuna u mayun vi. ²⁶ Pini nala, ama a nala yi a ka gono ta a gita uyawunsa ukuna u shinga hal a wusa le a kukere ku Kalapansi. Kpaci hal n gogo-na Kalapansi ka pini ka gonuko le agbashi, kpam wa fuda ta wa zuwa le a yain gba ili i'ya wa ciga.

3

A'ayin a makorishi

¹ Kotsu vu reve n ukuna u na. A'ayin a makorishi, upana u ikyamba u da pini cika. ² Kpam ili i'ya i zuwai i'ya, ama a ka woko ta aza a uciga u kaci ka le koshi, a woko kpam acigi a ikebe. A ka shadangu ta n agoni, a yain kpam n aradi. A ka rongo ta uwishisa Kashila. A ka naka isheku i le tsupige wa, a ka

yan n ucikpa wa. A ka naḳa ukuna u Kashilā tsupige wa. ³ A ka wenike uciga wa, kpam a ka cimbusuka atoku a le wa. A ka woko ṭa aza a kunangasu, a ka fuḁa a ka ḳaṅa kaci ka le wa. A ka woko ṭa aza ḁa bawu a ka pana iyali, n ama ḁa bawu a ka yan n maluwa ma ili i shinga. ⁴ A ka woko ṭa aza ḁa a ka neshike aje a le, a ka woko ṭa aza a uyan ili kabarikete bawu uyawunsa. A ka shadangu ṭa n aradi a tsupige. A ka woko ṭa aza a uciga upana kayanyan hal u lai gbam utono u Kashilā. ⁵ A ka wenike ṭa yavu a ka yan ili i'ya Kashilā ka ciga, shegai a ka asaḳa ucira u ne u savada le wa. Kotsu vu raḁa icun i ama a na yi wa.

⁶ Ama a na yi a tsu uwa ṭa a a'uwa a bere ama, aku a lapanasai aka a ḁa bawu a'ari n ugbami u asuvu aza ḁa unyushi u cingi u lyai kaci ka le, n aza ḁa kpam a ka tono uyawunsa u ukuna u cingi u le. ⁷ Icu n i aka a nala a tsu la ṭa utono uwenishike u savu, shegai a reve ukuna u mayun wa. ⁸ Awenishiki a na yi a tsu 'yangasaka ṭa ukuna u mayun tyoku ḁa Yanisu n Jambure* a 'yangasaka Musa. Atakasuvu a le a shadangu ṭa n tsicingi, kpam upityanangu u le u maci u ḁa wa. ⁹ Shegai a ka lya kaci ka ukuna vi wa, kpaci ya dem wa wene ṭa utengeshi u le. Nala dem u gitai n Yanisu n Jambure.

Bulus tonukoi Timoti ili i'ya wa yan

¹⁰ Timoti, vu reve ṭa gai ili i'ya ma wenishike, vu reve ṭa kpam tyoku ḁa ma rongo. Vu reve ṭa ili i'ya i gain n yansa a uma u va. Vu reve ṭa n upityanangu u va n tyoku ḁa n panai ikyamba. Vu reve ṭa n uciga u ḁa mari n u ḁa, n ahankuri a ḁa mari n a ḁa n akawunki. ¹¹ Vu reve ṭa mavura ma n soi, vu reve ṭa kpam n upana u ikyamba u ḁa n kawunki n u ḁa. Vu reve ṭa tyoku ḁa a yanka mu mavura a Antakiya n Ikaniya n a Lisitira, shegai Asheku a wutukpa mu gba a ukuna u nala vi. ¹² Ukuna u mayun u ḁa na vi, uza ḁa baci dem u ḁa wa rongo hal u zuwa Kashilā ka pana kayanyan a asuvu a kala ka Yesu Kawauwi, she u so mavura. ¹³ Shegai ama a cingi n aza a adabu a ka lya ṭa kapala. A'a ṭa a ulapanasa ama, kpam a ka rongo le ṭa dem ulapanasa. ¹⁴ U gan ṭa vu shamkpa ili i'ya awenishiki a vunu a wenishike vu. Vu reve ṭa gai uwenishike u mayun u ḁa, kpaci vu reve ṭa tyoku ḁa awenishiki a vunu a'ari. ¹⁵ Tun avu kenu, ḁa a wenishike vu Tagarada u Kashila, ḁa i zuwai vu tsarai ugboji u ḁa va tsara iwauwi i'ya ya tuwa ara Yesu Kawauwi vu wushuku baci. ¹⁶ Gba ikorongi i'ya i'ari a Tagarada u Kashila a unu u Kashila u ḁa i wutai, kpam i'a ṭa n kalen a asu u uwenishike tsu ukuna u mayun, u zuwa tsu tsu reve ukuna u ḁa bawu u gain a uma u tsunu. Kadyanshi ka Kashila ka na ki, ka tsu lapula ṭa uma u tsunu u ḁa tsa rongo u ḁa bawu u gain, kpam ka tsu wenishike tsu ṭa tsu yain ili i'ya i'ari dere. ¹⁷ Kashila ka yanka ṭa ili i na yi manyan tsara kagbashi ka ne ka tsara gba ili i'ya wa ciga adama a manyan ma shinga ma baci dem wa yan.

4

¹ Vu reve ṭa gai kain ka te Yesu Kawauwi wa tuwa ṭa u yanka ama ḁa a'ari n uma afada, u yanka dem akushe. Kain ka wa tuwa wa lya tsugono tsu ne ka la vi. Adama a nala, adama a Kashila n adama a Yesu Kawauwi, n tonuko vu, ma ciga ṭa ² vu yain kuḁari ku kadyanshi ka Kashila. Rongo uyansa nala kain dem ko n kabala ko bawu kabala. U kana ṭa vu rongo kpam ulapuluka ama a vunu n ahankuri n uwenishike u shinga. Uwenishike u nala vi u kana ṭa u wenike le unyushi u le, kpam u gbamatangu le asuvu. ³ Yansa nala kpaci

* 3:8 “Yanis n Jambure” Alabari aza a Yahuda a danai Yanisu n utoku u ne Jambure aza a adabu a Firi'auna a ḁa. A kondomgbono ṭa n Musa a Tagarada u Uwuta 7:11. A'ala a le a'a pini a asuvu a Kazuwambani ka Cau wa ¹ 3:11 Ask. 14:1-28.

a'ayin a ka tuwā tā a dā bawu ama a ka pana kpam uwenishike u maci. Ili i'ya a ka cigāka kaci ka le i'ya a ka tono koshi, kpam a ka zama tā awenishiki aza dā a ka tonuko le ili i'ya a ka ciga a pana koshi. ⁴ Ama a na yi a ka 'yuwan tā ukuna u mayun, aku a gonuko ugboji u le a asu u upana alabari a kpawawa. ⁵ Gbā n nala, vu gonuko uyawunsa n ugboji a asu u dā dem vu cinai kaci ka vunū. Kotsu vu pana uwonvo u upana ikyamba a adama a Asheku wa. Yan manyan ma utukuso ama a asu u Kawauwi, nala va yan tsarā vu kotso manyan ma Kashilā ka nākā vu.

Kadyanshi ka makorishi ka Bulus

⁶ Mpa gai gogo-na, tsungu dā a tsungu mu tyoku u ufarākpa a asu u Kashilā. A'ayin a ukpā a vā a yan de evu. ⁷ N shilākānā tā ibili i shinga. N kotso de kalambale, kpam n ukuna u maci u vā u dā mārī. ⁸ Ubana a kapala kenu ma tsarā tā kune, Asheku a ka nākā mu tā funi u uma u maci. Asheku a dā uza u afada a maci kpam wa nākā mu tā funi vi kain ka pige ka wa gono. Kune ku nala ki ku vā ka koshi wa, shegai ku gbā aza dā a ka ciga kpam a ka wundya ugonu u tsupige u ne.

⁹ Yan gogo vu tuwā. ¹⁰ Dima laza de u asakā mu kpaci u la tā uciga ucanga u uma u na. U laza de ubana a Tasaloniya. Karasaka laza de ubana a Galatiya, Taitu kpam laza de ubana a Dalumatiya. ¹¹ Luka dā koshi wārī gogo-na kaḅolo nā mpa. Va tuwā baci pini na vu tuwā kaḅolo n Marku kpaci wa bāngā mu tā. ¹² N suku tā Tikiku ubana a Afisu. ¹³ Ya tuwā baci kotsu i ciḅa i tuko mu matogo ma pige ma vā ma n asankai Kabu a ilyuci i Taruwasa. Kpam dem kotsu vu tuko mu itagarāda i vā, hal gai iwaraka.

¹⁴ Vuma roku dā pini uza kala Alizanda, karumi ka. Vuma nala vi u yanka mu tā tsicingi cika, shegai Asheku a ka nākā yi tā katsupi ka ili i'ya u yain. ¹⁵ Kotsu i kirana n eyi, kpaci u tsu shilākānā tā n ili i'ya baci dem tsu danai.

¹⁶ Ko uza wā pini an a banka mu a asu u afada wa ubanka u kagita. Ya dem asakā mu tā. N zuwa tā uma unyushi u nala vi a ka kece u dā a kaci ka le wa. ¹⁷ Shegai Asheku a'ā tā nā mpa, u nākā mu ucira tsarā n dansa Kadyanshi ka Shinga a asu u dā Awulawa a ka pana. Kpam Asheku a wauwa mu tā a unā u igabako i nala yi. ¹⁸ Nala wārī, Asheku a ka wutukpā mu tā a akere a gbā ili i cingi kpam wa banka mu tā a tsugono tsu zuba tsu ne bawu usān. Asakā tsupige tsu rongo n Asheku hal ubana bawu utyoku. Ami.

Idyani i Bulus i makorishi

¹⁹ Danaḅaka mu Bilikisu n Akila n aza a kuwa a Onisifara. ²⁰ Erasutu wā tā a Korintiya. A'ayin a dā n asakai Tarafima a ilyuci i Milita wārī n alafiya wa.

²¹ Daraka vu rawa pini na kahu a'ayin a kutānu a rawa. Awubulu, n Budi, n Lainu n Kalaudiya a ka sukunku dā tā idyani, nala dem atoku aka n a'ali.

²² Asakā Asheku a rongo n uma u vunū. Ukuna u shinga u rongo n aḅa gbā.

Ukanikorongi Ubana ara Taitu

Ukukpa u kadyanshi

Taitu da ɓangai Bulus kasuki a manyan ma ne. Bulus koronku ta Taitu ukanikorongi u na vi kpaci Taitu vi u woko ta a uyamba u Kiriti, Bulus kpam lyai kelime na nwalu n ne.

Bulus yan ta kadyanshi ka tyoku da Atoni a Yesu a gain a rongo. U yan ta dem kadyanshi ka kaɓolo dem a asuvu a kuwa ku Atoni.

Avu makoshi ma Atoni ma baci a kuwa ku atoni, ko kpam makoshi, ko mamici, ko kalobo ko makere, va tsara ta uwenishike u da u yain dere n avu a asuvu a tagarada u na vi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani n kvasu adama a Taitu (1:1-4)

Idani ubana a asu u nkoshi n kuwa ku atoni (1:5-16)

Idani ubana a asu u Atoni (2:1-3:11)

Adooki n idyani i makorishi (3:12-15)

Ukukpa u kadyanshi

¹ Mpa Bulus, kagbashi ka Kashiḷa, kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi. Kashiḷa ka suku mu ta n tuko upityanangu a asu u aza da u dangasai. U suku mu kpam n wenishike le a revé ukuna u mayun u da wa wenike le, tyoku da a ka rongo hal Kashiḷa ka pana kayanyan. ² Ukuna u mayun u nala vi u naḷa le ta uzuwa u uma a asu u uma u da bawu wari n utyoku u da Kashiḷa ka zuwamganaka le kahu kagita ka likimba kpam wa yan kaɓan wa. ³ Kpam gogo-na u wutukpai Kadyanshi ka Shinga a asuvu a a'ayin a da a gain aku tsa tonusuko gba ama. Kashiḷa Kawauwi ka tsunu aya u wushuki na mpa n yanka yi manyan ma na mi.

⁴ Taitu, koronku da ma koronku vu kpaci avu maku ma va ma a asuvu a upityanangu u mayun u da tsari n u da gba tsunu. Asaka Kashiḷa Tata n Yesu Kawauwi ka tsunu u naḷa vu ukuna u shinga na ndishi n shinga.

Manyan ma Taitu a Kiriti

⁵ N asaka vu ta a uyamba u Kiriti, tsara vu koroso manyan ma tsunu mi, kpam ilyuci dem vu dangasa pini nkoshi tyoku da n tonuko vu vu yain.

⁶ Makoshi ma la ma ma yan n unyushi a asu u ama wa. U kana ta u yain n uka u te kpam u shamga ara ne koshi. U kana ta mmuku n ne n woko Atoni, kotsu a woko aza da a ka rongo uma u da bawu u gain wa. A woko kpam aza da a ka panaka ama. ⁷ U kana ta makoshi ma woko uza da kana kaci ka ne, kpaci aya wa kirana n manyan ma Kashiḷa. Kotsu u woko uza u aradi wa, ko kpam uza u maloko ma uyan upan wa. Kotsu u woko kasoi she ma maka yi wa,* ko kashilakan wa, ko uza u uciga u ikebe kabarikete wa. ⁸ U gan ta makoshi ma woko uza u ukirana n amoci a kuwa ku ne, u cigi ili i'ya i'ari i shinga. U gan ta u rongo n kakiri, u woko vuma u maci a a'eshi a ama. U woko uza da Kashiḷa ka pana kayanyan ka uma u ne an wari uwulukpi. U woko uza da u fudai kaci ka ne. ⁹ U kana ta makoshi ma woko uza da u shamkpai uwenishike u mayun u kadyanshi ka Kashiḷa vi mayun.

* **1:7** A'ayin a nala yi aza a Yahuda a tsu so ta mini ma cinwi kenu a una u aguma uza wa baci a mɓala. A tsu so ta kpam kenu a ka Iya baci ilikulya. Shegai a a'ayin a tsunu aza roku a dusuku baci kuso, a tsu so kenu wa, adama a nala wa laka ta shana a ka asaka baci kuso ki gba gba.

Aku u yanka u ɗa manyan u gɓamatangu ama u gonuko aza ɗa a 'yuwain kadyanshi ka Kashilā ki a ure.

¹⁰ Nala u gain u woko, kpaci ama ɗa pini ushani aza ɗa a 'yanga sakai uwenishike u mayun vi. Iacun i ama a na yi a tsu rongo ta a uyansa kadyanshi ka gbani hal n a yinsasi ama. A asuvu a ama a na yi, aza roku a ɗa pini ushani a matsai a da ya dem u kana ta a kiɗa yi kacombi. Alya a lakai tsicingi. ¹¹ U kana ta vu bishinka le kadyanshi, kpaci a ka nangasa ta ama n a'uwa a le a asu u uwenishike u ɗa bawu u gain. Yan ɗa a tsu yan nala, tsara a tsara ikebe a ure u ɗa bawu u gain. ¹² Matsumate ma te ma pini a asuvu a aza a Kiriti uza ɗa u yain kadyanshi a kaci ka ama a ne, u ɗa, "Gbā aza a Kiriti aza a kaɓan a ɗa, nnama n cingi kpam awonvoli, alyai a ilikulya cika." ¹³ Kadyanshi ka ne mayun ɗa, rongo le ubaranasa cika tsara vu zuwa le a yain ucira a asuvu a upityangu. ¹⁴ Kpam a asaka upanasa alabari a kaɓan a ɗa aza a Yahuda a ka dansa, kpam a asaka upanaka ama ɗa a kpatalakai ukuna u mayun vi kucina.

¹⁵ Ko ndya wa i uwulukpi i'ya a asu u aza ɗa atakasuvu a le a'ari uwulukpi. Shegai ko i te i'a la uwulukpi a asu u aza a cingi n aza ɗa a 'yuwain uwushuku wa, kpaci atakasuvu a le n uyawunsa u le gba u lobono wa. ¹⁶ Iacun i ama a nala, a tsu ciga ta a dana a reve Kashilā, shegai a 'yuwan yi adama a uma u cingi u le. A ka panaɗa yi wa, a gan a asu u uyan ukuna u shinga wa. Ko ya wa u goro le ta.

2

Ili i'ya i gain vu wenishike

¹ Shegai u gan ta vu tonuko Atoni a rongo n uma u ɗa u yain dere n uwenishike u maci. ² Vu wenishike nkoshi n rongo mai a kana kaci ka le a rongo uma u ɗa ama a ka wene karinga ka le, a rongo n kakiri. U kana ta a yain n upityangu u ucira, a yain n uciga n akawunki.

³ Nala dem va wenishike mmici a rongo n uma u ɗa u yain dere n tyoku u za ɗa wa gbashika Magono ma Zuba. Kotsu a woko aza a kutambu n a dansaki ama n ukuna u gbani wa. Kotsu a woko asoi hal she ma maka le wa,* shegai a woko aza ɗa a ka wenishike aza roku ukuna u shinga. ⁴ U kana ta mmici n wenishike aka a kenu tyoku ɗa a ka ciga a'ali a le a cigi kpam mmuku n le. ⁵ A wenishike le a rongo n kakiri, kpam a rongo uwulukpi. A wenishike le kpam a kirana n a'uwa a le, a yain kpam ili i shinga. A wenishike le a naka a'ali a le tsupige. A yan baci nala, a ka tuko kugori a asu u kadyanshi ka Kashilā wa.

⁶ Nala kpam vu tonuko a loba a gbara a yain ko ndya baci a ka yan n kakiri. ⁷ Avu kpam u kana ta vu woko iryoci ara le a asu u ili i shinga i'ya va yansa. I'ya baci dem va yan, asaka i wenike kuryongo ku shinga n uzuwa u kaci a asu u uwenishike u vunu. ⁸ Asaka uwenishike u vunu u wala dere tyoku ɗa bawu uza wa dansaka u ɗa n kagbani. Pini nala, aza ɗa baci dem a ka ciga a nanamgbanaɗa vu a ka yan ta uwono, kpaci a ka tsara i'ya a ka tonuko kagbani a kaci ka tsunu wa.

⁹ U kana ta agbashi a naka azakuwa a le tsupige, a matsa a yain i'ya a ka yan, a yanka le kpam ili i'ya a ka pana kayanyan. Kotsu a yanka le uryagbaji, ko uboku wa. ¹⁰ Shegai u kana ta a rongo mai tsara a wushuku n ele, a wene le kpam mai. Pini nala, ɗa a ka zuwa uwenishike u Kashilā Kawauwi ka tsunu u luwa ama.

* 2:3 Kalen ka kadyanshi ka na ka te ka n masala ma 1:7

¹¹ Nala u gain u woko, kpaci Kashilā ka wenike t̄a gb̄a ama ukuna u shinga u ne tsarā a tsarā iwauwi. ¹² Ukuna u shinga u Kashilā ara tsunu u tsu zuwa tsu t̄a kain dem tsu rongo n Kashilā. U zuwa t̄a kpam tsu aṣakā uciga ucanga u likimba kabarikete. Likimba namgba de n tsicingi, shegai gogo-na u kana t̄a tsu rongo pini mai n ukanā u kaci. U kana t̄a tsu rongo n uyansa ukuna u shinga n unakā kaci a asu u Kashilā. ¹³ U kana t̄a kpam tsu rongo uwundya utuwa u kain ka pige ka Kashilā ka tsunu Ūza u Ūcira Gb̄a kpam Kawauwi; wata, Yesu Kirisiti. Kain ka nala ki Yesu Kawauwi wa gono t̄a n tsupige tsu ne. ¹⁴ U nakā t̄a uma u ne tsarā u wutukp̄a tsu a asuvu a unyushi u cingi u ḁa baci dem tsu yain, kpam u gonuko tsu sarara. U nakāi kpam uma u ne tsarā u gonuko tsu ama a ne kpam adama a nala tsa mats̄a t̄a tsu cigi tsu yain ili i shinga.

¹⁵ U kana t̄a vu wenishike ama ili i na yi, vu tonoko le a yain i'ya. A'ayin a ḁa baci u gain vu lapuluka le, vu lapuluka le. Va t̄a n ucira u ḁa va yan ili i na yi, adama a nala u gan vu aṣakā ko uza u goro i'ya vu danai wa.

3

Yan ili i'ya i lobonoi

¹ Ciḁuga ama yi a panāka ngono n aza a tsupige. U gan t̄a ama a vunu a yain n karinga, kpam kain dem a mats̄a a rongo uyansa ili i'ya i lobonoi. ² Kotsu a dansakā uza n kagbani wa, kpam a aṣakā ibili. Ya dem a rongo mai n eyi, a wenike ele ili i roku i'ya wa.

³ Nala dem tsari tsu rongoi caupa n utengeshi bawu tsa pana ukuna. Aza roku a ḁa a yinsā tsu, aku tsu wokoi agbashi a uciga uyan ukuna u cingi, tsari tsu wokoi kpam agbashi a upana kayanyan ka uyan u ili i cingi. Uma u tsunu wari u shadangu t̄a n tsicingi n malyon, tsarā tsa kovo atoku a tsunu ele kpam dem a'ari a ka kovo tsu.

⁴ Shegai Kashilā uza ḁa wari Kawauwi ka tsunu, u wenike tsu asuvayali a ne, u wenike tsu kpam uciga. ⁵ Adama a asuvayali a ne a ḁa u wauwa tsu. Adama a ili i shinga i'ya tsu yain ḁa wa. U z̄a t̄a unyushi u cingi u tsunu gb̄a, u nakā tsu uma u savu a asu u Kulu Keri ku ne. ⁶ U nakā tsu Kulu Keri ushani adama a ili i'ya Yesu Kirisiti Kawauwi ka tsunu u yain. ⁷ U kece tsu t̄a a asuvu a aza ḁa a'ari dere adama a ukuna u shinga u ne. Adama a nala, gogo-na tsu reve t̄a an tsa fuda tsa lya agadu a uma u ḁa bawu wari n utyoku. ⁸ Gb̄a ili i'ya n tonuko vu na vi mayun ḁa. Ma ciga t̄a vu mats̄a n i'ya, tsarā gb̄a uza ḁa baci u wushuku n Kashilā, wa kirana t̄a u yain ili i shinga a'ayin dem. Ukuna u na vi u gan t̄a, kpam ya tuko t̄a ama ukuna u shinga.

⁹ Kadyanshi ka isheku i cau ka baci a ka yan ka bawu ka lobonoi, kotsu vu uka kaci ka vunu wa. Vu ukusa kaci ka vunu a ibili ko kushulu a kaci ka utono Mele ma aza a Yahuda wa. Ukuna u nala u gan wa, kpam unangasa u a'ayin u ḁa. ¹⁰ Uza roku wa yansa baci ili i'ya ya zuwa ama a wacuwa, vu ḁarana yi. U 'yuwan baci upana uḁarana u kagita, vu doku vu ḁarana yi ire. U doku baci u 'yuwain upana, aku vu aṣakā yi. ¹¹ Kpaci icun i ama a nala yi a nakā de ukuna u maci kucina. Nala a yain unyushi, a varangi kaci ka le.

Idyani i Bulus i makorishi

¹² Mpa pini ma ciga n sukunku vu Atima ko Tikiku. A'ayin a ḁa baci uza u te u le u rawai ara vunu, aku vu yain gb̄a tyoku ḁa va yan vu cina mu a Nikafoli gogo. Ili i'ya i zuwai i'ya, ma ciga t̄a n gono pini de a'ayin a kutanu. ¹³ Yan gb̄a i'ya va yan vu ḁanga karevi ka mele ka a ka isā Zena n Apolo a nwalu n le. Vu shamgba she vu wene a tsarā gb̄a i'ya a ka ciga a adama a nwalu mi. ¹⁴ U kana t̄a Atoni a rotsongusu uyan ili i shinga, kpam a yain n a ḁangi atoku

a le aza dā a wenei a ka ciga uḡāngā. Ili i'ya i zuwai i'ya, u gan tā uma u ama a tsunu u tukuso ili i shinga.

¹⁵ Ko ya wa pini na wa sukunku vu tā idyani. Danaṣaka mu gbā Atoni aza dā a ka ciga tsu.

Asakā ukuna u shinga u Kashilā u rongo n aḡā gbā dē.

Ukanikorongi u Bulus Ubana ara Filimo

Ukukpa u kadyanshi

A'ayin a da Bulus kasuki u korongi ukanikorongi u na vi, a kuwa ku a'ali ka wari adama a utono u Yesu. U korongu ta ukanikorongi vi ubana a asu u katoni ka Yesu ka a ka isa Filimo.

Bulus n Filimo aje a da a'ari kahu a'ayin a da a uka yi Bulus a kuwa ku a'ali. Filimo uza u utsari da kpm w ta n agbashi. Kagbashi ka a tsu isa Onisima ka sumai ara a Filimo. Pini nala, Onisima gitai ubanga Bulus eyi pini a kuwa ku a'ali ki, hal u tuwai u wokoi katoni ka Yesu adama a kadyanshi ka Bulus. Gogo-na Bulus wa ciga ta Onisima gono a asu u uzakuwa u ne Filimo. U ciga ta kpm Filimo wushi kagbashi ka ne tyoku da u gain tyoku da Yesu Kawauwi wa pana kayanyan.

Tagarada u na u yan ta kadyanshi cika a kaci ka ucimbusuka. U wenishike ta kpm tyoku da uza da wa tono n Atoni wa yan manyan ma ne n uvakunku u kaci, uza da wa gita ve uyan ili i shinga kahu u tonuko aza roku tyoku da a ka rongo.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani ubana ara Filimo (1-3)

Bulus dansai n Filimo ukuna u Onisima (4-22)

Idyani i makorishi n kvasu (23-25)

Idyani

¹ Mpa Bulus, uza da u korongi ukanikorongi u na vi. A kuwa ku a'ali ka mari adama a ku'ari ku Kadyanshi ka Shinga ka Yesu Kirisiti Kawauwi ka ma yansa. Timoti utoku u va wa ta ka'olo na mpa.

Filimo da ma koronku, utoku u manyan u tsunu u da kpm tsa ciga yi wa wa. ² Ma koronku ta dem utoku u tsunu uka uza u kala Awufiya, n Arikibu eyi dem utoku u kumofu u tsunu u da a asu u manyan mi. Ma koronku ta dem Atoni a da a tsu gawunsusa a kuwa ku vunu.

³ N folo ta Kashila Tata u tsunu n Yesu Kawauwi Asheku u naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga.

Kvasu ka Bulus n ucikpa

⁴ Filimo, a'ayin a da baci dem ma yan kvasu adama a vunu, n tsu cikpa ta Kashila. ⁵ Yan da n tsu yan nala, kpaci n pana ta kadyanshi ka shinga ka vunu ka a tonuko mu, vu wushuku ta n Yesu Asheku. N pana ta kpm kadyanshi a da va ciga ama a Kashila wa wa. ⁶ Ma yanka vu ta kvasu tsara upityanangu u da i'ari n u da ka'olo n atoku u doku, ya wenishe baci ili i shinga i'ya Kashila ka naka tsu. Asaka nala gita adama a tsupige tsu Kawauwi. ⁷ Uciga u da va ciga ama a Kashila wa zuwusa mu ta ma panasa kayanyan cika kpm n ugbamatangu u asuvu. Vangu u va, vu zuwa ta ama a Kashila ushani a rongo bawu ili i'ya ya dambula le.

Bulus folukoi Onisima

⁸ Adama a nala, ma ciga ta n folo vu vu yain ili i roku. A asuvu a kala ka Kawauwi ma ta n ucira u da ma fuda n tonuko vu i'ya va yan, shegai ma yan nala wa. ⁹ Adama a nala an u wokoi tsa cigamgbana, ma folo vu ta vu yain

ili i na yi. Mpa Bulus uza ɗa u yain a'ayin a re, mpa ma dansa n avu tyoku u uza n kaje ka ne. Kpam a kuwa ku a'ali ka mari adama a Yesu Kawauwi.

¹⁰ Ili i'ya ma folo vu vi i'ya, vu pana iyali i Onisima. Kpaci gogo-na maku ma va ma, an u wokoi u woko ɗe Katoni cina mpa pini na a kuwa ku a'ali.

¹¹ Caupa wari n kalen ara vunu wa, shegai gogo-na wa ta n kalen ara tsunu cika. ¹² Aya la ma tutsunku vu kpam katakasuvu ka va ka ta ara ne.

¹³ Mari ma ciga ta n asaka yi pini na kaɓolo na mpa. Mpa pini usiri n ikani a kuwa ku a'ali ki adama a uyan kuɓari ku Kadyanshi ka Shinga, u yain manyan ma wari u gain vu yanska mu. ¹⁴ Shegai ma ciga n yain nala wa, she avu vu wushuku. Kpam ma ciga vu banga mu adama a ɗa a matsa vu wa, shegai adama a ɗa va ciga n uciga u vunu.

¹⁵ Gaawan ili i'ya i zuwai u sumai ara vunu a a'ayin a kenu a na yi i'ya, u gono baci i rongo pini hal ubana. ¹⁶ Gogo-na kagbashi ka kpam koshi wa, u la ta kagbashi, vangu vunu ɗa uza ɗa u gain vu cigi. Ma ciga yi wa wa, avu kpam dem u gan ta vu cigi yi hal uciga vi u lai u va. Vu cigi yi tyoku u kagbashi, n tyoku u vangu u vunu a asuvu a Asheku. ¹⁷ Vu reve baci mpa utoku u manyan u vunu u ɗa, she vu ryabusa yi tyoku ɗa va ryabusa mu n tuwa baci. ¹⁸ Wari u nusuka vu baci, ko va tonon yi ili i roku, ma tsupa ta i'ya. ¹⁹ Mpa Bulus, mpa kpam ma korongu ili i na yi n kaci ka va, "Ma tsupa ta i'ya." Ma yan gbam kadyanshi ka uma u vunu u ɗa n wusuka vu wa.

²⁰ Utoku u va, yan i'ya n foloi vi, yan i'ya yavu Asheku a ɗa va gbashika. Nala wa zuwa mu ta n doku n gbama asuvu a Kawauwi. ²¹ Ko n gogo-na an ma koronku vu na vi, n reve ta va yan i'ya n foloi vi, hal gbam i lai i'ya n foloi.

²² Foɓusuko mu kunu, kpaci n zuwa ta uma Kashila ka wushuku ta kavasu ka vunu, a asaka mu n tuwa a asu u vunu.

Idyani i Bulus i makorishi

²³ Abafara wa danasa vu, kaɓolo ka tsari a kuwa ku a'ali adama a Yesu Kawauwi. ²⁴ Atoku a manyan a va, Marku, n Aristaraku, n Dima, n Luka a ka danasa vu ta dem.

²⁵ Ukuna u shinga u Yesu Kirisiti Kawauwi u toni n uma u vunu.

Ukanikorongi Ubana a Asu u Kagali ka Ibirahi

Ukukpa u kadyanshi

A reve ko ya korongi ukanikorongi ubana a asu u Kagali ka Ibirahi wa. Gaawan Bulus da. A reve ta an wari a asuvu a Tagarada u Kashila adama a uwenishike u da wari pini. Kpam nkoshi n kuwa ku Atoni n bidya ta u da u wokoi a asuvu a Tagarada u Kashila tun caupa. Uza da korongi u da u todugbuso ta tyoku da ulya u kayala u aza Yahuda u wokoi iryoci i ulya u kayala u maci u da wari a asuvu a Kawauwi.

Kakorongi ki ka wenike ta aza a uyan kaneshi tyoku da Yesu wari n kalen. Yesu la ta gba atsumate a zuba a Kashila. U la ta dem gba ntsumate, u lai kpam dem Musa. Aya Magono ma Adarakpi ma maci kpaci u taBa uyan unyushi wa. An u nakai uma u ne, u yan ta udarakpa u maci adama a unyushi kpam kuten koshi. An u kuwai kpam u gonoi n uma vi, u kukpa ta ure u da ya dem wa tuwa a asu u Kashila.

Adama a aza da a revei n ukuna u udarakpa u atoni, tagarada u Kagali ka Ibirahi wa ta n uwenishike u ucira. Yesu gonuko ta gba udarakpa ili i gbani. Gogo-na upityanangu n eyi u kukpunka ta ama ure a tuwa evu n Kashila.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Tsupige tsu Maku ma Kashila (1:1-4)

Yesu la ta atsumate a zuba (1:5-2:18)

Yesu la ta Musa n Joshuwa (3:1-4:13)

Yesu la ta Magono ma Adarakpi (4:14-7:28)

Yesu tuko ta kazuwamgbani ka shinga (8:1-9:22)

Udarakpa u Yesu kuten ka koshi (9:23-10:31)

Ama a Kashila a roku aza da a'ari n upityanangu u pige (11:1-40)

Tono iryoci i Yesu (12:1-13:19)

Kavasu ka makorishi n idyani (13:20-25)

Yesu Kawauwi Maku ma Kashila ma

¹ Caupa, Kashila ka tsu dansa ta na nkoshi n cau n tsunu a una u ntsumate a ure kau-kau. ² Shegai gogo-na a'ayin a makorishi a na, Kashila ka tsu yanka tsu ta kadyanshi a una u Maku ma ne. Kashila ka yan ta likimba n gba ili i'ya i'ari pini a asuvu a ne a asu u Maku ma ne. Aya Kashila ka dangasai u woko uza u ili gba. ³ Maku mi u la da adama a tsupige tsu Kashila, kpam u rotsu ta Kashila ki derere. U tsu zuwa ta ko ndya wa i lyai kelime adama a akani u ne a ucira. An Maku mi ma zuwai ama a wokoi sarara a asuvu a unyushi u cingi u le, aku u dusuki a kukere ku ulyaki ku Kashila Uza u Ucira Gba a zuba.

Kawauwi ka la ta atsumate a zuba

⁴ Maku mi ma la ta atsumate a zuba cika, Kashila kpam ka naka yi kala ka ka lai a le cika.

⁵ Kpaci Kashila ka tonuko atsumate a zuba ili i'ya u tonukoi Maku mi wa, "Ada Maku ma va.

Ara n woko de Tata u vunu." ◇

U doku ta dem u danai,

"Ma woko ta Tata u ne,
eyi kpam wa woko ta Maku ma va." ◇

⁶ Kpam a'ayin a da Kashilā ka ciga ka suku maku ma kapala ma ne a likimba, u dana tā,

“U kaṅa tā gbā atsumate a zuba a lyaka yi kayala.” ◇

⁷ Ili i'ya Kashilā ka danai a kaci ka atsumate a zuba i'ya na,
“N zuwa tā atsumate a zuba a vā a woko tyoku u uwule.

N zuwa tā agbashi a vā a woko tyoku u aletsu a akina.” ◇

⁸ Shegai Kashilā ka tonuko tā Maku mi,

“Avu Kashilā ka, kpam tsugono tsu vunu tsa rongo tā hal ubana.

Kalangu ka tsugono ka vunu ka afada a maci ka.

⁹ Va ciga tā ili i'ya i lobonoi,

kpam va kovo ili i cingi.

Da gai i zuwai Kashilā, Kashilā ka vunu, u dangasa vu vi,

kpam u naḳa vu tsupige tsa tsa zuwusa vu mazāngā.

Tsupige tsu na tsu la tā tsa u naḳai aza da a buwai.” ◇

¹⁰ U dana tā kpam,

“Asheku, a kagita vu yan tā likimba,

kpam akere a vunu a yain zuba.

¹¹ A'ayin a'a tā a utuwā a da ko uza bawu wa doku wa wene i'ya,
shegai avu va rongo tā pini.

Gbā a ka kutsa tā tyoku da kunya ku tsu kotso.

¹² Va kaṅalā le tā tyoku u kunya ku wambana.

A ka savada tā tyoku u kunya ku cau.

Shegai avu va rongo tā tyoku da vari,

kpam uma u vunu wa kotso wa.” ◇

¹³ Kashilā ka tonuko ko katsumate ka zuba ka te ili i'ya u tonukoi Maku ma ne wa,

“Dusuku na a ulyaki u vā,

hal she n zuwa atokulala a vunu

a woko vu ili i utadanku a'ene.” ◇

¹⁴ Gbā atsumate a zuba a'ulu a da a ka gbashika Kashilā a da, u tsu suku le tā a woko aḳangi a aza da a ka wusha iwauwi.

2

Iwauwi i tsunu i gbonguro tā

¹ U gan tā tsu kirana mai tsu toni ukuna u mayun u da a wenishike tsu. Tsu yan baci nala, tsa woko wasasa wa. ² A wenike tā akani yi a mayun a da, a da Kashilā ka naḳai atsumate a zuba a naḳa nkoshi n cau n tsunu. Kpam gbā aza da bawu a tonoi a da, n aza da dem a 'yuwain a da vi, a tsarā tā mavura ma ma yain dere n ili i'ya a yain. ³ Tsu gonuko baci ugboji u tsunu a asu u iwauwi i pige i na yi wa, nida tsa yawunsa tsa la a mavura ma na mi? Asheku n kaci ka ne aya uza kagita uza da tukoi ukuna u iwauwi i na, kpam aza da a panaka yi a wenike tsu tā an mayun da. ⁴ Kashilā dem n kaci ka ne u wenike tā an akani yi mayun da a asu u da u yansai gbā manyan ma pige n iryoci n ikunesavu i ucira. U naḳai kpam Kulu Keri ku ne a asu u uza da baci dem u dangasai.

Uza da wa tuko tsu iwauwi

⁵ Kashilā ka dangasa atsumate a zuba a lyai tsugono tsu likimba u savu u da wa tuwā wa, likimba u nala vi u da tsa dansaka gogo-na. ⁶ Tyoku da a korongi a asu u roku a asuvu a Tagarada u Kashilā,

“Nɗya i tsu birika vu n ama?

Ndya i zuwai vu lai udambula a kaci ka maku ma vuma?

⁷ Vu zuwai ucira u ne u kpaɗai urawa u atsumate a zuba a a'ayin kenu, vu cacika yi funi a kaci ka ne n tsupige n karinga.*

⁸ Vu zuwa yi u lyai tsugono tsu ili gba.” ◊

An Kashila ka zuwa yi u lyai tsugono tsu ili gba vi, ili i'a la i'ya bawu u lyai tsugono tsu ne wa. Shegai kotsu tsu wene ili i na yi i gita wa. ⁹ Uza da tsu wenei Yesu da, uza da ucira u ne bawu u rawai u atsumate a zuba a asuvu a a'ayin kenu. Shegai gogo-na a cacika yi de funi n tsupige n karinga, kpaci u pana ta ikyamba i'ya hal u kuwai adama a tsunu. Mayun da, adama a ukuna u shinga u Kashila u da, da Yesu kuwai adama a ama a likimba gba.

¹⁰ Kashila ka ka yain ili gba, kpm ko ndya wa i'a ta pini tsara i naka yi tsupige. Wa ciga ta u tsara mmuku ushani n da ma uwa a asu u tsupige tsu ne, adama a nala a da u zuwai Yesu tsara asu u ndishi u da wari dere n eyi, adama a tyoku da u panai ikyamba. Yesu da wa tono n ama ubana a iwauwi.

¹¹ Adama a nala, eyi n aza da u wulukpei vi, Tata u da u le u te. Adama a nala a da bawu Yesu wa pana uwono u da wa isa le atoku a ne. ¹² U tonuko ta Kashila,

“Ma tonuko ta atoku a va ili i va i'ya vu yain.

Ma cikpala vu ta a bolomgbono baci a lyaka vu kayala.” ◊

¹³ U doku ta u danai,

“Ma wushuku ta n Kashila.” ◊

Kpam u danai,

“Mpa na kabolo na mmuku n da Kashila ka naka mu.”

¹⁴ Mmuku n Kashila ama da n ikyamba na mpasa, adama a nala Yesu dem n kaci ka ne u woko ta tyoku u le. Yan da u yain nala tsara ukpa u ne u wacinsa Kalapansi uza da wari n ucira a kaci ka ukpa. ¹⁵ Nala u wusai gba aza da a'ari a ndishi yavu agbashi gba uma u le adama a uwonvo u ukpa. ¹⁶ Gba tsunu tsu reve ta an Yesu tuwai tsara u banga mmuku n tsikaya m Ibrahi, shegai atsumate a zuba wa. ¹⁷ Adama a nala, Kashila ka zuwa ta Yesu rotsoi ama a ne a ili gba, tsara u woko Magono ma Adarakpi ma le, uza da u tsu wenike asuwayi, uza da kpm Kashila ka wushuki n eyi. Nala kpm Yesu da wa fuda u naka udarakpa a asu u Kashila, tsara Kashila ka cimbusuka ama unyushi u cingi u le. ¹⁸ Eyi n kaci ka ne u pana ta ikyamba kpm Kalapansi ka modono ta tsara u zuwa yi u nusa. Adama a nala gogo-na wa fuda ta wa banga aza da Kalapansi ka modono tsara u zuwa le a nusa.

3

Yesu la ta Musa

¹ Ama a va, Kashila ka dangasa da ta i woko ama a uwulukpi a ne. Adama a nala u gan ta i rongo a ucibusu tyoku da Yesu wokoi kasuki ka Kashila, kpm u wokoi Magono ma Adarakpi ma uwushuku u da tsa dansa. ² U yan ta ko ndya baci Kashila ka tonuko yi u yain. Kashila ka dangasa yi ta u yain manyan ma na mi, tyoku da Musa yain manyan ma Kashila ka tonuko yi u yain gba a asuvu a Kuwa ku Kashila. ³ Tsupige tsa Yesu tsara tsu la ta tsa Musa tsara, tyoku da tsupige tsa kamai ka tsu tsara tsu tsu la tsu kuma ki. ⁴ Mayun da an kuwa dem uza roku u da u tsu ma ka, shegai Kashila ka kamai ka ko ndya wa. ⁵ Musa kagbashi ka Kashila ka wushunki kuwa ku ne ka, kpm manyan ma ne ma woko ta iryoci i ili i'ya Kashila ka wenike naha a kapala. ⁶ Shegai

* 2:7 Akorongi a cau a roku aza da a purai a tagarada u Kagali ka Ibrahi a kalatsa ta: “a'ayin kenu.”

◊ 2:8 Ishp. 8:4-6. ◊ 2:12 Ishp. 22:22. ◊ 2:13 Isha. 8:17-18.

Kawauwi Maku ma Kashila ma, kpam aya Kashila ka wushunki kuwa ku ne. Atsa kuwa ku ne ki, tsu lya baci kelime n ugbama asuvu, kpam tsu lya baci kelime n uwushuku n ili i'ya tsu zuwai uma.

U kana ta tsu lyai kelime n utono Kashila

⁷Tyoku da Kulu Keri ku danai da,
“I pana baci kalagatsu ka Kashila ara,

⁸kotsu i ryagbaja wa,
tyoku da nkoshi n cau n de n yain.
A kpatalaka ta Kashila kucina,
an a kondoi Kashila a kakamba.

⁹Kashila ka dana ta,
‘A ‘yuwunka mu ta cika
tsara a kondoi mu,
ko an u wokoi a wene ta
ili i'ya n yain a asuvu a ayen a amangare yi.

¹⁰Adama a nala n pana le ta upan, aku n danai:
‘Atakasuvu a le a tsu kpatalaka mu ta kucina maco,
a ‘yuwain uyan ili i'ya n tonuko le a yain.’

¹¹N yan ta upan hal n tsinai,
‘A ka uwa a asu u uwunvuga u va wa, ko kenu.’ ” ◊

¹²Ama a va, kiranai kotsu ko uza a asuvu a de u yain n katakasuvu ka kari n tsicingi ka kpam bawu ka wushuki wa. Iacun i katakasuvu ka nala ka zuwa da ta ukpatalaka Kashila Uza u Uma kucina.

¹³U kana ta i gbatatangu atoku a de kain dem, kpam u kana ta i lyai kelime n uyan nala hal a'ayin a buwa baci a da a ka isa “Ara.” I yan baci nala wa, unyushi u cingi wa yinsa ta aza roku a de u zuwa le uryagbaji. ¹⁴Tsu woko ta atoku a asuvu a Kawauwi tsu lya baci kelime n upityanangu u ucira u da tsari n u da tun a kagita hal ubana a makorishi. ¹⁵Tagarada u Kashila u dana ta,

“I pana baci kalagatsu ka Kashila ara,
kotsu i ryagbaja tyoku da nkoshi n cau n de n ryagbaji wa.
A kpatalaka ta Kashila kucina.”

¹⁶An ya a panai kalagatsu ka Kashila aku a kpatalaka yi kucina? Alya aza da Musa tonoi n ele u wutukpa le a Masar. ¹⁷An ya kpam a zuwai Kashila ka panai upan hal ayen a amangare? Alya aza da a yain unyushi u cingi kpam a kuwai a kakamba, n ele da u yain upan. ¹⁸An ya Kashila ka dansaka an u tsinai u da a ka uwa a asu u uwunvuga u ne wa, ko kenu? Aza da a 'yuwan yi upanaka, alya wa dansaka. ¹⁹Tsu tuwa ta tsu revei adama a ukpada u uwushuku u le u da a kpada uwa vi.

4

Asu u uwunvuga

¹ Kashila ka yanka tsu ta kazuwamgbani ka tsa fuda tsa uwa asu u uwunvuga u ne. Adama a nala u kana ta ya dem u kirana, tsara uza u namba u uwa pini wa. ²Tsu pana ta akani yi tyoku da aza a Isara'ila a panai. Shegai a 'yuwain upityanangu a ili i'ya a panai, akani yi tani a banga le wa. ³Atsa aza da tsu a pityanangi da koshi tsa uwa asu u uwunvuga u ne. Aza da kpam bawu a pityanangi, Kashila ka dana ta,
“N yan ta upan kpam n tsinai,
‘A ka uwa asu u uwunvuga u va wa, ko kenu.’ ” ◊

U dana t̄a nala ko an u wokoi u kotso de ufoḡuso a asu u uwunvuga u ne a a'ayin a ḡa u yain likimba. ⁴A Tagarḡa da Kashil̄a u yan t̄a kadyanshi a kaci ka kain ka shindere ka a'ayin a shindere, u da: “Kain ka shindere ka Kashil̄a ka wunvugai a manyan ma ne gb̄a.” ⁵Tsu yan t̄a dem kaneshi an u doki u danai a asu u roku, “Ama a na a ka uwa asu u uwunvuga u va wa!” ⁶

⁶Aza a kagit̄a a ḡa panai akani yi a tsar̄a asu u uwunvuga vi wa, kpaci a pityanangu wa. Shegai mayun ḡa ama roku a ka uwa t̄a asu u uwunvuga vi. ⁷Adama a nala Kashil̄a ka zuwai a'ayin a roku a ḡa ama a ka uwa asu u uwunvuga u ne, kpam a'ayin a nala yi a ḡa u isai “Ara.”

A barakpa t̄a cika an Kashil̄a ka danai nala kahu u tuw̄a u dansa a un̄a u Dawuda, an u danai,

“Vu pana baci kalagatsu ka Kashil̄a ara, kotsu vu ryagbaja wa.”

⁸Uyamba u Ka'anaḡ u ḡa Joshuwaḡ tonoi n ama a uwai vi, u ḡa a asu u uwunvuga u savu u na vi wa. A ḡa baci u ḡa, Kashil̄a kari ka yan kadyanshi a kaci ka kain ka uwunvuga ka roku ka ka tuw̄a wa. ⁹Nala u wenike t̄a a'ayin a uwunvuga u ama a Kashil̄a kotsu a rawa wa. A'ayin a uwunvuga a na, a'ḡ t̄a ucun u uwunvuga u ḡa Kashil̄a ka wunvugai a kain ka Ashibi. ¹⁰Uza ḡa baci dem u uwai asu u uwunvuga u Kashil̄a, wa wunvuga t̄a a'ayin a ḡa baci u kotsoi manyan ma ne tyoku ḡa Kashil̄a ka wunvugai an u kotsoi uyan likimba. ¹¹Asak̄ai tsu mats̄ai tyoku ufuda u tsunu tsar̄a tsu uwa asu u uwunvuga u ne, kotsu uza u te u tsunu u rukpa, tyoku ḡa a yain an a 'yuwain upana wa.

¹²Akani a Kashil̄a a'ḡ t̄a tyoku u ili i'ya i'ari n uma kpam i'ari n ucira. A la t̄a burundu u kulya u ḡa wari n un̄a u kulya u re. A tsu ḡatsa t̄a kapashi ka tsunu ka kari n uma a ḡatsa kpam kulu ka ka bana a asu u Kashil̄a. A tsu ḡatsa t̄a dem a mere ma alaḡu n mere ma a'ungu a atele a tsunu. A tsu wutukpa t̄a ili i'ya tsa ciga tsu sokongu a kateshe; wata, ili i'ya tsu tsu yawunsa n i'ya tsu tsu ciga. ¹³Uza wa la wa sokongu ili a likimba aku Kashil̄a ka kpaḡa i'ya uwene wa. U tsu wene t̄a ili tyoku ḡa i'ari. Aya Kashil̄a ka u kan̄ai tsu tonuko gb̄a ili i'ya tsu yain.

Kawauwi ka Magono ma Adar̄akpi

¹⁴Tsu lyai kapala n uḡana n ugbami ili i'ya tsu da tsu pityanangi n i'ya. Tsu yain nala kpaci ts̄a t̄a n Magono ma Adar̄akpi, Yesu Maku ma Kashil̄a, uza ḡa u banai a zuba. ¹⁵U reve t̄a an tsu sorukpoi. Kalapansi ka mats̄ai ka zuwa yi unyushi u cingi a ure u ḡa baci dem wa mats̄a u zuwa tsu tsu yain unyushi u cingi, shegai Kawauwi ka yan unyushi u cingi wa. ¹⁶Adama a nala asaka tsu tuw̄ai a asu u Kashil̄a bawu uwonvo. Aya uza ḡa u yain ili i shinga ubana a asu u ama. A'ayin a ḡa baci dem tsu yain nala, wa yanka tsu t̄a tsishinga kpam u ḡanga tsu a'ayin a ḡa tsa ciga u ḡanga tsu.

5

¹Kashil̄a ka tsu dangasa t̄a Magono ma Adar̄akpi a asuvu a ama aku u naka yi manyan ma wa bansa a kapala ka Kashil̄a a un̄a u ama a'ayin a unaka kune, u yain kpam uḡar̄akpa adama a unyushi u cingi u ama vi. ²Magono ma Adar̄akpi mi ma t̄a dem usorukpi tyoku u ama ḡa a buwai. Ili i'ya i zuwai u tsu tonon ben n aza ḡa a ka nususa i'ya, kpaci a reve an ili i'ya a ka yansa vi unyushi u ḡa wa. ³An u wokoi wari usorukpi, u kana t̄a u yain uḡar̄akpa adama a unyushi u cingi u ne, aku u yain kpam uḡar̄akpa adama a unyushi u ama a ne.

⁴ Ko uza wa naḳa kaci ka ne tsupige tsu uwoko Magono ma Adarḳpi wa. Uza da Kashilā ka dangasai koshi aya u tsu woko Magono ma Adarḳpi, tyoku da u isaī Haruna.† ⁵ Nala dem wari n Kawauwi. U bidiga kaci ka ne tsupige tsu uwoko Magono ma Adarḳpi wa. Kashilā ka ka tonuko yi, “Ada Maku ma va.

Ara n woko de Tata u vunu.” ◊

⁶ A asu u roku kpm, Kashilā ka dana ta, “Va woko ta kadarḳpi hal ubana, tyoku da Malikisada† wari kadarḳpi.” ◊

⁷ A'ayin a da Yesu wari a likimba, u folo ta Kashilā uza da wari n ucira u da wari wa wauwa yi a ukpa, u folo yi n kushen cika n meshi. Kashilā ka panāka yi ta adama a unāka kaci ka ne u da u naḳai. ⁸ Ko an u wokoi Yesu Maku ma Kashilā ma, u rotsongusu ta upanāka adama a upana u ikyamba. ⁹ An u kotsoi uyan ili i'ya i gain u yain, u woko ta'ya uza da u tsu zuwa ama a tsarā iwauwi hal ubana, aza da a ka yansa ili i'ya u tsu tonuko le a yain. ¹⁰ Nala Kashilā ka zuwa yi u woko Magono ma Adarḳpi tyoku u Malikisada.

Kotsu i asaka utono Kashilā wa

¹¹ Tsa ta n ili ushani i'ya tsa dana a kaci ka ili i na yi, shegai wa wuyana ta ukasana, an u wokoi i tsu bidya ukuna go wa. ¹² I 6arḳpa ta an i'ari a asuvu a Atoni, kpm u gan ta a dana gogo-na ya wenishike ta aza roku. Shegai u wokoi eḳa ya ciga a gono a wenishike da uwenishike u kagita u akani a Kashilā. Tyoku u mmuku n shili n da n buwai kucomu da i'ari, n u da ya lya ilikulya. ¹³ Uza da baci bawu a kasai mani, u reve ili i shinga ko i cingi wa. ¹⁴ Shegai aza da a gbojoi, a tsu lya ta ilikulya i'ya bawu mmuku n shili ma fuda ma lya, kpm a tsu rongo ta a urotsongusu a reve ili i'ya i takpanai ili i shinga n i cingi.

6

¹⁻³ U gan ta a dana i reve de uwenishike u kagita u na vi, u da wari dere n uwenishike u mmuku n shili. Wata, ukpatalāka u ili i'ya ya tuko ukpa kucina, kpm dem n upityanangu n Kashilā. Uwenishike a kaci ka ukuna u ulyubugusu n utadangusu u akere. Uwenishike a kaci ka u'yangā u akushe n ukuna u afada a da bawu a ka kotso, i'a ta dem pini a asuvu a uwenishike u kagita. Gba u gan ta a dana i reve i'ya de. Adama a nala, tsa yan kadyanshi a kaci ka le gogo-na wa, shegai Kashilā ka wushuku baci, tsa lya ta kapala tsu yain kadyanshi ka ili i'ya i yain dere n aza da a gbonguroi.

⁴ Ama roku a asaka baci upityanangu n Kawauwi, ko uza wa la wa zuwa le a kpatala kpm wa. Caupa, ama a na a wusha ta katyashi ka Kashilā kpm a peḳei kune ku ne cika. Ama a na yi dem a wusha ta Kulu Keri ki. ⁵ A reve ta tyoku da kadyanshi ka Kashilā ka yankpai, kpm a wushai ucira a'ayin a da Kashilā ka lya tsugono. ⁶ An a wushai ili i nala yi gba, aku a kpatalakai Kawauwi kucina. Wa yan a zuwa icun i ama a nala yi a kpatala kpm wa, kpci Maku ma Kashilā ma kpm a doki a ka wuna a mawandambani an a 'yuwain yi. Uwono u da a ka zuwusa yi a kapala ka ama gba.

⁷ Ama roku tyoku u uyamba u da u tsarai ilyushi ushani u da a'ari. U naḳa ta ama da a cimbai pini vi ilimaci i shinga, aku Kashilā ka zuwukai uyamba vi unā u shinga. ⁸ Ama roku tyoku u uyamba u da u tsu wutukpusa awana a da a'ari n mete ma cingi, kpm wa matsa ili wa. A ka 6arḳpa wa, Kashilā ka yanka ta uyamba u nala vi unā kpm akina a kulatangu u da.

⁹ Ama a wa aza da ma ciga, ko an tsu yain kadyanshi ka na, tsari n kadambula n ada wa, kpaci tsu reve ta i'a ta a ure u shinga, ure u iwauwi. ¹⁰ Kashila ka tsu yan ta afada a ure u da u lobonoi. Wa cifa ta manyan ma vu yain, kpam dem wa cifa ta uciga u da vu wenike yi an vu bangai ama a ne, kpam va lya kapala n vu banga le hal n gogo-na. ¹¹ Ili i'ya tsu lai n uciga i'ya i matsa uya kapala nala hal ubana a makorishi, tsara i tsara ili i'ya i zuwukai uma. ¹² Tsa ciga i woko awonvoli wa. A una u nala, tonoi iryoci i aza da a ka wusha ili i'ya Kashila ka zuwamgbana ai adama a upityanangu n ahankuri a le.

Kashila ka tsu yan ta i'ya u zuwamgbana i

¹³ An Kashila ka yankai Ibrahi kazuwamgbani, u tsina i u yain ili i'ya u zuwamgbana i. U tsina i n kala ka ne, adama a da uza roku wa la u lai Kashila wa. ¹⁴ U danai, "Mpa, Magono ma Zuba ma zuwuka vu ta una u shinga, kpam ma naka vu ta ntsikaya ushani!" ¹⁵ Ibrahi vanai u wene ushadangu u ukuna vi n ahankuri, aku u tsara i ili i'ya Kashila ka zuwamgbana i.

¹⁶ Ama a ka tsina baci, n uza da u la le tsupige da a tsu tsina. Utsina u le u wenike ta ili i'ya a danai vi mayun da, kpam u tsu tuko ta utyoku u kananamgbani. ¹⁷ Kashila dem u tsina ta tsara ama da a ka wusha ili i'ya u tsinakai vi, a reve mayun da bawu wa savada ili i'ya u fobusoi. ¹⁸ Ili i re i na yi ya savada wa: Kashila ka yan kaban wa, u zuwamgbana baci. Kpam u tsina baci, wa yan kaban wa. Ili i na yi i tsu ghamatangusu tsu ta atsua aza da tsu sumai ubana a asu u Kashila tsara u wusa tsu. I tsu naka tsu ta ucira tsu banga uzuwa u uma u da u naka tsu. ¹⁹⁻²⁰ Uzuwa u uma u nala wa ta n ugbami a uma u tsunu, tyoku da kashamkpatsu ka kpatsu ka tsu shamkpa kpatsu a asu u te. Uza da tsari n uzuwa u uma u tsunu ara ne, aya Yesu, uza da walai a asu u kunya ka a barakpai a utsutsu ubana a Asu u da a Laka Uwulukpi a zuba. Adama a tsunu a da u yain nala. U woko i Magono ma Adarakpi ubana, kadarakpi ucun u Malikisada.

7

Malikisada katarakpi

¹ Malikisada na vi magono ma ilyuci i Salem ma, kpam katarakpi ka Kashila ka Zuba ka. A'ayin a da Ibrahi lyai kuvon ku ngono n nishi wa gono a kuwa, Malikisada wuta ta u ba u zuwuka yi una u shinga. ² Aku Ibrahi naka yi i te a asuvu a ili kupa a asuvu a gba i'ya dem u tuko i asu u kuvon vi. Ili i kagita i'ya tsa ciga tsu dana a kaci ka Malikisada i'ya, kalen ka kala ka ne ka "magono ma ma yansa ili i maci." Aya dem "magono ma ndishi n shinga," kpaci kalen ka Salem ka "ndishi n shinga." ³ Ko uza u reve tata ko mma u Malikisada wa. Ko uza wa la kpam u reve asu u da a wutai wa, ko a'ayin a da a matsa yi, ko kpam a'ayin a da u kuwai wa. Wa ta tyoku u Maku ma Kashila kpam wa woko ta katarakpi ubana.

⁴ Wene ve tyoku da Malikisada wari n tsupige! Ko Ibrahi, makoshi ma cau ma pige ma aza a Isara'ila, u reve ta tyoku da Malikisada wari n tsupige a'ayin a da u naka yi i te a asuvu a kupa a ili i'ya u tsara i asu u kuvon. ⁵ Mele ma wenshike ta u kana ta mmuku n tsikaya ma Ibrahi n naka mmuku n tsikaya n Levi n da mari adarakpi ili i te a asuvu a kupa a ili i'ya a tsara i, ko an u woko i mmuku n tsikaya m Ibrahi n da dem. ⁶ Malikisada wa a asuvu a kaletsu ka aza a Levi wa, shegai u wusha ta i te a asuvu a kupa ara Ibrahi. Kpam u zuwuka ta Ibrahi una u shinga, uza da u wushai kazuwamgbani icun kau-kau ka Kashila. ⁷ Ya dem u reve ta an uza da baci wari n ucira u da

wa zuwuka uza roku unā u shinga, u la tā uza da wa wusha unā u shinga vi tsupige. ⁸ Adarāḳpi a tsu wusha tā i te a asuvu a kupa a ili i'ya ama a tsarai, ko an u wokoi ele dem aza da a ka kuwā alya. Shegai gbā n nala, Malikisada la le tā tsupige, kpaci Tagarāda u Kashilā u wenishike tā an wari n uma. ⁹ Tsa fuda tā gbam tsa dana an mmuku n tsikaya n Levi, aza da a tsu wusha i te a asuvu a kupa yi, ele dem a naḳa tā i'ya an Ibrahi naḳai vi. ¹⁰ Kotsu a matsa Levi wa, shegai aya pini a ikyamba i makoshi ma cau ma ne Ibrahi a'ayin a da Malikisada gawunsai n Ibrahi vi.

¹¹ Ko an u wokoi Mele ma Musa ma danai, u kaṅa tā kaḍarāḳpi ka woko matsikaya ma Levi, adarāḳpi yi a ka fuda a ka zuwa ama a woko ama a maci wa. Adama a nala u kaṅa tā a tsarā kaḍarāḳpi tyoku u Malikisada, shegai uza da u wutaḳi a kumaci ku Haruna wa. ¹² Iacun i kaḍarāḳpi ka roku kau ka wutaḳi baci, u kaṅa tā Mele ma savaḍa dem. ¹³ A kaci ka Kawauwi ka tsa dansa ukuna u na vi, uza u kaletsu ka roku kau. Ko uza a asuvu a kaletsu ka nala ki kotsu u yan manyan tyoku u kaḍarāḳpi a asuḍarāḳpa wa. ¹⁴ Ya dem reve tā an u wutaḳi a asuvu a kaletsu ka Yahuza, † kpam kotsu Musa wari u dana an ko kaḍarāḳpi ka te ka wutaḳi a kaletsu ka nala ki wa.

Kawauwi kq tā tyoku u Malikisada

¹⁵ Na woko tā a kateshe karara an kaḍarāḳpi ka roku ka tuwāḳi tyoku u Malikisada. ¹⁶ A isa vuma u nala vi kaḍarāḳpi adama a akaya a ne ko kpam adama a mele wa, shegai adama a ucira u uma u da bawu a ka wacinsa.

¹⁷ Tagarāda u Kashilā u yan tā kadyanshi a kaci ka ne,
“Avu kaḍarāḳpi ka hal ubana,

tyoku da Malikisada wari kaḍarāḳpi.” ◇

¹⁸ Gogo-na a zuwa de mele ma cau a ikengi, kpaci mā n ucira wa, kpam ma wokoi ili i gbani. ¹⁹ Mele ma Musa ma zuwa ko ndya wa i woko i maci wa. Shegai gogo-na Kashilā ka naḳa tsu tā ili i shinga i'ya tsa zuwuka uma. Nala kpam tsari a uraḳa evu n Kashilā.

²⁰ Kashilā ka tsinai u da Kawauwi ka woko tā kaḍarāḳpi hal a ubana, shegai u yanka ko kaḍarāḳpi ka te nala wa. ²¹ A kaci ka Yesu ka koshi u danai, ‘Mpa, Magono ma Zuba, n tsina tā, kpam ma savaḍa katakasuvu ka vā wa, ko kenu. ‘Avu kaḍarāḳpi ka hal ubana.’ ” ◇

²² Yesu da zuwai kazuwamgbani ka shinga ka nala ki ka woko mayun, kpam kazuwamgbani ki ka la tā ka Kashilā ka yankai Musa.

²³ Caupa, kaḍarāḳpi ka kuwā baci, wa lya kelime n uwoko kaḍarāḳpi wa. Adama a nala a da a tsarai adarāḳpi ushani. ²⁴ Shegai Yesu woko tā kaḍarāḳpi ubana, tsuḍarāḳpi tsu ne tsa kotso wa. ²⁵ Adama a nala, aya wari gogo-na hal n maco, uza da wa fuda wa wauwa aza da a ka tuwusa a asu u Kashilā a kukere ku ne. Wā tā n uma hal ubana tsarā u folusuko le Kashilā.

²⁶ Yesu da icun i Magono ma Adarāḳpi ma tsa ciga, kpaci u tsu banga tsu tā a ure gbā. Ili i'ya u tsu yan i tsu zuwa tā Kashilā ka pana kayanyan. Wā n unyushi wa. Kashilā ka pecene yi tā n ama a likimba aza a unyushi u cingi. U naḳa yi asu u da u lakai tsupige gbā gbā a zuba. ²⁷ Wā tyoku u Ngono ma Adarāḳpi n da n buwai wa, aza da kain dem she a yan udarāḳpa adama a unyushi u cingi u le n unyushi u cingi u ama da a buwai. Shegai kuten ka koshi Yesu naḳai kaci ka ne tyoku u udarāḳpa a zuba u mawandamgbani adama a ama, kpam u lobono tā hal ubana. ²⁸ Mele ma wushuku tā vuma u woko Magono ma Adarāḳpi ko an u wokoi vuma shadangu wa. Kashilā ka

nakā tā Musa Mele a kagitā. An nala u wurai, aku u tsinai u zuwai Maku ma ne uza da wari ushadangi ma woko Magono ma Adarāḳpi hal ubana.

8

Kawauwi ka Magono ma Adarāḳpi

¹ Ili i pige i'ya tsa dansa i'ya na: Tsā tā n Magono ma Adarāḳpi uza da u dusuki a ulyaki u karatsu ka tsugono ka Kashilā Uza u Ucira Gbā a zuba.

² Magono ma Adarāḳpi ma tsunu a Asu u da u Lakai Uwulukpiṭ u da wa gbasha, asu u ulya u kayala u mayun u da Kashilā ka yain, ama da a yain asu vi wa.

³ Magono ma Adarāḳpi dem ma tā n manyan ma unakāsa kune n udarāḳpusa ubana a asu u Kashilā. Nala dem Magono ma Adarāḳpi ma tsunu u kanā tā dem u nakā Kashilā kune ku ili i roku. ⁴ Wari baci na a likimba, wari wa woko kadarāḳpi wa ko kenu, kpaci adarāḳpi a da pini na, aza da a ka tono Mele a asu u unakā Kashilā kune. ⁵ Manyan ma adarāḳpi a ka yan, iryoci i'ya koshi ko kpm kulu ka ili i'ya i'ari a zuba ka. Ili i te i'ya dem n Musa. An Musa wa foḅuso uyan Katani ka Kavasū, Kashilā ka tonuko yi, “Ciḅa a'ayin a da wari a masasa, n tonuko vu tā derere tyoku da va yan ka. Vu kirana vu yain ka nala derere.” ⁶ Shegai manyan ma tsudarāḳpi ma Kashilā ka nakaī Yesu ma la tā ma a nakaī adarāḳpi a da a buwai. Aya ka'uwu ka mere ka kazuwamgbani ka savu ka Kashilā n ama, kpm kazuwamgbani ka nala ki ka la tā ka cau. Nala u woko tā an ili i'ya Kashilā ka yain a kazuwamgbani ka savu i la tā i ka cau.

⁷ Kazuwamgbani ka kagitā kari ka fuḁa baci ka yain ili gbā, ili i'a la i'ya ya zuwa a yain ka ire wa. ⁸ Shegai Kashilā n kaci ka ne u wenei ka tyoku da ka gain ka woko wa, da u danai:

“N tonuko dā, a'ayin a'ā tā a utuwā,
a da ma yan kazuwamgbani ka savu
n aza a Isara'ila n aza a Yahuza.

⁹ Kazuwamgbani ka na ka woko icun i kazuwamgbani ka n yain n akaya a le, an n kanā le n akere n wutukpā le a uyamba u Masar wa.

Shegai a tono ka wa,
aku n kpatalakā le kucinā.

¹⁰ A'ayin a ka tuwā tā a da ma yan kazuwamgbani ka savu
n aza a Isara'ila.

Mpa, Magono ma Zuba, ma zuwa tā mele ma va
a asuvu a le tsarā a reve ma,
kpm ma korongu tā ma a atakasuvu a le
tsarā a toni ma.

Ma woko tā Kashilā ka le,
kpm a ka woko tā ama a va.

¹¹ Ama a ka doku kpm a wenishike atoku a le wa, a dana,
'Revei Magono ma Zuba,'
kpaci gbā a ka reve mu tā,
ili i'ya i kanāi uza u kenu ubana uza da u lakai kalen gbā.

¹² Kpaci ma cimbusukā le tā tsicingi tsu le
kpm ma doku ma ciḅa unyushi u cingi u le wa, ko kenu.” [◇]

¹³ An Kashilā ka yain kadyanshi ka kazuwamgbani ka savu ki, ka cau ka ka buwa kpm n manyan wa. Ko ndya baci i kutsai kpm i wowoi, i yan la vi de evu n upuwan.

9

Mele ma cau a kaci ka ulya kayala

¹ A kazuwamgbani ka kagitā ka Kashilā ka yain n aza a Isara'ila, u tonuko t̄a ama derere tyoku dā a ka lya kayala, k̄pam dem u tonuko le t̄a tyoku dā a ka yan Katani ka Kavasū, asu u dā a ka lya kayala ki. ² A yan t̄a katani ka a pecei apashi a re. A asuvu a kapashi ka kagitā a asu u dā kashamk̄patsu ka macikalu n teburu u dā a tsu zuwusa iburodi i uwulukpi i'ya a tsu tukuso kune a asu u Kashilā u dā. Kapashi ka na ka a isai Asu u Uwulukpi. ³ Kunya ku ubar̄ak̄p̄a a utsutsu ka ka pecei a'unu ka pini. A isai kapashi ka ire ki Asu u dā u Lakai Uwulukpi.† ⁴ Asuvu a kapashi ka nala ki asudar̄ak̄p̄a u dā a gbarai n zinariya u dā pini, asu u dā a tsu runuk̄pusa ili i magulani. K̄pam Akpati u Kazuwamgbani† u madānga, u dā a kumanai n zinariya gb̄a abon a ne w̄a t̄a dem pini. Asuvu a Akpati vi ili i tatsu i'ya pini: I kagitā, magbodo ma zinariya ma a shadangi n mana† ma pini. K̄pam kalangu ka Haruna ka ka topoi ka pini. Agbagala a atali a re a dā a korongi Mele Kupa a dā dem pini. ⁵ A zuba u Akpati vi a ruma t̄a pini a'ulu a ili i uma* i re i ashan i'ya ya wenike Kashilā ka t̄a pini. A bar̄ak̄pai ashan a le a zuba u kakimbatsu ka Akpati u Kazuwamgbani vi, a asu dā Kashilā ka tsu cimbus̄a unyushi u cingi. Shegai tsa fudā tsa dana ko ili a kaci ka ukuna u nala vi gogo-na wa.

⁶ A kotso baci ufoḅuso ili gb̄a nala, adar̄ak̄pi yi a tsu bana t̄a asuvu a kapashi ka kagitā kain dem a yain manyan ma le. ⁷ Shegai Magono ma Adar̄ak̄pi ma koshi ma tsu uwa a asuvu a kapashi ka ire, k̄pam dem kuten ka u tsu yan nala a kayen. Wa uwa Asu u dā u Lakai Uwulukpi bawu u 6an̄ai mpasa wa. U tsu n̄ak̄a t̄a n dā kune ubana a asu u Kashilā adama a unyushi u cingi u ne, n u dā ama a yain bawu a revei. ⁸ Nala dem ure u dā Kulu Keri ku tsu dana, Katani ka Kavasū ka buwa baci asu u ulya kayala, uza w̄a la wa uwa Asu u dā u Lakai Uwulukpi yaa wa. ⁹ Naha iryoci i a'ayin a gogo-na i'ya. Nala u wenike t̄a an kune n udar̄ak̄p̄a u dā a n̄ak̄as̄ai wa fudā wa zuwa katakasuvu ka uza dā wa lya kayala ka woko sarara tyoku dā u gain ka woko wa. ¹⁰ Ili i'ya i zuwai nala tani i'ya, an u wokoi ili i nala yi ukuna u ilikulya n kuso n uḅacangusu u dā. Mele ma na mi adama a ikymba a dā, k̄pam Kashilā ka zuwai a toni ma hal utuwā a'ayin a ure u savu u ne.

Mpasa n Kawauwi

¹¹ Gogo-na Kawauwi ka woko de Magono ma Adar̄ak̄pi a zuba u ili i shinga i'ya i rawai. U uwai a asu u ulya kayala a zuba u dā lai tsulobo. Akere a ama a dā a yain u dā wa, k̄pam dem kaḅon ka likimba ka wa. ¹² Kuten ka k̄pam a'ayin gb̄a u bankai mpasa a Asu u dā u Lakai Uwulukpi, shegai mpasa ma nryadiga n̄a ndyondyom n dā wa. U bidyai mpasa n ne, an u yain nala, u tsar̄ak̄a tsu uwusa u dā bawu wa kotso. ¹³ Caupa, ama a'a baci n ashinda, ikymba i le i tsu woko t̄a uwulukpi kadar̄ak̄pi ka vishanas̄aka le baci mpasa ma nlala n aboburo k̄pam u polusuko le baci kakomo ka a tsar̄ai a manuku ma kanaka ma a runuk̄pai. ¹⁴ Shegai Kawauwi ka yan unyushi u cingi wa ko kenu, aku u n̄ak̄ai kaci ka ne kune ubana a asu u Kashilā asu Kulu Keri ka kari n uma u dā bawu wari n utyoku. Ili i'ya i zuwai mpasa n ne n lai ucira cika dā la vi, aku u zuwai atakasuvu a tsunu a wokoi uwulukpi a asuvu a ili i'ya ya tuko ukp̄a. Gogo-na tsa fudā t̄a tsa gbashika Kashilā Uza u Uma!

¹⁵ Adama a nala Kawauwi ka ka'uwi ka mere ka kazuwamgbani ka savu, tsar̄a aza dā Kashilā ka isai a tsar̄a un̄a u shinga u dā bawu wa kotso, u dā Kashilā ka yain kazuwamgbani. Ili i na yi u yan t̄a i'ya an Kawauwi ka kuwāi

* 9:5 Zinariya dā a rumai tsar̄a u woko ili i na yi hal n ashan. N Tsigana “kerubobin” dā a tsu is̄a i'ya.

da u wutukpai ama a asuvu a unyushi u da a yain an a ka tono kazuwamgbani ka kagita.

¹⁶ Ucuu u kazuwamgbani ka na, ka ta tyoku da vuma u tsu korongu tagarada wa ciga baci a peci udukuyan u ne u tuwa u kuwa baci. Shegai a ka pece u da wa she a'ayin a da ya dem u revei an vuma vi u kuwai. ¹⁷ Tagarada vi wa n ucira wa she uza da u korongi u da vi u kuwa. Uza wa la wa fuda wa wusha ili i vuma vi wa, wa baci n uma. ¹⁸ Ili i'ya i zuwai bawu kazuwamgbani ka kagita ka shamgba i'ya la vi she na mpasa ma ukpa. ¹⁹ An Musa tonukoi ama gba Mele mi, aku u kenei mpasa ma ndyondyom na nryadiga u bolomgbonoi n mini. U bidyai tsileme tsu ncon tsa a gonukoi san kpam u bidyai avuku a maderiwenti u vishanangusuki zuba u tagarada u Mele n ama gba. ²⁰ U danai, "Mpasa n da n shamkpai kazuwamgbani ka Kashila ka danai i toni n da na." ²¹ Nala dem Musa vishanangusi mpasa a Katani ka Kvasu n ili i'ya gba a tsu yanka manyan a asu u ulya kayala. ²² Mele mi ma danai gba ko ndya wa a vishanaka i'ya mpasa tsara i woko uwulukpi. Kpam Kashila ka cimbusa unyushi u cingi bawu mpasa ma ukpa wa.

Ukpa u Kawauwi u takpa ta unyushi

²³ Ili i'ya i zuwai a wulukpei Katani ka Kvasu n ili i'ya i'ari pini na mpasa ma nnama i'ya gai la vi. Naha gba iryoci i ili i'ya i'ari a zuba i'ya koshi. Shegai udarakpa u da u tsu zuwa ili i zuba i woko uwulukpi u la ta udarakpa u nnama. ²⁴ Kawauwi ka uwa a Asu u da u Lakai Uwulukpi u da ama a yain wa, ili i'ya i'ari iryoci i ili i'ya i'ari a zuba koshi. U banai a zuba vi kpam gogo-na nte u wari de n Kashila wa ganga tsu. ²⁵ Adama a da wa rongo u nakasa kaci ka ne maco da u banai a zuba wa, tyoku da Magono ma Adarakpi ma likimba ma tsu rongo u uwusa a Asu u da u Lakai Uwulukpi kayen dem tsara u yain udarakpa u manama. ²⁶ A da baci wari u yain udarakpa u kaci ka ne kayen dem, an wari u pana ikyamba ushani ili i'ya i bidyai a'ayin a da yain likimba. Shegai a unu u nala, u tuwai kuten koshi evu n makorishi ma a'ayin, tsara u takpa ucira u unyushi u cingi ubana, an u kuwai tyoku u udarakpa adama a tsunu. ²⁷ U kana ta ya dem u kuwa kuten, aku Kashila ka yanka yi afada. ²⁸ Kuten ka Kawauwi ka kuwai koshi, tsara u takpa unyushi u ama ushani. Shegai u gono baci, unyushi u cingi u da wa takpa wa. Tuwa da wa tuwa tsara u wauwa aza da a ka vana yi.

10

Udarakpa u buwa kpam wa

¹ Mele ma Musa tyoku u kulu ku ili i maci i'ya ya tuwa da mari. Shegai kulu ku nala ki ka ili i maci yi wa, kpaci ka wutukpa ama asuvu a unyushi u cingi u le wa, ko an u wokoi a tsu yansa udarakpa kayen dem. ² Mele mari ma zuwa le baci a woko sarara tyoku da u gain a woko, she a'ari a asaka uyansa udarakpa. Kashila kari ka za ta unyushi u cingi u aza da a ka lya kayala kuten kpam a'ayin gba, uyawunsa u atakasuwa a le kpam wa yan n ashinda wa. ³ Shegai nala wari wa! Udarakpa u naha vi cigusa u da u tsu zuwa a cigusa unyushi u le kayen dem. ⁴ An u wokoi mpasa ma aboburo na nryadiga ma fuda ma takpa unyushi u cingi wa, ko kenu.

⁵ An Kawauwi ka tuwai a likimba, u tonukoi Kashila, "Va ciga udarakpa u nnama n kune ku ilya wa. Shegai vu naka mu ikyamba tsara n panaka vu.

⁶ Nnama n da a runukpai a asudarakpa n kune adama unyushi u cingi, vu tsu pana kayanyan ka le wa.

7 Aku n danai, 'Mpa na, n tuwā tā n yanka vu ili i'ya va ciga, Kashilā, dere tyoku da a korongi a kaci ka va a Tagarāda u Kashilā.' ◇

8 Kawauwi kari ka dana tā bacipa, "Va ciga udarakpa n kune wa, kpam vu tsu pana u da kayanyan wa. Va ciga udarakpa u urunukpa n kune ku takpa unyushi u cingi wa." (Udarakpa u na vi gbā Mele ma ma zuwai a yain u da.)

9 Aku u danai, "Mpa na Kashilā, n tuwā tā n yain ili i'ya va ciga." Adama a nala, Kashilā ka takpai gbā udarakpa u kagita, tsarā u zuwa udarakpa u ire.

10 An Yesu Kawauwi u yain ili i'ya Kashilā ka ciga yi u yain, tsu tsarai uzā u unyushi u cingi an u yankai ikyamba i ne udarakpa kuten koshi kpam gbā a'ayin.

11 Caupa, adarakpi a yansai manyan ma le kain dem, a lyai kapala n udarakpusa u da bawu wa takpa unyushi u cingi. 12 Shegai Kawauwi ka nakai kaci ka ne u wokoi udarakpa u shinga kuten koshi u da wa yan manyan bawu utyoku. Gogo-na wā tā ndishi a uliyaki u Kashilā. 13 Kpam nte wa rongo de hal she Kashilā ka zuwa atokulalu a ne a kere ka adeshikpetsu a ne. 14 N udarakpa kuten ku nala ki, u zuwai ama a wokoi uwulukpi hal ubana tyoku da u gain a woko, aza da Kashilā ka zuwai a woko ama a ne.

15 Kulu Keri ku tonuko tsu tā dem ukuna u na. U gitā tā u danai:

16 "Magono ma Zuba ma danai, 'A'ayin a ka tuwā tā a da ma yan kazuwamgbani ka savu n ele.

Mpa, Magono ma Zuba, ma zuwa tā mele ma va a atakasuvu a le kpam ma korongu tā ma a asuvu a le tsarā a toni ma.'"

17 Aku u doku u danai:

"Ma doku kpam ma ciba unyushi u cingi u le n ili i cingi i'ya a yansai wa, ko kenu." ◇

18 A'ayin a da baci Kashilā ka cimbusai unyushi u cingi, ili i'ā la ya zuwa kpam a yain udarakpa wa.

Lya kapala n upityanangu n Kashilā

19 Ama a va, tsa uwa tā a Asu u da u Lakai Uwulukpi* bawu uwonvo adama a mpasa n Yesu. 20 U naka tā ikyamba i ne tsarā i kukpunka tsu ure u savu u da wa banka uza a asu u uma! Kpam ure u na u banka tsu tā asuvu n kunya ka a barakpai a utsutsu, Kawauwi ka la vi. 21 Tsa tā n Magono ma Adarakpi ma pige uza da wa lya tsugono tsu kuwa ku Kashilā a zuba. 22 Adama a nala, tsa fuda tā tsa bana evu n Kashilā. Tsu yain nala n katakasuvu ka te kpam bamu n malāḷa. Mpa n Kawauwi n zā tā atakasuvu a tsunu, kpaci a da a tsu rongo tā uciḷusa n ili i cingi i'ya tsu yansai, shegai u woko tā yavu a zā tsu tā gbā gbā n mini ma mari uwulukpi. 23 U kana tā tsu kana uzuwa u uma u da tsu danai u tsunu u da n ugbami, kpaci tsu wushuku tā Kashilā ka yan ili i'ya u zuwamgbanai. 24 Asakai tsu yawunsai kaḷolo tyoku da tsa wenike uciga a asu u ama n uyansa ili i shinga. 25 Ama roku a tsu ɓolomgbono a asu u ulya kayala wa, shegai tsu yain tyoku u le wa. Tsu lyai kapala n ugbamatangusu atoku a tsunu, an u wokoi tsu revei kain ka ugono u Asheku ka yan de evu.

26 Tsu lya baci kapala n uyansa unyushi u cingi daun cina tani tsu reve de ukuna u mayun, udarakpa wā kpam la u da a ka doku a ka yan adama unyushi u cingi wa. 27 A unā u nala, ili i'ya i buwai she tsu vana n uwonvo

◇ 10:7 Ishp. 40:6-8. ◇ 10:17 Iri. 31:33-34. * 10:19 Kunya ka a barakpai a utsutsu vi, ku pecene tā Asu u Uwulukpi n Asu u da u Lakai u Uwulukpi u Kuwa ku Kashilā. Ku kara tā a'ayin a da Yesu kuwai tsarā u wenike an Kashilā ka wushunki ko ya wa u tuwā ara ne karara.

afada a ɗa a ka tuwā n akina a kasuɗɗgate cika a ɗa a ka wacinsa atokulalu a Kashilā! ²⁸ Ama a re ko ama a tatsu a sapula baci uza an u 'yuwain utono Mele ma Musa, she a wuna yi bawu iyali. ²⁹ Uza u 'yuwan baci unākā Maku ma Kashilā karinga, nala u la tā u'yuwan Mele ma Musa tsicingi. Kpam uza tuko baci mpaṣa n kazuwamgbani n ɗa ma gonuko tsu uwulukpi uwono, u la tā dem u'yuwan Mele ma Musa tsicingi. Kpam hal n gogo-na, uza wisha baci Kulu Keri uza ɗa u tsu wenike tsu ukuna u shinga, u la tā dem u'yuwan Mele ma Musa tsicingi. Icuṅ i ama a nala, mavura ma le ma la tā ma uza ɗa 'yuwain utono Mele ma Musa. ³⁰ Tsu reve tā Kashilā ka danai, “Ma yan tā aza ɗa a yain ukuna u cingi mavura. Ma tsupa le tā.” Kpam dem u dana tā, “Magono ma Zuba ma yanka tā ama a ne afada.” ◊ ³¹ Ili i uwonvo i'ya cika vuma u rukpa baci a kukere ku Kashilā Uza u Uma.

³² Ciṗa n a'ayin a ɗa a wurai, a'ayin a ɗa i gitai urotsongusu ukuna u mayun u Kashilā. I kawunki nā mmoɗu kabolo n upana u ikyamba i lyai kapala n uyan ucira. ³³ Roku she a foro ɗā kpam a wishisa ɗa a kapala ka kakumā ka ama. Roku tani i ɓangai aza ɗa a ka so mavura ucun u ɗe. ³⁴ I pana tā iyali i aza ɗa a zuwai a kuwa ku a'ali. A wusa ɗā baci ili i'ya i'ari n i'ya, i tsu kawunku tā n ipeli, kpaci i reve tā i'ari n ili i shinga i'ya ya ɓarākpa ubana, ya vana ɗa.

³⁵ Adama a nala, kotsu i aṣakā upityanangu n Asheku wa, ko ndya baci i gitai, kpaci i lya baci kapala n ugbama asuvu ya tsā tā katsupi ka pige.

³⁶ Rotsongusi akawunki gogo-na, tsarā i yain ili i'ya Kashilā ka ciga, kotsu i wushi ili i'ya u yain kazuwamgbani. ³⁷ Tyoku ɗa Tagarāda u Kashilā u danai, “A ka ɓarākpa wa, uza ɗa wa tuwā vi wa tuwā tā. Wa ɓarākpa wa.

³⁸ Ama ɗa Kashilā ka wushuki n ele a ka yan tā uma adama upityanangu u le.

Shegai u tsu pele n uza ɗa u kpatalāka yi kuciṅa wa.” ◊

³⁹ Shegai aṣu aza ɗa a kpatalai kuciṅa a ka kuwā a lya wa. Tsu pityanangu tā n Kashilā, kpam adama a nala, u wauwa tsu tā.

11

Upityanangu

¹ Aza ɗa a pityanangi n Kashilā a'ari n malālā an wa nākā le ili i'ya a zuwai uma wa. A reve tā ili i'ya bawu kotsu a wenei mayun ɗa. ² Kashilā ka wushunku tā ama a'ayin a cau adama a upityanangu u le.

³ An tsari n upityanangu, ɗa i zuwa tsu tsu reve an a asu u kadyanshi ɗa Kashilā ka yain likimba n ili i'ya i'ari pini gba. An u yain nala, u yain manyan n ili i'ya bawu uza wa wene, tsarā u yain i'ya tsa wene.

⁴ An Habila† wari n upityanangu, ɗa i zuwai u yain uɗarakpa a ure u ɗa u lai u Kayin† tsulobo ubana a asu u Kashilā. Kashilā ka danai u pana tā kayanyan ka kune ku ne, aku u isa yi vuma u maci. Ko an u wokoi Habila kuwai caupa, aya pini wa dansa ara tsunu adama upityanangu u ne.

⁵ An Anuhu wari n upityanangu, ɗa i zuwai Kashilā ka canga yi ubana a zuba bawu u kuwai. A wene ikyamba i ne wa, an Kashilā ka canga yi ka lazaga yi vi. Tagarāda u Kashilā u danai, kahu Kashilā ka canga yi ubana a zuba, u zuwa tā Kashilā ka panai kayanyan ka ne. ⁶ Upityanangu wā baci la wa, uza wā la wa zuwa Kashilā ka pana kayanyan wa. Uza ɗa baci dem wa tuwā a asu u Kashilā, u kaṅa tā u yain n upityanangu an Kashilā kari n uma, kpam u wushuku an Kashilā ka wenike kaci ka ne tyoku u katsupi a asu u uza ɗa baci dem wa bolo yi mayun.

⁷ An Nuhu† wari n upityanangu, da i zuwai u panai an Kashila ka rono yi atsuva a ili i'ya bawu kotsu u wenei. U panakai Kashila kpm u shei kpatu ku pige tsara u wauwa aza a kuwa a ne. Asu u upityanangu u ne u da, u wenikei likimba an a nusai, kpm asu u upityanangu u ne u da u wokoi asuvu a aza da a gonukoi ama a maci a asu u Kashila.

⁸ An Ibrahi wari n upityanangu, da i zuwai u panakai an Kashila ka isa yi u bana a asu u roku u da Kashila ka yain kazuwamgbani wa naka yi. U asakai uyamba u ne, kpm u reve asu u da wa bana wa. ⁹ An Ibrahi wari n upityanangu, da i zuwai u rongoi a iyamba i kazuwamgbani tyoku u kamoci a uyamba u tsumoci. U rongoi pini a katani, nala dem Ishaku n Yakubu aza da a lyai agadu a ne, Kashila ka naka le ucun u kazuwamgbani ka te. ¹⁰ Ibrahi yain nala an wa vana u uwa ilyuci i pige i'ya Kashila ka fobusoi kpm u mai i'ya ya rongo ubana.

¹¹ An Saratu† kaBolo n Ibrahi a'ari n upityanangu, da i zuwai a tsarai maku ko an u wokoi a kutsai cika kpm Saratu madari ma. Ibrahi pityanangu ta Kashila ka yan ili i'ya u yain kazuwamgbani. ¹² Vuma u na u kutsa wa wa, eyi n kakushe unu u te u da a'ari, shegai gba n nala u wokoi makoshi ma cau ma ama ushani. Mayun, a'a ta n kakuma ushani tyoku u atala a zuba ko tani kayala ka ikengi i kushiva, kpm a'ari ukece wa.

¹³ Gba ama a na a da a'ari n upityanangu vi a kuwai bawu a wushai ili i'ya Kashila ka yanka le kazuwamgbani. A yan ta ipeli an a wenei ili i na yi ya tuwa, ko i'ari mbari. A da ele amoci a da a likimba u na. ¹⁴ Ama a dana baci ili icun i nala, wenike da a wenike a ka bolo uyamba u roku u da wa woko u le. ¹⁵ A'ari a ka yawunsa baci a kaci ka uyamba u da a asakai vi, ko i te i'ari ya fishinka le ugoni pini wa. ¹⁶ Shegai asu u da u lai tsulobo u da a ka bolo. U da pini a zuba. Ili i'ya i zuwai bawu Kashila ka tsu pana uwono a isa yi baci Kashila ka le, kpaci u fobusuko le ta ilyuci i pige.

¹⁷ An Ibrahi wari n upityanangu, da i zuwai wari ufoBusi u yain udarakpa n Ishaku an Kashila ka kondo yi. Ibrahi da Kashila ka yankai kazuwamgbani ki, shegai u fobuso ta u naka maku ma te ma ne koshi tyoku u udarakpa. ¹⁸ Caupa, Kashila ka tonuko yi ta, "Mmuku n tsikaya n da n yanka vu kazuwamgbani ki a asu u Ishaku u da a ka wuta." ¹⁹ Ibrahi bidya ta Ishaku kuwa baci, Kashila ka fuda ta ka 'yangasa yi u woko kpm n uma. U woko ta yavu a asuvu a akushe a da u gonoi u tsarai Ishaku vi.

²⁰ An Ishaku wari n upityanangu, da u zuwukai mmuku n ne n re, Yakubu n Isuwa unu u shinga. U reve ta Kashila ka yanka le ili i shinga a kapala.

²¹ An Yakubu wari n upityanangu, da i zuwai an u yain evu n ukpa u pityanangi n kalangu ka ne u lyakai Kashila kayala, kpm dem u zuwukai mmuku n re n Isuhu† unu u shinga.

²² An Isuhu wari n upityanangu, da i zuwai an u yain evu n ukpa u yain kadyanshi ka a'ayin a da aza a Isara'ila a ka asaka Masar. Aku u tonuko le a pura atele a ne a ka laza baci.

²³ An isheku i Musa i'ari n upityanangu, da a sokongu yi uwoto u tatsu an a matsa yi. A wenei Musa lobono wa wa, kpm a pana uwonvo u da a ka 'yuwan utono udani u magono wa.

²⁴ An Musa wari n upityanangu, da i zuwai an u gbonguroi u 'yuwain a isa yi maku ma makere ma magono ma Masar. ²⁵ U dangasai u soi mavura n ama a Kashila, n u da wa pana kayanyan ka unyushi u cingi ka a'ayin kenu. ²⁶ U yawunsai, u la ta tsulobo u soi mavura adama a Kawauwi, n u da wa tsara kuzuwate ku Masar gba, kpaci katsupi ka Kashila ka ka tuwa

ka wa vana. ²⁷ Adama a upityanangu u ne, u aṣakai Masar, kpam u pana uwonvo u upan u magono wa. Musa lyai kapala n akawunki yavu wa wene Kashila ka bawu uza wa wene. ²⁸ Adama a upityanangu u ne, u fofusoi Abiki a Upasamgbana u vishanasai mpasa a apashi a re gba n a zuba u utsutsu u kuwa, tsara kawuni ka ka tuko ukpa u wuna mmuku n kagita ma Isara'ila wa.

²⁹ An aza a Isara'ila a'ari n upityanangu, da a pasai Mala ma Shili a iyamba i ekpi. Shegai an aza a Masar a tonoi, gba le a kuwai asuvu a mini.

³⁰ An ama a Kashila a'ari n upityanangu, da a kyawunsai ilyuci i Jeriko a'ayin a shindere, aku kasaga ki ka wasai.

³¹ An Raha† kashankala wari n upityanangu, da i zuwai u wushai aza a ukyawunsa iyamba aza a Isara'ila. Ili i'ya gai i zuwai bawu a wuna yi an a wunai aza da a 'yuwain upanaka Kashila da la vi.

³² Ndy a wā kpam ma doku n dana? Ma n a'ayin a da ma yan kadyanshi a kaci ka Gidiyo,† n Baraku, n Somso,† n Jafita, n Dawuda, n Sama'ila† na ntsumate wa. ³³ Aza da upityanangu u le u zuwai a lyasai iyamba ushani n kuvon. A yain ili i'ya i'ari dere aku a wushai ili i'ya Kashila ka yain kazuwamgbani. A kimbai anana a igabako. ♦ ³⁴ A cimbusai akina a kasudugbate. A lai a akere a aza da a ka ciga a wuna le n iburundu. Ko an u wokoi a'a n ucira wa, a wokoi aza a ucira. Acirani a da a asu u kuvon kpam a wacinsai asoje a amoci. ³⁵ A gonunko ta aka a roku akushe a le n uma a da a'ari a kuwai. Ama roku a so ta mavura cika, shegai gba n nala a 'yuwan ta uwusha utsara u kaci u da a ka naka le, tsara a tsara u'yangasa u da u lai tsulobo. ³⁶ A yankai aza da a wushuki n Kashila majari a cada le, a sirasai ama a roku n ikani kpam a ukusa le a kuwa ku a'ali. ³⁷ Aza roku a kuwai an varasa le n atali. Aza roku a kuwai an a kidamgbana le mere-mere. A wunai aza roku n iburundu. Aza roku a'a n ili i uka wa, she abaci a ikpan i nlala. A rongoi n unambi, n a sukutasi le, n magori. ³⁸ Ama a na a rongo ta mai, hal gban likimba u rasta a rongo pini wa. A gengei a kakamba na nsasa, a kpawunsai a a'aburu n a'ele a iyamba.

³⁹ Ama a na yi gba a zuwai Kashila ka panai kayanyan adama upityanangu u le! Shegai ko n nala a kuwai bawu a wushai ili i'ya Kashila ka yain kazuwamgbani. ⁴⁰ Kashila ka fofusuko tsu ta ili i'ya i lai i le tsulobo, tsara a zuwa a woko uwulukpi kabolo n atsu tyoku da u gain tsu woko, shegai ele koshi wa.

12

Kubari ku Kashila

¹ Tsa ta n ama da a'ari iryoci i upityanangu ushani a ukyawan. Adama a nala asakai tsu sumai kalambale ka kari a kapala ka tsunu kotsu tsu shamgba wa. Tsu takpa asuvu a uma u tsunu gba ili i'ya ya kangu tsu uyan ili i'ya i gain tsu yain; wata, unyushi u cingi u da wa fuda u gonuko tsu a kucina. ² U kana ta tsu zuwa a'eshi a tsunu a asu u Yesu, uza da wari kagita ka upityanangu u tsunu, uza da kpam u gonukoi u da tyoku da u gain u woko. U soi mavura, kpam u kuwai a mawandamgbani. Shegai u wushuki n uwono yavu ili i roku i'ya wa, adama a mazanga ma wa tsara a kapala. Gogo-na wa de ndishi a ulyaki u karatsu ka tsugono tsu Kashila. ³ Yawunsai n iryoci i Yesu uza da u kawunki an aza a cingi a yanka yi tsicingi. Kotsu i wowo wa, lyayi pini kapala.

⁴ Kumodu ku de n unyushi u cingi ku rawa a wuna da wa. ⁵ Kotsu i asansa wa an Tagarada u Kashila u tonukoi mmuku n ne tsara u gbamatangusu le atakasuvu:

“Maku ma va, zuwa atsuva,
Magono ma Zuba ma yanka vu baci kuɓari.
Kotsu vu wutukpa uma wa, wa bongo vu baci.

⁶ Kpaci Magono ma Zuba ma tsu bara ta aza da wa ciga,
kpam u yanka gba aza da u wushunki a woko mmuku n ne mavura.” ◊

⁷ Kawunki n mavura ma ya so, kpaci icun u mavura ma Tata ma. Maku ma la ma tata u ne u kpaɗai uyan mavura wa. Kirana da Kashila ka kirana n ada tyoku mmuku n ne. ⁸ Kashila ka tsu yanka ta gba mmuku n ne kuɓari, kpam u kpaɗa vu baci uɓarana u wenike ta maku ma kateshe ma vari, avu maku ma ne ma wa. ⁹ Gba tsunu tsu ta n isheku pini na a likimba aza da a tsu bara tsu, kpam tsu tsu naka le ta tsupige. U la tsulobo tsu naka Tata u uma u tsunu tsupige tsara tsu yain uma wa? ¹⁰ Isheku i tsunu i likimba a tsu bara tsu ta a a'ayin kenu a ure u da a wenei wari dere. Shegai Kashila ka tsu bara tsu ta tsara u banga tsu tsu woko uwulukpi tyoku da wari. ¹¹ Kuɓari ka la ka ku yankpai a'ayin a da a ka yan ka wa, ka ta na mɓala! A'ayin a da baci Kashila ka yan le mavura tsara u wenike le ili i'ya a yain i gan wa, kotsu a rotsongusu a yain dere kpam a rongo na ndishi n shinga.

Panakai Kashila

¹² I woko ta usorukpi, adama a nala doki kpam i gbamatangu kaci ka de. ¹³ Lapulukai kaci ka de ure mai. Tsara aza da a ka tono da a tadatsa wa, ko an u wokoi a'ari awunu n usorukpi u ikyamba tsara a tsara ucira.

¹⁴ I matsa i rongo na ndishi n shinga n ama gba, kpam i matsa i rongo n uwulukpi. Uza da baci dem bawu uma u ne wari uwulukpi, wa wene Magono ma Zuba wa. ¹⁵ Kiranai tsara uza u namba ukuna u shinga u Kashila wa. Kiranai kotsu kami ka ahali a cingi ka yain a asuvu a de wa. Icun i nala yi ya nangasa ta ama a asuvu a de ushani. ¹⁶ Kiranai kotsu uza u te u de u yain tsishankala wa, ko tani u 'yuwan utono Kashila tyoku da Isuwa yain wa. Isuwa da maku ma pige ma Ishaku, kpam wari wa tsu ta gba ili i'ya tata u le wari n i'ya, shegai u dengei i'ya a una u kapara ka kpayan. ¹⁷ I cifa ta an Isuwa yain ili i na yi, wari wa ciga tata u le u zuwuka yi una u shinga, shegai tata u ne u 'yuwain. Kpam ili i'a la wa yan u savada ukuna vi wa, ko an u foloi tata u ne n kushen n meshi. ◊

¹⁸ Eda tyoku u aza a Isara'ila aza da a tuwai a Masasa ma Sinai da a'ari wa, a asu u da a ka wene kpam a sawa. Mari urana n akina, karimbi ka kimbai ma dan n kabatarakpa. ¹⁹ A panai mawura ma kavana n kalagatsu. An ama a panai kalagatsu a foloi Kashila ka asaka kadyanshi, ²⁰ kpaci a fuda a kawunku wa, an u danai, “Ko manama ma baci ma sawai masasa mi, u kana ta a varasa ma a wuna.” ◊ ²¹ Musa n kaci ka ne dem u giruwa ta cika adama a ili i'ya u wenei an u danai, “N pana ta uwonvo cika kpam ma jeke iyamba.” ◊

²² Shegai gogo-na i tuwa de a Masasa ma Sihiyona, ilyuci i pige i Kashila Uza u Uma n Urishelima u da wari a zuba. Wata, a asu u atsumate a zuba a da kakuma ka le bawu kari ukece a bolomgbonoi a yain ipeli. ²³ I tuwa ta a asu u kabolo ka mmuku n Kashila yavu gba de mmuku n kagita n ne n da a'ari. A korongu ta a'ala a le gba a zuba. I tuwai a asu u Kashila uza u afada u ama gba. Kpam i tuwai a asu u a'ulu a aza a maci aza da a kuwai caupa, kpam

Kashilā ka gonuko le tyoku da wa ciga le a woko. ²⁴ I rawa de asu u Yesu, ka'uwi ka mere ka kazuwamgbani ka savu a asu u Kashilā n ama. Mpasa n Yesu n da a vishanāsai tyoku u udarākpa n da m̄ari n akani a da a lai mpasa n Habila.*

²⁵ Adama a nala, kiranai kpm kotsu i 'yuwan upanāka Kashilā wa, a'ayin a da baci wa dansa. Aza a Isara'ila a 'yuwan yi upanāka an u rono le atsuvu a'ayin a da a'ari a likimba, kpm a la wa. Adama a nala, u tsunu wa la ta tsu kpatalāka baci Kashilā uza da wari a zuba kucina an wa rono tsu atsuvu.

²⁶ An u yain kadyanshi caupa, kalagatsu ka ne ka gbaḍa ta likimba, shegai gogo-na u yan ta kazuwamgbani, "Ma doku ta kpm n gbaḍa kuten, shegai likimba da koshi wa, hal n zuba dem." ◇ ²⁷ An u danai nala, ili i'ya wa tono i'ya na, wa wacinsa ta gba ili i'ya u yain. Ili i'ya bawu a ka gbaḍa i'ya koshi ya woko.

²⁸ Ili i'ya i zuwai tsa cikpa i'ya, an tsu tsarai tsgono tsa bawu tsa gbaḍa u da. She tsu iyaka Kashilā kayala a ure u da wa pana kayanyan kpm n unaka karinga u pige n uwonvo, ²⁹ kpaci Kashilā ka tsunu ka ta tyoku u akina a kasudugbate da a ka wacinsa ili.

13

Tyoku da va zuwa Kashilā ka pana kayanyan

¹ Lyayi kelime n i cigi atoku n uciga u Kawauwi. ² Kotsu i cifa i wushi amoci mai a a'uwa a de. Aza roku a yan ta nala, aku a ryabusai atsumate a zuba bawu a revei. ³ Kotsu i asansa n aza da a'ari a kuwa ku a'ali wa. Panai ikyamba kaḅolo n ele yavu i'a pini a kuwa ku a'ali ki n ele. Cifai n aza roku aza da a ka yansa mavura, yavu eḍa a ka yanka ma.

⁴ Ya dem u naḅa iyolo tsupige, vali n uka u ne a kana kaci ka le mai, kpaci Kashilā ka yan ta uza da u yain tsishankala ko u kpaḍai ushamkpa iyolo i ne mavura. ⁵ Kotsu vu asaka uciga u ikebe u pura ugboji u vunu wa. Asaka i'ya vari n i'ya i rāsa vu. Kashilā ka dana ta,

"Ma asaka vu wa, ko kenu.
Kpm ma kpatalāka vu kucina wa." ◇

⁶ Adama a nala, tsa fuda ta tsa dana bawu uwonvo,
"Ma pana uwonvo wa, ko kenu,
kpaci Magono ma Zuba ma kaḅangi ka va.
Ko uza wa fuda wa yanka mu ko i te wa." ◇

⁷ Cifai n aza a kelime a de aza da a wenishike da kadyanshi ka Kashilā. Yawunsai ukuna u shinga u da uma u le u tukoi, kpm i wushuku n Kashilā tyoku da a yain. ⁸ Yesu Kawauwi wa savada wa, ko kenu! Ili i te i'ya wari nayain, n ara, hal ubana bawu utyoku.

⁹ Kotsu i asaka a yinsa da, ko kpm uwenishike icun kau-kau u zuwa da i asaka ure u shinga wa. Ukuna u shinga u Kashilā u da u gain u gbamatangusu asuvu a de, shegai utono u mele ma ilikulya ma yan nala wa, ma gbam bawu ma tsu banga aza da a ka panaka ma vi. ¹⁰ Tsa ta n asudarākpa u roku kau, shegai adarākpi a da a ka gbasha a asu u ulya u kayala u aza a Yahuda, a'a n ucira u da a ka la yu udarākpa u da tsu yain a asudarākpa u tsunu wa.

¹¹ Magono ma Adarākpi aya u tsu bidya mpasa ma nnama ubana a Asu u da u Lakai Uwulukpi a asu u da u tsu naḅa n da adama a unyushi u cingi. Shegai

* **12:24** An Kayinu wunai vangu u ne Habila, Kashilā ka dana ta, "Mpasa n vangu u vunu n da m̄ari a iyamba n tuko ta kushen ara va" (Kagita 4:10). Mpasa n Yesu n tuko ta ucimbusa u unyushi u cingi, shegai mpasa n Habila m̄ari ma ciga ta a yain uza da u wuna yi mavura. ◇ **12:26** Hag. 2:6. ◇ **13:5** U.Ml. 31:6, 8. ◇ **13:6** Ishp. 118:6.

ikyamba i nnama yi a runukpa i'ya a uroto u asu da a zuwai agali. ¹² Ili i'ya gai i zuwai Yesu panai ikyamba a uroto u ilyuci i pige vi i'ya gai la vi, tsara u zuwa ama a ne a woko uwulukpi na mpasa n ne. ¹³ Asakai tsu banai ara ne a uroto u asu da a zuwai agali yi tsu ba tsu panai uwono tyoku da eyi u panai. ¹⁴ Tsa n ilyuci i pige pini na a likimba i'ya ya rongo hal ubana wa, shegai atsa pini tsa vana icun i ilyuci i pige i nala yi.

¹⁵ Asaka tsu rongo utonusuko ama maco bawu uwonvo atsu atoni a Yesu a da. A'ayin a da baci tsa yansa nala vi u woko ta udarakpa u icikpali u da u rawai a asu u Kashila a asuvu a kala ka Yesu. ¹⁶ Kotsu i asansa i yanka ama ukuna u shinga ko kpm i kpada ubangamgbana wa, kpaci icun i udarakpa u da u tsu zuwa Kashila ka pana kayanyan u da gai la vi. ¹⁷ Panakai azapige a de i yansa ili i'ya a danai i yansa. A ka kirana ta n uma u de bawu uwunvuga, kpaci a reve ta an a ka tonuko Kashila tyoku da manyan ma le ma banga da. I panaka le baci, a ka yan ta manyan ma le n ipeli. I kpada le baci upanaka, a ka yan ta ma n unambukatsuma, kpm nala wa banga da wa.

¹⁸ Kotsu i yansa tsu kvasu maco. Tsu reve ta atakasuvu a tsunu a'a ta sarara, kpm kain dem tsu tsu ciga ta uyan ukuna u maci. ¹⁹ Ma folo da ta n gba ucira u da mari n u da, i yain kvasu tsara Kashila ka gonuko mu ara de gogo.

Kvasu a makorishi

²⁰⁻²¹ N yan ta kvasu Kashila ka ndishi n shinga u naka da gba ili i shinga i'ya bawu i'ari n i'ya, tsara i yain ili i'ya wa ciga. U 'yangasa ta Asheku a tsunu Yesu Kawauwi a ukpa. Gogo-na Yesu woko de Kaliniki ka Pige uza da a yankai manyan na mpasa n ne tsara a gbamatangu kazuwamgbani ka Kashila na ncon n ne, ka bawu ka kotso. N yan ta kvasu tsara Kashila ka yain ili i'ya i yankpa yi a asuvu a tsunu a akere a Yesu Kawauwi. Tsupige tsu woko ara ne hal ubana bawu utyoku. Ami.

²² Ama a va, n folo da ta i zuwa atsuvu a akani a ugbamatangu a na yi. Ukanikorongi u kenu u da koshi.

²³ Ma ciga ta i reve an a asaka de utoku u tsunu Timoti, wa kpm a kuwa ku a'ali wa. U rawa baci gogo, atsu dem tsa tuwa ta kabolo tsu wene da.

²⁴ Danaasai gba azapige a de n gba ama a Kashila.

Atoni a Italiya a da a'ari kabolo na mpa a ka dana da ta dem.

²⁵ Asaka ukuna u shinga u Kashila u rongo n ada gba.

Ukanikorongi u Yakubu

Ukukpa u kadyanshi

Yakubu vangu u Yesu Asheku Kawauwi aya u korongi ukanikorongi u na vi. U korongu ta ukanikorongi vi ubana a asu u Atoni a Yesu aza da a wacuwai ubana a iyamba kau-kau adama a upana u ikyamba u da a ka so adama a utono Yesu Kawauwi.

An upana u ikyamba vi u gbonguroi, da i zuwai a sumai a wacuwusai. Da gai i zuwai Yakubu koronku le ukanikorongi u na vi kpaci wa ciga ta u gbamatangu le kpam a kawunku pini a utono. Da kpam i zuwai tagarada u na vi u yain kadyanshi ka upana u ikyamba vi, n awuya, n ahankuri, n kavasu n urongo shiriri a asuvu a utono Kawauwi.

Gogo-na Atoni ushani a ka pana ta ikyamba a akere a aza da bawu a'ari atoni a Kawauwi. Gba n nala u gan ta tsu toni yi mai. Tagarada u na u wenike tsu ta an utono u Kawauwi vi urongo mai da kain dem.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani (1:1)

Uma u upityanangu n kakiri (1:2-18)

Upana n upanaka akani a Kashila (1:19-27)

Kotsu vu naka aza a utsari n aza a ucira karinga koshi wa (2:1-13)

Upityanangu n manyan (2:14-26)

Kakiri n Idani (3:1-18)

Kubari adama a tsije n likimba (4:1-5:6)

Ahankuri, ben n kavasu (5:7-20)

Ukukpa u kadyanshi

¹ Mpa Yakubu, kagbashi ka Kashila, kpam n ka Asheku Yesu Kirisiti Kawauwi.

Ama da a pityanangi n Kashila alya ma koronku, aza da a wacuwai a asu kau-kau.*

Ma sukunku da ta idyani.

Uwenishike a kaci ka ukondo

² Ama a va, gba de u gan ta i yain mazanga a'ayin a da awuya a cina da.

³ Kpaci ukondo n ukuna u nala u da wa zuwa da i reve an upityanangu u de wari n ucira, kpam u zuwa da akawunki. ⁴ I kawunku hal she ukondo vi u wura. Pini nala, da ya gbonguro i shadangu, kpam ya namba i'ya i gain i tsara wa. ⁵ Uza da baci wa ciga kakiri a asuvu a de, u foli Kashila wa naka yi ta ka. Kashila uza da u tsu naka ya dem gbani, kpam u tsu naka uza da baci dem u folo yi kakiri, u tsu yan uza da baci u folo yi mavura nala wa. ⁶ Shegai va folo baci ili, u kana ta vu pityanangu kotsu vu yain malala wa. Ko ya baci dem wa yan malala, tyoku u abali a kushiva a da uwule u tsu kyawunsuka kabarikete da wari. ⁷ Ucuu u vuma u nala, kotsu u wundi yavu Kashila ka naka yi ili wa.

⁸ Uza da bawu u tsu fuda u shamkpa katakasuvu ka te, ucun u vuma u nala u tsu shamkpa ukuna u te u yain wa.

* **1:1** Idani i Tsiheline pini na i'ya "Ubana asu u aletsu kupa n a re" adama a aza a Yahuda a da a wokoi Atoni ushani. Yakubu yanka ta ure u da bawu u wuyanai manyan a'ayin a nala yi tsara u wenike an ukanikorongi u ne u korongu ta u da a asu u aza da a ka tono Kashila.

⁹ Katoni ka ƙari uza u unambi, u yain mazanga an Kashila ka 'yangasa yi. ¹⁰ Katoni ka ƙari uza u utsari, u yain mazanga an Kashila ka wenike yi tyoku da wa vakunku kaci ka ne. Uza u utsari wa ta yavu apalu a da a tsu wuta a mete, aku a laza a rukpusa. ¹¹ Kaara ka tsu wuta ta shen cika, aku ka ekpetengu apalu yi hal a rukpusa a iyamba, kpmam tsulobo tsu le tsu kotso. Nala dem uza u utsari wa kotso ko wa baci a kumodu n manyan ma ne.

¹² Kashila ka tsu naka ta mazanga a asu u aza da a kawunki n ukondo vi n ahankuri. Ukondo u kotso baci, Kashila ka naka ta uza da u lyai ukondo vi funi u uma u da bawu wari n utyoku. Kashila ka zuwamgbana ta ka yan ili i na a asu u aza da a ka ciga yi.

¹³ A'ayin a da baci uza wa ciga u yain tsicingi, kotsu u dana Kashila ka ciga ta ka kondo yi u yain tsicingi wa. Tsicingi tsa kondo Kashila tsu zuwa yi u yain tsicingi wa. Kashila kpmam ka kondo uza adama a da u yain tsicingi wa.

¹⁴ Uciga u tsunu adama tsu yain tsicingi u da u tsu zuwa tsu uciga u ili, kpmam aku u lapansasa tsu. ¹⁵ Uciga u nala vi u tsu yan ta katsuma, aku u matsa unyushi, unyushi kpmam u gbonguro baci aku u tuko ukpa.

¹⁶ Eda aza da ma ciga cika, kotsu i toni kaƙan wa. ¹⁷ Ko ndya baci i lobonoi, kune ku a asu u Kashila. Kpmam ko ndya baci bawu i'ari n unyushi, i wuta ta a zuba a asu u Tata uza da u yain atyashi n alishi. U tsu savaƙa wa, u tsu savaƙa u gono tyoku da kulu ku madanga ku tsu savaƙasa wa. ¹⁸ U dangasa tsu ta tsu woko ama a ne a da wa ciga, adama a nala, u sukunku tsu akani a mayun a ne, kpmam a gonuko tsu mmuku n kagitā n ne.

Zuwai atsuvu mai

¹⁹ Eda aza da ma ciga cika, i yain maloko a asu u upana, shegai kotsu i yain maloko a asu u udana wa, kpmam kotsu i yain maloko a asu u uyan upan wa. ²⁰ I yan baci upan, ya fuda ya yan ili i'ya Kashila ka ciga da i yain wa. ²¹ U kana ta i asaka uyansa ili i'ya bawu i gain n i cingi. I vakunku kaci ka de, i wushuku n akani a da Kashila ka naka da tyoku u icun a atakasuvu a de. Akani a na yi a'a ta n ucira u da a ka fuda a wauwa da.

²² I woko aza da a ka yansa ili i'ya akani yi a danai. Panai n atsuvu koshi wa, kpaci nala baci ya yansa, ya lapansasa ta kaci ka de. ²³ Uza da baci wa pana udani u Kashila, aku bawu u yain ili i'ya a danai u yain, vuma u nala tyoku u uza da wa wundya kaci ka ne a madubu da wari. ²⁴ U laza baci u asakai madubu mi, aku u asansa tyoku da u wenei kaci ka ne. ²⁵ Shegai uza da baci wa wundya mele ma maci ma Kashila, kpmam wa yan ili i'ya ma danai, vuma u nala wa tsara ta una u shinga u utsara u kaci u da mele mi ma naka. Nala wari n uza da wa wundya n u asansi wa.

²⁶ Uza da baci wa wundya eyi Kashila ka wa tono, kpmam u fuda u kana una u ne wa, kaƙan ka wa yan kpmam utono u Kashila u ne u gbani u da. ²⁷ Ure u maci n u da u mayun u utono u Kashila Tata u tsunu u da, a kirana na mkpan na nraƙa a asuvu a awuya a le, kpmam a kirana n utono u likimba kotsu u nangasa le n ili i icadi wa.

2

Kotsu i wenike kuƙyangi wa

¹ Ama a va, Asheku a tsunu Yesu Kirisiti Kawauwi uzapige u da. Kotsu i takpana unaka tsupige wa, i'a baci upityanangi n eyi. ² Tyoku u naha, a dana uza roku u tuwa a asu u kaƙolo ka de n aminya a shinga a ikebe, aku u ukai kpmam nkawani n zinariya a ajubu. Pini nala, uza roku kpmam u tuwai uza u unambi u ukai aminya a da bawu a gain. ³ Aku i nakai vuma da u ukai aminya a shinga yi tsupige i tonuko yi, "Asu u ndishi u da na." Aku i tonuko

uza u unambi vi, “Shamgba dan,” ko kpam, “Dusuku a iyamba evu n a'ene a va.” ⁴ I yan baci nala, ya wenike de la vi kudyangi a asu u ama a re a na yi, kpam i yan ta dere tyoku da uza u afada uza da wari n uyawunsa u cingi a katakasuvu ka ne.

⁵ Ama a va aza da ma ciga cika, zuwai atsuvu a de mai. Mayun da Kashila ka dangasai aza a unambi a woko aza a utsari a asuvu a upityanangu. Kpam u dangasa le a woko aza da a ka lya agadu a tsugono tsa u zuwamgbana i wa naka aza da a ka ciga yi. ⁶ Gba n nala, i goroi aza a unambi yi! Shegai aza a utsari yi alya a ka sukuta da a rono da kpam ubana a kuwa ku afada. ⁷ Alya kpam a tsu dana ukuna u cingi a kala ka Yesu Kirisiti Kawauwi kpam n ka a ka isa da.

⁸ Ya yan ta ili i shinga ya kirana baci n mele ma tsugono ma mari a Tagarada u Kashila, “Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.”

⁹ Shegai ya tono baci n ama tyoku da i wene le, unyushi u cingi u da ya yan, kpam mele ma varangu da ta aku i woko aza a unyushi. ¹⁰ Uza u tono baci Mele ma Kashila ka nakai, aku u kodoi ma te, vuma u nala vi u kodoi de gba Mele mi. ¹¹ Kashila ka ka danai, “Kotsu vu vaku n uka u uza roku wa,” aya dem u danai, “Kotsu vu wuna uma u vuma gbani wa.” Adama a nala, ko vu vaku baci n uka u uza wa, aku vu wunai uma u vuma gbani, vu woko de uza da u kodoi gba Mele ma Kashila.

¹² Adama a nala, yanyi kadyanshi n i yanyi yavu a ka ciga a yanka da afada n mele ma ma tuko utsara u kaci. ¹³ Ya pana baci iyali i aza roku wa, eda dem Kashila ka pana da iyali wa. Shegai ya pana baci iyali i aza roku, Kashila uza u iyali, iyali i ne ya lya ta kaci ka afada.

Upityanangu n uyan ili i shinga

¹⁴ Ama a va, ndya kalen ka uza wa dana u pityanangu ta bawu u wenikei manyan? Ucun u upityanangu u nala wa wauwa uza wa. ¹⁵ A dana vu wene uza roku uza da u kana ta u tsara ilikulya ko kpam aminya a u'uka. ¹⁶ Aku vu dana, “U yan tsu ben, Kashila ka zuwuka vu una u shinga,” i tonuko yi kpam Kashila ka tuko vuma u nala vi ilikulya ko aminya, eda kpam i naka vuma u nala vi ilikulya ko aminya wa. Ili i shinga i eni i'ya ukuna u nala wa yanka yi? ¹⁷ Nala dem upityanangu utyoku u ne, bawu wa walaka n manyan, upityanangu u nala vi kakushe ka.

¹⁸ Uza roku wa fuda ta u weci mu, “Avu va n upityanangu?” Aku n wushunku yi, “Ma ta n manyan.” Pini nala, aku n tonuko yi, “Wenike ve upityanangu u vunu vi bawu manyan, mpa kpam n wenike da upityanangu u va n manyan ma ma yan.”

¹⁹ I wushuku ta an Kashila ka te ka, u gan ta. Shegai ko ityoni i cingi i wushuku ta n ukuna u nala vi, adama a nala a tsu pana ta uwonvo cika hal n a jeki ikyamba.

²⁰ Katengeshi ka vuma, ndya i zuwai va ciga uza roku u wenike vu an upityanangu wa baci manyan wa, upityanangu u nala vi u gbani u da?

²¹ Pana na, akaya a tsunu Ibrahi, u zuwa ta Kashila ka panai kayanyan an u zuwai maku ma ne Ishaku a asudarakpa tsara u yain udarakpa n eyi. ◊

²² Gogo-na vu wene tyoku da upityanangu u Ibrahi n manyan ma u yain a walakai kabolo wa. U wenike ta an upityanangu u ne u maci u da a asu u ili i'ya u yain. ²³ A shadangu ta udani u da a danai a Tagarada u Kashila an a danai, “Ibrahi pityanangu ta n Kashila, kpam Kashila ka pana yi kayanyan hal u gonuko yi u woko vuma u maci.” Ili i'ya i zuwai a ka isa Ibrahi kaje ka Kashila i'ya gai la vi. ◊ ²⁴ Gogo-na i wene ta an tsu wokoi dere a kapala

ka Kashilā adama a ili i'ya tsa yansa, shegai adama a upityanangu u da koshi wa.

²⁵Nala dem, Raha kashankala ka, u zuwa ta Kashilā ka panai kayanyan an u naḳai aza a ukyawunsa uyamba a asu u ukpawan, kpam u wutukpa le n kaban a ilinuku. ²⁶Ikyamba i'a baci bawu kuvi, ikyamba i nala yi kakushe ka, kpam upityanangu u da bawu wa yan ili, u lamgbana n kakushe wa.

3

Uwenishike a kaci ka kaletsu

¹Ama a va, gba de da ya bidya i'ari awenishiki wa. Kpaci i reve ta Kashilā ka yanka tsu afada a pige a da a lai aza da a buwai, an tsari awenishiki.

²Gba tsunu tsu tsu nusa ta cika, shegai aza da a tsu fuda a kana aletsu a le, a ka fuda ta dem a kana kaci ka le a asu u da u buwai. ³Tsu tsu ukunka ta adoki urim n kawun a unā tsara a panaka tsu. Kpam tsu zuwa le a yain ili i'ya tsa ciga a yain. ⁴Nala dem a'atsu a mini, a da la a pige a pige, kpam uwule u ucira u tsu gebe le ta, gba n nala kawataniki ka yan baci manyan n kazama, she u gebe ka ubana a asu u da wa ciga. ⁵Nala kpam kaletsu kapashi ka ikyamba ka kenu, shegai ka tsu yan ta ili i pige. Kondoivi ve tyoku da maku ma kakina ka mazaki ka tsu dafa kagozo ka pige. ⁶Nala dem kaletsu akina a da, ka la ta apashi a ikyamba a da a buwai tsicingi. Ka ka nangasa gba uma u vuma, ka sava da ta ure u uma u vunu ubana a akina, kpaci kuwa ku akina ka ku tsu gegenguka.

⁷Ama a ka fuda ta a zuwa gba ko manama ma eni ma baci ma panaka le, hal na nnu n a'ali n adan. ⁸Shegai uza wa fuda wa zuwa kaletsu ka ne ka panaka yi wa. Kpaci ili i cingi i'ya, i'ya bawu uza wa fuda wa kana, ka ta n tsukonu tsu cingi.

⁹N aletsu a tsunu a da tsu tsu cikpala Kashilā Tata u tsunu. N a da kpam tsu tsu tonusuko ama kagbani, aza da Kashilā ka yain, kpam a rotso yi. ¹⁰Gba cikpali n kadyanshi ka cingi a unā u te u da a tsu wuta, u gan nala gita wa, e da ama a va! ¹¹Keshi ka mini ka te ka fuda ka wutukpa mini ma shinga n ma akoni? ¹²Uza wa fuda wa kasa zayitum a madanga ma kapopi ko kapopi a katyaci? Wa yan nala wa, kpam keshi ka mini ka te ka fuda ka wutukpa mini ma akoni n ma shinga wa.

Kakiri ka likimba n ka zuba

¹³Uza roku wa la a asuvu a de uza da u gbojoi kpam u revei ili i Kashilā? Ama da a'ari nala a ka wenike ta u da a asu u urongo uma u shinga, a ka wenike ta u da kpam a asu u uyan ili i maci bawu a ka yan aradi. ¹⁴Shegai malyon ma pige ma baci a asuvu a de, kpam ya wenike uciga u kaci, kotsu i yain aradi an i'ari n kakiri wa. Aradi a de ukuna u mayun u da a ka 'yanku. ¹⁵Malyon n aradi a'ari a asuvu a kakiri ka Kashilā wa. Ili i nala yi gba i likimba i'ya, i uciga u katakasuvu i'ya, kpam Kalapansi ka ka tsu doku i'ya ucira. ¹⁶Asu u da baci dem malyon mari n uciga u kaci, nte va cina pini ibili maco n ukuna u cingi kau-kau.

¹⁷Shegai kakiri ka baci ka wuta a zuba, mai da kari. Ka ciga ta kpam ndishi n shinga. Kain dem kabirika yi wa, ka tsu 'yangasaka kaci wa. Ka tsu pana ta ama iyali ka yanka le ili i shinga. Ka tsu wenike kudyangi wa, ka tsu bidya ta kpam ukuna mayun. ¹⁸Aza da a ka tukuso ndishi n shinga a ka ce ta ucun u ndishi n shinga kpam a kapi i shinga.

◊ 2:25 Josh. 2:1-21.

4

Asaka Kashila ka toni n avu

¹ Ndyā ya tukuso kushulu n ibili a asuvu a de? Gbā ili i'ya ya tukuso ili i na yi i'ya, kurura ku cingi ka ka yan kuvon a asuvu a de. ² Ya ciga de ili i'ya bawu i'ari n i'ya, adama a nala i fobusoi kpam i wunai uma tsarā i tsarā i'ya. Ya yan de malyon ma ili i'ya aza roku a tsarai kpam ya tsarā i'ya wa, adama a nala i ba i shilakanai n aza da a'ari n i'ya i wusa le i'ya. Shegai ili i'ya i zuwai bawu i tsarai ili i'ya ya ciga vi i'ya, i folo Kashila ka naka da wa. ³ Kpam ko i folo baci, i tsu tsarā i'ya wa, kpaci uyawunsa u de u cingi u da, ili i'ya ya zuwa da i pana kayanyan ka uma i'ya i tsu bolo koshi.

⁴ Eda aza a ukpada u upityanangu, i reve an ya ciga likimba u na i woko de atokulalu a Kashila wa? ⁵ Ko ya yan malala ma kuari ku Tagarada u Kashila, ka ku danai, Kulu ku ne ka kari a asuvu a tsunu, ka ta n malyon. ⁶ U tsu wenike tsu ta ukuna u shinga u ne. Wene ve ili i'ya Tagarada u Kashila u danai,

“Kashila ka 'yuwan ta aza a aradi,

kpam u tsu wenike ta ukuna u shinga a asu u aza da a vakunki kaci ka le.” ◊

⁷ Asaka Kashila ka toni n avu. 'Yuwan Kalapansi, eyi kpam wa suma ta u asaka vu. ⁸ Tuwai evu n Kashila, eyi dem wa tuwa ta evu n ada. Sawai akere a de, kpaci eda aza a unyushi u cingi a da. Wulukpei atakasuvu a de, eda ama da bawu i'ari n katakasuvu ka te. ⁹ Balai asuvu adama a ili i cingi i'ya i yain, panai mballa i namgba asuvu, namgbai katsuma a una u da ya dosuso, ipeli i de i gono unambukatsuma. ¹⁰ Vakunki kaci ka de a asu u Tata, eyi kpam wa radagba da ta a zuba.

¹¹ Ama a va, kotsu i tonusuko atoku a de kadyanshi ka cingi wa. Ya dansaka baci uza roku tyoku da wa yan ukuna u cingi, hal i tadanku yi unyushi, Mele ma Kashila ma ya tadanku unyushi kpam i yankai ma afada. Eda aza da ya tadanku Mele unyushi a da wa. Manyan ma de ma i toni ma. ¹² Kashila ka yan ta Mele, aya kpam koshi wa yan afada a maci a asuvu a tsunu. Aya koshi wari n ucira u da wa wauwa ko u wuna. Ucira u eni u da vari n u da, u da va kidaga utoku u vunu u gana?

Yan aradi adama a nakpan wa

¹³ Panai na, i tsu dansa ta, “Ara ko nakpan tsa bana ta a ilyuci i roku, tsu ba tsu rongo de hal kayen tsu yain tsilaga, tsu yain ikebe.” ¹⁴ I tsu dana ta nala, shegai i reve i'ya ya gita nakpan wa. Uma u de wa ta tyoku u maroli, kaara ka wuta baci aku ma wacuwa. ¹⁵ Shegai i'ari i dana, “Kashila ka wushuku baci tsari n uma, tsa yan ta ili i na ko i nala.” ¹⁶ Shegai ya yan aradi n tsilai tsu gbani. Gba tsilai tsu nala tsi tsicingi tsa. ¹⁷ Cibai, unyushi u cingi u da uza u reve ili i'ya i gain u yain, aku u kpada i'ya uyan.

5

A baranai aza a utsari

¹ Panai na eda aza a utsari, u gan ta i sai n meshi n i salasi adama a upana u ikyamba u da wa tuwa da. ² Utsari u de u shama de, kpam karan ka takuma de aminya a de. ³ Azurufa n zinariya u de u gbani u da. Utsari u da ya pana n u da vi, wa takuma ta ikyamba i de a akina. Utsari u da i bolomgbonoi vi, wa woko da ta iryoci i'ya ya varangu da a a'ayin a afada a makorishi. ⁴ Panai kushen ka azamanninga a da i zuwai manyan a kashina, aza da i kpada utsupa ikebe i manyan i le. I 'yuwan le utsupa katsupi ka le, kpam kushen ku le ku rawa

de a asu u Kashilā Uza u Ucira Gbā. ⁵ I rongoi a likimba bawu i yain manyan, gbā n nala ya pana kayanyan ka atakasuvu a de. I gānā t̄a kaci ka de hal i gbonguroi, shegai gogo-na kain ka a ka kida d̄a ka na. ⁶ I kidāgai aza d̄a bawu a'ari n unyushi ugana a woko aza a unyushi, i wuna le, kpam a shilakanaka d̄a wa.

Kawunki n upana u ikyamba

⁷ Ama a vā, u kana t̄a i rongo n ahankuri i vana ugono u Asheku. Kondoi ve tyoku d̄a acimbi a tsu vana mini ma zuba tsara a cei, kpam a vana mini hal ubana a'ayin a ukapa u iceshi yi. Kondoi ve tyoku d̄a a tsu yan ahankuri hal a'ayin a ukapa yi a rawa. ⁸ Nala dem, u gan t̄a i yain ahankuri, u gan t̄a i gbama asuvu kpaci Asheku a ka barakpa wa, wa gono t̄a. ⁹ Atoku a vā, kotsu i damgbarasa kaci ka de n kakpadikukuna wa. Nala baci ya yansa, Kashilā ka kidāga d̄a t̄a ugana. Uza u afada wā t̄a a utsutsu utuwa.

¹⁰ Atoku a vā, kondoi ve tyoku d̄a nsumate aza d̄a a tsu yan kadyanshi ka Kashilā n ucira u kala ka ne. Alya iryoci i ama d̄a a panai ikyamba. ¹¹ Tsu cikpala t̄a aza d̄a a tsu kawunki pini n upana u ikyamba. Ayuba d̄a iryoci i uza d̄a u kawunki n ahankuri. A asu u akawunki a ne, tsu wene t̄a tyoku d̄a afofi a Kashilā a shinga a kotsoi mai, tyoku d̄a Tata wari uza u asuvayali cika.

¹² Ama a vā, wā t̄a n kalen cika, i 'yuwan utsina n i yanyi kazuwamgbani n i isaši zuba. Kotsu i yain nala n isaši likimba wa, kotsu dem i yain nala n i isaši ili i roku wa. Ili i'ya i gain i yaïn i'ya i dana "eye" ko "a'a" koshi, i yan baci nala ya yan unyushi u cingi, ko a kidāga d̄a ugana wa.

Uwenishike a kaci ka kvasu

¹³ Ya wari a asuvu a de uza d̄a wari n ukuna u d̄a wa 6ala yi? She u lyai kapala n kvasu. Uza roku wari n mazanga? She u shipi ishpa i icikpali.

¹⁴ Uza roku wā a asuvu a de n ma6ala? She u isa nkoshi ma Atoni a Yesu a yanka yi kvasu. A ka gbaraka yi t̄a manivi a asuvu a kala ka Asheku.

¹⁵ Kpam kvasu ka a ka yan vi, a yan baci ka n upityanangu ka tuko t̄a uza u ma6ala vi alafiya. Kashilā ka tanasa yi t̄a. Uza vi u yan baci unyushi u cingi u roku, Kashilā ka cimbusuka yi t̄a. ¹⁶ Adama a nala, tonukoi atoku unyushi u cingi u de, i yanka atoku kvasu tsara Kashilā ka tanasa d̄a. Vuma d̄a u zuwai Kashilā ka panai kayanyan, kvasu ka ne ka t̄a n ucira, kpam ka tsu tuko t̄a makorishi ma shinga.

¹⁷ Iliya† vuma d̄a tyoku u tsunu, u yain kvasu cika kotsu a roi wa, kpam a ro wa hal ayen a tatsu n uwoto u teli. ¹⁸ U doki u yain kvasu, aku zuba nakai mini, uyamba kpam u wutukpai ilikulya.

¹⁹ Ama a vā, uza roku u puwan baci bawu wa yan ukuna u mayun, uza roku u gonuko yi a ure. ²⁰ U gan t̄a i reve mai, uza d̄a baci u gonukoi uza u unyushi u cingi a ure u maci u asakai tsicingi tsu ne, vuma u nala vi u wauwa yi t̄a a asuvu a ukpa, adama a nala a ka cimbusuka yi t̄a unyushi u cingi ushani.

Ukanikorongi u Kagitā u Bituru

Ukukpa u kadyanshi

Bituru uza dā u korongi Tagarāda u na vi, kasuki ka. U rongo tā ka60lo n Yesu. A'ayin a dā Yesu panai ikyamba u wene tā n a'eshi a ne. A ukanikorongi u na vi, u yan tā kadyanshi n Atoni a asu kau-kau a kaci ka upana u ikyamba.

Bituru tonuko tā Atoni u da, gbā a a'ayin a dā baci upana u ikyamba u cina le, a yain mazānga. Cinda Yesu panai ikyamba a'ayin a dā wari a likimba, nala dem atoni a ne u kana tā a pana ikyamba. Upana u ikyamba u tsu zuwa tā upityanangu u uza u doku u gbama. U tonuko le tā ukuna u shinga u Kashilā wā tā n ele a'ayin a dā baci dem a ka pana ikyamba.

Gogo-na Atoni a ka pana tā dem ikyamba. Kashilā kā tā pini tyoku dā wari. Ukanikorongi u na u naḳa tsu tā ureve a kaci ka ukuna u mayun u kulu u dā wa bāngā tsu a'ayin a dā baci dem tsa pana ikyamba. U tonuko tsu tā dem ukuna u shinga u shinga u dā tsa yan, a'ayin a dā baci tsa pana kayanyan ko tsa pana ikyamba.

Ili i'ya i'ari a Tagarāda u na vi

Idyani n kvasu (1:1-2)

Ili i maci i uzuwa u uma (1:3-12)

Kuryongo tyoku u ama a uwulukpi a Kashilā (1:13-2:17)

Iryoci i upana u ikyamba u Atoni (2:18-25)

Uwoko u katoni n upana u ikyamba (3:1-4:19)

Adooki ubana a asu u nkoshi n kuwa ku Atoni (5:1-11)

Idyani i makorishi (5:12-14)

¹ Mpa Bituru kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi dā ma sukunku dā ukanikorongi u na vi. Ama dā Kashilā ka dāngasai alya ma koronku. Alya aza dā a'ari ndishi yavu amoci a uyamba u Pontu, n Galatiya, n Kapadosiya, n Asiya, n Bitiniya.

² Kashilā Tata u dāngasa dā tā caupa, kpm Kulu Keri ku wulukpe dā dē. An u wokoi i naḳai Yesu Kawauwi karinga, mpasa n ne kpm n za dā dē. Kvasu ka vā ka i tsarā tsishinga tsu Kashilā ushani, nā ndishi n shinga n ne a uma u dē.

Atoni a yain n uzuwa u uma

³ Cikpalai Kashilā Tata u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi. Wā tā n asuvayali cika hal u doku u matsa tsu ilimaci i savu. Adama a ilimaci i nala yi dā tsari n uzuwa u uma u dā wari n uma, kpm tsu tsarai ilimaci yi an a 'yangasai Yesu Kawauwi a ukpa. ⁴ I naḳa tsu tā dem agadu a dā bawu a ka namgba, n a dā a'ari sarara kpm a ka kporo wa. Kashilā kā tā n agadu a dē a zuba, kpm wa asaka ko i te i sawa a dā wa. ⁵ I wushuku baci n Kashilā, agadu a nala yi a dē a dā, kpm adama a ucira u ne, wa kanḳu dā tā ili i cingi kotsu i sawa dā wa, hal she u wenike iwauwi a a'ayin a makorishi. Gbā ama a ka reve tā n ukuna u iwauwi i nala yi.

⁶ Ili i nala yi mayun dā, yanyi mazānga adama a ili yi. Shegai gogo-na ya pana tā ikyamba icun kau-kau a ukondo a'ayin kenu. ⁷ Upana u ikyamba vi wa tuwā tā tsarā u wenike upityanangu u dē u mayun u dā. Upityanangu u dē wā tā n kalen cika, u la tā zinariya kalen. Akina a tsu zuwa tā zinariya u woko sarara, shegai gbā n nala u tsu namgba tā. A'ayin a dā baci a ka wenike Yesu Kawauwi a asu u ama, ya tsarā tā icikpali, n tsupige, n karinga adama a ukuna u mayun u upityanangu u dē. ⁸ Ya ciga tā Kawauwi ko an bawu kotsu

i wene yi. Ko an u wokoi bawu ya wene yi gogo-na, i wushuku tā n eyi. Kpam ko gogo-na ya pana tā kayanyan n i yanyi mazanga ma gbam bawu ya fuda ya dana. ⁹ Adama a da i wushuki n eyi, ya tsara tā kune ku iwauwi i uma u de.

¹⁰ Nsumate n yan tā kadyanshi ka tyoku da Kashila ka wenike ukuna u shinga u ne ara de. A vece tā ben tsara a reve ureve u iwauwi i'ya wa naka da. ¹¹ Kulu ku Kawauwi ka tā a asuvu a le, kpam ku yan tā kadyanshi ka upana u ikyamba u Kawauwi n tsupige tsa tsa tuwa ara ne a'ayin a da baci u panai ikyamba yi. Nsumate mari ma ciga tā n reve ko nwere da, ko kpam nida ukuna u na wa gita. ¹² Kashila ka wenike le tā ili i'ya a ka yan kadyanshi a kaci ka ili i'ya ya gita, shegai a a'ayin a le a da ya gita wa. Ukuna u mayun u da a danai vi adama a de a da. Gogo-na Kashila ka suku tā Kulu Keri tsara ku banga ama an a yanka da Kadyanshi ka Shinga ka kuɓari. Ko atsumate a zuba a ciga tā dem a reve ikuna i na yi.

U kana ta vuma rongo uwulukpi

¹³ Adama a ili i na yi gba, yawunsai mai i rotsongusu tyoku da ya kana kaci ka de. Yawunsai tyoku da Kashila ka wenike ukuna u shinga u ne ara de a'ayin a da baci Kawauwi ka gonoi. A'ayin a da baci ya yawunsa a ikuna i na yi, ya tsara tā uzuwa u uma. ¹⁴ Nakai Kashila karinga, kpaci eda mmuku n ne da. Kotsu i gono i kpatala i yain ili i'ya bawu i gain tyoku da i yansai a uma u cau u de wa. A a'ayin a nala yi, i'ari i reve ili i'ya i gain i yain wa. ¹⁵ Kashila ka dangasa da tā i woko mmuku n ne. U kana tā i woko uwulukpi a ili i'ya dem ya yan, tyoku da Kashila kari uwulukpi. ¹⁶ Kpaci Kashila ka dana tā n kaci ka ne, “U kana tā i woko uwulukpi, kpaci mpa mā tā uwulukpi.” ◊

¹⁷ Cifai i tsu yan tā kvasu a asu u Tata da wari a zuba. Aya uza u afada, kpam u tsu wenike ukuna u shinga a asu u vuma te kapala n uza roku wa. Wa yanka da tā afada a una u ili i'ya i yain. U kana tā i naka Kashila karinga a'ayin a da ya yan tsumoci pini naha a likimba. ¹⁸ I reve tā gai Kashila ka tsupa tā ili i pige tsara u wauwa da a uma u cingi u de, an u wokoi isheku i de i yansai dem nala. Kpam ili i'ya u tsupukai vi tyoku u zinariya ko azurufa da i'ari wa, kpaci zinariya ko azurufa u tsu barakpa wa. ¹⁹ U tsupuka da tā na mpa n Yesu Kawauwi n da mari n kalen cika. Aya Maku ma Kondom ma Kashila† uza da bawu u nusukai ko uza, kpam wa n ashinda wa, ko kenu. ²⁰ Kashila ka dangasa yi tā adama a ukuna u nala vi caupa kahu a yain likimba, kpam a a'ayin a makorishi a na yi Kashila ka suku yi tā a likimba tsara ya dem wene. Kashila ka yan tā ukuna u nala vi gba adama a de. ²¹ Gogo-na i wushuku tā n Kashila adama a Kawauwi. Kpam adama a da Kashila ka yangasa yi a ukpa u naka yi kpam tsupige, ya wushuku tā kpam i zuwa uma a asu u Kashila.

²² Gogo-na u gan tā i cigi atoku a de n uciga u mayun, tyoku da aza da a'ari ilimaci i te a tsu cigamgbana. A wulukpe da tā an i wushuki n Kadyanshi ka Shinga, ukuna u maci u da. Adama a nala, i cigamgbana cika, n ucira u atakasuvu a de. ²³ Kashila ka zuwa tā a doku a matsa da ilimaci i savu. Uma u savu u de a asu u isheku i de u da u wutai wa, kpaci uma u da ele a naka da, wa kotso tā a ukpa. Shegai uma u savu u na wa rongo tā pini bawu makorishi, kpaci u wutai tā a asuvu a kadyanshi ka uma u Kashila, uma u nala vi kpam u da wa kotso wa. ²⁴ Matsumate ma korongu tā:

“Ama gba a'a tā tyoku u mete ma ma tsu laza ma kuwa;
tsulobo tsu le kpam tsu laza tsu kotso
tyoku u tsulobo tsu apalu a kakamba.

Mete mi ma ekpe,
aku apalu a rukpa a iyamba.

²⁵ Shegai kadyanshi ka Magono ma Zuba ka kotso wa.” ◇

Kadyanshi ka Magono ma Zuba ka nala ki, ka gai Kadyanshi ka Shinga ka tsa tonuko da na vi.

2

¹ Adama a nala, u kana ta i varangu gba ikuna i cingi i'ya ya yansa. I asaka uyinsa ama. Asakai u dansaka kaci ka de aza a shinga kpm nala i'ari wa. Kotsu i yain malyon ko kpm i yain kadyanshi ka ka 6ala aza roku wa. ² U kana ta i yain maluwa ma uso mani ma mari uwulukpi ma kulu, tsara i gbonguro n ucira u maci u iwauwi. Saiy adama a mani mi tyoku da baba tsu saka mani, ³ kpaci i pefe de ukuna u shinga u Yesu Asheku.

Katali ka uma

⁴ Tuwai ara Yesu Asheku Katali ka uma. Ama ushani a 'yuwan yi ta, shegai Kashila ka dangasa yi kpm wa ciga yi ta cika. ⁵ Eda dem tyoku u ne da i'ari. Eda atali a uma a da Kashila ka yanka manyan tsara u mai kuwa ku tsugono tsu ne a asuvu a de. Eda dem kabolo ka adarakpi a uwulukpi a da i'ari, tsara i yansa udarakpa u kulu u da wa zuwa Kashila ka pana kayanyan adama a Yesu Kawauwi. ⁶ Kadyanshi ka Kashila ka tonuko tsu ta ukuna u na vi:

“Wundyai! Ma zuwuka da ta katali

ka ka lakai kalen cika a asu u kuma a Sihiyona!”*
ka n dangasai kpm ka n lakai uciga.

Gba uza da baci u wushuki n eyi, wa yan uwono wa.” ◇

⁷ Mayun da, aya macigi ma de, eda aza da i wushuki n eyi. Shegai aza da a 'yuwan yi,

“Katali ka aza a kuma a 'yuwain
ka ka lakai cika a asu u kuma.” ◇

⁸ Kadyanshi ka Kashila ka dana ta dem,
“Aya katali ka ka tsu zuwa ama a tadatsa,
katali ka ka zuwa urukpa.” ◇

A tsu tadatsa ta kpaci a tsu pana kadyanshi ka Kashila a naka ka karinga wa, kpaci nala Kashila ka fobusuko le.

⁹ Shegai eda i'a tyoku u ama a nala yi wa, kpaci eda kaletsu ka ka Kashila ka dangasai ka. Eda kabolo ka adarakpi a da a gbashikai Kashila yavu Magono, eda ama a uwulukpi u da, kpm eda kaletsu ka Kashila ka. Kashila ka wutukpa da ta a asuvu a karimbi u tuko da a asu u katyashi ka ne. Gogo-na u kana ta i dansa gba manyan ma pige ma pige ma u yansai. Kadyanshi ka Kashila ka dana ta,

¹⁰ “Caupa, eda kaletsu ka wa;

shegai gogo-na eda kaletsu ka Kashila ka.

Caupa i'ari i wusha asuvayali a Kashila wa; shegai gogo-na i wusha ta asuvayali a ne.” ◇

¹¹ Ama a va, eda amoci a da pini na kpm aza a kugengu. N rono da ta atsuvu kotsu i toni uciga u ili i cingi wa, kpaci a tsu shilakana ta n uma u mayun u de. ¹² Kiranai n tyoku da ya rongo n atoku a de aza da bawu a'ari atoni. Ko a takunku da baci unyushi, eda gai i wenike le ahali a shinga. A ka wushuku ta kpm a naka Kashila tsupige u tuwa baci u yanka likimba afada.

◇ 1:25 Isha. 40:6-8. * 2:6 Sihiyona kala ka dem ka Urishelima. ◇ 2:6 Isha. 28:16. ◇ 2:7 Ishp. 118:22. ◇ 2:8 Isha. 8:14. ◇ 2:10 Hos. 1:6, 9; Hos. 2:23.

Gorimukoi azapige a de

¹³ Kashilā ka ciga dā tā i gorimuko gbā aza a tsupige. Gorimukoi aza a tsugono, ¹⁴ n azapige a dā dem u tsu suku. Yansai nala kpaci magono ma suku le tā tsarā a foro gbā uza dā baci u nusai, kpam u suku le tā tsarā a naka uza dā yain ili i maci tsupige.

¹⁵ Kashilā ka ciga dā tā i yain ili i shinga, kpam i yan baci, ya zuwa ta atengeshi a ama dā a tsu takunkusu dā unyushi a pada bini. ¹⁶ Edā agbashi a dā wa; i tsarā de kaci ka de. Shegai utsarā u kaci u de u naka ucira u dā ya yan ili i cingi wa. I tsarā tā kaci ka de tsarā i woko tyoku u agbashi a Kashilā. ¹⁷ Nakai ya dem karinga kpam i wenike uciga u maci a asu u ama a Kashilā. Nakai Kashilā tsupige kpam i gorimuko magono.

¹⁸ Agbashi, u kana tā i gorimuko azakuwa a de kpam i naka le karinga kain dem. Yanyi nala a asu u aza a shinga n aza a ahali a maci, u kana tā dem i yain nala a asu u aza a asuvu a shen. ¹⁹ Uza yan baci unyushi wa, aku u kawunki upana u ikyamba u ili i'ya bawu u yain adama a dā u revei Kashilā, Kashilā ka pana tā kayanyan ka ne. ²⁰ I lekede ili wa a lapa dā baci adama a unyushi u dā i yain. Shegai Kashilā ka zuwuka dā tā unā u shinga i pana baci ikyamba a asu u uyan ukuna u shinga. ²¹ Kawauwi ka iryoci i de, u pana tā ikyamba adama a de. Tono dem nala. Upana u ikyamba wā tā a asuvu a ili i'ya Kashilā ka zuwa tsu tsu pana. Kadyanshi ka Kashilā ka dana tā:

²² “Kawauwi ka yan unyushi u cingi wa, kpam u yinsa uza wa.” ◇

²³ An ama a wisha yi, u tsupa wa. An a zuwa yi u pana ikyamba, u dana ele dem a pana ikyamba wa. U zuwa tā kaci ka ne a akere a Kashilā uza dā u tsu yan afada a maci. ²⁴ Eyi n kaci ka ne u bidya tā unyushi u cingi u tsunu a ikyamba i ne a mawandangbani tsarā tsu 'yuwain uyan unyushi, kpam tsu rongo n ili i shinga. A tanasa dā tā adama a 'utsu a ne! ²⁵ Caupa i'ari tā a kugengu tyoku u ncon n dā n puwain. Shegai gogo-na i gono de a asu u Kaliniki ka de, uza dā wa guḡa uma u de.

3

Tyoku dā a tsu yan a asuvu a iyolo

¹ Edā aka she i gorimuko a'ali a de. Ko a'ali a roku a 'yuwain baci uwushuku n Kadyanshi ka Shinga ki, uma u shinga u de wa purā tā ugboji u le kapala n kadyanshi ka roku. ² Yan dā a ka yan nala an a wenei uma u shinga n u maci u dā ya rongo.

³ Kotsu i matsā i lobono a uwene a a'eshi a aza roku wa. Kotsu i dambula kaci ka de n kucā ku kenji ushani wa, ko ili i udyoku i ikebe wa, ko aminya a ikebe a shinga wa. ⁴ Nala wa. U la tā tsulobo a reve vu n tsulobo tsa tsa wuta a katakasuvu ka vunū. Tsulobo tsu nala tsi tsu tsu wuta tā a asu u uvakunku u kaci n ukānā u kaci n kakirani. Wā tā n kalen cika a asu u Kashilā kpam wa kotso wa. ⁵ Tyoku dā gai aka a uwulukpi a caupa a gonukoi kaci ka le n tsulobo u dā la vi. A wushuku tā n Kashilā kpam a ka gorimuko a'ali a le. ⁶ Hal gai Saratu,† u gorimuko tā vali u ne Ibrahi, an u isa yi uzakuwa u ne. Edā nkere n ne n dā, ya yan baci ukuna u shinga kotsu i asāka uwonvo u bishinka dā uyan ili wa.

⁷ Nala dem a'ali, u gan tā i wundi aka a de n karinga. I toni n ele mai tyoku dā ya rongo kabolo. Kotsu i ciḡa an i la le n ucira. I reve kpam an ele dem a wushai kune ku shinga ku uma u Kashilā. Ya ciga baci ko i te i kangu kavasu ka de ubana a asu u Kashilā wa, she i yain nala.

Rongoi mai a asuvu a de

⁸Gogo-na gba de she i wushuku n atoku a de, i kirana n i'ya ya tsarasa atoku a de. I cigangbana yavu uza n vangu u da i'ari. I pana asuvayali a atoku, i vakunku kaci ka de. ⁹Uza u yanka da baci ukuna u cingi, kotsu i yanka yi dem ukuna u cingi wa. Uza roku tonuko da baci kagbani, kotsu i gonuko yi n kagbani wa. Nala gitā baci, i zuwuka icun i ama a nala yi unā u shinga. Yanyi nala kpaci Kashilā ka isa da ta tsara i zuwuka ama unā u shinga. Kpam eda dem Kashilā ka zuwuka da ta unā u shinga. ¹⁰Kadyanshi ka Kashilā ka dana ta,

“Uza wa ciga baci u rongo n mazanga
n a'ayin a shinga,

u kana ta u kirana n kaletsu ka ne a asu u udansa kadyanshi ka gbani.

U kirana kpam n unā u ne a asu u uyansa kaban.

¹¹U kana ta u suma uyansa ukuna u cingi, u gono u yansa ukuna u maci.

U matsa u wene u rongo n ya dem na ndishi n shinga.

¹²A'eshi a Magono ma Zuba a ka wundya ta aza da a ka yansa ukuna u shinga.

Kpam atsuvu a ne a'a ta ukukpi tsara u panaka le a yan baci kavasuu.

Shegai u tsu kpatalaka ta aza da a tsu yansa ukuna u cingi kucina.” [◇]

¹³⁻¹⁴Ya wa yanka da ukuna u cingi i'a baci ufofusi i yanka le ukuna u shinga? Shegai a ka yan da baci mavura an ya yansa ukuna u maci, kotsu i pana uwonvo wa kpam kotsu i namgba asuvu wa. Kashilā ka naka da ta katsupi ka ya yansa ukuna u da wari u shinga. ¹⁵A unā u da ya dambula a asuvu a de, she i lyaka Kawauwi kayala tyoku u Asheku n katakasuvu ka de. I rongo ufofusi u da ya wushunku uza da baci dem u wece da i tonuko yi ili i'ya i zuwai i'ari n uzuwa u uma. Kpam u kana ta i yain u da sawu na unaka tsupige. ¹⁶I rongo n atakasuvu a de sarara. Pini nala, ama a dansa baci kagbani a kaci ka de, a ka woko ta n uwono a wene baci uma u shinga u da ya rongo an i'ari aza a Kawauwi.

¹⁷Cibai, u la ta tsulobo i yain ukuna u shinga i pana ikyamba, Kashilā ka baci ka cigai u da nala. I pana baci ikyamba nala, u la ta tsulobo n u da ya pana ikyamba an i yain ukuna u cingi. ¹⁸Kawauwi ka pana ta dem ikyamba an u kuwai adama a unyushi u cingi u tsunu, kpam wa doku wa yan nala wa. U yan unyushi u cingi wa, shegai u kuwa ta adama a aza a unyushi u cingi tsara u tuko tsu a asu u Kashilā. Ikyamba i ne i kuwa ta, shegai a 'yangasa yi n ucira u Kulu Keri.

¹⁹Aku ku zuwa yi u ba u yankai a'ulu a akushe a da a'ari a kuwa ku a'ali ku'ari. ²⁰Ama a na yi a 'yuwan ta upanaka Kashilā a'ayin a da Nuhu wa yan kpatsu. Shegai Kashilā ka yan ta ahankuri n ele. Ama kullā a uwa ta pini a kpatsu ki, aku Kashilā ka wauwa le a mini mi.

²¹Mini ma nala mi ma woko ta yavu ulyubugu u da wa wauwa da gogo-na. Shegai ulyubugu u za u ashinda a ikyamba u da wa. U ukpatala ubana a asu u Kashilā n katakasuvu ka de sarara da, kpaci a 'yangasa ta Yesu Kawauwi a ukpa. ²²Gogo-na Kawauwi ka ta a zuba ndishi a kukere ku ulyaki ku Kashilā. Gba atumate a zuba n ucira kau-kau u zuba n gba ityoni i cingi u kana ta a panaka yi.

4

Ya dem yain tyoku u Kawauwi

¹An u wokoi Kawauwi ka panai ikyamba n ikyamba i ne, eda dem she i fofuso i yain nala. Ili i'ya i zuwai tani i'ya, i wushuku baci ya pana ikyamba

adama a Kawauwi, uyan u unyushi u cingi u da la vi ya suma. ² Nala kpmam ya tono upana u kayanyan u cingi u ikyamba i de wa. Shegai ya yanka ta gba uma u de manyan i yain i'ya Kashila ka ciga. ³ I'ari i barakpa ta n i yanyi ili i'ya aza da bawu a revei Kashila a ka yansa. Tsishankala tsu kabarikete, uciga u ili i cingi, i rongoi a kuso n i gutukpi, ya yansa kpmam abiki a gbani hal n isoshi i kabarikete, i lyakai ameli kayala ili i'ya Kashila ka kovo.

⁴ Aje a cau a de a yan ta majiyan an bawu ya bansa kpmam n ele a asu u uyansa ukuna u gbani vi. Hal gbanam a ka yansa kadyanshi ka gbani a kaci ka de adama a ukuna u nala vi. ⁵ Shegai u kana ta a wushunku uza da wa tuwa u yanka ya dem afada, aza a uma n aza da a kuwai gba. ⁶ Adama a nala, Yesu yanka ta aza da a kuwai vi ku'ari ku Kadyanshi ka Shinga. Ko an u wokoi a ka yanka le dem afada tyoku u ama da a buwai, yanka da u yanka le nala tsara a tsara a'ayin a da a ka kpatala a rongo a asuvu a uma tyoku da Kulu ku Kashila ku tonoi n ele.

⁷ Ko ndya wa ya kotsu ta na n a'ayin kenu. Adama a nala i vakunku asuvu a de, i kana kaci ka de tsara i yain kvasu. ⁸ Gba ili i'ya gbanam i lakai kalen i'ya, i lyai kelime n i weniki atoku a de uciga u maci. Ili i'ya kpmam i zuwai i'ya, ya cimbusuka ta gba ikuna i cingi i kakuma i'ya a ka yansaka da. ⁹ U kana ta i wushi ama a a'uwu a de, kpmam kotsu i yain tsali wa.

¹⁰ Kashila ka naka ta ya dem kune icun kau-kau. U gan ta i yanka ili i'ya Kashila ka naka da manyan mai, tsara i wenike ukuna u shinga u Kashila a asu u ama. ¹¹ Avu uza da Kashila ka nakai kune ku ku'ari, vu yain ka yavu Kashila ka ka dansa a asuvu a vunu. Isa da a isa vu vu banga ama? Banga le n gba ucira u da Kashila ka naka vu. Pini nala, Kashila ka wusha ta tsupige tsu ili gba a asu u Yesu Kawauwi. Tsupige tsu Kashila tsu ta pini hal ubana bawu utyoku, nala kpmam dem ucira u ne. Ami.

A ka yan da ta mavura

¹² Ama a va, kotsu i yain majiyan an a ka konduso da n upana u ikyamba yavu i'ari a asuvu a akina wa. Kotsu i wene yavu ukuna u roku u da u savu wa. ¹³ Wa laka da ta tsulobo i yain mazanga an eda dem i uwai a asuvu a upana u ikyamba u Kawauwi. Yansai nala ya tsara ta mazanga cika a'ayin a da baci a wenikei tsupige tsu ne. ¹⁴ A yanka da baci kagbani adama a kala ka Kawauwi, i tsu la vi de unu u shinga, kpaci u wenike ta an tsupige tsu Kulu Keri ku Kashila tsari n da. ¹⁵ Mai da wari uza u pana ikyamba u wuna baci uma gbani gbani, ko uboku ko kpmam ukuna u gbani u roku u da uza u yain. Nala dem wari, uza wa uwusa baci ukuna u ama kabarikete u gan ta u pana ikyamba. ¹⁶ Nala wari wa, a ka yan da baci mavura an i'ari Atoni. Kotsu i pana uwono n upana u ikyamba u nala vi wa. Shegai i cikpala Kashila an i'ari n kala ka nala ki.

¹⁷ Gogo-na da a'ayin a da Kashila ka gita afada a ne, kpmam wa gita ta u yanka kuwa ku ne. Pini nala, a gita baci n atsu an tsari Atoni, ndya ya woko makorishi ma aza da a 'yuwain upana Kadyanshi ka Shinga ka ne?

¹⁸ Kadyanshi ka Kashila ka da,

“Iwauwi i tsu tuwa ta a asu u ama a shinga n upana u ikyamba, shegai ama da a 'yuwain upanaka Kashila kpmam a tsu nususa, ama a na a ka la ta ama a shinga upana ikyamba.” ♦

¹⁹ Ili i'ya ukuna u na wa tono u da: va pana baci ikyamba tyoku da Kashila ka ciga, vu lyai kelime n unaka kaci ka vunu a asu Kashila uza da yan vu. Vu lyai kpmam kelime n uyansa ili i shinga, wa banga vu ta. Mayun, wa kpa da vu ubanga wa.

5

Uwenishike ubana a asu u nkoshi

¹ Gogo-na nkoshi ma Atoni n da ma dansaka. Mpa dem makoshi ma kpmam wene ta upana u ikyamba u Kirisiti Kawauwi. Ma tonoyi ta tsupige tsu ne n karinga ka ne u gono baci. ² Tyoku da aliniki a tsu kirana na ncon n le, nala dem u gain i kirana n gba ko ya baci Kashila ka zuwai a akere a de. I yain u da n uciga u de, kotsu i yain tsali an ya yan u da wa. I yain nala an ya pana kayanyan ka ugbashika Kashila. Kotsu i yain nala n i zuwi uma a ili i likimba i'ya ya tuwa da wa. ³ Kotsu i gonuko kaci ka de azapige hal n i faranasi ama kabarikete wa, shegai i gonuko kaci ka de i woko iryoci i shinga. ⁴ Nala kpmam, Magono ma Aliniki ma tuwa baci, wa naka da ta funi u tsupige u da bawu wa kporo.

Uwenishike ubana a asu u aloba

⁵ Eda aloba, panai karinga ka nkoshi. Gba de kpmam she i bangamgbana yavu agbashi a da a vakunki kaci ka le, kpaci

“Kashila ka 'yuwan ta aza da a'ari n aradi, u nakai kpmam ukuna u shinga u ne a asu u aza da a vakunki kaci ka le.” [◇]

⁶ Adama a nala, i vakunku kaci ka de a ucira u Kashila. A'ayin a da baci a'ayin a ne a tuwai, wa radagba da ta a zuba. ⁷ Tsunki Kashila gba ili i'ya ya bala da, kpaci wa kirana ta n ada.

⁸ Kain dem i rongo a uwundya n afo6i. Kalapansi ka utokulalu u de, kpmam aya pini wa genge tyoku u gabako wa bolo uza da wa kana tsara u takuma.

⁹ Shamgbai n ucira a ili i'ya i wushuki n i'ya, nala ya yan i lyai kaci ka ne n ucira. U gan ta i reve, gba Atoni a Asheku ko nte wa a likimba a ka pana ta icun i upana u ikyamba u na vi.

¹⁰ A'ayin a da baci i panai ikyamba kenu, Kashila ka kirana ta n ada, kpmam u zuwa atakasuvu a de a gbama, wa zuwa da ta kpmam i shamgba n ucira. Yan da Kashila ka tsu yan nala adama a da wari uza u shinga a'ayin dem. U zuwa da ta i tsara tsupige tsu ne bawu utyoku a asu u da u 6olomgbono da n Kawauwi.

¹¹ Kashila ka lya ta tsugono tsu ko ndya wa hal ubana bawu utyoku. Ami.

Idyani

¹² Ma wundya ta Sila tyoku u utoku kpmam uza da n wushuki n eyi. U banga mu ta a asu u ukorongu maku ma ukanikorongi u na vi. Ili i'ya i zuwai n korongi u da i'ya, tsara n gbamatangu da, kpmam n tonuko da tyoku da Kashila kari uza u shinga, adama a da kain dem i rongo uwushukusu n eyi. ¹³ Atoni a Babila* a ka sukunku da ta idyani. Kashila ka dangasa le ta dem tyoku da u dangasa da. Maku ma va dem Marku wa danasa da ta. ¹⁴ Damamgbana i asuvu a uciga u Atoni. Kavasuu ka va ka Kashila ka naka da ndishi n shinga, eda aza da i'ari aza a Kirisiti Kawauwi.

[◇] 5:5 Tzg. 3:34. * 5:13 Arevi a Tagarada u Kashila a wushuku ta an Bituru yankai “Babila” manyan tsara u yain kadyanshi a kaci ka ilyuci i Roma.

Ukanikorongi u Ire u Bituru

Ukukpa u kadyanshi

Ukanikorongi u ire u da u wuṭai ara Bituru ubana a asu u Atoni aza da a wacuwai a asu kau-kau u da na vi.

A asuvu a ukanikorongi u na vi, Bituru tonuko ta ayain a kaneshi, Kashila ka kirana ta n aza da a korongi Tagarada u Kashila, adama a nala u gan ta Katoni dem ka reve Tagarada u Kashila mai. U todugbuso ta kpm u da, a ka yan ta awenishiki a kaban, u wenikei kpm tyoku da a ka reve ili i maci n i kaban. A makorishi u da a zuwa uma a a'ayin a da Kawauwi ka gono.

Awenishiki a kaban n uwenishike u kaban u da pini ushani gogo-na. Adama a nala, u kana ta Atoni a reve Tagarada u Kashila mai. Tsu kondo baci a Tagarada u Kashila, tsa wene ta an Asheku Kawauwi wa gono ta, adama a nala a da tsari n uzuwa u uma u da bawu uza roku wa fuda wa wusha tsu u da vi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani n kvasu (1:1-2)

Tyoku da Atoni a Asheku a gain a rongo (1:3-15)

Tsupige tsu Kawauwi (1:16-21)

Ntsumate n awenishiki a kaban (2:1-22)

Ugono u Asheku mayun da (3:1-18)

Ukukpa u kadyanshi

¹ Mpa Simo Bituru, kagbashi ka Yesu Kirisiti Kawauwi, kasuki ka ne ka dem mari. Gba de da ma koronku, eda aza da i'ari n upityanangu tyoku da tsari n u da. Upityanangu u nala tani wa ta n kalen cika, kpaci Kashila n Yesu Kawauwi alya a naka tsu u da adama a ukuna u maci u le.

² Ma ciga ta Kashila ka wenike da ukuna u shinga na ndishi n shinga cika a'ayin a da baci i'ari a ureve Yesu n i revu, kpaci aya Kashila n Asheku a tsunu.

Ili i'ya i zuwai tsari n uzuwa u uma

³ An ureve u Yesu u tsunu wari a ulya kapala, u yanka ta ucira u tsugono u ne manyan tsara u naka tsu gba i'ya tsa ciga, kpm tsu rongo tyoku da wa yankpa Kashila. U isa tsu ta tsu tuwa tsu wushi tsupige tsu ne, tsu wushi kpm ukuna u shinga u ne. ⁴ N ucira u pige u nala u da kpm u naka tsu kazuwamgbani ka pige ka pige n ka shinga ka shinga. U zuwamgbana ta u da a ka zuwa tsu ta tsu lai a asuvu a ukuna u cingi u da u kyawan tsu u da yyawunsa u ukuna u cingi u tsu tuko. U zuwamgbana ta kpm u da ya woko ta tyoku u Kashila.

⁵ Adama a nala, cinda i wokoi tyoku u Kashila, kotsu i kaka tsara i doku ukuna u shinga a asuvu a upityanangu u de. Uma u ukuna u shinga u tsu zuwa da ta i doku ureve u Kashila cika. ⁶ Ureve u Kashila u tsu tuko ta ukana u kaci. Ukana u kaci kpm u tsu tuko ta akawunki. Akawunki yi kpm a tsu zuwa da ta i rongo gba adama a Kashila. ⁷ Ya rongo baci nala, ya yan ta n uciga u atoku. A makorishi kpm ya yan ta n uciga u maci a asu u ama gba.

⁸ Ilya baci kelime n udoku u ili i shinga i na yi, ya bishinka da ta uwoko aza a gbani n aza a ndishi n gbani, u yain kpm ili i shinga ushani adama a ureve u Asheku Yesu Kawauwi. ⁹ Shegai aza da a kpaḍai uyan ili i shinga i na yi arumba a da, ko kpm a ka wene mai wa. A asansa ta an Kashila ka zai uma u cau u le u unyushi u cingi.

¹⁰ Ama a va, adama a nala, u kana ta i doku uyan ili i'ya ya wenike an Kashila ka isa da mayun, i wenike kpm an u dangasa da i woko ama a ne. I yan baci nala ya tadatsa wa, ya rukpa tani wa. ¹¹ Kashila kpm ka wusha da ta mai a asuvu a tsugono tsu Yesu Kirisiti Asheku n Kawauwi ka tsunu.

Zuwai atsuva a asu u akani a Kashila

¹² I reve de ili i na yi, kpm i'ari kushani a ukuna u mayun n ucira. Gba n nala ma ciga ta n rongo da ucibusuka ili i na yi. ¹³ Wa lobono ta n rongo da ucibusuka ili i na yi hal she kain ka n kuwai. ¹⁴ Kpm Asheku Yesu Kawauwi u wenike mu de a ka barakpa wa ma kuwa ta. ¹⁵ Adama a nala, ma matsa ta n wene n wenishike da ili i na yi mai. Ma ciga ta i ciba ko u barakpa baci an n lazai.

¹⁶ An tsu tonuko da tyoku da Asheku a tsunu Yesu Kawauwi a ka gono n ucira, itete i ugboji i'ya uza roku u yain i'ya tsa dansa wa. Tsu wene ta tsupige tsu ne mayun n a'eshi a tsunu. ¹⁷ Kashila Tata u naka yi ta tsupige tsa a radagba yi kpm an u isa yi n kalagatsu a asu u Ucira n Tsupige, u da, "Maku ma va ma na vi, uza da ma ciga cika, kpm ma pana ta kayanyan n eyi." ¹⁸ Tsa ta pini a zuba u masasa ma uwulukpi ma nala mi ka'olo n Yesu a'ayin yi, kpm tsu pana ta kalagatsu ki ka dansai a zuba.

¹⁹ Gba ikuna i na yi i zuwa tsu ta tsu doki tsu wushuki ili i'ya nsumate n danai vi mayun da. Adama a nala she i gonuko ugboji a asu u kadyanshi ka le ki i woko yavu macikalum ma ma wantukpa a karimbi. Lyayi kelime n i yanyi ili i na yi hal kain ka Kawauwi ka wenikei kaci ka ne kpm katyashi ka ne ka wantukpai a atakasuvu a de. ²⁰ Ili i'ya i lakai gba, u kana ta i reve a'ayin a da baci nsumate n yain kadyanshi a Tagarada u Kashila, ara le da ka wutai wa. ²¹ Nsumate mi a tsu yan kadyanshi adama a da an ele a ka ciga a dansa wa. Nala wari wa. Kulu Keri ka ku tsu zuwa le a dansa akani a Kashila.

2

Awenishiki a kaban

¹ A'ayin a da a wurai, a yan ta nsumate n kaban aza da a yain kadyanshi a asuvu a Isara'ila, nala kpm a asuvu a de ya tsara awenishiki a kaban. A ka yan ta manyan n ugboji a tuko kaban ka ka tuko kunangasu a kaci ka Kashila. A ka 'yangasaka ta Ashekapige, uza da u wauwa le. Ele n kaci ka le dem a ka barakpa n uwusha u ukpa wa. ² Ama ushani a ka tonon ta uwenishike u cingi u le, aku a toni ukuna u gbani u uwono u le. Adama a le ama a ka dansa ta kadyanshi ka gbani a kaci ka Kawauwi n uwenishike u mayun u ne. ³ Awenishiki a na yi a'a ta n kurura, kpm a tsu yanka ta ugboji n kaban manyan a ryafa da. Shegai Kashila ka bidya ta u wacinsa le tun caupa kpm ukpa u le wa ta a ure.

⁴ Kashila ka jebige atsumate a zuba mavura a'ayin a da a yain unyushi u cingi wa. U tsu varangu le ta a asu upana u ikyamba kpm a asuvu a a'ele a lyungu-lyungu a karimbi, nte a ka rongo pini hal a'ayin a afada. ⁵ Kashila ka jebige ama mavura a likimba a'ayin a cau a Nuhu wa. U wauwa ta Nuhu n ama a shindere aza a kuwa a ne. Nuhu rono ta ama atsuva a kaci ka afada a maci a Kashila, pini nala, Kashila ka cimbusai gba likimba n ama a cingi yi n mini ma pige.

♦ **1:17** Mat. 17:5; Mak. 9:7; Luk. 9:35. * **1:19** Idani i na n Tsiheline i'ya, "She a'ayin a da kain ka wansai kpm katala ka kpani ka 'yangai a katakasuvu ka vunu." † **1:20** A ka fuda ta a ka reve idani i Tsiheline pini na n kalen ka na dem, "U kana ta vu reve an uza wa la wa reve akani a nsumate n kaci ka ne wa."

⁶ U doki u yain ilyuci i Sodom n Gomora mavura u daɓai i'ya u gonukoi i'ya kakomo. U zuwai a wokoi iryoci a ili i'ya ya gitā n aza da a kpaɗai upanaɓa Kashilā. ⁷ Shegai gbā n nala, Kashilā ka wauwa ta Lutu. Lutu† vuma da rongoi n Kashilā mai da, kpam u pana kayanyan ka ukuna u gbani n u cingi u da a ka yansa a asu u da wari vi wa. ⁸ An u wokoi vuma da uza da wa pana Kashilā karinga, u dambula ta a asuvu a ne cika an u wenei tsicingi kpam wa panaɓa ukuna gbani kain dem.

⁹ Ili i na i wenike ta an Kashilā ka fuda ka wauwa ama da a ka tono yi mai a asuvu a upana u ikyamba u da a ka panaɓa. Ili yi ya wenike ta dem an Kashilā ka kaɓa ama da a 'yuwan yi unaka karinga, kpam wa lya ta kelime n uyan le mavura hal ubana kain ka afada.

¹⁰ Kashilā ka doku ta upana u ikyamba u ama da a ka tono uciga u ili i ikyamba i le kpam a 'yuwan yi unaka karinga. Icu n ama a na yi a'a ta n aradi kpam a bidya kaci ka le evu wa. Hal gbam a tonusukoi tsupige tsu aza a zuba kadyanshi ka gbani, kpam a tsu wece kain ka a ka yan nala wa. ¹¹ Shegai atsumate a zuba a la ta ama a na yi ucira cika, kpam gbā n nala atsumate a zuba yi a tsu tonusuko tsupige tsu aza a zuba a nala yi kadyanshi ka gbani a kapala ka Kashilā wa.

¹² Ama a na a a'a ta tyoku u nnama n mete n da bawu n tsu yan majiyan. N da a matsai tsara a kaɓa a wuna. A tsu tonuko ta ili i'ya bawu a revei kadyanshi ka gbani. Ahali a cingi a le a da a ka wuna le. ¹³ A ka wusha ta ukpa u woko katsupi ka malen ma manyan ma le adama a ukuna u cingi u da a ka yansa ka ama. A tsu yan ta mazanga a'ayin a da a ka yan ukuna u cingi ko n kaara ka baci. A tsu tuko ta uwono a kaɓolo ka de, a gonuko da aza a ashinda. A tsu lya ta kelime n a yanyi ukuna u kaɓan u na vi ko a ka lya baci ilikulya kaɓolo n ada a asu u abiki. ¹⁴ A tsu yan ta tsishankala n a'eshi a le, kpam a tsu cuwa n uyan unyushi wa. A tsu kpatalasa ta aza da bawu a shamgbai a asu u te a yain unyushi. A tsu wenishike ta kaci ka le kurura, ele aza da a yankai unā a da. ¹⁵ A asa ka de ure u maci a tonoi ure u matsumate Bala'am† maku ma Beyu. Bala'am vuma da uza da u lai uciga ikebe a asu uyan ili i'ya bawu i gain. ¹⁶ Shegai makparyagi ma barana ta Bala'am. Manama ma bawu ma tsu dansa, ma dana ta ukuna yavu vuma ma bishinkai matsumate mi uyan ijan i ne.

¹⁷ Ama a na a'a ta yavu a'eshi a mini a da a ekpei. Tyoku u alishi a da a tsu kyawunsa a zuba a uwule da a'ari. A tsu yan ta kazuwamgbani cika shegai ko i te a tsu shadangu wa. Kashilā ka zuwa ta icun i ama a na yi a asu u da u lakai karimbi. ¹⁸ Ama a na yi a tsu yan ta aradi n kadyanshi ka gbani. Vuma wa yan baci evu n u'asa ka ure u cingi, ama na yi a ka yanka ta kurura ku cingi ku le manyan a gonuko yi a ure u cingi.

¹⁹ A yanka ta ya dem kazuwamgbani ka utsara u kaci, shegai ele dem agbashi a uyansa ukuna u cingi a da, kpaci ama agbashi a ili i'ya ya tono n ele a da. ²⁰ Ama a ka tsara ta iwauwi a ili i likimba i'ya ya nangasa le, a tuwa baci a asu u Asheku a tsunu Yesu Kirisiti Kawauwi. Shegai ili i nala yi i doku baci i kaɓai ama a nala yi pini, hal i lyai kaci ka ama ki, upana u ikyamba u le wa la ta upana u ikyamba u cau. ²¹ Wari wa laka ta ama a nala tsulobo a'ari a kpaɗa baci ureve ili i'ya ya zuwa Kashilā upana u kayanyan. U lobono wa, ko kenu, uza u reve ili i'ya i gain u yain, aku u 'yuwan kadyanshi ka uwuluki ka shinga ka Kashilā ka naka le a yain. ²² Ili i'ya i'ari i mayun a asuvu a tsizagadi tsu na tsi, i mayun i'ya dem a asu u ama a na yi, "Mashe ma tsu gono ta tsara ma lyai tsishami tsu ne." Tsizagadi tsu roku kpam tsu dana ta, "A sumba baci maburusunu, ma gono ta a asu u icadi."

3

Yesu wa doku ta wa gono

¹ Aza da ma ciga, gogo-na n koronku da de ikanikorongi i re, kpam a asuvu a ikanikorongi yi n matsa ta tsara n zuwa da i yawunsa mai kpam i cifa dere.

² Ma ciga ta i cifa i reve kpam n akani a nsumate ma uwulukpi n caupa, ma ciga ta kpam i cifa i reve kpam ili i'ya Asheku n Kawauwi ka tsunu ka zuwai asuki a tonuko da i yain.

³ Wa ta n kalen cika i reve a a'ayin a makorishi a ka yan ta aza a majari, aza da a ka dosuso ukuna u maci, a yain gba ili i cingi i'ya a ka ciga a yain.

⁴ A ka dana ta, "Utuwa u da u zuwamghanai wa tuwa vi u da te? Azapige a kagita a kuwa de gba, kpam ko ndya wa i'a ta tyoku da i'ari tun a kagita ka uyan likimba."

⁵ Shegai ama a na yi a zuwa ta kaci ka le a asansa an tun caupa Kashila ka yain zuba, u wutukpai uyamba a asuvu a mini u zuwai kpam mini ma kyawain uyamba vi n kadyanshi ka ne. ⁶ An a tsara i yain a'ayin, Kashila ka zuwai mini ma nala mi ma wacinsai likimba. ⁷ Shegai Kashila ka tonuko ta zuba n likimba u gogo-na a yain pini hal ubana kain ka afada. Pini nala, aku akina a tuwa le, kpam a wacinsa aza da bawu a wushuki n Kashila.

⁸ Aza da ma ciga, kotsu i asansa an Kashila ka tsu wene kain ka te yavu ayen kazu ka te wa, u wene kpam ayen kazu yavu kain ka te. ⁹ Aza roku a bidya ta Magono ma Zuba ma barakpa ta kahu u shadangu kazuwamghani ka ne, shegai nala wari wa, wa barakpa tyoku da a ka yawunsa wa. Wa ta n ahankuri ara de. Wa ciga ko uza u kuwa wa, shegai wa ciga ta ya dem u kpatala ugono ara ne. ¹⁰ Kain ka Asheku ka ta a utuwa ka danda ama tyoku da kaboki ka tsu tuwa. Zuba kpam wa kotsu ta n mawura ma pige, aku akina a runukpa ko ndya wa. Wa wenike ta ya dem tyoku da a ka todugbo likimba n gba ili i'ya i'ari pini kpam a kifaga u da ugana.*

¹¹ An u woko i ka wacinsa ko ndya wa, icun i ama a eni a da ya woko? Adama a nala she i gbashika kpam i naka Kashila tsupige n uma u de.

¹² I zuwa a'eshi a de a kain ka nala ki i banga ka ka tuwa gogo. A'ayin a nala yi a ka wacinsa ta zuba n akina, kpam gba i'ya i'ari pini a akina yi i darakpa. ¹³ Shegai tsa vana ta zuba u savu n likimba u savu u da Kashila ka zuwamghanai wa yan, likimba da gba aza da a'ari pini a ka yan ili i'ya Kashila ka danai i'ari dere.

Idyani i makorishi

¹⁴ Aza da ma ciga, adama a nala, she i rongo na ndishi n shinga n Kashila kpam i yain gba i'ya ya yan i rongo mai bawu unyushi u cingi a asuvu a a'ayin a da ya vana ukuna u na u gita vi.

¹⁵ Kotsu i cifa, Magono ma Zuba uvana u da wari tsara ama a tsara kabala ka a ka tsara iwauwi. Tyoku da utoku u tsunu Bulus uza da tsa ciga, u koronku da n ureve u da Kashila ka naka yi. ¹⁶ Bulus yan ta kadyanshi ka ili i na ki asuvu a gba ikanikorongi i'ya u korongusi, shegai ili i roku i'ya u korongi vi i wuyana ta ureve. Aza roku aza da bawu a revei ili n aza da bawu a shamkpai kaci ka le a asu u te a vura ta ikanikorongi i ne yi tsara i naka kalen ka roku kau. Nala dem a tsu yan n apashi a roku a Tagarada u Kashila. Pini na kaci ka le ka a ka ronuko uwacinsa.

¹⁷ Aza da ma ciga, a rono da ta atsuvu kaku kahu kain ki, i kirana kotsu unyushi u ama a cingi u na u pura da ugboji wa. Shamgbai a asuvu a

* **3:10** Akorongi a cau a roku aza da a pura i tagarada u 2 Bituru a korongu ta "kpam ili i likimba ya darakpa ta n usufugbi u shen cika."

uwushuku u de, kotsu i rukpa wa. ¹⁸I lyai kelime n ugbama a asuvu a ukuna u shinga n ureve u Yesu Kirisiti Asheku n Kawauwi ka tsunu. Asaka tsupige n karinga u woko ara ne n gogo-na hal ubana. Ami.

Ukanikorongi u Kagita u Yahaya

Ukukpa u kadyanshi

Yahaya korongu ta ikanikorongi i kenu i kenu i tatsu ubana a asu ama kau-kau. U na vi; wata, u kagita, u isa ta aza a uyan kaneshi vi mmuku n ne. Cinda Yahaya kasuki ka kpm makoshi ma Atoni a a'ayin a nala yi, nala wenike ta an ukanikorongi vi u Atoni u da gba.

A ukanikorongi u na vi, Yahaya yan ta kadyanshi ka tyoku da uza wa rongo evu n Kashila. U yan ta ka tyoku da uza wa rongo evu n Kashila ki icun ku re. Ure u kagita u da uza u rongo a katyashi ka Kashila. Ure u ire kpm u da uza u rongo a uciga u Kashila.

Tagarada u na u yan ta kadyanshi ka urongo a katyashi ka Kashila u da uza u rongo tyoku da Kashila ka ciga. Adama a nala ili i'a kpm la i'ya ya rongo usokongi a asu u ama n Kashila kpm wa. Tagarada vi u yan ta kpm kadyanshi ka uza u rongo a uciga u Kashila u da uza u cigi atoku pini na a likimba. A makorishi, u cibuga tsu ta an tsari n utsara u kaci u pige tsu baci kabolo n Kawauwi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Udani u da wa naka uma (1:1-4)

Kashila ka katyashi, Yesu kpm aya iryoci i tsunu (1:5-2:6)

Kazuwamgbani ka savu (2:7-17)

Atokulalu a Kawauwi na mmuku n Kashila (2:18-3:10)

Uciga u Kashila n uciga u tsunu (3:11-4:21)

Utsara u kaci n likimba (5:1-21)

Akani a uma

¹ Uza da tun caupa wari pini a kagita ki, aya uza da tsu panakai kpm tsu wenei. Tsu wene yi ta n a'eshi a tsunu, tsu sawa yi kpm n akere a tsunu. Aya Yesu Kirisiti Kawauwi Udani u uma. ² Uza da u tsu naka uma, u tuwa ta ara tsunu! Tsu wene yi ta, kpm tsa tonuko da ili i'ya tsu wenei vi. Gogo-na ukuna u uma u da bawu wa kotso u na u da wari n Tata vi kpm u tuwa tsu vi, u da tsa tonuko da. ³ I'ya tsu wenei kpm tsu panai i'ya tsa tonuko da, tsara eda dem i tsara urongo u kabolo n atsu u nala vi. Kabolo ka tsari n u da n Tata n Maku ma ne Yesu Kawauwi. ⁴ Koronku da tsa koronku da ili i na yi tsara i shadangu n mazanga kabolo n atsu.

Kashila katyashi ka

⁵ Udani u da tsu panai ara Yesu Kawauwi u da na, kpm u da tsa tonusuko da: Kashila ka katyashi, kpm wari n karimbi wa, ko kenu. ⁶ Tsu da baci tsu n uma kabolo n eyi, kpm tsu lyai kelime n urongo n uma u tsunu a asuvu a karimbi, aza a kaBan a da tsari, tsa tono ukuna u mayun wa. ⁷ Shegai tsa rongo baci a asuvu a katyashi tyoku da Kashila ka rongo a katyashi, tsa rongo ta la vi kabolo n atoku. Kpm mpasa n Maku ma ne Yesu n wulukpe ta unyushi u cingi u tsunu.

⁸ Tsu da baci tsu n unyushi u cingi wa, kaci ka tsunu ka tsa yinsa, kpm ukuna u mayun wari a asuvu a tsunu wa. ⁹ Shegai tsu dana baci unyushi u cingi u tsunu, wa cimbusuka tsu ta. Kpaci Kashila ka tsu shadangu ta kazuwamgbani ka ne, wa yan ta ili i'ya i'ari mai. Wa wulukpe tsu ta a asuvu a ukuna u cingi u da tsu yain. ¹⁰ Tsu da baci tsu yan unyushi u cingi wa,

Kashilā ka tsa isā uza u kaḅan. Kpam tsa wenike kadyanshi ka ne a asuvu a atakasuvu a tsunu wa.

2

Yesu da kaḅangi ka tsunu

¹ Mmuku n va aza da ma ciga, koronku da ma koronku da ili i na yi tsara i yain unyushi u cingi wa. Shegai i nusa baci, kain dem Yesu Kawauwi uza da wari uza u maci, wa folo ta Tata a una u tsunu. ² Aya ufarakpa u unyushi u cingi u tsunu. Unyushi u tsunu u da gbam u bidyai koshi wa, shegai hal n unyushi u ama a likimba gba.

³ Nala tsa reve an gogo-na tsu revei Kashilā, tsa tonon baci udani u ne mai. ⁴ Uza da baci dem u danai, “N reve ta Kashilā,” shegai bawu wa tonon ili i'ya u danai, vuma nala uza u kaḅan da. Kpam wa n ukuna u mayun a asuvu a ne wa. ⁵ Shegai tsa yan baci ili i'ya Kashilā ka danai, kpam uciga u ne wari ara tsunu tyoku da u gain u woko, tsa reve ta an tsari ama a ne mayun. ⁶ Tsu da baci atsu ama a ne a da, tsu rongo tyoku da Yesu rongoi.

Kashilā ka da tsu cigi atoku a tsunu

⁷ Aje a va aza da ma ciga, koronku da ma koronku da adama a da ma naka da mele ma savu wa. Ma gai a naka da caupa vi ma, kpam i reve ta n udani vi. ⁸ Shegai u savu u da dem. Kawauwi ka wenike ta an mele mi mayun da, eda kpam dem i wenike ta an mayun da. Kpaci karimbi ki ka ta a ucimba, katyashi ki kpam kari a uwakana.

⁹ Uza u dana baci, “A katyashi ka ma rongo,” shegai wa kovo utoku u ne, vuma nala vi a karimbi ka wa rongo. ¹⁰ Uza da baci wa ciga atoku a ne, a katyashi ka wa rongo kpam wa tuko utadatsasa wa. ¹¹ Tsa kovo baci atoku a tsunu, a karimbi ka tsa rongo kpam tsa wala pini. Tsu reve kpam a asu u da tsa bana wa, kpaci tsa wene ure n karimbi wa.

¹² Koronku da ma koronku da, mmuku n va,
kpaci Kashilā ka cimbusuka da de unyushi u cingi u de adama a ili i'ya
Yesu yain.

¹³ Koronku da ma koronku da, isheku,
kpaci i reve ta uza da wari pini tun a kagita.

Koronku da ma koronku da, alobo na nkere,
kpaci i lya ta kaci ka uza u cingi vi.

Koronku da ma koronku da, mmuku,
kpaci i reve ta Tata.

¹⁴ Koronku da ma koronku da, isheku,
kpaci i reve ta uza da wari pini tun a kagita.

Koronku da ma koronku da, alobo na nkere,
kpaci i'la ta n ucira.

Udani u Kashilā wa ta ara de,
kpam i lya de kaci ka uza u cingi vi.

¹⁵ Kotsu i cigi likimba ko kpam ili i'ya i'ari pini a asuvu a ne wa. Ya ciga baci likimba, uciga u Tata wa la vi ara de wa. ¹⁶ Tsa rongo baci tyoku da likimba wa ciga, kain dem tsa rongo ta uciga tsu yain ili i'ya i'ari unyushi. Tsu cigi tsu tsara ili i'ya baci dem tsu wenei, tsu yain dem aradi a ili i'ya baci dem tsa yan kpam tsari n i'ya. Ko an u wokoi ili i nala yi unyushi u da. Gba ili i nala yi i Tata i'ya wa, shegai i likimba i'ya. ¹⁷ Likimba n gba ili i'ya i'ari pini ya wura ta, shegai uza da baci wa yan ili i'ya Kashilā ka ciga, wa yan ta n uma hal ubana.

Utukulalu u Kirisiti Kawauwi

¹⁸ Mmuku n va aza da ma ciga, a'ayin a makorishi a da. I pana ta a da utokulalu u Kawauwi wa ta a utuwa, gogo-na kpam atokulalu a Kawauwi a da pini na ushani. Nala tsu yain tsu revei an a'ayin a makorishi da na vi. ¹⁹ Ama a na yi a asaka de kuwa ku Atoni ku tsunu, kpaci a'ari a asuvu a tsunu mayun wa. A da baci mayun da a'ari a asuvu a tsunu, a'ari a ka shamgba ta n atsu. An a asaka tsu vi, u wenike ta an a'ari a asuvu a tsunu wa.

²⁰ I'a ta n kune ka Uza u Uwulukpi u naka da, adama a nala gba de i reve ta ukuna u mayun. ²¹ U kana mu she n koronku da a kaci ka ukuna u mayun vi wa, kpaci i reve ta n u da. I reve ta kpam an aza a ka'an a'ari a asuvu a aza a mayun wa. ²² Ya uza u ka'an? Uza da baci dem u nanai Yesu Kawauwi, uza u ka'an da. Uza da baci dem u danai nala, utokulalu u Kawauwi da, kpam u 'yuwan ta Tata n Maku mi dem. ²³ Uza da baci dem u 'yuwain Maku mi, vuma u nala vi u 'yuwan ta dem Tata vi. Shegai tsu da baci tsu wushuku n Maku mi, tsa ta dem n Tata vi.

²⁴ Kotsu i matsa i wene i toni uwenishike u da i tsarai a kagita. I lya baci kelime n utono u ili i'ya i panai a kagita, ya rongo ta ka'olo n Maku mi kpam n Tata vi. ²⁵ Ili i'ya kpam Kawauwi ka zuwamgbantai wa naka tsu i'ya na: uma u da bawu wa kotso.

²⁶ Koronku da ma koronku da tsara n rono da atsuva a kaci ka ama a nala yi, aza da a ka ciga a yinsa da vi. ²⁷ Shegai eda, Kawauwi ka tsunku da de Kulu Keri ku ne. Kulu ku ne ka baci ara de, she kpam uza u wenishike da wa. Kpaci Kulu ku ne ka wenishike da ta ko ndya wa, kpam ko ndya baci ku wenishikei mayun da, ka'an ka wa. Tonoi uwenishike u Kulu vi, i rongo kpam a asuvu a Kawauwi.

²⁸ Mayun mmuku n va, lyayi kelime n uwoko ili i te n Kawauwi, tsara u gono baci tsa pana uwonvo wa, kpam tsa pana uwono a kapala ka ne wa. ²⁹ I reve ta an Kawauwi kari uza u maci, kotsu kpam i reve uza da baci dem wa yansa ili i'ya i'ari i maci, maku ma Kashiya ma.

3

Atsu mmuku n Kashiya n da

¹ Tata wa ciga tsu wa wa, adama a nala a da a ka isa tsu mmuku n Kashiya. Kpam mayun da tsari mmuku n Kashiya mi. Aza a likimba a reve Tata vi wa, da gai dem i zuwai bawu likimba vi u reve tsu vi. ² Aje a va aza da ma ciga, gogo-na atsu mmuku n Kashiya n da, kpam kotsu u wenike tsu ve ili i'ya tsa woko wa, Kawauwi ka gono baci. Shegai tsu reve ta Kawauwi ka gono baci, tsa woko ta tyoku u ne, kpaci tsa wene yi ta tyoku da wari mayun. ³ Gba aza da a wushuki n ukuna u na vi, a ka zuwa ta kaci ka le a rongo uwulukpi tyoku da Kawauwi kari uwulukpi.

⁴ Uza da baci u yain unyushi u cingi, mele ma Kashiya ma u pasai, kpaci uyan u unyushi u cingi dere da wari n kushulu n Kashiya n mele ma ne. ⁵ I reve ta an Kawauwi ka tuwai u takpa unyushi u cingi, kpaci wa n unyushi u cingi wa. ⁶ Adama a nala, uza da baci wa rongo ka'olo n eyi, wa lya kelime n uyan sa unyushi u cingi wa. Shegai uza da baci u lyai kelime n uyan sa u unyushi u cingi, kotsu u wene yi wa kpam u reve yi wa.

⁷ Mmuku n va, kotsu i asaka uza u yinsa da a kaci ka ukuna u na vi wa: ama a ka wenike baci uma u shinga, aza a uma u shinga a da tyoku da Kawauwi kari. ⁸ Gba uza da baci wa yansa unyushi u cingi, uza u Kalapansi da, kpaci Kalapansi ka gita ta uyan sa u unyushi u cingi tun a kagita. Adama a nala a da Maku ma Kashiya ma tuwai tsara u cimbusa manyan ma Kalapansi. ⁹ Aza da baci a'ari mmuku n Kashiya a ka fuda a ka lya kelime n uyan sa u unyushi u cingi wa, kpaci u naka le ta uma u savu. An u wokoi Kashiya ka Tata u le,

a ka lya kelime n uyansa u unyushi u cingi wa. ¹⁰ Adama a nala, tsa wene ta ko ya maku ma Kashila, n ko ya kpam maku ma Kalapansi. Uza da baci dem bawu wa rongo n uma u shinga, maku ma Kashila ma wa, nala dem uza da bawu wa ciga utoku u ne.

Cigai atoku a de

¹¹ Udani u na u te u da n u da i'ari i gitai i panai vi: tsu cigi atoku a tsunu. ¹² Kotsu i woko tyoku u Kayinu wa, uza u uza u cingi vi u da, aku u wunai vangu u ne. Ndyia i zuwai u wuna yi? Kpaci ili i'ya Kayinu yain i gan wa, ili i'ya kpam vangu u ne u yain i'ya i lobono ta. ¹³ Aje a va, kotsu i yain majiyan an ama a likimba a ka kovo da wa. ¹⁴ Uciga u atoku a tsunu, wa wenike ta an tsu pasamgbana i ukpa ubana a uma. Uza da baci bawu wa wenike uciga nala, u buwa ta a asuvu a ukpa. ¹⁵ Uza da baci dem wa kovo utoku u ne, kawuni ka uma u vuma gbani ka. Kpam i reve ta aza da a ka wunusa uma u ama gbani, a'a n uma u da bawu wa kotso a asuvu a le wa.

¹⁶ Tyoku da tsa reve uciga vi wari u da na: Kawauwi ka neke ta uma u ne adama a tsunu. Adama a nala atsu dem u kana ta tsu neke uma u tsunu adama a atoku a tsunu. ¹⁷ A dana uza roku wa n utsari, aku u wenei uza roku uza da bawu wari n ili kpam u banga yi wa. Vuma nala uciga u Kashila wa a asuvu a ne wa. ¹⁸ Mmuku, tsu tsu wenike ta atoku uciga mayun a asu u ubanga le, shegai tsu yain kadyanshi ka ubanga u le koshi wa. ¹⁹ Tsa ciga baci atoku, tsu reve ta an tsari a asuvu a ukuna u mayun, kpam asuvu a tsunu a ka dusuku ta a asu u Kashila. ²⁰ Kpam ko asuvu a tsunu a dusuku baci wa adama a uwono, Kashila ka la ta atakasuvu a tsunu kpam u reve ta ko ndya wa.

²¹ Aje a va, asuvu a tsunu a dusuku baci, tsa fuda ta tsa shamgba a kapala ka Kashila bawu uwonwo. ²² Wa naka tsu ta i'ya baci dem tsu wecikei, kpaci tsa tonoyi ta kpam tsa yansa ili i'ya ya zuwa yi u pana kayanyan. ²³ Ili i'ya Kashila ka danai i'ya na: Tsu wushuku n Maku ma ne Yesu Kawauwi, kpam tsu cigi atoku a tsunu. Nala dem Yesu wenishike tsu tsu yain. ²⁴ Aza da a ka pana kadyanshi ka Kashila, a asuvu a ne a da a ka rongo, eyi kpam a asuvu a le. Tsu reve ta Kashila kari a asuvu a tsunu adama a Kulu Keri ku ne ka u naka tsu.

4

Awenishiki a kaBan

¹ Aje a va aza da ma ciga, gba uza da danai wa ta n Kulu Keri ku Kashila da ya wushuku n eyi wa. Kondo le i wene ko a asu u Kashila da ku wutai. Nsumate n kaBan n uwa de a likimba ushani. ² Tyoku da ya reve Kulu Keri ku Kashila u da na: uza da baci dem u danai Kawauwi ka tuwa ta a likimba n ikyamba i vuma, vuma u nala vi a asu u Kashila da u wutai. ³ Uza da baci dem bawu u wushuki n ukuna u na vi, wari n Kulu ku Kashila wa. Kulu ku nala ku utokulalu u Kawauwi ka, uza da i panai wa tuwa a likimba vi kpam gogo-na u tuwa de.

⁴ Mmuku n va, eda aza a Kashila a da, kpam i lya ta kaci ka atokulalu a ne. Kulu Keri ku Kashila ka ta a asuvu a de, kpam u la ta uza da wari a likimba ucira. ⁵ Atokulalu a nala yi a tsu yan ta kadyanshi ka ili i likimba, aza a likimba kpam a tsu pana ka le ta, kpaci ele aza a likimba a da. ⁶ Shegai atsu aza a Kashila a da, da gai i zuwai aza da a revei Kashila a tsu pana ka tsu vi. Ama a Kashila a da baci a'ari wa, a ka pana ka tsu wa. Nala tsu tsu reve ko uza wari n kulu ku mayun ko ku kaBan.

Uciga u Kashila ara tsunu

⁷ Aje a va, asaka tsu cigamgbana, kpaci uciga a asu u Kashila u da u wutai. Uza da baci dem wa ciga atoku, maku ma Kashila ma, kpam u reve ta Kashila. ⁸ Uza da kpam bawu wa ciga atoku, u reve Kashila wa, kpaci Kashila uciga u da. ⁹ Kashila ka wenike tsu ta uciga u ne an u suki Maku ma te ma ne koshi a likimba tsara tsu tsara uma. ¹⁰ Uciga u ukuna u mayun u da la vi. Atsa tsa ciga Kashila wa, shegai aya wa ciga tsu hal u suki Maku ma te ma ne ma woko udarakpa u da wa cimbusa unyushi u cingi u tsunu. ¹¹ Aje a va, an u wokoi Kashila ka ciga tsu nala, atsu dem u kana ta tsu ciga atoku a tsunu. ¹² Uza wa la kotsu u wenei Kashila wa, shegai tsa ciga baci atoku a tsunu, Kashila ka ta kabolo n atsu ubana. Uciga u ne kpam u shadangu a asuvu a tsunu tyoku da u gain u woko.

¹³ Kashila ka naka tsu ta Kulu Keri ku ne. Da gai i zuwai tsu revei an tsari kabolo kpam ili i te n eyi vi, tyoku da eyi wari kabolo kpam ili i te n atsu. ¹⁴ Tata suku ta Maku ma ne ma woko uza da wa wauwa likimba, tsu wene yi ta kpam gogo-na atsa na tsa tonusuko ama ukuna u ne. ¹⁵ Uza roku u dana baci Yesu Maku ma Kashila ma, wa ta kabolo kpam ili i te n Kashila, Kashila kpam ka ta kabolo kpam ili i te n eyi. ¹⁶ Tsu reve ta tyoku da Kashila ka ciga tsu cika, kpam tsu pityanangu ta n eyi.

Kashila uciga u da. Tsu lya baci kelime n uciga atoku a tsunu, tsa woko ta kabolo kpam ili i te n Kashila, eyi kpam wa woko ta kabolo kpam ili i te n atsu. ¹⁷ Tsa ciga baci atoku mayun hal tsa rongo tyoku da Kawauwi ka rongoi a likimba u na, tsa pana uwonvo kain ka afada wa. ¹⁸ Uwonvo wa pini a uciga wa, uciga u mayun u tsu takpa ta gba uwonvo. Uza wa pana baci uwonvo, an u wokoi wa yawunsa yavu a ka yan yi mavura da. Uza pana baci uwonvo, uciga u Kashila u shadangu asuvu a ne tyoku da u gain wa.

¹⁹ Kashila ka ka gitai ka ciga tsu, da gai i zuwai tsa wenike dem uciga vi. ²⁰ Ama a ka dansa baci, "Ma ciga ta Kashila," shegai aku a ka kovo atoku a le, a woko ta aza a kaban. Aza da bawu a ka ciga ama a le aza da a ka fuda a ka wene, a ka fuda dem a ka ciga Kashila wa, uza da gbam bawu a ka wene. ²¹ Kashila ka tonuko tsu ta kadyanshi ka na ki: aza da a ka ciga Kashila, u kana ta a cigi atoku a le.

5

Ulya u kaci u tsunu n likimba

¹ Gba uza da baci wushuki Yesu Kirisiti Kawauwi ka, vuma u nala vi maku ma Kashila ma. Kpam uza da baci wa ciga Tata, wa ciga ta la vi mmuku n ne. ² Tyoku da tsa reve an tsa ciga mmuku n Kashila u da na: tsu cigi Kashila kpam tsu pana udani u ne. ³ Uciga u Kashila u da tsu pana udani u ne, kpam udani vi u wuyana utono wa. ⁴ Maku ma Kashila dem ma lya ta kaci ka likimba, kpam upityanangu u tsunu u da u tsu naka tsu ulya u kaci u nala vi. ⁵ Ya wa lya kaci ka likimba? She uza da u wushuki Yesu Maku ma Kashila ma.

Kadyanshi a kaci ka Yesu Kawauwi

⁶ Yesu Kawauwi aya u tuwai n mini ma ne na mpasa ma ukpa n ne. N mini ma u tuwai koshi wa, shegai gba n mini mi kabolo na mpasa. Kulu ku dana ta dem ukuna u na vi mayun da, kpaci Kulu ki mayun da. ⁷ Ili i tatsu i na yi i wenike tsu ta ukuna u mayun a kaci ka Yesu, ⁸ i'ya: Kulu, n mini, na mpasa, kpam kadyanshi ka te ka a yain. ⁹ Tsu tsu wushuku ta n ama a'ayin a da baci a danai ukuna wa ta mayun, shegai ili i'ya Kashila ka danai i tsu la ta ucira, kpam u yanka tsu ta kadyanshi ka mayun a kaci ka Maku ma ne. ¹⁰ Uza da

baci u wushuki n Maku ma Kashilā, u reve t̄a la vi ili i'ya Kashilā ka danai a kaci ka Maku ma ne mayun dā. Shegai uza dā baci bawu u wushuki n ili i'ya Kashilā ka danai mayun dā, u woko dē dere n u'isā Kashilā uza u kaḡan. ¹¹ Ili i'ya Kashilā ka tonuko tsu i'ya na: Kashilā ka naḡa tsu t̄a uma u dā bawu wari n utyoku, Maku ma ne ma kpm ma zuwai uma vi u yain. ¹² Uza dā baci wari n Maku mi, wā t̄a n uma. Uza dā baci bawu wari n Maku ma Kashilā, wā n uma wa.

Uma u dā bawu wari n utyoku

¹³ Edā aza dā i wushuki n Maku ma Kashilā edā ma koronku, tsarā i reve an i'ari n uma u dā bawu wari n utyoku. ¹⁴ Tsa fudā t̄a tsa tuwā a asu u Kashilā bawu uwonvo, an tsu revei tsu folo yi baci ili i'ya u wushuki n i'ya, wa panāka tsu t̄a. ¹⁵ U tsu panāka tsu t̄a a'ayin a dā baci dem tsu folo yi, tsu reve t̄a kpm u tsu naḡa tsu t̄a ili i'ya baci dem tsu folo yi.

¹⁶ Vu wene baci katonu ka ka yan unyushi u cingi u dā bawu wa zuwa ukpā, vu yanka yi kavasū tsarā Kashilā ka naḡa yi uma. Aza dā bawu unyushi u cingi u le wa zuwa ukpā, alya ma dansāka pini na vi. Unyushi u cingi u dā pini u dā wa zuwa ukpā, shegai ma zuwa dā i yain kavasū ubana a asu u Kashilā a kaci ka ama dā a ka yansa unyushi u nala vi wa.* ¹⁷ A'ayin a dā baci dem i yain ukuna u cingi, unyushi u dā. Shegai gbā unyushi u cingi u dā u tsu zuwa ukpā wa.

¹⁸ Tsu reve t̄a aza dā a'ari mmuku n Kashilā a tsu lya kelime n uyansa u unyushi u cingi wa. Maku ma Kashilā ma tsu kirana t̄a n ele, adama a nala uza u cingi vi u tsu sawa le wa.

¹⁹ Tsu reve t̄a an tsari ama a Kashilā, shegai uza u cingi vi aya wa lya tsugono tsu likimba gbā.

²⁰ Tsu reve t̄a an Yesu Kawauwi Maku ma Kashilā u tuwāi kpm u wenike tsu Kashilā ka mayun. Tsā t̄a kaḡolo n Kashilā mayun an tsari kaḡolo n Maku ma ne Yesu Kawauwi. Aya Kashilā ka mayun uza dā u tsu naḡa uma bawu utyoku.

²¹ Mmuku n vā, banai dan n ameli.

* **5:16** Unyushi u dā u tsu zuwa ukpā wa woko t̄a ukpādā u uwushuku an Yesu Kawauwi ka, kpm n ukpādā u uciga atoku. She uza u unyushi vi u kpatala, aku u tsarā ucimbusukā u unyushi vi.

Ukanikorongi u ire u Yahaya

Ukukpa u kadyanshi

Yahaya korongu ta ikanikorongi i kenu i kenu i tatsu ubana a asu u ama kau-kau. U na vi; wata, ire, u da uka u da na mmuku n ne aza da Kashila ka dangasai da wa koronku. A'ayin a nala yi, atoni a so ta mavura cika, pini nala, da Yahaya yankai idani i na yi manyan a una u kuwa ku Atoni n ama a da a'ari pini.

Yahaya da uciga wa ta n kalen cika a asu u Kashila, nala kpam dem uciga wa ta n kalen a asu u Atoni. A'ayin a nala yi, aza roku a ka dansa ta Kawauwi ka vuma u maci wa, shegai kulu ku ama a ka wundya n a'eshi a ne koshi. Yahaya dana ta ukuna u nala kaƙan ka. Ukuna u mayun vi u da, Yesu Kawauwi da vuma u maci. U tonuko ta Atoni a 'yuwan awenishiki a kaƙan.

Nala dem gogo-na, awenishiki a da pini a da bawu a ka wenishike ukuna u mayun. Atoni a gan ta a 'yuwan icun i awenishiki a nala yi. U gan ta Atoni a cigi ukuna u mayun, kpam a cigambana.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani n kvasu (1-3)

Ukuna u mayun n uciga (4-11)

Idyani i makorishi (12-13)

Idyani

¹ Mpa Yahaya makoshi, ma korongu ukanikorongi u na ubana a asu u uka u da Kashila ka dangasai na mmuku n ne.* Ma ciga da ta n ukuna u mayun. Mpa ma ciga da utyoku u va wa. Gba aza da a revei ukuna u mayun a ka ciga da ta dem. ² Tsa ciga da ta adama a ukuna u mayun u da wari a asuvu a tsunu, kpam wa rongo ta a asuvu a tsunu bawu utyoku.

³ Kvasu ka va ka, Kashila Tata n Maku ma ne Yesu Kirisiti Kawauwi a ka woko tsu ta ukuna u shinga kpam a pana tsu asuvayali! Asaka a naka tsu ndishi n shinga, n ukuna u mayun, n uciga.

Ukuna u mayun n uciga

⁴ N pana ta kayanyan cika an n panai a da mmuku n vun u roku ma tono ta ukuna u mayun, tyoku da Tata u dana i tsu yain. ⁵ Uka, n koronku vu tsara n tonuko vu ili i savu i roku wa. Tonuko da ma tonuko vu i cigi atoku a de. Ili i kagita i'ya a tonuko tsu tsu yain i'ya gai la vi. ⁶ Uciga u da na: tsu pana udani u Kashila. Kpam tun a kagita u tonuko tsu ta tsu cigi atoku.

⁷ Awenishiki a kaƙan a da pini ushani a ka kyawunsa a likimba. Alapansi a na yi a ka dansa ta mayun da Yesu Kawauwi wari n ikyamba i vuma wa. Aza a kaƙan a da, kpam atokulalu a Kawauwi. ⁸ Kotsu vu kirana. Vu kirana baci wa, va namba ta gba i'ya vu yain manyan a kaci ka ne ki. Shegai vu kirana baci, va wusha ta katsupi ka malen ma manyan ma vun u gba. ⁹ Uza da baci dem u kpaƙai ushamgba a asuvu a uwenishike u Yesu, aku u doki ko u wuta pini, wari n Kashila wa. Shegai uza da baci shamgbai pini a uwenishike vi, wa ta n Tata vi n Maku mi. ¹⁰ Uza roku tuwa da baci wa wenishike ukuna u da bawu wari u Kawauwi, kotsu i banka yi a kuwa ku de ko i danasa yi wa, ko

* 1:1 Makuna ma 'Uka na mmuku n ne' pini na, kalen ka ne ka, 'Kuwa ku Atoni n ama a da a'ari pini'.

kenu. ¹¹ I yan baci nala, u woko de yavu i bolomgbono de kaci n eyi a asuvu a manyan ma cingi ma ne.

Udani u makorishi

¹² Ma ta n ili ushani i'ya ma ciga n tonuko vu, shegai ma ciga n korongu i'ya a tagarada wa. N zuwa ta uma tsa barakpa wa tsa gawunsa ta. Pini nala, aku tsu dansa a'eshi a'eshi tsara tsu yain mazanga.

¹³ Mmuku ma umaku† u vunu aza da Kashila ka dangasai ma sukunku vu idyani.

† **1:13** Umaku pini na kalen ka ne ka, kuwa ku Atoni ka Yahaya wari a'ayin a da u korongi ukanikorongi u na vi. Mmuku kpam alya aza da a'ari pini a kuwa ku Atoni ki.

Ukanikorongi u tatsu u Yahaya

Ukukpa u kadyanshi

Yahaya korongu ta ikanikorongi i kenu i kenu i tatsu ubana a asu ama kau-kau. U na vi; wata, u tatsu, u da Gayu da wa koronku, kaje ka ne ka maci. Gayu katonu ka Yesu ka ka shinga uza da u banga awenishiki a Atoni a a'ayin a nala yi.

Yahaya koronku ta Gayu n icikpali tyoku da u banga awenishiki a mayun. U yan ta kadyanshi ka Diyotirifa, uza da u 'yuwain ubanga aza da a ka wenishike ukuna u da wari u mayun.

Yahaya yanka tsu ta kadyanshi ka ama a re a na yi, u naka tsu iryoci i ahali a shinga n ahali a cingi. Wa laka tsu ta tsulobo tsu toni ahali a shinga.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani ubana ara Gayu (1-4)

Kalen ka uyan manyan ka'olo (5-12)

Idyani i makorishi (13-15)

Idyani

¹ Mpa Yahaya makoshi, ma koronku vu Gayu, kaje ka va. Ma ciga vu ta kpaci tsa tonu ta ukuna u mayun.

² Kaje ka va, kvasu ka va ka ko ndya wa i vunu ya wala ta mai, kpam ikyamba i vunu i'a ta n alafiya tyoku da uma u vunu wari n alafiya. ³ N pana ta kayanyan cika an Atoni a roku a tuwai a tonuko mu tyoku da vu shamkpai ukuna u mayun a uma u vunu, n tyoku da va tonu ukuna u mayun vi. ⁴ N tsu yan ta mazanga n pana baci a da mmuku n va ma tonu ukuna u mayun. Ili i'a la i'ya i lai la upana kayanyan wa.

⁵ Kaje ka va, va yansa ta ili i shinga an va banga awenishiki a maci a'ayin a da a'ari a asuvu a nwalu, ko an u wokoi amoci a da a'ari ara vunu. ⁶ A tonuko ta Atoni ukuna u uciga u vunu. Ma folo vu vu banga le a ure u da wa zuwa Kashila ka pana kayanyan a lya baci kapala na nwalu. ⁷ A laza ta na nwalu n le adama a ugbashika Kirisiti Kawauwi. A tsu wusha ili i roku a asu u aza da bawu a'ari Atoni wa, ko kenu. ⁸ Adama a nala, she tsu banga le n kaci ka tsunu, tsara tsu yain manyan ma ukuna u mayun ka'olo.

⁹ N koronku ta Atoni maku ma ukanikorongi kenu, shegai Diyotarifa, uza da u tsu ciga u woko uzapige u le u 'yuwan tsu ta upanaka. ¹⁰ N tuwa baci ma tonuko da ta ili i roku i'ya wa yan, n ukuna u cingi u da wa dansa a kaci ka tsunu. Bamu n nala gbam, u 'yuwan ta uwusha awenishiki a mayun a da a tuwai vi. Hal gbam u kangi aza da a ka ciga a wushi le, u loko le a wuta a kuwa ku Atoni.

¹¹ Kaje ka va, kotsu vu toni ili i'ya i'ari i cingi wa, tonu ili i'ya i'ari i shinga. Uza da wa tonu ili i shinga uza u Kashila da. Shegai uza da wa yansa ili i cingi u reve Kashila wa. ¹² Ya dem wa dansa ta ili i shinga a kaci ka Dimitiriyu, kpam uma u shinga u mayun u ne u zuwa ta ama a revei an wari uza u shinga. Atsu dem tsu tsu dansaka yi ta mai. Kpam vu reve ta ili i'ya tsu danai mayun da.

Udani u makorishi

¹³ Ma ta n ili ushani i'ya ma ciga n tonuko vu, shegai ma ciga n korongu i'ya a tagarada wa. ¹⁴ N zuwa ta uma tsa banga wa tsa gawunsa ta, pini nala, aku tsu dansa a'eshi a'eshi.

¹⁵ Kavasu ka va ka Kashila ka zuwuka vu una u shinga na ndishi n shinga. Aje a vunu a da a'ari pini na a ka sukunku vu idyani. Ma folo vu vu danasa ko ya wa.

Ukanikorongi u Yahuza

Ukukpa u kadyanshi

Yahuza da korongi ukanikorongi u na vi. Vangu u Yesu da. Ili i'ya tani i zuwai a revei n ukuna u nala vi, an u danai eyi utoku u Yakubu u da, kpmam Yakubu vi vangu u Yesu u da.

Korongu da Yahuza korongi tsara u roni atsuvu a atoni a Yesu a kaci ka awenishiki a kaaban. Yahuza rono ta atsuvu a Atoni tsara kotsu a toni uwenishike u kaaban u ama a nala yi wa. U rono le ta dem atsuvu tsara kotsu a toni dem ahali a cingi a ama a nala yi wa.

Gogo-na dem tsu ta n awenishiki a kaaban. A kagita, uza wa wene ta yavu u gan ta a toni ukuna u le. Pini nala, she vu tuwa vu wene ukuna u da bawu u gain u gita vu ucinasa. Tagarada u Yahuza wa zuwa ta uza u takpanasa awenishiki a mayun n awenishiki a kaaban.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani (1-2)

Ukangu u upityanangu a kaci ka awenishiki a kaaban (3-23)

Kvasu ka makorishi (24-25)

¹ Mpa Yahuza, uza da wa korongu ukanikorongi u na vi. Mpa kagbashi ka Yesu Kirisiti Kawauwi ka mari kpmam utoku u Yakubu.

Aza da Kashila Tata u isa i rongo a asuvu a uciga u ne, aku Yesu Kawauwi wa kirana n ele, alya ma koronku.

² Asuvayali na ndishi n shinga n uciga u Kashila u rongo n ada.

Ili i'ya ya gita n aza a unyushi

³ Aje a va aza da ma ciga, mari ma ciga ta n koronku da a kaci ka ukuna u iwauwi i'ya tsari n i'ya gba tsunu. Shegai gogo-na u kana ta n koronku da ili i roku kau. U kana ta n korongu n gbamatangu da asuvu, i siraka ukuna u mayun u Kadyanshi ka Shinga kabetsu. Kuten ka hal ubana Kashila ka nakai ama a ne a da u dangasai ukuna u mayun u da bawu wa sava da. ⁴ Kpaci ama da a goroi Kashila a bolomgbono de kaci n ada ukpawunsi. A tsu wenishike ta a dana, "Kashila ka lobono ta, u tsu cimbusuka ta ama unyushi." Nala mayun da, shegai a lyai kapala n uwenishike a danai, "Adama a nala, tsu yansai unyushi u cingi ushani." Kashila ka yawunsa ta tun caupa ili i'ya wa yanka ama a na yi, an u wokoi a 'yuwain uza da wari aya koshi Yesu Kawauwi Ashekapige a tsunu.

⁵ Ma ciga ta dem n cibuga da ukuna u na vi, ko an u wokoi i reve ta n u da. Magono ma Zuba ma wauwa ta ama a ne a uyamba u Masar, shegai an nala u wurai, aku u wunai aza da bawu a wushuki vi. ⁶ N cibuga da kpmam ukuna u atsumate a zuba a da a kpa dai u shamgba n ucira u da Kashila ka naka le. A asakai asu u da wari u le, aku Kashila ka sira le n ikani u zuwa le a kuwa ku a'ali a karimbi. Gogo-na kain ka afada ka a ka vana. ⁷ Kotsu i asansa n ilyuci i Sodom n Gomora n ilyuci i'ya i'ari evu evu n ele wa. Gba ilyuci i nala i shadangu ta n tsishankala n tsishankala tsu cingi tsu kabarikete. Akina a da a lyai ilyuci i nala yi gba, kpmam a woko tsu ku'ari a kaci ka akina a da bawu a ka cimba a da a ka yan aza a cingi mavura.

⁸ Gba n nala, awenishiki a kaaban a nala a bidyai ele a'a ta n ucira a asuvu a alavutanshi a le. A nangasai ikyamba i le n tsishinda tsu tsishankala. A goroi tsupige, a yankai ucira u tsupige tsa aza a zuba kadyanshi ka majari. ⁹ Ko katsumate ka zuba ka pige ka a ka isa Mika'ilu u kawan u naka Kalapani

unyushi wa. A'ayin a da wa nanamgbana n Kalapansi a kaci ka ikyamba i Musa, tonuko da u tonukoi Kalapansi, "Magono ma Zuba ma barana vu." ¹⁰ Shegai ama a na yi a tsu yanka ta ukuna u da bawu a reve una u cingi, a tonuko u da kpm kadyanshi ka gbani. Tyoku u nnama n da a'ari. Shegai a yain ili i'ya uyawunsa u le u tonuko le kabarikete. Nala tani, aku u ronuko le ukpa. ¹¹ Ter le, kpaci a ka tono ta tyoku da Kayinu yain, uza da u wunai vangu u ne. Tyoku u Bala'am, ko ndya a ka yan a tsara ikebe i'ya a ka yan. N tyoku u Koraf* kpm, a ka kuwa ta adama a u'yangasaka u le. ¹² A'ayin a da baci icun i ama a na a tuwa da, tsara a lyai kabolo n ada a asuvu a uciga u Magono ma Zuba. A tsu woko ta tyoku u ili i icadi i'ya ya tuko da kunangasu a ilikulya yi. N kaci ka le ka koshi a tsu kirana, kpm u tsu tuko le ta uwono. Tyoku u ulima u da u tsu lapana uwule bawu mini da a'ari. A'a ta kpm tyoku u ndanga n da bawu n tsu naka ilimaci a'ayin a uta. Ukpa u de u da a kuwai wa, hal gbam kure ka a kuwai kpaci a mudusa le ta a asuvu a alu a le. ¹³ A'a ta tyoku u abali a kushiva a da a tsu vura ashinda a kapufu, a da a tsu wenike ukuna u uwono u le. A'a ta tyoku u atala a da a ka tamba, nala a'ari a u'uwa a karimbi ka pige ka bawu ka kotso.

¹⁴ Anuhu rongo ta hal uyan kushindere cina Adamu kuwa de, pini nala, Anuhu yain kadyanshi ka ili i'ya ya tuwa a kaci ka ama a na yi, "Wenei, Asheku a da pini a ka tuwa n atsumate a zuba a ne ushani a da bawu a ka fuda a ka kece.

¹⁵ Kpm wa yanka ta ama a likimba afada.

Pini nala, da wa wenike aza da a goroi Kashila, unyushi u le an a yain ukuna u cingi a asu u da a 'yangasaka yi.

Wa wenike le ta kpm alya aza a unyushi u cingi aza da bawu a'ari n Kashila kpm a nusa ta an u wokoi a yankai Kashila kadyanshi ka gbani."

¹⁶ Ama a na yi alya aza a tsali kpm kain dem she kakpadikukuna. Ukuna u cingi u da baci u luwa le uyan u da a tsu yan. A'a ta n aradi cika, kpm a reve ta uyinsa ama n kadyanshi tsara a tsara ili.

Ulya kapala n manyan

¹⁷ Atoku a va, u gan ta i cifa n ili i'ya asuki a Asheku a tsunu Yesu Kirisiti Kawauwi a tonuko da. ¹⁸ A dana ta, "Ubana a'ayin a makorishi, a ka tsara ta aza da a ka rongo uyansa ka Kashila magori, aku a cigi a toni ukuna u kaci u le u da bawu Kashila ka ciga." ¹⁹ Kpm gogo-na alya pini, alya kpm a ka pecishe da. A tsu la ta uciga a toni ili i'ya ikyamba i le ya ciga, kpaci a'ari n Kulu Keri ku Kashila a atakasuvu a le wa.

²⁰ Shegai aza a va, lyayi kapala n i gbonguri a asuvu a upityanangu u uwulukpi cika. I lyai kapala n i yanyi kvasu tyoku da Kulu Keri ka tono n ada. ²¹ Rongoi uma u da wa wenike an Kashila ka ciga da, hal n i vani uma u da bawu wari n utyoku u da Asheku a tsunu Yesu Kawauwi adama a asuvayali a ne wa naka da. ²² Panai asuvayali a aza da a ka yan malala a kaci ka ili i'ya a pityanangi. ²³ I wusa aza roku a asuvu a akina a mavura i wauwa le. Aza roku a da kpm pini aza da ya pana asuvayali, shegai i yain n i kirani. Hal aminya a le dem a da unyushi u cingi u le u nangasai kotsu i cigi wa.

Kvasu ka ucikpa

* **1:11** A alabari a Bala'am asuvu a alabari a da a dangasai a Kazuwamgbani ka Cau a Makeci 22:1-23:12, tsu wene ta asu u da Bala'am tonukoi Balaku Magono ili i'ya Kashila ka tonuko yi u dana. Alabari a Bala'am a kotsu pini na wa. A'ayin a roku a da pini Bala'am wushai ikebe a asu Balaku asu da u zuwai aza a Isara'ila a lyakai ameli kayala, (Makeci 31:16). Alabari a na yi a'a pini asuvu a alabari a da a dangasai a Kazuwamgbani ka Cau wa.

²⁴ Gogo-na i naka Kashila tsupige kpaci aya wa fuda wa kirana n ada bawu ya tadata. U peci da n unyushi u cingi, u naka da mazanga cika. Kpam u tuko da a asu u tsupige tsu ne. ²⁵ Tun caupa hal utuwa gogo-na n ubana a makorishi, Kashila Kawauwi ka tsunu ka, adama a Yesu Kawauwi uza da wari Asheku a tsunu. Gba tsupige tsa ta ara ne, gba tsugono tsa ta ara ne, gba ucira wa ta ara ne hal n ucira u afada gba wa ta ara ne. Kpam nala wari ili i'ya i bidyai gogo-na hal ubana. Ami.

Kuwene ku Yahaya

Ukukpa u kadyanshi

Yahaya kasuki da u korongi tagarada u na vi. U dana ta ili i'ya u wenei a kuwene a kaci ka afofi a Kashila n ili i'ya ya tuwa ya gita a makorishi ma likimba.

Akani yi a'a ta n a6on a tatsu. A dana ta ucira u ityoni i cingi u da pini a uyan manyan a likimba, kpam u kana ta Atoni a pana ikyamba hal a kuwa. A dansa ta kpam ukuna u Maku ma Kondom ma Kashila, aya Yesu. Wa lya ta kaci ka ama a cingi n ucira le gba. A makorishi, Kashila ka ta n katsupi ka shinga ka wa naka aza da a lya kelime n uwushuku n Kawauwi. Akani a da a'ari a makupki dem a da, Kashila ka ta uwulukpi kpam uza u ulya kaci u da wari.

Tagarada u na vi kuwene ka vuma bawu wa wene ka. Yahaya yanka ta idani i vuma manyan tsara u ratsanaka ili i'ya i'ari a zuba. Ire i'ya pini ushani i ureve ili i'ya i'ari a tagarada u na vi, shegai akani a pige yi a'ari upuwin wa kpam a ka savada a da wa. Akani yi a da na: Yesu Kawauwi u lya ta kaci ka ityoni i cingi gba a asu kau-kau. Kain ka ta a utuwa ka a ka vutala Kanangasi n ityoni i cingi a kushiva ku akina, kpam zuba u savu n likimba u savu a ka tuwa ta a asu u aza da a tonoi Yesu a rongo ka6olo n eyi na ndishi n shinga n maci.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Kadyanshi ka ili i'ya ya tuwa ka Yahaya (1:1-8)

Kuwene ku Asheku a uma (1:9-20)

Ikanikorongi ubana a A'uwa a Atoni a shindere (2:1-3:22)

Kuwene ku ulya kayala a zuba (4:1-11)

Maku ma tagarada n cirakpa tsu shindere (5:1-6:17)

Ulya kayala a kapala ka karatsu ka tsugono tsu Kashila (7:1-17)

Avana a shindere (8:1-11:19)

Ubungu n adin a re (12:1-13:18)

Kuwene a kaci ka afada a Kashila n ukirana u ne (14:1-15:8)

Abelu a shindere a upan u Kashila (16:1-21)

A lya ta kaci ka atokulalu a Kashila (17:1-20:10)

Afada a makorishi (20:11-15)

Zuba u savu n likimba u savu (21:1-8)

Urishelima u savu (21:9-22:5)

Ugono u Kawauwi (22:6-21)

Ukukpa u kadyanshi

¹ Ili i'ya Kashila ka wenikei Yesu Kirisiti Kawauwi i'ya na, tsara Yesu tonuko agbashi a ne ili i'ya Kashila ka zuwa i gita gogo. Aku Yesu suki katsumate ka zuba ka ne ka wenike kagbashi ka ne Yahaya. ² Yahaya vi kpam u dansai gba ili i'ya u wenei a ukuna u kadyanshi ka Kashila, n ili i'ya kpam Yesu Kawauwi u danai n i'ya u yain. ³ Kashila ka zuwuka ta uza da baci dem u yankai aza roku kaneshi u idani i akani a na yi unu a shinga; wata, akani a ili i'ya ya gitasa gogo-na n i'ya ya tuwa ya gita a kapala. Wa zuwuka ta dem uza da u panai a da kpam u naka a da karinga. Kpaci a'ayin a yan de evu a da gba ili i na yi ya gita.

Idyani ubana a a'uwa a Atoni a shindere

4 Ukanikorongi u da Yahaya korongi ubana a asu u a'uwa a Atoni a shindere a da a'ari a Asiya:*

N yan ta kvasu tsara Kashila ka wenike da ukuna u shinga u ne na ndishi n shinga. Kashila uza da wari pini caupa, aya dem wari gogo-na, kpam aya wa tuwa. Kpam dem a'ulu a shindere a Kashila a da a'ari a kapala ka karatsu ka tsugono tsu ne a ka yanka da ta dem nala. 5 Nala dem Yesu Kawauwi, uza da u tsu dansa ukuna u mayun a ukuna u maci u Kashila. Aya uza u kagita a asuvu a aza da a 'yanga'i a ukpa. Aya uza da wa lya tsugono tsu ngono n likimba.

Aya uza da wa ciga tsu, uza da u zuwa tsu tsu lai a ucira u unyushi u cingi u tsunu an u wotsongi mpasa kpam u kuwai adama a tsunu. 6 Adama a nala, tsu woko de kagali ka ne; wata, adarakpi aza da a ka gbashika Kashila Tata u ne. Asaka Yesu Kawauwi u tsara tsupige n ucira hal ubana bawu utyoku! Ami.

7 Webelei, aya la wa tuwa a asuvu a alishi! Ya dem wa wene yi ta, hal n aza da dem a zuwai a sapa yi n kasovu. Aletsu a likimba gba a ka sa ta cika n unangbukatumu adama a ne. Eye, nala wa gita! Ami.

8 Magono ma Zuba Kashila u dana ta, "Mpa Alfa† mpa dem Omega.† Wata, mpa Kagita mpa dem Makorishi. Mpa mari gogo-na, mpa uza da wari pini caupa, mpa kpam ma tuwa. Mpa Uza u Ucira Gba."

Kuvene ku Yahaya a kaci ka Kawauwi

9 Mpa Yahaya, mpa dem Katoni ka a asuvu a Kawauwi tyoku u de, a yan mu ta dem mavura tyoku da a yanka da. Mpa dem uza u te u da a asuvu a tsugono tsu Kashila tyoku u de, kpam u kana ta n kawunku upana u ikyamba u va tyoku da dem i kawunki. A banka mu ta a Patumo uyamba u mere u mini, a asaka mu de adama a da n yain ku'ari ku kadyanshi ka tsugono tsu Kashila, n ukuna u mayun u da Yesu Kawauwi wenikei. 10 Kain ka Asheku, Kulu Keri ku Kashila ku tonoi na mpa, aku n panai kalagatsu ka ucira a kucina ku va yavu mawura ma kavana. 11 Kalagatsu ki ka danai, "Korongu ili i'ya va wene vi a asuvu a tagarada aku vu suku u da a a'uwa a Atoni a da a'ari a ilyuci i shindere i na yi: Afsu, n Simirana, n Birigama, n Tayatira, n Saridisa, n Filadalifiya, n Lawudukiya."

12 An n kpatalai tsara n wene uza da wa dansa na mpa, aku n wenei ashampkatsu a ncikalu a shindere a da a yain n zinariya. 13 A mere ma ashampkatsu a ncikalu mi, uza roku u da pini uza da u rotsoi Maku ma Vuma u'uki n matogo ma bululu ma ma rawai a makoto ma kune. Wa ta dem n kunya ku uwambana ku kagbodo ka a cai n zinariya uwambani a makamba ma ne. 14 Kenji ka ne kpam pun yavu tsgbere, a'eshi a ne yavu kapeli ka akina. 15 Adeshikpetsu a ne kpam a ka lada yavu urim u shili u da a gboroi sarara. Mawura ma kalagatsu ma ne yavu mawura ma mini ma pige ma ma rukpusa. 16 U banai atala a shindere a kukere ku ulyaki ku ne, n burundu u kulya u da wari n unu u kulya u re wari uwuta a unu u ne. Upetiwa'eshi u ne kpam wa lada yavu kaara a kaci.

17 An n wene yi, aku n rukpai a kapala ka ne yavu kuwa da n kuwai. U tafanku mu kukere ku ulyaki ku ne, u danai, "Kotsu vu pana uwonvo wa. Mpa Kagita mpa dem Makorishi. 18 Mpa uza da u tsu naka uma. Mari n kuwa ta, shegai gogo-na ma ta n uma hal ubana bawu utyoku. Ma ta na nkukupunki

* 1:4 Asiya uyamba u da a Roma u da gogo-na a ka isa Turukiya. † 1:8 Alfa n Omega alyani idyani i kagita n i makorishi a asuvu a idyani i Tsheline. Dana da u danai wa ta pini kahu a yain ko ndya wa, kpam wa yan ta pini hal ubana bawu utyoku.

n dā n naka mu ucira u ukupā ko kpm n gbagirya asu u dā akushe a'ari, aku n gonuko le n uma.

¹⁹ “Korongu gbā ili i'ya vāri a uwenishe gogo-na vi a tagarāda, n ili i'ya kpm ya tuwā ya gitā ubana a kapala. ²⁰ Kalen ka kari pini usokongi ka atala a shindere a dā vu wenei a kukere ku ulyaki ku vā, n ka ashampatsu a ncikalū a zinariya a shindere yi ka na: Ashampatsu a ncikalū yi a dā a'uwa a Atoni a shindere. Atala a shindere kpm a dā atsumate a zuba a dā a ka wundaya a'uwa a Atoni a shindere yi.

2

Akani ubana a Afisu

¹ Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Afisu. Mpa uza dā ma bānā atala a shindere a kukere ku ulyaki ku vā ma wala a asu u dā ashampatsu a ncikalū a shindere a zinariya a'ari vi, mpa ma suku akani a na yi ubana ara vunu: ² N reve tā gbā ili i'ya va yan. N wene tā manyan ma vunu n akawunki n ahankuri a vunu. N reve vu 'yuwan tā ama a cingi. Vu kondoi kpm aza dā a danai ele asuki a dā, kpm a dā tani wa, vu cinai aza a kaḅan a dā. ³ Vu kawunku tā upana u ikyamba adama a vā, kpm katakasuvu ka vunu kā tā pini n ucira tyoku dā vāri mu utono.

⁴ “Shegai u kana tā n ḅarana vu a ukuna u roku. Vu buwa kpm n uciga tyoku dā vāri va yan a'ayin a dā vu gitai vu wushuki nā mpa wa. ⁵ Kotsu vu asansa n tyoku dā vu rukpai a asuvu a unyushi u cingi wa! U kana tā vu asaka uyansa unyushi u cingi, vu rongo uma tyoku dā vāri vu yain a'ayin a dā vu gitai vu wushuki nā mpa. Vu lya baci kapala n uyansa unyushi u cingi, ma tuwā tā n yan vu mavura a asu u dā ma takpa kashampatsu ka macikalū ki a asu u dā kari vi. ⁶ Shegai ili i shinga i'ya va yan i'ya na: Vu kovo tā ili i'ya atoni a aza a Nikala* a ka yansa, tyoku dā dem mpa n kovoi ili i'ya a ka yansa.

⁷ “Uza dā baci wāri n atsuvu a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni! Ma asaka tā aza dā a lyai kaci a lyai madanga ma ma naka uma ma māri a asu u uwunvugusa a zuba.”†

Akani ubana a Simirana

⁸ Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Simirana. Uza dā wāri a Kagitā n Makorishi, kpm wāri u kuwāi shegai gogo-na u 'yanga de, aya wa suku akani a na yi: ⁹ N reve tā upana u ikyamba n unambi u vunu, shegai vā tā n utsari! N reve tā kadyanshi ka cingi ka ama a dansai a kaci ka vunu. A dā ele ama a Kashilā a dā, shegai nala a'ari wa. Ele aza a Kanangasi† a dā a'ari. ¹⁰ Kotsu vu pana uwonvo wa, vu ciḅa baci n icun i upana u ikyamba u dā va tuwā va so. N tonuko vu, Kalapānsi ka zuwa tā a zuwa a aza roku a de a kuwa ku a'ali tsarā a kondo dā, kpm ya pana tā ikyamba hal a'ayin kupa. Lya kapala n utono karara, ko u kana baci a wuna vu, ma naka vu tā funi u uma u dā bawu wāri n utyoku u woko vu katsupi ka ulya kaci.

¹¹ “Uza dā baci wāri n atsuvu a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni! Aza dā baci a lyai kaci ka ucira u cingi, a ka doku a kuwā kpm ire wa.”

Akani ubana a Birigama

* **2:6** Atoni a Nikala awenishiki a kaḅan a dā, aza dā a ka ciga ama a rongo a ulyasaka ameli kayala kpm a yansa tsishankala. † **2:9** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapānsi.

12 Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Birigama.† Uza da wari n burundu u kulya u da wari n una u kulya u re, aya wa suku akani a na yi: 13 N reve ta va ta ndishi a ilyuci i'ya Kanangasi ka lya tsugono. Avu Katoni ka va ka ka maci, kpmam vu asaka mu utono wa. Vu wushuku ta tun a'ayin a da a zuwai Antiba kuwai pini a ilyuci i de, asu u da Kanangasi ka lya tsugono. U wenishike ta ama maco a asu u kadyanshi ka ne n manyan ma ne, an eyi Katoni ka va ka.

14 “Shegai u kana ta n barana vu a ukuna u na. Ama roku a asuvu a kaolo ka vunu a ka tono ta uwenishike u Bala'am, uza da u wenikei Balaku tyoku da wa zuwa aza a Isara'ila a yain unyushi. Balaku zuwa le ta a takumai inyama i'ya a yankai ameli a le udarakpa. U zuwa le ta dem a yain unyushi u tsishankala. 15 Aza roku a de a ka tono ta uwenishike u aza a Nikala, adama a nala a yan ta unyushi u cingi tyoku da aza a Isara'ila a yain. 16 Gogo-na kpatala a unyushi u vunu! Vu yan baci nala wa, ma tuwa ta ara vunu gogo n shilakana n ama a nala yi n burundu u da wa wuta a una u va vi.

17 “Uza da baci wari n atsuva u upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni! Aza da a lyai kaci, ma naka le ta a asuvu a mana da a'ari a sokongi. Ma naka ta ya dem katali ka pun ka a korongi pini kala ka savu. Uza da u wushai katali ka nala aya koshi wa reve kala ka nala ki.”§

Akani ubana a Tayatira

18 Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Tayatira. Maku ma Kashila,† uza da a'eshi a ne a'ari yavu kapeli ka akina, kpmam adeshikpetsu a ne a'ari yavu urim u shili u da a gboroi, aya wa suku akani a na yi ubana ara vunu: 19 N reve ta gba ili i'ya va yansa. N reve ta ya cigambana ta, kpmam eda Atoni a va da mayun. N reve ta kpmam tyoku da i tsu banga atoku, n reve ta kpmam vu kawunki n ahankuri. N reve ta gogo-na ya yan ta ili i'ya i lai a'ayin a da i gitai i wokoi Atoni a va.

20 Shegai u kana ta n barana vu a ukuna u roku. Avu vu kangu Jezebe uka u nala vi wa, uza da u yain kaaban an u danai eyi matsumate ma Kashila ma. An wa wenishike, u puwunsa ta agbashi a va tsara a yain unyushi u tsishankala a lyai kpmam ilikulya i'ya a darankpai ameli. 21 N naka yi ta kabala tsara u kpatala u asaka unyushi u cingi u ne, shegai u 'yuwan ta u asaka tsishankala tsu ne. 22 Adama a nala ma zuwa yi ta u yain mabala. Ma zuwa ta aza da a yain tsugbani n eyi dem a pana ikyamba cika. Ma yan ta nala gogo-na a 'yuwan baci u asaka tsicingi tsu le tsa a ka yansa. 23 Ma wuna ta aza da a wokoi mmuku n ne. Aku a'uwa a Atoni gba a reve an n revei uyawunsa u le kpmam n ili i'ya a ka ciga. Ma yan ta ya dem mavura tyoku da unyushi u ne wari. 24 Aza roku a asuvu a de aza a Tayatira a tono uwenishike u ne wa. I rotsongusu ili i'ya aza da a wokoi mmuku n ne mi a isai “ili i usokongi i pige i Kanangasi”* wa. Ma tonuko da i yain ili i roku kpmam wa, 25 shegai i lyai kapala n i toni mu mayun mayun hal n tuwa.

26-28 “Ma asaka ta aza da a lyai kaci ki a tsara ucira ucun u te u ulya tsugono tsa Tata u va u naka mu. Ma yan ta nala a asu u aza da a ka lya kapala n uyansa ili i'ya n tonuko le a yansa, hal ubana makorishi ma likimba. Ma

† 2:12 A ilyuci i Birigama, a'uwa a ameli a da pini a asu u da ama a tsu lyasaka magono ma Roma kayala yavu Kashila ka. Asudarakpa u da pini evu u da a tsu lyaka kameli ka Zeyu kayala. Birigama da kami ka asu u da tsugono tsu Kanangasi tsari a likimba. 2:14 Mkc. 25:1. § 2:17 Aza a Yahuda a wushuku ta Irimiya matsumate u sokongi magbodo ma mana a Akpati u Kazuwambani. A'ayin a makorishi, a ka wene ta ma aku a lyatangu ama n u da. * 2:24 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

asaka le ta a tsara ucira u ulya tsugono tsa aletsu gba. A ka lya baci tsugono tsu nala tsi, a ka shamgba ta n ucira, kpam a ka gbashangu le ta tyoku da ama a tsu tasasa mgbodo n cin. Ma naka le ta dem katala ka ka tsu wantukpa n kpasani ku de ka woko iryoci i ulya u kaci u le.† 29 Uza da baci wari n atsuva a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni!”

3

Akani ubana a Saridisa

1 Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Saridisa. Uza da wa lya tsugono tsu a'ulu a shindere a Kashila, kpam wa banga atala a shindere, aya uza da wa suku akani a na yi: N reve ta ili i'ya va yansa. Ama a dana ta va ta n uma, shegai avu kakushe ka. 2 'Yanga! Kenu da ucira u vunu u wokoi, kpam u yan de evu n ukotso. Adama a nala, gbatatangu ili i'ya i buwa vu vi. N wene ta ili i'ya wari uyan i cina i'ya Kashila ka va ka ciga vu vu yain wa. 3 Kotsu vu asansa n ili i'ya vu wushai n i'ya vu panai wa. Tono i'ya, kpam vu kpatala vu asaka unyushi u cingi u vunu. Vu 'yanga baci wa, ma tuwa vu ta a'ayin a da bawu vu zuwai ma tuwa, tyoku da kaboki ka tsu tuwa. 4 Aza roku a de a asuvu a Saridisa a nangasa aminya a le n ashinda a unyushi u cingi wa. Ama a nala a ka uka ta aminya a pun aku a wala kabolo na mpa, adama a da a ratsa ta a yain nala. 5 Uza da baci u fudai u lyai kaci ka ucira u tsicingi, wa uka ta aminya a pun tyoku u ama a nala yi. Ma cimbusa kala ka ne a asuvu a Tagarada u Aza a Uma wa. A'ayin a da baci wari kushani a kapala ka Tata u va n atsumate a zuba a da a ka gbashika yi, ma dana ta bawu malala n reve ta vuma u na vi.

6 “Uza da baci wari n atsuva a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni!”

Akani ubana a Filadalifya

7 Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Filadalifya. Uza da wari uwulukpi n mayun wa ta ukani n makukupunki ma Dawuda.* U giduwa baci utsutsu, uza wa la wa fuda wa gbagirya u da wa. Kpam u gbagirya baci utsutsu, uza wa la wa fuda wa giduwa u da wa. Aya uza da wa suku akani a na yi: 8 N reve ta ili i'ya va yansa. N reve ta ama a bidya vu vu woko uzapige wa. Vu tono ta uwenishike u va, kpam kain ka la ka vu danai, “N kpada ureve Yesu wa.” N giduwa ta utsutsu a kapala ka vunu u da bawu uza wa fuda wa gbagirya. 9 Gogo-na va wene ta ili i'ya ma yan n ama da a'ari aza a Kanangasi.† A dana ta ele ama a Kashila a da, shegai ele aza a kaban a da. Ma zuwa le ta a tuwa a kudangu a kapala ka vunu. Nala wa wenike le ta an ma ciga vu cika. 10 Vu kawunku ta tyoku da n tonuko vu vu yain. Adama a nala, ma kangu vu ta a'ayin a da baci ma tuko ama a likimba ukondo u pige. 11 Ma ta utuwa gogo. Lya kelime n ugbama a asuvu a upityanangu u vunu, kotsu uza roku u wusa vu funi u da va wusha an vu lyai kaci wa. 12 Ma zuwa ta vuma da u lyai kaci ka ucira u cingi u nala vi, u woko kadawatsu ka roku ka ka banga Kuwa ku Kashila ku Kashila ka va. Vuma u nala vi wa rongo ta pini maco. Ma korongu ta kpam a'ala a re a ikymba i ne: kala ka Kashila ka va, n kala ka Urishelima

† 2:26-28 Katala: An u wokoi a'ayin a nala yi ama a wushuki an atala a ka yanka le ili i roku a uma u le, a naka uza ucira a kaci ka katala ka ka lakai ucira gba u woko ta yavu ucira u kuyante u Kawauwi, u da a ka pece n eyi. * 3:7 Makukupunki ma Dawuda ma wenike ta an wari n ucira u da wa lya tsugono. † 3:9 Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

u Savu, u da wari ilyuci i savu i Kashila ka va, u da wa cipā a asu u Kashila zuba. Ma koronku yi ta kpm kala ka savu ka va.

¹³ “Uza da baci wari n atsuva a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni!”

Akani ubana a Lawudukiya

¹⁴ Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Lawudukiya. Aya Nala Wari, eyi dem uza da u wenei ukuna vi da, kpm uza u maci uza da u tsu dansa ukuna u mayun kain dem. Ara ne da Kashila ka yain ili gba. Aya uza da wa suku akani a na yi: ¹⁵ N reve ta ili i'ya va yansa. Kpm va yuwu ko shen† wa. Wari wa la ta tsulobo wari baci ili i te a asuvu a le. ¹⁶ An u wokoi avu mere-mere ma wari, avu uza u yuwu u da ko uza u shen wa, ma 'yuwan vu ta. ¹⁷ Vu dana ta, 'Mpa uza u utsari u da, kpm n cirangusuku ta kaci ka va udukuyan. Ma ciga kpm ili i roku wa, ko kenu.’ Shegai vu reve tyoku da wari mayun wa: Avu ili i uwono i'ya kpm ili i iyali, uza da u tsu ciga ili dem. Avu karumba ka kpm katafa ka wari. ¹⁸ Adama a nala, ma naka vu ta adooki vu tsila zinariya u da ma denge. Zinariya da a darakpai kpm a wulukpei u da na. Tsila u da kotsu vu yain utsari. Vu tsila kpm aminya a pun a da ma denge vu ukunka kaci ka vunu, tsara vu asaka upana uwono an wari katafa. U gan ta dem vu tsila aguma a a'eshi a da ma denge tsara vu gbara a a'eshi a vunu, kotsu vu fuda vu wene.

¹⁹ “Aza da ma ciga alya ma bara kpm ma yan mavura. Matsa vu asaka unyushi u cingi u vunu. ²⁰ Panai! Ma ta kushani a utsutsu mari u isa, “Azakuwa!” Uza da baci u panaka mu, aku u tonuko mu n uwa, ma uwa ta, aku n lyai ilikulya kabolo n eyi.

²¹ “Aza da a lyai kaci, a ka dusuku ta na mpa a karatsu ka tsugono tsu va, tyoku da mpa dem n lyai kaci n dusuki n Tata u va a karatsu ka tsugono tsu ne.

²² “Uza da baci wari n atsuva a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni!”

4

Yahaya wenei zuba

¹ An n kotsoi uwenishe u ili i nala yi gba, aku n lyai kapala n uwene kuwene. N wenei utsutsu ukukpi ubana a zuba. Aku uza da wari n kalagatsu tyoku u kavana vi u yain kadyanshi na mpa u danai, “Yuwā utuwā pini na ma wenike vu ta ili i'ya ya gita bamu n i nala yi.” ² Kute-kute Kulu Keri ku Kashila ku tonoi na mpa, aku pini a zuba vi n wenei karatsu ka tsugono n uza roku pini ndishi. ³ Uza da u dusuki pini vi, wa wakanasa san n mini ma avuku tyoku u atali a tsulobo. Kasomini ka pini ka lafa cika ukyawin n karatsu ka tsugono tsi. ⁴ Aratsu a tsugono kamanga n a nishi a kyawain karatsu ka tsugono tsi. Nkoshi kamanga n ama a nishi a da a'ari pini a zuba u le. A ukusa ta aminya a pun n ifuni i zinariya a a'aci a le. ⁵ Ili i na yi i'ya i'ari uwutusa a karatsu ka pige ki: ulafa, n mawura ma pige, n makpankashila. Avasu a shindere yi a da a'ulu a shindere a Kashila a nala yi a'ari a utasa a kapala ka karatsu ki. ⁶ Nala kpm dem a asu u da a kirai a kapala ka karatsu ka tsugono tsi u rotsu ta kushiva ka kari pun cika ka lafa yavu madubu ma ma wundaymgbanaka.

† 3:15 Pini na, “Shen” kalen ka ne ka unaka kaci a asu u manyan ma Kashila, “Yuwu” kpm ukpada u unaka kaci a asu u manyan ma Kashila.

Ili i uma i nishi i'ya i kyawain karatsu ki, kaḅon dem i te. Ili i nala yi i'a ta n a'eshi kapala n kucina.

⁷I kagitā i'a ta n kaci tyoku u gabako. I ire kpm kaci ka ne tyoku u kagono ka kanaka. I tatsu i'a ta n upetiwa'eshi tyoku u vuma. I nishi yi kpm i rotso ta kajambu ka ka imkpusa. ⁸Ili i uma i nishi yi, ya dem wa ta n ashan a teli, ikyamba i le kpm i'a ta upali n a'eshi, hal n kere ka ashan ki dem. Kaara n kayin a tsu aṣaka ushipa wa:

“Magono ma Zuba uza u uwulukpi u da. Uza u uwulukpi u da. Uza u uwulukpi u da.

Aya Kashila Uza u Ucira Gba.

Aya uza da wari caupa, aya dem wari gogo-na, kpm aya wa tuwa.”

⁹Ili i uma i nala yi i lyai kapala n i cikpali uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono ki. I naka yi kpm tsupige n ucikpa. Aya uza da wari n uma hal ubana bawu utyoku. ¹⁰Nkoshi kamanga n ama a nishi n nala mi dem n kudangi a kapala ka uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono ki. Tyoku da a'ari pini ulyaka uza da wari n uma hal ubana bawu utyoku kayala, aku a zuwusai ifuni i le a kapala ka karatsu ka tsugono ki a danai,

¹¹“Magono ma Zuba n Kashila ka tsunu,

u lobono ta vu wushi cikpali,
tsupige, n ucira kpaci ada vu gain i'ya.

Ada vu yain ili gba,

vu yain i'ya tyoku da i'ari

adama a da nala va ciga i'ya.”

5

Maku ma Kondom ma kukpa tagarada

¹Ili i roku i'ya kpm n wenei a kuwene ku va i'ya, vuma da wari ndishi a karatsu ka tsugono ka nala ki wa banā tagarada u da wari waraka u bululu n ikorongi* a apashi a re gba. Kashila ka katala ta u da kpm u padarai u da mai n cirakpa† tsu shindere n ili i uzuwa iryoci.[†] ²Aku n wenei kpm katsumate ka zuba ka ucira, kari kadyanshi n kalagatsu ka ucira, ka danai: “Ya ratsai u fukpa cirakpa tsi aku u barakpa tagarada vi? ³Shegai uza wa la a zuba ko a likimba ko kpm a kere ka iyamba uza da u ratsai u kukpa tagarada vi u yain u da kaneshi wa.

⁴Aku n rongoi a kushen cika, kpaci ko uza wa la u rawai u kukpa u da u yain kaneshi wa. ⁵Aku uza u te a asuvu a nkoshi mi u tonuko mu, “Pada kushen ki! Wene na, uza roku u da pini uza da u lyai kaci. Aya a tsu isa Gabako, magono ma, uza da u wuta a asuvu a kaletsu ka Yahuza. Aya matsukaya ma pige ma Dawuda Magono. Aya uza da wa fuda wa fukpa cirakpa tsu shindere tsu nala tsi, aku u barakpa tagarada vi.

⁶Aku n wenei Maku ma Kondom kushani a mere ma asu u karatsu ka tsugono ki. Ili i uma i nishi i nala yi na nkoshi mi n kyawan yi. Ikyamba i ne i'a ta yavu ama a'ari a wuna yi a yankai udarakpa. Wa ta n avana a shindere n a'eshi a shindere, a da a'ulu a shindere a Kashila a nala yi a da Kashila ka suki ubana a aḅon a likimba gba. ⁷Maku ma Kondom mi ma banai ma bidyai tagarada u da uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono wa banā a

* **5:1** Tagarada u da wari waraka u bululu: A'ayin a nala a tsu yan ta itagarada i le a waraka u te u bululu, aku a katala u da a mmuku ma alangu. † **5:1** A'ayin a nala yi, a tsu kimba ta ukanikorongi n cirakpa aku a zuwa iryoci a kucina i'ya ya wenike uza u ili. A kukpa baci u da she cirakpa tsi tsu fukpa kpm ko uza wa fuda kpm wa kimba u da tyoku da wari caupa wa. Uza da uza u ili u dangasai aya koshi wari n ucira u da wa fukpa iryoci yi.

kukere ku ulyaki ku ne ki. ⁸ An wari pini uyan nala, aku ili i uma i nishi na nkoshi kamanga n ama a nishi yi a kudangi a kapala ka ne. Ya dem wa bana molo n kabelu ka zinariya. Kabelu ki ka ta ushadangi n ili i magulani i'ya i'ari kushani ka kvasu ka ama aza da a ka gbashika Kashila. ⁹ Aku a shipai ushipa u savu u na:

“Vu ratsa ta vu bidya tagarada vi
vu fukpa cirakpa tsi vu barakpa u da.
Ili i'ya i zuwai i'ya, ama a'ari a wuna vu ta,
kpm mpasa n vunu n wokoi katsupi
an vu wutukpai ama a agali kau-kau, n aletsu, n ama, n iyamba,
kpm gogo-na ama a Kashila a da a'ari.

¹⁰ Vu zuwa le a woko kagali ka ne; wata,
adarakpi aza da a ka gbashika Kashila.
Kpm a ka lya ta tsugono tsu likimba.”

¹¹ Aku n doki n webelei, n panai atsumate a zuba a ka shipa. Kakuma ka le ka kari ukece wa.† A kyawain karatsu ka tsugono ki n ili i uma i nishi na nkoshi mi. ¹² Aku a shipai n alagatsu a ucira:

“Tsa cikpala ta Maku ma Kondom
ma a'ari a wunai vi,
adama a ucira u pige,
n utsari, n kakiri n ucira u ne.
Wa wusha ta karinga n tsupige,
n icikpali cika!”

¹³ Aku n panai gba ili i uma ya shipa; wata, gba i'ya i'ari a zuba, n likimba, n i'ya i'ari a kere ka likimba, n asuvu a kushiva. Ushipa u le vi u da na:
“Uza da wari a karatsu ka tsugono
kabolo n Maku ma Kondom mi
wa ta n karinga ka pige
n icikpali, n tsupige, n ucira
hal ubana bawu utyoku.”

¹⁴ Aku ili i uma i nishi yi a wushuki, “Nala wari!” Nkoshi mi kpm n kudangi n lyaka yi kayala.

6

Maku ma Kondom ma fukpai cirakpa

¹ Aku n wenei Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu kagita a asuvu a tsu shindere, pini nala, n panai ili i uma i te a asuvu a i nishi yi i yain kadyanshi n kalagatsu ka makpankashila, u danai, “Tuwa!” ² An n webelei, aku n wenei kadoki ka eri. Uza da kpm u yuwai ka vi wa bana utaun, aku u wushai funi. Wa wala ili i ne yavu uza da u lyai kaci ka kuvon ushani, kpm wa doku wa lya.

³ Aku Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu ire, pini nala, n panai ili i uma i ire i danai, “Tuwa!” ⁴ Aku kadoki ka roku ka shili yavu akina ka wutai. Uza da u yuwai ka vi u wusha ta ucira u da wa zuwa ama a likimba a shilakana utyoku u le, tsara a wunamgbana a asu u kuvon. Uza da wa walaka ka vi u wusha ta burundu u pige.

⁵ Aku Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu tatsu. N panai ili i uma i tatsu yi i danai, “Tuwa!” An n webelei, aku n wenei kadoki ka lima. Uza da kpm u yuwai ka vi wa bana ili i ukondugo araji a kukere ku ne. ⁶ Aku n panai ili i roku i'ya kalagatsu ka ne ka wutusa a mere ma ili i uma i nishi i

† **5:11** Kakuma ka atsumate a zuba yi ka rawa ta azu azu hal ubana a asu azu azu kupa bawu utyoku.

nala yi. Ka danai, “Ikebe i'ya vuma wa tsara a manyan ma uliva,* i'ya a tsu tsupa ikebe i kakundatsu ka te ka ityabi.† Ikebe yi kpm unā u te u da n i'ya a tsu tsilaka akundatsu a tatsu a ilya. Kpm kotsu vu nangasa manivi ko mini ma cinwi mi wa!”

⁷ Aku Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu nishi, pini nala, n panai ili i uma i nishi yi i danai, “Tuwa!” ⁸ An n webelei, aku n wenei kadoki ka kari dusu. Uza da u yuwa ka vi kala ka ne ka Ukpa, uza da a ka isa Asu u Akushe wari utono uza u kagita vi evu evu. Kashila ka pecei ama a likimba abaci a nishi. Ukpa n Asu u Akushe a wushai ucira u da a ka wuna kabaci ka te a asu u kuvon, n kambulu n usara kau-kau, na nnama n kakamba.

⁹ Aku Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu tawun. N wenei a'ulu a aza a maci a cuku tsu asudarakpa. Ama a na yi alya aza da atokulalu a wunusai adama a kadyanshi ka Kashila ka maci ka a dansai. ¹⁰ A'ulu yi a 'yangasai alagatsu n ucira a danai, “Ashekapige, avu uza u uwulukpi u da, kpm uza u mayun! Tsa folo vu, kotsu vu barakpa wa vu yanka aza a likimba a da a wunusa tsu afada kpm vu yan le mavura.” ¹¹ Aku Kashila ka nakai ili i uma yi ya dem matogo ma pun ma bululu, u tonuko le a wunvuga kenu hal she atokulalu a le a wuna atoku a tsugbashi a le; wata, atoku a le hal she a shadangu kakuma ka ama ka Kashila ka zuwuka le.

¹² Aku n wenei Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu teli. Likimba gbada i n ucira. Kaara ka naka kpm katyashi wa, aku karimbi ka kimbai asu gba. Uwoto u wokoi san yavu mpasa. ¹³ Atala a rukpusai a zuba utuwa a likimba tyoku da apopi a gburu a tsu rukpusa uwule u ucira u sakata le baci. ¹⁴ Zuba katalai yavu kajiba ka a katalai aku a takpai ka. Nsasa n iyamba i mere ma mini a 'yangasai a asakai asu u da a'ari caupa vi adama a ugba da vi.

¹⁵ Pini nala, ama hal na ngono a matsai tsara a kpawunsa a a'aburu ko kpm a mere ma atali a ugadi a nsasa. Azapige a gomunati, n atigi dem a boloi tsara a kpawan. N wenei dem aza a utsari, n aza a ucira a ka kpawunsa. Hal n agbashi n aza da bawu a'ari agbashi dem a ka kpawunsa. ¹⁶ A'ari u'isasa nsasa n atali, a ka dansa, “Tsa folo da, tuwai i rukpa tsara i sokongu tsu kotsu uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono ka nala ki u wene tsu wa, kpm Maku ma Kondom mi ma fuda ma yan tsu mavura wa. ¹⁷ Mayun da Kain ka upan u Kashila n Maku ma Kondom mi ka a ka yanka ya dem mavura ka rawa de, kpm uza wa la wa la a upana u ikyamba u nala vi wa.”

7

Ili i uzuwa iryoci i aza a Isara'ila

¹ An nala wurai, aku n wenei atsumate a zuba a nishi kushani a abon a nishi a likimba, a kanai uwule u nishi tsara uwule u lapana a likimba ko a kushiva kpm ko a madanga wa. ² Aku n wenei kpm katsumate ka roku ka wutai a kasana, wa bana ili i uzuwa iryoci i Kashila Uza u Uma. U yankai atumate a nishi a da a nakai ucira a foro iyamba n kushiva kadyanshi n kalagatsu ka ucira. ³ U danai, “Kotsu i asaka uwule u nangasa iyamba, n kushiva ko kpm ndanga wa, she a'ayin a da tsu zuwusukai agbashi a Kashila ka tsunu iryoci n ili i uzuwa iryoci i ne a acen a le. ⁴ Aku n panai kalagatsu ka isai kakuma ka lamba u ama da atsumate yi a yankai iryoci n ili i uzuwa iryoci i Kashila a acen a le yi. Kakuma ka ama ki ka azu amangatawun n azu amangare n azu a nishi (144,000). Ama a na yi alya mmuku n tsikaya n

* 6:6 Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i U6anga.

aletsu kupa n a re a aza a Isara'ila. Aza da atsumate yi a zuwusukai iryoci yi alya:

⁵⁻⁸ A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re (12,000) a kagali ka Yahuza, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Roben iryoci.

A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re a kagali ka Gadu, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Ashiru iryoci.

A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re a kagali ka Nafutali, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Manase iryoci.

A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re a kagali ka Saminu, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Levi iryoci.

A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re a kagali ka Isaka, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Zebulun iryoci.

A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re a kagali ka Isuhu, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Bayami iryoci.

Kakuma ka ama ka lyakai Kashiḷa kayala

⁹ An nala wurai, aku n webelei pini nala, n wenei kakuma ka ama ushani ka ka wurai ukece. A wuta ta a asuvu a iyamba, kagali, ama n aletsu a likimba gba, aku a shamgbai a kapala ka karatsu ka tsugono ki n Maku ma Kondom mi. A ukusai aminya a pun cika kpam ya dem wa bana avuku a mashuwan a kukere ku ne. ¹⁰ A ka salaṣa n kalagatsu ka pige, n a dansi, “Kashiḷa ka tsunu ka n Maku ma Kondom uza da u wauwa tsu, Kashiḷa ka tsunu uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono.”

¹¹ Gba atsumate a zuba a shamgbai a kyawain karatsu ka tsugono ki kaḷolo na nkoshi n ili i uma i nishi yi. Aku a kuḷangusi a varai a'aci a le a iyamba a lyakai Kashiḷa kayala. ¹² A ka dansa,

“Mayun da,
Kashiḷa ka tsunu
uzapige da, uza u ucira,
n tsupige, n kakiri.
Asaka tsu cikpala yi
tsu cikpa yi
tsu naka yi karinga
hal ubana bawu utyoku.
Ami!”

¹³ Uza u te a asuvu a nkoshi mi u wece mu, “Ama da a ukusai aminya a pun yi an yayi? Nte a wutusa?”

¹⁴ Aku n wushunku yi, “Uzapige, mpa n reve wa, shegai avu reve ta.”

Aku u tonuko mu, “Alya aza da a soi upana u ikyamba u pige u nala vi bawu a kuwusai. A zasa aminya a le na mpasa n Maku ma Kondom, aku aminya a le a wokoi pun cika.

¹⁵ “Adama a nala a da a'ari kushani a kapala ka karatsu ka tsugono tsu Kashiḷa. A tsu lyaka yi ta kayala kaara n kayin, a kuwa ku ne ka a tsu gbashika yi. Uza da kpam wari ndishi a karatsu ki wa rongo ta n ele kpam u kirana n ele.

¹⁶ “Ama a nala a ka doku a ka pana kambulu wa, a ka pana kpam kakuli wa. Kaara ka doku ka damgarasa le wa, usudugbi kpam wa runukpa le wa, ¹⁷ adama a da Maku ma Kondom ma mari a mere ma asu u karatsu ka tsugono ki aya kaliniki ka le. Wa tono ta n ele ubana a asu u da mini ma ma tsu naka uma ma wutusa. Kashiḷa kpam ka yansa ta gba meshi ma le.”

¹ An Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu shindere tsu makorishi tsu waraka u bululu vi, mawura ma la a zuba wa, hal ubana kagbidi ka ulapa u uwule.

² Aku n wenei atsumate a zuba a pige a shindere a da a shamgbai a kapala ka Kashila ki, a wushai avana.

³ Katsumate ka zuba ka roku kpm kau ka tuwai ka shamgbai a asudarakpa. Wa gana kabelu ka zinariya ka urunukpusa ili i magulani. U wusha ta ili i magulani ushani i'ya u darakpai kabolo n kvasu ka ama a Kashila. Katsumate ki ka zuwai kune ku na ki a asudarakpa u da a yain n zinariya u da wari pini a kapala ka karatsu ka tsugono ki. ⁴ Aku kanga ka ili i magulani ka katsumate ka gana a kabelu ki n kvasu ka ama a Kashila ka 'yangai a zuba ubana a asu u da Kashila kari. ⁵ Aku katsumate ki ka kenei tsikina pini a asudarakpa vi u shadangi kabelu ki. U vutalai ka a likimba, a rongoi uyansa mawura icun kau-kau, na mkpankashila, n ulada, aku likimba gbada cika.

Atsumate a zuba a fulai avana

⁶ Aku atsumate a zuba a shindere a da a ka gana avana a shindere a fobusoi tsara a fula.

⁷ An katsumate ka zuba ka kagita ka fulai kavana ka ne, aku atsumate a zuba a vutalagai mini ma atala n akina a da a'ari kasatari na mpasa a likimba. Akina yi a kulatangi kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a likimba, a nangasai gba ndanga n iceshi i'ya i'ari a kabaci ka nala ki.

⁸ Aku katsumate ka zuba ka ire ka fulai kavana ka ne. A vutalai ili i roku yavu masasa ma pige ma ma tasa n akina a asuvu a kushiva. Kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a kushiva yi ka wokoi mpasa. ⁹ Gba ili i'ya i'ari pini a kabaci ka nala ki i kuwai, a'atsu a da kpm a'ari pini a namgbusai.

¹⁰ Katsumate ka zuba ka tatsu ka fulai kavana ka ne, katala ka pige ka ka tasa yavu kavasu ka wutai a zuba ka rukpai. A asuvu a agata a tatsu dem, ka rukpa ta a asuvu a agata a te. A asuvu a a'eshi a mini a tatsu dem, ka rukpa ta a keshi ka mini ka te. ¹¹ Kala ka katala ki ka Aguma a Akoni, aku kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a mini yi ka konikpoi. Ama ushani a kuwa ta adama a akoni a mini yi.

¹² Aku katsumate ka nishi ka fulai kavana ka ne. Ili i roku i gbashai kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a kaara u nangasai ka n uwoto n atala.* Aku kabaci ka te asuvu a abaci a tatsu ka katyashi ka kain ka wokoi karimbi. Nala dem kabaci ka te asuvu a abaci a tatsu ka uwoto n ka te asuvu a abaci a tatsu ka atala a naka katyashi n kayin wa.

¹³ An n wefelei aku n wenei kajambu ka imkpusa a zuba, n panai ka salasa cika, "Upana u ikyamba! Upana u ikyamba! Upana u ikyamba wa tuwa ta a asu u ama a likimba, atsumate a zuba a tatsu a da a buwai vi a fula baci avana a le."

9

¹ Aku katsumate ka tawun ka fulai kavana ka ne. N wenei ili i roku yavu katala ka ka rukpai a likimba vi. Katala ki ka wusha ta makukpunku ma ukukpunka kadaka ka bawu kari n utyoku. ² An ka kukpai, aku kanga ka wutai yavu kanga ka kari a asuvu a kunu ka kari n akina walu-walu. Kanga ki ka kimba ta zuba kpm ka kangi dem kaara, aku asu vi u wokoi n karimbi.

* **8:12** Kaara ka tsu naka ta katyashi hal ulapa u uwule kupa n u re, shegai a'ayin a da a korongi makpanda ma na mi, ulapa u uwule kulla u da koshi ka tsu naka katyashi. Nala dem uwoto n atala; ulapa u uwule kulla u da koshi a tsu naka katyashi. A'ayin a da baci bawu katyashi ka le kari pini karimbi ka ka tsu kimba asu.

³ Pini nala, abaruma a wutaḡi ushani a asuvu a kaṅga ki a cipai a likimba. A wutaḡi ta n ucira u da a ka taḡasa ama tyoku da adaḡu a tsu yan. ⁴ A tonuko le, “Aza da bawu a'ari n iryoci i ili i uzuwa iryoci i Kashila a acen a le, alya koshi ya taḡasa. Shegai kotsu i taḡasa ndanga ko iceshi wa.” ⁵ Kashila ka wushunku le ta a yanka ama a nala yi mavura cika hal uwoto u tawun, shegai u wushunku le a wuna le wa. Mḡala mi tyoku u mḡala n kudaḡu n da mari ku taḡa baci uza. ⁶ A a'ayin a nala yi, ama a ka bolo ta ukpa, shegai a ka tsara u da wa. A ka ciga ta a kuwa, shegai a ka fuda wa.

⁷ Abaruma yi a rotso ta adoki a da a foḡusoi adama a kuvon. A'a ta n ifuni i zinariya a a'aci a le, kpm upetiwa'eshi u le u rotso ta u ama. ⁸ Kenji ka le ka ta n akumgbi yavu ka aka, a'anga a le kpm tyoku u a'anga a gabako da a'ari. ⁹ A ukai ntogo ma urim a akamba a le. Mawura ma ashan a le a ka wura, ma ta yavu mawura ma adoki na nringongo n le a ka wura a ka daraka ubana a asu u kuvon. ¹⁰ Na ntaḡatsu n da mari a iwunja i le n da n tsu naka le ucira u da a tsu zuwa ama a pana ikyamba hal uwoto u tawun vi. ¹¹ Magono ma le aya katsumate ka zuba ka ka lya tsugono a kaḡaka hal bawu kari n utyoku vi. Kala ka ne ka Kawuni (n Tsiyahuda aya Abadon, n Tsiheline† kpm aya Apoliyo).

¹² Upana u ikyamba u kagita u kotso de. Shegai upana u ikyamba i re i roku i'a ta a utuwa.

¹³ Aku katsumate ka zuba ka teli ka fulai kavana ka ne. N panai kalagatsu ka yain kadyanshi a asuvu a avana a da a'ari a ngan n asuḡarakpa u da a yain n zinariya u da wari kushani a kapala ka Kashila. ¹⁴ Kalagatsu ki ka tonukoi katsumate ka zuba ka teli ka ka bana kavana ki, “Surukpa atsumate a zuba a nishi a da Kashila ka zuwai a sira le a Agata a Yufriti a pige yi!” ¹⁵ Aku katsumate ka zuba ka teli ki ka ba ka surukpai atsumate a zuba a nishi yi a wutaḡi tsara a ba a wuna kaḡaci ka te a asuvu a aḡaci a tatsu a ama a likimba. Kashila ka foḡuso le ta tsara a yain nala dere u ulapa u uwule u nala vi n a'ayin a nala yi hal n uwoto n kayen ka nala ki dem. ¹⁶ Atsumate yi a tono ta n asoje a da a ka walaka adoki. N pana ta a da alya pini hal azururu amangatawanre (200,000,000).*

¹⁷ A asuvu a kuvene ku va, n wene ta adoki n ayuwi a le. Ayuwi yi a ukusa ta ntogo ma irim n da mari san yavu akina, ulima u le kpm yavu mbucu ma ivashi i akaryabi kpm n ulada u mini ma tsulon. A'aci a adoki yi a'a ta yavu a'aci a igabako, akina n kaṅga n akina a eri a ka wutusa a anana a le. ¹⁸ Usara u tatsu u nala vi, (wata, akina, n kaṅga, n akina a eri a da a ka wutusa a anana a adoki yi,) n u da a wunai kaḡaci ka te a asuvu a aḡaci a tatsu a ama a likimba. ¹⁹ Anana a adoki yi a da gbam koshi wa, hal dem n iwunja i le i'ya i'ari n ucira u da a ka ne ama usan. Iwunja i le tyoku u a'ali a da, a'a ta n a'aci a da a ka kapa ama.

²⁰ Shegai ama da bawu a kuwai n usara u na vi a 'yuwan ta ukpatala a asaka tsicingi tsu le. A lyai kelime n ulyasaka ityoni i cingi kayala, a lyasakai kpm ameli kayala a da a rumai n zinariya, n azurufa, n irim i shili, n a da a sadarai a atali, n a da a shei na ndanga. Ameli a nala yi a tsu wene ko ili, ko kpm a pana kadyanshi, ko a wala wa! ²¹ Ama a na yi a asaka uwunusa atoku a le wa, a asaka uyansa tsukunu wa, kpm dem a asaka uyansa tsugbani, n uboki wa.

10

Katsumate ka zuba n maku ma tagarada

* **9:16** Kakuma ka asoje ka 200,000,000.

¹ Aku n wenei kpm kuwene, katsumate ka zuba ka ucira kari ucipa a iyamba. U wambanai kalishi yavu kunya, n kasomini zuba n kaci ka ne. Upetiwa'eshi u ne wa lafa yavu kaara, a'ene a ne kpm yavu adawatsu a akina. ² Wa bānā maku ma tagarāda ma mari ubarākpi. U shamgbai n kune ku ulyaki ku ne a kushiva, ka ugula kpm a kagida. ³ U wurangi yavu gabako. An u wurangi, aku mkpankashila n shindere n wushuki. ⁴ An mkpankashila mi n wushuki, mpa nā n cigi n gita ikorongi, aku n panai kalagatsu a zuba ka danai, "Sokongu ili i'ya mkpankashila n shindere mi n danai vi, kotsu vu korongu i'ya wa."

⁵ Katsumate ka zuba ki ka raḍagbāi kukere ku ulyaki ku ne ubana a zuba.

⁶ Aku u tsinai n kala ka Kashiḷa, ka kari n uma hal ubana bawu utyoku, uza ḍa u yain zuba n ili i'ya i'ari a asuvu a le, n iyamba n ili i'ya i'ari a asuvu a le, n kushiva n ili i'ya i'ari a asuvu a le gba, ukuna u maci u ḍa wa tonu. U ḍa, "Kashiḷa ka barākpa wa, aku u yain ili i'ya u fobusoi. ⁷ Shegai katsumate ka zuba ka shindere ki ka fula baci kavana ka ne, Kashiḷa ka yan ta ili i'ya wari u sokongi hal utuwa gogo-na vi, tyoku ḍa u tonukoi agbashi a ne, ntsumate."

⁸ Kalagatsu ka doki ka isa mu: "Wala vu ba vu wushi tagarāda u ḍa wari ubarākpi vi, u ḍa katsumate ka zuba ka bānā vi."

⁹ Aku n banai a asu u katsumate ka zuba ki, n tonuko yi u naka mu maku ma tagarāda mi. Aku u tonuko mu, "Wusha tagarāda vi vu takuma u ḍa. Wa yankpa ta a unā u vunu yavu ishigi, shegai wa vura vu ta katsuma." ¹⁰ N wushai tagarāda u ḍa wa bānā vi n takumai. U yankpa ta cika yavu ishigi a unā u va, shegai an n soḍugi u ḍa, aku u vura mu katsuma. ¹¹ A tonuko mu kpm, "U kana ta vu doku vu tonuko ama ili i'ya Kashiḷa ka fobusoi u yanka ama n iyamba n aletsu kau-kau, nā ngono gba."

11

Ama a re aza ḍa a wenei ukuna vi

¹ Pini nala, a naka mu kalangu ka uratsanaka, aku Kashiḷa ka tonuko mu, "Wala vu ba vu ratsanaka Kuwa ku Kashiḷa n asuḍarākpa, vu keci kpm ama ḍa a'ari ulya kayala pini. ² Shegai kotsu vu ratsanaka ulanga u kuwa vi wa, kpci n naka u ḍa ḍe Awulawa. A ka lya ta tsugono tsu ilyuci i va hal uwoto amangare n u re.* ³ Ma suku ta ama a va ama a re aza ḍa a revei n kami ka ukuna ki a yain kuḍari ku akani a mayun a va. A ka uka ta aminya a ḍa a tsu uka adama a unambbukatsuma, kpm a ka dansa ta akani a va a asuvu a a'ayin kazu ka te n amangatawanre n amangatatsu (1,260) a nala yi. ⁴ Ama a re ḍa a dansai akani a Kashiḷa yi, a shamgba ta a kapala ka Asheku uza ḍa wa lya tsugono tsu likimba gba. Alya ndanga n zayitum n re n ashampatsu a ncikalu n re n ḍa mari pini vi. ⁵ Uza wa ciga baci u ne le usan, akina a ka wuta ta a anana a le a wuna atokulalu a le yi. Nala Kashiḷa ka wuna uza ḍa baci dem wa ciga u ne le usan. ⁶ A a'ayin a ḍa a'ari uyan kuḍari ku akani a Kashiḷa yi, u naka le ta ucira u ḍa a ka fuda a ka shamkpa mini ma zuba. A wusha ta dem ucira u ḍa a ka savaḍa mini ma woko mpsa, kpm a zuwa usara u ḍa u nei likimba usan. A tsu yan ta nala a'ayin a ḍa baci dem a ka ciga a yain.

⁷ An ama a re yi a kotsoi udansa akani yi, aku kadin ka ka wuta a kaḍaka ka bawu kari n utyoku vi ka yain kuvon n ele. Ka lyai kaci ka le ka wuna le. ⁸ A ka asaka ta ikyamba i le a ure u pige u ilyuci i pige i nala yi a asu u ḍa a wandamgbanai Asheku a le. U ḍa a yankai tsizagadi a isa yi "Sodom"†

* **11:2** Uwoto amangare n u re ili i te i'ya n a'ayin 1,260. Ili i te i'ya dem n ayen a tatsu n kagbidi a masala ma 12:14.

n “Masar.”⁹ Ama n agali n aletsu n iyamba a ka wundya t̄a ikyamba i le. A ka asak̄a uza u cid̄angu le wa hal she a yan a'ayin a tatsu n kagbidi.¹⁰ Ama a likimba gb̄a a ka yan t̄a mazanḡa adama a ukp̄a u ama a re a nala yi. A ka yan t̄a abiki hal a sukusuku atoku a le kune, kpaci ntsumate n re n nala mi n zuwa t̄a ama a panai ikyamba cika.

¹¹ Shegai an a'ayin a tatsu n kagbidi a nala yi a wurai, aku Kashil̄a ka doki ka fulak̄a le kuvi ka uma. Aku a 'yanḡai a shamgbai, ama d̄a a wene le vi a panai uwonvo cika.¹² Ntsumate n re mi n panai kalaḡatsu ka ucira ka wut̄ai a zuba, ka danai, “Yuw̄ai utuw̄a na!” Aku a yuw̄ai ubana a zuba a asuvu a kalishi, atokulalu a le n a wundi le.

¹³ Kute-kute iyamba i gb̄ad̄ai n ucira, pini nala, kuma ku te a asuvu a kuma kupa ku ilyuci ki ku was̄as̄ai. Ama azu a shindere (7,000) a d̄a a kuw̄ai adama a uḡad̄a u iyamba vi. Aza d̄a kpam a buwai n uma a pana t̄a uwonvo cika aku a nak̄ai Kashil̄a ka kari ndishi a zuba tsupige.¹⁴ Upana u ikyamba u ire u kots̄o d̄e, shegai u tatsu w̄a t̄a a utuw̄a.

Kavana ka shindere

¹⁵ Aku katsumate ka zuba ka shindere ka ful̄ai kavana ka ne, n panai alaḡatsu a ucira a ka dansa, “Kashil̄a ka tsunu n uza d̄a u danḡasai u woko Kawauwi ki, w̄a t̄a n ucira u d̄a wa lya tsugono tsu likimba gb̄a.

Kpam Kashil̄a ka lya t̄a tsugono hal ubana bawu utyoku.”

¹⁶ Nkoshi kamanga n ama a nishi aza d̄a a'ari ndishi a aratsu a tsugono a kapala ka Kashil̄a, a kud̄anḡusi a varai a'aci a le a iyamba a lyaka yi kayala.

¹⁷ A danai,

“Magono ma Zuba Kashil̄a Uza u Ucira Gb̄a,
uza d̄a w̄ari gogo-na kpam uza d̄a w̄ari caupa,
Tsu cikpa vu t̄a an va wenishike ucira u vunu,
kpam vu git̄a d̄e ulya tsugono tsi.

¹⁸ Ama a likimba a'ari a ka pana t̄a upan u vunu cika, shegai gogo-na a'ayin a upan u vunu a rawa d̄e.

A'ayin a yan d̄e a d̄a va yanka akushe afada,
vu nak̄a kpam agbashi a vunu katsupi.
Va nak̄a t̄a ntsumate n vunu n aza a uwulukpi a vunu katsupi.
Va nak̄a t̄a gb̄a aza d̄a a panai uwonvo u kala ka vunu katsupi,
ili i'ya i bidyai uza u kenu hal ubana uza u pige.
Aku vu wuna aza d̄a a tsu zuwa ukp̄a a likimba.”

¹⁹ Pini nala, Kuwa ku Kashil̄a ka kari a zuba ku kukp̄ai, tsar̄a a wene Akpati u Kazuwamgbani† u d̄a w̄ari pini. A rongoi ulada, n mawur̄a ma pige, n makpankashil̄a, n uḡad̄a u iyamba u pige, n mini ma atala.

12

Uka n ubungu

¹ Aku n wenei iryoci i pige i roku a zuba i'ya i zuwai ya dem u yain majiyan. Uka roku u d̄a pini kpam kunya ka u sirai kaara ka. A'ene a ne kpam a uwoto u d̄a a'ari utad̄angi. Funi d̄a pini a kaci ka ne u d̄a w̄ari n atala kupa n a re.

² U yan d̄e evu n umatsa, kpam m̄gal̄a n upana u ikyamba m ilimaci yi i zuwa yi t̄a isali cika.³ Kute-kute n wenei iryoci i roku a zuba. N wenei ubungu u shili u pige u d̄a w̄ari n a'aci a shindere n avana kupa. Kaci dem ka t̄a n maku ma funi ma ne.⁴ Uwunja u ne u rono noi kaƒaci ka te a asuvu a aƒaci a tatsu a atala a zuba, aku u vut̄al̄ai a d̄a a likimba. U shamgbai a kapala ka uka u ilimaci vi tsar̄a u matsa baci maku mi aku u sod̄ugu ma.⁵ Aku u

matsai kalobo, uza da wari n ucira u da wa lya tsugono tsa ama a likimba gba n kalangu ka urim. Katsumate ka zuba ka fulai maku mi u bankai ma a asu u Kashila, tsara u ba u dusuku a karatsu ku tsugono tsu ne. ⁶ Aku uka vi u sumai u banai a mete a asu u da Kashila ka foBusuko yi. Nte a ka kirana n eyi de hal a'ayin kazu ka te n amangatawanre n amangatatsu (1,260).

⁷ Kute-kute a gitai kuvon a zuba: aku Mika'ilu katsumate ka zuba ka pige n atsumate a ne a gitai kuvon n ubungu vi, ubungu vi n atsumate a ne a kana dem kuvon n ele. ⁸ Shegai ubungu vi u lya kaci ka kuvon ki wa, kpam a ka asaka yi n atsumate a ne a shamgba de a zuba kpam wa. ⁹ Mika'ilu n atsumate a ne a vutalaji ubungu vi a wutukpa yi a zuba ubana a likimba kaBolo n atsumate a ne. Ubungu u na vi aya gai wari pini tun caupa vi, aya a tsu isa Kalapansi kpam dem a tsu isa yi ta Kanangasi.* Aya u tsu zuwa ama a yain unyushi u cingi.

¹⁰ Aku n panai kalagatsu a zuba ka yain kadyanshi n ucira ka danai: "Gogo-na Kashila ka tsunu ka wauwa ta ama a ne!

Gogo-na wa yan ta manyan n ucira u ne,
u lyai tsugono tyoku u magono!

Gogo-na Kawauwi ka ne ka wenike ta ucira u ne a likimba!

Adama a da Kalapansi ka buwa kpam kushani a zuba a kapala ka Kashila wa,
kpam wa doku wa tuko kadyanshi ka atoku a tsunu agbashi kaara n kayin wa.

A vutala de Kalapansi a wutukpa yi a zuba!

¹¹ Ama a tsunu a lya ta kaci ka ne
adama a mpasa a Maku ma Kondom mi,
n kadyanshi ka Kashila ka a yain kuBari.
A pana uwonvo u da a ka kuwa wa.

¹² Gba eda aza da i'ari a zuba yanyi mazanga.

Shegai eda aza da i'ari a iyamba n a asuvu a mini ya pana ta ikyamba cika.
Kpaci Kalapansi ka bana ta a likimba a asu u da i'ari,
kpam upan u de u da wari,
kpaci u reve ta a'ayin a ne a buwa ushani wa."

¹³ An ubungu vi u wenei a vutala yi de a likimba, aku u gitai uloko uka da u matsai maku ma vali mi. ¹⁴ A nakai uka vi ashan a kajambu ka pige tsara u imkpa ubana a asu u da wari a mete. Nte a ka kirana n eyi de hal ayen a tatsu n kagbidi,† ubungu vi kpam wa fuda wa yanka yi ili wa. ¹⁵ Aku ubungu vi u cikpunkai uka vi mini n unu u ne yavu agata tsara ma pura yi. ¹⁶ Shegai iyamba i bangai uka vi: i kukpai unu u ne i soi mini ma ubungu u cikpai vi. ¹⁷ Ubungu vi u panai uka vi upan cika, aku u lazai tsara u ba u yain kuvon na mmuku n ne n da n buwai. Mmuku n ne mi alya aza da a nakai udani u Kashila karinga a tonoi kpam akani a da Yesu wenishikei.

¹⁸ Aku ubungu vi u shamgbai a ikengi i kushiva.‡

13

Kadin ka ka wuta a asuvu a kushiva

¹ A kuwene ku va ki, n wene ta kadin ka 'yanga ka wuta a asuvu a kushiva. Ka ta n a'aci a shindere n avana kupa. Kavana dem ka ta n maku ma funi ma

* **12:9** Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi. † **12:14** Kondo kadyanshi ka masala ma 11:2 ‡ **12:18** Itagarada i Kashila i roku i zuwa ta idani i na yi a makpanda ma 17, i roku tani a 18. I roku kpam a masala ma 13:1 ma a zuwai i'ya.

ne. Kaci dem a korongu t̄a pini a'ala a ɗa a wishai Kashil̄a. ² Kadin ki ka rotso t̄a kanama, shegai adeshikpetsu a ne yavu manama ma a tsu is̄a biya.* W̄a t̄a kpam n un̄a yavu u gabako. Ubungu vi u nāka yi ucira dere n ucira u ne, n karatsu ka tsugono n tsugono. ³ Kaci ka te ka pini a asuvu a a'aci a kadin ki ka kari n kalani ka us̄an u ɗa wari u gain u wuna yi, shegai us̄an vi u t̄ana ɗe gogo-na. Ya dem a asuvu a likimba u yan t̄a majiyan ma kadin ki. ⁴ A lyakai ubungu u ɗa u nāka kadin ki ucira vi kayala. A lyakai dem kadin ki kayala a danai, "Uza w̄a la tyoku u kadin ka na wa! Uza w̄a la wa shilakana n eyi u lyai kaci wa."

⁵ Kashil̄a ka as̄aka t̄a kadin ki ka yain agoni n ucira u ne nala, kpam dem u wishai Kashil̄a. U as̄aka yi t̄a u tsara ucira u nala vi hal uwoto amangare n u re. ⁶ U git̄ai uwishisa Kashil̄a. U yankai kpam kala ka Kashil̄a un̄a u cingi, n a asu u ɗa wari, n ama ɗa kpam a'ari a zuba gb̄a. ⁷ Kashil̄a ka as̄aka yi t̄a u yain kuvon n ama a ne kpam u lyai kaci ka le. Kpam dem a nāka yi t̄a ucira a kaci ka agali n ama n aletsu n iyamba gb̄a. ⁸ Ya dem a likimba wa lyaka yi t̄a kayala, shegai bamu n aza ɗa a'ala a le a'ari ukorongi a Tagarada u Aza Uma tun kahu a yain likimba. Tagarada nala vi u Maku ma Kondom ma a'ari a wunai vi u ɗa.

⁹ Uza ɗa wari n atsuvu a upana, u pana.

¹⁰ Uza ɗa baci dem Kashil̄a ka ɗangasai a ka kana, a ka kana yi t̄a.

Uza ɗa baci dem Kashil̄a ka danai a ka wuna n burundu, a ka wuna yi t̄a.

Nala wa wenike t̄a u kana t̄a ama a Kashil̄a a kawunku kpam a yain n upityanangu.

Kadin ka ire ka ka wut̄ai a uyamba

¹¹ Aku n wenei kadin ka roku ka wut̄ai a asuvu a uyamba. W̄a t̄a n avana a re tyoku u maku ma kondom, u yain kadyanshi n kalagatsu ka ubungu.

¹² Kadin ka na ki ka shamgbai a kapala ka kadin ka kagit̄a ki, kpam u yain manyan n ucun u ucira u ɗa kadin ka kagit̄a ki ka yankai manyan. N ucira u nala vi u ɗa u zuwai gb̄a uza ɗa baci dem wari a likimba u lyakai kadin ka kagit̄a ki kayala, uza ɗa wari n kalani ka us̄an u ɗa wari u rawai u wuna yi u ɗa u t̄an̄a vi. ¹³ Aku kadin ka ire ki ka yansa ikunesavu i pige i pige. Hal gb̄am u zuwai akina a wut̄ai a zuba utuw̄a a likimba, ama n a wundi. ¹⁴ Kashil̄a ka zuwai kadin ka ire ki ka yain ikunesavu a kapala ka kadin ka kagit̄a ki, hal u yinsai gb̄a ama a likimba n ikunesavu i ne yi. U tonuko le a mai kameli ka ka rotsoi kadin ka kagit̄a, uza ɗa a'ari a wunai n burundu, shegai u gonoi n uma. ¹⁵ Kashil̄a ka as̄aka kadin ka ire ki ka zuwai kameli ka kadin ka kagit̄a ki ka yain uma, tsara ka dansa ka zuwa a wuna gb̄a uza ɗa baci bawu u lyaka yi kayala. ¹⁶ A matsai ama a yansai kugyan a akere a ulyaki a le ko kpam a acen a le, ko azapige ko aza a kenu, ko aza a utsari ko aza a unambi, agbashi ko aza ɗa bawu a'ari agbashi. ¹⁷ Ama ɗa a'ari n kugyan ku na alya koshi a ka tsila kpam a denge. Kugyan ku na ki kala ka kadin ki ka ko kpam lamba ɗa wari a kushani ku kala ka ne.

¹⁸ Ya ciga t̄a kakiri tsara i reve lamba u kadin vi! Uza ɗa wari n kakiri cika wa reve t̄a u ɗa. Lamba u ne vi u ɗa amangatawanteli n amangatatsu n u teli (666), kpam w̄a t̄a a kushani ku vuma u roku.

14

Maku ma Kondom n ama a ne

* **13:2** Adeshikpetsu a biya a gbonguro t̄a, kpam a'̄a t̄a n tsileme n akulukpatsu a bululu.

¹ Aku n wenei Maku ma Kondom kushani a Masasa ma Sihiyona.* Ama azu amangatawun n azu amangare n azu a nishi (144,000) a'ari kushani n eyi. Ama a nala yi alya aza da a'ari n kala ka Maku ma Kondom ki n ka Tata u ne a acen a le. ² N panai kalagatsu ka roku ka dansa a zuba. Kalagatsu ki ka ta yavu mawura ma mini ma pige ma ma rukpusa ko kpam yavu mawura ma makpankashila. Yavu mawura ma ama ushani aza da a ka keme molo. ³ Ama azu amangatawun n azu amangare n azu a nishi a shamgbai a kapala ka karatsu ka tsugono, kabolo n ili i uma i nishi yi, na nkoshi mi. A ka shipa ushipa u savu u da bawu uza wa fuda wa watsongusu, she ele koshi. A asuvu a ama a likimba gba, alya aza da a wutukpai koshi. ⁴ Alya aza da a kanai kaci ka le uwulukpi bawu a yain tsishankala; adama a nala yi a da a'ari uwulukpi. A tono ta Maku ma Kondom mi a asu u da dem u banai. Ele ama a Kashila da da n Maku ma Kondom mi; a'a ta tyoku u ilimaci i kagita i'ya a nakai Kashila. ⁵ A tsu yan ka ban wa, kpam a'a n unyushi wa.

Atsumate a zuba a tatsu

⁶ Aku kpam n wenei katsumate ka zuba ka imkpusa a zuba bilibili. Wa danasa ta akani a Kadyanshi ka Shinga a da bawu a'ari n utyoku a asu u ama da a'ari a likimba; wata, iyamba, n agali, n aletsu, n ama. ⁷ U yain kadyanshi n ucira, "U kana ta i wenike Kashila karinga, kpam i dansa tyoku da wari n tsupige. Kpaci a'ayin a yan de a da wa yanka ama a likimba afada. Wenike ni karinga, adama a da aya u yain zuba n iyamba, n kushiva, n a'eshi a mini."

⁸ Aku katsumate ka zuba ka ire ka imkpai a zuba tyoku ka kagita ki n ka dansi, "Ilyuci i Babila i pige i rukpa de! Ilyuci i na yi tsishankala tsu ne tsu zuwa ta iyamba dem i wokoi n icadi. Nala dem u zuwai ama a wokoi yavu asoi n tsishankala tsu ne."

⁹⁻¹⁰ Aku katsumate ka tatsu ka tono le, n ka salasi, "Gba ama da a lyakai kadin ki kayala n kameli ka ne a'a ta n kugyan ku kadin ki a acen a le ko kpam a akere a le. Kashila ka zuwa le ta a soi mini ma cinwi ma mavura ma ne. Mini ma cinwi ma na mi a goso ma n mini wa, Kashila n kaci ka ne aya u tsungi ma n ucira nala a mako ma upan ma ne. Ama a nala yi dem a ka zuwa le ta a pana ikyamba a asuvu a akina a eri a da a ka tasa a kapala ka atsumate a eri n a kapala ka Maku ma Kondom. ¹¹ Akina a da a ka zuwa le a pana ikyamba yi a ka runukpa le ta hal ubana bawu utyoku. Ama a nala yi a da a ka lyaka kadin ki kayala n kameli ka ne kpam a'ari n kugyan ku kala ka ne ki, upana u ikyamba u le wa kotso wa, ko kenu." ¹² Gba ili i'ya ili i na yi ya tono i'ya, u kana ta ama a Kashila a kawunku. Alya ama da a tonoi udani u Kashila kpam a tonoi Yesu mayun.

¹³ Aku n panai kalagatsu a zuba ka danai, "Korongu na: Eda aza a mazanga a da, aza da ili i'ya i bidyai n gogo-na ubana ya kuwa a asuvu a utono u Asheku!"

Aku Kulu ki ku wushuki, "Mayun da, a ka wunvuga ta a manyan ma a yain, kpam alabari a manyan ma shinga ma le ma tono le ta."

Ukana u likimba

¹⁴ Aku n wefelei n wenei kalishi ka pun. Uza roku uza da u rotsoi vuma ndishi pini a asuvu a kalishi ki. Wa ta n funi u zinariya a kaci ka ne kpam wa banan makanatsu ma kulya a kukere ku ne. ¹⁵ Aku katsumate ka roku ka wuta a asuvu a Kuwa ku Kashila ka salakai uza da wari ndishi a kalishi ki n kalagatsu ka pige, u danai, "Gita ukana n makanatsu ma vunu. Ili i'ya a ka kana a likimba i gewe de, kpam a'ayin a da gai na vi a da a ka bolomgbono

* 14:1 Sihiyona kala ka dem ka Urishelima.

i'ya.” ¹⁶ Aku uza da wari ndishi a kalishi ki u koronoi iceshi yi n makanatsu ma ne u kanai i'ya.

¹⁷ N wenei katsumate ka zuba ka ire ka wutai a Kuwa ku Kashila a zuba, ka ta n makanatsu ma kulya cika. ¹⁸ Katsumate ka tatsu uza da wari n ucira a kaci ka akina, u wutai a asudarakpa. Katsumate ka na ki ka isai katsumate ka ire ki u danai, “Bidyā makanatsu ma vunu vu ɓolomɓono ilimaci i atyaci a cinwiɗ a likimba, kpaci ilimaci i le i gewe de.” ¹⁹ Katsumate ki ka bankai makanatsu ma ne a likimba u kanai cinwi vi. U ɓolomɓonoi ilimaci i atyaci a likimba a asu u pige u da a ka pishisa i'ya. Tyoku da upan u Kashila wari u da gai la vi. ²⁰ Ilimaci i atyaci yi a pisha ta i'ya a ulanga u ilyuci, kpam mpsa n wotsongi n wutai a asu u da a ka pishisa vi yavu agata a da a rawai mel amangatawanre (200) kpam kada ka agata ki ka rawa ta udeshe kutawun.

15

Usara u shindere u makorishi

¹ Aku n wenei iryoci i pige i roku a zuba i'ya i zuwai ya dem u yain majiyan. N wenei atsumate a zuba a shindere a ka ɓana usara u shindere u makorishi. Kashila ka kotso baci uyan ama mavura n usara u shindere u na vi, wa asaka ta upana upan. ² N wenei ili i'ya i rotsoi kushiva ka ka lafa yavu madubu kasatari n akina. Kpam n wene ta aza da a lyai kaci ka kadin ki n kameli ka ne; wata, kadin ka lamba wari kushani ku kala ka ne. Ama yi a shamgbai a ikengi i kushiva, ya dem wa ɓana molo u da Kashila ka naka yi. ³ A shipai ushipa u da Musa kagbashi ka Kashila u shipai n ushipa u da Maku ma Kondom ma shipai, a danai, “Avu Magono ma Zuba Kashila Uza u Ucira Gba, vu yan ta manyan ma pige ma pige, ma ma zuwa majiyan.

Vu lyai tsugono tsu ama gba.

Ili i'ya vu yain gba mayun da kpam i lobono ta.

⁴ Ama gba a ka naka vu ta tsupige, Magono ma Zuba!

Ama gba a ka dana ta, ‘Vu gbonguro ta cika kpam va ta n ucira.

Vuma wa la uwulukpi wa, she avu.

Ama a likimba gba a tuwa ta a lyaka vu kayala.

Ya dem wene ta manyan ma maci ma vu yain.’ ”

⁵⁻⁶ N wenei kpam pini a zuba, atsumate a zuba a shindere aza da a ka ɓana usara u shindere vi a wutai asuvu Asu u Uwulukpi a Kuwa ku Kashila. Ya dem u ukai kunya ku eri ka ka lafa, n kunya ku uwambana ku kagbodo ka a cai n zinariya uwambani a makamba ma ne. ⁷ Aku uza te a asuvu a ili i uma i nishi yi u nakaasai atsumate a shindere yi abelu a zinariya a da a'ari ushadangi n mavura ma Kashila, uza da wari n uma hal ubana bawu utyoku. ⁸ Aku Kuwa ku Kashila ki ku shadangi n kanga ka ka wutai asu u tsupige tsu Kashila n ucira u ne. Uza wa la wa fuda wa uwa pini wa, she usara u shindere u da atsumate a shindere yi a tukoi u kotso.

16

Abelu a upan u Kashila

¹ Aku n panai kalagatsu ka pige Asu u Uwulukpi ka tonukoi atsumate a zuba a shindere yi, “Walai i ba i tsalasa abelu a shindere a upan u Kashila a likimba.” ² Katsumate ka zuba ka kagita ka ba ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a likimba. Aku agalama a tadasai a ikyamba i aza da a'ari n kugyan ku kadin ki, aza da a gbashikai kameli ka ne.

³ Katsumate ka zuba ka ire ka tsalāi ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a kushivā, aku mini mi ma wokoi yavu mpasa n kakushe, aku gbā ili i uma i kushivā yi i kuwāi.

⁴ Katsumate ka zuba ka tatsu ka tsalāi ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a agatā n a'eshi a mini, aku a gonoi mpasa. ⁵ N panai katsumate ka zuba ka ka kirana n mini ka danai,

“Ada Kashilā Uza u Uwulukpi.

Ada Kashilā uza da vāri gogo-na kpam vā tā pini tun caupa!

Dere da an va yanka likimba afada naha.

⁶ Ama a cingi a zuwa tā mpasa m ama nā nsumate n vunu n yeni.

Adama a nala vu naḳā le de mpasa a soi n da n wokoi katsupi ka malen ma manyan ma le.

Ili i'ya i gain a tsasā i'ya a ka tsasā.”

⁷ Aku kpam n panai kalagatsu ka wutāi a asufarāḳpa n ka dansi:

“Eye, Magono ma Zuba Kashilā Uza u Ucira Gbā,

mayun da kpam dere da tyoku da vu yain ama a cingi mavura.”

⁸ Katsumate ka zuba ka nishi ka tsalāi ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a kaara, aku Kashilā ka asakāi ka runukpa ama n akina a ne. ⁹ Usudugbi u pige u runukpai ama gbā, aku a wishai kala ka Kashilā uza da suki usara u na vi gbā. Shegai a 'yuwain ukpatala a asakā unyushi u cingi u le a cikpala tsupige tsu ne.

¹⁰⁻¹¹ Katsumate ka zuba ka tawun ka tsalāi ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a karatsu ka tsugono tsu kadin ki, aku uyamba u da wa lya tsugono tsi u wokoi n karimbi. Ama a ka lumusa ajiri a le adama a upana u ikyamba nā mbāla ma agalāma. Shegai a wishai Kashilā ka Zuba a 'yuwain ukpatala a asakā unyushi u cingi u le.

¹² Katsumate ka zuba ka teli ka tsalāi ili i'ya i'ari a kabelu ka ne agatā a pige a Yufiriti aku mini mi ma wumkpaī. Nala gitā tā tsarā a foḳusuko ngono n kasana ure u da a ka tuwā n asoje a le. ¹³ Aku n wenei pini ityoni i cingi i tatsu i'ya i rotsoi apodo. A ka wutā a unā u ubungu, n a unā u kadin ka kagita, n a unā u kadin ka ire ki uza da wari matsumate ma kaḳan. ¹⁴ Ityoni i cingi i na yi i'ā tā n ucira u da a ka yan ikunesavu. A bana tā a asu u ngono n likimba gbā a ḳolomḳbono le a yain kuvon n Kashilā Uza u Ucira Gbā a kain ka pige ka wa yan ama afada.

¹⁵ Asheku a danai, “Kiranai ma tuwā tā tyoku da kaboki ka tsu tuwā bawu uza revei. Kashilā ka zuwuka tā uza da bawu wari alavu kpam wari ufoḳusi n aminya a ne tsarā u rongo ukyawunsa kataḳa wa unā u shinga, kpam wa pana uwono u ama wa a ka wundya yi baci.

¹⁶ Ityoni yi i ḳolomḳbonoi ngono mi asu u te a asu u da a ka isa Aramagado n Tsiyahuda.

¹⁷ Katsumate ka zuba ka shindere ka tsalāi ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a uwule, aku kalagatsu ka pige ka wutāi asuvu a Kuwa ku Kashilā a karatsu ka tsugono ka danai, “N kotsu de ko ndya wa.” ¹⁸ Aku a rongoi ulada, n mawurā ma pige, n makpankashilā, n ugbaḳa u iyamba u pige u da u wurai i'ya a'ari a yansai an ama a'ari a likimba. ¹⁹ Ugbaḳa u iyamba vi u pecei ilyuci i pige i Babila aḳon a tatsu. Ilyuci i pige i pige i likimba i wasasai gbā gbā. Kashilā ka cibai inyushi i Babila gbā aku u zuwai Babila vi u soi mini ma cinwi ma mako ma ne; wata, upan u pige u ne. ²⁰ An iyamba i gbāḳai nala, aku gbā iyamba i mere ma mini nā nsasa a puwāin. ²¹ Mini ma atala ma pige* ma araji a le

* 16:21 Araji a mini ma atala mi a rawa tā araji a kakkapka ka siminti.

a rawai uratsanaka evu n amangatawun (100) ma rukpusai a zuba u ama. Adama a nala ama a wishai Kashila, an u wokoi aya u sukunku le usara vi.

17

Kashankala n kadin

¹ Katsumate ka zuba ka te asuvu atsumate a shindere a da a'ari n abelu a shindere yi ka tuwai ara va aku ka danai, "Tuwa na n wenike vu tyoku da a ka yanka kashankala ka ya dem u revei vi mavura; wata, ilyuci i pige i'ya a mai asu u da agata a'ari ushani. ² Ngono n likimba n vakusu ta n eyi, kpam ire i unamba u uwono u ne tyoku u mara ma ma makai ya dem a likimba da i'ari."

³ Kpam asuvu a kuwene ka Kulu ku zuwai n wenei vi, katsumate ka pura mu ubana a mete. Pini de n cinai uka ndishi a zuba u kadin ka san kpaya. A korongi inyashi i Kashila a ikyamba i ne gba, kpam wa ta n a'aci a shindere n avana kupa. ⁴ Uka vi u ukai aminya a tsugono a da a'ari n ushili u galura n san kpaya. Kpam dem u ukai ili i ikali i zinariya, n atali a ikebeŋ icun kau-kau. A kukere ku ulyaki ku ne u banai mako ma a yain n zinariya ushadangi n ili i icadi; wata, ili i icadi n ashinda a tsishankala tsu ne. ⁵ A korongi kala ka kari n kalen usokongi a kucen ku ne. Kala ka danai, "Mpa Babila Kacirani, anuku a ashankala, uza da u gitai ili i icadi gba a likimba."

⁶ Aku n wenei uka vi ugutukpi an u soi mpasa m ama a Kashila, aza da a wunai adama a da a dansai ukuna u Yesu.

An n wene yi n yain majiyan. ⁷ Aku katsumate ka zuba ki ka wece mu, "Nda i zuwai vu yain majiyan? Ma tonuko vu ta ukuna u usokongi u uka u na vi n kadin ka u yuwa uza u a'aci a shindere n avana kupa vi. ⁸ Kadin ka vu wenei na vi wari ta n uma caupa, shegai gogo-na kakushe ka. Ciga da wa ciga u wuta asuvu a kadaka ka bawu kari n utyoku aku u bana asu u da a ka wacinsa yi. Ama da a'ari a likimba, aza da bawu Kashila ka korongi a'ala a le a Tagarada u Aza a Uma kahu uyan u likimba, a ka yan ta majiyan a wefele baci kadin ki. Wari ta n uma caupa, gogo-na kakushe, shegai wa gono ta kpam.

⁹ "Va ciga ta katakasuvu n kakiri tsara vu reve ili i na yi. A'aci a shindere a nala yi agalala a da asu u da uka vi wari ndishi. A'aci yi ngono n shindere n da dem. ¹⁰ Ngono n tawun n rukpa de, gogo-na ma teli ma ma lya tsugono, kpam ma shindere mi kotsu ma tuwa wa. Shegai tsugono tsu ne tsa barakpa wa. ¹¹ Kadin ka kari n uma caupa vi kpam gogo-na u kuwai vi, aya magono ma kulla. Wa ta tyoku ngono n shindere mi, kpam a asu u uwacinsa u da wa bana.

¹² "Avana kupa a da vu wenei vi, ngono kupa n da bawu n gitai ulya tsugono n da, shegai a ka wusha ta ucira u da a ka lya tsugono tyoku u ngono hal ulapa u uwule u te kaŋolo n kadin ki. ¹³ Gba a ka wushuku ta a naka yi ucira n tsugono tsu le. ¹⁴ A ka yan ta kuvon n Maku ma Kondom mi, shegai Maku ma Kondom mi ma lya ta ucira u le, kpaci aya Asheku a zuba u isheku gba, kpam Magono ma a zuba u ngono gba. Ama a ne a da u isai kpam u dangasai a ka tonu yi ta kain dem."

¹⁵ Aku katsumate ka zuba ki ka tonuko mu, "Agata a da vu wenishei nala vi; wata, a asu u da kashankala ki kari ndishi, ama a da n kakuma ka ama n iyamba n aletsu. ¹⁶ Kpam avana kupa n kadin ka vu wenei vi a ka kovo ta kashankala ki. A ka wusa yi ta gba ili i'ya wari n i'ya, aku a asaka yi kataba. A ka karaŋa ta ikyamba i ne, aku akina a koruso a lya yi gba. ¹⁷ Ngono kupa mi ma yan ta nala kpaci Kashila ka ka zuwai gba afofi a ne a shadangu. Adama a nala a ka wushuku ta a naka kadin ki ucira n tsugono tsu le. A ka naka ta

kadin ki karinga hal she Kashila ka zuwa afofi a ne a shadangu. ¹⁸ Uka da vu wenei vi, ilyuci i pige i ucira i'ya, i'ya magono ma ne ma lya tsugono tsugono n likimba gba.”

18

A wacinsai Babila

¹ An kuwene ku uka da u kumbai kadin ki ku wurai, n wene ta katsumate ka zuba ka roku ka cipa a iyamba. Wa ta n ucira cika, aku katyashi ka ka lada ka ka wutusa ara ne ka wakanai likimba. ² U salai n kalagatsu ka ucira:

“Ilyuci i pige i Babila i wasa de.

Ama a'a kpam pini wa, shegai ityoni i cingi kau-kau i ashinda i'ya i'ari pini. Gba nnu ma ashinda ma ta pini.

³ Gba iyamba i so ta mara ma ne, adama a da u lai uciga tsishankala.

Ngono n likimba n yan ta tsishankala n eyi, kpam gba aza a tsilaga a tsara ta ikebe ushani adama a da u la ta uciga ili i shinga i shinga.”

⁴ Aku n panai kalagatsu ka roku a zuba ka danai:

“Wuta pini a ilyuci i nala yi, ama a va, kotsu i yain unyushi u cingi tyoku da u yain wa, kotsu kpam i wushi mavura ma wa wusha wa.

⁵ Unyushi u ne u yan ta kazana ka ka rawai a zuba, Kashila kpam ka asansa n ili i cingi i'ya u yansai wa.

⁶ Yankai Babila dem tyoku da u yankai aza roku.

I tsupuka yi ili i cingi i'ya u yansai hal kure. I fobusuko yi mara ma ma rawai ucira kure tyoku da u fobusukoi aza roku.

⁷ U naka ta kaci ka ne tsupige cika

u tsara kpam gba ili i'ya wa ciga.

I naka yi upana u ikyamba n unambukatsuma cika.

U yanka ta kaci ka ne aradi, u danai,

‘Mpa na n dusuki,

mpa uka da wa lya tsugono.

Mari n vali da wa kuwa mu wa,

adama a nala ma saka yi wa.’

⁸ Adama a da uka vi u yain aradi nala,

wa barakpa wa,

Kashila ka yan yi ta mavura n mabala,

n ukpa u ama a ne, n kambulu.

Akina a ka lya yi ta,

kpaci Kashila, uza da u yanka yi afada,

wa ta n ucira cika.”

⁹ “Ngono n da a yain tsishankala kpam a pecei utsari u ne, a ka wene ta kanga ka ukana u akina a da a ka lya yi, aku a sai a namgba katsuma adama a nala yi. ¹⁰ A shamgbai a mbari, kpaci a ka pana ta uwonvo u upana u ikyamba

u da u tsara yi kotsu u tsara le dem wa. A danai, “‘Upana u ikyamba!

Upana u ikyamba u ilyuci i pige i nala yi, ilyuci i pige i Babila,

kpaci mavura ma vunu ma tuwa ta a asuva a ulapa u uwule u te!’

11 “Kpam aza a tsilaga a likimba a ka s̄a t̄a a namgba katsum̄a adama a ne, kpaci gogo-na ko uza w̄a la wa tsila ili i'ya a ka dengishe wa. 12 Ili i'ya a ka dengishe vi i'ya zinariya, n azurufa, n atali a ikebe,† n ityali. A ka tsar̄a kpam katsili ka aminya a da a lai tsugbere tsulobo, n aminya a mini ma galura n san kpayaya wa. A ka tsar̄a uza da wa tsila ndanga n da mari n magulani ma shinga, n ili i'ya a yain n a'anga a karon, n̄a ndanga ma ikebe wa. Nala dem n urim u shili, n urim, n katali ka ikebe cika ka kuma. 13 A ka tsar̄a uza da wa tsila ili i magulani i kusan,* n ili i magulani i urunukpa, n i kusugburu wa. Nala dem n mini ma cinwi, n manivi, n kira, n ilya. Hal n anaka, n̄a ncon, n adoki, n̄a nringongo ma adoki ma ucanka ucanga a ka tsar̄a katsili wa. Nala dem a ka tsar̄a katsili ka agbashi, n ama da a kan̄ai a asu u kuvon wa.

14 “Aza a tsilaga yi a tonuko yi,
 “ ‘Gb̄a ili i'ya vari vu zuwukai a'eshi yi i kotso de,
 kpam gb̄a ili i'ya i lobonuso vu vi i puwan de,
 vu buwa kpam utsar̄a i'ya wa!’

15 “Aza a tsilaga a ne, aza da a yain utsari a asu u dengishike yi ili i nala yi, a ka shamgba t̄a a m̄b̄ari, adama a da a ka pana t̄a uwonvo u upana u ikyamba u da u tsar̄a yi kotsu u tsar̄a le dem wa. A ka s̄a t̄a a namgba katsum̄a. 16 A ka dana t̄a,

“Upana u ikyamba!
 Upana u ikyamba u ilyuci i pige i nala yi!
 Wari u tsu uka t̄a aminya a ikebe
 a da a'ari n mini ma galura n san kpayaya.
 U uka t̄a dem ikali i icanga i zinariya,
 n atali a ikebe† icun kau-kau!

17 A asuvu a ulapa u uwule u te u da a nangasai gb̄a utsari u ne!’

“Atigi† a a'atsu a pige n ayain a manyan a le kaḅolo n aza a nwalu a mini yi, n aza a tsilaga tsu ili i'ya a ka cangasa pini a a'atsu yi a ka shamgba t̄a a m̄b̄ari. 18 A ka s̄a t̄a cika an a wenei kanga ka ukana u akina ka kari yi ulya vi, ‘Kotsu a'ari a yan ilyuci tyoku u ilyuci i ucira i na yi wa!’

19 “A ka polusuko t̄a a'aci a le kabuta tsar̄a a wenike unamgbukatsum̄a u le. Kpam a ka dana t̄a:

“ ‘Upana u ikyamba!
 Upana u ikyamba u ilyuci i pige i nala yi!
 Tsu yan t̄a utsari adama a udukuyan u ne.
 Kpam gogo-na a asuvu a ulapa u uwule u te gb̄a u puwan de.’

20 Ed̄a aza da i'ari a zuba yanyi ipeli,
 i yain kpam mazanga,
 kpaci Kashila ka wacinsa de Babila.
 Ama a Kashila kaḅolo n asuki
 n aza da a tsu dansa akani a Kashila
 a ka yan t̄a mazanga.
 Kpaci Kashila ka kidaga de Babila ugana
 adama a ili i cingi i'ya u yansa ka da.”

21 Aku katsumate ka zuba ka ucira ka bidyai katali ka pige, yavu ka a tsu wurika kira, aku u vutal̄ai ka a kushiva, u salai:

“Babila, avu ilyuci i ucira,
 tyoku da Kashila ka wacinsa vu n ucira da na
 tyoku da n vutal̄ai katali ka na ki!
 Avu ilyuci i na yi, ama a ka doku a ka wene vu kpam wa.

* 18:13 A asuvu a ili i magulani yi, a ḅolomgbono t̄a pini n mar, n furankinsen. Ili i te i'ya n ili i'ya arevi a tukoi Yesu kune a'ayin a da a matsa yi.

22 Ama a ka doku a ka pana a kemi kpam molo wa, ko ashipi, ko kpam ama a fulusa avula n igbali wa. Uza wa doku wa yan kpam manyan a asuvu a vunu wa. Uza wa doku wa pana mawura ma kira kpam wa.

23 Uza wa doku wa wene ktyashi ka ncikalu a asuvu a vunu kpam wa. Uza wa doku wa pana kpam kalagatsu ka kalobo n makere a yain iyolo wa. Aza a tsilaga a vunu alya a'ari a lakai ucira a asuvu a likimba naha. Tsuboci tsu vunu tsu yinsa ta ama a likimba gba.

24 Kashila ka yanka ta Babila mavura kpaci ilyuci yi i wuna ta aza da a dansai akani a Kashila, n aza da a'ari ama a Kashila. Mayun da, Babila wuna ta ama a likimba ukyawan."

19

Ama da a'ari a zuba a cikpalai Kashila

1 An katsumate ka zuba ka ucira ka nala ka kotsoi kadyanshi, aku n panai mawura ma kakuma ka ama a zuba, a ka salasa: "Cikpalai Kashila!

Iwauwi, n tsupige, n ucira i Kashila ka tsunu i'ya!

2 Mayun da kpam dere da tyoku da u tsu yan ama a cingi afada.

U yawunsa de tyoku da wa yanka kashankala ka pige ka nala ki mavura, uza da u zuwai ama a likimba a yain tsicingi a asu u da a yain tsishankala n eyi.

Kashila ka tsupa yi ta kpaci u wuna ta agbashi a ne."

3 Aku a doki a salai:

"Cikpalai Kashila!

Kanga ka ukana u akina ka ilyuci i pige yi ka 'yanga ta a zuba hal ubana bawu utyoku!"

4 Nkoshi kamanga n ama a nishi mi n ili i uma i nishi yi a kudangi a lyakai Kashila kayala, uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono. A danai, "Ami! Cikpalai Kashila!"

Abiki a iyolo a Maku ma Kondom

5 Aku n panai uza roku wa isa pini a karatsu ka tsugono ki, u danai, "Gba ama,

azapige n aza da bawu a'ari azapige.

Aza da ya lyaka Kashila kayala, danai,

'Tsu naka vu ta tsupige.'

6 Aku n panai mawura ma kakuma ka ama a zuba a ka salasa yavu mawura ma mini ma pige ma ma rukpusa kpam yavu mawura ma makpankashila ma pige. N pana ka le a ka dansa:

"Cikpalai Kashila!

Kpaci Magono ma Zuba Kashila

Uza u Ucira Gba aya Magono!

7 Tsu yanyi ipeli n mazanga.

Tsu cikpalai tsupige tsu ne.

Kpaci a'ayin a da a ka yan iyolo i

Maku ma Kondom mi a rawa de.

Ukasavu vi u fobuso de

kaci ka ne adama a iyolo yi.

8 Kashila ka naka yi ta aminya a pun, a da a lai aminya a tsugbere, a da a'ari sarara kpam a ka lada."

(Aminya yi a ɗa ili i shinga i'ya ama a Kashila a ka yansa.)

⁹ Aku katsumate ka zuba ki ka tonuko mu, “Korongu na: Kashila ka zuwuka ta gba uza da baci dem a libanai a asu u abiki a iyolo i Maku ma Kondom mi una u shinga.” Katsumate ka zuba ki ka danai kpam, “Ili i'ya Kashila ka dansai na vi mayun da.”

¹⁰ Aku n kuɗangi a a'ene a katsumate ka zuba ki tsara n lyaka yi kayala, shegai u tonuko mu, “A'a! Kotsu vu lyaka mu kayala wa! Mpa dem kagbashi ka tyoku u vunu n tyoku u Atoni a da a buwai, n gba aza da a kana'i ukuna u mayun u da Yesu toɗugboi. Cikpalai Kashila!”

Ukuna u mayun u da Yesu toɗugboi vi u da u tsu zuwa ama a dansa akani a Kashila.

Uza da u yuwai kadoki ka eri

¹¹ Aku n wenei zuba kukpai, n wenei kadoki ka eri kari kushani pini. Uza da u yuwai ka vi kala ka yi Uza u Maci n Uza u Mayun. U tsu yan ta afada a ne dere, kuvon kpam dere. ¹² A'eshi a ne a ka laɗa yavu akina, aku u ukai ifuni ushani a kaci ka ne. A korongu ta kala ka ne a ikyamba i ne, shegai aya koshi u revei ka. ¹³ U ukai matogo ma a rumbugi a asuvu a mpsa. Kala ka ne ka, “Udani u Kashila.” ¹⁴ Asoje a zuba a yuwusai adoki a eri a ka tono yi. A ukusai aminya a pun a da a lai aminya a tsugbere, a da a'ari sarara. ¹⁵ Burundu u kulya u wutai a una u ne, kpam n u da wa yan manyan u yain kuvon n uyamba. Wa lya ta tsugono tsu le n kalangu ka urim. Wa wenike ta upan u pige u Kashila Uza u Ucira Gba a asu u upisha cinwi a kaɗaka ka upishisa mini ma cinwi. ¹⁶ A kapashi ka matogo ma ne ma ma palai maguta ma ne a yain ikorongi i na:

MAGONO MA NGONO N ASHEKU A ISHEKU.

¹⁷ Aku n wenei katsumate ka zuba ka shamgbai a kaara. U salakai gba asakali a da a ka impkusa a zuba n kalagatsu ka ucira, u danai: “Tuwai! Bolomgbonoi i lyai ilikulya i abiki ushani i'ya Kashila ka tuwa ka foɓusuko da! ¹⁸ Tuwai! Takumai ikyamba i ngono, n atigi, n asoje, kaɓolo n ikyamba i adoki n ikyamba i ayuwi a le. Tuwai! Takumai ikyamba i ama gba: agbashi n aza da bawu a'ari agbashi, azapige n aza da bawu a'ari azapige!”

¹⁹ Aku n wenei kadin na ngono n likimba gba, kaɓolo n asoje a le, a bolomgbonoi tsara a yain kuvon n uza da u yuwai a zuba u kadoki ki n asoje a ne dem. ²⁰ Aku a kana'i kadin ki kaɓolo n matsumate ma kaɓan uza da u yanka yi ikunesavu yi. (U yansa ta ikunesavu i nala yi tsara u yinsa aza da a'ari n kugyan ku kadin ki, aza da kpam a lyakai kameli ka ne kayala.) Kadin ki n matsumate ma kaɓan mi a vutala le ta n uma u le pini a kushiva ku akina ka kari urana n akina a eri. ²¹ Uza da u yuwai kadoki ki u wunusai asoje a le gba n burundu da wari a uwutusa a una u ne. Aku gba asakali yi a takumai ikyamba i le a cuwusai hal ucuwi u leje le.

20

Ayen kazu (1,000)

¹ An uza da u yuwai kadoki ki u lyai kaci ka kadin ki, n matsumate ma kaɓan n asoje a le dem, aku n wenei katsumate ka zuba ka roku kari ucipa a iyamba, ubani n makukupunki ma kaɗaka ka bawu kari n utyoku n ikani i araji a kukere ku ne. ²⁻³ Katsumate ka zuba ki ka kana'i ubungu vi; wata, kali ka nala ka kari tun caupa vi ka a tsu isa Kalapansi ko kpam Kanangasi.* U bidyai ikani yi u sira yi mai n i'ya. Aku u vutala yi a kaɗaka ka bawu kari n

* **20:2-3** Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

utyoku. N makukupunki ma wa 6ana a kukere ku ne ki ma u gbagiryai utsutsu u kadaka vi, aku u zuwai iryoci pini a utsutsu vi tsara ko uza u kukpa wa. Kalapansi ki ka rongo ta pini hal ayen kazu (1,000), adama a nala wa doku wa yinsa kpm ama a likimba wa. Ayen kazu yi a wura baci, katsumate ki ka asaka yi ta ve a'ayin kenu.

⁴ Aku n wenei aratsu a tsugono, kpm aza da a'ari ndishi pini a zuba le alya ama da Kashila ka nakai ucira u da a ka lya tsugono. Alya a'ulu a aza da atokulalu a kidasai a'aci a le adama a da a dansai akani a Yesu n kadyanshi ka Kashila. Ama a nala yi a lyaka kadin ko kameli ka ne kayala wa, kpm a wusha kugyan ku ne a acen a le ko a akere a le wa. A gono i yain uma aku a dusuki a aratsu a tsugono, a lyai tsugono kabolo n Kirisiti Kawauwi hal ayen kazu. ⁵ A'ayin a kagita a da pa vi a da Kashila ka 'yangasa akushe a ukpa. (Akushe a da a buwai a gono n uma wa, she a'ayin a da ayen kazu yi a kotsoi.) ⁶ Aza da Kashila ka 'yangasai a ukpa a'ayin a nala yi a yan ta ipeli cika; alya ama a ne. A ka wuna le a kushiva ku akina wa; wata, ukpa u ire u da la vi. Shegai a ka gbashika ta Kashila n Kawauwi ka u dangasai tyoku u adarakpi, kpm a ka lya ta tsugono kabolo n eyi hal ayen kazu.

Kashila ka lyai kaci ka Kanangasi

⁷⁻⁸ An ayen kazu yi a kotsoi, katsumate ka zuba ki ka asakai Kanangasi a asu u da a'ari a sira yi caupa vi, wa wuta ta u yinsa iyamba n aza da a wacuwai a asuvu a likimba gba. Iyamba i nala yi i'ya a ka isa Gogu n Magogu. Wa tuko le ta a asu u te a asu u da a ka yan kuvon. A ka yan ta ushani cika hal gbam ko uza wa fuda wa kece le wa. ⁹ A wacuwai a asuvu a likimba a kyawain a asu u da ama a Kashila a zuwai agali; wata, ilyuci i'ya wa ciga. Shegai akina a wuta i zuba a wacinsa le. ¹⁰ A'ari a vutala de kadin ki n matsumate ma kaban mi a kushiva ku akina ka kari urana n akina a eri, aku a vutalai kpm pini Kalapansi, uza da u yinsai ama a na yi gba. Akina yi a ka zuwa le ta a pana ikyamba kaara n kayin hal ubana bawu utyoku.

Afada a makorishi

¹¹ N wenei karatsu ka tsugono ka pun ka pige, aku n wenei uza da wari ndishi pini vi. An u wenikei kaci ka ne, aku likimba n zuba a puwain kpm ko uza u doku u wene le wa. ¹² N wene ta kpm gba ama da a kuwusai a'ari kushani a kapala ka karatsu ka tsugono ki, azapige n aza a kenu. Aku a kukpai itagarada i'ya a korongusi ili i'ya ya dem yansai. A kukpai kpm tagarada roku; wata, Tagarada u Aza a Uma. A yanka ta akushe yi afada ya dem n ili i'ya u yain, tyoku da a korongi pini a itagarada yi. ¹³ Aza da a kuwai a kushiva a banai dem tsara Kashila ka yanka le afada. Ukpa n Asu u Akushe a tukusoi ama da a'ari ara le, aku Kashila ka yanka le afada ya dem n ili i'ya u yain. ¹⁴ A vutalai Ukpa n Asu u Akushe a kushiva ku akina. (Kushiva ku akina ku nala ki ka ukpa u ire.) ¹⁵ Aku a vutalai ama a kushiva ku akina ki; wata, uza da baci dem kala ka ne bawu kari ukorongi a asuvu a Tagarada u Aza a Uma.

21

Zuba u savu n likimba u savu

¹ An n kotsoi uwene kuwene ka Kashila ka yanka ya dem afada, aku n wenei zuba u savu n likimba u savu. Zuba u kagita n likimba u kagita a puwain, kpm kushiva ku buwa wa, ko kenu. ² N wenei kpm ilyuci i pige i'ya a wulukpei i'ya Kashila ka suki; wata, Urishelima u savu, u wuta i zuba wa cipa a iyamba. Ilyuci i pige yi tyoku u uka da u ukai aminya a iyolo a ne da wari, kpm u fobusoi u gawunsa n vali u ne. ³ Aku n panai kalagatsu a

karatsu ka tsugono, ka danai, “Gogo-na kuwa ku Kashila ka ta n ama! Wa rongo ta n ele, kpam a ka woko ta ama a ne. Kashila n kaci ka ne wa rongo ta n ele kpam wa woko ta Kashila ka le. ⁴ Wa yansasa ta meshi ma le gba. Ko uza wa kuwa kpam wa. Uza wa namgba kpam katsuma wa, ko u sai ko kpam u doku u pana ikyamba wa. Ili i cau i'ya i kotso de.

⁵ Uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono ki u danai, “Webele! Ma gonusuko ko ndya wa i savu!” Aku u tonuko mu, “Korongu na, kpaci idani i na yi mayun da kpam a ka wushuku ta n i'ya.”

⁶ Kpam dem u dana ta, “N yan de gba ili i na yi! “Mpa Alfa mpa dem Omega.† Wata, mpa Kagita mpa dem Makorishi. Ma naka ta aza da a ka pana kakuli mini ma uso a keshi ka mini ka ka naka uma gbani, bawu a tsupai ko i te. ⁷ Gba aza da baci dem a lyai kaci a ka wusha ta ili i na yi gba: Ma woko ta Kashila ka le, kpam a ka woko ta mmuku n va. ⁸ Shegai gba ama a na yi; wata, aza da a kpada ukawunku adama a uwonvo, n aza da a asakai upityanangu na mpa katsupi ka le ka kushiva ku akina ka kari urana n akina a eri. A ka tsupa ta dem aza da a nangasai kaci ka le n unyushi u cingi, n aza a mawunuka, n ashankala n akina yi. A'eli, n aza da a ka gbashika ameli, n aza a ka ban, asu u le u da kushiva ku akina ka kari urana n akina a eri. Ukpā u ire u da la vi.

Urishelima u Savu

⁹ Katsumate ka zuba ka tuwai ka tonuko mu, “Tuwa n wenike vu makere ma ma yan iyolo n Maku ma Kondom mi.” (Katsumate ka zuba ka na ki uza u te da a asuvu atsumate a shindere a da a'ari n abelu a shindere a usara u shindere u da a yain a makorishi.) ¹⁰ Kulu ku Kashila ku tonoi na mpa, aku katsumate ka canga mu ubana a zuba masasa ma ugadi. Aku u wenike mu Urishelima ilyuci i pige i uwulukpi i'ya Kashila ka suki, i wutai a zuba ya cipa a iyamba. ¹¹ I shadangi n tsupige tsu Kashila kpam ya lada n katyashi ka shili usatari n mini ma avuku tyoku atali a ikebe† cika a da a'ari sarara yavu madubu ma ma wundyamgbanaka. ¹² Kasaga ka kari n ugbami ka ugadi cika ka kyawain i'ya. Itsutsu kupa n i re i'ya pini, kpam utsutsu dem katsumate ka zuba ka pini ka wundya u da. A itsutsu yi a korongu ta pini a'ala a agali a aza a Isara'ila kupa n a re, utsutsu dem kala ka te. ¹³ Ka bon dem ka ta n itsutsu i tatsu: i tatsu a kasana, i tatsu a gadi, itsutsu i tatsu a daka, i tatsu kpam a kalivi. ¹⁴ Kasaga ka ilyuci ki ka ta n atali kupa n a re a kami, katali dem a korongu ta pini kala ka kasuki ka te a asuvu a asuki kupa n a re a Maku ma Kondom mi.

¹⁵ Katsumate ka zuba ka ka dansa na mpa vi ka banai kalangu ka zinariya. Ka wa ratsanaka ilyuci i pige, itsutsu, n kasaga ka ilyuci ki. ¹⁶ An u ratsanakai, u wenei i'ya yavu akpati da ugadi n upeti n akumghi a ne a'ari derere. Uratsanaka u akpati vi mel kazu ka te n amangatawantawun (1,500) u da. *

¹⁷ Aku katsumate ka zuba ki ka ratsanakai kasaga ki, n uratsanaka u tsunu, upeti u ne u rawa ta udeshe amangatawanre n kupa n u teli (216). ¹⁸ N atali a da a ka lada san n mini ma avuku a da a makai kasaga ki. Gba ili i'ya i'ari a ilyuci yi n zinariya da wari sarara cika hal wa lada yavu madubu ma ma wundyamgbanaka da a yain i'ya. ¹⁹⁻²⁰ Asuvu a atali kupa n a re yi katali dem ka ta kau kpam ka ikebe a kami ka kuma ki. A roku a shili a da, a roku tani mini ma tsulon ma le, a roku tani mini ma avuku ma le, a roku kpam mini ma lima icun i mabucu ma ivashi i akaryabi.† ²¹ Itsutsu kupa n i re yi ityali

* **21:16** Ugadi u kasaga ka ka kyawain ilyuci yi, u rawa ta nwalu ma ukyawan uyamba u Najeriya kure n kagbidi. † **21:19-20** Atali kupa n a re yi, katali dem ka ta n kala ka ne: ka kagita ka jasper, aku safiru, n agatu n zumurudu n onis n yakutu n kirisolati n berili n tofazu n kirisofaras n yakinta n ametis.

i ikebeŋ i'ya cika. Utsutsu dem n utyali u te u ɗa a yankai u ɗa. Ure u pige u ilyuci vi n zinariya u ɗa wari sarara katyashi ka ne ka laɗa yavu madubu ma ma wundyamgbanaka ɗa a yankai u ɗa.

²² N wene kuwa ku ulya kayala pini a ilyuci i pige yi wa, kpaci Magono ma Zuba Kashila Uza u Ucira Gba n Maku ma Kondom alyu kuwa ku ulya kayala ku ne. ²³ Ilyuci i pige yi ya ciga kaara ko uwoto a naka katyashi pini wa. Kpaci tsupige tsu Kashila tsa tsa laɗa pini aku Maku ma Kondom ma wakanai asu vi yavu macikalu. ²⁴ Gba ama a likimba a rongo ta pini a katyashi ka ka laɗa pini a ilyuci yi. Kpam ngono ma tukuso ta utsari u le pini. ²⁵ Itsutsu i ilyuci yi ukukpi u ɗa ya rongo kain dem. A ka gidaku i'ya wa, kpaci kayin ka pini asu vi wa. ²⁶ Ama a ka tukuso ta pini gba ili i shinga n i karinga pini a ilyuci i pige yi. ²⁷ Ili i cingi i'a la i'ya a ka asaka i uwa pini asu vi wa. Nala dem uza ɗa baci dem u yain ili i uwono, ko kaɓan a ka asaka yi u uwa pini wa, shegai aza ɗa a korongi a'ala a le a Tagarada u Aza a Uma u ɗa Maku ma Kondom mari n u ɗa.

22

Agata a ɗa a tsu naka uma

¹ An katsumate ka zuba ki ka wenike mu ilyuci i savu yi, aku kpam u wenike mu agata a ɗa a'ari n mini ma ma tsu naka uma. A ka laɗa cika yavu madubu ma ma wundyamgbanaka. A gitai uyene a karatsu ka tsugono tsu Kashila n ka Maku ma Kondom a dusuki vi. ² Ma yenei a mere ma ure u ilyuci vi. Ndanga n ɗa n tsu matsa mmuku n ɗa n tsu naka uma n gbonguroi pini a apashi a re gba a agata yi. Kayen dem a tsu matsa ta ilimaci kupa n u re; wata, kuten a uwoto. Ama a likimba a tsu yanka ta avuku a le aguma a tanasa mɓala. ³ Ili i'a la i'ya Kashila ka yankai una u cingi pini a ilyuci yi wa. Karatsu ka tsugono tsu Kashila n ka Maku ma Kondom a dusuki vi a ilyuci yi i'ya ka rongo, kpam agbashi a ne a ka gbashika yi ta. ⁴ A ka wene ta upetiwa'eshi u Kashila n kala ka ne ukorongi a acen a le. ⁵ A ka doku a yain kayin kpam wa. A ka ciga kpam katyashi ka macikalu ko ka kaara wa, kpaci Magono ma Zuba Kashila ka naka le ta katyashi. Kpam a ka lya ta tsugono hal ubana bawu tyoku.

Utuwa u Yesu

⁶ Aku katsumate ka zuba ki ka tonuko mu, "Idani i na yi mayun ɗa, a wushuku kpam n i'ya. Magono ma Zuba Kashila uza ɗa u nakai Kulu Keri ku ne a asu u ntsumate, u suku ta katsumate ka zuba ka ne ka wenike agbashi a ne ili i'ya ya tuwa ya gita gogo."

⁷ Yesu danai, "Panai na! Ma ta a utuwa gogo. Tagarada u na u dana ta ili i'ya ya gita gogo-na n ubana a kapala. Kashila ka zuwuka ta aza ɗa a tonoi u ɗa una u shinga."

⁸ Mpa Yahaya, uza ɗa n panai kpam n wenei gba ili i nala yi. An n kotsoi upana n uwene i'ya, aku n kudangi a a'ene a katsumate ka zuba ka ka wenike mu ili yi gba tsara n lyaka yi kayala. ⁹ Shegai u tonuko mu, "A'a! Kotsu vu lyaka mu kayala wa! Mpa dem kagbashi ka tyoku u vunu, n atoku a vunu ntsumate, kpam n gba ama ɗa a wenei karinga ka idani i tagarada u na vi. Lyaka Kashila kayala!"

¹⁰ Aku u tonuko mu kpam, "Kotsu vu kimba ili i'ya a danai a tagarada na vi a kaci ka ili i'ya ya gitasa gogo-na n i'ya ya tuwa ya gita a kapala wa. A'ayin a ɗa ili i na yi ya gita a ka rawa de gogo. ¹¹ Asaka gba aza ɗa a ka yansa tsicingi a rongo uyansa tsicingi hal kain ki ka rawa. Aza ɗa kpam a ka yansa ili i icadi

a rongo uyansa i'ya. Aza da kpm a ka yansa ili i shinga, a rongo uyansa ili i'ya i'ari i shinga, aza da kpm a'ari uwulukpi a suma uyansa tsicingi.”

¹² Yesu doki u danai, “Panai na! Ma ta a utuwa gogo. Ma ta a utuwa n tsupa ko kpm n yanka gba ama mavura a ili i'ya a yansai. ¹³ “Mpa Alfa mpa dem Omega.† Wata, mpa Kagita mpa dem Makorishi. Mpa Uza u Iyan mpa kpm Uza u Utyoku.

¹⁴ “Kashila ka zuwuka ta aza da a zai ntogo n le sarara unā shinga, kpm adama a nala, a ka fuda ta a ka lya ilimaci i ndanga n da n tsu naka uma kpm a wura a itsutsu a uwa a asuvu a ilyuci yi. ¹⁵ Shegai a ka bishinka ta ama a na u'uwa a asuvu a ilyuci yi: aza da a gonukoi kaci ka le n ashinda adama a unyushi u le, n aza a uyansa tsukunu, n aza a uyansa tsishankala. A ka bishinka ta dem aza a magalaka, n aza da a ka lyasaka ameli kayala, n gba aza da a tsu dansa kaban.

¹⁶ “Mpa Yesu, n suku ta katsumate ka zuba ka va ka naka da akani a na yi a a'uwa a Atoni. Mpa Kami; wata, Matsikaya ma Dawuda Magono. Mpa Katala ka Kpasani.”

¹⁷ Kulu Keri n ukasavu u Maku ma Kondom mi a danai, “Tuwa!” Uza da baci u panai akani a na yi asaka u dana, “Tuwa!” Uza da baci wa pana kakuli u tuwa, uza da baci dem wa ciga, asaka u kene mini ma uma gbani.

Makorishi

¹⁸ Mpa Yahaya da ma rono atsuva a uza da baci dem wa pana akani a kaci ka ili i'ya ya gitasa gogo-na, kpm n i'ya ya tuwa ya gita a kapala i'ya n korongi a tagarada u na vi: Uza u doku baci ili a asuvu a akani a na yi, Kashila ka doku yi ta dem mavura ma ne. Wa yanka yi ta mavura n usara u shindere u da n yain kadyanshi ka le pini a tagarada u na vi. ¹⁹ Kpm uza u takpa baci ili a asuvu akani a na yi, Kashila ka bishinka yi ta utsara unā u shinga u da a dansai a tagarada na vi. Kashila kpm ka bishinka yi ta ulya ilimaci i madanga ma unaka uma, kpm wa asaka vuma u nala vi u rongo a ilyuci i uwulukpi i nala yi wa.

²⁰ Yesu, uza da u danai ili i na yi mayun da, u dana ta, “Mayun da, ma ta a utuwa gogo.”

Ami. Tuwa, Yesu Asheku!

²¹ Asaka Yesu Asheku u wenike gba de ukuna u shinga u pige u ne. Ami.